

ZBORNIK
DOKUMENATA I PODATAKA
O NARODNOOSLOBODILOČKOM RATU
NARODA JUGOSLAVIJE

TOM
XIII
KNJIGA 2

REDAKTOR
Dragoslav Džinić, potpukovnik

ODGOVORNİ UREDNIK
Miloš Krstić, pukovnik

IZDAJE
VOJNOISTORIJSKI INSTITUT

VOJNOISTORIJSKI INSTITUT

ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA
O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU
NARODA JUGOSLAVIJE

TOM

XIII

KNJIGA 2

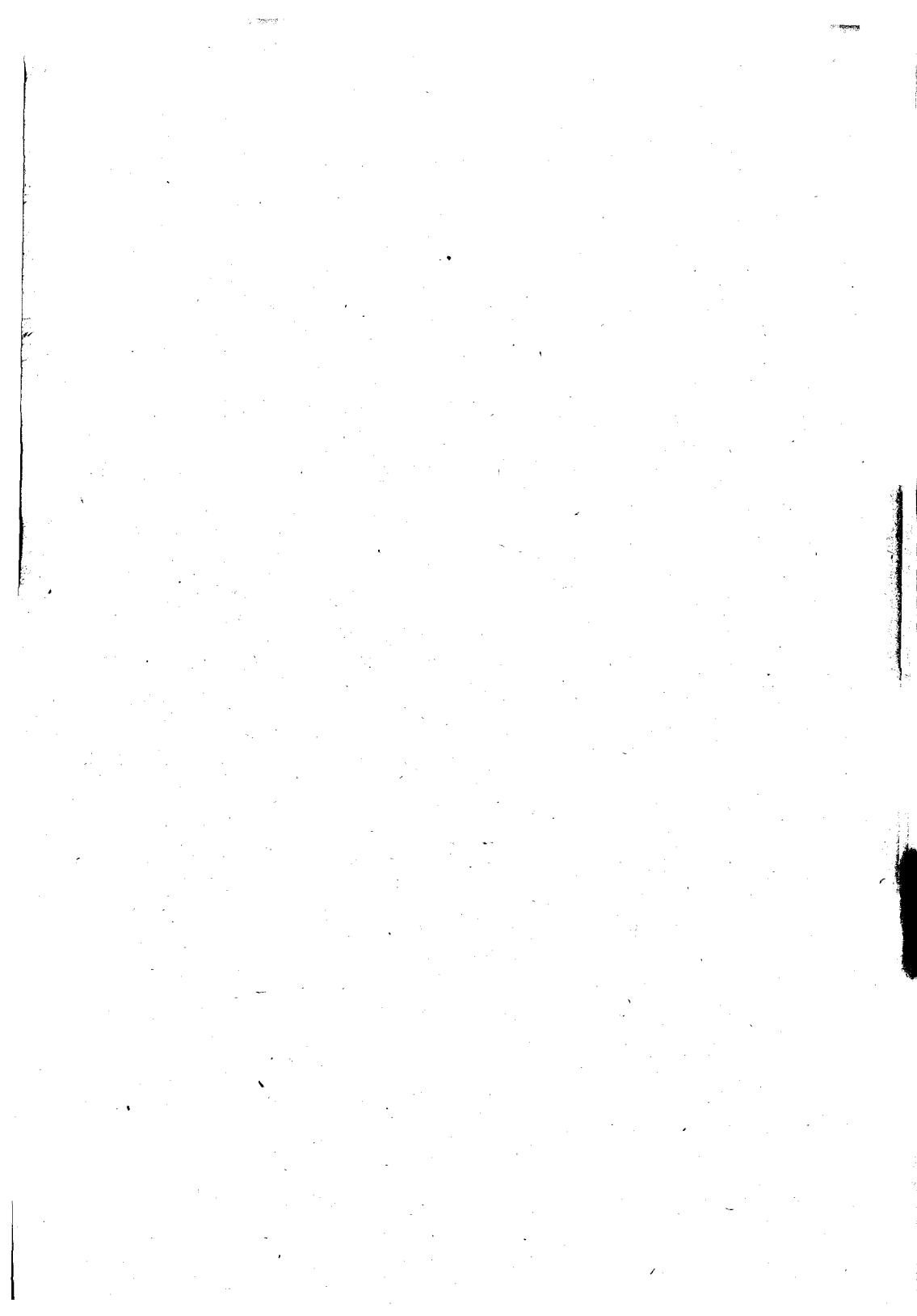
DOKUMENTI KRALJEVINE ITALIJE

1942.

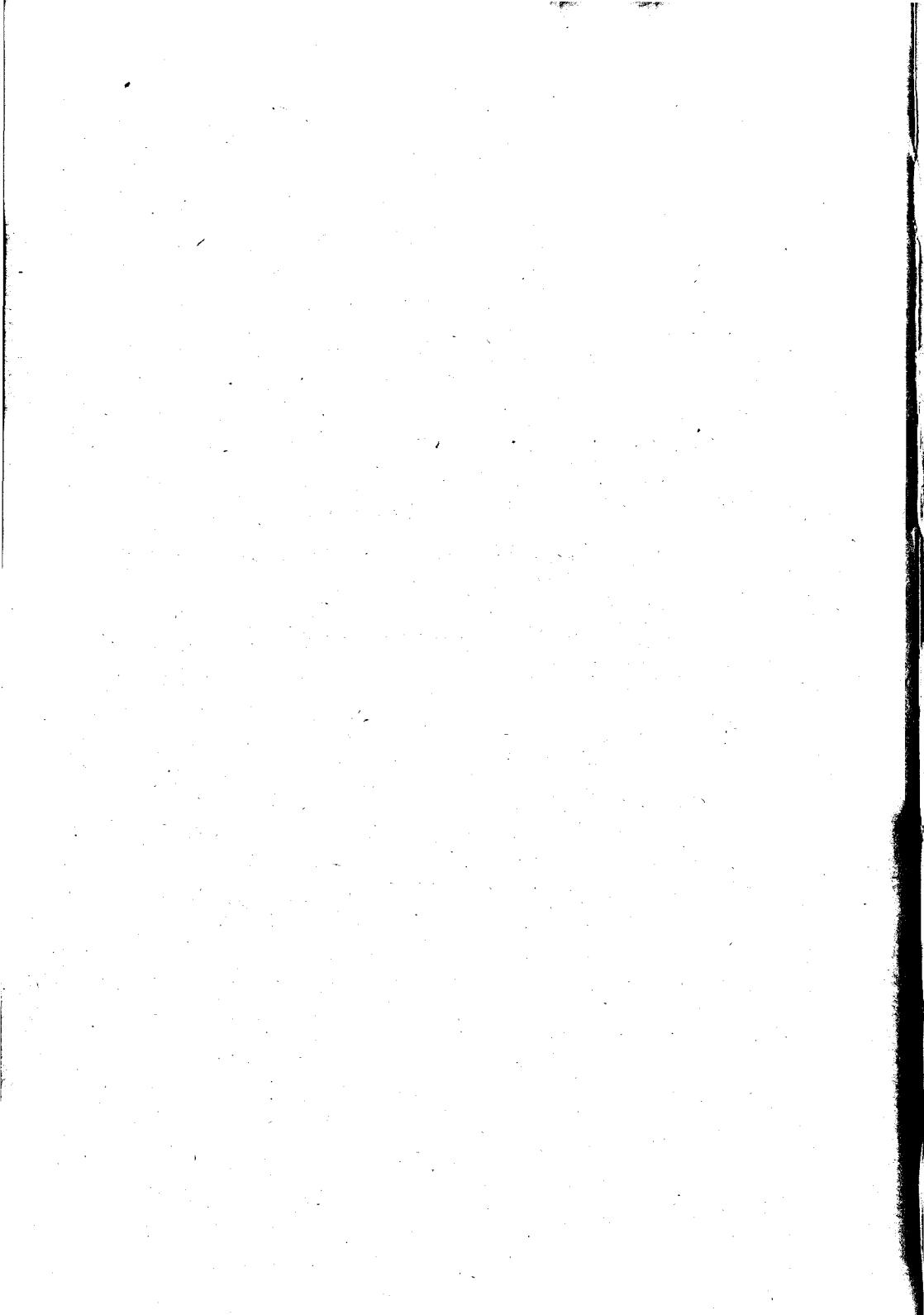
BEOGRAD

1972.

DOKUMENTI
JEDINICA, KOMANDI I USTANOVA
KRALJEVINE ITALIJE

1. januar 1942 — 31. decembar 1942.

BR. 1

**IZVEŠTAJ KOMANDE 2. ARMije OD 2. JANUARA 1942.
GENERALŠTABU KOPNENE VOJSKE O VOJNO-POLITIČ-
KOJ SITUACIJI U HRVATSKOJ I U BOSNI I HERCEGOVINI¹**

POVERLJIVO

KOMANDA 2. ARMije
Odeljenje I

Br. prot. I/70/. Pov.

Vojna pošta br. 10, 2. januar 1942-XX

Predmet: Situacija u Hrvatskoj² i u okupiranim zonama.

GENERALŠTABU KR. KOV
Operativnom odeljenju

Vojna pošta 9

U poslednje vreme ustanici u Hrvatskoj postaju sve opasniji.

Priliv jakih grupa ustanika iz Srbije, što je predviđena posledica nedavnih nemačkih operacija³, porast broja novih pristaša, koje su u šumu oterali glad i ustaški progoni, prisilna regrutacija četnika u nekim mestima gde oni imaju glavnu reč — povećali su brojno stanje već postojećih bandi, čija je aktivnost sve jača i agresivnija.

¹ Original u Nacionalnom arhivu u Vašingtonu (dalje: NAV), a snimak originala u Arhivu Vojnoistorijskog instituta (dalje: AVII), NAV-T-821, rolna (dalje: r.) 356/540—4.

² Odnosi se na teritoriju NDH.

³ Reč je o operacijama nemačke 342. i delova nemačke 704. pešadijske divizije protiv slobodne teritorije u zapadnoj Srbiji krajem novembra i početkom decembra 1941. Pod pritiskom nadmoćnih neprijateljskih sna-

Početak zime naterao je ustanike da pojačaju pritisak na gradove (Sarajevo — Travnik — Kladanj — Tuzlu — Banju Luke) i na sela, kako bi našli mesta podesna za zimovanje.

U ovom času najjače se borbe vode u oblasti Banje Luke, u zoni Kladanj — Vareš i u okolini Sarajeva, koje je s tri strane opkoljeno od ustaničkih bandi.⁴

Posebno su osetljivi sektori: Foča — Kalinovik, koji za četničke bande predstavlja jedna od ulaznih vrata, i Bileća — Trebinje, u našoj drugoj zoni, gde crnogorske komunističke bande, koje na konjima prodiru od hercegovačko-crnogorske granice, neprekidno brojno jačaju i prema našoj okupaciji zauzimaju odlučno neprijateljski stav.⁵

Odjek povećane aktivnosti ustanika oseća se, naravno, i u zonama koje smo mi okupirali; najviše u trećoj zoni,⁶ gde su četničko-komunističke bande najbrojnije na sektoru Petrova gora, Grmeč, oblast oko Varcar-Vakufa, u zoni Kupres — Donji Vakuf i u Crnoj Gori; u manjoj se meri oseća u drugoj zoni,⁷ gde deluju ustaničke grupe ograničenog broja, koji se menja zavisno od opasnosti — istinske ili izmišljene — od ustaških elemenata, koji su se sada vratili u sela i zbog kojih stanovništvo beži u šume tražeći zaštitu od ustanika; izuzetak u drugoj zoni čini sektor Bileća — Trebinje, gde postoji znatna opasnost od crnogorskih komunističkih bandi.

U suštini posedovanje vojne i civilne vlasti u drugoj zoni omogućava mi da — uprkos suprotnom delovanju pojedinih predstavnika hrvatskih vlasti i neredu koji je izazvala loša organizacija snabdevanja namirnicama — održavam red i relativan mir, tako da većina stanovništva ispoljava poverenje prema

ga, a po naredenju VŠ NOP odreda Jugoslavije, glavnina NOP odreda iz zapadne Srbije i Šumadije povukla se u Sandžak (Arhiv VII, reg. br. 3—2, k. 1986; Oslobođilački rat naroda Jugoslavije, 1. knj. — u daljem tekstu: Oslobođilački rat, 1. knj., str. — VII, Beograd, 1963, str. 119—120).

⁴ Tada je na području Banje Luke dejstvovao 2. krajiški NOP odred, a na teritoriji istočne Bosne dejstvovalo je šest partizanskih odreda (Romanijski, »Zvijezda«, Birčanski, Ozrenski, Majevički i Kalinovički, ukupno 6.000 do 7.000 boraca), kao i 1. proleterska brigada, koja se s Vrhovnim štabom, krajem decembra 1941, iz Rudog, preko s. Medede, prebacila na teritoriju Romanijskog odreda. Glavnina partizanskih snaga se nalazila na prostoriji Sarajeva — Višegrad — Zvornik (Oslobođilački rat, knj. 1, str. 140—141, 177—179; A. Đonlagić, M. Leković: »Njemačka ofanziva na istočnu Bosnu«, Vojno delo, Beograd, 1962, str. 66—70).

⁵ O dejstvima NOP odreda Crne Gore u tom periodu na teritoriji Hercegovine vidi dok. br. 36.

⁶ i ⁷ Drugom ili demilitarizovanom zonom italijanske okupatorske vlasti su nazivale deo teritorije NDH koji se protezao od anektirane ili prve zone do linije Zdihovo — Tounj — Hum (k. 863) — Plitvički Leskovac — Prijedor — pl. Plješivica — Mazin — Trubar — Jadovnik — pl. Šator — Vel. Golija — pl. Činčar — Dragnići — Malovan — pl. Ljubuša — pl. Prenj — Lisac — Bjelašnica (k. 1864) — Troglav (k. 1415).

nama. U trećoj zoni, naprotiv, gde jača aktivnost ustanika iziskuje energičniju i odlučniju akciju, pomanjkanje svake vlasti otežava i čini nedovoljnim i neodlučnim naše delovanje, što kod stanovništva pothranjuje osećanje da smo mi nemoćni, izlaže italijanske trupe bolnim gubicima i šteti našem ugledu.

Okupacija cele Hrvatske od strane italijanskih trupa sigurno bi poboljšala opštu situaciju u zemlji, ali uz dva preduslova:

- da se raspolaze dovoljnim brojem trupa, kako bi se zaposeli najvažniji centri Hrvatske i u njima uspostavili garnizoni, tako da bi bezbednost bila u dovoljnoj meri zagarantovana;
- da se, pored vojnih, odrede i neki privredni ciljevi, od kojih bi zemlja imala stvarnu i istinsku korist.

Što se tiče prvog preduslova smatram da bi snage s kojima sam okupirao zemlju bile dovoljne — bar po mojoj oceni; što se, pak, tiče drugog bilo bi potrebno savladati teškoće prouzrokovane nemačkom privrednom penetracijom koja je u zemlji već sada zauzela — uz punu saglasnost hrvatskih vlasti — pozicije apsolutne i neosporne prevlasti.

Ovaj moj lični utisak potvrdila je i informacija iz poverljivog izvora prema kojoj smo se mi odrekli okupacije Hrvatske zbog pritiska koji su na vladu u Zagrebu izvršili nemački general Glez Horstenau [Glaise Horstenau]⁸ i nemačke privredne organizacije.

Izgleda, doista, da je general Glez Horstenau, inače izvrstan poznavalac prilika u Hrvatskoj, koji u Zagrebu razvija ne samo vojnu već i političku aktivnost, izvršio uticaj — koji je znatan — na maršala Kvaternika⁹ i na članove vlade u Zagrebu, kako bi propao plan naše okupacije Hrvatske.¹⁰

Novi zadatak koji se sada postavlja pred Armiju — a to je da čvrsto zatvori demarkacionu liniju i da u saradnji s trupama

Trećom zonom je nazivano područje između demilitarizovanog dela i demarkacione linije između trupa fašističke Italije i nacističke Nemačke, a koja se uglavnom protezala linijom pl. Plešivica — Kravarske gorice — s. Pokupsko — s. Trepča — s. Čemernica — s. V. Vranovina — s. Bosanska Bojna — Ljubina — s. Miska Glava — s. Trnova — Razboj (k. 590) — s. Kozica — s. Stričići — Radaljica (k. 1080) — s. Gustovara — s. Trnovo — k. 1052 — s. Ljuša — s. Kopčić — Suhe jеле — Vuković — pl. Bjelashnica — pl. Jahorina — Goražde — Rudo (vidi 1. knj. ovog toma, dok. br. 14, 19 i 20).

⁸ Glez Horstenau Edmund (Edmund von Glaise und von Horstenau), general-major, tada sa zvanjem »nemački general u Zagrebu« (od 1. novembra 1942. g. »opunomoćeni nemački general u Hrvatskoj«).

⁹ Slavko Kvaternik, zapovjednik cijelokupne oružane snage: ministar domobranstva, doglavnik-vojskovoda. Italijani su zvanje »doglavnik-vojskovoda« preveli, u duhu svoje vojne terminologije, kao maršal.

¹⁰ Opširnije o tom planu vidi 1. knj. ovog toma, dok. br. 203.

iz Crne Gore zaposedne liniju na Drini — stavlja ovu komandu pred ozbiljne probleme, posebno u pitanju operativnog snabdevanja, koje prirodni uslovi ovog kraja i kratkoća raspoloživog vremena još više otežavaju. Pa ipak, biće učinjeno sve što je moguće kako bi se u određenom roku, do 15. januara, izvršio pokret i zaposeli položaji.¹¹

Sigurno je da će se ustaničke bande, proterane nemačkom akcijom, sručiti na našu demarkacionu liniju, koja, da bi izdržala, mora da bude posebno jako utvrđena; pored bandi koje će doći sa hrvatske teritorije, linija treba da odoli i akcijama ustaničkih bandi iz treće zone koje mogu da deluju u samoj pozadini linije.

Da bi slika o situaciji bila što potpunija treba se osvrnuti i na držanje hrvatske vojske, vlasti i stanovništva prema nama.

Smatram da bi bilo dobro da hrvatske snage ignorišemo: a to znači da na njih ne treba uopšte unapred računati. Uzalud je nabrajati uzroke i navoditi činjenice koje dokazuju ovu moju tvrdnju, jer one su sada već poznate; pri sadašnjem stanju stvari treba sasvim sigurno smatrati da je mentalitet *hrvatske vojske, počevši od maršala Kvaternika pa gotovo do celokupnog sastava trupa, zbog različitih uzroka, izričito antiitalijanski*.

Ponašanje hrvatskih vlasti prema nama je suviše često dvomisленo i neiskreno, a moglo bi se zaključiti da je takvo ponašanje posledica uputstava primljenih s viših mesta. U okupiranim zonama imam za to brojne primere, navodim:

- neodgovarajuće snabdevanje stanovništva namirnicama s ciljem da se pojača neraspoloženje stanovništva, favoriziranje komunističke propagande i, sledstveno tome, povećanje broja redova ustanika;
- hrvatske vlasti pokušavaju da uspostave tajne veze s rukovodiocima ustanka, kako bi se postigao sporazum o zajedničkoj borbi protiv Italijana;
- vraćanje ustaša i njihov prijem u žandarmeriju, čime se ponovo potpalila mržnja i strast, a sve to škodi našem delovanju u pravcu smirivanja;
- opstrukcionizam hrvatskih železničara, koji podstiče Zagreb, što je dovelo do žalosnih posledica (npr., u H. Moravicama¹²).

¹¹ Reč je o pokretima u vezi s nemačkim traženjem da italijanske jedinice sadejstvuju u operacijama nemačkih trupa za uništenje partizanskih snaga u istočnoj Bosni. Međutim, ti pokreti nisu ostvareni a učešće italijanskih jedinica u planiranoj operaciji svelo se na angažovanje samo jednog alpinskog bataljona iz Višegrada, koji je guverner Crne Gore 11. januara stavio na raspolaganje nemačkoj Komandi radi zaposedenja s. Moseća (vidi 1. knj., dok. br. 203).

¹² Reč je o Srpskim Moravicama, kod Vrbovskog, koje su vlasti NDH preimenovale u Hrvatske Moravice.

Pa ni stanovništvo nam nije naklonjeno: ireditističke demonstracije, sa zahtevima za vraćanje Dalmacije, održane su na Jelačićevom trgu u Zagrebu 25. o. m.; neprijateljski poklici za vreme prikazivanja dokumentarnog filma **Luče** (Luce) u bioskopu »Evropa« u Zagrebu ukazuju na postojanje raspoloženja koje je, iako se ispoljava putem sporadičnih kolektivnih manifestacija manjeg broja lica, ipak dosta rasprostranjeno, i mase ga osećaju.

Držanje hrvatskog stanovništva prema Nemcima, makar i da nije prijateljsko, posebno zbog toga što ih Nemci pljačkaju, ipak refleksno pokazuje određeni afinitet na kulturnom planu i u zajedničkim tradicijama; takvo držanje posebno podržava nuda da će ih Nemci u budućnosti podržati u traženju nacionalnih revandikacija na našu štetu.¹³

Posmatrajući situaciju kroz njene bitne vidove dolazi se do zaključka *da bi bilo poželjno maksimalno pojačati okupaciju druge zone*, koja nam nudi mogućnost uspostavljanja stabilne granice lancem Dinare i povoljne uslove sa stanovišta bezbednosti, a priobalnoj zoni dovoljan i potreban odušak.

Okupacija treće zone, bez potrebnog posedovanja civilne i vojne vlasti, izlaže naše trupe uzaludnim ljudskim žrtvama, šteti našem ugledu. Takvo stanje, dakle, izaziva materijalne teškoće i moralnu štetu, što nam se drugim prednostima ne nadoknađuje na odgovarajući način.

Bez obzira na to kakvo će se rešenje prihvati u vezi s trećom zonom, bilo bi korisno već sada koncentrisati sve aktivnosti na drugu zonu, nastojeći da se:

- progresivno eliminiše, uz mnogo takta, svaki hrvatski uticaj;
- da se spriči jačanje hrvatskih garnizona i povratak ustaša;
- da se spriče zlodela i, nakon odlaska nepoželjnih hrvatskih vlasti, da se obezbedi u zoni red i mir.

Pored toga, moglo bi se, čim to bude bilo moguće, početi sa izučavanjem nove vojne granice duž Dinare.

GENERAL
NAZNAČENI KOMANDANT ARMije
V.¹⁴ Ambrozio [V. Ambrosio]

¹³ Reč je o raspoloženju ustaša, kao i drugih profašističkih i separatističkih grupa u Hrvatskoj, koje su, nezadovoljne oduzimanjem hrvatskih teritorija od strane fašističke Italije, smatrali da se uz podršku hitlerovske Nemačke mogu uspešnije da suprotstave aspiracijama italijanskih fašista. Opširnije o tome vidi 1. knj., dok. br. 10.

¹⁴ Vitorio (Vittorio Ambrosio)

BR. 2

**IZVEŠTAJ KOMANDE 2. ARMije OD 3. JANUARA 1942.
GENERALŠTABU KOPNENE VOJSKE O PREGOVORIMA
IZMEĐU ČETNIČKOG PREDSTAVNIKA DOBROSAVA JEV-
DEVIĆA I IZASLANIKA VLADE NDH LOGORNIKA PO-
LJAKA¹**

P R E P I S

KOMANDA 2. ARMije

I odeljenje

POVERLJIVO

Br. prot. 1/99/.Pov. Vojna pošta br. 10, 3. januar 1942 — XX

**Predmet: Sastanak između dr Jevđevića² i Poglavnikovog iza-
slanika logornika Poljaka.**

**GENERALŠTABU KR. KOPNENE VOJSKE
Operativnom odeljenju**

Vojna pošta br. 9

Dr Jevđević, naš konfident nastanjen u Splitu, obavestio je ovu Komandu da će se u trećoj desetini meseca decembra u njegovom stanu voditi razgovori između pomenutog Jevđevića,³ kao ekspONENTA srpsko-bosansko-hercegovačkih krugova, i delegata hrvatske vlade, koji je upućen iz Zagreba s posebnim zadatkom da prouči mogućnost postizavanja sporazuma između Hrvata i Srba — pravoslavaca.

Naredio sam — s obzirom na važnost razgovora, važnost ličnosti koje treba da kontaktiraju i predmet razgovora — da se razgovor snimi i po mogućnosti reprodukuje. Zbog toga je u Split upućen magnetofon, koji je, na prikladan način, bio spojen s mikrofonom, a zatim postavljen u sobi za razgovore, što je omogućilo reprodukciju razgovora snimljenog na trakama.

¹ Snimak prepisa (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 356/580.

² Dobrosav

³ Opširnije o kontaktima Jevđevića i italijanskih okupacionih vlasti u tom periodu i kasnije vidi izveštaj Komande 6. armijskog korpusa od 5. januara 1943. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« (AVII, reg. br. 1/5—19, k. 425).

Razgovor je vođen dana 30. decembra u Splitu od 11 do 11,50 časova; vodili su ga poglavnikov izaslanik logornik Poljak, ataše pri Glavnem ustaškom stanu u Zagrebu, i dr Jevđević.

Mikrofon je bio ubačen u običan radio-aparat koji se nalazio u sobi u kojoj je razgovor vođen i zatim povezan s magnetofonom u drugoj sobi stana.

Snimljeno je 10 traka, čija je reprodukcija omogućila da se na nepobitno siguran način prati tok razgovora.

U prilogu dostavljamo reprodukovane najznačajnije delove ovog razgovora koji u potpunosti razotkriva istinska osećanja hrvatske vlade prema nama.

Originalne trake stoje na raspolaganju tom Glavnom štabu.

GENERAL

NAZNAČENI KOMANDANT ARMIJE

Potpisao V. Ambrozio

Dopisano rukom: Prepis upućen Njegovom veličanstvu kralju i caru

Prepis upućen Njegovom kraljevskom visočanstvu prestolonasledniku

KOMANDA 2. ARMIJE

I ODELJENJE

Vojna pošta 10, 2. januar 1942/XX

Sažeti pregled razgovora koji je vođen 30. decembra od 11 do 11,50 časova između bivšeg poslanika skupštine dr Jevđevića i logornika Poljaka, atašeа pri Glavnem ustaškom stanu u Zagrebu, poglavnikovog izaslanika.

Traka br. 1

Nakon upoznavanja Jevđevića s Poljakom i gospodom iz pratnje Poljak izlaže koji su ciljevi njegove misije i kontakta sa bivšim jugoslovenskim poslanikom.

Poljak dodaje da nije ovlašten za preuzimanje obaveza prema pobunjenicima, već samo da uspostavi bliži kontakt u cilju

orientacije, o čemu će izvestiti Poglavnika, ministra Artukovića⁴ i ostale zainteresovane.

Jevđević: »Postoji li s Vaše strane dobra volja da dođe do sporazuma?«

Poljak: »Da, bez daljnje!«

Pokolj kojem prisustvujemo kako s jedne tako i sa druge strane treba da se obustavi, jer će inače i Hrvati i Srbi biti totalno istrebljeni; rat koji smo užajamno vodili 20 godina i koji je sada dostigao poznate nam razmere treba da se prekine i apsolutno je potrebno da nađemo neki drugi put za regulisanje naših nesuglasica.«

Jevđević: »Ali situacija je strašno iskomplikovana. Da li je Poglavnik spremna da nam vrati sve ono što je oduzeo?«

Poljak: »Da, bez daljnje!«

Traka br. 2

Jevđević: »Da li je hrvatska vlada spremna da ponovo primi na posao mnoge otpuštene, koji su sada nezaposleni?«

Poljak: »Više no jedno takvo lice već je vraćeno na posao.«

Jevđević: »Kakav je vaš stav prema dr Mačeku?⁵«

Poljak: »To je beskorisno pitanje, ne radi se o tome ko će sutra biti na čelu države, Pavelić⁶ ili Maček, to je pitanje drugostepene važnosti, radi se o tome da se spase narod.«

Jevđević: »Vi ste saveznici Nemačke, Italije, Bugarske i Mađarske. Pretpostavljajući da će sutra Osovina izgubiti rat, sigurno je da ćemo se mi razračunati s Mađarskom i sa Bugarskom. Što bi u tom slučaju uradio Poglavnik i njegova vojska, dozvoljavajući mogućnost da će preživeti katastrofu? Da li bi bili s nama ili protiv nas? Da li bi nam pomogli da dobijemo ono što su nam Bugarska i Mađarska oduzele?«

Poljak: »Što se tiče Mađarske sigurno je da ćemo biti uz vas, a što se tiče Bugarske zauzeli bismo neutralni stav.«

⁴ Andrija

⁵ Vladimir

⁶ Ante

Traka br. 3

Jevđević: »Mi smo se u prvom svetskom ratu borili za oslobođenje i hrvatskih teritorija, a vi ste nas izdali, a zatim ste Dalmaciju prodali Italijanima.«

Poljak: »Mi nismo izdali Hrvate, već otmičare iz Beograda. Kao Hrvat i ustaša veoma žalim što smo došli do tačke na kojoj smo sada, ali Vam mogu reći da, što se tiče Dalmacije, čitav hrvatski narod i vojska su protiv Italije. Svugde se peva dalmatinska irendistička pesma »Malena je Dalmacija . . .», zatim »Zadar, Trst i Rijeka, sloboda vas čeka . . .». U Jugoslaviji, tj. u zajedničkoj državi, Hrvati i Srbi nisu uživali ista prava, iako je službeno postojala potpuna jednakost.«

Lice iz pratinje (izgleda da je to bivši major jugoslovenske vojske koji je pratio Poljaka)⁷: »Vi dajete Nemcima i Italijanima sve što od vas traže, samo da bi mogli ubijati Srbe . . .«

Traka br. 4

Poljak: »Bilo bi potrebno da Vi dođete u Zagreb radi pregovora sa hrvatskom vladom . . .«

Jevđević: »Polazna tačka za sve to bilo bi izjednačenje prava ispovedanja veroispovesti . . .«

Poljak: »Smatram da je to moguće, jer, što se tiče verskog pitanja, mi smo samo protiv Jevreja.«

Jevđević: »Da li će se Srbi smeti vratiti u mesta gde je većina Srba? Da li će biti data opšta amnestija za političke prestupe u korist svih lica koja su bila upletena u događaje poslednjih meseci? Da li je Poglavnik spremjan da obustavi kazneni postupak protiv mnogih koji su optuženi i uhapšeni samo kao sumnjivi?«

Poljak: »Verujem da je spreman.«

Jevđević: »U slučaju povoljnog ishoda rata za Italiju i Nemačku da li ćete hteti da i nadalje budete isturenici odred Nemaca i Italijana ili ćete radije zadržati vaše krajeve i nama prepustiti naše, kako bi na taj način moglo da dođe do sporazuma među nama?«

⁷ Tako u dokumentu. Redakcija ne raspolaže podacima o kome je majoru bivše jugoslovenske vojske reč i da li se on nalazio u pratinji Poljaka ili Jevđevića.

Poljak: »To je jasno. Glavni neprijatelj čitavog hrvatskog naroda i vojske je Italija, i mi bismo bili spremni da se izmirimo sa Srbima.«

Traka br. 5

Poljak: »Italijani su nerado viđeni u čitavoj Hrvatskoj: kada prolaze italijanski vojnici, svet ih gleda s prezirom, pa čak ih i pljuje. Naprotiv, kada prolaze Nemci, svet ih gleda sa uvaženjem ili je, u najgorem slučaju, indiferentan, ali na Italijane »pljuju« kako muškarci, tako i žene. To dokazuje raspoloženje Hrvata u odnosu na Italijane, a to je neraspoloženje sada zaoštreno zbog Dalmacije ...

Jevđević: »Razgovarajte sa Artukovićem i ostalim ministrima, objasnite im stvar i donesite nam konkretne odgovore; tada ću ja moći da odem u zone gde je izbila pobuna, razgovaraću s komandantima ustanika, objasniću im sve i nastojaću da smirim duhove, ako još bude na vreme; na taj način ćemo dokazati da smo preduzeli sve što je bilo moguće da do sporazuma dođe. Ja, ipak, ništa ne mogu da garantujem, jer nisam ni predstavnik srpske vlade, a još manje srpske države.«

Traka br. 6

Poljak: »Bilo bi bolje da Vi dođete u Zagreb i da direktno razgovarate sa Artukovićem. Mi bismo Vam dali propusnicu. Ako Vi i pored toga ne možete da imate poverenja, ja bih ostao kao talac do Vašeg povratka ...

Mi imamo dokaze da je italijanska vlada pružila pomoć četnicima u oružju i municiji. Kod gospodina ... pronađena je puška poreklom iz ... (neki italijanski odred), a kod drugih lica pronađene su bombe takođe italijanskog porekla.

Italijanske trupe koje okupiraju hrvatsku teritoriju ogromno koštaju Hrvate, jer mi smo ti koji snosimo troškove okupacije. Hrvatska zbog duhovnih, političkih i privrednih razloga, a nadasve zbog vojnih razloga, ne može da ostane bez Dalmacije.

Italijanima je u interesu da se Srbi i Hrvati međusobno uništavaju i da ginu: eto zbog čega su s jedne

strane naši saveznici, a sa druge strane vas snabdevaju oružjem, da biste se borili. To je stara priča »podeli pa vladaj«.

Pavelić je ispravan i plemenit čovek.«

Jevđević: »Nemci su uz vas, podržavaju vas na sve načine . . .«

Poljak: »Da, to je istina.«

Jevđević: »No situacija između Italijana i Nemaca nije baš jasna.«⁸

Poljak: »Italijani su do sada imali najveće gubitke, takođe i u Hrvatskoj njihove su žrtve velike. No oni će u svakom slučaju biti na gubitku, bilo da Osovina pobedi ili izgubi rat; oni će svakako nastrandati. U slučaju nemacke pobeđe desice se kao što se to priča u anegdoti o 15 šibica (1).«

Traka br. 7

(Govore o ranijoj političkoj situaciji, tačnije o periodu pred svetski rat).

Jevđević: »... kod vas postoje, na kraju krajeva, dve glavne struje, na čelu jedne je Pavelić, na čelu druge Kvaternik.

Prva je naklonjena Italiji, druga Nemačkoj . . . Izgleda da da je dr Pavelić sasvim na strani Italije.«

Poljak: »Da ste razgovarali s Pavelićem, bili biste suprotnog mišljenja.«

(1) Tzv. anegdota o 15 šibica, koja se priča po Zagrebu, govori o sudbini koja očekuje Italiju posle pobedonosnog ishoda rata za Osovinu. Igra se igra na kraju koje jedan od dvojice ostaje bez šibica, dok su u početku šibice bile prividno podeljene na jednak delove. Protagonisti su Hitler i Musolini. (Primedba odeljenja).

⁸ Prema prilogu koji se nalazi na kraju ovog dokumenta, u kome je pod naslovom: »Sažeti pregled razgovora od 30. decembra 1941. koji je vođen u Splitu između bivseg poslanika skupštine dr Jevđevića, eksponenta srpsko-bosanskih, hercegovačkih krugova, logornika Poljaka, atašea pri Glavnom ustaškom stanu u Zagrebu, Poglavnikovog izaslanika«, data kratka verzija tog razgovora, na str. 2, стоји:

»Govoreći o italijansko-nemačkim odnosima Poljak [a ne Jevđević — primedba redaktora] ih je definisao kao »ne sasvim jasne«. Dodao je da su i do sada Italijani takođe u Hrvatskoj imali najveće gubitke, bilo da Osovina pobedi ili da bude poražena »loše će proći« (misli na Italijane).« Vidi AVII, NAV-T-821, r. 354/589—90.

Traka br. 8

(Ponovo veoma opširno razgovaraju o politici uopšte).

Traka br. 9

(Govore o Rusiji i komunističkoj opasnosti).

Jevđević: »Dobro, ja sam spreman da s vašom propusnicom otputujem u Hrvatsku i garantujem Vam da će za vreme mog odsustvovanja neprijateljstva biti obustavljena i molim Vas da to isto bude učinjeno i s vaše strane; obustava neprijateljstava trajaće oko 20 dana«.

Traka br. 10

(Razgovor se završava prikladnim oprاشtanjem. Najviše se čuje glas Jevđevića. On se obraća izravno Poljaku i kaže: »Do viđenja, dakle, u Zagrebu i pozdravite mi ministra dr Artukovića«).

BR. 3

**DESETODNEVNI IZVEŠTAJ KVESTURE KOTOR OD 4.
JANUARA 1942. PREFEKTU KOTORA O VOJNO-POLITIČ-
KOJ SITUACIJI U PROVINCIJI KOTOR¹**

KRALJEVSKA KVESTURA KOTOR

Odelj. Gab br. 03240

Dana 4. januara 1942 — XX

Predmet: Desetodnevni izveštaj (od 20. do 31. decembra 1944—XX)²

Poverljivo — hitno

EKSELENCIJA PREFEKT

Kotor

I. Političko stanje i raspoloženje stanovništva

U toku treće dekade meseca decembra na teritoriji Provincije nije bilo sabotažnih ili terorističkih dela.

Nije bilo posebno značajnih vojnih akcija, sem one kojom je oslobođen garnizon Grahovo,³ koja se, uostalom, razvijala van teritorije Provincije. U noći uoči 30. decembra jedan vod strelaca Kr. vojske, dok je patrolirao duž železničke deonice Herceg-Novi—Gruda, odbio je u okolini Karasovića napad jednog malog odeljka ustanika, naterao ih u bekstvo i naneo im nekoliko gubitaka.

Sem toga, delatnost ustanika se ispoljila na teritoriji Provincije u sledećem događaju. U noći 30. decembra jedna grupa naoružanih ljudi prodrla je u Pavlje Brdo (Pločice), opština Gruda, u stan nekog Trojanovića Nikole Iva, poznatog kao pouzdanika i prijatelja Ante Pavelića, bivšeg poslanika Skupštine, i

¹ Original (pisan na mašini) u Arhivu VII, reg. br. 20/5, k. 551.

² Prethodni desetodnevni izveštaj štampan je u 1. knj. (dok. br. 201).

³ Reč je o prodoru jedinica divizije »Mesina« s pravca Risna u Grahovo u cilju evakuacije opsednutog garnizona u tom mestu. Posle višednevnih borbi protiv jedinica Nikšićkog NOP odreda, italijanske snage su uspele da se predveče 26. decembra 1941. spoje s tamošnjim garnizonom i da ga, u toku noći 27./28. decembra, evakuišu. Pošto su neprijateljske snage pod bombardom odstupile u pravcu Risna i Crkvica, u Grahovo su ušle jedinice Nikšićkog NOP odreda (tom III, knj. 4, dok. br. 17; Savo Orovčić, Oslobođenje Grahova 1941. godine, Istoriski zapisi, 4—6/1951, str. 173—178).

zarobili su njega i njegova dva sina: Niku, od 21, i Antuna, od 18 godina.⁴

Delatnost policijskih snaga, koja se provodi stalno u tesnoj saradnji, nastavljena je planskom preventivnom akcijom, potragom i čišćenjem od opasnih i sumnjivih lica, te je, u vremenu na koje se odnosi izveštaj, pritvoreno preko 30 lica, koja će se, prema datom slučaju, uputiti u koncentracione logore u Kraljevini ili zadržati kao taoci.

Delatnost policijskih snaga ispoljavala se i u planskom vršenju pretresa u većim naseljenim mestima okolnih predela s ciljem da se ovi očuvaju od mogućih upada ustaničkih grupa. Tokom ovih bio je, ujutru 29. decembra, u blizini Igala, naoružan sukob s jednom grupom ustanika. Patrole agenata Javne bezbednosti i karabinijera nanele su im gubitke od 6 ljudi. Na našoj strani poginuo je, na žalost, jedan karabinijer a jedan je ranjen. Akciju su lično vodili komesar Javne bezbednosti iz Herceg-Novog i oficir koji je komandovao onom četom karabinijera.

Akcija policije bila je usmerena i na to da se sprečavaju dela terora i sabotaže duž komunikacionih puteva, te su, s ovim ciljem, naređene i provedene vanredne mere nadzora.

Radi tog sprečavanja preduzete su od policije i razne druge mere.

Tako, u vezi s prijavom o prebegavanju mladića sa teritorije Provincije u predele koje drže ustanici, još su više pooštrene mere nadzora na granici, s pojačavanjem već ranije osnovanih službi, s ciljem sprečavanja nedozvoljenog prelaska, te su osnovane posebne službe za izviđanje i patroliranje na najosetljivijim mestima. Ove mere nadzora služe i sprečavanju ubacivanja na teritoriju Provincije, iz predela Crne Gore, lica koja nameravaju činiti dela terora ili sabotaže.

Međutim, u vezi s utvrđenim pojačanjem protivničke propagande preko radija u cilju podsticanja na otpor i podstrekivanja na pobunu, nastupilo se odlučno zaplenom od mesnih preplatnika ovog sredstva.

Po administrativnoj liniji, na kraju, postupilo se tako što je obezbeđeno brzo i uspešno poslovanje službe za prijavljivanje stranaca, s ciljem da se prati kretanje svih lica koja nisu poreklov iz Provincije, i pooštren je postupak pre izdavanja propusnica time što se načelno uskraćuje davanje ove isprave bivšim pripadnicima bivše jugoslovenske vojske.

Kako je poznato, u pogledu ovih poslednjih, u toku je akcija sveobuhvatnog čišćenja.

⁴ Trojanovića je kao saradnika okupatora uhapsila grupa boraca Orjenskog NOP bataljona (tom III, knj. 2, dok. br. 5).

U pogledu raspoloženja stanovništva, primećuje se odlučno zauzimanje prijateljskog stava prema nama od strane većeg dela stanovništva, naročito od strane ovog iz naselja na obali i katoličke vere.

Sa interesovanjem se prati razvoj sadašnjih sukoba u Africi, u Rusiji i na Dalekom istoku.

II. Privredno stanje

Privredno stanje u Provinciji u vremenu na koje se izvestaj odnosi i dalje je zadovoljavajuće.

Međutim, i dalje ima poteškoća u pogledu snabdevanja stokom i drvetom, jer ova roba potiče iz oblasti koje drže ustaničke snage Crne Gore.

III. Sveštenstvo

Ponašanje sveštenstva, naročito katoličkog, prema nama i dalje je očevidno naklonjeno.

Kvestor
Loti [Lotti]

Sc⁵

⁵ Paraf Franka Skaselatija (Franco Scasselatti), prefekta Kotora.

BR. 4

**IZVEŠTAJ KOMANDE 2. ARMije OD 7. JANUARA 1942.
GENERALŠTABU KOPNENE VOJSKE O VOJNO-POLITIČ-
KOJ SITUACIJI U SLOVENIJI¹**

K O P I J A

POVERLJIVO

KOMANDA 2. ARMije
Obaveštajno odeljenje

VP br. 10, dana 7. januara 1942—XX

Br. I/282 pov. protokola

Predmet: Situacija u Sloveniji

GENERALŠTABU KRALJEVSKE KOPNENE VOJSKE
Operativno odeljenje

Vojna pošto 9

Situacija u Sloveniji ostaje i dalje složena i teška.

Znaci poboljšanja koji su se pojavili u prvoj polovini decembra (smanjenje neprijateljskih akata prema nama — prekid terorističkih akata ustaničkih grupa — razmimoilaženja i narušavanje homogenosti oslobođilačkog fronta) pokazali su se, kao što je to bilo lako i predvideti, prividni i prolazni.²

Ovih poslednjih petnaest dana — možda usled reakcije na streljanja u Trstu, kao i usled primernih presuda donetih od strane vojnog suda u Ljubljani³ — antiitalijanske manifestacije su u očiglednom porastu. One se kreću od napada na naše patrole u službi pretraživanja do napada na osobe privržene Italiji.

¹ Original u NAV. Snimak originala u Arhivu VII, NAV-T-821, r. 356/535—8.

² Opširnije o političkoj situaciji u Sloveniji u tom periodu vidi izveštaj Borisa Kidriča od 7. januara 1942. Centralnom komitetu KP Jugoslavije (tom VI, knj. 2, dok. br. 3).

³ Odnosi se na dva velika procesa slovenačkim komunistima i antifašistima pred specijalnim italijanskim sudom u Trstu i vojnim sudom u Ljubljani (vidi 1. knj. ovog toma, dok. br. 205; tom VI, knj. 1, dok. br. 203 i 212).

liji i karabinijerske doušnike, od širenja najnovijih propagandističkih brošura i letaka do terorističke aktivnosti ručnim bom-bama i drugim vatreñim oružjem.

Između ostalog, navodim:

— napadi na naše vojne patrole kod Višnje Gore (16. decembra), kod Trebnja (26. decembra),⁴ kod Perova (3. januara),⁵ koji su prouzrokovali teške žrtve naših jedinica, i to oficira: 1 mrtav i 1 ranjen; vojnika: 1 mrtav i 6 ranjenih.

— atentati — po nalogu takozvanog »Narodnog suda« — na lica naklonjena Italiji ili doušnike naših policijskih vlasti; ukupno je izvršeno šest atentata, pri čemu je pet lica ubijeno;⁶

— bacanje bombi u Ljubljani — na sreću bez posledica — u prostorije fašističke omladine [GIL — Gioventù Italiana del Littorio], kao i u okolini gimnazije u Bežigradu;⁷

— širenje letaka u kojima se, osim vršenja uobičajene komunističke propagande, pozivaju roditelji i učitelji da svoje sinove i učenike ne upućuju u naše fašističke organizacije;

— zaplena jedne potpuno ispravne ilegalne primopredajne radio-stanice u jednom stanu u Zaplani;⁸

— pokušaj oslobođanja zatvorenika iz civilne bolnice u Ljubljani od strane jednog studenta koji se u belom mantilu pojavio na vratima paviljona.⁹

Porast antiitalijanskih manifestacija za poslednjih petnaest dana — u odnosu na prethodne — vidi se iz priloga broj jedan.¹⁰

Naoružane grupe, rasturene nakon prošlogodišnje akcije čišćenja, ponovo su se prikupile, iz razloga koje sam već naveo tom Generalštabu. Do toga je pre svega došlo usled toga što vojnoj akciji nije odmah usledila slična akcija policije i pra-

⁴ O tim napadima vidi 1. knj. ovog toma, dok. br. 205.

⁵ O tom napadu vidi dok. br. 36.

⁶, ⁷ i ⁹ Te akcije su vršili pripadnici VOS-a (Varnostna in obveščevalna služba). Osvrnući se, pored ostalog, i na tu delatnost Osvobodilne fronte, Boris Kidrič, u svom informativnom pismu za Moskvu (»Kratak prikaz razvoja Osvobodilne fronte i sadašnja politička situacija u Sloveniji«) od oktobra 1944. piše: »Ujedno je OF organizovala Bezbednosnu i obaveštajnu službu (VOS), koja je nemilosrdno gonila i istrebljivala petokolonaše. Justificiranja petokolonaša vršena su 1941. i 1942. godine u Ljubljani, usred bela dana, što je vanredno podiglo moral u narodu, a belogardejske izdajnike je obuzeo takav strah da su počeli emigrirati u Italiju. Osim justifikacija, organi Bezbednosne i obaveštajne službe vršili su, uprkos okupatorovoj vlasti, i kućne pretrese kod petokolonaša. Oni su iz okupatorovog zatvora spasavali aktiviste narodnooslobodilačke borbe« (vidi Vojnoistorijski glasnik — dalje: VIG — br. 3 za 1969.).

⁸ Vidi dok. br. 36.

¹⁰ Redakcija ne raspolaže tim prilogom.

vosudnih organa prema pripadnicima tih grupa (većina njih se u prvo vreme vratila u Ljubljano), kao i protiv njihovih brojnih simpatizera.

Cinjenica je da se grupa s Krima ponovo reorganizovala u oblasti Primskovo (Novo Mesto DE-ZL) između Litije i Žužemberka. Kako jejavljeno, grupa na Gorjancima ne samo da se ponovo prikupila, već je i povećana, pošto joj se priključio deo grupe iz Teške Vode (XN-CM). Nove jedinice — za sada malog brojnog stanja — otkrivene su južno od Mokronoga i Mirne Peči (ZV-CA).¹¹

Rad aktivista Osvobodilne fronte na mobilisanju ljudi sposobnih da pojačaju postojeće grupe i da formiraju nove produžava se s nesmanjenim intenzitetom. Rezultati, kako proizilazi iz gore navedenih podataka, mogu se smatrati značajnim.

Ova aktivnost, podržana od propagande koja naizmenično obećava i preti, nalazi nove sledbenike među seoskim stanovništvom, više iz straha nego iz uбеđenja.

Usled toga je lako predvideti da će se ustanička aktivnost, pojačana i brojno i sredstvima, povratiti i ispoljiti s pojačanim intenzitetom i agresivnošću kad nastanu povoljnije vremenske prilike.

Početkom decembra došlo je do polemike između predstavnika Osvobodilne fronte i desne frakcije (konzervativne) Slovenske narodne stranke.¹²

Navedena stranka, iako je posle aprila 1941. godine izgubila uticaj među radnicima i radnim masama obuhvaćenim komunističkim pokretom, još uvek predstavlja jednu od najvećih političkih organizacija Slovenije. U njoj se razlikuju dve glavne tendencije, jedna desna, tradicionalna i konzervativna, i druga leva, nazvana progresivnom.

Izgledalo je da će između konzervativnih frakcija i Osvobodilne fronte morati doći do rascepa. Međutim, razmimoilaženja — koja su se ispoljila u pitanju ciljeva sredstava borbe — pokazala su se u svojoj suštini čisto teorijska i namenjena da ostanu u oblasti apstraktnih doktrinarnih načela.

Usled toga, ova razmimoilaženja ne mogu dovesti do nekog praktičnog, konkretnog rezultata.

U suštini i desna frakcija Narodne stranke sledi ideal nacionalne nezavisnosti, pa je prema tome protiv sila Osovine. Pravi se kao da sarađuje sa italijanskim vlastima, međutim, uporno brani svoje jezičke i kulturne tradicije, i strepi od pro-

¹¹ O partizanskim jedinicama u tom periodu na teritoriji Ljubljanske pokrajine vidi tom VI, knj. 2, dok. br. 4, 6, 13 i 17.

¹² i ¹³ Reč je o tzv. staroj SL.S (Slovenska ljudska stranka), koja je, sa dr Antonom Brecljom na čelu, sarađivala sa Osvobodilnom frontom. Opširnije o tome vidi tom VI, knj. 2, dok. br. 1; Boris Kidrič, n. d.

dora fašističkih organizacija i na prikriven način pokušava da onemogući svaki njihov uspeh.

Prema tome, istu treba smatrati — kao i ostale slovenačke političke partije i grupe — odlučno antitalijanskom, iako su njene manifestacije smišljenje i prikrivenje.¹³

Činjenicu da su slovenačke mase gotovo u celini prišle revolucionarnom antitalijanskom pokretu, bilo iz osećanja, bilo iz straha od represalija, ili usled nepostojanja jasne, odlučne i energične politike s naše strane, dokazuje učešće ljubljanskog stanovništva u demonstracijama koje su održane trećeg tekućeg meseca u znak komemoracije žrtvama palim za slovenačku nacionalnu slobodu, a naročito zbog osuđenih na procesima u Trstu i Ljubljani.

Demonstracija se sastojala, kao i one prethodne, održane 29. oktobra, 7. novembra i 1. decembra, u neizlasku na ulice grada i neulaženju u javne lokale od 19 do 20 sati naveče.¹⁴

Hiljade letaka bilo je rastureno po gradu u poslepodnevnim časovima, u kojima se veličaju »nacionalni heroji Slavko Šlander i Ljubo Šercer, streljani od Italijana«, a tekst u lecima završava uobičajenim usklikom: »Smrt fašizmu!« U cilju učešća u demonstracijama, na stanovništvo je, radi zastrašivanja, bio izvršen pritisak od strane aktivista Osvobodilne fronte.

Činjenica je da je u demonstracijama uzelo učešća gotovo celokupno stanovništvo. Prema tome, nepobitno je da one predstavljaju uspeh za organizatore i sigurno je da će doprineti oživljavanju i jačanju partizanskog pokreta, pod okriljem Osvobodilne fronte.

Akcija čišćenja od strane nadležnih policijskih vlasti nastavlja se sa uobičajenim slabostima i nesigurnošću.

Navodim jedan primer.

Jedan pripadnik čuvene ustaničke grupe iz Loža, uhapšen ovih dana, poverio je jednom svom drugu iz čelije da je policija u Ljubljani, prilikom jedne provale izvršene novembra meseca ove godine, u jednoj nameštenoj sobi u Ljubljani, koja je služila kao partizansko skrovište, uspela uhapsiti tri komunista, među kojima je bio neki Daki,¹⁵ poznat kao jedan od opasnijih i uticajnijih ustaničkih rukovodilaca. Dodao je da su tri uhapšenika uskoro posle toga puštena na slobodu, pošto su umela ubediti policiju o svojoj nevinosti.

Da su oni bili suočeni sa italijanskim vojnicima koji su od strane ustanika bili zarobljeni i kasnije oslobođeni, njihova bi krivica bila sigurno dokazana.

Moglo bi se navesti i mnogo drugih primera.

¹⁴ Opširnije o tim demonstracijama vidi Boris Kidrič, n. d., str. 122.

¹⁵ Stanko Semič Daki

Kraljevska kvestura iz Ljubljane zahteva u sve većoj meri upotrebu vojnih jedinica u čisto policijske svrhe, kako bi mogla raspolagati delom agenata javne bezbednosti i teritorijalnih kraljevskih karabinjera i upotrebiti ih u akcijama vojne policije pod neposrednim rukovodstvom šefa kvesture.

Ostavljajući po strani pitanje principa, valja utvrditi: da bi akcije vojne policije bile uspešne, nužno je da ih sprovodi kadar obučen za borbena dejstva s naročitom taktičkom sposobnošću.

To su osobine kojima, iz poznatih razloga, policijske snage ne mogu raspolagati, a njihova bi upotreba bila svakako korisnija i svrsishodnija pri rešavanju bezbednosnih zadataka, jer to iziskuje ljudstvo tehnički i stručno osposobljeno u te svrhe.

Situacija u Sloveniji, kako sam gore ukratko izložio, može se prema tome sažeto prikazati:

- porast antiitalijanske aktivnosti kroz napade, atentate, propagandu i teroristička dela;
- homogenost, uprkos verbalnim izjavama o tobožnjim razmimoilaženjima u antiitalijanskoj borbi;
- ponovo sređivanje rasturenih ustaničkih grupa i formiranje novih;
- akcije naše političke policije su slabe i neodlučne, s težnjom ka preuzimanju dominantne uloge i u oblasti nadležnosti vojnih vlasti.

GENERAL
NAZNAČENI KOMANDANT ARMIJE
M. P.¹⁶ potpisao V. Ambrozio

¹⁶ Okrugli pečat: Generalštab Kr. kopnene vojske

BR. 5

IZVEŠTAJ NAČELNIKA GENERALŠTABA KOPNENE VOJSKE OD 10. JANUARA 1942. NAČELNIKU GLAVNOG GENERALŠTABA O INSPEKCIJI TRUPA U SLOVENIJI I HRVATSKOJ¹

POVERLJIVO

NAJHITNIJE

GENERALŠTAB KR. KOV

NAČELNIK GENERALŠTABA

VRHOVNA KOMANDA OPERATIVNO OD. — ISTOČNO RATIOSTE	G
Br. 20169/op.	3
Datum prijema: 15. jan. 1942—XX	4

10. januar 1942—XX

Predmet: Izvršena inspekcija u Sloveniji i Hrvatskoj (3 priloga)

**ZABELEŠKA BR. 76 ZA EKSELENCIJU NAČELNIKA
GLAVNOG GENERALŠTABA**

- I) — Borbe vođene u periodu od 28. decembra do 1. januara u zoni Korenice²
 - Opis činjenica i moje mišljenje u vezi s tim videti u Prilogu br. 1.³
- II) — Borba vođena 4. januara u G. Ploči⁴
 - Događaj opisan i komentarisan u Prilogu br. 2.⁵
- III) — Operacije za razbijanje opsade Korenice
 - (Videti crtež priložen Prilogu br. 1)⁶

¹ Snimak originala (pisan na mašina) u AVII, NAV-T-821, r. 356/523—33.

² Vidi dok. br. 36; tom V, knj. 3, dok. br. 136.

³ i ⁶ Redakcija ne raspolaže tim prilogom.

⁴ Vidi dok. br. 36 (red. br. 17).

⁵ Redakcija ne raspolaže tim prilogom.

- Dana 8. krenuo sam u pratinji komandanta 2. armije i komandanta V armijskog korpusa železnicom do Vrhovina, gde sam vodio razgovore s komandantom divizije »Re« (generalom **Dabeni**⁷) i s komandantom 2. pešadijskog puka (pukovnikom *Sodu*)⁸.

Ovaj poslednji je preuzeo dužnost da komanduje trupama koje su prebačene s različitih tačaka i čiji je zadatak da razbije opsadu Korenice. To su:

- 2 bataljona divizije »Lombardija« [»Lombardia«]
- 2 bataljona crnih košulja
- 1 minobacačka četa
- 1 baterija kalibra 75/13
- 1 baterija kalibra 149/13
- 2 voda bacača plamena
- 1 četa lakih tenkova.
- Zona je krajnje nepristupačna i nepodesna za manevriranje:
- guste jelove šume dominiraju cestama i putevima;
- ceo kraj je prekriven visokim i mekim snegom;
- prebacivanje kamiona i komore moguće je jedino koliskim putem za Korenicu, a ne i preko Babinog Potoka;
- kraj je retko naseljen, stanovništvo je mrka lica (odrasci muškarci su skoro sasvim nestali).

Železnička pruga je na svim mestima dobro obezbeđena; ljudstvo se noću mora zbarikadirati u sela; za kretanje cestom potrebna je, čak i danju, jaka pratinja.

- Garnizon u Korenici saopštava radio-vezom da ga stanici još ne uznemiravaju; njihove se akcije ograničuju na puškanje iz dalekih kućeraka i retke mačkije razasute oko periferije.

Stanovništvo, koje se sada sastoji gotovo isključivo od žena, staraca i dece, ponaša se podmuklo neprijateljski. Imaju namirnica za 60 dana.

⁷ Dabeni Otorino (Dabbeni Ottorino)

⁸ Sodu Milo Frančesko (Soddu Millo Francesco), komandant 2. peš. puka divizije »Re«.

Pukovnik *Andelini*⁹ misli da bi mogao da sarađuje s pukovnikom *Soduom*, ako bi se — u prikladnom času — sa dve čete prebacio u visinu Vrela.¹⁰

— O ustanicima, ako ne uzmemu u obzir ranije materijalne dokaze prikupljene u borbama, imamo samo jedno obaveštenje, ali i ono je iz nepouzdanog izvora.

Prema tom obaveštenju, ustaničke snage broje oko 8.000 ljudi naoružanih s mnogo automatskog oružja i tri baterije, te nameravaju da uzastopce napadnu uporišta u Korenici, Vrhovinama i Otočcu.¹¹

Deo tih snaga će se, navodno, u međuvremenu upotrebiti za upad u Korenicu i za obezbeđenje te akcije.

Drugi deo snaga će se prebaciti u planinska sela zapadno od Korenice i тамо сачекати развој догађаја.

Može se smatrati da je ово обавеštenje manje-više tačno, sem dela koji govori o броју snaga, koji je, najverovatnije, preteran.

— S obzirom na loše vremenske prilike, a imajući takođe u виду да garnizon у Korenici nije izložen skorašnjoj opasnosti, rešeno je да се у циљу извршења задатка prebaci још snaga i specijalnih sredstava (rakete — skije — čistilice за sneg — saonice), kako би се kasnije, зависно од raznih okolnosti и rezultата извиђања и информација, приступило обићном razbijanju opsade i povlaчењу garnizona из Korenice, или, pak, jednoj opsežnoj akciji protiv ustaničke mase.

Ova druga akcija pretpostavlja: да та маса доиста постоји, да је utvrđено где се налази, те да се deluje не само са severa već i sa zapada i jugozapada.

Prva operacija bi iziskivala само napredovanje konjičkih snaga kolskim putem Babin Potok—Korenica.

Predviđena je i intervencija avijacije, која, zbog vremenskih nepogoda, već nekoliko дана не може да nadleće zonu.

IV) — Ljubljana

Dana 6. t.m. dostavio sam Vam kraću zabelešku.¹²

⁹ Đuzepe Andelini (Giuseppe Angelini), komandant 1. peš. puka div. »Re«, nalazio se tada u opsednutoj Korenici (vidi dok. br. 6).

¹⁰ Prema depeši Komande peš. divizije »Re«, operacija je odgođena zbog snega i zbog nedostatka materijala, koji nije stigao. Nakon temeljitog proučavanja i dugih diskusija o njenom sprovođenju, operacija je izvršena 23. januara, ali bezuspešno (vidi dok. br. 36 (red. br. 103) i Andelini, n. d., str. 85, 104—111).

¹¹ Vidi dok. br. 6.

¹² Redakcija ne raspolaže том zabeleškom.

Video sam:

- da je za kretanje državnom cestom Postojna — Ljubljana potrebna pratinja;
- da se u Ljubljani vojnici kreću, i pojedinačno i za vreme slobodnog izlaza, s napunjениm puškama;
- da vojnici, pojedinačno, u paru ili u grupi, na straži ili u patroli, čak i u centru grada, primaju naređenja od karabinijera-pozornika ili funkcionera javne bezbednosti;
- da na nekim tačkama stražare brojnije grupe vojnika kojima izdaju naređenja funkcioneri javne bezbednosti;
- da vojnici na službi uvek izgledaju umorno;
- da se javnost ponaša nezainteresovano, kao da materijalno i ne vidi vojnike i odrede.

Rečeno mi je:

- da pored ljudi za vojne straže, pratinju i obezbeđenje saobraćajnica, XI armijski korpus stavlja dnevno na raspolaganje vlastima javne bezbednosti oko 1.300 ljudi u manjim grupama;
- iz toga proizilazi, imajući u vidu i odlazak na redovna odsustva (armijski korpus broj ok 10.000 ljudi), da mali broj ljudstva učestvuje u vojnoj obuci, i ljudstvo je uvek prilično zamorenno (zbog čega su im i uniforme iznošene, što sam primetio u Ljubljani).
- Raspolaže se nepobitnim dokazima da u Ljubljani postoji rukovodeći organ slovenačkog komunističkog pokreta, koji ima svoje ogranke u opštini, bolnici, zatvoru itd. i koji se nametnuo celokupnom građanstvu (vidi manifestacije od 3. januara).¹³
- Prilažem, u vezi s tim, izveštaj upućen generalu Galbijatiju¹⁴ [Galbiati] od divizijskog generala¹⁵

¹³ Tog dana, na poziv Izvršnog odbora Osvodobilne fronte, sve ljubljanske ulice su bile posute slovenačkim zastavama sa crnim porubom i crno uokvirenim listićima sa imenima narodnih heroja Slavka Šlandera i Ljube Šercera, a između sedam i osam časova sve ulice, lokali i pozorišta bili su pusti. Na taj način je stanovništvo Ljubljane, i drugih mesta Slovenije, održalo svojevrsnu komemoraciju palim partizanima i drugim žrtvama okupatorskog terora (tom VI, knj. 3, dok. br. 3).

¹⁴ Enco (Enzo) Galbijati, divizijski general (luogotenente generale) fašističke milicije, načelnik štaba Glavne komande Dobrovoljne milicije za nacionalnu bezbednost.

¹⁵ U originalu: luogotenente generale (čin fašističke milicije koji odgovara činu divizijskog generala kopnene vojske).

Montanje [Montagna] koji je detaširan komandi 2. armije, a koji sam slučajno pročitao (Prilog br. 3).¹⁶

Mišljenja:

- Tvrđnja da je u Sloveniji i u Ljubljani sve normalno može da nam konvenira, ali je to bedna laž.
- Neodrživ je sistem rasipanja ljudstva naoružanog samo jednom puškom koje pomaže karabinjerima-pozornicima ili skupno drži stražu, kao što se to radilo pre 1914. godine.

U svakom slučaju danas — a posebno u slučajevima kada treba računati sa eventualnim suprotstavljanjem naoružanim licima — nekadašnji način održavanja »kordona« prosto je smešan. Zgrade se danas štite automatskim oružjem i oruđima na položaju i »ježevima«, ulice se obilaze oklopnim vozilima i oružanim patrolama koje se voze ili idu peške.

- Vlast može — ako se to baš želi — da ostane u rukama civilnih vlasti, i one mogu da naznače kakvu službu održavanja reda žele; ali mere koje će iz toga proizići treba u delo da provode vojne vlasti preko svojih organa i pod komandom oficira.

V) — Karlovac

- U Karlovcu sam boravio dana 9. i otisnuo sam se sve do Jastrebarskog, tj. do krajnje granice naše okupacione zone.
- I ova je oblast prekrivena snegom, ali ga je mnogo manje nego u »drugoј zoni«.
- Teren je pretežno ravan, manje šumovit. Auto-vozila mogu da se kreću gotovo po svim cestama. Kretanje moguće jedino uz obezbeđenje.
- Situacija mirna, izuzev u južnom delu oblasti, odakle od pre izvesnog vremena niko više ne dolazi jedanput nedeljno na veliku pijacu u Karlovac.
U nepristupačnim predelima Petrove gore (30 km severoistočno od Karlovca) primećene su brojne formacije ustanika, koji su sada organizovani u bataljone.¹⁷

¹⁶ Redakcija ne raspolaže tim dopisom.

¹⁷ Na tom terenu je operisao Kordunaški NOP odred (tom V, knj. 3, dok. br. 24).

- S obzirom na bojazan da će ustanici pokušati da napadnu na naša uporišta, vrše se pripreme za odbranu. Bodljikave žice su postavljene čak i na ulazima u Karlovac, kao i mitraljeska gnezda sa stalnom posadom. Naveče se ulazi u grad potpuno zatvaraju.
- U gradu je primećena velika masa seljaka (s mnogo lepih konja i volova), jer je bio pijačni dan. Izgleda da manje-više uživamo simpatije seoskog stanovništva. Ali se naši vojnici kreću, baš kao i u Ljubljani, pa čak i kada imaju slobodan izlaz, s napunjennim puškama.
- Viđeni su brojni hrvatski odredi.¹⁸ Ljudstvo je veoma dobro odeveno i snabdeveno, ali je nevojničkog držanja. Na uniformama nose beo povez, često raznih oblika i na raznim mestima, kako bi se razlikovali od ustaničkih odreda, koji su, delimično, odeveni u uniforme bivše jugoslovenske vojske, a koje su, izuzev navedenog detalja, jednake uniformama hrvatskih odreda.
- Naše trupe u zoni Karlovca ostavljaju odličan utisak. To se posebno odnosi na konjicu, koja mnogo polaže na izgled i solidnijeg je sastava.

VI) — Ogulin — Delnice

- U gore navedenim mestima razgovarao sam, veoma kratko, sa zamenikom komandanta i komandantom divizije »Lombardija« (»Lombardia«), generalima **Tozijem [Tosi]¹⁹** i **Catijem [Zatti]²⁰**.
- Zona je veoma ispresecana, gusto pošumljena, nepristupačna; sada je prekrivena visokim nanosima snega.
- Ustanak je slabiji nego u zoni divizije »Re«, ali ipak ustanici raspolažu znatnim snagama. Ustanički pokret je i ovde u porastu, a primećuju se promene i u držanju stanovništva.

VII) — Celokupna situacija

- A) — Svojevremeno jugoslovenska vojska nije bila uništena, već samo raspuštena. Zbog toga su na teritoriji bivše Jugoslavije — za razliku od Poljske, Francuske, Ukrajine itd. — ostali kadrovi, obični vojnici i masa oružja raspuštene vojske.

¹⁸ Odnosi se na ustaško-domobranske jedinice.

¹⁹ Andolo (Angiolo)

²⁰ Vitorio (Vittorio)

— I kada su, posle prvih trenutaka zaprepaštenja i pometnje, najzagriženiji elementi počeli da dižu glave, i to iz najrazličitijih pobuda, materijal za podizanje snažnog ustanka našao se na licu mesta i nadohvat ruke.

B) — Razne okolnosti su dovele do uspostavljanja raznih režima na teritoriji bivše trojne kraljevine.

U samoj Hrvatskoj postoje zone okupirane od Italijana, punktovi koje su zaposeli Nemci i oblasti koje drže samo Hrvati.²¹

Pa čak i zona koju smo mi anektirali i okupirali razbijena je na:

- provinciju Ljubljana
- provinciju Rijeka
- guvernorat Dalmacije
- guvernorat Crne Gore
- drugu zonu²²
- treću zonu.²³

Ako se tome pridodaju italijanske i nemačke diplomatske, političke i vojne misije, sa sedištem u Zagrebu, kao i izaslanici Sv. Stolice, koji u Zagreb povremeno navraćaju, ako se imaju u vidu sve postojeće varijante u okupiranim zonama, sprege, veze i nagađanja svih tih ljudi, nije čudo što se stanovništvo, već samo po sebi različitim rasa, veroispovesti i sklonosti, dezorientisalo, izgubilo poverenje u mesnu vladu i različite okupatorske vlasti, te se lako povodi za onima koji zagovaraju podizanje bilo kakvog ustanka.

C) — Gledajući pobliže gde je naše mesto u tom sklopu, može se reći da je ustanički pokret rođen iz neprijateljstva Hrvata²⁴ (koji nam prebacuju aneksiju Dalmacije i teško podnose naše mešanje u njihove stvari) i iz neprijateljstva Srba, koji — nakon što su nam bili zahvalni zbog zaštite koju smo im pružili pred ustaškim zločincima — sada smatraju da smo mi saveznici njihovih progonitelja i da ih mi podržavamo. Našu i hrvatsku zajedničku okupaciju — uz to, u trećoj zoni civilna se vlast nalazi u rukama Hrvata²⁵ — Srbi više ne mogu smatrati samo vojnom merom (kao odušak za odbranu jadranske obale), niti mogu smatrati da ih mi na taj način

²¹, ²⁴, ²⁵ i ²⁶ Odnosi se na civilne i vojne vlasti NDH.

²² i ²³ Vidi tom XIII, knj. 1, dok. br. 19 i 20.

štitimo od zlodela Hrvata,²⁶ već, naprotiv, oni u tome vide naše pružanje pojačanja omraženim trupama vlade u Zagrebu.

- D) — I dok su iz gore navedenih razloga, a i zbog drugih, slučajnih, lokalnih, razloga, počeli da izbijaju prvi ustanci, stanovništvo je malo pomalo počelo da menja svoje držanje prema nama; ista pojava je zabeležena i u neokupiranom delu Hrvatske, u Sloveniji, Crnoj Gori i Srbiji.
- Na toj tački počinje već naš sukob s Rusijom, slovenskom i komunističkom, sukob čija pojava i čije produženje predstavlja kvasac i cement pojedinačnih nezadovoljstava i pojedinačnih pobuna.
- E) — Pri sadašnjem stanju stvari ne treba da imamo никакvih iluzija:
- u Sloveniji, Hrvatskoj, Crnoj Gori i Srbiji verovatno još ne postoji jedinstvena organizacija ustanika, ali je izvesno da već sada postoji zajedničko osećanje pobune, koje se, iako pod različitim nazivima, rukovodi jednim jedinim idealom, a to je borba protiv Osvoline;
- u gore pomenutim oblastima, u različitoj meri, zavisno od karaktera stanovništva, odlika terena i ostalih okolnosti, postoje naoružane formacije ustanika, koje se više ne mogu smatrati običnim grupama bandita;
- celokupno stanovništvo još ne podržava ustanike, ali je neizvesno kako će se sutra držati deo stanovništva koji danas zauzima neutralan stav, pošto mnogo više strahuje od osvete ustanika nego od represalija okupacionih trupa;
- ne samo sovjetska Rusija već i Engleska, Amerika i bivša jugoslovenska vlast pomažu svim sredstvima ustanički pokret, jer smatraju — sasvim ispravno — da on u evropskim razmerama ima značaja koji u azijskim razmerama imaju trupe Čang Kaj Šeka;
- sve ovo navodi na mišljenje da će se pokret verovatno širiti i da će se — ukoliko ne nastupe drugi faktori — ugasiti tek kada sovjetska Rusija bude sravnjena sa zemljom i tako propadnu sve nade ustanika.
- F) — Da bi zemlju držala kako-tako pod okupacijom, 2. armija je bila primorana da u najvažnijim centrima uspostavi garnizone, prilično brojne, ali koji su

- udaljeni jedan od drugog i povezani jedino planinskim kolskim putevima.
- Stvaranje ovakvih uporišta dovelo je do rasipanja snaga; delimično je to posledica i potrebe kantonmacije (pojedina siromašna mesta nude oskudne mogućnosti, a o bivakovaju u tim zonama prekrivenim snegom, po kojima briše bura, ne može biti ni govor).
- U zabačenim selima, udaljenim od kolskih puteva, u veoma gustim šumama, razasutim po hridinama i dolinama, žive ustaničke formacije i povremeno postavljaju zasede; opkoljavaju i napadaju manja uporišta i — tokom vremena — počeće da napadaju i velika.
- Suštinski, masa ljudstva 2. armije (čije su trupe, uprkos materijalno veoma mučnim uslovima života i neprekidnoj opasnosti od zaseda, sačuvale visok moral) nalazi se manje-više u uslovima u kojima su se nalazile Napoleonove trupe u Španiji od 1808. godine nadalje.

VIII) — Mišljenja

- Za nas bi bilo prihvatljivo ako bi situacija ostala nepromenjena, uprkos neizbežnom procentu incidenta. *Ali s obzirom na to da se može predvideti pogoršanje situacije*, potrebno je razmisliti o vojnim merama dovoljnim za suprotstavljanje takvom stanju.
 - Po mom mišljenju postoje tri prihvatljiva sistema:
Prvi sistem
 - Odlučno i temeljito suprotstaviti se ustanicima (Italijani — Nemci — Hrvati — Bugari) vođenjem koncentričnih operacija protiv glavne mase ustanika (tj. protiv mase koju je moguće opkoliti, ne obraćajući pažnju na manje grupe koje nam izmiču, a koje će na kraju — kada glavna masa буде eliminisana — umreti prirodnom smrću).
 - Ovu bi akciju mogle, zavisno od slučaja, da vode savezničke snage, bez obzira na podelu na sektore (sektori za ustanike ne postoje), ili, pak, snage pojedinog saveznika u oblasti za koju je taj saveznik nadležan.
- U svakom slučaju akciju bi morale da precizno iskombinuju odgovorne vlasti nadležne za donošenje istovremenih odluka.

Takva akcija bi iziskivala mnogobrojne snage i opsežno dejstvo sredstava kojima ustanici ne raspolažu (oklopna vozila — borna kola — bacači plamena — avioni).

Trebalo bi postupati tako da se izvrši *hirurški zahvat*, u smislu da se ne vrši samo čišćenje već i *opkoljavanje i uništavanje*.

Za vreme ove prve ratne akcije trebalo bi zauzeti krajnje strogo i jedinstveno držanje prema stanovništvu na svakom mestu.

Sistem koji podseća na nekadašnji izborni, a to je pregovaranje preko trećeg lica, obećavanja iza kojih dolaze pretnje, pokušaji i jednih i drugih da »ubacuju klipove«, ide samo naruku protivniku, koji je ujedinjen u mržnji protiv Osovine.

- Akciju o kojoj je reč treba otpočeti što pre, da bi, bar većim delom, bila okončana pre proleća.
- Ukoliko bi se saveznici uzdržali od učešća u jakoj, odlučnoj i istovremenoj akciji, *nama ne bi odgovaralo* da takvu akciju *mi preduzmemo u sadašnjoj našoj zoni*, jer bismo na kraju krajeva protiv sebe imali ustaničku masu s celog Balkana, i to u oblasti koja je najneprohodnija, najzločudnija i najmanje podesna za operisanje.

Drugi sistem

- Ako se pokaže da je prvi sistem nemoguće primeniti (masovno gušenje ustanka), mogli bismo se dogovoriti o primeni metode po kojoj bi se svaki od nas povukao na određenu utvrđenu liniju — što bi bilo daleko jeftinije — i ostavio da se s one strane utvrđene linije, kao u nekoj zaraženoj zoni, stanovništvo grli ili hvata za gušu, kako mu bude po volji.
- Sto se tiče 2. armije, linija izdvajanja o kojoj je reč mogla bi da ide lancem Dinare.
- Kada bi se pomenuta linija učvrstila, prešlo bi se na razračunavanje sa ustankom u celini ili sa ustanicima između pomenute linije i obale.
- Ovaj sistem, doduše jeftiniji od prvog, a isto tako radikalniji, iako u obrnutom pravcu, ima i dva ozbiljna nedostatka:
 - a) — u centralnoj, napuštenoj zoni verovatno bi došlo do uspostavljanja jedne sovjetske balkanske republike, mlađe sestre ruske, s kojom

bi se kasnije trebalo iz temelja razračunati (što, ipak, ne bi bilo teško kada već starija sestra bude sravnjena sa zemljom);

- b) — praktički Osovini bi bio onemogućen pristup komunikacijama i zalihamu u centralnoj zoni o kojoj je reč.

— *Sve što proizilazi iz ovog drugog sistema mogli bismo da primenimo mi sami, nezavisno od ostalih.*

Treći sistem

— Ukoliko se ne prihvati kao moguće i umesno da se ide jednim ili drugim od dva gore navedena puta, preostaje nam samo to da zadržimo sadašnje zone, ali uz znatno smanjenje broja uporišta, koncentrišući snage i čuvajući samo najglavnije i najneophodnije komunikacije.

- Primenom takve metode postiglo bi se:
- stvaranje jakih uporišta (ili grupa uporišta) međusobno udaljenih, ali zabarikadiranih u selima ili »kastrumima«;
 - održavanje veza i snabdevanja pomoću povremenih velikih kolona, koje bi se kretale u formaciji i pod ratnom spremom.
 - Naravno, u zonama između velikih uporišta i na komunikacijama koje bi se dobro čuvale ostali bi, ipak, prostrani međuprostori na kojima bi ustanici slobodno manevrisali, gde bi se po miloj volji mogli sastajati, ujedinjavati i svadati. I zbog toga bismo morali da raspolažemo motorizovanim masama koje bi povremeno upadale u zone o kojima je reč i neprijatelju nanosile jake udarce.
- Drugim rečima, naše bi se trupe našle u istom položaju u kojem se nalaze garnizoni i motorizovane kolone u nekoj verolomnoj koloniji.
- Za svaki slučaj — a u iščekivanju naređenja više komande — naredio sam komandi 2. armije da prouči mere za primenu trećeg sistema, jer te bi nam mere donele bar tu prednost što usamljena uporišta i male kolone ne bi bile izložene iznenađenjima, zasedama i beskorisnim gubicima.
- S obzirom na postojeći razmeštaj i na operacije koje su već u toku, kao i na sneg koji je izlozao mnoge odrede i malobrojne ceste učinio neprohodnima, ne zanosim se da će mere o kojima je reč biti tako brzo provedene u život.

— Inače, ovaj će se sistem moći koristiti samo dok ustaničke snage znatno ne ojačaju i ne otpočnu sa opsežnijim operacijama.

Sažeto rečeno:

- Prvi sistem (snažna, koncentrična i istovremena akcija protiv glavnih centara ustanka) jeste najradikalniji, pa — već iz tog samog razloga — i najbolji.
- Drugi sistem (blokada zaražene centralne zone jako utvrđenom i jeftinom linijom) ima znatnih nedostataka. Ali, što se nas tiče, mogao bi i da prođe!
- Treći sistem (zadržati zone koje sada okupiramo, ali zbiti garnizone) predstavlja neki izlaz i mogao bi se postepeno primenjivati; za nas je prihvatljiv i preporučljiv, u odsutvu boljeg, i to samo u situaciji dok su ustaničke snage jednake ili skoro jednake sadašnjima.

NAČELNIK GENERALŠTABA VOJSKE
Roata [Roatta]²⁷

Treći sistem zasad — privremen, ali treba se sporazumeti sa saveznicima oko plana. Za zajednički plan treba što pre utvrditi vreme i unapred obezbediti izvršenje.²⁸

²⁷ Mario

²⁸ Ovaj tekst ispod Roatinog potpisa dopisan je rukom, verovatno u Glavnom generalštabu.

BR. 6

IZVEŠTAJ KOMANDE SEKTORA OTOČAC OD 12. JANUARA 1942. KOMANDI DIVIZIJE »RE« O BORBAMA PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA KOJE SU BLOKIRALE TITOVU KORENICU¹

KOMANDA SEKTORA OTOČAC

Br. 225/Sett

12. januara 1942—XX⁰

Predmet: Izveštaj o drugoj fazi operacija protiv ustanika kod Korenice² (3—11. januar 1942—XX⁰)³

KOMANDI DIVIZIJE »RE«

V. P. 93

Dana 3. januara dovršava se i usavršava u pojedinostima odbrambeni raspored,⁴ koji treba da obezbedi držanje mesta Korenica. Grupe ustanika ponovo su zauzele Gradinu.⁵ Druge grupe izvode radevine poljske fortifikacije na uzvisinama koje dominiraju zapadno od Korenice.⁶ Uzajamna čarkanja; s naše strane nema gubitaka.

Civilno stanovništvo Korenice, pod rukovodstvom hrvatskih žandarma i »crnih košulja«, čisti sneg prema Vrelu, i izloženo je pucnjavi od strane ustanika. Uzalud se očekuje dolazak bombardera, najavljenih već 2. o. m.

U noći između 3. i 4. januara bio je relativan mir.

Da se osigura snabdevanje mesom u sadašnjim prilikama, sprovedena je rekvizicija stoke.

Civilno stanovništvo nastavlja čišćenje snega. Čarkanje se nastavlja; s naše strane nema gubitaka. Primećeno je povećanje

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 2/6—1, k. 651.

² Sada: Titova Korenica.

³ O borbama kod Titove Korenice od 29. decembra 1941. do 2. januara 1942. vidi tom V, knj. 2, dok. br. 111, knj. 3, dok. br. 8, 9 i 136; tom XIII, knj. 1, dok. br. 205.

⁴ i ⁶ Jedinice Ličke grupe NOP odreda blokirale su Titovu Korenicu 30. decembra 1941 (vidi tom V, knj. 3, dok. br. 8 i 9).

⁵ Prema izveštaju italijanske Komande sektora Otočac od 3. januara 1942, jedinice Ličke grupe NOP odreda zauzele su Gradinu 30. decembra 1941. Prvog januara 1942. deo italijanske posade Titove Korenice (jačine: tri čete s jednim mitraljесkim vodom) izvršio je ispad prema Gradini i zapalio je, nakon čega se vratio u Titovu Korenicu (tom V, knj. 3, dok. br. 136). U izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 5. januara 1942. Glavnom štabu NOP odreda Hrvatske navodi se da je 2. januara neprijatelj pokušao da probije obruč kod Gradine i Vranovače, ali u tome nije uspeo (tom V, knj. 3, dok. br. 10).

automatskog oružja kod ustanika na visovima zapadno od Korenice, a isto tako koncentracija velikog broja ustanika u Gradini.

Zadnji izveštaji osvetlili su — na osnovu izjava preživelih — nekoliko epizoda u kojima je ispoljena hrabrost za vreme bitke 2. čete na Pogledalu (OL-GK) 1. o. m.⁷ Među njima treba naročito istaći hrabro držanje »crvene kravate« Munerata Gverina [Guerrino], koji je, premda teško ranjen u prsa, nastavio neustrašivo da puca iz svojega mitraljeza sve dok nije, drugi put smrtno ranjen, pao na svoje vlastito oružje.

Noć između 4. i 5. januara je prošla relativno mirno.

Proverama koje sú se do sada mogle izvršiti utvrđeni su sledeći ukupni gubici između 29. decembra i 2. januara, i to iz I i II bataljona, čete minobacača i pukovske komandne čete.

Mrtvi: 19, od kojih 2 oficira: poručnik Pedraceli [Pedrazzeli] Bartolomeo i potporučnik Kiarutini [Chiaruttini] Mario;

Ranjeni: 36, od kojih 2 oficira: potporučnici Balduči Enriko [Balducci Enrico] i Arnone Andđelo [Angelo];

Smrznuti: 25;

Nestali: 151, od kojih 9 oficira: sanitetski poručnik *Di Sijeno* [*Di Sieno*] dr Antonio, sanitetski potporučnik *Pomeri* dr Đorđo [*Pomerri* dr Giorgio], potporučnik *Travaljini* Đuzepe [*Travaglini* Giuseppe], *Revelant* Đovani [*Giovanni*], Đenarini Vitorio [*Gennarini* Vittorio], *Belfanti* Karlo [*Carlo*], *Golija* Renco [*Gollia* Renzo], *Redigolo* Antonio, *Palmijero* Đuzepe [*Palmiero* Giuseppe].

Izgubljeno automatsko oružje: 4 teška mitraljeza, 13 lakih mitraljeza.

Za vreme čitavog dana 5. januara nastavljaju se čarkanja, naročito intenzivna prema zapadu. Neprijatelj je sigurno pretrpio nekoliko gubitaka. S naše strane nema gubitaka. I danas su uzalud očekivani bombarderi. Posle 4 dana vedrog neba spuštila se niska magla i kiša.

Noć između 5. i 6. januara prošla je u relativnom miru.

Po podne 6. januara, kad se vreme malo razvedrilo, bilo je moguće izvršiti bombardovanje, ali nijedan aparat se nije pojavio nad Korenicom.

U prvim popodnevnim satima jedna grupa ustanika, sa belim ogrtačima čiji broj nije ustanovljen, opkolila je i zarobilila blizu Vrela jednu grupu od 34 civila i 14 hrvatskih vojnika⁸ koji su bili zaposleni oko čišćenja snega.

U prvim jutarnjim satima 7. januara opet je počeo da pada sneg. Sneg i vejavica traju preko čitavog dana. Obruč ustanika

⁷ Napad na 2. četu 1. bataljona 1. peš. puka divizije »Re« na Pogledalu izvršile su jedinice Grupe NOP odreda za Liku (vidi tom V, knj. 3, dok. br. 10 i 136).

⁸ Odnosi se na pripadnike oružanih snaga NDH.

sve se više steže oko Korenice; prema raznim simptomima izgleda neminovan napad na mesto.⁹ Uprkos visokom snegu, velikoj hladnoći, absolutnoj oskudici sredstava za smeštaj i nedostatku zimske odeće (skoro polovina bataljona nije snabdevena), »crvene kravate«, koje već 15 dana ne znaju za odmor, neustrašivo bde na svom borbenom položaju. Njihov moral je uvek na visini. Noć između 7. i 8. januara prošla je u budnom očekivanju. Držanje ustanika i dalje je preteće. Hici na centar naseљa postaju sve jači i sve češći. Neki neprijateljski položaji su napadnuti rano 8. januara od naših minobacača kalibra 81, čija municija je već skoro iscrpljena. Opasnost da će se iscrpsti akumulatori radio-stanice navodi me da ograničim radio-vezu. Sneg, bura i jaka zima nastavljaju se preko čitavog dana.

Nove informacije potvrđuju da su glavne baze ustanika u vezi s napadom na Korenicu u Krbavici (OI-FV) gde su koncentrisani i mnogobrojni italijanski zarobljenici (preko stotinu).

Dana 9. i 10. nevreme traje, bura i sneg sve su jači. Čakanje ustanika se ograničava na nekoliko hitaca na mesto.

Još nekontrolisane vesti javljaju o prisustvu nekoliko topova na uzvisinama zapadno od Korenice;¹⁰ ali naše oskudne snage i klimatske prilike (visok sneg i bura) za sada ne dozvoljavaju da se vrši bilo kakvo izviđanje ili upad na neprijateljski teren.

11. januara, dok bura besni a sneg pada jače nego ikada, pojavila se jedna spontana pesma iz neukrotivih grudi branitelja Korenice (prilog br. 1).¹¹ Na motiv poznate himne »Crvene kravate«, a pod naslovom »Opsada Korenice«, ona je određena da ovekoveči — među ratnim pesmama 1. peš. puka div. »Re« — jednu stranicu žive povesti, koju su moje verne »crvene kravate« napisale ovih dana svojom vlastitom krvlju. Ona upečatljivo svedoči o visokom duhu kojim su ljudi nadahnuti posle 15 dana oštре borbe protiv neprijatelja i nevremena.

Ali sada, uzevši u obzir klimatske i ostale prilike, bilo bi uzalud nadati se da bi se pre proleća mogla izvršiti bombardovanja i snabdevanje iz vazduha, a još manje operacije većeg stila protiv ustanika.¹²

Jedino sredstvo da se Korenica osloboди od snega i od ustanika bilo bi — po mom mišljenju — da se hitno formira jedna

⁹ Prema izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 5. februara 1942. Glavnom štabu NOP odreda Hrvatske, bataljon »Ognjen Prica«, koji je opsedao Titovu Korenicu, pokušao je nekoliko puta da prodre u mesto (vidi tom V, knj. 3, dok. br. 38).

¹⁰ Lička grupa NOP odreda, čije su jedinice opsedale Titovu Korenicu, imala je jednu haubicu i 2 brdska topa (vidi tom V, knj. 3, dok. br. 78).

¹¹ Redakcija ne raspolaze tim prilogom.

¹² Vidi dok. br. 5.

jaka auto-kolona (od 25—30 vozila) za prevoz bataljona, jedne baterije i najnužnijih sredstava (municije, sredstava za rasvetu, materijala za utvrđivanje, zimske odeće, akumulatora itd.).

Ova auto-kolona, kojoj bi prethodio jedan moćan i efikasan motorni čistač snega (videti moj radiotel. zahtev br. 70 od 1. tek)¹³ i koja bi bila zaštićena (na čelu, u sredini i na začelju) jednom četom i eskadronom lakih tenkova, ponovo bi uspostavila sigurnu vezu između Vrhovina i Korenice i omogućila ovom drugom garnizonu da izdrži do proleća.

Ovo je jedan običan predlog.

Komandant — pukovnik
(Đuzepe Andelin)¹⁴

¹³ Redakcija ne raspolaže tim radiotel. zahtevom.

¹⁴ Pukovnik Andolini, tadašnji komandant 1. peš. puka divizije »Re« (istovremeno i komandant sektora Otočac), prebacio se u Titovu Korenicu 31. decembra 1941. i tamo ostao sve do njenog deblokiranja (vidi dok. br. 5 i 36). Opširnije o opsadi Korenice vidi Giuseppe Angelini: »Fuochi di bivacco in Croazia«, izdanje oblasne štamparije, Rim, 1946.

BR. 7

IZVEŠTAJ KOMANDE 2. ARMije OD 13. JANUARA 1942. GENERALŠTABU KOPNENE VOJSKE O SMEŠTAJU I OPE- RATIVNOJ DELATNOSTI PODREĐENIH JEDINICA U DRU- GOJ POLOVINI 1941. GODINE¹

Predati na ruke!

VP 10, 13. januar 1942—XX

Operativno odeljenje
Br. 590. Poverljivo.

Izveštaj o situaciji za period od 15—31. decembra

GENERALŠTABU KOV — OPERATIVNOM ODELJENJU

Vojna pošta 9

1. — Smeštaj jedinica

Prva zona

- jedinice: sve se nalaze u kantonmanima; uprkos slabom vremenu i zimi, nastavljeni su radovi za poboljšanje smeštaja;
- konji i borbena tehnika: ništa značajnog da se izvesti
- pored onog što je već navedeno u prethodnom izveštaju o situaciji.

Druga i treća zona

- jedinice: sve se nalaze u kantonmanima, osim jedinica pešadijske divizije »Marke« [»Marche«] angažovanih u operacijama za pročešljavanje² daleko od svojih nastambi i jednog dela 65. artiljerijskog diviziona armijskog korpusa u odbrani obale na području Dubrovnika, koji se sad nalazi pod šatorima u očekivanju da se dovrši izgradnja odgovarajućih baraka;
- konji: svi su pod krovom, osim konja jedinica divizije »Marke« angažovanih u pomenutim operacijama i nekih jedinica premeštenih poslednjih dana u vezi sa situacijom i operativnim potrebama.

2. — Aktivnost jedinica

a) Nastava ...

¹ Kopija originala (pisanog na mašini) u AVII, reg. br. 8/1, k. 374.

² Jedinice divizije »Marke« bile su tada angažovane u borbama protiv hercegovačkih i crnogorskih partizana u jugoistočnoj Hercegovini (vidi knj. 1, dok. br. 199 i 205, str. 809—836).

b) Radna ...

U toku su radovi za:

- upotpunjavanje zimskog smeštaja;
- opravku telegrafsko-telefonskih linija i uređaja, oštećenih diverzijama i lošim vremenskim prilikama;
- opravku deonice železničke pruge Uskoplje — Hum;
- izgradnju jednog utvrđenja u mestu Plužine (Nevesinje SR-AT).

Izvršeni su radovi na rušenju odbrambenih objekata bivše Jugoslavije.

c) Operativna

Uprkos teškoćama koje nameće godišnje doba, nastavljene su operacije pročešljavanja na celoj teritoriji armije.

Zbog jačine upotrebljenih snaga, vođenih borbi i izvršenih pokreta, posebnu pažnju zaslužuju sledeće:

— akcije koje su izvršile jedinice dvizije »Bergamo« u drugoj dekadi meseca decembra u zoni Rastićevo — Blagaj (Jajce XP-DL), s ciljem da se unište manje grupe naoružanih ustanika, kao i radi odmazde protiv naseljenog mesta Blagaj koje je pružalo sklonište komandi jedne ustaničke formacije;³

— akcije koje su izvršile jedinice divizije »Marke«, i to:

18. decembra, u zoni Visočnik (Dubrovnik SP-PR), kao protivdejstvo zbog napada koje su ustaničke snage izvršile na jednu našu motorizovanu kolonu;⁴

20. decembra, protiv ustaničkih snaga koje su pokušale da unište vodovod Oko (Trebinje TR-FV), koji su obezbeđivale hrvatske snage;⁵

između 22. i 23. decembra, u zoni Skrobotno (Trebinje TR-GK);⁶

— operacije koje su preduzele jedinice pešadijske divizije »Lombardija«, između 7. i 11. decembra, na planinama Zvirjak (Sušak VK-AT) i Bitoraj (Sušak VQ-AT), kojom prilikom je jedna banda ustanika, iznenadena u svom gnezdu, napustila ra-

³ Na tom području su operisale jedinice 3. krajiskog NOP odreda, koje su 3. decembra napale izviđačke delove divizije »Bergamo« kod s. Kastićevo (u blizini Blagaja) a 5. decembra jednu kolonu kamiona u blizini D. Malovana. Čišćenje rejona Blagaja izvršeno je 16. decembra (knj. 1, dok. br. 199 i 205).

⁴ Napad na kolonu su izvršili partizani Površke, Šumske i Dživar-ske čete (vidi »Hercegovina u NOB«, II izdanje, str. 230—231, 257, 262—264).

⁵ Opširnije o tome vidi knj. 1, dok. br. 205, str. 820; tom IV, knj. 2, dok. br. 195.

⁶ Vidi dok. br. 36; knj. 1, dok. br. 199 i 205.

zni materijal, oružje i dokumente; u ovim dokumentima su nađeni podaci o organizaciji i dislokaciji lokalnih ustaničkih grupa, kao i indicije na osnovu kojih je uhapšeno i naknadno osuđeno na najtežu kaznu 6 partizana nastanjenih u Crikvenici;⁷

— operacije koje su 29. decembra otpočele jedinice pešadijske divizije »Re« u zoni Korenica u vezi s pogoršanjem situacije na ovom području.⁸

3. *Moral jedinica...*

4. *Razno...*

General
načelnik komandanta armije
(V. Ambrozio)

⁷ Reč je o iznenadnom napadu na partizanski logor u s. Liču, koji je bio u sastavu 2. bataljona »Matija Gubec« NOP odreda za Hrvatsko primorje i Gorski kotar. U logoru je, pored ostalog, zaplenjen i sav kanclarijski i propagandni materijal tog odreda (knj. 1, dok. br. 205, str. 801; tom V, knj. 2, dok. br. 69 i 117).

⁸ O operacijama u rejonu Korenice vidi dok. br. 36 u ovoj knjizi; knj. 1, dok. br. 205.

BR. 8

DEPEŠA KVESTURE KOTOR OD 13. JANUARA 1942. GUVERNATORATU DALMACIJE O PARTIZANSKIM AKCIJAMA NA PODRUČJU HERCEG-NOVOG I REPRESIVNOJ AKCIJI ITALIJANSKE ARTILJERIJE NA NASELJENA MESTA SVRČUGE, BIJELIČI I LEPETIĆ¹

TELEGRAM VAZDUŠNIM PUTEM

M. P.²

ŠIFRANTSKO ODELJENJE
TELEGRAM U DOLASKU
17. januar 1942—XX

Kotor, 13. januar 1942—XX

MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA — OPŠTOJ
UPRAVI POLICIJE — ODSEKU OPŠTIH I POVERLJIVIH
POSLOVA R i m

OPŠTOJ UPRAVI DALMACIJE

Zadar

Br. 03810. — Na dan 12. o. m. jedan divizion 100 mm i dve baterije 75/27 2. divizijskog artiljerijskog puka³ gađali su naseљena mesta Svrčuge, Bijeliće i Lepetić, gde je 4. o. m. postavljena zaseda jednoj jedinici 18. minobacačkog bataljona i utvrđeno prisustvo ustaničkih delova.⁴ Svi ciljevi su pogodeni s vidljivim efikasnim rezultatima. Eksplozija jedne kuće u Gojkoviću takođe daje povoda mišljenju da je punim pogotkom pogodjeno jedno skladište municije.⁵

Na dan 13. o. m., oko 2 časa, jaka eksplozija se osetila s praveca Svrčuga i u istom mestu je primećen veliki plamen koji

¹ Original primljene depeše (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 8/5, k. 558.

² Okrugli pečat Guvernatorata Dalmacije.

³ Odnosi se na 2. artiljerijski puk divizije »Mesina«.

⁴ Tu jedinicu su napali delovi Orjenskog bataljona Nikšićkog NOP odreda. U dvočasovnoj borbi neprijatelj je pretrpeo gubitke od 7 mrtvih, 4 ranjena i 49 zarobljenih vojnika (tom III, knj. 3, dok. br. 5 i 6; Istorijski zapisi, 1948, 5—6, str. 277).

⁵ Prema depeši kvestora Kotora od 15. januara Guvernatoratu Dalmacije »samo u Svrčugama je od bombardovanja poginulo 15 ustanika« (AVII, reg. br. 8/5, k. 558).

je osvetlio sve do doline Sutorine. Nema sumnje da je reč o skladištu municije koje je pogodjeno prilikom gađanja u toku poslepodneva a eksplodiralo u toku noći.

U Svrčugama se nalazila jedna ustanička komanda. U zoru je jedna jedinica 1. diviziona 2. divizijskog artiljerijskog puka, koja se kretala peške, prilikom pročesljavanja rejona u okolini kasarne u Podbašićima našla jedno veliko skladište životnih namirnica, skriveno u šikari, koje je očevidno pripremljeno u toku noći i bilo namenjeno ustanicima: reč je o 50 kg sušenog mesa, 50 kg krompira, 30 kg pasulja, 150 kg kukuruza, 20 kg ulja, 15 kg masti i 30 kg boba. Osim toga, nađeno je: jedna crnogorska i jedna jugoslovenska zastava, jedan džak odevnih predmeta i nekoliko fotografija Petra II.

Pre nekoliko dana 10 ljudi, koji su ranije evakuisani iz Ubala, pod raznim okolnostima napustilo je svoje određeno mesto boravka u Morinju. Nekoliko njih, kao Lajc Krsto, Pavić Tomo, Salić Marko, Vuković Mijo, Vuković Savo i Vasiljević Petar, nestalo je prilikom prenošenja životnih namirnica za karabinijere u Ublima; u toku je proveravanje radi utvrđivanja da li su namerno prišli ustanicima ili su, pak, što izgleda manje verovatno, bili izloženi napadu ustanika. Druga četvorica, međutim, i to Kovačević Stojan, Kovačević Marko, Vasiljević Mihajlo i Pavljević Rade, jednovremeno su nestala iz Merinja 9. o. m. Smatra se da su se oni, verovatno pod pritiskom ustaničkih izaslanika, vratili svojim kućama u Uble.⁶

Na dan 13. o. m., oko 16,30 časova, na putu koji iz Kamenog vodi u Herceg-Novi, tri ustanika u uniformi bivše jugoslovenske vojske, s pištoljima u ruci, zaustavili su automobil hotela »Boka« u Herceg-Novom i primorali sekretara hotela, Stanišića Marka Uroša, starog 42 godine, iz Herceg-Novog, da ide s njima. Stanišić je krenuo u Pode radi nabavke mesa, a ovo se desilo u blizini prvih kuća u Podima. Naređeno je pročesljavanje zone Podi.

Kvestor Loti [Lotti]

M. P.

⁶ Pod pritiskom partizanskih snaga, italijanska posada je 4. januara evakuisala s. Uble (kod Risna), što je omogućilo širenje slobodne teritorije (pod kontrolom Orjenskog NOP bataljona) prema Risnu, s. Morinju i s. Dugunji (tom III, knj. 2, dok. br. 5; B. Jovanović, n. d., str. 405).

BR. 9

DOPIS GUVERNERA CRNE GORE PIRCIJA BIROLIJA OD
14. JANUARA 1942. KOMANDANTU 2. ARMije GENERALU
AMBROZIju O SADEJSTVU ITALIJANSKIH JEDINICA U
NEMAČKIM OPERACIJAMA U ISTOČNOJ BOSNI¹

KOMANDA 2. ARMije OPERATIVNO ODELJENJE	2
Br. 756	
Primljeno: 15. januara 1942—XX	

GUVERNATORAT CRNE GORE

Vojno odeljenje

Br. 405/. Op. protok.

Cetinje, 14. januara 1942—XX

Predmet: Operacije u Bosni.

EKSELENCIJI GENERALU AMBROZIju [AMBROSIO]
komandantu 2. armije VP 10
i, radi znanja:

EKSELENCIJI GENERALU DALMACU [DALMAZZO]³
komandantu VI armijskog korpusa VP 39

EKSELENCIJI GENERALU MENTASTIju [MENTASTI]⁴
komandantu jedinica Crne Gore VP 14/M

Odgovaram na dopis br. 221 od 8. ovog meseca.⁵

Potpisujući prijem teleograma br. 272 od 9. i br. 311 od 11.
ovog meseca,⁶ izveštavam sledeće:

1. — U vezi sa zahtevom nemačke komande u Beogradu,
dostavljenim neposredno od mog oficira za vezu i preko ko-
mande 2. armije, naredio sam da jedan alpinski bataljon iz
Višegrada učestvuje u operacijama prema Rogatici s ciljem da,

¹ Snimak originala (pisanog na mašini) u AVII-NAV-T-821,
br. 64/1182-1184.

² Pečat prijema.

³ Renzo (Renzo)

⁴ Luidi (Luigi)

⁵ Redakcija ne raspolaže tim dopisom.

⁶ Redakcija ne raspolaže tim telegramima.

krećući se u drugom ešelonu, obezbedi levi bok i pozadinu nemačke južne grupe i zauzme komunikacijski čvor kod Mesića (južno od Rogatice).⁷

2. Svako učešće u dejstvu na području doline reke Drine uslovljeno je dolaskom jedinica dodeljenih za ojačanje (383. pešadijski puk pešadijske divizije »Venecija« i 86. legija crnih košulja). Prema izveštaju Generalštaba kopnene vojske, ne predviđa se raspolaganje 86. legijom crnih košulja pre kraja ovog meseca, a 383. pešadijskim pukom u toku prve dekade meseca februara.

Jedino alpinska divizija »Pusterija«, s pomenutim jedinicama, može staviti na raspolaganje tri bataljona, oslobodivši ih od sadašnjih posadnih zadataka, i biti u mogućnosti da nadire od Višegrada prema Ustiprači i od Pljevalja, preko Cajniča, prema Goraždu, s tim da ovde uspostavi dodir s jedinicama VI armijskog korpusa.

Što se tiče Foče, potrebne mere trebalo bi da preduzme VI armijski korpus.

3. — Kao što je već predočeno Vrhovnoj komandi, zatvaranje vododelnice na desnoj obali Drine, s obzirom na veliki broj komunikacija koje je presecaju, zahteva upotrebu jakih snaga, kojima se ni sada ni, kako prepostavljam, u bliskoj budućnosti ne može raspolagati. Međutim, zauzimanjem mostova u Foči i Goraždu, jedinih koji postoje na nepregaznoj Drini (pošto je most kod Ustiprače sada porušen), sigurno će se sprečiti da se ustaničke mase, potisnute jedinicama VI armijskog korpusa, ponovo prebace u Crnu Goru.

⁷ Reč je o traženju nemačke Komande da italijanske jedinice sadejstvuju u operacijama nemačkih trupa za uništenje partizanskih snaga u istočnoj Bosni. Bilo je predviđeno da snage 5. i 6. armijskog korpusa 2. armije posednu celu italijansko-nemačku demarkacionu liniju i zatvore sve pravce kojima bi partizanske jedinice, potisnute dejstvom nemačke 342. i 718. peš. divizije, pokušale da se prebace na italijansku okupacionu teritoriju. Predviđala se i podrška italijanskih jedinica Crne Gore, koje bi sadejstvovale na Drini. Međutim, 7. januara 1942. general Ambrozio je nemačkom opunomoćenom generalu u Srbiji predložio odlaganje projektovane operacije, navodno zbog nemogućnosti blagovremenog dolaska divizije »Ravena«. Ali kako nemački komandant Jugoistoka na to nije pristao, jer mu je 342. divizija stajala na raspolaganju samo do kraja januara, general Ambrozio je 10. januara izdao naredenje 6. armijskom korpusu »da do 15. tek. zapreči demarkacionu liniju«, a guvernera Crne Gore zamolio »da naredi, pored vršenja zaprečavanja, da alpinske trupe iz Višegrada slede pokret nemačkog puka iz Rogatice, zaposedajući zatim drumski čvor Mesići«. Na kraju se sadejstvo italijanskih jedinica svelo na angažovanje samo jednog alpinskog bataljona (»Val Felak«) koji je guverner Crne Gore stavio na raspolaganje nemačkoj komandi. Opširnije o tome vidi dok. br. 16; knj. 1, dok. br. 203; AVII, italij. fond, reg. br. 3/1, k. 56, nem. fond, reg. br. 18/1, k. 70.

Jednovremeno dejstvo od Pljevalja i Višegrada moglo bi imati onu brzinu neophodnu za funkciju zatvaranja, koja je povezana sa zauzimanjem mostova, samo ako bi se izvelo u isto vreme sa zauzimanjem Foče od jedinica VI armijskog korpusa iz Kalinovika.

4. — Sada alpinska divizija »Pusterija«, pored pružanja pomoći nemačkoj južnoj grupi prema iznetom u tač. 1, vodi brigu o bezbednosti svojih uporišta i ose snabdevanja Prijepolje — Priborj — Višegrad.

S obzirom na raspored i jačinu uporišta, kao što je prikazano na priloženoj šemi,⁸ alpinska divizija »Pusterija« je zasad u mogućnosti da obezbedi zatvaranje pravaca iz Rudnice i Rudog.

5. — Naknadno će izvestiti (na osnovu dolaska poznatih jedinica) o snagama i vremenu kada će moći da dejstvuju, shodno iznetom u tač. 3.

Guverner Crne Gore
M. P. (armijski general Pircio Biroli)
Pircio Biroli

⁸ Redakcija ne raspolaze tom šemom.

BR. 10

**IZVEŠTAJ KOMANDE 6. ARMJSKOG KORPUSA OD 17.
JANUARA 1942. KOMANDI 2. ARMije O KONTAKTIMA
S RUKOVODIOCIMA ČETNIČKIH FORMACIJA¹**

PREPIS ZA EKSELENCIJU KOMANDANTA

Op. 7/F

**KOMANDA VI ARMJSKOG KORPUSA
Štab — Obaveštajno odjeljenje**

Br. 1/Ob/R protok.

VP 39, 17. januar 1942—XX

Predmet: Kontakti s rukovodicima četničkih formacija.

Sa 2 priloga.

KOMANDI 2. ARMije

Vojna pošta 10

Prvi kontakti s rukovodicima ustaničkih formacija uspostavljeni su na teritoriji pešadijske divizije »Sasari«² [Sassari] povodom »ustanka Like« (jul—avgust 1941. godine).

Na osnovu razgovora koje su oficiri ove komande vodili s rukovodicem jedne lokalne četničke formacije (u Velikoj Popini), kontakti su se postepeno širili na celu četničku organizaciju koja postoji na području Like. Na taj način je uspelo da se ove formacije postepeno privuku u našu sferu uticaja i kontrole do te mere da su pre izvesnog vremena neke od njih zajedno s nama započele — uz nesumnjive rezultate — borbu protiv komunista.

Politički vođa srpskog ustaničkog pokreta u Lici, bivši poslanik Stevo Rađenović, u toku razgovora koje je u to vreme vodio s jednim oficirom ove komande dao je dragocene podatke o četničkoj organizaciji i, pored ostalog, naveo imena ličnosti koje stoje na čelu ove organizacije na pojedinim područjima sadašnje Hrvatske države.

Na taj način je bilo mogućno saznati da je vođa sličnog ustaničkog pokreta u istočnoj Bosni Jevđević Dobrosav i da se s njim uspostave kontakti.

¹ Snimak prepisa u AVII, NAV-T-821, r. 53/697.

² Vidi tom XIII, knj. 1, dok. br. 138.

Jevđević je već u prvima razgovorima izrazio volju da sledi istu liniju kao i *Rađenović*, zasnovanu na iskrenoj saradnji sa Italijom, i sa svoje strane podržao uspostavljanje dodira s poznatim pukovnikom, vojvodom Ilijom *Trifunovićem* Birčaninom.

Osobine i mogućnosti *Jevđevića* i *Trifunovića* u opštim crtama su poznate, dok su u pojedinostima sledeće:

— Bivši poslanik *Jevđević*, vatreni nacionalista, kandidat za četiri saziva Skupštine kao predstavnik istočne Bosne, vođa »Orjune« i vođa opozicije za vreme autorativnog režima kralja Aleksandra, vidi u potpunoj okupaciji Bosne i Hercegovine od italijanskih jedinica jedinu mogućnost da otrgne Srbe ovih pokrajina od ustaških pokolja i denacionalizacije.

Priželjkuje stvaranje Bosansko-hercegovačke države, sa srpskom vladavinom, pod italijanskim pokroviteljstvom.

U više prilika je pokazao da raspolaze značajnim uticajem na srpske i muslimanske mase istočne Bosne i volju da s nama saraduje.

— Pukovnik *Trifunović*, teški ratni invalid, od svog naroda smatran srpskim Garibaldijem, četnički vojvoda za vreme balkanskih ratova i rukovodilac Narodne odbrane, stari je vojnik čija je jedina želja da spase svoj narod u ovom burnom periodu njegove istorije.

Antitevtonac po ubeđenju, upoznat sa dosadašnjim iskrenim držanjem italijanskih jedinica prema Srbima na okupiranim teritorijama i svestan da je ovo držanje praktično u suprotnosti — bar službeno — s našom inostranom politikom, nastoji da svojim ličnim uticajem otkloni svaku mogućnost trvanja između svog naroda i italijanskih jedinica, jer u našoj dobrodušnosti vidi jedini put spasavanja Srbu.

Udeo ovih ličnosti u saradnji za naše ciljeve omogućio je da se proširi i produbi već postojeća obaveštajno-politička organizacija, s obzirom na sledeće okolnosti:

— velik broj strarešina četničkih formacija koje su, iako načelno nama naklonjene, odbijale da preuzmu konkretnе obaveze ili da jasno ispolje svoje namere i političku orientaciju, čim su saznale za postojeće kontakte između ove komande i pomenuih ličnosti, odmah su ispoljile odlučnije prijateljsko i otvoreno držanje;

— bilo je mogućno s većom sigurnošću pratiti kolebljivo držanje ustaških vlasti i same vlade u Zagrebu, i na taj način saznati za spletke koje su u punoj suprotnosti s našim interesima;

— bilo je mogućno — preko njih — da se utvrde kontakti sa generalom Dražom *Mihailovićem*, rukovodiocem preostalih jugoslovenskih snaga i četničko-nacionalističkih formacija koje

je London nameravao da gurne protiv nas stvaranjem gerile, čiji je razvoj mogao poprimiti velike razmere i primorati nas na angažovanje značajnih snaga i sredstava.

Sadašnja situacija u Hercegovini i istočnoj Bosni može se sažeto izložiti ovako:

- koncentrisanje jakih srpskih četničko-nacionalističkih snaga na severnim granicama našeg okupiranog područja, prouzrokovano izvođenjem sadašnjih operacija nemačkih jedinica;³
- koncentrisanje crnogorško-partizanskih snaga na istočnim granicama Hercegovine, sa agresivnim namerama;
- i jedna i druga koncentracija omogućena je povlačenjem nekih uporišta XIV armijskog korpusa.

Ako se sve ovo što je izneto ima u vidu i međusobno poveže, očigledno proističe sledeće:

- kao rezultat pomenutih kontakata situacija se može posmatrati sa izvesnim optimizmom i naša aktivnost se većim delom može usmeriti protiv crnogorskih komunističkih formacija;
- da pomenutih kontakata nije bilo ili da je njihov razvoj imao manji domet, sadašnja situacija bi bila osetno teža.

Nekoliko incidenata, više formalnih nego stvarnih, koji su se dogodili poslednjih dana doprinelo je da se provere mogućnosti pomenutih ličnosti, kao i odanost i disciplina četničkih formacija. U stvari, starešine nekih četničkih jedinica koje su posle postizanja nekih manjih rezultata došle u dodir s našim isturenim garnizonima (Kalinovik—Ulog—Nevesinje—Gacko), uputivši slične zahteve garnizonima XIV armijskog korpusa (Foča—Uzice⁴—Goražde), tražile su od naših jedinica, zbog operativnih razloga (akcija prema Sarajevu) i zbog logističkih razloga (smeštaj u toku zime), da u određenom roku napuste ove garnizone (ultimatum).

Dok su se, zbog energičnog držanja koje su na osnovu direktiva ove komande zauzeli komandanti raznih naših garnizona, četničke vođe u prvo vreme uzdržale od preduzimanja nasilnih akcija, dotle su se, zatim, čim su oficiri ove komande stigli na lice mesta i predočili im da postoji posredna veza sa generalom Dražom Mihailovićem — preko Jevđevića i pukovnika Trifunovića, praktično povinovale odlukama koje su usvojili Jevđević i Trifunović, odnosno oficiri koji su ih prihvatali u nji-

³ Reč je o operaciji nemačke 342. i 718. peš. divizije i delova domobranskog 2. i 3. korpusa, započetoj 15. januara 1942, za uništenje partizanskih snaga na prostoriji Sarajevo, Višegrad, Zvornik, Tuzla, Vareš. Opširnije o tome vidi tom IV, knj. 3, dok. br. 33 i 145; tom XIII, knj. 1, dok. br. 203.

⁴ Tako u originalu. Na karti 1:100.000 nije pronađeno.

hovo ime, opravdavajući svoj postupak razlogom teškoća u vezama s visokom četničkom komandom.

Na kraju, naša politička delatnost je danas tako orijentisana da omogućava:

- da nijedna četničko-nacionalistička formacija koja je već stigla, ili će stići, na ovo područje ne preduzima neprijateljske akcije protiv naših jedinica;
- da se general *Mihailović*, u slučaju da ga Nemci napadnu, sa svojim ljudima predala nama;
- da se značajan broj ovih formacija — maksimalna aspiracija — pridruži nama u borbi protiv komunista.

Nedavno, prilikom poslednjih kontakata, četničke vođe na ovom području predale su memorandum koji se dostavlja u prilogu i koji će sačinjavati osnovu za buduće diskusije.

Naš stav je da se pregovori, koji će se razvijati u formi sve većeg jedinstva i postizanja ciljeva, vode sa glavnim političkim vođama umesto s raznim komandantima lokalnih četničkih formacija.⁵

Kao što sam već pomenuo, cilj dosadašnjih pregovora je bio da se spreči širenje borbe na severnom frontu područja između Neretve i crnogorske granice, imajući pri tome u vidu eventualnost da ovaj rezultat može i ne biti postignut.

Baza za pregovore se sastoji:

- 1) u prethodnom saznanju da danas nije ni mogućno ni celishodno razgovarati o budućem uređenju;
- 2) u činjenici da se Hrvati bore uz bok Osovine protiv zajedničkih neprijatelja;
- 3) da u budućem teritorijalnom i političkom uređenju ovog područja Italija neće moći a da ne vodi računa o doprinosu pojedinih narodnosti i naroda;
- 4) Italija i Osvina vode danas na Balkanskom poluostrvu, kao i na istočnom frontu, prvenstveno borbu protiv boljševizma.

Vodeći pregovore na ovoj bazi s višim odgovornim srpskim političkim vođama, moja je namera ne samo da nastavim sa

⁵ U obaveštenju Komande operativnih jedinica istočne Bosne i Hercegovine od 17. januara 1942. svim komandantima četničkih odreda i svima »srpskim opštinama« sreza gatačkog i nevesinjskog navodi se da je u cilju »zaštite srpskog življa od svakog nasilja, odobreno srpskim četnicima snabdevenim četničkom legitimacijom, koja će se u najskorije vreme izdati četnicima u Hercegovini, da saraduju u neophodno potreboj meri sa italijanskim vojnim jedinicama. U tom smislu Komanda Bosansko-hercegovačkih četničkih odreda potpisće i pisani sporazum s komandom VI arm. korpusa italijanske vojske u Dubrovniku o pregovorima koje u tom cilju vodi u ime pomenute četničke komande rezervni artiljerijski potporučnik brat Mutimir Petković«. Vidi AVII, četnički fond, reg. br. 14/6, k. 231 (BH-X-40).

sprečavanjem potpaljivanja žarišta borbe između četnika i nas u jugoistočnoj Bosni i Hercegovini, nego i da se izborim za učešće, bar i delimično, četničkih snaga u borbi protiv komunista.

Učešće četničkih formacija u borbi protiv boljševizma očigledno bi za nas predstavljalo značajnu vojno-političku korist, dok bi za Srbe trebalo da predstavlja sredstvo kojim bi se dokumentovalo njihovo pravo na naše političko interesovanje u njihovu korist prilikom budućeg uređenja Evrope.

Antikomunistička borba trebalo bi isto tako da posluži da se pod oružjem drže samo celishodno formirane manje grupe četnika pod čvrstom komandom nama odanih starešina a, nasuprot tome, omogući postepeno razoružavanje samostalnih regularnih formacija, koje su stoga opasne zbog nemira koji bi mogле izazvati i zbog lakoće kojom bi mogle potpasti pod sferu uticaja komunista.

Očigledno je stoga da je najbolji i, verovatno, neophodan put za postizanje ovih rezultata da se postepeno obezbedi mogućnost za postavljanje pravoslavne civilne vlasti u mestima s pretežno pravoslavnim stanovništvom, a da se jednovremeno udalje hrvatske vlasti i njihovi odgovarajući pratioci — regularne i neregularne ustaške formacije.

Trebalo bi postići onoliko koliko je uspelo da se ostvari u Kninu. Ovim bi se takođe postigao i cilj koji bi nam omogućio da ne moramo dati izričite garantije za ličnu, imovinsku, versku i nacionalnu slobodu srpskog naroda.

o o
 o

Da bih ukazao na postojeću suštinsku razliku između streljenja srpskih četnika-nacionalista i crnogorskih, kao i na odlučnu potčinjenost crnogorskih četnika stvari boljševizma, prilažem prepis⁶ uslova koje je rukovodilac jedne crnogorske naoružane formacije postavio prilikom kontakata sa oficirima komande pešadijske divizije »Marke«.

Komandant armijskog korpusa
general
(R.⁷ Dalmaco)
[Dalmazzo]

Tačnost prepisa overava:
načelnik Obaveštajnog odeljenja

generalštabni kapetan
(Andđelo De Mateis)
[Angelo De Matteis]

⁶ Redakcija ne raspolaže tim prepisom.

⁷ Renco (Renzo)

KOMANDI VI ARMIJSKOG KORPUSA

Četnička komanda, koja je sve do danas nastojala da spreči eventualna trvanja između vojske Kraljevine Italije i četnika, ponovo je uputila svog predstavnika ovlašćenog da pregovara s kapetanom gosp. De Mateisom [De Matteis], koji je u vezi sa ovim, 8. januara, kao prijatelj stigao u Fojnicu.

Prilikom ovih razgovora koji su vođeni u atmosferi srdačnog prijateljstva, predstavnik četničke komande je rekao da prethodno treba da napomene sledeće:

— da se četnička komanda, u vreme vođenja ovih razgovora, nalazi u veoma teškoj situaciji jer je u nemogućnosti da uspostavi vezu sa svojom komandom zbog nedostatka vremena kao i zbog toga što nije imala mogućnosti da se upozna sa situacijom koja je nastala u vezi s pismom koje je uputio general Draža Mihailović, zbog kojeg je četnički predstavnik od italijanskih jedinica odveden u Mostar; međutim, ni sada četničkoj komandi nije stvarno poznato da li je ovo pismo stiglo italijanskim jedinicama.

Pored toga, u želji da se sa oružanim snagama Kraljevine Italije postigne miroljubivo rešenje o svim pitanjima koja su od interesa za Srbe, prema kojima italijanska komanda pokazuje velike simpatije, četnička komanda uzima slobodu da oružanim snagama Kraljevine Italije podnese sledeće predloge koji bi zadovoljili i jednu i drugu stranu.

1. — U slučaju da italijanske jedinice eventualno okupiraju zonu istočne Bosne, u mestima u kojima se sada nalaze četničke jedinice, sve do momenta dok italijanske jedinice ne bi upotrebile svoje oružje protiv četnika, jer će kao i dosad postojati prijateljstvo između četnika i italijanskih jedinica, četničke jedinice neće nikada upotrebiti oružje protiv Italijana.

2. — U ovom slučaju italijanske jedinice se obavezuju da neće razoružavati četničke jedinice u ovim rejonima u kojima one sada imaju punu vlast, jer je oružje potrebno četničkim jedinicama u slučaju hrvatske agresije kada se italijanske jedinice budu povukle.

3. — Na svim srpskim područjima istočne Bosne koja bi trebalo okupirati, na kojima su katolici u manjini, mora se uspostaviti srpska civilna administracija uz bok italijanske vojne administracije. Na ovim područjima ne smeju postojati hrvatski garnizoni. Isto važi i za srezove Gacko, Ulog, Kalinovik i Nevesinje.

4. — Na područjima koja bi eventualno okupirale italijanske jedinice potrebno je dati konkretne garantije da će biti oču-

vane lične, imovinske, verske i nacionalne slobode srpskog stanovništva.

5. — Na područjima koja bi eventualno okupirale italijanske oružane snage neophodno je razoružavati sve ustaše bez obzira na razlog zbog kojeg su bile naoružane, kao što je Ustaška vojnica, pomoćna žandarmerija, građanska i seoska milicija.

6. — Potrebno je sprovesti strogu kontrolu nad radom hrvatske vojske, koja iza leđa četnika naoružava partizane i komuniste, kao što je slučaj sa Borčem, gde je hrvatska vojska, bez znanja italijanskih vlasti, doprinela naoružavanju ustaša i dala im 4000 pušaka, veći broj mitraljeza i velike količine municije, a zatim ih gurnula u krvavu borbu koja još traje.

7. — Pošto se vođenjem ovih pregovora sa italijanskim vlastima, a naročito davanjem dozvole italijanskim jedinicama da bez borbe uđu u krajeve koje su oslobodili četnici, pruža komunistima mogućnost za razvijanje propagande protiv četnika, tražimo da se kao protivteža ovoj propagandi usliša najveća želja srpskog naroda ovih krajeva, tj. da se oslobode internirani Srbi koji umiru u hrvatskim koncentracionim logorima i da se vrate svojim kućama, jer bi to predstavljalo najefikasnije oružje u propagandi koja će se razvijati protiv nas u vezi sa ovim pregovorima.

8. — Četnička komanda će sa italijanskom komandom zaključiti jedan trgovinski sporazum za razne artikle koji su većinom neophodni i za jedne i za druge. Četnička komanda italijanskim oružanim snagama može isporučivati meso i kožu u zámenu za životne namirnice koje bi isporučivala italijanska komanda.

9. — Ovaj preliminaran sporazum stupaće na snagu kad ga u ime četničke komande potpiše i major Boško Todorović, koji će dati svoje puno ovlašćenje gospodinu Miljanu Santiću i preko njega vratiti kapetanu de Mateisu, odnosno italijanskoj komandi u Dubrovniku. Ostvarivanje ovog preliminarnog sporazuma naknadno će potvrditi predstavnici italijanskih oružanih snaga. Ovaj preliminarni sporazum sastavljen je u tri ravnoglasna primerka, od kojih je jedan predat kapetanu De Mateisu, dok se dva primerka nalaze kod četničkog predstavnika Petkovića.⁸

Četnički predstavnik
potporučnik i sudija — potpisani:
Mutimir V. Petković

Mostar, 11. januar 1942.

⁸ Jedan primerak na srpskohrvatskom jeziku nalazi se u AVII, četnički fond, reg. br. 2/6—1, k. 231. Na njemu je major Boško Todorović dopisao, mastilom, sledeći tekst: »Odobravam prednje predloge, koje je u ime Komande Bosansko-hercegovačkih četničkih odreda uputio Komandi VI armijskog korpusa Carske i Kraljevske vojske četnički delegat rez. art. poručnik Mutimir Petković«.

DEPEŠA KVESTURE KOTOR OD 17. JANUARA 1942. GUVERNATORATU DALMACIJE O NAPADU PARTIZANA NA MRCINE I NA AUTO-KOLONU KOJA SE KRETALA PUTEM TREBINJE—BILEĆA¹

GUVERNATORAT DALMACIJE
OPŠTA UPRAVA POLICIJE

primljeno 18. januara 1942—XX

²

TELEGRAM U DOLASKU IZ KOTORA

KVESTOR IZ KOTORA

18. 1. 1942³

**GUVERNATORATU DALMACIJE — OPŠTOJ UPRAVI
POLICIJE**

Zadar, 17. 1. 1942 u 13 č.

Situacija na području Kotora

Br. 03818 Kab. — Juče su ustanički delovi s položaja na padinama pl. Ilijina kita (istočno od Mrcine) otvorili vatru iz pušaka na naseljeno mesto Mrcine. Naš detašman koji je ovde dislociran odvratio je s nekoliko artiljerijskih granata. Ovaj podatak potvrđuje da se jake ustaničke formacije nalaze severno i istočno od Mrcina i da nastoje izolovati ovaj naš detašman i izvršiti sve jači pritisak u pravcu Konavala i Sutorine.⁴

Jedna kolona motornih vozila, koja se kretala putem Trebinje — Bileća, posle prolaska više od polovine puta napadnuta je od jakih ustaničkih snaga s položaja na okolnim visovima. Protivdejstvo pratrne nije uspelo da spreči da branioci dva kamiona ne budu savladani od nadmoćnijih snaga.⁵

Izgleda da, zbog straha od ponovnog oživljavanja ustaškog pokreta, srpska manjina s teritorije u blizini Boke kotorske pristiže u rejon Graba i da na taj način pojačava već postojeće ustaničke formacije.

Kvestor Loti

¹ Original primljene depeše (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 8/5, k. 558.

² i ³ Pečat i datum prijema.

⁴ Na tom području su delovali partizani Šumskog i Ljubomirskog NOP bataljona (tom IV, knj. 3, dok. br. 158).

⁵ Vidi dok. br. 36, objašnjenje 74.

**IZVEŠTAJ KOMANDE KARABINIJERA DALMACIJE OD 19.
JANUARA 1942. GUVERNATORATU DALMACIJE O VOJ-
NÓ-POLITIČKOJ SITUACIJI I AKTIVNOSTI PARTIZANA
U PROVINCICI KOTOR¹**

GUVERNATORAT DALMACIJE
OPŠTA UPRAVA POLICIJE
primljeno 21. januara 1942—XX

²
[Otisak ustanove nejasan]
21. januar 1942—XX
2471

KOMANDA KR. KARABINIJERA DALMACIJE
ODELJENJE SLUŽBI

Br. 15/13 protok. pov.

Zadar, 19. januar 1942—XX

Predmet: Politička situacija.

GUVERNATORATU DALMACIJE — KABINETU Zadar

GUVERNATORATU DALMACIJE — OPŠTOJ UPRAVI
POLICIJE Zadar

Dostavljam radi znanja prepis sledećeg izveštaja koji je pripremljen od karabinijerske grupe u Kotoru.

»Ustanici vrše pritisak i upućuju pretnje muškarcima sposobnim za oružje u Boki, s ciljem da ih navedu da stupe u njihove redove.

Istovremeno ustanici prete smrću svima onima koji podržavaju delatnost italijanskih vlasti, dodajući pretnjama fantastične vesti u vezi s vojnim udarcima koje trpe Italija i Nemačka i prevratima ugušenim u krvi koji se povremeno ispoljavaju u dvema zemljama Osovine.

Oduzimanje radio-prijemnika, koje je nedavno naređeno u Kotoru, celishodno je doprinelo ovoj propagandi, jer su agenti neprijateljske propagande našli za shodno da izjave da su italijanske vlasti pribegle ovom postupku kako se ne bi saznalo za kobne vesti koje čak ni italijanske radio-stanice ne uspevaju da sasvim zamaskiraju.

Pojedinci nastoje da saznaju, ali ne s ciljem da bi došli do vojnih podataka, da li su određene tačke na prilazima gradu

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 7/5, k. 558.

² Pečat prijema.

solidno posednute i da li postoji dovoljan broj oruđa i sličnih sredstava, iz čega bi se mogao doneti zaključak o efikasnosti odbrane Kotora.

Nedvosmisleno je razočarenje nekih građana u konstataciji da su alpinci, koji su se nedavno ulogorili na sportskom igralištu, prebačeni u Crnu Goru.

Postoji bojazan da će ustanici, koji, po svemu sudeći, naiaze na ozbiljne poteškoće u snabdevanju životnim namirnicama, pokušati da izvrše očajnički udar na jednu od naših baza za snabdevanje, tj. u Kotoru ili Zeleniki.

Treba uzeti u obzir i obezbeđenje skladišta životnih namirnica provincijskog odeljenja za snabdevanje, koja se nalazi u Kotoru a nisu dovoljno zaštićena.

Iz pouzdanih izvora se saznaće da ustanici, polazeći od pretpostavke da naši vojnici nemaju dovoljno borbenog duha i da lako potpadaju pod moralnu depresiju, u poslednje vreme nastoje da upoznaju naše vojнике sa dobrim postupkom koji se primenjuje prema našim zarobljenicima koji padnu u njihove ruke, kako bi ih naveli da dezertiraju.

Poznato je, u stvari, da ustanici dozvoljavaju našim ranjenicima, čak i lakšim, da se vrate u svoje jedinice, kao i da preko ovih zarobljenika upućuju predloge našim vojnim komandama u vezi s razmenom zarobljenika.

Iako je njima dobro poznato da na ove predloge neće dobiti odgovor, oni ipak znaju da će nosioci ovih predloga svojim drugovima pričati da su ustanici s njima dobro postupali i da je njihovo zarobljeništvo skoro predstavljalo interesantnu razonodu.

Saznalo se, a podatak bi mogle da provere vojne komande sektora Herceg-Novi, da su ustanici nedavno uputili jednog našeg podoficira i jednog pripadnika finansijske straže da na našoj teritoriji nabave cigarete za potrebe drugih zarobljenih vojnika.

Ukoliko je ovo tačno, trebalo bi razmotriti celishodnost da se ne odobri ovim vojnicima povratak među ustanike, kao što je učinjeno u pogledu nosilaca predloga za razmenu zarobljenika, i pustiti ustanike da ostvare pretnje odmazde ako se ovi zarobljenici »na odsustvu« više ne vrate».

Komandant Kr. karabinijera Dalmacije
pukovnik:

M. P.

— Đuzepe Buti —

[Giusepe Butti]

D. Buti

BR. 13

**IZVEŠTAJ GENERALŠTABA KOPNENE VOJSKE OD 24.
JANUARA 1942. VRHOVNOJ KOMANDI O SITUACIJI U
NDH I O PRONEMAČKOJ ORIJENTACIJI RUKOVODSTVA
NDH¹**

PREPIS

**GENERALŠTAB KR. KOPNENE VOJSKE
I operativno odeljenje — 3. odsek**

POVERLJIVO

Br. 1141 protok.

VP 9, 24. januar 1942—XX

Predmet: Hrvatska politika² na teritorijama 2. i 3. zone.

VRHOVNOJ KOMANDI

Vojna pošta 21

Od pre izvesnog vremena hrvatska politika na teritorijama 2. i 3. zone poprimila je takve aspekte koje je celishodno razmotriti u njihovom verovatnom razvoju.

U ranijim izveštajima je nagovršteno da se orijentacije hrvatske vlade razvijaju polako, ali sigurno, u pravcu odlučnog neprijateljstva prema nama. Pokazalo se, u stvari, da je od dve tendencije koje su se ispoljile među ljudima na vlasti, germanofilske maršala Kvaternika i slabije, italofilske, Poglavnika, na kraju prevladala prva tendencija.

Predviđanja se, malo pomalo, ostvaruju. Između hiljada oscilacija i kolebanja hrvatske vlade, nesigurne i neodlučne u svim potezima svoje politike, samo je jedno odlučno: rastuća netrpeljivost prema Italiji i isto toliko odlučno nastojanje da se teritorije koje smo mi okupirali otrgnu ispod naše kontrole.

Spoljni znaci izbijaju iz čitavog spleta postupaka i pojava i manifestuju se počevši od visokih ličnosti pa sve do političko-administrativnih periferijskih organa.

Poznato je da je italofilstvo Poglavnika jako ohladnelo; postavljen nasuprot prodornoj preduzimljivosti maršala Kvaternika i glasinama koje na ovoga ukazuju kao njegovog verovatnog

¹ Snimak prepisa u AVII, NAV-T-821, r. 55/669-675.

² Reč je o politici NDH.

naslednika, nije nemogućno da on potpadne pod Kvaternikovu političku orijentaciju. U svakom slučaju ispada sigurno da je on na izričit način tražio, ako ne evakuaciju, a ono bar ograničavanje italijanske vlasti u 2. zoni.

Ovaj zahtev, obrazložen jedino razlozima prestiža, jer vlast Italijana, navodno, vreda princip suvereniteta »priateljske i savezničke« zemlje, zasnovan je na čitavom nizu argumenata kojima se u potpunosti iskrivljuju činjenice. Dovoljno je, na primer, sledeće: teritorija koju smo mi okupirali sada je u punom previranju, jer je naša politika pacifikacije koju smo sprovodili sprečila suverenu hrvatsko-ustašku vlast da obezbedi red i mirljubiv razvitak unutrašnjeg života.

Da bi se jasnije demantovala ovakva tvrdnja, dovoljno je pomenuti još živo sećanje na zverstva koja je na pomenutim teritorijama ustaški režim počinio do objavljivanja naredbe Komande 2. armije od 7. septembra 1941. godine.³ Pored toga, dovoljno je uporediti sadašnju situaciju u delu Hrvatske koji se ne nalazi pod okupacijom sa situacijom u 2. i 3. zoni. Dok u čitavoj zemlji, uključujući i glavni grad, ustanak potkopava samu ideju državnog jedinstva i svojom suštinom nagriza organe koji bi, kao što su oružane snage, morali da predstavljaju prirodne zaštitnike, dotle na teritorijama pod našom okupacijom, osim povremenih trzavica, život se razvija normalno i aktivno.

O mišljenju neposrednog Poglavnika saradnika, maršala Kvaternika, suvišno je raspravljati. Ostavši 100% Austrijanac, on svu svoju političku aktivnost zasniva na mentalitetu habzburgovskog militarizma iz 1914. godine. Nabranje pojave takvog mentaliteta, stvorenenog na predrasudama, odvuklo bi me iz okvira u kojem želim da zadržim ovo moje izlaganje. Dovoljna je samo jedna okolnost da se okarakteriše stvarno stanje. Poznata nedavna operacija predviđena za potpunu okupaciju Hrvatske propala je; uzrok ovome bez sumnje treba tražiti u intrigama maršala Kvaternika i generala Gleza [Glaise] fon Horsteinau, šefa Nemačke vojne misije u Zagrebu. Sada, pak, imamo nemačku operaciju kod Sarajeva, koja je već u toku, u kojoj se našem skromnom učešću, zbog ambijentalnih teškoća i zbog jedinica koje tek pristižu, pridružilo i privremeno učešće Hrvata, s praktičnim rezultatom da se pojača nemački ugled i oteža naša vojna situacija na granicama demarkacione linije zbog ponovnog priticanja ustaničkih masa koje će nastojati da izbegnu nemački napad.⁴

S obzirom na mentalitet vođa, u kojemu nadvladava mentalitet maršala Kvaternika, čitava politička aktivnost najpre-

³ Vidi 1. knj. ovog toma, dok. br. 139.

⁴ Opširnije o planovima za okupaciju čitave teritorije NDH i o nemačkim operacijama u istočnoj Bosni vidi 1. knj., dok. br. 203.

zentativnijih ljudi u vladi i političko-administrativnih organa koji su njoj potčinjeni usmerena je u pravcu predodređenog neprijateljstva prema nama, a ostvaruje se kroz opstrukcionističku, podmuklu i dvoličnu delatnost s ciljem da nam se na sve moguće načine stvaraju teškoće i da se umanjuje naš ugled.

U vezi sa ovim karakteristično je sistematsko neispunjavanje sklopljenih ugovora i sporazuma.

Ne upuštam se u razmatranje neizvršenja obaveza iz sporazuma ekonomskog karaktera, sklopljenih u Opatiji u cilju uvođenja reda u snabdevanju okupacionih trupa i stanovništva na teritorijama anektirane Dalmacije i području Rijeke. Neosporno je da postoje teškoće, većinom usled slabe organizacije i pogrešne procene stvarnih i neutvrđenih mogućnosti o kojima se nije moglo voditi računa u trenutku sklapanja ugovora. Pa ipak, jedno je sigurno, tj. dok se nama prave teškoće u redovnom snabdevanju, dotle vagoni i vagoni robe, žitarica, masnoća i sl. svakodnevno odlaze za Nemačku.

Još evidentnije je neispunjavanje ugovora u vezi sa uspostavljenjem političko-administrativnog uređenja na teritorijama 2. zone.⁵

Pacifikacija koju je trebalo postići na ovim teritorijama predstavljala je ključnu tačku sporazuma u Opatiji i imala je za cilj, zajedno sa ravnopravnim postupkom prema pravoslavnim Srbima 2. zone, njihovo snabdevanje životnim namirnicama, ponovno vraćanje imovine i dobara i uključivanje u razne funkcije.⁶

Isti cilj je imalo i nedavno naređenje ministra unutrašnjih poslova Artukovića, izdato 25. decembra prošle godine,⁷ a koje je potvrđeno i jednim proglašenjem Komande 2. armije. Ovim naređenjem se izričito nagoveštavala amnestija za sve one koji su u nedavnoj prošlosti bili upleteni u krivična dela političkog karaktera, pod uslovom da se u svoja sela vrati u periodu od 30 dana.

Vraćanje imanja i dobara pravoslavnim Srbima, kao i njihovo ponovno uključivanje u javne funkcije, o čemu je već ranije postignut sporazum, ostvareno je samo delimično, i to na intervenciju italijanskih komandi odgovornih za ovu teritoriju.

⁵ Reč je o tzv. reokupaciji 2. zone i preuzimanju vojne i civilne vlasti na tom području od strane vojnih italijanskih komandi (knj. 1, dok. br. 130 i 139).

⁶ Opširnije o tom sporazumu, potписанom 16. novembra 1941, vidi 1. knj., dok. br. 178 i 179.

⁷ U skladu sa sporazumom u Opatiji, ministar unutrašnjih poslova NDH dr Andrija Artuković je 10. decembra 1941. izdao proglašenje hrvatskog obalskog pojasa (2. ili demilitarizovana zona) u kojem garantuje miran život, imovinu i slobodu svima koji se u roku od 15 dana vrati svojim kućama (AVII, ust. dom. fond, reg. br. 37/1—84, k. 195).

U većini slučajeva ovo je uskraćeno pod prividnim izgovorom pravnog karaktera.

Na isti način je izostalo redovno snabdevanje stanovništva životnim namirnicama, lekovima i drugim potrebama uopšte. Ovo se opravdavalo ili privremenim neraspolažanjem artikli-ma, što se zlonamerno pripisivalo obaveznom snabdevanju oku-pacionih trupa, ili izvršenjem odmazde protiv stanovništva koje ne poštuje državna naređenja.

Naravno, odmah se reagovalo i uspeло да се издејствује потребна помоћ за stanovništvo, ali не без teškoća i trivenja koja još traju i zahtevaju оstre i odlučne intervencije, као и stalан надзор.

Traženo udaljavanje ustaša je usledilo, ali više formalno nego stvarno. U stvari kratko vreme posle postignutih sporazuma, hrvatska vlada je promenila stav i pod izjavom uspostavljanja oštih mera javnog reda tražila da pojača žandarmerijske stanice. Pošto je dobila saglasnost, ona je regrutovala pomocne žandarme među bivšim divljim ustašama kojima treba pripisati nedaće iz prošlosti. Izgovor nije izbegao našoj kontroli i za velik broj ovih tipova traženo je smenjivanje i utvrđen rok posle kojeg će se pristupiti njihovom hapšenju.

Istovremeno, između kraja decembra i početka januara, iznevši hitne potrebe u vezi s navodnim pojavama nemira, samoinicijativno i bez prethodnog izveštavanja koje nameću najele-mentarniji razlozi pristojnosti, hrvatski Generalstab je u pojedina mesta u 3. zoni (Konjica⁸ — Kordun — Banija) prebacio ustaške jedinice radi ugušivanja navodnih pobuna. Usledilo je, po običaju, pustošenje, paljenje i nasilje protiv golorukog stanovništva.

Naša brza intervencija, pored toga što je obuzdala razuzdanost, preduzela je potrebno da se akcije ove vrste ubuduće sprovode u sadejstvu sa italijanskim vlastima koje će preuzeti rukovođenje njima.

Pomenuto očigledno nepridržavanje sporazuma nije slučajno: ovako sistematsko kakvo jeste, u potpunosti odgovara direktivama centralnih organa.

Cilj je sasvim jasan: umanjiti naš ugled i pred pravoslavnim Srbima prikazati nas kao dvoličnjake koji ne ispunjavaju obećanja sadržana u naredbi od 7. septembra i proglašu od 25. decembra prošle godine.

Ustaše pojedine svoje zločine nama pripisuju; međutim, utvrđeno je da su zločine počinile ustaše odevene u italijanske uniforme.

⁸ Tako je u originalu. Verovatno je reč o Konjicu.

Takođe se iz istog izvora pronose glasine prema kojima se našoj delatnosti pripisuju i njome prikriva zločinačka aktivnost divljih ustaša i, još gore, da se nastoji aktivnost takvu podsticati u cilju raspirivanja bratoubilačke borbe zametnute među Srbinima i Hrvatima, kako bi se u bliskoj budućnosti lakše savladali i jedni i drugi.

Utvrđeno je da su ponovo uspostavljeni kontakti između predstavnika ustaškog režima i četničkih vođa pravoslavnih Srba, ali ne toliko radi traženja mogućnosti međusobnog pomirenja, koliko s ciljem da se podstakne reagovanje pravoslavnih Srba prema nama. U vezi sa ovim, karakterističan je i simptomatičan poznat razgovor vođen u Splitu između ustaškog logornika Poljaka i bivšeg bosanskog poslanika Jevđevića; dopisom br. 901 od 15. ovog meseca dostavljen je uhvaćeni tekst ovog razgovora.⁹

Uporedno sa ovim jalovim pokušajima u vezi s pravoslavnim Srbima u 2. i 3. zoni, preko odgovornih organa razvija se podmukla protivitalijanska propaganda na čitavom području, a takođe i u 1. zoni.

U ovome prednjači »Opšte administrativno povereništvo«, formirano prilikom preuzimanja civilne vlasti u 1. zoni s ciljem da se, njegovim pridruživanjem komandantu 2. armije, olakša rad na pacifikaciji i normalizaciji koji bi se ogledao u iskrenoj saradnji.¹⁰

Sve osoblje koje ga sačinjava, počevši od opštег poverenika dr Karčića,¹¹ prema nama je, kao što je poznato, neprijateljski raspoloženo. Reč je većinom o Istranima koji su se proteklih godina odselili iz Italije u Jugoslaviju da bi se oslobodili naše vladavine.

Prema podacima iz verodostojnih izvora tačno se saznaло da poverenik Karčić u kancelarijama svoje ustanove, u kući, ogovara našu delatnost i autoritetom koji mu omogućava njegov položaj potpomaže glasine da pitanje Dalmacije i teritorija koje smo anektirali nije definitivno.

Njegov najbliži saradnik, dr Kiraz, prava siva eminencija ovog povereništva, toliko je odranije protivitalijanski nastrojen da je Vojna obaveštajna služba nedavno našla za shodno da Ministarstvu inostranih poslova predloži njegovo uklanjanje.

Celokupno ostalo osoblje, osim formalnog ophođenja, poseduje mentalitet Kiraza.

Pored toga, već odavna se izražava sumnja da pomenutom povereništvu nije sasvim nepoznata zločinačka aktivnost poje-

⁹ Vidi dok. br. 2.

¹⁰ Omaška. Povereništvo je formirano prilikom preuzimanja civilne vlasti u 2. zoni (knj. 1, dok. br. 128).

¹¹ Andrija

dinih razuzdanih propagandista koji agituju u 1. i 2. zoni. Nedavno se desilo da je jedan funkcijonar civilne inžinjerije u Crikvenici zatečen u svojoj ustanovi kako Morzeovim znacima izdaje naredjenja ustanicima u mestima koja nisu mogla biti određena. U gušanju koje je iznenada usledilo funkcijonar je ubijen. U zaplenjenoj arhivi nađena je tajna šifra za prepisku i džepna beležnica s raznim imenima, među kojima i šest imena meštana za koje je poznato da održavaju familijarne odnose s članovima Opštег povereništva. Usledilo je hapšenje pomenu-tih osoba i protiv njih je podneta prijava Vanrednom sudu, koji ih je na osnovu dokazanih činjenica osudio na najtežu kaznu, koja je izvršena odmah posle završenog suđenja.

Pritisak ispoljen od opšteg poverenika i svih njegovih saradnika da se okrivljeni oslobole od suđenja i pravde bio je takav da se može smatrati da oni nisu bili sasvim nezainteresovani.

Sličan pritisak se ispoljavao i još danas se ispoljava za odbranu sekretara opštine Novi, koji odgovara zbog dokazane kri-vice u vezi tač. 1) naredjenja od 7. septembra (protivpravno posedovanje oružja), a sada se, u očekivanju suđenja, nalazi u zatvoru u Rijeci.

Cilj koji ljudi iz vlade danas svim sredstvima nastoje da postignu jeste, kao što sam već pomenuo, oslobođanje okupiranih zona od naše kontrole, dok im je pogled već usmeren na obnavljanje hrvatskog suvereniteta u Dalmaciji. Nije, zaista, bez značaja da se na javnim sastancima ili putem javnosti insceniraju demonstracije u kojima se kliče hrvatskoj Dalmaciji. Ovo se dogodilo u Zagrebu (14. i 25. decembra), Mostaru i Sarajevu a da vlasti odgovorne za red nisu intervenisale ili bar intervenciju ograničile na praćenje demonstranata.

U vezi sa ovim, veoma često se ukazuje da vojnici i pri-padnici regularnih ustaških jedinica skoro svuda na javnim mestima pevaju ireditističke dalmatinske pesme, a učutkuje ih jedino energična i čvrsta intervencija naših oficira i vojnika. Ovi postupci se jasno dokazuju nedavnim sastankom u Zagrebu svih povratnika iz rata 1914—1918. godine, koji je sazvao i njime rukovodio maršal Kvaternik. Pravi razlog ovog sastanka nije poznat, osim ako nije da se uveličaju u to vreme podnête žrtve, i u protivitalijanske svrhe.

To su znaci čija se, uostalom, težina i stvarni smisao ogledaju u postojećoj situaciji, koju treba analizirati kako bi se po mogućству odredila politička linija koju treba slediti. Tim pre što, dobro je da se ima u vidu, odgovorni organi i zemlja u celini smatraju da u svojoj delatnosti i svojim zahtevima uživaju podršku savezničke Nemačke.

Ne upuštam se ovde u razmatranje »glasina« na koje je ranije više puta ukazano, ali ne postoji nemački vojnik ili oficir koji bi se u ličnim odnosima sa Hrvatima ustručavao da potvrdi kako će se pitanje Dalmacije regulisati posle svršetka rata, i to povoljno za Hrvate.

Činjenice koje daju izgled realnosti hrvatskim pretpostavkama sasvim su druge, i svode se na: skoro totalno apsorbovanje lokalne ekonomike i potpunu kontrolu koju, neposredno ili posredno, Nemačka sprovodi na svim područjima van naše okupacije. Možda je to pitanje tradicije, navike, afiniteta, kulture i duha, ličnih uticaja u kojima se ističe uticaj maršala Kvaternika, ali stvarnost je takva. Jedan od očiglednih dokaza ogleda se u iznenadnom obrtu u situaciji koja je, kao što sam već pomenuo, trebalo da dovede do potpune okupacije Hrvatske.

o o
o

Izložio sam sažeto sadašnju situaciju, s nepristrasnom objektivnošću.

Ona se kontroliše, pažljivo prati i drži u tačno određenim okvirima.

Ustanak koji plamti u Bosni, a već se širi u Slavoniji, živo će se odraziti u zonama pod našom okupacijom, naročito u proleće.

Sadašnje nemačke operacije, mada mogu biti uspešne, verovatno će promašiti cilj: na taj način nova masa ustanika može da se ponovo vrati na područja pod našom okupacijom.

Sve ovo lako omogućava da se predviđa da će se u proleće situacija u našim zonama bitno pogoršati.

Treba se već sada pripremiti da bi se s njom moglo uhvatiti ukoštac.

U vezi s merama vojnog karaktera koje treba primeniti, potvrđujem izneto u glavi VIII Promemorije br. 76 ovog Generalštaba od 10. ovog meseca;¹² treba, naime, ostvariti jedan od sledećih sistema.

Prvi sistem: preduzeti koncentrično dejstvo jakim snagama, jednovremeno pomoću italijanskih, nemačkih, hrvatskih i bugarskih snaga, protiv glavnih centara ustanika, ne obazirući se ni na kakvu regionalnu ili državnu podelu, odnosno pomoću snaga svakog pojedinog saveznika na području pod njegovom nadležnošću, pod uslovom da dejstvom rukovode odgovorne vlasti i da ga vremenski usklade sa dejstvom saveznika.

Ovaj sistem je temeljit i neosporno najbolji.

¹² i ¹³ Vidi dok. br. 5.

Drugi sistem: svako da se povuče na jednu liniju koja se lako i ekonomično može zatvoriti (za 2. armiju Dinarske Alpe), ostavljajući s one strane jedno neočišćeno područje. Kada se odredi ova linija, pristupiti uništenju ustanika u unutrašnjosti.

Ovaj sistem je ekonomičniji od prvog i isto tako temeljit, ali omogućava da se na napuštenom području stvori jedna vrsta sovjetske republike koja bi zatim odlučno prkosila, pored toga što bi silama Osovine zatvorila komunikacijske pravce i izvore snabdevanja na ovom području.

Treći sistem: zadržati sadašnja područja, s prikupljenim uporištima, radi koncentrisanja snaga, obezbeđujući najglavnije i neophodne komunikacijske pravce.

To je odstupanje, koje treba postepeno izvršiti, prihvatljivo i preporučljivo u nedostatku boljeg rešenja, u situaciji ako bi jačina ustaničkih snaga bila ista ili približno ista sadašnjoj jačini.

Očekujem odluke te Vrhovne komande u vezi sa sistemom koji treba ostvariti, kako bih Komandi 2. armije mogao da dostavim odgovarajuća uputstva.¹³

Načelnik Generalštaba:
potpis: Ambrozio¹⁴

¹⁴ Dužnost načelnika Generalštaba kopnene vojske general Ambrozio je primio 20. januara 1942. Na njegovo mesto, za komandanta 2. armije, postavljen je general armijskog korpusa Mario Roata, dotadanji načelnik Generalštaba kopnene vojske (AVII, reg. br. 3/1, k. 56).

**IZVEŠTAJ PREFEKTURE KOTOR OD 24. JANUARA 1942.
GUVERNERU DALMACIJE O NAPADU PARTIZANA NA
KOMBINOVANU KOLONU VOJNIKA I KARABINIJERA
KOD PEROVIĆA¹**

GUVERNATORAT DALMACIJE
27. januar 1942—XX
Br. 3273

0907

28. januar 1942—XX

GUVERNATORAT DALMACIJE
OPŠTA UPRAVA POLICIJE
Primljeno: 27. januara 1942—XX

Poverljivo

[24. januar 1942]²

Prepis

KR. PREFEKTURA KOTOR

EKSELENCIJI VITEZU ĐUZEPU BASTIJANINI
[GIUSEPPE BASTIANINI] GUVERNERU DALMACIJE

Zadar

Br. 47/12 pov.

Predmet: Akcije za pročešljavanje na području Kalimože —
Kamenari — Bijela [Bianca]

U nastavku mog saopštenja od juče, pod istim brojem, dostavljam prepis izveštaja koji sam sada primio od poverenika javne bezbednosti iz Herceg-Novog kod Kotara.

»Najavljenja akcija za pročešljavanje u zoni Kalimože — Kamenari — Bijela otpočela je juče [23. 1] u 7 časova pomoću sledećih vojnih i policijskih snaga: dve pešadijske čete sa izviđačkim delovima 93. i jednom četom 94. pešadijskog puka, jedno odeljenje minobacača, radio-stanice raznih tipova, jedan

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 25/7, k. 558.

² Datum je utvrđen na osnovu izveštaja Kvesture Kotor od 23. januara 1942. upravi policije Guvernorata Dalmacije o istom događaju o kome je reč i u ovom dokumentu (AVII, reg. br. 915, k. 558).

vod policajaca i agenata, jedan odred divizijskih i jedno odeljenje teritorijalnih kr. karabinijera. Policajcima je komandovao potporučnik De Čerolamo [De Gerolamo], divizijskim karabinjerima potporučnik Bruno, a teritorijalnim karabinjerima poručnik Kandida [Candida].

Dejstvom policajaca rukovodio je zamenik poverenika javne bezbednosti Testa, dok je celom kolonom komandovao major Maruči Enriko [Marucci Enrico] iz 94. pešadijskog puka.

Celu akciju je podržavala jedna baterija oruđa 75/13.

U 9 časova, pošto su prodrle 3 km putem Morinj — Matkovići kako bi s višeg položaja nastupale prema pomenutoj zoni, najpre su izviđački delovi a zatim cela kolona napadnuti od ustanika u mestu Perovići, na koju je otvorena jaka vatrica iz pušaka i automatskog oružja.³

Protivdejstvo je bilo brzo i jednako intenzivno, ali nepovoljan položaj, u odnosu na položaj ustanika koji su poseli veliki broj nadvišavajućih vatreñih položaja, zaštićenih gustom šumom, nije omogućio dalje nadiranje, koje je, s druge strane, u pomenutim uslovima, prethodno zabranio general komandant divizije.

Ipak su trupne jedinice i policijski odredi pružali otpor vatreñom dejstvu neprijatelja sve do 10,30 časova, kad je komandant kolone naredio povlačenje u pravcu Morinja, koje je zavrseno u 11,30 časova sa svim merama predostrožnosti radi sprečavanja okruživanja.

Prilikom izvršenja odstupnog marša na kolonu je ispaljeno nekoliko rafala iz puškomitrailjeza koji se nalazio u jednoj udaljenoj kući, dok je puščana vatrica otvorena sa grebena bočnih planina.

Stoga akcija čišćenja nije se mogla privesti kraju.

Pored vodiča Obrena Berberovića iz Morinja, koji se dobrovoljno javio, poginula su dva vojnika, dok su ranjeni 4 vojnika i 1 oficir.

Proistiće da je na neprijateljskoj strani u prvom sukobu ubijeno 10 ustanika dok treba smatrati da je u celoj akciji poginulo 30.⁴

Držanje agenata pohvalio je na licu mesta komandant kolone, koji je, pored agenta Tortole Čovanija [Giovanni], zapisaо i imena De Florio Andela [Angelo], D'Apolito Vita, Kovelo Eudenija [Covello Eugenio] i Di Leonardo Andela.

^{3 i 4} U tom rejonu su dejstvovali jedinice Orjenskog NOP bataljona (tom III, knj. 2, dok. br. 68, 87 i 92). One su u tom periodu izvele više uspešnih akcija protiv neprijateljskih trupa. Međutim, redakcija ne raspolaže izveštajem o ovom sukobu.

Prilikom kratkog pokreta Morinj — Perovići izvršeno je hapšenje šest osoba, za koje zadržavam pravo da ih predložim za interniranje čim primim potrebne podatke od karabinijera iz Risan.

Na osnovu naknadno primljenih podataka proističe da je vodič Berberović, za kog se smatralo da je ubijen, nađen ranjen i prebačen u bolnicu u Risan.

Osim toga, jutros mi je saopšteno da je, po naređenju komandanta divizije, na sela Matkovići i Perovići ispaljen veliki broj artiljerijskih granata».

Prefekt

BR. 15

**IZVEŠTAJ PREFEKTA RIJEKE OD 24. JANUARA 1942. POD-
SEKRETARU MINISTARSTVA UNUTRAŠNJIH POSLOVA
O POLITIČKOJ SITUACIJI U RIJECI I SUŠAKU¹**

24. januar 1942—XX

ŠIFROVANI TELEGRAM

**EKSELĒNCIJI BUFARINIJU² PODSEKRETARU
MINASTARSTVA UNUTRAŠNJIH POSLOVA**

R i m

Br. 246 Kabinet. — Osvrćem se na vaš telefonski zahtev u vezi s javnim osvetljavanjem Rijeke, što je, očigledno, moglo biti preduzeto jedino iz razloga javne bezbednosti.

Na dan 4. o.m. u Rijeku je stigla vest da su komunistički ustanici kod Otočca ubili 122 milicionera 61. bataljona crnih košulja.³ Posle nekoliko dana, noću 7/8. o. m., prvi put od početka rata, u Rijeci su se pojavile komunističke parole ispisane na svim zidovima u gradu, uključujući i palatu pravde, a rasturenii su i subverzivni leci.

Avgusta meseca prošle godine, posle prvih sukoba s komunističkim bandama u Hrvatskoj, u Sušaku se dogodio isti slučaj

¹ Kopija originala (pisanog na mašini) u AVII, reg. br. 1/3, 12.898.

² Guido (Gvido) Buffarini. Bio je jedan od inicijatora fašističkih političkih zločina u Italiji.

³ Vidi dok. br. 6.

i od tog trenutka sam naredio da se grad osvetli i noću kontroliše pomoću patrola agenata naoružanih automatima.

Naredio sam privremeno osvetljavanje Rijeke takođe i pod pretpostavkom da bi se zbog godišnjice smrti Lenjina mogle, noću 7. o. m., ponoviti manifestacije, ali prvenstveno da bi se izazvao utisak o strogoj budnosti i očuvaо ugled koji je Rijeka stekla u odnosu na ustanike u obližnjoj Hrvatskoj koji nekoliko kilometara od Rijeke, ponavljam — nekoliko kilometara, odmah preko hrvatske granice, svake noći preduzimaju napade na vozove i ljudе.

Zato sam pre sproveđenja ovih mera u svim ulicama organizovao noćnu službu pomoću agenata i ograničnih crnih košulja brze kolone, naoružanih automatima, i osvetlio grad kako bih eventualnim komunističkim agentima iz Sušaka skrenuo pažnju na strogo vršenje službe i otvaranje vatre na svakog koji bi bio zatečen da rastura subverzivne letke ili ispisuje komunističke parole.

Hitno sprovedenim pretraživanjem otkriveni su, nekoliko časova posle preduzetih mera, svi krivci, uključujući i sekretara ćelije i rukovodioца sektora sušačkog pokreta s potčinjenima izvršiocima naređenja, među kojima se nalazi velik broj studenata. Zaplenjene su velike količine materijala spremnog za rasturanje. Iako su uhapšene osobe sve priznale, nastavljena je istraga u cilju identifikacije i hapšenja drugih pripadnika komunističke organizacije.

Na osnovu vašeg telefonskog razgovora plašim se da se nema tačan utisak o pravoj situaciji u ovoj zoni. Ako potpisati ne bi incidente predupredio prikladnim i brzim merama, ovde bi nastala slična i još gora situacija nego u haotičnoj Sloveniji. U odnosu na ove inferiorne rase ugled je isto što i čast, koja kad se jednom izgubi, više se ne može povratiti.

Imao sam čast da u poslednjem izveštaju ukažem Dućeu da je Sušak kao međunarodna luka predstavljaо u Jugoslaviji, slično kao Pariz ili Marsej u Francuskoj, kolevku komunizma, koji je bio podstaknut i od jugoslovenske vlade u borbi protiv hrvatskog nacionalizma. U Sušaku bi se ispoljili još teži incidenti, uz opasnost da se prošire i na Rijeku, da nisam energično i privremeno intervenisao. Dovoljno se uveriti da su mnogi ustanici rukovodioци u borbi protiv italijanskih trupa u demilitarizovanoj zoni poreklom iz Sušaka, gde sam ih uhapsio uz pomoć veoma veštih organa istražne službe; od 139 prijavljenih, 101 je uhapšen, dok ih je 6 priznalo da su učestvovali u borbama protiv italijanskih trupa i da pripadaju vodu koji je, po naređenju komunista, preduzimao akcije protiv karabinijera, vojnika i crnih košulja. Svi ovi, kojima će biti suđeno i od kojih će većina svakako biti streljana, nisu mogli da poreknu

nijednu zločinačku akciju na anektiranim teritorijama Rijeke, jer su na njih budno motrili, i zatim ih pratili i uhapsili, pri-padnici pokretne kolone i policije. Pored toga, 38 se još nalazi u odmetništvu u Hrvatskoj, ili su ubijeni u raznim sukobima s našim trupama. Budnost s moje strane je više nego neophodna i nema potrebe da pretpostavljenima svakog časa skrećem pažnju na sve pojedinosti akcija koje se svakog dana preuzimaju.

Ipak sam posebnim izveštajem ukazao da osvetljavanje ima za cilj kontrolu svih postojećih propisa, dok će kroz neko-liko dana, kad svi budu saznali da su vinovnici ispisivanja pa-rola pohapšeni i kad se budu uverili u mere koje se preduzimaju da bi se sprečilo ponavljanje komunističke propagande, u Rijeci ponovo stupiti na snagu normalno zamračivanje.

Tome Ministarstvu je poznato da naređenja običavam iz-vršavati odgovorno i energično. Poznato mu je takođe da se ni-jedan incident nije dogodio u ovoj zoni u kojoj bi sve moglo biti moguće zbog anarhije u susednoj državi i svakodnevnih incidenata u obližnjoj Sloveniji. Stoga svaka mera koju predu-zimam ima za cilj da ovaj najosetljiviji sektor na granici Hr-vatske, u kome se sakupilo i mnogo naših grešaka, ostane i dalje primer reda, opreznog i energičnog rukovođenja.

Prefekt Testa⁴

⁴ Temistokle (Temistocle)

BR. 16

**DEPEŠA KOMANDE JEDINICA CRNE GORE OD 26. JANA
NUARA 1942. KOMANDI 2. ARMije O SADEJSTVU AL-
PINSKOG BATALJONA »VAL FELA« U OPERACIJAMA
NEMAČKIH TRUPA ZA UNIŠTENJE PARTIZANSKIH SNA-
GA U ISTOČNOJ BOSNI¹**

KOMANDA 2. ARMije OPERATIVNO ODELJENJE	2
Br. 1312	
Primljeno: 26. januara 1942—XX	

TELEGRAM

26. januar 1942—XX u 12,30 č.

KOMANDA JEDINICA CRNE GORE

KOMANDI 2. ARMije

i, radi znanja:

GUVERNATORATU CRNE GORE

Br. 81/Op. od 26. januara u 13 časova — Odgovor na dopis
br. 868 i dopuna dopisa br. 603.³

1. — Bataljon »Val Fela« [»Fella«] prebacio se 13. januara u Rogaticu na raspolaganje nemačkoj komandi. Na dan 21. januara smučarski vodovi i alpinski vodovi upotrebljeni su kao prethodnica nemačkih bataljona koji su se kretali pravcem Kalimanići (karta Višegrad ZP-CU), odnosno Vragolovi Den.⁴ (ZN-CD). Druge jedinice bataljona ostale su u Rogatici sa zadatkom da u ovom mestu obrazuju posadu i da preuzimaju ofanzivne prepade oko njega. Posle izvršenja svog zadatka, 23. januara, bataljon se vratio u Višegrad. Nemačka komanda je iz-

¹ Snimak originala (pisanog na mašini) u AVII-NAV-T-821, r. 64/1186.

² Pečat prijema.

³ Redakcija ne raspolaže tim dopisom.

⁴ Tako je u originalu.

razila divljenje zbog manevarske sposobnosti jedinica, naročito smučarskih.⁵

2. — Jedinice divizije »Pusterija« mogu, čak i odmah, da učestvuju u operacijama VI armijskog korpusa u pravcu Goražda, s tim da iz Višegrada nadiru u pravcu Ustiprače.

General Mentasti

DB⁶

⁵ Bataljon je sadejstvovao s nemačkom 342. i 718. peš. divizijom i delovima domobranskog 2. i 3. korpusa koji su 15. januara otpočeli desetodnevnu operaciju za uništenje partizanskih snaga na prostoriji Sarajevo, Višegrad, Zvornik, Tuzla, Vareš. Neprijatelj je, zahvaljujući svojoj nadmoći i izdajstvu četničkih jedinica, uspeo da probije partizanske položaje i da prodre na oslobođenu teritoriju, ali nije uspeo da uništi partizanske snage, koje su se delom probile na susednu teritoriju a delom povukle u planinske predele, van zahvata neprijateljskih jedinica (vidi dok. br. 9, knj. 1, dok. br. 203; tom IV, knj. 3, dok. br. 33 i 145; Arhiv VII, fond NOF, reg. br. 11/15, k. 9, nem. fond, reg. br. 19/1, k. 70).

⁶ Paraf De Blazija, načelnika Štaba 2. armije.

BR. 17

**IZVEŠTAJ KOMANDANTA 2. ARMije OD 30. JANUARA
1942. GENERALŠTABU KOPNENE VOJSKE O VOJNO-PO-
LITIČKOJ SITUACIJI U HRVATSKOJ I U BOSNI I HER-
CEGOVINI¹**

VP 10, 30. januar 1942—XX

PREDATI NA RUKE!

Po oficiru

— OPERATIVNO ODELJENJE —
1511 Poverljivo.

Po naređenju pomoćnika načelnika štaba prepis dostavljen O-
baveštajnom odeljenju.²

Stav kojim se treba rukovoditi. —

GENERALŠTABU KR. KOV — OPERATIVNOM ODELJENJU

— Vojna pošta 9 —

1. — Kao što sam već naveče 27. o.m. izvestio ekselenciju načelnika Generalštaba, komandantima armijskih korpusa već sam naredio da prouče i predlože prikupljanje snaga u jake garnizone u celoj okupiranoj zoni (treći sistem od poznata tri).³

2. — Primenom — kao što izgleda mogućno — ovog poslednjeg sistema situacija se ne rešava, ali ćemo se postaviti u bolje uslove nego dosad u cilju suprotstavljanja verovatnom širenju i jačanju ustaničkog pokreta.

Međutim, dobro je imati u vidu da bi poboljšanje moglo biti samo privremeno, jer, ne hvatajući ustanak »za robove« radi njegovog iskorenjivanja (prvi sistem), moglo bi se kasnije dogoditi da on dostigne takvu snagu koja bi nas navela da (bar mi Italijani) primenimo drugi sistem.

3. — U svakom slučaju, ukoliko brže bude doneta odluka, utoliko će biti bolje, jer — bez obzira na ustanike — grupisanje

¹ Snimak originala u AVII, NAV-T-821, r. 53/1173-9.

² Dopisano rukom.

³ Vidi dok. br. 5 i 12.

snaga u jake garnizone zahteva vremena zbog snega koji je zakrčio mnoge puteve, kao i zbog smeštaja.

Jer, ako se i nešto oduzme od informacija koje pristižu i od utisaka jedinica koje se vraćaju iz borbe, a vodeći računa (prilikom procene ovih poslednjih) o faktorima iznenadenje, zemljište itd., ipak ne može a da se ne prizna snaga i povratna sposobnost nekih neprijateljskih formacija, kao, na primer, onih koje su nedavno primećene u rejonu Korenice.

Neodlučnost u stavovima kojima se treba rukovoditi i odgovarajuće zakašnjenje u njihovom sprovođenju mogli bi stoga biti opasni.

4. — Komandant VI armijskog korpusa, s kojim sam juče razgovarao, nezavisno od proučavanja koje sam naredio (o čemu je bilo reči u tač. 1), predložio je da se ukinu neki garnizoni treće zone i da se posade povuku u sektore divizija »Bergamo« i »Sasari« (garnizoni Sanski Most, Ključ, Petrovac, Varcar-Vakuf, Bugojno, Kupres i Prozor).

Predlog je obrazložen pojačanim pritiskom ustanika, naročito na sektoru divizije »Sasari«.

S obzirom na to da ovo odgovara sistemu koji izgleda da će uskoro biti usvojen (treći), voljan sam da prihvatom pomenuti predlog, mada sam svestan da se njegovim prihvatanjem potpuno napušta istureni deo treće zone u pomenutim sektorima. U ovome me potkrepljuje ubedjenje da polovične mere treba odbaciti: bolje je imati manji broj jakih i sigurnih garnizona, i potkretnе rezerve.

U svakom slučaju *očekujem naređenje tog Generalštaba*.

5. — Drugo pitanje koje zасlužuje veliku pažnju je pohod na Petrovu goru,⁴ koji želi hrvatska vlada, a koji je taj Generalstab odobrio telegramom br. 299 od 6. januara tek. god.

— Operacija, o kojoj je komandant 1. brze divizije već razgovarao sa maršalom Kvaternikom u Zagrebu, trebalo bi da sadrži dve faze:

— *prva faza*: dejstvo hrvatskih trupa dok ne dostignu jednu određenu polaznu bazu;

— *druga faza*: koncentrično dejstvo italijanskih i hrvatskih trupa pod zapovedništvom italijanskog komandanta, u cilju uništenja ustanika na čitavom masivu.

— Ova planina je vrlo nepristupačna, sa mnogo velikih pećina, pa je stoga nije lako osvojiti.

Ovaj pohod je svakako mnogo ozbiljniji nego što se, kako izgleda, smatra u Zagrebu i zahteva veće snage od onih kojima se raspolaže, naročito ako se vodi računa o onim snagama koje

⁴ Vidi dok. br. 38, objašnjenje 5.

će biti potrebne za Korenicu (operaciju za koju se zauzimam, a koju će izvršiti samo ako budem imao u rukama sve adute).⁵

— Zato, kada se uzme sve u obzir, smatram da ne bi bilo korisno — naročito posle onoga što se desilo u Bosni — da se ide u lov, bar u ovom periodu, u drugi veliki osinjak. Tim pre što, analogno onome što će reći kasnije, treba da se upitamo da li nam odgovara da se bučno i na nezgrapan način pridružimo hrvatskim jedinicama, koje su delom ustaške i koje će sigurno praviti ispade. —

6. — Druga dva problema zaslužuju pažnju:

- odnosi sa Hrvatima⁶
- odnosi sa četnicima.

— *Odnosi sa Hrvatima* —

Van svake sumnje je da su hrvatske vlasti, u odnosu na nas, više ili manje neprijateljski raspoložene.

A s druge strane, nesumnjivo da se i veliki deo stanovništva, koji je ranije bio nama naklonjen ili neutralan, okrenuo protiv nas, usled pretpostavke da zadatak 2. armije nije *vojnog* karaktera (zaštita jadranske obale i njenog zaleđa), već *političkog*, što znači da pruži podršku hrvatskoj vladu i njenim najbučnjim i neomiljenim eksponentima — ustašama.

Iz toga je proistekla paradoksalna situacija:

— stanovništvo postaje neprijateljski raspoloženo prema nama (što posredno i neposredno ide u prilog ustaničkom pokretu), jer nas smatra inostranim čuvarima vlasti koje su takođe protiv nas i koje nam stalno »podmeću klipove«.

— Smatram da treba hitno raščistiti stvari:

1) govoreći otvoreno sa vladom u Zagrebu (preko jednog lica, ili — ako bude baš neophodno — preko nekoliko lica, ali koja će reći istu stvar).

I reći: »Gospodo, i na vama i na nama je da rešimo jedan veliki problem: da *dobijemo rat*.

Ako ga dobijemo, sve će se srediti. Ako ga izgubimo, vi ćete izgubiti ne samo nezavisnost, već po svoj prilici i kožu.

Sa takvim stanjem stvari, budite ljubazni da shvatite da nije momenat da budete protiv nas i da nam pružate pasivan otpor, da intrigirate, da sejete razdor, već da lojalno i otvoreno sarađujete sa nama, napuštajući odlučno sva sitna trvenja, neizbežna u svakoj koegzistenciji.

U smislu tih ideja, budite ljubazni da pustite vaš narod da živi, jer je i ovako već dovoljno poremećen.«

⁵ Vidi dok. br. 5 i 36.

⁶ Reč je o odnosima sa civilnim i vojnim vlastima NDH.

— Može biti da je ovaj govor već bio održan, ali bez praktičnog efekta.

Tako se može desiti da efekat opet ostane negativan i posred toga što bi se ovaj govor sada održao, ili ponovo održao.

Međutim, ovaj dokaz — ili protivdokaz — predstavljao bi bar dragocen elemenat procene daljeg stava u odnosu na vladu u Zagrebu.

Ako zanemarimo ovo i uzmememo u obzir da je naš krajnji cilj potreba da na Balkanu imamo što je moguće manje briga (da bi štedeli trupe i sredstva u korist drugih bojišta, ili za operacije koje bi se na istom mestu vodile protiv ustanika), izražavam mišljenje da je sa vojničkog gledišta dobro da se uzdržimo od svega onoga što bi u svesti stanovništva ukorenilo ideju da je suštinski cilj okupacije da podržava jednu vladu koja je kod velikog dela stanovništva neomiljena.

7. — Odnosi sa četnicima.

— Proizilazi (Eksel. Ambrozio je mnogo bolji poznavalač ovog problema od mene) da se veliki broj ustanika (četnika), naročito oni koji se nalaze u Bosni i na južnom delu teritorije Armije, nije još pridružio komunistima.

Štaviše, većina je protiv ovih, a jedan deo je upravo spremna i da se bori protiv njih.

— Ali, ovi četnici su protiv vlade u Zagrebu, pa zato ne bi bili spremni da idu uz one (Italijane i Nemce) koji su sa tom vladom tesno povezani.

U krajnjoj liniji, mada nerado, pomenuti četnici bi se pridružili komunistima, samo za inat Hrvatima.

— Kao što je poznato, komanda 6. arm. korpusa i neke komande u njenoj potčinjenosti, imale su kontakte sa predstavnicima pomenutih četnika, pa su ti kontakti — ako ništa drugo — poslužili da se omogući opstanak i dejstva raznim našim garnizonima.⁷

Pomenuti predstavnici izložili su svoje želje čiji je krajnji domet nezavisna Bosna, okupirana italijanskim snagama, ali koje se izgleda mogu svesti na obezbeđenje da se sadašnja situacija ne smatra definitivnom, da se sačuvaju određena etnička i religiozna prava i možda — izvesna autonomija.

— Ponavljam, još nisam dovoljno upoznat sa ovim problemom i ne znam koliko stvarno mogu da vrede ovi divlji kontakti.

Uza sve to, kada se ima u vidu da je u krajnoj liniji najpotrebnije svesti protivnike na najmanju meru, smatram da bi valjalo pokušati, samo ako još ima vremena, da se četnici drže daleko od komunista.

⁷ Vidi dok. br. 10.

Naravno da taj pokušaj pretpostavlja:

— jasno utvrđivanje smernica na tom planu (ako se nastavi sa sitnim pregovorima, koji će posle biti opovrgnuti, sva-kako bi se postigao suprotan efekat);

— sporazum sa Nemcima u pogledu njihovog stava, koji treba da bude jednoobrazan (dana 29-og Eksel. Dalmaco mi je javio — na osnovu pouzdanog izvora — o kontaktima između nemačke komande i četničkih starešina, sa ciljem da se ovi navedu na saradnju sa formacijama generala Nedića);⁸

— navesti vladu u Zagrebu (pošto joj se ukaže na gornju dilemu) da prihvati ista gledišta, ili bar da ne smatra kao neprijateljski akt, ili podmukli manevar, sve ono što u tom smislu bude preduzela italijansko-nemačka strana.

Kada je već reč o tome, treba imati u vidu da je u prošlosti bilo kontakata između četnika i Hrvata i to usmerenih protiv Italijana.⁹

Trebalo bi da se preko nas ponovo uspostave, s tim što bi ih usmerili protiv komunista. —

Komandant
General Armijskog korpusa
(Mario Roata)

⁸ Vidi dok. br. 40, objašnjenje 13.

⁹ Vidi dok. br. 2.

BR. 18

**DISLOKACIJA POTČINJENIH KOMANDI I JEDINICA 2.
ARMIJE 10. FEBRUARA 1942. GODINE¹**

**KOMANDA 2. ARMIJE
— Operativno odeljenje —**

SITUACIJA KOMANDI I TRUPA NA DAN 10. FEBRUARA 1942—XX²
Prema karti 1 : 500.000

KOMANDA 2. ARMIJE

Komanda	Sušak
Komanda armijske artiljerije	Sušak
Komanda armijske inžinjerije	Sušak
Komanda armijske avijacije	Sušak
Intendantura armije	Sušak
3. armijska artiljerijska grupa armije —	
K-da	Gorica
XVI divizion 149/35	Ločnik
XVII divizion 149/35	Renče
LXV divizion 152/13	Marijan
LXVI divizion 152/13	Solkan
10. armijska artiljerijska grupa — K-da	Pereni
XXIV divizion 149/35	Pereni
LXVII divizion 152/13	Đordani
3. armijska inžinj. grupa — K-da	Sušak
III bat. telegrafista	Sušak
III bat. radio-telegrafista	Sušak
XX pontonirski bat.	Gradiška
VI minerski bat. (XI AK)	Logatec
VII minerski bat. (V AK)	Kraljevica
VIII minerski bat. (VI AK) ³	Split ⁴
IV bat. za žičane veze (XI AK)	Škofljica
2. četa vodosnabdevača	Sušak

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 20/1, k. 388. Dokumenat je na više mesta ispravljan i dopunjeno olovkom. Sve te ispravke i dopune štampane su kurzivom.

² Vidi dok. br. 117.

³ U dokumentu je »VI A. K.« precrtno olovkom i pored ovog je dopisano: »XI A. K.«

⁴ U dokumentu je reč precrtna i olovkom je dopunjeno: »Ostaje u XI A. K.«

1. protivpožarna četa (VI AK)	Split
2. protivpožarna četa	Sušak
— 1 odeljenje	Karlovac
— 1 odeljenje	Ljubljana
1/IV bat. telegrafista (VI AK)	Knin
II hemijski bat. (XI AK)	Šmarje
dva voda L ⁵ (V AK)	Vrhovine
10 č. mehaničara električara	Rijeka — Sušak
2 č. mehaničara električara (VI AK)	Split

V ARMIJSKI KORPUS

Komanda

V mitr. bat. — k-da 3. i 4. č.
1. i 2. č.

CV mitr. bat.

jedna četa
jedna četa
jedna četa

XXXIII zaštitni bat. cr. koš.

LIV zaštitni bat. cr. koš.

LVIII zaštitni bat. cr. koš.

LXI zaštitni bat. cr. koš.

XVI bat. cr. koš. »M«

(—1. č. — Duga Resa)

V pionirski bat. (—4. č. u VII AK)

5. hemijska četa

5. artiljerijska korpusna grupa — K-da
XII divizion 105/28

jedna baterija (bez oruđa)

CXII divizion 149/13

jedna baterija

CXX divizion 149/13

jedna baterija

5. art. odeljenje specijalista

1. puk »Nica Kavalerija« [Nizza Cavalleria] — K-da

Komanda II diviziona

4. eskadron

5. mitr. eskadron

I divizion: 2. eskadron

1. eskadron

3. eskadron (bez konja)

2. četa LF⁶ (4 motoriz. peš. puka)

Crikvenica

Babin Potok

Crna Vlast

Novi

Bribir

Ledenice

Senj

Perušić

Bihać

Babin Potok

Otočac

Karlovac

Crikvenica

Crikvenica

Pula

Kraljevica

Selce

Selce

Vrhovine

Pula

Otočac

Selce

Kraljevica

Kraljevica

Kraljevica

Kraljevica

Tribalj

Bakar

Grižane

Otočac

⁵ i ⁶ »L« i »Lf«: lanciafiamme (plamenobacača).

DIVIZIJA »LOMBARDIJA«

Komanda

73. pešadijski puk — K-da	Delnice
I bat. (<i>jedna četa — Lokve</i>)	Delnice
II bat. (<i>jedna četa — Severin</i>)	Delnice
III bat.	Vrbovsko
minob. četa 81	Babin Potok
prateća baterija (<i>jedno od. — Brod na Kupi</i>)	Delnice
74. pešadijski puk — K-da	Delnice
I bat.	Ogulin
II bat.	Plaški
III bat. (<i>jedna četa — Gomirje</i>)	Ramljane
minob. četa 81	Ogulin
prateća baterija	Ogulin
LVII minob. bataljon 81	Ogulin
57. četa topova 47/32	Srpske Moravice
57. art. puk. peš. div. — K-da	Delnice
I divizion	Pula
II divizion	Pula
III divizion	Pula
jedna baterija	Fužine
jedna baterija	Lič
jedna baterija	Vrata
10. bat. 20 mm — K-da	Ogulin
137. legija cr. koš. — K-da	Kastav
CXXXIV bat. cr. koš.	Slunj
CXXXVII bat. cr. koš.	V. Kladuša
134. mitr. četa cr. koš. (— 1 vod — V. Kladuša)	Slunj
Puk »Piemonte Reale Kavalerija« [Cavalleria] (— 2. eskadron)	Slunj
2. eskadron	Novi
XIX divizion konjičke peš. Đenova Kav. [Genova Cav.]	Senj
— K-da i 1 eskadron	Plaški
jedan eskadron	Blata
jedan eskadron	Lič. Jesenica

DIVIZIJA »RE«

Komanda

1. pešadijski puk — K-da
 1. bat.

Gospić

Otočac

Korenica

2. bat.	Vrhovine
3. bat. (1 četa — <i>D. Lapac</i>)	Krupa
minob. četa 81	Š. Kula
prateća baterija	Gospic
2. pešadijski puk — K-da	Gospic
I bat.	Gospic
II bat. (1 č. — <i>Medak</i>)	Gospic
III bat.	Udbina
minob. četa 81	Gospic
prateća baterija	Gospic
XIII minob. bat. 81 (— 1 č. — <i>Babin Potok</i>)	Otočac
13. četa topova 47/32	Vrhovine
23. art.puk peš. div. — K-da	Otočac
I divizion (<i>jedna baterija — Vrhovine</i>)	Otočac
II divizion (— 1 baterija — <i>Lovran</i>)	Karlovac
III divizion (— 1 baterija — <i>Žegar</i>)	Otočac
baterija 20 mm (samo komanda)	Otočac
75. legija cr. koš. — K-da	Brinje
LXXV bat. cr. koš.	Brinje
LXXVI bat. cr. koš. (<i>jedna četa — Prokike</i>)	Žuta Lokva
75. mitr. četa cr. koš.	Brinje
4. puk »Đenova Kavalerija«	Bihać
I divizion i 5 mitr. eskadron	Žegar (Bihać)
II divizion	Lič. Petrovo Selo
XVIII divizion konjič. pešad. »Vit. Emanuele«	Gospic
XVI divizion konjič. pešadije »Novara«	Gospic

1. BRZA DIVIZIJA

Komanda

12. konj.puk »Saluco« [Saluzzo]	Karlovac
14. konj. puk »Alesandrija« [Alessandria]	Jastrebarsko
4. eskadron i vod mitr.	Karlovac
11. bersaljerski puk — K-da	Turanj
XV bat.	Topusko
XXVII bat.	Topusko
111. četa motociklista	Vrgin Most
	Karlovac

I grupa lakih tenkova »S. Dusto« [S. Giusto] — K-da i

1. eskadron	Karlovac
2. eskadron	Vrhovine
3. eskadron	Topusko { Duga Resa
4. eskadron	Vrgin Most Perušić { Karlobag
271. četa topova 47/32	Topusko
jedan vod	Karlovac
jedan vod	Vrgin Most
2. legija cr. koš — K-da	Široka Kula
I batalj.	Široka Kula
II batalj.	Lički Osik
mitr. četa	Gospic
	} od 16. 1. potčinjena
	} pešad.
	div. »Re«

*Fonogramom br. 2119 od 5. februara
Generalštab kr. kopnene vojske javlja da
će XVIII AK biti dislociran u Splitu:*

Trupe Zadra [Zara]
Div. »Peruda« [Perugia]
»Sasari« [Sassari]
»Bergamo«

VI AK

Div. »Kačatori dele Alpi«
[Cacciatori delle Alpi]
»Marke« [Marche]
»Mesina« [Messina]
»Taurinenze« [Taurinense]

VI ARMIJSKI KORPUS

Komanda

Split

VI mitraljeski bataljon — K-da i
dve čete

Kupres

{ jedna č. Zadvarje
jedna č. Bugojno

CVI mitraljeski batalj.
— jedna četa
— jedna četa

Knin
Drvar
Zrmanja
Ključ
Split

VII skvadristički bat. cr. koš.
XXIX bat. cr. koš. »M«

4. bersaljerski puk — K-da	<i>Mostar</i>
XXVI bat.	<i>Mostar</i>
XXIX bat.	<i>Konjic</i>
XXXI bat.	<i>Varecar-Vakuf, Mrkonjić-Grad</i>
4. četa motociklista	<i>Dubrovnik</i>
6. hemijska četa (A)	<i>Kaštel Sv. Đorđe</i>
6. hemijska četa (L)	<i>Dubrovnik</i>
<i>jedan vod</i>	<i>Trebinje</i>
6. art. grupa A.K. — K-da	<i>Dubrovnik</i>
LIV divizion 105/32	<i>Split</i>
LV divizion 105/32	<i>Dubrovnik</i>
<i>jedna btr.</i>	<i>Slano</i>
LVII divizion 105/32	<i>Omiš</i>
CXXVII divizion 149/13	<i>Divulje</i>
<i>jedna baterija</i>	<i>Trogir</i>
6. art. odelj. specijalista	<i>Dubrovnik</i>
II gr. lakih tenkova »S. Marko« (S. Marco)	<i>jedan eskadron</i>
<i>K-da i jedan eskadron</i>	<i>Mostar</i>
<i>Trebinje</i>	<i>(Nevesinje, Jablanica)</i>
I bat. 31. puka motoriz. pešad.	<i>jedan eskadron</i>
	<i>Dubrovnik</i>
	<i>jedan eskadron</i>
	<i>Bileća</i>
Šibenik	
XX divizion konj. peš. »Savoja Kav.« [Savoia Cav.]	<i>jedan eskadron</i>
	<i>Kupres</i>
	<i>jedan eskadron</i>
	<i>Drvar</i>
	<i>jedan eskadron</i>
	<i>Livno (1 vod Sinj)</i>
XVII divizion konj. peš. »Saluco« [Saluzzo]	<i>Dubrovnik</i>
VII dopunska grupa »Alpini« — K-da	<i>(jedan eskadron Uskoplje)</i>
<i>dva bat.</i>	<i>Knin</i>
<i>jedna č. XII bat.</i>	<i>Split</i>
	<i>Dubrovnik</i>
	<i>Korčula</i>

DIVIZIJA »SASARI« [SASSARI]

Komanda	Knin
151. pešad. puk — K-da	Knin
I bat.	Bos. Grahovo
<i>jedna četa</i>	<i>Vaganj</i>
II bat.	Knin
III bat.	Drvar
minob. četa 81	Knin
prateća baterija	Knin
152. pešad. puk — K-da	Drvar
I bat.	Ključ
II bat.	Drvar
III bat.	Petrovac
<i>jedna četa</i>	<i>Oštrelj</i>
minob. četa 81	Drvar
prateća baterija	Petrovac
XII minob. bataljon 81	Knin
<i>jedna četa</i>	<i>Strmica</i>
12. četa topova 47/32	Knin
34. art. puk — K-da	Knin
I divizion	Knin
II divizion	Knin
III divizion	Drvar
<i>jedna baterija</i>	Petrovac
<i>jedna baterija</i>	<i>Sanski Most</i>
73. legija cr. koš. — K-da	Gračac
XLIV bat. cr. koš.	Srb
LXXIII bat. cr. koš.	Gračac
52. mitr. četa	Gračac

DIVIZIJA »BERGAMO«

Komanda	Sinj
25. pešad. puk — K-da	Tomislavgrad ⁷
I bat.	Tomislavgrad
<i>jedna četa</i>	Prozor
II bat.	<i>Livno</i>
<i>jedna četa</i>	<i>P. Vaganj</i>
<i>jedna četa</i>	<i>Rujani</i>

⁷ Sada: Duvno.

III bat.		
dve čete	Sinj	
minob. četa 81	Šujica	
prateća baterija	Tomislavgrad	
jedno odelj.	Kupres	
	Tomislavgrad	
26. pešad. puk — K-da	Livno	
I bat.	Glamoč	
II bat.	Livno	
III bat.	Bugojno	
minob. četa 81	Livno	
prateća baterija	Livno	
XV minob. bataljon 81	Imotski	
jedna četa	Livno	
jedna četa	Kupres	
15. četa topova 47/32	Livno	
4. art. puk peš. div. — K-da	Sinj	
I divizion	Sinj	
(jedna baterija Livno,		
jedno odelj. Šujica,		
jedna baterija Tomislavgrad)		
II divizion	Makarska	
(jedna baterija Bugojno)		
III divizion	Zadvarje	
(jedna baterija Sinj)		
89. legija cr. koš. — K-da	Sinj	
LXXXIX bat.	Kupres	
XCVII bat.	Sinj	
jedna četa	Glamoč	
97. mitr. četa	Sinj	

DIVIZIJA »PERUDA« [PERUGIA]

Komanda	Split
129. pešad. puk — K-da	Šibenik
I bat.	Šibenik
jedna četa	Perković
II bat.	:
III bat.	Kistanje
jedna četa	Skradin
minob. četa 81	Šibenik
prateća baterija 47/32	Šibenik
130. pešad. puk — K-da	Split
I. bat.	Sinj

	<i>jedna četa</i>	<i>Hrvace</i>
II bat.	<i>jedna četa</i>	<i>Split</i>
III bat.	<i>jedna četa</i>	<i>Trogir</i>
	<i>jedna četa</i>	<i>Klis</i>
	<i>jedna četa</i>	<i>Žrnovica</i>
minob. četa 81		<i>Solin</i>
prateća baterija 47/32		<i>Split</i>
CLI mitralj. bataljon	<i>jedna četa</i>	<i>Split</i>
	<i>jedna četa</i>	<i>Kaštel Stari</i>
151. četa topova 47/32		<i>Labin</i>
151. art. puk peš. div. — K-da		<i>Kaštel Stari</i> ⁸
I divizion		<i>Split</i>
II divizion		<i>Šibenik</i>
III divizion		<i>:</i>
baterija 20 mm		<i>Solin</i>
Legija cr. koš. — K-da		<i>:</i>
bat.		<i>:</i>
mitraljeska četa		<i>:</i>

DIVIZIJA »MARKE« [MARCHES]

Komanda

55. pešad. puk — K-da	
I bat.	
II bat.	
III bat.	
	<i>jedna četa</i>
minob. četa 81	
prateća baterija	
	<i>jedno odelj.</i>
56. pešad. puk — K-da	
I bat.	
II bat.	
III bat.	
minob. četa 81	
prateća baterija	
	<i>jedno odelj.</i>
XXXII minob. bataljon 81	
32. četa topova 47/32	
32. art. puk peš. div. — K-da	

Trebinje

Trebinje
Bileća
Plana
Kalinovik
<i>Ulog</i>
Trebinje
Plana
Kalinovik
Trebinje
Trebinje
Trebinje
Trebinje
Gacko
Trebinje
Stolac
Trebinje
Trebinje
Lapad (Dubrovnik)

⁸ U originalu: Kastelvitturi.

I divizion	Trebinje
<i>jedna baterija</i>	Bileća
II divizion	Trebinje
III divizion	Cavtat
<i>jedna baterija</i>	Kalinovik
<i>jedna baterija</i>	Trebinje
<i>jedna baterija</i>	Konjic
49. legija cr. koš. — K-da	Gacko
XLIX bat.	Avtovac
<i>jedna četa</i>	Bileća
XL bat.	Gacko
<i>jedna četa</i>	Bileća
49. mitr. četa	Gacko

DIVIZIJA »KAČATORI DELE ALPI« [CACCIATORI DELLE ALPI]

Komanda	Dubrovnik
51. pešad. puk — K-da	Dubrovnik
I bat.	Dubrovnik
II bat.	Dubrovnik
III bat.	Jasenica
minob. četa 81	Dubrovnik
prateća baterija	Hum
52. pešad puk — K-da	Metković
I bat.	Stolac
(— <i>jedna četa</i>	Ljubinje)
II bat.	Dubrovnik
III bat.	Zavala
(— <i>jedna četa</i>	Ravno)
(— <i>jedna četa</i>	Poljice)
minob. četa 81	Metković
prateća baterija	Metković
<i>jedno odelj.</i>	Zavala
XXII minob. bataljon 81	Dubrovnik
<i>dve čete</i>	Diklići
22. četa topova 47/32	Dubrovnik
1. art. puk peš. div. — K-da	Dubrovnik
I divizion	Dubrovnik
<i>dve baterije</i>	Mostar
II divizion	Čapljina
<i>jedna baterija</i>	Stolac
III divizion	Trebinje
3. baterija	Dubrovnik

105. legija cr. koš. — K-da	Cavtat
CV bat.	Trebinje
CIV bat.	Dubrovnik
110. mitr. četa	<i>Dubrovnik</i>

ALPINSKA DIVIZIJA »TAURINENZE« [TAURINENSE]

Komanda

3. alp. puk	Mostar
bat. »Fenestrele« [»Fenestrelle«]	Nevesinje
<i>jedna četa</i>	<i>Plužine</i>
bat. »Ezile« [Esille] ⁹	Mostar
bat. »Pinerolo«	Jablanica
<i>jedna četa</i>	<i>Mostar</i>
4. alp. puk	<i>Dubrovnik</i>
bat. »Ivres«	<i>Dubrovnik</i>
bat. »Aosta«	<i>Dubrovnik</i>
bat. »Intra«	<i>Rijeka</i>
1. alp. art. puk	Mostar
divizion »Suza« [Susa]	Mostar
<i>jedna baterija</i>	<i>Nevesinje</i>
divizion »Aosta«	<i>Klana</i>

TRUPE »ZARA«

KOMANDA KOPNENOG FRONTA

Bataljon »Dijaz« — K-da	Zadar
1. četa	Zadar (Sv. Anton)
2. četa	Čurković
4. četa	Musup Stanovi
5. četa	Sv. Anton
Bataljon »Kadorna« [Cadorna] — K-da	Zadar
6. četa	Drniš
7. četa	Drniš
9. četa	Drniš
3. četa	Vrlika
Bataljon »Rizmondo« [Rismondo] — K-da	Vrlika
8. četa	Benkovac
14. četa	Benkovac
15. četa	Biograd n/m
16. četa	Benkovac
	Biograd n/m

⁹ U pojedinim publikacijama ovaj bataljon se često sreće i kao »Exilles«.

Mehanizovana četa — K-da i dva voda jedan vod lakih tenkova	<i>Bileća</i> Kalinovik	
402. bersaljerski bataljon »Zara«	Sanski Most	
1. četa	Sanski Most	
2. četa	Sanski Most	
3. četa	Sanski Most	
4. četa	Sanski Most	
ARTILJERAJA — K-da	Zadar	
div. »Kjarle« [»Chiarle«] 75/27/906	Šibenik	
div. »Ederle« 100/17/14	Zadar	
div. »Fadini« — mešovita	Split	
— dve baterije 105/28	Split	
— jedna baterija 149/35	Zadar	
CIII div. 75/27/906 — K-da i dve baterije	Zadar	
jedna baterija	<i>Fossa dei Cani</i>	
tri baterije 65/17	<table border="0"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <div style="display: inline-block; width: 100px;">258.</div> <div style="display: inline-block; width: 100px;">1.</div> <div style="display: inline-block; width: 100px;">2.</div> </td> </tr> </table>	<div style="display: inline-block; width: 100px;">258.</div> <div style="display: inline-block; width: 100px;">1.</div> <div style="display: inline-block; width: 100px;">2.</div>
<div style="display: inline-block; width: 100px;">258.</div> <div style="display: inline-block; width: 100px;">1.</div> <div style="display: inline-block; width: 100px;">2.</div>		
185. baterija 20 mm	Varcar-Vakuf <i>Mrkonjić</i>	
504. posadna mitr. četa (1)	Gacko	
547. posadna mitr. četa	Šibenik	
548. posadna mitr. četa (1)	(obalska odbrana)	
549. posadna mitr. četa (1)	Split	
1. mitr. četa	Ervenik	
2. mitr. četa	Zadar	
XXX mešoviti inž. bataljon	Žegar	
Hemijski vod	Obrovac	
XV bat. cr. koš. i XI bat. Kr. finan. straže	Zadar	
	Zadar ¹⁰	

(1) formacijski bataljon

¹⁰ Poslednji red je u dokumentu precrтан običnom olovkom.

BR. 19

**IZVEŠTAJ PREFEKTURE KOTOR OD 10. FEBRUARA 1942.
GUVERNERU DALMACIJE O GUBICIMA ITALIJANSKIH
JEDINICA PRILIKOM NAPADA PARTIZANA NA VOZ KOD
Ž. ST. GLAVSKE¹**

Poverljivo

Prepis

001464

13. februar 1942—XX

KR. PREFEKTURA KOTOR

Br. Kab. 62/38 pov.

Kotor, 10. februar 1942—XX

Predmet: Izveštaj.

**EKSELENCIJI, VITEZU ĐUZEPU BASTIJANINI, GUVERNERU
DALMACIJE**

Zadar,

U nastavku mog šifrovanog teleograma pov. br. 62/31 od 10. o.m.,² izveštavam Vašu ekselenciju o sledećim podacima koje sam naknadno primio u vezi s vozom koji su ustanici bacili u vazduh.³

Pratnja voza, koja se sastojala od dva oficira i 50 vojnika s četiri puškomitrailjeza iz 94. pešadijskog puka,⁴ pretrpela je sledeće gubitke: poginulo 8, ranjeno 3, od čega 1 teže, ostali nestali. Jedan vojnik je uspeo da nepovređen stigne do naših linijskih.

Divizija »Kačatori« preuzela je pročešljavanje zone.

Prefekt

**GUVERNATORAT DALMACIJE
OPŠTA UPRAVA POLICIJE**

Primljeno: 12. februara 1942—XX

GUVERNATORAT DALMACIJE

12. februar 1942—XX

Br. 5514

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 6/8, k. 558.

² Redakcija ne raspolaze tim telegramom.

³ Reč je o napadu kod ž. st. Glavske (na pruzi Uskoplje—Zelenika) koji su, 9. februara, izvršili delovi Šumskog bataljona Sekتورа Trebinje—Dubrovnik Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu i Orjenskog bataljona Nikšićkog NOP odreda (vidi dok. br. 36; tom III, knj. 2, dok. br. 87; tom IV, knj. 3, dok. br. 150 i 151).

⁴ Iz sastava divizije »Mesina«.

BR. 20

DEPEŠA KVESTURE KOTOR OD 14. FEBRUARA 1942. GUVERNATORATU DALMACIJE O NAPADU PARTIZANA NA POSADU U GORNJEM ORAHOVCU I O PREDUZETIM PROTIVMERAMA¹

GUVERNATORAT DALMACIJE

19. februara 1942—XX

Početni akt

TELEGRAM VAZDUŠNIM PUTEM

Kotor, 14. februar 1942—XX

GUVERNATORATU DALMACIJE — OPŠTOJ UPRAVI
POLICIJE

Zadar

Br. 03810 Kab.

Noćas je oko 100 ustanika napalo uporište Gornji Orahovac, u opštini Kotor.² Posada jačine 60 ljudi sa 4 puškomitraljeza pružala je otpor, ali je jutros od uporišta Kotor tražila pojačanje u ljudstvu i municipiji. Čim sam za ovo saznao, telefonski sam izvestio komandu divizije³ i komandu vojnog sektora mornarice u Tivtu, kojima nije bila poznata situacija.

Od komande divizije sam tražio da uputi pojačanje u ljudstvu i municipiji, pošto me je uporište Kotor izvestilo da može izdvojiti iz grada samo manje odeljenje ljudi, jer posada mora da ostane radi odbrane samog grada.

Komandu vojnog sektora mornarice u Tivtu izvestio sam da u vode Orahovca uputi jedno naoružano plovno sredstvo mornarice, koje treba da hitno dođe u Kotor radi ukrcavanja pojačanja u ljudstvu koje će se, prema naknadnim podacima uporišta Kotor, sastojati od jedne čete pod komandom majora fašiste Rokija [Rocci].

¹ Original prijemne depeše (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 16/6, k. 558.

² Uporište su napali Cucko-čeklički NOP bataljon i 20 boraca iz Orjenskog NOP bataljona. Posada je istog dana savladana (dok. br. 23; tom III, knj. 2, dok. br. 85 i 86).

³ Odnosi se na diviziju »Mesina«.

Ista komanda uporišta ovog trenutka izveštava da se napad nastavlja i da se plaši da je naša posada okružena.

Iz uporišta Morinj izveštavaju da svi sposobni muškarci iz Gornjeg Morinja (oko stotinu) više ne silaze u donji deo sela, jer su ili silom zadržani od ustaničkih ili su dobrovoljno stupili u ustaničke redove.

Naše patrole na položaju u zoni Kamenari nisu, noću 11/12. o.m., primetile ništa nenormalno.

Na grupu gerilaca (italijanskih) prilikom dejstva u zoni Grkovac otvorena je puščana vatra iz kuća severno od Sv. Petke kod Ledenica. Nije bilo gubitaka. U Crkvicama je ponovo počeo da pada sneg. Minimalna temperatura iznosi minus 3 stepena.

Kvestor Loti

M. P.

BR. 21

DOPIS KOMANDANTA 2. ARMije OD 15. FEBRUARA 1942.
KOMANDANTIMA 5, 6. i 18. ARMJSKOG KORPUSA O
DIREKTIVI GENERALŠABA KOPNENE VOJSKE U PO-
GLEDU ODNOSA S VLASTIMA NDH I ČETNICIMA¹

PREDATI NA RUKE!

OP.7/F²

VP 10, 15. februara 1942—XX

Po naređenju ekselencije načelnika štaba, jedan primerak do stavljen Obaveštajnom odeljenju.³
25/2/42.

KOMANDA 2. ARMije — OPERATIVNO ODELJENJE

Br. 2343 protok. Poverljivo.

Predmet: Linija kojom se treba rukovoditi.

EKSELENCIJI KOMANDANTU V ARMJSKOG KORPUSA
VP 41

EKSELENCIJI KOMANDANTU VI ARMJSKOG KORPUSA
VP 39

EKSELENCIJI KOMANDANTU XVIII ARMJSKOG
KORPUSA

VP 118

Zatraživši direktive od Generalštaba kopnene vojske u vezi s linijom kojom se treba rukovoditi (povodom pregovora koje je vodio VI armijski korpus),⁴ primio sam sledeća uputstva:

»1. — Odnosi sa Hrvatima⁵

Moraju biti prožeti najvećom iskrenošću, imajući u vidu da je Hrvatska prijateljska i saveznička država. U isto vreme za-

¹ Snimak kopije (pisan na mašini) u AVII-NAV-T-821, r. 53/1158-9.

², ³ i ⁷ Dopisano rukom.

⁴ Vidi dok. br. 10.

⁵ Odnosi se na vojno-političke vlasti NDH.

uzeti *odlučan* stav: nikakva neizvesnost, nikakva bolećivost i, po potrebi, čvrsta ruka.

2. — Odnosi sa četnicima

Kao što je već istaknuto i od te komande, situacija kod četnika je fluidna, njihova orijentacija je neizvesna i odanost pojedinih poverljivih ljudi nije dovoljno jasna.

Sve ovo, u vezi sa opštim stavovima naše politike prema Hrvatima, nalaže da se izbegne bilo kakvo pregovaranje s četnicima.⁶

Eventualni kontakti s četničkim elementima, i to lokalnog značaja, koje bi zahtevala odgovarajuća situacija, ne smeju da nam nametnu bilo kakve obaveze, naročito na političkom području: jedino što četnicima treba staviti do znanja to je da će posle rata biti u odgovarajućoj meri razmatrano njihovo držanje prema nama.

3. — Komunisti — Borba do istrebljenja.

Skrećem pažnju na izneto u tač. 2, i to ekselenciji komandantu VI armijskog korpusa radi njegovog sadašnjeg ravnjanja, a ekselencijama komandantima V i XVIII armijskog korpusa radi njihovog eventualnog ravnjanja.

KOMANDANT:
general armijskog korpusa
Mario Roata

Primerak za akta⁷

16. februar 1942.

⁶ O odnosima s četnicima vidi i dok. br. 25.

⁷ Zbornik, tom XIII, knj. 2

IZVEŠTAJ PREFEKTURE KOTOR OD 15. FEBRUARA 1942.
GUVERNERU DALMACIJE O VOJNO-POLITIČKOJ SITU-
ACIJI NA PODRUČJU BOKE¹

Prepis

Poverljivo

001718

21. februara 1942—XX

GUVERNATORAT DALMACIJE

Primljeno: 20. februara 1942—XX

KR. PREFEKTURA KOTOR

Br. Kab. 33/3 pov.

Kotor, 15. februar 1942—XX

Predmet: Situacija u provinciji usled dejstva ustanika. —

EKSELENCIJI, VITEZU ĐUZEPU BASTIJANINIJU,
GUVERNERU DALMACIJE

Zadar

Teritorija ove provincije sad je ili okupirana ili uzinemiravana od ustanika.² Slobodno je samo obalsko područje koje sačinjava jedan uski pojas, ali ni na obalskom području komunikacijski pravci nisu sigurni.

Stanovništvo nema više nikakvog poverenja u nas. Naš ugled je pretrpeo osetne udarce. Prilaženje sposobnih muškaraca ustanicima sve je češće i brojnije. Drskost ustanika je u porastu. Izgleda da su naše jedinice sasvim izgubile ofanzivnu moć, dok je otporna snaga naših trupa u odnosu na ustaničke napade u opadanju.

Policijskim vlastima je umnogome ograničena mogućnost preduzimanja onih preventivnih mera koje su pre povrede granica davale veoma dobre rezultate; ovo iz razloga što više nisu u stanju da razlikuju koje su osobe nama naklonjene a koje neprijateljske.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 33/6, k. 559.

² Veći deo teritorije Boke bio je tada oslobođen ili kontrolisan od jedinica Orjenskog bataljona Nikšićkog NOP odreda (tom III, knj. 2, dok. br. 5, 6 i 101).

Ovo su ustanici hteli, pa su i postigli, jer im je poznato da od opštег ustanka mogu sve dobiti.

Što se tiče mera pritiska, treba istaći da su i one skrenule zbog situacije, jer, načelno, postižu suprotan efekat, pošto navode stanovništvo na misljenje da je bolje pridružiti se ustanicima nego dozvoljavati nama da ga hapsimo.

Stanovnici koji su još ostali u selima pod našom kontrolom stalno se za zaštitu obraćaju prefekturi, koja je, po njihovim rečima, jedini državni organ koji pruža izvesnu garantiju.

Međutim, prefektura ne raspolaze, kao ranije, potrebnim sredstvima za puno razvijanje svoje delatnosti, a to ide na štetu njenog ugleda kao reprezentativnog organa vlade.

U ovakvoj situaciji razmatram celishodnost da, u vezi s pravima koja mi je odobrila Vaša ekselencija radi primene naredbe Dućeа, vojnim vlastima poverim odgovornost za javni red u onim opštinama u kojima se pritisak i inicijativa ustanika najviše osećaju.³

Ovde vojna akcija premašuje i ponekad apsorbuje policijske akcije i, sledstveno tome, postoje razlozi zbog kojih izgleda celishodno da se primeni pomenuta naredba.

Područje koje bi, stoga, trebalo uzeti u obzir moglo bi da bude ono između Grude i Orahovca.⁴

U svakom slučaju, ako Vaša ekselencija nema ništa protiv i ako se ovo što je izloženo u nastavku ne protivi orientacijama opšteg karaktera, čije je razmatranje dostupno samo Vašoj ekselenciji, smatram celishodnim da odložim primenu pomenute naredbe, pošto imam u vidu današnju izjavu zamenika komandanta divizije »Mesina«, pukovnika Bertelija [Bertelli], u vezi s hitnim upućivanjem, od strane komande trupa Crne Gore, jednog bataljona za odbranu Kotora i ponovnog zauzimanja visova iznad Orahovca (Gornji Orahovac),⁵ kao i uveravanja komandanta VI armijskog korpusa u vezi s neposrednim upućivanjem u Kotor druga dva bataljona kao pojačanja s potrebnim sredstvima za konsolidovanje situacije.

Pažljivo ću pratiti sve okolnosti i uveravam Vas, ekselencijo, da ću preuzeti sve mere koje mi situacija bude nametnula.

Prefekt
Skaselati [Scassellati], s. r.

³ Reč je o Musolinijevoj naredbi od 19. januara 1942. kojom je ovlastio vojne vlasti da, na zahtev civilnih vlasti ili samoinicijativno, mogu intervenisati radi uspostavljanja »javne bezbednosti i javnog reda« u Zadarskoj, Splitskoj, Kotorskoj i Ljubljanskoj provinciji i na teritorijama pripojenim Riječkoj provinciji (tom VI, knj. 2, dok. br. 134).

⁴ i ⁵ Vidi dok. br. 20 i 23.

BR. 23

IZVEŠTAJ KVESTURE KOTOR OD 15. FEBRUARA 1942.
GUVERNATORATU DALMACIJE O AKCIJAMA PARTIZANA
NA PODRUČJU BOKE¹

001669

20. februar 1942—XX²

TELEGRAM VAZDUŠNIM PUTEM

GUVERNATORAT DALMACIJE

19. februar 1942—XX

Početni akt

Kotor, 15. februar 1942—XX

GUVERNATORATU DALMACIJE — OPŠTOJ UPRAVI
POLICIJE

Zadar

Br. 03810 Kab. — Juče u 8,30 časova na jednu patrolu crnih košulja na položaju na k. 352, kod Kumbora, oko 10 ustanika otvorilo je puščanu vatru s položaja na suprotnim visovima. Neposrednim protivdejstvom patrole i intervencijom jedne baterije 75/13 ustanici su naterani u bekstvo.³

Jedan ustanik s područja sukoba zarobljen je od nekoliko artiljeraca u blizini odbrambene linije kod Zelenike.

Noćas oko 3 časa ustanički delovi su pokušali da izvrše napad na odbrambeni pojas uporišta Herceg-Novi. Pokušaj je odmah osujećen našim vatrenim protivdejstvom.⁴

Iz pouzdanog izvora se saznaće da ustanici, pored sela Kožen Do, Jablan Do, Dugi Do, Vrbanje, Rupe i Ulice, drže i višove Dunave i vrše prepade na vodovodu.

Iz istog izvora se saznaće da se podatak o broju ustanika koji su sada dislocirani na području Mrcine smanjuje na 1.500 ljudi.

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 15/6, k. 558.

² Dopisano mastilom.

³ Napad su izvršili borci Orjenskog NOP bataljona (tom III, knj. 2, dok. br. 101).

⁴ i ⁷ Istovremeno s napadom Cucko-ćekličkog NOP bataljona na Gornji Orahovac izvršen je prepad na italijansku posadu u Donjem Orahovcu i na posadu reflektora kod tvrđave »Španjola« (tom III, knj. 2, dok. br. 85, 86, 89 i 101; dok. br. 20 ove knjige).

Jedna druga poverljiva osoba je izvestila da ustanici veoma često upućuju mazge u Cavtat radi nabavke soli.

Naknadnim proučavanjem dokumenata nađenih u džaku koji su ustanici ostavili prilikom bekstva, o čemu sam izvestio dopisom od 12. o.m.,⁵ proizilazi da je blagajnik — ekonom čete »Sutorina« partizanske vojske izvestan Mračević Jovo.

Odlazak ljudi iz njihovih domova poslednjih dana se povećava.

Potvrđene su glasine o drugim predstojećim napadima protiv naših uporišta, prvenstveno protiv Sutorine.

Na dan 12. o.m., oko 22 časa, ustanički delovi su s nadvišavajućih položaja bacili nekoliko ručnih bombi na stražu kod mosta na putu Vrtoglav kod Risna, a zatim odmah nestali.⁶

Jutros u 5 časova ustaničke formacije su napale naše uporište Orahovac (Kotor). Posle oštре borbe neprijatelj je zauzeo isturene položaje, uspevši da savlada branioce. Posada se sastojala od oko 60 ljudi, od čega je samo sedam uspelo da dostigne naše linije.⁷

Jedinice divizije »Mesina« stavljene su u stanje pripravnosti.

Jutros oko 2,15 časova neutvrđen broj ustanika napao je k. 90 i k. 577 iznad Risna, u pravcu Crkvica i Grkovca. Posle vatre, koja je s prekidima trajala do 6 časova, ustanici su protezani.

Kvestor Loti

M. P.

⁵ Džak je pronađen u zoni Prijevor—Lučići (AVII, reg. br. 25/5, k. 585).

⁶ Napad su izvršili delovi Orjenskog bataljona Nikšićkog NOP odreda (tom III, knj. 2, dok. br. 101).

BR. 24

IZVEŠTAJ GUVERNATORATA DALMACIJE OD 16. FEBRUARA 1942. MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA O PARTIZANSKOM NAPADU NA FABRIKU KONZERVI U BIJELOJ (U BOKI KOTORSKOJ)¹

Br. 001229/Kab. jav. bezb.

16. februar 1942—XX

Predmet: Kotor — aktivnost ustanika.

MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA — OPŠTOJ
UPRAVI JAVNE BEZBEDNOSTI — ODSEK OPŠTIH I
POVERLJIVIH POSLOVA

Rim

Kvestor iz Kotora izveštava da je 2. o.m. naveče jedna grupa od 80 ustanika, naoružanih puškama i ručnim bombama, s kampama na kojima se nalazila sovjetska crvena zvezda, u patikama od kadife na nogama i cokulama preko ramena, presekla makazama bodljikavu žicu oko zgrade fabrike sardine u Bijeloj [Bianca] koja sada ne radi, i naredila čuvaru, izvesnom Safranovu, ruskom belogardejcu koji ovde živi sa ženom i tri sina, da im predra ključeve. Kad im je on rekao da nema ključeva, ustanici su silom otvorili vrata i iz fabrike odneli sve zalihe, koje su se sastojale od 300 kg maslinovog ulja i još neutvrđenog broja kutija sardina, kao i sve prenosne kaiševe s mašina i nekoliko nepromočivih odela.²

U fabrici se takođe nalazilo benzina, koji napadači nisu mogli poneti, ali su nameravali da ga odnesu sledeće noći; zatim su se neometano udaljili pošto su se čak i pogostili.

Na odstojanju od svega 500 m od fabrike nalazi se jedna baterija Kr. mornarice, ali je admiral izjavio da njegovo ljudstvo koje je tamo raspoređeno nije ništa primetilo, a da je za podatke o događajima saznao tek nekoliko časova kasnije.

¹ Kopija originala (pisanog na mašini) a AVII, reg. br. 18/5, k. 558.

² Napad su izvršili 35 boraca Orjenskog NOP bataljona (tom III, knj. 2, dok. br. 87, knj. 4, dok. br. 40).

Izgleda da su čuvaru upućene pretnje i da se zbog straha od odmazde zaključao u kući i ostao cele noći. Činjenica je da ni njemu ni njegovim članovima porodice nije pričinjena никакva šteta.

Sudeći prema govoru, izgleda da su napadači poreklom iz Hercegovine. Stanovništvo ovog područja je uplašeno zbog ponovljenih akcija ustanika, čija inicijativa ne nailazi ni na kakvu prepreku od strane naših trupa, čak ni kad su akcije preduzete u neposrednoj blizini naših jedinica.

Za guvernera
[nepoznat paraf]

**ZAPISNIK S KONFERENCIJE VOJNIH PREDSTAVNIKA
ITALIJE, NEMAČKE I NDH ODRŽANE 3. MARTA 1942. U
OPATIJI RADI UTVRĐIVANJA SARADNJE U OPERACI-
JAMA PROTIV SNAGA NOP I DV JUGOSLAVIJE¹**

**ZAPISNIK S KONFERENCIJE ODRŽANE U OPATIJI 3.
MARTA 1942—XXI² RADI UTVRĐIVANJA SARADNJE IZ-
MEĐU ITALIJANSKIH, NEMAČKIH I HRVATSKIH SNAGA
U CILJU POTPUNOG ČIŠĆENJA HRVATSKE³ OD
USTANIKA.**

Konferenciji prisustvuju:

Ekselen. naznačeni general armije Ambrozio, načelnik Glavnog generalštaba Kr. kopnene vojske, kao predstavnik italijanske Vrhovne komande;

Ekselen. naznačeni general armije Roata, komandant 2 italijanske armije;

Brigadni general Oksilija (Oxilia)⁴, šef Italijanske vojne misije u Hrvatskoj;

General armijskog korpusa Kunce (Kuntze)⁵, komandant oružanih snaga Jugoistoka, kao predstavnik OKV(W);⁶

General armijskog korpusa⁷ Bader⁸, komandant nemačkih trupa u Srbiji;

General armijskog korpusa⁹ Von Rintelen, nemački general pri Vrhovnoj komandi;

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 20/4—1, k. 91.

² Konferencija je u stvari počela 2. marta. Tog su dana, na preliminarnom sastanku predstavnika Italije i Nemačke, usaglašeni načelići stavovi i određeni područje i snage za izvođenje prvih operacija, kao i vreme njihovog početka (AVII, NAV-T-821, 53/1125, nem. fond, reg. br. 18/1, k. 70 A VI).

³ Odnosi se na teritoriju NDH.

⁴ Antonio

⁵ Walter

⁶ U primerku na nemačkom jeziku стоји: General inžinjerije Kunce, zamenik k-danta oružanih snaga Jugoistoka, predstavnik Vrh. komande oružanih snaga (snimak prepisa originala u AVII, NAV-T-501, r. 257/1101-5).

⁷ U primerku na nemačkom jeziku: General artiljerije.

⁸ Paul

⁹ U primerku na nemačkom jeziku: General-lajtnant.

Brigadni general¹⁰ Glez (Glaise) von Horstenau, nemački general u Zagrebu;

General-lajtnant Laksa (Laxa), načelnik Generalštaba hrvatske vojske, kao predstavnik maršala Kvaternika.

Svi praćeni svojim generalštavnim oficirima.

I — Cilj operacija

Potpuno čišćenje Hrvatske od ustanika.

II — Situacija ustanika

- a) U Srbiji ne postoje jake grupe.¹¹ Treba pomenuti:
 - jednu grupu u predelu Valjeva;
 - jednu grupu u predelu Niša.
- b) U Hrvatskoj, severoistočno od demarkacione linije, po-red manjih grupa postoje još dva velika žarišta ustanka:
 - jedno između Bosne i Drine, tačnije: na Ozren planini i istočno i severoistočno od Sarajeva;¹²
 - drugo u predelu između Banjaluke i Petrove gore.¹³
- c) Ovima treba dodati još i grupe ustanika kojih ima jugozapadno od demarkacione linije.¹⁴

III — Snage koje mogu da učestvuju u operacijama

- Ovako je utvrđeno:
- italijanske: tri divizije, od kojih dve iz Hercegovine i jedna iz Crne Gore; uz učešće (znatnih) jačih delova vazduhoplovstva;
- nemačke: jedna divizija;
- hrvatske: osam do deset bataljona.

General Laksa se uzdržao da precizira mogućnost stavljanja aerodroma u Zagrebu na raspolažanje italijanskom vazduhoplovstvu.

¹⁰ U primerku na nemačkom jeziku: General-major.

¹¹ Opširnije o jačini i dejstvima partizanskih jedinica u Srbiji u tom periodu vidi tom I, knj. 3, dok. br. 45, 46, 50, 74, 83; Oslobođ. rat, knj. 1, str. 220—226.

¹² i ¹⁴ Na tom području su u tom periodu dejstvovali: 1. i 2. proleterska NOU brigada s Vrhovnim štabom na čelu, Kalinovički, Romanjki, »Zvijezda«, Birčanski i Ozrenski NOP odred, Vlasenički, Rogatički, Drinski, Javorinski i Srebrenički dobrovoljački odred i dva istočnobosanska udarna bataljona (tom IV, knj. 3, dok. br. 79, 80, 99, 109, 122, 128 i 130; Oslobođilački rat, knj. 1, str. 208).

¹³ Na tom području su dejstvovale jedinice Operativnog štaba NOP odreda za Bosansku krajinu (tom IV, knj. 3, dok. br. 93).

IV — *Jedinstvo komandovanja*

Uvidelo se da je potrebno jednom jedinom komandantu poveriti akciju saradnje u operacijama koje će se preduzeti u Hrvatskoj i za ovog je naznačen komandant 2. armije ekselen. Roatta.

On će preuzeti stvarno upravljanje operacija onog trenutka kad trupe budu na polaznim položajima (za nemacke i hrvatske trupe: prelaz južno od Tarčina — prelaz kod Trnova — Prača — Rogatica — Sokolac — Han-Pijesak — Vlasenica — Drina južno od Zvornika; za italijanske trupe: na južnom frontu linija Kalinovik — visovi na desnoj obali Drine — Višegrad a na jugozapadnom frontu demarkaciona linija).

V — *Opšti operacijski plan*

Dogovoren je da problem ustanka u Hrvatskoj treba zajednički rešiti, delujući centralizovano i prema proceni u odnosu na važnost raznih predela u kojima ima ustanika.

Kao najvažniji predeo uzeta je istočna Bosna, u kojoj će se u početku koncentrisati raspoložive snage; vremenom će se operacije upraviti prema severozapadu.

Operacijski plan će izraditi komandant 2. armije, koji će se sa generalom Baderom dogovoriti o načinu izvođenja operacija u Bosni. General Bader će, potčinjen komandantu 2. armije, neposredno rukovoditi operacijama komandujući nemackim, italijanskim i hrvatskim kopnenim snagama određenim za operacije.¹⁵

¹⁵ i ¹⁷ Radi utvrđivanja detaljnog plana za izvođenje operacija u istočnoj Bosni, u Ljubljani je 28. i 29. marta ponovo održana konferencija vojnih predstavnika Nemačke, Italije i NDH. Tom prilikom general Roata je opet pokrenuo pitanje sporazumevanja s četničkim jedinicama na teritorijama gde će se izvoditi operacije. Navodeći da nemacki predstavnici u Srbiji kontaktiraju (preko Nedića) s četničkim rukovodiocima, a takođe ustaške vlasti s četnicima u Hercegovini, da su četnici neprijatelji NDH, ali ne i sila Osovine, da je celishodno da se s njima pregovara u borbi protiv zajedničkog neprijatelja — partizana, Roata je uspeo da dobjije pristanak generala Badera i Lakse da se 10. tačka opatijskog sporazuma stavi van snage. Na intervenciju nemacke Vrhovne komande, ova izmena je 6. aprila poništena. Međutim, italijanske jedinice se nisu držale tog dela sporazuma i četnike su otvoreno snabdevale oružjem i hransom, iskorišćujući ih u borbi protiv jedinica NOP i DV Jugoslavije (tom II, knj. 3, str. 272; tom VI, knj. 2, dok. br. 34; AVII, nem, fond, reg. br. 18/1, k. 70, NAV-T-120, r. 200/153593-94; ust.-dom fond, reg. br. 2/1—9, k. 242; Oslobo. rat, knj. 1, str. 207; dok. br. 33 ove knjige).

VI — Karakteristika akcije

Akciju treba što je moguće brže izvesti, s najvećom energijom.

VII — Početak operacija

Bilo bi poželjno započeti operacije što pre. Ipak, s obzirom na potrebu da se one vode za vreme povoljnih meteoroloških prilika, saglasno prikupljanju i najpogodnijoj dislokaciji operišućih trupa, određen je radi orijentacije 15.april.¹⁶

VIII — Okupiranje predela i policijska služba

U predelima pređenim za vreme operacija ostaju okupacione trupe radi osiguranja mira i policijske službe. Ovo će vršiti iste okupacione trupe i odnosni policijski organi kao i hrvatski žandarmi. S time je upoznat general Laksa radi ojačanja hrvatske žandarmerije.

Dogovoren je da u početku civilnu vlast u okupiranim predelima preuzmu vojne vlasti. Posle, kad se situacija normalizuje u raznim predelima, i prema odluci komandanta 2. armije, moći će hrvatske civilne vlasti da preuzmu upravu.

IX — Demarkaciona linija

S obzirom na verovatan razvoj operacija i, nakon toga, na italijanskim i nemačkim trupama dodeljene zadatke u pogledu pacifikacije, sadašnja demarkaciona linija neće važiti za vreme operacija i pacifikacije koje će nakon toga uslediti.

¹⁶ Neprijateljeve operacije u istočnoj Bosni, organizovane i vođene pod šifrom »Trio«, započele su 31. marta nastupanjem ustaške Crne legije iz Han-Pijeska prema Vlasenici (ustaška i nemačka komanda su odstupile od dogovorenog plana i time, u stvari, otpočele drugu etapu ciklusa operacija »Trio« — vlaseničko-srebreničku operaciju, kako bi sprečile da se cela istočna Bosna uključi u italijansku okupacionu zonu). Neprijatelj je do 11. aprila uspeo da ovlađa slobodnom teritorijom između reka Žepe, Drine, Drinjače i gornjih tokova Spreče i Krivaje. Dvadeset drugog aprila su nemačke (718. peš divizija), italijanske (divizije »Pusterija«, »Taurinenze« i »Kačatori dele Alpi«) i ustaško-domobranske snage počele rogatičko-fočansku operaciju (»Trio I« i »Foča«), koja je trajala do 15. maja. U borbi protiv snaga operativnih štabova NOP i DV za istočnu Bosnu i Sandžak i 1. i 2. proleterske NOU brigade, neprijatelj je zauzeo Čajniče, Goražde, Foču, Trnovo, Kalinovik i Ulog i deblokirao Praču i Rogaticu. Za vreme operacije, pod dejstvom četničke propagande i pučeva, raspali su se dobrovoljački bataljoni i nekoliko bataljona iz Romanijskog i Kaličnovičkog NOP odreda. Snage oko VŠ NOP i DV Jugoslavije postepeno su se povlačile, pred nadmoćnim neprijateljem, prema rejonu pl. Zelenogore, gde je VŠ formirao tri nove proleterske NOU brigade (tom IV, knj. 4, dok. br. 40, 44, 91, 95, 97—99, 104, 106, 109, 115, 131—136, knj. 5, dok. br. 2, 5, 8, 14, 15, 18, 132—136; AVII, nem. fond, NAV-T-501, r. 257/1197-1203 i reg. br. 10/1, k. 70; Oslob. rat., knj. 1, str. 199—201).

X — Odnos s četnicima i komunistima

Utvrđeno je da se ne smeju stvarati nikakvi sporazumi sa usta-ničkim formacijama, kako s četničkim tako i s komunističkim.¹⁷

XI — Postupak prema ustanicima — Mere prema stanovništvu

Utvrđeno je da se moraju streljati ustanici zarobljeni sa oružjem ili oni koji na bilo kakav način pripadaju ustanicima ili ih pomažu.

Naseljena mesta u kojima se pronađe oružje i municija ili se bilo kako pokažu naklonjena ustanicima biće zapaljena.

Za vreme i nakon operacija stanovništvo treba da u okupacionim trupama vidi razumevanje i pravdu, isto tako hrvatska vlada treba da preduzme mere za ponovno uspostavljanje urednih pravnih odnosa. Ona će odmah preduzeti zakonske mere koje su potrebne za život stanovništva.

XII — Veza za vreme operacija

Dogovoren je da obaveštajne službe triju oružanih snaga izmeđuju sve novosti koje se odnose na situaciju ustanika.

Ugovor stupa na snagu nakon potvrde od strane nemačke i italijanske vrhovne komande i maršala Kvaternika.

Ovaj je zapisnik sastavljen na tri jezika: italijanskom, nemačkom i hrvatskom.

Opatija, 3. marta 1942—XX, sati 19,30

Vladimir Laksa, general-lajtnant

Kunce

General Ambrozio

¹⁸ Depešom od 17. marta, Generalstab kopnene vojske je obavestio Komandu 2. armije da su italijanska i nemačka vrhovna komanda odobrile sporazum u Opatiji i da je time ovaj postao izvršan (AVII, NAV-T-821, r. 53/1106). Kvaternik je bezuspešno pokušao »da se tač. 8 izmeni, tako da civilnu administraciju u okupiranim naseljenim mestima ne preuzmu savezničke trupe«, pošto bi time bio okrnjen »suverenitet NDH« (AVII-NAV-T-84, r. 93/1108 i reg. br. 10/1, k. 70).

DOPIS KVESTURE RIJEKA OD 7. MARTA 1942. POTČINJENIM USTANOVAMA I KOMANDAMA O POTREBI SPROVOĐENJA VANREDNIH POLICIJSKIH MERA POVODOM SUĐENJA STO DVADESETORICI KOMUNISTA I PRIPADNIKA NOP-a¹

KOMANDA GRUPE KR. KARABINIJERA — XII BATALJON SUŠAK
ČETA KASTAV

Br. prot. 15/17. Odsek 3.

Kastav, 9. marta 1942—XX

Predmet: Proces protiv komunista i terorista — preventivne mere i mere nadzora.

**KOMANDI STANICE KR. KARABINIJERA KASTAV —
ČAVLJE — S. MATEJ — JELENJE — MARČELJI —
GROBNIK**

Radi strogog pridržavanja prepisujem sledeći dopis br. 04449 Kab. od 7. o.m. kvesture Rijeka:

»Dana 20. o.m., s verovatnim trajanjem od oko 10 dana, Vojni ratni sud 2. armije održće proces u auli porotnog suda [Corte di Assise] u ovdašnjoj Palati pravde protiv 120 komunista-terorista sa anektirane teritorije. Zbog prirode procesa koji povlači za sobom i smrtne presude, a s obzirom na naročite i veoma delikatne uslove koji se odnose na javno mišljenje, naročito na anektiranoj teritoriji, potrebno je već od suda da se ostvare stroge izvanredne preventivne mere i mere nadzora, koje će moći da zajamče javni red u celoj provinciji i na anektranim teritorijama.

Potrebno je pre svega imati u vidu da se mnogi teroristi, koji su identifikovani u pomenutom sudu, još uvek kriju, a da su uhapšeni najvećim delom skoro svi iz Sušaka i okoline, i stoga su svi duhovni skrivenih ustanika, prijatelja i rođaka uhapšenih napeti, i stoga treba preduhitriti bilo kakvo iznenadenje, eventualne reakcije, koje bi se mogle ispoljiti u terorističkim delima i sabotažama, u kolektivnim manifestacijama protesta, u širenju subverzivne štampe, u natpisima po zidovima itd., s velikom opasnošću po javni red.

Nedavni događaji su naročito istakli kolika je opasnost od ustanika, njihovo preziranje opasnosti i fanatizam njihovih

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 27/6, k. 411.

ideja.² Ono što treba najviše imati u vidu jeste činjenica da isti ustanici često nalaze skloništa kod prijatelja i rođaka, svuda, kako u naseljenim centrima tako i u poljskim kućicama, i da stoga mogu nesmetano da prodrnu bilo kuda da bi nesmetano delovali i izvršili svoje zločinačke planove.

U ovakvim okolnostima policijske snage trebaće da budu više nego budne, i stoga preporučujem, naročito u odnosu na podređene ustanove i na komande formacija na anektiranoj teritoriji, da preventivne mere i mere nadzora pojačaju do maksimuma.

Stoga naređujem da se na celoj teritoriji provincije, uključujući i anektiranu teritoriju, sprovedu sledeće mere preventivnog karaktera do novog naređenja:

1. Pojačanje kontrole nad putnicima koji ulaze i izlaze iz Kraljevine³ od strane pograničnih ureda javne bezbednosti. Potrebno je da se s najvećom pažnjom kontrolisu pasoši, a naročito propusnice koje sada važe, imajući u vidu da zlonamerni mogu da se uvuku s lažnim dokumentima, sa ukradenim dokumentima, ili dokumentima koji su posuđeni ili od znanaca ili od prijatelja. Pogranična služba će morati, u granicama mogućnosti, da bude pojačana, primenjujući u vezi s tim odgovarajuće mere bezbednosti da bi se izbegla obmana, a lica koja tajno ulaze u novi pogranični pojas moraju se pohvatati.

Na granici prilikom ulaska u Kraljevinu i u staru provinciju trebaće pojačati lične pretrese, pod izgovorom da su carinski, u svrhu pronalaženja eventualno onih koji nose eksploziv i propagandni subverzivni i protivnacionalni materijal.

Obraćam se sa živom molbom komandama vojnih garnizona Rijeka i Sušak da naročitom službom kontrolisu sva vojna lica koja pojedinačno ulaze u Rijeku preko mosta na Rečini, imajući u vidu da bi teroristički elementi mogli da pređu nepričešći, obukavši vojnu uniformu.

2. Trebaće do maksimuma pojačati kontrolu nad licima nastanjenim u hotelima, pansionima, konačištima i sl. Isto takav nadzor trebaće proširiti na sve javne lokale, s naročitom pažnjom na one periferijske, na one koji se nalaze van mesta, na izolovanim tačkama, gde ustanici mogu lako da nađu sklonište.

3. Nadzor nad općenito sumnijivim elementima koji stanuju na teritorijama nadležnosti odgovarajućih stanica moraće da bude neprekidan. Taj nadzor trebaće protegnuti na rođake i prijatelje interniranih i uhapšenih. Naročit nadzor trebaće vršiti u opštinama gde su se nedavno desile subverzivne mani-

² Vidi dok. br. 36.

³ Pod Kraljevinom su italijanske fašističke vlasti podrazumevale ne samo teritoriju Kraljevine Italije nego i područja anektirana na osnovu tzv. Rimskih ugovora od 18. maja 1941 (tom XIII, knj. 1, dok. br. 19. i 20).

festacije.⁴ Potere za ustanicima koji se sakrivaju treba da se obnove s najvećim zalaganjem. Ima razloga da se smatra da ti elementi obično konače na sénicima i u štalama kuća koje se nalaze na otvorenom polju, i stoga je potrebno da se u širokim razmerama izvrše naročite službe čišćenja sa strogiim pretresima.

4. Pojačanje delatnosti i iskorišćenja konfidenata u svemu onom što bi moglo da ima veze sa događajima.

5. Pojačanje svih zaštitnih službi koje već postoje a naročito s obzirom na železničke pruge, pomoćne pogone, električne centrale, vodovodne rezervoare, plinare i na sve objekte od naročite važnosti.

6. Pojačanje nadzora u sedištima javnih ureda i organizacija stranke, s naročitim obzirom na vladinu palatu, fašistički dom, dvorane za javne priredbe, kao i na sva ona mesta gde zbog priliva publike zlonamerni mogu lako da izvrše terorističke atentate. Nadzor mora biti stalno aktivan.

7. Pojačanje nadzora nad svim sektorima, sa širokom upotrebljom stalnih i pokretnih patrola i mešovitih velikih patrola. Potrebno je stoga, uz prethodne sporazume između potčinjenih ureda i komandi formacija s jedne strane i milicije s druge strane, racionalno upotrebiti sada raspoložive snage radi povećanja korisnog dejstva.

8. U noćne časove, s obzirom na zamračenje, služba nadzora moraće se vršiti s najvećom brižljivošću.

Agenti, karabinijeri i milicionari koji su određeni za službu moraće da dobiju puno objašnjenje svrhe iste službe. Ko god neiscrpno ne da podatke o sebi biće bez daljeg pritvoren uz prethođan strogi lični pretres. Dok drugom, naknadnom, naredbom ne ukažem na specijalne mere, koje treba primeniti u danima procesa, kako u ovom glavnom gradu provincije, tako i u Sušaku, verujem u najtešnju i najdelotvorniju saradnju svih u sprovodenju preventivnih službi koje su u stanju da skrše svaki zločinački pokušaj.«

Molim stoga da odmah potvrdite prijem ovog dopisa.

M. P.

VIŠI NAREDNIK-VODNIK
PRIVREMENI KOMANDIR ĆETE
Francesko [Francesco] Valpreda

⁴ Vidi dok. br. 36.

BR. 27

**PREGLED DELATNOSTI JEDINICA VAZDUHOPLOVSTVA POD KOMANDOM GENERALA
PIČINIJA OD 5. FEBRUARA DO 18. MARTA 1942. NA TERITORIJI 2. ARMije¹**

K O M A N D A 2. A R M I J E

— Operativno odeljenje —

**VAZDUHOPLOVNA DELATNOST KOJU SU IZVRŠILE JEDINICE VAZDUHOPLOVSTVA POD KOMANDOM
GENERALA PIČINIJA [PICCINI]² OD 5. 2. DO 18. 3. 1942.**

(U dane koji nisu uključeni u obrazac vazduhoplovstvo nije moglo da deluje zbog sprečavajućih atmosferskih prilika)

DANA	Izviđanje delatnost		Bombardovanje delatnost		Transport delatnost		P R I M E D B E
	pokušano	uspelo	pokušano	uspelo	pokušano	uspelo	
5.2.42.	—	—	—	—	—	—	
11.2.42.	1 ^h 30'	—	—	—	12 ^h	—	12 ^h
13.2.42.	—	4 ^h 15'	—	—	11 ^h 30'	—	9 ^h 50'
15.2.42.	—	—	—	—	—	—	Pokušaj snabdevanja Korenice ³
24.2.42.	—	—	—	—	—	—	Izviđanje osmatranjem, orientacija pilota, po-kušano fotografsko izviđanje.
25.2.42.	—	—	2 ^h	—	—	—	Snabdevanje uporišta Korenice, Udbina, D. La-pac—Bihać.
26.2.42.	—	—	—	—	—	—	Snabdeveni namirnicama Korenica, Udbina, Bi-hać (4 putovanja).
28.2.42.	2 ^h 25'	—	—	—	16 ^h 50'	—	Fotografsko snimanje poznatih itinerera. Snab-devanje Korenice radio-materijalom.
							Pokušano snabdevanje Bihaća.
							Bombardovanje Vranovače i Gradine.
							Snabdevanje uporišta Korenica i Ključ.
							Pokušaj bombardovanja ciljeva u zoni Korenice.
							Pokušano snabdevanje Oštrelja.
							Snabdeveni Petrovac—Slunj—Drvar—Varcar-Vakuf.

1.3.42.	1 ^h 25'	-	-	-	5 ^h 40'	-	Bombardovani Vranovača—Krst—Gradina—Mihaljevac—Kalebovac—Oravac. Pokušano fotografatsko izviđanje.
2.3.42.	-	-	-	-	8 ^h 45'	-	Pokušano snabdevanje Korenice i Udbine. Pokušano fotografatsko izviđanje prostora Korenice.
6.3.42.	-	-	-	-	-	-	Pokušano bombardovanje zone Korenice. Snabdeveni Korenica u Slunj.
9.3.42.	7 ^h 30'	8 ^h 40'	13 ^h 20'	14 ^h 25'	-	6 ^h 45'	Snabdeveni Srb—Udbina. Bombardovani Rebić—Ondić—Gorane ⁴ —Pečani. Bombardovan Lapac.
						6 ^h 35'	Pokušano bombardovanje Bjelog Polja. Fotografatsko snimanje Srba i itinerera Medak—Ploča—Udbina. Pokušano fotografatsko snimanje poznatog itinerera Gospić. Leteo je 21 avion sa ukupno 50 h 30'.
10.3.42	1 ^h 05'	-	-	1 ^h 50'	-	4 ^h 20'	Snabdeveni Korenica—Udbina. Pokušano fotografatsko izviđanje zone Korenica.
16.3.42.	0 ^h 30'	-	-	4 ^h 10'	-	-	Pokušano bombardovanje Srba. Pokušano fotografatsko izviđanje Široka Kula — Korenica.
17.3.42.	3 ^h 00'	-	-	14 ^h 40'	-	-	Pokušano bombardovanje Srba. Pokušano fotografatsko izviđanje poznatih itinerera.
18.3.42.	-	-	-	1 ^h 20'	-	2 ^h 50'	Pokušaj bombardovanja Srba. Snabdeveno uporište Drvar.

Ukupno časova letenja za akcije pokušane 75^h10'.
uspele 135^h25'.

22 pob. band. Lapac⁵.

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 7/2, k. 153.

² Vidi dok. br. 69, objašnjenje 2.

³ O tome i o ostalim akcijama koje se navode u ovom pregledu vidi
dok. br. 36.

⁴ Mesto nije pronadeno na karti 1:100.000.

⁵ Poslednje tri rečenice dopisane su olovkom.

BR. 28

IZVEŠTAJ KOMANDE DIVIZIJE »GRANATIJERI DI SARDENJA« OD 22. MARTA 1942. KOMANDI XI. ARMIIJSKOG KORPUSA O ČIŠĆENJU ZONE MOKREC¹

Br. 4797/op. prot.

VP 81, 22. marta 1942—XX

KOMANDA PEŠADIJSKE DIVIZIJE »GRANATIJERI DI SARDENJA«
ODELJENJE NAČELNIKA ŠTABA

Sekcija za operacije i službe

Odgovor na akt br. _____ od _____ Prilozi br. _____

Predmet: Operacija u zoni Mokreca.

KOMANDA XI. ARMIIJSKOG KORPUSA			
Štab			
OPERATIVNO ODELJENJE			
Datum prijema	22.	mart	1942. god. XX
Br. 2042	kategor. 14	Vrsta 12	

KOMANDA XI. ARMIIJSKOG KORPUSA

V. P. 46

U vezi s aktom 4714 od 21. t. m.² i detaljnijim objašnjenjem političkim vlastima.

Usled:

- prisustva jedne ustaničke grupe u zoni Mokreca: grupe koja je, sukobivši se s našim trupama, ubila jednu našu cr. košulju;³

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 38/2, k. 471.

² i ⁵ Redakcija ne raspolaže tim aktima.

³ Na Mokrecu, u kući čuvara lova Leniča, logorovao je deo 3. partizanskog bataljona »Ljubo Šercer«. Osamnaestog marta, u blizini Leničeve kuće, došlo je do sukoba između partizanskih patrola i izviđača 4. bataljona crnih košulja (iz sastava divizije »Granatijeri di Sardenja«), nakon čega se partizanski bataljon, preko Kozjih stena, povukao u pravcu Zale, kod Cerknice (tom VI, knj. 2, dok. br. 19, 37, 149).

- mnogih potvrđenih obaveštenja da se u celoj zoni vrši obuka i vežbanje s oružjem sposobnih ljudi iz raznih sela;
- upućivanja na Mokrec ustanika regruta, što je potvrđeno hapšenjem dvojice od njih, kao i jednog prikupljača regruta;
- gospodarstva koje su regrutima pružili stanovnici u mestima;
- pronalaženja jedne telefonske linije koju su postavili ustanici i jednog džaka s municijom i jednog vojničkog šinjela;
- ubistva dvojice ustanika i hapšenja jednog verovatnog komunista;

pukovnik Dal Negro,⁴ kome su stavljene u zadatak operacije, na osnovu naređenja komande 2. armije, pristupio je kažnjavanju sela naznačenih u skicama priloženim uz akta 4635 i 4714 od 20. odnosno 21. marta.⁵

Ova sela jesu:

- Škrilje — Puškaršće
- Sevnik — Sekiršće
- Hudi Rogatec — Uzmani
- Visoko — Krvava Peč
- Zapotok — Ustje
- Osredek — Benko
- Centa — Golo

Zaplenjena stoka, furaž i materijal upućeni su u Prevod i u provijantsku komoru.

Sa današnjim danom su operacije završene i sve jedinice su se vratile u sedište.

Naknadno će dostaviti više podataka čim mi ih bude dao pukovnik Dal Negro.

M. P.

General-lajtnant komandant
Tadeo [Taddeo] Orlando
Tadeo Orlando

⁴ Komandant 1. puka divizije »Granatijeri di Sardenja«.

BR. 29

PREPIS IZVEŠTAJA KOMANDE DIVIZIJE »MESINA« PREFEKTU KOTORA DOSTAVLJEN 23. MARTA 1942. GUVERNATORATU DALMACIJE O OPERACIJAMA ITALIJANSKIH JEDINICA PROTIV ORJENSKOG NOP BATALJONA U BOKI¹

GUVERNATORAT DALMACIJE
24. mart 1942—XX
Početni akt

002657
25. mart 1942—XX²

TELEGRAM VAZDUŠNIM PUTEM

Br. 01649

Kotor, 23. 3. 1942—XX

GUVERNATORATU DALMACIJE — OPŠTOJ UPRAVI
POLICIJE

Zadar

Dostavljam prepis izveštaja koji je pešadijska divizija »Mesina« dostavila ekselenciji prefektu.

»Operacija je imala za cilj da eliminiše neprijateljske snage raspoređene na poluostrvu Devesilje (sa bazom, otprilike, na liniji Herceg-Novi — Bunovići — Morinje).³

Stanovništvo je, sa izuzetkom onog na obalskom području, bilo u sporazumu sa ustanicima: grupe naoružanih ljudi u kotlini Ubli oko Mokrina, Mandića, Žlijeba, Sv. Nikole, Bunovića, Matkovića, Bakoča, Kalimoža, Kruševice i na planinskom vencu koji s juga zatvara kotlinu Ubli.

Ustanička komanda: u Ubliма i Matkovićima. Ustaničke snage (isključujući snage iz Ubli i Mokrina) 500 boraca. Komandovanje organizovano (na raspolaganju poljske radio-stanice). Naoružanje: puške, puškomitraljezi, mitraljezi i ručne bombe. Municija: u dovoljnim količinama.

U ranijim akcijama ustanici su pokazali smelo i agresivno držanje.⁴

¹ Dokumenat (pisan na mašini) u Arhivu VII, reg. br. 32/6, k. 558.

² Dopisano mastilom.

³ Vidi dok. br. 30 i 36.

⁴ Vidi dok. br. 36.

Razvoj operacija

N a d a n 13. 3.

U ranu zoru bataljon iz sela Kameno otpočeo je uvodne borbe s ciljem da zauzme položaje na padinama zapadno od Mandića i na k. 810 istočno od Mandića i da ih organizuje za odbranu s frontom prema severu i severoistoku (područje Morinje) radi obezbeđenja polaznog položaja kolone i odbijanja napada sa zapada. Savladavši neprijateljska protivdejstva, koja su naročito bila intenzivna iz rejona Mokrina, bataljon je u toku dana zauzeo predviđene ciljeve.

Utvrđeni neprijateljski gubici: 19 mrtvih; naši: 6 mrtvih i 5 ranjenih.

N a d a n 14. 3.

Početak dejstava jednovremenim usredsređenim pokretom dveju kolona. Kiša i magla osetno su umanjile vidljivost i otežale kretanje, naročito zapadne kolone.

Savladavši žilav otpor, naročito iz rejona k. 894, zapadna kolona je posle podne zauzela padine k. 793 — k. 680.

Oko 17 časova na k. 793 zadržala je i odbila žestok protivnapad snaga procenjenih na nekoliko stotina ustanika, preduzet s k. 894. Veoma jakom protivnapadu su prethodili i propratili ga pozivi našim vojnicima da ubiju svoje oficire i bace oružje. Iste pozive ustanici su upućivali i u toku protivnapada.

Istočna kolona je takođe savladala jak otpor i vatreno protivdejstvo, naročito s pravca Sv. Jeremija, i naveče dostigla liniju s jednim bataljonom iznad sela Kruševice a drugim u do diru s neprijateljem kod Sv. Jeremije.

Neprijateljski gubici: značajni, ali nisu provereni zbog slabe vidljivosti i mraka; naši gubici: 8 mrtvih (od čega jedan oficir) i 31 ranjen (od čega 3 oficira).

N a d a n 15. 3.

Dejstva se nastavljaju, ometana kišom i maglom. Zapadna kolona: konsoliduje se na zauzetim položajima. Na zemljištu su prebrojana 63 ustanika, koji su poginuli prethodno veče.

Istočna kolona nailazi na jak otpor, savlađuje Sv. Jeremiju i sjajnim noćnim iznenadnim dejstvom zauzima k. 832. U rejonu k. 582 nađeni su iznakaženi leševi dva alpinca.

Naši gubici: 5 mrtvih i 40 ranjenih; neprijateljski: 61 ubijen (provereno).

N a d a n 16. 3.

Zapadna kolona prelazi Sv. Nikolu, iznenađuje i raspršuje u Žlijebima ustaničke delove i produžava prema Bunovićima.

Istočna kolona zauzima k. 709 kod Bakoča, savlađuje veoma jak otpor u selu Bunovići, u kome se zabarikadirao velik broj ustanika, pali selo i sravnjuje ga sa zemljom.

Naši gubici: 1 poginuo i 3 ranjena; neprijateljski gubici: prebrojano 17 poginulih, dok je velik broj izgoreo u zapaljenom selu.

N a d a n 17. 3.

Kolone uspostavljaju međusobno dodir u pomenutom rejonu.

Treći bataljon 94. puka ostaje da organizuje jedno utvrđenje koje će biti stalno posednuto (rejon Bakoča). Ostale jedinice su pročesljale zone duž marš-rute Lastva — Presjeka — Sasovići — Podi — Perovići — Matkovići — Morinje — Bunovići — Devesilje i odatle dolina Bijela — Pijavica — Rujevo — Obalica — Baošići — Lug — Podbašići — Glogovnik — Marići — Kut — Zelenika — Sv. Nikola — Žlijebi — Ploča.

Naših gubitaka nije bilo; neprijateljski: 9 mrtvih.

Značaj postignutih rezultata se povećava zbog otkrivene komunističke organizacije na ovom području. U rejonu Bunovića nađena je jedna kompletna ispravna radionica za popravku oružja, jedna telefonska centrala za vezu s Kamenim i Žlijebima i jedno skladište životnih namirnica.

Uhvaćeno je nekoliko neprijateljskih radio-emisija; na osnovu toga se saznalo za očiglednu dezorientaciju zbog naše akcije i potvrđeni su teški gubici koje su pretrpeli ustanici.

M. P.⁵

Kvestor Loti

⁵ Pečat: Kr. kvestura Kotor.

IZVEŠTAJ GUVERNATORATA DALMACIJE OD 25. MARTA 1942. MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA O NAPADU ITALIJANSKIH JEDINICA NA POLOŽAJE ORJENSKOG NOP BATALJONA U BOKI¹

Br. 002605/11357. Kab. jav. bezb.

25. mart 1942—XX

Predmet: Kotor — aktivnost ustanika.

MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA
GENERALNOJ DIREKCIJI JAVNE BEZBEDNOSTI

R I M

Odseku opštih i poverljivih poslova

U nastavku dopisa br. 002608/11355/Kab. jav. bezb.,² pod istim datumom, dostavlja se radi znanja sledeći izveštaj prefekta iz Kotora:

»Operacije za pročešljavanje poluostrva Devesilje, koje su otvorele 13. o. m. i nastavljene 14, 15. i 16. o. m., juče su uspešno završene.³

Razbijene su jake ustaničke formacije, procenjene na 800 — 900 naoružanih ljudi, koji su pružali žestok ali uzaludan otpor.

Kolona **Kostamanja** [Costamagna], posle oštре borbe kod k. 710, Sv. Jeremija, k. 582 (VH-FG), gde je proredila i raspršila neprijateljske snage, stigla je 16. o. m. posle podne u sela Bakoče i Bunoviće i streljala poslednje ostatke branioca.

Kolona **Berteli** [Bertelli], posle savladavanja jakog otpora neprijatelja na visovima k. 810 i na k. 894 — 793 — 680 (UO-FG) i odbijanja uzastopnih protivnapada, nadirući prema Žlijebima, stigla je juče ujutro u Bakoče i pridružila se koloni **Kostamanja**. Neprijatelj, koji je u borbama upotrebio i jedinice pristigle kao ojačanje iz zona Kruševica i Ubli, pretrpeo je veoma velike gubitke.

Broj mrtvih prebrojanih na zemljištu iznosi 159. Broj ranjenih nije bilo moguće ustanoviti, ali sigurno iznosi nekoliko stotina.⁴

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 32/5, k. 558.

² Redakcija ne raspolaže tim dopisom.

³ Vidi dok. br. 29.

⁴ i ⁵ U toku četvorodnevnih borbi Orjenski bataljon Nikšićkog NOP odreda je imao 5 poginulih i 20 lakše ranjenih. U toku napada italijanske jedinice su zapalile 12 sela i streljale veliki broj stanovništva. Samo u s. Gornjem Morinju zapaljeno je 90 kuća i streljano 30 staraca (tom III, knj. 2, dok. br. 171, knj. 3, dok. br. 7 i 13; Istorijski zapisi, br. 1—2/1955, str. 299; NOB u Crnoj Gori 1941—1945, n. d, str. 277).

U jednom neprijateljskom pozivu koji je uhvatila naša radio-stanica R.F/2 doslovno se navodi: »Imamo velik broj mrtvih i ranjenih; ne znamo kuda ćemo s njima.«

U vezi s partizanskim snagama koje su se suprotstavile našim trupama dosad su prikupljeni sledeći podaci:

— ustanička formacija se sastojala od bataljona »Orjen«, naoružana velikim brojem automatskih oružja, pušaka i ručnih bombi;⁵

— ustanici su bili odeveni raznim vrstama odeće;

— velik broj u uniformama bivše jugoslovenske vojske; drugi u civilnim odelima i mornarskim uniformama, dok je oko 20 nosilo uniformu italijanske vojske

Svi su imali poznatu sovjetsku oznaku na kapama.

Na osnovu izloženog potvrđuje se da je skoro ceo bataljon »Orjen« pristigao na bojište, jer naoružano ljudstvo u italijanskim uniformama pripada četи u Kruševici (UK-FL), a ljudstvo u mornarskim uniformama četi u Ubliма;

— južne padine Dobrostice iznad Mandića i k. 793 i 680 bile su organizovane za odbranu, s položajima uređenim u kamenjarima i ojačanim izgrađenim zidovima;

— ustanici su trošili velike količine municije, što dokazuje da raspolažu velikim zalihamama metaka za automatsko oružje.

Veza među nižim komandama se održava trubnim znacima.

Trube se primenjuju takođe za davanje znaka napada i radi podsticanja boraca na borbu;

— ustanici su bili veoma razdraženi, verovatno pod uticajem alkohola; oni su neprekidno puštali krikove kako bi uticali na moral naših vojnika;

— u Bakočima je nađeno sedište jedne neprijateljske komande i otkriveno jedno skladište municije s radionicom za puškarе;

— u Bunovićima je nađeno jedno skladište životnih namirnica i duvana;

— iz Ubli je evakuisan velik broj ranjenih partizana;

— među partizanima ubijenim u borbi nalazi se izvestan Murišić Veljko, jedan od komandira voda Kruševičke čete».

ZA GUVERNERA

**IZVEŠTAJ PREFEKTURE KOTOR OD 26. MARTA 1942.
GUVERNERU DALMACIJE O PRODORU ITALIJANSKIH I
ČETNIČKIH SNAGA U SELO POBORI KOD BUDVE¹**

Prepis

Poverljivo

Video:

Ekselencija opšti upravnik policije
KR. PREFEKTURA KOTOR

Br. Kab. 157/22 pov.

Kotor, 26. mart 1942—XX

Predmet: Obaveštajni bilten.

**EKSELENCIJI, VITEZU ĐUZEPU BASTIJANINIJU,
GUVERNERU DALMACIJE**

Zadar

Jutros je uspešno završena operacija kod Pobora. Ustačke snage od 500 ljudi (prema proceni na licu mesta) pružile su jak otpor.²

Provereni neprijateljski gubici: poginulo 44, dok je primećeno da su ustanici preko 100 mrtvih i ranjenih preneli u pravcu planine.³

U koncentracioni logor Mamula upućeno je 104 žene i dece.

Zaplenjeno je: 1 puškomitraljez, 11 pušaka, 3 pištolja, veliki broj ranaca, municije i ručne bombe.

Spasena je stoka u zoni Pobora.

Uništena su sela Knežević, Pobori, Šumar, Zečevo Selo i Bratešić, koja su crnim košuljama pružila jak otpor.

Držanje naših jedinica bilo je izvanredno. Međutim, držanje nacionalnih elemenata nije bilo sasvim jasno.

Naši ukupni gubici: poginulo 6, ranjeno 40, od čega 1 oficir.

U toku su pokreti radi promene sektora.

Prefekt

Guvernorat Dalmacije
Opšta uprava policije
Primljeno: 1. aprila 1942—XX
Br. 002867

Guvernorat Dalmacije
1. april 1942—XX
Br. 12806

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 31/8, k. 558.
² Otpor je pružalo oko 60 partizana (tom III, knj. 3, dok. br. 3: izveštaj Štaba Lovćenskog NOP odreda od 4. aprila 1942. godine Glavnom štabu NOP odreda za Crnu Goru i Boku).

³ Nakon snažnog otpora, partizani su se povukli prema Lovćenu i u Paštroviće, uz gubitke od 6 mrtvih i 10 ranjenih (tom III, knj. 3, dok. br. 3 i 25).

**DOPIS KOMANDE PEŠADIJSKE DIVIZIJE »PERUĐA« OD 27.
MARTA 1942. POTČINJENIM JEDINICAMA O UPUTSTVIMA
KOMANDE 18. ARMIIJSKOG KORPUSA U VEZI S NADLE-
ŽNOŠĆU I NAČINOM IZVRŠAVANJA REPRESALIJA NAD
USTANICIMA I STANOVNIŠTVOM¹**

KOMANDA PEŠADIJSKE DIVIZIJE »PERUDA« [»PERUGIA«]

Odeljenje načelnika štaba — I odsek

Br. 01/2334/Op. protok.

VP 151, 27. mart 1942—XX

Predmet: Akcije za odmazdu.

..... adrese izostavljene

Veza: dopis komande XVIII armijskog korpusa br. 905/Op. od 14. marta s napomenom ove komande br. 01/1274/Ob. od 16. o. m.

Akcije za odmazdu nad ustanicima i stanovništvom predviđene su pravilom službe u vreme rata, i efikasne su naročito u moralnom pogledu kad se preduzimaju na osnovu proverenih podataka i kao neposredno protivdejstvo:

U vezi sa ovim, komanda XVIII armijskog korpusa precizira:

*u I zoni:*²

akcije za odmazdu izvršivaće se uz prethodan dogovor za svaki poseban slučaj s lokalnim italijanskim političkim vlastima (ili s prefektima);

*u II zoni:*³

stanovništvo mora biti, jednom zasvagda, obavešteno preko predsednika opština, odnosno seoskih starešina.

Dogovore za akcije odmazde koje treba izvršiti u prvoj zoni (o čemu će samostalno odlučiti ili na osnovu predloga koman-

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 1/3-2, k. 780. Komanda 130. pešadijskog puka dostavila ga je 1. aprila 1942. garnizonima Solin, Klis, Kaštel Sućurac, Supetar na Braču, Kaštel Stari, Labin, Prgomet, Primorski i Perković (AVII, reg. br. 1/3—1, k. 780).

² i ³ Vidi objašnjenje 6 uz dok. br. 1.

danata sektora) preduzeću lično s prefektima Splita ili Zadra (u zavisnosti od nadležne teritorije), dok prethodno obaveštenje za akcije u II zoni već sam, jednom zasvagda, preneo velikom županu u Omišu, sa zadatkom da izvesti stanovništvo preko predsednika opština, odnosno seoskih starešina.

Naredenje za izvršenje odmazde u II zoni takođe će lično izdati, osim u izuzetnim slučajevima kada će zbog hitnosti moći da narede komandanti sektora, odnosno komandanti uporišta, s tim da odmah izveste ovu komandu o preduzetim merama.

M. P.⁴

KOMANDANT, GENERAL
potpisani Rikardo Pentimali
[Riccardo Pentimalli]

⁴ Okrugli pečat: Kamanda 130. pešadijskog puka [divizije »Peruda«].

DIREKTIVE KOMANDANTA ITALIJANSKE 2. ARMije OD
30. MARTA 1942. KOMANDANTU »BORBENE GRUPE BA-
DER« ZA IZVOĐENJE ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NE-
MAČKIH I USTAŠKIH OPERACIJA »TRIO« PROTIV NOP
I DV JUGOSLAVIJE U ISTOČNOJ BOSNI¹

KOMANDA 2. ARMije
Operativno odeljenje
Br. 6630

VP 10, 30. mart 1942—XX

PRILOZI: A i 3

Predmet: Direktive za operacije u Bosni² (karta 1:500.000 ital.
izd.)

EKSELenciji GENERALU BADERU³, KOMANDANTU
»BORBENE GRUPE BADER«

Potvrđujući usmeno izlaganje od 28. i 29. marta u Ljubljani⁴, dostavljam Vašoj ekselenciji sledeće direktive i odluke.

Direktive i odluke za operacije u celini

1. — *Cilj operacija*

Operacije (označene šifrom »Trio« imaju za cilj uništenje
ustanika u Bosni i pacifikaciju celog područja.⁵

2. — *Operativna zamisao*

a) S obzirom na to da operacije vođene po pravcima na
velikom međusobnom rastojanju ne mogu dati zadovoljavajuće
rezultate, kao i da savezničke snage kojima se raspolaze ne omogućavaju jednovremeno dejstvo na uskim frontovima u celoj
Bosni, operacije će se izvoditi po uzastopnim zonama.

¹ Snimak kopije originala (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821,
r. 68/638—649.

² Vidi dok. br. 25.

³ Paul

⁴ Vidi dok. br. 25, objašnjenje 15. i 17; AVII, nem. fond, reg. br.
14/4, k. 27-II: zapisnik sa sastanka od 28. i 29. marta 1942. u Ljubljani.

⁵ Vidi dok. br. 25, objašnjenje 12. i 14.

b) Oko svake od pomenutih zona u početku će se formirati front okrenut prema unutrašnjosti, kako bi se odgovarajuća zona okružila.

Zatim će se nastupanjem prići uništavanju ustanika i sistematskom pročešljavanju okružene zone.

Ovo nastupanje će, u zavisnosti od situacije, biti jednovremeno, koncentrično i zajedničko, ili će se izvršiti jednim delom (najjačim) borbenog poretku u pravcu drugog dela koji će, u stvari, ostati na položajima i sačinjavati jednu vrstu neprobojne prepreke.

c) U cilju ekonomije snaga, odnosno da bi se raspoloživim snagama obuhvatila što veća zona, pomenuti front će se po mogućству formirati naspram linija koje se mogu lako zatvoriti i osmatrati (rečni tokovi, otkriveno zemljište i sl.).

d) Formiranje pomenutog fronta mora uslediti iznenada.

Stoga je potrebno:

— strogo održavati tajnu;

— obustaviti svako kretanje civila spolja prema zoni operacija, i to nekoliko dana pre početka pokreta jedinica.

e) U slučaju da krupne jedinice moraju izvršiti duge marševe radi zauzimanja pomenutog fronta (zbog čega će pojedine kolone u početku biti prilično međusobno udaljene), nastupanje treba regulisati tako da se ustaničke jedinice na koje se eventualno nađe nabace u unutrašnjost zone u kojoj će se dejstvovati.

f) U toku izvođenja pomenutih operacija treba osigurati pozadinu operativnih jedinica i omogućiti bezbednost kolona za snabdevanje.

g) U punoj meri će se koristiti borbena sredstva kojima neprijatelj ne raspolaže, tj. artiljerija i avijacija, bez obzira na jačinu i osetljivost ciljeva.

Nedavne operacije koje su vodile jedinice 2. armije upravo su dokazale da ustanici izloženi dejstvu artiljerije i avijacije trpe jake moralne udarce, nezavisno od materijalnih gubitaka.

U istom smislu u punoj meri koristiti i raspoložive tenkovske jedinice.

h) U okviru već pomenutog sistematskog i temeljitog pročešljavanja, operacije se moraju voditi s najvećom brzinom i energijom.

i) Posle završetka operacija u jednoj zoni preduzeće se mere za njeno posedanje i odmah će se nastaviti kretanje za izvođenje dejstava u sledećoj zoni.

1) U slučaju da u toku operacija ustanici promene svoju taktiku, odnosno ako sasvim napuste cele rejone radi grupisanja u određenom rejonu, kako bi zatim ofanzivno ili defanzivno dejstvovali metodima krupnih regularnih jedinica, savezničke jedinice će napustiti predviđenu taktiku i odmah preći na normalne metode ratovanja (ostajući, naravno, pri predviđenim postupcima prema zarobljenim ustanicima).

3. — *Faze operacije*

Operacije će početi u istočnoj Bosni.

Prva faza (**Trio I**): područje Rogatice.⁶

Druga faza (**Trio II**): luk reke Drine naspram područja Vlasenica — Srebrenica.⁷

Sledeće faze: narediće se naknadno.

4. — *Početak operacija*

Operacije će početi 15. aprila, odnosno nekog kasnijeg dатума, što bližeg 15. aprila.⁸

Tačan dan odrediće se naknadno.

Stvarni dan početka operacija smatraće se dan kada jedinice treba da krenu s polaznog položaja zauzetog u vezi sa operacijom **Trio I**.

5. — *Rukovodenje operacijama*

Operacijama će rukovoditi Vaša ekselencija u svojstvu komandanta »Borbene grupe Bader«.

Pomenuta komanda »Borbene grupe« nalaziće se pod operativnom nadležnošću ove komande armije.

6. — *Jedinice koje će učestvovati u operacijama*

— Nemačka 718. pešad. divizija, ojačana nemačkim jedinicama iz Srbije i sa deset hrvatskih mobilnih bataljona (sve formirano u mešovite »pukovske grupe»);

— italijanska 22. pešad. divizija »Kačatori dele Alpi«;

— italijanska 1. alpinska divizija »Taurinenze«;

— italijanska 5. alpinska divizija »Pusterija«;

— italijanske i hrvatske vazduhoplovne snage (vidi u nastavku);

— hrvatske teritorijalne jedinice pod komandom komande nemačke 718. divizije;

— hrvatska mobilna i teritorijalna žandarmerija, što će se odrediti naknadno.

⁶, ⁷ i ⁸ Vidi dok. br. 25, objašnjenje 16.

Formacijski sastav tri italijanske divizije i jedinica za njihovo eventualno ojačanje saopštiće se naknadno.

Sve pomenute jedinice zajedno formiraće »Borbenu grupu Bader«.

7. — *Vazduhoplovne snage koje će učestvovati u operacijama*

Jedan deo italijanskih vazduhoplovnih snaga kojim raspolaže ova komanda, u čiji će sastav ući izviđačke, bombarderske i jurišne eskadrile, nalaziće se pod neposrednom komandom Vaše ekselencije.⁹

Drugi deo, koji obuhvata iste specijalnosti, i jedna grupa transportnih aviona ostaće pod neposrednom nadležnošću ove komande za eventualne potrebe u Hercegovini i sl. Ipak će se, s vremena na vreme, po zahtevu, one staviti na raspolaganje Vašoj ekselenciji.

Naknadno će precizirati pomenute snage i aerodrome na kojima će se u početku nalaziti.

Hrvatske vazduhoplovne snage nalaziće se na neposrednom raspolaganju Vaše ekselencije.¹⁰

8. — *Prelaz nadležnosti*

Italijanske jedinice staviće se pod operativnu nadležnost Vaše ekselencije u trenutku zauzimanja polaznog položaja za operaciju »Trio I« (izuzetak je — vidi u nastavku — divizija »Taurinenze«).

U isto vreme uslediće prelaz komande »Borbene grupe Bader« pod operativnu nadležnost ove komande, kao i prelaz italijanskih vazduhoplovnih snaga pod neposrednu nadležnost pomenute komande »Borbene grupe«.

Razume se da se Vašoj ekselenciji ostavlja pravo da, od trenutka prijema ovog dopisa, komandantima triju italijanskih divizija dostavljate direktive i naređenja u vezi s pokretima i dejstvima koje će izvršavati od trenutka (već određenog) kada pomenute divizije materijalno pređu pod vašu operativnu nadležnost.

Preduzeću potrebno da se pomenuti komandanti divizija, čim bude mogućno, lično jave Vašoj ekselenciji u Sarajevu.

^{9, 10 i 11} U instrukcijama od 10. aprila 1942. nemačkim, italijanskim i ustaško-domobranskim jedinicama koje su učestvovale u ovim operacijama, general Bader piše da »u cilju olakšanja saradnje između kopnenih trupa i vazduhoplovstva namerava da se italijanske vazduhoplovne snage upute na saradnju sa italijanskim divizijama a hrvatske vazduhoplovne snage na saradnju s nemačkim i hrvatskim jedinicama« (AVII, nem. fond, NAV-T-501, r. 250/382-393).

Isto pravo će Vaša ekselencija imati u odnosu na italijanske vazduhoplovne snage na vašem neposrednom raspolaganju, u vezi sa izviđanjem, aerofotosnimanjem i održavanjem veze s jedinicama na zemlji.¹¹

Italijanske jedinice, kako KoV tako i vazduhoplovstva, sa gledišta formacije i discipline ostaju pod nadležnošću odgovarajućih italijanskih komandi.

9. — Veza

Jedinice, sredstva i sistemi veze dejstvovaće shodno Prilogu A.¹²

10. — Topografske karte

Za direktive, naređenja, izveštaje i sl. koji se odnose na italijanske snage KoV i vazduhoplovstva koristiće se karte 1:500.000 i 1:100.000 italijanskog izdanja.

Toj komandi se dostavljaju primerci pomenutih karata za vlastitu upotrebu, za upotrebu komande nemačke 718. divizije, kao i za »pukovske grupe« koje će se nalaziti u dodiru sa italijanskim snagama.

Molim da mi se dostavi 30 primeraka topografskih karata kojima će se koristiti nemačka 718. divizija, kako bih ih podelio zainteresovanim italijanskim komandama za svaki nepredviđen slučaj.

11. — Službe

Načelno, za potrebe italijanskih jedinica pobrinuće se komanda pozadine 2. armije. Njoj, kao i komandama italijanskih divizija, odobrava se da se, u sporazumu s nadležnim nemačkim organom, koristi mesnim izvorima snabdevanja (životnim namirnicama, stočnom hranom, drvima za ogrev i sl.).

Italijanskim komandama i organima službi takođe se odobrava i korišćenje prostorija za stanovanje, bolnice, skladišta i sl.

U slučaju potrebe, dozvoljava se uzajamno potpomaganje nemačkih, italijanskih i hrvatskih »službi«.

U vezi sa izloženim, pri štabu »Borbene grupe Bader« određujem jedno mešovito odeljenje komande pozadine 2. armije.

S razvojem operacija verovatno će biti potrebno da se dotur i evakuacija kod italijanskih jedinica vrši drugim pravcima nego u početku, tj. pravcima koji povezuju Bosnu i Hercegovinu. U ovom slučaju ta komanda će u sporazumu s po-

¹² Redakcija ne raspolaže tim prilogom.

menutim odeljenjem ove komande pozadine morati da naredi zasebno ili mešovito korišćenje železnica i puteva u Bosni.

Sanitetska uprava 2. armije će svim italijanskim vojnicima koji učestvuju u operacijama izdati uputstva u cilju sprečavanja zaraze pegavcem koji se, koliko je poznato, u Bosni nalazi u endemskom stanju.

12. — *Ovlašćenja*

U rejonima izvođenja operacija i sve do onog trenutka (normalizovanja situacije) koji će, na predlog Vaše ekselencije, odrediti ova komanda armije, svu vlast će izvršavati vojne vlasti (komanda »Borbene grupe Bader« i — po nadležnosti — komande nemačkih i italijanskih divizija).

Ove komande će u obavljanju pomenutih ovlašćenja za održavanje reda, pored vlastitih vojnih i policijskih jedinica, koristiti jedinice hrvatske žandarmerije i hrvatske civilne funkcionere (naročito one koji su eventualno ostali u mestu), s tim što će se i jedni i drugi nalaziti pod nadležnošću pomenutih nemačkih, odnosno italijanskih vojnih komandi.

Kada se, kao što je rečeno, u administraciju budu uvele hrvatske civilne vlasti, Vaša ekselencija će budno paziti da prema stanovništvu one primenjuju i zadrže stav utvrđen u tač. XI zapisnika sa sastanka u Opatiji.

Ovo zato da bi se izbeglo, kada se već postigne pacifikacija na jednom području, da se sledeće operacije moraju odlagati zbog smirivanja nereda koje su na ovom području prouzrokovali nepravilni postupci prema stanovništvu.

13. — *Naredbe i naređenja*

Odmah nakon početka operacija komanda »Borbene grupe Bader« objaviće stanovništvu u istočnoj Bosni naredbu, u kojoj će sažeto i međusobno što povezanije biti izneseni svi propisi koji su sada na snazi na pomenutom području i tzv. 2. zoni, koja se nalazi pod okupacijom italijanskih jedinica (prepis ovih poslednjih propisa dostavlja se posebno).¹³

Druge, zajedničke, naredbe u istočnoj Bosni i u drugim oblastima Bosne, kada bude potrebno, objavljujuće pomenuta komanda.

Naredbe koje bude objavljujala komanda »Borbene grupe Bader« u vezi sa operacijama **Trio I** prethodno će se usaglasavati (osim u hitnim slučajevima) sa ovom komandom armije i u njihovom uvodnom delu treba da stoji: »u saglasnosti s ko-

¹³ Redakcija ne raspolaže tim prepisom.

mandom 2. italijanske armije« (»in Einvernehmen mit dem O.K. der 2. italienischen Armee«).

Štampanje će se vršiti na tri jezika: nemačkom, italijanskom i hrvatskom.

Komanda nemačke divizije i komande italijanskih divizija, u cilju regulisanja lokalnih pitanja koja zadiru u njihovu vlastitu jurisdikciju, biće ovlašćene da u duhu naredbe komande »Borbene grupe Bader« objavljaju naredenja na dva jezika (nemačko—hrvatskom i italijansko—hrvatskom).

Civile okrivljene za nepoštovanje naredbi i naredenja italijanske vojne vlasti će predati nemačkim vojnim vlastima.

Izuzetak će biti civili koji, u rejonima pod jurisdikcijom italijanskih komandi, učine prekršaje koji spadaju u nadležnost italijanskih vanrednih sudova a predviđeni su italijanskim zakonima.

14. — Posedanje pojedinih područja

Po izvršenom čišćenju pojedinih područja, njihova pacifikacija će se obezbediti okupacijom — po garnizonima — nemačkim, italijanskim i hrvatskim jedinicama, pod nadležnošću samo jedne komande, italijanske ili nemačke. Ova komanda, koju može sačinjavati komanda jedne divizije ili komanda odgovarajuće formacije, i dalje će spadati pod nadležnost komande »Borbene grupe Bader« i na datom području, kako je navedeno u tač. 12, obavljaće svu vlast.

Načelno, jedinice koje će sačinjavati posadu na svakom pojedinom području ne smeju, u celini, premašiti jačinu jedne divizije.

Da se ne bi immobilisalo suviše pokretnih snaga, preduzeće se mera da se ove snage u garnizonima postepeno zamene teritorijalnim snagama ili hrvatskom žandarmerijom.

Po završetku operacija jedne određene faze, pokretne jedinice ostavljene kao posada na području na kome se dejstvovalo u prethodnoj fazi moraju ponovo biti na raspolaganju.

Jedinice, bilo koje nacionalnosti, koje sačinjavaju posadu na području na kojem bi se, po odobrenju ove komande (vidi tač. 12), u administraciju uvele hrvatske civilne vlasti ostaju pod nadležnošću komande »Borbene grupe Bader«.

Jedinice koje će sačinjavati garnizon odmah će za obranu organizovati mesto u kome su ostavljene.

Ova organizacija odbrane načelno će se sprovesti materijalnim korišćenjem zgrada na spoljnoj ivici mesta (neprijatelj ne raspolaže ni artiljerijom ni vazduhoplovstvom).

U slučaju da je mesto mnogo razvučeno, organizaciju odbrane sprovesti po »otpornim tačkama« (s tim da svaka otporna tačka obuhvati jedan blok zgrada).

15. — Postupak prema ustanicima

Postupak treba da bude u duhu tač. XI zapisnika sa sastanka u Opatiji.¹⁴

Četnici koji se, zbog eventualnih pregovora za čije održavanje je postignuta saglasnost u Ljubljani, ne bi suprotstavljali savezničkim jedinicama, i koji budu poštovali uslove predviđene za pomenute eventualne pregovore, neće se smatrati kao ustanci.¹⁵

Potrebno će biti — kao što je već precizirano u Ljubljani — da se utvrde takve mere kako bi se sprečila zabuna između »četničkih« formacija i formacija komunista ili partizana.

U slučaju da pomenuti pregovori ne budu vođeni, ili ne dovedu do sporazuma, odnosno ako u toku operacije četnici za-uzmu neprijateljski ili sumnjiv stav, prema četničkim forma-cijama treba primeniti isti odnos kao i prema komunistima i partizanima.¹⁶

¹⁴ Vidi dok. br. 25.

¹⁵ i ¹⁶ Nemački zapovednik oružanih snaga Jugoistoka se nije sagla-sio sa dogовором генерала Roate и Badera, у Лjубљани, о поговорима с четниčким јединицама. Из тог разлога он је 30. априла деширао немачком генералу при италијанској Врховној команди да утиче да се намера генерала Roate спреци, а 2. априла замolio немачку Врховну команду да се преко одговарајуће италијанске команде издајствује да поговори изостану, односно, »ако генерал Roata истраже у својој намери«, да се и Baderu дозволи да »у духу инструкције Команде италијанске 2. армије може поговарати са српским националним устаницима«. Шестог априла је немачки генерал извештио заповедника оруžаних снага Југостока да је италијанска Врховна команда »уверена у потребу одржавања чл. 10. протокола из Суšака [Опатије]«, да је за првост државе забране поговора са устаницима »и да се од тог наčела може одступити само уз пуну saglasnost немаčke i италијанске vrhovne komande (AVII, reg. br. 18/1, k. 70). U pomenutoj instrukciji генерала Badera од 10. априла 1942. не поминju se pоговори s четничima, i odnos prema njima ovako se precizira: »Četnici, koji se ne odupiru savezničkim trupama, ne treba da budu tretirani kao ustanici. Njih treba do daljnog tretirati kao zarobljenike по odredbama haških pravila vođenja kopnenog rata« (AVII, nem. fond, NAV-T-501, r. 250/382—393).

Prema izveštaju немачког посланика у Загребу Каšeа, »general Roata je prilikom boravka u Zagrebu 11. aprila izjavio generalu Glezu Horstenauu da mu je италијанска Vrhovna команда dala odrešene ruke za pоговоре s четничima. On namerava da četnike, naročito u Hercegovini, прiveže pоговорима, da ih odvoji od partizana, da bi za operacije на severu имао bar delimično sigurno zalede. Уključenje naoružanih četnika u borbu дошло би у обзир тек posle probnog perioda. Severno od demarkacione linije важи i za Italijane само немачко uputstvo — да се никакви pоговори ne vode...«

Prema saopštenju немачког штаба за vezu pri Komandi италијанске 2. армије, генерал Roata je 13. априла изнео sledeće stanovište o opatijskom protokolu... Uz tačku 10. италијанска Vrhovna команда je, na osnovu negativnog držanja немачке Vrhovne команде Vermahta, sada i sa svoje strane забранила поговоре s устаницима. Ultimativni zahtevi су допуштени» (AVII, nem. fond, NAV-T-120, r. 200/153593-94).

16. — Postupak prema stanovništvu

I u ovom pitanju važi predviđeno u tač. XI zapisnika sa sastanka u Opatiji.

Civilni koji se ne ogreše o naredbe i naređenja, a koje treba evakuisati iz njihovih naselja kao sumnjive, biće — zavisno od slučaja — internirani u garnizone formirane prema tač. XIV, ili predati hrvatskim vlastima radi njihovog interniranja u udaljenije krajeve. Pomenute vlasti će internirce držati na raspolaganju komandi »Borbene grupe Bader« i odgovaraće za njihovu bezbednost.

Potpuna evakuacija stanovništva iz čitavih rejona, zbog same sumnje ili zbog predostrožnosti, predložena od hrvatskog Generalštaba, praktično nije mogućna.

Može se preduzeti izuzetno, u pojedinim selima ili grupi sela, prema odluci Vaše ekselencije, shodno već pomenutim modalitetima.

— 0 —

DIREKTIVE I ODREDBE ZA PRVU FAZU OPERACIJA »TRIO I«

(Vidi kartu u Prilogu B)¹⁷

A — Cilj operacije »TRIO I«

Pacificirati područje Rogatice uništenjem ustaničkih formacija oko njega i na njemu i temeljitim pročešljavanjem.

B — Komande i jedinice koje učestvuju

Navedene su u tač. 5. i 6.

C — Operativna zamisao

Navedena u tač. 2, prilagođena stvarnoj situaciji koja naće — za jedan deo jedinica koje učestvuju — kretanje većih razmara i, eventualno, niz prethodnih dejstava.

D — Osnovne koncepcije operacije

1. — Zauzimanje polaznih položaja, periferijskih — širih razmara — u odnosu na područje Rogatice, i to:

— alpinska divizija »Pusterija«: zona Višegrad—Priboj—Pljevlja — Čajniče;

¹⁷ Redakcija ne raspolaze tim prilogom.

- pešad. divizija »Kačatori dele Alpi«: zona Gacko—Kalinovik;
- alpinska divizija »Taurinenze«: zona Turba—Trnovo—sedlo Trnovo (između Trnova i Kalinovika);
- nemačka 718. divizija: zona ili zone koje će odrediti komanda »Borbene grupe Bader«.

Radi zauzimanja dodeljene zone, alpinska divizija »Taurinenze« prebacice se železnicom u Sarajevo.

Dotur i evakuacija: Sarajevo.

Divizija će preći pod operativnu nadležnost komande »Borbene grupe Bader« odmah po prelasku demarkacione linije.

Dejstva koja će, eventualno, divizije »Pusterija« i »Kačatori« morati da izvode radi zauzimanja određenog polaznog položaja spadaće u nadležnost odgovarajućih italijanskih komandi.

2. — Kretanje od pomenutih polaznih položaja do fronta: prema iznetom u nastavku.

Zbog daljine i karaktera zemljišta, divizije »Kačatori« i »Taurinenze« će kretanje započeti ranije.

Opšti pravci kretanja označeni su na priloženoj karti (Prilog B).

Za vreme ovog kretanja, shodno iznetom u tač. 2. pod e), pojedine divizije moraju, ako je potrebno i međusobnim sadejstvom, nastojati da ustaničke delove na koje eventualno nađu nabace na opšti pravac prema Rogatici.

Ukoliko bi planinski uslovi (sneg) onemogućili diviziji Taurinenze da sa dovoljnom brzinom nastupa određenim opštim pravcем, pomenuta divizija ili jedan njen deo može izvesti kretanje, u zoni divizije, drugim pravcem (na primer, pravcem Sarajevo—dolina Prače), vodeći pri tom računa o dodeljenom frontu koji treba da zauzme.

3. — Formiranje fronta za okružavanje područja Rogatice:

— pomenut front mora se pružati linijom: tok reke Drine (od utoka Žepe do Goražda) — Goražde—dolina Prače—Sokolac—Han-Pijesak (na priloženoj karti: tačka u kojoj železnička pruga prelazi preko puta Sarajevo—Vlasenica)—tok reke Žepe;

— podela fronta:

nemačka 718. divizija: od doline Prače (isključno) do Višegrada (isključno);

italijanske divizije: od Višegrada (zaključno) do doline Prače (zaključno).

4. — Jednovremeno koncentrično *nastupanje* prema Rogatici.

E — Vreme izvođenja operacija

Važi izneto u tač. 4.

U vezi sa direktivama i prethodnim naređenjima, označava se:

— »dan nula« kao dan (od 0 do 24 časa) koji prethodi danu u kome jedinice, čije kretanje počinje ranije, započinju pokret s polaznog položaja;

— »dan 1« kao dan — neposredno sledeći — u kome će pomenute jedinice započeti pokret;¹⁸

— i tako dalje za svaki sledeći dan.

Molim Vašu ekselenciju da potvrди prijem ovog dopisa.

KOMANDANT 2. ARMIJE
general
(MARIO ROATA)

¹⁸ Vidi dok. br. 25, objašnjenje 16; AVII, nem. fond, NAV-T-501, r. 250/361-78 (zapovest nemačke 718. peš. divizije od 14. aprila 1942. za akciju »Trio I«), r. 250/312 i 339—41 (zapovest generala Badera od 19. aprila za operaciju i izveštaj od 20. aprila komandantu Jugoistoka o situaciji pred početak operacije »Trio I«), r. 250/130—53 (zaključni izveštaj Štaba »Borbene grupe Bader« od 4. maja 1942. o čišćenju rejona oko Rogatice).

BR. 34

OBAVEŠTENJE KOMANDE 6. ARMJSKOG KORPUSA OD
30. MARTA 1942. POTČINJENIM JEDINICAMA O FORMI-
RANJU KONCENTRACIONIH LOGORA U BOKI (U TVRDAVI
MAMULA I PREVLACI)¹

KOMANDA 2. ARMIJE
OPERATIVNO ODELJENJE

Br. 3800

Primljeno: 4. 4. 1942.

KOMANDA VI ARMJSKOG KORPUSA

Odeljenje civilnih poslova

Br. 1297/CP

VP 39, 30. mart 1942—XX

Predmet: Koncentracioni logori.

KOMANDI PEŠAD. DIVIZIJE »MARKE«	VP 32
KOMANDI PEŠAD. DIVIZIJE »MESINA«	VP 91
KOMANDI PEŠAD. DIV. »KAČATORI DELE ALPI«	VP 100
KOMANDI PEŠAD. DIVIZIJE »EMILIJA« [»EMILIA«]	VP 155
KOMANDI ALPINSKE DIVIZIJE »TAURINENZE«	VP 200
KOMANDI KARABINIJERA ARMJSKOG KORPUSA	Sedište

i, radi znanja:

KOMANDI 2. ARMIJE	VP 10
KOMANDI POZADINE 2. ARMIJE	VP 10
KOMANDI ARTILJERIJE ARMJSKOG KORPUSA	Sedište
KOMANDI INŽINJERIJE ARMJSKOG KORPUSA	Sedište
TRANSPORTNOJ UPRAVI ARMJSKOG KORPUSA	Sedište

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 399/947-48.

SANITETSKOJ UPRAVI ARMIJSKOG KORPUSA	Sedište
INTENDANTSKOJ UPRAVI ARMIJSKOG KORPUSA	Sedište
UPRAVI ADMINISTRATIVNE SLUŽBE ARMIJSKOG KORPUSA	Sedište
VETERINARSKOJ UPRAVI ARMIJSKOG KORPUSA	Sedište

Formirani su koncentracioni logori, i to jedan u tvrđavi Mamula (na ulazu u Boku kotorsku) i drugi u Prevlaci (oko 2 km od Oštrog rta—Kotor).

Naređujem:

1. — U tvrđavu Mamula uputiti:

- a) civile oba pola za koje je doneta odluka o interniranju;
- b) taoce.

2. — U logor u Prevlaci uputiti:

a) civile oba pola (starce, žene, decu, nepokretne) za koje se, mada nije utvrđena bilo kakva neposredna krivica, pokazala celishodnost da im se ukine sloboda kretanja zbog mera sigurnosti ili javnog reda;

b) uhapšene ili privedene za koje je preduzeto proveravanje u vezi s merama koje protiv njih treba primeniti (interniranje, uzeti kao taoci).

Utvrđivanje stepena krivice osoba pod b) spada u nadležnost komandi divizija, koje će, po završenoj istrazi, izveštavati ovu komandu o donetoj odluci za svaki poseban slučaj.

3. — Pomenute komande, na osnovu odluke ovog armijskog korpusa, preduzeće potrebno da se u pratnji potčinjenih karabinijera pomenute osobe prebace u tvrđavu Mamula, vodeći računa da se za svaku osobu ponesu dokumenti koji potkrepljuju postupak preduzet prema njoj (predlog za interniranje i odluku armijskog korpusa). Ove lične dokumente čuvaće oficiri komandanti logora u posebnoj poimeničnoj fascikli.

4. — U cilju bolje discipline prilikom odvajanja interniraca od talaca, naređenjem da se u centralnom delu tvrđave Mamula smeste žene; u jednom krilu tvrđave čuvati internirce muškarce, a u drugom krilu taoce muškarce. Pri tom strogo voditi računa da pomenute tri grupe interniraca ne smeju međusobno imati nikakav kontakt.

5. — Svi internirci i jednog i drugog koncentracionog logora moraju uživati izvesnu slobodu, ukoliko ne daju povoda sumnji da nameravaju pobeći ili budu odgovarali za teške presteupe povrede unutrašnje discipline, u kome slučaju protiv njih

primeniti mere ograničavanja lične slobode u posebnim zatvorma, koje treba pređvideti u samim zgradama logora.

6. — Oficirima komandantima koncentracionih logora apsolutno zabranjeno da bez odobrenja prve komande primaju internirce koje bi uputili teritorijalni vojni ili civilni organi.

7. — U cilju jasnoće ovih propisa dodajem da sva lica koja karabinieri divizija i armijskog korpusa uhapse zbog krivičnih dela predviđenih Opštim kaznenim zakonom, Vojnim kaznenim zakonom ili postojećim naredbama moraju biti sprovedena u nadležne sudske zatvore, a ne u pomenute koncentracione logore.

8. — Komanda pešad. divizije »Mesina« je zamoljena da kontroliše sprovođenje pomenutih norma i da taj zadatak prenese komandi pešad. divizije »Emilija« kada je ona bude smenila u sadašnjim dužnostima.

KOMANDANT ARMJSKOG KORPUSA

general

TAČNOST PREPISA OVERAVA:

(R.³ Dalmaco)

načelnik štaba, pukovnik

(A.² Aliberti)

Aliberti

D. B.⁴

² Alberto

³ Renco (Renzo)

⁴ Paraf De Blazija, načelnika Štaba 2. armije

**IZVOD IZ IZVEŠTAJA KOMANDE 2. ARMije OD 31. MARTA
1942. GENERALŠTABU KOPNENE VOJSKE O OPERATIV-
NOJ DELATNOSTI PODREĐENIH JEDINICA U PRVOJ PO-
LOVINI MARTA¹**

Predati na ruke!

Operativno odeljenje
Br. 6415 *Poverljivo*

VP 10, 31. mart 1942—XX
Primerak za istorijski dnevnik²
— kap. Kadato — [Cadatto]

Izveštaj o situaciji za prvu polovinu marta.

GENERALŠTABU KOV — OPERATIVNOM ODELJENJU

Vojna pošta 9

1. — *Situacija kod jedinica...*
2. — *Aktivnost jedinica...*
 - a) Nastavna ...
 - b) Radna ...
 - c) Operativna.

Divizija »Granatijeri« je u Ljubljani preduzela čišćenje grada sa sledećim rezultatima:

- uhapšeno je oko 500 osoba — rukovodilaca, partizana i simpatizera (odlično funkcionisanje obaveštajne službe komande pešadijske divizije »Granatijeri«;
- otkrivena je jedna štamparija (u kojoj se štampao »Slovenski glasnik«) i jedna tajna radio-telefonska stanica;
- zaplenjene su značajne količine ratnog, propagandnog i raznog materijala.

Pored toga, zasluzuje da se istaknu operacije koje su preduzele jedinice:

- pešad. divizija »Marke« u zoni Klenak;
- pešad. divizija »Sasari« u cilju deblokiranja uporišta Srb;

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 12/1, k. 374.

² Dopisano mastilom.

- pešad. divizija »Peruđa« [Perugia] u zoni Tišme (Knin RK-DL), Mandira staje, Smoljane st. (Split BQ-US);
- pešad. divizija »Bergamo« u zoni Sedlo Vaganj (Split VQ-CM), Ugljane (Split VQ-BK);
- aplinska divizija »Taurinenze« u zoni Bratač (Nevesinje (SP-AR);
- pešad. divizija »Mesina« na poluostrvu Devesilje (Kotor US-EZ).³

3. *Moral jedinica ...*

4. *Razno ...*

Naznačeni komandant armije,
general:
(Mario Roata)

³ Opširnije o napred navedenim operacijama vidi dok. br. 36.

BR. 36

IZVOD IZ IZVEŠTAJA JEDINICA I USTANOVA POTČINJENIH KOMANDI 2. ARMije O ZNAČAJNIM DOGAĐAJIMA U TROMESEČJU JANUAR — MART 1942. GODINE¹

Redni broj	I Z V E Š T A J						Datum
	Ustanova koja javlja	Br. prot.	Datum odlaska	Br. prot. prijema	Datum dolaska		
1	Komanda V arm. korpusa	11134	31. XII 41.	6	1. I 42. Vidi br. 116 ² decembar 41.	31. XII 41. i br. 1 bis 1 ter	
1 bis	Komanda V arm. korpusa	11	1. I 42	61	2. I 42.	—	
					Vidi br. 1		30. XII 41.
							30. XII 41. 13 časova
							30. XII 41. 17,30 č
2	Komanda V arm. korpusa	11	1. I 42.	61	2. I 42.	1. I 42. 4 časa	

O P I S D O G A Đ A J A		SAOPŠTENO
Mesto	Kratak sadržaj	Ustanovi Br. prot., Datum
Klanac (Gospic NM-SK) Prevoj Homoljački	Kolona puk. Andelinija [Angelini] našla na jak otpor — Prevoj 4. zauzet posle žive borbe. <i>Naši gubici: poginuo 1 oficir i 5 vojnika; ranjen 1 oficir i 10 vojnika.</i> Neprijateljski gubici nepoznati. ³ Još uvek nema vesti o poznatom odredu. ⁴	Generalštab Kr. vojske 27 1. I 42.
Zona Korenica (Gospic PI-FX)	Sadržaj dogadaja: Dve čete I/1. peš. pošle su 29. XII u 20,30 č da traže odred od dva oficira i 20 ljudi, koji se nije vratio, i stupile u borbu sa ustanicima u zoni Galovac — Bukovac (PI-FV = PL-FV). <i>Naši gubici: 1 mrtav i 4 ranjena; dva oficira i 16 vojnika nestalo; odred nije naden.</i> 30. XII borba je nastavljena. — Znatni neprijateljski gubici; naši: 3 mrtva, 3 ranjena. — Angažovane jedinice povukle se u Korenicu. ⁵	Generalštab Kr. vojske 80 2. I 42.
Zona Gradina (Gospic PI-FV)		
Prevoj Homoljački klanac (NM-GK)	Komandant sektora puk. Andelini pošao za Korenicu s pokretnom kolonom na kamionima sledećeg sastava: 1 strelički bat., 1 četa minobacača, 1 baterija 75/13. Kolona je do Vrhovina stigla kamionima, zatim je produžila peške za Babin Potok (Gospic NH-GO) i bila napadnuta kod prevoja Homoljački klanac. Ustanici odbijeni, prevoj zauzet. Neprijateljski gubici: 10 mrtvih. <i>Naši gubici: 1 oficir i 5 vojnika poginulo; 1 oficir i 10 vojnika ranjeno, od kojih jedan umro; 23 promrzla.</i> ⁶	
Uzvišenje 2 km južno od Korenice	Napadnuta kolona naterala u bekstvo napadače; uhvaćen 1 civil — identifikovan, jedan neprijateljski leš; na našoj strani nije bilo gubitaka. ⁷	
U blizini G. V. Arhandel (Ogulin XV-AN)	Ustanici otvorili vatru iz pušaka na putnički voz za Split, mašinovoda ranjen. Patrola za nadzor našla između šina tubu eksploziva. ⁸	Generalštab Kr. vojske 80 2. I. 42.

3	Komanda VI arm. korpusa	59	2. I 42.	83	3. I 42.	2. I 42.
---	----------------------------	----	----------	----	----------	----------

2. I 42.
noću
2. I 42.

1 ter	Komanda V arm. korpusa	87	2. I 42.	86	3. I 42.
----------	---------------------------	----	----------	----	----------

30. XII 41.

31. XII 41.
13 časova

1. I 42.
3 časa

4	Komanda VI arm. korpusa	14	1. I 42.	90	3. I 42.	1. I 42. uveče
---	----------------------------	----	----------	----	----------	-------------------

5	Komanda inže- njerije 2. arm.	2/40	2. I 42.	96	3. I 42.	Noću 28. XII 41.
---	----------------------------------	------	----------	----	----------	---------------------

Livno—Glamoč	Nepoznata lica prekinula telef. liniju između dva mesta.	Generalštab Kr. vojske 114 3. XII 42.
Dubrovnik	Zapaljen magacin 51. peš. puka. Oštećen materijal za naoružanje.	
Mostar	Hrvatske vlasti javljaju da je 3000 muslimana pobeglo iz zone Foča u zonu Borač ⁹ (Gacko UK-UM-AV) i da grupe ustanika dolazeći iz zone Foča nastoje da se pridruže grupama koje se već nalaze u zoni Kalinovik i Nevesiniće. ¹⁰	
Vidi br. 1 bis 48	Javlja dalje podatke o pokretima kolone Andelini: na prvo obaveštenje, koje je stiglo 30. XII u 12 č, puk. Andelini je naredio da se njegova četa, detasovana u Vrhovine radi raščišćavanja snega, vrati u Korenicu u svoj bataljon. 30 XII u 16,30 započela je pokret, ali je zaustavljena od strane ustaničkih snaga.	
Homoljački klanac (Gospić IO-GK)	Kolona puk. Andelinija sastavljena od pukovske čete minobacača, 7. čete 1. peš., ojačana mitraljescim vodom (i jednom četom 61. bat. cr. koš. koja je trebala da pode iz Otočca sa baterijom 75/13), započela je pokret i pretekla 2. četu savladavši otpor protivnika u Homoljačkom klancu. Korenicu dostigla u 24 časa.	
Vrelo (Gospić OM-GK)	2. četa prenoćila u Homoljačkom klancu i nastavila pokret 1-og u 3 časa. Kad je stigla do V., odlučno je napadnuta i savladana od strane ustanika. Pokazalo se da su do sada u Korenicu stigla 2 oficira i 21 vojnik. Gubici još nisu saopšteni.	Generalštab Kr. vojske 114 3. I 42.
Kaštel Kambe-lovac — Kaštel?	Ostatak kolone Andelini (četa 61. bat. cr. koš. s mitr. vodom), pošavši iz Babinskog Potoka 1-og, u 19 časova je napadnut od strane nadmoćnijih snaga u Homoljačkom klancu, te je morao da se povuče u Babin Potok.	
U blizini Mrzla Vodica	<i>Nedostaju: 2 oficira i 130 vojnika.</i> Gubici: 4 mitr. i 7 puškomitrailjeza. Baterija 75/13 nije mogla da produži usled snega. Naši gubici već javljeni. Ustaničke snage nagomilavaju se oko Korenice. ¹¹	
	Patrola za nadzor napadnuta između dva mesta od strane tridesetak naoružanih ljudi nateranih u bekstvo intervencijom druge patrole. Čišćenje bez rezultata. ¹²	
	Nepoznata lica odnela su 16 raspona telefonskog voda 3037 Sušak—Zagreb. Linija uspostavljena ujutru 30. XII 41. ¹³	

6	Komanda XI arm. korpusa	05/40	3. I 42.	116	3. I 42.	3. I 42. u noći
7	Vojna delegacija transporta 611 Komanda auto- nomnih kohorti žel. milicije	21 III/697 308 c	4. I 42. 10. I 42.	120 555	4. I 42. 12. I 42.	4. I 42. 3,25 č isto
8	Komanda XI arm. korpusa	1/48	3. I 42.	117	4. I 42.	3. I 42. 16,30 č
9	Komanda VI arm. korpusa	106	3. I 42.	118	4. I 42.	3. I 42. 3. I 42.
10	Komanda V arm. korpusa	132	4. I 42.	119	Vidi br. 16	4. I 42. ujutru
10	Komanda V arm. korpusa	132	4. I 42.	119	4. I 42.	2. I 42. 2. I 42. 9,30 č
11	Komanda XI arm. korpusa Komanda kr. karab. 2. arm.	1/51 13/1109-1	4. I 42. 6. I 42.	138 251	4. I 42. 6. I 42.	3. I 42.
12	Komanda kr. karab. 2. arm.	13/1093	3. I 42.	142	4. I 42.	1. I 42.

Novo Mesto	Zapalila se baraka u kojoj su bile smeštene trupe 6. art. peš. divizije. ¹⁴ Istraga u toku.	
G. Dubrave — D. Dubrave (Ogulin XV-AV, Karlovac IH-AV)	Usled sabotaže koju su nepoznata lica počinila između dve stanice, izbačena su iz koloseka poslednja četiri vagona današnjeg voza 1009. Prvi deo voza produžio za Zagreb. Žrtava nije bilo. ¹⁵	Generalštab Kr. vojske 158 4. I. 42.
Perovo (sev. od Grosuplja) naselje	Banda od 25 ustanika napala patrolu od 4 vojnika granične straže. Odmah je pružen snažan otpor. <i>Naši gubici: I teško ranjen</i> — protivnički: jedan poginuo u jugoslovenskoj uniformi sa šlemom sa crvenom zvezdom, opasačem, pištoljem, kompasom. Zaplenjen puškomitraljez, banda rasterana. Čišćenje bez rezultata.	Generalštab Kr. vojske 158 4. I. 42.
Varcar-Vakuf ¹⁶ — Most Ponor (Jaice ZP-FG) Sukova ¹⁷ Glamoč (XP-DL) Todorovići (Dubrovnik TL-ET)	Između dva mesta ustanici uništili 6 km telefonske linije Ustanici napali mesto. Odbijeni pomoću Hrvata, koji su imali 3 ranjenika. Gubici ustanika: 5 mrtvih, 4 ranjena. Nepoznata lica započela sabotažu na žel. mostu, koja nije dovršena usled intervencije oklopog voza. Manja oštećenja. U toku je opravka. Ustanici napali vojni poštanski kamion. Nedostaju podaci. ¹⁸	Generalštab Kr. vojske 158 4. I. 42. Generalštab Kr. vojske 158 4. I. 42.
Prevoj Vaganj (Split VQ-CM)	U cilju represalija trupe garnizona Krenica zapalile kuće u kojima su boravili ustanici.	
Kalebovac (Gospic PI-FX)	Poštanski autobus s jednim hrvatskim podoficirom i 4 vojnika kao sprovodnicima, napadnut na putu Otočac—Vrhovine od strane 70 naoružanih ljudi koji su savladali pratinju. Poginuo jedan hrvatski vojnik, 3 zarobljena s puškomitraljezom i 4 puške „mauzer“. Kurir i šofer ranjeni, izbegli da budu zarobljeni. Autobus zapaljen. Patroliranje bez rezultata. ¹⁹	Generalštab Kr. vojske 158 4. I. 42.
Zalužnica (Gospic IH-GO)		
Ljubljana	Po naredenju mesnog revolucionarnog odbora, od 19 do 20 časova stanovništvo se potpuno iskucilo iz gradskog života u znak „odavanja počasti streljanim žrtvama“. ²⁰	Generalštab Kr. vojske 158 4. I. 42.
Trsteno (RK-FV)	Hrvatski žandarmi uhapsili Danila Poročića i Živka Perovića zbog širenja alarmantnih vesti i zbog toga što se pretpostavlja da su oni autori cirilicom napisanih letaka s parolama protiv okupacije bivše jugoslovenske teritorije.	

13	Komanda kr. karb. 2. armije	86/58	4. I 42.	146	4. I 42.	3. I 42.
14	Komanda kr. karb. Šibenik	4/1	4. I 42.	165	5. I 42.	3. I 42. 21,30 č
15	Komanda V arm. korpusa	173	4. I 42.	161	5. I 42.	3. I 42. po podne
16	Komanda VI arm. korpusa	165	4. I 42.	162	5. I 42.	4. I 42. 4. I 42.
17	Komanda VI arm. korpusa	225	6. I 42.	219	6. I 42.	4. I 42. 15 č

Zona Garići (Kastav)	Karabinjeri s jedinicama gran. straže za vreme patroliranja uhapsili Raspora Josipa, osumnjičenog za pripadništvo oružanoj bandi, koji je ispalio 2 pištoljska hica i dao se u bekstvo. Otvorena vatrica iz karabina. Uhapsen, kod njega nadjeni pištolj i ručna bomba.	
Črnomelj	Nadeni subverzivni leci.	
Zaselak Trebočeni ²¹	Karabinjeri i pripadnici kr. finansijske straže ispalili 4 karabinska hica na čamac koji se udaljavao ne zaustavivši se kada mu je bilo naredeno da stane. Posledice vatre nepoznate, jer je čamac nestao u pomrčini.	Generalštab Kr. vojske 158 4. I 42.
Zona Lipovac (Petrinja QK-AX)	Odred XXVII bersaljerskog bat. za vreme čišćenja zone sukobio se sa grupom ustanika. Gubici: 1 mrtav, 1 ranjen. Neprijateljski gubici neutvrđeni.	Generalštab Kr. vojske 213 5. I. 42.
Zona Solin — Klis	U toku je čišćenje velikih razmera. Uhapšeno 10 lica za koje je dokazano da su komunisti.	
Vidi br. 9, stav 4-i	Za poštanskim kamionom išla su tri automobila sa sprovodnicima, zaustavivši se usled kvara na jednom od njih preno što su stigli na mesto napada. U blizini Trnove Poljane (Split VO-CM) na poštanski kamion, zaustavljen usled prekida puta, ustanici su otvorili vatru, a zatim ga opkolili. Kratko, snažno dejstvo od strane posade (1 oficir, 1 podoficir, 12 vojnika), savladane i zarobljene, među kojima samo 6 nepovređenih. Sa dolaskom drugih kamiona ustanici su se udaljili. Trupe koje su došle kao pojačanje raščistile su zonu, izbavile zarobljenike i zapalile kuće u cilju odmazde: eksplozije su ukazale na prisustvo muničije. Gubici ustanika nisu utvrđeni. Naši gubici: poginuo 1 oficir (ppuk. D'Aloja ²² iz 26. peš.), 3 vojnika: ranjena četvorica. ²³	Generalštab Kr. vojske 213 5. I 42.
Blizu G. Ploče (Stari Grad ČL-EZ)	Oko 200 ustanika napalo kolonom od 7 vozila na kojima su se nalazili tri podoficira, kapelan, 26 vojnika prateći i 50 vojnika za popunu. III/2. peš., hrana i pošta upućeni iz Gospića u Udbinu. Naše snage, zaborakadirane u seoskim kućama, pružile su otpor, pretrpevši gubitak od 1 mrtvog i jednog ranjenog, a 5-og u 1 čas kapitulirale su posle pregovora s vodom ustanika, koji im je garantovao život i predaju neostećenih vozila, s tim da prethodno polože oružje.	Generalštab Kr. vojske 246 6. I 42.

5. I 42.
noću

18	Komanda kr. karab. 2. armije	86/60	6. I 42.	252	6. I 42.	1. I 42.
----	---------------------------------	-------	----------	-----	----------	----------

3. I 42.

4. I 42.

19	Komanda XI arm. korpusa	1/113	6. I 42.	269	6. I 42.	5. I 42.
	Komanda XI arm. korpusa	1/160	11. I 42.	549	12. I 42.	24 časa (detalji o incidentu)

20	Šef stanice Plase (kap. Kavacini) [Cavazzini]	18	6. I 42.	278	6. I 42.	5. I 42. 21,10 č
----	---	----	----------	-----	----------	---------------------

	Komanda V arm. korpusa	282	6. I 42.	286	7. I 42.	5. I 42. 21,45 č
--	---------------------------	-----	----------	-----	----------	---------------------

21	Komanda XI arm. korpusa	1/105	6. I 42.	284	7. I 42.	30. XII. 41.
----	----------------------------	-------	----------	-----	----------	--------------

Izgubljeno: 4 puškomitrailjeza, lično oružje i municija za 80 ljudi, kamion zapaljen, na jednom oštećen motor, jedan kamion s prikolicom prevrnuo se u potok s poštrom i 35.000 lira. Oficiri, kojima je ostavljeno oružje, i razoružani vojnici vratili su se u Medak sa 3 kamiona. Vodi se istraga radi utvrđivanja odgovornosti.²⁴

Perušić
(Gospic KI-FR)

Na patrolu gran. straže za nadzor pruge neprijatelj otvorio vatru usled koje je 1 poginuo a 2 ranjena. Napadači su se razišli.²⁵

Generalštab
Kr. vojske
246 • 6. I 42.

Moste	Patrola karabinijera naredila je biciklisti da stane, dok je on, videvši vojnike, pobegao u fabriku hemikalija. Dok je bio gonjen, na njega je otvorena puščana vatrica, ali nije pogoden. On je odgovorio vatrom iz pištolja <i>ranivši jednog karabinijera</i> . Nepoznati je nestao u polju. U napuštenom kaputu nadeni su dokumenti: identifikovan je kao Brukalica Danilo, 18 god. Majka uhapšena.	
Voljo ²⁶ (Ogulin)	Naoružani ustanici odveli dvojicu Hrvata — konfidenata italijanskih vlasti. Nepoznati bacili bombu kroz prozor kantonmana 13. art. peš. divizije. Nije eksplodirala.	
Ježica	U blizini kantonmana gran. straže eksplodirala mina, a istovremeno ispaljeni revolverski hici — bez žrtava.	
Stara Vas (XV-CD) N. Mesto	Naša patrola primetila 9 lica i naredila im da stanu. 4 lica koja su se zaustavila uhapšena su, 5 se dalo u bekstvo, na njih otvorena vatrica: 1 smrtno ranjen, 1 ranjen.	Generalštab Kr. vojske 290 7. I 42.
Plase, Meja isto	Voz 312-11. Na km 627+450 lokomotiva 476-065 izazvala eksploziju mine prekinuvši 1,40 m šina. Lokomotiva i tender iskliznuli iz šina usled toga što su bila uklonjena 4 šinska polja. Žrtava nije bilo. Vojni transporti i vozovi u velikom zakašnjenju. Linija uspostavljena 6-og u 12,10. ²⁷	
Ljubljana	Student Majcen Franc izmakao je budnosti karab. straže pobegavši iz civilne bolnice u koju je bio smešten po hapšenju. Protiv odgovornog vojnika biće podneta prijava.	

22	Komanda V arm. korpusa	282	6. I 42.	286	7. I 42.	5. I 42.
----	---------------------------	-----	----------	-----	----------	----------

6. I 42.

23	Komanda VI arm. korpusa	276	6. I 42.	287	7. I 42.	4. I 42.
----	----------------------------	-----	----------	-----	----------	----------

24	Komanda kr. karab. 2. armije	13/1115	7. I 42.	292	7. I 42.	—
----	---------------------------------	---------	----------	-----	----------	---

25	Komanda kr. karab. 2. armije	86/61	7. I 42.	293	7. I 42.	1. I 42.
----	---------------------------------	-------	----------	-----	----------	----------

2. I 42.

5. I 42.

5. I 42.

26	Komanda XI arm. korpusa	1/126	7. I 42.	303	7. I 42.	7. I 42. 20,30 č sa detaljima
	Komanda kr. karab. 2. armije	34/4	17. I 42.	894	18. I 42.	

	Komanda XI arm. korpusa	73	7. I 42.	304	7. I 42.	7. I 42. 8,50 č
--	----------------------------	----	----------	-----	----------	--------------------

Zona Krnjak (Karlovac NM-AX)	Na naše jedinice u pratnji kolone hrvatskih trupa, koje su vršile snabdevanje hrvatskog garnizona Krnjak, otvorena vatra. ²⁸ Način brzim protivdejstvom napadači rasterani. Na našoj strani nije bilo gubitaka, a protivnički nisu utvrđeni. U cilju odmazde zapaljena sela M. Kozinac — Karamarkovići — Kozisko ²⁹ — Podkrajici.	Generalštab Kr. vojske 290 7. I 42.
Sekulić (Karlovac LI-AL)	Jedinice 74. peš. ³⁰ izvršile napad na Radoševići (Karlovac KI-AL). Iznadeni ustanci bili su primorani da se zabarikadiraju u seoskim kućama. Borba je trajala 4 sata. <i>Naši gubici: 1 podoficir poginuo, 1 vojnik ranjen.</i> Kod ustanika 32 mrtva. Zaplenjen razni materijal i uništeno selo Sekulići. ³¹	(Ovu operaciju pohvalio je Duče — pohvala je saopštена diviziji „Lombardija“ dopisom 373 od 10.I 42).
Blizu Lepetića (UM-FI)	Za vreme čišćenja odred od 60 ljudi savladan od strane ogromnih ustaničkih snaga. Za vreme sledećeg čišćenja prikupljena su 4 ranjenika, 3 mrtva i 1 puškomitrailjer. ³²	
Knin	Dostavlja kopiju komunističkih propagandnih letaka kao i jedan poziv upućen brdanicima, građanicima i intelektualcima, kojim se podstiče na ustanak protiv Osvoline. Našla ih je neka Simić Ana — Hrvatica — ispred vrata svoje radnje u glavnoj ulici grada.	
Žužemberk (N. Mesto CO-ZL)	Nadjeni leci na italijanskom jeziku kojima se vojnici pozivaju na neposlušnost i na revoluciju.	
Stična (Cerknica CZ-VS)	Nadjeni komunistički propagandni leci.	
Rz Kapat ³³ (TP-CD)	Pet ustanika otvorilo vatru iz pištolja na Urbasa Pavla i odveli ga u šumu.	
Preserje (TR-CZ)	Karabinieri teško ranili iz karabina nekog Antona Kadnika koji nije poslušao naredenje „stoj“.	
Turjak	Oružana banda od oko 150 ljudi napala kasarnu kr. karab. i kantonman mitraljezaca dodeljenih karab. stanici. Telefonska linija prekinuta. <i>Naši gubici: 1 mrtav, 2 ranjena — ustanički: 2 mrtva, čišćenje.</i> ³⁵	Generalštab Kr. vojske 330 8. I 42.
Vidi br. 27 ³⁴		
Ljubljana	Izvršena smrtna kazna koju je Vojni sud 2. armije izrekao Pekaru Feliksu, pripadniku oružane bande. Nije bilo incidenta.	Generalštab Kr. vojske 330 8. I 42.

26 bis	Komanda XI arm. korpusa Komanda kr. karab. 2. armije isto	1/131 6/48 6/155	7. I 42. 25. I 42. 19. II 42.	315 1278 2709	7. I 42. 26. I 42. 20. II 42.	7. I 42. 2,30 č
27	Komanda V arm. korpusa	337	7. I 42.	323	8. I 42.	Noću 6. I 42.
	Komanda žel. milicije	III/1224 308	7. I 42.	348	8. I 42.	6. I 42. 22,15 č
28	Komanda VI arm. korpusa	321	7. I 42	345	8. I 42.	6. I 42. Vidi br. 28 bis i-br. 45 (28 ter)
29	Komanda kr. karab. 2. armije	4/7	9. I 42.	392	9. I 42.	8. I 42. 7 č
					2. I 42.	
					3. I 42.	
					3. I 42.	
					4. I 42.	

Vidi br. 26.	Napad izvršile dve odvojene grupe uz široku upotrebu bombi, mitraljeza i pušaka. Našim protivdejstvom ubijena 3 ustanika u uniformi bivše Jugoslavije. Čišćenje još u toku. Naden subverzivni materijal. Nekoliko hapšenja. Barake u kojima su bili smešteni karabinijeri i mitraljesci neupotrebljive su. (Prijava protiv 38 lica). ³⁶	Generalštab Kr. vojske 330 8. I. 42.
Blizu Sinca (Gospic KI-GK)	Ustanici skinuli zavrtnje s nekoliko metara šina i postavili zasedu patroli koja je naišla. <i>Naši gubici: 2 mrtva, 1 ranjen.</i> Saobraćaj uspostavljen. U toku je čišćenje. ³⁷	
Sinac	Na oko 150 m od stanice, ispred stražarske kućice 47, ustanici otvorili vatu na patrolu od 5 ljudi; <i>naši gubici: 2 mrtva, 1 ranjen.</i> Istovremeno je druga grupa ustanika — pod zaštitom prethodne — u blizini stražarske kućice 46 skinula zavrtnje s jedne šine, na delu pruge iznad 30 m dubokog ponora, sa očiglednim ciljem da se izazove izvrtanje vojničkog voza br. 1009 Split—Rijeka koji je nailazio. Patrola je osuđetila tu zločinačku zamisao. Voz je mogao da prode 7. I 42. u 2,40. ³⁸	
Blizu Panika (Trebinje UH-GM)	Brojne ustaničke snage napale našu patrolu pri povratku sa završenog zadataka prinudivši je da se povuče u Trebinje, uz gubitke. Otpor se pruža. Nedostaju pojedinosti. ³⁹	Generalštab Kr. vojske 350 8. I 42.
Rijeka	Na više gradskih kuća ispisano minijumom preko 20 subverzivnih parola: Živeo Staljin — Živila Rusija, pored kojih je otisnut amblem: srp i čekić. Izbrisano. Vodi se istraga.	
Ljubljana	Karabinijeri uhapsili studenta Ivanšeka Franca zbog posedovanja letaka sa slikom bivše jugoslovenske zastave, oivice crnimi, sa imenima nedavno strelijanih. Iz istog razloga streljana je i prodavačica novina Pirtovšek Alojzija. S prozora privatnog stana nepoznati bacili dve petarde, koje su na ulici eksplodirale ne nanevši štetu; pritvoreno 14 stanara te kuće.	
Ljubljana	Po zidovima kuća nadeni crteži amblema sa srpom i čekićem.	
Kostanjevica	U parku Tivoli nepoznati ubio iz pištolja policijskog komesara Slovenca Polaka Ivana. Razlog nepoznat. ⁴⁰	
Ljubljana		Generalštab Kr. vojske 400 9. I 42.

4. I 42.

28	Komanda VI bis	347	8. I 42.	368	9. I 42.	6. I 42.
29	Komanda XI arm. korp.	1-177	8. I 42.	371	9. I 42.	8. I 42.
30	Komanda V arm. korp.	406	8. I 42.	372	9. I 42.	Noć uoči 8. I 42.
	Komanda inže- njerije 2. armije	2/314/ Pov.	11. I 42.	574	12. I 42.	— isto —
31	Komanda kr. karab. 2. armije	8/1	8. I 42.	379	9. I 42.	9. I 42. 20 č
32	Veza vojne de- legacije trans- porta Ljubljana	217	10. I 42.	476	10. I 42.	9. I 42. noću
33	Komanda VI arm. korpusa	408	12. I 42.	528	12. I 42.	11. I 42.

Ljubljana	Dečak Zlindar Marjan našao među otpadnim materijalom minu i dodirov izazvao eksploziju. Zadobio teške rane. Nađena je još jedna slična mina, čiju je eksploziju izazvalo specijalizovano osoblje.	
Blizu Klanca <i>Vidi br. 28 i 45.</i>	U pratnji auto-kolone na povratku iz Bileće u Trebinje nalazila se peš. četa, čete cr. koš. i hrvatska četa pod komandom centuriona Vilafranke [Villafranca]. U Skrobotnu (Trebinje TR-GK) ostavljena hrvatska četa radi pružanja zaštite na povratku u Bileću. U Mosku (TP-GK) izvršena je smena pratnje sa drugim jedinicama koje su došle iz Trebinja. U toku povratka u Trebinje ustanci su napali jedinice Vilafranke u blizini Klanca. Za vreme dejstva ustanci su navodno odvojili peš. četu od čete cr. koš. Posle tročasovne borbe peš. četa se povukla uz mnogo gubitaka; četa cr. koš. savladana a preostali su dostigli Bileću. Hrvatska četa je stigla u Bileću iz Skrobotna još pre početka dejstva, iz razloga koji treba proveriti. Za vreme patrolnih izviđanja iz Bileće u Trebinje prikupljeno je naše raspršeno ljudstvo. Treba utvrditi naše gubitke. ⁴¹	Generalštab Kr. vojske 400 9. I 42.
Ljubljana Vidi 31 (N.).	Nepoznata lica, kojima je bilo naređeno da stanu, otvorila su vatru na karabinjera ubivši ga. ⁴²	
Melnice (Senj ZR-GU) (4 km od Ž. Lokve)	Nepoznata lica izazvala prekid telefonske linije oborivši 40 stubova i prekid puta, koji je i pored snežne mećave pravljjen. (Telegrafsko-telefonske linije 1233 i 3588). U toku je zamena stubova. ⁴³	Generalštab Kr. vojske 400 9. I 42.
Ljubljana Vidi 29 (N.).	Nepoznati ubili pištoljskim hicem u potiljak karabinjera Kandursija [Candursi] Armanda. Na napadače, koji su pobegli zahvaljujući tami, vojnik koji je bio u pratnji karabinjera ispalio je 6 hitaca iz karabina — izgleda bez posledica. ⁴⁴	Generalštab Kr. vojske 400 9. I. 42.
Km 568 + 576	Nepoznata lica presekla međunarodne telefonske žice između stanica Ljubljana, Šiška i Š. Vid.	Generalštab Kr. vojske 500 11. I 42.
Split	U istočnom predgradu Splita u toku je veliko čišćenje — uhapšeno 500 lica, od kojih je zadržano 38 sumnjivih. ⁴⁵ U čitavoj zoni putevi su neprolazni — uključivši i obalske. Skoro sve telefonske veze prekinute usled snega. Radio-veze	Generalštab Kr. vojske 560 12. I 42.

34	Komanda XI arm. korp.	11/235	11. I 42.	529	12. I 42.	8. I 42.
35	Komanda kr. karab. 2. armije	6/17	12. I 42.	562	12. I 42.	9. I 42. 9. 30 č
36	Komanda kr. karab. 2. armije	7/5	12. I 42.	563	12. I 42.	31. XII 41.
						6. I 42.
						8. I 42.
37	Šef stanice Plase	38	12. I 42.	603	13. I 42.	12. I 42. 21,40 h
	Komanda V A. K.	661	13. I 42.	644	14. I 42.	isto
	Komanda žel. milicije	III/280/ 308 b	14. I 42.	811	16. I 42.	isto
38	Komanda VI arm. korp.	548	13. I 42.	606	13. I 42.	12. I 42. ujutru
39	Komanda kr. karab. 2. armije	7/6	13. I 42.	613	13. I 42.	5.I 42. 12. I 42.
40	Komanda kr. karab. 2. armije	6/23	13. I 42.	640	14. I 42.	10. I 42. 20,30 č

funkcionisu, ali neke su već oslabile usled nedostatka baterija. Svugde su u toku teški radovi na raskrčivanju puteva, železničkih pruga i na uspostavljanju telefonsko-telegrafskih linija.

Stari Trg	U naselju nepoznata lica ispalila hice iz vatrengog oružja, bez posledica.	Generalštab Kr. vojske 560 12. I 42.
Dražgoše (Bled SN-DX)	Javljeno da je u toku vatreno dejstvo između ustanika i nemačkih vojnika. Pojačan nadzor u graničnoj zoni. ⁴⁶	
Vrhniku	Karabinjeri 210. voda našli u ulici Stara cesta 5 subverzivnih letaka kucanih na mašini — na slovenačkom jeziku.	
Mostar	Uhapšen musliman Sarić Kasim koji je kupio 300 puščanih metaka od našeg vojnika koji je u vezi s tim imao naređenja od svojih pretpostavljenih. Kao sukrivac uhapšena je Starer Olga.	
Ljubljana	Na patrolu za obilazak logorske straže 248. ter.-mobilnog bat. ispaljeni revolverski hici. Odgovoreno je vatrom, kojom prilikom je ranjena Hrbošenk Marija, koja se nalazila s napadačima. Uhapšeno 8 lica.	
V. Lašče	Vojnici 2. grenadirske i odeljenje karabinijera izvršili čišćenje. Uhapšena 44 lica, među kojima 6 žena.	
Meja, Plase isto isto	Voz 355 na km 628/2 prouzrokovao eksploziju mine izazvavši prekid šine u dužini od 80 cm. Lokomotiva oštećena. Lica nisu povredena. Saobraćaj uspostavljen u 2 časa. ⁴⁷	Generalštab Kr. vojske 650 14. I 42.
Muć (Split UK-CD)	Grupa ustanika koja se pojavila u selu zahtevala je da joj se predaju namirnice koje je mesni paroh delio stanovništvu. Nedostaju pojedinoći.	
Ulog (Nevesinje TL-BF)	Pojačava se pritisak brojnih ustaničkih grupa.	Generalštab Kr. vojske 610 13. I 42.
Čabar	Nadena cedulja s natpisom u prilog Rusije i komunizmu.	
Bakar	Prijavljena 60-godišnja Pavesić Marija zbog posedovanja oružja.	
Ljubljana	Nepoznata lica pokušala pomoći boce benzina s fitiljem da zapale nemački vojni kamion ostavljen u garaži u Celenovskoj ulici br. 38. Brzom intervencijom dežurnih ital. agenata jav. bezbednosti sprečeno je širenje požara koji je načinio manju štetu.	

41	Komanda V arm. korp.	661	13. I 42.	644	14. I 42. Vidi 48 1 bis.	12. I 42. noću
42	Vojna delegacija transporta 611 Sušak	155/F	14. I 42.	652	14. I 42.	13. I 42. 22 časa
43	Veza Vojne de- legacije trans- porta Ljubljana	343	14. I 42.	662	14. I 42.	14. I 42. 2,05 č
44	Komanda kr. karab. 2. armije	7/7	14. I 42.	659	14. I 42.	10. I 42.
					11. I 42.	
					11. I 42.	
					11. I 42.	
					13. I 42.	
45	Komanda VI arm. korp. (28 ter)	622	14. I 42.	664	15. I 42.	
46	Komanda kr. finans. straže	11150	14. I 42.	682	15. I 42.	13. I 42. 23,50 č.

Korenica Ustanici izvršili pokušaj infiltracije koji su naše snage odmah odbrile.⁴⁸

Generalštab
Kr. vojske
650 14. I 42.

Raskrsnica Vito-
šević (Sušak
UM-AV)

Teretni voz iz Bakra ne poštujući signal uputio se na slepi kolosek oborivši odbojnik. Jedan vagon se srušio s nasipa. Vagon za prtljac iskliznuo — redovan kclosek slobodan — velika materijalna šteta. 2 konduktora ranjena. Vodi se istraga.

Škofljica—Šmarje
Sap

Nakm 141—145, između dve stanice, voz 9271/bis naleteo na kolonu od 7 vagona otkačenih od voza 9258 radi formiranja kompozicije; iskliznula 3 vagona i lokomotiva, žrtava nije bilo. Saobraćaj prekinut. Izvršeno prekrcavanje putnika, transport robe obustavljen. Redovan saobraćaj uspostavljen u 11,30 č.

Ljubljana

Nepoznata lica ispalila revolverske hicne na Romera Zvonimira i Spitzora Josipa. Romer izdahnuo. Smatra se da je razlog bić političke prirode.

isto

Nepoznati bacili bombu na slagalište fabrike tutkala. Zgradama naneta lakša šteta.

isto

Uhapšen Bremec Ivan zato što je na javnoj dužnosti vredao fašizam.

isto

Nepoznati ubili pištoljskim hicem u potiljak Hjerska Antona — iz nepoznatog razloga.

Rapain do (Senj
XI-SU)

Grupa ustanika napala 5 žandarma i 2 hrvatska vojnika koji su saonicama pošli iz Otočca u Žutu Lokvu. 2 žandarma ubijena, 1 ranjen. Uhapšeno 25 Srba pravoslavne vere — 4 zadržana radi provjeravanja.

Vidi br. 28.

Gubici u poznatom dejstvu pratnje Bileća — Trebinje. Utvrdeni gubici: 3 mrtva (7 proveriti), 23 ranjena (21 vraćen), nestalo 70, uključujući 10 poginulih; puškomitrailjeza 13, mitraljeza 4 — lično naoružanje, 6 kamiona, 1 oštećen. Treba proveriti hrvatsku verziju o povlačenju.⁴⁹

Rt Babno (Bakar)

Vojnici obalske zaštite otvorili vatru iz pušaka i puškomitrailjeza na nepoznata lica koja su pokušala da se približe straži, a nisu se zaustavila kad im je to bilo naređeno. Do sada čišćenje nije dalo rezultate.

47	Komanda XI arm. korp.	282	14. I 42.	705	15. I 42.	11. I 42. 14. I 42.
48	Komanda V arm. korp.	726	14. I 42.	706	15. I 42.	12. I 42.
					Vidi 54 i 41.	14. I 42.
						13. I 42.
49	Komanda kr. karab. 2. armije	7/8	15. I 42.	722	15. I 42.	11. I 42.
50	Komanda VI arm. korp.	670	15. I 42.	707	15. I 42.	14. I 42.
						14. I 42.
						15. I 42.
						13. I 42.
51	Vojna delegacija transporta	211/F	16. I 42.	764	16. I 42.	15. I 42/ 22 č
	Komanda kr. karab. 2. armije	4/50	16. I 42.	794	16. I 42.	,,
	Žel. milicija Sušak	III/314/ 308 b	18. I 42.	968	19. I 42.	,,
52	Komanda XI arm. korp.	1/309	15. I 42.	767	16. I 42.	15. I 42. ujutru
53	Komanda VI arm. korp.	733	16. I 42.	768	16. I 42.	15. I 42.

Šiška (Ljubljana)	Ispod vagona na stanicu nadena dva paketa sa eksplozivom.	Generalštab Kr. vojske 710 15. I 42.
Zona Škrilje (Cerknica UO-CO)	U toku je operacija u cilju pronaalaženja i uništenja ustaničke bande naznačene u zoni.	
Orovac (Gospic PI-EV)	Vod garnizona Korenica izvršio dejstvo u cilju utvrđivanja jačine neprijatelja, koji je odgovorio vatrom iz automatskog oružja pretrpevši gubitke koji se ne mogu utvrditi. <i>Naši gubici: 1 ranjen.</i> ⁵⁰	
Korenica	Ustanici otvorili art. vatru iz oruđa malog kalibra; od 5 granata samo 1 je eksplodirala. Nema štete. ⁵¹	Generalštab Kr. vojske 710 15. I 42.
Cerovac (Karlovac OI-BF)	Odeljenje konjice „Alesandrija“ [„Alesandria“] prilikom izvidanja ubilo naooružanog ustanika.	
Ljubljana	Obaveštajci javili da su primetili oko 12 oružanih ljudi kako se kreću prema šumi u blizini Kronova (N. Mesto).	
Drvar	Izgleda da ustanici vrše koncentraciju snaga (oko 7.000 ljudi i 4 kamiona) za napad. Pojačano angažovanje svih sposobnih za oružje putem dostavljanja poziva.	
Sučevići — Knin (RO-DX)	Banda ustanika izvršila sabotažu na kamionu zaustavljenom na raskrsnici usled snega.	Generalštab Kr. vojske 710 15. I 42.
—	Nepoznata lica presekla 21 stub telegrafске linije između Palanka — Knin (R-O-DR) i Pađene — Knin (SI-DN). U toku je čišćenje. Uhvaćena 2 sabotera, koji su posle saslušanja streljani.	
Muć (Split UK-CD)	Za vreme čišćenja zone naše jedinice ubile jednog ustanika. ⁵²	
Drivenik — Zlobin (Sušak VH-AT)	Prilikom prolaska specijalnog voza 306 eksplodirala mina oštetivši 1,50 m šina. Lica nepovredena. Saobraćaj uspostavljen 16-og u 3 časa. ⁵³	Generalštab Kr. vojske 770 16. I 42.
Stanica Rakek	Voz Ljubljana — Postojna, manevarskom greškom, sudario se s teretnim vagonima natovarenim drvima. Tri vagona iskliznula — lica nepovredena. Nije bilo prekida saobraćaja.	
Split	Nepoznati ubio pištoljskim hicem jednog skvadristu. Po naredenju guvernera Dalmacije, u cilju odmazde streljana 3 zatvorenika — komunista. ⁵⁴	Generalštab Kr. vojske 770 16. I 42.

54	Komanda V arm. korp.	806	15. I 42.	769	16. I 42.	15. I 42. Vidi 85-48.
55	Komanda kr. karab. 2. armije	7/9	16. I 42.	791	16. I 42.	10. I 42. 12. I 42.
56	Komanda kr. karab. 2. armije	4/49	16. I 42.	792	16. I 42.	13. I 42. uveče
57	Komanda kr. karab. 2. armije	5/18	16. I 42.	795	16. I 42.	—
58	Kvestura Rijeka	0987	15. I 42.	801	16. I 42.	—
59	Komanda kr. karab. 2. armije Komanda XI arm. korp. Komanda kr. karab. 2. armije	8/6 1/337 8/9	16. I 42. 16. I 42. 19. I 42.	808 821 991	16. I 42. 16. I 42. 20. I 42.	15. I 42. 19,50 č

Korenica	Ustanici pojačali pritisak oko sela i produžili otvaranje artiljerijske vatre iz raznih mesta protiv naših položaja. Vrlo malo projektila je eksplodiralo. Jutros je neprijatelj uputio poziv na predaju — dat je negativan odgovor. ⁵⁵	Generalštab Kr. vojske 770 16. I 42.
Kal (Cerknica CO-VS)	Opasno lice za kojim se traga, zabarikadirano u kući Gadeć Marije, otvorilo paljbu iz vatre nog oružja na patrolu karabinijera. Kuća zapaljena; unutra nađeno 50 puščanih metaka.	
Gospić	Naglič Zvone i Hemotek Vjeroslav, Hrvati katolici, vredali su stražara div. „Re“ a pretili su oružjem i podoficiru koji je intervenisao. Uspeli su da pobegnu. Podneta prijava Vojnom судu.	
Karlovac	Žandarmi uhapsili nekog Šulata Josipa, 1908. godište, pripadnika odreda hrvatske vojske, nastanjene u Karlovcu. Pokazalo se da je pripadnik komunističke bande koja je uveče 6. XI 41. u Hreljinu ubila karabinijera i hrvatskog žandarma i zarobila jednog vojnika. ⁵⁶	
Vidi br. 51 nov. 78 januar.		
Drvar – Petrovac	Dostavlja kopiju prevoda jednog letka koji je ovih dana bio bačen u okolini ova dva mesta. Poziva stanovništvo da se pridruži ustanicima a da se suprotstavi okupaciji sila Osovine u cilju oslobodenja svoje zemlje.	
Rijeka	Dostavlja kopiju proglaša (anonimni leci) na srpsko-hrvatskom jeziku u prilog jugoslovenskih oficira — ratnih zarobljenika: „500 zarobljenika u kasarni Diaz u F. Otpoćeće od 11. I 42. da štajkuju gladi usled smanjenja hrane za 50% u odnosu na vojnike. Čitaj i daj dalje“.	
Ljubljana	U Ul. Ternavo nepoznata naoružana lica napala karabinijera Melagu Santa: <i>raniši ga u levo plućno krilo</i> razoružali su ga. Smešten je u civilnu bolnicu — nalazi se u vrlo teškom stanju i pored transfuzije krvi koju su mu dali drugovi (umro 18. I 42). ⁵⁷	

60	Komanda XI arm. korp. Komanda kr. karab. 2. armije	1/333 8/7	16. I 42. 17. I 42.	822 839	17. I 42. 17. I 42.	15. I 42.
----	---	--------------	------------------------	------------	------------------------	-----------

61	Komanda kr. karab. Šibenik	21/1	16. I 42.	830	17. I 42.	16. I 42. ujutru
----	-------------------------------	------	-----------	-----	-----------	---------------------

62	Komanda kr. karab. 2. armije	4/54	17. I 42.	837	17. I 42.	17. I 42. 1 čas
----	---------------------------------	------	-----------	-----	-----------	--------------------

63	Komanda kr. karab. 2. armije	7/10	17. I 42.	838	17. I 42.	12. I 42. 12. I 42.
----	---------------------------------	------	-----------	-----	-----------	------------------------

64	Komanda VI arm. korp.	860	17. I 42.	870	18. I 42.	17. I 42.
----	--------------------------	-----	-----------	-----	-----------	-----------

65	Komanda V arm. korp.	918	17. I 42.	884	18. I 42.	16. I 42.
----	-------------------------	-----	-----------	-----	-----------	-----------

Bezuljak	Za vreme pretresa stana koji je vršio stariji vodnik karabinijer Venka Frančesko [Venca Francesco], u cilju pronađenja lica za kojima se traga, podmuklo je ubijen hicem iz karabina koji su ispalili ustanici iz zasede iza ulaznih vrata na kući Popeka Antonu koji se skrije. Finans Bogo Bruno ranjen u glavu tвrdim predmetom. Posle žestokog sukoba, uz upotrebu automatskog oružja i ručnih bombi, uhapšen u kući (prethodno opkoljeno) Obega Ludvig, 31 god. seljak — ustanik, u bivšoj jugoslovenskoj uniformi; Kerzig Franc, 29. god., seljak, ranjen prilikom sukoba; Kufer Viktor, 19 god., student u bivšoj jugosl. uniformi; Frangeš Karlo, 28 god., bivši žandarm za kojim se traga. Uhapšeni takođe: Popek Julijana, 36 god., Ludmila, 20 god., i Anton, 16 god., žena i deca vlasnika kuće. Nađena 3 karabina i 6 bodeža. Prilikom pretresa nije bilo drugih bandita. ⁵⁸	Generalštab Kr. vojske 850 17. I 42.
Šibenik	Na unutrašnjim i spoljnim zidovima fabrike „Dalmatiennes“ krupnim slovima ispisane parole za Rusiju a protiv fašizma i nacionalsocijalizma.	
Primano? ⁵⁹	Nepoznati ispalili dvadesetak hitaca iz vatrenog oružja na osmatračnicu Dicat, ⁶⁰ izbušivši osmatračnicu i barake za smeštaj vojnika. Nije bilo žrtava niti velike štete. Na udaljenosti od oko 20 m stražar Proles Đuzepe [Giuseppe] uočio 5 senki odakle su hici ispaljeni. Čim je pružen otpor i objavljena uzbunga, napadači su nestali u šumi. Nadene čaure i meci pokazuju da je upotrebljena puška starog austrijskog tipa. Čišćenje bez rezultata.	Generalštab Kr. vojske 960 19. I 42.
Dobrava (N. Mesto XV-CS)	U toku noći straža na mostu primetila grupu ljudi i otvorila vatru u cilju zastrašivanja. Razišli se.	
Kistanje	Karabinijer našao put zakrčen sa 140 telegrafskih stubova presećenih u podnožju. Zapreka otklonjena.	
Kistanje	Zapažena aktivnost ustaničkih snaga u zoni.	Generalštab Kr. vojske 900 18. I 42.
Oštrelj	Prema neproverenim obaveštenjima, ustaničke snage pridolaze u zonu.	
Razne zone	Baterije od 149/13 izvršile paljbu na prevoj Homoljački klanac — Turjanski — Tinovac (Gospić NH-GK). Smanjen pritisak neprijatelja na Korenicu. ⁶¹	Generalštab Kr. vojske 900 18. I 42.

66	Komanda inženjerije 2. armije	2/549	18. I 42.	921	18. I 42.	Noću 14. I 42.
67	Komanda kr. karab. 2. armije	4/58	17. I 42.	892	18. I 42.	17. I 42.
68	Komanda XI arm. korp.	1/377	18. I 42.	930	18. I 42.	17. I 42. 10,30 č
						18. I 42.
69	Komanda VI arm. korp.	887	18. I 42.	933	19. I 42.	17. I 42. 19,30
	Komanda kr. karab. Split	1/2	19. I 42.	936	19. I 42.	"
	Komanda VI arm. korp.	917	18. I 42.	937	19. I 42.	"
70	Komanda VI arm. korp.	917	18. I 42.	937	19. I 42.	Noću 17. I 42.

Zona Kistanje	Nepoznati oborili 60 stubova od 4-og km preko Kistanja do 2-og km od Radonice ⁶² (put Kistanje — Knin), prekinuvši telefonsku vezu Otočac — Split u dužini od 3 km. Na istom putu oborenio još 150 stubova iza Radonice do raskrsnice Knin. U oba slučaja uništeno je mnogo izolatora, dok su na nekim delovima kablovi doslovno isećeni na najsitnije komade.	Generalštab Kr. vojske 960 19. I 42.
Martinščica	<i>Izvršena je smrtna kazna streljanjem, koju je 15.I 42. izrekao Vojni sud 2. armije, nad komunistima Karli Josipom, 40 god., i Cetina Josipom, 32 god., odgovornim za dizanje oružanog ustanka protiv državnih vlasti i upotrebu oružja protiv oružanih snaga.</i>	Generalštab Kr. vojske 960 19. I 42.
Zona Gradišće (Vrhnička SP-DE)	Za vreme čišćenja došlo je do sukoba između naših jedinica i ustanika. Naši gubici: <i>I inženjerac ranjen u levu nogu iz puške.</i>	Generalštab Kr. vojske 960 19. I 42.
Zona Vinji Vrh i Stražišće (Cerknica TP-CQ)	Za vreme čišćenja došlo je do sukoba između 4 naše cete i grupe ustanika, koji su imali 2 mrtva i jednog ranjenog. Naši gubici: 1 ranjen. ⁶³	Generalštab Kr. vojske 960 19. I 42.
Solin (Split)	Nepoznati bacili dve bombe tipa „Sipe“ kroz prozor menze za art. oficire na topografskom kursu: <i>ranjeno 5 oficira</i> (por. Venuti Manlio iz 4. art. teško ranjen; por. Kastrati Luidi, 34. art.; potpor. Palmijeri, 1. art.; potpor. Novelo Salvatore, 4. art.; potpor. Rozina Đuzepe, 6. grupacija A. K.); uhapšena 3 sumnjiva i 2 potkazana. U toku je istraga i čišćenje (por. Venuti umro). ⁶⁴	Generalštab Kr. vojske 960 19. I 42.
Vidi br. 86.		
Split	Stražar otvorio vatru na nepoznata lica koja su pokušala da se približe skladištu municije obalske baterije.	Generalštab Kr. vojske 960 19. I 42.
Zona Mosko — Skrobotno	Naznačeno prisustvo jakih ustaničkih grupa. ⁶⁵	Generalštab Kr. vojske 960 19. I 42.
Panik i Orah (Trebine UH-SM)	Prema vestima iz Bileće, stanovnici su pretnjama primoravani da se pridruže ustanicima.	
Gračanica (Gacko UM-AM)	Izgleda da su muslimani formirali liniju nadzora prema Fojnici (TR-AP) a da cetnici nastavljaju dejstvo prema Nevesinju.	
Zona Hum — Diklić (Dubrovnik RQ-GK)	Izvršeno izvidanje pomoću oružanih vozova.	Generalštab Kr. vojske 960 19. I 42.

71	Vojna delegacija transporta 611	273/F	19. I 42.	939	19. I 42.	19. I 42/ 0,30 č
	Komanda V arm. korp.	1020	19. I 42.	984	20. I 42.	
	Komanda kr. karab. 2. armije	4/66	20. I 42.	993	20. I 42.	
	K-da žel. mili- cije Sušak	III-349- 308 b	21. I 42.	1151	23. I 42.	
72	Komanda kr. karab. 2. armije	7/11	19. I 42.	954	19. I 42.	17. I 42.
73	Komanda inži- njerije 2. armije	2/575 S	19. I 42.	967	19. I 42.	16. I 42. noću
74	Komanda XI arm. korp.	02/384	18. I 42.	977	19. I 42.	16. I 42. 0,25 č
						15. I 42.
75	Komanda VI arm. korp.	975	19. I 42.	983	20.I 42.	19. I 42.
76	Komanda V arm. korp.	1020	19. I 42.	984	20. I 42.	18. I 42.
77	Komanda XI arm. korp.	1/394	19. I 42.	985	20. I 42.	18. I 42. 19,30 č
	Komanda kr. karab. 2. armije	7/12	20. I 42.	995	20. I 42.	
78	Komanda kr. karab. 2. armije	4/67	20. I 42.	994	20. I 42.	15. I 42. 20 č

Fužine — Lič	Na oko 500 m do stanice Fužine vojnički voz RQ (voz 315-11) izazvao eksploziju mine, koja je raznela šine. Tri vagona iskliznula. Izvršeno je prekrcavanje. Saobraćaj uspostavljen u 10 č. Oštećena lokomotiva. ⁶⁶	Generalštab Kr. vojske 960 19. I 42.
Ljubljana	Nepoznati izvršio sabotažu razbivši kamenicama spoljna i unutrašnja okna na zgradi Unione Militare.	
Blizu Previje ⁶⁷	Ustanici oborili 20 stubova telegrafsko-telefonske linije Otočac — Split 1212-3061.	
Raskrsnica Obrovac	Ustanici oborili 5 telegrafsko-telef. stubova na deonici Knin — Zrmanja.	
Ljubljana	Sirene za vazdušnu uzbunu svirale su tri puta uzastopce. Jedinice su stavljenе u pripravnost. Posle više beskorisnih telefonskih poziva vatrogasci su javili da se radi o dodirivanju žica. Kontrolna tabla u telef. centrali pokazala je da se radi o „maloj grešci“. Blizu crkve Sv. Jakov naden paket sa 6 tuba eksplozivnog želatina. Predat je centru za prikupljanje.	
Drniš	Uhapšeno 16 ljudi i 2 žene zbog komunističke aktivnosti.	
Senakos (Gospić MK-FR)	Grupa od oko 80 ustanika (neki na konjiima) napala četu 1/2. peš. ⁶⁸ prilikom zastanka. Brzim protivdejstvom rastenari napadači, koji su imali 4 mrtva. Ista grupa sukobila se sa drugom našom četom i vodom lakih tenkova, pretrpevši gubitke koji nisu utvrđeni. U oba ova slučaja mi nismo imali nijedan gubitak. ⁶⁹	Generalštab Kr. vojske 990 20. I 42.
Ljubljana	Patrola karabinijera zaustavila u blizini mosta Sv. Jakov nepoznato lice s lovačkom puškom uvijenom u šatorsko platno. Za vreme sprovođenja dao se u bekstvo i nije se zaustavio kad mu je bilo naređeno da stane. Ubijen je hicem iz pištolja (identifikovan kao inž. Gabrišček Metod).	Generalštab Kr. vojske 990 20. I 42.
Hreljin <i>Vidi br.</i> 56 — 100 — 113	Hrvatski žandarmi uhapsili u stanu i predali karabinjerima nekog Broznića Blažu, 1893. godište, iz Hreljina, ložača, arijevca, katolika, zato što je cd 10-og do 18. novembra bio pripadnik komunističke bande koja je 6. XI ubila karabinijera, italijanskog vojnika i hrvatskog žandarma. Po hapšenju priznao je da krije pušku koja je nađena u rupi iskopanoj u zemlji. ⁷⁰	

79 Komanda kr. 7/12 20. I 42. 995 20. I 42. 19. I 42.
karab. 2. armije

80 Komanda kr. 5/31 20. I 42. 1026 21. I 42. 12. I 42.
karab. 2. armije 5 časova

81 Komanda kr. 7/13 21. I 42. 1040 21. I 42. 12. I 42.
karab. 2. armije

82 Komanda kr. 5/34 21. I 42. 1041 21. I 42. 19. I 44.
karab. 2. armije
Komanda VI 1030 20. I 42. 1051 21. I 42.
arm. korp.

83 Komanda kr. 4/71 21. I 42. 1042 21. I 42. 21. I 42.
karab. 2. arm. noću

84 Komanda VI 1030 20. I 42. 1051 21. I 42. 17. I 42.
arm. korp. noću

85 Komanda V 1585 20. I 42. 1052 21. I 42. 19. I 42.
arm. korp.

Vidi 87 — 20. I 42.
54

Draga	Varnice iz dimnjaka lokomotive zapalile dva vagona sena na vozu koji je išao u pravcu Zagreba. Seno uništeno; vagoni teško oštećeni.	
Muć (Split UK-CD)	Oko 50 ustanika naoružanih puškama i puškomitraljezima prodrlo u naselje. Iz zgrade opštine odneli su dve pisaće mašine, iz pošte telefonske i telegrafske aparate. Napali su žandarmerijsku kasarnu, u kojoj su žandarmi i pored pruženog otpora, savladani i razoružani; 1 žandarm ranjen — pomoć mu je ukazao lekar iz bat. cr. koš. Više ustanika ranjeno i odvedeno. Banda se u 14 časova udaljila u pravcu Otišića (Split CA-UH) oduzevši kočiju od katoličkog paroha. U toku je čišćenje. ⁷¹	
Rovte (Vrhnika SN-DE)	Nepoznata lica napala učiteljicu Zagala Paolu tražeći joj obaveštenja oodeljenju karabinijera i finansijske straže. Preduće su mere predostrožnosti.	
Krišović ⁷² kod Kistanja	Karabinijeri XIV bat. i vojnici III/129. peš. ⁷³ pod komandom oficira sukobili se sa cružanom grupom u zasedi, hrabro se suprotstavivši; međutim, ustanici su uspeli da se razidu zahvaljujući prirodi terena koji je stenovit i pošumljen. <i>Naši gubici: poginula 2 karabinijera</i> (Cesano Biagio, 1906. godište, i Jocolla Luigi, 1921. god.)	Generalštab Kr. vojske 1050 21. I 42.
Sušak	Komunistička partija vrši rasturanje letaka kojima se obeležava 18-godišnjica Lenjinove smrti. Slavi se pobeda crvene vojske i uništenje fašizma. Preduzeta je aktivna budnost.	
Bileća	Ustanici izvršili napad na žel. stanicu, savladali hrvatski garnizon i zapalili stanicu. Zarobili 3 hrvatska vojnika, 2 žandarma, 3 funkcionera. Ustanici se povukli usled intervencije naših trupa. Ustanici izvršili prepad na mostu i na prevoju. Oba napada odbijena. Prema pouzdanim vestima za 21/I očekuje se priliv znatnih ustaničkih pojačanja iz Grahova za napad na kotu 803. ⁷⁴	Generalštab Kr. vojske 1050 21. I 42.
Čepelica i prevoj zapadno od kote 803 (Trebinje TR-FV)	Naša baterija 149/12 ispalila 26 granata na Turjanski — Sjećivica — Trnovac (Gospic NH-GK). Ustanici ponovo otvorili art. vatru na selo. ⁷⁵	
Korenica		Generalštab Kr. vojske 1050 21. I 42.

20. I 42.

86	Komanda VI arm. korp.	1111	21. I 42.	1078	22. I 42.	21. I 42. noću
87	Komanda V arm. korp.	1146	21. I 42.	1079	22. I 42. <i>Vidi</i> <i>116-85.</i>	20. I 42.
						21. I 42.
88	Komanda kr. karab. 2. armije	7/14	22. I 42.	1114	22. I 42.	14. I 42.
89	Komanda kr. karab. 2. armije	7/69	21. I 42.	1115	22. I 42.	13. I 42.
90	Komanda V arm. korpusa	881	21. I 42.	1123	22. I 42.	—
91	Komanda VI arm. korp. Komanda kr. karab. 2. armije	1160 5/65	22. I 42. 27. I 42.	1131 1361	23. I 42. 27. I 42. <i>Vidi br.</i> 95.	21. I 42. 22. I 42. po podne

Babin Potok	Ustanici pojedinačno otvorili vatru na našu komoru i automobil u gusto pošumljenom predelu. Naši gubici: poginula 3 vojnika; ranjen 1 oficir i 6 vojnika. 58. bat. cr. koš odmah izvršio čišćenje, bez rezultata. ⁷⁶
Solin Vidi br. 69 – 107.	Posle napada, za vreme čišćenja zone, uhapšeno ukupno 400 lica.
Korenica	Ustanici su produžili art. paljbu — pogodili sedište naše komande, kojom prilikom su <i>četvorica teško ranjena, među kojima jedan oficir, koji je kasnije umro</i> . Uveće je neprijatelj izvršio napad s jugoistoka novim snagama i novim sredstvima. Napad je odbijen. Naši gubici: 2 mrtva, od kojih jedan oficir; ranjenih 8, među kojima 1 oficir. Neprijateljska aktivnost nastavljena u toku noći i na dan 21.-og. ⁷⁷
Turnjanski — Sječivica Bunić — Salamunić B. Polje — Debelo Brdo (Gospić OI-FT-IO-FR) PL-FV-ON-FR	Naša baterija 149/13 ispalila 14 granata na pomenuto mesto. Eskadrila BR. 20 izvršila bombardovanje s vidnim znacima uništenja.
Zona Padjene (Knin)	Mešoviti odred karabinijera i vojnika za vreme čišćenja sukobio se sa ustanicima koji su nameravali da oštete telefonsku liniju. Dva ustanika zarobljena.
Vera — Lapat — Plaška Glava (Plaški)	Opštinski stražar Cvitković Petar iz Plaškog 39 god., Hrvat-katolik, pošao je u pomenuta mesta radi dostavljanja naredenja, <i>nije se vratio</i> . Smatra se da su ga odveli komunisti. Komanda garnizona naredila čišćenje.
Zona Kastavština	Komanda gran. stražejavlja da je komunistička propaganda pojačana time što se vrše zločini i upućuju pojedinačne pretnje ljudima koji su nam naklonjeni, s ciljem da nas otude zastrašivanjem stanovništva. Najzloglasniji centar: Marcelji. Naredeno je da se vrše prepadi i iznenadenja u cilju hapšenja.
Medeno Polje (Bihać TI-FL)	Odred garnizona Petrovac koji je otiašao radi snabdevanja drvima sukobio se sa snažnom ustaničkom kolonom i u borbi je savladan. Oko 1000 ustanika napalo kolonu koja se sastojala od dve čete i odeljenja artiljerije. Posle žestoke i uporne borbe, kćja je trajala od 11 do 16 č odred se povukao u Petrovac. Naši gubici su teški a isto tako i neprijateljski.

Generalštab
Kr. vojske
1100 22. I 42.

Generalštab
Kr. vojske
1140 23. I 42.

22. I 42.

92 Komanda V 1207 22. I 42. 1134 23. I 42. 21. I 42.
arm. körp.

93 Komanda kr. 7/15 23. I 42. 1158 23. I 42. 18. I 42.
karab. 2. arm.

19. I 42.

21. I 42.

94 Komanda kr. 6/8 23. I 42. 1162 23. I 42. 22. I 42.
karab. XIV bat. noću

95 Komanda VI 1200 23. I 42. 1170 23. I 42. 21—22. I
armijskog 42.
korpusa

Izgleda, ovi nameravaju da napadnu Petrovac i Drvar.⁷⁸
Za vreme izviđanja zarobljeno 6 komunista i naneti neutvrđeni gubici. Uhvaćena četvorica koja su posedovala oružje i zapaljena kuća starešine sela.

Turjanski	Baterija 149/13 produžila da bombarduje Turjanski i Sječivici. Dva BR 20 izvršila bombardovanje znatno porušivši Bjelo Polje i Vrelo. Snabdjevanje nije izvršeno usled <i>znatnog vetra</i> .
Bribir	Seftić Cecilijs i Mauzić Ivan prijavili su krađu ogromnih količina hrane — koju su, izgleda, izvršili komunisti.
„	Grupa od 40 hrvatskih vojnika, na neodređenoj razdaljini od naselja, sukobila se s komunistima. <i>Gubici Hrvata: 4 mrtva i 4 ranjena</i> . ⁷⁹
Grosuplje	U blizini sela nadjeni komunistički leci.
Sušak	U neodređeno vreme u ulici Medaglie d'oro nepoznati oborili stub postavljen od strane uprave prilikom svečanog otvaranja puta Sušak — Kraljevica i oštetili liktorski snop iznad natpisa „Sistemata da C-do 2. Armata anno 1942“ Nepoznati su uklonili takođe i tablu s natpisom: „Za Bakar“.
Vidi br. 91 – 111 – 101.	Kolona sastavljena od dve čete i pratećeg odjeljenja III/125. peš. ⁸⁰ jačine 250 ljudi, pod komandom kapetana Brandolinija, u 12 časova stupila je u dodir s komunističkim snagama jačine oko 600 ljudi koje su bile raspoređene na zapadnim visovima. Pod preciznom vatrom naše artiljerije i pešadije ustanici su pretrpeli teške gubitke. Pošto je našima pretila opasnost da budu opkoljeni od strane jakih skijaških jedinica, uspeli su da se izvuku iz borbe u 14,50 i ometani velikim snegom povukli se na put za Vrtoče, zatim u Petrovac uz podršku druge jedinice koja je stigla u zonu. Naši gubici: <i>poginuli: 2 oficira (kap. Brandolini, ppor. Sakoča — Saccoccia); ranjeni: 2 oficira (por. Tommazini — budući ponovo ranjen ostao je na položaju, i por. Lombardo); nestali: 3 oficira (por. Tommazini, sanitetski por. Marcoka — Marzocca, ppor. Lombardo); 3 vojnika poginula — provereno; nestali: 43 (skoro svi mrtvi, ranjeni ili promrzli, verovatno 25—30 mrtvih); prikupljeno 11 ranjenika i 4 promrzla.</i>

96	Komanda kr. karab. Šibenik	21	23. I 42.	1172	23. I 42.	21. I 42.
97	Komanda XI arm. korp.	1/470	23. I 42.	1185	24. I 42.	21. I 42.
98	Komanda V arm. korp.	1245	23. I 42.	1186	24. I 42.	22. I 42.
99	Komanda kr. karab. 2. armije	6/44	24. I 42.	1205	24. I 42.	19. I 42. 19 č
100	Komanda kr. karab. 2. armije	7/16	24. I 42.	1206	24. I 42.	20. I 42. 20. I 42. 19. I 42.

Neprijateljski gubici vrlo teški, ginulo ih je na desetine. Izgubljen materijal: narušena dva topa pratećeg odjeljenja, jedan zaklon, 2 točka, 2 sanduka pošto su mazge ubijene — ostale su se vratile. Držanje čitave kolone vanredno hrabro. Neprijatelj je skinuo uniforme sa mrtvih i sa ranjenika, verovatno da bi ih sam iskoristio.⁸¹

Generalštab
Kr. vojske
1190 24. I 42.

Jedinice garnizona Petrovac i hrvatske jedinice ojačane sa oko 100 naoružanih civila zauzimaju odbrambeni položaj Petrovac. Kasno po podne neprijatelj je despeo do 4 km zapadno od Petrovaca. U toku noći izgleda da se vratio u Medeno Polje.⁸²

Šibenik	Subverzivnim parolama nepoznata lica zaprljala fasadu crkve Sv. Dominik na obali. [San Domenico di Borgo a mare]
Zona Dolina Poljane ⁸³	Nemačke jedinice sukobile se sa ustanicima, koji su imali 11 mrtvih i 15 zaobljenih. Posle toga pojačan je nadzor nad demarkacionom linijom između italijanskog dela Slovenije i naredeno da se odmah pruži otpor čim bi ustanci pokušali da stupe na našu teritoriju. ⁸⁴
(Gospic NH-GF)	Naša baterija 149/13 ispalila 50 granata na Turjanski i Narandoici. ⁸⁵ (?) Naši avioni (BR 20) bombardovali Gradinu i Tuk (Gospic PI-FV) i Krbabicu (OI-FV) s vidljivim rezultatima.
Grm (N. Mesto CO-XN)	Vojnici 24. peš. uhapsili učenika Medveška Ljubomira, od 17 g., iznenadivši ga prilikom bacanja subverzivnih letaka na ulicu, koji su sadržavali poziv slovenačkom narodu da se suprotstavi italijanizaciji i germanizaciji Slovenije; poziv slovenačkim majkama i očevima da se suprotstave upisivanju dece u „Gil“. ⁸⁶
Ljubljana	Nepoznata lica iz nepoznatog razloga bacila kamenice na izlog radnje Eberle Frica, Nemca (vidi br. 72).
Ljubljana	Nepoznati presekli telegrafsko-telefonske žice sa Zagrebom.
Hreljin	Jak požar skoro potpuno uništio kuću br. 61, onu istu u kojoj su uveče 6. XI 41. bili zarobljeni karabinjer, ital. vojnik i hrvatski žandarm (vidi br. 78).

101 Komanda XI 1/484 24. I 42. 1241 25. I 42. 24. I 42.
arm. korp. 20,30 č

102 Komanda VI 1266 24. I 42. 1243 25. I 42. 24. I 42.
arm. korp.

Vidi 95—
107.

103 Komanda V 1296 24. I 42. 1244 25. I 42. 23. I 42.
arm. korp.

24. I 42.

Ljubljana

U krčmi uhapšen opasan komunista u ilegalstvu Drago Breznikar, student; kod sebe je imao automatski pištolj i ručne bombe. Vojni sud je uputio nalog za hapšenje zbog učešća u oružanim bandama i ugrožavanja života pripadnika oružanih snaga.

Naši avioni bombardovali, tukli malim bombama i mitralijirali Todorčević (Bihać SR-FL), Medeno Polje (Tl-FN). Puni pogoci ciljeva, neprijateljske grupe raspršene.⁸⁷

Izvršeno izvidanje i čišćenje zone Vesena,⁸⁸ Ravnjina, Livno, Malovan, Borova,⁸⁹ Lopavice.⁹⁰

Zapažena aktivnost ustanika u zoni Vrdolje u cilju pribavljanja namirnica; garnizon Koinije⁹¹ pripremljen za eventualnu intervenciju, avionima izvršeno snabdevanje hranom Kalinovik—Ulog. Započeta konvergentna operacija s više kolona iz garnizona Trebinje i Bileća, u cilju deblokiranja puta. Sukob kolone iz Trebinja na sedlu kota 814 i 728 (Trebinje TR-FX), neprijatelj primoran na povlačenje, a zatim angažovan severno od Mosko—Trebinje. Kolona iz Bileće angažovana južno od Panika (UH-GM). Akcija nastavljena 24-og uz učešće avijacije i još uvek je u toku.⁹² Snabdevanje Bileće izvršeno avionima. Prekinuta telefonska linija Knin—Drvar.

Okolina Rakića
(Gospic NH-FR)

Jedna kolona 2. peš. pod komandom majora Đufrida [Giuffrida], nastupajući od Široke Kule (MH-FP) radi odlastka u Rakiće, napadnuta u 12,30 časova 1500 m ispred Rakića od strane nadmoćnijih protivničkih snaga. Posle uporne borbe od 12,30 č do 18 č naši su stigli na 400 m od Rakića, a zatim su, usled nesavladljivog neprijateljskog otpora, bili primorani da se povuku u Široku Kulu. Naši gubici — poginuli i ranjeni: 8 oficira, među kojima major Đufrida (poginuo); 8 podoficira; 120 vojnika; ranjeni: 5 oficira, 1 podoficir, 45 vojnika — 300 promrzlo; izgubljeni 4 topa 65/17 (dva onesposobljena), dva laka tenka, 1 mitraljez, 12 puškomitraljeza, razni materijal; pobijeno 38 grla stoke a 10 ranjeno.

Ostale kolone (Sodu), savladavši snažan otpor protivnika i izdržavši borbu, u 3,30 produžile su za Klanac, gde se

M. Metla

104	Komanda kr. karab. 2. armije	4/87	24. I 42.	1258	25. I 42.	23. I 42. noću
105	Komanda XI arm. korp.	1/501	25. I 42.	1275	25. I 42.	24. I 42. 20,45 č
106	Komanda kr. karab. 2. armije	6/50	25. I 42.	1279	26. I 42.	22. I 42. 19 č
107	Komanda VI arm. korp.	1330	25. I 42.	1294	26. I 42.	25. I 42. Vidi br. noću 111.
	Komanda VI arm. korp.	1542	28. I 42.	1413	Vidi br. 25. I 42. 86 – ukupno poginulo 8 – ranjeno 20 – pro- mrzlo 2 – nestalo 20 Vidi 101. ⁹⁹	
108	Komanda V arm. korp.	1351	25. I 42.	1295	26. I 42.	20. I 42.

Kota 783 (NK-GM)	vodi borba. Otežan marš usled velike količine snega; nekoliko promrzlih. Kolona „Armeni“ primorana da se povuče na polaznu bazu u nemogućnosti da prenoći usled snega. ⁹³	
Dabar (Senj XV-GU)	Avioni 63. grupe za vazdušno osmatranje izvršili snabdevanje Korenice, prema kojoj je od 23-eg neprijatelj smanjio pritisak. Naši BR 20 bombardovali perifernu zonu Korenice. ⁹⁴ Snažna grupa ustanika napala i opkolila hrvatsku žandarmerijsku stanicu, za koju se smatra da je savladana s obzirom na njenu malobrojnost. Naša komanda divizije nije pristala da pošalje pojačanje s obzirom na postojeću situaciju. ⁹⁵	Generalštab Kr. vojske 1261 25. I 42.
Škare (Senj XV-GO)	Javljeno o snažnom koncentrisanju neprijatelja. ⁹⁶	
Sušak	U ulici Kaleari [Caleari] nepoznata lica presekla telefonsku liniju vatrogasne čete. Ponovo uspostavljenja.	
Cerkno	Naš stražar hicem iz karabina ranio civila koji se nije zaustavio kad mu je to bilo naredeno.	Generalštab Kr. vojske 1300 26. I 42.
Novo Mesto	U blizini Štedionice karabinjeri našli parčad harđije s parolama, ispisanim olovkom, u prilog „oslobodilačkog fronta“ i „partizana“. Zaustavljeno i pretresano nekoliko studenata na prolazu u blizini. Ishod negativan.	
Grla (Split UD-BS)	Oko 30 komunista izvršilo napad 3 km severoist. od Grla na dva prazna kamiona koja su dolazila iz Sinja. Naši gubici: 1 mrtav, 1 ranjen; kamioni onesposobljeni. ⁹⁷	
Solin	Streljan inicijator napada na oficirsku menzu. ⁹⁸	
Bileća—Trebinje	Naše kolone, dolazeći iz Bileće, spojile su se i snabdele hranom Bileću. Tom prilikom došlo je do daljih sukoba. Naši dosadašnji gubici: 6 mrtvih, 20 ranjenih, 2 promrzla, 20 nestalih. Neprijateljski nepoznati. ¹⁰⁰	Generalštab Kr. vojske 1300 26. I 42. 1432 29. I 42.
Zona Drvar—Oštrelj	Utvrđen dolazak novih ustaničkih odreda i pojačan pritisak.	
Jasenak	Ustanici savladali hrvatski garnizon, razoružali ljudstvo, oduzeli uniforme i delom poubijali. 41 vojnik pušten na slobodu — 24-og se prijavili garnizonu Ogulin u civilnom odelu. Nije poznata sudbina dvojice oficira i ostalih vojnika. ¹⁰¹	Generalštab Kr. vojske 1300 26. I 42.

Komanda V 05/606 30. I 42. 1568 31. I 42. 24. I 42.
arm. korp. 8 č

isto 05/831 10. II 42. 2223 10. II 42. —

24. I 42.

25. I 42.
noću

24. I 42.

109 Komanda XI 1/523 26. I 42. 1310 26. I 42. 23. I 42.
arm. korp. 18 č

110 Komanda V 1385 27. I 42. 1328 27. I 42. 26. I 42.
arm. korp. noću

111 Komanda VI 1412 27. I 42. 1382 28. I 42. 26. I 42.
arm. korp.

112 Komanda kr. 7/18 28. I 42. 1391 28. I 42. 27. I 42.
karab. 2. armije

Komanda XI 1/562 28. I 42. 1409 28. I 42.
arm. korp.

Plaški	<p>Dva naša vojnika u službi nadzora vodova, udaljivi se 300 m od kantona, bila su napadnuta, svučena, razoružana a zatim ubijena od strane nepoznatih lica.¹⁰² Izvršena 4 hapšenja. (Desetar Antonelo i vojnik Mijan — 3 četa 1/47. peš. — udaljili se 30 m, napadnuti, ubijeni, razcružani, svučeni i bačeni u obližnji kanal).</p>	
	<p>Ustanici oslobođili jednog vojnika kolone „Duffrida“ da bi odneo dozvolu za prikupljanje ranjenika i sahranu posmrtnih ostataka naših vojnika. Kapelan i još jedan oficir preduzeli su mere da bi se izvršio prenos.¹⁰³</p>	
	<p>Kolona „Sodu“ prenoćila i zadržala se u toku dana 25-og između Pupovca i Bogdanovića (Gospic MH-GM) isturivši neke delove do sedla Klanac.¹⁰⁴</p>	
	<p>Garnizon Ličko Petrovo Selo izvršio ofanzivno izvidanje prema Prijekoju (Gospic ON-GO) bez rezultata.</p>	
Ljubljana	<p>Izdajući se za agente italijanske policije nepoznata lica ušla u stan nekog Brusa Franca i ranila teško hicem iz pištolja jednog od sinova koji je nameravao da se upiše u fašističku partiju. Prema tome razlog je bio političke prirode.</p>	Generalštab Kr. vojske 1340 27. I 42.
Turjanski Salamunić	<p>Našim topovima srednjeg kalibra tučen Turjanski. Naši BR 20 bombardovali — ometani rđavim vremenom — Salamunić (Gospic OI-FR). Avioni 63. grupe vazdušnog osmatranja nisu izvršili snabdevanje Korenice usled magle.</p>	Generalštab Kr. vojske 1340 27. I 42.
Drvar <i>Vidi br. 95.</i>	<p>Ustanici vratili 6 naših ranjenika, od kojih 2 teška, a za 27-i najavili da će vratiti još neke.¹⁰⁵</p>	
Zona Grlo — Dugo Polje <i>Vidi br. 107.</i>	<p>U sukobima sa vreme čišćenja zone naše jedinice ubile 7 komunista. Zapaljene su njihove kuće i uzeta 4 taoca iz mesta gde je 25-og bio izvršen napad na naš kamion.¹⁰⁶</p>	Generalštab Kr. vojske 1340 27. I 42.
Ljubljana	<p>Patrola karabinijera otišla u gradske kafane radi legitimisanja prisutnih. Kada je naređeno: „ruke u vis“, neki Urbančić Anton povukao se nekoliko koraka metnuvši ruke u džep. Karabinjer Kavali [Cavalli] — plažeći se da će ovaj odgovoriti vatrom — ranio ga u trbuš hicem iz pištolja.</p>	

113 Komanda kr. 4/94 27. I 42. 1375 28. I 42. 21. I 42.
karab. 2. armije 9 č
Vidi br.
100.

114 Komanda VI 1474 27. I 42. 1400 28. I 42. 27. I 42.
arm. korp.

isto 420/A.C. 28. I 42. 1416 29. I 42. 27. I 42.
(.)

115 Komanda VI 394 27. I 42. 1092/A. 27. I 42. 26. I 42.
arm. korp. C.

116 Komanda V 1502 28. I 42. 1412 29. I 42. 26. I 42.
arm. korp. Vidi
127-87. 27. I 42.

27. I 42.

Vidi 28. I 42.
127-87

Hreljin	Polić Slavko, 1909 godište, Hrvat — arijevac-katolik, pobegao je iz žandarmerije iskočivši kroz prozor jednog nužnika. Gonjen od strane hrvatskih žandarma, Polić je pao u bunar, našavši tamo smrt. Bio je uhapšen u Karlovcu, gde je bio pozvan da služi u jednoj hrvatskoj jedinici. 20-og je sproveden u Hreljin kao pripadnik komunističke bande, odgovoran za otmicu izvršenu 6 nov. 1941. Uveče 20-og/I Polić je priznao svoje pripadništvo bandi.	
Knin	Preki sud osudio na kaznu smrti dvojicu okrivljenih za sabotažu. Kazna je izvršena. (Atla Đuro, 36 god., i Nikola Gambirosa, 34 god., pravoslavci).	
Gradac	Naš vod koji je motornim čamcem došao iz Makarske naterao je u bekstvo oko 40 oružanih ljudi koji su opsedali mesnu žandarmerijsku stanicu. Za vreme sukoba žandarmi ubili ili ranili nekoliko vojnih begunaca koje su oružani ljudi hteli da oslobole. ¹⁰⁷	Generalštab Kr. vojske 1380 28. I 42.
Sinj	Preki sud osudio na kaznu smrti Anjušića Tadiju, 26 god., pripadnika bande odgovorne za dela sabotaže i ubistva u zoni. Smrtna kazna izvršena u 17,16 č u blizini groblja.	Generalštab Kr. vojske 1380 28. I 42.
(.)	Naši avioni nisu bili u mogućnosti da snabdeju Korenicu i da bombarduju ustanike, usled magle. Od 4 aviona BR 20 koji su uzleteli, usled nepovoljnih atmosferskih prilika samo jedan je mogao da bombarduje Debelo Brdo.	
Korenica	Ustanici vratili garnizonu Korenica 12 naših ranjenika i promrzlih. Pritisak neprijatelja unekoliko smanjen. ¹⁰⁸	
Vrgin Most	Žel. linija s Topuskim ponovo prekinuta. ¹⁰⁹	
Zona Perna (Petrinja QM-AT)	Odred XV bat. 11. bers. sukobio se sa grupom ustanika, koji su raspršeni uz neutvrđene gubitke. Naši gubici: ranjen 1 oficir, 1 vojnik. ¹¹⁰	Generalštab Kr. vojske 1432 29. I 42.
Zona Podgorje (Petrinja QV-AX)	Odred XXVII bat. 11. bers. sukobio se sa grupom od 50 ustanika, nateravši ih u bekstvo i nanevši im gubitak od 10 mrtvih. Mi nismo imali gubitaka. Uništene kuće u kojima su ustanici našazili na podršku i zaplenjena stoka. ¹¹¹	
Korenica	Naši avioni 63. grupe za vazdušno osmatranje snabdeleni Korenicu municipijom za minobacač 81, ličnim oružjem, odećom, uljem i drugim namirnicama. Ustaničko zrno pogodilo naš avion u elisu.	

28. I 42.
noću

117 Komanda VI 1542 28. I 42. 1413 29. I 42. 27. I 42.
arm. korp. uveče
Komanda karab. 1/3 29. I 42. 1456 29. I 42.

ispostave Solin

Vidi br. 28. I 42.
124. 11 č

118 Komanda XI 1/568 28. I 42. 1414 29. I 42. 28. I 42.
arm. korp. po podne

119 Komanda kr. 6/61 28. I 42. 1435 29. I 42. 25. I 42.
karab. 2. armije

120 Komanda kr. 6/62 29. I 42. 1435 29. I 42. 27. I 42.
karab. 2. armije 10 časova

28. I 42.

121 Komanda kr. 7/19 29. I 42. 1434 29. I 42. 24. I 42.
karab. 2. armije

26. I 42.

28. I 42.

122 Komanda XI 1/583 29. I 42. 1461 30. I 42. 29. I 42.
arm. korp.

Krbavica (Gospic OI-FV)	Naš BR 20 bombardovao Krbavicu i mitraljirao grupu skijaša.
Raduč (Novi Grad OI-EU)	Ustanici prekinuli železničku, telefonsku i telegrafsku liniju, iščupali šine, oborili bandere. ¹¹²
Kaštel-Stari Kaštel-Sućurac (Split TN-BQ)	Oko 30 ustanika otvorilo puščanu vatru na dva naša stržara prilikom vršenja nadzora pruge. Ustanici oterani, muničija zaplenjena. ¹¹³
Rt Planka (otok Vis RH-BL)	Neprijateljska podmornica potopila brod „Nanuča“ [Nannuccia], koji je prenosio so; 1 mrtav, 20 ranjenih.
Ljubljana	Nepoznati hicima iz vatrengog oružja ubili Lerniča Ivana, narednika slovenačke žandarmerije, pripadnika civilnog odreda teritorijalnih karabinijera. ¹¹⁴
Kostanjevica — Orehovec	Patrola gran. milicije i patrola 24. peš. ¹¹⁵ našle su ujutru, odnosno po podne, na putu papirne jugoslovenske zastavice.
Kostanjevica — Oštrec	Druga patrola 24. peš. ¹¹⁶ našla iste zastavice na putu.
Vrhniku	U ulici Kotnikova cesta — u blizini zgrade P. M. — karabinjer našao 3 letka na slovenačkom jeziku, kojim se pozivaju Slovenci da ne šalju decu u režimske omladinske organizacije i da ne uče italijanski jezik. Leci su upućeni: „Starim Slovencima i vaspitačima“ a potpisani su: „Učitelji slovenačkog narodnooslobodilačkog fronta“. Naši avioni izvršili izviđanje, koje je bilo ometano usled rdavog vremena; u zone Plana, Bileča, Trebinje i dalje pristižu ustaničke snage: tamo se prikupljaju delovi sa srednjeg toka Trebišnjice (koji su otišli usled akcije na zaštitu radova na pruzi Hum—Zavalu) i iz Grahova. ¹¹⁷
Ljubljana	Nepoznati bacio minu na kuću Ačeta [Accetto] Frančeska. Nije bilo žrtava. Nepoznat razlog.
Ljubljana	Podoficir — voda patrole agenata javne bezbednosti ranio revolverskim hicem Vedraka Bogomira zato što nije stao kad mu je bilo naredeno.
Ljubljana	Nepoznati revolverskim hicem ubili žandarmerijskog vodnika Lenića Ivana, iz nepoznatog razloga. ¹¹⁸
Ljubljana	Naden leš nekog Franca Roziča, frizera, koga su nepoznati ubili sa dva pištoljska hica u glavu — smatra se iz političkog razloga. ¹¹⁹

123	Komanda XI arm. korp.	593		30. I 42.	29. I 42. uveče
123	Komanda V arm. korp. Žel. milicija Specijalni de- tašman – Sušak	1571 III/553/ 308 b	30. I 42. 31. I 42.	1462 1602	30. I 42. 29. I 42. noću 1. II 42.
124	Komanda VI arm. korp.	1620	30. I 42.	1463	30. I 42. (<i>Vidi br.</i> <i>117</i>).
125	Vojna delegacija 456/F transporta		30. I 42.	1477	30. I 42. 30. I 42.
126	Komanda XI arm. korp.	1/598	30. I 42.	1509	30. I 42. Noć uoči 29. I 42. 29. I 42. 24 č
127	Komanda V arm. korpusa	1637	30. I 42.	1510	30. I 42. 29. I 42. <i>Vidi br.</i> <i>123.</i> <i>Vidi br.</i> <i>gore.</i> 30. I 42.
128	Komanda VI arm. korp.	1684	30. I 42.	1513	30. I 42. 30. I 42.
129	Komanda kr. karab. 2. armije	5/75	1. II 42.	1605	1. II 42. 22. I 42.

Ljubljana	Četiri mladića i dve devojke pištoljskim hicem u potiljak ubili artiljerca iz 13. puka, uzeli oružje, leš sakrili iza jedne ograde. ¹²⁰	Generalštab Kr. vojske 1470 30. I 42.
Raduč (N. Grad NM-EQ)	Jake ustaničke snage napale naš detašman na stanicu, koji je pružao otpor s mesta, nanevši neprijatelju neutrvđene gubitke. Na našoj strani: <i>I mrtav, I ranjen.</i> Naša pokretna grupa stigavši iz Gospića, materala u bekstvo protivnika. ¹²¹	Generalštab Kr. vojske 1470 30. I 42.
	Brod „Nanuča“ potopljen pošto je ispaljeno 100 topovskih granata i 3 torpeda. Baterija „Zečevo“ otvorila vatru na podmornicu, koja je uspela da zaroni. <i>Gubici sledeći: I mrtav, 7 nestalih — 19 spasenih.</i>	Generalštab Kr. vojske 1470 30. I 42.
Medak — Lovinac	Duž žel. pruge konstatovana dva prekida i mnogo oborenih telegrafskih stubova. Telegrafsko-telefonske žice presečene na više mesta. ¹²²	
Ljubljana Toplice	Nepoznati prekinuli vojnu telefonsku liniju presekavši žice.	Generalštab Kr. vojske 1520 31. I 42.
Ljubljana — Hrast ¹²³ (MQ-DN)	Na policijsku patrolu i vojnike 8. bataljona cr. koš. „M“, dok su odlazili za Hrast da izvrše hapšenja, ispaljeni rafali iz puškomitrailjeza i drugog oružja od strane desetak ustaničkih, koji su se povukli pre dolaska našeg pojačanja.	
Mrvoši (Ogulin XN-AV)	U prvim jutarnjim časovima oko trideset ustaničkih napalo naše stražarsko mesto na mostu na reci Dobra. Energičnim protivdejstvom napadači rasterani. ¹²⁴	
Delnice — Lokve	Ustanici oborili 6 telegrafskih stubova, liniju uspostavljenu u 8,30.	
Zona Korenica	Ustanici povremeno vršili gađanje u cilju uznenmiravanja, s položaja automatskih oruđa oko Korenice, prouzrokovavši gubitak od <i>I mrtvog</i> .	Generalštab Kr. vojske 1520 31. I 42.
Raduč	Naši gubici iznose: <i>I mrtav, 8 ranjenih, 1 promrzao</i> — protivnički nisu utvrdeni. ¹²⁵	
Korenica Gradina—Debelo Brdo	Avioni nisu izvršili snabdevanje iz vazduha usled niskih oblaka. Dva BR 20 izvršila bombardovanje s vidljivim rezultatom. ¹²⁶	Generalštab Kr. vojske 1520 31. I 42.
Zona Ljubina poljana (Knin SI-DX)	Zapaženo prisustvo grupe partizana koji su, izgleda, nameravali da podu u zonu Korenica.	
Kričke (Drniš)	U jednoj seoskoj školi nađen list kucan mašinom, s potpisom „Srpski divovi planine“. Sadrži pretnje upućene Hrvatima Drniša i okoline. Istraga u toku.	

130 Komanda V
arm. korp.
isto 1707 31. I 42. 1571(.) 1. II 42. 31. I 42.
1/636 1. I 42. 1624 2. II 42. 4,30 č

131 Komanda VI
arm. korp. 1746 31. I 42. 1572 1. II 42. 31. I 42.
4 časa

31. I 42.

132 Komanda V
arm. korp. 1707 31. I 42. 1573(.) 1. II 42. Noć uoči
31. I 42.
31. I 42.
8 časova

Bela Voda (Cerknica US-CD)	Prolazeći kroz mesto komunisti sa 4 pištoljska hica teško ranili nekog Debeljaka. Razlog nepoznat. Komunisti su se uputili u nepoznato mesto. Istraga negativna usled solidarnosti stanovništva.	
Plana	Neprijatelj pokušao da izvrši napad na mesta, ali je oteran energičnim protivdejstvom. <i>Naši gubici: 1 poginuo, 8 ranjenih, među kojima 1 oficir.</i> ¹²⁷ Šest BR 20 bombardovalo zonu Panik-Vraćevica (Trebinje UK-GM) gde su primećeni pokreti neprijatelja i zakrčen put Trebinje—Bileća kod Skrobotna. ¹²⁸	Generalstab Kr. vojske 1760 4. II 42.
Grabovac (SP-AB)	Nepoznati saboteri prekinuli železničku i telefonsku liniju Petrinja—Glina.	Generalstab Kr. vojske 1600 1. II 42.
Kota 611 kod Metka (N. Grad N-H-EZ)	Patrola od četiri čoveka sukobila se s tri ustanika, od kojih je jedan pobegao. Dva ranjena, zatim streљana. Zaplenjene dve puške „mauzer“ i jedna bomba „breda“. ¹²⁹	

Ukupni gubici u januaru: poginuli 85, ranjeni 168, promrzli 307, nestali 410.

Od toga:	oficira	podoficira	vojnika
poginulo	8	1	76
ranjeno	24	1	143
promrzlo	—	307	—
nestalo	12	8	390

133	Komanda obals- ke odbrane Ljubljana	542	2. II 42.	1616	2. II 42.	2. II 42. 1,06 č
1	Komanda obals- ke odbrane Ljubljana	543	2. II 42.	1617	2. II 42.	
	Vojna delegacija transporta Ljubljana	882	2. II 42.	1619	2. II 42.	
	Komanda kr. karab. 2. armije	6/71	2. II 42.	1648	2. II 42.	
	Komanda XI arm. korp.	1/755	6. II 42.	1909	6. II 42.	Vidi br. 141/9.
134	Komanda V arm. korp.	1749	1. II 42.	1623	2. II 42.	1. II 42.
2						
135	Komanda VI arm. korp.	1824	1. II 42.	1626	2. II 42.	1. II 42.
3						
						1. II 42. noću
136	Komanda kr. karab. 2. armije	7/21	1. II 42.	1633	2. II 42.	1. II 42.
4						
137	Komanda kr. karab. 2. armije	6/72	2. II 42.	1643	2. II 42.	1. II 42. 9,15
5	Komanda kr. karab. Črnomelj	116/1	2. II 42.	1639	2. II 42.	
138	Odeljenje za ve- zu Vojne dele- gacije transpor- ta Ljubljana	217	2. II 42.	1638	2. II 42.	2. II 42. 5,45 č
6	Komanda XI A. K.	1/674	3. II 42.	1734	4. II 42.	
139	Kr. karab. 2. armije	4/117	2. II 42.	1644	2. II 42.	31. I 42. 20 časova
7						

Verd	Grupa ustanika izvršila napad na stanicu. Uništeni uredaji za prebacivanje koloseka, telefonski i telegrafske aparati. Voz-cisterna 689 mitraljirana na deonici između Verda i Logateca: probušene 4 cisterne. Presećene telefonske žice između Ljubljane i Logateca. Naši gubici: ranjeni: 1 oficir i 25 vojnika. Zarobljeni: 1 artiljerac i jedan lekarski pomoćnik dok su na stanicu Verd čekali vojnički voz. Jedan od napadača ubijen. ¹³⁰	Generalštab Kr. vojske 1630 2. II 42.
Lokve — Vrata	Između dve stanice eksplodirala mina ne nanevši štetu.	Generalštab Kr. vojske 1630 2. II 42.
Ribarić (Split UO-CO)	Žandarmerijska stanica saopštila da su ustanici — komunisti izvršili napad na naselje Maljkovo (UM-CO). Naredeno čišćenje. ¹³¹	
Split	Izbio požar u hangarima brodogradilišta. Brzom intervencijom šteta je ograničena. Razlog zlonameran. ¹³²	Generalštab Kr. vojske 1630 2. II 42.
Ljubljana	Karabinjeri određeni za kontrolu pašosa našli na železničkom stovarištu kofer sa oko stotinu subverzivnih brošura i s fotografijama strelnih komunista.	
Semič	Vojnik Rinaldi iz 23. peš. puka, ¹³³ sa službom na stanci, hicem iz karabina ubio nekog Jakića Augusta iz Kočevja zato što nije digao ruke kada je prilikom pretresa uhapsen. Kod njega je nadjen pun automatski pištolj.	Generalštab Kr. vojske 1680 3. II 42.
Stara Cerkev	Dva km od stанице voz 9312, koji je išao prema Ljubljani, naleteo na vojnika za nadzor pruge, povredivši ga.	
Rijeka	Nepoznati odneli rotativni zupčanik iz štamparije „La Vedetta d' Italia“, one mogućivši štampanje novina za 1. i 2/II. S obzirom na neznatnu vrednost odnetog dela, smatra se da je osoblje štamparije izvršilo krađu u cilju sabotaže. U toku je istraga. List je štampan na drugim mašinama.	Generalštab Kr. vojske 1820 5. II 42.

140 8	Komanda kr. karab. 2. armije Žel. milicija Ljubljana	6/73 III/2499/ 308 S.	2. II 42. 1. II 42.	1645 1761	2. II 42. 4. II 42.	1. II
141 9	Komanda XI arm. korp. Komanda kr. karab. 2. armije	1/659 6/71	2. II 42. 3. II 42.	1674 1687	3. II 42. 3. II 42.	2. II 42. Vidi br. 133/1.
142 10	Komanda V arm. korp.	1792	2. II 42.	1675	3. II 42.	31. I 42.
143 11	Komanda VI arm. korp.	1870	2. II 42.	1676	3. II 42.	2. II 42. noću 1. II 42.
144 12	Komanda kr. karab. Split	58/2	3. II 42.	1731	4. II 42.	3. II 42.
	Komanda VI arm. korp.	1910	3. II 42.	1733	4. II 42.	3. II 42.
145 13	Komanda XI arm. korp.	1/674	3. II 42.	1734	4. II 42.	1. II 42.

Ljubljana	U cilju sabotaže nepoznato lice pustilo u pokret sa 30 km na sat lokomotivu koja je bila zaustavljena kod stovarišta robe. Prešavši 1300 m oborila je branike na šinama na koloseku 26 i survala se niz nasip. Lica nisu povredena, lokomotiva prilično oštećena, lako oštećena baraka za smeštaj vojnika za nadzor pruge.	Generalštab Kr. vojske 1680 3. II 42.
Zavrh (Cerknica TN-CU)	Jedinice 10. čete železničara i 7. čete grenadira ¹³⁴ idući stazama sukobile se sa oko 80 ustanika koji su izvršili napad na stanicu Verd. Posle borbe zapaljena kuća koja je pripadala banditima. Požar je izazvao brojne eksplozije, 3 ubijena, 4 strelnjana, 1 zarobljen, uhapšeno 20 sigurnih pomagača. Zaplenjene 3 puške „mauzer“, dve torbe sa šaržerima i bombama, metalni delovi puškomitrailjeza uništenih požarom, razni materijal. Naši gubici: ranjen 1 oficir (por. Karletti) i 1 vojnik (inženjerac Gamberoni). ¹³⁵	Generalštab Kr. vojske 1680 3. II 42.
Korenica (Vidi 83) 137/1	Vatrom iz automatskih oruđa u cilju uz nemiravanja prouzrokovani sledeći gubici: 1 mrtav, 1 ranjen.	Generalštab Kr. vojske 1680 3. II 42.
Topusko	Nepoznati ustanici istrgli 500 m šina na pruzi za Vrginmost. ¹³⁶	
Sev. od Pribudića	Ustanici presekli 23 telefonska stuba.	
Krivi Do (Dubrovnik SP-FT)	Ustanici napali našu ojačanu četu u pratinji delova inženjerije koji vrše popravku telefonske linije s Trebinjem; ustanici oterani uz gubitke. Naši: poginuli: 1 oficir, 1 podoficir, 3 vojnika; ranjeni: 15 vojnika. ¹³⁷	Generalštab Kr. vojske 1680 3. II 42.
Kaštel Kambelovac	Karabinieri u sadejstvu s ljudstvom 151. mitr. bataljona izvršili operaciju hapšenja komunista. Za vreme sprovođenja neki Krokar Stefan, 29 god., istragao se i počeo da beži. Ubijen je s tri karabinska hica koja su ispalili vojnici. ¹³⁸	Generalštab Kr. vojske 1760 4. II 42.
isto	Povodom vesti o prikupljanju komunista uhvaćeno 10 lica. Jedan koji se usprotivio strelnjan.	
Otok (N. Mesto XT-BU)	Patrola graničara i agenata javne bezbednosti otvorila vatru na dva lica koja su pokušala da pređu italijansko-hrvatsku granicu preko reke Kupe a nisu se zaustavila kad im je bilo naredeno da stanu. Jedan ubijen, drugi ranjen.	

2. II 42.

Komanda kr. 7/23 4. II 42. 1755 4. II 42. 2. II 42.
karab. 2. armije 19,45 č

146	Komanda kr. karab. 2. armije	7/23	4. II 42.	1755	4. II 42.	1. II 42.
14	Komanda kr. karab. 2. armije	7/26	7. II 42.	1947 (Reč je o Liveriću Zvonku, 23 god. berberi- nu, politički povod, smatra se našim konfi- dентом).	7. II 42.	2. II 42.

	isto	7/26	7. II 42.	1947	7. II 42.	7. II 42. 8,10 č
147	Komanda V arm. korp.	1932	4. II 42.	1800	5. II 42.	3. II 42.
15						
148	Komanda XI arm. korp.	734	4. II 42.	1814	5. II 42.	4. II 42.
16						

4. II 42.

149	Komanda kr. karab. 2. armije	7/24	5. II 42.	1825	5. II 42.	4. II 42.
17						

Vidi br.
156/24.

4. II 42.
22 časa

150	Komanda V arm. korp.	1993	5. II 42.	1872	6. II 42.	5. II 42. 11 č
18						

Put Rakek — Cerkno	Presecanjem žica nepoznata lica na više mesta prekinula vojnu telefonsku liniju.	Generalštab Kr. vojske 1760 4. II 42.
Zalog — Ljubljana	Tri nepoznata lica, naoružana pištoljem, napala i razoružala stražara na žel. podvožnjaku.	
Ljubljana	U ul. Vecna pot naden leš nepoznatog od oko 30 god., ubijenog sa dva revolverska hica. Bez legitimacije. Vodi se istraža u cilju otkrivanja povoda zločina.	
Ljubljana	Vojni sud osudio na smrtnu kaznu studenta Šušteršič Milana 22 god., odgovornog za organizovanje oružane bande subverzivnog udruženja, posedovanje oružja i municije i napad na jednog vojnika. Streljan 7. II u 8,10, mesto Sava (severozap. od Tomačeva).	
Maja (okolina)	Ustanici prekinuli žel. prugu Petrinja—Gлина. Prekid popravljen na dan 4-og. ¹³⁹	
Župeno (Cerknica TR-CQ)	Prilikom čišćenja naše jedinice zarobile ustanika i otkrile dva šatora. Na jednome je bila podignuta zastava, a u jednom su bili sanduci municije pod zemljom. Oba uništena. ¹⁴⁰	Generalštab Kr. vojske 1820 5. II 42.
Bistra kod Vrhnikе	Požar je potpuno uništil radionicu, strugaru, drvo, nanevši vlasniku štetu od 800.000 lira. Pretpostavlja se da su to učinili ustanici u znak neprijateljstva. Vojnici u sadejstvu s vatrogascima iz Ljubljane pristupili su izolovanju i gašenju požara.	
Grosuplje (Cerknica CZ-VH) Ljubljana	Na seoskom putu unutar naselja karabinjeri našli na stotine letaka kojima se slovenački roditelji pozivaju da zabrane svojoj deci pohadanje italijanskih institucija. Sem toga, poziva se stanovništvo da se uzdrži od izlaska od 19 do 20 časova 7/II, jer je taj dan posvećen proslavi oslobođilačkog fronta.	
Borovnica	Za vreme čišćenja karabinjeri našli leš australijskog državljanina Devnin Jon-a, 29 god., pripadnika oružane bande, ubijenog u sukobu u 19 časova od strane jedinica 2. grenadirskog puka. ¹⁴¹	
Zona Bater (Ogulin VU-AL)	Jake ustaničke grupe u hrvatskim i italijanskim uniformama napale patrolu od 10 hrvatskih žandarma. Naši odredi otišli u zonu pošto su bili obavešteni o tome od strane 4 žandarma koji su uspeli da pobegnu. Odnet leš žandarma, uhapšena 3 sumnjiva lica. ¹⁴²	Generalštab Kr. vojske 1880 6. II 42.

151 19	Komanda VI arm. korps.	2100	5. II 42.	1873	6. II 42.	6. II 42.
152 20	Komanda XI arm. korpusa isto	1/771 1/778	6. II 42. 7. II 42.	1874 2101	6. II 42. 10. II 42.	4. II 42. 17,30 č
153 21	Komanda kr. karab. 2. armije	7/25	6. II 42	1881	6. II 42.	1. II 42.
						2. II 42.
						3. II 42.
154 22	Komanda V arm. korpusa	2038	7. II 42.	1921	7. II 42.	6. II 42. 4 časa
155 23	Komanda VI arm. korpusa	2170	6. II 42.	1922	7. II 42.	6. II 42. 6. II 42.
156 24	Komanda XI arm. korpusa	790	6. II 42.	1923	7. II 42.	4. II 42. 20,30 č
						5. II 42.
						7. II 42. ujutru
						7. II 42.

Lastva (Trebinje UK-FT)	Naša artiljerija otvorila vatru na mesto.	Generalštab Kr. vojske 1880 6. II 42.
Ljubljana	Grupa nepoznatih ljudi pojavila se u magacincu slovenačke carinarnice i, sprečivši čuvare u davanju otpora, sa oružjem u ruci, odnela 45 pušaka, 2 pištolja, 2170 metaka. Istraga u toku. ¹⁴³	Generalštab Kr. vojske 1880 6. II 42.
Mokronog (N. Mesto XL-CZ)	Karabinieri otkrili da je Jelenčić Ivan (20 god.) počeo u fabrići koža da prikuplja priloge za ustanike. Videvši da je otkriven, Jelenčić je otišao u ilegalnost. — Patrola 1/24. peš. ¹⁴⁴ našla na stazi dva subverzivna letka oslobođilačkog fronta umnožena na slovenačkom jeziku. — Karabinieri uhapsili studentkinju Kurent Ivanu (20 god.) uhvaćenu dok je s još tri žene — ostale nepoznate — pisala kredom po zidovima subverzivne parole.	
Dros—Vrbovec (CO-XI—Samo- bor) Ljubljana	Nekoliko ustanika (6) napalo hrvatsku žandarmerijsku stanicu. Komanda hrvatskog garnizona Karlovac uputila na lice mesta 3 žandarmerijske čete i 1 ustaški vod; 6 vozila dao je 1. brzi. ¹⁴⁵	
Kaštel Kam- belovac Zona Glamoč Vidi br. 25/XII.	Izvršeno čišćenje zone — pritvoreno 214 lica — zadržano 14 sumnjivih. ¹⁴⁶ Posle ustaničkih dejstava vraćen kapetan Bartolucci [Bartolucci], 1 podoficir i 15 vojnika, za koje se smatralo da su nestali prilikom napada na Blagaj. ¹⁴⁷	Generalštab Kr. vojske 1940 7. II 42.
Ljubljana	Iz zasede, postavljene blizu kuće, nepoznati hicima iz revolvera ubio nekog Alfonsa Jagermana, desertera, oružanih bandi a sada našeg konfidenta. — Dva crnokošuljaša iz VIII bat. izašla iz kasarne u 16,30, 7-og se još nisu vratila.	
Zona V. Bloke	— Skijaši XI minerskog bataljona sukobili se sa ustanicima, ubili jednog a ostale naterali u bekstvo. Mi nismo imali gubitaka. ¹⁴⁸ — Visoki komesar naredio zabranu kretanja od 17,30 do 6,30 i zatvaranje javnih ustanova i lokala u 17 časova; važi od 7-og do 16-og februara. Ova mera je odgovor na odluku oslobođilačkog fronta da se današnji dan proslavi nepojavljivanjem u javnosti.	Generalštab Kr. vojske 1940 7. II 42.
Ljubljana Vidi br. 149/17.		

157 25	Komanda kr. karab. 2. armije	7/26	7. II 42.	1947	7. II 42.	6. II 42. 22,30 č
	isto	4-137-1	7. II 42.	1958	7. II 42.	
26	Komanda kr. karab. 2. armije	7/28	9. II 42.	2064	9. II 42.	6. II 42. 19,45 č
	Komanda XI arm. korp. isto	1/822 1/1338	7. II 42. 3. III 42.	1988 3683	8. II 42. 6. III 42.	6. II 42. 20,15 č —
					7. II 42. 7.15 č	
27	Generalštab kr. vojske — Odelje- nje za zaštitu po- strojenja itd.	PI/2528	6. II 42.	2072	9. II 42.	—
28	Delegacija istoč- nih železnica	-DE/6/ 2545/RI	7. II 42.	2076	9. II 42.	Noć uoči 7. II 42. 2,45 č
	Komanda XI arm. korp. Žel. milicija Ljubljanske kohorte	-1/822 -III. 2965 308	7. II 42. 7. II 42.	1988 2599	8. II 42. 18. II 42.	
29	Komanda kr. karab. 2. armije	7/29	10. II 42.	2097	10. II 42.	6. II 42.

Rijeka (prolaz S. Đov.)	Vojnici 27. sektora ispalili rafale iz puškomitrailjeza na nepoznata lica koja su s teritorije anektirane zone ispalila 7 hitaca iz vatrengog oružja u neodređenom pravcu. Prema prvim podacima izgleda da su to bili alarmni hici stražara na granici, koji je čuo sumnjive šumove.	
Novo Mesto	Nepoznati zapalili garažu u kojoj su se nalazili: kamion, dva automobila, 2 motocikla predata na čuvanje i automobil C. R. I. ¹⁴⁹ Zgrada uništена, vozila sačuvana.	
Ljubljana	Na patrolu inženjeraca 2. auto-radionice u službi nadzora u ulici Campnova otvorena paljba iz vatrengog oružja. Odgovoren je vatrom u pravcu napadača, ali je ubijena Peterlin Marija, 66 god., koja se pojavila na prozoru svoga stana. ¹⁵⁰	Generalštab Kr. vojske 2000 8. II 42.
Ljubljana	Patrola karabinijera i vojnika 2. grenadirskog [puka] u Brezenskoj ulici uhapsila učenice Bitenc Stefaniju i Parenta Vasu, 17 god., zbog posedovanja subverzivnih letaka. Uhapšeni takođe otac i brat Bitenc u čijem je stanu nađeno još letaka. Otac železničar, brat — učenik.	
Ljubljana	Karabinijeri u patrolnoj službi u ulici Stara Ceva našli subverzivne letke umnožene na slovenačkom jeziku.	
—	Javlja da je 27. I na obalskom depou „Agip“ u Vado Ligure nadena paklena mašina sa satnim mehanizmom u vagonu — cisterni N. Z. 5806 81 C. S. R. M. Petrol Block koji je 18. I pošao iz Plaškog preko carinskog prelaza Postojna. Do eksplozije nije došlo pošto je benzin prodro u kutiju sa eksplozivom i onesposobio suve elemente.	
Okolina Viča	Patrola vojnika, prilikom vršenja nadzora, otkrila minu koja se sastojala od metalnog sandučeta s jakim eksplozivom, postavljenu pod šine između stanica Ljubljana i Brezovica.	Generalštab Kr. vojske 2000 8. II 42.
Platak	Minarić Josip, gostioničar, izvestio je karabinijere da su mu 28. I po podne nepoznata lica tražila obaveštenja o prisustvu naših trupa u P. Pošto su dobili negativan odgovor raspitivali su se za susedna mesta. Minarić je odgovorio da ne zna ništa.	

6. II 42.

7. II 42.
noću

7. II 42.

9. II 42.
1 čas

Komanda kr.
karab. 2. armije 7/39 20. II 42. 2715 20. II 42. 2,30 č

30	Komanda XI arm. korp. isto	1/841 1/1117	8. II 42. 18. II 42.	2103 2710	10. II 42. 20. II 42.	5. II 42. 20,21 č
----	----------------------------------	-----------------	-------------------------	--------------	--------------------------	----------------------

31	Komanda kr. karab. 2. armije isto	6/119 6/119-1	10. II 42. 23. II 42.	2126 2975	11. II 42. 24. II 42.	9. II 42.
----	---	------------------	--------------------------	--------------	--------------------------	-----------

32	Komanda V A. K. Komanda kr. karab. div. „Lombardija“ ” ” ” ” Komanda kr. karab. 2. armije	2256 1/12 4/161-1 4/161-2 7/40	10. II 42. 10. II 42. 12. II 42. 12. II 42. 21. II 42.	2133 2161 2197 2198 2272 2273 2768	11. II 42. 11. II 42. 12. II 42. 11. II 42. 12. II 42. 13. II 42. 21. II 42.	Vidi 78 bis.
----	---	--	--	--	--	-----------------

Velike Lašće	— U sobi komandira straže 4. bataljona cr. koš. eksplodirale 4 ručne bombe i više okvira s municijom za pešadijska oruđa. Lakše ranjen vojnik koji je njima rukovao.
Platak	— Grupa od 9 ustanika naoružanih puškomitrailjezom, puškama, pištoljima i ručnim bombama, zatražila utočište kod Frecovića Karla i u radnji Majnarića Josipa, prisvojivši odeću i namirnice. Pošto su pocepali slike kralja i Dućea otišli u šumu.
Rakek	— Nepoznati nacrtali kredom po zidovima amblem srp i čekić.
Verd	Stražar kantonmana 91. sanitetskog odeljenja primetio nepoznato lice da se skrije u senjaku Hrena Ignaca. Pošto se niko nije odazvao, senjak je zapaljen i usled toga je nastala eksplozija. Smatra se da je nepoznati uspeo da pobegne zahvaljujući pomrčini.
Zalog	Uhapšeni Velenjić Leopold i Sigulin Rudolf, pripadnici oružanih i komunističkih bandi. Uhapšen Čermeli Petar, vrbovač ustanika i organizator „oslobodilačkog fronta.“ Za vreme sprovođenja Sigulina je skočio s voza na delu S. Marija — Ljubljana. Voz se nije zaustavio usled zaledenosti alarmnog signala. Patroliranje negativno. Vrši se istraga i u disciplinskom pogledu.
Planina	Prema podacima prikupljenim u krčmi za vreme razgovora trojice nepoznatih, dr. iz Loža organizuje jednu bandu od 40 ljudi sa 3 puškomitrailjeza između Rakeka i Cerknice, koja bi predstajeće sedmice trebalo da dejstvuje u Rakeku, na pruzi i na jednom od mostova koji se tamci nalaze (dr. iz Loža uhapšen, zatim pušten na slobodu, opomenut i pozvan da se stavi na raspolažanje karabinijerima XI arm. korps.).
Cetingrad 15 č	Između Radovice i Kučinića četnici — komunisti napali i savladali kolonu koja je pošla iz Slunja u V. Kladušu a sastojala se od 2 oficira i 43 vojnika 137. legije cr. koš., na saonicama. Delom uništena, delom zarobljena. 2. četa 137. bat. pošla u cilju čišćenja. (Dosadašnji gubici: 3 mrtva, među kojima kap. Kazeti [Casetti] — pokupljeni; 5 teško ranjenih — pokupljeni). Započete repre-salije. ¹⁵¹

Generalštab
Kr. vojske
2130 11. II 42.

33 Komanda kr. 7/30 11. II 42. 2163 11. II 42. 7. II 42.

karab. 2. armije

7. II 42.

8. II 42.

8. II 42.

10. II 42.

34 Komanda inženjerije 2. armije 2/1320/S 11. II 42. 277 11. II 42. 6. II 42.

noću

35 Komanda XI 1/976 12. II 42. 2218 12. II 42. 11. II 42.

16 č

36 Komanda VI 2270 8. II 42. 2058 9. II 42. 6. II 42.
arm. korpusa
Ital. kr. pos-
lanstvo u Zagrebu
Komanda kr. 13/8 11. II 42. 2652 19. II 42.
karab. 2. armije

noću

37 Komanda kr. 7/27 8. II 42. 2080 9. II 42. 6. II 42.
karab. 2. armije
Komanda XI 1/1049 16. II 42. 2595 18. II 42.
arm. korp.

3 časa

38 Komanda XI 1/928 10. II 42. 2116 10. II 42. 6. II 42.
arm. korp.

uveče

14. II 42.

39 Komanda V 2387 12. II 42. 2255 13. II 42. 7. II 42.
arm. korp.

Hrastje kod Orešovice Sv. Jernej i Dobrovniča Ravna	Nađeni jugoslovenska zastava istaknuta na drvetu, zastavice i leci. — Nadjeni subverzivni leci i jugoslovenska zastava obešena o drvo. — Nađeni leci u stanu poginulih partizana.	
Vrhniku	— U Kotnikovoj ulici nađeni leci na slovenačkom kojima se poziva stanovništvo da ne posećuje javne lokale 7. i 8. februara.	
Sušak	— Uočena okrugla značka sa slikom Mačeka s natpisom: „Za siromašne“.	
Skradin — Benkovac	Ustanici prekinuli telefonsku vezu 3031 i telegrafsko-telefonsku 29 koje povezuju Žadar sa Splitom, oborivši 10 običnih stubova i 4 dvostruka.	
Ljubljana	4 nepoznata lica napala agenta javne bezbednosti naredivši mu da podigne ruke u uvis. Agent ranjen revolverskim hicima na više mesta, zatim razoružan. Napadači se razišli.	Generalštab Kr. vojske 2190 12. II 42.
Zaplanik	Teretni voz iz Huma zaustavljen usled prekida. Ustanici iz zasede napali pratnju, opljačkali hrancu i municiju. Vagon je odleteo u vazduh kad je na lice mesta stigao oružani voz. Predviđa se da će saobraćaj biti uspostavljen 7. tek. U toku je proveravanje sudbine pratnje koja nedostaje. Na vozu su bila i 4 kabinijera, koji su takođe zarobljeni; nije poznato da li su ranjeni. ¹⁵²	Generalštab Kr. vojske 2060 9. II 42.
Krasinec (N. Mesto BS-XT)	Patrola 23. peš. na službi duž granice (reka Kupa), primetivši neuobičajen pokret, pripremila zasedu. Oko 4 sata po signalu hrvatskog žandarma, civil na konju prešao je reku. Pošto je stigao na italijansku obalu, naređeno mu je da stane, međutim, on se vratio prema Hrvatskoj. Patrola je otvorila puščanu vatru, međutim, ubijen je žandarm.	
Ljubljana	Vojnici 8. bat. „M“, po naredenju kvesture, upali u prostorije bivše berze rada, sekvestirali materijal i uhapsili preko 100 lica.	
Šibenik — Split	U 7,55 č streljani: Škoro Jefto Maksim, pok. Mije iz Kupjela, Hrvat pravoslavne vere; Alija ¹⁵³ iz Mostara, musliman.	Generalštab Kr. vojske 2510 17. II 42.
Čanak (MK-FZ)	Četnici zauzeli mesto, poklali ljude i odneli zalihe. Nameravaju da zauzmu Ramljane (Gospic LI-AX). ¹⁵⁴	

40	Komanda VI arm. korp.	2420	12. II 42.	2256	13.II 42.	11.II 42.
	Komanda kr. karab. 2. armije	5/127	18. II 42.	2654	19. II 42.	12. II 42. noću
41	Komanda XI arm. korp.	1/1015	13. II 42.	2211	13. II 42.	12. II 42. 19,30 č
	Komanda kr. karab. 2. armije	6/133	13. II 42.	2328	14. II 42.	
	Komanda XI arm. korp.	1/1052	15. II 42.	2452	16. II 42.	
42	Komanda kr. karab. Šibenik	198/1	13. II 42.	2296	14. II 42.	12. II 42. 19,15 č
	Komanda VI arm. korp.	2550	14. II 42.	2303	14. II 42.	
43	Komanda kr. karab. Šibenik	21/16	13. II 42.	2300	14. II 42.	14. II 42. 10 č
44	Komanda V arm. korp.	2451	13. II 42.	2302	14. II 42.	13. II 42.
45	Komanda VI arm. korp.	2550	14. II 42.	2303	14. II 42.	12. II 42. noću
						"
	Komanda kr. karab. 2. armije	5/132	18. II 42.	2657	19. II 42.	11. II 42. 8,15 č
						13. II 42. ujutru
						13. II 42. noću
						13. II 42.

Matkovići (Kotor SK-UO)	Ustanici napali komoru s tovarom. Pojačanje nateralo napadače u bekstvo. Uhvaćeno 16 pomagača. ¹⁵⁵	Generalštab Kr. vojske 2190 12. II 42.
Vrlika (Split TR-CV)	Jaka grupa ustanika bombama izvršila napad na blok: 5 ranjenih. Brzim protivdejstvom napadači naterani u bekstvo. ¹⁵⁶	Generalštab Kr. vojske 2310 14. II 42.
Sostro (Ljubljana US-DL)	Grupa od 7—8 ustanika s pištoljem i mitraljezom izvršila napad na graničnu patrolu koja je izšla iz obližnjeg detašmana u cilju kontrole trojice nepoznatih koji su prolazili. Ranjen je vojnik Kampateli Kamilo [Campatelli Camillo]; napadači gonjeni, ali su nestali u šumi zahvaljujući pomrčini. Za vreme čišćenja 1 ubijen; nastavlja se gonjenje ostalih.	Generalštab Kr. vojske 2463 16. II 42.
Šibenik	Nepoznati kome je naređeno da stane otvorio vatru na 3 agenta javne bezbednosti u službi kod fabrike „Dalmatienné“. <i>1 agent teško ranjen.</i> Posle žive tuče napadač dostignut i uhapšen. Identifikovan kao Ninić Stefan, obučar, 26 god. Posedovao je revolver i parče dinamita. Naredenjem komandanta garnizona Ninić je streljan. ¹⁵⁷	Generalštab Kr. vojske 2310 14. II 42.
Šibenik	U ulicama Stara crkva i Ravnii kotari na sedam mesta ispisano ugljenom na slovenskom jeziku: Živila Rusija.	
	Otvorena vatra iz topova malog i srednjeg kalibra na Škare, Doljane, Turjanski. Ponovo izvršeno snabdevanje garnizona Bileća. Prekinut žel. saobraćaj: Plase, Delnice i Lič. Jesenica, Lovinac.	Generalštab Kr. vojske 2310 14. II 42.
Jabuka (Split VO-BU)	Pošto su minama porušili most na Cetini, ustanici su prekinuli i most na Kusincu (VM-CF), oštetivši centralnu vodovodu, koja nije u radu. U toku je popravka mostova. ¹⁵⁸ — Izvršeno čišćenje zone Žrnovica, Sitno, Mihanović (Split OU-BN=OU-BQ-US-BN), uhapšeno 45 sumnjivih, od kojih su devetorica obeleženi kao komunisti. — Grupa ustanika u italijanskoj uniformi (1 u oficirskoj) odnela arhivu žandarmerijske stanice. — Puščana vatra otvorena na našu patrolu: 2 ranjena. ¹⁵⁹	Generalštab Kr. vojske 2310 14. II 42.
Kupari (Dubrovnik FP-SN)	— Puščana vatra otvorena na našu patrolu: 2 ranjena. ¹⁵⁹ — Ustanici napali stražaru na mostu: 2 mrtva. ¹⁶⁰ — Naši avioni bombardovali Grab. Snabdeveni garnizoni: Petrovac, Kupres, Sujica, Kalinovik, Gacko.	Generalštab Kr. vojske 2310 14. II 42.
Sev. Kumbor		
Vitoglav		
„		

46	Komanda VI arm. korp.	2490	14. II 42.	2304	14. II 42.	8—9. II 42.
	Komanda žel. milicije Sušak	III. 889- 308 b.	20. II 42.	2763	21. II 42.	
	Komanda kr. karab. 2. armije	5/128	18. II 42.	2655	19. II 42.	13. II 42.
	Komanda žel. milicije Sušak	III. 983- 308	23. II 42.	3099	26. II 42.	
	isto	III. 1265- 38	14. III 42.	5879	24. III 42.	13. II 42.
						15 č
						13. II 42.
						11. II 42.

8-II

47	Komanda V arm. korp.	2521	15. II 42.	2374	15. II 42.	14. II 42.
	Komanda kr. karab. 2. armije	4/180	15. II 42.	2412	15. II 42.	
48	Komanda kr. karab. 2. armije	7/34	15. II 42.	2411	15. II 42.	9. II 42.
						13. II 42.

13. II 42.

11. II 42.

(.)	Kuća čuvara pruge 33 (Zelenika— Uskoplje) Ljubinje—Stolac	Gubici prilikom napada na voz br. 660: <i>16 mrtvih (osim 2 hrvatska železničara), 9 ranjenih, nestala 2 oficira, 24 vojnika.</i> (.) ¹⁶¹ — Između dva mesta naše jedinice osujetile napad na civilni kamion nato-varen pokuštvom.	Generalštab Kr. vojske 2310 14. II 42.
Zona Panik		— Kolone iz Trebinja i Bileće sukobile se sa ustanicima, koji su naterani u bekstvo.	
Bileća		— U toku je čišćenje i snabdjevanje vojnika i civila.	
Zona div. „Mesina“		— Za vreme represivnog dogadaja ek-splodiralo zrno u cevi haubice 100/17 1/2. art. puka: 2 mrtva, 7 ranjenih. Nepoznati uzroci. ¹⁶²	
(.)		Zaustavljen kod kuće čuvara pruge br. 33, na km 268, pošto je u toku borba iz-među naših brdskih jedinica i ustani-ka. ¹⁶³ Usledilo povlačenje jedinica, pa i voza, do kućice čuvara pruge br. 33 iz-među Ivanice i Glavске, ispred 200 us-tanika. — Trećem vozu ustanici zatvo-rili prolaz. Usled vatre naš voz se povukao u Uskoplje. Na dan 9-og isti voz je pošao iz Uskoplja u 14,35, s materi-jalom voza 635 od 8-og i 9-og, s prat-njom od 50 ljudi i 2 oficira, i bio napad-nut; pratnja je odgovorila snažnom vat-rom do utroška municije, zatim je mor-a da se preda. Ustanici su bili naoru-žani i sa 4 teška mitraljeza. ¹⁶⁴	
Kod Kukuljana (Sušak TR-BF)		Ljudstvo 14. čete gran, straže u izvi-danju susrelo 3 naoružana čoveka, koji su pobegli kad im je bilo naređeno da stanu. Posle kratke borbe sva trojica su ubijena. Na našoj strani nije bilo gubi-taka. Zaplenjeno: dve puške, jedan piš-tolj, nekoliko bombi. Jedan je identifi-kovan kao komunista Jelenika Andri-ja; ostali još nisu identifikovani.	
Mostar		Oko 40 studenata priredilo protestnu demonstraciju zbog hapšenja, od strane hrvatske policije, dvojice studenata op-tuženih za kradu kaputa. Demonstracija se nastavila ispred kasarne karabinijera. Rasturenja, zatvoreni oslobodeni.	
Lič. Jesenica		— Komunisti teško oštetili vodovodne pumpe. ¹⁶⁵	
Ljubljana		— Karabinijeri uhapsili Bergera Karla; za vreme pretresa kuće nadena brošura protivsovinskog sadržaja i slika pozna-tog streljanog bandita Šercera. ¹⁶⁶	

49	Komanda V arm. korp.	2519	14. II 42.	2441	15. II 42.	13. II 42. 13 č
----	-------------------------	------	------------	------	------------	--------------------

*Vidi
br. 52.
Vidi
br. 52.*
13. II 42.

50	Komanda VI arm. korp.	2619	14. II 42.	2442	15. II 42.	13. II 42. po podne 16 č
----	--------------------------	------	------------	------	------------	--------------------------------

Komanda kr.
karab. 2. armije
Komanda kr.
karab. 2. armije

5/116 15. II 42. 2378 15. II 42.

54/2 26 II 42. 3151 26. II 42.

Vidi br. 53

14. II 42.
ujutru

14. II 42.

*Vidi
br. 53.*
14. II 42.

*Vidi
br. 53.*
14. II 42.
noću

14. II 42.

51	Komanda XI arm. korp.	1/1052	15. II 42.	2452	16. II 42.	15. II 42. ujutru
----	--------------------------	--------	------------	------	------------	----------------------

52	Komanda V arm. korp.	2557	15. II 42.	2452	16. II 42.	Uveč 14. ujutru 15.
----	-------------------------	------	------------	------	------------	------------------------

*Vidi
br. 49.*
15. II 42.

*Vidi
br. 52.*

Janjanin (Ogulin AT-XT)	Grupa od oko 200 ustanika izvršila napad na 16 žandarma, zarobivši 10; 6, od kojih 3 ranjena, vratilo se u G. Dubrave. U toku je čišćenje. ¹⁶⁷	Generalštab Kr. vojske 2390 15. II
Zona Grabovac	— Ustanici napali voz Zagreb—Topusko izvan [naše] demarkacione zone. Voz se vratio u Caprag. ¹⁶⁸	
Stolac—Nevesinje (RH-AF)	Ustanici napali stražu vodovoda. Ojačana četa naišla i u početku oterala ustanike, pretrpevši gubitak od 2 <i>mrtva i 5 ranjenih</i> . Zatim je savladana od strane ogromnih snaga. Gubici su nepoznati. Na avion koji je upućen u zonu otvorena je vatra iz automatskog oružja; drugi je za odmazdu tukao zonu malim bombarbama. ¹⁶⁹	Generalštab Kr. vojske 2390 15. II
Most Dobromani (Dubrovnik SL-GK)	— Ustanici izvršili napad. Odbijen — <i>I ranjen</i> . ¹⁷⁰	Generalštab Kr. vojske 2390 15. II
Ivanica (Dubrovnik SN-FR)	U toku je čišćenje, uhapšeno 70 lica, sekvestrirana 21 puška. Dejstva naše artiljerije na Vrpolje, Podvor, ¹⁷¹ Podvore, Brovu i Petar ¹⁷² (Trebinje TN-GK=UK-FX). Avioni bombardovali Lastvu.	Generalštab Kr. vojske 2390 15. II
Orahovac (Kotor VO-FS)	— Ustanici izvršili prepad na garnizon, koji se sastojao od pešadijske baterije. Upućena četa cr. koš. Nedostaju pojedinosti. ¹⁷³	Generalštab Kr. vojske 2390 15. II
Kaštel Kambelovac	— Puščana vatra u trajanju od 2 sata.	
	Uspostavljen saobraćaj na pruzi Dubrovnik — V. Zelenika	
Ljubljana	Nepoznata lica, koja su uspela da pobegnu, otvorila vatrnu iz pištolja na karabinijere koji su bili na straži kod Viskog komesarjata. Jedan karabinijer ranjen. ¹⁷⁴	Generalštab Kr. vojske 2463 16. II
Zona G. Dubrave	Otvorena artiljerijska paljba na Končarov Kraj (Gospić NM-GN) i Trtica (MK-GM). Za vreme čišćenja zapaljena kuća u Janjaninu i Kaluderovićima. Nadena tri leša žandarma, koji još nisu identifikovani. ¹⁷⁵	Generalštab Kr. vojske 2463 16. II
Zona Grabovac	— Prilikom napada na voz Zagreb — Topusko: 8 <i>mrtvih, 5 ranjenih</i> — <i>svi Hrvati</i> . ¹⁷⁶	

53 Komanda VI 2690 15. II 42. 2453 16. II 42. 13. II 42.
arm. korp. uveče

Komanda kr. 54-2 26. II 42. 3151 26. II 42. (.) *Vidi*
karab. 2. armije br. 50.

Vidi
br. 50.

Vidi
br. 50.

14. II 42.

54 Komanda V 2626 16. II 42. 2506 17. II 42. 14. II 42.
arm. korp.

55 Komanda VI 7229 16. II 42. 2507 17. II 42. Noć uoči
arm. korp. 14. II 42.

15. II 42.

15. II 42.

16. II 42.

Volujac (Dubrovnik TL-FT)	Oružani voz sa hrvatskom jedinicom iskliznuo iz šina usled eksplozije mine i napadnut od strane ustanika. Naišla jedinica iz Huma. Vrši se popravka pruge. Gubici: 1 oficir mrtav, 12 vojnika nestalo — svi Hrvati, <i>mašinovoda i ložač ranjeni.</i> ¹⁷⁷	Generalštab Kr. vojske 2463 16. II
Zona Stolac.	Naš garnizon u električnoj centrali vodovoda javio garnizonu Stolac o pokretu ustanika. Vanformacijska jedinica upućena u pomoć, savladala otpor dostigavši i prešavši vodovod. Međutim, napadnuta od nadmoćnijih neprijateljskih snaga, savladana je. Druga jedinica za pojačanje stigla je u 21 čas na mesto prethodne borbe: savladavši snažan otpor, i pomoću hladnog oružja, vratila se u Stolac ne našavši ni traga prethodne jedinice. Do sada utvrđeni gubici: <i>3 mrtva i 5 ranjenih.</i> (.) ¹⁷⁸	Generalštab Kr. vojske 2463 16. II
(.) Utvrđeni gubici: 4 mrtva, 6 ranjenih, 77 zarobljenih, od kojih 2 kapetana i 3 podoficira. Izgubljeno: 4 autom. oruđa, 2 minobacača 81, 1 civ. kamion i 2 vojna, 1 auto-karetka. Herceg-Novi	— Ustanički pokušaj napada na pojasa csujećen našim protivotorom.	Generalštab Kr. vojske 2463 16. II
Gornji Orahovac	— Garnizon sastavljen od 60 peš. [i] artiljeraca, koji se bio povukao u Donji Orahovac, <i>raspršen</i> . Jedna četa cr. koš. upućena iz Kotora pod zaštitom kr. broda „Bar“ ostaje u Orahovcu. ¹⁷⁹	Generalštab Kr. vojske 2463 16. II
Drvar	— Pošto je garnizon utrošio municiju, sutra će početi s klanjem stoke, koju nije moguće hraniti, kako bi se jedinice snabdjele mesom.	Generalštab Kr. vojske 2463 16. II
Podvizd (Petrinja QK-AN)	Grupa ustanika zauzela juče kuće u mestu kod V. Kladuše.	
Bili Brig (na 5 km)	Naša auto-kolona blokirana snegom. Posle dvodnevног teškog rada ljudstvo je spaseno. Nastavlja se rad u cilju spašavanja vozila. Utvrđeni: 5 slučajeva smrzavanja, 1 promrzao.	
Kijevo (Split TP-DE)	— Ustanici napali 12 hrvatskih žandarma; 2 ranjena, zarobljeno 9 s ličnim naoružanjem i puškomitrailjezom. ¹⁸⁰	
V. Vakuf	— Stigao 2. bat. 9. peš. puka, koji je na putu Jajce izdržao borbu. Izgubljena je sva hrana koja je bila namenjena civilnom stanovništvu. Nastavlja se pokret auto-kolone u cilju snabdевања Bileće i dejstvo pešadije i artiljerije u cilju zaštite. — Na aerodromu Mostar 39 cm snega.	Generalštab Kr. vojske 2510 17. II

56	Komanda kr. karab. 2. armije	6/145	16. II 42.	2538	17. II 42.	15. II 42. 7,20 č
----	---------------------------------	-------	------------	------	------------	----------------------

15. II 42.
8,10 č

57	Komanda XI arm. korp. Komanda kr. karab. 2. arm. Komanda XI arm. korp. isto isto	1/1112 6/148 1/1130 1/1134 1/1205	17. II 42. 17. II 42. 19. II 42. 20. II 42. 22. II 42.	2558 2584 2735 2935 3007	18. II 42. 18. II 42. 20. II 42. 24. II 42. 24. II 42.	17. II 42. — — — —
58	Komanda V arm. korp.	bez broja	17 II 42.	2588	18. II 42.	14. II 42. po podne

16. II 42.
po podne

59	Komanda VI arm. korp. Komanda XVIII arm. korp.	2760 60	17. II 42. 18. II 42.	2589 2646	18. II 42. 19. II 42.	16. II 42.
----	---	------------	--------------------------	--------------	--------------------------	------------

Vidi
br. 61. 17. II 42.

Komanda V arm. korp.	2721	18. II 42.	2643	19. II 42.	19. II 42.
-------------------------	------	------------	------	------------	------------

Šent Pavel (Ljubljana US-DH)	Mešovita patrola graničnih vojnika 4. kohorte i dve čete RM 1. bat. 21. sektora gran. straže našle na tri nepoznata lica, koja su se dala u bekstvo. Otvorena vatrica — jedan ubijen.	
Podlipoglav	Pripadnici pomenute patrole otvorili vatru na nepoznatog koji se nije zaustavio kad mu je to bilo naredeno. Ranijeni se udaljio napustivši smotuljak fililja. Nađen ubijen čovek — neidentifikovan, sa automatskim pištoljem „štajer“ koji je bio napunjen i zakočen.	
Moste	U prostoriji za proizvodnju kaustične sode u pomoćnoj hemijskoj fabrići nepoznata lica izazvala eksploziju usled koje su razbijeni kondenzatori, ventili i sistem cevi i uništen drveni pod. Šteta 75.000 lira. Lica nisu povredena. Uhapšena 3 lica. Fabrika zatvorena od 15. XII 41. usled nedostatka mašina.	Generalštab Kr. vojske 2590 18. II 42.
Dabar (Sinj XV-GU)	Grupa ustanika (oko 200), od kojih neki u italijanskoj uniformi, otvorila vatru na žandarme. Pružen je otpor — ubijena 4 napadača.	
Klenovac (Gospic MH-FR)	— U toj zoni 2. četa cr. koš. stupila u borbu u kojoj je neprijatelj pretrpeo gubitak od 5 mrtvih, 3 ranjena, 3 zatrobljena. Na našoj strani <i>1 ranjen</i> . ¹⁸¹ — Prekinut žel. saobraćaj između Fužina i Viste.	Generalštab Kr. vojske
Han Vrba (Jajce ZL-DH)	Ustanici napali hrvatsku četu u pratnji pošte. Iz Livna upućena 5. četa cr. koš., koja je rasterala neprijatelja; naši gubici: <i>1 ranjen, ranjeno 13 Hrvata, što vojnika što civila, 1 nestao</i> . Gubici ustanika: 7 mrtvih (ustaničko-četničke snage: 150). ¹⁸² Partizani — u zasedi u brdima — ometali su, uz upotrebu oružja, rekviziciju stoke koju nalaže nestašica hrane u garnizonu Drvar.	Generalštab Kr. vojske 2590 18. II 42.
Zona Bastasi (Knin TI-EU)	Nastavljeni snabdevanje Bileće pod zaštitom pešadije i artiljerije. Primećeni pokreti ustanika u zonama Slivlje (Gacko AT-TN), Šabadije (Trebinje TN-GS), Brani Do (TP-GM).	
Rijeka — Plaški	Uspostavljen žel. saobraćaj, ali je vrlo otežan. Jod uvek je prekinut južno od Plaškog.	

60	Komada VI arm. korp.	2761	18. II 42.	2644	19. II 42.	18. II 42.
	isto	2790	19. II 42.	2713	19. II 42.	
61	Komanda XVIII arm. korp.	60	18. II 42.	2646	19. II 42.	18. II 42.
					<i>Vidi</i> <i>br. 118.</i>	
62	Komanda kr. karab. 2. armije	7/38	19. II 42.	2651	19. II 42.	16. II 42.

Komanda kr. 5/128 18. II 42. 2655 19. II 42. 9. II 42.
karab. 2. armije

Dubrovnik — Trebinje	Izvršeno izvidanje i čišćenje u zoni Jasenica (Dubrovnik SL-FX), Dobromani (SN-GK), Duzi (SR-FT). — Prekinuta telefonska veza (uspostavljena 19. II). — Otvoreni žel. saobraćaj Mostar—Kninac. — Završene operacije snabdevanja garnizona.	Generalštab Kr. vojske 2650 19. II 42.
Drvar — V. Vakuf Zona Vrlika	Po garnizonima situacija je još uvek krična usled nedostatka furaži i brašna. — Izvršeno čišćenje. Naši gubici: <i>I desetar poginuo</i> ; gubici ustanika: utvrđeno 4 mrtva, 22 zarobljena sa 23 puške i 1 puškomitrajezom. ¹⁸³	Generalštab Kr. vojske 2650 19. II 42.
Zona Drvar — Vrtoče (Bihać SN-FR)	— Naša jedinica od 400 ljudi pošla iz Drvara prema Vrtočama da izvrši akciju čišćenja u cilju rekviriranja furaži i stoke. Izdržala borbu sa 200 oružanih ljudi koji su postavili zasedu na dominantnim visovima iznad kotline. Neprijateljski gubici: 7 mrtvih; <i>naši gubici: 2 mrtva, 17 ranjenih</i> . Rekvirirano 12 volova i furaž. ¹⁸⁴	Generalštab Kr. vojske 2650 19. II 42.
Šibenik	Minolovac Komande pomorskog sekторa zaustavio motorni čamac koji je išao u pravcu Komiže prenoсеći 23 kvintala kukuruza. Sekvestrirana roba i čamac. Posada uhapšena.	
Zona Devesinje ¹⁸⁵	Stanovnici Sopilja — Hrvati i muslimani — noću i danju idu po selu naooružani iz straha od komunističkih napada.	
Borovičići (RF-BL)	— Starešina sela, neki Hasan Barolija, izvestio je ostale da se već nekoliko dana dva komunista (agenti za propagandu) nalaze u kući Đafinja Tigraca. Drugi komuništi primećeni u zoni Luka (BH-SI). Stanovništvo Borovičića traži da italijanske trupe udalje ustanike iz zone. Javljeno o prisustvu oružanih komunista koji razvijaju intenzivnu subverzivnu propagandu među stanovništvom sada okupirane zone, pozivajući ga da ima poverenja u komunizam, jer će Rusija pobediti. Dr Safer ¹⁸⁷ naznačen je kao vođa komunista zone (musliman).	
Zona Ziinemiji — Župa—Dramisn ¹⁸⁶	Neki Sefić Obada — komunista — navedno je pisao ocu Omeru ističući da njegovi drugovi trpe glad i hladnoću: želeo bi da se vrati kući, ali se plaši da će ga Italijani ubiti.	
Blagaj (AR-QM)		

63 Komanda kr. 5/131 18. II 42. 2656 19. II 42. 12. II 42.
karab. 2. armije 21 č

13. II 42.
13 č

64 Komanda XI 1/1153 19. II 42. 2711 20. II 42. 18. II 42.
arm. korp. 19 č

Vidi 107/3. 18. II 42.
20 č

65 Komanda XVIII 85 19. II 42. 2712 20. II 42. 19. II 42.
arm. korp.

Vidi
br. 72. 19. II 42.
ujutru

19. II 42.

66 Komanda VI 2790 19. II 42. 2713 20. II 42. 19. II 42.
arm. korp.

18. II 42.
uveče i
noću
19. II 42.
noću

67 Komanda V 2783 19. II 42. 2714 20. II 42. 18. II 42.
arm. korp.

18. II 42.

18. II 42.
noću

Bajagić (Split VR-CK)	Uzevši starešinu sela Bakovića Šimuna kao taoca, oko 50 komunista oduzelo je od stanovništva 1 kvintal žita.	
Kosinac (Split VM-CF)	Isti su izazvali eksploziju tri eksplozivna punjenja u centralni vodovoda koja je skoro u potpunosti snabdevala Sinj vodom. Zgrada i most ozbiljno oštećeni. Šteta iznosi oko 1 milion lira. ¹⁸⁸	
Kočevje	Karabinijeri uhapsili 6 ljudi i jednu ženu — Slovence — koji su podnapit pevali u jednoj krčmi: „Crvena zastava“. Karabinijere je obavestio vojnik 18. pekarskog odjeljenja.	Generalštab Kr. vojske 2720 20. II 42.
Ljubljana	— Nepoznata lica, iz podsmeha prema Italiji razbila izlog italijanske knjižare i „Popolo d’Italia“.	
16 km od Sinja	Nepoznati prekinuli telefonsku liniju Sinj—Livno, oborivši 10 stubova. Čuvari linije uspostavili vezu.	
Zona Koljane (CS-UK)	Ustanici zaustavili autobus i <i>zarobili 1 karabinijera i 1 artiljerca</i> iz pratnje. Malo kasnije zaustavili autobus iz Knina sa <i>15 hrvatskih vojnika</i> koju su išli za Sinj: <i>zarobljeni</i> . Upućene jedinice garnizona Sinj radi čišćenja. ¹⁸⁹	Generalštab Kr. vojske 2720 20. II 42.
Most na Ponoru (Jaće FG-ZP)	— 6 cr. koš. koji su upućeni iz Mosta na Ponoru u susret koloni za snabdevanje iz Ključa (Prijedor VQ-FI) <i>nisu se vratili</i> . Izgleda da su ih komunisti povukli.	
Zona Orah (Dubrovnik FT-SN) Klenak (Trebinje TR-GK)	Izvršeno čišćenje.	
Klenak	Ustanici koji su napali naše položaje i žel. stanicu Bileća odbijeni energičnim otporom pešadije i artiljerije. Puščana vatra otvorena na mesto u toku noći ubrzo je suzbijena artiljerijskim dejstvom.	Generalštab Kr. vojske 2720 20. II 42.
Turjanski (Gospić NH-GK)	Izvršena artiljerijska paljba.	
Obljaj (NK-GK) Ljubošinja (Ogulin AV-XL)	Odred od 9 hrvatskih žandarma stanice Gomirje nije se vratio. Smatra se da je pretrpeo napad komunista. ¹⁹⁰	
Čulac (Karlovac NH-AX) Rijeka—Ogulin	— Ustanici napali i razoružali hrvatsku stražaru zarobivši 5 od 8 žandarma. — Žel. saobraćaj ponovo prekinut.	

68 Komanda kr. 7/39 20. II 42. 2715 20. II 42. 13. II 42.
karab. 2. armije

14. II 42.
noću

Komanda XI 1182 20. II 42. 2756 19. II 42.
arm. korp.

69 Komanda V 2826 20. II 42. 2754 21. II 42. 18. II 42.
arm. korp. ujutru

20. II 42.

70 Komanda XI 1182 20. II 42. 2756 21. II 42. 20. II 42.
arm. korp. 7 č

71 Komanda VI 2910 20. II 42. 2755 21. II 42. 19. II 42.
arm. korp. uveče
20. II 42.
noću

20. II 42.

72 Kom. XVIII 109 20. II 42. 2757 21. II 42. 21. II 42.
arm. korp.
Komanda kr. 54-9 27. II 42. 3274 28. II 42. *Vidi*
karab. 2. armije br. 65.

Vidi
br. 118.

73. Komanda kr. 7/40 21. II 42. 2768 21. II 42. 14. II 42.
karab. 2. armije

20. II 42.

Put Omiš	Nepoznati napali i ranili puščanim hicima hrvatske žandarme koji su sprovođili 4 vojna begunica. ¹⁹¹	
Crikvenica	— U obližnjem zaseoku opkoljena kuća iz koje se već nekoliko večeri šalju svetlosni signali. Nadeni: signalni aparat, pištoljski meci, komunističke poruke.	
Ljubljana	— Nepoznata lica postavila paklenu mašnu u podnožju jednog telegrafskog stuba u jednoj gradskoj ulici. Od eksplozije stub je iščupan i nastao je prekid linije. Uhapšena 3 lica.	Generalštab Kr. vojske 2760 21. II 42.
Raduč—Medak (Novigrad NM-EQ, NM-EZ)	16. grupa eskadrona osuđetila pokušaj prekida telegrafsko-telefonske linije od strane 20 ustanika, koji su naterani u bekstvo uz gubitke.	Generalštab Kr. vojske 2760 21. II 42.
Rt Tokal (Sušak VO-AL)	— Na naš položaj ispaljeni hici iz vatrenog oružja bez rezultata. Brzim protivdejstvom napadači rasterani. — Uspostavljen žel. saobraćaj Rijeka—Ogulin.	
Verkonski ¹⁹² (Ljubljana DL-TR)	Sa dva pištoljska hica nepoznati ubili radnika — smatra se iz političkog razloga.	
Klenak (Trebinje TR-GK) Zaton (Dubrovnik RD-FI)	Ustanici ponovili napad na naše položaje, bez rezultata. — Grupa ustanika izvršila napad na hrvatski vod detašovan u Zaton, naredivši predaju oružja. Napadači odbijeni. — Naši avioni intenzivno bombardovali mesta posednuta ustanicima (Kruševica—Vrbanje—Ubli—Mođež) (Trebinje UK-FL = US-FI = UH-FS).	Generalštab Kr. vojske 2760 21. II 42.
Zona Koljani	Odred cr. koš. upućen radi čišćenja našao leševe dvojice žandarma, koje su ustanici ubili zato što su pokušali da pruže otpor (od 15 zarobljenih). Među zarobljenima je i hrvatski ppor. Karaman 14 sumnjivih lica uzeto za taoce. ¹⁹³ Još traje telefonski prekid Livno—Kupres—Tomislav-Grad.	Generalštab Kr. vojske 2760 21. II 42.
Livno	Garnizon snabdeven iz vazduha sa 12 džakova brašna.	
Rijeka	Uhapšen Grbac Milan zato što je podsticao vojnika na neposlušnost, pozivajući ga da pobegne u šumu umesto da bude vojnik.	
Ljubljana	— U jednoj prodavnici vina nepoznati ispalio hice iz pištolja na Praprotnika Augusta (ubijen) i Zeršav Nadu (ranjena). Napadači su otišli automobilom čiji je broj zapažen. Pretpostavlja se da je zločin političke prirode. ¹⁹⁴	

9. II 42.

|| Komanda kr. 5/138 20. II 42. 2770 21. II 42. 11. II 42.
karab. 2. armije

74 Komanda V 2880 21. II 42. 2806 22. II 42. 20. II 42.
arm. korp. *Vidi 86.*

20. II 42.

Neodređen broj četnika - komunista pojavio se u kući Jozu Dvnsijih i Niku Blatančiću, koja se nalazi blizu strugare, na oko 2 km od bloka na putu Šujica—Kupres (Livno CQ-XN), zahtevajući predaju oružja. Pošto su dobili negativan odgovor, pretresli su kuću. Komunisti su otišli zapretivši da će spaliti kuću ako Italijani budu obavešteni o ovome što se desilo. Tražili su obaveštenja o našem garnizonu Šujica i o najkraćem putu za Belić¹⁹⁵ (zaselak kod Šujice), mesto na putu za Tomislav-Grad, naseljen većinom Srbima pravoslavne vere. Smatra se da napadači nisu iz ovog kraja. Napadnuti su o ovome obavestili karabiniere i naš garnizon u Dvnsiju¹⁹⁶ u poverenju, iz straha od represalija.

Mirlović-Polje
(15 km jugoist.
od Drniša)

Starešina sela Ruža Ante i Fuzov Jakov iz M. P. javili žandarmima u Ružiću (SR-CO Šibenik) da je 29. januara u 7 časova stiglo 30 nepoznatih, skoro svi u uniformama bivše Jugoslavije, naoružani puškama i ručnim bombama, s kapama na kojima je bila prikaćena crvena zvezda. Zahtevali su da budu odvedeni u nekoliko kuća (14), koje su pretresli odnevši: 3 čuture, vojničku torbu, gaće, vojnički remen i 3 kg duvana. Za vreme pretresa ostali su postavili mitraljez. Zapretili su meštanima smatrujući ih našim prijateljima. Voda bande zabranio starešini sela da nas izvesti o ovome što se desilo, uveravajući ga u skori dolazak Rusa i propast fašizma.

8. februara pomenuti oružani ljudi, vrativši se u selo, zabranili su čuvaru šume Ivičeviću Nikoli da ode da prikupi drva. Iz kuće Ivičevića Marka odneli su novac, 3 sekire, 3 kg duvana. Pod pretnjom streljanja stanovnicima je naredeno da se ukrase crvenom kokardom. Brdo Svilaja (3 km jugozap. od Drniša) smatra se pribižistem četnika - komunista. Stanovništvo Mirlović-Polja živi u stalnom strahu i noću se krije u planini planući se pokolja.

Medak (Novi-
grad NH-EZ)

Povodom obaveštenja o prisustvu u Bogunici (NK-EZ) grupe oružanih ustaničkih (300) koji nameravaju da napadnu garnizon Medak, upućena je, radi pojačanja, jedna četa II bat. 2. peš. puka.

— Izvršena paljba iz oruda malog i srednjeg kalibra. Uspostavljen žel. saobraćaj.

Škare (Senj
XV-GQ), Rijeka
— Plaški

Generalštab
Kr. vojske
2810 22. II 42.

75 Komanda VI 2950 21. II 42. 2807 22. II 42. 21. II 42.
arm. korp.

21. II 42.
ujutru

76 Komanda XI 1208 21. II 32. 2808 22. II 42. 20. II 42.
arm. korp. 10 č
Komanda kr. 164 21. II 42. 2836 22. II 42.
karab. 2. armije
Komanda XI 1/1269 24. II 42. 3048 25. II 42. 20. II 42.
arm. korp. 16,30 č

20. II 42.
19 č

21. II 42.
6,30 č

77 Kom. XVIII 127 21. II 42. 2809 22. II 42. 21. II 42.
arm. korp.

Vidi br.
72-118
21. II 42.

21. II 42.

Zona Pelanka — Dobromani (Dubrovnik SR-FX = SN-GK)	Izvršena akcija čišćenja i izviđanja. Javljeno o dejstvu partizana u zonama: Samobor, Lipnik, Vrba (Gacko US-AI = US-AL = UQ-AP) i o čišćenju zone Gradina (Trebinje TP-GK).	
Ljubljana (Šiška)	— Započeto dejstvo s ciljem da se smanji pritisak ustanika u zoni Orahovac (Kotor VD-FG), Risan (Trebinje VK-FI) i čišćenje kotline Velje Selo (Trebinje VM-FI). Dejstvo je izvršeno uz učešće aviona i mornarice. Do sada nema šta da se javi.	Generalštab Kr. vojske 2810 22. II 42.
Ljubljana	Pošto su napala dva naša vojnika, tri nepoznata Slovenca pokušala su da ih razoružaju. Brzim otporom osuđen je pokušaj: <i>I naš vojnik ranjen sa 3 hica iz vatrenog oružja.</i> Napadači, gonjeni od strane grenadira koji su našli, uspeli su da se razidu. Prilikom pretraživanja okoline <i>nadena je u jednoj kući službenica Babar Čirila, 21 god., ranjena, izgleda, prilikom našeg pružanja otpora.</i> Uhapšeno 15 lica. — Dva nepoznata lica ispalila pištoljske hice na sekretara industrijskog sindikata: <i>smrtno ranjen.</i> Takođe su otvorili vatru i na neko <i>drugo lice, koje je takođe ranjeno.</i> Dva naša vojnika otvorila su vatru iz karabina na automobil sa označkom 109 BL, kojim su nepoznata lica otišla. ¹⁹⁷	Generalštab Kr. vojske 2810 22. II 42.
Ljubljana	— Naša patrola iznenadila 5 lica, koja su, videvši vojнике, bacila napunjene revolvere. Uhapšeno 7 lica, izvršen pretres kuća, naden razni materijal. — 5 nepoznatih lica, izdajući se za agente javne bezbednosti, ušlo je u stan i <i>ubilo noževima djevojku — Slovenku, smatrajući je za policijskog konfidenta.</i>	
Crljivica (Drvvar TP-EZ)	Oružano ljudstvo i dalje se prikuplja oko Drvara. Banda oružanih ljudi sprečava snabdevanje Oštrelja. I dalje je kritična situacija u pogledu snabdevanja garnizona Drvar, Ključ, Petrovac, Oštrelj, V. Vakuf.	Generalštab Kr. vojske 2810 22. II 42.
Zona Svilaja	— U toku je akcija koja ima za cilj čišćenje Krunića, kote 1289, Jelenjaka (Split TR-CO). ¹⁹⁸	
Podstrmica (Livno ZR-CS)	Prilikom izviđanja iz Livna primećeni naoružani pojedinci, koji su se odmah udaljili.	

20. II 42.

78 Komanda kr. 4/203 21. II 42. 2835 22. II 42. 21. II 42.
karab. 2. armije

78/bis Komanda V 02/1/826 21. II 42. 2843 22. II 42. —
arm. korp.

79 Komanda kr. 4/207 22. II 42. 2861 22. II 42. 21. II 42.
karab. 2. armije 20,30 č
" " 4/207-1 24. II 42. 3033 25. II 42.

80 Komanda kr. 1/4 18. II 42. 23. II 42. 17. II 42.
karab. Dalmacije 15,15 č

81 Kom. XVIII 131 22. II 42. 2844 23. II 42. 22. II 42.
arm. korpusa Vidi 111.

82 Komanda XI 1/135 22. II 42. 2863 23. II 42. 22. II 42.
arm. korp. 12,20 č
Komanda kr. 7/42 24. II 42. 2982 24. II 42.
karab. 2. armije

Livno	Garinizon snabdeven iz vazduha sa 9 vreća brašna. Uz pomoć skijaša izvršeno snabdovanje iz Tomislav-Grada u Šujicu i Prisoje (Livno XP-CF=XN-CQ=ZV-CD).	
Lasinja (Karlovac QK-BN)	Dostavlja kopiju subverzivnog proglaša istaknutog 6-og u selu. Podstiče stanovništvo da se ne odazove vojnoj obavezi, već da se digne na oružje protiv Osovine stupajući u partizanske redove.	
Vidi br. 32-119.	Ustanici koji su izvršili napad na kolonu za snabdovanje vratili su privatnu poštu. Predložili su da predaju 4 cr. koš. — od 42 zarobljena — s tim da im se vrate 4 komunista predata Vojnom суду (Mladinić, Dramitović, Forst i Tomljenović). Pristalo bi se na razmenu zatvorenika s tim da se vrate sva 42 zarobljenika.	
Pašac (7 km sev. od Sušaka)	Poznati pripadnici oružanih bandi Fućak Milivoj i Vlado, Valić Rafael, Supak Augustin i Drago — svi nadničari — opljačkali 10.000 lira u stanu nekog Fućak Josipa, 29 god. Da bi se obezbedili da ostanu nekažnjeni, primorali su opljačkanog i njegovu ženu Mokorić Tunicu, 25 god., da odu u obližnji šumarak. Žena ubijena iz puške, muž, teško ranjen, uspeo je da se spase preveći se mrtvim. U 22 časa karabinjeri iz Sušaka počeli su s poterom koja je trajala do 4 časa 22-og. Ishod negativan. Nađen leš Mokorićeve.	
Grubišić (Klis)	Nepoznata lica otvorila vatru na patrolu od 3 vojnika, a zatim pobegla. Odmah je pružen otpor, ubijen jedan napadač, kod koga je nađen napunjén revolver i ručna bomba tipa „Sipe“. Kasnije identifikovan kao opasni komunista u ilegalstvu Doležal Rudolf, 1921. godište, kalfa, nastanjen u Splitu. ¹⁹⁹	
Drvar	Odred iz zaštite čistača snega naišao na jak otpor neprijateljskih skijaša raspoređenih na grebenu Kamenica (EO-TN). Borba je trajala od 13 do 17 časova. Gubici: <i>I podoficir.</i>	Generalštab Kr. vojske 2890 23. II
Ljubljana	Nepoznata lica (4), od kojih jedan naoružan revolverom, napala dve učenice, odsekavši jednoj pramen kose. Jedan uhapšen — student (Golob Dušan, 20 god.), ostali pobegli.	

83 Komanda V 2985 22. II 42. 2864 23. II 42. 21. II 42.
arm. korp.

Vidi 22. II 42.
86—10. 9 č

84 Kom. XVIII 149 22. II 42. 2866 23. II 42. 22. II 42.
arm. korp.

2. II 42.

22. II 42.

85 Komanda VI 3000 23. II 42. 2865 23. II 42. 21. II 42.
arm. korp.

Vidi br. 27

Lučani (Ogulin ZV-PB)	Dve čete 75. legije cr. koš., naišavši na kvar mesnog vodovoda, izšle iz Brinje da bi potražili mesto kvara. Naišavši na jaku grupu ustanika, napali su je odlučno i primorali na povlačenje. Naši gubici: <i>poginuli: 1 poručnik (Bergamini) i 8 cr. koš., 2 žandarma; ranjeni: 1 cr. koš., 1 žandarm.</i> Neprijateljski gubici: 12 mrtvih i neodređen broj ranjenih. ²⁰⁰	Generalštab Kr. vojske 2890 23. II 42.
Korenica	Uz podršku artiljerije, ustanici izvršili napad sa severozapada, zauzevši hrvatsku bolnicu i prve kuće severno od naselja, gde je bilo postavljeno automatsko oružje. Dejstvo prekinuto u 15 časova. Neprijatelj je ispalio još nekoliko artiljerijskih metaka i mitraljeskih rafala i otvarao jedinačnu puščanu paljbu sa eksplozivnim zrnima. Naši do sada utvrđeni gubici: <i>poginula 4, ranjeno 6.</i> Dva mitraljeza i jedan minobacač pogodeni neprijateljskom artiljerijom. ²⁰¹ Atmosferske prilike onemogućavale su da se izvrši bombardovanje iz vazduha. 134. bat. cr. koš. vrši povlačenje iz Kladuše u Cetingrad.	
Zona Radovica (Karlovac PS-AN)	137. bat. cr. koš., upućen iz Slunja, borbom vezao za sebe ustanike. ²⁰²	
Oštrelj (Drvar TP-FG)	Ustanici izvršili napad na garnizon primoravši stanovništvo sela oko Drvara da napusti kuće i da se digne na oružje protiv nas. Broj ustanika oko Drvara iznosi oko 2000.	
Zona Svilaja	Za vreme čišćenja koje su izvršile dve kolone dostignut je cilj sa severa i s juga i kolone su stupile u vezu. Na severnu kolonu ustanici otvorili vatru, ali su odbijeni i gonjeni. Zapaljene ustaničke kolibe u kojima su nadene ručne bombe. Naši gubici: <i>poginuo jedan crnokosuljaš; ranjena dvojica.</i> Gubici ustanika neutvrđeni a moguće da ima i ranjenih. ²⁰³	Generalštab Kr. vojske 2890 23. II
Jesenice (Omiš US-BH)	Hrvatski žandarmi tražili intervenciju našeg garnizona Omiš protiv vojnih begunaca. Po dolasku naše jedinice vojni begunci su raspršeni. Naši gubici: 2 ranjena; uhapšeno 10 sumnjivih. ²⁰⁴	
Velje Selo (Trebinje VM-FI)	Brdski bat. „Aosta“ i „Ivrea“, uz dejstvo 3. diviziona 2. art. ²⁰⁵ zatvorili kotlunu duž linije Ledenice — kota 1223–1277–1031 Hum. Očišćena čitava zona do Drakovca. Nikakvog traga ustanicima koji su, prema obaveštenjima, navodno pobegli ovih dana prema Crnoj	Generalštab Kr. vojske 2890 23. II 42.

21. II 42.
po podne

22. II 42.
noću

22. II 42.
noću

22. II 42.

22. II 42.

86	Komanda V arm. korps.	2999	23. II 42.	2936	24. II 42.	21. II 42.
----	--------------------------	------	------------	------	------------	------------

*Vidi 75,
I stav*

*Vidi
83-89*

87	Komanda VI arm. korps.	3050	23. II 42.	2937	24. II 42.	Noć uoči 23. II 42. 23. II 42.
----	---------------------------	------	------------	------	------------	--------------------------------------

"

*Vidi
br. 85.* 23. II 42.
 ujutru

23. II 42.

88	Kom. XVIII arm. korpusa	189	23. II 42.	2939	24. II 42.	22. II 42.
----	----------------------------	-----	------------	------	------------	------------

22. II 42.

	Gori, odnevši sobom namirnice i po- nekog čoveka sposobnog za oružje. Zapaljeno nekoliko kuća u kojima je bilo municije.	Generalštab Kr. vojske 2890 23. II 42.
Okolina kote 1308 (Trebinje VM-FL)	— Velika formacija, dolazeći iz Dragalja (FN-VK), raspršena artiljerijskom vatrom.	"
Mrcine (Trebinje TR-FL) Klenak (Trebinje TR-GK)	— Ustanici otvorili puščanu vatu oko garnizona, bez rezultata. — Znatnim snagama ustanici izvršili napad, koji je odbijen zahvaljujući otporu pešadije i artiljerije. Ustanici pokušali da izvrše napad na putnički voz, ali je osuđen usled otpora pratiče: <i>ranjen I putnik</i> . Potvrđena vest o premeštanju ustaničkih bandi za zonu Bileća i Gacko. Izvršeno bombardovanje iz vazduha na Samobor (Gacko US-AI), Lipnik — Vrba (US-AL=UQ-AP).	"
Duži (Dubrovnik SR-FV)	"	"
—	"	"
Kota 697—579 (N. Grad NH-EZ)	Trupe garnizona Medak, uz pomoć mesnog stanovništva, napale i naterale u bekstvo ustanike koji su zauzimali okoline kote. Na našoj strani nije bilo gubitaka; kod neprijatelja utvrđeno 5 mrtvih. ²⁰⁶ Među ustanicima bilo je i bivših ustaša. ²⁰⁷	Generalštab Kr. vojske 2960 24. II 42.
Korenica	— Nastavljena artiljerijska i mitraljeska vatra koja je otvorena na mesto.	
—	Ustanici otvorili vatu na naš položaj gran. straže Anton.	
Samobor	— Naša minobacačka i art. vatra na mesto. — Izviđanje i čišćenje zone Orah—Dobromani—Palanka (Dubrovnik: SN-FT=SN-GK=SR-FX). Baćene male bombe na Crnče (Nevesinje TL-AP). Neprijatelj izvršio napad na bateriju koja se nalazila na povratku iz akcije na Ledenice, ali je brzim otporom nateran u bekstvo.	Generalštab Kr. vojske 2960 24. II 42.
—	— Sukob između četnika iz Gareva (Gacko AI-US) i komunista iz Samobora. Gubici četnika: 7 mrtvih, komunista: 23 mrtva. ²⁰⁸	
Morinj (Kotor VH-FG)		Generalštab Kr. vojske 2960 24. II 42.
—		
Oštrelj Vidi 84 — Oštrelj	Propao neprijateljski napad na garnizon. — Kolona od 300 ljudi s komorom po-kušala da izvrši snabdjevanje garnizona.	
Zona Petrovac	— Primećeni intenzivni pokreti ustanika oko Petrovca; naša baterija otvorila vatu rasteravši oružanu bandu u Buja- dince (Prijedor TP-FI) i porušivši dve kuće.	

22. II 42.

21. II 42.

23. II 42.

Vidi
br. 107.

89	Komanda V arm. korp.	3019	24. II 42.	2957	24. II 42.	23. II 42. Vidi br. 95-86.
----	-------------------------	------	------------	------	------------	----------------------------------

23. II 42.
20 č

90	Komanda kr. karab. 2. arm.	4/21I	23. II 42.	2971	24. II 42.	Uveče 16. II 42.
----	-------------------------------	-------	------------	------	------------	---------------------

91	Komanda kr. karab. 2. armije	4/57	24. II 42.	2980	24. II 42.	22. II 42.
----	---------------------------------	------	------------	------	------------	------------

92	Komanda kr. karab. 2. arm.	7/42	24. II 42.	2982	24. II 42.	17-19-22. II 42.
----	-------------------------------	------	------------	------	------------	---------------------

Zona Klačine (Split US-CM)	— Kolona garnizona Sinj napala neprijateljske grupe; na našoj strani nije bilo gubitaka; kod ustanika utvrđeni gubici: 2 mrtva; zaplenjeno: puško-mitraljez, 2 puške, municija, ručne bombe. Uhapšena dva sumnjična lica. — Pojedinci koji su se približili mostu odbijeni vatrom naše straže; zapaljena kuća, uhapšena 4 lica.	Generalštab Kr. vojske 2960 24. II 42.
Most Panj (US-CM)	—	
Zona G. Malovan (Livno XP-CU)	— Izvršeno kombinovano dejstvo jedinica iz Kupresa i Šujice. Ustanici otvorili vatru na naše jedinice, ali su se odmah udaljili. Gubitaka nije bilo. — Započet pokret u cilju snabdevanja garnizona Livno i Tomislav-Grad.	

Korenica	Između 12 i 20 časova neprijatelj izvršio intenzivnu artiljerijsku pripremu direktnim gađanjem iz više topova malog kalibra. Bezačajna šteta i nekoliko gubitaka. Mnogo direktnih pogodaka na komandu garnizona i radio-stanicu R-4. ²⁰⁹ Ustanici ponovili napade otvorivši istovremeno vatru iz Vranjače i Gradine (Gospic DN-FX=PI-FV) na naše položaje severno i južno od Korenice: napad je do sada hrabro savladan. Da bi se izbegli gubici, automatska oruđa su ostavljena u onim kućama koje su neotpcrme prema artiljerijskoj vatri a koje je neprijatelj već uočio. Zauzeti su novi položaji na otvorenom prostoru. Otkriven nov položaj neprijateljske artiljerije zapadno od Korenice. ²¹⁰	Generalštab Kr. vojske 2960 24. II 42.
Kota 731 (Gospic ON-FX)		
Drivenik	Naš odred (3. baterija 12. divizionala) otvorio vatru na nepoznata lica koja su otvorila vatru na stražara barutane. U šumi primećene svetlost i crvene signalne rakete. Patroliranje bez rezultata.	
Gospic	Uhapšeni Hrvati — katolici Čaćić Vid, 36 god., i Suknaić Josip, 27 god., službenici prefekture, zato što su pretresli zaplenjene stvari i slamarice u sobi određenoj za smeštaj vojnika pridatih menzi divizije „Re“: u prostoriju su ušli samovoljno.	
Ljubljana	Uhapšen Kramer Martin zbog posedovanja subverzivnih brošura, zatim Butora Antun i Gregorčić Eugen zbog saučesništva. Subić Eugen privoren zbog subverzivne propagande — Kam povčan Janko predat Vojnom суду 2. armije — odgovara za subverzivnu propagandu.	

93 Komanda XI 1-1180 22. II 42. 3002 24. II 42. 23. II 42.
arm. korp.

94 Komanda XI 02/1267 24. II 42. 2992 24. II 42. 24. II 42.
arm. korp.

95 Komanda V 3062 24. II 42. 3023 25. II 42. 22. II 42.
arm. korp. Vidi br.
104.

23. II 42.

Vidi br. 23. II 42.
89-105.

Noć uoči
24. II 42.

Vidi br. 24. II 42.
104.

96 Komanda VI 3113 25. II 42. 3024 25. II 42. 24. II 42.
arm. korp.

Vidi br.
106.

Vidi br.
113.

97 Kom. XVIII 202 24. II 42. 3026 25. II 42. 23. II 42.
arm. korp.

Vidi br.
107.
24. II 42.
6 časova

Ljubljana	Na ulicama oko kasarne 13. art. ²¹¹ nađeno mnogo prepreka u vidu tronožaca s vrlo oštrim čeličnim šiljcima, prikrivenih u snegu u cilju oštećenja auto-vozila i konja.	
Ljubljana	Izvršeni pretresi u četvrtima Moste i Šiška (sev. i ist. od Ljubljane). Uhapšeno nekoliko lica koja su posedovala pištolj.	Generalštab Kr. vojske 2992 25. II 42.
Zona Slunji — Primišlje	Usled napada ustanika na hrvatsku jedinicu za zaštitu mosta na Mrežnici (Karlovac LI-AN), a dā bi se obezbedio prolaz naših jedinica u pravcu Primisla (NH-AN), upućene su na položaj dve čete brdskog bataljona, „Intra“. ²¹²	
S. Mihovil (Karlovac LI-AP)	— Naše jedinice sukobile su se s protivnikom koji se zabarikadirao u prostorijama štaba, ubrviš 8 a zarobiši 9. Sem toga, uništili kuće u samom mestu. Naši gubici još nisu utvrđeni. U cilju obezbeđenja povratka jedinica u Ogulin, pošto je naznačeno prisustvo ustaničkih formacija u zoni Kamenica (IH-AP), u susret je upćena 2. četa II/73. peš. ²¹³ Prolaz preko mosta na Mrežnici bio je prekinut pošto su uklonjene daske s poda. ²¹⁴	Generalštab Kr. vojske 3030 25. II 42.
Korenica	— Između 22 i 24 časa trupe garnizona pretrpele su još dva napada, koji su odlučno odbijeni. — Trupe garnizona Plaški, u zasedi, uhvatile dva ustanika dok su se vraćali u mesto na prenoćište.	
Mesto Vera (Karlovac KI-AD)	— Izvršeno snabdevanje iz vazduha hranom, sredstvima za jačanje i pušteni golubovi pismoноše.	
Korenica		
Nevesinje	Otporom naših snaga osujećen pokušaj ustanika da izvrše napad na vodovod.	
Kota 577—627—698 (Trebinje)	— Ustanici izvršili noćni napad na naše položaje, kojom prilikom smo imali jednog ranjenog. — Prekinuta telefonska linija Dubrovnik — Trebinje. — Izvidanje i čišćenje zone Kravido ²¹⁵ — Vlaka (Dubrovnik SI-FX) — Žegulja (Nevesinje RM-AB).	Generalštab Kr. vojske 3030 25. II 42.
Podovi (Drvar TP-EQ)	Kolona koja je pošla iz Drvara u pravcu Oštrelja dostigla Podove posle žive borbe. Naši dosada utvrđeni gubici: 1 mrtav, 1 ranjen.	Generalštab Kr. vojske 3030 25. II 42.
Split	— Nepoznati bacio bombu tipa „OTO“, izgleda, u pravcu cr. koš. sa službom na raskrsnici Ulice Forster sa Ul. 2. armije. Nije bilo nikakve štete.	

98	Komanda kr. karab. 2. armje	4-227	25. II 42.	3044	25. II 42.	23. II 42. 21,50 č
----	--------------------------------	-------	------------	------	------------	-----------------------

99	Komanda kr. karab. 2. arm.	7/43	25. II 42.	3045	25. II 42.	21. II 42. 22. II 42. 23. II 42.
----	-------------------------------	------	------------	------	------------	--

24. II 42.

100	Komanda inže- njerije 2. arm.	2-1818	24. II 42.	3058	25. II 42.	18. II 42. 10 č
-----	----------------------------------	--------	------------	------	------------	--------------------

101	Komanda XI arm. korp. Komanda kr. karab. 2. armije " " Kom. XI A.K.	1-1295 7-44 6-180 4-1342	25. II 42. 26. II 42. 27. II 42. 3. III 42.	3091 3094 3229 3553	25. II 42. 26. II 42. 27. II 42. 4. III 42.	25. II 42. 13,30 č
-----	---	-----------------------------------	--	------------------------------	--	-----------------------

102	Komanda kr. karab. 2. armije	7/44	26. II 42.	3094	26. II 42.	25. II 42.
-----	---------------------------------	------	------------	------	------------	------------

103	Komanda kr. karab. 2. arm.	4/58	25. II 42.	3097	26. II 42.	24. II 42. 11,30 č
-----	-------------------------------	------	------------	------	------------	-----------------------

Škrlevo (Sušak)	Kaplar Kverconi Edeo [Querzoni Egeo] i vojnik Lizi Vincenco [Lisi Vincenzo] iz 3. gren. bataljona, sa službom na žel. stanici, čuli su puščanu paljbu iz obližnjeg naselja. Na alarm dotrčao je narednik Rubeka [Rubecca], koji je sa 4 granadira pretražio zonu. Ispaljeno 6 karabinskih hitaca na neku Gabić Celestinu koja je bila zatećena na pragu kuće, zatvorivši se u istu kad joj je bilo naređeno da stane. Nije se ušlo u trag nikome za koga bi se pretpostavilo da je otvorio vatru.	
Ljubljana	Uhapšen Babnik Anton, koji je priznao da se borio u oružanim bandama.	
S. Marcelj ²¹⁶ Krorapova ²¹⁷	Patrola gran. straže ispalila 4 puščana hica na nepoznate koji su se dali u bekstvo. Naoružani četnici u italijanskim uniformama izvršili napad na nekoliko šumara. Svučeni, oplačkani, zatim pušteni na slobodu.	
Sv. Matej ²¹⁸	Iz političkih razloga uhapšen Groki Josip.	
Medak	Ustanici presekli liniju 1212, zatim presekli telefonsku vezu Knin — Otočac.	
Nestoplja Vas. (N. Mesto XN-BU)	Tri bandita otvorila vatru na ljudstvo, 23. peš. ²¹⁹ za vreme vežbe. Napadači pobijeni pošto je odmah pružen otpor puškomitraljezom i ručnim bombama.	Generalštab Kr. vojske 3120 26. II 42.
Sušak	Iz političkih razloga karabinijeri uhapsili Sumana Matu i pritvorili Polić Nadu zbog protivitalijanske propagande.	
Gomirje	— Prema informacijama hrvatske žandarmerije navodno je primećeno 300 naoružanih ustanika u hrvatskoj uniformi. Proveriti.	
Senj	U auto-garaži 247. odeljenja karabinjera zapalio se, usled defekta u karburatoru, kamion „Spa“ 38 R, sa registracijom RE 124087. Plamen je zahvatio drugi automobil, 2 motocikla, 18 bicikala, 25 posteljnih platna. Požar savladan za 2 sata. 1 art. i 3 civila zadobili lakše opekotine. Vojnoj administraciji naneta šteta od 90.000 lira.	

104 Komanda V 3139 25. II 42. 3114 26. II 42. *Vidi br.*
arm. korp. 95, 59/3.

Vidi br.
112, 5.
stav
Vidi br.
119.

Noć uoči
25. II 42.

Vidi br. 24. II 42.
95, 112.

Vidi br. 24. II 42.
112. noću
11. mart

105 Komanda V 3141 25. II 42. 3115 26. II 42. *Vidi br.*
arm. korp. 95-104.

106 Komanda VI 3180 26. II 42. 3116 26. II 42. 24. II 42.
arm. korp. u zoru

Vidi br.
96.
Vidi br.
120.

Primišlje —
Slunj

Nadmoćnije neprijateljske snage izvršile napad na kolonu 22./II u 10 časova na oko 7 km od Slunja, na neodređenom mestu, primoravši je na povlačenje. Naši gubici: 4 mrtva, 8 ranjenih, 18 nestalih (vratili se u Slunj: 1 oficir, 17 vojnika, 10 cr. koš.). Radi pojačanja upućena specijalno formirana četa (5 oficira, 52 cr. koš.), koja je takođe savladana. Naši gubici: 1 mrtav — por. Armenia Franco — i 5 ranjenih; 2 oficira i 29 vojnika ostali na položaju i zaborakadiali se u jednoj kući (u Slunj se vratili: 2 oficira i 52 cr. koš.). Pomenutog dana garnizon Slunj je bio angažovan u pružanju podrške pri povlačenju za V. Klađušu. Ustanici zauzeli Primišlje. Hrvatski bataljon povukao se sa bataljonom „Intra“. ²²⁰

Dve čete 73. peš. ²²¹ izvršile čišćenje u zoni u kojoj je naznačeno prisustvo oko 300 ustanika.

— Snabdевање из vazduha izvršeno na skoro savršen način. Istovremeno bombardovanje i mitraljiranje okolne zone izazvalo značajan moralni i materijalni efekat. ²²²

Ustanici zarobili u bloku narednika Mirija iz 27. bers. bat. zajedno sa još 3 civila. Jedinice izvršile čišćenje pripitivši napadače koji su se udaljavali.

Generalštab
Kr. vojske
3120 26. II 42.

Zona Kučaj
(Ogulin XN-AV)

Korenica

Vrgin Most

Korenica

Klanac

Gacko

Kota 627-698-527

Gubici našeg garnizona u toku akcija na dan 22.-23.-24. februara: na dan 22: 9 mrtvih, 10 ranjenih, 11 nestalo; na dan 23: 1 ranjen; na dan 24: 1 mrtav, 2 ranjena; ukupno: 10 mrtvih, 13 ranjenih, 11 nestalih. Brojno stanje: 25 oficira, 735 podoficira i vojnika. Raspoloživih snaga: 24 oficira, 659 podoficira i vojnika.

Generalštab
Kr. vojske
3120 26. II 42.

Ustanici izvršili vatreno dejstvo na naš garnizon, bez rezultata.

— Teška situacija usled nedostatka namirnica. Nemoguće snabdевање iz vazduha usled nepovoljnih atmosferskih prilika.

— Put Gacko—Nevesinje prekinut usled snega.

Ustanici izvršili nova dejstva na naše položaje, ali bez rezultata.

Žel. pruga Sarajevo—Mostar prekinuta kod Konjica usled lavine.

Generalštab
Kr. vojske
3120 26. II 42.

107 Komanda 18 238 26. II 42. 3117 26. II 42. 24. II 42.
arm. korp.

*Vidi 97—
118.*

Komanda kr. 8-15 28. II 42. 3284 28. II 42.

24. II 42.

*Vidi br.
111-118.*

*Vidi br.
88 i 111.
Vidi 118.* 24. II 42.
24. II 42.

108 Komanda kr. 156-1 26. II 42. 3118 26. II 42. 22. II 42.
karab. Šibenik

17 č

109 Vojna delegacija 757/F 26. II 42. 3093 26. II 42. 26. II 42.
transporta 611 0,20 č
Komanda V 3193 26. II 42. 3165 26. II 42.
arm. korp.

110 Komanda XI 02-1329 26. II 42. 3155 26. II 42. 26. II 42.
arm. korp.
Komanda kr. 7-45 27. II 42. 3228 27. II 42.

26. II 42

Drvar—Oštrelj—Podovi	Kolona za snabdevanje upućena u pravcu Oštrelja izdržala borbu ne mogavši da produži usled visine i količine snega. Jak otpor ukopanog neprijatelja koji ima i mnogo skijaša. U nemogućnosti da produži, kolona se povukla na Drvar noseći sobom mrtve i ranjene. <i>Naši gubici: 5 mrtvih, 14 ranjenih, 3 nestala.</i> — Trupe garnizona Sanski Most izvršile izvidanje do Trkulja (dolina Sane) ne našavši na neprijatelja.	Generalštad Kr. vojske 3120 26. II 42.
Trkulje (Prijedor VH-SM)	— Oko 1600 ustanika izvršilo napad na naš garnizon koji se sastoji od XXXI bers. bat. i hrvatskog bataljona. Garnizon pruža otpor. ²²³	
Varcar-Vakuf	— Naša kolona za snabdevanje prispela u Livno i Tomislav-Grad.	
Vis	— Započeta akcija čišćenja na Visu.	
Pirovac (Žirje ON-CO)	Patrola Kr. finansijske straže pozvala dvojicu sa sumnjivog čamca usidrenog u pristaništu. Iskrcavši se na kopno dali su se u bekstvo, gonjeni od strane vojnika, koji su ispalili 5 hitaca bez rezultata. Pošto je dostignut, jedan od begunaca identifikovan je kao Zurić Ratomir, 26 god., student, komunista u ilegalstvu. U čamcu nadeni: radio-prijemnik, prizmotični dogled, hrana i dve komunističke propagandne knjige.	Generalštad Kr. vojske 3120 26. II 42.
Moravice—Drivenik (blizu stанице Drivenik)	Vagon sa opremom, dolazeći iz Moravica, upućen u Drivenik da bi oslobođio lokomotivu izbačenu iz šina, naišao na paklenu mašinu: malo je oštećena jedna šina. Vagon produžio za Drivenik oslobođivši prugu. Zatim se vratio na место eksplozije osposobivši prugu u 6,40. Na istom mestu nadena još jedna neeksplodirana paklena mašina, koju su vojnici uklonili. ²²⁴ Slobodna linija: Ogulin—Delnice, Ogulin—Zagreb, Ogulin—Plaški. Od Plaškog nastavljeno čišćenje snega.	Generalštad Kr. vojske 3190 27. II 42.
Ljubljana	U Ul. Terzoa (?) karabinjeri našli veliku jugoslovensku zastavu s komunističkim amblemom, okačenu o tramvajsku mrežu.	
Brdo Cuagović ²²⁵	— Neki Pustark Ivan ranjen usled eksplozije bombe koju su bacila nepoznata lica u blizini ital.-nemačke granice. Izgleda da su se nemački vojnici suprotstavili pokušaju prelaska granice. Ranjenik je u našim rukama.	

111	Kom. XVIII arm. korp.	262	26. II 42.	3163	26. II 42.	24. II 42.
					Vidi br. 107.	26. II 42.
						Vidi br. 81.
					Vidi br. 107-118- 125-127.	
112	Komanda V arm. korp.	3193	26. II 42.	3165	27. II 42. Vidi br. 104-130.	25. II 42.
						20 č
					Vidi br. 104.	26. II 42.
					Vidi br. 104.	po podne 26. II 42.
					Vidi br. 104.	26. II 42.
113	Komanda VI arm. korp.	3226	26. II 42.	3167	27. II 42.	25. II 42. noču
						25. II 42. po podne
					Vidi br. 120.	26. II 42.
					Vidi br. 120.	26. II 42. ujutru
					Vidi br. 96.	26. II 42.

Zona Šihići— Spahići (Travnik MK-DL)	Garnizon Bugojno izvršio izvidanje ne otkrivši ništa.
Greben Kame- nica Drvare	Kolona za snabdevanje upućena 23-eg u Livno i Tomislav-Grad vratila se u Sinj bez incidenta. Neprijateljski gubici: 7 što mrtvih što ranjenih. — I dalje pristižu ustanička pojačanja oko Drvara.
Varcar-Vakuf	Prilikom napada na garnizon utvr- đeni naši gubici: <i>poginuo 1 vojnik, ranjen 1 podoficir, 1 vojnik.</i>
Korenica	Neprijatelj ispalio nekoliko mitraljeskih rafala učutkanih vatrom naših mino- bacača koji su neprijatelju naneli gu- bitke. Ispalivši nekoliko artiljerijskih granata, ustanici izvršili napad iz Gradine (ON- FX), koji je prekinut vatrom našeg au- tomatskog oruđa i bacanjem ručnih bombi. <i>Naši gubici: dva ranjena.</i> ²²⁶
Škrljevo	Lokomotiva iskliznula iz šina, saobraćaj uspstavljen u 17,35.
Vrgin Most	Odred XXVII bers. bat. postavio zasedu bez rezultata. Uspostavljen žel. saobraćaj Gračac— Rudopolje. Naš garnizon iz V. Kladuše povukao se na Slunj.
Klanac	Neprijatelj otvorio intenzivnu vatru iz pušaka i automatskog oružja protiv našeg garnizona.
Zona Vlaka (Dubrovnik SI-FX) — Diklići	605. brdska četa, vraćajući se u Dikliće (RQ-GK) sa čišćenja zone Vlaka, napadnuta od strane ustanika, nije us- pela da se izvuče iz borbe. Prenoćila na položaju. Upućen bataljon koji je oslobođio četu. Naši gubici: <i>poginuli: 1 oficir, 6 vojnika;</i> <i>ranjeni: 12, među kojima i komandir čete.</i> Prema prvim podacima ustanički gubici su znatni. ²²⁷
Ulog (Nevesinje TL-BF)	— Ustanici izvršili napad na naš gar- nizon, koji pruža otpor — upotre- bivši i minobacače. Dejstvo još traje. Naši gubici: <i>4 mrtva, 15 ranjenih.</i> Pre- duzeta akcija u cilju pojačanja. — Izveštaji o borbama koje su u toku između četnika i partizana uz znatne gubitke za obe strane. ²²⁸ — Uspostavljena telefonska linija Du- brovnik — Trebinje.
Zona Plužine (SR-AT)	Generalštab Kr. vojske 3190 27. II 42.

114 Komanda kr. 6-181 26. II 42. 3192 27. II 42. 23. II 42.
karab. 2. armije 18 č

115 Komanda kr. 4-237 27. II 42. 3227 27. II 42. 26. II 42.
karab. 2. armije 22 časa

116 Komanda kr. 7-45 27. II 42. 3228 27. II 42. 21. II 42.

26. II 42.

117 Komanda kr. 4-238 27. II 42. 3230 27. II 42. 26. II 42.
karab. 2. armije 21,50 č

118 Kom. XVIII 287 27. II 42. 3254 28. II 42. 27. II 42.
arm. korp. Vidi 107. noću
27. II 42.

Vidi 107.

Vidi 61- 27. II 42.
72-77.

Vidi br. 107. 27. II 42.

119 Komanda V 3254 27. II 42. 3256 28. II 42. 27. II 42.
arm. korp. Vidi 104,
I stav
27. II 42.
5,30 č
Vidi br. 127.

Vidi 78 27. II 42.
bis 127.

Toplice	Ljudstvo 3. bat. 24. peš. ²²⁹ uhapsilo Pintadera Ivana, 18 god., koji je posedovao dve brošure novijeg datuma s naslovom: „Sloboda Slovenije“ i „Slovenija u Evropi“, s nacionalističkim karakterom.	
Meja—Plase	Na pograničnom delu pruge čule su se tri detonacije, verovatno izazvane bomбама koje su bacili vojnici prelazeći granicu vojničkim vozom iz Hrvatske za Rijeku.	
Ljubljana	Karabinijeri iz Stične uhapsili neku Mandeku Sonju, 20 god., koja izjavljuje da je pobegla iz nemačkog dela Slovenije. Osumnjičena kao špijun.	
Kastav	Karabinijeri uhapsili 6 lica pripadnika komunističke čelije i pomagača ilegalaca. Među uhapšenima nalazi se Spinčić Alojz, predsednik opštine Kastav, nedavno svrgnut s položaja.	
Sušak	U Ulici Aguilina kod br. 20 patrola pod komandom kaplara Bonafinija Silvija iz 81. posadne čete, primetivši senku, naredila „stoj“. Ne dobivši odgovor, ispalila 6 puščanih hitaca bez rezultata.	
Oštrelj	Garnizon započeo povlačenje za Petrcvac. Do sada nisu stigle druge vesti.	
V. Vakuf	— Naši odbili napad neprijatelja na garnizon. Poslednje grupe naterane u bekstvo u 7,30 č. Ustanici su raspola-gali i artiljerijom. <i>Utvrđeni neprijateljski gubici: 40 mrtvih.</i> ²³⁰ Uroš Drenović pomagao nam je u akciji protiv komunista. ²³¹	Generalštab Kr. vojske 3270 28. II 42.
Mostar	Avioni pokušali da izvrše snabdjevanje V. Vakufa i Oštrelja, ali su bili ometeni atmosferskim prilikama. Tada je baćeno 400 kg hrane u Livno, koje se pokušava snabdeti i putem auto-kolone.	
Vis	— Čišćenje potpuno negativno. Stanovništvo je prihvatiло naše trupe sa očiglednim znacima simpatije.	
Primišlje (Kar-lovac MH-AN)	Ustanici zauzeli put sve do 4 km od Slunja.	
D. Lapac (Bihać RH-FL)	Komunisti napali garnizon opkolivši ga i nanevši neutvrđene gubitke. Stanje puteva i mećava onemogućavaju upućivanje pojačanja iz Bihaća. ²³²	Generalštab Kr. vojske 3270 28. II 42.
Vrgin Most	— Ustanici pustili na slobodu 21 crno-košuljaša, koji su stigli iz pravca Vojnića. Žel. pruga Petrinja—Topusko prekinuta.	Isto

Noć uoči
26. II 42.

120 Komanda VI 3290 27. II 42. 3257 28. II 42. 27. II 42.
arm. korp.

Vidi
113-126.

Vidi br. 113.

27. II 42.

26. II 42.

Vidi br. 106. 27. II 42.

121 Komanda kr. 4-240 27. II 42. 3276 28. II 42. 19. II 42.
karab. 2. armije

122 Komanda kr. 4-205-1 28. II 42. 3283 28. II 42. 26. II 42.
karab. 2. armije

123 Komanda kr. 7-46 28. II 42. 32-86 28. II 42. 27. II 42.
karab. 2. armije

124 Komanda kr. 4-247 28. II 42. 3322 28. II 42. 22. II 42.
karab. 2. arm. 22 časa

28. II 42.

Zona Krivi Put (Ogulin ZN-AD) Zona Kamenjak — Travnik	Oko 50 četnika pretreslo kuće tražeći oružje. Prilikom patroliranja pritvorena 3 lica bez legitimacije.	Isto Isto
Ulog	Garnizon je i dalje pod pritiskom ustaničkog vojnog odjela. Za 28-i predviđeno pojačano dejstvo.	
Diklići—Vlaka	— Javljeno o odlučnom držanju 605. brdske čete iz jedinice za popunu, koja vrši protivnapad ručnim bombama i hladnim oružjem. Prenocila na položaju usled nemogućnosti prenošenja poginulih i ranjenih. Nijedan nije nestao, nijedno oruđe nije izgubljeno, čak ni onih koji su poginuli. <i>Gubici ustnika: 18 mrtvih, među kojima i voda, i oko 20 ranjenih.</i>	Generalštab Kr. vojske 3270 28. II 42.
Gacko	Medu civilnim stanovništvom naznaceno 20 slučajeva peggavog tifusa. Avion bacio 8 kvintala namirnica i pored ne povoljnih atmosferskih prilika.	
Arandelovo (Trebinje UO-FT)	Za 28-i određeno ponovno snabdjevanje još i lekovima.	
Konjic	— Izvršeno bombardovanje iz vazduha.	
G. Dubrave	Ustanici uputili hrvatskoj žandarmeriji pismo pozivajući žandarme da napuste službu i da uzmu oružje protiv „neprijatelja“ — Italijana.“	
Plaški	Dostavljen letak, naden u naselju, kojim se italijanski vojnici podstiču na ne poslušnost, predaju oružja partizanima i stupanje u njihove redove u cilju oslobođenja.	
Sušak	Na anektiranoj teritoriji karabinjeri izvršili u toku dana 52 lična pretresa.	
Delnice	Ustaša — stražar na vratima kasarne ispalio 5 puščanih hitaca tvrdeći da se nepoznati nije zaustavio kad mu je to bilo naređeno, već je naprotiv ispalio na njega puščani hitac. Karabinjeri su odmah izvršili uvidaj, s negativnim ishodom. Smatra se da je ustaša bio žrtva halucinacija.	
Sabri ²⁸³ kod Plaškog	— Neki Tomišić Pavle, 44 god., nastanjen u Sabri kod Plaškog, stražar na žel. pruzi, oženjen, Hrvat-katolik, otišao u Plaški 18. II radi kupovine cigareta, još se nije vratio. Smatra se da su ga uхватili četnici — komunisti. Karabinjeri tragaju za njim.	

26. II 42.

27. II 42.

125 Kom. XVIII
arm. korps. 314 28. II 42. 3326 1. III 42. 27. II 42.
27. II 42.

Vidi br.
111.

126 Komanda VI
arm. korpusa 3340 28. II 42. 3373 1. III 42. 28. II 42.

Vidi br. 28. II 42.
120-130.

127 Komanda V
arm. korpusa 3327 28. II 42. 3374 1. III 42. 27. II 42.
Vidi br.
119,
8 (mart)

27. II. 42.
Vidi br.
119,
3. stav.

Rovte (Bled SI-DH)	— Na karabinijere sa službom na opštinskom putu otvorena vatra. Odgovoreno ručnim lombama i puščanom vatrom. Napadači su se dali u bekstvo. — U gradskoj ulici nepoznati (izgleda) bacili bombu ali bez posledica. Grenadirji otvorili vatu ubivši jednog građanina i ranivši jednu ženu.
Petrovac	Snage garnizona Oštrelj (3. četa 152. peš. ²³⁴) stigle u Petrovac.
Livno	— Izvršeno snabdevanje pomoću avto-kolone.
V. Vakuf	— Snabdevanje iz vazduha nije uspeло usled rđavog vremena. Našim gubicima pretrpljenim prilikom ustaničkog napada od 25-og dodati: poginuo 1, ranjen 1 oficir.
Bratač (Nevesinje SR-AR)	Snažna partizanska formacija opkolila i napala brdsku jedinicu koja je dolazila iz Nevesinja. Naši su uspešno dejstvovali i naneviši napadaču 40 mrtvih i neutvrđen broj ranjenih. Zapaljeno selo. Naši gubici: 3 mrtva, 17 ranjenih. ²³⁵
Ulog	— Dejstvo u cilju pružanja pomoći garnizonu moralо je da se odložи usled snega. Počeće čim bude moguće. Naši avioni stupili su u vezu sa garnizonom, koji nije javio ništa novo. Baćene namirnice, baterije za radio, lekovi, pošta. — Izvršeno snabdevanje iz vazduha, baćene male bombe i mitraljirane grupe ustanika u zoni.
Kalinovik	— Izvršeno bombardovanje zone Samobor, Gacko — Lipnik i Jasenik (Gacko US-AL). Gacko je ponovo snabdeveno iz vazduha hranom i lekovima. — Ustanički voda Sava Kovačević radio starešinama sela između Bileće i Panika da regrutuju 200 ljudi, zatim pretivni oštiri represalijama u slučaju neizvršenja.
D. Lapac	Jedinicama koje su pošle iz Bihaća radi deblokiranja garnizona, npr. idnutog od strane ustanika, onemogućen dalji prolaz usled visokog snega. Hvatanjem radio-veze sa D. Lapcom u 18,52 pokazalo se da je garnizon preplavljen ustanicima. Avion se po podne uključio u talasnu dužinu pomenutog garnizona, ali više nije bilo nikakvog saopštenja. ²³⁶
Karlovac	Došao je 21 pripadnik cr. koš. koje su ustanici zarobili u Cetingradu a zatim pustili. Upućeni u koncentracioni logor radi utvrđivanja odgovornosti i visine moralja.

Generalštab
Kr. vojske
3350 1. III 42.

28. II 42.

Vidi III.

28. II 42.
noću

28. II 42.
11,50 č
27. II 42.

128	Komanda XI arm. korpusa	02-1379	28. II 42.	3360	1. III 42.	27. II 42. po podne
-----	----------------------------	---------	------------	------	------------	------------------------

28. II 42.

129	Komanda XI arm. korp.	02/14-11	1. III 42.	3361	1. III 42.	28. II 42.
-----	--------------------------	----------	------------	------	------------	------------

130	Komanda V arm. korpusa	3373	2. III 42.	3378	2. III 42.	28. II 42.
-----	---------------------------	------	------------	------	------------	------------

28. II 42.
noću

*Vidi 112
-18/III.*

Slunj	Avionima izvršeno snabdevanje garnizona, koji je prikupio sav bačeni materijal.	Generalštab Kr. vojske 3350 1. III 42.
Korenica	— Izvršeno bombardovanje ciljeva oko naselja.	
Drenova — Sv. Ivan	— Otvorena vatra na stražara kod preke (severozapadna strana Rijeke). Odmah je odgovoren. Izvršeno čišćenje zone ispred pojasa stare granice Drenova — Luban bez ikakvih rezultata. Ljudstvo obalske straže ugledalo periskop neprijateljske podmornice.	
Senj	— Uspostavljen železnički saobraćaj sa ograničenim kapacitetom.	
Rijeka—Gračac		
Ljubljana	Subverzivna grupa koja se nalazila u krčmi, videvši da u lokal ulazi jedan grenadir, pokušala je da baci na njega ručnu bombu. Vojnik ih je energično preduhitrio otvorivši vatru i ranivši dvojicu komunista. Dok je izlazio iz krčme da ne bi bio savladan i da bi s više uspeha razvio vatru, na njega je bačena ručna bomba, koja je eksplodirala ne povredivši ga. Vojnici i agenti javne bezbednosti, koji su došli na lice mesta, pristupili su hapšenju prisutnih, dok se ranjeni Slovenac suprotstavio naredenju. — Agenci javne bezbednosti ranili dve žene koje se nisu pokorile naredenju.	
Sovra (Rovte— Bled ST-DH)	— Na patrolu karabinijera i Kr. finansijske straže ustanici otvorili vatru. Odmah je odgovoren vratom te su napadači naterani u bekstvo.	
Ljubljana	Nepoznata lica bacila ručnu bombu ranivši jednog mladića — Slovenca.	
Sostro (Ljubljana US-DL)	Oko 20 ustanika, od kojih 2 u graničarskoj uniformi, naoružani pištoljem i puškom, ubili u stanu nekog Urbanca Ivana i njegovu kćerku i ranili drugu kćerku. Pomenuti su bili konfidenti granične milicije.	
Tuk (ZI-AT)	Patrola div. „Lombardija“ prilikom pretraživanja ranila lice naoružano puškom zato što se suprotstavilo naredenju „stoj“. Drugo lice uhapšeno.	
Gлина — Topuskó	— Ustanici digli u vazduhu gvozdeni žel. most između dva mesta, posednut hrvatskim trupama.	
Korenica	— Atmosferske prilike sprečile snabdevanje iz vazduha.	

131	Komanda VI arm. korpusa	3338	2. III 42.	3379	2. III 42.	27. II 42. uveče
-----	----------------------------	------	------------	------	------------	---------------------

*Vidi br.
126 i 9. mart.*

28. II 42.

28. II 42.

28. II 42.

132	Komanda XVIII arm. korpusa	346	1. III 42.	3380	2. III 42.	28. II 42.
-----	-------------------------------	-----	------------	------	------------	------------

28. II 42.
17 č

133	Komanda kr. karab. 2. armije	7-47	1. III 42.	3399	2. III 42.	28. II 42. noću
-----	---------------------------------	------	------------	------	------------	--------------------

134	Žel. milicija	III-1027 -308	1. III 42.	3403	2. III 42.	27. II 42. 7 č
-----	---------------	------------------	------------	------	------------	-------------------

135	Komanda XI arm. korpusa	02-1433	2. III 42.	3441	2. III 42.	28. II 42. noću
-----	----------------------------	---------	------------	------	------------	--------------------

Ulog	Muslimanske bande napale i raspršile partizane koji su bili opkolili naselje. Naši gubici prethodnih dana: <i>3 poginula, 8 ranjenih.</i> — Izvršeno čišćenje zone. Naišli na ustanike, koji su izbegli borbu ispalivši samo nekoliko hitaca.
Zona Trebijozi (Dubrovnik TL-FX) Sv. Nikola, kota 583 (Kotor UQ-FG)	— Dve čete u izviđanju, radi utvrđivanja jačine i prirode neprijateljskog ctopora na grebenu Sv. Nikola, kota 583, naišle na jak neprijateljski otpor. Usled učestalih pokušaja neprijatelja da opkoli naše trupe, došlo je do oštrog sukoba u kojima su se naše trupe odlično držale. Naši gubici: <i>poginuo 1 oficir, 1 podoficir, 7 vojnika, ranjena 3 oficira, 3 podoficira, 13 vojnika — nijedan nije nestao.</i> Neprijateljski gubici: 30 poginulo; ranjeno bar 40. ²³⁷ Izvršena koncentracija art. vatrenih brodova i s kopna na naseljena mesta. Vidni rezultati provereni iz aviona koji su tutkli žive ciljeve.
Ključ (Prijedor VQ-FI)	Ustaničke bande sa automatskim oružjem, postavljenim zapadno od Ključa, na oko 1 km od naše osmatračnice, otvorile vatu i pokušale da opkole kolonu komore i prateću jedinicu upućenu radi seče šume i prevoza drva. Čim je naišlo pojačanje, ustanci su se dali u bekstvo. Naši gubici: <i>9 mrtvih, 12 ranjenih, 9 nestalih.</i> Neprijateljski gubici neutvrđeni, ali se smatra da su osetni. Naden leš vođe Tadorevića iz Ribnika. ²³⁸
Split	— U krčmi kod kasarne „Roma“ došlo do svade između grenadira i pripadnika 29. bat. cr. koš. Ubijen 1 vojnik a ranjen 1 grenadir i 1 vojnik. Istraga u toku.
Prezid (sev. od Sušaka)	Nepoznati upali u kuću Kraco Vinka, opljačkali novac i razne predmete, zatim ubili njega i ženu Vendo Francisku.
Pločice — Nagumanac	Na deonici italijanske pruge Zelenika—Gruda (Kotor), između dve stanice, nepoznati saboteri uklonili sa šina 12 kuka i 8 klinaca izdigavši šine pomoću kuke. Voz 633 R mogao je da prode bez oštećenja.
Verd (Logatec)	Silazeći sa žel. nasipa u blizini stanice radi utvrđivanja prisustva nepoznatih lica, stražar povredio nogu hicem iz puške koja je slučajno opalila. Iz obližnje šume nepoznata lica ispalila nekoliko hitaca, zatim nestala.

Generalštab
Kr. vojske
3410 2. III 42.

136 Komanda XVIII 372 3. III 42. 3445 3. III 42. 28. II 42.
arm. korpusa

Vidi 10.
mart.

Noću
28. II 42.

Kota 541 Vrtoče (Drvar TN-EQ)	Naše jedinice sukobile se sa grupama ustanika. Naterani u bekstvo intervencijom naše artiljerije i minobacača. <i>Naši gubici: poginuo 1 vojnik; ranjeni: 1 oficir i 1 vojnik; nestala 3 vojnika, od kojih je naden jedan ranjen.</i> Ustanici pojačali dejstvo oko naselja.	Generalštab Kr. vojske 3480 3. III 42.
Drvar		Isto
Raduklija (Drvar TN-EO)	— Komunisti porušili dva žel. mosta, jedan u Raduklijii, drugi na koti 717 (TN-EO).	Generalštab Kr. vojske 3540 4. III

Ukupni gubici u februaru: oficiri podoficiri vojnici ukupno

poginuli:	7	2	104	113
ranjeni:	6	4	245	255
promrzli:	—	—	6	6
zarobljeni:	5	—	77	82
nestali:	2	—	73	75
			531	

Gubici Hrvata ²³⁹	poginuli: 13
	ranjeni 23
	nestali: 37
	ukupno 73

1	Komanda V arm. korpusa	3449	2. III 42.	3443	3. III 42.	2. II 42.
2	Komanda VI arm. korpusa	3460	2. III 42.	3444	3. III 42.	3. III 42.
3	Komanda kr. karab. 2. armije Vojna delegacija transporta 611	4-265 818	3. III 42. 5. III 42.	3465 3689	3. III 42. 5. III 42.	1. III 42. 18,30 č
4	Komanda kr. karab. 2. armije	7-48	3. III 42.	3466	3. III 42.	1. III 42.
						1. III 42.
						1. III 42.
						1. III 42.
5	Komanda kr. karab. 2. armije	4-266	3. III 42.	3501	4. III 42.	2. III 42. 22 č
6	Komanda kr. karab. 2. armije Komanda V arm. korpusa	4/270 35/7	4. III 42. 4. III 42.	35/07 3554	4. III 42. 5. III 42.	3. III 42. — 9 č

Riječka zona	Izvršeno čišćenje i izvidanje duž stare granice, ali ništa nije zapaženo.	
Zona Knežica — Taleža (Dubrovnik SL-FR = SR-FV)	Izvršeno izvidanje i čišćenje pomenutih zona, ali ništa nije zapaženo.	
Klenak	<p>— U toku je snabdjevanje garnizona uz prethodno čišćenje zone od strane 3 ojačane čete.</p> <p>— Otvorena artiljerijska vatra na Vrpisce — Borkovići — Leotar — Gljiva (Trebinje TN-GK=TB-GK=TP-FX=TN-FX).</p> <p>— Garnizoni Gacko-Bileća-Ulog snabdjeveni hranom iz vazduha.</p>	
—		Generalštab Kr. vojske 3480 3. III 42.
—		
B. Moravice	Razvodnik Cambotaro Domeniko [Zambettaro Domenico] i vojnik Sirmola Antonio iz 57. minobacačkog bat. udaljili su se iz jedinice i još se nisu vratili. Smatra se da su ih ustanici zaborili. ²⁴⁰	
Marinići (Kastav)	Nepoznata lica (3) u uniformi bivše Jugoslavije, naoružana karabinom, kučala su na vrata Gnavra Rudolfa. Čim je otvorio, udarili su ga kundakom karabina, ranivši ga. Radi se o političkoj osveti, pošto je Gnavro italofil.	
Dobrava	— Karabinijeri otvorili vatru na lice koje je upravljalo kolima a nije poslušalo naređenje da stane. Meci su promašili. Po tragovima gonjen i uhapšen.	
Moravice	— Hicima iz vatrenog oružja ustanici ranili nekog Agostineca Petra i Jelića Antona u blizini njihovih kuća.	
Šibenik	— Karabinijeri uhapsili četiri mladića prilikom održavanja komunističkog saštanka.	
Ugrinj (zaselak Bribir)	Spojivši telefonske žice sa žicama električne linije, nepoznata lica izazvala kratak spoj, prekinuvši obe linije od Bribira do Novog. Električna linija popravljena, na telefonskoj popravka u toku.	
Ostrovice — Jelenje S.	Banda od oko 20 komunista ispalila rafal iz puškomitrailjeza u ledu trojici naših graničara: <i>dvojica ubijena, jedan ranjen.</i> U toku je patroliranje.	Generalštab Kr. vojske 3530 4. III 42.

7	Odeljenje za vezu vojne delegacije transporta 602	327	4. III 42.	3503	4. III 42.	4. III 42. 4 č
	Komanda XI arm. korpusa	02/1490	4. III 42.	3556	4. III 42.	
	Komanda kr. karab. 2. armije	7-50	5. III 42.	3566	5. III 42.	
8	Komanda V arm. korpusa	3510	3. III 42.	3525	4. III 42.	2. III 42. 16,30

Vidi 119 2. III 42.
(febr.); 18

9	Komanda VI arm. korpusa	3510	4. III 42.	3531	4. III 42.	3. III 42. <i>Vidi 131</i> ujutru (febr.).
						3. III 42.
						3. III 42. noću
						"
						"
10	Komanda XVIII arm. korpusa	400	3. III 42.	3532	4. II 42. <i>Vidi 136</i> (febr.). <i>Vidi 14.</i>	3. III 42. 2. III 42.
						3. III 42.
						3. III 42.

Zalog	Karabinijer u službi nadzora javlja da je eksplodirala paklena mašina u proistoriji koja je delimično pod zemljom radi zaštite hidrauličnih pumpi za is-pumpavanje u rezervoar lokomotive. Žrtava nije bilo.	
Klanac — Plažani	Jedna i po četa, ojačana mitr. vodom, izvršila izvidanje u zoni pošto se saznaло da se grupa ustanika pojавila u mestu. Četa se vratila sklonivši stoku i hrvatske porodice. Ustanici su se udaljili odnevši rublje i namirnice. Naredeno čišćenje.	
D. Lapac	— Prema vestima iz Udbine, D. Lapac drže komunisti. <i>Ukupni naši gubici 50 što mrtvih što ranjenih; ostali zarobljeni.</i> Ustanički gubici mnogo veći. Srpski major Rašeta borio se sa svojih 150 ljudi rame uz rame s našima — zarobljen. ²⁴¹ Adžutant poginuo. — Linija Sisak—Topusko uspostavljena do Gline.	Generalštab Kr. vojske
Ulog	Naš bataljon od 700 skijaša i nosača, koji je pošao iz Nevesinja radi pružanja pojačanja i radi snabdevanja, dostigao je mesto u 16,30 č ne naišavši na otpor. Celim putem kolonu su pratili avioni.	
Dubrovnik	— 50 žena demonstriralo je pred zgradom opštine tražeći hranu. Policija ih je rasterala bez incidenta.	
Klenak	— Neprijatelj izvršio napad, koji je odmah odbijen uz pomoć art. i mitr. vatre iz Trebinja. ²⁴² — Kalinovik snabdeven hranom iz vazduha a Gradev Do tučen malim bombama. — Telefonska linija Dubrovnik—Trebinje prekinuta.	
Drvar—Srb	Pojačan priliv ustaničkih bandi—predviđa se napad.	
Petrovac	Iz art. oruda i mitraljeza garnizona otvorena vatra na velike ustaničke formacije. — Pruga Knin—Drvar ponovo je uspostavljena do Vagnja. — Usled atmosferskih prilika garnizoni V. Vakuf i Ključ nisu mogli biti snabdeveni.	Generalštab Kr. vojske 3530 4. III 42.

11	Komanda V arm. korpusa	35/7	4. III 42.	3554	5. III 42.	4. III 42. <i>Vidi br. 8.</i>
----	---------------------------	------	------------	------	------------	----------------------------------

Vidi 112 3. III 42.
(febr.).

12	Komanda VI arm. korpusa	1560	4. III 42.	3555	5. III 42.	4. III 42.
----	----------------------------	------	------------	------	------------	------------

5. III 42.

2. III 42.

13	Komanda XI arm. korpusa	02/1490	4. III 42.	3556	5. III 42.	3. III 42. 16,30 č
	Komanda kr. karab. 2. armije	6/209	4. III 42.	3568	5. III 42.	
	Komanda XI arm. korpusa	02/1761	14. III 42.	5267	16 III 42.	

14	Komanda XVIII arm. korpusa	442	4. III 42.	3557	5. III 42.	4. III 42. 6,30 č
----	-------------------------------	-----	------------	------	------------	----------------------

*Vidi
10-22.*

3. III 42.

3. III 42.

15	Komanda kr. karab. 2. armije	7-50	5. III 42.	3566	5. III 42.	1. III 42
----	---------------------------------	------	------------	------	------------	-----------

16	Komanda XI arm. korpusa	1/1087	4. III 42.	—	5. III 42.	4. III 42. 18,10 č
	Komanda kr. karab. 2. armije	6-211	4. III 42.	3570	5. III 42.	

Udbina	Iz D. Lapca stiglo 140 podoficira i vojnika, od kojih 10 ranjenih, njih su ustanici pustili, ali svi su skoro potpuno bez odela. 12 vrlo teških ranjenika ostalo je u D. Lapcu. Takođe su zadržani oficiri, od kojih 2 ranjena. — Student uhvaćen u V. Mostu vratio se iz Tušilovića (OI-BD).	Generalštab Kr. vojske 3590 5. III 42.
Turanj (NM-BH)		
Hercegovina	Ovih dana iz Crne Gore je došla proleterska brigada i 5 partizanskih udarnih bataljona s ciljem da prekinu pokret protiv komunista koji je u punoj snazi. ²⁴³	
Hum	— Voz koji je pošao za Dikliće, prevozeći jedinice odredene za čišćenje zone Slivnica (Dubrovnik RQ-FX), iskliznuo očigledno usled sabotaže. Železničari uhapšeni. Čišćenje odloženo.	
Zona Vranja Dubrava i Bogdašići (Trebinje UH-GS)	— Za vreme čišćenja dve naše čete raspršile grupu od oko sto ustanika, koja je takođe efikasno tučena artiljerijom. Na našoj strani nije bilo gubitaka.	
Koreno (Bled TI-DL)	Vod 4. čete XXI bat. gran. straže sukobio se sa oko 60 ustanika, ubivši jednog a ranivši 12; ostali su se razisli. <i>Naši gubici: 1 mrtav, 2 teško ranjena.</i> ²⁴⁴	
Srb (Knin EO-SI)	Jake ustaničke formacije napale garnizon. Posada se zabarikadirala u centru naselja. Napad se nastavlja. Naši dosadašnji gubici: <i>1 oficir poginuo a dva ranjena, nije utvrđen broj mrtvih i ranjenih vojnika.</i> ²⁴⁵	Generalštab Kr. vojske 3590 5. III 42.
Drvar	Pojačan dolazak oružanih ljudi iz Dalmacije i s Raba. — I dalje se nastavljaju pokreti ustanika i defanzivni radovi oko naselja.	
Zona leva obala Cetine od Botice do puta Sinj—Livno	— Izvršeno čišćenje sa dva italijanska bataljona i hrvatskom četom. Utvrđeni gubici ustanika: 4 mrtva; uhvaćeno 66 sumnjivih lica.	
Novi	Naden letak antifašističkog sadržaja kojim se hrvatski mladići pozivaju da se odmetnu u šumu.	
Veliki Vrh (Cerknica VM-CM)	— Patrola vojnika otvorila vatru na neodređen broj lica koja su se nalazila u dvojim kolima koja se nisu zaustavila kad je to bilo naređeno. Ubijen neki Perail Josip i još jedan koji nije identifikovan.	
Ljubljana	Na poligonu za gađanje izvršena smrtna kazna koju je izrekao sud 2. armije protiv Koprivnika Joža i Legvarta Eduarda zbog učešća u oružanim bandama i ugrožavanja života naših vojnika.	Generalštab Kr. vojske 3590 5. III 42.

17 Komanda kr. 7-49 4. III 42. 3571 5. III 42. 2. III 42.
karab. 2. armije "

"

"

3. III 42.

18 Komanda V 3638 5. III 42. 3641 6 III 42. *Vidi br. 8.*

5. III 42.

5. III 42.

Vidi br. 5. III 42.
130/2 4. III 42.
20

19 Komanda VI 3610 5. III 42. 3642 6. III 42. 5. III 42.
arm. korpusa *Vidi br.*
9-37. 3. III 42.
uveče

4. III 42.

5. III 42.
noću

20 Komanda V 3712 6. III 42. 3694 7. III 42. 6. III 42.
arm. korpusa

Vidi br.
18-29.

Plaški Ogulin	Karabirijeri uhapsili Trbojevića Ila, pripadnika oružanih bandi. Jaka grupa ustanika otišla u Marce Drage ²⁴⁶ (BL-ZR). Nestala 3 mladića srpske narodnosti i mnogo stoke.
Ljubljana	— Nepoznata lica presekavši 34 telefonske žice, izazvala prekid komunikacija.
Ljubljana	— U glavnoj ulici Rebel Boris napao italijanskog profesora Parena Đuzepa [Giuseppe] udaraјућi ga pesnicama. Napadnuti je odgovorio hicem iz vatrenog oružja koji je promašio. Rebel je uhapšen.
Plašće	Za vreme pretresa stana u cilju hapšenja označenog lica, isto je skočilo kroz prozor. Ranjen je hicima iz vatrenog oružja koje su ispalili naši karabinijeri; kasnije je izdahnuo. Reč je o poznatom komunistu i protivniku Italijana Kovaču Vladimиру.
D. Lapac	Na osnovu ispravke izveštaja iz Udbine saznaće se da su se nacionalisti srpskog majora Rašete i stanovništvo, koji su u početku bili na strani naših trupa, kasnije okrenuli protiv nas. ²⁴⁷
Zona kota 572 (ZI-GZ)	— Četa 76. bat. cr. koš. prilikom patroliranja sukobila se sa ustanicima na teravišu ih u bekstvo i zaplenivši mušniciju.
Zona Plaški — Plavča Korenica	— Prilikom čišćenja uhapšeno lice naoružano kamom. — Uvek budna aktivnost. — Izvršena art. paljbaistočno od Trebinja. ²⁴⁸ — Čišćenje zone Smilenci, Planac i Lugani. ²⁴⁹
Ulog	Naše jedinice izvršile marš iz Uloga ne naišavši na ustanike, ali savladajući izuzetne teškoće.
Tvrdoši (Dubrovnik TI-FV)	— Ustanici otvorili puščanu vatu, bez rezultata, protiv našeg voda na straži u bloku.
Klenak	— Neprijatelj otvorio puščanu vatu, bez rezultata, protiv našeg garnizona.
G. —	— Naša artiljerija vršila dejstvo iz Trebinja na Gljivu.
Zona Sinac (Gospić KI-GK)	Na žel. pruzi na deonici između stržarske kućice 45 i stanice Sinac nadena mina
Slunj	— Izvršeno snabdевање iz vazduha hranom, materijalom, poštom.
Korenica	Izvršeno snabdевање iz vazduha hranom i municijom.
Zona gran. straže	— Izvršeno patroliranje. Nije se naišlo ni na šta.
	Generalštab Kr. vojske 3670 6. III 42.

21	Komanda VI arm. korpusa	3635	6. III 42.	3695	7. III 42.	6. III 42. 15 č
----	----------------------------	------	------------	------	------------	--------------------

22	Komanda XVIII arm. korpusa	535	6. III 42.	3697	7. III 42.	5-6. III 42. <i>Vidi br.</i> 25.
----	-------------------------------	-----	------------	------	------------	--

Vidi
14-25. 6. III 42.
6. III 42.
6. III 42.

23	Komanda V arm. korpusa Komanda kr. karab. 2. armije	3771 4/321	7. III 42. 11. III 42.	3761 4503	8. III 42. 12. III 42.	6. III 42. 24 č 6. III 42. 22,45 č
----	--	---------------	---------------------------	--------------	---------------------------	---

6. III 42.
po podne

24	Komanda VI arm. korpusa	3725	7. III 42.	3762	8. III 42.	7. III 42.
----	----------------------------	------	------------	------	------------	------------

25	Komanda XVIII arm. korpusa	569	7. III 42.	3764	8. III 42.	6. III 42. <i>Vidi br.</i> 22.
----	-------------------------------	-----	------------	------	------------	--------------------------------------

Zona Blagaj	Avion Ca/311 koji je pošao iz Mostara u pravcu Kalinovika srušio se iz nepoznatih razloga. Posada: kapetan izvodač, por. pilot i 1 strelac poginuli.	Generalštab Kr. vojske 3730 7. III 42.
Jelašca (Gacko UK-BL)	— Izvršeno bombardovanje partizanskih centara Borja—Sarajevo ²⁵⁰ —Vlaholje a malim bombama tučeni ustanički položaji oko Kalinovika. — Naša artiljerija iz Trebinja vršila noćno dejstvo. — Izvršeno bombardovanje partizanskih centara Vrba—Šipan—Jugovići.	
Berkovići		
Prolaz Trojka ²⁵¹	13. brdski bat., ojačan odelenjem 100/17 i vodom 47/32, otvorio prolaz i naterao neprijatelja u bekstvo na neviši mu neutvrđene gubitke. <i>Naši gubici: 6 mrtvih, 3 ranjena.</i> Naši dostigli Zrmanju. ²⁵²	
Srb Petrovac Zaglavica	— Naši avioni snabdeli garnizon. — Ustanici uništili vodovod. — Javljen o dolasku nove bande od 250 ustanika.	
Fužine—Lič (km 611)	Ustanici napali našu patrolu za nadzor pruge. Naši gubici: 1 mrtav; 3 ranjena. Odmah je izvršeno patroliranje, bez rezultata (uhvaćeni taoci). ²⁵³	
Meja—Plase (627. km)	Vojnički voz iz Rijeke izazvao eksploziju mine. Iskliznula lokomotiva i jedan vagon. Saobraćaj uspostavljen 7-og u 16 č. ²⁵⁴	
Zona Rapain Do (Senj XI-GV)	— Naša jedinica u pratnji potpuk. Marijana iz 23. art. ²⁵⁵ u inspekciji, ojačana sa dva voda i vodom minobacača 81, kao i mitr. vodom bataljona „Intra“ i 4 laka tenka, sukobilna se sa oko sto ustanika, nateralala ih u bekstvo i nanela im gubitak od 30 mrtvih, bez ijednog našeg gubitka. ²⁵⁶ — Grupa ustanika pokušala da iznenadi našeg stražara, koji je odmah pružio otpor natervaši napadače u bekstvo. ²⁵⁷	Generalštab Kr. vojske 3800 8. III 42.
Novi—Ledenice		
Zona Mirilovići (Trebinje TP-GO)	Dve naše ćeće (160 ljudi) izvršile čišćenje zone raspršivši grupu ustanika uz učeće pozicione artiljerije i minobacača iz Bileće. Naši gubici: nijedan. Ustanički: 1 mrtav, 9 ranjenih.	Generalštab Kr. vojske 3800 8. III 42.
Oko (TR-FV)	— Naša artiljerija osuđetila pokušaj noćnog napada na hrvatski položaj.	
Sv. Trojica	Posle otvaranja prolaza, u cilju odmazde zapaljene kuće u kojima je nadeno mnogo municije. Uništen poslednji neprijateljski otpor. Vraćajući se u Zrmanju na brdsku četu otvorena puščana paljba. <i>Naši gubici: 1 mrtav, 4 ranjena (jedan teško).</i> ²⁵⁸	Generalštab Kr. vojske 3800 8. III 42.

Vidi br. 6. III 42.
22-25.

26 Komanda V 3804 8. III 42. 3861 9. III 42. 6. III 42.
arm. korpusa po podne

7. III 42.
22,30 č

8. III 42.
12,30 č

27 Komanda 619 8. III 42. 3863 9. III 42. 8. III 42.
XVIII arm.
korpusa

Vidi br.
25-30.

7. III 42.

5. III 42
noću
8. III 42.

5-6-7. III
42.

28 Komanda VI 3765 9. III 42. 3862 9. III 42. 9. III 42.
arm. korp. noću

Vidi br. 9. III 42.
72.

29 Komanda V 3890 9. III 42. 3923 10. III 42. 8. III 42.
arm. korpusa uveće

Vidi br. 8. III 42.
20-32-36. 19 č

Srb	— Naši avioni bombardovali, sa odličnim rezultatima, naselje i periferiju. Takođe su bombardovani Kupirovo, Kunovac i, s priličnim rezultatom, ustanički magacini hrane u Majkićima i Ribniku.	
Lič. Jesenica	Ustanici napali patrole za nadzor iz stražarskih kućica A/28 i 28, na oko 3 km južno od stанице. Zahvaljujući brzom otporu odreda za nadzor pruge i intervenciji dveju četa 74. peš. ²⁵⁹ iz Plaškog, napadači su naterani u teštvo. Čišćenje bez rezultata.	
Žrnovac	— Patrola gran. straže na 575. km pruge ubila sumnjičivo civilno lice koje je prelazilo šine.	Generalštab Kr. vojske 3900 9. III 42.
Čavle	Naša patrola sukobilje se sa šest naoružanih ustanika, ubila jednog i ranila jednog koji je sa ostalom četvoricom uspeo da pobegne. Čišćenje bez rezultata.	
Srb	13. i 19. brdski bat., ojačani jednom baterijom, započeli operaciju deblokiranja garnizona, koja je ometana jakom mečavom i otporom ustanika. Operacija se nastavlja. Jedan bataljon dostigao kotu i održava kontakt sa ustanicima koji su tamo ukopani. ²⁶¹	
Kota 906 ²⁶⁰ (Knin RQ-EH)	— Četa 151. peš. puka, uz učešće 16. brdskog bat., vratila se u svoj bat. u Grahovo. Za vreme pokreta bila je izložena puščanoj vatri: <i>I vojnik ranjen.</i> — Ustanici odneli 50 metara šina.	Generalštab Kr. vojske 3900 9. III 42.
Vaganj (Knin SR-EO)		
Strmica — Tiškovac Glamoč	— Ustanici prekinuli telefonsku liniju s Livnom. — Za vreme čišćenja raspršena grupa oružanih ljudi i uhvaćena 4 sumnjiva lica.	
Zona Otok — Korito		
Klenak	Ustanici napali naselje. Brzim otporom pešadije i učešćem artiljerije napadači odbijeni.	Generalštab Kr. vojske 3960 10. III 42.
Zona Tuhor — Vrpolje	— Artiljerijsko dejstvo protiv ustaničkih grupa.	
Skrad—Kupjak 1500 m. ist. od kote 881.	20 ustanika izvršilo napad na našu patrolu za nadzor pruge. <i>Naši gubici:</i> 2 mrtvi. ²⁶² Izvršeno čišćenje s vodom koji je došao iz Skrad-a, i sa drugim iz H. Moravica; četa 73. peš. ²⁶³ iz Delnice nije postigla nikakav rezultat.	
Korenica	— Iz Bunića stigao 241 vojnik koji su ustanici bili zarobili, zatim pustili (129 iz 1. peš., ²⁶⁴ 39 iz 2. peš., ²⁶⁵ 73 iz 61. bat. cr. koš.).	Generalštab Kr. vojske 3960 10. III 42.

7. III 42.
18 č

Vidi gore 6. III 42.

9. III 42.

30	Komanda XVIII arm. korpusa	659	10. III 42.	3926	10. III 42. 9. III 42. <i>Vidi br.</i> 27-30.
----	-------------------------------	-----	----------------	------	---

9. III 42

31	Komanda XVIII arm. korpusa	657	10. III 42.	3954	10. III 42. <i>Vidi br.</i> 30-35.
----	-------------------------------	-----	----------------	------	---

Korenica	— Pomoću dva taoca izvršena zamena zarobljenika — potpor. Golije i Revelanta iz 1. peš., ²⁶⁶ koji su bili ranjeni. — Iz aviona izvršeno snabdevanje hranom. — Avioni bombardovali s vidnim rezultatima: Ondić, Rebić, Jošane, Pečani i snabdeli iz vazduha Udbinu.
Kota 906 (Knin RQ-EH) (Srb)	Dostigavši kotu, po buri i mečavi, 13. brdski bat. naišao na jak otpor neprijatelja koji je postavio zasedu s mnogo automatskog oružja. Kada su skijaši izvršili okruženje na desnom krilu, bataljon se povukao na stanicu Zrmanja. — Pošto je dostigao kotu, 19. bat. bio je napadnut i opkoljen od strane znatnih neprijateljskih snaga koje su došle iz Kupirovo. Savladvavi neprijateljski otpor, bataljon se delom povukao na Zrmanju. Nedostaju pojedinosti. Naši do sada utvrđeni gubici: oficiri: 3 ranjena, 1 nestao; vojnici: 1 poginuo, 64 ranjena, 28 promrzlih, 30 nestalih. ²⁶⁷ Pokušaj da se Srb snabde iz vazduha propao usled kvara na motoru. Javljeno o koncentraciji ustanika u dolini Butušnice između Kaldrme i Tiškovca.
Kota 736 Tuvanj (Knin EK-SI)	— Garnizon snabdeven iz vazduha hranom i električnim elementima.
Drvar	— Garnizon snabdeven iz vazduha hranom i električnim elementima.
Srb	Posle pokušaja deblokiranja naselja 13. i 14. brdski bat. nalaze se prikupljeni na stanicu Zrmanja, pošto su pretrpeli osetne gubitke. Garnizon još uvek pruža otpor učestalim napadima ustanika. Morao je da napusti neke kuće gde je bio zabarikadiran. Verovatno otpor neće dugo potrajati. U dolini Butušnice naznačeno 500 ustanika između Kaldrme (Knin EK-SN) i Gornjeg Tiškovca. Predviđa se da će možda težiti da presek komunikaciju između Bos. Grahova i Knina ili Bos. Grahovo—Resanovci. Situacija je osetljiva i zaslužuje pažnju takođe i s obzirom na Knin, mada se još ne može smatrati ugroženim. Mobilne snage u Kninu: 1 bataljon sa 3 čete. Operativni kapacitet brdskog bataljona ograničen, naročito posle neuspeha. Situacija u Srbu vrlo kritična. Očekuje se da bi pokušaj deblokiranja mogao da se izvrši sa 73. bat. cr. koš. i mitraljeskom četom dislociranim u Gračacu, premeštajući je običnim putem do stанице Zrmanja, a zatim da se uputi prema Srbu, istovremeno sa

Generalstab
Kr. vojske
3960 10. III 42.

10. III 42.

32	Komanda V arm. korpusa	3491	10. III 42.	4914	11. III 42.	9. III 42. 130 č.
----	---------------------------	------	----------------	------	-------------	----------------------

9. III 42.
13 č.

Vidi br. 9. III 42.
29

9. III 42.

33	Komanda VI arm. korpusa	3895	11. III 42.	4915	11. III 42.	10. III 42. Vidi br. 37-123- 41.
----	----------------------------	------	-------------	------	-------------	---

ispadom iz garnizona. U međuvremenu Gračac bi trebalo da bude posednut jedinicom koju bi Armija uputila železnicom. Ukoliko je nemoguće ostvariti to sadejstvo, ostaje da se pokuša ispad garnizona prema istoku, na Trubar, i da se traži pomoć kolone iz Bresanovića²⁶⁸ ili iz Bes-o, južno prema Zrmanji. Ispadi nesigurnog efekta. Insistira na prvom rešenju pomoći jedinice iz Gračaca.

Ljubljana
(okolina)

Vidi 5. XII.²⁶⁹

Od 17 lica, koja je Preki sud osudio na smrt zbog pripadništva oružanoj bandi i napada na stražu žel. mosta u Preserju, streljano je 16. Na traženje odbrane, jedan od osuđenih nije streljan zbog duševnog oboljenja.

Generalštab
Kr. vojske
3970 10. III 42.

Hreljin

Jaka grupa ustanika opkolila selo, istovremeno upala u magacin i u oficirski stan 3. čete 223. bat. T. M. Onesposobivši dva stražara, odneli su 2 puškomitraljeza, 10 pušaka, 3 pištolja, 20 ručnih bombi. Pruzivši energičan otpor, oficir i ordonans — *koji je ranjen* — izbegli su da budu zarobljeni, alarnirali su garnizon, koji je preuzeo odbranu udaljivši ustanike.²⁷⁰

Vitunj

XIV bat. cr. koš „M“ odmah je izvršio odmazdu na Vitunj, odakle su došli ustanici; prilikom okružavanja sela naišli su na jak otpor. Posle jakog dejstva vatre selo je zapaljeno. *Naši gubici: 6 ranjenih (dva teško); ustanika oko 30.*²⁷¹

Generalštab
Kr. vojske
4000 11. III 42.

Vojnovac

— Dva vojnika VI posadnog bataljona bila su napadnuta od strane 5 vojnika naoružanih pištoljem koji su im naredili da stanu. Vojnici su odgovorili vatrom, ali *oboje su ranjena i razoružana*. Prilikom čišćenja, koje je odmah izvršeno, *ubijen je jedan pravoslavni pop u bekstvu i uhapšeno 8 sumnjivih lica.*²⁷²

Generalštab
Kr. vojske
4000 11. III 42.

Korenica
Udbina

— Snabdeveni iz vazduha hranom i materijalom.

— Izvršen pretres ustaničkih kuća i onih iz kojih su se muškarci odmetnuli u šumu. 134 člana porodice upućeno u koncentracioni logor u Bakar a stoka je zaplenjena.

Mostar —
Ljubinje

Kolona nemačkih tenkova koja je, bez prethodnog obaveštenja i ne tražeći odobrenje, pošla iz Mostara, preko Stoca, za Ljubinje radi utovara duvana, pri povratku je napadnuta, te je imala mrtvih i ranjenih. Naše jedinice pošle su iz Stoca radi pružanja pomoći.²⁷³

10. III 42
noću

10. III 42
ujutru

34 Komanda XI
arm. korpusa 02/1650 10. III
42. 4916 11. III 42. 9. III 42.
Vidi br.
38. 9. III 42.

9. III 42.

35 Komanda XVIII 699
arm. korpusa 11. III 42. 4917 11. III
42. 10. III 42.
Vidi br.
31-42.

9. III 42.
9. III 42.

10. III 42.

9. III 42.

36 Komanda V
arm. korpusa 3996 11. III
42. 4981 12. III
42. 10. III 42.
22,15 č

Vidi br. 10. III 42.
29-108. 1 čas

37 Komanda VI
arm. korpusa 3945 11. III
42. 4982 12. III
42. 11. III 42.
Vidi br.
19-41. 11. III 42.
Vidi br.
33-41.

Klenak	— Napad ustanika odbijen bez naših gubitaka.	Generalštab Kr. vojske 4000 11. III 42.
Taleža	Usled prekida zaustavljen voz za Trebinje i napadnut od strane ustanika. Pratnja pružila otpor i, bez gubitaka, vratila voz do Huma. Otklonivši prekid voz je po podne stigao u Trebinje.	
Ljubljana	Komunistička trojka napala i teško ranila Slovenca italijanskog državljanstva. Trojka pohvatana.	
Pečar — Zadvor	— Granična patrola naredila dvojici nepoznatih da stanu, na šta su oni odgovorili vatrom iz pištolja. Usled dejstva naše patrole razišli su se napustivši mniciju, oružje i materijal. — Ilegalac juče ranio lice koje nije identifikovano; napadač uhapšen.	
Srb	Izgleda da su ustaničke snage u porastu. Garnizon je danas snabdeven municijom iz vazduha, te nastavlja sa pružanjem otpora. Avijacija je danas tukla malim bombama periferiju naselja, postigavši dobre rezultate.	Generalštab Kr. vojske 4000 11. III 42.
Zrmanja	— Streljano devet ustanika.	
Zap. Poštak (Knin SI-DX)	— Art. vatrom raspršena grupa ustanika.	
Tomina Kula	— U toku su borbe između hrvatskog garnizona i ustaničkih bandi.	
Drvar—V. Vakuf	— Snabdevanje iz vazduha.	
Okolina Gajbe (Gaja) (Ogulin ZT-BF)	Ustanici (20) otvorili vatru na našu patrolu gran. straže za nadzor pruge. Patrola je odmah pružila otpor, a zatim je naišla veća patrola iz H. Moravica s lokomotivom, te su ustanici naterani u bekstvo. ²⁷⁴	Generalštab Kr. vojske 4500 12. III 42.
Korenica	— Ustanici pokušali da izvrše napad od Gradine i Vranovače, a posle jednog sata su odbijeni. <i>Naši gubici:</i> 5 ranjenih.	
Ulog	Povlačeći se nesmetano ka Nevesinju, garnizon dostigao Plužine pod zaštitom brdskih jedinica. ²⁷⁵	
Poselje (Dubrovnik RO-CZ)	— U Poselju izvršen napad na nemačku kolonu. Pomenuta kolona, sastavljena od 20 kamiona i oko 100 ljudi, pretrpela je gubitak: 4 ranjena, 45 nestalih i 5 kamiona izgubljeno. Dve naše čete upućene iz Stoca naterale u bekstvo ustanike, spasivši deo auto-kolone. <i>Naši gubici:</i> 1 poginuo. Izvidanjem iz vazduha primećeno oko dvadeset leševa i 4 napuštena kamiona, kao i prekid puta.	Generalštab Kr. vojske 4500 12. III 42.

11. III 42.

11. III 42.

38	Komanda XI arm. korpusa	02/1658	11. III 42.	4983	12. III 42. <i>Vidi br.</i> 34.	10. III 42.
39	Komanda VI arm. korpusa Intendantura 2. armije Komanda VI arm. korpusa Intendantura 2. armije K-da kr. karab. Dalmacije	1600 113/0 1736 120 27/4-7	12. III 42. 15. III 42. 15. III 42. 18. III 42. 19. III 42.	4985 5312 5490 5505 5792	12. III 42. 17. III 42. 19. III 42. 19. III 42. 23. III 42.	12. III 42. 0 časova
40	Komanda V arm. korpusa Komanda kr. karab. 2. armije	4049 4/348	12. III 42. 14. III 42.	5001 5108	13. III 42. 14. III 42.	12. III 42.
41	Komanda VI arm. korpusa	4000	12. III 42.	5002	13. III 42. <i>Vidi br.</i> 37. <i>Vidi br.</i> 37.	11. III 42. 12. III 42. 37.
					<i>Vidi br.</i> 64.	12. III 42.
						12. III 42.
						12. III 42.
42	Komanda XVIII arm. korpusa	790	12. III 42.	5003	13. III 42. <i>Vidi br.</i> 35-47.	12. III 42.

Barale	— Oko 50 ustanika, koji su se pojavili u italijanskim uniformama, napalo i razoružalo hrvatski žandarmerijski položaj.	
Zona Bileća Vrba	— Srbi krišom izbegli. Naznačena koncentracija partizana s ciljem da se spreči snabdevanje Gacka.	Generalštab Kr. vojske 4500 12. III 42.
Dramešina (Gacko AN-US)	— Izvršeno bombardovanje, pogodjena punim pogotkom i bačena u vazduh kuća u kojoj se nalazilo sedište komunističke komande.	
Ljubljana	Prilikom sprovođenja u zatvor jedan pripadnik trojke pokušao da pobegne pošto je pesnicom udario vojnika, koji ga je ubio sa dva pištoljska metka.	
Split	Iz nepoznatih razloga razvio se požar na tavanu bolnice 48 koja je smeštena u zgradici seminarata. Požar je uzeo velike razmere s obzirom na drvene grede. Lokalizovan od strane vatrogasaca i vatrogasne čete. Vojnici izvršili evakuaciju ranjenika, bolesnika i materijala.	Generalštab Kr. vojske 4500 12. III 42.
Klenovica (Ogulin VU-AI)	Naša straža osujetila pokušaj ustanika da otmu jednog ustašu.	
Ulog	Zajedno s našim garnizonom povukao se i hrvatski garnizon, kao i civilno stanovništvo.	
Mostar	— Prikupljeno i preneto 28 leševa nemackih vojnika, među kojima i jednog oficira, koji su poginuli prilikom poznatog dejstva.	Generalštab Kr. vojske 5030 13. III 42.
Bileća	— Vatrom naše artiljerije raspršena grupa ustanika koja je otvorila vatru u naselju. — Otvorivši vatru iz Trebinja, naša artiljerija raspršila grupe ustanika u bekstvu.	
Čićevo (Trebinje TN-FT)	— Uz pomoć artiljerije odbijen je napad na hrvatski garnizon.	
Oko (Trebinje TR-FV) Gacko	— Izvršeno snabdevanje iz vazduha.	
Srb	Neprijatelj pojačao pritisak i artiljerijskom paljbom, pogodivši zgrade. Garnizon je skoro na ivici, ali ipak i dalje pruža otpor. Atmosferske prilike sprečavaju vazdušna dejstva.	
Drvar Resanovci	— Ustanici i dalje vrše pokrete oko mesta. Došavši iz Drvara, banda izvr	Generalštab Kr. vojske 5030 13. III 42.

12. III 42.

43	Vojna delegacija transporta 611	906/F- 13.3	5035 42.	13. III 5078	— 14. III 42.	12. III 42. 21,40 č
44	Komanda kr. karab. 2. armije	6/263	12. III 42.	5041	13. III 42.	12. III 42.
45	Komanda kr. karab. 2. armije	6/266	13. III 42.	5043	13. III 42.	12. III 42.
46	Komanda V arm. korpusa	4096	13. III 42.	5078	14. III 42. <i>Vidi br.</i> 52.	12. III 42. po podne
47	Komanda XVIII arm. korpusa					13. III 42. ujutru <i>Vidi br.</i> 42-53.
48	Komanda kr. karab. 2. armije	7/59	14. III 42.	5102	14. III 42.	12. III 42. 13. III 42.
49	Komanda kr. karab. 2. armije	4-347	14. III 42.	5103	14. III 42. <i>Vidi br.</i> 120 bis.	10. III 42. 21 č

	šila upad u Resanovce, zapalivši školu i zgradu žandarmerije.
Trilj	<p>— Gubici koje je pretrpeo vod telegrafista za vreme premeštaja iz Livna u Sinj: <i>poginuli 1 oficir i 2 vojnika; 11 ranjenih</i>. Jedinice upućene radi čišćenja (četa cr. koš., vod lakih tenkova i strejljačka četa) zapalile nekoliko kuća i uhvatile 9 sumnjičivih lica.²⁷⁶</p> <p>— Jedinice u izvidanju naišle na fortifikacijske radove i zapalile kuće.</p>
Tanke Dražice (Split VO-CM)	
Drivenik — Plase	Vojnički voz S (voz 306) u blizini bloka 52, na km 618.200, izazvao eksploziju mine. ²⁷⁷ Lokomotiva se sunovratila u pravljiju, istrgnuto 50 m šina. <i>Ranjeni mašinista i ložač</i> . Predviđa se da će linija biti uspostavljena u 11 časova. Uspostavljena je u 18 časova 13. III.
Moste	U nekim periferijskim ulicama nađeni vrlo mali leci sa slovenačkim parolama: Osvetićemo nevine žrtve — „krv za krv.“
Topol (nemačka Slovenija)	U prepodnevnim časovima došlo je do sukoba između ustanika i jedinica nemačke policije. Banda koja se sastojala od oko 80 ljudi izgubila je 8 ljudi i imala nekoliko ranjenika. Italijanske vlasti pojačale su granični pojasa da bi se spremio prelaz ustanika preko granice.
Kota 328 (Bihać SL-GQ)	Ustanici napali III/1. peš. ²⁷⁸ za vreme izvidanja od Bos. Krupe. Naši gubici: 1 mrtav, 8 ranjenih — nedostaju pojedinstvo. ²⁷⁹
Srb	Ustanici ponovo izvršili napad uz podršku artiljerije. Ustanici su delom zaузeli zgrade na periferiji naselja, ali garnizon i dalje pruža otpor a njegovo hrabro ljudstvo protivnapadom je zaplenilo ustanicima 1 puškomitrailjez. Naši gubici do 12. tek.: 14 mrtvih, 33 ranjenih, 1 nestao, 1 promrzao. ²⁸⁰
Bakarac	Karabinjeri s prelaza ispalili hitac iz vatrenog oružja na nepoznato lice koje se kretalo po šumi.
Mlačevo — Ljubljana	<p>— Na deonici pruge, za vreme prolaska lokomotiva upućenih u N. Mesto, nepoznati otvorili vatru iz puškomitrailjeza, ne pogodivši cilj.</p>
Zagon	Kaliterna Milko, opštinski učitelj, primoran od strane ustanika otišao u šumu. Smatra se da je dobrovoljno pristupio bandama.

50 Komanda kr. 6/282 14. III 5104 14. III 13. III 42.
karab. 2. armije 42.
Vidi 148.

51 Komanda kr. 4/344 14. III 5117 14. III 12. III 42.
karab. 2. armije 42.
21 č

52 Komanda V 4168 14. III 5162 15. III 14. III 42.
arm. korpusa 42.
12 č
Vidi 46.

13. III 42.
ujutru

53 Komanda 915 14. III 5165 15. III 14. III 42.
XVIII arm. 42.
korpusa
Vidi 47-55.
12. III 42.

13. III 42.

54 Komanda kr. 54/32 14. III 5166 15. III 11. III 42.
karab. 2. armije 42.
noću

55 Komanda kr. 6-273 13. III 5184 15. III 13. III 42.
karab. 2. armije 42.
po podne

Dvor (N. Mesto ZN-CO)	Poverenik karabinijera izveštava da oko 200 ustanika navodno nameravaju da napadnu garnizon Soteska (CM-ZR) i kasarnu karabinijera u Dvoru i možda u Žužemberku (CO-ZC) jedne noći između 20 i 25. tek. Poverenik uverava da će precizirati datum. Prikupljanje kod Sv. Petera (150) i Brezove Reberi (50). Odluke su donete 8. III u kući Smerke u Žužemberku u 14 časova.	
Plase	Naše jedinice primetile u pravcu Meja — Bakar crvenu svetleću raketu, u 23 časa drugu u istom pravcu.	
Hreljin	Severno od stanice nađena mina pod šinom i uklonjena.	
Bos. Krupa	Citav bataljon izšao u izvidanje prema Radiću i posle 5 km sukobio se sa ustanicima. Od 8 ranjenih <i>jedan podoficir umro</i> . Utvrđeni neprijateljski gubici: 1 poginuo. — Posle medusobnog puškaranja beršaljerski bat. naterao u bekstvo oko pedeset ustanika. Na našoj strani 1 ranjen.	Generalštab Kr. vojske 5210 15. III 42.
Lipovac	Neprijatelj i dalje vrši pritisak. Naša avijacija dejstvovala je na ciljeve oko naselja. — Streljačka četa garnizona Glamoč, ojačana mitraljесkim vodom, upućena radi čišćenja, sukobila se sa bandom od 200 naoružanih ustanika, koju je raspršila. <i>Naši gubici: 1 oficir i 23 vojnika nestali (od kojih izgleda da je 7 ubijeno u borbi); ranjena 2 oficira i 7 vojnika.</i> U zonu upućene dve čete, ojačane vodom minobacača od 81 mm, koji je napao ustanike naoružane automatskim oružjem. <i>Naši gubici: 1 mrtav, 2 ranjena.</i> ²⁸¹	Generalštab Kr. vojske 5210 15. III 42.
Srb	Nepoznata lica pokušala da bace u vazduhu most postavivši dve pakljene mašine uogradu mosta. Pokušaj je delimično uspeo. Šteta nije velika. Saobraćaj nije prekinut.	
Zona Halapić (Drvar VQ-DN)	Generalštab Kr. vojske 5210 15. III 42.	
Panj (Split UP-CM)	General Oksilija, ²⁸² šef italijanske vojne misije, sa ženom i karab. vodnikom I klase, pošao je automobilom iz Zagreba u Ljubljano, odakle je u 19,45 trebalo da produži za Rim. Ispred ovoga išao je drugi automobil s majorom Pičivati i karabinijerom Muroneli. Grupa od	
Zagreb — Ljubljana		

56	Komanda XI arm. korpusa	1/1599	12. III 42.	5194	15. III 42.	5. III 42.
57	Komanda kr. karab. 2. armije	7/60	15. III 42.	5207	15. III 42.	13. III 42.
58	Komanda VI arm. korpusa	4175	15. III 42.	5214	15. III 42.	14. III 42.
Vidi 64. 14. III 42.						
59	Komanda V arm. korpusa	4204	15. III 42.	5227	16. III 42.	14. III 42.
<i>Vidi 104—2.</i> 14. III 42.						
60	Komanda kr. karab. 2. armije	4/354	15. III 42.	5244	16. III 42.	14. III 42. rano ujutru
61	Komanda kr. karab. 2. armije	7/61	16. III 42.	5247	16. III 42.	14. III 42. <i>Vidi 3/4.</i>

Okolina Grosuplja	15 ustanika napalo je prvi automobil ubivši majora, a karabinjer-vozač spasio se pobegavši u šumu. Gen. Oksilija, koji je bio udaljen 200 m, pošto je čuo paljbu, spasio se naredivši da se auto vratiti. Kasnije je dostigao Višnju Goru, pod pratinjom, i produžio za Lubljenu. ²⁸³	
Toplice	Posle pojenja iznenada obolelo 11 mazgi III/24. peš., 6 je uginulo usled trovanja. U toku je istraga. Uhapšeno 11 lica, među kojima 2 žene.	
Zaselak Brezovo kod V. Gore	U zaseoku skoro istovremeno izbilo 10 požara koji su uništili veći broj kuća. Šteta prilična, lica nisu povređena.	
Rapajin Do (Dubrovnik SP-FR)	Ustanici otvorili vatru sa okolnih uzvišenja na naše jedinice u izvidanju. Ustanici raspršeni otporom naše pešadije i artiljerije. Naši gubici: 2 ranjena. — Kroz borbu naša kolona dostigla kotu. Akciju su otežavali neprijatelj, vrlo gusta magla i kiša. Dejstvo se nastavlja prema poluostrvu Devesilje. Protiv bat. „Aosta“ izvršen energičan protivnapad — naši gubici još nisu pozнати. ²⁸⁴	
Kota 582 (Kotor VH-FG)	— Kroz borbu naša kolona dostigla kotu. Akciju su otežavali neprijatelj, vrlo gusta magla i kiša. Dejstvo se nastavlja prema poluostrvu Devesilje. Protiv bat. „Aosta“ izvršen energičan protivnapad — naši gubici još nisu pozнати. ²⁸⁴	
Kota 793-894	Oko stotinu ustanika napalo naše jedinice. Naši gubici: 7 mrtvih, 23 ranjena. ²⁸⁵	
Slunj	Vratili se 1 potpor., 24 cr. koš., 12 vojnika koje su ustanici bili zarobili.	
Jezeranski (Gospic NH-FP)	— Naša jedinica (I bat. legije Superga) sukobila se sa ustanicima ukopanim s mitraljezom, angažujući ih u toku čitavog dana. Naši do sada utvrđeni gubici: 1 poginuo, 8 ranjenih; neprijateljski nisu poznati. Drugi gubici: 3 mrtva, od kojih jedan oficir; 5 ranjenih među kojima oficiri; 6 nestalih, među kojima oficiri. ²⁸⁶	Generalštab Kr. vojske 5260 16. III 42.
Ogulin	Naden komunistički propagandni letak na italijanskom jeziku. Naden je pred izlogom radnje Luke Sebilja. Iсти takav letak naden je u blizini hrvatske žandarmerijske komande.	Generalštab Kr. vojske 5320 17. III 42.
Baštani (VK-CU Cerknica)	Nepoznata lica ispalila puščani hitac na prozor kuće barona Laccarijia [Lazarini], ranivši jednog od podredenih. Baron je odgovorio vatrom udaljivši napadače. Smatra se da je napad izvršen iz političkih pobuda.	

62	Komanda kr. karab. 2. armije	4/361	16. III 42.	5248	16. III 42.	14. III 42. 9,30 č
63	Komanda V arm. korpusa Komanda kr. karb. 2. armije	4247 4/405	16. III 42. 21. III 42.	5291 5730	17. III 42. 22. III 42.	15. III 42. (.)
						(.) 16. III 42. 13 č
64	Komanda VI arm. korpusa	4250	17. III 42.	5292	17. III 42. <i>Vidi</i> 41-185.	15. III 42. 15. III 42.
					<i>Vidi</i> 58.	15. III 42. uveće 15. III 42.
					<i>Vidi</i> 72.	16. III 42.
						16. III 42.
65	Komanda XVIII arm. korpusa	1019	17. III 42.	5294	17. III 42. <i>Vidi</i> 53-98.	16. III 42. 15. III 42.

Ponikve (2 km sev. od Ogulina)	Dve formacije žandarma (18 i 13), došavši iz Severina u Kute i Bosiljevo, sukobile su se sa bandom od oko 400 ustanika, od kojih 300 naoružanih. <i>Žandarmi: 1 poginuo a 3 ranjena</i> ; svi razoružani a zatim pušteni. Proizlazi da se 20 mlađića pridružilo ustanicima. ²⁸⁷	Generalštab Kr. vojske 5320 17. III 42.
Kota 791 (Sušak AX-VQ)	Grupa sastavljena od karab. vodnika sa 3 karabinjera, 4 vojnika, 3 inženjerca, 7 hrvatskih žandarma pošla je iz Mrkopalja u pravcu Lokava, uprkos suprotnim narednjima, prethodeći 2. četu 73. peš. [puka] koja je morala da se vrati iz Mrkopalja u Lokve. 40 ustanika napalo je i savladalo pomenutu grupu. 2. četa 73. peš. [puka] i 11. četa, koja je iz Lokava išla u susret da olakša povratak, stigle su sviše kasno za stvarnu pomoć. <i>Naši gubici: 15 mrtvih, nijedan ranjen, 2 nestala.</i> ²⁸⁸	
Ledenice — Crno	Oko 60 ustanika napalo vod 4. čete CV mitr. bataljona prilikom izviđanja. Protivnapadom i upućivanjem četnika iz Novog napadači naterani u bekstvo. Gubitaka nije bilo. ²⁸⁹	
Bileća	Grupa ustanika napala, bez rezultata, naše položaje na periferiji.	
Mrcine	— Grupa ustanika pokušala da izvrši akciju uznemiravanja naših položaja. — Naše jedinice odbile jedan napad neprijatelja nanevši mu teške gubitke. — Naša kolona zauzela kotu i prešla preko nje. <i>Naši gubici: 3 mrtva, 33 ranjena.</i> Gubici neprijatelja teški, ali još nisu utvrđeni.	Generalštab Kr. vojske 5320 17. III 42.
Kota 810 (Kotor UO-FG) Kota 582 (Kotor VH-FG)	— Ponovnim dejstvom naše kolone u 9 č dostignuta kota 694, Janča gl. (Kotor UQ-FS). Druga kolona prešavši Žlijebe nastavlja za Bunoviće. — Garnizoni Gacko i Kalinovik snabdeleni iz vazduha.	
Srb	Relativno miran dan. Ustanici i dalje rade na amplasmanima za artiljeriju i automatska oruđa.	
Zona Mandira Staje—Smoljane Staje (Split BN-US)	— Akcija čišćenja završena posle žive borbe sa bandom od preko 100 ustanika. <i>Naši gubici: poginuo 1 oficir; ranjena 4 vojnika.</i> Gubici neprijatelja: pretpostavlja se: 40 mrtvih. ²⁹⁰	Generalštab Kr. vojske 5320 17.III 42.

66	Vojna delegacija transporta br. 611	938	16. III 42.	5299	17. III 42.	16. III 42. 22,05 č
	Komanda V arm. korpusa	4304	17. III 42.	5361	18. III 42.	
	Žel. milicija	III-1348-	18. III 42.	5567	20. III 42.	
	Sušak	308				
67	Komanda kr. karab. 2. armije	6/311	16. III 42.	5316	17. III 42.	13. III 42. 22 č
68	Komanda kr. karab. 2. armije	4/364	16. III 42.	5317	17. III 42.	15. III 42. 12,30 č
69	Komanda kr. karab. 2. armije	6/312	16. III 42.	5318	17. III 42.	16. III 42.
70	Komanda kr. karab. 2. armije	7/62	17. III 42.	5333	17. III 42.	16. III 42. 15. III 42.
71	Komanda V arm. korpusa	4304	17. III 42.	5361	18. III 42.	16. III 42. 5 č
72	Komanda VI arm. korpusa	4300	18. III 42.	5362	18. III 42. <i>Vidi br.</i> 28. <i>Vidi</i> 64-80.	17. III 42. 17. III 42.

Drivenik — Lič	Vojnički voz S (voz 306) izazvao eksploriju mine između bloka 50 i 51. Šina iščupana oko 1 metar. Materijalu i lica nije naneta nikakva šteta. Predviđa se da će saobraćaj biti uspostavljen za 5 sati. ²⁹¹	Generalštab Kr. vojske 5320 17. III 42.
Sv. Jernej	Karabinjeri uhapsili braću Frančića Ervina, 33 god., trgovca — drogeristu, i Ladislava, 23 god., berberina, kao organizatore oružanih bandi.	
Crikvenica	Autobusom iz Plasa za Senj otišla 52 žandarma (od kojih 3 podoficira) s potpunom opremom i pridatim oružjem i puškomitrailjezom. Došli su iz Gospića radi pojačanja službe u Senju, gde ih je pozvao veliki župan.	
Novo Mesto	Karabinjeri uhapsili 4 lica osumnjičena za učestvovanje na sastancima ustanika. Za vreme sprovodenja čuli su se pucnji iz vatrenog oružja koji su dolazili sa brda Vrh; smatra se da su to bili uobičajeni signali između ustanika.	
Škrilje (Cerknica CU-UM)	Za vreme čišćenja vojnici otvorili vatru i ubili lice koje se bilo dalo u bekstvo. Identifikovano kao Glavan Franjo, seljak.	
N. Mesto	— Uhapšen Blašić Andrija, učitelj, zbog širenja protivitalijanske propagande među svojim učenicima.	
Ist. od Man (Ogulin XI-AK)	Ustanici napali patrolu za nadzor pruge. Patrola se zabarikadirala u žel. kućici i posle borbe naterala protivnika u bekstvo. Naši gubici: 5 ranjenih. ²⁹²	Generalštab Kr. vojske 5410 18. III 42.
Zona Podosoje — Tuhor	Naše jedinice naterale u bekstvo grupu ustanika koji su se nalazili u utvrđenju Tuhor.	
Poluostrvo Devesilje (Kotor UO-FS)	Naše kolone koje su se sastale u Bunočićima započele su sistematsko čišćenje poluostrva. Gubici ustanika za vreme operativnog ciklusa: na terenu izbrojano: 131 mrtav, pored mnogih koji su ostali u zapaljenim kućama. Naši gubici na dan 16-og: 11 ranjenih.	Generalštab Kr. vojske 5410 18. III 42.

73	Komanda XI arm. korp.	02/1868	17. III 42.	5363	18. III 42.	16. III 42. 21 č
----	--------------------------	---------	----------------	------	----------------	---------------------

74	Komanda XVIII arm. korp.	—	18. III 42.	5364	18. III 42.	17. III 42.
	Intendantura	803	20. III 42.	5654	21. III 42.	
	2. armije					
	Komanda kr.	54-51	22. III 42.	5751	22. III 42.	
	karab. 2. armije					

75	Komanda kr. karab. 2. armije	7-63	18. III 42.	5395	18. III 42.	16. III 42. 22 č
	Komanda XI arm. korp.	02/1868	17. III 42.	5363	18. III 42.	—

16. III 42.

17. III 42.

Iga Vas (Cerknica
UK-CD)

Tri pripadnika ustaničke bande od oko 20 ljudi ubila su iz pištolja neku Zigmund Alojziju, rukovodioca grupe seoskih domaćica, i teško ranili oca, koga su zatim zarobili. Naredeno čišćenje zone s četom granične straže i pionirskom četom. Dejstvo je usredsređeno na Loški Potok, smatrajući da se banda verovatno povukla u tom pravcu. Leš Zigmundove naden je u jednom senju. Čišćenje je još u toku.

Krčić (Knin
TI-DL)

Oko deset bandita, naoružanih sa dva puškomitrailjeza, izvršilo napad na civilni autobus Knin—Sinj zarobivši: desetara iz garnizona Vrlika, određenog za vršenje poštanske službe, vodnika iz uprave puteva, hrvatskog radnika, 2 žandarma, 4 hrvatska vojnika. Italijanskog podoficira i hrvatske vojnike odmah su pustili, a autobus je produžio za Sinj. Proizlazi da su žandarm, radnik i vodnici streljeni. Žandarm koji je ranjen i koga su smatrali mrtvim uspeo je u toku noći da se vrati u Knin.²⁹³

Generalstab
Kr. vojske
5410 18. III 42.

Zalog

Preki sud u Brinju sastao se 16.-og tek. i osudio na smrtnu kaznu komunističkog rukovodioca Ivana Lovinčića, Hrvata, katolika, i njegovog pomoćnika Iliju Kosovca, Srbinu, pravoslavne vere. Obojica su okrivljena zbog povrede čl. 3 proglaša od 7. septembra 1941 (atentat na oružane snage i dela sabotaže)²⁹⁴. Presuda je odmah izvršena.

Generalstab
Kr. vojske
5410 18. III 42.

Ljubljana

Nepoznata lica otvorila vatru iz puške na stražare žel. mosta koji su im naredili da stanu. Vojnici su odgovorili na vatru. Napadači su pobegli zaštićeni mrakom. Za vreme napada u selu se ugasila svetlost. Čišćenje u toku.

— Nepoznati na biciklu ispalio 3 revolverska hica na Zupeca Franca ubivši ga. Napadač je uspeo da pobegne iako je karabinjer na prolazu ispalio na njega hitac iz karabina. Politički razlog, zato što je Zupec bio poverenik mesne gran. straže.

— Na zidovima nađeni crteži koji predstavljaju srp i čekić, skraćenice OF i SSSR.

Črnomelj

76	Vojna delegacija transporta 602 Komanda kr. karab. 2. armije Komanda XI arm. korp. Žel. milicija Ljubljana Vojna deleg. transporta 602 Delegacija ist. žel. Ljubljana	457 6/340 02/1887 06504 465 6/10/A- XIV-1	18. III 42. 19. III 42. 18. III 42. 91. III 42. 18. III 42. 18. III 42. 23. III 42. —	5389 5534 5476 5645 5696 — —	19. III 42. 19. III 42. 19. III 42. 21. III 42. 21. III 42. 19. III 42. —	18. III 42. 3 časa
77	Komanda kr. karab. 2. arm. Komanda XI arm. korp.	6/334 02/1887	18. III 42. 18. III 42.	5500 5476	19. III 42. 19. III 42.	18. III 42. 0,10 č
78	Vojna delegacija 942 611		17. III 42.	5510	19. III 42.	14. III 42. 21,30 č
79	Komanda kr. karab. 2. armije Komanda V arm. korp.	4/387 4363	19. III 42. 18. III 42.	5531 5474	19. III 42. 19. III 42.	18. III 42. 10,30 č 11 časova
80	Komanda VI arm. korp.	4360	18. III 42.	5475	19. III 42.	18. III 42. u zoru <i>Vidi 89.</i>

Vidi 72—89.

Škofljica — Šmarje	U žel. kućici 13.600 oko 20 terorista u bivšoj jugosl. uniformi i šlemu ispalili oko 30 hitaca iz automatskih oruđa na prazan teretni voz koji je dolazio iz Ljubljane u pravcu N. Mesta. Ubijen ložač Inchise Leopold, 27 god., a ranjen Cilenšek Anton, 27 god. Lokomotiva malo oštećena. ²⁹⁵ U toku je patroliranje.	Generalštab Kr. vojske 5520 19. III 42.
Ljubljana	Vojnici 13. art. ²⁹⁶ , određeni za nadzor automobila na prostoru sajma uzoraka, našli su u aleji parka Tivoli jednu jugoslovensku zastavu obešenu o drvo. Pošli su u poteru, za vreme koje je na vojnike otvorena paljba iz vatrenog oružja, na koju su odgovorili vatrom iz karabina. Patroliranje bez rezultata.	
Sinac	Na stražu kod vodovoda otvorena paljba iz vatrenog oružja. Otpor je dugo trajao i napadači su odbijeni. Prekinuta je telefonska žica između Sinca i stražarske kućice 48—49.	
Alan (ZL-AF) <i>Vidi br. 95.</i>	Neprijateljske snage neodređene jačine, u pratnji četnika koji su otisli u Alan radi nabavke, izvršile napad na jedinice u izvidanju. Naša jedinica izvršila je protivnapad raspršivi neprijatelja posle dvočasovne borbe. Gubici ustanika: 5 mrtvih. Naši gubici: 2 oficira ranjena, među kojima potpuk. Borato. Izvršeno hapšenje sumnjivih lica. ²⁹⁷ Ustanici napali patrolu prilikom nadzora pruge. Vod je pružio pomoć izvukavši je. Nijedan gubitak.	Generalštab Kr. vojske 5520 19. III 42.
Lički Osik — V. Brda (Gospić LI-FP-FL)	Komunisti napali hrvatski položaj. S naše strane upućeno pojačanje. — Iz poznate akcije vratile su se sve jedinice sem jednog bataljona koji je ostao u Bakovići (Kotor US-FG) radi izgradnje utvrđenja koje bi dominiralo poluostrvom. Značaj našeg uspeha je porastao s obzirom na to kakva je komunistička organizacija tamo otkrivena. U Bunovićima su nađeni kompletна radionicā za popravku oružja u dejstvu, telefonska centrala s priključnim kutijama, skladište hrane. U čitavoj zoni Boke ovaj uspeh je imao priličnog odzara.	Generalštab Kr. vojske 5520 19. III 42.

81 Komanda XI 02/1887 18. III 42. 5476 19. III 42. 16. III 42.
arm. korp. *Vidi*
110/12.

18. III 42.
noću
24 časa

Vidi 88. 18. III 42.

82 Komanda XVIII 1095 18. III 42. 5477 19. III 42. 17.—18.
arm. korp. *III 42.*

17. III 42.

17. III 42.
po podne

83 Komanda kr. 54/45 19. III 42. 5532 19. III 42. 13. III 42.
karab. 2. armije noću

84 Komanda kr. 6/339 19. III 42. 5533 19. III 42. 18. III 42.
karab. 2. armije 13,40 č
Komanda XI 02/1937 19. III 42. 5548 19. III 42.
arm. korp.

Dobrava	Karabinijeri uhapsili lice koje je izazvalo požar i uništenje drvenog mosta na potoku Gradaščica. Biće predat vojnom sudu. ²⁹⁸	
Podlipa (Bled DH-SP)	— Nepoznata lica otvorila vatru na položaj granične milicije, koja je odmah pružila otpor oteravši ustanike prema jugoistoku. U toku je čišćenje.	
Mokrec	— Započelo čišćenje zone.	
Zona Gradina — Halapić (Drvar DN-VO-VQ)	Naša kolona koja je 17-og posla iz Glamoča, stigla je u zonu i u zoru 18-og stupila u dodir sa oko 50 ustanika naooružanih automatskim oružjem, raspoređenih na brdu Gradina. Neprijatelj je pokušao da pruži otpor, ali je razbijen našim intenzivnim dejstvom vatre. Povukao se severoistočno od brda Stolovi zahvaljujući magli i šumovitom terenu. Kasnije, kada se poboljšala vidljivost, gonjen je vatom našeg pratećeg oružja. Neprijateljski gubici: 2 mrtva, ali se smatra da su veći s obzirom na preciznost naših mitraljeza. Zarobljeno 8 sumnjivih lica, zapaljene kuće. ²⁹⁹ Operacija se nastavlja. Nijedan gubitak na našoj strani.	Generalštab Kr. vojske 5520 19. III 42.
Priluka — Korična	— Garnizon Livno izvršio čišćenje zone duž puta gde su ustanici pokušali da napadnu jedno civilno lice. Konstatovano samo postojanje 6 amplusmana za automatska oruđa i straže na snegu 6 km severoist. od Priluka van puta. Amplusmani uništeni, zapaljene kolibe zatecene u zoni.	Generalštab Kr. vojske 5520 19. III 42.
Ostrvo Brač	— Između Bola i Humca (Omiš VH-AR=VN-AT) grupa od 20 naooružanih ustanika napala 3 žandarma koji su prenosili hranu. Razoružani i opljačkani; 1 žandarm ubijen. ³⁰⁰	
Igrane — Zao-strog (Makarska XT-AL)	Hrvatske vlasti javljaju (na osnovu vesti iz garnizona Makarska) da je jedna neprijateljska podmornica iskricala oružje i municiju na jednoj tački između ova dva mesta. U prvim časovima 14-og garnizon uputio u izviđanje vod od 60 ljudi.	
Zaselak Muka (ili Smuka) (CK-ZL)	Karabinijeri iz Starog Loga vrše istragu u vezi s krađom goveda. Ustanici iz zaseđe oko pola sata vršili paljbu iz vatre-nog oružja i mitraljeza na karabinijere. Ovi su odmah pružili otpor nateravši napadače u bekstvo. Naši gubici: 2 ranjena. Izviđanje bez rezultata.	Generalštab Kr. vojske 5580 20. III 42.

85 Komanda kr. 6/334 19. III 42. 5535 19. III 42. 16. III 42.
karab. 2. arm. 21 čas

86 Komanda kr. 2/15 20. III 42. 5556 20. III 42. 18. III 42.
karab. Šibenik

87 Komanda V 4422 19. III 42. 5547 19. III 42. 17. III 42.
arm. korp.

*Vidi 96. 18. III 42.
noču*

88 Komanda XI 02/1937 19. III 42. 5548 19. III 42. 18. III 42.
arm. korp. *Vidi 97.*

Vidi 94/B; 81.

89 Komanda VI 4400 19. III 42. 5549 19. III 42. *Vidi br.
80.*
arm. korp. 18. III 42.

*Vidi br. 19. III 42.
80.*

90 Komanda XVIII 1131 19. III 42. 5550 19. III 42. 19. III 42.
arm. korp. u zoru

Komanda kr. 5/162 23. III 42. 5867 24. III 42.
karab. 2. arm. 18. III 42.

Ljubljana	Karabinijeri našli u Ul. Vit. Emanuela štampane letke komunističkog sadržaja i druge, umnožene na gešteteru, antimilitaričkog sadržaja.	
Oštrica	Karabinijeri Zlarina našli u blizini naselja, na zidu jedne nenaseljene poljske kuće Makale Antuna, komunistički simboli i subverzivne parole protiv Nemačaca.	
Zečeva Varoš (Karlovac NK-AL)	<p>Našom artiljerijom malog kalibra i minibombačima 81 garnizona Slunj bombardovana koncentracija ustanika. Neprijatelj koji je izbegao našu paljbu bio je zahvaćen mitraljесkom vatrom hrvatskih žandarma iz G. Nikšića. Gubici neutvrđeni, ali sigurno znatni.</p> <p>— Naša artiljerija uništila izvor neprijateljske vatre na padinama.</p> <p>— Grupa ustanika napala žandarme hrvatskog garnizona.³⁰¹</p>	Generalštab Kr. vojske 5580 20. III 42.
M. Melnica (NM-AF) Mrkopalj (Ogulin VU-AV)		
Zona Mokrec (Cerknica UM-CS)	<p>Patrola IV bat. cr. koš. prilikom izviđanja sukobila se sa ustanicima. Naši gubici: <i>poginuo 1 vodnik</i>. Gubici ustanika: 1 poginuo. Pristupilo se uništenju više kuća u kojima je banda našla utočište.³⁰²</p>	Generalštab Kr. vojske 5580 20. III 42.
Bišina	<i>Hrvatski gubici: 3 mrtvih</i> . Ustanici pobegli po dolasku naše kolone. ³⁰³	
Kota 722 (Trebinje TP-GK)	— Ustanici izvršili napad na naše položaje. Odbijeni dejstvom pešadije i artiljerije.	
Devesilje	<p>— Gubici protivnika iznose: 159 mrtvih (provereno od strane naših kolona) i još 13 teško ranjenih, koji su umrli, kao što se saznalo putem hvatanja neprijateljskog radiograma. Zaplenjeno 30 pušaka — ostale je, izgleda, sakrio neprijatelj prilikom bekstva (vest uhvaćena preko radija). Naši ukupni gubici: <i>poginuli: 1 oficir, 19 vojnika; ranjeni: 3 oficira, 77 vojnika</i>.</p>	Generalštab Kr. vojske 5580 20. III 42.
Zapadno od Ključa (Prijedor VM-FI-FL)	Jake ustaničke snage napale sela Častoviće, Hasiće, Vojice i zapalile nekoliko kuća. Hrvatski detašmani ojačani. Sudjeni garnizoni odbili i gonili napadače i zapalili sela Majkiće i Jarice. ³⁰⁴	
Zona Grab (Split VO-BZ)	— Iz zasede na dominantnim položajima ustanici otvorili puščanu vatru na vod lakih tenkova upućen u akciju čišćenja. Ustanici pobegli po dolasku naše streljačke čete s topom 100/17, ostavivši jednog mrtvog. ³⁰⁵	Generalštab Kr. vojske 5580 20. III 42.

18. III 42.
ujutru

91 Uprava istočnih 4827 18. III 42. 5569 20. III 42. 17. III 42.
železnica 18,30 č

92 Komanda kr. 7/64 19. III 42. 5570 20. III 42. 18. III 42.
karab. 2. armije
18. III 42.

15. III 42.

18. III 42.

19. III 42.

93 Komanda kr. 6/349 20. III 42. 5582 20. III 42. 18. III 42.
karab. 2. arm. 20 časova

94 Komanda kr. 17/5/1 20. III 42. 5620 21. III 42. 19. III 42.
karab. Sibenik

94/B Nastavak br. 88.

12. III 42.
oko 10 č

Zona Koš. u
Krugu (Livno
ZR-CQ) Mari-
ćevé koš.

— Naša ojačana streljačka četa pošla je iz Livna u cilju čišćenja povodom obaveštenja o prisustvu ustanika, koji su se po dolasku kolone povukli u pravcu Radetine koš. (ZR-CS). Četa je zatim stupila u dodir sa oko 70 ustanika naoružanih automatskim oružjem. Banda odbijena sa gubitkom od 1 mrtvog i 2 ranjena. Naši gubici: *I ranjen*. Za odmazdu zapaljeno 20 kuća u zoni i ubijeno 7 ustaničkih konja.

Ljubljana —
Zalog

Na km 562,8 oboren potpor. Gidini Filipo [Ghidini Filippo] iz gran. art. (21. odeljenje 1. baterije 2. čete gran. straže) zadobivši više rana; pretpostavlja se da ga je oborio voz 637 ili 4738.

Ljubljana

Nepoznati na biciklu sa dva revolverska hica ubio nekog Kikela Jaroslava, studenta, iz nepoznatog razloga

N. Mesto

— Uhapšeni studenti: Vasić Marija, Paljnar Cirilo, Jiske Lujban zbog antitalijanske propagande. Posedovali su pisaču mašinu, geštetner, nekoliko primera komunističkog letka.

Kočevje

— Karabinijeri uhapsili nekog Filipa Zoka koji je imao kokardu s jugoslovenskom trobojkom i cedulju s parolom: „Pomozite Jugoslaviju“.

Ljubljana

— Nepoznati na biciklu pištoljskim hicem ubio nekog Trompusa Vinka. Razlog nepoznat.

N. Mesto

— Karabinijeri uhapsili 4 studenta koji su 20. II u jednom bioskopu, za vreme prikazivanja filma za „Dopolavoro“,³⁰⁶ zapisali sve prisutne Slovence da bi ih prijavili partizanima.

Brezovica —
Preserje

Vojnici, za koje se smatra da su Nemci, iz voza 681 ispalili nekoliko puščanih hitaca, bez posledica.

Vodice

Na spoljnim vratima kasarne vojnog garnizona nadene 3 subverzivne parole napisane olovkom u prilog Rusiji.

Zona Žaga — Mok-
rec, Sv. Marija
(UO-CS)

Uhapšeni svi muškarci radi proveravanja. Uhapšen sveštenik iz Kureščeka (UO-CS). Akcija je još u toku.

Milinci (N.
Mesto XV-CF)

— Dve ustaše iz stanice Sošice (Samobor KI-CK) prešle granicu, ušle na italijansku teritoriju oko 150 m od granice i uhapsile Stankovića Marka, 32 god., seljaka, Italijana po aneksiji. Sekvestrali saonice i 2 vola. Stanković je sproven i zadržan u hrvatskoj žandarmijskoj stanici u Kostanjevcu (MK-CD). Razlog nepoznat.

95	Komanda kr. karab. 2. armije	4-401	21. III 42.	5636	21. III 42.	Noć uoči 20. III 42. <i>Vidi br.</i> 79.
96	Komanda V arm. korp.	4442	20. III 42.	5621	21. III 42.	20. III 42. 8,30 č
						<i>Vidi 87.</i> 19. III 42.
97	Komanda XI arm. korp. Komanda kr. karab. 2. armije	02/1966	20. III 42.	5623	21. III 42.	19. III 42. <i>Vidi 88 –</i> 102 20. III 42. 24. III 42.
	Komanda kr. karab. 2. armije	6-361	21. III 42.	5637		
	Komanda kr. karab. 2. armije	6-361/1	24. III 42.	5875		
98	Komanda XVIII arm. korp.	1186	20. III 42.	5624	21. III 42.	20. III 42. 18. III 42.
						19. III 42.
99	Vojna delegacija transporta 611	1012/F	22. III 42.	5700	22. III 42.	21. III 42. 23,35 č
	„ „ 611	1013/F	22. III 42.	5743	22. III 42.	
	K-da kr.karab. 2. armije	4/413	22. III 42.	5728	22. III 42.	
	Komanda V arm. korp.	4575	22. III 42.	5781	23. III 42.	
100	Komanda XI arm. korp.	4538	21. III 42.	5701	22. III 42.	Noć uoči 20. III 42.
(.)	Komanda kr. karab. 2. armije	4-411	22. III 42.	5725	22. III 42.	<i>Vidi 143.</i>
(.)	„ „ „	4-412	22. III 42.	5726	22. III 42.	
(.)	„ „ „	4-418	23. III 42.	5825	32. III 42.	
						20. III 42. 17 č

Krivi Put Senj	Nepoznata lica prekinula žel. prugu u dužini od 1 m i presekla 12 stubova. Šumskom žandarmerijom pojačani garnizoni. Prema hrvatskim izveštajima ustanici su zauzeli Alan, Butković Dolac. ³⁰⁷	
Vrata	Patrola za nadzor pruge smrtno ranila lice koje se nije zaustavilo po naredenju; nosilo je namirnice.	Generalštad Kr. vojske 5660 21. III 42.
Mrkopaj	— Izgleda da su ustanici savladali žandarmerijsku stanicu. ³⁰⁸	Generalštad Kr. vojske 5741 22. III 42.
Zona Mokrec	Patrola IV bat. cr. koš. napala ustaničku bandu i raspršila je. Nastavlja se kaznena akcija u zoni. ³⁰⁹	
Sv. Petar (N. Mesto XR-CO) mesto Otočec	— Nepoznata lica iz zasede na šumovitom visu ispalila hice iz vatrenog oružja na karabinijere prilikom patrofiranja. Odmah je pružen otpor — napadači pobegli zahvaljujući mraku. Naši gubici: 1 ranjen (karabinjer Palma Antonio). Uhapšen Bucar Antonio jer se sumnja da je pripadnik bande. Poseduje odeću bivše jugoslovenske vojske.	Generalštad Kr. vojske 5660 21. III 42.
Srb	Situacija nepromenjena. <i>Vidi br. 65-103</i>	Generalštad Kr. vojske
Zap. od Ključa	— Komunističke bande koje su napale selo zap. od Ključa odbijene od strane hrvatskih trupa s velikim gubicima. <i>Hrvatski gubici: 2 mrtva, 3 ranjena.</i> ³¹⁰	5660 21. III 42.
Glamoč—Glavice	— Prilikom čišćenja kolona uhvatila 15 sumnjivih lica, zapalila komunističke kuće, našla priličnu količinu municije.	
Lokve — Delnice	Prilikom prolaska voza 364 između bloka 43—44, na km 364, eksplodirala mina, usled čega su iskliznula dva vagona i slomljena osovina. Saobraćaj je uspostavljen još pre podne.	Generalštad Kr. vojske 5741 22. III 42.
Lič. Jesenica	Ustanici uhvatili nižeg oficira, komandira voda za nadzor vodovoda, i njegovog ordonansa. Jedinica 74. peš. iz Plaškog u cilju odmazde, je 21. tek. uhapsila dva sumnjiva lica i zapalila kuće u Lič. Jesenici.	
Brod—H. Moravice	— Patrola za nadzor pruge našla je minu pod šinama i, zaustavivši kompoziciju koja je nailazila, izbegla eksploziju.	Generalštad Kr. vojske 5741 22. III 42.

(.) 21. III 42.
oko 11 č

101 Komanda VI 4530 21. III 42. 5702 22. III 42. 20—21.
arm. korp. III 42.

Vidi 109. 20. III 42.

102 Komanda XI 02/2008 21. III 42. 5703 22. III 42. 21. III 42.
arm. korp.
(.) Komanda kr. 6/372 22. III 42. 5727 22. III 42.
karab. 2. armije
,, ,,, 6/372 21. III 42. 5729 22. III 42. 21. III 42.
noću
(+) Komanda žel. III-6851 23. III 42. 6142 27. III 42.
milicije Ljub-
ljana 308 S.
(.) 21. III 42.
11 č

(+) 21. III 42.
23 časa

103 Komanda XVIII 1216 21. III 42. 5704 22. III 42. 21. III 42.
arm. korp.
*Vidi
119.*
*Vidi 110—21. III 42.
98.*

Bukovac	— Na vojнике Lombardija Ernesta i Mendolua Paola iz 7. čete 27. sektora gran. straže za nadzor podvožnjaka ustanici otvorili vatru iz automatskih oruđa. <i>Vojnik Lombardi ubijen, vojnik Mendola ranjen i zarobljen.</i> Priškom čišćenja koje je izvršila jedinica 3. bat. 73. peš. uhuvačen Molnar Anton, 1909. godište, Hrvat, katolik, iz Kupljaka, naoružan puškomitraljezom sa 2 šaržera, obučen u srpsku vojnu odeću, civilni kaput i kapu sa crvenom zvezdom. Uhvaćeni je streljan.	Generalštab Kr. vojske 5741 22. III 42
Rabina (Nevesinje RM-AR)	Brdski bataljon „Pinerolo“ izvršio čišćenje zone, zapalivši selo u kome je eksplodirala municija. Neprijateljski gubici: 30 mrtvih; <i>naši: 1 ranjen.</i>	
Mostar — Gacko	— Snabdevačka auto-kolona koja je pošla iz Mostara u pravcu Gacka došigla Nevesinje. Neposredna pratinja 500 ljudi; još 2 bataljona idu kao posredna pratinja od Plužine—Slivlje i od Plužine—Zalom. Putem razmene talaca oslobođena dva asistenta ital. autostrada koji su prethodno bili zarobljeni. Auto-kolona je imala jaku podršku avijacije. Avion Ca 311 aterirao van aerodroma. Posada nepovređena, avion van upotrebe.	
Bačevići (Mostar AT-QH)	Nastavlja se akcija u zoni Mokrec (Cerknica CS-UM) čišćenjem naselja Malinjek, Krim, Ustje, Iška. ³¹¹	
Vidi 97.		
Paradišće (Cerknica US-DE)	Patrola formirana od 23. bat. gran. straže, od 8 vojnika, pod komandom narednika vodnika Muratorija Đorđa [Giorgio], došla u sukob sa ustanicima, bez posledica.	
Zg. Slivnica (Cerknica VH-DE) put Šmarje, Sap—Ljubljana	— Patroli graničara napao neodređen broj ustanika rafalima iz puškomitrailjeza i puščanom vatrom. <i>Naši gubici: 2 mrtva</i> (cr. koš. Garofani Do [Gio] i cr. koš. Defuntis Duzepe [Giuseppe], godište 1913. i 1908.), vojnik Olivo Olivieri nepovređen. Čišćenje bez rezultata. ³¹² — Nepoznata lica prekinula šine u dužini jednog metra između dve stanice. Saobraćaj uspostavljen.	Generalštab Kr. vojske 5741 2 . III 42.
Čušperk—Dobrepolje (Cerknica CS-VM=CQ-VK)	Hrvatska jedinica dezertirala prešavši sa oficirima u protivnički tabor. ³¹³	
Petrovac	— Otvorena vatra iz art. oruđa i minobacača na naše položaje.	Generalštab Kr. vojske 5741 22. III 42.
Srb		

Vidi 110. 20. III 42.

21. III 42.

20. III 42.

21. III 42.

104	Komanda kr. karab. 2. armije	5/159	21. III 42.	5719	22. III 42.	15. III 42. 20 č
-----	---------------------------------	-------	-------------	------	-------------	---------------------

16. III 42.
20,15

105	Komanda kr. karab. 2. armije	6/368	21. III 42.	5720	22. III 42.	Noć uoči 19. III 42.
-----	---------------------------------	-------	-------------	------	-------------	-------------------------

106	Komanda kr. karab. Šibenik	181/1	23. III 42.	5778	23. III 42.	21. III 42. 23 č
-----	-------------------------------	-------	-------------	------	-------------	---------------------

107	Komanda kr. karab. 2. armije	7-67	22. III 42.	5757	22. III 42.	20. III 42. Vidi br. 64/2.
-----	---------------------------------	------	-------------	------	-------------	----------------------------------

108	Komanda V arm. korp.	4575	22. III 42.	5781	23. III 42.	22. III 42. 11,15 č
-----	-------------------------	------	-------------	------	-------------	------------------------

Kota 790³¹⁴
(Knin RQ-EH)

— XIII brdski bat., upućen radi čišćenja snega, napadnut od bande koja je postavila zasedu na kotama pored prolaza. Zahvaljujući otporu alpinaca i intervenciji naše artiljerije ustanici su raspršeni. *Naši gubici: 1 mrtav, 3 teško ranjena, 8 lakše ranjenih.*³¹⁵

Vranjkovići
(Knin TL-DT)

Na jedinicu XVI brdskog bat., upućenu radi zaštite radova na popravci linije, otvorena puščana vatrica, na koju je ova odgovorila rasteravši napadače.

— Vrši se izviđanje u Zelevu, G. Malovanu, Velikoj kosi i operacija čišćenja u zoni Dubrava.³¹⁶

Zona Šibenik

— Baterija grupe Kjarle [Chiarle] ispalila 9 topovskih granata na brod koji je slao svetlosne signale na kopno ispred ostrva Lupac (Žirje QH-CF). Posle intervencije brod je nestao.

Zona Kozjak
(Split TR-BS)

— Dve čete 29. bat. „M“ i jedna mitraljaska četa izvršile čišćenje uhapsivši 4 sumnjiva lica.³¹⁷

Generalštab
Kr. vojske
5741 22. III 42.

Hum

Karabinijeri uhapsili Stankovića Ristu, 66 god., iz Poljica, Srbina pravoslavne vere, koji je za izvesno vreme pružio gostoprimstvo komunističkoj bandi iz Dobromana.

Generalštab
Kr. vojske
5890 24. III 42.

Dubrovnik

— Nepoznata lica napala karabinijera kad je izlazio iz kuće pralje Globaša Jozefine, 47 god., u ul. Petrosdriska 16, ispalivši na njega revolverske hice. Karabinijer je odgovorio ubivši jednog napadača, koji je identifikovan kao bivši poljski oficir Jerziz Georg Szmatesch, 1909. godište, sada nadničar kod firme Driak.

Planina

25 komunista smestilo se na jednom salašu. Primetivši da je vlasnik otisao da obavesti nemačku policiju, komunisti su pobegli prešavši granični pojas Butajnova, zaselak opštine Št. Jošt.

Plastovo —
Skradin

30 naoružanih ljudi upalo u stan braće Vlade i Ivana Slavića, od 50 i 37 god., i u susedni stan posednika Slavića Jarkova, 70 god. Opustošili su nameštaj, ukrali ukupno 50.000 lira u gotovom, a zatim se u 1 sat udaljili a da nisu bili prepoznati.

Ljubljana

Nepoznata lica iz divljačkih pobuda razbila kamenom izlog italijanske knjižare „Popolo d’Italia“.

Korenica
Vidi 36 — 122

Naši avioni snabdeli garnizon sa 67 paketa hrane.

109	Komanda VI arm. korp.	4570	22. III 42.	5782	23. III 42.	21—22. <i>Vidi</i> III 42. 101—117.
						22. III 42. noću
					Vidi 126/2.	22. III 42.
110	Komanda XVIII arm. korp.	1270	22. III 42.	5784	23. III 42.	21. III 42. <i>Vidi</i> 103.
						<i>Vidi</i> 103—119.
						22. III 42.
111	Komanda kr. karab. 2. armije	6/377	23. III 42.	5824	23. III 42.	22. III 42. rano ujutru 22. III 42. 7,30 č
112	Komanda kr. karab. 2. arm.	4/417	23. III 42.	5826	23. III 42.	21. III 42. 20 č

Zona Gaj Nevesinje (TI-AT)	Nastavlja se akcija snabdevanja Gacka. Na dan 21-og leva kolona bataljona „Pinerolo“ i „Ekzile“ [Exile] sukobila se sa glavninom ustaničkih formacija i odbila je uprkos protivnapadima, održavši dodir. Uveće su dostignuta sledeća mesta: „Pinerolo“ i „Ekzile“ mesto Balatan ³¹⁸ (AT-TU), „Fenestre“ Knežak (SR-AR). <i>Naši gubici dana 21-og: 1 vojnik poginuo; ranjen 1 oficir, 2 vojnika.</i> Gubici ustanački: utvrđeno 10 mrtvih samo u jednom protivnapadu. Auto-kolona je 22-og nastavila pokret od Nevesinja a u 14 časova je primećena 3 km severozap. od Fojnice (Gacko TR-AP), gde će prenoći. ³¹⁹ — Puščana vatra bez rezultata.
Palanka (Dubrovnik SR-FX)	— Vazdušna izviđačka aktivnost u cilju zaštite auto-kolone i bombardovanje više mesta.
Kalinovik	— Izvršeno snabdevanje garnizona.
Zona Vranjkovići (Knin TL-DL)	Dejstvo brdskog bataljona upućenog radi zaštite radova na popravci telefonske linije. Druga četa istog bataljona (XVI), došavši iz Bos. Grahova, izdržala borbu sa ustaničkim bandama. Neprijatelj odbijen uz gubitke. <i>Naši gubici: poginuo 1 oficir, 1 vojnik; 2 teško ranjena.</i> Komunikacije s prekidima. Naznačeno prisustvo 200 naoružanih ljudi upućenih prema Bos. Grahovu.
Bos. Grahovo	Neprijatelj izvršio snažan napad na garnizon, koji pruža otpor. <i>Naši gubici: nekoliko ranjenih.</i> Izvršeno efikasno bombardovanje zone u blizini naših položaja.
Srb	— Naša artiljerija otvorila vatu na pomenuvana mesta. Izvršeno čišćenje zone i sela u zoni istočno i severoistočno od Glamočkog polja (Jajce VU-ZI=ZL-DP-DL). Stanovništvo je napustilo sela.
Kupirovo kota 930	U Ul. Pokopalište, Moste karabinieri našli više štampanih letaka na italijanskom jeziku komunističkog sadržaja.
Zona Dubrava	— U Ul. V. Emanuela karabinieri našli jugoslovensku zastavu s crvenom zvezdom, okačenu o drvo.
Ljubljana	U Ul. Pokopalište, Moste karabinieri našli više štampanih letaka na italijanskom jeziku komunističkog sadržaja.
Ljubljana	— U Ul. V. Emanuela karabinieri našli jugoslovensku zastavu s crvenom zvezdom, okačenu o drvo.
Zagon (Novi)	Karabinieri dostavili imena 4 lica (godiste 1913-14-22) koja su napustila svoje stanove da bi se u šumi pridružila ustanicima iz te zone.

Generalštab
Kr. vojske
5800 23. III 42.

Generalštab
Kr. vojske
5800 20. III 42.

113 Komanda kr. 54/53 23. III 42. 5828 23. III 42. 16. III 42.
karab. 2. arm. 7 č

114 Komanda kr. 6/378 23. III 42. 5829 23. III 42. 19. III 42.
karab. 2. arm. 11 č

115 Komanda kr. 7/68 23. III 42. 5830 23. III 42. 18. III 42.
karab. 2. armije

19. III 42.

20. III 42.

22. III 42.

116 Komanda V 4645 23. III 42. 5841 24. III 42. 22. III 42.
arm. korp. 18,45 h
Komanda kr. 6/385 23. III 42. 5799 24. III 42.
karab. 2. armije
,, ,,, 6/385-1 24. III 42. 5877 24. III 42.

22. III 42.
3 časa

23. III 42.

Vrpolje (Knin)	U blizini groblja naden leš inženjera Komisa Andela [Comis Angelo] iz 5. žel. čete. Rane su prouzrokovane nožem.
Teška Gora (N. Mesto XN-CQ)	Grupa od 15 ustanika, naoružanih puškama i puškomitrailjezima bivše jugoslovenske vojske, upala u crkvu, svi u civilu, pod vodstvom ustanika Florićeća Drage, žandarma na odsustvu. Po završetku misne F. je (izvan crkve) govorio stanovništvu uveravajući ga da nema ništa protiv, tvrdeći da dejstvuje u prijalog gradana i da želi njihovo sadejstvo i pomoć. Grupa se udaljila u nepoznatom pravcu. U toku je istraga.
Zdenska Vas (Cerknica CQ-VM)	Nepoznati iz revolvera ubili Kojnića Ernesta. To su bili ustanici (10) koji su došli iz Grosuplja a prošli kroz selo s puškom i puškomitrailjezom. — Karabinjeri i vojnici prilikom patrolijanja uhapsili nekog Grila Korala i Antuna Daraveca. Pomenuti su pokušali da stave ruke u džepove pa ih je iz puške ranio desetar Groso Donato. Pokazalo se da su bili bez oružja i da su hteli da se legitimisu.
Dobin dol (N. Mesto XI-CF)	— Pod prozorom stana izvanrednog komesara naden je list hartije s natpisom: „Smrt predsedniku opštine“, iznad koga je bio srp i čekić.
Kostanjevica (Samobor LI-CQ)	— Nepoznata lica presekla telefonsku žicu vojne centrale odnevši 15 m žice.
Sušak	
Lokve	Grupa od 2000 ustanika, sa automatskim oružjem, napala stanicu a zatim, manjim snagama, deonicu žel. pruge od žel. stražarnice 46 do stанице. Služba nadzora odbrila napadače, koji su imali gubitke koje nije bilo moguće utvrditi. Glavni napad upravljen na stanicu trajao je do 19,35. Stanje je normalizованo u 20,45. <i>Naši gubici: 2 mrtva, 2 ranjena.</i> Čišćenje koje je izvršeno već u prvim časovima 23-eg nije dalo rezultate. ³²⁰ Na vojнике bloka otvorena paljba iz vatre nog oružja. Odmah je pružen otpor — napadači naterani u bekstvo, udaljili se prema šumi. Na našoj strani nije bilo gubitaka.
Km 459 (?)	Javljeno o prisustvu ustaničkih grupa koje nastoje da se približe Skradu. Iz Delnice upućena u Skrad ustaška četa, koja je tamo stigla bez incidenta.
Kupjak — Devicke ³²¹	Generalstab Kr. vojske 5890 24. III 42.

117 Komanda VI 463 24. III 42. 5842 24. III 42. 22. III 42.
arm. korp. *Vidi*
109—123.
22. III 42.
uveče
23. III 42.

23. III 42.
noću

118 Komanda XI 02/2081 23. III 42. 5843 24. III 42. 22. III 42.
arm. korp. po podne
(.) Komanda kr. 6/388 23. III 42. 5878 24. III 42.
karab. 2. arm.
(.) Komanda kr. 6/407 25. III 42. 6029 25. III 42.
karab. 2. arm.
23. III 42.
uveče

Vidi (.) 23. III 42.
I63. 8,30 č

Vidi 124.

119 Komanda XVIII 1326 23. III 42. 5844 24. III 42. 20. III 42.
arm. korp.

Vidi 103.

22. III 42.

“

“

Zona Rijeka (Gacko TR-AR)	Nastavlja se akcija snabdевања Gacka. Naši gubici na dan 22-og: <i>I poginuo, 3 ranjen</i> . Poginulo 30 ustanika. Auto-kolona dostigla Rijeku, gde je prenoćila. Ujutru je nastavila pokret, koji je bio usporen usled brojnih prekida koje treba popraviti. Smanjen je otpor protivnika. U 14 časova predena Fojnica. U Gacko stiže verovatno 23-eg. — Naša patrola sukobila se s jakom grupom ustanika, kojima je nanet gubitak od 2 mrtva. Naši gubici: nijedan. Intenzivna vazdušna aktivnost radi zaštite kolone za Gacko.	Generalštab Kr. vojske 5890 24. III 42.
Ohonica (Cerknica TP-CU)	Na naša dva vojnika otvorena paljba iz vatre nog oružja. Odmah je izvršeno čišćenje te su nadeni municija i tragovi ustanika u jednoj kući, koja je zapaljena. Uhapšeno 29 ljudi radi proveravanja.	Generalštab Kr. vojske 5890 24. III 42.
Škrjanče (N. Mesto CM-XL)	— Grupa ustanika (35) napala stražaru na mostu. Odmah je pružen otpor te je neprijatelj oteran — izgleda da je 1 ranjen. — Našu patrolu od 8 vojnika napalo 30 ustanika automatskim oružjem. Naši gubici: <i>I poginuo, I ranjen</i> . ³²²	
Zg. Slivnica (Cerknica VH-DE) Zona Pogled	U toku je čišćenje. Kasno po podne 1 četa 3. bat. cr. koš. stupila u dodir s velikom bandom. Naši gubici: <i>I mrtav, I ranjen</i> . Nareden dolazak drugih jedinica sa zadatkom okružavanja zone i uništenja bande. Ubijen vojnik Andreini Anibale [Annibale], 1908. godište; ranjen La Mara Đov. [Marra Giov.], 1910. godište. ³²³	
Sanica	Hrvatska četa koja je morala da se premesti iz Sanice u Sanski Most stigla je samo s komandantom i 20 ljudi; drugi su ostali u Sanici i odbili da podu, da bi ostali da brane svoje kuće.	
Petrovac	— Prišli neprijatelju: 2 oficira i 42 hrvatska vojnika, primorana od strane oficira, sa 5 puškomitraljeza i 40 pušaka. Preostali vojnici stavljeni na raspolažanje žandarmima. Naše trupe zauzele kantonman; materijal pod kontrolom.	
Drvar	— Obostrana paljba iz pušaka i mitraljeza uz učešće naše artiljerije i minobacača.	
Vraniković	— Ustanička banda od 50 naoružanih ljudi uništila 2 mosta na putu za Bos. Građovo i zapalila kuće.	
Put Senj—Vrlika	— U visini manastira Dragović (Split UM-CQ) grupa komunista napala i opljačkala dva civilna kamiona koji su prenosili hrani.	Generalštab Kr. vojske 5890 24. III 42.

Vidi 22. III 42.
110—125.

“

“

Vidi 125.

“

120	Komanda kr. karab. 2. arm.	4—423	23. III 42.	5866	24. III 42.	23. III 42.
						6 č

120/ bis	Komanda kr. karab. 2. arm.	4—347	23. III 42.	5870	24. III 42.	<i>Vidi br.</i> 49.
-------------	-------------------------------	-------	-------------	------	-------------	------------------------

121	Komanda kr. karab. 2. arm.	7—69	24. III 42.	5876	24. III 42.	22. III 42.
-----	-------------------------------	------	-------------	------	-------------	-------------

23. III 42.
noću

122	Komanda V arm. korp.	4710	24. III 42.	5922	25. III 42.	24. III 42.
-----	-------------------------	------	-------------	------	-------------	-------------

23. III 42.

23. III 42.

Vidi 23. III 42.
36—146.

23. III 42.

Srb	— Prilikom bombardovanja iz vazduha jedna bomba je pala na našu stranu, bez posledica.
Zona Drenovac	— Naša artiljerija raspršila grupu ustanika.
Dolina Butu-snjka ³²⁴	— Zapăzeni pokreti ustanika.
Zona Ravno ³²⁵	— Naše jedinice započele čišćenje.
Jelenje	Graničari odeljenja u Grobniku uhapsili u stanu Juretića Kredimira, 42 god., predsednika opštine Jelenje, osumnjičenog za protivitalijansku aktivnost. Za vreme sprovođenja pokušao je da pobegne: <i>ubijen je rafalom iz puškomitrailjeza.</i>
Zagon	Kalitera Nikole Milka, rođenog u Polju (Krk) 30. VII 10, u stvari su odveli ustanici i ugušili ga u Mataji dragi zato što je bio simpatizer okupacijskih trupa.
Novo Mesto	Vojnici na straži primetili na visini od 700 m jedan balon o koji je bio okačen limeni sud. Balon je oboren puščanim hincima. Konstatovano je da se u sudu nalazio petrolej. Očigledno je da se radi o signalnoj lampi.
Gospic (Prokike)	— Ustanici zapalili opštinsku školu i nekoliko napuštenih kuća.
Zona Oštarije	Komanda divizije „Lombardija“ naredila je hrvatskom garnizonu da se povuče iz Ravne Gore u Delnice. — XVI bat. cr. koš. izvršio je izvidanje od Oštarija do Gaćeša ne našavši na neprijatelja, koji zauzima visove iznad mosta na Mrežnici kod Tržića, koji je prekinut.
Slunj — Kukići	— Jedinice 137. legije cr. koš., ojačane hrvatskim jedinicama, prilikom izviđanja ka Slunjtu, u zoni duž puta Slunj — Kukići, nanele ustanicima gubitak od 23 mrtva; <i>naši gubici: 3 ranjena.</i> Otpor protivnika lako je savladan u Ribarima i Batalama. Za odmazdu zapaljena i uništena sela Ribari, Majstorovići, Batale, Zečeva Varoš — stanovništvo potpuno evakuisano. Zapaljene i kuće duž puta do Kukića i na levoj obali Korane do Zeca. ³²⁶ — Priprema se akcija „K“.
Korenica	Generalstab Kr. vojske 5960 25. III 42.
Zir (N. Grad OI-EV)	Ujutru 58. bat. cr. koš. zauzeo mesto, savladavši neznatan otpor. <i>Naši gubici: 2 ranjena;</i> ustanički neutvrđeni.

Vidi 136. 24. III 42.
ujutru

123 Komanda VI 4685 24. III 42. 5923 25. III 42. 24. III 42.
arm. korp. po podne

Vidi br.
117—137.

Vidi 137 24. III 42.
3. stav.

24. III 42.

124 Komanda XI 02/2103 24. III 42. 5924 25. III 42. 24. III 42.
arm. korp. Vidi
118—138.

125 Komanda XVIII 1381 24. III 42. 5925 25. III 42. 24. III 42.
arm. korp. Vidi 119. Vidi
119—139.
24. III 42.

126 Vojna delegacija 1050 25. III 42. 5949 25. III 42. 25. III 42.
transporta 611 3,30 č
,, „ 1058/25 25. III 42. 6024 26. III 42. 25. III 42.
Komanda V 12 č
arm. korp. 4776 25. III 42. 6004 26. III 42.

Zona Udbina	— Poznata kolona započela pokret u cilju deblokiranja Udbine. U 17 č izbila na liniju G. Ploča — kota 1028, Komič (Novi Grad OL-EZ=PL-EZ). Garnizon Udbina deblokiran u noći između 24-og i 25-og. ³²⁷	Generalštab Kr. vojske 5960 25. III 42.
Gacko	Poznata kolona dospjela Gacko po podne.	
Stolac	Major komandant 11/52, ³²⁸ koji je jutros otišao radi deblokiranja, zadržan je kao talac za oslobođenje ustanika u našim rukama. Međutim, drugi oficiri i vojnici su pušteni. — U toku je čišćenje zone Orah, Klikovići, Bobovište (Dubrovnik SN-FT).	Generalštab Kr. vojske 5960 25. III 42.
Pogled	Nastavljena akcija čišćenja koju vrše: 3. bat. I grupe, ³²⁹ mobilna grupa II grupe, ³³⁰ jedinice gran. straže i 3. bat. cr. koš. Gubici ustanika: 7 mrtvih, uništene 22 barake, zaplenjeni 1 puškomitrailjez, 9 pušaka, 3 velika džaka municije. U toku je prikupljanje materijala koji se nalazi u pećini — skloništu koju su ustanici srušili. Nastavlja se akcija u zoni Molnik, jer se smatra da je тамо upućen deo ustaničke bande. Naši gubici, porez već javljenih: 5 mrtvih, 3 ranjena. Pretražene zone i sela Semič, Št. Vid, Trebnje, Mokronog, nije nađeno ništa značajno. Nastavljaju se akcije u drugim mestima.	Generalštab Kr. vojske 4960 25. III 42.
Zona Molnik		
Srb	Relativno mirno.	Generalštab Kr. vojske 5960 25. III 42.
Zona Ravno	— Čišćenje zaključeno. Nadeni tragovi ustanika, uhvaćeno nekoliko talaca i spaljene kuće koje su pružile gostoprимstvo ustanicima. ³³¹ — Čišćenje zone između Gale i Stražbenice (Split CF-VQ), Odžaka, Debeljaka (Drvar VS-DT) i Prijana (Jajce VU-DR) i zone Gor. Odžak (Travnik NH-DH).	
Gomirje — Vrbovsko	Voz 344 izazvao eksploziju mine. Razneto 30 cm šina. Nikakva druga šteta. Saobraćaj uspostavljen. ³³²	

127	Vojna delegacija transporta 611 Komanda kr. karab. 2. armije K-da V arm. korps.	1050/F 4/438 4776	25. III 42. 25. III 42. 25. III 42.	5950 5996 6004	25. III 42. 25. III 42. 26. III 42.	20,15 č Vidi 146.
128	Komanda kr. karab. 2. armije	4/433	24. III 42.	5965	25. III 42.	Noću 15. III 42.
129	Komanda kr. karab. 2. armije	6/390	24. III 42.	5966	25. III 42.	24. III 42. prvi časovi
130	Komanda kr. karab. 2. armije	6/391	24. III 42.	5967	25. III 42.	23. III 42. noću
131	Komanda kr. karab. 2. armije	6/345	24. III 42.	5968	25. III 42.	23. III 42. 21,30 č
132	Komanda kr. karab. 2. armije	6/399	25. III 42.	5997	25. III 42.	21. III 42. 20 č
133	Komanda kr. karab. 2. armije	7/70	25. III 42.	5998	25. III 42.	21. III 42. po podne

Lič — Zlobin	Prilikom prolaska voza 312/Bis sa dve lokomotive eksplodirala mina. Desna šina razneta u dužini od 1,20 m — lokomotive su prešle za oko 400 metara mesta prekida. Prva je skrenula sa desnim točkom kome su potpuno nedostajali naplaci a ostali su samo paoci. Druga lokomotiva skrenula je desnim pogonskim točkom. Diverzanti su otvorili vatru na našu patrolu <i>ranivši jednoga</i> . 4 telegrafske žice na zemlji. Predviđen prekid u trajanju od 20 časova. ³³³	Generalštab Kr. vojske 5960 23. III 42.
Tonenova ³³⁴ kod Snežnika	Nepoznata lica upala u štalu nekog Purića Alojza, 42 god., mesara, i odvela 8 krava. Za vreme uvidaja naden listić s natpisom na slovenačkom: „Smrt ili sloboda — napolje ugjetači slovenskog naroda. Patrola nacionalnog rata rekvirirala je državna goveda. Nije prijavljeno sve do večeras. SF-SN“.	
Ljubljana	Na više mesta karabinjeri našli razbacane letke 6×8 s parolom na slovenačkom „Živeo oslobodilački front — Smrt fašizmu“.	
Ljubljana	U Ulici Verdi nepoznata lica bacila kamien, uvijen u maramicu, na izgled Unione Militare, razbijivši spoljne staklo — šteta 8.000 lira.	
Ljubljana	U Smartinskoj ulici neki Skrler Alojz, 23 god., od nepoznatih roditelja, teško ranjen vatrenim oružjem na više mesta, došao je u stan nekog Krasnika Radilai, tražeći pomoć. Izdahnuo posle 30 minuta. Ruke i odelo na lešu bili su zamazani lakom.	
N. Mesto	Nepoznati došao u stan Vlaga Jozefine, 72 god., u Dotoreškovo ul. 6, i pod izgovorom da želi da preda pismo pitao je gde se nalazi soba poručnika Komara Đovanija. Vlaga je pokušala da se suprotstavi i da pozove sustanara. Zapretio joj je revolverom. Kada je nepoznati otisao, utvrđeno je da iz sobe por. Komara nedostaje odeća, hrana, cigarete i bivši jugoslovenski meci. Izgleda da su u vreme razgovora drugi ušli u sobu i pretresli je.	
Podgorica kod Šmarja, Paradišče, Slivnica, Lipoglav	— U pomenutim mestima izbila 24 požara u senjacima i seoskim kućama, koje su verovatno izazvali ustanici koji kruže po zoni. Ukupna šteta 250.000 lira.	

24. III 42.

24. III 42.

134	Komanda kr. karab. Solin Komanda inže- njerije 2. arm.	1/6 2-2808	25. III 42. 26. III 42.	5999/27 6133	25. III 42. 27. III 42.	23. III 42. noću
135	Vojna delegacija transporta 611	1062/F	25. III 42.	5974	25. III 42. 25. III 42.	25. III 42.
	Komanda XVIII arm. korp.	1426	25. III 42.	6007	26. III 42.	<i>Vidi na- stavak te- legr. br. 139.</i>
136	Komanda V arm. korp.	4776	25. III 42.	6007	26. III 42.	24. III 42. 12 č
	Vojna deleg. transporta 611	1063	26. III 42.	5973	26. III 42. 26. III 42.	rano ujut- ru
					24. III 42.	
					25. III 42.	
					<i>Vidi 122.</i>	25. III 42.
						25. III 42.
						25. III 42.
137	Komanda VI arm. korp.		26. III 42.	6005	26. III 42.	25. III 42.
						25. III 42.

Ljubljana	— Nepoznati hicem iz pištolja teško rano nekog Rojara Antona. Razlog nepoznat.	
Notranje Gorice	— Graničari u službi nadzora pruge otvorili puščanu vatru i bacili ručne bombe na senke — bez posledica.	
Kaštel Kambe-lovac	— Na deonici Kaštel Kambelovac — Kaštel Abbadessa (?) nepoznata lica presekla 13 telegrafskih stubova pored žel. pruge.	
Cerovci — Ma-lovan	Kod km 173. ustanici istrgli i bacili čitavo jedno šinsko polje, drugo iskrivili. Sem toga, presekli 7 telegrafskih stubova na deonici Malovan — Zrmanja. Pored toga, ustanici napali i savladali stražu na pumpi br. 13, ali su odbijeni zahvaljujući našem otporu. Naši gubici: 5 ranjenih — 9 nestalih. Prekinuta žel. pruga, telefonska i telegrafska linija; u toku je popravka.	Generalštab Kr. vojske 6060 26. III 42.
Delnice — Kupjak	Patrola gran. straže našla 2 kg eksploziva pod šinama na navedenoj deonici pruge.	Generalštab Kr. vojske 6060 26. III 42.
Lokve	Lokomotiva vojničkog voza isklizla usled toga što je odnet deo šina. Štete nije bilo. Saobraćaj još nije uspostavljen.	
Gomirje	Dva ustanika bande iz Jasenka prijavila su se karabinijerima i predala lično naoružanje.	
Slunj	— Garnizon snabdeven iz vazduha lekovima i poštom.	
Udbina	— Kolona dostigla cilj u 1 sat. S jednom četom 2. peš. vrši se čišćenje teritorije između G. Ploče i Udbine i drugih teritorija. Naši dosad utvrđeni gubici: 6 mrtvih, 24 ranjena. Kod protivnika 85 mrtvih.	Generalštab Kr. vojske 6060 26. III 42.
Zalužnica — Vrhovine	— Ustanička banda prekinula put između dva mesta — biće popravljen do večeri.	
Rab — Pag	— Brod iz Splita za Zadar primetio kod ostrva Dolin podmornicu za koju se smatra da je neprijateljska — plovila je pod vodom prema jugu.	
Vidi 123-147.	Auto-kolona koja je pošla iz Gacka u 16 časova se nalazila u visini Rilje (Nevesinje TI-AR). Intenzivna vazdušna aktivnost izvidanja i veze sa auto-kolonom. Gacko snabdeveno iz vazduha najpotrebnijim lekovima. Izvršeno bombardovanje Blaca — Bratac — Odžak.	Generalštab Kr. vojske 6060 26. III 42.
Kalinovik	— Garnizon snabdeven hranom iz vazduha.	

Vidi
123-37. 25. III 42.

Vidi 147. 25. III 42.
ujutru

138	Komanda XI arm. korp.	02/2139	25. III 42.	6006	26. III 42. 25. III 42.
	, ,	02/2175	26. III 42.	6166	27. III 42. <i>Vidi</i> 124-148.
	Komanda kr. karab. 2. arm.	6/416	26. III 42.	6123	27. III 42. 25. III 42. 15 č
					24. III 42. uveće
					24. III 42. 21 č
					25. III 42. ujutru
139	Komanda XVIII arm. korp. (Vidi i 135.)	1426	26. III 42.	6007	26. III 42. 25. III 42. <i>Vidi</i> 125-149
					25. III 42.
					24. III 42.
					25. III 2.
140	Komanda kr. karab. 2. arm.	4-445	25. III 42.	6026	26. III 42. 24. III 42.

Okolina Stoca	— Majora komandanta 11/52. peš. ustanici vratili zajedno s nemačkim civilnim i vojnim turnačem koji je priпадao napadnutoj nemačkoj auto-koloniji, u zamenu za 13 žena — talaca.
Zona Potorje ³³⁵ (Kotor VS-EK)	— Povodom obaveštenja o prisustvu 500—600 oružanih ljudi u zoni izvršena odlučna akcija iznenadenja koju su započeli 3. bat. i art. divizion, u sadejstvu s trupama Crne Gore, prema Majstorima (Cetinje VIU-EO) i Podostrogu (VU-EK). ³³⁶
Pogled	Nastavljena je akcija usmerena na hvatanje bande, s pretresom stanova, uz prethodnu objavu vanrednog stanja u mestu. 2 ustanika mrtva.
Nemška Vas (Cerknica UN-CM)	— Patrola XI pionirskog bataljona sukobilna se sa grupom ustanika, nanevši im 2 mrtvih. <i>Naši gubici: I mrtav, I ranjen.</i> Prilikom akcije čišćenja utvrđeno je da je ustanička banda od oko 40 ljudi prošla neometana. Selo je zapaljeno a pritvoreno 40 sumnjivih lica.
Nemška Vas	— Hicima iz vatrenog oružja nepoznata lica ubila jednog radnika — Slovenga, a drugog ranila.
Ljubljana	Generalštab Kr. vojske 6060 26. III 42.
Zrmanja—Srb	Kolona 3. bat., koja je pošla iz stanice — Zrmanja radi deblokiranja garnizona Srb, u 12 sati stigla blizu brda kota 790. Kote 906 i 930 zauzete i predene posle upornog protivničkog otpora. Naši gubici do 16 časova: poginuli: 1 oficir; ranjeni: 1 oficir, 10 vojnika.
Gračac — Drvar — Petrovac	— Garnizoni snabdeveni iz vazduha. Vazdušnim izviđanjem uočene zapreke od kamenih blokova na putu V. Vakuf — Ključ.
Zona Dolac i Dragnić (Livno CU-ZR=CS-ZR)	Za vreme čišćenja otvorena vatra na <i>ustanike u bekstvu, kojima je nanet gubitak od 6 mrtvih.</i> Naši gubici: nijedan. Spaljena naselja Dolac i delimično Dragnić. Uhvaćeno 6 sumnjivih lica, 20 konja, municija, sanitetski materijal, brošure vojne sadrzine.
Livno itd.	— Prekinuta telefonska linija Livno sa Šujicom, Kupresom i Tomislav-Gradom.
Generalski Stol	Dostavlja kopiju proglaša, prevedenog na italijanski, koji su ustanici poslali žandarmima u Gen. Stol. Komunističke je sadržine, podstiče na ustanak i prelaz u partizanske redove. Smatra se da je autor poznati komunista Simo Karapandža iz G. Dubrava.

141 Komanda kr. 6-406 25. III 42. 6027 26. III 42. 24. III 42.
karab. 2. arm. 20,15 č

142 Komanda kr. 6/604 25. III 42. 6028 26. III 42. 24. III 42.
karab. 2. arm. 20,50 č

143 Komanda kr. 4-449 26. III 42. 6034 26. III 42. 25. III 42.
karab. 2. armije 12,30 č
Vidi 100.

144 Komanda kr. 4-448 26. III 42. 6035 26. III 42. 24. III 42.
karab. 2. arm. 16 č

145 Komanda kr. 5-447 26. III 42. 6038 26. III 42. 25. III 42.
karab. 2. armije 3 č

146 Komanda V 4829 26. III 42. 6101 27. III 42. 25. III 42.
arm. korp. 21,30 č

*Vidi
122—158.*
24. III 42.

26. III 42.
1 čas

Ljubljana — Ježica	Duž puta karabinjeri našli oko hiljadu letaka pisanih na italijanskom jez., subverzivnog sadržaja, upućenih italijanskim vojnicima.
Ljubljana	Nepoznati izazvali eksploziju mine postavljene kod benzinske pumpe „Agip“ u Ul. V. E. Na licu mesta nadena šuplja drvena drška kišobrana sa ostacima fitilja. Smatra se da se jaka paklena mašina nalazila u zatvorenom kišobranu koji je sadržavao pakete dinamita. U neposrednoj blizini nadena je još jedna paklena mašina u fotografском aparatu u koji je stavljen eksploziv.
Plaški	Prijavio se karabinjerima vojnik Preda Erminio iz 3. čete III bat. 73. peš. puka, koga su ustanci bili odveli iz Jesenica, sa oficirom (ppor. Poci). Ustanici su ga pustili na slobodu noću 24-og zajedno s Majstorovićem Milanom. Proizlazi da su ustanci podneli oficiru jednu izjavu, napisana na italijanskom jeziku, da je potpiše, kojom se ovlašćuje predaja voda. Ppor. Poci [Pozzi] odbio je, pa su ga ustanci zarobili.
Slavica (Fužine)	Naoružani ustanci napali naše prednike inženjerije koji su otišli da poprave telefonsku liniju, sa odgovarajućom pratinjom. Odmah je pružen otpor te su napadači naterani u bekstvo. Izvršeno je čišćenje i pretres. U nenastojanoj kući nađeno: 34 šaržera za hrvatsku pušku, paketi lekova, hrana, delovi vojne opreme. Kuća je spaljena.
Vrhovine	Ustanici napali žel. stražaru br. 43 u blizini stanice. Naša straža odmah je pružila otpor te su napadači oterani. Nema gubitaka.
Skrad (Ogulin ZL-BF)	Dve grupe ustanika, dolazeći iz raznih pravaca, pokušale da izvrše prepad na stanicu. Naša straža ih je otkrila — posle puščane paljbe udaljili su se. — Pokret trupa u cilju dostizanja mesta obavljen je u redu.
Zona Udbina — Korenica Zona Široka Kula	— Hrvatski garnizon upućen u Podlapac (Gospic OL-FN) naišao na otpor ustanika te se povukao vrativši se u Gospic a u Širokoj Kuli ostavio posadu od 40 ljudi. — Ustanici ispalili nekoliko hitaca na hrvatski položaj kao i na naš u Dubravi. Našom intervencijom napadač je nateran u bekstvo.
Špilnik (Senj XR-GO)	Generalstab Kr. vojske 6150 27. III 42.

26. III 42.
1 čas

Vidi 127 25. III 42.
17 č

147 Komanda VI 4790 26. III 42. 6102 27. III 42. 26. III 42.
arm. korp.

26. III 42.

26. III 42.

Vidi 137. 25. III 42.
uveče
26. III 42.

148 Komanda XI 02/2177 26. III 42. 6103 27. III 42. 26. III 42.
arm. korp.

Vidi

138—154.

Komanda žel. III.07336 27. III 42. 6339 30. III 42. 26. III 42.
milicije Ljubljana -308 na noću

Komanda kr. 6-425 27. III 42. 6127 27. III 42. 26. III 42.
karab. 2. arm. 6,30 č

Vidi
160 i 50.

149 Komanda XVIII 1481 26. III 42. 6104 27. III 42. 26. III 42.
arm. korp.

15,30 č

Vidi
139—161.

25. III 42.
Vidi 169.

Gospić	— Ustanici, koji su verovatno došli iz Bilaja, otvorili vatru iz automatskog oruda na naš stalni položaj na stanicu, odakle je pružen otpor, te je napadač oteran.
Zlobin	— Otklonjen prekid pruge, koju su ustanici ponovo prekinuli.
<i>Vidi 137-159.</i>	Pri povratku u Gacko kolona se u toku noći zaustavila u Riljama. Naši gubici u toku noćne akcije: <i>poginula 2 oficira, 1 vojnik nestao.</i> Nastavljen pokret uz prethodno čišćenje zone. Prilikom izvidanja iz vazduha kolona je uočena u 17 časova.
Plužine—Bratač, 4 km od Nevesinja	— Raspršene neprijateljske grupe: na našoj strani <i>1 ranjen.</i>
Zona Vlajinja K alinić	— Kolona koja je dejstvovala južno od kotorske oblasti uveče je dostigla Pobore savladavši jak otpor. Izvršeno čišćenje koline P. Naši gubici: <i>6 mrtvih, 40 ranjenih</i> ; neprijateljski: utvrđeno 44 mrtva; preko stotinu što mrtvih što ranjenih preneli ustanici. Zaplenjeno: 1 puškomitraljez, 11 pušaka, 3 pištolja, mnogo ručnih bombi, mnogo torbi municije. Uništena naselja Knežević, Pobori, Šumar, Zečevo Selo, Bratešić. Bombardovan Bratač. Snabdeven iz vazduha Drvar, Petrovac, Korenica.
Zona Pogled	Završena akcija čišćenja.
Okolina Mlačeva (Cerknica VK-CZ)	— Ustanici prekinuli prugu Ljubljana — N. Mesto. Na lice mesta upućena jedinica gran. straže, koja se sukobila sa ustanicima — bez posledica. Saobraćaj uspostavljen u 9 č. — Grupa od 70 ustanika napala stanicu kr. karab. Dejstvo je trajalo do 9,30 č. Naši su pružili otpor, te su se ustanici povukli. Naši gubici: <i>1 ranjen.</i> ³³⁷
Žužemberk (N. Mesto ZN-CO)	
Srb	Savladavši otpor, naša kolona ušla u selo i oslobođila garnizon. U toku je povlačenje kolone i garnizona na Zrmanju. Put preko kote 790 prekinut. Naši gubici osim već javljenih: <i>poginuli: 1 vojnik; ranjeni: 1 oficir, 3 vojnika.</i> Neprijateljski su znatni, zaplenjeno oružje. Spaljeno Kupirovo.
Potravlje — Vučipolje (Split CM-UO=CQ- UQ)	Ustanici napali dva sela u kojima su bili hrvatski milicioneri. Naredeno je da se odmah pruži otpor sa dve kolone: jedna za P., druga za V. Kolona P. naterala neprijatelja u bekstvo nanevši mu 4 mrtva i gubitak puške i raznog mate-

Generalštab
Kr. vojske
6150 27. III 42.

Generalštab
Kr. vojske
6150 27. III 42.

Generalštab
Kr. vojske
6150 27. III 42.

26. III 42.

	Komanda V arm. korp.	4830	26. III 42.	6140	27. III 42.
150	Vojna delegacija transporta 611	1075	26. III 42.	6106	27. III 42. 26. III 42. noću
151	Vojna delegacija transporta 611	1077	27. III 42.	6107	27. III 42. 26. III 42. noću
152	Komanda kr. karab. 2. arm.	4-454	26. III 42.	6122	27. III 42. 25. III 42. 21,30
153	Komanda kr. karab. 2. armije	6-415	26. III 42.	6124	27. III 42. 25. III 42. noću
154	Komanda kr. karab. 2. arm.	6-407	26. III 42.	6125	27. III 42. 25. III 42.
<i>Vidi</i> <i>148—155</i>					
155	Komanda kr. karab. 2. armije	6-388	26. III 42.	6126	27. III 42. 27. III 42.
	" "	7/76	2. IV 42.	6560	<i>Vidi 154.</i>
156	Komanda kr. karab. 2. arm.	4-456	27. III 42.	6128	27. III 42. 19. III 42.
157	Komanda kr. karab. 2. armije	4-71	27. III 42.	6129	27. III 42. 20. III 42. 16,30 č

Zona Ravno	rijala. Kolonu V. (1/2 čete i vod tenkova) napala banda, te je iz Šinja upućena 1 četa cr. koš. radi podrške. Naši gubici: poginuli: <i>1 kapetan, 1 podoficir; ranjeni: 2 oficira, 10 vojnika; nestali: 10 vojnika.</i> Neprrijateljski: 1 mrtav. ³³⁸ — Čišćenjem, uz sadejstvo hrvatske pomorne jedinice, naterani u bekstvo ustanci, kojima je naneto 15 mrtvih. Mi nismo imali gubitaka. ³³⁹	Generalštab Kr. vojske 6150 27. III 42.
Generalski Stol	Naši gubici prilikom akcije K. [ore-nica] do 26/III: 8 mrtvih, 28 ranjenih. ³⁴⁰	
G. Đubrave — T. Zdenac Javornik — Rudopolje	Mitraljiran voz iz Karlovca. — Ustanici prekinuli telegrafsko-telefonske linije.	
Ljubljana	4 nepoznata maskirana čoveka pokušala da prodru u kuću Sarsonija Ernesta, 35 god. Kad je pozvao u pomoć, pobegli su. Čišćenje bez rezultata.	
Ljubljana	Nepoznata lica kamenom razbila izlog manufaktурne radnje Majas. Šteta 7000 lira.	
Zona Sostro	Prilikom čišćenja odred 2. gr. uhvatio i streljaо 2 lica, od kojih je jedan poznati ustanik, drugi je naden sa oružjem u ruci.	
Pogled	Posle čišćenja Pogleda veliki požar uništio 20 kuća.	
Zona Pogled	U toku čišćenja zapaljeno je više kuća kolonista i senjaka. Nije mogao biti utvrđen identitet vlasnika jer su svi pobegli napustivši imovinu. Mnogo stoke luta po šumama. Nekoliko grla doterano u garnizon Šmarje radi čuvanja. Šteta od požara 450.000 lira.	
Bitirolica ³⁴² (Otočac)	Ustanici napali patrolu koja je pratila kola s nameštajem vodnika, ranijeg komandira detašmana Brlog. 1 Hrvat ranjen. Naše pojačanje nateralo u bekstvo napadače, otpativši transport.	
Valcane (Pula)	Prilikom vežbe jedinice 57. art. ³⁴³ u bacanju ručnih bombi jedna je eksplodirala ranivši 2 oficira i 3 artiljeraca (por. Gentili [Gentili] Raffaele, ppor. Luidi Konstanco [Luigi Costanzo]; art. Liubich Matteo, Realdini Dino [Gino], Parasini Luidi [Luigi].	

158 Komanda V 4880 27. III 42. 6181 28. III 42. 27. III 42.
arm. korp. 2 č

Vidi
166.

ujutru

Vidi
146—166.

27. III 42.

159 Komanda VI 4855 28. III 42. 6182 28. III 42. 26. III 42.
arm. korp. *Vidi* 147. 17,30 č

27. III 42.

27. III 42.

26. III 42.

160 Komanda XI 02/2227 28. III 42. 6183 28. III 42. 27. III 42.
arm. korp. *Vidi*
148—168.

(.) Komanda kr. 7-72/
karab. 2. arm. 6-432/
433 28. III 42. 6206-
6207-
6208 28. III 42.

161 Komanda XVIII 1514 27. III 42. 6184 28. III 42. 26. III 42.
arm. korp.

Vidi
169.

26. III 42.
uveče

Vidi
169.

27. III 42.
noću

Hambarište (Ogulin ZV-AX) G. Dubrave	Ustanici napali stražu kod tunela — pružen je otpor te su oterani. — Jaka grupa ustanika napala hrvatski garnizon.	Generalštab Kr. vojske 6210 28. III 42.
Dubrava — Tounj	— Jaka grupa ustanika napala našu patrolu koja je otišla na mesto prekida žel. pruge i telefonske linije. Nailaskom pojačanja 16. bat. cr. koš. „M“ došlo je do borbe u kojoj su <i>3 ranjena, a medu njima komandant</i> .	
Korenica	— Neprijateljska artiljerija pojačala paljbu na selo, ranivši 2 vojnika i izazvavši žrtve među civilima. Izvršen je protivnapad efikasnom minobacačkom paljicom.	
Zona Korenica	— Trupe koje su učestvovale u akciji započele pokret na Bjelo Polje (Gospic PL-FV). Avioni bacili bolbe na D. Lapac.	
Nevesinje	Auto-kolona na povratku u Gacko stigla u Nevesinje otklonivši druge zapreke. Ponovo otišla za Mostar u 10 časova 27. III.	
Podprisoje (Trebinje TP-GO) Kota 852 (Trebinje TP-GQ)	— Naše patrole raspršile neprijateljske grupe.	
Zona Bratač	Naša artiljerija raspršila ustanike za vreme rada. — Avijacija mitraljirala i bacila male bombe sadejstvujući sa alpincima koji dejstvuju u zoni. Snabdeven naš garnizon Ljubinje i hrvatski Bileća i Kalinovik (28-og).	Generalštab Kr. vojske 6210 28. III 42.
Žužemberg	U toku je čišćenje u cilju uništenja ustaničke bande koja je napala stanicu kr. karab.	Generalštab Kr. vojske 6210 28. III 42.
Ljubljana (.)	Nepoznata lica ubila vatrenim oružjem jednog studenta; jednog šofera — Slovence i ranila poslovodu proddavnice, takode Slovenku.	
Zona Dusina	Za vreme čišćenja naše jedinice stupile u borbu bez gubitaka. Kod neprijatelja utvrđeno: 8 mrtvih, 28 zarobljenih, zaplenjene 54 lovačke puške.	
Koprivnica	Ustanici napali civilni kamion koji je pošao iz ustaškog štaba u Bugojnu prenoći 100 pušaka i 10.000 metaka namenjenih stanovništvu Zlosela (Jajce XP-DH). Iz Kupresa pošla četa cr. koš. i vod lakih tenkova, koji su zatekli prazan kamion bez traga ustanika. U toku je čišćenje.	
Split	U toku noći prekinute telefonske komunikacije Split—Sinj—Dubrovnik a između komande garnizona i kasarne „Roma“ sve su ponovo uspostavljene.	Generalštab Kr. vojske 6210 28. III 42.

161/
bis Komanda XVIII 1513 27. III 42. 6217 28. III 42. *Vidi* 149.
arm. korps.

162 Komanda kr. 6-431 27. III 42. 6209 28. III 42. 26. III 42.
karab. 2. arm. 18,20

163 Komanda kr. 6-388 27. III 42. 6226 28. III 42. 23. III 42.
karab. 2. arm. 12,30 č
Vidi 118.

164 Komanda kr. 196/1 27. III 42. 6228 28. III 42. 27. III 42.
karab. 2. arm.

165 Komanda kr. 4-473 28. III 42. 6269 28. III 42. 28. III 42.
karab. 2. armije 14,30 č

166 Komanda V 4950 28. III 42. 6251 29. III 42. 28. III 42.
arm. korps. 13 č
Vidi
158—177.
27. III 42.

27. III 42.
0,30—1 č

27. III 42.
0,4 č

Srb	Detaljno izveštava o tome kako je došlo do oslobođenja garnizona blokiranog s negom od 31/I i opsednutog ustanicima od 4/III. Neprijatelj je pružao uporan protivotpor našem dejству. Selo je spaljeno. Poslednji branici streljani. 44. bat. cr. koš., sa oslobođilačkom kolonom, vratio se u polaznu bazu sa svojim mrtvimi i ranjenim, materijalom i oružjem. Za pohvalu je držanje trupa i branilaca Srba. Ukupni gubici kolone: 3 mrtva (od kojih 1 oficir); ranjeni: 2 oficira, 12 vojnika. Ukupni gubici 44. bat. cr. koš. od 4. do 26. marta: poginuli: 1 oficir i 19 cr. koš.; ranjeni: 45, promrzlo 14. Gubici neprijatelja: 50 mrtvih izbrojano na terenu. Spaljena su sva sela u dolini. 70 nema odanih civila sa izaslanikom Rasenovićem povuklo se s našim trupama.
Ljubljana	Uhapšena dva studenta (jedna devojka) i jedan inženjer zatečeni kako pišu skraćenicu „O. F.“ u šumi Tivoli.
Višnja Gora	Po naredenju komande gran. milicije, u blizini kasarne Šmarje Sap. streljan neki Božić Alojz, 25 god., pripadnik oružane bande, koji je napao graničare za vreme čišćenja.
Šibenik — Logovasre ³⁴⁴	Prema poverljivom obaveštenju, u neposrednoj blizini kasarne karabinijera nadena 4 sanduka municije za mitraljez (1500 metaka).
Trsat — Bakar	Patrola karabinijera naredila grupi od 1 žene i 2 mladića da stane. Dok su pretresali Lukeža Ratka, ovaj je izvadio revolver. Posle tuče razoružan — lakše ranjen. U paketu koji je nosila žena Lukež Nada, 22 god., nađeni hleb i delovi odeće. Uhapšeni svi troje.
Korenica	Naše trupe ušle u Korenicu stupivši u dodir sa garnizonom, koji je izašavši u susret koloni zaplenio jedan top. Moral vrlo visok.
Žuta Lokva	— Baterija 75/27 1./23-eg [pukaj] otvorila paljbu na Vodoteč i Rajačice (Ogulin ZV-AD = ZR-AB), gde je bilo ustaničkih snaga. — Ustanici napali patrolu za nadzor pruge. Pružen otpor — napadači naterani u bekstvo bez gubitaka.
Žel. stražara 65 (Gospić LI-FP)	— Eksplodirala mina bez posledica. U 7 časova na istom mestu patrola za nadzor uklonila i uništila druge mine.
Žel. stražara 33 (MK-I-G-S.5)	

Vidi
188.
28. III 42.
2,30 č.
28. III 42.
noču

Vidi
158.
27. III 42.

Vidi 183. 27. III 42.
23 časa

27. III 42.
21 i 22
časa
28. III 42.
1 čas

Vidi
177.
28. III 42.
9,30 č

28. III 42.
15 č

167 Komanda VI 4920 28. III 42. 6252 29. III 42. 27. III 42.
arm. korp.

27. III 42.

27. III 42.

168 Komanda XI 02/2251 28. III 42. 6253 29. III 42. 28. III 42.
árm. korp.
Vidi
160.

Medak	Ustanici otvorili vatru na naš utvrđeni položaj i razišli se kad je pružen otpor. — Ustanici izazvali prekid, usled čega je iskliznuo vojnički voz iz Gospića. Žrtava nije bilo. Razneto 20 m šina. — Povlaći da je 16. bat. cr. koš. otišao na mesto sukoba i da nije našao ni trag ustanicima. Ranjen je komandant patrole a ne komandanat bataljona.	Generalštab Kr. vojske 6300 29. III 42.
Žel. stražara 75 (N. Grad MK-FG) Dubrava—Tounj		
Vodenjak (Ogu- lin BU-BD)	— Naša patrola otvorila vatru na 30 ustanika koji su se približili žel. pruzi, odgovorili na vatru i razišli se. <i>Utvrđeno da su poginula 3 protivnika.</i> Čišćenjem koje je zatim izvršeno konstantovani su tragovi vučenih tela na snegu. U toku je čišćenje. Ustanici napali žel. stražaru 46 bez ikakvih rezultata zahvaljujući otporu našeg ljudstva. Ponovo izvršen napad s većim snagama i s puškomitrailjezom, ali je raspršen od strane voda III/73. koji je došao iz stanice Lokve.	
S. Lokve	— U cilju odmazde izvršena artiljerijska paljba. — Oko 150 ustanika napalo teretni voz, koji je bio primoran da se vrati u Josipdol. Pruga prekinuta — oštećena tri šinska polja. U toku je popravka pruge pod zaštitom ljudstva 6. posadnog bataljona, koji je otišao na lice mesta.	
Brestova — Draga (Sušak VQ-AD)	— Naši otvorili vatru na oružane ljude koji su pokušali da dostignu naselje. Odbijeni i raspršeni. Čišćenje bez rezultata.	
Josipdol — Vojnovac		
Hreljin	Neprijatelj otvorio puščanu vatru na naše utvrđenje — bez rezultata. — Saboteri prekinuli telefonsku liniju Dubrovnik—Metković. Već je popravljena.	Generalštab Kr. vojske 6300 29. III 42.
Palanka (Dub- rovnik SP-FX) Slano	— Naš bataljon, izašao iz Bileće, iznenađa napadnut od strane jakih ustaničkih snaga. Raspršio ih nanevši im znatne gubitke. Uništeno selo Vlahinje. <i>Naši gubici: poginuli 1 oficir i 3 vojnika; ranjeni: 2 oficira i 17 vojnika.</i> ³⁴⁵ Uništen čamac koji je služio za tajno prevoženje ustanika. Uzeta dva taoca.	
Zona Koblinac— Gradina (Trebinje GO-UH)	— Cišćenje zona: Petrovići—Palanka, Cicina — Đedići — Diklići — Komolac — Knežica — Plotina ³⁴⁶ — Jasenik.	
Tvrdoši (Dub- rovnik TI-FV) Razne zone	— Prilikom akcije čišćenja <i>ubijeno 5 ustanika.</i> Otkriveni tragovi logora. Zapaljene dve nenastanjene kuće u kojima se nalazila vojna odeća.	Generalštab Kr. vojske 6300 29. III 42.
Žužemberk, zona Čisti Vrh i Rdeči Kamen		

169 Komanda XVIII 1567 28. III 42. 6254 29. III 42. 28. III 42.
arm korp.

Vidi 149.

28. III 42.

28. III 42.

Vidi
161. 28. III 42.

170 Komanda kr. 4/478 29. III 42. 6285 29. III 42. 28. III 42.
karab. 2. armije 16,30 č

(.) Komanda kr.
karab. 2. armije 4/500 31. III 42. 6498 1. IV 42.

27. III 42.

171 Komanda kr. 7/73 29. III 42. 6286 29. III 42. 27. III 42.
karab. 2. armje

28. III 42.

172 Komanda kr. 4/477 29. III 42. 6287 29. III 42. 27. III 42.
karab. 2. arm. 16,30 č

<i>Čišćenja</i>	Zona severno od Vučipolja, Jukić — Jelinjek — Debelo brdo — Stojanac (Split US-CQ = UQ = CQ = UQ-CS). Nadeni leševi naših koji su poginuli prilikom akcije 25-og. <i>10 nestalih stvari su poginuli.</i>
Zona Koprivnica (Jajce DH-XV) Koprivnica	— Prilikom akcije čišćenja nađena 1 puška i nekoliko bombi. — Napad na civilni kamion koji je prenosio oružje za Hrvate izgleda da je bio simuliran. Za vreme čišćenja raspršena banda ustanika, koja se povukla prema Preocac.
Zona Korito — Popovići (Drvar VM-DT-VM-DR) Split—Dubrovnik	— Ponovo uspostavljena telefonska linija.
Predeo Gusc Draga—Sušak)	Neka Klarić Sandra, od 18 god., izvestila naše vojnike (narednika Rikazdija Romeo [Riccasdi Romeo], desetara Rossia Armido, obojica iz 3. diviziona) i nekog Đovanelija Đo. [Giovannelli Gio.] iz Sušaka o prolasku trojice komunista. Odlučeno je da se izvrši napad, ali kad su komunisti videli da ih gone, otvorili su vatru iz revolvera ranišvi teško Đovanelija (.). Vojnici su odgovorili vatrom iz pištolja i ručnim bombama ranišvi, verovatno, jednog od bandita, koji su se razišli. Izvršeno je čišćenje pa je privoren neki Dubravić Diego, koji se nije zaustavio kad mu je to bilo naređeno. Pritvorena učenica i još jedna devojka, koje su verovatno nosile hrana i materijal pripadnicima bandi. Đovaneli umro od zadobijene rane. Sahrana 31-og uz učešće vlasti.
(.)	
Ljubljana	Uhapšeni neki Zazar Franc i Humer Milan, uhvaćeni prilikom bacanja kamena na izlog Unione Militare.
Dubrava	Uhapšene neke Majner Marija i Puloski Ana, kod kojih su nadjeni subverzivni leci i pismo koje je trebalo predati partizanima. U trenutku hapšenja jedno pismo je raskvašeno žvakanjem.
Škrljevo	— Graničari otvorili vatru iz karabina na nepoznata lica koja su odlazila preko polja. Izvršeno čišćenje bez rezultata.
Sv. Jakob — Šiljevica	Nepoznati avion bacio s velike visine bombu koja je pala u Planinski kanal i eksplodirala na 200 m od komande garnizona. Nije bilo ni žrtava ni štete.

173	Komanda kr. karab. 2. armije	4-476	29. III 42.	6288	29. III 42.	27. III 42. noću
174	Komanda kr. karab. 2. armije	6-443	28. III 42.	6295	29. III 42.	25. III 42. 19,45
22,30 č						
175	Komanda kr. karab. 2. armije	6/442	28. III 42.	6296	28. III 42.	26. III 42. 3 časa
176	Komanda kr. karab. 2. armije	4-485	29. III 42.	6298	29. III 42.	26. III 42. 23 časa
177	Komanda V arm. korp.	4986	29. III 42.	6321	30. III 42.	28. III 42.
(1)	Komanda kr. karab. 2. armije	4-486	30. III 42.	6354	Vidi 166.	
(2)	Komanda V arm. korp.	5314	8. IV 42.	7132		29. III 42.
			(2)	Vidi 166 11 stav.		29. III 42. (.)

29. III 42.
0 časova

Klanac Prokike (Gospic ZV-GZ)	Grupa ustanika opremljenih sekirama i testerama oborila 26 telefonskih stubova. Nešto pre dolaska naše kolone ustanici se udaljili i odveli ljudi i žene iz mesta.
Št. Jernej (Samo-bor IH-CQ)	Stražar garnizona otvorio vatru na lice koje se iznenada pojavilo i pobeglo kad mu je bilo naredeno da stane. Hici nisu pogodili cilj. Nešto kasnije (5 minuta) drugi stražar, udaljen 200 metara, otvorio je vatru, takođe u prazno, smatra se na isto lice. Ppor. istog garnizona, vraćajući se, primetio je ispred sedišta faš. organizacije, na putu iza zidića, jednog čoveka s nanišanjem puškom. Oficir je otvorio vatru i otišao u jedinicu da digne uzbunu. Čišćenje bez rezultata.
Stari Log	Iz poverljivog izvora javljeno da se jedna formacija od oko 400 ustanika (Srba i Hrvata) zaustavila u zaseoku Rdeči Kamien od 14-og tek.; 26-og oko 3 sata pošli su u pravcu Novog Mesta.
Mantelonie Matulje	Nepoznati ispalili dva hica iz vatre nog oružja na položaj protivavionskog mitraljeza ne pogodivši ga. Stražar tvrdi da je u blizini šume primetio senke koje su se približavale položaju, u čijem su pravcu ispaljena dva hica, verovatno iz karabina. Objavljena je uzbuna, na vatru je odgovoren bacanjem 3 ručne bombe, ispaljivanjem 10 mitraljeskih hitaca. Nije bilo štete niti žrtava; nikakav trag napadačima.
Zona Korenica	Trupe koje su izšle iz garnizona u susret koloni koja nastupa imale su 3 ranjena, među kojima 1 oficir. Kolona je naišla na slab otpor na padinama Galovac i Bjelo Polje, Tuk i Orovac (Gospic PI-FV=PL-FV=PI-FV). Trupe garnizona Korenica i kolona započele su u 12 č pokret radi prikupljanja u kotlini Pećani (Gospic PI-FV). ³⁴⁷
Kota 459 (Kar-lovac KI-AL)	— Vod 72. posadne čete izvršio čišćenje povodom napada na prugu između Josipdola i Vojnovca. U sukobu sa ustanicima ubijena trojica (Mišević Mile, 69 god., sin Jovan, 20 god., i Mišević Stefana Milić, 39 god., svi Hrvati pravoslavne vere) i zaplenjen razni materijal. Pruga osposobljena. — Na oklopni voz koji je izšao iz Delnice otvorena vatra iz puškomitraljeza, na koju je odgovoren istovremeno s više odbrambenih položaja Delnice.
Delnice	

178 Komanda VI 4985 29. III 42. 6322 30. III 42. 29. III 42.
arm. korps.

Vidi
184. 28. III 42.

179 Komanda XI 02/2280 29. III 42. 6323 30. III 42. 29. III 42.
arm. korps. 2 časa

29. III 42.

180 Komanda XVIII 1618 29. III 42. 6324 30. III 42. 29. III 42.
arm. korps.

29. III 42.

181 Komanda kr. 4-487 30. III 42. 6355 30. III 42. 29. III 42.
karab. 2. armije 12 č

(.) Komanda V 5084 30. III 43. 6381 31. III 42.
arm. korpusa

24. III 42.

24. III 42.

Za nastavak: vidi zbirku „april — maj 42“.³⁵⁰

¹ Original (pisan mašinom, u svesci) u Arhivu VII, reg. br. 1/2, k. 57. Ova sveska je nastavak dok. br. 205 prve knjige ovog toma.

² Vidi tom XIII, knj. 1, dok. br. 205, red. br. 116.

³ i ⁶ Kolona pukovnika Andelinija, komandanta 1. pešadijskog puka divizije »Re«, uputila se, oko 16 sati 30. decembra 1941, iz Vrhovina radi pružanja pomoći ugroženom garnizonu u Korenici. Prethodnicu kolone (2. ojačana četa) napalo je, u toku noći 30/31. decembra, iz zasede, oko 20 boraca iz sastava Grupe NOP odreda za Liku kod Homoljačkog klanca. Posle jednočasovne borbe partizani su se povukli pred nadmoćnjim ne-

Zona Paprati (Nevesinje QO-AF) (Nevesinje QO-AF) Vrba (Gacko AP-UQ)	U toku izvidanja uništeni neprijateljski radovi na poljskom utvrđivanju. Izvidanja u zoni Opuzen, Konuk, Domanovići, Hotanj — Mojline. ³⁴⁸ — Četničke bande napale partizansku formaciju nanevši joj gubitak od 10 mrtvih, 5 ranjenih, zaplenjeno 10 pušaka, mnogo zarobljenih, među kojima polit. komesar, zamenik kom. bataljona, komandir čete. Predati našem garnizonu Gacko. ³⁴⁹	Generalštab Kr. vojske 6360 30. III 42.
V. Loka — S. Lovrenc	Ustanici digli u vazduh 40 cm žel. pruge posle prolaska teretnog voza Ljubljana — Novo Mesto. Štete nije bilo. Pruga osposobljena. Cišćenje zone Šentjurja i Topla Reber (N. Mesto XI-CS=ZP-CK). Nekoliko lica uhapšeno.	Generalštab Kr. vojske 6360 30. III 42.
—	Izviđanje u zoni Lukića koš. (Travnik IH-DL) Br. Ala i u zoni Todorovića (Livno XI-CS=XT-CO). Ponovo uspostavljena telefonska linija Kupres — Šujica — Tomislav-Grad.	
Ogulin	Hrvatski avion, kojim su upravljali major Jurica Kovičić i kaplar Janko Bačić iz I gr. eskadrike u Zagrebu, aterirao je u blizini crkve Sv. Roko. Na povratku sa izviđanja Petrove gore izgubio je orientaciju. Nije mogao ponovo da uzleti zbog slomljenih instrumenata. Ostavljen je pod nadzorom.	
Ljubljana	Karabinjeri uhapsili nekog Komljaneca Ansterka, sekretara opštine, zato što je u njegovom stanu nađen primerak subverzivne brošure iz februara 1942.	
Ljubljana	Teško ranjena dva člana društva „Emona“, a dva službenika, od kojih 1 Slovenac, koji su bili otišli u Toplu Reber (Novo Mesto) radi topografskih podataka, nisu se više vratili. U toku je istraga.	

prijateljem. Prema izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 5. januara 1942. komandantu NOP odreda Hrvatske, na strani partizana bio je svega jedan ranjen (tom V, knj. 3, dok. br. 10). Opširnije o tome vidi tom V, knj. 3, dok. br. 8, 9, 11, 38 i 136; tom XIII, knj. 1, dok. br. 205.

⁴ i ⁵ Reč je o odredu koji je 29. decembra 1941. u 13 časova upućen u Bjelo Polje (kod Korenice, sada: Titove Korenice) radi nabavke životnih namirnica. Tu su ga napale i razbile jedinice Štaba Grupe NOP odreda za Liku. Upućeno pojačanje takođe je napadnuto kod istog sela. Sledeećeg dana neprijatelj se, nakon ponovljenog bezuspešnog napada na selo, po-

vukao u Korenicu. Prema izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 5. januara 1942. komandantu NOP odreda Hrvatske, partizani su u borbi kod Bjelog Polja imali dva ranjena (tom V, knj. 3, dok. br. 10). Opširnije o toj borbi vidi dok. br. 6; tom V, knj. 2, dok. br. 111, knj. 3, dok. br. 8, 9, 11, 38, 136; tom XIII, knj. 1, dok. br. 205.

⁷ Redakcija ne raspolaže podacima o ovom napadu.

⁸ Prema izveštaju Zapovjedničtva 1. hrvatske oružničke pukovnije od 28. januara 1942. Vrhovnom oružničkom zapovjedničtvu, 1. januara u 4 sata »nastala je eksplozija pod putničkim vlakom između željez. postaje Josipdol — Vojnovac«, ali »ljudskih žrtava i druge štete nije bilo« (tom V, knj. 3, dok. br. 143).

⁹ U tom periodu u Foči i fočanskom srežu četničke jedinice su izvršile strahovite zločine nad muslimanskim stanovništvom (tom IV, knj. 2, dok. br. 87, knj. 3, dok. br. 1; tom V, knj. 3, dok. br. 2).

¹⁰ U rejону Kalinovik — Trnovo nalazili su se Kalinovički NOP odred i neke manje četničke grupe. Krajem 1941. na to područje su se prebacivale četničke jedinice (tom IV, knj. 2, dok. br. 87; tom V, knj. 3, dok. br. 2).

¹¹ Opširnije o kretanju kolone pukovnika Andelinija i napadima jedinica Štaba Grupe NOP odreda za Liku na tu kolonu vidi dok. br. 6; tom V, knj. 3, dok. br. 8, 9, 10 i 138.

¹² Prema izveštaju Pokrajinskog komiteta KPH za Dalmaciju od 20. januara 1942. Centralnom komitetu KP Hrvatske, to je bio sukob između italijanskih vojnika — fašista i antifašista (tom V, knj. 3, dok. br. 25).

¹³ Ovu akciju je, verovatno, izveo 2. bataljon Primorsko-goranskog NOP odreda, koji je tada dejstvovao na tom području (tom V, knj. 3, dok. br. 12, 15 i 17).

¹⁴ Reč je o 6. artiljerijskom puku pešadijske divizije »Izonco«.

¹⁵ U izveštaju Zapovjedničtva 1. hrv. pukovnije od 28. januara 1942. Vrhovnom oružničkom zapovjedničtvu navodi se da su »četnici-komunisti« odšrafili vijke tračnica (tom V, knj. 3, dok. br. 143).

¹⁶ Sada Mrkonjić-Grad.

¹⁷ Verovatno je reč o Suhovi kod Rastičeva.

¹⁸ i ²³ Napad je izvršila Kamešnička partizanska četa. Kao odmazdu za ovaj napad, italijanske jedinice su zapalile Runjine, Džankove, Bilo-brkove i Poljakove Košare (tom V, knj. 3, dok. br. 25, 107, 139).

¹⁹ Napad su izvršili delovi Otočačkog partizanskog bataljona (tom V, knj. 3, dok. br. 10 i 138).

²⁰ Vidi dok. br. 4, objašnjenje 14.

²¹ Nejasno. Mesto nije pronađeno na sekciji 1:100.000.

²² Vito D'Aloja (Vitto D'Aloia)

²⁴ Kolonu su napali delovi 1. ličkog NOP odreda »Velebit«. Tom prilikom je zaplenjeno: 4 p.mitraljeza, 40 pušaka, 24 revolvera i oko 3.000 metaka (tom V, knj. 3, dok. br. 13, 38 i 83).

²⁵ U izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 5. februara 1942. Glavnom štabu NOP odreda za Hrvatsku navodi se da su partizani Otočačkog bataljona 6. januara razorili prugu kod Lešća i poubijali talijansku patrolu, dok se napad na patrolu kod Perušića uopšte ne pominje. Verovatno je reč o istoj akciji (tom V, knj. 3, dok. br. 38).

²⁶ Mesto nije pronađeno na sekciji 1:100.000.

²⁷ Diverziju je izvršio 2. bataljon Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 17 i 143).

²⁸ Napad su izvršili delovi 1. bataljona Kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 54 i 143).

²⁹ Verovatno: Koširska Selo, južno od Karlovca.

³⁰ Odnosi se na puk divizije »Lombardija«.

³¹ Prema obaveštenju Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske od 13. januara 1942, napadnut je logor 3. bataljona Kordunaškog NOP odreda, »koji je zatečen u nepripravnosti. Nekoliko partizana prihvatiли su borbu... poginuo je jedan partizan« (tom V, knj. 13, dok. br. 15). Međutim, u izveštaju Zapovjedništva 1. hrv. oružničke pukovnije od 28. siječnja 1942. Vrhovnom oružničkom zapovjedništvu, »četnič.-komunisti napali su jedan talijanski odjel vojske kod sela Sekulići, kotara Slunj, koji je pretraživao zemljište, pa je tom prilikom poginuo 1 talijanski četnik, a 1 vojnik je teško ranjen. Talijani su zarobili 2 četnika« (tom V, knj. 3, dok. br. 143). U broj mrtvih ustanika su, verovatno, uračunati pobijeni stanovnici s. Sekulići.

³² Odred su, 4. januara, iz zasede, napali delovi Orjenskog bataljona Nikšićkog NOP odreda. U dvočasovnoj borbi ubijeno je 7 neprijateljskih vojnika i 4 su ranjena, a ostali su, sa 3 oficira, zarobljeni. Sledеćeg dana oko 250 talijanskih vojnika je pokušalo da se, uz podršku artiljerijske vatre sa brodova, iz rejona s. Kamenog probije u pravcu s. Mokrina. Pošle šestočasovne borbe neprijatelj je bio primoran da se povuče uz gubitke od 2 mrtvih i 16 ranjenih vojnika (tom III, knj. 2, dok. br. 5, 6 i 52).

³³ Mesto nije nađeno na karti 1:100.000.

³⁴ Omaška; treba: vidi br. 26 bis.

³⁵ i ³⁶ Napad je izvršio 2. štajerski partizanski bataljon sa Grosupljiskom partizanskom četom (Dr Metod Mikuž, Pregled razvoja NOB u Sloveniji, I, Vojno delo, Beograd, 1956).

³⁷ i ³⁸ Akciju je izveo Otočački bataljon iz sastava Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 3, dok. br. 38).

³⁹, ⁴¹ i ⁴⁰ Auto-kolonu su napali, kod Klenka, delovi Hercegovačkog NOP odreda i Banjsko-vučedolskog partizanskog bataljona sa grupom grahovskih partizana (tom III, knj. 2, dok. br. 13, 18 i 43, knj. 4, dok. br. 28; tom IV, knj. 3, dok. br. 10 i 136).

⁴⁰ Polaka su, kao saradnika okupatora, ubili pripadnici VOS-a (Službe obaveštavanja i bezbednosti). Vidi tom VI, knj. 2, dok. br. 69.

⁴² i ⁴⁴ Prema izveštaju »Slovenskog poročevaleca« od 24. januara 1942, u periodu od 24. decembra 1941. do 13. januara 1942. pripadnici Narodne zaštite su, u Ljubljani i u Rožnoj dolini, razoružali 7 pripadnika talijanskih oružanih snaga. Ubijeni karabinjer pokušao je da se odupre razoružavanju (tom VI, knj. 2, dok. br. 13).

⁴³ Diverziju je izvršila Brinjska partizanska četa (tom V, knj. 3, dok. br. 38).

⁴⁵ Opširnije o situaciji u Splitu u tom periodu vidi tom V, knj. 3, dok. br. 25.

⁴⁶ Reč je o napadu nemačkih jedinica na dve čete Cankarevog partizanskog bataljona. Nakon trodnevne borbe, u kojoj je neprijatelj pretrpeo osetne gubitke, partizani su se povukli na planinu Jelovicu. Za odmazdu, nemački okupator je zapalio s. Dražgoše, odrasle muškarce strelijao a žene i decu iselio (tom VI, knj. 2, dok. br. 13, 14, 69 i 137).

⁴⁷ Akciju je izveo 2. bataljon »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 62 i 143).

⁴⁸ U Korenicu su pokušale da prodru snage bataljona »Ognjen Prica« Grupe NOP odreda za Liku koje su u tom periodu i opsedale to mesto (tom V, knj. 3, dok. br. 38).

⁵⁰ i ⁵¹ Opširnije o borbama oko Korenice u tom periodu vidi tom V, knj. 3, dok. br. 38.

⁵² Delovi Sinjskog NOP odreda su ujutro 13. januara napali i posle šestočasovne borbe zauzeli oružničku stanicu u s. Muću. Istog dana partizani su se povukli iz toga mesta (tom V, knj. 3, dok. br. 25 i 132).

⁵³ Diverziju je izvršio 2. bataljon »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 62).

⁵⁴ Reč je o ubistvu Antonija Hofmanna (Hoffmann), funkcionera italijanske fašističke stranke u Splitu, poznatog mučitelja komunista i pripadnika NOP-a. Na njega su pucali pripadnici Splitskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 25).

⁵⁵ O opsadi Korenice vidi tom V, knj. 3, dok. br. 38.

⁵⁶ i ⁷⁰ Reč je o akciji partizana logora »Božo Vidas Vuk«, koji se nalazio pod komandom NOP bataljona »Matija Gubec« (tom V, knj. 2, dok. br. 69 i 122, tom XIII, knj. 1, dok. br. 205, objašnjenje 20. i 54).

⁵⁷ Prema izveštaju »Slovenskog poročevaleca« od 24. januara 1942, karabinjera su razoružali pripadnici Narodne zaštite (tom VI, knj. 2, dok. br. 13).

⁵⁸ Prema izveštaju »Slovenskog poročevaleca« od 24. januara 1942, u Bezuljku je 40 karabinjera i finanasa opkolilo kuću u kojoj je bilo 6 partizana, pripadnika obnovljenog 3. partizanskog bataljona »Ljubo Šerčer«, koji je sredinom januara otpočeо širu aktivnost na teritoriji s. Pokojišće — s. Rakitna — s. Št. Vid — s. Kožljek (kod Cerknice) u cilju stvaranja slobodne teritorije (tom VI, knj. 2, dok. br. 13). Prema objašnjenju redakcije Zbornika (tom VI, knj. 2), Frangeš Karlo Miha, koji je tada zarobljen, osuđen je na smrt i streљan marta 1942 (n. d., str. 21). Redakcija ne raspolaže podacima o sudbini ostalih zarobljenika.

⁵⁹ Mesto nije pronađeno na karti 1:100.000.

⁶⁰ Dicat—difesa contraerea territoriale (protivvazdužna teritorijalna odbrana).

⁶¹ Opširnije o blokadi Korenice vidi tom V, knj. 3, dok. br. 24 i 38.

⁶² Radionica nije pronađena na karti 1:100.000. Verovatno treba da stoji Radučić.

⁶³ Prema izveštaju »Slovenskog poročevaleca« od 24. januara 1942, jedna četa 3. partizanskog bataljona »Ljubo Šerčer« sukobila se 18. januara sa 500 italijanskih vojnika u Otavama, iznad Cerknice. Istog dana sukobili su se partizani sa italijanskim patrolom iznad Padeža, kod Borovnice (tom VI, knj. 2, dok. br. 13).

⁶⁴ i ⁶⁸ Bombe su bacili partizani Solinskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 25 i 107).

⁶⁵ Na tom terenu su dejstvovalе jedinice Hercegovačkog NOP odreda (tom IV, knj. 3, dok. br. 23 i 30).

⁶⁶ Diverziju je izvršio 2. bataljon »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 62).

⁶⁷ Mesto nije pronađeno na sekciji 1:100.000.

⁶⁸ Odnosi se na 2. pešadijski puk divizije »Re«.

⁶⁹ Napad je izvršio 2. bataljon 1. ličkog NOP odreda »Velebit« (tom V, knj. 3, dok. br. 38).

⁷¹ Napad na žand. stanicu u s. Muću (kod Sinja) izvršio je Sinjski NOP odred (tom V, knj. 3, dok. br. 25, 107 i 132).

⁷² Mesto Krišović nije pronađeno na sekciji 1:100.000. Verovatno je reč o s. Vučkoviću kod Kistanja.

⁷³ Reč je o 129. pešadijskom puku divizije »Peruda«.

⁷⁴ U januaru 1942, pored snaga Hercegovačkog NOP odreda, na teritoriji južne Hercegovine dejstvovali su i bataljoni Nikšićkog NOP odreda. Partizani ova dva odreda izvršili su više uspešnih akcija i blokirali neprijateljski garnizon u Bileći. Međutim, iz raspoloživih dokumenata i podataka se ne mogu s potpunom sigurnošću utvrditi izvršiocи i datumi pojedinih akcija. Opširno o tim akcijama vidi tom III, knj. 2, dok. br. 43; tom IV, knj. 3, dok. br. 23 i 142; Hercegovina u NOB, Vojno delo, Beograd, 1961, str. 233; Batrić Jovanović, Crna Gora u NOR i socijalističkoj revoluciji, I, Vojno delo, Beograd, 1960, str. 428.

⁷⁵ i ⁷⁷ Delovi Grupe NOP odreda za Liku su, 20. januara, nakon pret-hodne artiljerijske pripreme, napali italijanski garnizon u Korenici i ovla-dali teritorijom, ali Korenicu nisu zauzeli zbog brojne nadmoćnosti nepri-jatelja (tom V, knj. 3, dok. br. 38).

⁷⁶ Napad su izvršili delovi Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 3, dok. br. 38).

⁷⁸, ⁸¹, ⁸², ⁸⁷ i ¹⁰⁵ Prema izveštaju Štaba 1. krajiškog NOP odreda od kraja januara 1942, delovi 3. bataljona tog odreda su u s. Koluniću (kod Bos. Petrovca) 23. januara zarobili 21 italijanskog vojnika koji su u tom mestu sekli drva za ogrev. Sutradan su delovi istog bataljona napali ita-lijansku kolonu kod s. Medenog Polja (blizu Bos. Petrovca) i potpuno je razbili. Ubijeno je i ranjeno oko 80 vojnika i oficira, zarobljena su 2 ofi-cira i zaplenjeno je 80 pušaka, 2 p. mitraljeza, 1 mitraljez, 1 top i druga oprema. U izveštaju se ne navode partizanski gubici (tom IV, knj. 3, dok. br. 31).

⁷⁹ Reč je o napadu delova 2. bataljona »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda na žandarmerijsko-domobransku patrolu u bli-zini Bribira (kod Novog). Tom prilikom je poginulo 14 žandarma (oru-žnika) i domobrana, ranjeno 7, zarobljeno 16 (tom V, knj. 3, dok. br. 62, 89, 143 i 144).

⁸⁰ Odnosi se na puk divizije »Sasari«.

⁸³ Treba: Poljanska doline.

⁸⁴ O borbama na području Poljanskih Dolina vidi tom VI, knj. 2, dok. br. 69.

⁸⁵ Pogrešno, treba: Narandžiće.

⁸⁶ GIL — Gioventù Italiana del Littorio (Italijanska liktorska omla-dina).

⁸⁸ Mesto nije pronađeno na sekciji 1:100.000.

⁸⁹ Verovatno Borova glava (trig. 1290).

⁹⁰ Mesto nije pronađeno na sekciji 1:100.000.

⁹¹ Verovatno Konjic.

⁹² Italijanske kolone su se 23. i 24. januara sukobile sa Bilećkim bataljonom Hercegovačkog NOP odreda i Banjsko-vučedolskim bataljo-nom Nikšićkog NOP odreda (tom III, knj. 2, dok. br. 43; tom IV, knj. 3, dok. br. 142; Batrić Jovanović, n. d., str. 428—429).

⁹³, ¹⁰³ i ¹⁰⁴ Prema planu 5. armijskog korpusa, navedene kolone su imale zadatak da oslobole opsednutu Korenicu i uniše jedinice Grupe NOP odreda za Liku na tom području. Kolona pukovnika Sodua Mila Frančeska (Soddu Millo Francesco), komandanta 2. pešadijskog puka di-vizije »Re« (sastava: dva bataljona divizije »Lombardija«, dva bataljona crnih košulja, jedna baterija topova 75/13, jedan eskadron lakih tenkova »S. Đusto«, jedna četa tenkova bacača plamena i jedna baterija topova 149/13) krenula je 23. januara u 8 časova, sa dva bataljona u prvom eša-lonu, sa isturennim položajima kod Pupovca (južno od Crne Vlasti), u napad na kosu Klanac, da bi se, pravcem Turjanski — Trnovac — Vrelo — Ko-renica, u Bjelom Polju spojila s kolonom majora Đufride. Jedan bataljon crnih košulja iz sastava kolone pukovnika Sodua (verovatno pod koman-dom Armenija, te se ovde pominje kao kolona »Armenie«) krenula je iz Babinog Potoka prema Homoljačkom klancu s ciljem da se kod Vrele spoji sa glavnim snagama. Međutim, kolona »Sodu«, usled teškog terena i žestokog otpora jedinica Grupe NOP odreda za Liku, nije uspela da se probije, i bila je prikovana na nekoliko kilometara od počasnog položaja, dok je bataljon crnih košulja upao u visoki sneg južno od raskrsnice Čudin klanac i ostao nepokretan.

Kolona majora Đufride, adutanta 2. pešadijskog puka divizije »Re« (sastava: 1. i 2. bataljon 2. peš. puka, jedna četa minobacača 81 m/m, pu-kovska prateća baterija 65/17 i jedan vod lakih tenkova »S. Đusto«), kre-

nula je takođe 23. januara u 8 časova iz Široke Kule s ciljem da se preko Debelog brda probije u zonu Bjelo Polje. Kod s. Rakića, na Ljubovu, kolonu su napali 2. bataljon 1. ličkog NOP odreda »Velebit« i jedna četa bataljona »Ognjen Prica« i potpuno je zarobili. Partizanske jedinice su imale 2 lakša ranjenika i 1 poginulog (Andelini, n. d., str. 103—109; tom V, knj. 3, dok. br. 38 i 82).

⁹⁴ O borbama kod Korenice vidi tom V, knj. 3, dok. br. 38.

⁹⁵ Reč je o kombinovanoj akciji Otočačkog bataljona Grupe NOP odreda za Liku, 3. čete 3. bataljona 2. kordunaškog NOP odreda i jednog voda Primorsko-goranskog NOP odreda, izvršenoj 23. januara. Međutim, zbog slabo organizovanog sadejstva, napad nije uspeo (tom V, knj. 3, dok. br. 46, 49, 62, 63, 89, 113 i 153).

⁹⁶ Verovatno je reč o jedinicama iz prethodnog objašnjenja.

⁹⁷ i ¹⁰⁶ Napad je izvršio Solinski NOP odred (tom V, knj. 3, dok. br. 107, str. 321).

⁹⁸ Omaška, treba: Vidi 102.

¹⁰⁰ Partizanski gubici su iznosili 2 mrtva i 2 ranjena (tom III, knj. 2, dok. br. 43).

¹⁰¹ Prema izveštajima Štaba Primorsko-goranskog NOP odreda od 23. februara i 8. marta 1942, napad na Jasenak je, 21. januara, izvršio 1. bataljon »Marko Trbović« tog odreda i tom prilikom zarobio 72 domobrana i žandarma (tom V, knj. 3, dok. br. 62 i 89). U operativnom dnevniku Prvog domobranskog zbora u Sisku za siječanj 1942. navodi se da je napad izvršen 20. januara (tom V, knj. 3, dok. br. 148).

¹⁰² Na području Plaškog su tada operisale jedinice Štaba Grupe kordunaških NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 48).

¹⁰⁷ Napad na žandarmerijsku stanicu u Gradcu izvršila je partizanska grupa iz istog mesta s ciljem da osloboди 7 svojih uhapšenih drugova. Tom prilikom je zaplenjen neprijateljski motorni jedrenjak »Merkur«, natovaren sa 10 vagona kukuruza i druge hrane. Opširnije o ovoj akciji vidi tom V, knj. 3, dok. br. 36, 145 i 151.

¹⁰⁸ Prema izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 5. februara 1943, deset teže ranjenih italijanskih vojnika predato je 25. januara (tom V, knj. 3, dok. br. 38).

¹⁰⁹ Prugu je, kod ž. st. Blatuše (između Topuskog i Vrginmosta), razrušio, noću 26/27. januara, 3. bataljon Kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 48, 149 i 153).

¹¹⁰ i ¹¹¹ Kod s. Perne i s. Podgorja italijanski vojnici, potpomognuti ustašama, sukobili su se sa 3. bataljonom Kordunaškog NOP odreda. Bataljon je imao jednog mrtvog. Italijanski vojnici su tom prilikom zapalili 18 kuća u s. Podgorju i 30 kuća u s. Blatuši (tom V, knj. 3, dok. br. 48).

¹¹² Železničku prugu i tt liniju kod ž. st. Raduč (kod Gospića) prekinuli su partizani 1. ličkog NOP odreda »Velebit« (tom V, knj. 3, dok. br. 38, 82, 113 i 153).

¹¹³ Napad na patrolu je izvršio Solinski NOP odred (tom V, knj. 3, dok. br. 107).

¹¹⁴ i ¹¹⁸ Verovatno je reč o policijskom komesaru i gestapovcu Ivanu Polaku, koga su ubili pripadnici VOS-a (tom VI, knj. 2, dok. br. 69, str. 183).

¹¹⁵ i ¹¹⁶ Puk je pripadao diviziji »Izonco«.

¹¹⁷ Krajem januara na tom području su operisale jedinice Hercegovačkog i Nikšićkog NOP odreda (tom III, knj. 2, dok. br. 43; tom IV, knj. 3, dok. br. 23, 60; B. Jovanović, n. d., str. 430).

¹¹⁹ i ¹²⁰ Ubistva su verovatno izvršili pripadnici VOS-a (tom VI, knj. 2, dok. br. 69, str. 183).

¹²¹, ¹²² i ¹²⁵ Napad su izvršili partizani 1. ličkog NOP odreda »Velebit«. Napad nije uspeo, jer su četnici pravovremeno obavestili italijansku posadu (tom V, knj. 3, dok. br. 38, 82, 113 i 153).

¹²³ Mesto nije nađeno na sekociji 1:100.000.

¹²⁴ Napad su izvršili delovi 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3 dok. br. 62).

¹²⁶ Prema izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 5. februara 1942, sva ova bombardovanja za vreme borbi oko Korenica nisu navela neke veće štete okolnim selima (tom V, knj. 3, dok. br. 38).

¹²⁷ Napad su izvršila tri bataljona Hercegovačkog NOP odreda (tom IV, knj. 3, dok. br. 23).

¹²⁸ Vidi objašnjenje 107.

¹²⁹ Patrola se sukobila s tri zaostala partizana 1. ličkog NOP odreda »Velebit«, koji se nakon napada na ž. st. Raduč povukao pravcem Medak — Divoselo (tom V, knj. 3, dok. br. 82).

¹³⁰ Napad je izvršio 3. partizanski bataljon »Ljubo Šcerer« (tom VI, knj. 2, dok. br. 19, 138, 140 i 146).

¹³¹ Napad je izvršila Svilajska partizanska četa (tom V, knj. 3, dok. br. 107, knj. 32, dok. br. 63; Drago Gizić, Dalmacija 1942 — prilozi historiji Narodnooslobodilačke borbe, Glavni odbor Saveza boraca Hrvatske, Zagreb, 1959, str. 68).

¹³² Požar su podmetnuli brodogradilišni radnici i pripadnici NOP-a (D. Gizić, n. d., str. 61).

¹³³ Puk je pripadao diviziji »Izonco«.

¹³⁴ Iz sastava 2. bataljona 1. grenadirskog puka divizije »Granatijeri di Sardenja«.

¹³⁵ Na Zavrhu su se italijanske jedinice sukobile s četom 3. partizanskog bataljona »Ljubo Šcerer«. Opširnije o tome vidi tom VI, knj. 2, dok. br. 19 i 146.

¹³⁶ U tom periodu su na tom terenu operisale jedinice 1. kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 48).

¹³⁷ Napad su izvršile dve čete bataljona »Šuma« Sektora Trebinje—Dubrovnik Privremenog Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu (tom IV, knj. 3, dok. br. 52 i 151; Hercegovina u NOB, n. d., str. 225).

¹³⁸ i ¹⁴⁶ Pored komunista uhapšeni su i gotovo svi odrasli muškarci. Do hapšenja je došlo na inicijativu ustaša, koji su kod ranjenog komandira Dragana Britvića našli popis pripadnika Kaštelske partizanske čete (D. Gizić, n. d., str. 67).

¹³⁹ Na tom terenu je tada operisao 1. bataljon Banijskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 48 i 149).

¹⁴⁰ Italijanske jedinice su otkrile napušteni logor 3. partizanskog bataljona »Ljubo Šcerer«. Zarobljeni partizan je pripadao istom bataljonu (tom VI, knj. 2, dok. br. 19 i 146).

¹⁴¹ U blizini s. Kožljeka italijanske jedinice su zarobile jednog od dvojice Austrijanaca koji su pobegli iz zarobljeničkog logora u Stajerskoj i, preko veze u Ljubljani, otišli u partizane. Zarobljenik je odmah streļjan, dok je drugi, Frenk Denver, preživeo NOB i danas je počasnji major JNA (tom VI, knj. 2, dok. br. 146; Dr M. Mikuž, n. d., str. 225).

¹⁴² Napad su, 3. februara, izvršili delovi 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 62, 83, 89).

¹⁴³ Akciju je izvršila studentska borbena grupa Narodne zaštite, pod vođstvom članova VOS-a, Oružje je odmah upućeno partizanskim jedinicama (tom VI, knj. 2, dok. br. 21).

¹⁴⁴ Odnosi se na puk divizije »Izonco«.

¹⁴⁵ Napad su izvršili partizani 4. bataljona 1. kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 48 i 153).

¹⁴⁷ Kapetan Bartoluči, sa ostalima, zarobljen je prilikom napada jedne grupe boraca 3. krajiskog NOP odreda na italijansku kolonu kod D. Malovana, 5. decembra 1941 (tom IV, knj. 3, dok. br. 6 i 93; knj. 1. ovog toma, dok. br. 199 i 205, str. 789 i 793).

¹⁴⁸ U tom sukobu je poginuo član CK KP Slovenije i komandant bataljona »Ljubo Šercer« Miloš Zidanšek Zdravko, narodni heroj. On je, s Mirkom Bračićem, iznenađen u jednoj seoskoj kući u koju je, tražeći namirnice, svratila jedna italijanska patrola (tom VI, knj. 2, dok. br. 19 i 146).

¹⁴⁹ C. R. I. — Croce rossa internazionale (Crveni krst)

¹⁵⁰ Tih dana pripadnici VOS-a i Narodne zaštite izveli su u Ljubljani više akcija protiv narodnih izdajnika i pripadnika italijanske vojske (tom VI, knj. 2, dok. br. 21 i 24; Dr M. Mikuž, n. d., str. 229).

¹⁵¹ Kolonu je napao 2. bataljon 2. kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 44 i 104; knj. 32, dok. br. 65).

¹⁵² Napad je izvršila Šumska četa Sektora Trebinje—Dubrovnik Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu, zajedno sa 30 partizana iz Crne Gore (tom III, knj. 2, dok. br. 87; tom IV, knj. 3, dok. br. 60, 150 i 151).

¹⁵³ To jest: Halil Đurković (D. Gizdić, n. d., str. 76).

¹⁵⁴ Selo Čanak (kod Gospića) zauzele su 2. četa bataljona »Ognjen Prica«, 5. četa 2. bataljona 1. ličkog NOP odreda »Velebit« i Lapačka četa. Ustaše i žandarmi iz mesta povukli su se u s. Ramljane. Zaplenjen je deo ustaške imovine. U toku borbe poginulo je 8 osoba koje su se, zajedno sa žandarmima, povlačile iz napadnutog mesta a ranjena su 2 stržara—domobrana. Poginula su 2 partizana a jedan je ranjen (tom V, knj. 3, dok. br. 82 i 153).

¹⁵⁵ Napad su izvršili pripadnici Orjenskog NOP bataljona (tom III, knj. 2, dok. br. 87 i 101).

¹⁵⁶ Napad su izvršili partizani Svilajske čete (tom V, knj. 3, dok. br. 150; knj. 32, dok. br. 64; D. Gizdić, n. d., str. 74).

¹⁵⁷ Reč je o streljanju Stipe Ninića, koga su agenti presreli prilikom povratka s partijskog sastanka (D. Gizdić, n. d., str. 76).

¹⁵⁸ Diverzije su izvršili partizani Kamešničke čete (tom V, knj. 3, dok. br. 150; knj. 32, dok. br. 66).

¹⁵⁹ i ¹⁶⁰ Ove napade su izvršili pripadnici Orjenskog NOP bataljona (tom III, knj. 2, dok. br. 87 i 101).

¹⁶¹ i ¹⁶² Reč je o napadu jedinica Orjenskog NOP bataljona 9. februara kod ž. st. Glavske (tom III, knj. 2, dok. br. 87; tom IV, knj. 3, dok. br. 150 i 151).

¹⁶² Kao represalije zbog napada Orjenskog bataljona na komoru kod Matkovića (vidi objašnjenje 155), okupatorske jedinice su otvorile artillerijsku vatru iz Baošića u pravcu Žlijeba. Tom prilikom se rasprsla jedna topovska cev, od čega su nastrandali navedeni vojnici (tom III, knj. 2, dok. br. 101).

¹⁶³ Akciju je izvršio 3. vod 3. čete 3. bataljona 2. kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 48, 49 i 155).

¹⁶⁴ Reč je o slici Ljube Šercera, narodnog heroja.

¹⁶⁵ Partizani Šumske čete Sektora Trebinje — Dubrovnik Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu, sa delovima Orjenskog NOP bataljona, napali su 8. februara jednu italijansku kolonu koja se kretala prema Rupnom Dolu. Tom prilikom je ubijeno 6 neprijateljskih vojnika i više ranjeno (tom III, knj. 2, dok. br. 87; tom IV, knj. 3, dok. br. 60).

¹⁶⁷ i ¹⁷⁵ Napad su izvršili delovi 1. bataljona 1. kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 48, 153 i 155).

¹⁶⁸ i ¹⁷⁶ Napad su izvršili delovi 1. bataljona Banijskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 100 i 153; knj. 32, dok. br. 65).

¹⁶⁹ i ¹⁷⁸ Napad je izvršio Stolački bataljon Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu (tom IV, knj. 3, dok. br. 79, 148 i 151).

¹⁷⁰ U rejonu Dobromana delovili su partizani Površkog bataljona (tom IV, knj. 3, dok. br. 158).

¹⁷¹ Nejasno. Mesto nije pronađeno na sekciji 1:100.000.

¹⁷² Verovatno: Sv. Petar.

¹⁷³ i ¹⁷⁹ Reč je o napadu partizana Cucko-ćekličkog NOP bataljona i 20 boraca Orjenskog NOP bataljona na italijansku posadu u Gornjem Orahovcu (tom III, knj. 2, dok. br. 85 i 86).

¹⁷⁴ Napad na stražu izvršila je jedna patrola Narodne zaštite (tom VI, knj. 2, dok. br. 24).

¹⁷⁷ Akciju je izvela Šumska četa Sektora Trebinje—Dubrovnik Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu (tom IV, knj. 3, dok. br. 151, str. 500).

¹⁸⁰ Napad su izvršili partizani Svilajske čete (tom V, knj. 3, dok. br. 150).

¹⁸¹ Napad su izvršili delovi bataljona »Ognjen Prica« (tom V, knj. 3, dok. br. 153, str. 512).

¹⁸² Napad su izvršili partizani Svilajske čete (tom V, knj. 3, dok. br. 107; D. Gizić, n. d., str. 85).

¹⁸³ Reč je o akciji jedinica pešadijske divizije »Bergamo« u cilju razbijanja partizanskih jedinica u Sinjskoj krajini, koje su u tom periodu izvršile više napada na žandarmerijske stanice, manje neprijateljske posade po selima i manje neprijateljske kolofe na komunikacijama (tom V, knj. 3, dok. br. 150, str. 494—5). Prema izveštaju Štaba Dalmatinskog NOP odreda od 19. marta 1942, italijanske jedinice su, u toku ove akcije, u s. Draževom Dolu uhvatile desetak ljudi s puškama, koji su se prijavili za odred i dobili puške ali su se još uvek nalazili kod svojih kuća. Zbog toga je neprijateljska ekspedicija popalila pola sela, pohapsila skoro sve muškarce i opljačkala svu stoku (tom V, knj. 3, dok. br. 107, str. 316).

¹⁸⁴ U tom periodu jedinice Operativnog štaba NOP odreda za Bosansku krajinu imale su više sukoba sa italijanskim jedinicama koje su iz odsećenih garnizona vršile česte ispade u cilju snabdevanja (tom IV, knj. 3, dok. br. 93). Redakcija, međutim, nije uspela da utvrdi koja je jedinica pomenutog štaba izvršila ovu akciju.

¹⁸⁵ Verovatno: Nevesinje.

¹⁸⁶ Tako u originalu. Verovatno: Zimlje—Župa—Dramišovo.

¹⁸⁷ Verovatno: dr Safet Mujić.

¹⁸⁸ Centralu su minirali partizani Kamešničke čete (tom V, knj. 3, dok. br. 107 i 150; D. Gizić, n. d., str. 78).

¹⁸⁹ i ¹⁹³ Napad na autobuse su izvršili partizani Svilajske čete (tom V, knj. 3, dok. br. 107, knj. 32, dok. br. 66; D. Gizić, n. d., str. 85).

¹⁹⁰ Akciju je izvršio jedan vod 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 62, 113 i 155).

¹⁹¹ Napad na žandarme izvršili su pripadnici NOP-a iz Omiša (tom V, knj. 3, dok. br. 150; D. Gizić, n. d., str. 78).

¹⁹² Verovatno: Vrhovci kod Ljubljane.

¹⁹⁴ i ¹⁹⁷ Praprotnika i druge saradnike okupatora ubili su pripadnici Narodne zaštite (tom VI, knj. 2, dok. br. 34 i 69).

¹⁹⁵ Verovatno: Buljeti.

¹⁹⁶ Nejasno. Tako u originalu.

¹⁹⁸ Akcija je izvršena na partizane Svilajske čete. Opširnije o tome vidi tom V, knj. 4, dok. br. 3; knj. 32, dok. br. 66.

¹⁹⁹ Reč je o ubistvu Adolfa Doležala Čeha, omladinskog rukovodioca (D. Gizić, n. d., str. 92).

²⁰⁰ Napad su izvršili delovi 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda. Gubici bataljona: 4 ranjena (tom V, knj. 3, dok. br. 62, 89 i 153).

²⁰¹ Napad su izvršili delovi 1. odreda Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 3, dok. br. 82).

²⁰² Na tom terenu su operisali delovi Grupe kordunaških NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 100).

²⁰³ Reč je o akciji protiv partizana Svilajske čete (tom V, knj. 4, dok. br. 3; knj. 32, dok. br. 66).

²⁰⁴ Reč je o napadu na žandarme iz Omiša koji su sprovodili četiri uhapšena pripadnika NOP-a iz s. Jesenica (tom V, knj. 3, dok. br. 150; D. Gizdić, n. d., str. 78).

²⁰⁵ Bataljoni su se nalazili u sastavu 4. alpinskog puka divizije »Taurinenses a 2. art. puk u sastavu divizije »Mesina«.

²⁰⁶ Reč je o sukobu delova Grupe NOP odreda za Liku sa četničkim i italijanskim jedinicama (tom V, knj. 3, dok. br. 95, 153, str. 512).

²⁰⁷ Reč je o smisljenoj neprijateljskoj propagandi da se oklevetaju partizani hrvatske nacionalnosti i prema njima stvori neraspoloženje kod srpskog stanovništva. U vezi s tim, Štab grupe NOP odreda za Liku, u svom izveštaju od 2. marta 1942. Glavnom štabu NOP odreda Hrvatske, piše: »Djelatnost neprijateljske propagande osjeća se svuda... Koristeći se izvjesnim nedostacima partizana Hrvata... neprijatelj na vješt način, preko svojih agenata, protura razne klevete na pomenute partizane. Tako su ovih dana agenti neprijatelja ubacili u narod glasine da su Hrvati partizani pustili, prilikom našeg napada na Čanak, ustaške bandite da pobegnu. Zatim da je kod Korenica nađen mrtav partizan Hrvat koji je imao na nozi tetoviran ustaški znak. Ima još mnogo takvih i sličnih kleveta...« (tom V, knj. 3, dok. br. 79).

²⁰⁸ Reč je o sukobu delova Nikšićkog NOP odreda i četnika popa Pe-rišića (tom III, knj. 2, dok. br. 122 i 172).

²⁰⁹ i ²¹⁰ Opsadu Korenice vršile su tada dve čete 1. odreda Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 3, dok. br. 82).

²¹¹ Puk se nalazio u sastavu divizije »Granatieri di Sardenja«.

²¹², ²¹⁴ i ²²⁰ Napad na ustaško-domobransku posadu u Tounjском Tržiću i italijansku jedinicu na putu između Primišlja i Slunja izvršili su delovi Grupe kordunaških NOP odreda. Opširnije o tome vidi tom V, knj. 3, dok. br. 74, 100, 127 i 155.

²¹³ Puk je iz sastava divizije »Lombardija«.

²¹⁵ Verovatno: Kravljí dolí (brdo), kod Dubrovnika.

²¹⁶, ²¹⁷ i ²¹⁸ Nejasno. Mesta nisu pronađena na karti 1:100.000.

²¹⁹ Puk divizije »Izonco«.

²²¹ Puk divizije »Lombardija«.

²²² Prilikom tih bombardovanja, u selima oko Korenice, bilo je, do 4. marta, 6 mrtvih i 5 ranjenih (tom V, knj. 3, dok. br. 82).

²²³ Napad na Varcar-Vakuf (sada Mrkonjić-Grad) izvršili su 3. krajiški NOP odred i četnički bataljon »Kočić«. U toku četvorodnevne borbe, delovi 3. krajiškog NOP odreda su uspeli da prodrnu u centar grada. Međutim, usled napuštanja položaja od strane četnika, napad nije uspeo (tom IV, knj. 3, dok. br. 84, 90, 91, 93 i 163).

²²⁴ Akciju je izvršio 2. bataljon »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 89).

²²⁵ Nejasno. Mesto nije nađeno na sekciji 1:100.000.

²²⁶ Prema izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 4. marta 1942. Glavnom štabu NOP odreda za Hrvatsku, 25. februara neprijatelj je pokušao ispad iz Korenice prema položaju 1. odreda u Vranovači, ali je odbijen (tom V, knj. 3, dok. br. 82).

²²⁷ Napad su izvršili delovi Šumskog bataljona Sektora Trebinje—Dubrovnik Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu (AVII, fond NOP-a, reg. br. 12/3, k. 1708; B. Jovanović, n. d., str. 431).

²²⁸ O tim borbama vidi Hercegovina u NOB, n. d., str. 335—336; B. Jovanović, n. d., str. 432—433.

²²⁹ Puk divizije »Izonco«.

²³⁰ Prema izveštaju Operativnog štaba NOP odreda za Bosansku kрајину od 5. marta 1942. Glavnom štabu NOPO i DV za BiH, u borbi za Mrkonjić-Grad partizani su imali 3 poginula i 9 ranjenih (tom IV, knj. 3, dok. br. 93).

²³¹ Opširnije o izdaji četničkog bataljona pod komandom Uroša Drenovića prilikom borbe u Mrkonjić-Gradu vidi Proglas Operativnog štaba NOP odreda za Bosansku kрајinu od 27. februara 1942 (tom IV, knj. 3, dok. br. 84).

²³² i ²³⁶ Donji Lapac su napale i zauzele jedinice Grupe NOP odreda za Liku. U borbi su poginuli komandant Lapačkog bataljona Stojan Matić i još 14 partizana, a ranjena su 24 borca (tom V, knj. 3, dok. br. 82 i 165).

²³³ Verovatno: Saborski.

²³⁴ Puk divizije »Sasari«.

²³⁵ Napad su izvršili delovi 1. hercegovačkog udarnog bataljona i bataljona »Nevesinjska puška« (tom IV, knj. 4, dok. br. 22, 23 i 119; Hercegovina u NOB, n. d., str. 270).

²³⁷ Italijanske jedinice su se oko 7 časova sukobile s jednom desetinom Orjenskog NOP bataljona. Desetina je, kod crkvice Sv. Jeremija, pružala otpor nadmoćnjim neprijateljskim snagama sve do 16 h, a tada je stigla pomoć od partizana tog bataljona, koji su uspeli da neprijateljske snage odbace ka obali. Partizani su imali 1 mrtvog i 5 ranjenih (Savo Orović, Orjenski bataljon, Istorijski zapisi, 4—6/1951, str. 208; Š. Doklestić, Orjenski bataljon, Istorijski zapisi, 1948, str. 280).

²³⁸ Napad je izvršila Bravska četa 1. bataljona 1. krajiškog NOP odreda (tom IV, knj. 3, dok. br. 165).

²³⁹ Odnosi se na gubitke oružanih snaga NDH evidentirane od strane italijanskih komandi.

²⁴⁰ Vojnike su kod Srpskih Moravica zarobili partizani 3. čete 1. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 113).

²⁴¹ Prema izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 4. marta 1942. Glavnom štabu NOP odreda Hrvatske — »major Rašeta [Boško] i još tri istaknuta četnika pobegli su, te su sljedećeg dana svi osim Rašete pohvatani u šumi nedaleko od Lapca« (tom V, knj. 3, dok. br. 82). O izdajničkom radu Rašete i drugih četničkih rukovodilaca na području D. Lapca vidi i dok. br. 133 navedene knjige.

²⁴² Reč je o napadu na garnizon u s. Mosko (između Trebinja i Bileće) koji su izvršili delovi Štaba Sektora Trebinje — Bileća Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu (tom IV, knj. 4, dok. br. 23).

²⁴³ O učešću crnogorskih partizanskih jedinica u borbama u Hercegovini u tom periodu vidi B. Jovanović, n. d., str. 426—434.

²⁴⁴ U sukobu je učestvovala Horjulska partizanska četa (Dr M. Miškuž, n. d., str. 311).

²⁴⁵ Napad na Srb su izvršili Lapački bataljon i bataljon »Marko Orešković« uz sadejstvo 3. čete 5. krajiškog NOP odreda. Borbe oko Srba vodile su se od 4. do 26. marta, kada su se italijanske jedinice povukle. Opširnije o tim borbama vidi tom IV, knj. 3, dok. br. 127; tom V, knj. 3, dok. br. 95, 96, 105 i 113; knj. 37, dok. br. 70.

²⁴⁶ Verovatno: Male Drage.

²⁴⁷ Nakon zauzimanja D. Lapca i otvorene četničke saradnje sa italijanskim jedinicama u borbama za to mesto došlo je do daljeg jačanja i omasovljivanja partizanskih jedinica na tom području. U vezi s tim, Stab

grupe NOP odreda za Liku, u svom izveštaju od 4. marta 1943. Glavnom štabu NOP odreda Hrvatske, piše: »Četnici su potpuno demaskirani i vlađa ogroženje protiv njih. Osjeća se veliki priliv novih dobrovoljaca za partizanske jedinice« (tom V, knj. 3, dok. br. 82).

²⁴⁸ Nejasno na koje se Trebinje odnosi.

²⁴⁹ Pogrešno; treba: Klanac i Lučani (kod Brinja).

²⁵⁰ Mesto Sarajevo na području Kalinovika ne postoji. Verovatno se htelo reći da se mesto Borija nalazi na sekciji Sarajevo (1:100.000).

²⁵¹ Omaška; treba: Sv. Trojica (sev. od Zrmanje Vrela).

²⁵² i ²⁵³ Bataljon se kod Sv. Trojice sukobio sa delovima Grupe NOP odreda za Liku koji su imali zadatku da osiguraju prilaze Srbu s južne strane (tom V, knj. 3, dok. br. 105).

²⁵³ i ²⁵⁴ Napad je izvršila 2. četa 2. bataljona »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda. Ista četa postavila je i minu na pruzi kod Plasa (tom V, knj. 3, dok. br. 113, 155).

²⁵⁵ Puk divizije »Re«.

²⁵⁶ Prema izveštaju Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske od 22. marta 1942. Vrhovnom štabu NOP odreda Jugoslavije, događaj se odigrao 7. marta u blizini s. Brloga, gde je jedna skupina ljudi pila vino koje je, na putu Senj — Otočac, zaplenio Otočački bataljon »Adžija« (iz sastava Ličke grupe NOP odreda). Našavši na mesto gde se pilo vino, italijanska kolona je, iz mitraljeza, pobila 27 ljudi, veći broj ranila, zapalila i opljačkala nekoliko kuća (tom V, knj. 3, dok. br. 113, str. 339).

²⁵⁷ Reč je o neuspelom pokušaju delova Primorsko-goranskog NOP odreda da izvrše napad na magazin eksploziva kod Triblja. Pošto su bili otkriveni, partizani su se, pod vatrom, odmah povukli (tom V, knj. 3, dok. br. 80).

²⁵⁸ Puk divizije »Lombardija«.

²⁶⁰ Odnosi se na k. 906, na Debelom brdu, severoistočno od Velike Popine.

²⁶¹ Na koti 906 i položajima na Klancu nalazio se bataljon »Gavrilo Princip« Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 3, dok. br. 105).

²⁶² Napad su izvršili delovi Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 129).

²⁶³ Puk divizije »Lombardija«.

²⁶⁴, ²⁶⁵ i ²⁶⁶ Puk divizije »Re«.

²⁶⁷ Prema izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 18. marta 1942. Glavnom štabu NOP odreda Hrvatske, navedeni bataljon su pokušali (8. marta) da opkole partizani bataljona »Gavrilo Princip« i prispeti partizani bataljona »Stojan Matić« (oba iz sastava Grupe NOP odreda za Liku). Neprijateljski bataljon je uspeo da izbegne opkoljavanje, ali je, povlačeći se u žarbi i neredu, pored gubitaka u ljudstvu pretrpeo i osetne gubitke u materijalu i ratnoj opremi. Nestali vojnici su zarobljeni (tom V, knj. 3, dok. br. 105).

²⁶⁸ Verovatno: Resanovaca.

²⁶⁹ Vidi dok. br. 205 1. knjige ovog toma (str. 790—791).

²⁷⁰ Napad na magacin su izvršili delovi 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 107 i 113).

²⁷¹ U Vitunju (blizu Ogulinja) nalazili su se delovi 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda. Partizani nisu pretrpeli nikakve gubitke (tom V, knj. 3, dok. br. 102 i 113).

²⁷² Napad su izvršili partizani 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 155).

²⁷³ Reč je o nemačkoj auto-koloni koju su na Žegulji napali Sitnički i Ljubinski bataljon Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu. U borbi je uništeno 12 kamiona. Ubijeno je 27, ranjeno 12 i zarobljeno 45

nemačkih vojnika. Zaplenjeno: 3 mitraljeza, 11 p.mitraljeza i automata, oko 60 pušaka, 20 pištolja, 4 radio-stanice, duvan koji je kolona transportovala i drugo (tom V, knj. 3, dok. br. 161 i 164; AVII, fond NOP-a, reg. br. 17/3, k. 1708; nem. fond., reg. br. 19/1, k. 70, str. 137).

²⁷⁴ Na tom području su tada dejstvovali delovi 2. bataljona »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 102).

²⁷⁵ Posada Uloga je, pod pritiskom delova Kalinovičkog NOP odreda, bila prinuđena da se povuče u Nevesinje (tom IV, knj. 3, dok. br. 166, knj. 4, dok. br. 27, 84 i 119).

²⁷⁶ Napad na telegrafiste su izvršili borci Kamešničke partizanske čete (tom V, knj. 3, dok. br. 156; D. Gizdić, n. d., str. 107).

²⁷⁷ Minu su postavili delovi Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 113).

²⁷⁸ Puk divizije »Re«.

²⁷⁹ Napad su izvršili delovi 2. bataljona 1. krajiškog NOP odreda (tom IV, knj. 3, dok. br. 119).

²⁸⁰ Opsirnije o borbama u Srbu od 12. do 15. marta vidi tom V, knj. 3, dok. br. 113.

²⁸¹ Prema izveštaju Štaba 3. krajiškog NOP odreda od 17. marta 1942. Operativnom štabu NOP odreda za Bos. krajinu, borbe protiv italijansko-domobranske posade Glamča otpečele su 11. marta napadom 4. bataljona tog odreda na parni mlin u neposrednoj blizini tog mesta. Borbe su trajale nekoliko dana i tom prilikom je zaplenjeno 6 p. mitraljeza, 1 mitraljez i 30 pušaka s velikom količinom municije i druge ratne spreme (tom IV, knj. 3, dok. br. 110).

²⁸² Antonio (Oxilia)

²⁸³ Napad su izvršili delovi 3. čete 2. štajerskog partizanskog bataljona. General Oksilija se nalazio na putu za Rim (tom VI, knj. 2, dok. br. 27 i 148; Dr M. Mikuž, n. d., str. 302).

²⁸⁴ i ²⁸⁵ Reč je o napadu jedinica divizije »Mesina« na Orjenski bataljon Nikšićkog NOP odreda u Boki. Orjenski bataljon je posedao položaje zapadno i južno od s. Morinja, ka Žlijebu i Sv. Jeremiji. U toku četvorodnevnih borbi on je imao 5 poginulih i 20 lakše ranjenih. U toku napada italijanske jedinice su zapalile 12 sela i streljale 20 seljaka (tom III, knj. 2, dok. br. 171; knj. 3, dok. br. 7 i 13; NOB u Crnoj Gori 1941—1945, n. d., str. 277; B. Jovanović, n. d., str. 561—562).

²⁸⁶ U izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 18. marta 1942. Glavnom štabu NOP odreda Hrvatske ovaj sukob je registrovan kao napad neprijateljskih snaga na položaj Ljubovo (u neposrednoj blizini Jezeraškog), koji su posedali delovi Grupe. Partizani su imali 4 lakše ranjena (tom V, knj. 3, dok. br. 105).

²⁸⁷ Napad na žandarme izvršila je jedna četa 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 102 i 155).

²⁸⁸ Napad su izvršili delovi 2. bataljona »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 121, 155 i 159).

²⁸⁹ Napad su izvršili delovi 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 121).

²⁹⁰ Borba je vođena protiv Mosorskog NOP odreda, koji je u tom sukobu imao jednog poginulog (tom V, knj. 32, dok. br. 73; D. Gizdić, n. d., str. 108—110).

²⁹¹ Minu su postavili partizani 2. čete 2. bataljona »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 121).

²⁹² Patrolu je, kod Gomirja, napao jedan vod 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 121 i 127).

²⁹³ Napad su izvršili partizani Kninskog odreda (D. Gizdić, str. 124).

²⁹⁴ Vidi dok. br. 139 prve knjige ovog toma.

²⁹⁵ Napad su izvršili delovi 2. štajerskog partizanskog bataljona (tom VI, knj. 2, dok. br. 28).

²⁹⁶ Puk divizije »Granatijeri di Sardenja«.

²⁹⁷ Napad na Alan izvršili su delovi 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda. Partizani nisu imali gubitke (tom V, knj. 3, dok. br. 121 i 158).

²⁹⁸ Reč je o pokušaju paljenja mosta između Dobrave i Šujice 27. decembra 1941 (tom XIII, knj. 1, dok. br. 205, str. 827).

²⁹⁹ Koloni iz Glamoča suprotstavili su se delovi 3. krajiškog NOP odreda (tom IV, knj. 3, dok. br. 110).

³⁰⁰ Napad na žandarme izvršila je udarna grupa iz Bola pod rukovodstvom Josipa Marinkovića Bepa (tom V, knj. 32, dok. br. 73).

³⁰¹ Napad na Mrkopalj je izvršio 2. bataljon »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 121).

³⁰² Patrola se sukobila sa delovima 3. partizanskog bataljona »Ljubo Šercer« (tom VI, knj. 2, dok. br. 37 i 149; Dr M. Mikuž, n.d., str. 303).

³⁰³ Žandarmersku stanicu u Bišini napali su delovi Bišinskog partizanskog bataljona (tom IV, knj. 3, dok. br. 162).

³⁰⁴ Napad na ustaško-domobranske snage u pomenutim selima izvršili su delovi 1, 3. i 5. krajiškog NOP odreda (tom IV, knj. 3, dok. br. 119).

³⁰⁵ O ovom napadu vidi tom V, knj. 32, dok. br. 73.

³⁰⁶ Fašistička organizacija koja je imala zadatak da se stara o vaspitanju radnika van radnog vremena — »posle rada«.

³⁰⁷ Akciju na pruzi izvršili su delovi 1. bataljona »Marko Trbović« Primorsko-goranskog NOP odreda. Alan su takođe zauzeli delovi istog bataljona (tom V, knj. 3, dok. br. 121 i 127).

³⁰⁸ Mrkopalj su zauzeli delovi 2. bataljona »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 112, 115, 121 i 127).

³⁰⁹ i ³¹⁰ Tu akciju je naredio i organizovao, na zahtev Musolinija, komandant 11. armijskog korpusa, nakon napada 3. čete 2. štajerskog bataljona na kolonu generala Oksilija (vidi objašnjenje 282). Akcijom je rukovodio pukovnik Dal Negro, komandant 1. puka divizije »Granatijeri di Sardenja«, koji je pored 3. bataljona svog puka imao na raspolaganju i pokretnu grupu 2. puka iste divizije i po dve čete iz 2. bataljona graničara 21. sektora, 3. i 4. bataljona crnih košulja. Sa ovim snagama Dal Negro je, 18. marta, preduzeo napad na Mokrec, na kojem se sukobio sa delovima 3. partizanskog bataljona »Ljubo Šercer« (vidi objašnjenje 302). Međutim, bataljon je uspeo da se izvuče iz obruba i preko Kozjih stena, povuče u pravcu Žale (kod Cerknice), a italijanske snage su bezuspešno, sve do 21. marta, pretraživale Mokrec i tom prilikom popalile nekoliko sela i zatvorile sve muškarce (tom VI, knj. 2, dok. br. 27, 37, 148 i 149; Dr M. Mikuž, n.d., str. 302–304).

³¹¹ Reč je o napadu delova 1, 3. i 5. krajiškog NOP odreda na ustaško-domobranske snage u selima oko ceste Ključ — Sanica u cilju čišćenja tog terena i prekidanja veze Sanica — Ključ (tom IV, knj. 3, dok. br. 119, str. 346).

³¹² Napad je izvršio 2. štajerski partizanski bataljon (tom VI, knj. 2, dok. br. 31 i 32).

³¹³ Kod s. Bukovače (blizu Bos. Petrovca) 50 domobrana i 2 oficira iz garnizonu Bos. Petrovac predali se, po prethodnom dogovoru, jedinicama 5. krajiškog NOP odreda (tom IV, knj. 3, dok. br. 121, 127; knj. 4, dok. br. 123).

³¹⁴ Kod Srpskog klanca, istočno od Debelog brda.

³¹⁵ Bataljon su napali delovi Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 3, dok. br. 119 i 135; knj. 4, dok. br. 20).

³¹⁶ i ³¹⁷ Opširnije o tim akcijama vidi tom V, knj. 32, dok. br. 73,

76 i 78.

³¹⁸ Verovatno: s. Balabani, istočno od Kifinog Sela.

³¹⁹ Prema izveštaju Štaba istočnog sektora Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu od 3. aprila 1942. Vrhovnom štabu NOP i DV Jugoslavije, italijanske snage su, posle dvodnevnih borbi, prodle iz Nevesinja za Gacko (tom IV, knj. 4, dok. br. 45).

³²⁰ Napad je izvršila jedna grupa partizana iz 5. čete 2. bataljona »Matija Gubec« Primorsko-goranskog NOP odreda. U nastaloj panici italijanski vojnici su pucali jedni na druge, dok su se partizani povukli bez gubitaka (tom V, knj. 3, dok. br. 121).

³²¹ Verovatno: Divjake, kod Skradra.

³²² Patrolu je napao 2. štajerski partizanski bataljon (tom VI, knj. 2, dok. br. 30).

³²³ Prema izveštaju Štaba 2. štajerskog bataljona od 26. marta 1942, jedinice tog bataljona su se sukobile s neprijateljskim snagama u šumi blizu Lipoglava. Partizani su imali gubitke od 2 mrtva i 2 ranjena (tom VI, knj. 2, dok. br. 32).

³²⁴ Nejasno. Nije pronađeno na karti 1:100.000.

³²⁵ Verovatno je reč o zoni Ravanje, severozapadno od Gradca, gde je tada operisala Biokovska partizanska četa (nazivana i 1. južnodalmatinском četom). Vidi tom V, knj. 32, dok. br. 73, 76 i 78.

³²⁶ Na tom području su tada operisali delovi 2. odreda Štaba Grupe kordunaških NOP odreda (tom V, knj. 3, dok. br. 113 i 114).

³²⁷ Neprijateljska kolona koja je nadirala prema Udbini sukobila se u rejonu Pločanskog klanca sa delovima Grupe NOP odreda za Liku. Nakon dvodnevnog snažnog otpora, pod pritiskom nadmoćnijeg neprijatelja, delovi Grupe bili su primorani da napuste Pločanski klanac (tom V, knj. 3, dok. br. 135; knj. 4, dok. br. 20).

³²⁸ Verovatno 11. četa 52. puka divizije »Kačatori dele Alpi«.

³²⁹ i ³³⁰ Reč je o 1. i 2. puku divizije »Granatijeri di Sardenja«.

³³¹ i ³³⁹ Verovatno je reč o akciji u zoni Ravanje, kod Gradca, preduzetoj u cilju uništenja Biokovske partizanske čete, koja, usled nadmoćnosti neprijateljskih snaga (oko 100 italijanskih vojnika s topovima i bacacima i oko 200 žandarma i ustaša iz Ljuboškog i Imotskog), nije prihvatiла borbu. Tom prilikom neprijatelj je delimično zapalio sela Brist, Bačinu, Stoševicu, Pasičinu, streljao »nekoliko istaknutih komunista« i uhapšio oko 30 »vojnih neposlušnika« (tom V, knj. 32, dok. br. 73. i 78).

³³² Minu su postavili partizani 2. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 4, dok. br. 26).

³³³ Akciju su izvršili partizani 2. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 4, dok. br. 26).

³³⁴ Nejasno. Mesto nije pronađeno na karti 1:100.000.

³³⁵ Pogrešno; treba: Pobori.

³³⁶ Prema izveštaju Štaba Lovćenskog NOP odreda od 4. aprila 1942. Glavnom štabu NOP odreda za Crnu Goru i Boku, italijanske jedinice, potpomognute petokolonašima, sukobile su se sa 60 partizana. Međutim, partizani su uspeli da se povuku, uz gubitke od 6 mrtvih i 10 ranjenih (tom III, knj. 3, dok. br. 3).

³³⁷ Napad je izvršio 5. partizanski bataljon (nazivan i Dolenjskim bataljonom). Vidi tom VI, knj. 2, dok. br. 52 i 69.

³³⁸ Neprijateljske snage su se sukobile sa borcima Svilajske čete Štaba dalmatinsko-dinarskih NOP odreda (tom V, knj. 4, dok. br. 8; knj. 32, dok. br. 78).

³⁴⁰ Reč je o akciji italijanskih jedinica za debllokiranje opsednutog garnizona Korenica. Opširnije o tome vidi tom V, knj. 3, dok. br. 135, knj. 4, dok. br. 20; D. Andelini, n.d., str. 154—175.

³⁴¹ Rezervoar su onesposobili borci iz sastava Kordunaške grupe NOP odreda (tom V, knj. 4, dok. br. 17).

³⁴² Nejasno. Mesto nije nadeno na karti 1:100.000.

³⁴³ Puk divizije »Lombardija».

³⁴⁴ Verovatno Lozovac, s.i. od Šibenika.

³⁴⁵ Napad su izvršili dva bataljona Južnohercegovačkog i jedan bataljon Nikšićkog NOP odreda (tom II, knj. 1, str. 163; tom IV, knj. 4, dok. br. 37).

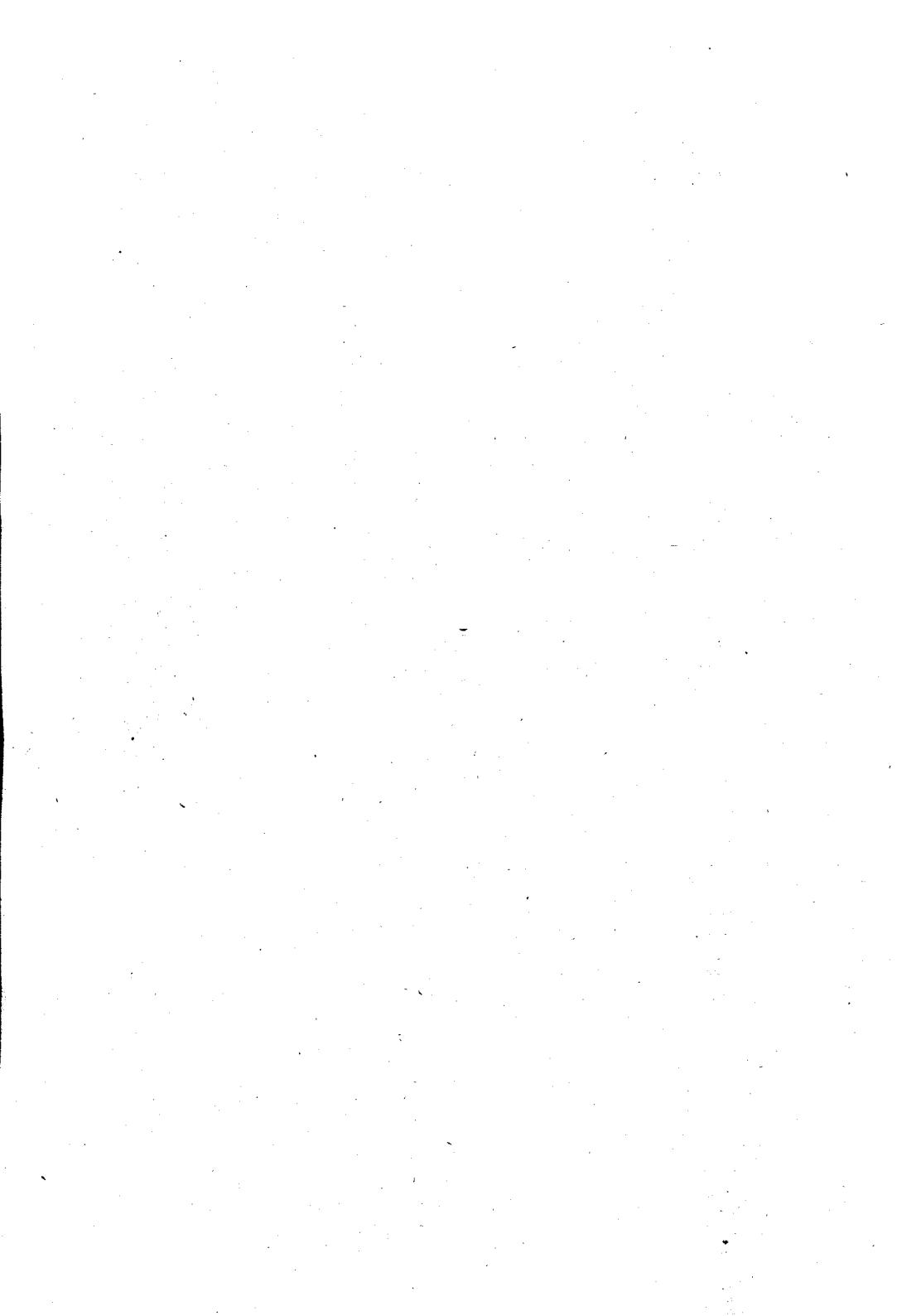
³⁴⁶ Verovatno Plat, kod Cavtata.

³⁴⁷ Opširnije o povlačenju italijanskog garnizona Korenica (sada Titova Korenica) vidi tom V, knj. 3, dok. br. 135.

³⁴⁸ Prema kodu »QO — AF« sva ova mesta se nalaze zapadno od Stoca. Međutim, sem Domanovića i Hotanja, ona se ne nalaze na karti 1:100.000 — na označenom prostoru.

³⁴⁹ Reč je o napadu jakih četničkih snaga (uz podršku artiljerije italijanskih jedinica) na štab i jednu četu 1. gatačkog NOP bataljona u selu Vrbi, kod Gacka. Tom prilikom četnici su ranili u nogu a zatim uhvatili Peka Popovića, zamenika komandanta navedenog bataljona. Pored Popovića četnici su uhvatili i Boža Grkovića, komandira čete, Marka Subotića, političkog komesara čete, Beća Grkovića, člana NO odbora iz sela Vrbe, i Milovana Subotića, takođe odbornika iz sela Vrbe. Istoga dana svi su predati italijanskoj komandi u Gacku, koja ih je internirala u koncentracionom logoru na Mamuli (Boka). Peko Popović je pobegao 22. juna 1942, iskoristivši priliku kada su Italijani grupu logoraša s Mamule prebacili na rad na Prevlaku. Uspeo je da se prebaci u Gacko, a odatle u južnu Srbiju, gde je stupio u Jablanički partizanski odred. Svi ostali su streljani na Mamuli. (Usmena izjava Save Skoka, pukovnika JNA).

³⁵⁰ Redakcija nije pronašla tu zbirku.

IZVEŠTAJ KVESTURE KOTOR OD 6. APRILA 1942. GUVERNATORATU DALMACIJE O NAPADU ITALIJANSKIH JEDINICA NA PARTIZANSKE POLOŽAJE NA UBLIMA KOD HERCEG-NOVOG¹

GUVERNATORAT DALMACIJE
9. april 1942—XX
Početni akt

TELEGRAM VAZDUŠNIM PUTEM

Br. 01649

Kotor, 6. 4. 1942—XX

GUVERNATORATU DALMACIJE — OPŠTOJ UPRAVI POLICIJE

Zadar

Sektor Herceg-Novi

Saznavši da je izvestan Gavrilović pok. Andrije Nikola, iz Njivica, zadužen za nabavku municije i životnih namirnica, jedna patrola artiljeraca i crnih košulja krenula je u pomenuto selo sa zadatkom da imenovanog uhapsi. Kad su se vojnici približili i pozvali da stane, on je naglo počeo da beži nastojeći da se dočepa guste šume; međutim, pogoden je s tri zrna iz pištolja i ubijen.

Kod ubijenog su nađeni dokumenti iz kojih proističe da su ustanici u nedavnim operacijama imali velik broj ranjenih, i da je njihova prehrambena situacija teška.²

Sektor Risan

Na dan 31. marta i 1. aprila izvršena je akcija pročešljavanja u kotlini Ubli.³ Učestvovali su:

— jedna taktička grupacija, pod komandom komandanta divizijske pešadije, sledećeg sastava: delovi 93. pešadijskog puka, 4. alpinski puk, bataljon minobacača, 102. bataljon crnih ko-

¹ Dokumenat (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 36/6, k. 558.

² Vidi dok. br. 29 i 30.

³ i ⁴ Italijanske jedinice su u toku noći između 31. marta i 1. aprila iznenadile partizane Orjenskog NOP bataljona koji su, ne očekujući napad, ostavili neposednute položaje na Ublima. Oni su izbegli opkoljavanje i pružili snažan otpor, ali su se morali povući uz gubitke od 1 mrtvog, 1 nestalog i 2 ranjena (tom III, knj. 3, dok. br. 13).

šulja, 2. artiljerijski puk i bataljon tenkova; pravac dejstva: sever — jug;

— jedan bataljon 94. pešadijskog puka sa zadatkom da zatvori pravac prema jugu.

U prvim satima 31. marta bataljon 94. pešadijskog puka izvršio je zatvaranje pravca između k. 1045 i k. 900. U 11 časova istog dana taktička grupacija je zauzela visove koji sa severa nadvišavaju kotlinu Ubli (k. 1391 — k. 1224 — k. 1167 — k. 942). Naveče je zauzeta sama kotlina i jedinice su se zadržale na doстигнутим položajima u očekivanju da sledećeg dana u zoru ponovo preduzmu pročešljavanje celog područja.

Na dan 1. aprila pročešljano je celo područje i jedinice su se vratile u svoja sedišta, osim jedne čete 93. pešadijskog puka koja je ostala na ovom području radi izgradnje jedne otporne tačke na k. 702 (Stražnica).

Držanje jedinica bilo je izvanredno i potvrdilo je njihov napadni moral koji ih prožima.

Gubici ustanika bili su značajni; utvrđen broj mrtvih iznosi 36, pored velikog broja ranjenih koje su odneli ustanici prilikom povlačenja.⁴

Naši gubici: 2 mrtva (od čega 1 oficir) i 8 ranjenih (od čega 2 oficira).

M. P.

Kvestor Loti

**MESEČNI IZVEŠTAJ KOMANDE 5. ARMIIJSKOG KORPUSA
OD 26. APRILA 1942. KOMANDI 2. ARMIIJE O POLITIČKOJ
I PRIVREDNOJ SITUACIJI NA TERITORIJI KORPUSA¹**

KOMANDA 2. ARMIIJE
ODELJENJE ZA CIVILNE POSLOVE

Br. 4675/AU/S/RE
Primljeno 28/4/42.

KOMANDA V ARMIIJSKOG KORPUSA

POVERLJIVO

Obaveštajno odeljenje

VP 41, 26. aprila 1942—XX

Pov. br. 02/I/2090

Predmet: Mesečni izveštaj.

KOMANDI 2. ARMIIJE — Ob. od.	VP 10
KOMANDI 2. ARMIIJE — Op. odeljenje	VP 10
KOMANDI 2. ARMIIJE — Od. za civ. posl.	VP 10

i na znanje:

KOMANDI PEŠADIJSKE DIVIZIJE »RE«	VP 93
KOMANDI PEŠADIJSKE DIVIZIJE »LOMBARDIJA«	VP 47
KOMANDI 1. BRZE DIVIZIJE	VP 18
KOMANDI XIV BRIGADE OBALSKE ODBRANE	VP 41
KOMANDI GRANIČNE STRAŽE KORPUSA	VP 10
KOMANDANTU KRALJEVSKIH KARABINIJERA	
KORPUSA	VP 41

U vezi s aktom I/5105 od 10. o. m. te Komande — Obaveštajno odeljenje.—²

I. OPŠTA POLITIČKA SITUACIJA

Trenutna politička situacija može se nazvati kao situacija iščekivanja: u toku je razvoj sledećih događaja koji mogu imati znatnog uticaja na raščišćavanje, pa prema tome i na njeno poboljšanje:

¹ Snimak prepisa u AVII, NAV-T-821, r. 400/778—86.

² Redakcija ne raspolaže tim dopisom.

1) Akcije vlade u Zagrebu čiji je cilj sređivanje prilika u odnosu na srpsko-pravoslavno stanovništvo, kako to proizilazi iz raznih odluka izdatih u tom cilju.

Činjenice će uskoro pokazati da li je ova promena politike suštinska i trajna, a ne samo formalna i privremena.

Borba koju su italijanske i hrvatske oružane snage otpočele protiv ustaničkih jedinica. Raspored ovih je takav da je posredno ili neposredno od interesa za celu teritoriju armijskog korpusa.³

Rezultat borbe koji se očituje: želja za smirenjem sve je više razvijena među masama hrvatskog i srpskog stanovništva, koje počinju da osećaju beskorisnost prolivanja tolike krvi i tolikih razaranja, naročito posle naše odlučne vojne akcije.

Pravoslavno stanovništvo koje je pružilo podršku ustanku ispoljava očigledne znake zamora, jer ono, koje mora da podnosi posledice naših i hrvatskih vojnih akcija, prešavši na stranu ustanika moglo se uveriti da se njegovi uslovi pogoršavaju u svakom pogledu.

Uskladivanje želje za smirivanjem od strane stanovništva, s jedne, i zdrave i efikasne politike mira i pomoći od strane Zagreba, s druge strane, danas bi još moglo znatno poboljšati unutrašnju političku situaciju i usmeriti je ka jednom realnom i trajnom smirivanju.

Međutim, osnovni politički problem nove države sastoji se u prilagodavanju zahtevima trenutne situacije, kako na međunarodnom, tako i na unutrašnjem planu.

U pogledu spoljnopoličke orientacije postoje i razne struje od kojih bi jedna želela da prevagne italijanski uticaj (manjina) i jedna koja je naklonjena nemačkom uticaju (većina). Nije za potcenjivanje ni struja koja bi još uvek želela Veliku Jugoslaviju.

Na unutrašnjem planu postoji suprotnost između vlade i ustaškog pokreta, s jedne, i većine stanovništva neprijateljski raspoloženog, s druge strane.

Da bi situaciju učinila još složenijom i težom, nadovezuje se kriza ekonomike, finansijska i nepostojanje pouzdanog pravnog sistema, koji bi stanovništvu služio za orientaciju i garantiju pri regulisanju mnogobrojnih interesa.

II. STAV HRVATSKIH VLASTI U UNUTRAŠNOSTI

Zapaža se promena stava kod vlasti u unutrašnjosti usled naređenja primljenih iz centra: uočava se veći stepen saradnje s našim vlastima i izvesno razumevanje prema pravoslavnom stanovništvu, koje je do sada nedostajalo. Prerano je za tvrdnju

³ Vidi dok. br. 92.

da li je ova promena stvar osećanja ili samo formalna i diktirana teškoćama, bremenitošću sadašnje situacije.

III. AKTIVNOST POLITIČKIH PARTIJA, USTAŠKE MILICIJE, OMLADINSKIH ORGANIZACIJA, ORUŽANIH SNAGA, STANOVNIŠTVA

a) *Aktivnost političkih partija:*

Aktivnost ustaškog pokreta ograničena je na najveće centre III zone; nikakva, ili skoro nikakva, u manjim centrima.

Nemačka etnička grupa s područja Karlovca stalno je aktivna i raznovrsnim oblicima rada i propagandom nastoji da istakne ulogu velikog Rajha u budućoj Evropi. Navedena grupa prema nama ispoljava izrazitu korektnost i, budući zasnovana na rasističkim principima, nije sklona izgredima, već daje primer discipline i kohezije.

Zaslužuje da bude pažljivo praćena aktivnost, nama suprotna, hrvatske narodne stranke (značka sa hrvatskim bojama i kukastim krstom), sve dok se ne ispolje njeni jasni znaci.

Uvek živa prikrivena aktivnost Komunističke partije, koja se infiltrala u sve centre, radi sprovodenja propagande i regrutiranja novih pristalica, bilo kao aktivnih elemenata, koji napuštaju svoje porodice radi odlaska u šumu, bilo kao pomača. U svoje ciljeve ona iskorišćuje sve uzroke nezadovoljstva; u svoje redove prima svakog građanina spremnog za borbu, bez obzira na nacionalnost i veru; ona postaje hrvatska, slovenačka, jugoslovenska, rušilac ili zaštitnik crkava — sve prema prilikama.

Uspeh te subverzivne delatnosti neposredno zavisi od dvaju faktora: naše vojne akcije i politike koju sprovodi ustaška vlada, kako je izneto u prvom poglavljju.

b) *Aktivnost ustaške milicije:⁴*

U trećoj zoni ona je angažovana u akcijama koje su počele 20. marta i još su u toku, a cilj im je oslobođenje Korduna od ustaničkih grupa, koje njime vojnički dominiraju i pod čijim je Kordun jakim političkim uticajem.⁵ Akcija — iako se za nju ne može tvrditi da je potpuno uspela, budući da su u pozadini ostala ustanička jezgra neutvrđene snage — navela je deo u šume izbeglog stanovništva da se vrati svojim kućama (u većini žene, deca i starci), nanela je ustanicima gubitke od oko

⁴ Odnosi se na Ustašku vojnicu.

⁵ Odnosi se na napad ustaške Utinjske brigade na 1. i 2. kordunaški NOP odred na Kordunu. Neprijatelj je ovladao Petrovom gorom i popalio sva sela na njenim obroncima (tom V, knj. 3, dok. br. 120, 127, knj. 4, dok. br. 5 i 17; AVII, reg. br. 3/1—12, k. 53, bojna relacija Utinjskog zdruga).

stotinak ljudi i uzdrmala je njihov prestiž. U celini, iako ne potpuno obučene i opremljene, ustaše se bore sa entuzijazmom i ne čine više nasilje kao ranije.

Ustaška četa s teritorije druge zone, smeštena u Delnicama, do sada se pokazala neefikasnom; suviše je slaba za samostalna dejstva; mnogi razlozi ukazuju da nije poželjno angažovati je zajedno s našim jedinicama, sem u izuzetnim slučajevima. Po-ređ ostalog, njen komandir je više puta odbio izvršenje konkretnih naredenja izdatih od strane komande jedne naše združene jedinice.

c) *Omladinske organizacije:*

Gimnastičko-sportska aktivnost. U celini, naročito u drugoj zoni, slaba prisutnost na zborovima.

d) *Oružanih snaga:*

Delovi hrvatske vojske u trećoj zoni uzeli su učešća u gore navedenoj akciji, pokazavši pri tom slab borbeni duh kao i nesposobnost rukovodećeg kadra.

Jedna samostalna kolona regularne vojske u drugoj zoni uzela je učešća u deblokiranju rejona Korenica — Udbina, sa slabim rezultatima.

Ponovo je potvrđeno slabo oduševljenje koje prožima hrvatskog vojnika, naročito iz rezerve, koji ne pokazuje borbeni moral u odnosu na ustanike. Potrebno je pratiti političku aktivnost bivših austrijskih oficira, jer svi simpatišu Nemce.

Rašireno je neraspoloženje među bivšim jugoslovenskim oficirima, osumnjičenim od strane ustaškog pokreta za nedovoljnu privrženost. Brojni slučajevi smenjivanja sa dužnosti kao i pritisci snažno su uzdrmali njihovo moralno stanje.

Bolji su žandari, u celini pokazuju više discipline i čvrstine.

e) *Stanovništva:*

Nikakva naročita aktivnost od strane hrvatskog stanovništva, nemo prate borbu, s većom ili manjom zebnjom, u zavisnosti od zone, i sa željom da se rat što pre završi.

Pravoslavno stanovništvo koje je pod uticajem ustanika u više navrata je ispoljilo znake netrpeljivosti; konačno, ono je prava žrtva: prvo ustaška, zatim ustanička, kojima je prešlo zbog reakcije [na ustaške zločine — prim. red.] ne dobivši pri tom ništa, a sada je žrtva naših i hrvatskih vojnih akcija.

Treba pretpostaviti da bi se većina ovog stanovništva potčinila našim vlastima ukoliko bi mu bila osigurana zaštita od osvete komunista.

U zonama koje nisu pod uticajem ustanika pravoslavno stanovništvo pokazuje izrazitu želju za zaštitu od strane naših oružanih snaga.

IV. NACIONALISTIČKA, IREDENTISTIČKA I RASISTIČKA AKTIVNOST

Prva godišnjica Nezavisne Države Hrvatske proslavljenja je bez incidenata i bez značajnih manifestacija odanosti od strane stanovništva.

Jedna iredentistička manifestacija u prilog Dalmacije zabeležena je 10. naveče u Bihaću. Pr. br. 1.⁶

Sada se manje govori o jevrejskom pitanju. Skoro svi Jevreji su do sada ili zaklani ili bačeni u koncentracione logore. Njih oko 500, koji su uspeli pobeci, prešli su u drugu zonu.

V. STANJE I RAZVOJ PRIVREDE NA OKUPIRANOJ TERITORIJI

Privreda na okupiranoj teritoriji u znatnoj meri oseća posledice nenormalnih prilika sadašnjeg trenutka, kao posledice svetskog rata i zbog ustanka u zemlji. Sve manje proizvoda, poljoprivredna proizvodnja u stalnom opadanju, cene u porastu i nepoverenje u valutu doprinose stvaranju katastrofalnog stanja u privredi zemlje.

Za razvoj privrede, stanovništvo je suviše zadojeno liberalnim i demokratskim teorijama da bi bez potresa i reakcije moglo preći ka jednoj korporativnoj privredi.

U pogledu razmene u zoni okupiranoj od strane armijskog korpusa, pretežno oslonjene na more, oseća se tendencija za orientacijom ka Italiji. U unutrašnjosti, međutim, razmena je usmerena prema Nemačkoj (treba imati u vidu ekonomske posledice dugogodišnje austrijske dominacije).

VI. TRGOVAČKA, INDUSTRIJSKA I POLJOPRIVREDNA DELATNOST I MOGUĆNOSTI

a) Trgovačka:

Usko vezana s nestabilnošću tržišta i teškoćom razmene stvorenom ratom i ustankom.

Pre svega, tržište bi moglo pružiti poljoprivredne proizvode, stoku, kožu. U sadašnjem momentu primećuje se oskudica ovih proizvoda prouzrokovana prvenstveno postojećim građanskim ratom u zemlji.

⁶ U tom prilogu Komanda 2. armije izveštava da su svečanosti održane u Bihaću povodom godišnjice proglašenja NDH završene »manifestacijom ustaške mladeži koja je imala iredentistički karakter u odnosu na Dalmaciju« (AVII, NAV-N-T, r. 400/777).

b) *Industrijska:*

Jedino karlovačko područje, sa svojim industrijskim preduzećima, predstavlja značajniji centar. Trenutno i ono oskudeva u sirovinama, usled čega je proizvodnja neredovna. Pretežan deo industrijskih proizvoda apsorbovan je od strane države za potrebe vojske.

Na preostalom području armijskog korpusa preovladava drvna industrija, čiji se rad razvija kroz mnogobrojne poteskoće i samo povremeno zbog postojećeg ustanka.

Duž cele obale razvijen je ribolov, ali se i na njemu održava ratno stanje usled ograničenja slobodnih zona za ribolov, s jedne, i ograničenih količina goriva, s druge strane.

c) *Poljoprivredna:*

Velike su mogućnosti poljoprivrede, ali samo u potencijalnom smislu: način obrade je zaostao, ograničena je primena poljoprivrednih mašina, nedostaje primena višepolnog sistema, ne primenjuje se racionalno gajenje stoke, ne koriste se nuzproizvodi, slaba je primena veštackih đubriva itd.

Stanje građanskog rata i mobilizacija velikog broja ljudi znatno su uticali na poljoprivrednu proizvodnju. U ovoj godini se predviđa znatno smanjenje proizvoda u odnosu na prethodne godine.

VII. ODRAZ NAŠIH MERA

Ništa od posebnog značaja.

VIII. RASPOLOŽENJE RAZNIH DRUŠTVENIH SLOJEVA

Kod inteligencije prisutne su sve političke struje. Treba prepostaviti da preovlađuje ona demokratska. Opšte raspoloženje je u znaku suzdržanosti. Oružani sukob koji je u toku oduševljava idealiste a sputava mase. Trgovci nastoje da špekulišu s postojećim teškoćama. Kad god je moguće, nabijaju cene, čak i one koje su utvrđene od strane vlasti. Sem toga, razvijaju i šverc.

Činovništvo ispoljava izrazito nezadovojstvo zbog visine plata, koje nisu usklađene s troškovima života.

Zbog niskih plata i nedostatka osnovnih sredstava za život radnička klasa ispoljava veliku zabrinutost.

Ispoljava se nepoverenje prema kuni.

**IX. STEĆENE POZICIJE, ODNOŠNO POZICIJE KOJE BI MOGLE
STEĆI STRANE DRŽAVE U HRVATSKOJ — UOPŠTE, ILI U
NAŠOJ ZONI UTICAJA — POSEBNO**

Uticaj Nemačke na hrvatsku privredu i uopšte na mentalitet Hrvata u stalnom je porastu, izuzev manjine više naklonjene našim nacionalnim osobinama i Rimu.

Ovaj uticaj posledica je bivše austrijske dominacije koja je kroz nekoliko generacija formirala hrvatsku kulturu i mentalitet, kao i aktivne i dobro primenjene nemačke propagande.

Široko se koristi duh irendente koji prožima deo omladine i inteligencije, koji u Nemačkoj vide garanciju da se u budućnosti izvrši revizija na štetu Italije — nekoliko potpisanih sporazuma.

X. PROBLEMI KOJI ZASLUŽUJU NAŠU NAROČITU PAŽNNU

- 1.) Naš uticaj u Hrvatskoj. Istiće se potreba za temeljitim radom, koji bi se sprovodio svim sredstvima, pri čemu bi se više vodilo računa o kvalitetu nego o kvantitetu, a pre svega raznovrsnim propagandnim radom s ciljem da bi onaj ko je bio vaspitan u mržnji protiv nas upoznao pravi lik i duh vekovne i savremene Italije.
- 2.) Zaštita pravoslavnog stanovništva, željnog da se potčini našim vlastima.
- 3.) Napuštanje zemlje od strane brojnih seljaka usled ustanka, što dovodi do teških posledica za poljoprivrednu proizvodnju.

Komandant armijskog korpusa
general
Renato Koturi
[Renato Coturri]

Tačnost prepisa overava:

NAČELNIK ŠTABA
pukovnik
V. Petiti
[V. Petitti]

BILTEN KOMANDE 2. ARMije OD 3. MAJA 1942. O TOKU
ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH
OPERACIJA »TRIO« PROTIV NOP I DV JUGOSLAVIJE U
ISTOČNOJ BOSNI I O SITUACIJI U HERCEGOVINI¹

KOMANDA 2. ARMije
Odvojen odeljak Ob. odeljenja

3. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 1
BOSNA

Istočna Bosna. — Saveznička akcija pročešljavanja.² Zadaci: pročešljavanje rejona Prača — Drina, deblokiranje Rogatice. Nemačka 718. divizija 23. aprila raspoređena na polaznoj liniji: Podložnik (12 km jugozapadno od Sokolca) — Sokolac — Han-Pjesak — Podžeplje (19 km jugozapadno od Vlasenice) — Slap na Drini (20 km severoistočno od Rogatice).³

— Grupa Francetića poseda rukav Drine istočno od Vlasenice.⁴

— Zadatak divizije »Pusterija«: zauzeti raspored duž Drine od Višegrada do Goražda radi sprečavanja prelaza ustanika preko Drine.⁵

— Postignuti ciljevi 30. aprila: neprijatelj se povukao preko r. Prače; odbijeni pokušaji neprijatelja da pređe Drinu; neprijateljski delovi rasporedili su se južno od Prače između sela Prača i Renovica (istočno od Prače); jaki neprijateljski delovi u povlačenju od Goražda prema Foči.⁶

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1126—28.

² Reč je o operaciji »Trio« (vidi dok. br. 25 i 33).

³, ⁴ i ⁵ Vidi dok. br. 33.

⁶ i ⁸ Nastupajući širokim frontom sa severa, neprijateljske su snage (nemačka 718. divizija i ustaško-domobranske jedinice) bez jačeg otpora, 28. i 29. aprila, izišle na levu obalu Prače, gde su ih zadržali glavnina 1. i jedan bataljon 2. proleterske NOU brigade i delovi Romanijskog odreda.

Druga proleterska NOU brigada (bez dva bataljona) i Drinski NO dobrovolski odred prebačeni su 22/23. aprila na desnu obalu Drine da, sa sandžačkim jedinicama, zatvore pravac Čajniče — Goražde i suzbiju nastupanje divizije »Pusterija« sa istoka. Međutim, pošto su jedinice divizije »Pusterija« (zahvaljujući svojoj nadmoćnosti i nedovoljnoj budnosti sandžačkih jedinica) uspele da 23. aprila zauzmu Čajniče i sutradan izbiju na desnu obalu Drine kod Goražda, to se 2. proleterska NOU brigada ori-

— Primećeni su neprijateljski delovi između reka Čeotina i Tara, koji ugrožavaju pozadinu rasporeda divizije »Pusterija«.⁷

— Ustanici formirani u »trojke« u pozadini divizije »Pusterija« ometaju na putevima snabdevanje.⁸

— Ujutro 1. o. m., partizani su puščanom vatrom napali Čajniče (14 km jugoistočno od Goražda); posle tri časa borbe napad je odbio bataljon »Kodore« [»Cadore«] zadavši im gubitke. Odbijen je i jednovremen napad na Vragoliju (4 km jugoistočno od Čajniča).⁹

— Nemačka 718. divizija — zadaci 2. maja: izviđanje gornjeg toka r. Prače, zauzimanje rasporeda za pročešljavanje južno od Prače i jugoistočno od Sarajeva. Ustanici poseduju južnu obalu Prače. Grupa Francetić u prebacivanju s ciljem da zauzme rejon za kontrolu na Drini.

— Divizija »Taurinenze«: naređeno je pročešljavanje Igmana. Prvog maja posednuta je linija: put za Pazarić do Iliđa — Kotorac — Miljevići. Zadaci 2. maja: pročešljavanje približno na liniji k. 1587 (6 km jugoistočno od Pazarića) — Vrući (2,5 km jugozapadno od Iliđe). (Od nemačkog Odeljenja za vezu).

SEKTOR VI ARMIJSKOG KORPUSA

2. zona

— Stolac. — Partizani, veoma aktivni, uništavaju sela. Panika je zahvatila stanovništvo srezova Stolac, Čapljinu i Gabela.¹⁰

— Ustanici su okružili železničku stanicu Hrasno (12 km jugozapadno od Metkovića) i otvaraju puščanu vatu na naš položaj za odbranu rezervoara vode.

jentisala na odbranu Foče, vršeći povremeno napade na neprijateljske delove koji su se kretali komunikacijom Čajniče — Goražde. Da bi otklonio opasnost od prodora divizije »Pusterija« prema Foći, Vrhovni štab je 2. maja na taj sektor prebacio i 4. bataljon 1. proleterske NOU brigade (tom II, knj. 3, dok. br. 164—168, 171, 175; tom IV, knj. 4, dok. br. 106, 107, 132, 133, 135 i 136; »Oslobodilački rat«, knj. 1, str. 210).

⁷ Vrhovni štab NOP i DV Jugoslavije je 27. aprila naredio GŠ NOP odreda za Sandžak da stalno napada delove divizije »Pusterija« na odseku Čajniće — Kovač pl. i na komunikaciju Pljevlja — Prijepolje (tom II, knj. 3, dok. br. 176).

⁸ Napad su izvršili dva bataljona 2. proleterske NOU brigade i jedan bataljon 1. proleterske NOU brigade (tom II, knj. 4, dok. br. 11; tom IX, knj. 1, dok. br. 71, 78 i 79).

⁹ i ¹¹ Dvadeset osmog aprila je otpočeo prođor četiri bataljona Južnohercegovačkog NOP odreda s linije Stolac — Ljubinje ka Neretvi. U borbam do 4. maja te jedinice su savladale više ustaških uporišta, izbile na r. Neretvu, prekinule železničku prugu Mostar — Dubrovnik i oslobođile oko 80 sela i zaselaka. Protivnapadi delova divizije »Marke« ostali su bez uspeha (tom IV, knj. 5, dok. br. 2, 5, 8; Oslobodilački rat, knj. 1, str. 203—204, 208; Hercegovina u NOB, str. 231, 278—281).

— Ustanici su poseli železničku prugu između Hutova (16,5 km jugoistočno od Metkovića) i Hrasna. Železnički i telefonski saobraćaj između Dubrovnika i Metkovića je prekinut. U toku je akcija pročešljavanja koju je preduzela divizija »Marke«.¹¹

— Ustanički delovi primećeni su u rejonu Osojnika (5 km severno od Dubrovnika) — Začula i Crnjak (10 km severoistočno od Dubrovnika).

— Pritisak ustanika u rejonu Kune (16 km južno od Trebinja) s namerom da ga produže na rejon Pridvorja i Lovorna (1 km jugozapadno, odnosno 1,5 km južno od Kune).

— Saznaje se da su na području Stolac — Nevesinje — Gacko — Kalinovik — Konjic dislocirani ustanički delovi (dobro formirani i rukovođeni), koji su u poslednje vreme primili značajne razmere.

R A Z N O

— Sarajevo. — Propaganda nemačke etničke grupe i ustaša okrivljuje Italijane zbog daljeg poskupljenja životnih namirnica. Strah Nemaca od incidenata između naših i lokalnih jedinica otklonjen je besprekornim ponašanjem italijanskih vojnika i oficira. Odnosi naših oficira s nemačko-hrvatskim drugovima su veoma srdačni i korektni. Nastavlja se hapšenje civila Srba i muslimana (iz pouzdanog izvora).

— Iz neproverenih izvora se sazna o sporazumu protivitalijanskog i protivsrpskog karaktera između ustaša i crnogorskih komunista. Hrvatske vlasti su naklonjene ovom sporazumu zbog straha da bi naša delatnost u organizovanju četničkih jedinica mogla značiti jačanje naše vojne kontrole i predstavljati preduslov za trajnu okupaciju.¹² (Od Obaveštajne službe KoV).

¹² Vidi dok. br. 33.

**BILTEN KOMANDE 2. ARMije OD 4. MAJA 1942. O TOKU
ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH
OPERACIJA »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI I O BORBAMA
PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA U LICI I HERCEGO-
VINI¹**

**KOMANDA 2. ARMije
*Odvojen odeljak Ob. odeljenja***

4. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 2

BOSNA

Istočna Bosna. — Saveznička akcija pročešljavanja.²

— Nemačka 718. divizija: intenzivno vatreno dejstvo.

— Zadaci 3. maja: pripreme za prelaz preko r. Prače kod Mesića (5 km jugo-jugozapadno od Rogatice) i Ustiprače (ušće Prače u Drinu).

— Divizija »Taurinenze« — izvršeni dnevni zadaci: 3. maja nastavak pročešljavanja do linije Lukovac (20 km jugozapadno od Sarajeva) — Kozarevići (3 km južno od Sarajeva).

— Divizija »Pusterija«: nema podataka.

— Istočno od Sarajeva, južno od r. Prače: ustanici iz okoline Sjetline (20 km istočno-jugoistočno od Sarajeva) skloni su da se predaju.³ (Od nemačkog Odeljenja za vezu).

TERITORIJA V ARMIJSKOG KORPUSA

— Jedna grupa ustanika napala je 1. o. m. puščanom vatrom mesto Medak na železničkoj pruzi. Napad je odbijen vatrom naših minobacača 81 mm. (Od V AK).⁴

— Posle podne 1. o. m. ustanici, jačine procenjene na nekoliko stotina ljudi, napali su naše delove na obezbeđenju železničke pruge južno od stražare 79 (1,5 km jugoistočno od Metka). Pruga nije oštećena. (Od V AK).⁵

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u Arhivu VII, NAV-T-821, r. 68/1123—25.

² Vidi dok. br. 39.

³ Vidi dok. br. 33.

⁴ i ⁵ Napade na žel. prugu kod Metka vršili su delovi Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 4, dok. br. 43 i 62).

Već više puta je primećena namera ustanika iz rejona Udbine da se prebace u pravcu železničke pruge da bi prekinuli saobraćaj.

— Noću 2. o.m. jedna ustanička grupa je napala hrvatsku žandarmerijsku stanicu Sinac (9 km jugoistočno od Otočca). Upućena su pojačanja. (Od V AK).

Verovatno je to akcija ustaničkih bandi, ranije dislociranih u rejonu Turjanskog, koje su nedavno napale Ramljane⁶ (10 km južno od Vrhovina). Namera im je da se prebace u pravcu železničke pruge.

TERITORIJA VI ARMUJSKOG KORPUSA

— Naše jedinice su raspršile ustanike koji su okružavali Hrasno (12 km jugoistočno od Metkovića). Popravljena je železnička pruga Metković — Hrasno. Još traje pritisak ustanika u rejonu Hutova (5,5 km jugoistočno od Hrasna).⁷ (Od VI AK).

— Nastavlja se intenzivna aktivnost ustanika u blizini Stoca. Predviđa se napad na Poprate (3 km severozapadno od Stoca) s ciljem da se prekine saobraćaj s Mostarom. (Od VI AK).

— Ustaše i 300 dobrovoljaca već 3 dana se bore protiv partizana u Hutovu. Nedostaje municije. Tražena je pomoć i municija. (Iz pouzdanog izvora).⁸

Ustanici koji dejstvuju u ovom rejonu pripadaju jakoj grupi dislociranoj između Stoca i Ljubinja (jačina oko 1500 ljudi). Oni su se prebacili u pravcu železničke pruge s namerom da prekinu snabdevanje Mostara. Cilj ustanika je da se približe Neretvi da bi ometali železnički i drumski saobraćaj.⁹

— Saznalo se da su ustanici koji dejstvuju u srežu Nevesinja grupisani u tri bataljona (jačine oko 1600 ljudi) pod komandom poznatog Jevrejina Brke Brkovića nazvanog »Moša Pijade«.¹⁰ (Od VI AK).

⁶ Ramljane su, 24. aprila, napale jedinice partizanskog bataljona »Božidar Adžija« (tom V, knj. 4, dok. br. 62).

⁷ i ⁸ Hrasno i Hutovo su napadali delovi jedinica Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu (tom IV, knj. 5, dok. br. 2, 5 i 132).

⁹ Vidi dok. br. 39.

¹⁰ i ¹¹ Netačno. Na području Nevesinja tada je dejstvovao jedan bataljon Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu (tom IV, knj. 5, dok. br. 8). Moša Pijade je u tom periodu obavljao dužnost delegata Vrhovnog štaba NOP i DV Jugoslavije pri Glavnom štabu NOP i DV za Crnu Goru i Boku i imao je pseudonim »čiča Janko« ili »Šiki« (tom II, knj. 4, dok. br. 36 i 37).

Kao što je poznato, Pijade je organizovao ustank u Crnoj Gori meseca jula 1941. godine. Sada se nalazi u visokoj komandi za Crnu Goru i Hercegovinu.¹¹

CRNA GORA

— Noću 28/29. aprila jedan avion, verovatno engleski, letio je nad Sjenicom i spustio 5 padobranaca i materijal. Zarobljena su 2 padobranca i materijal, među kojima i jedna radio-stanica. Zarobljenici (1 Crnogorac i 1 Srbin) izjavili su da su došli iz Egipta s ciljem da organizuju ustank na području Kolašina.¹² (Od Komande jedinica Crne Gore).

R A Z N O

— Mostar. — Utvrđena su 3 slučaja pegavca među građanstvom Mostara i 42 slučaja među izbeglicama koje su stigle iz rejona Gacka. (Od VI AK).

— Četničke formacije koje su se ranije povukle sa desne obale Drine kod Bajine Bašte ponovo su se prebacile u Bosnu s ciljem da se opet bore protiv partizana. Oni, navodno, dejstvuju pod komandom majora Dangića, koga su oslobodili Nemci, koji takođe podržavaju njegovu kandidaturu za predstavnika Srba istočne Bosne u hrvatskom Saboru. Dangić je, navodno, u kontaktu s nemačkom komandom.¹³ (Od VI AK).

¹² Vidi dok. br. 43.

¹³ Prema izveštaju Opunomoćenog komandanta u Srbiji od 5. februara 1942. komandantu oružanih snaga na Jugoistoku, major Jezdimir Dangić, komandant operativnih jedinica istočne Bosne i Hercegovine, pregovarao je s načelnikom operativnog odeljenja pomenutog štaba, pukovnikom Kevišem (Kewisch), 30. januara u rejonu Zvornika a 1. i 3. februara, u Beogradu. Pregovori su završeni bez konkretnih rezultata, jer se sa Dangićevim pristankom da se stavi pod komandu Opunomoćenog komandanta u Srbiji pod uslovom da ustaške jedinice napuste istočnu Bosnu nisu složili predstavnici vlade NDH koji su, na zahtev generala Badera, u međuvremenu doputovali u Beograd (AVII, NAV-T-501, r. 256/1087—97). Prema izveštaju načelnika Generalštaba oružanih snaga Jugoistoka od 22. aprila 1942. Vrhovnoj komandi Vermihta, major Dangić je »uhvaćen na srpskoj teritoriji i otpremljen u zarobljenički logor u Nemačkoj (tom I, knj. 3, dok. br. 169). O Dangićevim pregovorima s predstavnicima nemačke vojske vidi i koncept izveštaja Manoja Pejića neutvrđenom primaocu, pisan 1943 (AVII, četn. fond, reg. br. 46/6, k. 220).

BR. 41

ZAPOVEST KOMANDE ALPINSKE DIVIZIJE »PUSTERIJA«
OD 4. MAJA 1942. POTČINJENIM JEDINICAMA ZA AKCIJU
»FOČA«¹

13. 5. 1942.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
OPERATIVNO ODELJENJE

Br. 10689

Primljeno: 13. maja 1942.

POVERLJIVO

KOMANDA ALPINSKE DIVIZIJE »PUSTERIJA«
Odsek za operacije i službe.

Br. 2739/Op.

VP 206/M, 4. maj 1942—XX

BORBENA ZAPOVEST BR. 3

Predmet: Akcija Foča.²

Prilog: 1 — Karta 1 : 100.000, sekcija Višegrad — Sarajevo — Gacko — Žabljak.

KOMANDANTU 1. ALPINSKE GRUPE »VALE« [»VALLE«]
KOMANDANTU 7. ALPINSKOG PUKA

KAMANDANTU 11. ALPINSKOG PUKA

KOMANDANTU DIVIZIJSKE ARTILJERIJE

KOMANDANTU DIVIZIJSKE INŽINIERIJE

NAČELNIKU SANITETSKOG ODELJENJA DIVIZIJE
(izvodno)

NAČELNIKU INTENDANTSKEGA ODELJENJA (izvodno)

NAČELNIKU VETERINARSKOG ODELJENJA (izvodno)

i, radi znanja:

KOMANDI 2. ARMije

KOMANDI JEDINICA CRNE GORE

¹ Snimak originala (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/530—535.

² Vidi dok. br. 45; AVII, nem. fond — NAV-T-501, r. 257/1197—1203 (zaključni izveštaj »Borbene grupe Bader« od 20. maja 1942. o akciji »Foča«).

KOMANDI VI ARMIJSKOG KORPUSA
KOMANDI BORBENE GRUPE BADER
GENERALU FABRIJU [FABBRI]³ — oficiru za vezu pri štabu
»Borbene grupe Bader«

I — Podaci o neprijatelju: vidi Prilog 1.⁴

II — »Borbena grupa Bader« ima zadatak da:

— do 14. maja⁵ zauzme front za okruživanje područja Podgrab (VM—CK) — Goražde (ZP—CD) — Foča (VQ—BN) — Ocrkavlje (US—BN) — Dobro Polje (UM—BS) — k. 1539 (UQ—CK);

— sukcesivno pročešljava pomenuto okruženo područje.⁶

U tom cilju će nastupati:

— sa zapada: pešad. divizija »Kačatori dele Alpi« i rasporediti se na liniji Foča (VQ—BN) — Ocrkavlje (US—BN) — Dobro Polje (UM—BS, isključno);

— sa severozapada: 1. alpinska divizija »Taurinenze« i rasporediti se na liniji Dobro Polje (UM—BS) — k. 1539 (UQ—CK);

— sa severa: nemačka 718. divizija i rasporediti se na liniji k. 1539 (UQ—CK, isključno) — Sjetlina (VH—CM) — Bare (VS—CP) — Goražde (ZP—CD).⁷

III — Zadatak divizije »Pusterija«:

— odbranom istočne obale reke Drine od Goražda do Foče sprečiti povlačenje ustanika preko reke.

³ Umberto

⁴ Redakcija ne raspolaže tim prilogom.

⁵ Prema zaključnom izveštaju generala Badera od 20. maja 1942. o operaciji »Foča« taj termin je naređenjem Komande italijanske 2. armije od 8. maja 1942. pomeren za 10. maj (AVII, nem. fond-NAV-T-501, r. 257/1197—1203).

⁶ Vidi AVII, nem. fond — NAV-T-501, r. 257/1204 i r. 250/910—911: zapovesti »Borbene grupe Bader« od 29. i 30. aprila 1942. za akciju »Foča«.

⁷ Prema zapovesti »Borbene grupe Bader« od 30. aprila 1942. ta je divizija imala zadatak da zauzme navedeni raspored od 12. maja u 16 časova, pošto izvrši sledeće »međuzadatke«:

a) spreči izvlačenje ustanika preko železničke pruge Sarajevo—Podgrab i, istočno odatle, preko Prače u pravcu severa (naročito na Romaniju);

b) očisti oblast južno od Prače, do opšte linije Podgrab—Bare—Goražde, i u Goraždu uspostavi vezu sa divizijom »Pusterija« (AVII, nem. fond, NAV-T-501, r. 250/910—11).

Detaljnije o zadacima nemačke 718. divizije vidi AVII, nem. fond, NAV-T-501, r. 250/904—7: divizijsku zapovest br. 1 od 2. maja 1942. za operaciju »Foča«.

IV — Odlučio sam:

- a) na desnoj obali Drine posesti položaje po otpornim tačkama, koje organizovati na mestima najlakšeg prelaza preko reke;
- b) ostvariti raspored pod a) laganim i sistematskim pročešljavanjem područja između Goražde — Čajniče — Foča — r. Drina—potok Čeotina i linije Milići⁸ (ZI—BL) — Čajniče.

V — Naređujem:

1. — *Jedanaesti alpinski puk* (bez bataljona »Basano«), ojačan sa dva odeljenja 75/13:

a) Zadatak:

— spriječiti prelaz ustaničkih formacija preko Drine posedanjem položaja između Čeotine i linije Kolovarice (ZL—BŪ) — Sakurići⁹ (ZL—BU); naročitu pažnju obratiti na most na putu za Foču (VQ—BN) i na skelu kod Ustikoline (VQ—BS);

— sve dok pešad. divizija »Kačatori dele Alpi« ne zauzme Foču, kontrolisati i most kod Broda (VO—BL), u čijoj visini uhvatiti vezu s pomenutom divizijom.

b) Zauzimanje položaja:

— polazni položaj, koji zauzeti 6. maja: put Goražde — Čajniče;

— sledeće linije koje treba zauzeti po vremenu:

7. maja: k. 789 (ZP—BU) — k. 1164 (ZP—BS) — Bezujno (ZP—BS) — Crni vrh (ZR—BQ) — Šapići;

8. maja: Obradovići (ZI—BS) — k. 1229 (ZL—BS) — Vranjača (ZN—BN) — Dolovi (ZN—BN);

9. maja: Mirkovići (VU—BS) — Kapak (VN—BS) — Zlatata (ZI—BN) — Brusna (ZI—BN);

10. maja: r. Drina (desna obala);

— pređeno područje mora se temeljito pročešljati.

c) Predviđeno je da se odsek 11. alpinskog puka pojača delovima 22. pešad. divizije »Kačatori«, po meri kako se, zbog sužavanja obruča, njima bude raspolagalo.

2. — *Sedmi alpinski puk* (bez bataljona »Beluno« i 68. čete bataljona »Kodore«, ojačan bataljonom »Val Natizone« i trima odeljenjima 75/13:

a) Zadatak:

— jednim bataljonom (»Val Natizone« 1. alpinske grupe »Vale«) spriječiti prelaz ustaničkih jedinica preko Drine pose-

⁸ Verovatno: Mulići, južno od Goražda.

⁹ i ¹⁰ Verovatno: Šućurići, kod Goražda.

danjem položaja između linije Kolovarice (ZL—BU) — Saku-
rići¹⁰ (ZI—BU, isključno) i mosta na putu za Goražde, u čijoj
visini će se uspostaviti dodir s nemačkom 718. pešad. divizijom;

— predviđeti da se sa dva bataljona, dislocirana u Čaj-
niču, odnosno u rejonu Slatine (ZL—BQ), omogući dubina ras-
poreda, kako bi se sprečilo eventualno infiltriranje i obezbedila
sigurnost pozadine rasporeda i pravaca snabdevanja;

— bataljon »Val Natizone« mora da zauzme određene po-
ložaje na dan 9. maja; do njegovog dolaska u Goražde (8. maja),
u ovom mestu treba ostaviti jednu četu bataljona »Feltre«, koja
će biti u vezi s nemačkom 718. pešad. divizijom;

— bataljon određen da zauzme Slatinu prebacivaće se
prema sledećem:

8. maja: rejon Ifsar (ZP—BQ);

9. maja: Slatina (ZI—BQ).

Od 7. do 9. maja u taktičkom pogledu nalaziće se pod nad-
ležnošću komande 11. alpinskog puka.

3. — Naročitu pažnju obratiti na osiguranje bokova, po-
sebno levog boka i pozadine borbenog poretka.

Pozadinu treba stalno pročešljavati jakim patrolama. Duž
linije rasporeda, rejone između otpornih tačaka treba stalno iz-
viđati pokretnim patrolama.

4. — *Inžinjerija*

a) Veza:

— za održavanje veze s komandom inžinjerije i između ko-
mandi pukova pridajem:

jednu stanicu R. F. 3A 7. alpinskom puku;

jednu stanicu R. F. 3A 11. alpinskom puku;

nazivi i frekvencije: oni koji su sada na snazi;

— telegrafisti: predužeće mere za održavanje linije Gora-
žde — Pljevlja, i to:

jedno odeljenje telegrafista, raspoređeno u Čajniču, za deo
Goražde — Boljanići;

jedno odeljenje telegrafista, raspoređeno u Pljevljima, za
deo Boljanići — Pljevlja;

— pioniri: predužeće mere za održavanje puta Goražde —
Pljevlja, i to:

jedan pionirski vod, raspoređen u Čajniču, za odsek Gora-
žde — Boljanići;

jedan pionirski vod, raspoređen u Pljevljima, za odsek Bo-
ljanići — Pljevlja.

5. — Sadejstvo s vazduhoplovstvom:
 - za vezu sa izviđačkom avijacijom pridajem 11. pešad. puku jednog oficira KoV;
 - kanali za vezu: dostaviće se posebno.
6. — Komanda divizije:
 - u Pljevljima, sa delovima štaba u Čajniču.
7. — Službe
 - a) Sanitetska služba:
 - raspored:
 - 11. sanitetska četa (bez voda nosilaca ranjenika): u Čajniču;
 - nosioći ranjenika 11. sanitetske čete: u Slatini;
 - dva ambulantna automobila: u Čajniču;
 - evakuacija ranjenika:
 - pomoću nosilaca ranjenika jedinica:
 - u toku kretanja: u stanice za prihvatzanje ranjenika, čija mesta treba s vremena na vreme saopštavati komandi garnizona Čajniče;
 - kada se stigne na Drinu: u Čajniče;
 - pomoću nosilaca ranjenika 11. sanitetske čete: od stanice za prihvatzanje ranjenika ili od Slatine do pomenute sanitetske čete; bataljon »Val Natizone«: do Podkozare (ZR—BU), gde će vlastitim sredstvima, tj. ambulantnim automobilom formirati stanicu za prihvatzanje ranjenika;
 - čim iz Podgorice stigne 641. poljska bolnica, ona će se rasporeediti u Čajniču, kada će se 11. sanitetska četa prebaciti u Slatinu.
 - b) Intendantska služba:
 - raspored:
 - u Čajniču će se rasporeediti:
 - jedan odeljak 11. intendantskog odeljenja;
 - delovi 106. pekarskog odeljenja;
 - borbene potrebe:
 - u skladištu životnih namirnica i stočne hrane:
 - pet običnih dnevnih obroka;
 - dva rezervna dnevna obroka;
 - sedam obroka zobi;
 - operativne jedinice će za vreme kretanja nositi sobom životne namirnice i zobi za dane 7, 8, 9. i 10. maj;
 - za naknadno snabdevanje ova komanda će se pobrinuti do Slatine (za 11. alpinski puk) i Luga (za bataljon »Val Natizone«):
 - prvi dotur (životne namirnice i zobi za tri dana) uslediće 9. maja.

c) Artiljerija:

- stanica artiljerijske municije: Čajniče;
- borbene potrebe: jedan bojevi komplet za celokupno naoružanje;
- stanicom artiljerijske municije rukovodiće alpinska grupa, »Beluno«.

d) Inžinjerija:

- skladište inžinjerijskog materijala: Čajniče.

e) Veterinarska služba:

- veterinska ambulanta u Čajniču, koju će organizovati 7. alpinski puk.

f) Automobilска služba:

- stanica za snabdevanje pogonskim gorivom i mazivom: Čajniče;

— početne borbene potrebe:

pogonsko gorivo: 1520 l (8 bureta);

pogonsko mazivo: 190 l (1 bure).

g) Transport običnim putevima:

— raspored sredstava:

formacijska kolska komora: Čajniče;

1/2 odjeljenja motornih prikolica: Čajniče;

— snabdevanje će se vršiti:

- za 11. alpinski puk i bataljon »Feltre«: u Slatini pomoću kolske komore;

za bataljon »Val Natizone«: u Lugu pomoću motornih prikolica;

Od pomenutih mesta do jedinica snabdevanje će se vršiti formacijskim sredstvima jedinica.

Potvrditi prijem!

KOMANDANT:

divizijski general, nosilac zlatne medalje,

Đovani Espozito

[Giovanni Esposito]

Esposito Đovani

M. P.

BILTEN KOMANDE 2. ARMije OD 5. MAJA 1942. O TOKU
ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH
OPERACIJA »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI I O PARTIZAN-
SKIM AKCIJAMA NA TERITORIJI HRVATSKOG PRIMOR-
JA, LIKE I HERCEGOVINE¹

KOMANDA 2. ARMije
Odvojen odeljak Ob. odeljenja

5. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 3

BOSNA

— Jugoistočna Bosna: nemačka 718. pešad. divizija je 3. maja završila pregrupisavanje. Preuzela je kontrolu na sektorу Prače.

Prema utvrđenom planu, 4. maja forsirala je r. Praču kod Mesića i Ustiprače. Neprijatelj je pružio otpor.²

Zadaci 4. maja: pročešljavanje na prostoru Mesići (5 km južno od Rogatice) — Goražde — Ustiprača.

— Divizija »Taurinenze«: dnevni zadaci izvršeni (pročešljavanje do linije Lukavac — Kozarevići); slab otpor neprijatelja.

Zadaci za 4. maj: odmor, popuna borbenim potrebama, pročešljavanje.

— Divizija »Pusterija«: pregrupisavanje za operaciju na Foču³ (bilten generala Badera).

TERITORIJA V ARMIJSKOG KORPUSA

— Grupa ustanika napala je 2. o. m. našu patrolu kod mesta Podrvanj (4,5 km severoistočno od Rijeke)⁴. (Od V AK).

Pretpostavlja se da je reč o akciji delova iz ovog rejona.

— Oko 25 ustanika napalo je 2. o. m. kod Sv. Ilike (11 km jugoistočno od Novog) autobus koji saobraća na liniji Plase — Crikvenica — Senj, zarobilo jednog našeg vojnika i opljačkalo putnike u autobusu.⁵

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1120—22.

² Vidi dok. br. 39 i 40.

³ Vidi dok. br. 41.

⁴, ⁵ i ⁶ Te akcije su izvele jedinice 5. operativne zone Hrvatske (tom V, knj. 4, dok. br. 64).

Verovatno je reč o akciji delova bande iz Krivog Puta koja kontroliše obalski put jugoistočno od Novog.⁶

— Posle podne 2. o. m. četnička jedinica koja dejstvuje pod našom komandom napadnuta je od jedne grupe ustanika prilikom izviđanja između Metka i Počitelja (5 km zapadno-jugo-zapadno od Metka).⁷

Ovaj podatak potvrđuje da su ustanici dislocirani duž železničke pruge takođe i u ovom rejonu. Počitelj se nalazi pod Velebitom, koji ustanicima pruža sigurne zaklone.

TERITORIJA XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

— Noću 3. o m. ustanici su otvorili vatru na železničku stražaru 107 istočno od železničke stanice Malovan (16 km jugozapadno od Srba). Ustanici su naterani u bekstvo. (Od XVIII AK).

— Iz ovog rejona već je bio izvršen napad ustanika na Srb. Poznato je da je cilj ustanika železnička pruga, kako bi prekinuli ili ometali saobraćaj.

TERITORIJA VI ARMIJSKOG KORPUSA

— Primećena je jedna partizanska komanda u Slivnici (oko 12 km istočno od Dubrovnika) s jačom grupom ustanika (200—300 ljudi). (Iz pouzdanog izvora).

— Ustanici su 5. o. m. prekinuli železničku prugu između Jasenica-Luga (12 km severo-severoistočno od Dubrovnika) i Poljica (16 km severno od Dubrovnika)⁸. (Iz pouzdanih izvora).

Verovatno je reč o akciji ustanika već primećenih severno od Trebišnice, koji već duže dejstvuju prema železničkoj pruzi.

— Oko 400 ustanika okružilo je Beleniće (18 km severo-severozapadno od Dubrovnika). (Iz pouzdanog izvora).

— Ustanici koncentrišu jake snage za napad na Dragalj (29 km jugozapadno od Trebinja). Situacija kod mesnih nacionalista je očajna.

Pritisak ustanika iz Grahova na ovom području je veoma jak. Smatra se da nacionalisti ne mogu duže izdržati, tim više što oskudevaju u naoružanju i municiji.

— Na području između Slivlje (20 km severozapadno od Gacka) — Dubrjevići i Jugovići (15 km, odnosno 13 km severozapadno od Gacka) navodno se nalazi oko 2000 ustanika, koji

⁷ Napad je izvršio 1. bataljon 1. ličkog NOP odreda »Velebit« (tom V, knj. 4, dok. br. 62).

⁸ Sabotažu su izvršili delovi Južnohercegovačkog NOP odreda uz pomoć mesnog stanovništva (tom IV, knj. 5, dok. br. 8 i 15).

nameravaju da napadaju naše motorizovane kolone na putu Kifino Selo (8 km severoistočno od Nevesinja) — Gacko. (Od VI AK).

Već je izvešteno o prisustvu značajnih snaga u ovom rejonu koje imaju specifične zadatke.

— Na području između Kalinovika i Uloga navodno se sada nalazi oko 600 ustanika u grupama koje se stalno prebacuju iz jednog sela u drugo. (Od VI AK).

— Na planini Gradini (5 km zapadno od Uloga) navodno su postavljena dva artiljerijska oruđa i nekoliko mitraljeza. (Od VI AK).

Podatak nije potvrđen.

RAZNO

— Među muslimanskim izbeglicama koje su iz rejona Borča i Jezera stigle u Nevesinje utvrđena su dva slučaja pegavca. (Od VI AK).

BILTEN KOMANDE 2. ARMije OD 6. MAJA 1942. O TOKU
ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH
OPERACIJA »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI I O BORBAMA
PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA U HERCEGOVINI¹

KOMANDA 2. ARMije

Odbojen odeljak Ob. odeljenja

6. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 4

BOSNA

Istočna Bosna. — Usled diverzije na železničkoj pruzi Brod — Sarajevo 9 vagona je iskliznulo iz šina.² (Od nemačkog Odeljenja za vezu).

Jugoistočna Bosna. — Iz neproverenog izvora se saznaje da su partizanske jedinice okružile Tuzlu (italijansko Odeljenje za vezu u Sarajevu).

— Ustaničke četničke bande napale su i zapalile železničku stanicu Zenica. (Italijansko odeljenje za vezu u Sarajevu).

— Nemačka 718. divizija završila je pročešljavanje područja Drine i trougla Prače.

— Levo od rasporeda divizije »Taurinenze«, jedan nemački bataljon započeo je pročešljavanje rejona vodenih izvora kod Sarajeva.

— Grupa pukovnika Francetića započela je pročešljavanje u rejonu rukava Drine istočno od Srebrenice. Ranije je izvršeno pročišćavanje područja između Višegrada i Međeđe duž leve obale Drine, gde je 3. o.m. razoružano 1000 ustanika.³ Ne obazirući se na prisustvo našeg garnizona u Višegradu, pukovnik Francetić izvršava policijske funkcije prema stanovništvu. (Od Italijanskog odeljenja za vezu u Sarajevu).

— Divizija »Taurinenze«. — Ponovo je preduzela nastupanje i stigla na predviđenu liniju Kojta (22 km jugo-jugozapadno od Sarajeva) — Šabanci (19 km jugo-jugozapadno od Sarajeva) — dolina Železnice i dolina Jablanice (8 km severoistočno od Šabanca) — Gradina (3 km severoistočno od Jablanice) — k. 1261 (5 km severoistočno od Gradine). Uhvatila je

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1116—1119.

² Diverzije na žel. pruzi Brod—Sarajevo vršio je u to vreme 1. udarni bosanski bataljon u zajednici s borcima Zeničkog NOP odreda (tom IV, knj. 5, dok. br. 131).

³ Vidi dok. br. 25, objašnjenje 16.

dodir sa grupama ustanika koji se povlače prema jugu. Zauzeto je komandno mesto ustanika, na kome su se nalazile barake, opljačkana roba, jedan radio-prijemnik, jedan telefonski aparat i veliko skladište životnih namirnica.

— Divizija »Kačatori«. — Levom kolonom će, 6. o. m., započeti pokret prema Kalinoviku.

— Divizija »Pusterija«. — Pročešljano područje Kopači (5 km istočno od Goražda) — Miljeno (8 km južno od Kopača). Zarobljeno je 20 ustanika, od kojih je jedan verovatno komunistički rukovodilac. Nastavlja se kretanje radi zauzimanja polaznih položaja i izvršenja logističkih priprema za operacije na Foču.⁴

— Izviđanjem iz vazduha je ustanovljeno mnogo prekinutih puteva i porušenih mostova na pravcu Ulog — Kalinovik — Trnovo.⁵ Divizija »Taurinenze« je savladala prekreke na putu, koje su se sastojale od velikih betonskih blokova i železničkih šina. (Od Italijanskog odjeljenja za vezu u Sarajevu).

V i XVIII ARMIJSKI KORPUS

Nikakvi podaci od naročitog značaja.

VI ARMIJSKI KORPUS

— Ustanički delovi su noću 5. o. m. potopili bager na ušću Neretve, zatvorili tako kanal i zarobili hrvatsko osoblje. (Od VI AK). Prema neproverenim podacima, izgleda da je bager potopila sama posada.⁶ (Iz pouzdanog izvora).

— Ustanički delovi su primećeni u rejonu Jezero Aleksandar (18 km zapadno od Metkovića) — Desne (9 km zapadno od Metkovića). Naređeno je pročešljavanje celog rejona.

Verovatno je reč o delovima ustanika o čijem je prelasku preko Neretve izvešteno pre nekoliko dana, a koji su se priključili ustanicima s Pelješca koji su uspeli da umaknu našim poznatim akcijama pročešljavanja.

— Primećene su partizanske formacije u kretanju iz rejona Oblja (9 km jugozapadno od Kalinovika) prema Nevesinju i iz Jugovića (13 km severozapadno od Gacka) prema Planu (15 km severoistočno od Nevesinja). (Od VI AK).

— Prekinuta je železnička pruga Čapljina — Metković. Kompozicija je iskliznula iz šina. Intenzivna aktivnost ustanika u rejonu Hutova. (Iz pouzdanih izvora).⁷

⁴ Vidi dok. br. 41.

⁵ Rušenja na tom pravcu su izvršile jedinice Operativnog štaba Kalinovičkog sektora (tom IV, knj. 4, dok. br. 104).

⁶ Bager su potopili borci Biokovske partizanske čete (tom V, knj. 5, dok. br. 28).

⁷ Prugu Čapljina — Metković je porušio i, istovremeno, ž. st. Hutovo zauzeo Južnohercegovački NOP odred (tom IV, knj. 5, dok. br. 2).

— Izviđanjem iz vazduha je utvrđeno da je most kod Uloga potpuno izgoreo. (Od VI AK).

— Neposredno južno od Sarajeva (dolina potoka Železnica) deјstvuje jedna veća grupa partizana formirana u dva bataljona: bataljon iz Trebevića i bataljon iz Kalinovika. Komanda bataljona Trebević se nalazi u Kijevu (11 km južno od Sarajeva), a komanda bataljona Kalinovik u Trnovu (20 km južno od Sarajeva). Jačina dva bataljona varira od 700 do 1000 naoružanih ljudi. Raspolažu jednim brdskim topom sa svega 6 granata, sa dva ili tri mitraljeza, 26 puškomitraljeza i puškama M. 24. Izgleda da ne raspolažu većim količinama municije. (Od VI AK).

— Partizanske formacije iz mesta Obalj — Strašnica — Romani (na putu Ulog — Kalinovik) navodno se prebacuju prema Nevesinju. (Od V AK).⁸

— Iz više izvora se saznao da partizani iz rejona istočno od Gacka, navodno, napuštaju ovaj rejon da bi se s porodicama i stokom prebacili u Crnu Goru. (Od VI AK).

— Situacija u Hercegovini je osetno pogoršana i stalno se pogoršava. Partizani se infiltriraju na celom frontu kod Trebinja. (Od VI AK).

R A Z N O

— Među izbeglicama iz Jezera i Borča utvrđena su još 4 slučaja pegavca; bolesnici su juče upućeni u koncentracioni logor u Blagaj. (Od VI AK).

— Engleski avioni, koji su noću 30. aprila došli iz Egipta, spustili su na visoravan Morine (15 km severoistočno od Nevesinja) 10 padobranaca sa 2 radio-stanice, nekoliko mitraljeza i puškomitraljeza, municiju i 300.000 zlatnih franaka. Ljudstvo i materijal — za koje se smatra da su namenjeni Mihailoviću — navodno su pali u ruke partizana, koji su, posle kratkog postupka, streljali engleske vojnike pod optužbom da su izaslanici Londona zaduženi da podstaknu Mihailovića na borbu protiv boljševizma. (Iz pouzdanog ali neproverenog izvora — VI AK).⁹

— Hrvatski stražar je noću 6. o. m. kod Ilijde (zapadno od Sarajeva) ubio jednog alpinca iz divizije »Taurinenze«. (Od Italijanskog odjeljenja za vezu u Sarajevu).

⁸ Verovatno omaška; treba: VI AK.

⁹ Prema izveštaju koji je Moša Pijade krajem aprila dostavio vrhovnom komandantu NOP i DV Jugoslavije, engleski avion je kod Bijelog Polja bacio mitraljeze i puškomitraljeze za četnike. Međutim, oružje »je palo u neko muslimansko selo, pa su muslimani mali deo dali Talijanima a veći deo sakrili za sebe« (tom III, knj. 4, dok. br. 96).

— Iz pouzdanog izvora se saznaće da je pre dvadesetak dana general Mihailović bio u Bosni,¹⁰ u rejonu planine Ilmen.¹¹ Nemci nameravaju pojačati napore u cilju predaje četničkih grupa, kako bi ih naoružali protiv partizana i pokvarili sporazum između Mihailovića i Novakovića.¹² (Iz pouzdanog izvora).

— Hrvatske vlasti su pustile iz zatvora pukovnika Filipovića¹³ i vratile mu čin; pukovnik je odbio čin. (Iz pouzdanog izvora).

¹⁰ O kretanju Draže Mihailovića u tom periodu vidi dok. br. 52, objašnjenje 11.

¹¹ Tako u originalu.

¹² Reč je o generalu bivše jugoslovenske vojske Ljubi Novakoviću koji je krajem decembra 1941. i početkom januara 1942. pokušao da u istočnoj Bosni, u oblasti Sarajeva, organizuje posebnu četničku vojsku »koja bi kao ravnopravna imala da pregovara i sa trupama generala Draže [Mihailovića]«, (Proglas generala Novakovića Crnogorcima i Hercegovcima od 29. decembra 1941. u AVII, četn. fond, red. br. 32/5, k. 174; Nedatiрано писмо Dobrosava Jevđevića Ilijи Trifunoviću Birčaninu u AVII, četn. fond, reg. br. 6/10—1, k. 231).

Prema raspoloživim podacima, saradnja generala Novakovića i Draže Mihailovića nije ostvarena iako je Novaković to pokušavao. O tim pokušajima, u proglašu Crnogorcima od 28. juna 1942. Novaković, pored osatalog, piše: »ja sam na dan 15. juna prošle godine i koristeći prvi mrak, umakao iz valjevske bolnice i... došao u Ravnu Goru kod Suvobora. Tu sam našao ondašnjeg pukovnika, a sadašnjeg đeneralu i ministru vojnog g. Dražu Mihailovića, kome sam se, usmeno i pismeno, stavio na raspoloženje, ne tražeći nikakvo prvjenstvo i starešinstvo u četničkoj organizaciji... Nije mi savjetovao i nije mi dozvolio da ostanem kod njega, a nije mi ni poznato kakvi su ga razlozi rukovodili za ovo — možda je njegov odluka bila u najboljoj namjeri. No, bez obzira na sve to mi smo se razišli bez ikakvog sukoba... Docnije sam pošao na planinu Jahorinu kod Sarajeva... Na dan 8. januara ove godine došli su kod mene u s. Vrh Praču oko 25 četničkih starešina, koji su me umolili da se primim za četničkog komandanta operativnih trupa kod Sarajeva... brzim razvojem događaja, ostao [sam] usamljen i jedne noći koncem januara [1942] bio sam zarobljen od jedne čete partizana [1. proleterske brigade], nekadašnjih mojih »saveznika«. Morao sam poći kod njihovog Vrhovnog štaba u Foči, gde sam više od dva meseca bio...« Novaković zatim piše da je iz Foče pobegao noću 15/16. aprila 1942. zajedno sa članovima engleske vojne misije na čelu sa majorom Atertonom (Atherton Terence) i da je, krajem aprila 1942, preko vazduhoplovnog kapetana II klase bivše jugoslovenske vojske Radoja Nedeljkovića (člana Atertonove misije) koji je »uspio da se prebaci preko Lima i da dođe kod đeneralu Draže Mihailovića« uputio Draži pismo u kome mu se »stavio na raspoloženje«. U proglašu, Novaković dalje piše da koristi tu priliku (proglaš) da još jedanput naglasi da se stavlja na raspoloženje Ministru Vojske đeneralu g. Mihailoviću (AVII, četn. fond, reg. br. 7/3—1, k. 221). Opsirnije o Ljubi Novakoviću vidi tom II, knj. 3, dok. br. 54; AVII, četn. fond, reg. br. 8/2 —1, k. 20 i 5/11, k. 239 (istražni materijal i saslušanje Spasoja Dakića u vezi nestanka majora Atertona); Vladimir Dedić, Dnevnik, drugo izdanie, Jug. knjiga, Beograd, 1951, str. 98; F. N. D. Deakin, The Embattled Mountain — London, Oxford University Press, 1971.

¹³ Sulejman Filipović, domobrani pukovnik, hapšen je zbog održavanja veze s partizanima. Septembra 1943. on je sa svojom jedinicom prešao na stranu partizana (tom IV, knj. 4, dok. br. 98).

BILTEN KOMANDE 2. ARMije OD 7. MAJA 1942. O BOR-
BAMA PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA U BOSNI I
HERCEGOVINI I U GORSKOM KOTARU¹

Primerak br. 2 za Op. odeljenje

KOMANDA 2. ARMije
Odvojen odeljak Ob. odeljenja

7. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 5

BOSNA

Centralna Bosna. — Nov napad ustanika na železničku prugu Brod — Sarajevo, na odseku Nemila — Vranduk (14 km, odnosno 10 km severno od Zenice). Porušen most kod Nemile i, kao posledica povadenih šinskih polja, iz šina su iskliznuli vagoni mešovitog voza koji su prevozili velike količine životnih namirnica,² napadači su odneli životne namirnice, ali su ih hrvatske jedinice sustigle kod Gladovića (2,5 km severozapadno od Vranduka), savladale ih i spasle namirnice. (Od Italijanskog odeljenja za vezu u Sarajevu).

Jugoistočna Bosna. — Sektor divizije »Pusterija«. — Saznaje se da između Foče i Ahmovića (5 km jugo-jugozapadno od Goražda) železnica još uvek saobraća. (Od divizije »Pusterija«).

— Primećeni su 500 naoružanih ljudi severozapadno od Čajniča i druge grupe u pokretu prema rejonu Rudog; u Obarde (13 km jugoistočno od Pljevalja) i Komorane (rejon 10 km jugoistočno od Obarda) navodno je stiglo 1000 naoružanih ljudi iz rejona Čajnica. (Od divizije »Pusterija«).

— Noću 5. o.m. ustanici su izvršili napad na garnizon Miljeno (5 km severozapadno od Čajniča); napad je odbijen. Bilo je gubitaka i na jednoj i na drugoj strani. (Od divizije »Pusterija«).³

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u Arhivu VII, NAV-T-821, r. 68/1113—1115.

² Vidi dok. br. 43.

³ Napad na delove divizije »Pusterija« kod s. Miljenog (na putu Čajniče—Goražde) izvršili su dva bataljona 2. proleterske NOU brigade i jedan bataljon 1. proleterske NOU brigade. Prema obaveštenju Vrhovnog komandanta NOP i DV Jugoslavije od 7. maja 1942. Operativnom štabu NOP i DO za Hercegovinu i južnu Dalmaciju, ubijeno je i zarobljeno preko 150 vojnika, dok su gubici partizana iznosili 8 ranjenih (tom II, knj. 4, dok. br. 16).

— Završena je izrada skela na Drini u Goraždu radi održavanja veze s nemačkim jedinicama. (Od divizije »Pusterija«).

TERITORIJA V ARMIJSKOG KORPUSA

— Diverzija ustanika na železničkoj pruzi između Delnica i Lokava; lokomotiva, tender i prtljažna kola su iskliznuli iz šina.⁴ (Od V AK).

— Kod Bribira (5 km severozapadno od Novog) 15 ustanika je napalo i zapalilo poštanski autobus Plase—Novi.⁵ (Od V AK).

Reč je o akciji poznate ustaničke grupe dislocirane severno od Novog, koja kontroliše obalski put.

TERITORIJA XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

— Kolona koja je 4. o.m. iz Ključa krenula prema Petrovcu stigla je naveče u Bravsko (25 km jugozapadno od Sanskog Mosta), gde je na nju otvorena jaka puščana i mitraljeska vatra sa okolnih visova. Ova kolona se 5. o.m. sukobila sa ustaničkim bandama u rejonu Latinovića (6 km severoistočno od Bos. Petrovca)⁶ (Od XVIII AK).

TERITORIJA VI ARMIJSKOG KORPUSA

— Naša jedinica koja je 7. o.m. pročešljavala desnu obalu Neretve napadnuta je i savladana kod Ploča (18 km zapadno od Metkovića) od veoma jakih ustaničkih snaga. Napadnuta su i naša ojačanja koja su pristigla.⁷ (Od VI AK).

Reč je o ranije pomenutoj aktivnosti ustanika u rejonu Ploča i Neretve.⁸

— Primećene su jake grupe ustanika (oko 300 ljudi koji su stigli iz rejona Trebinja) u rejonu Golubinac—Kijevo—Beleniči (20 km, odnosno 17 km severo-severozapadno od Dubrovnika). Iz naknadnih podataka se saznaće da je zapaljeno mesto Beleniči. (Od VI AK).

— Partizanski dezerter je izjavio da se u Slivnici (12 km istočno od Dubrovnika) nalaze komande jednog partizanskog bataljona i skladište životnih namirnica. (Od VI AK. Izveštaj potvrđuje naš raniji podatak).

⁴ i ⁵ Te akcije je izvršio 2. bataljon 5. operativne zone Hrvatske (tom V, knj. 4, dok. br. 64).

⁶ Kolonu su napali delovi 1. i 5. krajiškog NOP odreda (tom IV, knj. 5, dok. br. 26 i 37).

⁷ Verovatno je reč o napadu Biokovske partizanske čete na italijansku kolonu kod s. Boćine, blizu Metkovića (tom V, knj. 4, dok. br. 114, knj. 5, dok. br. 28).

⁸ Vidi dok. br. 43.

— U rejon Vrbanje—Kruševica (oko 17 km zapadno-severozapadno od Risna) primećen je povratak delova koji su se ranije bili prebacili na područje Nikšića. Stoga je jačina partizanskih snaga između Kruševice i Mokrina (4 km severo-severozapadno od Herceg-Novog) ponovo narasla na oko 800 ljudi. (Od VI AK).

— Izvešteno je da partizani nameravaju napasti jaku muslimansku grupu u Bjeljini (26 km jugoistočno od Konjica). Napad bi trebalo da izvrše tri partizanska bataljona (»Konjic, Kalinovik i Trnovski«), ojačana takođe jednim udarnim bataljonom. Jedan deo bataljona »Konjic« trebalo bi da se prebaci u rejon Grušće (16 km jugoistočno od Konjica) sa zadatkom da spreči muslimanske snage da umaknu prema Konjicu. (Od VI AK).

Muslimani s područja Konjica navodno organizuju jedinicu sastava 350—500 ljudi, koja bi od Rakitnica—Umoljani (25 km, odnosno 21 km istočno od Konjica)—Lukovac (3 km severno od Konjica)—Lukovac (3 km severno od Rakitnice) trebalo da krene prema Trnovu (na put južno od Sarajeva) da bi se priključila našim jedinicama u borbi protiv ustanika. (Od VI AK).

R A Z N O

— Hrvatski pukovnik Šimić,⁹ komandant garnizona Varcar-Vakuf,¹⁰ zaključio je sporazum s četničkim jedinicama jačine oko 2000 ljudi, od kojih 500 dobro naoružanih, u rejonu istočno od Varcar-Vakufa. Uslovi sporazuma: četnici priznaju NDH i, budući da su dobili pravo da ostanu naoružani, znak odanosti Poglavniku, boriće se protiv partizanskih bandi u pomenu-tom rejonu.¹¹ (Ob. grupa Sarajevo).

— Iz pouzdanog ali neproverenog izvora se saznaće da su 29. aprila u hrvatskoj kasarni severno od Mostara uhapšena tri oficira kada su iz kasarne iznosili municiju koju su uzeli iz skladišta. (Od VI AK).

— Vrhovni komandant partizana cele Jugoslavije je takozvani »Tito«, koji se sada nalazi u Foči. (Od VI AK).

⁹ Franjo

¹⁰ Sada: Mrkonjić-Grad.

¹¹ Reč je o sporazumu od 27. aprila 1942. između komandanta četničkog odreda »Petar Kočić« i predstavnika NDH o zajedničkoj borbi protiv NOP-a i o međusobnom priznanju (tom IV, knj. 4, dok. br. 102, knj. 5, dok. br. 56).

DOPUNSKA NAREDENJA KOMANDANTA 2. ARMije GENERALA ROATE OD 7. MAJA 1942. »BORBENOJ GRUPI BADER« I ITALIJANSKOM 6. ARMiJSKOM KORPUSU ZA IZVOĐENJE OPERACIJE »FOČA«¹

Prilog uz Ia br. 150/42. Pov. k-dni predm.

KOMANDA 2. ARMije
Br. 221/Op. Tr.

7. 5.1942.

Predmet: Operacija Trio II.²

Karta: 1:100.000, list Višegrad — Sarajevo — Konjic — Gacko — Nevesinje.

KOMANDI »BORBENE GRUPE BADER«
KOMANDI VI ARM. KORPUSA
KOMANDI AVIJACIJE
i na znanje

INTENDANTURI 2. ARMije

1.) 10. maja u 00,00 časova stupa na snagu nova podela snaga.³

K-da 2. arm.	Borbena grupa gen. Badera	{ 718. nemačka divizi- ja, sada potčinjene hrvatske trupe
	VI arm. korpus	

¹ Snimak prevoda dokumenta na nemačkom jeziku (pisanog na mašini) u AVII, nem. fond, NAV-T-501, r. 257/1205—6.

² Reč je o operaciji »Foča«, a ne »Trio II« (vidi dok. br. 25 i 33).

³ Prema sporazumu u Opatiji (vidi dok. br. 25), neposredno rukovođenje operacijama »Trio« povereno je generalu Baderu. Međutim, »5. maja, za Borbenu grupu [Bader] potpuno iznenada, neposredno rukovođenje operacijama je — posle dogovora nemačke i italijanske vrhovne komande — primila Komanda italijanske 2. armije. Time je stavljen van snage tač. 5 Sušačkog protokola: »general Bader će — potčinjen K-di 2. armije

- 2.) Za nastavljanje operacija do linije koja mora da bude dostignuta 12. 5. važe već izdata naređenja Borbene grupe gen. Badera.⁴ Ipak bi bilo dobro da u liniju koja treba da bude dostignuta do 12. 5. budu uzeti takođe celo zaleđe Jajhorine do vrha Trijeska (k. 1806) i Golica (k. 1698), uklj., kako bi s te strane bili sigurni u trenutku koncentričnog nastupanja na Foču. Sledstveno tome, desno krilo 718. nemačke div., kao što je gore pomenuto, biće istaknuto. Mora se uzeti u obzir mogućnost da će zbog velike koncentracije ustanika, za koju je izvešteno iz rejona Foče, nastupanje (odnosi se na dan naveden u odeljku III ovoga lista) bar jednoga dela trupa div. »Taurinenze« i 718. peš. div. navedenim pravcem, na Foču morati da se preduzme znatno ranije, da bi se potpomogla tamo angažovana div. »Pusterija.«

Desna kolona div. »Kačatori« će i dalje vršiti zaprečavanje rejona Gacka.

- 3.) Za drugi deo tekućih operacija — s početkom (izuzetno promene) 14. maja — uglavnom ostaju na snazi smernice izdate od strane Komande Borbene grupe generala Badera.⁵

Sa zadržanim pravom na izdavanje naređenja na osnovu nastale situacije.

Div. »Taurinenze« iskoristiće mogućnost da jednim delom trupa sa severa olakša operacije levog krila div. »Kačatori« ka Kalinoviku. Desno krilo div. »Kačatori« treba da bude spremno za nastupanje u pravcu Foče.

- 4.) Svi zahtevi za angažovanje avijacije moraju se upućivati Komandi za taktičko dejstvo avijacije u Dubrovniku.

Ipak ostaju na direktnom raspolažanju: Borb. grupi gen. Baderu sadašnje hrvatske vazdušne snage.

Div. »Taurinenze«: Roda (Štorh), koji avion će biti prebačen u Butmir.

— lično rukovoditi operacijama». General Roata je usmeno naredio da dosadašnja naređenja Borbene grupe Bader o obrazovanju fronta okruženja [vidi dok. br. 41] ostaju i dalje u važnosti i da će do stupanja na snagu novog uređenja [10. maja u 0.00 časova] — komandovati general Bader». (AVII, nem. fond, NAV-T-501, r. 257/1197—1203: zaključeni izveštaj generala Badera od 20. maja 1942. o operaciji »Foča«). Kao povod za preuzimanje neposrednog rukovodenja operacijama od strane Komande italijanske 2. armije iskorisćen je dotadanji neuspešni razvoj operacija, za koji je okrivljena Komanda »Borbene grupe Bader« pošto su »Nemci ranije počeli ugovorene operacije, tj. 16. 4. umesto, kao što je dogovorenno, 25. 4« i time omogućili da se »ustanici... povuku našavši svuda rupe; jer Italijani nisu mogli da završe svoj razvoj pre 25. 4« (AVII, nem. fond, NAV-T-501, r. 248/110; zabeleška potpuk. Kogarda o razgovoru sa italijanskim generalom Fabrijem).

⁴ i ⁵ Vidi dok. br. 41.

- 5.) Taktička komanda 2. armije — za telefon, telegraf i radio-telegraf pod kamuflažnim imenom »Malaga« — još u toku 8. maja biće prebačena u Dubrovnik. Dnevni izveštaji, sa zaključkom u 16 čas., svakodnevno do 19 časova. U hitnim slučajevima u svako doba. Molim da se u izveštajima ili prilogu navode bar približni brojevi sopstvenih i neprijateljskih gubitaka, streljanih, zarobljenika i onih koji su se predali, a takođe najvažniji podaci o neprijatelju.⁶

Za tačn. prep.
Zanusi
generalštab. pukovnik

Komandujući general
potp. Roata

Za tačn. prevoda
[potpis nečitak]
zonderfирер (C)

BR. 46

DEPEŠA KOMANDE PRISTANIŠTA METKOVIĆ OD 7. MAJA 1942. KOMANDI 2. ARMIIJE O POTAPANJU DVA BAGERA NA UŠČU NERETVE¹

Telegram	KOMANDA 2. ARMIIJE OPERATIVNO ODELJENJE
OD MORNARICE METKOVIĆ ²	№ 10321
KOM-DI 2. ARMIIJE	Primljeno 8. maja 1942—XX

O.p.

4

c

N. 154

Dana 4. tekućeg određen motorni brod da se u 22 časa uputi na ušće Neretve sa ugašenim motorom da bi kontrolisao posade remorkera i glibodera. U 2 časa dana 5.-og zatečen gliboder bez posade i jedan motorni brod, koji se otisnuo sa gata na jug

¹ Original prijemne depeše (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 14/4, k. 283.

² U Metkoviću se nalazila Komanda luke, koja je bila potčinjena Vojno-pomorskoj komandi Split (vidi dok. br. 79).

sakriven pomrčinom. Opomenut, brod je zaustavljen, i nađena su 2 naoružana čoveka, koji su uhapšeni. Ponovo osmotren brod pomoću ljudi koji su skočili u more. Stigavši ga, konstatovali su da se radi o peljarskim sredstvima koja su posedovali ustanici. Pošto se u podne vratio na ušće, ustanovio je potapanje glibodera 4 i 5 usled otvaranja kingstona. Popušten lanac sidra glibodera 4 da bi dozvolio prolaz kroz ušće. Pregledan je gliboder 5, potpuno potopljen, i izvršeno je izviđanje na kopnu, ustanovivši uništenje raznih mašina.³ Prema naređenju generala komandanta sektora produžen zadatak na kopnu da se uspostave dve veze sa avionima koji operišu u zoni Ragustinet (Rogotina?) — Ploče. Vratio se u Metković 6. tekućeg u 5,30. U 14 časova istoga dana izašao s finansijskim motornim čamcem iz Makarske (MB—38) i motornim brodom MB—95 ove komande. Uputio sam se na palubu T7 a zatim u pristanište Ploče da bih uspostavio vezu s vojnom jedinicom koja tamo operiše i koja je, izgleda, opkoljena. T7 izvršio artiljerijsko gađanje. Komanda sektora Metković uputila u 18 časova pojačanja. Iz Gruža stiglo 40 vojnika koji će vršiti zaštitu radova na ušću. Organizovan je njihov smeštaj od strane nadležnog personala. Uz mogućnu pomoć ljudstva glibodera moguće je preći ušće Neretve s velikom brižljivošću. Motorni brod MP-95 nastavlja neprekidni nadzor Neretve i primanje zadataka od ove komande sektora. Motorni brod je potpuno razoružan — neka se hitno traže pogodna sredstva.

Potpisao komandant pristaništa
kapetan Bruno Gregoreti [Gregoretti]

Kom-da 2. armije
Vojna pošta 10, 7. maja 1942—XX, časova 23,30

³ Bagere su potopili delovi Biokovske partizanske čete. Istovremeno, oni su razrušili i instalacije u luci Ploče (tom V, knj. 4, dok. br. 114; knj. 5, dok. br. 28).

BILTEN KOMANDE 2. ARMije OD 8. MAJA 1942. O TOKU ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH OPERACIJA »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI I O BORBAMA PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA U HERCEGOVINI I GORSKOM KOTARU¹

**KOMANDA 2. ARMije
Obaveštajno odeljenje**

8. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 6

B O S N A

— *Istočna Bosna.* Uspostavljen je železnički saobraćaj na pruzi Sarajevo—Brod i Doboј—Tuzla. (Od Ital. odeljenja za vezu u Sarajevu).

— *Jugoistočna Bosna.* Nemačka 718. pešad. divizija nastavila je nastupanje prema polaznom položaju, predviđenom za 12. o.m.²

Krajnji desni bok divizije dobro je povezan s levim bokom divizije »Taurinenze« u rejonu Orčevih Voda (oko 12 km jugoistočno od Sarajeva).

Pročešljavanje je 8. o.m. izvršeno do puta Renovica (5 km istočno od Praće)—Osječani (8 km severozapadno od Goražda); neprijatelj se posle kraćeg otpora povukao prema jugozapadu. Gubici: 10 ustnika poginulo, 54 zarobljena i nešto plena.³

— General Bader je naredio da divizija »Pusterija« i 718. pešad. divizija zauzmu polazni položaj za napad ranije, tj. 10. o.m.⁴

— *Grupa Francetić* pročešljava rukav Drine i rejon Srebrenice. Kontrola na odseku Drine između Višegrada i Goražda poverena je hrvatskom bataljonu.

— *Divizija »Taurinenze»:* Na desno krilo divizije »Taurinenze«, koja je 7. o.m. stigla na liniju k. 1223—Tisovac (4,5 km južno od Trnova), neprijatelj je izvršio protivnapad. Vlastiti gubici: 8 mrtvih i 10 ranjenih; neprijateljski gubici: procenjeni na oko 200. Posle zauzimanja visoravnog zapadno od Trnova nastavlja se naš pritisak prema Dobrom Polju (9 km jugoistočno

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1107—1109.

² i ⁴ Vidi dok. br. 45.

³ Vidi dok. br. 25, objašnjenje 16.

od Trnova), gde su se ustanici povukli posle napuštanja Trnova.⁵ — Levo krilo divizije »Taurinenze« uspostavilo je dodir s ne-mačkim bataljonom koji dejstvuje prema Bistrici (17 km za-padno od Prače) u cilju deblokiranja sarajevskog vodovoda. — Vazdušnim izviđanjem je 8. o.m. primećena jedinica divizije »Taurinenze« u rejonu k. 1383 (oko 4 km severozapadno od Dobrog Polja).

— Neprijatelj je organizovao liniju otpora severoistočno od Dobrog Polja, na brdima Rogoj (1 km severno od Dobrog Polja) i Igrište (7 km severoistočno od Dobrog Polja), zapadno od Dobrog Polja, u Boljanovićima (4 km zapadno od Dobrog Po-lja) i na pl. Čelini (7 km zapadno-severozapadno od Dobrog Po-lja), sa ojačanjima koja su s juga već pristigla i još pristižu.⁶ Postoji bojazan da neprijatelj stigne u dolinu Ljute (15 km za-padno od D. Polja) između planinskih lanaca Treskavice i Bjela-šnice i da nadiranje usmeri prema Rakitnici i Dujmovićima (14 km, odnosno 7 km zapadno od Trnova).

— Hrvatski milicioneri su izvršili zločine u selima okupi-ranim od naših jedinica, ubijajući žene i decu.⁷ (Od Ital. odelje-nja za vezu u Sarajevu).

— *Divizija »Pusterija«.* Posle podne 6. o.m. jake grupe komunista napale su motorizovanu kolonu za snabdevanje između Čajniča i Pljevalja.⁸ Brzim protivdejstvom delova za osigura-nje ustanici su raspršeni. (Od komande jedinica Crne Gore).

— *Divizija »Pusterija«* je 8. o.m. započela marševanje pre-ma Foči.⁹ (Od Ital. odeljenja u Sarajevu).

— *Divizija »Kačatori«.* Prednji delovi motorizovane kolone su 8. o.m. u 14 časova ušli u Ulog.¹⁰ (Od ital. komande za vezu sa Baderom).

TERITORIJA V ARMIJSKOG KORPUSA

— Grupa ustanika napala je i savladala patrolu za osigura-nje pruge između Gomirja i Ljuboštine (6 km, odnosno 10 km jugoistočno od Vrbovskog). (Od V AK).

— Pripadnici granične milicije (150 ljudi) iz Bosljive Loke sukobili su se 7. o. m. u Kočićinu (10 km severno od Delnice) sa ustaničkim snagama i zadali im gubitke. (Od V AK).

⁵ i ⁶ Delove divizije »Taurinenze« je na Rogoju (prevoju južno od Trnova) zaustavilo pet bataljona Kalinovičkog NOP i Fočanskog NO do-brovoljačkog odreda (tom IV, knj. 5, dok. br. 8; Oslobođilački rat, knj. 1, str. 203).

⁷ Opširnije o zločinima i teroru okupatora i ustaša nad narodom istočne Bosne u toku operacije »Trio« vidi saopštenje Vrhovnog štaba NOP i DV Jugoslavije od 8. maja 1942 (tom II, knj. 4, dok. br. 17).

⁸ Vidi dok. br. 45, objašnjenje 3.

⁹ Vidi dok. br. 41.

¹⁰ Neprijatelj je zauzeo Ulog pošto je prethodno na Morinama sa-vladao otpor delova Fočanskog NO dobrovoljačkog i Kalinovičkog NOP odreda (tom II, knj. 4, dok. br. 24).

— Na ambulantna kola koja su se, uz osiguranje, kretala prema Grižanima (4 km severoistočno od Crikvenice) otvorena je 7. o.m. vatra rafalima iz automatskog oružja kod pomenutog mesta. (Od V AK).

— Iz hrvatskog izvora se saznaće da se oko 300 ustanika sa dva tenka, jednim topom i jednim minobacačem koncentriše kod Saborskog (15 km jugoistočno od Plaškog). Hrvatskom garnizonu (oko 150 ljudi) navodno su uputili poziv na predaju. (Od V AK).

TERITORIJA XVIII ARMJSKOG KORPUSA

— Jedna jaka ustanička jedinica je u rejonu Bravskog, k. 796 (16,5 km istočno od Bos. Petrovca) napala VII bataljon crnih košulja koji se nalazio na osiguranju puta Petrovac—Ključ.¹¹ Akcija je još u toku. U podršci su intervenisale naše jedinice. (Od XVIII AK).

TERITORIJA VI ARMJSKOG KORPUSA

— Železnička pruga Dubrovnik—Metković. Jaki ustanički delovi i dalje se zadržavaju u rejonu severno od pruge, na odseku između Ravnog i Hutova. (Od VI AK).

— Primećeno je da se ustanici koncentrišu severno i severoistočno od Hutova. (Od VI AK).

— Iz pouzdanog izvora se saznaće da se oko 300 partizana nalazi u rejonu Uloga; njihov veći deo je grupisan u pravcu Obrnje (2,5 km jugo-jugozapadno od Uloga). U ovom rejonu se navodno nalazi i jedna proleterska brigada, koja je pobegla s planine Romanije, i to veoma jaka i dobro naoružana (navodno raspolaže minobacačima i sa 1—2 topa).¹² (Od VI AK).

— U trouglu Ulog—Plužine—Borač ustanička glavnina navodno iznosi oko 3000 ljudi.¹³

— U rejonu Nevesinja partizani nameravaju da zatruju vode otrovnim materijama kojima raspolažu.

R A Z N O

— Ministar Vrančić¹⁴ je 3. o.m. stigao u Mostar. Preduzeta je intenzivna politička aktivnost, s posebnim ciljem da se muslimani privuku za hrvatsku politiku. Aktivnost Vrančića nije urodila plodom. (Od VI AK).

¹¹ Napad su izvršili delovi 1. i 5. krajiškog NOP odreda (tom IV, knj. 5, dok. br. 26 i 37).

¹² i ¹³ O rasporedu i zadacima partizanskih jedinica u tom periodu u istočnoj Bosni, Hercegovini i Crnoj Gori vidi tom II, knj. 4, dok. br. 24 (obaveštenje načelnika VŠ NOP i DV Jugoslavije od 10. maja 1942. Štabu 1. proleterske NOU brigade).

¹⁴ Vjekoslav

BILTEN VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 9. MAJA 1942. O TOKU ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH OPERACIJA »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI I O BORBAMA PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA U HERCEGOVINI¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«²

Taktička komanda — Obaveštajno odeljenje

9. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 7

B O S N A

— *Jugoistočna Bosna.* Divizija »Taurinenze«: pošto je 9. o.m. zauzela Trnovo, nastupa sa zadatkom da zauzme raspored na liniji Dobro Polje—k. 1093—k.1599 (8,5 km jugoistočno, 3,5 km severoistočno, odnosno 13 km severoistočno od Trnova). Prilikom zauzimanja Dugačke kose (3,5 km južno od Trnova) ustanici su pružili jak otpor, a njihov broj se u toku borbe povećao od 400 na 1000 ljudi. Neprijateljski gubici: 83 mrtva (prebrojano); ukupni gubici oko 200 ljudi. — Između Kijeva (10,5 km severo-severozapadno od Trnova) i Trnova naišlo se na velik broj prepreka na putu i na dva srušena mosta. Levo krilo divizije »Taurinenze« uspostavilo je dodir sa Hrvatima kod Pavlovca (13 km severo-severoistočno od Trnova). (Od Ital. odeljenja za vezu u Sarajevu).³

— *Divizija »Pusterija«:* na maršu, kako bi u toku dana stigla na liniju rukav Drine (12 km zapadno od Miljenog)—Guvništa (15 km zapadno od Čajniča)—Han-Soha (2 km južno od Guvništa). Bataljon »Val Natizone« započeo je pokret u cilju zauzimanja desne obale Drine. (Od ital. komande pri generalu Baderu).

Primećene su grupe ustanika u mestima Rosomani, Bezujno i Prvanj (9 km zapadno, 6 km zapadno-severozapadno, odnosno

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1104—1106.

² Po naredenju Vrhovne komande, Komanda 2. armije je 9. maja 1942. dobila naziv: Viša komanda oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« (Comando Superiore FF. AA. Slovenia—Dalmazia, skraćeno: »Supersloda«). Vidi tom V, knj. 4, dok. br. 117.

³ Vidi dok. br. 47.

7 km severozapadno od Čajniče). (Od Komande jedinica Crne Gore).

U rejonu Slatina—Ifsar (13 km zapadno, odnosno 7 km zapadno od Čajniča) nalazi se jedna ili dve internacionalne proleterske brigade.⁴ (Od Komande jedinica Crne Gore).

Javlja se o napadima na putevima u pozadini i o grupisanju jakih ustaničkih snaga na području Pljevalja. (Od ital. komande pri generalu Baderu).

— *Divizija »Kačatori«:* stigla na liniju primećenu iz aviona, i to: Jezero—Obrnja (4,5 km jugozapadno i oko 2,5 km jugo-jugozapadno od Uloga). Komanda divizije u Pandurici (1 km jugozapadno od Obrnje).

— *Nemačka 718. divizija i hrvatske jedinice:* jedinice u prvom ešelonu: 738. pešad. puk s tri bataljona između Crnog vrha (14 km severoistočno od Trnova), Bistrice (2 km jugoistočno od Crnog vrha) i Dervente (2 km jugo-jugoistočno od Prače). Dva bataljona 750. pešad. puka: Crijetež—Ostro (10 km, odnosno 6 km severozapadno od Goražda)—Goražde; artiljerija i jedan bataljon 750. pešad. puka još su zaostali. — U drugom ešelonu: hrvatski konjički puk (Rajman) drži put između Renovice i Višegrada. (Od ital. komande pri generalu Baderu).

— *Grupa Francetić:* između Višegrada i Zvornika. (Od ital. komande pri generalu Baderu).

TERITORIJA V ARMIJSKOG KORPUSA

Nikakvih novih podataka.

TERITORIJA XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

— Na naša motorna vozila na putu Resanovci (12 km jugozapadno od Drvara)—Drvar ustanički delovi su otvorili vatru iz pušaka i automatskog oružja. Pretrpljeni su manji gubici. (Od XVIII AK).

TERITORIJA VI ARMIJSKOG KORPUSA

— Nastavlja se pritisak ustanika u rejonu severno od Hrasna i Hutova (jugoistočno od Metkovića) i u rejonu Čapljine, istočno od Neretve.⁵ (Od VI AK).

⁴ Reč je o proleterskim NOU brigadama.

⁵ Na tom terenu je tada dejstvovao 6. hercegovački udarni bataljon (formiran 5. maja 1942. u s. Hrasnu, kod Stoca, od izabranih boraca Stolačkog, Ljubinjskog, Sitničkog i Bilećkog bataljona Južnohercegovačkog NOP odreda. Vidi tom IV, knj. 5, dok. br. 8; »Hercegovina u NOB«, str. 231, 265, 281.

Na putu Foča—Kalinovik porušan je most, 16 km istočno od Kalinovika. I sam put je srušen na nekoliko mesta.⁶ (Od VI AK).

— Partizanske formacije južno od Kalinovika navodno se sastoje od bataljona »Zagorski« (oko 500 ljudi), bataljona »Obaljski« (700—800 ljudi) i od delova partizanskih formacija koje su se vratile iz borbi kod Borča (oko 1000 ljudi, raspoređenih između sela Romani, Obalj i Strane (duž puta Ulog—Kalinovik).⁷ (Od VI AK).

— Partizanske formacije tučene u rejonu Lipnik—Samobor (područje Gacka)⁸ navodno su se povukle u pravcu rejona Golije (oko 24 km jugoistočno od Gacka—granica Crne Gore), ostavivši u mestu slabe debove. (Od VI AK).

— Na području jugoistočne Hercegovine među potlačenim stanovništвом ponovo oživljava nacionalistički pokret. Podstiču ga vesti o najnovijim uspesima pukovnika Stanišića,⁹ rukovodioca nacionalističkih jedinica koje se bore protiv partizana u Crnoj Gori. Komunistička propaganda je sada usmerena samo na omladinu i ne obazire se na ostalo stanovništvo.

U partizanskim jedinicama na području Grahova i okoline navodno se nalaze mnogi nacionalisti koji očekuju pogodan trenutak da dezertiraju. (Od VI AK).

— Životne namirnice koje su partizani oduzeli stanovništву na području jugoistočno od Trebinja uskladištene su u šumama Bijela gora (17 km jugoistočno od Trebinja), u barakama koje su podešene kao skladišta i bolnice. (Od VI AK).

— Gusta telefonska mreža povezuje veće partizanske centre jugoistočne Hercegovine međusobno i s mestima Gornje Polje—Šavnik—Žabljak u Crnoj Gori. (Od VI AK).

R A Z N O

— U Žabljaku, Kolašinu i Foči utvrđeno je prisustvo ustnika-specijalista, koje su engleske podmornice iskrcale na dalmatinsku obalu. (Od Nemač. odjeljenja za vezu).

⁶ Vidi dok. br. 43.

⁷ Na tom području su se tada nalazile snage Fočanskog NO dobrovoljačkog i Kalinovičkog NOP odreda. Obaljski dobrovoljački bataljon Kalinovičkog NOP odreda predao se italijanskim jedinicama (tom V, knj. 4, dok. br. 24; tom IV, knj. 5, dok. br. 8).

⁸ Odnosi se na Gatački bataljon Severnohercegovačkog NOP odreda i delove 4. udarnog bataljona Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu, koji su 7. maja vodili borbu protiv 52 puka divizije »Kačatori dele Alpi« u rejonu Lipnik—Samobor (tom III, knj. 4, dok. br. 25; tom IV, knj. 5, dok. br. 8).

⁹ Bajlo

BILTEN VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 10. MAJA 1942. O TOKU ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH OPERACIJA »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI I O BORBAMA PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA U GORSKOM KOTARU I HERCEGOVINI¹

Primerak br. 2

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«

Taktička komanda — Obaveštajno odeljenje

10. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 8

BOSNA

Jugoistočna Bosna. Divizija »Taurinenze«: nastupala je bez većih smetnji i stigla do u blizinu Dobrog Polja (9 km jugoistočno od Trnova), Biča (4 km istočno od Trnova) i Delijaša (7 km severoistočno od Trnova).² Izvršen je prepad na Boljanoviće (6,5 km južno od Trnova), gde je nađena napuštena neprijateljska bolnica. U toku nastupanja, levo krilo je u Grahovu dolu (14 km severoistočno od Trnova) uhvatilo vezu s nemačkim bataljon koji dejstvuje južno od Sarajeva.

— Divizija »Pusterija«: sa bataljonom »Val Natizone« drži desnu obalu Drine od Goražda (isključno) do Gunjevića (9,5 km jugozapadno od Goražda); sa ostalim bataljonima nastupa pravcem prema Foči. Avijacija je 10. o. m. u 11 č primetila jedinice u Guberi (9 km jugo-jugozapadno od Gunjevića).

U pozadini, odbijeni su novi napadi ustanika na Miljeno (5 km severozapadno od Čajniča).

Izviđanjem iz vazduha utvrđeno je da je porušen most kod Foče.

— Divizija »Kačatori«: prethodnica je, savladavši slabiji otpor, forsirala Neretvu i stigla u Strane (2,5 km severo-severoistočno od Uloga).

— Nemačka 718. pešad. divizija: u nastupanju s krilima u visini kretanja italijanskih divizija koje se nalaze na bokovima. Zauzet je mostobran Goražde, na desnoj obali Drine. Odbačeni

¹ Snimak originala (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1101—1103.

² Vidi dok. br. 48.

nastupanjem 718. pešad. divizije s linije Prača — Derventa — k. 1176 — Hranjen — Oštiro — Goražde, ustanici se povlače prema jugu i jugozapadu.

— Nemci izveštavaju da se naoružani ljudi i izbeglice kreću gornjim tokom Drine i da su neometano prešli u Bukovik (18 km jugo-jugoistočno od Foče).

— Primećene su izbeglice u dolini gornjeg toka Neretve. (Od Ital. komande pri pukovniku Baderu).

— Četnici koji su se predali 3. alpinskom puku izjavili su da se u Trnovu nalazio jedan bataljon od četiri čete ukupne jačine 400 ljudi, od kojih 380 četnika. Na području Igmana (jugoistočno od Sarajeva) nalazio se jedan bataljon jačine 400 ljudi, a u Biovićima jedan bataljon iste jačine. Ova tri bataljona više ne postoje, jer se njihovo ljudstvo jednim delom predalo, a drugi deo se rasturio. U Orahovici (6,5 km jugo-jugozapadno od Prače) nalazi se jedan bataljon. Jedan bataljon jačine 300 ljudi kreće se pravcem Dobro Polje — Kalinovik. U Orahovici se nalazi cela komunistička brigada od osam bataljona, svaki jačine po 200 ljudi. Jedna druga komunistička brigada iste jačine navodno se nalazi u rejona Borča. Navodno svi komunistički delovi treba da krenu prema Crnoj Gori.³ Izgleda da nameravaju pružiti otpor u rejonu Kalinovika. (Od Ital. odeljenja u Sarajevu).

— Potpukovnik Francetić, koji se sada nalazi u Srebrenici na ponovnom pročešljavanju rukava Drine, navodno namerava da s muslimanskim jedinicama koje je on formirao, a koje se nalaze na području Višegrada, dejstvuje u pravcu Prijepolja (Sandžak) s ciljem da stvori povoljnu situaciju za pripajanje jednog dela Sandžaka Hrvatskoj. (Od Ital. odeljenja u Sarajevu).

— *Istočna Bosna.* Izvešteno je da je Tuzla okružena. (Od VI AK).

TERITORIJA V ARMIJSKOG KORPUSA

— Na našu motorizovanu kolonu koja je sa osiguranjem krenula iz Gerova prema Delnicama ustanici su 8. o. m. otvorili vatru iz automatskog oružja u blizini Delnica.⁴ (Od V AK).

— Noću 9. o. m. jedna grupa od 50 partizana, naoružana mitraljezima i puškama, napala je hrvatske žandarme u Severinu na Kupi (10 km severoistočno od Vrbovskog). Napadači su odbijeni. (Od V AK).

— Partizanski delovi su 9. o. m. napali školu u Plavči Dragi (5 km istočno od Plaškog). Usled naše intervencije neprijatelj je odustao od napada. (Od V AK).

³ Vidi dok. br. 25, objašnjenje 16.

⁴ Kolonu su napali delovi 2. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 4, dok. br. 64 i 78).

TERITORIJA XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

Nikakvi značajni podaci.

TERITORIJA VI ARMIJSKOG KORPUSA

— Jake ustaničke snage koje dejstvuju severno od Hutova i na brdima severno od Turkovića (17 km istočno—jugoistočno od Ljubinje) navodno su došle iz rejona Ljubomira (oko 10 km severo-severozapadno od Trebinja).⁵ (Od VI AK).

— Delovi koji sačinjavaju dve (veoma jake) jedinice, a koje dejstvuju na području Konavla (19 km južno od Trebinja) i Hutova (Čapljinu i Stolac), navodno su izabrani iz raznih hercegovačkih bataljona.⁶ Zadatak ovih jedinica je da se pobrinu za nove regrute i plen. (Od VI AK).

— Ustanici u rejonu Gacka, ubedjeni u neosvojivost ovog mesta, odustali su od namere da ga napadnu. (Od VI AK).

R A Z N O

— U nedavnom okršaju sa ustanicima u rejonu Čapljine (8 km severoistočno od Metkovića, na Neretvi) učestvovali su, zajedno sa hrvatskim žandarmima, delovi ustaške omladine.⁷ — Hrvati⁸ su u nekim mestima izvršili odmazdu nad pojedinim srpsko-pravoslavnim porodicama, prikazujući ih kao partizanske. Ova činjenica, kada se poveže s namerama nekih hrvatskih vlasti da u našu zonu upućuju ustaške formacije u kaznene ekspedicije, ukazuje na oživljavanje antipravoslavne kampanje u ustaškom elementu. (Od VI AK).

— U Crnoj Gori svi sveštenici koji su se priključili ustanicima ekskomunicirani su; ovo iz razloga što komunisti rade protiv vere, a ko je protiv vere ne može obavljati svešteničko zvanje. S obzirom na to da ekskomunikacija odmah stupa na snagu, izvešten je guverner Crne Gore da obustavi isplatu prinadležnosti ekskomuniciranim sveštenicima. (Od VI AK).

— Izvešteno je o sastanku između generala Draže Mihailovića i Novakovića, održanom u Novoj Varoši, radi konkretizovanja zajedničke akcije. (Od VI AK).

— U Srbiji su formirana tri puka od ruskih belogardejaca (Od VI AK).

⁵ i ⁶ Vidi dok. br. 48.

⁷ Vidi dok. br. 43.

⁸ Odnosi se na ustaše.

OBAVEŠTAJNI BILTEN KOMANDE 11. ARMJSKOG KORPUSA OD 11. MAJA 1942. O SITUACIJI I PARTIZANSKIM AKCIJAMA U LJUBLJANSKOJ POKRAJINI¹

KOMANDA XI ARMJSKOG KORPUSA

Obaveštajno odeljenje

11. maja 1942—XX

**OBAVEŠTAJNI BILTEN BR. 57
PROVINCIIA LJUBLJANA**

SITUACIJA U SLOVENIJI

Situacija se, u ovo poslednje vreme, i dalje osetno pogorsala na čitavoj teritoriji Ljubljanske provincije.

Naročito u širokom pojasu, gusto pošumljenom, koji se nalazi istočno od ordinate VS² (karta 1 : 100.000), od istočne i južne granice provincije sve vrvi od ustanika grupisanih u manje ili veće grupe.

Koncentracija partizana, naročito u pomenutoj zoni, potpomognuta takođe neprekidnim velikim infiltracijama ljudi i sredstava koji dolaze iz Hrvatske kroz vezu koja se uspostavila između ustanika južne Slovenije i Hrvatske, teži ka zauzimanju veoma opasnih proporcija.

Najveći centri prikupljanja i širenja bandi mogu se smatrati mesta u šumama Trebelno (XL—CU) — Žužemberk (ŽN—CO) — Kočevje, kao i u zoni Grahovo (TR—CM) — Stari Trg (UK—CF).

Mladi studenti koji su pobegli iz bandi, da bi izbegli težak i opasan pasji život koji se tamo vodi, obaveštavaju o velikoj pokretljivosti partizanskih jedinica koje, ako je potrebno, prolaze čak i 50 pa i 60 km dnevno, što im omogućava, skoro uvek, da izbegnu kontakt s našim trupama čim one budu zapožene ili primećene u pokretu svog neprkidnog rada na represiji i čišćenju. To znači da su veće partizanske komande povezane preko radija, manje jedinice se, međutim, radi međusobne veze, koriste kuririma. Mnogobrojni pripadnici bandi obučeni su u staru jugoslovensku uniformu.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) i dostavljen Komandi artillerije 11. armjskog korpusa u AVII, reg. br. 8/I, k. 490.

² Prema kodiranoj karti kojom redakcija raspolaže ordinata VS je zahvatala: Delnice, Kuželj, G. Brigu, Kočevsku Reku, G. i D. Ložinje, Žvirče, Marinču Vas, Gorenjsku Vas, Vintarjevec, Zavrstnik i Hotič.

Naoružanje, iako još nije dovoljno za sve pripadnike bandi, prilično je dobro: naročito je mnogobrojno automatsko oružje, koje ustaničke formacije upotrebljavaju, u velikim srazmerama i vešto, u uobičajenim svakodnevnim napadima i zasedama. Baš usled uspešnih mitraljeskih rafala ispaljenih na jednu kolonu kamiona u pokretu, grenadirska jedinica je dana 7. o. m. pri povratku iz jedne akcije za represiju pretrpela prilično ozbiljne gubitke.³

Plan da se do maksimuma uznemiri život u provinciji, na kojem smo se zadržali i u poslednjem izveštaju, u toku je brzog ostvarivanja.

Od napada na garnizone do otimanja stoke, uništavanja pilana, mlinova itd., od pozivanja radnika i šumskih radnika da ne idu na posao do zabranjivanja civilnom stanovništvu da putuje vozovima, sve to predstavlja jedan povezani niz zločinačkih dela koja imaju za cilj da nanesu najveću štetu osovinskim nacijama.

U vezi s gornjim postaje sve teži zadatak trupa, koje su sada već nedovoljne da se na odgovarajući način suprotstave i bore protiv jedne ustaničke aktivnosti koja svakim danom dobija sve više zastrašujući izgled.

Desetog ovog meseca, u skladu s poznatim proglašom, radi represalije zbog ubistva profesora Nana, italijanskog građanina, nameštenika društva »Emona« i Slovenga tumača koji je bio s njima, koje su, kad su se automobilom vraćali s posla, ustanici zarobili, streljano je devet ljudi za koje je sigurno da su komunisti.

I prošle sedmice, povodom poznatih policijskih akcija, nije zabeleženo ubistvo nijednog slovenačkog građanina u Ljubljani usled osvete Osvobodilne fronte. Međutim, na teritoriji provincije još se javlja o ponekom ubistvu.

Treba da se spomenu, zbog pokazane agresivnosti i ustaničkih snaga koje su upotrebljene, akcija izvršena 9. o. m. protiv garnizona Kr. karabinijera Hrib⁴ (UQ-CF) i uzastopni napadi na pojas Velike Bloke (UK-CM). Veća odlučnost koju sada pokazuju partizanske snage dopušta da se smatra da su bande bile znatno ojačane naročito sposobnim i za gerilu uvežbanim

^{3, 4, 6 i 8} Reč je o sukobu Horjulske čete 1. bataljona Notranjskog NOP odreda s mobilnom grupom divizije »Granatieri di Sardenja« na položajima Kluč—S. Škodlar—Hrib (kod Ljubljane). Posle teških dvodnevnih borbi partizanske snage su se povukle na područje planine Kožljeka (tom VI, kn. 2, dok. br. 69, 171 i 177; Arhiv VII, reg. br. 21/1, k. 470). Istog dana u tesnacu Pekel (kod Kočevja) 3. četa 2. bataljona Notranjskog NOP odreda u zasedi je sačekala italijansku kolonu od 35 kamiona, 3 tenka i 40 motocikla i primorala je da se vrati. Za odmazdu, italijanski vojnici su zapalili 4 sela (tom VI, knj. 2, dok. br. 85).

elementima koji su došli iz nemačkog dela Slovenije i iz Hrvatske.

Potrebno je zabeležiti mnogobrojne otimačine stoke i otomice lica na teritorijama Novog Mesta i Kočevja u toku prošle sedmice. Instaliranje aparata za smetanje pri stanici »EIAR« Ljubljana onemogućuje slušanje Radio-Londona na slovenačkom jeziku. Nastavljaju se i dalje uobičajene svakodnevne diverzije na pruzi.⁵ Subverzivna propaganda je ovih poslednjih dana ograničena na potajne pamflete Osvobodilne fronte.

Navodimo sledeće izveštaje:

ZONA LJUBLJANA

- 4/5 — Oko 11,30 časova u mestu V. Ligojna (TI-DE) jednu patrolu Kr. finansijske straže, koja je prolazila pomenutim mestom, napalo je oko 15 ustanika naoružanih automatskim oružjem i ručnim bombama. U sukobu su lakše ranjeni jedan podoficir i jedan vojnik. Napadači su se udaljili u nepoznatom pravcu.
U toku čišćenja zone, koje je odmah izvršeno, uhvaćeno je radi proveravanja pet lica.
- 4/5 — U mestu Kozarje (UH-DL) uhapšena je neka Kos Marija dok je pokušavala da blizu svoje kuće sakrije dve subverzivne brošure, koje je ranije dobila od izvesnog Helbela Vinka.
Pretres izvršen u kući doveo je do pronalaženja drugih subverzivnih brošura i letaka.
- 5/5 — Prilikom pretresa izvršenog u dvema kućama u Zalogu (US-DL) pronađeno je: oko 500 grama eksploziva, razna municija, vojna odeća bivše jugoslovenske vojske, leci protivosovinske propagande, listovi s naređenjima Osvobodilne fronte, zastavice sa slovenačkim bojama.
Uhapšeni su izvestan Dovo Franc i Feliks, otac i sin, i Zodan Valentin, dok je jedan drugi Dovov sin, koji je uspeo da se udalji, kasnije pronađen na jednom seniku.
- 5/5 — U jednoj ljubljanskoj gospodinji nekoliko vojnika je uhapsilo i dovelo u stanicu Kr. karabinijera izvesnog Ferdinanda Forna, koji je izgovarao uvrede pro-

⁵ i ⁷ O diverzijama na pruzi u tom periodu vidi tom VI, knj. 2, dok. br. 123.

tiv Dućea i milicije i koji je crtao komunističke zastave na jednoj dopisnici.

- 5/5 — Otprilike oko 18 časova, u blizini železničke stanice Šiska (Ljubljana), jedan naš vojnik je ispalio dva metka iz puške, bez posledice, na nepoznato lice koje je na zemlju bacilo jugoslovenske zastavice i koje se nije odazvalo pozivu za zaustavljanje.
- 6/5 — Iz jednog paviljona civilne policije u Ljubljani, nakon što je provalio rešetke na klozetu, izvesni Albert Kornada, student, koji je tu smešten i čuvan jer je bio uhapšen po naređenju Kr. kvesture, spustio se u dvorište koje se nalazi ispred zgrade. Traženje koje je odmah izvršeno niye dosada dalo nikakvih rezultata.
- 7/5 — Oko 24 časa nekoliko ustaničkih elemenata bacilo je nekoliko bombi i ispalilo nekoliko puščanih metaka na stražu kod mosta Borovnica (TN-CV), bez ikakvih posledica. Vojnici sa stražarskog mesta odmah su reagovali, što je napadače nateralo u bekstvo. Nema štete, nema gubitaka.
- 7/5 — Oko 13,30 časova dva nepoznata lica su došla na ulaz sudskog zatvora u Ljubljani i, nakon što su slovenačkom agentu, koji je bio u službi, pokazala dva uverenja koja su potvrđivala da su oni imenovani za branioce, a koja su bila vešto falsifikovana, zahtevala su razgovor sa tri zatvorenika. Dok su čuvari razmišljali da li da dopuste zatraženi razgovor, dva tobožnja advokata, kod kojih su se pobudile sumnje, udarili su čekićem u glavu slovenačkog agenta i, oduzevši mu ključeve, uspeli da nestanu.
Vrši se istraga.
- 7/5 — U jednom ljubljanskom javnom lokalnu vojnici formacije uhapsili su nekog Minkusa Augusta, učitelja osnovne škole, koji je u pijanom stanju jasno izgovarao frazu »Živeo Staljin«. Pomenuti će biti prijavljen ovdašnjem vojnom ratnom sudu.
- 7/5 — Nakon akcije čišćenja izvršene u zoni brda Ključa (TN-DL), koja je doveo do ubijanja šestorice ustanika i zaplenjivanja mnogobrojnog oružja i raznog materijala, jedna jedinica 2. puka »Granatijeri«, u toku povratka u Ljubljano na kamionima, obasuta je žestokom paljbom iz automatskog oružja od strane jakih ustaničkih snaga raspoređenih u tesnacu Logu (50.000 TN-DN, sekcija Škofja Loka). Naši gubici: 32 mrtva, između kojih i pukovnik Latini, komandant 2. puka »Granatijeri«, 78 ranjenih, od kojih i jedan oficir. Na-

ređena je akcija za pretraživanje zone Dobrova (TR-BL); nemačka komanda je naredila, na osnovu zahteva ove komande, da se zatvori granica između Topola (TP-DN) i Zaloga (TX-DL).

U toku pomenutih operacija ustanički gubici iznose 26 mrtvih, koji su provereni. Čišćenje zone se nastavlja od strane jedinica drugog puka »Granatijeri«.⁶

- 9/5 — Oko 23 časa u Ježici (Ljubljana) jedna naša patrola je opazila grupu od 4—5 lica koja su na zemlju bacala mnogobrojne subverzivne letke; vojnici su na njih ispalili nekoliko hitaca iz puške i bacili jednu bombu, ne uspevši da ih pogode.
- 10/5 — Jedno lice u uniformi italijanskog oficira, ušavši oko 16,40 časova u dvorište jedne zgrade u Ulici S. Pietro (Ljubljana), ispalilo je jedan hitac iz pištolja na jednu grupu lica koja su tamo stajala i teško je ranilo u trbu nekog Stanislava Starca. Nije poznat razlog napada.

ZONA RIBNICA

- 6/5 — U toku noći male vatrene akcije između naših uporišta i ustaničkih elemenata u Sv. Antonu (BK-CQ), na stanicama Dobrepolje (VK-CQ) i V. Lašče (VH-CQ). Naša vatrena reakcija je na svim mestima naterala protivnike u bekstvo. Nije bilo gubitaka.
- 8/5 — U blizini Ponikava (VH-CQ) prekinuta je železnička pruga. Saobraćaj je brzo uspostavljen.⁷
- 9/5 — Oko 16 časova jedna ustanička formacija neutvrđene jačine opkolila je garnizon Kr. karabinijera Hrib (VQ-CF) pozivajući ga na predaju i polaganje oružja.

Posle jasnog odbijanja komandanta garnizona, ustaniči su započeli besan napad, kome su se naši snažno suprotstavili, oružjem i ručnim bombama sprečavajući, sve do dolaska pojačanja, provajivanje neprijatelja u kasarnu. U toku sukoba ubijeno je 5 ustaničkih: a s naše strane ubijen je jedan karabinijer. Kad su na lice mesta stigle jedinice za pojačanje, one su odlučno napale ustaničke koji su zaposeli dominirajuće položaje i naterale ih u bekstvo.⁸

Druga jedinica je napala i, posle dva sata borbe, rasterala jednu jaku ustaničku grupu koja je, s mnogobrojnim automatskim oružjem, bila u zasedi u

blizini kote 930 (VO-CK).⁹ Ubijeno je 12 ustanika; naši gubici: 4 mrtva i sedam ranjenih. Na bojištu je nađeno 13 pušaka, jedan pištolj i municija.

ZONA KOČEVJE

- 8/5 — Na drumu Novi Lazi — Kočevska Reka, u blizini k. 525 (VS-BS), jedan privatni kamion obasut je mitraljeskim rafalima koji su dolazili iz šume a koje su ispalili ustanički elementi. Lakše je ranjen jedan radnik koji je bio u kabini istog kamiona.
- 9/5 — U toku noći mnogobrojnim deblima i telegrafskim stubovima preprečen je drum Kočevje — Kočevska Reka u blizini Štalcarja (VI-BS). Isto tako su prekinute telegrafske i telefonske veze.

ZONA NOVO MESTO

- 5/5 — Oko 22,30 časova jedna ustanička grupa otvorila je vatru na blok Straža (ZV-CM); usled brze reakcije naših napadači su se udaljili.
- 5/5 — U toku noći ustanički elementi su pucali iz pušaka na kasarnu Kr. karabinijera Toplice (ZT-CK). Brza reakcija oterala je napadače. Nema nikakvih posledica.

ZONA ČRNOMELJ

- 6/5 — Oko 8,15 časova grupa ustanika napala je jednu patrolu finansa i graničara na drumu Spodnji Log — Kočevje, u blizini Remergrunda (ZB-BQ), i obasula je puškomitraljeskim rafalima i puščanim mećima koji su dolazili iz obližnje šume. U toku sukoba pala su četiri milicionera i jedan finans; četvorica su ranjena, od kojih trojica teško.
- 6/5 — U 19 časova jedna grupa ustanika, zaustavivši automobil društva »Emona« u selu Srednja Vas (XI-BZ), otela je profesora Umberta Nana, sreskog rukovodioca pomenutog društva, i šofera Slovencea, dok je tumača ostavila slobodnog. Traganje za zarobljenicima trajalo je dva dana i rezultat je bio pronalaženje leša profesora Nana. U smislu poznatog proglaša od 24

⁹ Verovatno k. 939 na Sv. Ani, sev. od Ribnice.

aprila,¹⁰ dana 10 o.m. izvršena je represalija streljanjem 9 lica za koja se sigurno smatra da su odgovorna za subverzivnu delatnost.

ZONA TREBNJE

- 4/5 — U 10,05 časova ustanički elementi prekinuli su železničku prugu Ljubljana — Novo Mesto između stanice Radakova Vas i stanice S. Lovrenc (ZI-CL). Šine su razvaljene na četiri mesta pomoću isto tolikog broja mina koje su istovremeno eksplodirale. Pruga je popravljena u 7,50 časova.
- 5/5 — Oko 24 časa ustanici su istovremeno napali: uporište Trebnje (ZR-CU), kantonman crnokošuljaša u S. Lorencu (ZN-CZ) i stražu na železničkom mostu kod 103,5 km (ZN-CZ). Napadači su nakon nekoliko obostranih hitaca iz vatre nogoružja odbačeni reakcijom naših.
Nije bilo gubitaka.
- 5/5 — U mestu Bistrica (XI-CZ) naoružani ustanici su oko 24 časa došli u kuću izvesnog Zavodnika i odveli četiri lica, između kojih dve žene i jednog starca, koji su dan kasnije nađeni ubijeni u šumi blizu Debeneca (ZV-CU). Jedan je uspeo da pobegne pošto je bio ranjen iz vatre nogoružja.
U istom mestu druga tri mladića su bila prisiljena da napuste kuću. Poznato je da su ustanici pomenute smatrati za italijanske simpatizere. Među ustanicima koji su pobili porodicu Zavodnik prepoznat je izvestan Francisco Jerić, gostioničar u Mokronogu.
- 7/5 — Jedna grupa od devet karabinijera iz stanice Sv. Križ, dok je išla iz V. Loka, bila je blizu Čateža (ZP-DE) napadnuta od strane jedne grupe ustanika i obasuta jakom paljbom iz automatskog oružja. Jedan karabinijer je ubijen a četiri su ranjena, od kojih dva teško. Čišćenje zone, koje je odmah izvršeno, imalo je za rezultat 4 ubijena ustanika i zarobljavanje jednog ranjenog.

Prilikom povratka sa čišćenja, kolona na kamionima bila je obasuta mitraljeskim rafalima, koji su lakše ranili jednog karabinijera i dva crnokošuljaša.

¹⁰ Odnosi se na proglašenje visokog komesara Ljubljanske pokrajine o streljanju talaca (tom VI, knj. 2, dok. br. 74).

- 8/5 — U mjestu Gabrovka (VU-CQ) oko 16,30 časova autobus javne službe Fužine — Žužemberk napali su ustanici. Jedan karabinijer, koji je bio u tom autobusu, reagovao je, ali, nakon što je bio ranjen i nad-vladan, bio je razoružan i opljačkan. Od putnika je jedan ubijen, jedan ustanik je sigurno ranjen. Visokom komesarijatu predloženo je izvršenje represalije.
- 9/5 — U toku noći ustanici su prekinuli železničku prugu Ljubljana — Metlika u blizini istočnog ulaza u tunel S. Ana (ZV-CS). Pruga je popravljena.

ZONA LOGATEC

- 7/5 — U toku noći lica koja pripadaju ustaničkim bandama otišla su u stan izvesnog Franca Mrdlje u Podklanc, kod Rovte (SI-DH), i prisili ga da ih sledi u otvoreno polje, gde su ga ubili ispalivši mu metak iz pištolja u glavu. Izvršeno je čišćenje zone a Visokom komesarijatu je predložena represalija u skladu s proglašom od 24. aprila.
- 8/5 — Oko 0,15 časova u Martinjak, kod Cerknice (TR-CM), nekoliko naoružanih ustanika, koji su prodri u radionicu firme Pronero, oštetilo je uređaje i, sem toga, preseklo civilnu i vojnu telefonsku liniju. Zatim su, pod pretnjom, pozvali sve prisutne radnike da napuste posao, plašeći ih da će biti izloženi represalijama. Visokom komesarijatu predloženo je izvršenje represalije u skladu s proglašom od 24. aprila.
- 8/5 — U toku noći ustanici su automatskim oružjem napali blok kod mosta Cerknišica (TN-CR); naša brza reakcija rasterala je ustanike, nije bilo gubitaka. Čišćenje, nije dalo nikakvih rezultata.
- 8/5 — Nepoznati ustanici su prekinuli telefonske veze u zoni V. Bloke (UK-CM) presecajući žice; prekid je brzo obnovljen.
- 8/5 — Jedna patrola za nadzor u blizini doline Sore (Bled, SI-DF) otvorila je paljbu na 4 ustanika, od kojih je jedan bio u srpskoj uniformi. Ustanici su nestali u pravcu nemačke granice. Nemačke vlasti su obaveštene. Nije bilo gubitaka.
- 10/5 — U toku noći ustanički elementi su napali blok garnizona Rovte (SE-DE). Brza reakcija naših materala

je ustanike u bekstvo. S naše strane imali smo jednog teškog ranjenika.

- 10/5 — Povodom prekida telefonske linije između Starog Trga (UK-CH) i Cerknice (TN-CN), naše jedinice poslate da poprave liniju naišle su na prepreke na drumu između Bloške Police (UK-CK) i Loža (UK-CF). Linija je popravljena.

VESTI KOJE TREBA PROVERITI

- 4/5 — Verodostojan izvor javlja o prisustvu ustaničkih grupa koje dolaze iz Hrvatske u mesto Morava (VU-BQ).¹¹
- 6/5 — Iсти извор саопштава да су устаници најврдно преко drumova u зони Štalcerji i Morava (ZI-BQ) iskopani rovove duboke 1 m i široke 1,5 m, koji su затим покрiveni да би били скривени пред возилима која би eventualno morala да се kreću onuda.
- 6/5 — Javljen је о prisustvu ustaničkih елемента, улогorenih на brdima blizu Kamena, Tople Reberi i Sv. Petra (ZP-CK).

R A Z N O

- 9/5 — U blizini Koprivnika (ZR-BU), na drumu за Kočevje, једна група од око 50 устаника отела је 11 grla stoke која је била власништво друштва »Emona«, заробили 1 практиоца и затим се упутила у шуму код Rajhenaua (ZP-BZ).
- 9/5 — Četiri nepoznата лица у civilnom odelu, naoružana puškom, доšла су у stan izvesnog Franca Pavlina, sekretara opštine Orešovica (XV-CO), i prisilila ga да им преда dva radio-prijemnika, 30 radio-baterija i 2 akumulatora za radio.

¹¹ Opširnije o kontaktima i zajedničkim operacijama slovenačkih i hrvatskih NOP odreda vidi tom VI, knj. 3, dok. br. 84, 85, 86 i 88.

BILTEN VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 12. MAJA 1942. O TOKU ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH OPERACIJA »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI I O BORBAMA PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA NA PODRUČJU HERCEGOVINE, CRNE GORE I HRVATSKE¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«

Taktička komanda — Obaveštajno odeljenje

12. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 10

B O S N A

— *Jugoistočna Bosna. Divizija »Taurinenze«:* desnim krilom je savladala Dobro Polje i, dospievši lanac Treskavice, kreće prema Kalinoviku. Stigavši levim krilom na Jahorinu, nastupa prema jugu i održava vizuelnu vezu s nemačkom kolonom koja je stigla na k. 1470 (13 km jugozapadno od Prače).

— *Nemačka 718. pešad. divizija:* stigla je na liniju k. 1470 — Orlovača (7 km istočno-severoistočno od k. 1470) — Kruševica (5 km jugoistočno od Orlovače) — reka Osanica do Drine.

— *Nemačka motorizovana kolona* iz Goražda stigla je u visinu Foče.

— *Divizija »Pusterija«:* u pokretu s linije Bojčino (5 km severoistočno od Foče) — Orebovsko (3 km istočno-severostočno od Foče) — Drina stigla je u Foču, koja se delimično nalazi u plamenu. Jake grupe ustanika, koje su se iz Foče povlačile prema Kalinoviku, obasute su i raspršene artiljerijskom vatrom.²

— *Divizija »Kačatori«:* savladavši Ulog, usiljenim maršem kreće prema Kalinoviku.

— Jedna partizanska četa jačine oko 200 ljudi prebacila se u visinu Kozarevića (rejon oko 3 km južno od Sarajeva), a drugi delovi krenuli su u rejon Petrovića (oko 6 km jugoistočno od

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1097—1100.

² Foču su pravovremeno napustili Vrhovni štab NOP i DV Jugoslavije i delovi 1. i 2. proleterske NOU brigade, Romanijskog NOP i Fočanskog NO dobrotoljubčkog odreda. Pre povlačenja su dignuti u vazduh svi mostovi i spaljene sve zgrade koje bi okupator mogao iskoristiti za svoje potrebe: monopol, stanica, kasarne, komanda mesta, sudska zgrada, radionice i dr. (tom II, knj. 4, dok. br. 28 i 33).

Sarajeva) sa očiglednom namerom da uznemiravaju italijansku pozadinu. (Od VI AK).

— Primećeno je prisustvo jakih ustaničkih delova u rejonima zapadno od puta Dobre Polje — Kalinovik. (Od VI AK).

— *Istočna Bosna.* Uprkos zamašnim akcijama pročešljavanja u mesecu aprilu, na Romaniji je primećeno prisustvo ustaničkih bandi na području Sokolac — Han-Pijesak. U vezi sa ovom činjenicom, između Nemaca i Hrvata je izbilo izvesno neslaganje. General Lukić³ je 11. o. m. krenuo na Romaniju.

— Ustanici proterani nemačko-ustaškom akcijom s područja Vlasenice i Zvornika povlače se prema Ozren-planini, dok Nemci nastoje da zatvore prolaze između Čuda (8,5 km južno od Kladnja) i Kladnja.

— Grupa »Ozren« ima oko 2000 četničko-partizanskih ustanika. Na području Ozrena grupe četnika se bore protiv partizanskih delova.

— Situacija u Tuzli neizvesna usled pritiska četnika.

TERITORIJA V ARMIJSKOG KORPUŠA

— Noću 9/10. o. m. sukobili su se ustanici i hrvatski žandarmi između Puškarić-Sela i Turković-Sela (2 km zapadno, odnosno 4 km zapadno-severozapadno od Ougulina)⁴. (Od V AK).

— Noću 9/10. o. m. odbijen je napad ustanika na železničku stanicu Oštarije (6 km jugoistočno od Ougulina). Na železničku prugu 1 km od Oštarije izvršena je diverzija. (Od V AK).

Dejstvo ustanika na Oštarije ima velik značaj jer se ovde pruga Ougulin — Split sastaje sa prugom Ougulin — Karlovac.

— Noću 9/10. o. m. ustanička banda je savladala hrvatsku stražu kod barutnog magacina (u kome nije bilo municije; 2,5 km severoistočno od Otočca). Našim protivdejstvom ustanici su naterani u bekstvo. (Od V AK).

TERITORIJA VI ARMIJSKOG KORPUŠA

— Prepad ustanika na železničku prugu u rejonu Sjekosa (9 km jugoistočno od Metkovića). (Od VI AK).

— Upad ustanika u rejon Željuša — Gnojnice (13 km severo-severoistočno, odnosno 7 km jugoistočno od Mostara), uz podmetanje požara. (Od VI AK).

— Iz pouzdanog izvora se saznaće da partizanski rukovodilac Brstina,⁵ u dogovoru sa hrvatskim oficirom, komandantom

³ Mihajlo

⁴ Reč je o razoružanju ustaško-domobranske posade u Turković-Selu od strane delova 1. i 4. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 4, dok. br. 64 i 78).

⁵ Dušan

kasarne u Grepku (2 km jugozapadno od Nevesinja), namerava da izvrši udar na kasarnu da bi se domogao oružja i municije. Hrvati bi simulirali otpor, a zatim bi se dali u bekstvo (podatak se proverava). (Od VI AK).

— Na području Šipačna (14 km zapadno od Gacka) navodno se nalazi 1000 partizana. Drugih 500 se navodno nalazi u rejonu Stepena (10 km južno od Gacka); ovi poslednji raspolažu jednim topom manjeg kalibra bivše jugoslovenske vojske (podatak treba proveriti). (Od VI AK).

CRNA GORA

— Sektor divizije »Venecija« [»Venezia«]: nacionalističke formacije Đurišića povlače se prema Kolašinu pod pritiskom jakih snaga komunističkih jedinica, koje su ponovo zauzele Mojkovac (16 km severo-severoistočno od Kolašina). Pretpostavlja se da je bilo velikih gubitaka i s jedne i sa druge strane.⁷ (Od Komande jedinica Crne Gore).

— Saznaje se da su se među komunističkim snagama koje su dejstvovali protiv Đurišića nalazili jedna proletarska brigada, jedan udarni bataljon i dve brze čete⁸. (Od Komande jedinica Crne Gore).

R A Z N O

— Dubrovnik. U vezi s već pomenutim znacima o obnavljanju aktivnosti ustaša protiv pravoslavaca, u Dubrovnik se 6. o. m. iz Zagreba vratio ustaša Jovin Jozo, materijalni izvršilac zločina za vreme ustaškog terora. Izjavio je da želi razvijati trgovinsku delatnost; međutim, smatra se da je njegov zadatak u Dubrovniku da dostavlja podatke ustaškim organima u Zagrebu. — Iz Zagreba se 7. o. m. vratio poznati ustaški rukovodilac Rojnica Ivo, stanovništву po zlu poznat zbog zločina koje je izvršio za vreme pomenutog perioda. (Od VI AK).

— Sarajevo. Uprkos našoj vojnoj delatnosti u korist Hrvatske i odgovarajućim žrtvama, ustaše nastavljaju svoj neprijateljski stav prema nama. Poglavnikov poverenik Oršanić,⁹ prilikom svoje nedavne posete Sarajevu, žalio se na prisustvo nemačko-italijanskih trupa na hrvatskom tlu, izjavljujući da

⁶ Pavle

⁷ i ⁸ U dvodnevnom napadu (9. i 10. maja) na četničke položaje u rejonu Mojkovca učestvovali su 1. bataljon 1. proleterske NOU brigade, Durmitorski omladinski bataljon i 2. i 3. komski udarni bataljon. Četnici su imali 110 mrtvih, 30 ranjenih i 25 zarobljenih. I partizanske jedinice su pretrpele osetne gubitke (24 poginula i 21 ranjen). Opširnije o tome vidi tom III, knj. 3, dok. br. 74, 88, 98 i 104, knj. 4, dok. br. 100.

⁹ Ivan Oršanić, poglavni pobočnik i upravni zapovjednik Ustaške mladeži.

Hrvati mogu sami da reše unutrašnju situaciju. — Stožernik u Sarajevu Mjorljević pokušao je da organizuje bojkot protiv nas, nastojeći da zabrani prodaju životnih namirnica italijanskim vojnicima i šireći alarmantne vesti na naš račun. Dok domobrani pozdravljaju naše oficire, Nemci i ustaše to ne rade. (Od Ital. odeljenja u Sarajevu).

— Izgleda da Nemci nameravaju da naoružaju četničke grupe s ciljem da se bore protiv partizana (podatak treba provjeriti). (Od VI AK).

— Severno od Travnika navodno je koncentrisano oko 5000 četnika i partizana, koji s nemačko-hrvatskim vlastima pregovaraju o razoružavanju i predaji (pouzdan podatak). (Od VI AK).

— U Žepču (oko 35 km južno od Doboja, na železničkoj pruzi za Sarajevo) uhapšeno je 85 osoba, uključujući i muslimanskog imama, zbog napada na železničke komunikacije. (Od Italijanskog odeljenja u Sarajevu).

BR. 52

BILTEN VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 13. MAJA 1942. O TOKU ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH OPERACIJA »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI I O BORBAMA PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA U HERCEGOVINI¹

Primerak br. 1

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
Taktička komanda — Obaveštajno odeljenje

13. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 11

BOSNA

— Jugoistočna Bosna. Divizija »Taurinenze«: 4. alpinski puk, savladavši Boriju (6,5 km istočno od Kalinovika) i uspostavivši vezu sa garnizonom Kalinovik, stigao je na greben Sebinice (4,5 km jugoistočno od Borije), koji dominira kotlinom

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1089—1092.

Jeleč (2,5 km severoistočno od Sebinice). Treći alpinski puk stiže na liniju Ljeskovica (14 km severozapadno od Foče) — Hum (oko 5,5 km jugozapadno od Ljeskovice) — Kljunovska (oko 5,5 km jugozapadno od Huma).

— Partizanski bataljon (jačine 600—700 ljudi) koji je potučen u Videšu (5,5 km jugo-jugoistočno od Trnova)² povukao se na Miljevinu (rejon oko 11 km zapadno-severozapadno od Foče), a odatle u rejon Zelengore (široko područje oko 24 km severno od Gacka). Izgleda da su ovde upućene i druge formacije, da bi zatim krenule prema Crnoj Gori, na područje Durmitora.³

— *Divizija »Kačatori«:* leva kolona zaustavljena ispred potušenog mosta Tatinac (oko 3,5 km jugozapadno od Kalinovika). Desna kolona je danas stigla u Čemerno (oko 10 km jugoistočno od Gacka).

— Saznaje se o pojavi dezterterstva u partizanskim jedinicama.

— *Divizija »Pusterija«:* naše jedinice su u Foči uspostavile dodir s nemačkim jedinicama koje su stigle sa severa. Preduzeti su zatvaranje istočne obale Drine i prepad u pravcu južno od Broda (3,5 km jugozapadno od Foče) i Trbušča (6,5 km jugozapadno od Foče).

— Svi mostovi na Drini i Čeotini su porušeni. U Foči se nalaze u plamenu kasarna, sreska zgrada i važnije javne građevine.⁴

— Glavne ustaničke snage iz Foče navodno su pobegle u Čelebić (oko 21 km jugoistočno od Foče).⁵

— *Nemačka 718. pešad. divizija:* leva kolona je stigla u Ustikolinu (9 km severno od Foče).

Motorizovana kolona je naišla na velike teškoće na putu za Kalinovik usled mnogih ruševin i nabacanih zaseka od stabala. Stigla je, otprilike, do mesta gde potok Bistrica seče put (14 km istočno od Kalinovika).

TERITORIJA V ARMUJSKOG KORPUSA

— Patrola na osiguranju železničke pruge napadnuta je 11. o. m. kod stražare 76 (oko 4 km severozapadno od Medaka) — bez rezultata. (Od V AK).

² Vidi dok. br. 47 i 49.

³ i ⁵ Prema obaveštenju Vrhovnog komandanta NOP i DV Jugoslavije od 13. maja 1942. delegatu VŠ Moši Pijade, posle napuštanja Foče partizanske jedinice su se povukle na prostoriju kod Broda, s jedne i sa druge strane Drine; 2. proleterska NOU brigada je na prostoriji Vikoč—Zavajit—Čelebić bila spremna da priskoči u pomoć crnogorskim partizanskim jedinicama kod Kolašina. Vrhovni štab se tog dana nalazio u Lijećevini, kod Šćepan-Polja (tom II, knj. 4, dok. br. 33).

⁴ Vidi dok. br. 51.

TERITORIJA XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

— Noću 8/9. o. m. ustanička banda je napala i savladala našu karabinijersku stanicu u Bruška (14,5 km jugo-jugoistočno od Obrovca) — (od XVIII AK).

TERITORIJA VI ARMIJSKOG KORPUSA

— Poznat bataljon »Zagorski« navodno se povukao u šume Jelašca (3 km jugoistočno od Kalinovika). (Od VI AK).

— Primećene su jake partizanske grupe u rejonima Veljače i Javora (10 km jugo-jugozapadno, odnosno 12 km jugo-jugoistočno od Uloga). (Od VI AK).

— Nastavlja se jak pritisak ustanika u rejonu Konavla (14 km južno od Trebinja)⁶. (Od VI AK).

— I dalje se ukazuje na koncentrisanje ustanika u Pribilovcima (9 km severoistočno od Metkovića) i Cerovici (15 km jugoistočno od Metkovića). (Od VI AK).

— Obaveštajka iz Svitave (oko 13,5 km istočno-jugoistočno od Metkovića) izvestila je komandu garnizona u Hrasnu (13 km jugoistočno od Metkovića) da komunističke snage u ovom rejonu navodno dostižu broj od 1000 naoružanih ljudi. (Od VI AK).

— Potvrđeno je prisustvo jake partizanske bande (oko 400 ljudi) u rejonu Glavatičeva (oko 21 km jugoistočno od Konjica). (Od VI AK).

R A Z N O

— Milicioneri između Konjica i Trnova (ukupne snage 600 ljudi), posle izvršenih zločina nad ženama i decom u selima pod našom okupacijom, izmakнуvši kontroli naših jedinica, zauzeli su opasan stav jer nameravaju da pobiju ustanike koje smo mi zarobili. General Fabri je, stoga, upozorio hrvatsku komandu i, pod pretnjom strogih sankcija, zahtevao da ustaše poštuju zabiljenike. (Od Italijanskog odeljenja u Sarajevu).⁷

— Vesti o masovnom ubijanju ustanika koje je preduzela alpinska divizija »Pusterija« izazvale su među stanovništvom Sarajeva mučan utisak u odnosu na nas. (Od Ital. odeljenja u Sarajevu)⁸.

— Dubrovnik. U govoru koji je održao 10. o. m. u sedištu ustaške komande, rukovodilac ustaške omladine, prof. Oršanić, navodno je javno izjavio sledeće:

⁶ U Konavlima je tada operisao Južnohercegovački NOP odred (tom IV, knj. 5, dok. br. 15).

⁷ Vidi dok. br. 47, objašnjenje 7.

⁸ Pored ovog odeljka olovkom je stavljen veliki znak pitanja.

— predstoji ponovno preuzimanje celokupne vlasti od strane ustaških vlasti na svetom tlu Hrvatske;

— jake jedinice herojskih ustaša trijumfalno će se vratiti u hrvatske gradove, u kojima ćemo zauvek iščupati srpski korov, uništiti sve one koji ne osećaju pravi ponos da pripadaju hrvatskoj rasi, »crve kojih samo u Dubrovniku ima oko 3000« — očigledno se misli na italijansku koloniju — »i podržavaju podmukle političke spletke;«

— naredba 2. armije od 7. septembra 1941. godine⁹ »zaduđara na strvinu«, pa je i »sama armija, upravo zbog toga što su dobro poznati svi njeni zadaci i ovlašćenja, uzela nov naziv.¹⁰ — »U Hrvatskoj će se boriti i naređivati samo ustaše, novi moćan faktor hrvatske civilizacije i snage«. (Od VI AK).

— Mostar. Ustaški elementi u Mostaru i okolini šire glasine o skorom dolasku ustaških formacija koje će, zbog potrebe čišćenja teritorije severne Hercegovine, ponovo preduzeti poznate zločine prema Srbima. Širenje ovih glasina izazvalo je jako uznemirenje među pravoslavnim življem, koje sa strahom gleda u ponovnu mogućnost za novi period terora.

Ugledniji Srbi odmah su se obratili našim vlastima, izjavljajući da je zbog ovih vesti u masama stvoreno takvo raspoređenje da bi bilo dovoljno da na ovo područje stigne samo jedna ustaška jedinica pa da svi pravoslavci započnu najbesomučniji i očajnički ustank. Pored toga, ukazali su na mogućnost da bi se ove mase, podstaknute panikom i očajanjem, mogle priključiti komunistima (protiv kojih su se do danas lojalno borile), a da ipak sačuvaju svoju veru, živote i imovinu od mrskog neprijatelja koji je prolio krv 300.000 pravoslavnih mučenika. (Od VI AK).

— General Draža Mihailović je navodno primećen u Vikoču (15 km istočno-jugoistočno od Foče).¹¹

⁹ Vidi 1. knj. ovog toma, dok. br. 139.

¹⁰ Vidi dok. br. 48, objašnjenje 2.

¹¹ Prema depešama Draže Mihailovića br. 136 od 9. aprila i br. 177 od 12. maja 1942. predsedniku jugoslovenske izbegličke vlade, on i njegov štab nalazili su se tada »blizu planine Golije« (AVII, četn. fond, reg. br. 2/1—1, k. 302).

**OBAVEŠTENJE VRHOVNE KOMANDE OD 14. MAJA 1942.
KOMANDANTU KARABINIJERA DA JE GENERALU ĐUZEPU PIJEKU POVERENA KOORDINACIJA OBAVEŠTAJNE
DELATNOSTI U CILJU SUZBIJANJA AKTIVNOSTI KOMUNISTA NA BALKANU¹**

Poverljivo

VRHOVNA KOMANDA
I odeljenje

10917

VP 21, 14. maj 1942—XX

Odeljenje: Operativno — Istočno bojište
Br. 21574/Op.

KOMANDANTU KR. KARABINIJERA
i na znanje:
MINISTARSTVU SPOLJNIH POSLOVA
MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH
MINISTARSTVU RATA — SEKRETARIJAT
GENERALŠTABU KOV
VIŠOJ K-DI ORUŽ. SNAGA »SL. — DALM.«
GUVERNATORATU CRNE GORE
GUVERNATORATU DALMACIJE

Predmet: Ugušivanje komunističke delatnosti na Balkanu.
Nastavak dopisa 20996 od 25. marta od ove Vrhovne
komande.²

I. — U vezi s potrebom da se poboljša efekat snažne akcije
ugušivanja komunističke delatnosti, koju [akciju] sada
vode na Balkanu razne zainteresovane vlasti, koordinirajući napore, u skladu sa istom delatnošću koju vrše

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 16/2, k. 91.

² Tim dopisom Vrhovna komanda je obavestila da je: »Ministarstvo inostranih poslova prihvatio da koordinira i rukovodi neophodnim policijskim dejstvima na balkanskim područjima koja imaju međusobne, neposredne i posredne veze i reperkusije, i to:

a) u pokrajinama koje su nedavno pripojene Italiji (Ljubljana, Zadar, Kotor, Split, Šibenik i područje Sušaka sa Rijekom);

b) na hrvatskoj teritoriji koja je privremeno okupirana od strane naših trupa;

c) na teritoriji Crne Gore.

Za taj zadatak određen je divizijski general Pijeke Đuzepe, kome će glavni komandant karabinijera, sporazumno sa Ekselencijom Pijetro-markijem [Pietromarchi Luca], izdati direktive» (AVII, reg. br. 3/2, k. 91).

Nemci, ova Vrhovna komanda rešila je, sporazumno s Ministarstvom spoljnih poslova, da taj zadatak poveri divizijskom generalu kr. karab. Pijeku Duzepu (Pieche Giuseppe), kome će pomagati jedna ograničena policijska organizacija koju treba tek formirati od karabinjera.

II. — Zona nadležnosti (u načelu):

- a) — Oblasti koje su nedavno pripojene Italiji (Slovenija i Dalmacija);
- b) — hrvatska teritorija koju su naše trupe privremeno okupirale;
- c) — teritorija Crne Gore.

III. — Potrebne fondove dodeliće Ministarstvo spoljnih poslova.

Pošto se sporazume s Ministarstvom spoljnih poslova, glavni komandant karabinjera izdaće direktive za sprovođenje ponuđene organizacije, o čemu želim da budem informisan.³

Nač. Glavnog generalštaba
[potpis nečitak]

R⁴

³ Vidi dok. br. 59.

⁴ Paraf generala Roate, komandanta oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«.

BILTEN VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 14. MAJA 1942. O TOKU ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH OPERACIJA »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI I O BORBAMA PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA U HERCEGOVINI¹

Primerak br. 2

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«

Taktička komanda — Obaveštajno odeljenje

14. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 12

BOSNA

— *Jugoistočna Bosna.* *Divizija »Taurinenze«:* 4. alpinski puk je 13. o.m. dovršio okupaciju puta Kalinovik — Jeleč (13,5 km istočno od Kalinovika). Treći alpinski puk u pokretu sa zadatkom da stigne na put Jeleč — Foča i da isturi delove do linije Bistrica — Đeđevo (4 km jugozapadno od Foče).

— *Divizija »Kačatori«:* leva kolona se nalazi u kretanju prema rejonu Plužine — Vranjkuša (na putu Nevesinje — Ulog).

— *Divizija »Pusterija«:* stigla je na liniju Trbušće (6,5 km jugozapadno od Foče) — Bunovi (6 km južno od Foče), s jakim izviđačkim patrolama isturenim prema ušću Sutjeske.

— *Nemačka 718. pešad. divizija:* na putu Ustikolina — Foča sa zadatkom nasilnog izviđanja. Pročešljavanje. Sa isturenim jedinicama izvršeno pročešljavanje rejona Rataja (11 km zapadno od Foče).

— Potvrđen je podatak da su glavne neprijateljske snage, koje su se povukle u rejon Zelengore (široko područje oko 24 km severno od Gacka) i južno od Foče, produžile prema istoku — donji tok Sutjeske — Drina². (Od VI AK).

— U rejonu Borča (14 km severno od Gacka) još uvek se nalazi partizanska brigada. (Od VI AK).

— Primećeno je koncentrisanje neprijatelja u Boljoradina — Šuljci — Brusna (mesta od 6—8 km istočno od Foče, BN—VU—ZI), u Zubovići (oko 2,5 km južno od Foče) — Potpeć

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1085—1088.

² Vidi dok. br. 52.

(8 km istočno od Zubovića) — Kumić (3 km jugozapadno od Potpeći) — Zavajit (6 km južno od Potpeći). (Od generala Badera).

— Mesto koncentrisanja ustanika navodno je Kamena gora (16,5 km jugoistočno od Pljevalja, AT—NK). Životne namirnice su prebaćene u Šćepan Polje (na ušću Pive i Tare, Žabljak VU—AX). (Od Italijanskog odeljenja u Sarajevu).

— U rejону Lukavca (oko 20 km jugoistočno od Nevesinja) primećena je ustanička komanda za celu Hercegovinu. (Od VI AK).

— Hrvatski izviđački avion koji je izvršavao zadatak izviđanja Dobro Polje — Foča — Goražde — Rogatica nije se vratio.³

— U pozadini nemačkih i hrvatskih jedinica, na teritoriji istočne Bosne koja je nedavno pročešljana, navodno je ustanak ponovo buknuo punim zamahom. Partizani sada dejstvuju na području između Romanije i Jajorine. Navodno se koncentrišu na Ravnoj planini (oko 16 km severoistočno od Trnova, CK—CM—UO—UQ—US), gde se već nalaze tri bataljona, i u rejону Crnog vrha (4 km južno od Prače, CF—VO), gde je koncentrisan jedan bataljon s pojačanim brojnim stanjem i 2 topa. (Od VI AK).

— Istočna Bosna. Napadi partizana kod Zavidovića i Begova Hana (33 km severoistočno i 18 km severo-severoistočno od Zenice). (Od Borbene grupe Bader).

TERITORIJA V ARMIJSKOG KORPUSA

— Noću 10/11. o.m. ustanici su povadili 11 šinskih polja na železničkoj pruzi između Lokava i Delnica. Za vreme izvođenja diverzije ustanici su angažovali u borbi delove za obezbeđenje železničke pruge. (Od V AK).

— Železnička komunikacija sa Bihaćem prekinuta jer su ustanici bacili u vazduh železni most u blizini Bos. Kostajnice. Potrebno je 2 meseca da bi se most ospособio. (Od V AK).

TERITORIJA VI ARMIJSKOG KORPUSA

— Našu kolonu za snabdevanje koja se kretala prema Nevesinju napala je 13. o.m. u rejону Paljeva Dola (4 km zapadno od Nevesinja) jedna jaka partizanska formacija. Posle dva časa borbe ustanici su raspršeni.⁴ (Od VI AK).

³ Vidi dok. br. 55.

⁴ Napad su izvršili delovi 2. i 3. udarnog bataljona i bataljona »Bišina« Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu i južnu Dalmaciju (tom IV, knj. 5, dok. br. 14, 15, 18 i 33; Hercegovina u NOB, str. 288—289).

— Kod Grebaca (8 km severno od Dubrovnika) navodno se nalazi oko 500 komunista, naoružanih automatskim oružjem, karabinima i bombama; komandant im je jedan podoficir bivše jugoslovenske vojske. Komanda se nalazi u Vlaki (1,5 km istočno od Grebaca). (Od VI AK).

— Primećeno je veliko koncentrisanje ustanika u rejonu Vlahovića (15,5 km jugoistočno od Stoca, SL—AB) i Uboska (4 km jugozapadno od Vlahovića, RQ—AB). (Od VI AK).

— Saznaje se da pored partizanskog bataljona dislociranog u Berkovićima (17 km istočno od Stoca) postoji još jedan partizanski bataljon (oko 500 ljudi) u rejonu Mrčev Do (5 km severoistočno od Stoca)—Kruševica i Kameni Obor (mesta 2—3 km istočno-severoistočno od Mrčeva Dola, RO—AI) sa zadatkom da posedne položaje koji nadvišavaju Stolac. Komanda ovog bataljona navodno se nalazi u osnovnoj školi u Kamenom Oboru. (Od VI AK).

— Saznaje se da se dve partizanske čete nalaze u rejonu Zimlja (24 km severozapadno od Nevesinja, RK—BH). (Od VI AK).

— Primećen je priliv ustanika iz Bosne na planine leva obala Neretve—Jablanica (16 km zapadno od Konjica — Konjic. (Od VI AK).

R A Z N O

— Civilno stanovništvo u Stocu demonstriralo je pred sređkim načelnikom zbog nedostatka životnih namirnica. (Od VI AK).

— Naša patrola koja je s mora izviđala obalu primetila je i zaustavila 9. o.m. južno od Dobre luke (poluostrvo Pelješac, NK—GO) jedan čamac u kome su se nalazile tri osobe. Dve osobe su uspele da pobegnu, dok je treća zarobljena. Reč je o mornarima bivše jugoslovenske ratne mornarice. Raspolažali su durbinima i dvogledima. Uhapšena osoba govori dobro engleski i, po svemu sudeći, okoreli je komunista. (Od VI AK).

— Bosna. Vojnu krajinu⁵ koja je pre dva dana ukinuta verovatno će zameniti domobranske i ustaške formacije pod komandom jedne granične fortifikacijske komande, čije je formiranje povereno komandantima hrvatskog 2. i 3. armijskog korpusa. (Od Ital. odeljenja u Sarajevu).

— Grupa hrvatskih oficira koja je pre izvesnog vremena uhapšena zajedno s pukovnikom Filipovićem⁶ puštena je na slobodu, izuzev 5 ili 6 oficira za koje postoji jaka sumnja da su bili u dogовору са ustanicima. (Od Ital. odeljenja u Sarajevu).

⁵ Misli se na vojnu upravu.

⁶ Vidi dok. br. 43.

BILTEN VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 15. MAJA 1942. O TOKU ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH OPERACIJA »TRIO« U JUGOISTOČNOJ BOSNI I O PARTIZANSKIM AKCIJAMA U HRVATSKOJ¹

Primerak br. 2

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«

Taktička komanda — Obaveštajno odeljenje

15. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 13

B O S N A

— *Jugoistočna Bosna. Divizija »Taurinenze«:* jedinice duž puta Trnovo—Kalinovik—Foča; komanda u Kalinoviku.

— *Divizija »Kačatori«:* leva kolona na maršu preko Uloga pravcem prema jugu. Desna kolona, savladavši u rejonu Vrbe (7 km severo-severoistočno od Gacka) jak otpor ustanika, stigla je naveče 13. o. m. na greben koji dominira Čemernim (9 km severoistočno od Gacka). Nastupa se polako zbog pritiska neprijatelja.²

— *Divizija »Pusterija«:* pročešljava desnu obalu Drine do Trbušča (6 km jugozapadno od Foče), dok je prethodnica stigla na ušće Sutjeske u Drinu (oko 10,5 km jugo-jugoistočno od Trbušća). Na manji otpor se naišlo u Kopilovima (3 km jugoistočno od Trbušća, VQ—BH). Plen je mali, vlastitih gubitaka nije bilo.

Nemačka 718. pešad. divizija: nastavlja pročešljavanje, u vezi je sa divizijom »Taurinenze« i pomoću patrola kontroliše put Ustikolina (8,5 km severno od Foče) — Foča.

— Formacije ustanika procenjene na jedan bataljon nalaze se navodno u rejonu Ljubina (6,5 km jugozapadno od Trbušće, VK—BF) — Vrbnica (4 km jugozapadno od Ljubine, VH—BF), sa istaknutim delovima u rejonu Zavraćeni do (3,5 km severo-

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1082—1084.

² Nastupanje desne kolone ometali su, kod s. Dražljeva, delovi Severnohercegovačkog NOP odreda. Posle trodnevnih borbi neprijatelj je prodro u selo Vrbu i spalio ga (tom IV, knj. 5, dok. br. 15, 18 i 148).

zapadno od Ljubine, VH—BH) — Glavica (2 km istočno od Jeleča, VH—BL) i Trebičina (5 km istočno od Jeleča, VK—BL). (Od VI AK).

— Primećeni su ljudi i stoka kako iz Dramešine (6,5 km severoistočno od Gacka) beže prema istoku.

— Izvešteno je o prilivu ustanika u rejon Stepen (10 km južno od Gacka)—Šipačno (15 km zapadno od Gacka). Navodno je reč o delovima udarnog bataljona dislociranog severozapadno od Gacka, čija se komanda nalazi u Jugovićima (13,5 km severozapadno od Gacka, TR—AR).

— Hrvatski izviđački avion, o kome je bilo reči u Sažetim podacima od 14 o. m., srušio se kod Kalinovika usled kvara na motoru. Aparat je uništen.³

TERITORIJA V ARMIJSKOG KORPUSA

— Noću 12/13. o. m. ustanički delovi su otvorili vatru iz pušaka i automatskog oružja na Medak. — Istovremeno su drugi ustanici vršili diverziju na železničkoj pruzi kod stražare 80 i između Metka i Raduča (8 km jugoistočno od Metka, na železničkoj pruzi), što je naknadno prouzrokovalo iskliznuće lokomotive.⁴ (Od V AK).

— Ustanici su 12. o.m. zauzeli Lasinju (Zagreb QK—BN) i ovom prilikom ubili 5 i ranili 3 hrvatska žandarma, zapalili javne zgrade i odneli životne namirnice. Hrvatska jedinica je istog dana ponovo zauzela ovo mesto, koje su ustanici bili već napustili.⁵ (Od V AK).

TERITORIJA XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

— Ustaničke bande su 13. o.m. izvršile napad na železničku prugu između Zrmanje (25 km severozapadno od Knina, DX—RQ) i Knina. Na železničku stanicu Zrmanja slabije grupe ustanika otvorile su vatru u cilju uznenemiravanja. Na železničku stanicu Pribudić (7,5 km jugo-jugoistočno od Zrmanje, RQ—DT) izvršen je jači napad. Iznenadni napad jačim snagama izvršen je na stanicu Plavno (6,5 km jugoistočno od Pribudića, SI—DP) u visini vijadukta i tunela, uz upotrebu jednog minobacača i jednog topa malog kalibra. Upućena su pojačanja.⁶ — Još jedan

³ Vidi dok. br. 54.

⁴ Napad na Medak i diverziju na pruzi izvršila je 2. četa 1. bataljona 1. NOP odreda »Velebit« Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 4, dok. br. 86 i 141).

⁵ Lasinju su zauzeli delovi 4. bataljona 1. kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 4, dok. br. 73, knj. 5, dok. br. 28).

⁶ Reč je o napadu na posadu vijadukta Bender (blizu Knina), koji su izvršile jedinice Kombinovanog NOP odreda GS NOP odreda za Hrvatsku (tom V, knj. 4, dok. br. 66, 78 i 121).

napad, izvršen manjim snagama na Padene (7,5 km severozapadno od Knina, SI—DN), zadržan je. (Od XVIII AK).

TERITORIJA VI ARMJSKOG KORPUSA

— Primećeno je prisustvo partizanskih formacija koje vrše pokolje i podmeću požare u mestima Javorik (9 km zapadno od Konjica—Séljane (8 km zapadno-severozapadno od Konjica, QM—CD)—Ribići (10 km zapadno-severozapadno od Konjica, QK—CD)—Ostrožac (1 km severno od Ribića, QK—CD)⁷. (Od VI AK).

— Ustanici navodno nameravaju da iz Grabovice (21 km jugozapadno od Konjica — Prozor, PI—BS) pokušaju da pređu preko Neretve. (Od VI AK).

— Ustaničke bande su zauzele mesta Dobrigošće—Krstac—Dragan Selo—Ravna (mesta oko 13 km zapadno od Konjica—rukav Neretve) i tu ostavile neodređene snage;⁸ izgleda da su sada krenule prema sedištu partizanske komande u G. Zimlju (oko 23 km severo-severozapadno od Nevesinja, RK—RM—BH). (Od VI AK).

⁷ i ⁸ Prema izveštaju Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu od 15. maja 1942. Vrhovnom štabu NOPO i DV Jugoslavije, partizanske jedinice Hercegovine preduzele su u tom periodu akciju čišćenja neretljanske kotline od petokolonaških i izdajničkih elemenata (tom IV, knj. 5, dok. br. 15).

BILTEN VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 17. MAJA 1942. O TOKU ZAJEDNIČKIH ITALIJANSKO-NEMAČKIH I USTAŠKIH OPERACIJA »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI I O BORBAMA PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA NA PODRUČJU HERCEGOVINE, BOSANSKE KRAJINE, LIKE I GORSKOG KOTARA¹

Primerak br. 2

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA

»SLOVENIJA—DALMACIJA«

Taktička komanda — Obaveštajno odeljenje

17. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 15

B O S N A

— *Jugoistočna Bosna. Divizija »Taurinenze«:* izvršeno je pročešljavanje rejonā severno od puta Kalinovik—Foča bez rezultata.

— *Divizija »Kačatori«:* pročešljavanje između Neretve i puta Nevesinje—Gacko.²

— *Divizija »Pusterija«:* bataljon »Feltre« je završio pročešljavanje rejonā Kozarevine (9,5 km istočno-severoistočno od Foče, BN—ZI).

— *Nemačka 718. pešad. divizija:* započela je marševanje radi povratka na put Goražde—Pale (11 km jugoistočno od Sarajeva, UQ—CO).

— Primećeno je koncentrisanje neprijatelja (oko 500 ljudi) u rejonu Kovačevića (9 km severoistočno od Čajniča, XI—BU).

— Nemci potvrđuju da su partizani krenuli iz rejonā Foča—Bistrica u pravcu juga.³

— Na području Pljevalja primećene su dve crnogorske partizanske komande. (Od Ital. odeljenja u Sarajevu).

— *Istočna Bosna.* U rejonu Žepče—Zavidovići (na pruzi Sarajevo—Brod) nastavljaju se napadi ustanika na hrvatske baze i diverzije na železničkoj pruzi.

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1072—1074.

² Vidi dok. br. 55.

³ Vidi dok. br. 52.

Noću 14. o.m. iskliznula su iz šina dvoja kola oklopnog voza.

TERITORIJA V ARMIJSKOG KORPUSA

— Ustanici su 14. o.m. prodrli u hrvatsku meteorološku stanicu kod Fužina i odneli karabin i raznu odeću. (Od V AK).

— Partizani su 15. o.m. napali detašovanu četu za zaštitu vodovoda kod Turković-Sela (14,5 km zapadno-severozapadno od Okulina, XL—AT), ali su odbijeni.

— Napad ustanika na naš vod za zaštitu radnika koji su popravljali lokomotivu, a koja je iskliznula iz šina između Metka i Raduča (8 km jugoistočno od Metka).⁴ Ustanici su naterani u bekstvo. (Od V AK).

TERITORIJA XVIII ARMIJSKOG KORPUSA

— Ustanici su 14. o.m. u rejonu Oštrelja (12 km severo-severoistočno od Drvara) otvorili vatru na kamion bersaljerskog bataljona »Zara«. (Od XVIII AK).

— Izvešteno je o kretanju ustanika i o nekoliko ispaljenih metaka na naše jedinice na području Zrmanja—Otrić—Plavno—Pađene (na železničkoj pruzi Knin—Gospić, RQ—DX, SL—DR, SI—DN). (Od XVIII AK).

TERITORIJA VI ARMIJSKOG KORPUSA

— Između Klepacca (7,5 km severoistočno od Metkovića) i Pribilovaca (2,5 km istočno od Klepacca) 49. legija crnih košulja angažovala se u borbi s nadmoćnjim neprijateljskim snagama.⁵ (Od VI AK).

— Selo Grepci (10 km severno od Dubrovnika) navodno je organizovano za odbranu u poluprečniku od 4 km, sa borbenim položajima utvrđenim u tipu poljske fortifikacije na susednim nadvišavajućim visovima. (Od VI AK).

— Izvešteno je da se u šumama Podvelež (prostrano područje severozapadno od Nevesinja, AX, AV, AT, — QK, QM, QO, RH, RK, RM, RO) nalazi komanda jednog partizanskog bataljona jačine oko 800 ljudi. (Od VI AK).

⁴ Napad je, 13/14. maja, izvršila 2. četa 1. bataljona NOP odreda »Velebit« Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 4, dok. br. 86 i 141).

⁵ Kod s. Pribilovaca legija je, 16. maja, vodila borbu sa delovima Južnohercegovačkog NOP odreda. Prema izveštaju Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu i južnu Dalmaciju od 22. maja 1942. VŠ NOP i DV Jugoslavije neprijatelj je imao 31 mrtvog i 2 zarobljena vojnika, a veliki broj se utopio u r. Bregavi (tom IV, knj. 5, dok. br. 33). O ovom borbi vidi i dok. br. 57.

RAZNO

— Engleske podmornice navodno imaju svoju pomoćnu bazu u uvali Malinska (22 km jugo-jugoistočno od Sušaka) na ostrvu Krku; druga baza se nalazi u jednoj maloj uvali kod Makarske. (Od Nemačkog odeljenja za vezu).

— Pravoslavci obuhvaćeni pozivanjem rezervista koje je sada u toku, sećajući se nasilja i pokolja posle prošlogodišnjeg pozivanja, navodno su odlučili da se ne odazovu i da se sklone u brda. (Od VI AK).

BR. 57

BILTEN VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 18. MAJA 1942. O TOKU ZAJEDNICIHL ITALIJANSKO-NEMAČKIHL I USTAŠKIHL OPERACIJA »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI I O BORBAMA PROTIV PARTIZANSKIHL JEDINICA U HERCEGOVINI¹

Primerak br. 2

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA«

Taktička komanda — Obaveštajno odeljenje

18. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 16

BOSNA

— *Jugoistočna Bosna. Nemačka 718. pešad. divizija:* komanda se vraća u Sarajevo, ostavljajući I/738. pešad. puka između Ustikoline i Goražda. Od 20. o.m. rejon Goražda prelazi pod komandu divizije »Taurinenze«; nemački bataljon će biti smenjen hrvatskim I/13. pešad. puka; nikakva dislokacija italijanskih jedinica.

— Rejon Trnovo—Turba (12 km severo-severozapadno od Trnova), koji se nalazi pod nadležnošću divizije »Taurinenze«, od 20. o.m. prelazi pod komandu nemačke 718. pešad. divizije;

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1068—1069.

hrvatske jedinice će od 1. juna biti ojačane nemačkim jedinicama. Hrvatska četa već se nalazi u Trnovu.

— *Divizija »Taurinenze«*: pročešljano je područje Jasike—Sijerča (9 km, odnosno 11 km severoistočno od Kalinovika, UO—BQ) i privredene su 32 naoružane sumnjive osobe.²

Na području Foče jedinice divizija »Taurinenze« i »Pusterija« razoružale su 60 ustanika.³

— *Divizija »Pusterija«*: pročešljava teritoriju južno od Foče, između Bunova (6 km južno od Foče) i Mazoča (12 km jugo-jugoistočno od Foče), nailazeći na slabiji otpor. Drugi ustanici vraćaju se u pravcu Papratnog (13 km istočno-jugoistočno od Foče, ZL—BL).

— Hrvatske političko-vojne vlasti smatraju da je situacija u zoni operacija sada mirna. Značajan priliv četnika koji polazu oružje.⁴ Simptomi raspadanja u ustaničkim redovima. (Od Ital. odeljenja za vezu u Sarajevu).

— *Severozapadna Bosna*. Četničko-komunističke bande zauzele su 16. o.m. Prijedor.⁵ (Od Obaveštajnog odeljenja armije).

TERITORIJA VI ARMIJSKOG KORPUSA

— Divizija »Taurinenze« primila je naređenje da se popuni komorom za operacije van puteva.

— Divizija »Kačatori«. Koncentrisanje: leva kolona u Nelvesinju, desna kolona u Gacku; u centru — Plužine — četnička kolona Lusane [Lussana].

— Područje Metkovića:

— 49. legija crnih košulja, na koju su izvršile protivnapad jake snage na Bijelom br. — k. 108 (9 km istočno-severoistočno od Metkovića), povukla se na položaje k. 109—Klepci—k.143—Tasovčići (2,5 km jugo-jugoistočno, odnosno 1 km istočno od Čapljine, PI—AI). Gubici: 2 mrtva, 17 ranjenih, 8 nestalih.⁶

— Između Hutova (QH—GU) i Hrasna (PN—AB) prekinuta je železnička pruga usled eksplozije mine. Na istom odseku prekinute su telegrafsko-telefonske linije.

— Područje Dubrovnika:

— Aktivnost ustanika u Belenićima (21 km severozapadno od Dubrovnika, RM—GM).

², ³ i ⁴ Vidi dok. br. 25, objašnjenje 16.

⁵ Prijedor su zauzeli delovi 1. i 2. krajiškog NOP odreda i Banjiska proleterska četa. Savladavši domobransko-ustašku posadu u gradu, oni su zarobili oko 1100 domobrana i 200 ustaša i žandarma i zaplenili 1200 pušaka, 15 p.mitraljeza, 8 mitraljeza, 5 minobacača, 2 haubice i velike količine municije i ostalog materijala i opreme (tom IV, knj. 5, dok. br. 13, 19, 28, 35, 38, 53, 142—146, 150 i 152).

⁶ Vidi dok. br. 56.

— Dejstvo naše artiljerije protiv ustaničkih položaja severoistočno od Cavtata. (Od VI AK).

R A Z N O

— U vezi sa Sažetim podacima br. 8, niže četničke starešine navodno ne prihvataju četničko-partizanski sporazum između Novakovića i Draže Mihailovića, već nameravaju da se sporazumeju s jedinicama Osovine u cilju dejstva protiv komunista.⁷ (Od VI AK).

BR. 58

OBAVEŠTAJNI BILTEN KOMANDE 11. ARMIIJSKOG KORPUSA OD 18. MAJA 1942. O VOJNO-POLITIČKOJ SITUACIJI I PARTIZANSKIM AKCIJAMA U LJUBLJANSKOJ POKRAJINI¹

KOMANDA XI ARMIIJSKOG KORPUSA
Obaveštajno odeljenje

18. maj 1942—XX

OBAVEŠTAJNI BILTEN BR. 58

PROVINCIJA LJUBLJANA

SITUACIJA U SLOVENIJI

Pitanje prebacivanja u Kraljevinu slovenačkih građana prijateljski naklonjenih Italiji rešeno je, naročito usled živog i neprekidnog interesovanja ove komande na zadovoljavajući i potpun način ovih dana.

Odsad, pa unapred, ugrožena lica koja su se dosad, usled mera bezbednosti, zatvarala u vojne prostorije očekujući da civilne vlasti reše predmete, što je obično uvek dugo trajalo, upućivaće se odmah u Kraljevinu i тамо ће се смештати staranjem provincijske fašističke federacije u Ljubljani.

Ova mera, koja se dalje nije mogla odlagati, zbog čuvanja vašeg prestiža, biće povoljno primljena od strane Slovenaca ko-

⁷ Vidi dok. br. 49.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini i dostavljen Komandi artiljerije 11. armijskog korpusa) u AVII, reg. br. 9/1, k. 490.

ji gaje osećaje simpatije prema Italiji, zbog mogućnosti koja im se pruža da blagovremeno izbegnu osvetu »revolucionarnog fronta«, koji i dalje surovo divlja protiv disidenata i protiv lica koja su osumnjičena za proitalijansku delatnost.

I u ovoj sedmici zabeležene su otimačine lica i njihovo ubistvo, jer su bila optužena da nisu dovoljno neprijateljski raspoložena prema Italiji. Sve šire se koristi sistem kažnjavanja neprijatelja komunističke stvari pomoću batina za muškarce a pomoću rezanja kose za žene. Jedna devojka koja se obratila divizijskim karabinijerima za zaštitu dala je izjave iz kojih iznosimo samo nekoliko fraza:

»... Odveli su me silom na trg u Igu; svi okolo su psovali. Stanovnici koji su učestvovali u maltretiranju kome sam bila podvrgnuta smeiali su se i pljeskali. Javno su mi otsekli kosu. Bilo je još drugih devojaka (možda desetak) kojima je kao i meni bila pripremljena ista sudbina. Zadržana sam u jednoj gostionici gde su bila dva čoveka koje su partizani izbatinali. U 4.30 ujutro bilo mi je moguće da pobegnem ...«²

Ovo je žalosna situacija koja se sada već ponavlja u svim selima koja kontrolišu ustanici. U njima, pod delovanjem organizatora OF koji drže vatrene govore o trijumfu komunizma i o predstojećem slomu osovinskih zemalja, vrši se proglašavanje sovjeta (prilaže se prepis proglaša)³ i opšta mobilizacija svih sposobnih muškaraca, koji se zatim upućuju u sabirne logore, gde se formiraju novi bataljoni.⁴

² U operacijskom dnevniku 1. bataljona »Ljubo Šercer« Notranjskog NOP odreda se navodi da su »17. maja 1942. ošištane devojke koje su isle sa Italijanima u Igu« (tom VI, knj. 2, dok. br. 124).

³ Priložen je prevod proglaša (bez datuma) Štaba 1. bataljona »Ljubo Šercer« Notranjskog NOP odreda stanovništvu o uspostavljanju narodne vlasti na oslobođenoj teritoriji Slovenije. U proglašu se pored ostalog navodi da na oslobođenoj teritoriji »vlast preuzimaju terenski odbori OF i partizanska komanda«, da je »OF istinski predstavnik slovenačkog naroda u borbi protiv omrznutog stranog fašizma, njegova vlast je vlast radnog naroda »koja će ostvariti istinsku demokratiju i zadovoljiti političke, ekonomski i druge zahteve našeg naroda« (AVII, reg. br. 9/14, k. 490). Napisan je, verovatno u skladu s odlukom Izvršnog odbora OF slovenačkog naroda od 17. maja 1942. o uspostavljanju narodne vlasti na oslobođenoj teritoriji Slovenije (tom VI, knj. 2, dok. br. 88).

⁴ i ⁶ Posle niza uspehlih diverzija i sabotaža, u kojima je, pored partizana i Narodne zaštite, učestvovalo i civilno stanovništvo, u Ljubljanskoj pokrajini je došlo do opštег narodnog ustanka i naglog priliva novih boraca. Pošto je formirao jake partizanske jedinice, Glavni štab Slovenije je pristupio planskom čišćenju pojedinih oblasti da bi stvorio slobodnu teritoriju. Oslobođenjem Broda na Kupi i Kočevske Reke (sa okolinom) stvorena je prva slobodna teritorija u Sloveniji, koja se postepeno širila na sever prema području Loške doline, Krima, Mokreca, Ljubljanskog Barja i gornjeg sliva Krke, a na istok prema Beloj krajini (tom VI, knj. 2, dok. br. 88, 98—102, 106, 109 i 124).

Naše jedinice u Starom Trgu (UK—CF), kada su bile otišle radi akcije represije, u toku koje su ubijena 22 ustanika, bez naših gubitaka, i gde je zaplenjeno 11 puškomitrailjeza, 30 pušaka, jedan pištolj i razni materijal, našle su na zvoniku istaknuto jugoslovensku zastavu sa znakom srpa i čekića.⁵ I u drugim selima su informatori videli komunističke zastave. U partizanskom taboru vlada veliko oduševljenje, i računa se da su bliski projektovani marševi na Ljubljani i druge centre. U razmatranom periodu najveću delatnost su vršile ustaničke grupe od 10 do 30 ljudi, koje su se najradije vrtile oko drumova i pruge. Bio je velik broj prekida druma pomoću rušenja stabala i diverzija eksplozivnim aparatima na železničkim prugama. Napadi na vozove su takođe u znatnom porastu, a naročito se uzimaju na nišan vozovi—cisterne za transport petroleja. Beleže se takođe uobičajene svakodnevne agresije na patrole, železničke čuvarnice, stanice, barake.⁶

Treba da se istakne uništavanje pilana, otmica osoba, stoke i kamiona. Aktivno se traže italijanska lica ili proitalijanski raspoloženi Slovenci koje bi trebalo streljati kao odgovor na naše poznate akcije za represiju nad sigurno utvrđenim komunistima.⁷ Verodostojni informatori referišu da su vlasnici terena uz železničku prugu upozoreni da se pridržavaju odredbi naredbe o seći šume u pojasevima pored pruge, ako ne žele da budu podvrgnuti osveti ustanika.⁸

^{5, 13 i 14} Pod pritiskom 3. bataljona »Miloš Zidanšek« Notranjskog NOP odreda, italijanski vojnici su 12. maja napustili Stari Trg. Sledecog dana je oslobođena cela Loška dolina i time oslobođena teritorija oko Krima povezana sa slobodnom teritorijom u okolini Čabra (tom VI, knj. 2, dok. br. 81, 88 i 102). Redakcija ne raspolaze partizanskim izvorima o ovom sukobu i o prodoru italijanskih jedinica u Stari Trg 16. maja.

⁷ Povodom odluke italijanskih vlasti (od 24. aprila 1942) o streljanju talaca, GŠ NOP odreda za Sloveniju je u »Slovenačkom poročevalcu« br. 19 od 12. maja 1942, i u posebnim lecima koji su rasturani u Ljubljanskoj pokrajini, objavio izjavu da će partizani odgovoriti istom merom ukoliko italijanske vlasti nastave teror nad slovenačkim narodom (tom VI, knj. 2, dok. br. 74 i 163).

Glavni štab NOP odreda za Sloveniju je 14. juna ponovo upozorio italijanske okupatorske vlasti: da se pridržavaju međunarodnih principa koji se primenjuju u ratu i da obustave streljanje talaca — »ukoliko one hoće da se stvarno zovu vojskom, a ne hordom ubica, palikuća i nasilnika« (AVII, reg. br. 25/7, k. 474).

⁸ Odnosi se na upozorenje Štaba 3. grupe NOP odreda Slovenije od 12. maja 1942. šumskim radnicima, kao i transportnim radnicima u automobilskom i železničkom saobraćaju: da je zabranjena seča i prevoženje drveta za potrebe okupatora i da je podredenim četama izdata naredba da pucaju na teretne vozove i automobile koji se koriste u tu svrhu (tom VI, knj. 2, dok. br. 80).

Komunistička propaganda je sve aktivnija. U znatnom je porastu širenje lažnih i tendencioznih vesti o zemljama Osovine.

Navode se sledeći izveštaji:

ZONA LJUBLJANA

— 11/5 — U 11 časova u mestu Padež (TN—CS) dva nepoznata lica u uniformi bivše jugoslovenske vojske, naoružana puškom i pištoljem, ubila su u njihovom stanu supružnike Kvala s nekoliko metaka iz vatre nog oružja. Smatralo se da je razlog zločina politički.

— 12/5 — U toku noći ustanički elementi su kamenjem preprečili drum Dobrova—Polhov Gradec (TP—DM). Prepreku su uklonili tenkovi »M«.

— 12/5 — U 22 časa u mestu Podpeč (TR—DE) tri nepoznata lica su došla u stan nekog Ellera Alfreda, starog 16 godina; dok su dvojica čuvala stražu na ulazu, treći je, nakon što je mladiću prebacio »da ne gaji simpatije prema njima«, ispalio na njega jedan metak iz pištolja i ubio ga. Eller je u više prilika bio informator karabinijera.

— 13/5 — Na odseku železničke pruge Verd—Borovnica (TL—CZ), i to na 593—790 km, prolaz voza-cisterne, u 22,45 časova, doveo je do eksplozije jedne mine koja je bila nameštena pod spoljnu šinu. Eksplozija je izbacila komad šine dužine 80 cm, usled čega su iskočile sa tračnica dve lokomotive, prtljažni vagon i tri cisterne. Štete na materijalu nisu ozbiljne. Saobraćaj je ponovo uspostavljen sledećeg jutra.

U toku noći ustanici su izvršili vatrene akcije na čuvarnice i barake bez ikakvih posledica.

— 14/5 — U toku noći nepoznata lica su u mestu Ig (UC—CZ) dinamitom bacila u vazduh električnu kabину društva »Karniola« (»Carniola«) iz Ljubljane.⁹

— 15/5 — Oko 3,30 časova, s jednog položaja oko 1500 m od stanice Preserje (TF—CZ), ustanici su mitraljirali jedan voz-cisternu koji je bio u prolazu. Pogođena su dva vagona-cisterne s naftom, koji su začepljeni na stanicu Borovnici, a isto tako i prtljažni vagon i lokomotiva. Nije bilo nikakve štete ljudima i uređajima.

⁹ Akciju je izvršio 1. bataljon »Ljubo Šercer« Notranjskog NOP odreda (tom VI, knj. 2, dok. br. 124).

— 15/5 — U blizini železničke stанице Brezovica (TR—DP) oko 23 časa je nekoliko metaka iz pištolja ispaljeno na jednu našu patrolu, bez posledica. Pregled terena, koji je odmah izvršen, imao je negativan rezultat.

— 15/5 — Naši vojnici koji vrše službu nadzora duž pojasa Ljubljane i kod bloka Brezovica (TR—DF) oko 21,45 ispalili su nekoliko metaka iz puškomitraljeza i bacili su ručne bombe na lica koja su se približavala pojusu. Od parčadi ručne bombe lakše je ranjen jedan grenadir.

— 15/5 — Oko 20,35 časova u jednoj gostonici u Ljubljani jedan vojnik formacije, u patrolnoj službi, ubio iz karabina nekog Ivana Zdešara, jer je ovaj, na pozive da se zaustavi, koje mu je upućivao karabinijer, počeo da beži.

— 15/5 — Jednu patrolu od 10 karabinijera, koja je vršila službu izviđanja u zoni Želimlje (UQ—CU), napale su i nadvladale ustaničke snage; jedan karabinijer je ubijen, šestorica su zarobljena. Druga tri vojnika, od kojih je jedan ranjen, uspela su da pobegnu i da se vrate u jedinicu; nije poznata sudbina slovenačkog žandara koji je pratio patrolu. U toku operacije traženja zarobljenih karabinijera, naši delovi kr. finansijske straže i kr. karabinijera sukobili su se blizu Studenec-Iga (UH—TZ) s jakom ustaničkom grupom; naši gubici: 2 mrtva, 1 ranjen i 1 nestao; jedinice trupa koje su odmah intervenisale naterale su ustanike u bekstvo ubivši dvojicu.¹⁰

Istovremeno su ustanici napali kasarnu kr. karabinijera i finansijske straže u Studenec-Igu; naša reakcija odbila je napadače, koji su na bojištu ostavili jednog mrtvog i dva zarobljenika; nismo imali gubitaka.

— 16/5 — U 22 časa između stranica Planina i Logatec (SR—CU), prilikom prolaska medunarodnog voza Rim—Budapest, eksplodirala je jedna mina, zbog čega su iskočili s koloseka lokomotiva i tri vagona, bez štete po putnike. U 3 časa sledećeg jutra jedan vagon za pomoć, sa železničkim osobljem, nakon što je prošao stanicu Verd (TL—CZ), morao je da se zaustavi zbog sukoba između naših vojnika i ustanika, koji su naterani u bekstvo itervencijom vojnika-železničara koji su bili u pratnji, snabdevenih puškomitraljezima. Jedan naš vojnik je lakše ranjen. Pruga je popravljena.

— 17/5 — Jedna naša patrola kr. karabinijera, koja je otišla u mesto Lukovica (TP—DP) radi vršenja pretresa, opazila je nekoliko mladića, koji su, videvši je da dolazi, počeli da beže u pravcu šume; nakon što je otvorena paljba, jedan od

¹⁰ Napad je izvršila 1. četa 1. bataljona »Ljubo Šercer« Notranjskog NOP odreda (tom VI, knj. 2. dok. br. 124).

begunaca je lakše ranjen, a ostala trojica su zarobljena i sprovena u Ljubljani, u kasarnu kr. karabinijera, radi proveravanja.

— 17/5 — U 1,30 časova u Zalogu (US—DL) nepoznata lica su jedan metak iz pištolja ispalila na straže koje čuvaju gvozdeni most na reci Ljubljanici. Vojnici su odgovorili na vatru, i pretres zone, koji je odmah izvršila jedinica koja je intervenisala, imao je negativan rezultat.

— 17/5 — Ustanički elementi su digli u vazduh mostić na Iščici, severoistočno od Studenec-Iga (UM-CZ), cilju izbegavanja iznenadnog napada tenkovima ili motornim vozilima uopšte: navodno kroz to mesto prolaze patrole.

Naređeno je pažljivo osmatranje zone iz Ljubljanskog grada i iz Škofljice radi eventualne intervencije artiljerije.

ZONA RIBNICA

— 16/5 — Jedna patrola u službi nadzora železničke pruge V. Lašće—Videm—Dobrepolje napadnuta je oko 16 časova u mestu Ponikve (CQ—VH) mećima iz vatre nog oružja od strane jakе ustaničke grupe. Pojačanja koja su poslata na lice mesta našla su leševe dva naša pогинула vojnika. Odmah je započeta akcija čišćenja, u toku koje su pronađena 4 bivaka s raznim materijalom.

— 16/5 — Oko 1,15 časova ustanički elementi sa okolnih uzvisina ispalili su nekoliko rafala iz automatskog oružja i nekoliko puščanih metaka u pravcu naselja V. Lašće (CQ—VH) i pogodili zgradu koja je služila kao kantonman naše crnokošuljaške jedinice. Usled reakcije naših vojnika iz garnizona, ustanički su nestali. Nismo imali gubitaka.

ZONA KOČEVJE

— 11/5 — U 3 časa je iz Dolge Vasi (ZT—EU) nekoliko ustaničkih dovelo jednu devojku iz porodice koja simpatizuje sa Italijanima i još jedno lice. Posle saslušanja devojka je puštena na slobodu.

— 11/5 — Naše jedinice koje vrše operacije čišćenja u zoni Crni Potok (ZI—BS) sreli su se u blizini Livolda (SI—BU) s partizanskim formacijama i ubile 6 lica.

Jedna druga jedinica na kamionima, koja je posle podne stigla u Crni Potok (CI—ES), obasuta je paljbom koja je dolazila iz sela i obližnjih uzvisina. Brza reakcija dovela je do bekstva ustaničkih; selo je nađeno pusto. Pokretna grupa vratila se u 22,30 časova uz pratnju više porodica iz Mozelja i Crnog

Potoka koja su zatražile našu zaštitu. U sukobima do kojih je došlo ubijeno je ukupno 14 partizana, uključiv i onih 6 koji su ranije pomenuti. Nismo imali gubitaka.

— 14/5 — Od 22 časa do 5 časova 15. o. m. ustaničke grupe su paljbom iz automatskog oružja uz nemiravale naše isturene položaje u pojusu Kočevja (VU—BZ).

Ustanička grupa koja je u toku noći uspela da se približi bodljikavoj žici između isturenih položaja na drumu za Moravu (FU—BQ) i za Koprivnik (ZR—BU) otvorila je paljbu nekoliko stotina metara od naselja. Brza reakcija naše odbrane primorala je ustanike da se povuku. Imali smo tri lakše ranjena. Gubici protivnika nisu poznati.

— 14/5 — Oko 22 časa ustanici su pozvali karabinijere stanice Koprivnik (ZR—BU) da se predaju a zatim su otvorili paljbu vatreñim oružjem i ručnim bombama. Akcija je trajala oko 6 časova; naši gubici: 1 karabinijer mrtav.

— 15/5 — Pokretna grupa úpućena na lice mesta dan kasnije čistila je zonu, a zatim se vratila u sedište sa garnizonom kr. karabinijera, četiri porodice slovenačkih begunaca i 50 goveda društva »Emona».

— 17/5 — U noći su ustanički elementi oštetili železničku prugu Stara Cerkev (VU—CO) — Lipovec (VQ—CF). Šteta je odmah popravljena.

ZONA NOVO MESTO

— Ustanički elementi, oko 60 njih, oko 22 časa napali su naše položaje kod Luknje (XX—CO) i Suhora (XT—CD). Ne-posredna reakcija oterala je ustanike; nismo imali gubitaka.

— 14/5 — Jedna ustanička banda, neutvrđenog broja, oko 1,40 časova je rafalima iz automatskog oružja napala kasarnu pogranične milicije u Št. Jerneju. Usled brze reakcije milicionera ustanici su se udaljili.

Malo pre napada u blizini Jovanovice (IH—CO) naši vojnici su zapalili mnogobrojne crvene rakete. Čišćenje zone nije dalo nikakvog rezultata; nije bilo gubitaka.

— 15/5 — U toku noći neodređen broj ustanika napao je garnizon Soteska, koji je odmah odgovorio na vatru, nateravši neprijatelja u bekstvo. Mi smo imali jednog ranjenog

— 15/5 — U 15,45 časova kasarna kr. karabinijera u Škočijanu (XT—CU) obasuta je rafalom iz automatskog oružja iz obližnje šume, koja je udaljena oko 300 metara, bez gubitaka.

Pretres terena, koji su odmah izvršili vojnici formacije i drugi vojnici, imao je negativan rezultat.

— 15/5 — U 18 časova naša patrola kr. karabinijera i finansijske straže sukobila se s jednom grupom od oko 20 ustanika u mestu Bela Cerkev. Nismo imali gubitaka; ranjeno je nekoliko ustanika.

— 16/5 — Komunistički elementi su u blizini D. Kronova (XR—CO) zaustavili autobus javne službe koji vrši saobraćaj između Novog Mesta i Škocijan (XT—CV). Odvedena su dva vatrogasca, jedan Italijan a drugi Slovenac, kao i sva civilna i vojna pošta upućena za Škocijan. Telefonska linija za Škocijan je prekinuta. Visokom komesaru predložene su represalije. Na-ređeno je da se izvrši čišćenje zone.

— 16/5 — U Vrhopolu (XV—CO) ustanici su odveli jednog italijanskog trgovca; visokom komesaru je predložena represalija.

— 16/5 — Naše jedinice su čistile zonu Novo Mesto—Šempeter (XP—CQ) — Bela Cerkev (XR—CZ). U toku jednog sukoba, do kog je došlo blizu Starog grada (XP—CQ), ubijen je jedan ustanik. Nismo imali gubitaka.

ZONA ČRNOMELJ

— 14/5 — Oko 6 časova u Bočki kod Metlike (XT—BZ) jedna naša patrola kr. karabinijera obasuta je paljbom iz mnogobrojnih pušaka od strane neutvrđenog broja ustanika sakrivenih u šumi. Reakcija naših vojnika nateralna je u bekstvo ustanike, koji su uspeli da nestanu u šumi. Naši gubici: 1 karabinjer ubijen. Pretres terena je dao negativan rezultat.

— 17/5 — Jedinice garnizona Stari Trg (ZV—VL) u toku akcije čišćenja ubile su 4 lica koja su pokušala bekstvo.

ZONA TREBNJE

— 11/5 — U blizini Zagradeca (VU—CQ) jedna banda od oko 16 ustanika u uniformi bivše Jugoslavije zaustavljila je kamion Stična—Žužemberk, izvršivši jedino kontrolu ličnih isprava.

— 13/5 — Oko 22 časa dva nepoznata lica, naoružana pištoljem, ušla su u stan jednog Slovenca u Prisavlji Vasi, opština Št. Vid (VH—CZ), i otela kćerku od 20 godina.

— 13/5 — U 1 čas naš garnizon detašovan u stanci Ponikve (ZT—CS) ustanički elementi su obasuli vatrom iz mitraljeza i pušaka. Energična reakcija naših rasterala je ustanike.

— 13/5 — Oko 3 časa ustanici koji su prodrli u opštinu Zagradec (VU—CQ) odneli su dva radio-aparata, jednu pisaču

mašinu i slike njegovog veličanstva kralja i Dućeа. Zatim su iz istog sela odveli jednog čoveka i jednu 16-godišnju devojku. Visokom komesaru je predložena represalija u smislu proglaša od 24. aprila.

Iste noći, takođe u Zagradecu, odvedeni su pismonoša i šef tamošnjeg kotarskog ureda. I za ovaj zločin je visokom komesaru predložena represalija.¹¹

— 14/5 — U toku noći 4 partizana prodrli su u stan nekog Hrna Franca u Sv. Roku, kod Št. Vida (VU—CZ), i nakon što su ga ubili bodežima, odveli su mu dva sina koji su odbili da se pridruže bandama. Visokom komesaru je predložena represalija.

— 14/5 — Oko 4 časa ustanički elementi u mestu Stična (VS—CZ), prodrevši u stanove dvojice Slovenaca, ubili su jednog čoveka i jednu ženu. Prvog zato što je odbio da se pridruži bandama, a drugu zato što je bila sklona Italijanima. Visokom komesaru je predložena represalija.

— 14/5 — U toku noći ustanici su otvorili paljbu na železničku stanicu Mirna Peć (ZV—CS), bez posledica.

— 14/5 — U 0,20 časova otprilike ustanički elementi su ispalili nekoliko metaka iz puške na jedan naš voz-cisternu između stanica Mirna Peć i Novo Mesto. Probušeno je nekoliko praznih cisterni.

— Ujutro je blizu Mirne Peći obasut paljbom jedan putnički voz; ranjen je jedan civil. Visokom komesaru je predložena represalija.¹²

— 15/5 — U 1 čas ustanički elementi su izvršili napad na detašman u Šent Vidu (VU—CZ), bez posledica. Neposredna reakcija oterala je napadače.

— 15/5 — U 17,30 časova, u prolazu između Mirne Peći (ZT—CZ) i Trebnja (ZR—CU), teretni voz je obasut mitralješkim rafalima, bez posledica.

— 15/5 — Teretni voz u prolazu između stanice Mirna Peć (ZV—CQ) i Ponikve (ZT—CS) u 22,30 je od strane ustanika napadnut uzastopnim rafalima iz automatskog oružja i pušaka. Vojnici iz pratištva su odmah na protivničku vatru reagovali rafalima iz puškomitraljeza, koje su ispalili iz prtljažnog vagona istog voza. Samo je lokomotiva veoma malo oštećena.

¹¹ i ¹² Kao odmazda zbog ovih akcija, na osnovu naredbe visokog komesara za Ljubljansku pokrajinu i komandanta 11. armijskog korpusa, 16. maja je u Gramoznoj Jami, kod Ljubljane, streљano 6 talaca (tom VI, knj. 2, dok. br. 176).

— 16/5 — U mestu Lašće (ZM—GM) drum su ustanički elementi preprečili mnogobrojnim deblima, koja su brzo uklonjena.

— 17/5 — U 0,30 časova ustanici su ponovo napali putnički voz u prolazu između Ponikava i Mirne Peči. Nije bilo štete.

— 17/5 — U toku noći ustanički elementi su napali straže na prelazu druma kod Tržišća (XN—CZ). Jedan naš vojnik je ubijen a jedan ranjen. Brza reakcija naših ubila je jednog ustanika.

ZONA LOGATEC

— 11/5 — Oko 21 čas, prilikom prolaženja jednog teretnog voza koji je dolazio iz Logateca, jedan km severno od stанице Planina (TI—CQ) eksplodirala je nagazna mina postavljena pod tračnice; oštećena je lokomotiva i slomljena je jedna šina, iako, međutim, nije bilo zaustavljenog kretanja istog voza.

— 11/5 — Oko 18,30 časova u blizini Grahova (TR—CM) jedna banda ustanika napala je diverzantske delove upućene u Logatec. Jedinice na kamionima, koje su došle iz Rakeka i Cerknice, sukobile su se sa ustanicima na mestu Martinjak (TR—OM); naši gubici: 2 mrtva i 8 ranjenih, od kojih 7 lakše; gubici ustanika: 2 mrtva i mnogobrojni ranjeni. U prvim časovima sledećeg jutra jedinice su nastavile pokret, susrevši se u Grahovu sa diverzantima i četom grenadira koja je u toku noći bila poslata kao pojačanje, a zatim su nastavile za Stari Trg (UK—CF) u cilju oslobođanja tamošnje stанице kr. karabinijske i finansijske straže koju su opkolili ustanici.¹³ Nakon što su došli u to mesto, izdržavši vatrenu akciju duž puta, u 16 časova su se vratili sa garnizonom u Stari Trg. Naselja Stari Trg i Grahovo nemaju više nijednog muškog stanovnika; u akciji je učestvovao takođe jedan avion, koji je mitraljirao i tukao malim bombama.

— 11/5 — Jedna ustanička banda, procenjena na oko 100 ljudi, u toku noći je napala naš garnizon V. Bloke (HK—OM), do 4,30 časova nastavljajući vatrenu akciju iz jedne istaknute uzvisine. Nema gubitaka, telefonske veze su prekinute još od 15 časova.

— 12/5 — Jedna naša kolona, praćena tenkovima »M«, odstranila je desetak prekida na drumu, izvršenih stablima duž puta V. Bloke—Grahovo (TR—SM); sem toga, utvrdila je da su porušeni svi telefonski stubovi i da je odneto oko 10 km žice. Uhapšena su dva sumnjiva lica.

— 14/5 — Oko 3 časa neutvrđen broj ustanika otvorio je paljbu na naše vojнике koji su vršili nadzornu službu pri že-

zničkoj čuvarnici 598 u blizini Logateca (SP—CU), bez posledica. Reakcija naših odbila je napadače.

— 16/5 — Povodom izveštaja koji potvrđuju prisustvo jakačih partizanskih formacija u zoni Stari Trg (UK—CF), Marakovac (UK—CF), Podgora (UK—CD), Grahovo (DR—CM), Dane (UF—CF), izvršena je akcija čišćenja pomoću jedinica granične straže, grenadira i diverzanata.

U toku jednog sukoba, do kog je došlo na uzvisinama kod Starog Trga, ubijena su 22 ustanika; nismo imali gubitaka.¹⁴

— 16/5 — U toku pretresa stana izvesnog Josipa Madrana u Praprotnom Brdu kod Rovta (SN—DE) pronađena su 92 saržera za jugoslovensku pušku. Pomenuti će biti prijavljen vojnog судu.

— 17/5 — U toku noći male ustaničke grupe otvarale su vatru za uznemiravanje protiv naših položaja u pojasu Logateca i protiv elemenata za nadzor u Cerknici (TN—CM), gde su prekinute telefonske linije i električno osvetljenje.

— 17/5 — Pošto smo dobili vesti da se stanovništvo Hriba (VQ—CF) suprotstavilo ulasku jedne ustaničke bande u selo, odmah su u pomoć poslati jedinica diverzanata i tenkovi »M«, koji su ušli u Loški potok, koji su ustanici već evakuisali. Nakon što su izvršili čišćenje zone, u toku povratka u Velike Bloke kolona diverzanata se sukobila sa ustaničkim grupama, najpre na k. 812 kod Cerknice (UC—CK) a zatim u blizini Nove Vasi (UM—CR). Tri ustanika su ubijena i zaplenjeno je njihovo oružje. Nismo imali gubitaka.

VESTI KOJE TREBA PROVERITI

Poverljive vesti javljaju da u zoni Travna Gora (VH—CK) postoji jedna komanda partizanskih jedinica, kuda dolaze novi elementi regrutovani u zonama Velike Lašće (VH—CQ), Sodražica (VH—CK), Loški potok (OQ—CF) i Ribnica (VK—CK). Koncentracija se navodno izvodi u malim grupama za vreme noći.

— Obaveštajni izvor javlja da se u šumi jedan kilometar severoistočno od Višnje Gore navodno nalazi jedna banda od oko 700 ustanika koji nameravaju da napadnu taj garnizon. U tom pogledu date su odredbe zainteresovanim jedinicama.

RAZNO

— 11/5 — Ustanički elementi u selu Dolga Vas kod Kočevja (ZI—BU) odveli su 213 govedi na štetu grupe »Emona«. U toku je istraga i proveravanje.

— 12/5 — U mestu Dol Karteljevo (XL—CQ) šest naoružanih ustanika su oko 18 časova odveli kapelana Sinkera Antona iz Mirne Peči, jer se on, u pogledu krađe u zamku Hmeljnik koju su izvršili ustanici, izrazio rečima nimalo laskavim po partizane. Dan kasnije pušten je na slobodu.

— 15/5 — U 20 časova u Mirnoj Peči (ZT—CZ) nekoliko ustanika koji su prodrli u stan komesara prefekture oteli su mu, pod pretnjom smrti, 4500 lira i pisaču mašinu. Malo kasnije nekoliko ustanika je iz tamošnje škole odnело nekoliko radio-aparata koji su tamo bili deponovani.

— 15/5 — Pred jednom gostionicom u Ljubljani uhapšeno je jedno lice koje je u pijanom stanju klicalo: »Živeli partizani«. Pomenuti, koji je identifikovan kao Anton Pogačar, biće prijavljen vojnom суду.

— 17/5 — U mestu Dobrinje (UQ—DL) jedno nepoznato lice, naoružano pištoljem, prodrlo je u kuću izvesnog Rosnika Franca i tražilo da mu se predava konj. Istovremeno u istom mestu jedno drugo nepoznato lice, takođe naoružano pištoljem, primoralo je tri tamošnje osobe da ga slede u šumu.

Tačnost prepisa overava,

OBAVEŠTENJE KOMANDE KARABINIJERA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 20. MAJA 1942. KOMANDI DIVIZIJE »MARKE« O ZADATAIMA I NADLEŽNOSTI GENERALA PIJEKA KOJI TREBA DA KOORDINIRA OBAVEŠTAJNU DELATNOST NA SUZBIJANJU KOMUNISTIČKE AKTIVNOSTI NA BALKANU¹

KOMANDA KR. KARABINIJERA
VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«

Br. 75/Ob. protok. pov.

VP 10, 20. maj 1942—XX

Predmet: Suzbijanje komunističke aktivnosti na Balkanu

... adrese ...

1. Izveštava se da je, u skladu sa sporazumom između Vrhovne komande i Ministarstva spoljnih poslova, divizijskom generalu Đuzepu Pijeku [Giuseppe Pieche] stavljen u zadatak da na okupiranim ili anektiranim teritorijama Slovenije, Dalmacije, Crne Gore, Hrvatske i u okolnim graničnim državama preduzme mere za prikupljanje svih elemenata koji mogu da doprinesu boljem i potpunijem upoznavanju sadašnje situacije u vezi s jačinom, osobinama, razvojem i širenjem komunističke aktivnosti u pomenutim zonama.³

Zadatak ima isključivo obaveštajni karakter i stoga ni na koji način ne utiče na organizaciju i represivnu aktivnost koju policijski organi (javna bezbednost, kr. karabinijeri, dobrovoljna milicija za nacionalnu sigurnost itd.) preduzimaju na osnovu naređenja i direktiva komandanata Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«, Crne Gore i Guvernatorata Dalmacije.

2. U cilju izvršenja poverenih zadataka, general Pijeke će na svom raspolaganju imati oficire i podoficire koji će biti dislocirani u ona mesta italijanskih ili inostranih teritorija koja će general Pijeke prema svome ličnom nahodjenju smatrati kao najpogodnija za postizanje određenih ciljeva.

3. Potčinjene komande kr. karabinijera udovoljiće, neposredno ili preko ove komande, obaveštajnim zahtevima ili izve-

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 3/3, k. 643.

² Tako je u originalu.

³ Vidi dok. br. 53.

štajima koje budu primali od generala Pijeka ili njegovih potčinjenih oficira.

4. Naknadno će upoznati s pojedinim adresama i načinima za vođenje prepiske.

Komandant, pukovnik
potpisani Karoeli [Caroelli]

— — — — —
KOMANDA 32. PEŠADIJSKE DIVIZIJE »MARKE«

— OPERATIVNI ODSEK —

Br. 1216 protok. Ob. Poverljivo VP 32, 7. jun 1942—XX

KOMANDI 3. ČETE 15. BATALJONA KR. KARABINIJERA
KOMANDI KR. DIVIZIJSKIH KARABINIJERA

Dostavlja se radi znanja.

Po naređenju:
načelnik štaba, potpukovnik
Karlo Valeze
[Carlo Valles] Valeze

M. P.

BILTEN VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 21. MAJA 1942. O TOKU ITALIJANSKO-NEMAČKE I USTAŠKE OFANZIVE »TRIO« U ISTOČNOJ BOSNI¹

Primerak br. 2

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«

Taktička komanda — Obaveštajno odeljenje

21. maj 1942—XX

SAŽETI PODACI BR. 19

B O S N A

— *Jugoistočna Bosna*

— *Bataljon »Val Natizone«*: iz Goražda, koje drže nemačke jedinice, prebacio se u Čajniče.

— *Bataljon »Bolcano«* [»Bolzano«]: napadnut noću 18/19 o. m. u rejonu Foče, odbio je neprijatelja posle oštре borbe koja je trajala 2 časa.² Naši gubici: 2 oficira i 2 alpinca poginula i nekoliko ranjenih.³

— *11. alpinski puk*: pročešljaо je rejon istočno od Foče i zaplenio nekoliko pušaka.

— *Divizija »Taurinenze«*: dislokacija nepromenjena.

Prema pouzdanim podacima, oko 200 partizana nastoji da se infiltrira u rejon Jasika (9 km severoistočno od Kalinovika, UO—BQ).⁴ Takođe i poznati rukovodilac Rade Hamović nastoji

¹ Snimak dokumenta (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 68/1075—1076.

² Napad su, kod Kruščice, izvršili delovi 2. proleterske NOU brigade (tom II, knj. 4, dok. br. 59, 62, 65)

³ Prema izveštaju Komande alpinske divizije »Pusterija« od 5. juna 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«, bataljon »Bolcano« je imao gubitke od 5 mrtvih i 22 ranjena alpinca (tom III, knj. 4, dok. br. 211).

⁴ Reč je o proboru Romanijskog NOP odreda s pl. Zelengore na pl. Romaniju. Pri prelazu preko komunikacija Foča—Kalinovik i Kalinovik—Trnovo, u borbama protiv italijanskih jedinica, on je pretrpeo osetne gubitke, a zatim se, do 25. maja preko pl. Jahorine i pruge Sarajevo—Višegrad, prebacio na pl. Romaniju, gde se, zbog pretrpljenih gubitaka, uskoro osuo (AVII, fond NOP-a, stenogr. beleške, reg. br. 6/4, k. 1999; ustaško-domobranski fond, reg. br. 4071, k. 52).

da se sa grupama partizana prebaci u rejon Dobro Polje i Varoš (11 km, odnosno 13 km severo-severoistočno od Kalinovika, UM—BS, UO—BU).⁵

TERITORIJA VI ARMIJSKOG KORPUSA

— Nevesinje: dislokacija pešad. divizije »Kačatori« nepromjenjena.⁶

— Dubrovnik: partizanska patrola koja se noću 17/18. o. m. približila odbrambenim položajima Brat (SL—FR) raspršena je našim protivdejstvom. (Od VI AK).

— Konjic: broj partizana u rejonu Konjica navodno iznosi oko 500 ljudi. (Od VI AK).

R A Z N O

— Ustanici istočne Bosne uspeli su da se vrate zapadno od reke Bosne, uprkos nemačkim preprekama i osmatranju duž železničke pruge Bos. Brod — Sarajevo, i da se usmere u pravcu Travnik — Bugojno i D. Vakuf. (Od Ital. odeljenja u Sarajevu).

— Potvrđeno je da su Nemci formirali jedinice od ruskih belogardejaca koji žive u Hrvatskoj i Srbiji. Njihova jačina iznosi oko 15.000 ljudi. Odredište: Rusija. (Od Ital. odeljenja u Sarajevu).

— Naslednik majora Dangića je navodno kapetan Ćuković,⁷ koji se sklonio u Srbiju. (Od Ital. odeljenja u Sarajevu).

⁵ Rade Hamović se s Kalinovičkim NOP odredom, kojim je tada komandovao, prebacio na Jahorinu (tom II, knj. 4, dok. br. 152).

⁶ Prema biltenu Više komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« od 20. maja 1942, divizija »Kačatori dele Alpi« je tog dana obezbeđivala komunikaciju Mostar—Sarajevo (AVII, NAV-T-821, r. 68/1070—71).

⁷ Rista

**IZVEŠTAJ KOMANDE GRANIČNE STRAŽE 5. ARMIIJSKOG
KORPUSA OD 22. MAJA 1942. O PARTIZANSKOJ AKTIV-
NOSTI U REJONU ILIRSKЕ BISTRICE¹**

KOMANDA GRANIČNE STRAŽE V ARMIIJSKOG KORPUSA

VP 10, 22. maj 1942—XX

Aktivnost ustanika u zoni Ilirska Bistrica

U vezi s teškim događajem u Bukovici, kojom prilikom su zarobljeni dva oficira i jedan ml. vodnik, izveštavam:

Pored zarobljavanja pomenute trojice, razoružana su i izvana tri vojnika. Ostala četvorica koja su sačinjavala mali detašman nalazila su se u patroli na železničkoj pruzi.

Ovaj mali detašman bio je smešten u zgradi u kojoj se nalazila gostionica, udaljenoj oko 50 m od prolaza u visini km 19.250; nastamba se sastojala od 2 prizemne sobe pored same gostionice.

Već dva dana su vojnici i gostioničar znali za dolazak maja Vanelija (Vanelli).

Kad je pomenuti major došao u gostionicu, s obzirom na to da nije primetio ništa neobično, ušao je u nastambu vojnika u kojoj su se nalazila dva vojnika (treći je bio napolju, udaljen 7—8 m).

Ustanici — kojih je bilo tačno 12, naoružanih puškama i sa 5 automatskih karabina »Reveli« — pojavili su se iznenada na ulazu pomenutog lokala i pored jedinog prozora, sa uperenim oružjem na oficire, koji, kako izgleda, nisu reagovali, jer nije bilo pucnjave i, kako je poznato, ni tučnjeve.

Soška sa oružjem nalazila se pored prozora, a ovaj detalj je takođe bio poznat ustanicima.

Vojnik koji se nalazio van gostionice i koji je mogao upotrebiti oružje u cilju napada ili davanja uzbune bio je kukavički pasivan.

Dva oficira i podoficir sprovedeni su vezani po zaseoku Bukovica uz pesmu ustanika.²

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 3/4, k. 417.

² Napad na detašman je, 18. maja izvršila, Brkinska četa (5. četa 3. bataljona Notranjskog odreda). Vidi dok. br. 66; tom VI, knj. 3, dok. br. 142.

Saučesništvo porodice gostioničara je neosporno. Dvojica muškaraca ove porodice — od kojih je jedan bio u odmetništvu — uhapšena su.

Ukazujem na sledeće:

- Bukovica je predgrađe Ilirske Bistrice i zločinačka solidarnost Bukovčana je ista kao i Bistričana;
- niz činjenica koje se u poslednje vreme ispoljavaju u zoni Bistrice jasno dokazuje da Ilirska Bistrica predstavlja centar snabdevanja slovenskog razbojništva;
- jedinice KoV i kr. kašabinijera preduzele su detaljna izviđanja u ovoj zoni s ciljem da se pronađu zarobljenici, ali bez rezultata, jer su zaista radili naslepo, s obzirom na to da od stanovništva nije bilo moguće dobiti bilo kakav podatak;
- potpuna odsutnost onih koji drže političko-administrativnu i prehrambenu vlast u Bistrici, čiji srodnici Sloveni i antitalijani žive danas u atmosferi unutrašnjeg sadističkog zadowoljstva videći posle jedne godine — nakon sramotnog sloma u aprilu 1941. godine u kome se njihovi meštani nisu borili — buđenje koje im uliva ko zna kakvu nadu, a ovo je nečasno, jer uživajući blagodeti koje im je režim pružo u potpunosti izdaju poverenje koje im je sasvim pogrešno ukazano.

Ovo kažem sa ubedjenjem. Bio sam 20. o. m. u Ilirskoj Bistrici i video sam njeno neprijateljsko lice onako kako još nikad nisam video.

U sadašnjoj situaciji, pošto sasvim nedostaje toliko značajna obaveštajna saradnja onih koji bi lako mogli da održavaju neposredan ili posredan dodir sa stanovništvom (po potrebi i uz pomоć novca koji je u dovoljnoj količini obezbedila Kr. prefektura), pročešljavanje koje preuzimaju jedinice ne može biti drugčije nego jalovo.

S obzirom na to da nekažnjavanje koje do danas sprovode ustanici predstavlja odličnu propagandu za Slovenstvo, i da će se zona lopovluka na žalost proširiti na naseljene centre rasute prema obalskom području, nalazimo se u situaciji, pojavom sve težih i većih slučajeva, da pristupimo uništavanju naseljenih mesta i hapšenjima, zbog naklonosti prema ustanicima, svih onih koji i dalje budu izdavali poverenje koje im je olako ukazano.³

Međutim, ovakav pritisak neće biti od koristi u okviru nacionalne ravnoteže.

Komandant, brigadni general
Lorenco Brovarone

³ Vidi dok. br. 68.

**IZVEŠTAJ KOMANDE KARABINIJERA 11. ARMIIJSKOG
KORPUSA OD 23. MAJA 1942. KOMANDI KARABINIJERA
VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DAL-
MACIJA« O VOJNO-POLITIČKOJ SITUACIJI U LJUBLJAN-
SKOJ POKRAJINI¹**

KOMANDA KR. KARABINIJERA XI ARMIIJSKOG KORPUSA

Br. 1/II prot. pov. Vojna pošta 46, 23. maja 1942/XX

Predmet: Izveštaj o raspoloženju
i moralu trupa i stanovništva.

**KOMANDI KR. KARAB. VIŠE KOMANDE
O. S. »SLOVENIJA—DALMACIJA«**

Vojna pošta 10

Zdravstveno stanje kod trupa je zadovoljavajuće. Hrana je zdrava ali ne uvek dovoljna. Moral je dosta na visini. Odličan utisak su napravile jedna nedavna radio-emisija i iscrpne vesti u štampi o sadašnjoj situaciji u balkanskim zemljama i o razlozima zbog kojih okupacione trupe imaju velike gubitke. Ove trupe su sada uverene da je njima povereni zadatak nezahvalan kao nikada dosada. Pošto je »gerila« koja se ovde vodi teža, opasnija i iziskuje veće gubitke, a razlikuje se od pravog rata koji se vodi na drugim bojištima.

Do sada se o tome nije uopšte govorilo zbog potreba vojnog karaktera, ali brojevi koji pokazuju mesečne gubitke na raznim frontovima rečito služe za dokaz tim tvrđenjima. Stoga je ovo uvodno, otvoreno priznanje za žrtve i opasnosti kojima su izložene okupacione trupe na Balkanu naišlo na opšte odobravanje i živo zadovoljstvo od strane ovih trupa.

...²

Nakon više od godine dana otkako je Slovenija okupirana situacija je postala vrlo delikatna i teška.

Nesaglasnost u početku između vojnih i političko-civilnih vlasti u novoj provinciji dovela je do primene mere koja je bila vrlo neoportuna i škodljiva. Komanda XI armijskog korpusa je udaljena iz Ljubljane i smeštena za devet meseci u Planini i

¹ Kopija originala (pisanog na mašini) u AVII, reg. br. 6/2, k. 485.

² Izostavljeni tekst se odnosi na komentare italijanskih vojnika u vezi sa događajima na drugim ratištima.

Vrhnički, odakle nije bila u stanju neposredno da prati život u ovoj zoni, a naročito u njenom glavnom gradu.

Blaga politika koju vode političko-civile vlasti i potpuno prilagođavanje divizije »Granatijeri di Sardenja«, čijem je ljudstvu, a naročito oficirima, dozvoljavano da se odnose preterano familijarno prema civilnom stanovništvu, smatrani su glavnim faktorima koji su omogućili komunističkoj manjini da potpuno slobodno organizuje svoj propagandni rad i međusobno povezivanje.

Kada je u prošlom januaru javni poredak prešao u nadležnost vojnih vlasti, izgledalo je da će stvari krenuti nabolje.³ Pošto je Ljubljana opasana, divizija »Granatijeri« je započela hapšenja i pretere se kuća pod neposrednim nadzorom njenih štabnih oficira i uz skoro isključivo učešće njenih oficira, kojima je po nekoliko karabinijera služilo samo kao garancija.⁴

— — — — —

Spretnom propagandom spomenuta Komanda divizije je stvorila utisak da su izvršene grandiozne policijske operacije, da je stavljena ruka na glavne i najopasnije eksponente slovenskog komunizma. Rezultati su, međutim, bili vrlo mršavi, ako se uzme u obzir da su u tom istom gradu Ljubljani i dalje vršeni napadi na lica i objekte i da je propaganda, što se može zaključiti po dojavama, priznanjima i manifestacijama, i dalje vršena živo i faktički.

Komanda armijskog korpusa, vrativši se u međuvremenu u Ljubljani, nije mogla više da popravi taj haotičan i neefikasan rad divizije »Granatijeri«. Poneki proglaš u kojem je rečeno da će provereni pripadnici komunističke partije biti streljani u slučaju napada na lica ili objekte — iako je u prvi čas izgledalo da je ta mera izazvala dobar efekat — pokazao se docnije kao potpuno neefikasan i u protivnosti sa željenim učinkom, pošto su neprijatelji odmah odgovorili istim merama, i to žestoko i krvavo.

Sadašnja situacija je kritična. Politička vlast ograničava svoju aktivnost na birokratsku i administrativnu praksu; Kr. kvestura ne radi drugo nego izdaje propusnice, pokazujući očiglednu odsutnost od svega onog što se odnosi na javnu bezbed-

³ Odnosi se na Musolinijevu naredbu od 19. januara 1942. kojom su vojne vlasti ovlašćene da mogu i samoinicijativno preduzimati mere u cilju uspostavljanja javnog reda i bezbednosti (tom VI, knj. 2, dok. br. 134).

⁴ Reč je o ograđivanju žicom i masovnom hapšenju u Ljubljani u toku februara i marta 1942. Opširnije o tome vidi tom VI, knj. 2, dok. br. 143 i 148.

nost; divizija »Granatijeri« se gubi u svom haotičnom policijsko-sudskom poslovanju; Grupa karabinijera, izgubivši funkcije specifičnog organa sudske policije, ne zna kako da izide iz nezgodne situacije u koju je zapala i nastoji da ne dira u osetljivost vojnih i političkih vlasti. Federacija borbenog Fašija nastavlja svoju sterilnu organizacionu akciju, ograničenu samo na prisutne Italijane, uz nezainteresovanost i neprijateljsko raspoloženje lokalnog stanovništva.

Međutim, ustanici besno napadaju na okupacione trupe, svakim danom sve više ugrožavajući bezbednost na putevima, prugama i veštačkim objektima, i često, čak vrlo često, zadaju nam osetne gubitke.

Plan »Primavera« pokazao se neefikasnim.⁵ On dobro služi ustanicima koji gospodare velikim predelima u kojima nema vojnih garnizona, odakle zatim vrše ofanzivne udare na manevarske formacije.

Ni ove nisu uspele, iz razumljivih razloga, da onemoguće napadačke namere protivnika.

Neuspeh akcije koja je vođena dana 7. tekućeg i isto tako neuspeh akcija koje su sledile, vođene od strane jedinica divizije »Granatijeri di Sardenja« protiv jedne jake bande u blizini Dobrove,⁶ izazvali su kod vojničkog ambijenta koji ne pripada ovoj velikoj jedinici razne komentare, koji se mogu ovako izložiti:

1) U našoj zoni velika je taktička greška upotrebljavati auto-trasportne trupe kao što to radi spomenuta divizija, pošto lako postaju predmet neprijateljskih zaseda, kojima se ne može suprotstaviti brzom i efikasnom akcijom zbog vremena koje je potrebno da se ljudstvo iskrca, zbog raspoređivanja vojnika i zbog panike koja nastaje pri prvim gubicima koji dolaze zbog neočekivanog sukoba s neprijateljem, a koji mogu da budu još veći ako — kao što se desilo — dođe do prevrtanja nekog kamiona, koji ostane bez kontrole pošto šofer bude ubijen ili ranjen.

2) Divizija »Granatijeri di Sardenja«, koja je inače poznata zbog visokog morala koji vlada među njenim vojnicima, ne smatra se prikladnom za naročiti način gerile koju nameću takтика ustanika i osobita konfiguracija terena. Grenadiri su uvek pokazali svoj blistajući heroizam u masovnim ratnim akcijama, ali ne znaju se podvrći teškom zadatku dugih i zamornih marševa, tragajući za neprijateljem po bespuću, s jedinicama rascepkanim i često puta malim.

⁵ Opširnije o planu »Primavera« (»Proleće«) vidi tom VI, knj. 2, dok. br. 139.

⁶ Vidi dok. br. 50.

3) Službe za snabdevanje bile su nedovoljne. Jedinice su uglavnom slate u akciju s malo pojedinačne i rezervne municije i skoro uvek bez suve hrane, sa pretpostavkom da se akcija mora završiti u toku dana i da se neće pojaviti nepredviđene teškoće. U akciji o kojoj se govori takvi nedostaci su se pojavili i posledice su poznate.

4) Divizija »Granatijeri di Sardenja« se upotrebljava za mnoge i raznovrsne službe: za počasne straže, za nadziranje železničkih pruga, zgrada i veštačkih objekata, za garnizone. Svuda ima grenadira. Iz toga proizilazi da manevarske trupe postaju malene i nehomogene. U slučaju potrebe, na mesto gde se vodi akcija preostaje da se uputi jedinica sakupljena zbrda-zdola, s vojnicima kojekako pomešanim i s pozajmljenim oružjem.

5) Oficiri općenito malo vode računa o stanju svojih podređenih. Prema njima često primenjuju oštре i ne uvek zdrave disciplinske mere vršeći s njima, iako umornima od neprekidne službe, po nekoliko sati običnu i borbenu obuku.

Tačno je da je moral kod vojnika često u opadanju i da oni gube poverenje u svoje pretpostavljene.

Na kraju, situacija u Sloveniji može se smatrati dosta kritičnom. Nema znakova o poboljšanju. Istina je da se očekuju dobre posledice od eliminisanja ruskog fronta, što će doći uskoro, ali nju treba ipak uzeti u ozbiljno razmatranje.

Kapetan, komandant kr. karabinijera
— Andelo [Angelo] D'Amato —

D' Amato

**IZVEŠTAJ KOMANDE 11. ARMJSKOG KORPUSA OD 27.
MAJA 1942. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« O ČIŠĆENJIMA I REPRESALIJAMA
NA TERITORIJI KORPUSA OD 15. SEPTEMBRA 1941. DO
20. MAJA 1942. GODINE¹**

Primljeno 28. V 1942.

KOMANDA XI ARMJSKOG KORPUSA

Odeljenje: Operativno
Br. 02/4449/op.

VP 46, 27. maj 1942.

Predmet: čišćenja i represalije.

VIŠOJ KOMANDI ORUŽ. SN. SLOVENIJA — DALMACIJA

Vojna pošta 10

Veza: telegram br. 11179 i br. 11446 od te Više komande²
Upućuje se pregled koji sadrži podatke tražene navedenim
telegramima. —

Po naređenju
Nač. Štaba
puk. Anibale Galo
Galo

Viša K-da oruž. sn. Sl.—Dalm.
Operativno
Br. 11774
Stiglo 29-V-1942.

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 17/2, k. 91.

² Redakcija ne raspolaže tim telegramima.

³ Odnosi se na k. 531, između Rihpoveca i G. Zabukovja.

Datum	Očišćena zona	
Sept. 15. 19. 20.	Gorjanci Mokrec Petkovec	LI-CK UM-CS SN-DE
Oktob. 6. 8. 19.	U autobusu zarobljena 3 naoružana ustanika Mokrec Lož	UM-CS UK-CE
23. 25/26. 29.	Loški potok Debeli V. Mokrec	UQ-CF VH-CD UM-CS
Novem. 1. 2. 3. 6. 12.	Radoha Gorenje Laze Prebisje Jelen Dol Rob	XL-CQ XL-CD XL-CD XI-CQ UQ-CQ
14. 22. 22. 23. 23. 24. 28.	Moravče Debeli Vrh Podbukovje Podbukovje Kanižarica Tušev Dol Ponikve	ZP-DE ZV-VN VQ-CS VQ-CS XL-BQ XL-BS ZV-BZ

Čišćenja paljenja, odmazde, itd.	Ubijeni u borbi	Ranjeni u borbi	Zarobljeni u borbi	Internirani	Streljani
Čišćenje i sukobi	11	—	—	—	—
Puškaranje sa ustanicima	—	1	—	—	—
Čišćenje	—	—	—	—	—
Ukupan zbir u septem.	11	1	—	—	—
Čišćenje	—	—	3	—	—
Povodom napada ustaničke bande pružen otpor	—	—	6	—	—
Sukob sa ustanicima	1	—	10	—	—
Čišćenje i sukob sa ustanic.	2	3	1	—	—
Zapaljene kuće u Osredetu	7	4	26	8	—
Ukupan zbir u oktobru	6	—	—	13	—
	16	7	46	21	—
Puškaranje sa ustanicima	1	—	—	—	—
Zapaljeno nekoliko zgrada	20	—	—	—	—
Čišćenje	—	—	—	1	—
Zapaljeno nekoliko zgrada	—	—	—	—	—
Čišćenje i pretresi — hapšenja ustaničkih rukovodilaca	—	—	—	2	—
Pretresi	—	—	—	1	—
Zapaljene ustaničke barake	—	—	—	—	—
Zapaljeno nekoliko zgrada	—	—	—	2	—
Čišćenje	1	—	—	1	—
Čišćenje	—	—	—	1	—
Čišćenje	—	—	—	1	—
Ukupan zbir u novembru	22	—	—	9	1

29 Zbornik, tom XIII, knj. 2	Decembar		
	1.	Ljubljana	
	5.	Preserje	TR-CZ
	7.	Podlog	
	8.	Semič	XM-BZ
	9.	Izvršenje presude prekog suda	
	15.	Cerkno	TN-CM
	16.	Zaplana	SR-DE
	17.	Suhi vrh	ZV-BZ
	22.	Izvršenje presude prekog suda	
	29.	Smrečje	SN-DH
449	Januar		
	3.	Dobrepolje	VK-CQ
	4.	Žužemberk	ZN-CO
	6.	Škocijan	XD-CU
	7.	Turjak	UQ-CS
	7.	Izvršenje presude prekog suda	
	9.	Novo Mesto	
	10.	Col	VS-CO
	15.	Bezuljak	TP-CQ
	18.	Bezuljak	TP-CQ
	20.	Lozič	SN-CZ
Februar			
	2.	Verd	TL-CZ
	4.	Verd	TL-CZ
	6.	Krasinec	XT-BS
	6.	Hribarjevo	UH-CO

Otpor povodom bacanja bombe od
strane subverzivnih elemenata
Otpor povodom napada ustanika na
most u Preserju

Čišćenje

Čišćenje

Čišćenje

Zapaljena ustanička baraka

2	2	—	—	—	—
—	—	—	—	4	—
—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	1	—
3	2	—	8	7	—

Ukupan zbir u decembru

Čišćenje

Čišćenje

Čišćenje

Napad na karab. stanicu

1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	1	—
—	—	—	7	—	—
—	—	—	4	—	—
—	—	—	8	—	—
4	—	—	21	3	—

Ukupan zbir u januaru

Otpor prilikom napada na stanicu

Verd

Čišćenje

Čišćenje

Čišćenje

4	—	—	25	4	—
1	—	—	—	—	—
1	—	—	—	—	1

Datum	Očišćena zona		Čišćenja, paljenja, odmazde itd.	Ubijeni u borbi	Ranjeni u borbi	Zarobljeni u borbi	Internirani	Streljani
7.	Izvršenje presude prekog suda			—	—	—	—	—
7.	Oštric Vrh	SP-CZ	Pretraživanje	—	—	—	1	—
10.	Bezuljak	TP-CQ	Borba i čišćenje	—	—	6	—	—
11.	Škocijan	XT-CU	Čišćenje	—	—	—	1	—
11.	Topol	TR-CO	Borba i čišćenje	—	5	—	10	—
11.	Borovnica	TN-CO	Zapaljeno nekoliko zgrada u Borovnici, Begunju i Rakitni	—	—	—	—	—
11.	Cerknica	UH-CO	Gonjenje ustanika	—	—	—	5	—
14.	Velike Bloke	UK-CM	Zapaljene barake	—	—	—	—	—
	Velike Lašće	VH-CM	ustanika	—	—	—	—	—
15.	Sostro	US-DL	Sukob	—	—	—	—	—
18.	Logatec	SR-CV		—	—	—	4	—
Od 23. II do 14. III			Pretraživanje u Ljubljani	—	—	—	830	—
25. II	Toplice	XT-CU	Čišćenje	—	—	—	1	—
25.	Nestopljija	XN-BU	Zapaljen senjak	—	—	—	—	—
26.	Bloška Polica	UK-CK	Čišćenje	—	—	1	—	—
			Ukupan zbir u februaru	7	7	7	847	6
Mart								
2.	Veliki Vrh	UM-CM	Čišćenje	2	—	—	—	—
4.	Izvršenje presude prekog suda			—	—	—	—	2
9.	Sv. Trojica	UK-CO	Čišćenje	—	—	—	2	—
10.	Izvršenje presude prekog suda			—	—	—	—	16
11.	Slivnica	TR-CM	Čišćenje	—	—	—	1	—
14.	Brezovo	ZR-CK	Optpor zbog napada na gen. Oksilija	—	—	—	29	—
16.	Podhosta	SR-DE	Čišćenje	—	—	—	2	—
16.	Zaplana		Čišćenje	—	—	—	3	—

	19.	Jankar Samotarica	SP-DE SR-DH	Čišćenje Čišćenje	—	—	—	—	2 5	—
Noću 19/20.	20.	Hapšenje pripadnika bivše jugosl. vojske Mokrec	UM-CS	Kaznena ekspedicija u sledećim selima zbog saradnje sa ustaničkim bandama: Škrilje, Sevnik, Hudi Rogatec, Visoko, Žapotok, Osredak, Centa, Puškaršće, Sekiršće, Uzmani, Krvava Peč, Ustje, Benko, Golo	—	—	—	—	636	—
	21.			Kaznena ekspedicija u sledećem selu zbog saradnje sa ustaničkim bandama: Lipoglav.	2	—	—	4	—	—
	22.	Št. Jošt	SP-DH	Čišćenje	—	—	—	—	19	—
	23-24-25.	Zona Pugled	VH-DH	Zapaljeno nekoliko kuća	9	—	—	—	12	—
	23.	Lome	SL-DE	Čišćenje	—	—	—	—	3	—
	25.	D. Straža	ST-SM	Čišćenje	2	—	—	—	—	—
	25.	Nemška Vas	UM-CM	Sukob: spaljeno selo Ravnik	—	—	—	45	—	—
	25.	Zagradec	VU-CR		—	—	—	—	1	—
	26.	Žužemberk	ZL-CO	Zapaljena jedna zgrada	—	—	—	—	—	—
	27.	Št. Jernej	IH-CO		—	—	—	—	—	1
	30.	Izvršenje presude prekog suda			—	—	—	—	—	3
	31.	Sv. Miklavž	XU-CM	Zapaljena jedna zgrada Ukupan zbir u martu	—	—	—	49	715	22
April	1.	Ravnik	SL-CU	Pretresi	—	—	—	—	20	—
	1.	Grosuplje	VH-CZ	Pretresi	—	—	—	—	13	—
	2.	Ribnica	VM-CK	Pretresi	—	—	—	—	18	—
	2.	Maršići		Pretresi	2	—	—	—	—	—
	4.	Trška Gora	XN-CQ	Zapaljena jedna zgrada	—	—	—	—	—	—
	7.	Borovnica	TN-CU	Čišćenje i pretres	—	—	—	—	55	—
	10.	Pribišće	XL-CD	Čišćenje i pretres	—	—	—	—	2	—
	10.	Mahovnik	VU-BZ	Sukobi sa ustanicima	3	—	—	—	—	—

Datum	Očišćena zona		Čišćenja, paljenja, odmazde itd.	Ubijeni u borbi	Ranjeni u borbi	Zarobljeni u borbi	Internirani	Streljani
11.	Kota 531 ³	CU-XI	Sukobi sa ustanicima	12	—	—	—	—
15.	Cerovec	XP-CK	Čišćenje	—	—	—	—	1
16.	Ponova Vas		Čišćenje; uništenje ustaničkih baraka	—	—	—	51	—
18.	Medvedje	CU-ZR		3	—	—	—	—
19.	Dečja Vas	CS-ZT	Zapaljene četiri kuće	—	—	—	—	—
19.	Dobrava	VS-DE	Zapaljena jedna zgrada	—	—	—	—	—
19.	Pristava	VS-DE	Zapaljene dve zgrade, druge zgrade zapaljene u Ivančnoj Gorici, Studenecu, Muljavi	—	—	—	—	—
19—20.								
21—22.	Brdo Nanos	RK-CQ	Čišćenje i sukob	6	—	9	—	—
23.	Mahovac	XR-CF	Zapaljeno nekoliko senjaka	—	—	—	—	—
25.	Stružnica	VU-BL	Čišćenje i zapaljeno naselje Reske	1	—	—	—	—
25.	Mahovac	XR-CF	Čišćenje	1	—	—	—	—
26.	Begunje i Cerkno	TP-CO	Čišćenja	—	—	—	10	—
27.	Zona Breza	TP-CM						
27.	Gomila	XI-CZ	Čišćenje i sukob	13	—	—	—	—
			Čišćenje i sukob	1	—	—	—	—
			Izvršenje odmazde	—	—	—	—	2
			Ukupan zbir u aprilu	42	—	9	169	4
Maj			Izvršenje odmazde	—	—	—	—	2
1.	Zona Pogled—Molnik	UK-CD		4	—	4	—	4
2.	Podgora	TL-CO		1	—	1	—	—
4.	Rakek—Cerkno	TN-CM	Čišćenje i pretresanje	1	—	8	—	—
5.	Prapratno Brdo	SN-DE	Čišćenje	—	—	—	3	—
7.	Dobrova	TR-DL	Napad na ustanički logor	9	—	—	—	—
7.	Čatež	ZP-DE	Čišćenje i sukob sa ustanicima	4	—	—	—	—
7.	Sovra—Izgorje	SI-DH	Čišćenje	—	—	—	11	—

7.	Škodlar	TN-DI	Čišćenje				4		
8.	Orehovica	XI-CO	Čišćenje				2		
9—10.	Rovte	SN-DE	Čišćenje; zapaljena 1 kuća				14		
10.	Loški Potok	UK-CF	Oslobodena posada tog mesta	17					
10.	Sodražica	VH-CK	Čišćenje i sukob sa ustanicima	5					
11.	Črni Potok		Kaznena ekspedicija	14					
11.			Izvršenje odmazde						
12.			Izvršenje odmazde						
13.			Izvršenje odmazde						
14.	Velike Bloke—Grahovo	UK-CM	Čišćenje	2					
15.	Bistrica	XI-VS	Čišćenje						
15.	Studenec-Ig	UM-CZ	Čišćenje	1					
15.			Izvršenje odmazde						
16.			Izvršenje odmazde						
16—17.	Nova Vas—Stari Trg	UM-CM UK-CK	Zauzimanje Starog Trga	22					
17.			Izvršenje odmazde						
17.	Šempeter	XP-CQ	Čišćenje	1					
17.	Gradišće—Jankar	SP-DE	Čišćenje				4		
18.	Bočka	XT-BZ	Spaljene tri ustaničke barake						
19.	Preserje	TR-CZ	Čišćenje	8					
19.	Cerkno—Begunje	CO-TP CQ-UH	Sukob	4					
19.	Zona Preserje	TR-CZ	Čišćenje posle napada na voz						
19.			Budimpešta	8					
20.	Studenec-Ig	UM-CZ UK-CQ	Dejstvo protiv ustanika	3					
20.	Sv. Vid—Topol	PR-CO	Čišćenje	2			2		
20.	Rašica	US-CQ	Čišćenje	7			35		
			Ukupan zbir zaključno sa 20. majom	115			54	34	42

Datum	Očišćena zona	Čišćenja, paljenja, odmazde itd.	Ubijeni u borbi	Ranjeni u borbi	Zarobljeni u borbi	Internirani	Streljani
Ukupan pregled po mesecima							
septembar	1941	.	11	1	—	1	—
oktobar	1941	.	16	7	46	21	—
novembar	1941	.	22	—	—	9	1
decembar	1941	.	3	2	—	8	7
januar	1942	.	4	—	—	21	3
februar	1942	.	7	7	7	847	6
mart	1942	.	15	—	49	715	22
april	1942	.	42	—	9	169	4
maj	1942	.	115	—	54	34	42
Ukupno			235	17	165	1825	85

Ukupan pregled:

ubijeni u borbi	235
ranjeni u borbi	17
zarobljeni u borbi	165
internirani	1825
streljani	85

Ukupno: 2327

- 1) — Broj interniranih označava početni rezultat preduzete mera. Zatim se, na osnovu detaljnije istrage, pristupalo — i još uvek se pristupa — tačnom određivanju pojedinih pozicija i primeni odgovarajućih mera (prijave vojnom суду — predlozi za konfiniranje — oslobođanje).

UPUTSTVO GENERALŠTABA KOPNENE VOJSKE OD 29.
MAJA 1942. KOMANDAMA TERITORIJALNE ODBRANE
UDINE I TRST O MERAMA KOJE TREBA PREDUZETI U
CILJU SUZBIJANJA DELATNOSTI PARTIZANA U PRO-
VINCIJAMA UDINE, GORICA, TRST I RIJEKA¹

Po poverljivom kuriru

GENERALŠTAB KR. KoV
OPERATIVNO ODELJENJE — 3. ODSEK

Poverljivo

Br. 9100 protok.

VP 9, 29. maj 1942—XX

Predmet: Aktivnost ustanika na nacionalnoj teritoriji sa ove strane stare italijansko-jugoslovenske granice

KOMANDI TERITORIJALNE ODBRANE	<i>Udine</i>
KOMANDI TERITORIJALNE ODBRANE	<i>Trst</i>
i, radi znanja:	
VRHOVNOJ KOMANDI	VP 21
VIŠOJ KOMANDI ORUŽ. SNAGA	VP 10
»SLOVENIJA—DALMACIJA«	
EKSELĒNCIJAMA PREFEKTIMA PROVINCIJA	
UDINE, GORICA, TRST I RIJEKA	

1. Aktivnost bandi koje dejstvuju na nacionalnoj teritoriji sa ove strane stare italijansko-jugoslovenske granice mora biti pod stalnom prismotrom, bez obzira na to što je ova aktivnost dosad bila dosta malih razmara.²

Zaista, nema nikakve sumnje da je ona tesno povezana sa ustaničkim slovensko-balkanskim pokretom, od kojeg je, očigledno, organizovana, rukovođena i podržana; stoga ne treba isključiti da se prodiranje preko granice i prilaženje mesnih mračnih elemenata neće osetno povećati.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 1/1, k. 905.

² O toj aktivnosti vidi dok. br. 61, 65 i 66 u ovoj knjizi; tom VI, knj. 3, dok. br. 142; AVII, reg. br. 16/3 i 16/5, k. 417 (izveštaji granične straže 5. armijskog korpusa od 31. maja i 2. juna 1942), reg. br. 29/1, k. 908 (pregled komunističke aktivnosti u Julijskoj krajini od 8. I do 27. V 1942).

2. Situaciji se treba suprotstaviti pogodnim merama; u tom cilju teritorije provincija Udine, Gorica, Trst i Rijeka dele se na:

— *Pograničnu zonu*, koja je obuhvaćena starom granicom i zadnjom granicom zaštitnog pojasa.

U ovoj zoni postoji stalna organizacija odbrane, a u njoj su raspoređene jedinice granične straže, koje, pored zadatka posedanja i odbrane odbrambenih objekata, primaju i zadatak obezbeđenja linije stare granice u tesnoj povezanosti sa sličnom organizacijom određenom od Više komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«.

— *Ostalu teritoriju*, zapadno od zadnje granice zaštitnog pojasa.

3. U saglasnosti s nadležnim političkim vlastima utvrđeno je da u pograničnoj zoni nadležnost za preduzimanje dejstava pripada vojnim vlastima. Ovo je naređeno s obzirom na:

— karakteristike zaštitnog pojasa, koje, u cilju efikasne budnosti, zahtevaju neprekidnu upotrebu velikih snaga;

— neophodnost da aktivna dejstva protiv napada i aktivnost ustaničkih grupa i naknadne operacije za pročešljavanje treba da imaju karakter apsolutne neposrednosti, ako se želi da se postigne pozitivan ishod.

Međutim, ništa se ne menja u pogledu normalne sfere nadležnosti političkih vlasti u oblasti javnog poretku, ni normalnog razvoja aktivnosti u vezi sa ustaljenom službom kr. karabinijske, kr. finansijske straže i pogranične milicije.

4. Na ostaloj teritoriji pomenutih provincija (zapadno od zadnje granice zaštitnog pojasa) nadležnost za preduzimanje dejstava protiv eventualnih ustaničkih delova ostaje političkim vlastima, koje, u slučaju potrebe, imaju prava da traže intervenciju vojnih jedinica, ova intervencija će se razvijati shodno formama i modalitetima koje, za svaki poseban slučaj, vojne vlasti budu smatrane najcelishodnjim.

Ovo, naravno, ne isključuje eventualnu intervenciju po inicijativi jedinica dislociranih u neposrednoj blizini zona u kojima se iznenada bude ispoljila aktivnost ustnika; ovu intervenciju treba smatrati kao jedan oblik saradnje s političkim vlastima.

5. U ovikru ovlašćenja utvrđenih u prethodnim tačkama i direktiva koje je raspisao ovaj Generalstab (dopis br. 8501 od 19. o. m.),³ komandi odbrane Udine i Trst moraju da:

— izdaju sva dopunska naređenja koja budu smatrani celishodnim, kako bi granična straža držanjem odbrambenih objekata i pogodnim rasporedom posade bila u mogućnosti da pojača budnost u graničnoj zoni, a naročito u fortifikacijski utvrđenom

³ i ⁵ Redakcija ne raspolaze tim dopisom.

pojasu, s ciljem: sprečavanje da bande, na nacionalnoj teritoriji uopšte i u odbrambenim postrojenjima posebno, nađu izvore podrške i mogućnosti za svoje afirmisanje;

— u slučaju potrebe, narede neposredne operacije za prečeljavanje, koje će odlučno i hitno onemogućiti svaku iniciativu ustanika.

Na osnovu izloženog molim komande odbrane da:

— u potčinjene jedinice usade princip da borba protiv ustanika od svakog zahteva ratni mentalitet, visok smisao za inicijativu, pravovremenu i celishodnu intervenciju;

— stalno održavaju dodir sa susednim komandama pod nadležnošću Više komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« radi razmene podataka o aktivnosti ustanika na teritoriji pod odgovarajućom nadležnošću, kao i radi saradnje u borbi protiv istih u zoni duž stare granice; u ovom cilju neophodna će biti svakodnevna razmena podataka;

— predvide mere za sprečavanje iznenađenja: komandna mesta, jedinice i službe u kantonmanima i bivacima, odeljenja za zatvaranje pravaca, straže, blokovi, osmatračnice, skladišta itd. uvek treba da budu spremni da se suprotstave pokušajima napada;

— obrate posebnu pažnju na neophodnost da jedinice budu aktivne i dinamične: ne podnositi napad; reagovati najenergičnije; kad je moguće, preduprediti ga, obilno koristeći potkaziavače;

— narede da svaka jedinica i ustanova — od uporišta do stalne straže — ima izrađen svoj plan odbrane koji treba da počinje sa davanjem znaka uzbune pa do preuzimanja aktivnog dejstva;

— predvide celokupnu aktivnost koju treba preuzeti u vezi sa brižljivim ostvarivanjem pomenutih mera, unoseći, naravno, varijante koje će nalagati takva situacija; nikakve neruze, jaka odlučnost;

— skrenu pažnju potčinjenim jedinicama na neophodnost mera sigurnosti na maršu, jer partizani široko primenjuju zasede, kao i na potrebu da se spreči kretanje pojedinaca;

— vode uvek računa o celishodnom odmeravanju snaga koje se određuju za prečeljavanje.

6. Kompleks mera iznesenih u prethodnoj tački je, kao što se vidi, tesno povezan s merama koje se odnose na zaštitu postrojenja: ova dva pitanja, stoga, treba posmatrati jednakim kriterijumom.

7. U cilju suzbijanja aktivnosti koju će ustanici eventualno razvijati na teritoriji zapadno od zadnje granice zaštitnog pojasa, komande odbrane održavaće tesne odnose sa prefekturama zainteresovanih provincija.

8. a) Materija u odnosu na aktivnost ustaničkih bandi i na borbu protiv istih spada u nadležnost ovog Generalštaba — I operativno odeljenje — 3. odsek.

Stoga, počevši od 1. juna o. g., komande odbrane moraju povodom ovih pitanja održavati neposrednu vezu sa ovim odeljenjem.

Od pomenutog datuma, svakog dana, neizostavno u 16,30 časova, odnosno u svako doba ako je reč o hitnim pitanjima, komande odbrane moraju I operativnom odeljenju dostavljati izveštaje o događajima u toku prethodna 24 časa.⁴

U tom cilju ovaj Generalštab će dopuniti teleprintersku mrežu.

Molim da komande odbrane ovom odeljenju što pre dostave grafičku situaciju s naznačenjem svih jedinica raspoređenih u pograničnoj zoni.

U ovoj situaciji treba obuhvatiti i situaciju koja je tražena dopisom br. 8501 od 19. o. m.⁵

Što se tiče granične straže, snage treba prikazati po objektima, karaulama, podsektorima i sektorima.

b) Kako u pogledu pogranične zone, tako i u pogledu ostale teritorije, nadležnost u pitanjima zaštite postrojenja, protivavionske odbrane i protivdesantne odbrane pripada odeljenjima pomoćnika načelnika Generalštaba za zemaljsku odbranu, s kojima će komande odbrane neposredno održavati vezu.

Načelnik generalštaba
Ambrozio

Tačnost prepisa overava:
Načelnik odeljenja, pukovnik
— Renco Kakaniga —
[Renzo Cazzaniga]
R. Kakaniga

⁴ Redakcija raspolaze depešama za period od 6. jula do 24. decembra 1942 (vidi AVII, f. 1 i 5, k. 1, f. 2, k. 2: depeše komandi teritorijalnih odbrana Trsta i Udine Generalštabu kopnene vojske).

TELEGRAM PREFEKTA RIJEKE OD 30. MAJA 1942. MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA O STRELJANJU, INTERNIRANJU I PALJENJU KUĆA PORODICA PARTIZANA¹

ŠIFROVANI TELEGRAM

30. maj 1942—XX

MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA:

- KABINETU
- OPŠTOJ UPRAVI JAVNE BEZBEDNOSTI
- OPŠTOJ UPRAVI ZA RATNE SLUŽBE

R i m

Br. 010559/Jav. bezb. — Kao što sam ukazao naredbom broj 2634,² koju sam u prepisu dostavio tom Ministarstvu dopisom pod istim brojem od 26. o. m.,³ danas sam u opštini Jelenje (anektirana teritorija) naredio da se preduzme ona akcija odmazde na koju sam se obavezao ukoliko ne prestanu banditska dela ustanika.⁴ Stoga je streljano 14 članova porodica ustanika, od kojih dva vođe bande Silića Tihomira. Leševi su, iz poznatih razloga, preneti u provinciju Veneciju uz prethodan sporazum sa onim prefektom, s ciljem da se pokopaju u nekom mestu pod njegovom nadležnošću. Sravnjeno je sa zemljom skoro 50 kuća, vlasništvo pomenutih porodica, i zaplenjena je pokretna imovina, uključujući stoku.

Ostalih 158 članova porodice privremeno je internirano u Lovran, u očekivanju da budu upućeni u mesto koje odredi Opšta uprava za ratne službe, a koju molim da u vezi sa ovim preduzme potrebne mere.

Sličnu akciju će, sutra 31. maja, preduzeti granična straža, u sadejstvu s jedinicom pogranične milicije, protiv nekih porodica u opštinama Mrzla Vodica i Čabar, koje se nalaze u pojasu nove granice sa Hrvatskom.

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 1/19, k. 898.

² Reč je o Testinoj naredbi od 24. aprila 1942. kojom se određuje da će se za svaki zločin političkog karaktera protiv vojnih lica ili civila izvršiti neposredne represalije streljanjem komunističkih talaca (tom V, knj. 4, dok. br. 107). Na osnovu ove naredbe, karabinjerske stanice na području Rijeke su bile dužne da sačine i ažurno vode spiskove lica »koja gaje komunističke ili protivitalijanske ideje«, da bi se u slučaju potrebe uhapsila, a zatim streljala (AVII, reg. br. 27/7, k. 413).

³ Redakcija ne raspolaže tim dopisom.

⁴ Vidi dok. br. 92.

Posle akcije naredio sam da se objavi moj proglaš, čiji prepis dostavljam poštom,⁵ iz kojeg se vidi da je streljano 20 umesto 14, jer je uključeno 6 osoba koje pripadaju susednoj opštini Kastav, za koje je u toku isti postupak.

Prefekt: Testa

BR. 66

IZVEŠTAJ FEDERALNOG SEKRETARA NACIONALNE FAŠISTIČKE STRANKE U RIJECI OD 31. MAJA 1942. O PARTIZANSKIM AKCIJAMA U REJONU ŠAPJANE—ILIRSKA BISTRICA—MATULJE¹

NACIONALNA FAŠISTIČKA STRANKA

Rijeka, 31. maj 1942—XX

Organizacija specijalne službe izveštava sledeće:

»Posle drskog i neverovatnog prepada koji su, 18. maja naveče, u Bukovici (Ilirska Bistrica) izvršile ustaničke bande, moral vojnika i, naročito, starešina — oficira uporišta u izvesnoj meri je opao.²

To isto važi i za stanovništvo. Još i danas se sa ogorčenjem govori o zakašnjenju preduzetog traženja radi pronađaska dva zarobljena oficira i jednog ml. vodnika i radi zarobljavanja učesnika bande.³

Treba imati u vidu činjenicu da je tek sutradan posle izvršenog prepada uporište i karabinijere izvestio st. vodnik Paci [Pazzi] iz XXVI sektora, koji se sasvim slučajno zatekao u Bukovici dva minuta posle zarobljavanja oficira.

Poznato je, na primer, da su dejstva za pročešljavanje obustavljena u ponoći i nastavljena sutradan.

Postoje žalbe da nisu uhapšeni svi ljudi u zaseoku.

U dušama italijanskog stanovništva opštine preovladava zaprepašćenje koje zahteva da mu se položi račun u vezi sa bolnom stvarnošću nastalih činjenica.

⁵ Redakcija ne raspolaže tim dopisom.

¹ Prepis originala (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 4/7, k. 417.

² i ³ Reč je o napadu Brkinske čete (5. čete 3. bataljona Notranjskog odreda). Vidi dok. br. 61; tom VI, knj. 3, dok. br. 142; Arhiv VII, reg. br. 1/18, k. 898.

Prema podacima koji sedmično stižu ovom odeljenju, s pravom se smatra da su zone Šapjane, Ilirska Bistrica, Kaštelnovi⁴ i Matulje opustošene od ustaničkih bandi koje se pokoravaju naređenjima i direktivama rukovodilaca koji su svi odmetnici i komunisti.

Načelno, svi govore italijanski, i to dobro.

Za vreme dejstva pojedinci oblače italijanske uniforme i veoma je verovatno da se preobrazuju u karabinijere i sl.

Nema nikakve sumnje o saučesništvu slovenskog stanovništva pomenutih zaseoka sa ustanicima. Žalosno je da se ovo stanovništvo odmah ne obraća našim vlastima za pomoć.

Međutim, neprijateljstvo Slovenaca pomenutih zaseoka je očigledno. U Vodicama seljaci nisu radili 1. maja, već su se svečano obukli s obzirom na komunistički praznik.

U Ilirskoj Bistrici mladići su nedavno pozvani na odsluženje vojnog roka, okićeni raznobojnim trakama i pod zvucima harmonike, odlaze iz gostionice u gostionicu, urličući i pevajući slovenske pesme»!

Iz Kaštelnovog izveštavaju:

»Posle događaja u Sobonji⁵ [Sobogna], kojom prilikom su ustanci opljačkali stoku, u ovo mesto je stigao jedan pešadijski bataljon, koji još nije otpočeo dejstvo protiv naoružanih bandi.

Poznato je da se u sastavu bataljona nalaze i lokalni elementi, a to, po mom mišljenju, nije preporučljivo ukoliko treba da se preduzmu akcije.

Sad se nastavlja vršenje službe samo na glavnom putu Rijeka—Trst; i pored svega, pre nekoliko dana jednog kaplara, koji je iz Pasjaka krenuo u Kaštelnovi, zaustavilo je jedno naoružano lice koje mu je, između ostalog, reklo: »Ako želite da se nađemo, dodite na brdo Tušar, mi vas očekujemo«.

Brdo Tušar se nalazi u nenaseljenoj zoni, između Pasjaka i Čičarije.

Na osnovu prmljenih podataka proističe da su naoružani ustanci krenuli iz jednog mlinu nazваног »Klivnik« [Clunico], između zaselaka Sobonja i Soze. O ovome je izveštena mesna komanda.

Noću 13/14. maja o. g. stražari su primetili rakete koje su ispaljene između barutnog magacina i skladišta pogonskog goriva. Ovo se još jednom ponovilo, ali se nije moglo ništa otkriti.

Naređenje ekselencije prefekta, koje je objavljeno u listu »Vedeta d'Italija« [Vedetta d'Italia]⁶ prošle nedelje, kod svih je izazvalo jednodušno odobravanje i živo zadovoljstvo.⁶

⁴ Podgrad (Kaštelnovi), jugozapadno od Ilirske Bistrice.

⁵ »Straža Italije«

⁶ Vidi dok. br. 65, objašnjenje 2.

Međutim, trebalo bi, slično onome što su nekad radili glasnici, da ga čitaju i glasno objašnjavaju zvanični naredbodavci u svim delovima naše provincije.

Treba u glave amorfognog slovenskog stanovništva, možda i zastrašenog od samih ustanika, utučiti sadržaj naređenja i svima, ženama i muškarcima, staviti do znanja da će reagovanje biti nemilosrdno i neumoljivo«.

Federalni sekretar:
potpisani: Servidori

BR. 67

**NOTA MINISTARSTVA INOSTRANIH POSLOVA ITALIJE
OD 1. JUNA 1942. POSLANSTVU NDH U RIMU POVODOM
TRAŽENJA VLADE NDH DA SE IZMENI SPORAZUM O
ODNOSIMA IZMEĐU ITALIJANSKIH I USTAŠKIH VLASTI
NA PODRUČJU DRUGE ZONE¹**

(prepis)

MINISTARSTVO SPOLJNIH POSLOVA
Kabinet — Pol. posl. odelj. za Hrvatsku

HRVATSKOM POSLANSTVU PRI
KRALJEVSKOM DVORU

Rim

Nota

Kr. ministarstvo spoljnih poslova ima čast da se pozove na saopštenje ministra finansija Nezavisne Države Hrvatske² doktora Košaka³ u ime hrvatske vlade a u vezi s vojnom situacijom u Hrvatskoj.

1. Ministar Košak je posebno ukazao na to da broj italijanskih trupa koje su stacionirane u Hrvatskoj predstavlja težak teret za hrvatsku ekonomiju i finansije, s obzirom na njihove nabavke na hrvatskoj teritoriji i na pozajmice u kunama koje im se daju.

2. Ministar Košak se takođe osvrnuo i na vršenje civilne vlasti od strane italijanske komande, kao i na odjek koji je ovo izazvalo u hrvatskom javnom mnenju.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 12/6, k. 309.

² Redakcija ne raspolaže tim saopštenjem.

³ Vladimir Košak

3. S obzirom na gerilsko stanje, koje besni u nekim zonama, ministar Košak je izrazio želju svoje vlade da dođe do uže saradnje između hrvatskih i italijanskih trupa, pošto su one prve pogodnije za gerilski način ratovanja jer teren poznaju bolje od italijanskih jedinica.

4. On je takođe ukazao na potrebu uže saradnje između Fašističke železničke milicije i Ustaške železničke milicije radi obezbeđenja funkcionisanja žel. pruga za koje su zainteresovane obe zemlje.

5. Najzad, on je napomenuo da bi bilo korisno da se u nekim zonama naoruža poverljivije lokalno ljudstvo, pod zajedničkom italijansko-hrvatskom kontrolom, tako da se formiraju grupe dobrovoljaca za zaštitu stanovništva.

Fašistička vlada je razmotrila pomenuta saopštenja ministra Košaka sa srdačnom prijateljskom naklonosću kojom su proprijeeni odnosi dveju zemalja i smatra za potrebno da iznesе sledeće:

1. Po završetku kombinovanih operacija, koje su od 23. aprila do 14. maja vodile hrvatske, nemačke i italijanske trupe,⁴ italijanska Vrhovna komanda je ponovo analizirala vojnu situaciju u Hrvatskoj i, imajući u vidu postignute rezultate, odlučila da pristupi novoj dislokaciji armijskih snaga Slovenije i Dalmacije. Tim novim rasporedom predviđeno je postepeno povlačenje nekih garnizona iz sadašnjih posednutih centara. Komanda armije će povremeno obaveštavati hrvatske vojne vlasti o svojoj nameri da povuče ovaj ili onaj garnizon, i to na vreme, tako da ga hrvatske vojne vlasti mogu zameniti svojim trupama, ukoliko to žele.

S obzirom na obaveze koje je italijanska vlada uzela prema civilnom stanovništvu gore navedenih teritorija, u pogledu čuvanja njihovih osnovnih prava i interesa, a u cilju što bržeg smirenja i normalizacije, italijanska vlada u svakom slučaju očekuje od hrvatske vlade da na najefikasniji način obezbedi javni poredak i da se revnosno pridržava obaveza koje smo mi preuzeli. Kr. vlada naročito očekuje od hrvatske vlade sigurnu garanciju da se ni na kakav način neće vrsiti nasilje ili represalije prema stanovništvu.

O situaciji koja će nastati posle povlačenja pomenutih garnizona vodiće se računa da bi se odredila globalna visina mesečnih naknada u kunama, koje će hrvatska vlada staviti na raspoređivanje komandi armije.

2. Što se tiče vršenja civilne vlasti od strane Više komande oruž. snaga »Slovenija—Dalmacija«, izmenom sporazuma svo-

⁴ Vidi dok. br. 25.

jevremeno postignutog između italijanske i hrvatske vlade,⁵ predlaže se da od datuma koji će biti utvrđen stupi na snagu sledeće:

a) Na hrvatskoj teritoriji gde su privremeno raspoređene italijanske trupe treba održavati najužu saradnju između hrvatskih civilnih vlasti i italijanskih vojnih vlasti, pošto i jedne i druge treba solidarno da održavaju javni poredak.

b) S obzirom na pomenuti kriterijum, hrvatske civilne vlasti će stalno obaveštavati italijanske vojne vlasti o svim merama koje bi, izlazeći iz delokruga obične administracije, mogle na bilo kakav način da se odraze na javni poredak.

c) Na hrvatskoj teritoriji gde su privremeno stacionirane italijanske trupe, pored redovne nadležnosti u vezi s vojnom aktivnošću u cilju održavanja javnog poretka, italijanske vojne vlasti zadržavaju i pravo da hrvatskim civilnim vlastima ukažu na one mere (o kojima su pomenute vlasti prethodno izvestile, kao što je gore rečeno, ili za koje se ma kako saznao) koje ne treba sprovesti, ili koje ne treba održati.

Hrvatske civilne vlasti moraće odmah i neposredno da se ravnaju prema tim uputstvima.

d) O vrsti i dislokaciji hrvatskih trupa (vojnih i ustaških) upotrebljenih na pomenutoj teritoriji dogovoriće se hrvatski štab i Viša komanda oruž. snaga »Slovenija—Dalmacija«.

U pogledu upotrebe, pomenute trupe biće podređene italijanskim vojnim vlastima.

Isto važi i za hrvatsku žandarmeriju kada bude angažovana za operacije koje prelaze delokrug redovne policije.

e) Civilima optuženim za neprijateljstva prema italijanskim trupama, ili za kršenje propisa italijanskih vojnih vlasti s obzirom na aktivnost u vezi sa održavanjem javnog poretka, i dalje će suditi italijanski vojni sudovi.

3. Želja hrvatske vlade za još bližom saradnjom između vojnih vlasti, hrvatske policije i ustaških formacija, s jedne strane, i italijanskih vojnih snaga, s druge, u potpunosti odgovara želji italijanske Vrhovne komande. U skladu s tim kriterijumom mogu se sklopiti neposredni sporazumi između Više komande oruž. snaga »Slovenija—Dalmacija« i hrvatskih vojnih snaga u pogledu ustrojstva hrvatskih trupa koje operišu i rukovođenja zajedničkih akcija.

4. Italijanska vlada bi želela da u nadzoru pruga koje su važne za obe zemlje⁶ učestvuju hrvatske jedinice, kako u zaštiti pruga tako i u pratnji vozova. U tom pogledu može doći do ne-

⁵ Odnosi se na sporazum iz avgusta 1941. prema kojem su italijanske jedinice ponovo okupirale 2. zonu i preuzele i civilnu vlast na tom području NDH (knj. 1, dok. br. 127, 128, 130 i 139).

⁶ Dopisano mastilom: Ogulin—Sušak—Split.

posrednog sporazuma između italijanske komande i hrvatskih vlasti.

Viša komanda oruž. snaga »Slovenija—Dalmacija« odlučiće o najzgodnijim merama za potpuno obezbeđenje žel. pruga koje su važne za obe zemlje.

5. Najzad, italijanska vlada se uopšte ne protivi da se pouzdano lokalno ljudstvo organizuje u oružane grupe pod kontrolom hrvatskih ili italijanskih vlasti. O načinu primene gore navedenih mišljenja moći će da se dogovori komandant oruž. snaga »Slovenija—Dalmacija« u neposrednom kontaktu sa hrvatskom vladom u Zagrebu.⁷

Rim, 1. jun 1942—XX

⁷ Dopusom od 15. juna 1942. Ministarstvo vanjskih poslova NDH uputilo je sledeći odgovor:

»U potpunosti se prihvataju predlozi za izmenu sporazuma između italijanske kr. vlade i hrvatske vlade u pogledu poretku u Primorskoj zoni (takođe II zoni). Za njihovo izvršenje predlaže se sledeće:

1) Viša komanda oruž. snaga »Slovenija—Dalmacija« zamoljena je da komandi hrvatskih oruž. snaga po mogućству 10 do 14 dana unapred javi o svakom povlačenju italijanskih garnizona, u cilju eventualnog upućivanja hrvatskih oružanih snaga.—

2) Kao termin za izvršenje ovog novog sporazuma o saradnji između italijanskih i hrvatskih vlasti u Primorskoj zoni (II zoni) hrvatska vlada predlaže 25. jul. Do tog dana hrvatska vlada će izvršiti administrativne promene u Primorskoj zoni (II zoni), koja će sa hrvatske strane pružiti punu garanciju, potrebnu za postizanje definitivne normalizacije i solidarne saradnje sa italijanskim vojnim vlastima.—

3) Prihvatajući tačku 2c note Italijanskog kr. ministarstva spoljnih poslova od 1. juna 1942, hrvatska vlada napominje da se ovom tačkom ne mogu izmeniti osnovne direktive hrvatske države i administracije na teritoriji Nezavisne Države Hrvatske.

4) U cilju izvršenja tačke 2d) predlaže se da saradnja između hrvatskih oružanih snaga u Primorskoj zoni (II zoni) i Više komande oruž. snaga »Slovenija—Dalmacija« bude ostvarena preko posebnog komandanata hrvatskih oružanih snaga za Primorskiju zonu (II zonu). U pogledu vojnih operacija ovaj komandant će biti podređen višem komandantu oruž. snaga »Slovenija—Dalmacija« i preko ovoga će se ostvariti saradnja italijanskih i hrvatskih oruž. snaga u Primorskoj zoni. Ovim će se udovoljiti predlogu pod tačkom 3) gore pomenute note, koju hrvatska vlada prihvata sa posebnim zadovoljstvom.—

5) Hrvatska vlada smatra da je ovim sporazumom o saradnji između italijanskih vojnih vlasti i hrvatskih civilnih vlasti obuhvaćeno i zavodenje pune aktivnosti ustaškog pokreta i svih njegovih organizacija na teritoriji Primorske zone. Ukoliko bi aktivnost ustaških organizacija imala vojni ili skoro vojni karakter, saradnja sa italijanskim vojnim vlastima vršiće se preko komandanta hrvatskih oružanih snaga za Primorskiju zonu (II zonu).«. (Arhiv VII, reg. br. 14/6, k. 309).

Na sastanku između predstavnika vlade NDH i komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«, održanom 19. juna 1942. u Zagrebu, potpisani je sporazum kojim su regulisane pojedinstvo o postepenom povlačenju italijanskih posada iz 3. zone i delimično iz 2. zone i o odnosima između italijanskih i ustaških vlasti na području ovih zona. Opširnije o tome vidi tom V, knj. 32, dok. br. 116.

BR. 68

DEPEŠA PREFEKTA RIJEKE OD 4. JUNA 1942. MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA O PALJENJU SEDAM SELA U SLOVENAČKOM PRIMORJU I O STRELJANJU I INTERNIRANJU STANOVNOSTI OSUMNJIČENOG ZA SARADNJU S PARTIZANIMA¹

Prepisano:

5. 6. 1942—XX u 3 č.

4. jun 1942—XX

ŠIFROVANI TELEGRAM

Hitno — pre svega

MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA
— KABINETU

MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA
— OPŠTOJ UPRAVI JAVNE BEZBEDNOSTI

MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA
— OPŠTOJ UPRAVI ZA RATNE SLUŽBE

R i m

Br. 012553/Jav. bezb. — Nastavljujući današnji telegram dostavljen pod istim brojem, izveštavam da me je komandant teritorijalne zone Trst general Navara [Navarra], pošto je saznao da su karabinieri iz Ilirske Bistrice, koji su tamo odranije dislocirani radi obavljanja policijske službe, otkrili i uhapsili dva člana oružane bande koja je ubila naše vojниke,² upitao da li jedinice koje su preuzele intervenciju mogu da unište dva sumnjiva zaseoka.³ Takođe je izjavio, s obzirom na to da su karabinieri saznali da su svi banditi poreklom iz ovе zone, da na osnovu mojih direktiva, koje su na jednom sastanku u Trstu energično potvrđene, smatra da postoji slučaj da se dejstvuje silom, kako bi se, pored vraćanja ugleda, podigao moral vojnika deprimiranih stalnim agresijama.⁴

¹ Prepis (pisan na mašini) u Arhivu VII, reg. br. 1/20, k. 898.

² Vidi dok. br. 61. U depeši prefekta br. 1835 od 26. maja pominje se samo zarobljavanje majora i oduzimanje cipela vojnicima (AVII, reg. br. 1/18, k. 898).

³ i ⁵ Zapaljena su sledeća sela: Mereče, Podstenje, Pristava, Gornja i Dolnja Bitnja, Kilovče i Ratečeve Brdo (tom VI, knj. 3, dok. br. 142).

⁴ Vidi dok. br. 66.

Ja sam odmah odobrio i izvestio ga, pošto su vojnici odmah sutradan prepoznali dva uhapšena bandita, da sam naredio da budu obešeni u opštini Ilirska Bistrica kao opomena celom tom inorodnom stanovništvu koje je neposredno ili posredno saučesnik ustanika.

Komandant zone je u ovaj rejon uputio bataljon skvadrista »Emilijani« i jedinice 151. pešadijskog puka, koji su uništili dva zaseoka; zatim su u drugim zaseocima našli pripremljene životne namirnice za ustanike i uništili još 5 zaselaka;⁵ u zapaljenim kućama osetile su se veoma česte eksplozije municije i bombi, koje su očigledno ustanici bili sakrili. Komandantu teritorijalne odbrane Trsta, kome sam odobrio da naredi spaljivanje zaseoka za koji smatra da je odmazda celishodna, s tim da se sve to radi pod njegovom odgovornošću i po njegovom naređenju, stavio sam do znanja, kad me je izveštavao da još 5 zaseoka mora biti uništeno, da primam punu odgovornost i za ovo i da, bez obzira na to što je ova akcija poučna i korisna, obustavi svaku dalju odmazdu.

Verujem da će današnji dan poslužiti kao opomena svakome i dokazati da usađen smisao za humanost italijanskog naroda i vojnika ova svetina ne sme krivo da tumači.

Odrasli muškarci iz kuća u kojima su nađeni oružje i životne namirnice za ustanike streljani su, i to 70, za koje je krivica dokazana. Prikupljeni su sva stoka i krave muzare, tako da je obezbeđeno prikupljanje mleka pomoću organizacije udruženja proizvođača mleka.

Sutra ću izvestiti o broju porodica čije su kuće sravnjene sa zemljom i koje treba internirati. Noćas su svi smešteni po školama ovog područja. Za stanovništvo Slovenije, anektiranih teritorija i stare provincije Venecija Đulija [Venezia Giulia] ovaj primer će biti poučan, i neću preterati ako tvrdim da neće proći ni nekoliko meseci a da će se ustanici predati zbog gladi. Jer u ovim teškim trenucima treba misliti samo na jednu stvar, tj. da će se jedino ugledom i silom ugušiti svaki ustanak, ugušujući takođe i svaku samilost svojstvenu našem temperamentu.

Prefekt Testa

OBAVEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 7. JUNA 1942. KOMANDAMA POTČINJENIH ARMJSKIH KORPUSA O ORGANIZACIJI I GRUPISANJU VAZDUHOPLOVNIH SNAGA NA RASPOLAGANJU TOJ KOMANDI¹

dcl.

**VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«**

O
A

OPERATIVNO ODELJENJE

Predati na ruke.
VP 10, 7. juna 1942—XX

Br. prot. 12238. **Strogo poverljivo**

Predmet: Vazduhoplovstvo.

KOMANDI V ARMJSKOG KORPUSA	VP 41
KOMANDI VI ARMJSKOG KORPUSA	VP 39
KOMANDI XI ARMJSKOG KORPUSA	VP 46
KOMANDI XVIII ARMJSKOG KORPUSA	VP 118
VOJNOPOMORSKOJ KOMANDI DALMACIJA	Split

i radi znanja:

KOMANDI VAZDUHOPLOVSTVA VIŠE KOMANDE OR. SN.
»SLOV.—DALM.« (Taktičko vazduhoplovstvo)

O.A.

=====

I.) — Radi ravnanja saopštavamo da su vazduhoplovne snage na raspaganju ovoj komandi grupisane pod komandom »Komande vazduhoplovstva Slovenija—Dalmacija (Taktičko vazduhoplovstvo)« pod rukovodstvom brigadnog generala avijacije Pičinija [Piccini].²

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 15/1, k. 147.

² U zabelešci Više komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« od 20. septembra 1942. se navodi da se vazduhoplovni general Mario Pičini od 13. januara do 17. aprila 1942. nalazio na dužnosti komandanta lovačkog vazduhoplovstva 2. vazduhoplovne eskadrile, istovremeno zadužen rukovođenjem i operacijama nekoliko jedinica u Hrvatskoj. Zatim je zadužen organizacijom i formacijom vazduhoplovstva »Slovenija—Dalmaci-

Normalno sedište pomenute komande je Sušak.
Njena telegrafska kratica je »Supersloda—Aerotatiko [Aerotattico]«.

II.) — »Aerotatiku« su potčinjene tri vazduhoplovne grupacije:

Vazduhoplovna grupacija Sušak:

- Komanda u Sušaku.
- Jedinice u Gorici, Ronkiju, Valturi (Pula) i, eventualno, u Grobniku (Sušak) i Ljubljani.
- Dejstvuje obično u sadejstvu s trupama V i XI arm. korp.

Vazduhoplovna grupacija Zadar:

- Komanda u Zadru.
- Jedinice u Zemuniku (Zadar) i Nadinu (Zadar).
- Dejstvuje obično u sadejstvu s trupama XVIII arm. korp. i, u slučaju potrebe, s trupama V arm. korp.

Vazduhoplovna grupacija Mostar:

- Komanda u Mostaru.
- Jedinice u Mostaru.
- Dejstvuje obično u sadejstvu s trupama VI armijskog korpusa i, u slučaju potrebe, s trupama XVIII armijskog korpusa.

III.) — Svaka od gore pomenutih vazduhoplovnih grupacija obuhvata:

- jedan puk za zemaljsko bombardovanje;
- jednu, ili dve izviđačke eskadrile;
- jednu grupu transportnih aviona (osim grupacije Zadar).

IV.) — Komande armijskih korpusa zahtevaju sadejstvo ne-posredno od komandi vazduhoplovnih grupacija određenih da im pružaju pomenuto sadejstvo, obično:

ja», čiju je komandu preuzeo 18. aprila. Pod njegovim rukovodstvom organizованo je sadejstvo vazduhoplovstva u sledećim »istaknutim operacijama« kopnenih snaga: operacija »K« — deblokiranje garnizona Udbina i Korenica (24.—28. mart 1942), operacija »Trio« u istočnoj Bosni (28. april — 22. maj 1942), povlačenje posade Drvar (20. jun — 1. jul 1942), čišćenje zone Velebit (15.—28. jul 1942), operacije »Slovenija« 11. armijskog korpusa (započete 16. jula), operacija »Albija« (12. avgust — 2. septembar 1942) i »operacija V armijskog korpusa [na području Velike Kapelje] u toku« (AVII, reg. br. 26/4, k. 147).

V arm. korp.

XI arm. korp.: Vazduhoplovna grupacija Sušak.

XVIII arm. korp.: Vazduhoplovna grupacija Zadar.

VI arm. korp.: Vazduhoplovna grupacija Mostar.

Za eventualno sadejstvo drugih vazduhoplovnih grupacija (vidi pod br. II) komande armijskih korpusa obraćaju se »Aerotatiku«.

Pomenuti zahtevi moraju se upotpuniti, kad god je potrebno, dopunskim sporazumima i detaljnim sporazumima između zainteresovanih komandi vojske (uključujući komande divizija ili kolona), i komande vazduhoplovne grupacije ili vazduhoplovne jedinice određene da sadejstvuje.

V.) — Da bi se izbegle neizvesnosti od strane jedinica ili aviona koji sadejstvuju u suvozemnoj akciji i da bi im se omogućilo da intervenišu, i po inicijativi, protiv pobunjeničkih formacija, komande armijskih korpusa moraju komandama odgovarajućih vazduhoplovnih grupacija (vidi br. II) i, radi znanja, »Aerotatiku« upućivati dislokaciju svojih trupa svakog prvog u mesecu (počev od prvih dana juna), i stoga telegrafski javljati promene koje svakodnevno nastaju.

Razume se da ova dnevna javljanja, a s obzirom na cilj, ne moraju sadržati suviše detalje, nego treba da označavaju samo ono što stvarno služi gornjem cilju.

Na primer: »Promene u dislokaciji dana 7:

- jedna četa u (gde dotad nije bilo nikakve naše jedinice i gde će ostati);
- jedan puk iz (mesto u kome je bio ranije) u (mesto u kom nije bilo nikog);
- mešovita kolona u, odakle će produžiti sutra ujutro prema
- evakuisano mesto za
- Preciznija i češća javljanja vršiće se jedino zainteresovanim komandama vazduhoplovne grupacije za vreme kombinovanih operacija.

VI.) — U cilju omogućavanja, naročito brzog raspoznavanja iz vazduha naših kolona u pokretu, ili jedinica koje su u toku dana uzele dislokaciju različitu od prethodne, razume se da pri pojavi jednog aviona (koji može biti samo naš) komande moraju apsolutno odmah izložiti svoje »oznake«.

Male kolone, koje nemaju »oznake«, koje nadleću avioni moraju odmah izložiti pojedinačna platna, kao i znak za raspoznavanje, jedinstven za sve jedinice, promenljiv od perioda do perioda, koji odgovara cilju sprečavanja eventualnih izlaganja individualnih platna od strane pobunjeničkih formacija.

Za mesec jun i do večeri dana 15. jula pomenuti signal biće sledeći:

3 individualna platna.
.....

2 metra

isto

3 individualna
platna.

2 metra

isto

VII.) — Komanda mornarice Dalmacije (»Maridalmacija, sedište u Splitu) ovlašćena je — u slučaju potrebe — da zahteva vazduhoplovno sadejstvo, u cilju izviđanja, akcije protiv podmornica i akcije protiv brodova, od komandi vazduhoplovnih grupacija, upoznavši s tim »Aerotatikom».

VIII.) — Telegrafska adresa komandi vazduhoplovnih grupacija:

»Vazduhoplovna grupacija Sušak«
«Vazduhoplovna grupacija Zadar«
»Vazduhoplovna grupacija Mostar«

PRIMERAK ZA ARHIVU

GENERAL
NAZNAČENI KOMANDANT ARMije
MARIO ROATA
Roata

DOPIS VRHOVNE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA OD 8.
JUNA 1942. MINISTARSTVU INOSTRANIH POSLOVA O
KONTAKTIMA ITALIJANSKOG VOJNOG IZASLANIKA U
BEOGRADU SA GENERALOM MILANOM NEDIĆEM¹

VP 21, 8. jun 1942—XX

VRHOVNA KOMANDA
I ODELJENJE
OPERATIVNO ODELJENJE — ISTOČNO RATIO
Br. protok., 21945/Op.

MINISTARSTVU INOSTRANIH POSLOVA — KABINETU
JAVNIH POSLOVA

RIM

Predmet: Predlozi Srba² za saradnju u borbi protiv komunizma.

U vezi sa dopisom ove Vrhovne komande br. 20910 od 18. marta.³

Kao što je poznato tome Ministarstvu, Duče je svojevremenno odobrio kr. vojnom izaslaniku u Beogradu da uspostavi kontakte sa generalom Milanom Nedićem, po njegovom (Nedićevom) traženju, a u vezi sa eventualnom italijansko-srpskom saradnjom na vojnem planu u cilju suzbijanja komunizma, s tim da se uzdrži od bilo kakve obaveze na političkom planu.

Posle izvesnih ispitivanja u vezi s našim eventualnim odbravanjem okupacije u srežu Nova Varoš, koja je već u toku, od strane srpskih četnika i njenog proširivanja na Sjenicu, general Nedić je naknadno podneo sledeći predlog:

- da se zvanično prizna italijansko-srpska okupacija na području Sandžaka;
- ili da se formira jedna mešovita italijansko-srpska komisija radi zajedničkog usklajivanja akcije protiv komunizma.

U vezi sa ovim ukazuje se da je svaka naša saradnja u Sandžaku sa oružanim formacijama koje bi imale zvanične ili nezvanične odnose s vladom u Beogradu dosad bila pažljivo izbegavana.

Zadržavanje ovakvog stava je više nego ikada potrebno, s obzirom na poznate srpske aspiracije prema ovoj crnogorskoj provinciji i nepovoljne reperkusije koje bi bilo kakav naš ustupak na ovom polju mogao imati na sve efikasniju saradnju koju

¹ Prepis originala (pisan na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 53/1073—
—74.

² Odnosi se na kvislinšku vladu Milana Nedića.

³ Redakcija ne raspolaže tim dopisom.

danas s našim jedinicama održavaju nacionalističke formacije Crne Gore.

U vezi sa ovim dodajem da je guverner Crne Gore, pod današnjim datumom, naredio da Novu Varoš i Sjenicu ponovo okupiraju italijanske jedinice.

Stoga smatram da predlozi Srba pružaju izvesnu korisnu bazu za razgovor na vojnom planu i tome Ministarstvu prosleđujem ovo pitanje radi njegovog eventualnog razmatranja na političkom planu.

Kr. vojni izaslanik u Beogradu primio je instrukcije da se u vezi sa ovim pitanjem uzdrži od daljih kontakata s predstavnicima Nedićeve vlade.

NAČELNIK GENERALŠTABA, GENERAL
potpisani: UGO KAVALERO
[Cavallero]

Tačnost prepisa overava:
načelnik istočnog ratišta
generalstabni potpukovnik
(Remiđo Viljero)
[Rimigio Vigliero]
R. Viljero

BR. 71

UPUTSTVO KOMANDE GRANIČNE STRAŽE 5. ARMIIJSKOG KORPUSA OD 10. JUNA 1942. O ZADACIMA POTČINJENIH JEDINICA I NASTAVNIH BATALJONA DODELJENIH KAO POJAČANJE ZA BORBУ PROTIV PARTIZANA¹

KOMANDA GRANIČNE STRAŽE
V ARMIIJSKOG KORPUSA

Br. 02/7000

VP 10, 10. jun 1942—XX

Borba protiv ustnika.

Ponavljam ukratko zadatke koje treba da izvršavaju jedinice granične straže i nastavni bataljoni u zoni između granične linije i II odbrambenog sistema:²

— kontrola granične linije posedanjem fortifikacijskih objekata i odbrambenih karaula (noću uvek pomoću zaseda van objekata i u njihovoj blizini) i izviđanjem međuprostora danju

¹ Dokumenat (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 1715, k. 417.

² Vidi dok. br. 64.

i noću pomoći mešovitim patrola pešaka, granične milicije i finansijske straže (postoji ukupno 186 graničara i 317 pripadnika finansijske straže);

— lov na ustanike, bez stalnih posada, u pozadnjem, posumljenom graničnom pojasu pomoću jačih patrola »odvažnih za dejstva u šumi«, sposobljenih za samostalna dejstva u šumi u toku više dana, a na osnovu ranije izdatih uputstava;

— primena raznovrsnog ratnog lukavstva s ciljem da se ustanici *namame* na nekontrolisane šumske puteve, i to pomoći izolovanih motornih vozila s vojnicima odevenim u radnička odela (jedan dobro prikriven mitraljez spremjan za trenutno dejstvo protiv drumskih bandita i drugo prikriveno ali spremno oružje i bombe u seljačkim kolima sa stokom kao mamcem, pomoću kola punih džakova s čumurom kao mamcem itd; na pogodnom mestu kamion s naoružanim vojnicima spremnim da hitno krenu u pomoć na znak pucnjave itd.);

— dislokacija nastavnih bataljona i jedinica koje je dodelila komanda odbrane iz Trsta, raspoređenih u naseljene centre (Žabice sa detašmanom u Pjan Sekiji)³ [Pian Secchia] i Ermesburgu, Skačnica [Scalnizza], Lipa, Ilirska Bistrica sa detašmanom u Vrbici, Knežak sa detašmanom u Prnji⁴, u cilju pomoći i kontrole stanovništva; ove jedinice treba da komandantima sektora omoguće i olakšaju neophodnu intervenciju u obližnjim naseljima centrima u slučaju pojave i pljačke ustanika, kao i da svim sredstvima obezbede kontrolu policijskog časa pomoći patrola i noćnih zaseda na svim prilazima naseljenom mestu;

— eventualno preduzimanje akcije za pročešljavanje po odobrenju ove komande, kad se bude pouzdano znalo, a to će biti redak slučaj, da se ustanici prikupljaju u određenim rejonima.

• Moguće je kontrolisati a ne dominirati zonom koja je povevana graničnoj straži na staroj teritoriji pod uslovom da starešine svih stepena i vojnici dejstvuju uporno, odlučno i spremno, bez straha od odgovornosti, gerilskom borbenošću.

Ovom prilikom jednom zauvek potvrđujem da, ukoliko se ponovo dogodi neki slučaj razbojništva ili bilo kakav napad ustanika,⁵ komandant jedinice najbliži mestu koje su ustanici izabrali mora, uz najveću odgovornost, lično intervenisati vlastitim sredstvima i eventualno najbližim delovima karabinijera, finansijske straže i pripadnika granične milicije u cilju preduzimanja primene odmazde protiv osoba i imovine bez razlike na pol i imovno stanje, i jednovremeno izvestiti me preko telefona.

³ Italijanski naziv za Osilnicu.

⁴ Verovatno Trnje, kod Št. Petera na Krasu.

⁵ Vidi dok. br. 92.

**IZVOD IZ IZVEŠTAJA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 28. JUNA 1942. GENERAL-
ŠTABU KOPNENE VOJSKE O OPERATIVNOJ DELATNOSTI
PODREĐENIH JEDINICA U TOKU MAJA¹**

Predati na ruke!

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA«

Operativno odeljenje
Br. protok. 13977 *Poverljivo*

VP 10, 28. jun 1942—XX

Predmet: Izveštaj o situaciji za mesec maj.

VRHOVNOJ KOMANDI

Vojna pošta 21

GENERALŠTABU KOV — OPERATIVNOM ODELJENJU

Vojna pošta 9

1. — *Smeštaj jedinica . . .*
2. — *Aktivnost jedinica . . .*
 - a) Nastavna . . .
 - b) Radna . . .
 - c) *Operativna . . .*

U toku naročito duge i oštре zime naše trupe, koje su držale glavne životne i saobraćajne centre na teritoriji od oko 60.000 km² površine, obuzdale su ustank sprečivši da s vojnog gledišta poprimi zabrinjavajući karakter.

Zatim, čim su se atmosferske prilike i prohodnost zemljišta poboljšale, naše jedinice su posvud preduzele intenzivnu i celishodnu operativnu aktivnost u cilju ponovnog obezbeđenja komunikacija, omogućavanja slobode dejstva najugroženijim uporištima i preduzimanja gonjenja ustnika sve do njihovih gnezda.

Među svakodnevnim i mnogobrojnim krvavim događajima, posebnu pažnju zaslužuju sledeći:

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 13/1, k. 374.

XI armijski korpus

- sukobi u zoni Srednja Vas (Novo Mesto XI—BZ) i u zoni Stari Trg (Ogulin, ZV—BL);²
- vrlo česte akcije pročešljavanja s ciljem da se obezbedi sigurnost na glavnim putnim i železničkim komunikacijskim pravcima, protiv kojih se znatno pojačala aktivnost ustaničkih jedinica;

V armijski korpus

- pročešljavanje zone Risnjak—Prezid—Osilnica, preduzetoto u trećoj dekadi meseca aprila i prvoj dekadi maja;⁴
- operacije preduzete na obalskom području u četvorouglu Tribalj (Sušak, VK—AP), Zakuti (Sušak, VK—AR), Ledenice (Ogulin, VU—AL), Breze (Ogulin, ZI—AN), u kojima je od 18. do 26. maja učestvovalo šest bataljona crnih košulja, dva konjička puka, artiljerijske i razne druge manje jedinice;⁵

XVIII armijski korpus

- niz operacija preduzetih od kraja aprila do prvih dana maja u cilju povlačenja posadnih jedinica iz ugroženih i udaljenih mesta 2. i 3. zone, kao, na primer, iz Srba i Ključa, i u cilju otklanjanja opasnosti ustanka od uporišta Drvar, Bos. Grahovo i Petrovac;
- operacije protiv ustaničkih formacija koje su s visoravnii Plavno (Knin, SL—DR) ugrožavale putne i železničke komunikacije, a u toku kojih su ustanci pretrpeli gubitke od 150 poginulih i ranjenih;
- akcije u zoni Prozor, Kamešnica (Livno, ZI—CF), Dolac i Macure (Knin, RH—DR) i niz drugih uspešno završenih akcija;

VI armijski korpus

- operacije koje su prethodile operacijama u istočnoj Bosni.⁶

Dok je alpinska divizija »Taurinenze« dovršavala svoje prebacivanje u zonu zapadno od Sarajeva, na polazne položaje za kombinovane italijansko-nemačko-hrvatske operacije u istočnoj Bosni pešadijska divizija »Kačatori« još se prebacivala običnim putevima u pravcu zone Kalinovik—Gacko, s obzirom na to da je određena da u pomenutim operacijama dejstvuje s juga.

Deo određen u Gacko prebacivao se poslednjih dana aprila, krčeći put u teškim borbama, takođe u cilju snabdevanja civil-

² Vidi dok. br. 58.

³ Vidi dok. br. 63.

⁴ Opširnije o tim operacijama vidi tom V, knj. 4, dok. br. 122.

⁵ Opširnije o tim operacijama vidi tom V, knj. 4, dok. br. 147, 150, 153; knj. 5, dok. br. 132, 134, 136, 143, 144, 145; knj. 32, dok. br. 102.

⁶ i ⁷ Vidi dok. br. 33.

nog stanovništva u tom uporištu, kao i radi svog predstojećeg dejstvja (samostalnost uporišta Gacko obezbeđena je za 120 dana) u zoni severno od Gacka;

— operacije pod nazivom »Trio I« i »Trio II« u istočnoj Bosni od 15. aprila do 15. maja, koje su omogućile da se rasprši jedno od glavnih žarišta u Hrvatskoj i da se od Sarajeva udalje ugrožavajuće ustaničke formacije, koje su se od ovog grada nailazile na daljini mitraljeske vatre.⁷

Ukupni provereni gubici zadati ustanicima iznose preko 3.000; međutim, kao mnogo veći treba smatrati stvarni i za jedinstvo komunističkog fronta na Balkanu mnogo teži udarac, zadat razbijanjem proleterskih brigada i bataljona koji su u ovoj zoni bili stvorili svoju neprikosnovenu tvrđavu.

Ostaci ovih formacija potražili su spas u bekstvu prema jugu i jugoistoku, u Hercegovinu i duž hrvatsko-crнogorske granice, ali su stalno gonjeni i tučeni u neposredno preduzetim operacijama, a koje su još u toku:

- u Hercegovini;
- duž hrvatsko-crнogorske granice, uz sadejstvo crнogorskih trupa.

3. — *Prijave, deserterstva, sporovi...*
4. — *Razno...*

Viša komanda oruž. snaga »Slovenija—Dalmacija« Operativno odeljenje

Naznačeni komandant armije,
general:
(Mario Roata)

M. P.

BR. 73

DOPIS VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 6. JULIA 1942. KOMANDAMA 5, 6. i 18. ARMIIJSKOG KORPUSA U VEZI S PRUŽANJEM POMOĆI U ČETNIČKO-USTAŠKIM PREGOVORIMA¹

Kopija

VIŠA KOMANDA O.S. »SLOVENIJA—
DALMACIJA«
ODELJENJE ZA CIVILNE POSLOVE

Prilog br. 1 ka aktu br. 7404
Od 7. jula 1942—XX

VIŠA KOMANDA O.S. »SLOVENIJA—DALMACIJA«

(2. armija)
Odeljenje za civilne poslove

Br. 7144/AC

VP 10, dana 6. jula 1942—XX

Predmet: Odnosi sa četnicima.

KOMANDI V ARMIIJSKOG KORPUSA	VP 41
KOMANDI VI ARMIIJSKOG KORPUSA	VP 39
KOMANDI XVIII ARMIIJSKOG KORPUSA	VP 118

Prilaže se kopija okružnice Poglavnog Glavnog stana kojom se, na osnovu Zagrebačkog sporazuma od 19. juna t.g. i u smislu najtešnje saradnje,² hrvatskim vlastima daju stavovi u pitanju sporazumevanja s četnicima koji napuštaju ustanike i, priznajući hrvatsku državu, stupaju u antikomunističke grupe i vraćaju se svojim redovnim zanimanjima.

Skreće se pažnja da se posebno ima u vidu sadržaj koji se odnosi na obaveze koje će hrvatska vlada i četnici preduzeti u odnosu na italijanske vojne komande (čl. 5, 6 i 7 pomenute okružnice).

Tačnost prepisa overava:
pridati oficir
(poručnik Serđo Ava)
[Sergio Ava]

Po ovlašćenju:
BRIGADNI GENERAL
Načelnik štaba
potpisao E. de Blazio
[Blasio]

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini), dostavljen Obaveštajnom odeljenju Više komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«, u AVII NAV-T-821, r. 400/559-563.

KOPIJA

VIŠA KOMANDA O.S. »SLOVENIJA—
DALMACIJA«
ODELJENJE ZA CIVILNE POSLOVE

Prilog br. 2 aktu br. 7404
Od 7. jula 1942—XX

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
Glavni stan Poglavnika

Gsp. br. 1035 — 1942

Zagreb, 26. juna 1942.

Predmet: odnos prema četnicima

Za:

- 1.) Ministarstvo narodne odbrane
- 2.) Ministarstvo spoljnih poslova
- 3.) Ministarstvo unutrašnjih poslova
- 4.) Direkciju za javni red i sigurnost
- 5.) Komandanta žandarmerije
- 6.) Ustaški glavni stan
- 7.) Glavni stan ustaške milicije
- 8.) Nemačkog generala u Zagrebu
- 9.) Italijansku vojnu misiju u Hrvatskoj
- 10.) Dr Vrančića — Opće upravno predstavništvo kod Više italijanske komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«

Među četnicima se u poslednje vreme zapaža sve izrazitije nastojanje da se predaju našim vlastima i da sarađuju sa istima u borbi protiv komunista (partizana).

Izgleda da su na to podstaknuti delimično nemogućnošću daljeg opstanka u planinama i šumama, a delimično terorom koji prema njima sprovode komunisti (partizani). Možda ne treba isključiti mogućnost da uticaj dolazi spolja, s obzirom na tok događaja u svetu.

Dosad se nekoliko grupa četnika predalo našim vlastima, prekinuvši svaki dalji otpor našim oružanim snagama. U nekim oblastima čak aktivno sarađuju u borbi protiv komunista.

² Vidi dok. br. 67.

S obzirom na to da se može očekivati predaja preostalih četničkih grupa na celokupnoj teritoriji hrvatske države, kao i da se našim vlastima omogući pogodan odnos prema njima, Po-glavnik je odlučio:

1.) U načelu, svugde prihvati ponude četnika. Predaju razmotriti samo s njihovim stvarnim predstavnicima, što će se u svakom slučaju morati prethodno nedvosmisleno utvrditi.

2.) U svakom pojedinačnom slučaju pregovori će biti vođeni od strane komisije, koju će u svakoj župi sačinjavati:

- komandant divizije,
- prefekt (veliki župan),
- jedan ustaški funkcijonер (stožernik).

3.) Svi organi vlasti, domobranske i ustaške jedinice, kao i svi funkcijoneri kojima će se četnici sa sličnim ponudama obratiti, dužni su da odmah o tome izveste komandanta divizije, koji će preduzeti sve potrebne mere.

4.) Komisije mogu voditi pregovore u granicama sledećih direktiva:

a) Sve dotle dok ne budu ustanovljene opštine, opštinsku vlast na odgovarajućoj teritoriji sprovodiće komandant četničkih formacija, odnosno opštinske vlasti koje će oni imenovati, ali pod kontrolom vlasti NDH.

b) Sve dotle dok postoji opasnost od strane naoružanih komunističkih grupa, četničke jedinice biće dužne saradivati sa oružanim snagama Hrvatske u cilju gušenja i uništenja partizana, u koje svrhe će moći nositi oružje pod kontrolom vojnih vlasti NDH.

c) Komandanti četničkih jedinica moraju se obavezati da će u roku od mesec dana nadležnom komandantu divizije dostaviti pregled njihovih jedinica (ljudstva i naoružanja) s podacima naznačenim u dva priložena obrasca.

d) Svi oni koji se budu zatekli sa oružjem, a nisu uneti u pomenute spiskove, imaju se tretirati kao neprijatelji obeju strana.

e) Po prestanku potrebe nošenja oružja, četničke formacije moraće predati naoružanje državnim vlastima, koje će u te svrhe utvrditi odgovarajuću naknadu.

f) Vlasti će četničkim jedinicama dodeljivati municiju kada to situacija bude zahtevala.

g) Četnici ranjeni u borbi protiv partizana moći će se lečiti u bolnicama i ambulantama pod uslovom kao i pripadnici oružanih snaga NDH.

h) Svim četnicima koji su se istakli u borbi protiv partizana moći će se dodeljivati odlikovanja i nagrade.

i) Uдовicama i deci četnika, staralaca i hranilaca, palih u borbi protiv partizana, moći će biti dodeljena novčana pomoć kako je to utvrđeno za sve građane NDH.

j) Stanovnici odgovarajućih oblasti imaju u pogledu snabdevanja ista prava kao i svi ostali građani.

k) Porodicama čiji se hraninci nalaze u ratnom zarobljeništvu u Nemačkoj, a ne pripadaju partizanima, dodeliće se vojna pomoć na osnovu postojećih propisa i moći će se isplaćivati radničke penzije (osiguranje radnika) svima onim koji na to imaju zakonsko pravo a odnose se lojalno prema NDH.

l) Stanovništvu odgovarajuće teritorije, ukoliko to predloži četnički komandant, moći će se dati zaposlenje u državnim javnim i ostalim radovima.

m) Na predlog četničkog komandanta, moći će se vratiti svojim kućama sve osobe koje se nalaze u koncentracionim logorima, ukoliko ne postoje druga zakonska ograničenja.

n) Svim izbeglicama dozvoliće se nesmetan povratak ukoliko se nalaze na teritoriji NDH, a ukoliko su bile žrtve, moći će im se dodeliti novčana pomoć kako je to učinjeno sa ostalim građanima NDH.

o) Svima će biti data sloboda kretanja i razmena dobara, kao i ostalim građanima NDH, na osnovu važećih propisa.

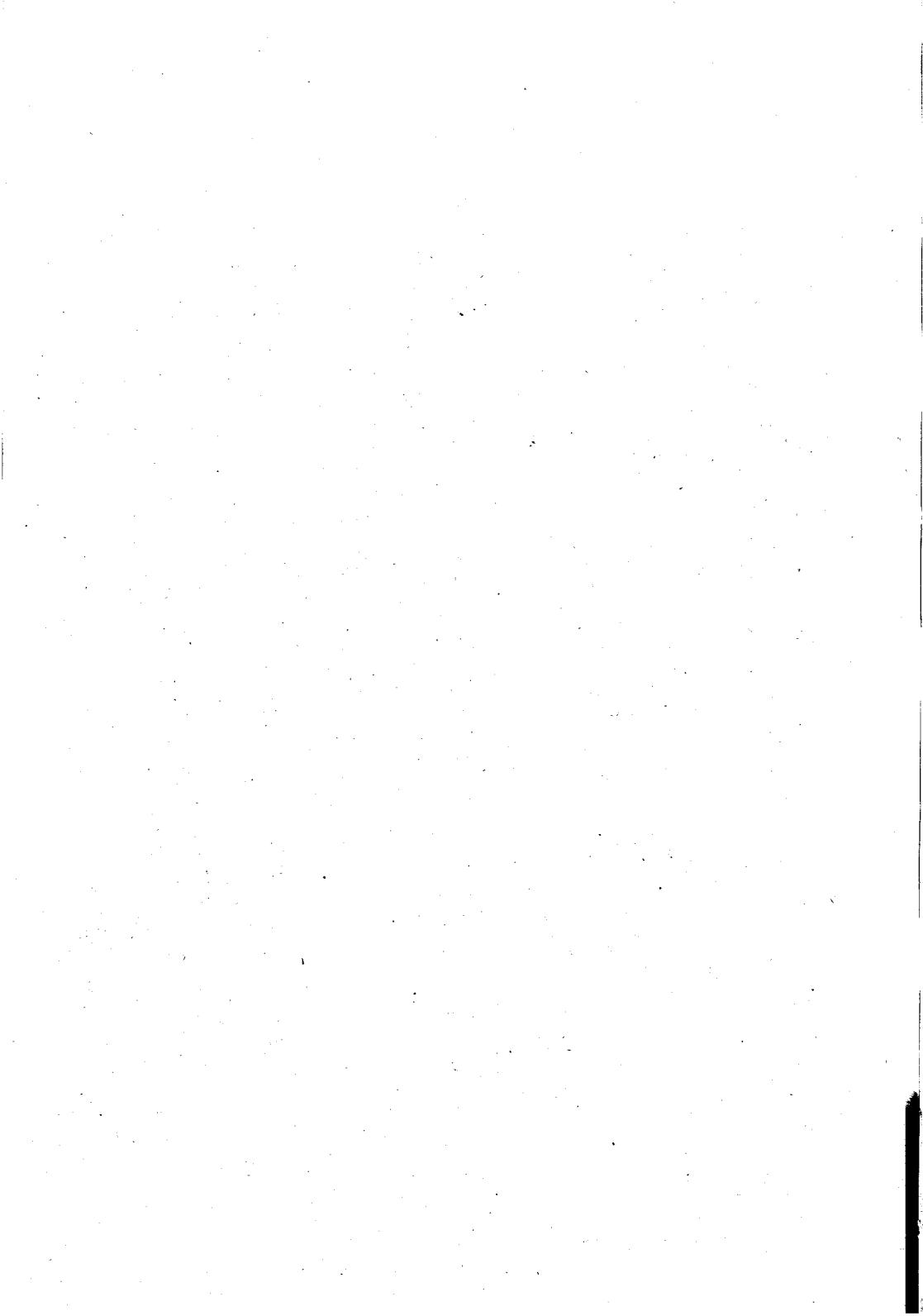
p) Na kraju, moći će se izvršiti zamena starih jugoslovenskih novčanica prema spisku koji će dostaviti četnički komandant.

5.) Na područjima gde se nalaze savezničke, nemačko-italijanske jedinice, o pregovorima blagovremeno obavestiti njihove komande, kako bi na pregovore mogle uputiti svog predstavnika.

6.) Mole se predstavnici nemačkih i italijanskih komandi da našim organima pruže pomoć u pregovorima.

7.) Po završenim pregovorima i postignutom sporazumu potrebno je sastaviti zapisnik, čiji će se jedan primerak dostaviti Glavnom stanu Poglavnika, kao i svim ministarstvima, koja će u okviru svojih nadležnosti ili nadležnosti zainteresovanih organa izdati naređenja i uputstva potrebna za ostvarenje sporazuma. Jedan primerak zapisnika odmah uručiti predstavniku savezničkih komandi prisutnom pregovorima.

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 73

Ministarstva će o izdatim uputstvima za ostvarenje sporazuma neposredno obavestiti nemačkog opunomoćenog generala i italijansku vojnu misiju u Zagrebu, u zavisnosti od toga u čijoj su interesnoj zoni pregovori vođeni.

Sve ovo se odnosi na pripadnike ili gradane NDH.

Ukoliko se u nekoj oblasti nalaze strani građani, isti će morati napustiti teritoriju NDH, a obezbediće im se slobodan odlazak.

Po ovlašćenju Poglavnika
KOMANDANT POGLAVNIKOVOG GLAVNOG STANA
maršal Kvaternik

Tačnost prepisa overava:

pridati oficir
(Serđo Ava)
[por. Sergio Ava]

BR. 74

**PREGLED OPERATIVNE DELATNOSTI PEŠADIJSKE
DIVIZIJE »RE« U PERIODU OD 20. MAJA DO 30. JUNA 1942.
GODINE¹**

BA/
PEŠADIJSKA DIVIZIJA „RE“

*Prvi
Operativna delatnost
u mesecu*

Datum	Izvršene akcije ili operacije		
	Angažovane snage	Zona	Cilj
1 20. maj	2 čete ojačane 1 mitraljeskim vodom	Sedlo Klanac (sekcija Senj, GZ-ZV)	Protivdejstvo na napad na auto-kolonu od Žute Lokve za Brinje ³
2 27. maj	3. četa 76. bataljona više 1 bater. 75/27	Prokike (sekcija Senj, GZ-ZT)	Protivdejstvo na prepad na auto-kolonu od Otočca za Brinje ⁴
3 31. maj	Vod „S“ 3. čete 2. pešadijskog [puka]	Kućica 76 (sekcija Novi Grad, EZ-NH)	Protivdejstvo na napad ustanika ⁵
4 2. jun	Pratnja raznih službi (1 vod 76. bataljona)	2 km zapadno od Žute Lokve	Protivdejstvo na napad ustanika ⁶
5 10. jun	1. formacijski vod 2. pešadijskog [puka]	Kućice 75—76 (sekcija Novi Grad, EZ-NH)	Čišćenje ⁷
6 14. jun	Jedna četa strelaca 1 ^o /I, mitr. vod 1 ^o /I, 2 mitr. desetine kr. karab., jedinica anti-komun. bande	Rapajići — Brlog (sekcija Senj, GU-XI-XL)	Protivdejstvo na napad ustanika na leteću poštu ⁸
7 15. jun	1. č. 2. legije cr. koš. ojačana vodom mitraljeza.	Rapajin Do (sekcija Senj, GU-XI)	Čišćenje ⁹

deo
pešadijske divizije »RE«
od 20/5 — 30/6 1942 — XX

Pregled postignutih rezultata	Izvršene represalije		
	Mesto	Vrsta	Podaci o obimu
		represalije	
Ustanici naterani u bekstvo			
Ustanici naterani u bekstvo			
Ustanici naterani u bekstvo			
Ustanici naterani u bekstvo			
Ustanici naterani u bekstvo			
Ustanici naterani u bekstvo			
Ustanici naterani u bekstvo			

Divizija.....

Operativna delatnost

u mesecu.....

Datum	Izvršene akcije ili operacije		
	Angažovanje snaga	Zona	Cilj
8 11 — 20. jun	1. peš. puk, 11. bersa- ljerski puk, 75. legija cr. koš., I/2. pešadijskog, l/73. peša lijskog ¹⁰ , LIV batalj. cr. košulja, LXI batalj. cr. košulja, CXX divizion 149/13, 2. minobacačka div. četa, 2. četa tenkova bacača plamena, IV skvadra lakih tenkova, 111. motorizov. mi- tralj. bersa- lj. četa, 275. četa 47/32, inž. jedini- ce: pontonirska, pioni- rska i radio-telegrafska, komorska jedinica i sa- nitetska sekcija	Vrhovine (sekcija Gospic, GO-LI)— Ličko Petrovo Se- lo (sekcija Gospic, GQ-PI)	Deblokiranje gar- nizona Bihać ¹¹
9 23. jun	1. pešad., 2. četa ten- kova bacača plamena, LIV bataljon cr. koš., divizijska minobacač- ka četa 81	Otočac—Škare Vrhovine—Škare	Akcije i čišćenja u zoni
10 25. jun	5. č. II/1. pešadijskog [puka]	Zona Škare (sekcija Senj, GQ-XV)	Čišćenje
11 27. jun	1. peš. puk., 11. bersa- ljerski puk, konjički puk Đenova, I/2. pe- šad., LIV batalj. cr. koš., 75 legija, CXX divizion 149/13, 9. ba- terija 75/13, 2. č. diviz. minobacača 81, 2. č. ten- kova bacača plamena, 4. skv. lakih tenkova	Otočac—Brlog Škare—Brlog	Čišćenje
12 28. jun	II/1. pešadijskog [pu- ka]	Zona Škare	Čišćenje ¹⁵
13 29. jun	II/1. pešadijskog [pu- ka]	Zona Škare	Čišćenje ¹⁶

divizije

194..... — XX

Pregled postignutih rezultata	Izvršene represalije		
	Mesto	Vrsta	Podaci o obimu reprezalije
Deblokiran je garnizon Bihać			
Zauzete Škare i proterani ustanci ¹²			
Pronađena 3 leša ustnika ¹³ (5)			
Zauzet Brlog i proterani ustanci ¹⁴			
Pronađeno 5 leševa ustnika (5)			
Pronađena jedna baraka-radionica sa 60 neeksplo-diranih zrna i opremom za fabrikovanje mina. Sakupljena oprema, ostalo uni-šteno			

BA/

Operativna aktavnost

	Naši gubici						Neprijateljski	
	mrtvih		ranjenih		nestalih		mrtvi	ranjeni
	ofic.	vojn.	oficir.	vojn.	ofic.	vojn.	$\frac{x}{y}$ (1)	$\frac{x}{y}$ (1)
1							y 20	
2				2				
3		2					x 12	
4		14		7			x 4	
5		1						
6		2						y 10
7		2					x 2	
8	4	24	3	35	=	4	x 92	
9	1	1	1	7(2)		1(3)	x 47	
11	1	3	1	6			x 20	
	6	47	5	57	=	5	$\frac{x}{y}$ 177 20	y 10

Primedba

$$(1) \frac{x}{y} = \frac{\text{utvrđeno}}{\text{pretpostavlja se}}$$

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 4/7, k. 651.

² Redakcija nije pronašla taj akt.

³ Redakcija ne raspolaže podacima da je tih dana izvršen neki napad na auto-kolonu italijanske vojske između Žute Lokve i Brinja. Prema izveštaju Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske od 3. maja 1941. Vrhovnom štabu NOP i DV Jugoslavije, jedinice Primorsko-goranskog NOP odreda su 27. aprila 1942. napale italijansku motorizovanu kolonu na putu Brinje—Senj kod Klanca (između Brinja i s. Prokika), nanevši joj teške gubitke (tom V, knj. 4, dok. br. 46). Međutim, u izveštaju od 22. maja 1942. Glavni štab NOP odreda Hrvatske navodi da je taj napad izvršen 28. aprila (tom V, knj. 4, dok. br. 78). U istom izveštaju se navodi da je 10. maja »pripucano« na italijanske vojnike u Prokikama i da je tom prilikom ubijeno 9 italijanskih vojnika.

⁴ Reč je o napadu delova 4. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda na italijansku motorizovanu kolonu koja se 27. maja kretala putem Prokike—Brinje. Tom prilikom uništena su 2 neprijateljska kamiona i ubijeno je oko 60 vojnika (tom II, knj. 5, dok. br. 15 i 93).

⁵ Noću 30/31. maja 1942. Kombinovani NOP odred Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske organizovao je rušenje pruge između Ribnika i Metka. Tom prilikom je jedna četa Proleterskog bataljona, upućena da posedne položaj noću 30/31. maja 1942. radi neposrednog osiguranja akcije, bila napadnuta iz zasede. Usled ovog nepredviđenog sukoba, u kojem su partizani imali dva ranjena, odred je odustao od akcije i povukao se prema Vrepku (tom V, knj. 5, dok. br. 3).

⁶ Prema izveštaju Štaba 5. operativne zone od 7. juna 1942. Glavnom štabu NOP odreda Hrvatske, napad na italijansku kolonu od 4 kamiona izvršen je od delova 1. primorsko-goranskog NOP odreda 6. juna na putu Žute Lokve — Prokike. Tom prilikom je 1. odred imao gubitke od 4 mrtvih i 3 ranjena (tom V, knj. 5, dok. br. 15). Povodom ovog napada italijanski vojnici su u Žutoj Lokvi zapalili 5 kuća i streljali 4 vojnika (tom V, knj. 5, dok. br. 165).

⁷ Reč je o čišćenju terena između Ribnika i Metka. Prema izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 19. juna 1942. Štabu 1. operativne zone NOP odreda Hrvatske, 5. juna je izvršeno rušenje pruge na liniji Ribnik — Medak na dužini od 80 metara, a noću 10/11. juna 2. bataljon ove grupe je porušio istu prugu u dužini od 750 metara (tom V, knj. 5, dok. br. 40).

^{8 i 9} Prema izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 30. juna 1942. Štabu 1. operativne zone NOP odreda Hrvatske, jedinice bataljona »Božidar Adžija« bile su 14. juna kod s. Brloga napadnute od četničkih kojima su pritekle u pomoć italijanskih i ustaško-domobranske jedinice. U borbi koja je vođena i sutradan (kod s. Dobnice) poginula su 2 partizana a 1 je ranjen (tom V, knj. 5, dok. br. 60).

¹⁰ Ovaj puk se nalazio u sastavu divizije »Lombardija«.

¹¹ Početkom juna 1942. u Bihaću su bile dislocirane sledeće italijanske jedinice: 4. konjički puk »Denova« (Genova Cavalleria), 3. bataljon 1. peš. puka divizije »Re«, 54. bataljon crnih košulja i 9. baterija 23. art. puka. Pored italijanskih, u Bihaću su bile stacionirane i neke ustaško-domobranske jedinice sa zapovjednikom 2. pješačke divizije.

Izložen stalnom udaru partizanskih snaga (1. bat. 5. krajiškog NOP odreda, Lička grupa NOP odreda, Kordunaška grupa NOP odreda i Banjaski NOP odred) koje su dejstvovali u zahvatu komunikacija kojima je

garnizon održavao vezu sa svojim zaledjem, Bihać je skoro bio odsečen od ostalih italijanskih garnizona, čime je njegov opstanak bio skopčan s velikim teškoćama.

Prema planu Komande peš. divizije »Re« predviđalo se da se operacija deblokiranja i evakuacije garnizona Bihać izvede u tri faze. U prvoj fazi (11—12. juna) dve kolone, krećući se iz Vrhovina, odnosno iz Bihaća, i obrazujući duž odgovarajućih pravaca niz osionih tačaka, spađaju se u Ličkom Petrovom Selu. U drugoj fazi (13 — 14. juna) obavlja se pokret evakuacionih auto-kolona. U trećoj fazi (15 — 20. juna) vrši se koncentracija trupa iz Bihaća između Ličkog Petrovog Sela i Prijekoja i povlaчење po ešalonima u Vrhovine. Prva faza operacije izvedena je relativno lako: Kolona »A« (7 pešadijskih bataljona i 4 baterije), ojačana tenkovima i inžinjerijom, krenuvši 11. juna iz Vrhovina, stigla je istog dana u Plitvički Leskovac, gde je (s padina k. 834) napadnuta od delova Proleterskog NOU bataljona Hrvatske. Prema izveštaju štaba tog bataljona od 19. juna 1942. Glavnem štabu NOP odreda Hrvatske, u tom sukobu je bataljon imao 3 ranjena a neprijatelj 10—15 mrtvih (tom V, knj. 5, dok. br. 37). Sledećeg dana kolona »A« je nastavila pokret prema Ličkom Petrovom Selu, gde je, istog dana, uspostavila kontakt sa delovima kolone »B« (jedinice garnizona Bihać), koja je takođe 11. juna započela pokret a 12. stigla do Baljevca.

Radi evakuacije materijala, uz kolonu »A« kretala se i jedna auto-kolona od 60 praznih kamiona, koju su neposredno obezbeđivale dve čete 1. bataljona 73. peš. puka i jedna motorizovana mitraljeska četa. Ta auto-kolona je u Bihać prispeila 13. juna pre podne i, utovarivši materijal, istog dana u 21 čas vratila se u Vrhovine, a sledećeg dana (u 6,30) ponovo se uputila za Bihać radi preuzimanja preostalog materijala. Međutim, u blizini klanca Mirić Štropine, između Plitvičkog Leskovca i Prijekoja, napali su je delovi Proleterskog NOU bataljona Hrvatske i naneli joj gubitke od 15 mrtvih (od kojih 2 oficira), 12 ranjenih i 2 nestala. Prema izveštaju Štaba 1. operativne zone od 18. juna Glavnem štabu NOP odreda Hrvatske, bataljon je imao 1 mrtvog i 4 ranjena borca, a neprijatelj 20 mrtvih i 5 zarobljenih. Zaplenio je 1 p. mitraljez, 11 pušaka, 2 revolvera, 2 motocikla i druge ratne opreme, dok je dva automobila i 1 motocikl zapalio (tom V, knj. 5, dok. br. 31 i 37). Po povratku iz Bihaća, gde je utovarila preostali materijal, kolonu su 15. juna oko 12 časova kod Klokočevice (na putu Prijeko — Ličko Petrovo Selo) napali bataljon »Marko Orešković« i delovi bataljona »Ognjen Prica« Grupe NOP odreda za Liku. U dvoipočasovnoj borbi, u kojoj su, pored neposredne pratiće auto-kolone, angažovane jedna ustaška četa i jedan bataljon crnih košulja, neprijatelj je imao 4 mrtvih, 7 ranjenih i dva nestala. Prema pomenutom izveštaju Štaba 1. operativne zone NOP odreda Hrvatske, ubijeno je nekoliko ustaša i veći broj italijanskih vojnika, zapaljeno je 7 kamiona, zaplenjeni su 1 motocikl, 2 mitraljeza, 3 p. mitraljeza i drugi ratni materijal, dok je na strani partizana bilo 3 mrtvih i 11 ranjenih (tom V, knj. 5, dok. br. 31 i dok. br. 60: izveštaj Štaba grupe NOP odreda za Liku od 30. juna 1942). Istoga dana Proleterski NOU bataljon Hrvatske, Udarni bataljon Grupe NOP odreda za Liku i bataljon »Petar Vuksan«, pri pokušaju da postave zasedu kod Čudinovog klanca, sukobili su se sa 61. bataljonom crnih košulja i 15. bersaljerskim bataljonom i tom prilikom pretrpeli gubitke od 1 mrtvog i 4 ranjena (tom V, knj. 5, dok. br. 31). Po izvršenoj evakuaciji garnizona Bihać, italijanske jedinice angažovane u ovoj operaciji izvukle su se, od 16. do 20. juna, po ešalonima, neometane, u Vrhovine, pošto su jedinice Ličke grupe NOP odreda 17. juna, radi odmora i sređivanja, povučene u svoje ranije baze. (Podaci o planu i izvođenju operacija dati su prema n.d. pukovnika Andelinija »Fuochi di bivaco in Croazia«, str. 188—201).

¹² i ¹³ Italijanski vojnici i četnici, posle dvodnevnih borbi protiv delova partizanskog bataljona »Božidar Adžija«, zauzeli su Škare. Tom prilikom zarobljeno je 7 partizana, 2 su ranjena i 3 poginula, a neprijatelj je zaplenio 10—15 pušaka i arhivu bataljona (tom V, knj. 5, dok. br. 60 i 92).

¹⁴ Prilikom ulaska italijanskih jedinica u Brlogu se nije nalazila ni jedna partizanska jedinicu, pošto su ga prethodnog dana napustili delovi partizanskog bataljona »Božidar Adžija« u cilju napada na Škare. Međutim, dve čete tog bataljona su napale italijansku kolonu na putu za Brlog, kod s. Glavaca i nanijele joj gubitke (tom V, knj. 5, dok. br. 92, 93 i 102).

¹⁵ i ¹⁶ Čišćenje je preduzeto zbog napada delova partizanskog bataljona »Božidar Adžija« i Udarnog bataljona Grupe NOP odreda za Liku, 27. juna, na italijanske i četničke zasede oko Škara i na ulogorene italijanske vojнике u samom mestu (tom V, knj. 5, dok. br. 92 i 93).

IZVEŠTAJ GLAVNOG INSPEKTORATA POLICIJE ZA RATNE SLUŽBE OD 14. JULIA 1942. VOJNOOBAVEŠTAJNOJ SLUŽBI VRHOVNE KOMANDE O OTKRIVANJU ORGANIZACIJE KP JUGOSLAVIJE U ISTRI¹

Primljeno 15. jula 1942.

Br. prot. 14620

GENERALŠTAB KOPNENE VOJSKE
Glavni inspektorat policije za ratne službe

VRHOVNOJ KOMANDI — VOJNOOBAVEŠTAJNOJ SLUŽVI

Odsek Bonsinjore — VP 21

Generalštabu kopnene vojske — VP 9

— Odeljenje pom. nač. štaba za teritorijalnu odbranu

— Obaveštajna služba KoV

— V odeljenje

— Operativno odeljenje I

Komešaru — načelniku javne bezbednosti

Lokastru Fortunatu pri kr. kvesturi — Trst

i na znanje:

Komandi XXIII arm. korp. — VP 3200

Komandi teritorijalne odbrane — Udine

Poverljivo

Br. IS 2527/II. 12. B. VP 9, 14. juli 1942—XX

Predmet: Otkrivanje jedne slovensko-komunističke organizacije u provinciji Istra.

Saopštava se sledeće pismo koje je prispelo od Grupe karabinijera iz Pule, sa istim predmetom:

»Imajući u vidu događaje koji su se dosad desili u Julijskoj krajini, usled poznate terorističke delatnosti slovenskih komunista na našu štetu, a u uverenju da je aktivna bila i propaganda koja je usmerena na širenje pokreta i u provinciji Istra, karabinjeri su, u skladu s višim direktivama, preventivnim merama, koje je ekselencija prefekt Provincije toliko preporučivao, jer

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 4/4, k. 2.

su dosad pokazale najveću efikasnost, posle dugotrajnog, složenog i delikatnog istražnog rada uspeli da identifikuju jednu veliku organizaciju koju je stvorila propagandna centrala iz Rijeke uz podršku elemenata preko granice.²

Dosad je identifikovano devet čelija čiji su rukovodioci:

- 1) — Komer Franc, pok. Josipa, 33 god., rođen u Pazinu a nastanjen u Opatiji, vazduhoplovni modelar, sada vojnik u 22. peš. puku »Kremona«, 2. četi, koja se nalazi u Litoriji;
- 2) — Zović Atilio, pok. Martina, 36 god., rođen u Pazinu i тамо nastanjen, stolar;
- 3) — Marešić Viktor, pok. Josipa, 30 god., rođen u Novaku, kod Pazina, a nastanjen u Vili Maresi, kod Pazina, zemljoradnik-posednik;
- 4) — Šestan Andjelo, pok. Ivana, 30 god., rođen u Novaku, kod Pazina, a nastanjen u Vili Šestan, kod Pazina, zemljoradnik;
- 5) — Križanac Aćim, pok. Josipa, 30 god., rođen u Pazinu a nastanjen u Vili Čekovici, kod Pazina, zemljoradnik;
- 6) — Graneli Josip, pok. Josipa, 50 god., rođen u Pazinu, тамо nastanjen, zemljoradnik;
- 7) — Serman Ivan, pok. Antona, 43 god., rođen u Pazinu a nastanjen u Vili Serman, kod Pazina, zemljoradnik;
- 8) — Dobrila Ivan, zemljoradnik;
- 9) — Križanac Alojz, zemljoradnik.

Svi su uhapšeni priznali krivicu.

Svakoj od pomenutih čelija pripadao je različiti broj članova, od kojih je dosad identifikovano i uhapšeno 35 lica.

Propaganda je počela januara tekuće godine unošenjem prvog paketa letaka koji su podeljeni seljacima pazinskog područja. Čak i leci koji su posle stizali za rasturanje bili su umnoženi na gešteteru i pisani na italijanskom i hrvatskom jeziku: sa strane je bila utisнутa plavim mastilom zvezda sa srpom i čekićem i oni su, pošto su pročitani, uništavani.

Organizacioni rad bio je dopunjjen sastancima koje je zakazivao jedan mladić od približno 25 godina, srednjeg rasta, plave kose, dosta snažan, produžene brade, široke vilice; na sebi je imao crni kaput na jedan red dugmadi i tamnosive pantalone, govorio je perfektno hrvatski, poznat je među pristalicama kao voda partizanskog pokreta za provinciju Pula. Njega aktivno traže.

² Vidi dok. br. 64.

Cilj propagandnog rada je bio da se u Istri, pored povoljne duhovne klime za oružanu intervenciju partizana, stvori jedna jaka organizacija, sposobna da pruži pomoć u hrani i obaveštenjima istim partizanima, čiji dolazak navodno predstoji; da se angažuju ljudi za oružane bande.

U svakoj ćeliji ističu se ljudi pouzdanih slovenskih osećanja, zemljoposednici, kojima je bio poveren zadatak da od države oduzmu najveću moguću količinu hrane koja bi morala da se podesno sakrije i rezerviše za ishranu bandi.

Sem toga, vršena je propaganda kod vojnih obveznika da dezertiraju, garantujući im mogućnost prelaska na teritorije bivše Jugoslavije preko ilegalnih graničnih prelaza.

Organizacija koja je otkrivena posle strpljivog rada od oko dvadeset dana postoji na području Pazina, sa izvesnim ogranicima u Labinu, ali prema nesumnjivim znacima s razlogom se smatra da i u drugim centrima Istre, gde preovlađuje inorodno stanovništvo, a naročito komunističko, postoji široka mreža pristalica ustaničkog pokreta.

Karabinijeri nastavljaju, uvek u tesnoj saradnji sa Kr. kvesturom u Puli, svoju represivnu delatnost, usmerenu na otkrivanje što većeg broja pristalica pokreta.

Slede naknadna obaveštenja».

Po naređenju
generalni inspektor
(S. Polito)
Polito

M. P.

**ZAPOVEST KOMANDE 18. ARMIIJSKOG KORPUSA OD 15.
JULA 1942. POTČINJENIM JEDINICAMA ZA OPERACIJU
NA PODRUČJU BIKOVO¹**

KOPIJA

PO KURIRU

753/12

**KOMANDA XVIII ARMIIJSKOG KORPUSA
Operativno odeljenje**

Pov. br. 9442/op.

VP 118, 15. jula 1942—XXI

Predmet: Operacija Biokovo — 2. faza (operacija »Aurea«).³

Karta: 1:100.000, listovi Split—Livno—Omiš—Makarska, izdanie 1941.

Pr. br. 6

Komandantu pešadijske divizije »Murđe«	VP 154
Komandantu pešadijske divizije »Bergamo«	VP 73
Komandantu inžinjerije XVIII AK	Sedište
Komandantu avio-grupe Zemunik	
i, na znanje:	
Komandi 2. armije — Operativno odeljenje (veza depeša 11140/op. od 6. o.m.) ⁴	VP 10
Komandi VI armijskog korpusa	VP 39
Vojnopomorskoj komandi za Dalmaciju	Split
Komandi artiljerije XVIII AK	Sedište
Vazd. taktičkoj komandi 2. armije	VP 10
Komandi avio-grupe	Mostar

BORBENA ZAPOVEST BR. 2

I. *Prva faza* operacije na području Biokovo—Mostar završava čim snage koje u njoj učestvuju dočistignu liniju: Makarska —Sv. Jure—Zagvozd (po svoj prilici oko 24. o. m.).

Druga faza operacije (konspirativni naziv »Aurea«) tesno je vezana s prvom, i biće izvedena sa strogim jedinstvom ciljeva i neprekidno do severozapadno od navedene linije.

II. Operacijom će lično rukovoditi.

¹ Prepis originala (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 4/1, k. 535.

² Dopisano rukom.

³ Vidi dok. br. 92; tom V, knj. 5, dok. br. 109, 115, 119, 126 i 180.

⁴ Redakcija ne raspolaže tom depešom.

III. Cilj: uništenje partizanskih snaga i rušenje njihove organizacije u unutrašnjosti, duž obale i u šumama u četverouglu: Makarska—Zagvozd—Dugopolje—Split.⁵

IV. Podaci o neprijatelju: v.pr.1.⁶

V. Učestvujuće snage i njihova podela: v.pr.2.

Izostavljeno.⁷

XI. Mornarica: Plovna sredstva Vojnopolomorske komande Dalmacije dodeljena su za blokiranje s morske strane dela obale Stobrežić—Omiš.

U tom cilju, komanda borbene grupe »Murđe« uspostaviće posredan kontakt s Vojnopolomorskim komandom Dalmacije.

XII. Avijacija: Na raspolažanju su letačke jedinice avio-grupe Zadar i Mostar (eventualno).

Način vazd. sadejstva: v.pr.br.4.⁸

Zahtevi za učešće avijacije moraju biti blagovremeno dočuvani, kako bi letačke jedinice mogle sprovesti temeljito pripremljena dejstva i u tesnom sadejstvu s jedinicama KoV-a.

Izostavljeno.

Komandant armijskog korpusa
general
Umberto Spigo, s.r.

Tačnost prepisa overava:

Zastupa načelnika štaba

Načelnik operativnog odeljenja

Andjelo Mičike

[Angelo Micciche]

Prilog br. 2 akta br. 9442/op. od 15/7/1942.
K-de XVIII AK — op. od.

PREGLED JEDINICA KOJE UČESTVUJU U OPERACIJI »AUREA«

a) Borbena grupa »Bergamo«

- komanda 4. bersaljerskog puka
- 97. bat. crnih košulja (bez 1 čete)
- 1 bat. p.d. »Zara«
- III/93 p.p.

⁵ Na tom području je dejstvovao bataljon »Josip Jurčević« (tom V, knj. 6, dok. br. 85).

⁶ i ⁸ Redakcija ne raspolaže tim prilogom.

⁷ Tako u originalu.

- četa ardita »Crne strele«
- 1 btr 75/27 4. art. p.d.
- 1 od. 100/17 4. art. p.d.
- 8 btr. III/2 art. p.d.
- odeljenje lakih tenkova
- 1 vod plamenobacača
- delovi inž. jedinica
- pozadinski delovi.

Sadejstvujuće:

- delovi 2. konj. odreda dislociranog u rejonu: Solin—Vuči-polje
- delovi italijansko-hrvatskih garnizona: Split—Solin—Kliš—Sinj—Omiš (oko 3 p.bat. i artiljerija)
- delovi 106. mitr. bat. raspoređenog u rejonu Stobreć—Solin.

b) *Borbena grupa »Murđe«*

- 1) — desna kolona
 - komanda peš. divizije »Murđe«
 - komanda 26. p.p.
 - I/25 p.p.
 - 1 bat. p.d. »Murđe«
 - 31. bersaljerski bat.
 - btr. pratećih oružja 25. p.p.
 - 1 btr. 75/27 iz 154 a.p. p.d. »Murđe«
 - 1 btr. 100/22 iz 154 a.p. p.d. »Murđe«
 - 1 vod lakih tenkova i 2 auto-blinde
 - 1 inž. vod.
- 2) — leva kolona
 - 260. p.p. (bez 1 bat.)
 - 154. mitr. bat.
 - 3. eskadron lakih tenkova
 - 1 vod lakih tenkova
 - 1 odeljenje plamenobacača
 - 1 btr. 75/27, 154. ap. p.d.
 - 154. inž. bat.
 - pozadinski delovi.

Ukupno:

- 11 p.b., od kojih 3 iz p.d. »Murđe«, 1 iz p.d. »Mesina«
- 3 italijansko-hrvatska (povučeni iz garnizona: Split — Solin — Kliš — Sinj — Omiš)
- 2 mitraljeska bat. (od kojih 1 p.d. »Murđe«)
- 6 baterija i 1 od. artiljerije (sadejstvuju baterije iz: Splita—Klisa—Sinja—Omiša) u svemu 12 baterija

- 2 eskadrona lakih tenkova i 2 auto-blinde
- 1 vod i 1 od. plamenobacača
- inž. delovi
- pozadinski delovi.

Prilog br. 6 akta br. 9442/op. od 15/7/1942.
Komande XVIII AK — op. od.

N A R E D E N J E

I. Predviđena dejstva imaće karakter sistematskog pretraživanja.

Izostavljeno.⁹

III. U odnosu prema stanovništvu i njihovoj imovini pridržavati se sledećih stavova:

- sví oni koji budu zarobljeni sa oružjem u ruci ili budu nađeni u zoni borbenih dejstava, makar i bez oružja, biće bez daljeg streljani;
- svi sposobni muškarci od 15 godina naviše biće internirani bez obzira na narodnost i veroispovest, dužnost ili posao koji obavljaju, eventualni izuzeci pouzdanih ličnosti primenice se kasnije;
- sve zgrade iz kojih bi se pružao otpor našim trupama, ili u kojima se pronađe municija, treba uništiti;
- sve postojeće namirnice i stoku u toj zoni treba konfiskovati, da bi se tako učinio nemogućim opstanak eventualnim partizanskim jedinicama koje bi se hteli povratiti;
- sve plovne objekte treba zapleniti i prevesti u luke gde postoje italijanski garnizoni; njihovo uništenje odobravam samo u slučajevima kada su njihova zaplena i tегленje nemogući;
- sve šume treba zapaliti.

U tom cilju potrebno je pozvati hrvatske saradnike na saradnju u savetodavne svrhe kod komandi borbenih grupa »Bergamo« i »Murđe« u toku dejstava da bi se saslušalo njihovo mišljenje radi boljeg prilagođavanja postupaka prema stanovništvu, njihovim nastambama i njihovim dobrima.

Za evakuaciju osoba na ostrvo Kaloderu, koje će biti internirane iz gore navedenih razloga, zadužuje se p.d. »Bergamo«.

Izostavljeno.¹⁰

⁹ i ¹⁰ Tako u originalu.

NAREĐENJE KOMANDANTA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH
SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 20. JULIA 1942.
KOMANDANTU 11. ARMIIJSKOG KORPUSA DA SVE POT-
ČINJENE UPOZORI NA NEOPHODNOST NAJENERGIČNI-
JIH REPRESALIJA U AKCIJAMA PROTIV PARTIZANA I
NJIHOVIH POMAGAČA¹

PERSONALNO POVERLJIVO

VIŠA KOMANDA OR. SN.
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
(2. ARMIIJA)

Br. prot. 3/L/op.

VP 10, 20. jula 1942—XX

Predmet: Držanje prema ustanicima i njihovim pomagačima.

EKSELENCIJI KOMANDANTU XI ARMIIJSKOG KORPUSA

Vojna pošta 46

— Kao što mi je Vaša ekselencija napomenula, svi potčinjeni komandanti nisu upoznati sa apsolutnom potrebom najenergičnije represije.

— Ta okolnost može ne samo da oslabi preduzetu akciju, nego, osim toga, da učini različitom liniju držanja pojedinih jedinica, liniju koja, međutim, treba da bude čvrsto i nerazdvojno jedinstvena.²

— Stoga Vas molim da Vašim potčinjenima, koji su zbog toga u dilemi, jasno stavite do znanja:

— ili se osećaju sposobnim da postupaju kako želim, i tada primenjuju bez lažnog milosrđa moja i Vaša naređenja;

— ili se ne osećaju sposobnim da postupaju na taj način, i tada neka to izjave, da bi bili određeni za druge dužnosti.

GENERAL ARMIIJSKOG KORPUSA
KOMANDANT
Mario Roata

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 20/3, k. 92.

² Istog dana je general Roata izdao naređenje za postupak prema stanovništvu koje se nađe na operacijskoj prostoriji (tom VI, knj. 3, dok. br. 177).

**UPUTSTVO KOMANDE 23. ARMJSKOG KORPUSA OD 20.
JULA 1942. POTČINJENIM KOMANDAMA O MERAMA ZA
SUZBIJANJE USTANIČKE DELATNOSTI DUŽ STARE ITA-
LIJANSKO-JUGOSLOVENSKE GRANICE¹**

KOMANDA XXIII ARMJSKOG KORPUSA

Operativno odeljenje
B.02/753 protok.

VP 3200, 20. jul 1942—XX

M. P.²

Predmet: Akcije protiv ustanika.

KOMANDI PEŠADIJSKE DIVIZIJE »NOVARA« (veza: dopis br. S/788 od 18. 7. 1942) ³	VP 157
KOMANDI PEŠADIJSKE DIVIZIJE »VENETO«	VP 159
KOMANDI GRANIČNE STRAŽE TERITORIJALNE ODBRANE UDINE	Gorica
KOMANDI GRANIČNE STRAŽE XXIII ARMJSKOG KORPUSA	Ilirska Bistrica
KOMANDI LEGIJE KR. KARABINIJERA	Trst
i, radi znanja:	
KR. PREFEKTURI	Rijeka
KR. PREFEKTURI	Trst
KR. PREFEKTURI	Gorica
KOMANDI TERITORIJALNE ODBRANE OPŠTOJ INSPEKCIJI POLICIJE	Udine
KOMANDI ZONE CRNIH KOŠULJA	Trst
	Trst

Na osnovu niza činjenica koje su se ispoljile u poslednje vreme, može se sa sigurnošću zaključiti:

- da se ustanički redovi popunjavaju i delovima koji su nastanjeni u selima duž stare granice;
- da mnogi stanovnici snabdevaju ustanike životnim namirnicama i da su čuvari oružja, municije, odeće itd.

Da bi se iskorenila ova dvostruka aktivnost, potrebno je:

- 1. a) utvrditi sastav pojedinih porodica svodenjem podataka iz anagrafskih ureda (za manje centre) i na osnovu informacija od teritorijalnih karabinijerskih komandi;

¹ Prepis originala (pisan na mašini) u Arhivu VII, reg. br. 1/2, k. 905.

² Okrugli pečat prijema: Kr. prefektura Gorica.

³ Redakcija ne raspolaže tim dopisom.

b) utvrditi statuse odsutnih;
c) izvršiti kontrolu u svakoj pojedinoj kući i utvrditi da li se stanje »na licu« potpuno slaže sa rezultatima koji su dobijeni postupkom u tač. a): porodice u kojima ima neopravdano odsutnih članova predložiti za interniranje;

2. Prilikom kontrole u vezi sa prethodnom tač. c) proveriti takode i postojanje:

— neprijavljenog oružja, municije i vojne odeće;
— životnih namirnica (uz pomoć agenata i službe za racioniranje) u većim količinama nego što je određeno postojećim naređenjima, odnosno u količinama koje daju povoda pretpostavci da je reč o skladištu za snabdevanje ustnika.

Krivce treba predati kr. karabinijerima radi nadležnog postupka (hapšenje, interniranje).

Pomenuti postupci ne mogu se, iz poznatih razloga, protezati na sva naseljena mesta u pojasu za pokrivanje; zasad ih treba primeniti:

— u potpunosti za neke manje centre koji se nalaze na ivicama šuma ili u blizini granične linije, gde se lakše održava dodir sa ustanicima;
— delimično za veće centre, uz proveravanje i izvršenje pretresa kod sumnjivih porodica.

Način ostvarivanja ovih postupaka konkretizovaće komande divizija i granične straže (na nadležnim teritorijama) prema raspoloživim snagama i celishodnosti da se prvenstveno deluje u onim naseljenim mestima za koja budu smatrali da je povezanost stanovništva sa ustanicima aktivnija.⁴

U međuvremenu, dok se ne prikupe podaci iz anagrafskih ureda i informacije od kr. karabinijera, potrebno je noću pojačati broj zaseda na periferiji naseljenih mesta (naročito u selima gde nema naše posade) radi kontrole kretanja, koja se svakako preduzimaju u cilju snabdevanja.

Odredbe ovog naredjenja se odnose samo na teritoriju obuhvaćenu pojasom za pokrivanje.

Komandant, general
Alberto Ferero [Ferrero]

Tačnost prepisa overava:
načelnik štaba, pukovnik

Dino Di Janni [Janni]

Janni

⁴ Dopisom br. 02/855 od 24. jula Komanda 23. korpusa je konkretizovala način usklajivanja akcije protiv ustanika i ovlastila potčinjene komande da u hitnim slučajevima dejstvuju po vlastitoj inicijativi uz intervenciju lokalnih karabinijera (AVII, reg. br. 1/3, k. 905).

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 22. JULIA 1942. O TERITORIJALNOJ NADLEŽNOSTI VOJNOPOMORSKE KOMANDE DALMACIJA I MORNARIČKE KOMANDE RIJEKA¹

Br.

**VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«**

VIŠA KOM. OR. SN. »SLOV.-DALM.«
OPERATIVNO ODELJENJE

Br. 15577
Prispelo 22. 7. 942.

Organizacijsko odeljenje

Br. prot. 07352

VP 10, 22 jula 1942—XX

Predmet: Potčinjenost i teritorijalna jurisdikcija.

VOJNOPOMORSKOJ KOMANDI
DALMACIJA
MORNARIČKOJ KOMANDI

Split
Rijeka

i, radi znanja:

KOMANDI V ARMJSKOG KORPUSA	VOJNA P. 41
KOMANDI VI ARMJSKOG KORPUSA	VOJNA P. 39
KOMANDI XVIII ARMJSKOG KORPUSA	VOJNA P. 118
OPERATIVNOM ODELJENJU	Sedište
PERSONALNOM ODELJENJU I	
SEKRETARIJATU	Sedište
ODELJENJU ZA CIVILNE POSLOVE	Sedište
UREDZA ZA VEZU KR. MORNARICE	Sedište

1.) — POTČINJENOST:

- Vojnopolomorska komanda Dalmacije, Split: ovoj Višoj komandi;
- Mornarička komanda Rijeka: ovoj komandi u pogledu obale južno od Rijeke do otoka Paga uključno i u pogle-

¹ Prepis originala (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 1/2—1, k. 213.

du obale mornaričkoj komandi Pula za obalu od Fianona do Rijeke.

Mornaričke komande:

- Split
- Šibenik
- Zadar
- Ploče
- Dubrovnik²
- Tivat (Kotor)
- Lastovo

— Vojnopolomorskoj komandi Split.

Pomorske komande luke:

- Obrovac
- Omiš
- Makarska
- Metković
- Gruž
- Lošinj
- Brač

— Vojnopolomorskoj komandi Split.

Pomorske komande luke:

- Kraljevica
- Crikvenica
- Senj
- Novi
- Sv. Juraj
- Pag
- Karlobag
- Jablanac
- Novalja

— Mornaričkoj komandi Rijeka.

² Prema dopisu Komande 6. armijskog korpusa od 23. jula 1942. diviziji »Marke«, italijanska mornarička Komanda Dubrovnik obrazovana je 12. jula 1942. Njena teritorijalna nadležnost se protezala na obalu od Splita do rta Lovišće na Pelješcu, obuhvatajući ostrva Mljet, Korčulu, Lastovo i druga manja. Toj komandi su bili potčinjeni: italijanska pomorska Komanda luke Gruž, odeljak Mornarice Gruž, posada baterije 150/40 na Lokrumu, Mornarička komanda Lastovo, Pomorski okružni ured na Korčuli (čija je nadležnost obuhvatala i Mljet), upotreba finansijske straže u službi obalske policije i jedinice pristanišne milicije iz Gruža. Pored ostalog, u njenu nadležnost su spadali odnosi s pomorskim vlastima NDH, »proveravanje i kontrola u vezi sa obaveštenjima i vestima koji se tiču aktivnosti ovih vlasti« (AVII, reg. br. 5/4, k. 397).

2.) — JURISDIKCIJA:

- Vojnopoljska komanda Split:
od Novigradskog mora, Planinski kanal, kanal Povljan,
o. Vir do Kotora.
- Mornarička komanda Rijeka:
od Sušaka do otoka Paga uključno.

3.) — Normalno, komande: Vojnopoljska komanda Dalmacije
i Mornarička komanda Rijeke primaće naređenja neposredno od
ove Više komande, za njih i za ustanove koje su im potčinjene;
u slučaju hitne potrebe angažovanja sve ustanove Kr. mornarice
primaće neposredno naređenja od komande armijskih korpusa,
u kojima su dislocirane.

GENERAL
NAZNAČENI KOMANDANT ARMije
potpisani Mario Roata

Za tačnost prepisa
BRIGADNI GENERAL
načelnik Štaba
E. De Blazio
E. de Blazio

**IZVEŠTAJ KOMANDANTA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH
SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 23. JULIA 1942.
VRHOVNOJ KOMANDI O OPERACIJAMA, VOJNO-POLI-
TIČKOJ SITUACIJI U DALMACIJI I O POTREBI DA SE
NADLEŽNOST ZA OBEZBEĐENJE JAVNOG PORETKA NA
TOJ TERITORIJI POVERI VOJNIM VLASTIMA¹**

Predati u ruke putem oficira.

**VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«**

Operativno odeljenje
Br. prot. 15620 — poverljivo

VP 10, 23. jul 1942—XX

Predmet: Situacija u Dalmaciji.

VRHOVNOJ KOMANDI

Vojna pošta br. 21

Odgovaram na akt 22591 od 20 tekućeg:²

I. — Operacije u Dalmaciji (isključno Kotor)

Nešto pre 9. juna trupe Dalmacije bile su pojačane sa tri bataljona, jednom četom lakih tenkova, jednom četom kr. karab., jednom baterijom 75/13.

Povodom poznatog alarma 9. juna,³ a koji je bio u potpunoj suprotnosti sa zaključcima vojne obaveštajne službe, bile su preduzete sledeće mere:

— Otišao sam na lice mesta i nadletao zonu u potrazi za naznačenim masama ustaničkih.

— Komandant XVIII arm. korpusa stupio je na dužnost u Zadru i preuzeo neposrednu komandu nad mesnim trupama i nad onima koje pridolaze.

— Radi pojačanja upućen je 4. bersaljerski puk (bez jednog bataljona koji je već u zoni XVIII arm. korp.), 3. alpin-

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u Arhivu VII, reg. br. 3/3, k. 91.

² Redakcija ne raspolaže tim aktom.

³ Reč je o depeši gvernera Dalmacije od 9. juna predsedništvu Ministarskog saveta u Rimu o teškoj vojno-političkoj situaciji u severnoj Dalmaciji zbog porasta partizanskih akcija i o nemoći italijanskih posada da im se suprotstave (tom V, knj. 5, dok. br. 144).

ski puk sa alpinskim divizionom »Susa«, jedan peš. puk i jedan brdski divizion peš. divizije »Kačatori«.

— Zatim, pošto se pokazalo — kao što je poznato — da je alarm bio neosnovan, prekinut je pokret 4. bersaljerskog puka i gore pomenutih trupa peš. divizije »Kačatori«. Tako se pridošla pojačanja svode: na jedan alpinski puk sa odgovarajućim službama, tri bataljona, jednu četu lakih tenkova, jednu četu kr. karab., jedan divizion alpinske artiljerije, jednu divizijsku bateriju 75/13.

— Od 9. juna do danas u Dalmaciji su izvršene brojne operacije (navedene u prilogu).⁴ I još uvek je u toku čišćenje planinskog lanca Velebita koji se nalazi ispred granice provincije Zadar, a na kome, usled alarm-a, treba da se nalazi oko 30—40.000 ustaničkih; ovo čišćenje vrše sledeće jedinice: jedan alpinski puk, jedan pešadijski puk, jedan divizion alpinske artiljerije, jedan divizion divizijske artiljerije, bacači plamena, tri grupe antikomunista.⁵

— Ako pomenute operacije u Dalmaciji nisu dovele do sukoba i pobeđe nad ustaničkim masama, to je jednostavno zato što ovih nije bilo.

II. — *Situacija u Dalmaciji (isključno Kotor)*

— Prema podacima vojne obaveštajne službe trenutno se u provinciji Zadar i Split nalaze samo manje ustaničke formacije (ukupno nekoliko stotina ljudi).⁶

Kao što sam već rekao u svojoj promemoriji od 10. jula,⁷ stanovništvo je u suštini protiv nas.

Na izgled mirno — do proleća — počelo je da se pokreće (kao i u mnogim drugim oblastima koje pripadaju armiji) sa dolaskom proleća i sa nailaskom nekih manjih ustaničkih formacija, sastavljenih većinom — naglašavam — od Dalmatinaca izbeglih u toku zime (a te izbeglice predstavljaju najneprijateljski i najagresivniji elemenat svih perifernih bandi).

— Usled gore pomenutog previranja, u tim oblastima ispoljavaju se razbojništva i neprijateljstva, ali u mnogo manjoj meri nego u Sloveniji, riječkoj oblasti i hrvatskim teritorijama koje poseda armija.

— Međutim, jake ustaničke formacije nalaze se preko hrvatskih granica.

⁴ Redakcija ne raspolaže tim prilogom.

⁵ Opširnije o tim operacijama vidi dok. br. 93; tom V, knj. 5, dok. br. 145, 147, 150, 151, 159, 162, 182 i 188.

⁶ Vidi dok. br. 92.

⁷ Redakcija ne raspolaže tom promemorijom.

Te formacije su u maju započele pokret prema pomenu-tim granicama, pa su na osnovu toga počeli da se šire glasovi o maršu 40.000 ljudi prema moru.

Od tih formacija samo mali deo — kao što je već rečeno — prodro je u Dalmaciju, dok je veći deo oteran.

— Protiv jakih ustaničkih formacija preko granice dej-stvovale su i dejstvuju trupe XVIII arm. korps.

Naročito s već pomenutim operacijama s južne strane Velebita, ustanci su bili potisnuti preko gračačke pruge, a naše kolone, idući istočno od pomenute pruge, nastupaju sada prema Bruvnu (Knin QM-EU), sedištu komunističke komande čitave zone.

— Zato unutrašnju situaciju Dalmacije može smatrati vrlo teškom i izuzetnom samo onaj ko usko ocenjuje ili ne gleda dalje od svoje teritorije i onaj ko je bio pogrešnog uverenja da smo u ovom kraju dobro primljeni i da je on ne samo na izgled, spolja, već stvarno smiren.

A spoljna situacija je manje zabrinjavajuća nego pre mesec i po dana (čak i kad se odbace poznata preterivanja).

— Da bismo bili svugde i uvek prisutni, i to snažno pri-sutni, i da bismo svugde sprečili razbojništva, bilo bi nam potrebne još veće snage od onih kojima smo raspolagali pre odlaska divizije »Peruđa«; i još!

Ali za odbranu Dalmacije (koja treba da se vrši na hrvatskom predziđu, s kompleksnim uvidom) i za održavanje pri-mernog unutrašnjog reda zasad su — po mom mišljenju — dovoljne postojeće snage.

Međutim, da bi bile u potpunosti iskorisćene, potrebno je jedinstveno vođstvo.

— Ovim se ne sprečava koncentrisanje većih snaga u Dalmaciji, kada to bude moguće i kada se oceni kao korisno, da bi se ponovila čišćenja velikog obima.

Međutim, sa sadašnjim stanjem stvari, smatram da se ne radi o akutnoj bolesti koja se može rešiti jednom hirurškom operacijom, već o endemičnoj bolesti koja se tretira posebnim režimom.

III. — Gledišta koja treba razjasniti

— U sadašnjoj situaciji, a naročito s obzиром na even-tualne buduće komplikacije, neophodno je usvojiti jedinstveno vođstvo i dobro razjasniti gledišta.

— Guverner smatra (kao što se vidi i iz telegrama toj Vrhovnoj komandi) da ima zadatak i da snosi odgovornost za odbranu Dalmacije i želeo bi da jedna ili više velikih jedinica budu stalno određene za taj zadatak.

— Ali stvari ne stoje tako:

Ko ima zadatak da brani Dalmaciju zajedno sa ostalim anektiranim teritorijama i prostranim hrvatskim teritorijama, taj je potpisnik koji — na svoju odgovornost — upotrebljava svoje trupe s kompleksnim uvidom, vodeći računa o relativnosti pojedinih zahteva, i ne može, sa sadašnjim stanjem snaga, odvojiti za stalno veliki deo ovih, stavljajući ih na neki način u podređenost guverneru Dalmacije, i ne samo to, već je čak i zaštita javnog poretku i sam način njenog sproveđenja — na bazi Dućeovog ukaza od 19. januara tek. god.⁸ u nadležnosti vojnih vlasti.

— Guverner je, sa 4 skvadristička bataljona koje su mu centralne vlasti u međuvremenu stavile neposredno na raspolaganje i sa ogromnim policijskim i sličnim snagama koje su već u njegovoj nadležnosti, formirao neku vrstu »guvernerske vojske«, koja bi trebalo da vrši samo ustanovljene službe, ali koja je, naprotiv, preduzela velike političke operacije vojnog karaktera.

Na bazi ideje o »zajedničkom frontu«, a i da bi se iskoristili rezultati koje su postigle gore pomenute snage, nisam se suprotstavio takvom postupku (mada je bio u suprotnosti sa odredbama od 19. januara), štaviše naredio sam da se pomenutim guvernerskim snagama pruži podrška sredstvima za vezu, artiljerijom itd. iz mojih jedinica i da im stoji na raspolaganju služba operativnog snabdevanja.

Obratno, neki guvernerski odredi učestvovali su u akcijama koje su vodile moje trupe.

— Nedavno sam, zbog previranja među stanovništvom, zbog negativnih pojava u postojećem sistemu i zbog sve očiglednije potrebe za jedinstvenim vođstvom, predložio guverneru da se zadaci podele:

— Guvernerskim snagama da se povere gradovi Zadar, Šibenik i Split.

— Preostala teritorija da se poveri vojnim vlastima u čijoj nadležnosti bi trebalo da budu — za operativnu upotrebu — sve policijske i slične snage koje su tamo raspoređene.

U početku guverner nije isključio takvo rešenje, ali je izjavio da bi više voleo da se Dalmaciji dodeli jedna ili više velikih jedinica koje bi bile namenjene isključivo pomenutoj oblasti. Ali kasnije je izjavio da se ne slaže sa gore predloženim rasporedom.

— Nadao sam se (kao što sam usmeno napomenuo ekscenciji Kavaleralu)⁹ da će to pitanje ponovo tretirati posle mog

⁸ Vidi tom VI, knj. 2, dok. br. 134.

⁹ Ugo Kavalero, načelnik Glavnog generalštaba Vrhovne komande.

povratka iz Slovenije, s čvrstom namerom da postigne takozvani »Gentlemen agreement« koji bi bio prihvativ.

— Sada, pred novom uzbunom i na osnovu zamisli da preuzmem svu odgovornost koja mi pripada, smatram da je došao čas da se pitanje jasno odredi.

— Pošto je ocenjeno da je situacija nenormalna i zabrinjavajuća, najbolje što može da se učini to je da se u potpunosti primene Dućeove odredbe od 19. januara (zaštita, ne samo vojna već i javnog poretku, poverena vojnim vlastima i u isključivoj nadležnosti ovih u pogledu načina izvršenja), s tim da se utvrdi da vojne vlasti imaju i u Dalmaciji pravo samostalne intervencije koje važi za Sloveniju i za riječku oblast i da sve policijske i slične snage — u pogledu operativne upotrebe — budu podređene vojnim vlastima (mere koje su već dale i sve više daju dobre rezultate na drugim anektiranim teritorijama).

— Ako se iz ma kog razloga ne usvoji to rešenje, ne ostaje drugo nego da se primeni ono što sam predložio guverneru (gradovi njegovim snagama — selo vojnim vlastima).

— Drugim rečima, endemičnom neprijateljstvu i jedinstvenoj akciji ustanika neophodno je suprotstaviti jedinstveno suzbijanje: samo jedan treba da se stara za zaštitu (vojnu i javnog porekta), kako u čitavoj Dalmaciji, tako i u obe zone na koje će — u tom cilju — ova biti podeljena.

Ličnost i politička i administrativna delatnost guvernera ne bi uopšte bili povređeni takvim merama koje su posledica nenormalnog stanja. S druge strane, kao što se u kući koja gori odlaže prijem da bi se ostavila sloboda vatrogascima, tako pred spoljnjim i unutrašnjim ustanicima treba dati slobodu vojsci.

— Ako se oceni da je korisno, gornje bih mogao još detaljnije izložiti usmeno, ne menjajući suštinu ideja.

General
naznačeni komandant armije
(Mario Roata)

DOPIS VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 24. JULIA 1942. ŠEFU ITALIJANSKE VOJNE MISIJE U ZAGREBU DA KOD GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA URGIRA DA USTAŠKO-DOMOBRANSKE JEDINICE, U SKLADU SA ZAGREBAČKIM SPORAZUMOM, PREUZMU UPORIŠTA I ZAŠTITU PRUGA U 2. ZONI¹

Primerak za arhivu
24. jul 1942.

PO OFICIRU

Predati na ruke.

GLAVNA KOMANDA OR. SN.
»SLOVENIJA—DALMACIJA«

Operativno odeljenje

VP 10, 24. jula 1942—XX

Br. prot. 15673. Strogo poverljivo

Predmet: Hrvatske jedinice kao posada mesta i zaštita pruga u 2. zoni.

GOSPODINU GENERALU OKSILII
ŠEFU KR. ITALIJANSKE VOJNE MISIJE

Z A G R E B

Molim da ukažete tom Glavnom stožeru sledeće:

- I. — Maja ove godine hrvatska vlada je molila italijansku da smanji snage ove armije dislocirane na hrvatskoj teritoriji. Italijanska vlada je usvojila molbu i ova komanda, obavestivši prethodno hrvatski Glavni stožer, povukla je neke posade. Drugi program smanjenja konkretizovan je i saopšten posle toga. I najzad, prilikom zagrebačkog sporazuma (19. juna) utvrđen je potpuni okvir smanjenja o kome je reč, kako za uporišta, tako i za odseke železničke pruge koje treba poveriti zaštiti hrvatskih trupa.²
- II. — Odmah posle toga izgledalo je očigledno da hrvatski Glavni stožer nije bio u stanju da zameni italijanske posade koje je trebalo povući, i da se stara za predviđenu zaštitu pruga. Uслед toga, u opštem interesu, mada mi je, povodom zagrebačkog sporazuma, iz Rima naređeno da drugim komandama ustupim dve divizije i tri samostalna

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 5/3, k. 310.

² Vidi dok. br. 67; tom V, knj. 32, dok. br. 116.

puka (ustupanje u toku), obustavio sam povlačenje posada iz gornje Hercegovine i naredio sam poznate operacije na Konjic.³ Osim toga, zadržao sam potpuno službu zaštite pruga na odsecima koje je trebalo poveriti hrvatskim trupama. U istom smislu, Vrhovna komanda je naredila da gornja dolina Drine, od Foče (uključno) na severu, bude okupirana u slučaju potrebe, od strane italijanskih trupa iz Crne Gore.

- III. — Time se pokazalo da italijanska strana, vodeći računa o teškoćama hrvatske strane, nije insistirala i ne insistira na brzoj primeni vojnih klauzula zagrebačkog sporazuma. Ali to ne isključuje da hrvatska strana treba da čini što može da bi zadovoljila, bar delom, iste klauzule.
- IV. — Dakle, ne izgleda mi da je to sadašnja linija držanja. U stvari,
 - dok su za zaštitu pruge u drugoj zoni — od preovlađujućeg interesa i za Hrvatsku — odredili dosada samo 150 ljudi (inače izvežbanih za službu pokretne pratinje), poznato je da su hiljade ljudi upućene u pozadinu ruskog fronta, u istom cilju;
 - dok se izjavljuje da je nemoguće zameniti italijanske posade, traži se od mene odobrenje da se samostalne ustaške čete upute u određena mesta obale i hrvatskih otoka.
- V. — Potvrđujući da, s obzirom na sadašnju situaciju, odustajem od povlačenja posada iz Gornje Hercegovine, molim:
 - da mi izvolite izneti namere hrvatskog Glavnog stožera u pogledu preuzimanja, makar postepenog, službe zaštite pruge na odsecima koje razmatra zagrebački sporazum. U pogledu onoga što je ta misija predložila dopisom br. 3188 od 6 jula,⁴ slažem se s mešovitim regrutovanjem tih jedinica (regruti rukovođeni pozvanima mlađih godišta), s njihovim naoružanjem puškama, puškomitraljezima i mitraljezima podeljenim samo obrazovanim jedinicama, uz potrebne garancije, s njihovim delimičnim rukovođenjem od strane italijanskih oficira i s njihovom potčinjeničtvu našim komandama, kako, eventualno, u periodu obuke, tako, naravno, u fazi angažovanja;
 - da insistirate da mi hrvatski Glavni stožer, dokle god je moguće, stavi na raspolaganje — kako radi zaštite pruga, tako i radi smene naših trupa u uporištima

³ Vidi dok. br. 92.

⁴ Redakcija ne raspolaze tim dopisom.

koja se sada evakuišu — ne pojedine samostalne ustaške čete, nego formacijske bataljone, kako sam ukazao svojom depešom, teleprinterom, br. 15073 od 15. tekućeg⁵ i potvrdio danas pismom visokom generalnom administrativnom komesaru Vrančiću⁶ (koji mi je postavio zahtev u vezi s tim);

- da hrvatski Glavni stožer podsetite da još uvek očekujem odgovor na ono što sam tu Misiju pitao svojom depešom, teleprinterom, br. 13637 od 23. juna o.g.⁷ u vezi s posadom Imotskog; i da, u svakom slučaju, trupe koje su tamo kao posada napuste to mjesto u toku avgusta o.g.;
- da istom Glavnom stožeru javite da će i posada Gračaca biti, najverovatnije, evakuirana od strane naših trupa u septembru, s obzirom na nedavno smanjenje snaga i povećanje obaveza — o čemu u prethodnom poglavljju II — s kojima je Armija nedavno morala da računa. Biće stoga potrebno predvideti za to vreme eventualno upućivanje jedne hrvatske posade u Gracač i potpuno preuzimanje zaštite pruga na odseku Medak (isključno) — Knin (isključno), staranjem hrvatskih jedinica.

VI. — U pogledu upućivanja hrvatskih jedinica (ustaša ili ne) na teritoriju koju drži Armija, utvrđujem da ne mogu dozvoliti da mi se odrede mesta gde treba da se postave samostalne čete, a utoliko manje da se pomenute čete postave na obalu ili na otoke, gde se vrši, pored službe O.P.⁸, prava vojnička odbrana.

Ja bih želeo veći broj ustaških trupa i trupa vojske, ali, kao što sam već rekao, ne malo-pomalo, i da ih upotrebim po svom nahođenju, prema postojećim potrebama. Ukažujem najzad da se zadaci antikomunističkih akcija malih razmara, koje bi se želele poveriti pomenutim samostalnim ustaškim četama, mogu vršiti od strane privremenih ustaških milicijskih formacija, čije sam obrazovanje odavno odobrio, a za što očekujem predloge.

GENERAL
NAZNAČENI KOMANDANT ARMIJE
Mario Roata

PRIMERAK ZA ARHIVU

24. jula 1942—XX

⁵ Vidi AVII, NAV-T-821, r. 53/37.

⁶ Vjekoslav

⁷ Vidi AVII, reg. br. 1/3, k. 210.

⁸ O. P. — Ordine pubblico (javni poredak)

DOPIS MINISTARSTVA INOSTRANIH POSLOVA OD 24.
JULA 1942. VRHOVNOJ KOMANDI O NEMAČKOJ EKO-
NOMSKOJ EKSPLOATACIJI NDH¹

POVERLJIVO

KOPIJA
DEPEŠA BR. 8/13808
[24. VII 1942]²

MINISTARSTVO SPOLJNIH POSLOVA
Odeljenje za političke poslove — Hrvatska

VRHOVNOJ KOMANDI — Odelj. za ratnu privredu
MINISTARSTVU FINANSIJA — Kabinetu
MINISTARSTVU ZA RAZMENU VALUTE — Odeljenju za
italijansko-hrvatsku razmenu
KRALJEVSKOJ AMBASADI — BERLIN
ODELJENJU ZA VEZU S VIŠOM KOMANDOM
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
Ekselenciji grofu VOLPIJU DI MIZURATA [Misurata]
Ulica Kvirinale, 21, RIM

Predmet: Nemačko ekonomsko prodiranje u Hrvatsku.

(1) Depeša br. 8/13111 od 2. o.mj.³

Kraljevsko poslanstvo iz Zagreba, dana 15. ovog meseca,
dostavilo je sledeće:

»Prilikom izveštavanja o ekonomskim problemima više
puta sam istakao rastuće interesovanje koje Nemci pokazuju za
hrvatsku privrodu. Interesovanje je usmereno na industriju,
rudarstvo, trgovinu, pa čak i na zemljišne posede. Hrvati⁴ na ovo
reagiraju prilično mlako, a najčešće su prinuđeni da prihvate
ponudu i nametanje koje se sprovodi s bezobzirnošću, kojoj se
oni ne umeju, ili ne uspevaju sami; odupreti. Tvorci ovakvog
stanja stvari su Nemci, međutim, za nas, krivci za sve ovo su
Hrvati, koje mi zbog toga optužujemo.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 400/
378—380.

² Redakcija je datum utvrdila na osnovu dopisa Vrhovne komande
od 3. avgusta 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«,
u kome se navodi da je depeša br. 8/13808 dostavljena 24. jula i da se
njen prepis dostavlja »kao korisno obaveštenje« (AVII, NAV-T-821, r.
400/377).

³ Redakcija ne raspolaže tom depešom.

⁴ Odnosi se na organe vlasti NDH.

Vašoj je ekselenciji poznato da ovo Poslanstvo ne propušta prilike da hrvatskoj vladi sasvim konkretno i odlučno predoći političku stvarnost koju predstavljaju rimski sporazumi,⁵ prema kojima je, s jedne strane, Italija preuzela obaveze u pogledu nezavisnosti i učvršćenja Hrvatske, uključujući i njenu ekonomiku, a s druge strane, hrvatska vlada, primajući italijanske garancije, preuzela je na sebe precizne obaveze i na ekonomskom polju. Prilikom sprovodenja ove aktivnosti nisam propuštao prilike da na pogodan način podsetim da su italijansko-hrvatskim sporazumima prethodili načelnici sporazumi s Rajhom, koji počivaju na priznavanju našeg životnog prostora duž jadranske obale. Odgovarajuće opomene, mada na učtiv način, takođe sam dostavio ovdašnjem opunomoćenom ministru Nemačke,⁶ koji sprovodi na izgled ne zna se čije direktive, a na moje primedbe odgovara formalnim ponudama za saradnju, zaklanajući se, međutim, iza nepoznanice koju predstavlja rad bankarskih i poslovnih ljudi (koje, kako kaže, ne može kontrolisati) koji dolaze iz Nemačke radi razvijanja poslova u cilju postizanja rezultata koji se ispoljavaju u vidu suštinskog iscrpljivanja hrvatske privrede, a što i nas pogada.

U Hrvatskoj se sve više stvara situacija koja neizbežno vodi podrivanju ranije stečenih italijanskih prava u ovoj sredini, i to ne samo ekonomskih; sve više se učvršćuje uverenje da Nemačka predstavlja jedinu silu koja je u stanju da podrži i ojača hrvatsku ekonomiku i, sledstveno tome, da joj pruži garancije pred trećim silama, kao i stabilizaciju i jačanje javne i privatne inicijative.

Jačanju ovog uverenja doprinose:

1.) Stanje duhova o bezpomoćnosti koje je već osvojilo pretežan deo rukovodećeg kadra.

2.) Utisak da čak ni Italija nije u stanju da ukoči ili uravnoteži, putem posebnih dogovora, nemačke monopolističke težnje, čak ni onda kada ista pokušava da ih opravda imperativnim potrebama za vođenje rata.

3.) Utisak da su italijansko-hrvatski sporazumi, u njihovom praktičnom sprovođenju, potčinjeni pojavi nemačkih interesa, kao i pritisku nemačkih ljudi i kapitala.

Radi ilustracije napred izloženog, smatram da nije potrebno navesti imena svih onih političara koji dele moje mišljenje. Bilo bi za nas iluzorno tražiti utehu u činjenici da poneki član vlade i neki visoki funkcioner nastoje da sa svoje strane pruže otpor, i da se, ukoliko je u njihovoј moći, odupru koncesijama čije neposredno odobravanje predstoji, kao i da pri tom sprovedu svoje

⁵ Vidi knj. 1, dok. br. 19—22.

⁶ Zigfrid Kaše (Siegfried Kasche)

gledište, u nameri da brane ekonomsku nezavisnost svoje zemlje, i time implicitno ostaju verni sporazumima sa Italijom.

Međutim, potrebno je istaći da najinteligentniji i najrealističniji ljudi, bliski nama, u koje treba brojati i Poglavnika, daju nam do znanja: da bi se stvorili uslovi da se Hrvatska odupre monopolima i izrabljivanju i da bi se obezbedila budućnost njene privrede, nije potreban samo — kako su to događaji dokazali — jedan načelan sporazum Italije s nemačkim Rajhom, već se smatra potrebno da Nemačka neprekidno obaveštava Rim o svojim namerama i akcijama koje želi sprovesti u Hrvatskoj, ili — ako je to suviše — da se dve sile Osovine uzajamno obaveštavaju o tome što ih interesuje u hrvatskoj privredi.

Činjenično stanje koje sam izložio potvrđeno je očiglednim primerima koje pruža hrvatski stav. Odgovorni ljudi, tehničari i drugi stručnjaci rade pod neposrednim pritiskom Nemaca. Oni su svesni da ne mogu pogrešiti i da se neće kompromitovati potčinjavanjem zahtevima Nemaca, koji bahato nastupaju u skladu s njihovom dinamikom, bez skrupula i bilo kakvih obzira prema nama, pošto se osećaju podržani iz centra.

Naše akcije i intervencije na tom području smatraju se konkurenjom, ali ona uvek stiže sa zakašnjenjem, odnosno posle svršenog čina.

Izgledalo bi nedovoljno oprezno i nimalo korektno da se o nemačkim osvajanjima na ekonomskom planu štampi daju opširniji podaci radi upoznavanja javnosti s postignutim ciljevima. Međutim, ovo se čini ne samo od strane hrvatske štampe već i od balkanske i srednjoevropske, i to svakodnevno i detaljno, čime se dokazuje kako se neometano ostvaruje plan nemačkog ekonomskog prodora u Hrvatsku.

Nasuprot tome, hrvatska štampa, pokoravajući se nemačkim sugestijama, pokazuje tendenciju da smatra nepostojećim, zanemarujući ih, italijanska ostvarenja na ekonomskom planu. Potrebno je navesti neobjasnivo izostavljanje pasusa koji se odnosi na italijansko-hrvatske ekonomske odnose, izloženog od strane grofa Čana u govoru održanom 30. maja u Senatu: »među rezultatima postignutim od strane Ministarstva inostranih poslova spomenuto je ukidanje carinske barijere između Hrvatske i Dalmacije, osnivanje jednog italijansko-hrvatskog finansijskog udruženja za izvođenje javnih radova u Hrvatskoj, ustupanje na iskorištavanje šumskih bogatstava na teritoriji okupiranoj od strane naših trupa — našoj šumskoj miliciji«. Ovaj pasus, objavljen od strane agencije »Stefani«, koja je isti prenela agenciji »Kroacija« (»Croazia«), bio je objavljen jedino u jednom, od nas kontrolisanom, tjedniku koji izlazi u Zagrebu i od dva dnevnika koji izlaze u provinciji, dok se, međutim, nije pojavio ni u jednom drugom listu, pošto je agencija »Kroacija« zabranila nje-

govo objavljivanje. Ni na moju blagovremenu intervenciju kod Državnog ureda za štampu, pa čak i kod samog Poglavnika, nije dato nikakvo zadovoljavajuće objašnjenje. Dobio sam samo neodređene odgovore.

Da bi zadovoljio ovo Predstavništvo, šef policije naredio je istragu u redakcijama listova, koja je trajala više nedelja, ali na kraju ipak nije uspela da rasvetli ko je krivac za izostavljanje pasusa, upravo zbog toga što je bilo jasno ko je izdao nalog. Da li se tu radilo o ponovnoj afirmaciji italijanskih interesa u hrvatskoj privredi? Baš zbog toga nije smela biti izražena pred ekonomskim krugovima i pred javnim mnenjem.

Može se zaključiti da uplitanje i pritisci ove vrste, izraženi i kroz štampu, imaju svakako mnogo određenije ciljeve, a to je: do kraja umanjiti naše nastojanje putem opstrukcije koja se ispoljava kroz sporost i nezadovoljavanje izvršnih organa Hrvatske.

Prema tome, dvostruko je negativan aspekt položaja u kome se nalazimo usled tuđeg uticaja: prvi aspekt karakteriše metodična, neprekidna i nemilosrdna akcija nemačke ekonomske eksplotacije, ne samo kroz međunarodne sporazume, već i kroz osnivanje velikih preduzeća u kojima su kapital i rukovodeća uloga Nemaca široko zastupljeni, a drugi karakteriše akcija koja teži ka neutralisanju rezultata koje smo mukotrpno uspeli postići, radom od preko godinu dana, kroz aktivnost italijansko-hrvatske ekonomske komisije kojom rukovodi grof Volpi, a ostvaruje se na jednom realističnom planu koji odgovara ne samo italijanskim već i hrvatskim interesima.

Mogao bih navesti dugačak pregled, tj. čitav niz zloupotreba, monopolia i koncesija učinjenih Nemačkoj (primera radi, navodim monopol u rečnoj plovidbi, za boksit, za duvan, za snabdevanje eksplozivima, za proizvodnju bakarnog sulfata, za premeštanje bivših jevrejskih preduzeća itd.). Mogao bih takođe navesti brojne primere odbijenih koncesija Italiji, o neispunjenu i o odgađanju onoga što je s nama ranije ugovoren (primera radi, navodim eksplotaciju šumskog bogatstva, nalazišta lignita, fabrike superfosfata »Montekatini« [»Montecatini«], rudnika kod planine Promine, rudnika gvozdene rude Breda itd.).

Na uzastopna urgiranja ovog Poslanstva hrvatska vlada odgovara ponovljenim obećanjima i pružanjem formalnih uveravanja, navodeći pri tom, u svoju odbranu, da samo svojim snagama i dobrom voljom nije u stanju da nam izide u susret.

Prema tome, nalazimo se na mrtvoj tački koju bi trebalo da što pre napustimo. Predstojeće intervencije ovog Poslanstva, iako se čini da bi bile neophodno potrebne, samo bi predstavljale gubljenje vremena, budući da su upućene zemlji koja se nalazi u potpunoj podređenosti jednoj drugoj sili. Ukoliko bi se

urgencijama tražila dugotrajnija rešenja, to bi dovelo do sukoba s Nemačkom, a u svakom slučaju bi štetilo našem prestižu.

U svrhu opravdavanja, već sam čuo mišljenja, kako s nemačke tako i sa hrvatske strane, u kojima upoređuju naš i nemački industrijski potencijal, različite metode ekonomskog penetracije, brzinu ostvarenja, itd. Ukoliko je potrebno, dostaviću o ovom problemu šire informacije.

Za sada iznosim mišljenje — makar dok se konačno ne utvrdi da naši i nemački interesi u odnosu na hrvatsku privredu — da bi prethodno bilo potrebno u Rimu, s tamošnjim nemačkim Poslanstvom, razmotriti i utvrditi pitanja ekonomskog značaja, kako bismo izbegli da se nađemo pred svršenim činom na našu štetu, kao što je bio slučaj s monopolima, čiju bi naknadnu revisiju bilo teško postići».

Potpisao za ministra

Tačnost prepisa overava:

za načelnika odeljenja

potpukovnika

Đusepa Feretija

[Giuseppe Ferretti]

M. P.⁷

[Potpis nečitak]

⁷ Okrugli pečat Vrhovne komande

IZVEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 28. JULIA 1942. VRHOVNOJ KOMANDI O SITUACIJI NA ANEKТИРАНИM TERITORIJAMA I O POTREBI DA SE OBEZBEĐENJE JAVNOG REDA NA NJIMA POVERI VOJNIM VLASTIMA¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA«
(2. armija)

Primerak za arhivu

Predati na ruke.

Operativno odeljenje

VP 10, 28. jula 1942—XX

Br. prot. 15930, POVERLJIVO

Predmet: Vojnička odbrana i odbrana javnog poretku u anektiranim provincijama.

VRHOVNOJ KOMANDI

Vojna pošta 21

- Pod udarcem sloma Jugoslavije, stanovništvo anektiranih teritorija ostalo je u početku mirno. Slovensko stanovništvo — imajući pred očima postupak Nemaca — pokazalo je čak i prihvatanje novog stanja stvari.
- Ali pomenuto stanovništvo nam je — već samo po sebi — u suštini neprijateljsko. Zbog toga, kad je ustanički pokret ponikao na Balkanu, on se pojavio takođe u anektiranim provincijama. Ova pojava je savršeno prirodna; toliko prirodna da se čak očitovala u oblastima koje su prisajedinjene Italiji pre 23 godine.
- Anektirane provincije, koje su ranije pripadale jednoj jedinoj državi, poverene su trima zasebnim upravnim ustanovama (Slovenija — Riječka oblast — Dalmacija), koje su primenile razne mere, čak i u postupku prema bivšim jugoslovenskim funkcionerima i činovnicima (civilnim i vojnim).
- Pomenute ustanove, u jednoj hvalevrednoj namjeri, i o kojoj se ne raspravlja, a u početnoj mirnoj atmosferi, uvele su u provincije sav upravni i politički aparat Kraljevine, i (sem za Riječku oblast) opisale u optimističkom smislu raspoloženje stanovništva.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 2/5, k. 91.

- Kad je, posle toga, u stanovništvu započelo previranje i ne-prijateljstvo, aparat koji je ranije pomenut (počev od naj-nižih, najviše izloženih organa) nije razumeo, ili — u naj-manju ruku — nije prihvatio, da se tu radi o jednoj savršeno prirodnoj pojavi, koja se odnosi na čitav Balkan (granice postoje za nas, ali ne za ustanike), te je ono što se dešavalo pripisivao izuzetnim uzrocima: prilivu ustaničkih formacija spolja, povlačenju sitnih posada (koje ne bi dale nikakve garancije i koje bi bile lako izbačene), itd.
 - A u jednom slučaju (Dalmacija), pri prvim odjecima usta-nika, opisao je situaciju kao veoma tešku, dok je u stvari ona bila daleko manje teška nego u drugim anektiranim oblasti-ma i u susednoj Hrvatskoj, tražeći pojačanja i povećanje broja uporišta, drugim rečima, priznajući indirektno — ova-kvim zahtevom — abnormalnost situacije i neophodnost intervensije vojnih vlasti.²
 - Uveren sam da bi najpogodniji režim za anektirane teritorije bio vojnički režim, a sem toga i najpovoljniji. Svi narodi na svetu znaju šta predstavlja vojni režim, poznaju njegovu pra-ksu, ne zapanjuju se, i smatraju njegove surovosti prirodnom karakteristikom. Štaviše, vojni režim je — da tako kažemo — bezličniji, i ne sprovodi politiku, već administraciju.
 - U svakom slučaju, to što se desilo, desilo se, i možda je teško vratiti se nazad, ako ni zbog čega drugog, a ono zbog pres-tiža. Međutim, imajući pred sobom sadašnju situaciju, neo-phodno je da komandovanje i upotreba snaga namenjenih da joj se suprotstave (vojska — policijske snage) budu jedin-stveni, tj. u rukama jednog jedinog čoveka.
- Ovo tim više što treba voditi računa da vojne snage nemaju jedino zadatak da brane i normalizuju anektirane provincije, nego, sem toga, imaju zadatak da brane i normalizuju suse-dnu hrvatsku oblast, što nameće jedinstveno rukovanje gru-pama i sredstvima.
- Komandovanje u rukama jednog jedinog čoveka rešilo je si-tuaciju u Crnoj Gori, i u velikoj meri je poboljšalo situaciju u Hercegovini i u drugim hrvatskim zonama, u kojima su, uprkos tome što se radi o drugoj državi, italijanske vlasti imale, i još uvek imaju, mnogo slobodnije ruke nego u Dal-maciji. Jedinstvena upotreba trupa i policijskih snaga, iako je malo zadočnila, dala je, i daje, dobre plodove u Sloveniji i Riječkoj oblasti.
 - Isti postupak potreban je za Dalmaciju.

² i ³ Vidi dok. br. 80; tom V, knj. 5, dok. br. 182: izveštaj guvernera Dalmacije od 18. jula Musoliniju.

- Sistem koji zastupa ekselencija Bastijanini: da se stvori grupacija snaga određena isključivo za odbranu i održavanje javnog poretku u Dalmaciji (provincije Zadar i Split) nije povoljan³ iz sledećih razloga:
- zahtevao bi znatna pojačanja tako da bi ta grupacija i grupacija snaga određenih za susedni istureni bedem Hrvatske, bile dovoljna svaka sama sebi (u sadašnjem sistemu to se podjednako postiže manevrisanjem od jednog do drugog);
- povlačio bi za sobom — da bi bio efikasan — jedinstvenu upotrebu vojne grupacije i policijskih snaga same Dalmacije (praksa koju guverner želi da izbegne);
- povlačio bi za sobom odvajanje odgovornosti za dva problema (Hrvatska — Dalmacija), koji su, međutim, potpuno međusobno zavisni (dok bismo — ako ne bi došlo do takvog odvajanja — ponovo imali sadašnje stanje).

Rezimirajući:

- problem vojničke odbrane i održavanja javnog poretku na anektiranim teritorijama i na susednoj hrvatskoj teritoriji je jedinstven, pošto je jedinstven protivnik;
- mere (upotreba snaga) potrebne za rešavanje tog problema treba da budu poverene jednoj jedinoj ustanovi, koja može biti samo vojna.

GENERAL
naznačeni komandant armije
(Mario Roata)

DNEVNI OPERATIVNI IZVEŠTAJ KOMANDE PEŠADIJSKE DIVIZIJE »TARO« OD 30. JULIA 1942. GUVERNATORATU CRNE GORE O AKTIVNOSTI POTČINJENIH JEDINICA NA SEKTORU CETINJE, BAR, BUDVA I O PRISTIZANJU DELOVA DIVIZIJE »PERUĐA«¹

Poverljivo

Preporučeno

KOMANDA PEŠADIJSKE DIVIZIJE »TARO«
ODELJENJE NAČELNIKA ŠTABA — OPERATIVNI ODSEK

Br. 3122/op.

VP 48, 30. 7. 1942—XX

Predmet: Dnevni operativni izveštaj za 30. 7. 1942—XX u 18 časova.

Karta: serija J — Cetinje, razmera 1:100.000

GUVERNATORATU CRNE GORE — VOJNOM ODELJENJU
KOMANDI TRUPA CRNE GORE (XIV ARMIIJSKI KORPUS)
— OP. ODELJENJU
KOMANDI TRUPA CRNE GORE (XIV ARMIIJSKI KORPUS)
— OB. ODELJENJU
SVIM KOMANDAMA SEKTORA
SVIM KOMANDAMA UPORIŠTA

Operacije

Sektor Cetinje

— Nikakve novosti kod zaseda koje je sektor Cetinje postavio na čvorovima konjskih staza u zoni Bokovo — Ulići (ZP-EQ) — Kosijeri (ZP-EU) i na puteljcima i stazama koji se ukrštaju s putem Čekanje — Čevo.

— Obezbeđenje kolone motornih vozila duž puta Cetinje — Rijeka. Patroliranje po putevima i postavljanje zaseda. Ništa značajno.

Sektor Bar

— Odeljenje komore 144. bataljona crnih košulja, koje je ranije bilo dislocirano u Ugnjima, na raspolaaganju guvernatoratu, i nedavno vraćeno radi predstojećeg povratka u domovinu,

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 8/4, k. 781.

otputovalo je jutros iz Sutomora u cilju ponovnog uspostavljanja detašmana, i prešlo prvu etapu od Sutomora do Budve.

Sektor Budva

— Noćne zasede i patrole, raspoređene duž obale između Budve i Bara radi sprečavanja eventualnih pokušaja iskrcavanja neprijateljskih agenata, nisu dale pozitivne rezultate.

— Patroliranje po putevima i postavljanje zaseda. Ništa značajno.

Pešadijska divizija »Perudja«

Iz Kotora su stigle sledeće jedinice:

— u Njeguše: komanda 130. pešadijskog puka i pukovska komandna četa;

— 2. i 3. bataljon 130. pešadijskog puka;

— 151. četa 47/32;

— jedna baterija 100/22;

— sanitetsko odeljenje 151. čete;

— u Petrovac: 2. velosipedski bataljon 129. pešadijskog puka;

— u Budvu: komanda 1/151. artiljerijskog puka;

— jedna baterija 100/22;

— jedna baterija 100/22 1. diviziona;

— 3/151. artiljerijskog puka — kompletan.

Tačnost prepisa overava:
načelnik štaba, potpukovnik
(E. Orioli)

Orioli

Komandant:
divizijski general
Dj.² Pedracoli [G. Pedrazzoli]

M. P.

² Dino (Gino)

IZVEŠTAJ GUVERNATORATA DALMACIJE OD 3. AVGUSTA 1942. O INTERNIRANJU STANOVNIŠTVA S VELIKOG I MALOG IŽA U KONCENTRACIONI LOGOR NA MLJETU¹

Prepis

Br. 0012050/Kab.jav.bezb.

Zadar, 3. avgust 1942—XX

**MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA — OPŠTOJ
UPRAVI JAVNE BEZBEDNOSTI**

Rim

Predmet: Aktivnost ustanika u provinciji Zadar.

U vezi s ranijim dopisima izveštava se da se, posle operacija za pročešljavanje koje su na Velikom i Malom Ižu izvršile jedinice mobilne čete agenata javne bezbednosti, karabinijera i KoV,² pristupilo interniranju u koncentracioni logor na ostrvu Mljetu 361 člana porodica ustanika, i to:

- 45 muškaraca starijih od 20 godina;
- 37 mladića starih između 10 i 20 godina;
- 49 dečaka mlađih od 10 godina;
- 141 žene starije od 20 godina;
- 44 devojke stare između 10 i 20 godina;
- 45 devojčica mlađih od 10 godina.

Za guvernera:

³

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 1/37, k. 557.

² Vidi dok. br. 92.

³ Nečitak paraf.

DOPIS VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 4. AVGUSTA 1942. NAČELNIKU GLAVNOG STOŽERA VOJSKE NDH O SPROVOĐENJU SPORAZUMA OD 19. JUNA I O MERAMA ZA POBOLJŠA-NJE SARADNJE IZMEĐU ITALIJANSKIH I USTAŠKO-DO-MOBRANSKIH JEDINICA¹

rzb. (prepis)

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA«
II ARMIJA

Operativno odeljenje

VP 10, 4. avgusta 1942—XX

Br. 16400 — poverljivo

Predmet: Primena Zagrebačkog sporazuma² i mera za efikasnu saradnju italijansko-hrvatskih snaga.

EKSELENCIJI NAČELNIKU ŠTABA HRVATSKE VOJSKE

— Zagreb —

I.) — Kako je Vašoj ekselenciji poznato, hrvatska vlada je tražila od italijanske vlade redukciju trupa ove Armije raspoređenih na hrvatskoj teritoriji.³

Italijanska vlada je uvažila tu žalbu, i stoga je — još pre no što su pomenuti pregovori bili definisani Zagrebačkim sporazumom od 19. juna — ova komanda utvrdila program povlačenja garnizona, obavestivši o tome, dosta unapred, taj štab.

II.) — Nadalje se pokazalo da taj štab nije bio u stanju da sa svojim trupama smeni sve italijanske garnizone koji su bili obuhvaćeni programom evakuacije.

Povodom toga, ova komanda, mada je u međuvremenu pretrpela izvesno smanjenje snaga u skladu sa predviđenom evakuacijom:

— odustala je od toga da povuče garnizone iz gornje Hercegovine;

¹ Prepis originala (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 2/2, k. 58.

² i ³ Vidi dok. br. 67 i 73.

- prekinula je povlačenje nekih drugih garnizona, i za-držala je zaštitu pruga na delovima gde je trebalo da je preduzmu hrvatske trupe;
- odložila je evakuiranje drugih garnizona.

Sem toga, gornju dolinu Drine, mada uključenu u zonu koju treba evakuisati, poseo je jedan puk i jedan alpinski divizion trupa Crne Gore, a trupe VI arm. korpusa ofanzivno su operisale u oblasti Konjica u cilju normalizovanja situacije.

- III.) — Ovim mislim da kažem da je sa italijanske strane učinjeno sve moguće, mnogo više nego što je ugovorenog, da bi se popravila situacija koja je nastala, ne na italijansku inicijativu, već na hrvatski zahtev.

Ova komanda je raspoložena da u istom smislu sarađuje sa hrvatskim trupama i u onim oblastima koje su italijanske trupe napustile, i to pod uslovima koji su izloženi u produženju.

- IV.) — Na prvom mestu, kao što sam već saopštio preko generala Oksilija, neophodno je dase utvrdi jedan stvaran program, materijalno ostvarljiv, smenjivanja kojima hrvatski štab namerava da pristupi, kao i utvrđivanju njihovih faza.

Za sada sam se ograničio da tražim smenjivanje garnizona Gračac i Imotski i zaštitu pruge na deonici Medak — Knin (isključno).

Vrlo skroman zahtev u odnosu na program koji je u početku bio utvrđen.

Saznao sam, sa zadovoljstvom, da se pomenute mere proučavaju, te očekujem ishod ovoga.

- V.) — Na drugom mestu neophodno treba razmotriti ostale vojne klauzule Zagrebačkog sporazuma, koje poglavito kažu:

Član G poglavlja II: »Količina i dislokacija hrvatskih trupa u drugoj zoni, kako u garnizonima napuštenim od strane italijanskih trupa tako i u drugima, ili onih koje su u pomenutoj drugoj zoni zauzete operacijama, saglasno će se utvrditi između hrvatskog štaba i Superlode.«

Od pomenutih trupa, one koje budu raspoređene u garnizonima koje drže italijanske trupe, ili u oblastima koje su sa operativne tačke gledišta vezane za pomenute garnizone, biće, za upotrebu, podređene odgovarajućim italijanskim vojnim vlastima.

Član C poglavlja III: »Analogno onome što već postoji na civilno-administrativnom polju, radi olakšanja saradnje, o čemu⁴, hrvatska vlada će, za 1. jul, pri Superslodi ustanoviti Glavno vojno poverenštvo Nezavisne Države Hrvatske«.⁵

Sem toga, usmeno je dogovorenio da će pomenuto Glavno poverenštvo imati u svojoj nadležnosti sve hrvatske oružane snage druge zone.

VI.) — Međutim, za mesec i po dana, koliko je proteklo od Zagrebačkih sporazuma, ovom štabu nije stiglo nikakvo saopštenje u pogledu izmena u hrvatskim snagama druge zone, mada su ustanovljeni hrvatski garnizoni u mestima napuštenim od strane italijanskih trupa i u drugima, mada su pomenuti garnizoni vodili operacije, i mada su pokretnе kolone (Francetić — Simić) prodrle u samu drugu zonu.

S druge strane, ono Glavno vojno poverenštvo, koje je trebalo da 1. jula počne raditi pri ovoj komandi, još nije ustanovljeno, i još uvek se ne znaju kada će biti osnovano i ko će mu biti na čelu.

VIII.) — U međuvremenu je od ove komande zatraženo sadejstvo u akcijama koje su vodile kolone Francetića i Simića (o kojima sam imao vesti samo posredno),⁶ i ova komanda je stavila na raspolaganje relativno velike vazdušne snage vazdušnih grupacija iz Mostara i Zadra.

Ali još ni danas ova komanda ne zna:

- koje su jačine pomenute kolone;
- kakve operacije nameravaju da vrše;
- koje znake raspoznavanja imaju.

Razlog zbog koga pomenuto vazdušno sadejstvo, nažalost već u toku, ne može da postigne potpuni efekat za koji bi bilo sposobno, a u nekim slučajevima može čak da predstavlja opasnost.

Zaključak:

— Nikakve koristi od takvog posla.

Protivniku, koji je jedinstven, mada podeljen u više masa, treba suprotstaviti jedinstven front, a ne operisati sva-ki za svoj račun, pa čak i ne obavestiti savezničke komande.

⁴ Tačkice se nalaze u prepisu originala.

⁵ Vidi tom V, knj. 32, dok. br. 116.

⁶ Vidi dok. br. 92.

— Stoga zahtevam:

- A) — da se pri ovoj komandi što pre ustanovi predviđeno Glavno vojno povereništvo;
- B) — da pomenuto Povereništvo drži u svojoj neposrednoj podređenosti (kao što je utvrđeno) sve hrvatske naoružane snage (bilo kojeg tipa) koje su raspoređene u drugoj zoni, ili koje, iz bilo kakvog razloga, zadiru u tu zonu;
- C) — da promene u hrvatskim trupama (bilo kojeg tipa) druge zone budu izvršene u saglasnosti sa ovom komandom;
- D) — da hrvatske trupe, za koje je Zagrebačkim sporazumom (gore citirani članovi, i drugi, necitirani) predviđeno da budu u operativnoj podređenosti odgovarajućim italijanskim komandama, budu stvarno u toj podređenosti;
- E) — da ova komanda bude blagovremeno obaveštena (kao što ona čini sa svoje strane) o operacijama koje hrvatski štab namerava da vodi u blizini demarkacione linije i u trećoj zoni (iako nije predviđeno italijansko učešće s kopna ili iz vazduha);
- F) — da se u načelu i prema potrebi utvrde veze između vazduha i kopna;
- G) — da stvarno bude utvrđen jedan program u pogledu smenjivanja italijanskih garnizona i odreda za zaštitu pruga u predviđenim mestima i deonicama pruge.

Bez takvih mera ne može se govoriti o jedinstvenom frontu, niti se mogu ostvariti operativna dejstva dosta juna tog naziva.⁷

Viši komandant
general Mario vitez Roata

M. P.

Za tačnost prepisa:
Brigadni general
nač. štaba
(E. de Blazio)
E. de Blazio

⁷ Postavljena pitanja su razmotrena 14. avgusta na sastanku maršala Kvaternika sa šefom italijanske vojne misije u Hrvatskoj (vidi dok. br. 90).

DEPEŠA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 5. AVGUSTA 1942. KOMANDANTIMA 6. i 18. ARMIIJSKOG KORPUSA U VEZI S PRODOROM GRUPE PROLETERSKIH BRIGADA PREMA BOSANSKOJ KRAJINI¹

rzb. (prepis)

Telegram

VP 10, 5. avgusta 1942—XX

Od Superslode — operativno

Komandi VI arm. korpusa — za eksel. Dalmaca

Komandi XVIII arm. korpusa — za eksel. Spiga

i na znanje:

Aerotaktičkoj komandi Superslode (telefonom)

-
16430. Situacija na pojasu uz Dalmaciju, na obalama srednjeg i donjeg toka Neretve, pažljivo se prati. Prazninu koju smo ostavili evakuisanjem u treću i drugu zonu, a nepotpunjenu hrvatskim trupama,² ispunjavaju postepeno partizanske formacije koje su prošlog proleća delom izbegle poznatoj operaciji Bosna — Hercegovina.³ Kuda ove formacije nameravaju, odnosno da li da se sređuju na mestu ili će se uputiti u drugu oblast, još nije sasvim jasno.⁴ U cilju razjašnjenja, ovih dana će, pored akcije obaveštajaca i izviđačkih grupa antikomunista i trupa tih armijskih korpusa, učestvovati i avijacija, o čemu i u mom telegramu 16380 od 4. tek.⁵ Na svaki način, naš stav treba da bude nadahnut sledećim idejama: 1) Imati otvorene oči i uši u pogledu svega onoga što se dešava oko nas. 2) Održavati do kraja one garnizone koji pružaju garanciju da će davati otpor, kako usled sopstvenih sposobnosti, tako i usled mogućnosti da na vreme dobiju pojačanje u slučaju jačeg napada, a u pogledu snabdevanja nisu izloženi slučajnostima. 3) Sve ostale ukinuti. 4) Osim u slučajevima izuzetne hitnosti, ne pre-

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 3/2, k. 58.

² Vidi dok. br. 83.

³ Odnosi se na operaciju »Trio« (vidi dok. br. 25).

⁴ Vidi dok. br. 92.

⁵ Redakcija ne raspolaže tom depešom.

duzimati protivofanzivne operacije sa snagama preko dva-tri bataljona bez prethodnog izveštaja ove komande.
5) S obzirom na gornje, i u odnosu na neisključivu mogućnost da se moraju izvršiti operacije, ograničiti se na sadejstvo dva armijska korpusa, bez učešća Hrvata, u obalskoj zoni. Potvrditi.

General Roata

Za tačnost prepisa:

Brigadni general
nač. štaba
(E. de Blazio)
de Blazio

M. P.

BR. 88

OBAVEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 6. AVGUSTA 1942. KOMANDI 18. ARMIIJSKOG KORPUSA O FORMIRANJU DIVIZIJE »ZARA«¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«

(II armija)

Operativno odeljenje VP 10, 6. avgusta 1942—XX

Br. prot. 16502—poverljivo

Predmet: Promena komande »Trupa Zara«² u komandu divizije.

0

1 Komandi XVIII arm. korpusa — Vojna pošta 118

B

i na znanje:

Guvernoratu Dalmacije — Zadar

Na osnovu viših naređenja i povodom sporazuma sa Guvernoratom Dalmacije, saopštavam:

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 4/2, k. 58.

² »Trupe Zadra«

- 1) — Komanda »Trupa Zara«, na dan koji treba odrediti, biće preformirana u komandu divizije.
- 2) — Na taj dan će ista komanda, ostajući u nadležnosti komande XVIII arm. korpusa, preuzeti sektor koji odgovara dvema provincijama Zadar i Split (ostrva isključno).
- 3) — Divizija o kojoj je reč organski će sadržati:
 - jedinice sadašnjih »Trupa Zara« (pretvorene, prema onome kako je utvrdio Glavni generalštab vojske, u pokretne jedinice);
 - organske jedinice i službe koje će joj dodeliti Glavni generalštab vojske.
- 4) — Komandi divizije biće podređeni, s tačke gledišta discipline i upotrebe:
 - a) — tri pokretna bataljona kr. karab. (IX—XV—XVI) sada raspoređena u dve gore pomenute provincije;
 - b) — dva bataljona kr. finansijske straže (IV—XI) sada raspoređena u dve gore pomenute provincije;
 - c) — četiri skvadristička bataljona cr. koš. (VII—LXVIII—CXII—CLXX) sada raspoređena u dve gore pomenutе provincije;
 - d) — jedinice istih kategorija koje će kasnije biti dodeljene pomenutim provincijama;
 - e) — jedinice drugih divizija koje će joj biti dodeljene za pojačanje;
 - f) — jedinice za zaštitu pruga, za obalsku odbranu, i slične, raspoređene u dve gore pomenute provincije;
 - g) — antikomunističke grupe, pokretne i teritorijalne, lokalne. (Pomenute grupe regrutovaće Guvernorat Dalmacije s naročitom pažnjom koju zahteva specijalna političko-verska situacija stanovništva dalmatinskih provincija. Za njihovu opskrbu i naoružanje staraće se komanda nove divizije).
- 5) — Zadaci nove divizije:
 - *opšti*: sa preostalim vel. jedinicama XVIII arm. korpusa, pobrinuti se za vojnu odbranu hrvatskog predziđa i provincija o kojima je reč;
 - *posebni* (koje treba rešiti u tesnom dodiru sa Guvernoratom Dalmacije): pobrinuti se za posedanje i odbranu O. P.³ u gore pomenutim provincijama.

³ O. P. — Ordine publico (javni poredak)

- 6) — Dosledno opštem zadatku o kome je gore bilo reči, dopušteni su, u slučaju potrebe, po proceni komandanta XVIII arm. korpusa, pokreti jedinica sa sektora nove divizije na hrvatsku teritoriju, i obrnuto. (U prvom slučaju, međutim, s teritorije dveju provincija ne mogu biti udaljene jedinice o kojima je reč pod a), b), c), d) i g) br. 4, bez odobrenja Guvernatorata Dalmacije).
- 7) — Dosledno posebnom zadatku o kome je gore bilo reči (posedanje dveju provincija i odbrana O.P.), komande nove divizije i, u slučaju potrebe, XVIII arm. korpusa, postupiće u granicama koje dopušta situacija i raspoloživost snaga, prema potrebama na koje ukaže Guvernatorat Dalmacije.
- 8) — Vojna obaveštajna služba komande XVIII arm. korpusa, a naročito komande nove divizije, održavaće neprekidno tesan dodir sa odgovarajućim političkim vlastima (Guvernatorat Dalmacije — prefektura dveju provincija), tako da političke i vojne vlasti budu savršeno u toku svih vesti i situacija koje će uopšte poticati od organa o kojima je reč.
- 9) — Vojnom kabinetu guvernera Dalmacije ostaje poveren zadatak: veza između guvernera, ove komande i komandi XVIII arm. korpusa i nove divizije.
- 10) — Razume se da će na teritoriji dveju provincija o kojima je reč ostati sedišta, osim komande XVIII arm. korpusa i divizije »Bergamo« (Split, još i onih trupa i službi koje komanda XVIII arm. korpusa ili ova komanda budu smatrале za potrebno da zadrže tamo dislocirane, iako nisu u sastavu nove divizije.

General
naznačeni komandant armije
— M. Roata —

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 8. AVGUSTA 1942. KOMANDAMA 6. i 18. ARMJSKOG KORPUSA DA PREDUZMU OPERACIJU ČIŠĆENJA NA PODRUČJU BIOKOVA¹

rzb.

Telegram

VP 10, 8. VIII 1942—XX

Od Superslode — Operativno

Komandi VI arm. korpusa }
Komandi XVIII arm. korpusa } telegram

i na znanje:

Aerotaktičkoj komandi Superslode (telefonom)

Komandi Mornarice Dalmacije—Split (télégram preko XVIII
arm. korpusa)

16638. Povodom mog teleograma 16430² i potvrda primljenih od arm. korpusa iz naslova. Neophodno je potrebno očistiti od ustaničkih formacija četvorougao Baška Voda — Ploče — Vrgorac — Zagvozd.³ Kombinovana i usredsređena akcija XVIII i VI arm. korpusa, uz učešće avijacije i mornarice, težiće zatvaranju neprijatelja, a njom će upravljati ekspedicija Dalmaco. Neposredni sporazumi radi određivanja obima i načina učešća, podsećajući, s obzirom na cilj kome teži operacija, na potrebu učešća što je moguće većih snaga, skladno sa sigurnošću drugih sektora. Molim ekspediciju Dalmaca da mi saopšti glavne poteze operacije, koja će morati da počne što pre.⁴

General Roata

Za tačnost prepisa:

Brigadni general
nač. štaba
(E. de Blazio)
De Blazio

M. P.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u Arhivu VII, reg. br. 8/2, k. 58.

² Vidi dok. br. 87.

³ Na tom je području dejstvovao bataljon »Josip Jurčević« (tom V, knj. 6, dok. br. 66 i 94).

⁴ Zapovest za tu operaciju (nazvanu »Albia«) izdao je general Dalmaco 14. avgusta (tom VI, knj. 6, dok. br. 85). O njenom izvođenju vidi dok. br. 92; tom V, knj. 7, dok. br. 2, 90—93.

ZAPISNIK SA SASTANKA ŠEFA ITALIJANSKE VOJNE MISIJE U NDH I KVATERNIKA ODRŽANOG 14. AVGUSTA 1942. U VEZI S TRAŽENJEM VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« DA RAZMOTRI PLAN SARADNJE IZMEĐU ITALIJANSKIH I USTAŠKO-DOMOBRANSKIH JEDINICA U SKLADU SA ZAGREBAČKIM SPORAZUMOM¹

ZAPISNIK
sa sednice od 14. avgusta 1942—XX

Predmet: Primena zagrebačkih sporazuma o saradnji italijanskih i hrvatskih trupa (dopis Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«, br. 16400, poverljivo, od 6. avgusta).²

Na sednici, kojoj su prisustvovali maršal Kvaternik³ i šef Italijanske vojne misije u Hrvatskoj pukovnik Re, sa svojim pravnjcima, razmatrana su sledeća pitanja:

1. — Maršal Kvaternik je saopštio da namerava u najskorije vreme preduzeti samo sa hrvatskim trupama akciju čišćenja protiv ustanika na Petrovoj gori.

Takođe je predviđeno čišćenje teritorije južno od Petrove gore.

Početak operacije i detalji biće pravovremeno saopšteni Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«.

Zatim će se operacije čišćenja produžiti više prema jugu:
— jednom grupom od 2—3 bataljona pravcem Korenica — Udbina;

— jednom grupom pravcem Bihać — Bos. Petrovac.

Pomenute dve grupe biće ukupne jačine osam bataljona.

2. — *Odgovori na pitanja Više komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«*

a) — b) Što se tiče traženja pod A) i B) pomenutog dopisa Više komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«, maršal Kvaternik je saopštio da je to već praktično primenjeno.

¹ Prepis dokmeta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 10/3, k. 310.

² Vidi dok. br. 86.

³ Slavko Kvaternik, zapovjednik cijelokupne oružane snage i ministar domobranstva, doglavnik-vojskovoda. Italijani su zvanje vojskovođe preveli, u duhu svoje vojne terminologije, kao maršal.

c) Što se tiče iznesenog pod C), izdata su uputstva kako bi se izmene kod hrvatskih trupa (bilo kakvog tipa) u drugoj zoni uskladile s Višom komandom oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«.

d) Ne postoji nikakva sumnja u pogledu iznesenog pod D) i u tom smislu data su potrebna uputstva.

e) Što se tiče iznesenog pod E), maršal Kvaternik je saglasan i raspoložen u tom smislu. Pored toga, Viša komanda oruž. snaga »Slovenija—Dalmacija« biće upoznata sa svakim pokretom hrvatskih trupa u 3. zoni.

f) Što se tiče iznesenog pod F), učiniće se sve što je mogućno da bi se obezbedilo tesno sadejstvo između trupa koje operišu na zemlji i vazduhoplovstva.

g) Što se tiče iznesenog pod G), utvrđeno je — kao prvi plan — prema iznesenom u nastavku.

(Prilog 1)

Prilog 1

PLAN SARADNJE

A) Neposredno formiranje hrvatskih bataljona

1. — Formiranje jednog bataljona u Gračacu

Bataljon je već formiran u Karlovcu, a njegova jačina iznosi 1150 ljudi. On će obrazovati posadu Gračaca a istovremeno će morati da jednim delom pomogne zaštitu železničkog pravca Medak — Knin. Ovaj bataljon je već popunjen ustaškim ljudstvom; može se smatrati spremnim za upotrebu tek kad bude naoružan puškama koje će uskoro stići iz Italije i, po mogućству, izvesnom količinom mitraljeza bilo kakve vrste i kalibra, koji su traženi iz Italije.

2. — Formiranje dva bataljona za zaštitu železničke pruge

Ljudstvo za formiranje ova dva bataljona može odmah biti stavljeni na raspolaganje. Ova dva bataljona će se formirati iz ustaških elemenata, a jačina svakog će iznositi 1000 ljudi. Mogu se smatrati spremnim za upotrebu kad budu dobili oružje. U pogledu naoružanja, treba ih snabdeti puškama koje je Italija nedavno ustupila Hrvatskoj, kao i izvesnom količinom mitraljeza (oko 24 za svaki bataljon) bilo kakvog tipa i kalibra, koji su traženi iz Italije.

Što se tiče popune starešinama, hrvatski Generalštab raspoređuje vrlo malim brojem oficira i podoficira. Stoga traži italijansku pomoć, i to:

— 5 oficira za svaki bataljon (1 za komandu bataljona i po 1 za svaku četu);

— 10 podoficira za svaki bataljon.

Konsultovaće se Viša komanda oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«, da bi se saznalo gde namerava da rasporedi i upotrebi pomenute bataljone.

3. — *Ustaški bataljon iz Sarajeva u Imotski*

Jedan ustaški bataljon dobiće naređenje da se iz Sarajeva premesti u Imotski.

Pomenuti bataljon je jačine oko 500 ljudi, a popunjen je oružjem i starešinskim kadrom.

4. — *Eventualna upotreba ustaškog bataljona iz Foče*

Ustaški bataljon koji je sad raspoređen u Foči moći će se upotrebiti na drugom mestu ako se osiguranje Foče poveri italijanskim trupama.

B) *Naknadno formiranje bataljona koji će biti određeni za zaštitu železničke pruge*

1. — Za formiranje ovog bataljona, 25 o.m. može biti stavljen na raspolaganje 1000 domobrana koji nisu prošli kroz regrutsku obuku.

Ovaj bataljon se može smatrati kao spreman za upotrebu kad bude popunjen starešinskim kadrom i oružjem, a posle završetka regrutske obuke od 6 nedelja.

U pogledu naoružanja, treba preduzeti mere za podelu pušaka, koje će skoro stići iz Italije, i izvesnog broja mitraljeza, bilo kakvog tipa i kalibra.⁴ Što se tiče popune starešinama, hrvatski Generalštab će odrediti 5 hrvatskih oficira i 25 podoficira koji su nedavno završili kurs u Vitorio Veneto.

Pored toga, tražena je italijanska pomoć od 5 oficira i 8—10 podoficira, kao ljudstvo predviđeno za obuku i vezu.

⁴ U zabelešci načelnika štaba Više komande oružnih snaga »Slovenija—Dalmacija« od 28. avgusta 1942. o ovom sastanku navodi se da je predviđeno »iz Italije 15.000 mauzer-pušaka (3.000 u toku 25. VIII, a ostalo u toku septembra) i 144 mitraljeza bivše Jugoslavije« (AVII, reg. br. 10/3, k. 310).

2. — Formiranje jednog bataljona regruta u Ogulinu

Za ovaj bataljon važe isti postupci i uslovi kao što je izneseno u prethodnoj tač. 1.

3. — Eventualno formiranje jednog trećeg bataljona: kao pod tač. 1.

C) Podoficirska škola u Ogulinu

Hrvatski Generalštab predviđa formiranje jedne podoficirske škole koja bi otpočela da radi 1. decembra o.g. u Ogulinu.

Školu će voditi italijanski oficiri i podoficiri instruktori.

Slušaoci koji će pohađati prvi kurs izabraće se između najboljih regruta pošto provedu 6 nedelja u službi.

D) Upućivanje podoficira u Školu Vitorio Veneto

S obzirom na odlične rezultate koje su postigli podoficiri koji su se nedavno vratili iz Škole Vitorio Veneto, hrvatski Generalštab izražava želju da uputi, ukoliko je moguće, drugu grupu slušalaca hrvatskih podoficira koji bi se obučavali u ponenujoj školi, a izbor bi se izvršio kao što je navedeno u tač. C).

Vreme upućivanja: oko početka decembra.

IZVEŠTAJ KOMANDE ODREDA AGENATA JAVNE BEZBEDNOSTI U ZADRU OD 15. AVGUSTA 1942. KVESTURI ZADRA O HAPŠENJU ČETIRI LICA ZBOG RAZGOVORA NA HRVATSKOM JEZIKU¹

Kr. kvestura u Zadru
Komanda odreda agenata
javne bezbednosti
Br. prot.

Zadar, 15. avgust 1942—XX

GOSP. KVESTORU

Sedište

Predmet: Jutarnji izveštaj.

Zbog mera bezbednosti pritvorena su dole navedena lica:

- 1) Stikali Đoakino, pok. Đoakina i Knežević Stane, rođen u Se-liniru 21. 9. 920.²
- 2) Fiavenga Antonio, od oca Nikole i majke Reskusić Antonije, rođen u Zadru 26. 9. 922.³

Pritvoreni su pošto su uhvaćeni da govore hrvatski:⁴

- 1) Serafini Đino, pok. Karla i pok. Bartoloti Viktorije, rođen u Udinu 5. 1. 1899, ovde nastanjen u ul. Viale Tunisi br. 2, me-haničar.
- 2) Masina Antonio, od oca Gašpara i majke Jerolinov Matije, rođen u Prijeku 10. 1. 1892, tamo nastanjen, mesar.
- 3) Stura Martin, pok. Mijata i Stoje Ukalović, rođen u Zemuni-ku 7. 8. 1907, tamo nastanjen, zemljoradnik.
- 4) Kosta Đovani, pok. Simeona i Marelić Simeone, rođen u Pri-jeku 25. 8. 1885, tamo nastanjen, gostoničar.

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 36/6, k. 568.

² i ³ Datum je dopisan olovkom.

⁴ Prema izveštaju iste komande odreda od 12. avgusta, zbog razgo-vora na hrvatskom jeziku, uhapšena su dva lica a prema izveštaju od 28. avgusta uhapšeno je još 5 lica (AVII, reg. br. 35 i 37/6, k. 568).

Pored ovih, pritvoreni su, identifikovani a zatim pušteni:

- 1) Marić Marko, pok. Antuna, rođen u Obrovcu 8. 12. 1919, tamo nastanjen.
- 2) Klamac (Klamaz) Đovani, od oca Natala, rođen u Klambetu Obrovac 23-6-1916, tamo nastanjen.

Podignuta je optužnica zbog neisticanja cenovnika za frizer-ske usluge protiv:

Radetić Eugena, pok. Alberta i Maretić Đakomine, rođenog u Šibeniku 14. 8. 1899, tamo nastanjenog u ul. Elio Mauro 2, Ceraria.

Na kraju, jedno odeljenje izvršilo je kontrolu kod 10 stana-davaca i šest javnih lokala ne naišavši ni na kakve nepravilnosti.

Komandir stanice
agenata javne bezbednosti
st. vodnik⁵
(Grijeko Đuzepe)
[Grieco Giuseppe]
Đuzepe

⁵ U originalu: il maresciallo

BR. 92

**IZVOD IZ IZVEŠTAJA JEDINICA I USTANOVA POTČINJENIH KOMANDI 2. ARMije O ZNAČAJNIM DOGAĐAJIMA
U TOKU JULIA I AVGUSTA 1942. GODINE¹**

Red. br.	I Z V E Š T A J					Datum
	Ustanova koja javlja	Br. prot.	Datum odlaska	Br. prot. prijema	Datum dolaska	
1	Komanda V armijskog korpusa	8970	1. 7. 42.	14239	2. 7. 42.	1. 7. 42.
						1. 7. 9 časova
2	Komanda VI armijskog kor- pusa	10810	1. 7. 42.	14240	2. 7.	noć 30. VI / 1. VII
3	Komanda XI armijskog korpusa	02/6096	1. 7. 42.	14241	2. 7. 42.	1. 7.

Vidi
513/6,
pasus 9.

1. 7.
noć 29/
30. VI

O P I S D O G A Đ A J A		SAOPŠTENO
Mesto	Kratka sadržina	Ustanovi Br. prot. Datum
Musulinski Potok j. z. (Ogulin XI—AR)	— Jedinica 137. legije crnih košulja i antikomunistička grupa iz Gomirja izvršile su ofanzivni prođor u pomenuto mesto, nanoseći neprijatelju gubitke od sigurno 25 mrtvih, dok smo mi imali jednog ranjenog. Zaplenjeno je: 20 pušaka, 1 mitraljez Švarcloze, 1 pištolj i municija. Oslobođena su 4 antikomunistička dobrovoljaca, koji su ranije zarobljeni. ²	Vrhovnoj komandi 14270 2.7.
Stražare 22 i 23 (8 km jugoistočno od Plaškog)	— Voz koji je dolazio iz Ličkih Jesenica iskočio je iz koloseka s lokomotivom i dva vagona, usled odvrtanja šina. Jake grupe napale su voz. Gubici: 5 mrtvih i 6 ranjenih putnika; 1 mrtav, 3 ranjena i 10 zarobljenih vojnika. Iz Ogulina je poslat naoružani voz. ³	
Kudinovići (Mljet GV—RI)	— Barka na jedro, sa kapetanom potporučnikom Kr. finansijske straže i 4 finansa, dok se vraćala iz Trpnja (Makarska XT—AB) u Drače (Mljet MH—GS), bila je obasuta kišom puščanih metaka ispaljenih sa obale u blizini mesta K. Brz otpor posade. Naši gubici: potporučnik mrtav, 1 finans ranjen.	Vrhovnoj komandi 14270 2.7.
Ljubljana	— Završena su čišćenja i pretresi započeti 17.6. Ukupno je uhapšeno 17.076 lica, od kojih 2.663 treba internirati (studenata 771, osumnjičenih za prevratničku delatnost 1.074, izbeglica i radnika 188) ⁴ . Od interniraca koje su oslobođili partizani ⁵ dobrovoljno se prijavilo 35.	Vrhovnoj komandi 14270 2.7.
P rapreće N. Mesto (ZL—CQ) Gradac (Novo Mesto XR—BU)	— Naše jedinice su za vreme čišćenja zone pucale na ustanike u bekstvu. — Jedinice 24. pešadijskog puka ⁶ u toku čišćenja zone uhapsile su nekoliko sumnjivih lica i u jednoj narušenoj kući pronašle srpsku vojnu odeću i materijal za prevratničku propagandu.	

30. VI

30. VI
14 časova

30. VI

Noć 29/30.

Noć uoči
1. 7.
1. 7.

1. 7.

Vidi
517/6. 30. VI

Vidi
513/6. 1. 7.

1. 7.

4	Komanda XVIII armij- skog korpusa	5297	1. 7. Vidi 8.	14242	2. 7.	1. 7.
---	---	------	------------------	-------	-------	-------

Vidi
518/6.

Otočec (Novo Mesto XR—CQ)	<ul style="list-style-type: none"> — Kolona za snabdevanje stupila je u borbu sa ustaničkom bandom i ote- rala je. Nije bilo gubitaka.
Otovec (Novo Mesto XL—BS)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici su napali nadvožnjak. Na- šim otporom osuđen im je plan; 1 naš je ranjen.
Gorenji Briga — Doleni B. (Cerknica BN—VS)	<ul style="list-style-type: none"> — U toku čišćenja zone zarobljena su 4 sumnjiva lica i zaplenjeno je mnogo stoke.
Kočevje — Žlebič	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici su puščanom paljbom uz- nemiravali stražarsko mesto kod rudnika i na mostu kod Kočevja i stražu za nadzor pruge blizu Žle- biča.
Nova Vas	<ul style="list-style-type: none"> — Našim otporom odbijeni su ustani- ci koji su napali posadu.
Št. Jošt (Bled SP—PL)	<ul style="list-style-type: none"> — Javljenje je za pokret jakih ustanič- kih bandi od Horjula prema Št. Joštu. Pokretna grupa XI grupacije Granične straže i bataljon 52. pe- šadijskog puka⁷ otišli su u zonu. Neprijatelj, jačine od oko 500 nao- ružanih ljudi, sukobio se u 12 ča- sova s našom jedinicom Granične straže. Dosađ utvrđeni gubici: 4 mrtva ustanika; naših: 7 ranjenih. Akcija još traje.⁸
Pijavice (N. Mesto XL—DE)	<ul style="list-style-type: none"> — U blizini mesta ustanici su razrušili železničku prugu, srušivši je niz nasip u dužini od oko 100 metara.
Slivnica (Cerknica VK—CQ)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici su iz pušaka pucali na naše radnike koji su radili na deblo- kirajući pruge blizu Slivnice. Brzim otporom napadači su oterani.
Sv. Duh (Cerknica UH—CM)	<ul style="list-style-type: none"> — Pripadnici crnih košulja u izviđanju mitraljirali su ustaničke grupe koje su akcijom našeg vazduhoplovstva naterane u bekstvo. Izviđačka gru- pa ušla je u poluuništeno selo i naišla na tragove krvi i na jedan leš. Gubici ustanika su sigurno osetni.
Slovenija	<ul style="list-style-type: none"> — S više strana je javljen da ustanici nastavljaju prisilno regrutovanje slovenačkih mladića.
Operacije	<ul style="list-style-type: none"> — Kao što je odlučeno, započeto je čišćenje Drvara. Avijacija štiti po- kreće bombardujući centre ustanika. Odjekne poneki puščani hitac s kote 475 (TN—EO). Pokreti se nastavljaju nesmetano⁹. Operacije se nastavljaju — izviđanja u zoni Gorice (Makarska XT—BF) i u zoni Šušnjara (Split VO—BU).
Oklaj—Promina	<p>Vrhovnoj komandi 14270 2.7.</p>

5 Komanda VI 10880 2. 7. 14293 3. 7. 2. 7.
arm. korpusa Operacije

Noć uoči
29. 6.

Vidi
499/6. 2. 7.

6 Komanda V 9033 2. 7. 14293 3. 7. 2. 7.
arm. korpusa 2. 7.

7 Komanda XI 02/6155 2. 7. 14294 3. 7. 2. 7.
arm. korpusa Vidi 11. 18 časova

1. 7.

1. 7.

Vidi
513/6,
11. Noć uoči
1. VII

1. 7.

Noć uoči
1. VII

Noć uoči
2. VII

1. 7. 1942.

Ivan[pl.]—Konjic (RO—UA)	— Partizani su napali žandarmerijsku patrolu koja je dolazila iz Rakitnice (TI—BZ). Sem toga, zauzeli su dva mesta (SF—TI—CD = SP—CD).	Vrhovnoj komandi
Lukovac — Umoljani	— U toku je čišćenje zone Konavle — Dubrovnik — Volujac — Slivnica. Javljen je da se grupa partizana nalazi na koti 568 kod Lipovca.	14320 3.7.
Lovište (Makarska ZP—AB)	— Prema vestima obaveštajaca, partizani su navodno motornim čamcima stigli na poluotok Pelješac, izvršivši napad na hrvatsku kasarnu u Lovištu. Nikakvih posledica.	
Radović — Tolići (Mostar IH—AR— AN)	— Čišćena je zona i uništeno je nekoliko kuća u kojima je bilo municije i bombi. Tri zatvorenika ulvica u Vrgorcu prepoznala poznatog vodu Jovića Žvonka, koji je aktivno učestvovao u pokolju.	
Duga Resa —	— Javljen je o izuzetnoj aktivnosti ustanika ¹⁰ .	Vrhovnoj komandi
Ličko Lešće	— Ustanici su blizu stanice napali jednu našu patrolu, nanevši joj gubitke od dva mrtva, od kojih je jedan oficir, a jedan oficir je ranjen ¹¹ .	14320 3.7.
Št. Jošt (6 km zapadno od Hor- jula) Padež	— Naša odeljenja sukobila su se s jakinim partizanskim bandama. Naši gubici: 4 mrtva, 2 ranjena ¹² . — Uništen je ustanički logor (5 km južno od Logateca).	
Kožljek (Cerknica TR—CO)	— U toku čišćenja zone zapaljeno je selo odakle su vatrom napadnuti naši vojnici. Pronadene su sakrivene namirnice. — Čišćena je zona i oterani ustanici koji su odgovorili na vatu.	
Mačkovec (N. Me- sto XN—CQ) Št. Jernej—Ko- stanjevica (IH— CQ=LI—CQ) Gotna Vas (N. Mesto XN—CM)	— Ustanici su iz šume Prekopa (KI—CQ) mitraljесkim rafalima obasipali jednu našu jedinicu u pokretu. — Ustanici su pokušali da se približe našem stražarskom mestu kod autoparka. Pokušaj je osuđen. — Naše jedinice su deblokirale posadu. Sukobile su se sa ustanicima, kojima su nanele osetne gubitke. Naši gubici: 1 mrtav i 2 ranjena. Akcija se nastavlja.	
Mokronog (N. Mesto XL—CZ)	— Ustanici su puščanom paljboru uz nemiravali naša uporišta. Protivnapadom napadači su rasterani. — Mina je prekinula kratku deonicu pruge. Pruga je ponovo ospособljena u ranim jutarnjim časovima. — Ustanici su odvrtanjem šina prekinuli železničku prugu. Pruga je popravljena.	
Kočevje		
Rakek—Logatec		
Mirna Peč — N. Mesto		

Noć uoči
1. VII

30. VI

8 Komanda XVIII 5334 2. 7. 42. 14295 3. 7. 42. 2. 7. 42.
arm. korpusa Vidi
518/6.
12.

Vidi
12. 8. 2. 7.

Vidi 12. 2. 7.

Vidi 12. 2. 7.

9 Komanda V 9034 3. 7. 42. 14351 4. 7. 42. —
armijskog kor-
pusa

10 Komanda VI 10920 3. 7. 42. 14352 4. 7. 42. 3. 7. 42.
arm. korpusa

3. 7.

Vidi
499/6.
18.

11 Komanda XI 02/6197 3. 7. 42. 14353 4. 7. 42. 3. 7. 42.
arm. korpusa (v. 7)
Vidi 7.

Vidi 7.

Vidi 7. 3. 7.

Žlebič—Ortnek	— Teretni voz prolazeći između ova dva mesta obasut je mitraljесkim rafalima. Jedan kočničar je poginuo.	
Mlačovo (VK—CZ)	— Voz u prolazu obasut puščanom paljbom, bez posledica.	
Oklaj—Promina	— U zoni (10 km severozapadno od Drniša) u toku su operacije čišćenja s velikim snagama. Ustanici su oterani prema grebenu Promine pretrpevši gubitke od 51 mrtvog. Akcija se nastavlja. ¹³	
Drvar	— Završena je evakuacija posade. Trupe su koncentrisane u Bos. Grahotvu.	
Zrmanja — Pri-budić	— Ustanici su napali teretni tricikl između ova dva mesta. Dosad nema vesti.	
Zona Ledine (15 km severo-zapadno od Šibenika)	— Bataljon crnih košulja „Vespri“, kojim raspolaže Zadarski guvernorat ¹⁴ , u sukobu sa ustanicima imao je 16 ranjenih, koji su staranjem Komande trupa Zadar evakuisani u Šibenik. ¹⁵	
—	— Patroliranje u obalskoj zoni i zoni Granične straže (bilteni „Lombardije“ i Prve brze [div.] nisu stigli, usled prekida telefonske veze).	
Jahorina — Sarajevo Lipovac (SL—FX)	— Javljeno je da se u zoni nalazi oko 200 ustanika. — Naša jedinica je rasterala grupu od 20 ustanika.	Vrhovnoj komandi 14380 4.7.
Operacije	— Čišćena je zona Kuna—Mljet i hapšena su sumnjiva lica. — Čišćena je zona južno od Vrgorca, zarobljeno 39 ustanika. — Rasterana je poneka grupa naoružanih ljudi u zoni Gravište i Vrh ¹⁶ (Mostar KI—AL) i zapaljeno je naselje Pasičina, odakle su ustanici pucali na naše trupe.	
Št. Jošt Košlje ¹⁷	— Nastavlja se akcija čišćenja; dosadašnji gubici ustanika: 42 mrtva. — Prilikom čišćenja naše jedinice su zarobile mnoga sumnjiva lica i uništile dva skladišta raznog materijala, usled teškoće oko izvlačenja.	Vrhovnoj komandi 14380 4.7.
Padež	— Naše jedinice su zapalile kuću za koju je ustanovljeno da predstavlja skladište bombi. U toku čitavog čišćenja ubijeno je pet ustanika pronađenih u šumi.	
Mokronog	— Nastavljen je čišćenje u zoni. Ustanicima su naneti mnogobrojni neutvrđeni gubici. Zaplenjena je	

26. 6.

2. 7.

2. 7.

2. 7.

2. 7.

Noć uoči
2. VII

Noć uoči
2. VII

12	Komanda XVIII armij- skog korpusa	5275	3. 7.	14354	4. 7.	Vidi br. 8—16—24. Vidi br. 8. Vidi br. 8.
					3. 7.	
				Vidi br. 8.	2. 7.	

Preloge — Adlešići	ogromna količina kože, municije i raznog materijala. Ostali naši gubici: 1 centurion teško ranjen.	
Št. Rupert	— U blizini mesta (N. Mesto BL—IH) graničari i finansi, koji su se sukobili sa ustanicima, ubili su jednog od njih ne pretrpevši gubitke.	
Stranska Vas	— Naše jedinice su čistile zonu (N. Mesto ZV—DE) nanevši ustanicima neutvrđene gubitke. Naši gubici: 1 ranjen. Akcija se nastavlja.	
Štrekljevec	— Jedinice 24. pešadijskog puka čistile su zonu i skupine kuća desno od Krke (N. Mesto ZL—CO). Ustanci, koji su se ugnezdili u okolini šumama, ometali su ih vatrom.	
Stražara 13 (Cernica VK—CM)	— Mnogobrojni ustanci napali su jedinice 24. pešadijskog puka prilikom ulaska u selo (N. Mesto XP—CD). Energičnim reagovanjem napadači su oterani. Uhapšen je učitelj i naneti su gubici od 4 mrtva. Jedan naš je ranjen.	
Dobrava	— Patrola za nadzor železničke pruge odstranila je minu pronađenu bližu stražare.	
Kandija	— Ustaničke bande su napale našu stalnu stražu za zaštitu u blizini mesta (N. Mesto XI—BZ). Prativudarom oterani su napadači, koji su imali 3 mrtva. Jedan naš je ranjen.	
Operacije	— U zoni Oklaj—Promina završeno je čišćenje. Gubici ustanika: 51 mrtav, 3 zarobljena. Pronadeno je 10 pušaka i municija. Trupe iz Drvara ravnomerno odlaze iz Bos. Grahova u nova sedišta. Prilikom napada na teretni tricikl između Zrmanje i Pribudića naši gubici su iznosili: 1 mrtav, 4 ranjena, 1 nestao.	Vrhovnoj komandi 14380 4.7.
Otišić (Split UH—CQ)	— Bataljon crnih košulja ojačan minobacačkom četom i mitralijeskim vodom, izvršio je izvidanje.	
Ledine	— Gubici koje je pretrpeo bataljon „Vespri“ popeli su se na 7 mrtvih i 17 ranjenih.	

13 Komanda V 9128 4. 7. 14405 5. 7. 3. 7. 42.

arm. korpusa

Vidi
515/6. 3. 7. 42.

14 Komanda VI 10975 4. 7. 42. 14406 5. 7. 42. 3. 7. uveče

armijskog
korpusa

Vidi
br. 18.

15 Komanda XI 02/6240 4. 7. 42. 14407 5. 7. 42. 4. 7. 1942.

arm. korpusa

Vidi
br. 19.

2. 7. 42.

Noć uoči
3. VII
Noć izme-
du 3. i
4. VII

Lukov Dol	— Dve čete 137. legije, u sadejstvu sa delovima antikomunističke grupe iz Gomirja i Hrvatskih Moravica ¹⁸ , izvršile su ofanzivni prođor u zonu. Neprrijatelj se povukao uz neutvrđene gubitke. Zaplenjen je razni materijal i uništena su dva logora.	
Škare i Podlapac	— Ustanici su ponovo zauzeli Škare (Senj XV—GQ) — posle našeg poznatog čišćenja — i Podlapac (Gospic OL—FN), odakle su se hrvatski žandarmi povukli zaštićeni vatrom naše artiljerije iz Gospica i Metka. ¹⁹	
Brdani — Ovčari	— Žandarmerija iz Mostara javlja da su partizani koji su došli iz Konjica i Humoljana (TI—CD = SP—CD) napali stanicu Brdani (Mostar RM—CF) prekinuvši železničke i telegrafsko-telefonske veze s Mostarom i Sarajevom. Napali su takođe stanicu Ovčari pričinivši neutvrđenu štetu na železničkoj pruzi. ²⁰	Vrhovnoj komandi 14430 5.7.
Operacije	— Antikomunisti su izvidali zonu Rećice (Mostar PN—AI) — Lokve (QH—AL) i vršeno je čišćenje zone Podprisoje — Stojakov Do—Koravica — Vlajinja (Trebinje TR—GO = TP—SO = UK—GC = UH—GO).	
Št. Jošt	— Naš grenadirski bataljon je dislociran u ovoj zoni radi zatvaranja granice, s obzirom na istovremene operacije koje su u toku u nemačkoj Sloveniji.	Vrhovnoj komandi 14430 5.7.
Gradišće	— Jedinice 24. pešadijskog puka otereale su iz zone (N. Mesto XT—CQ) grupe ustanika, ubivši jednog i zaplenivši jednu pušku. Naneto je još gubitaka koje potvrđuju tragovi krvi.	
Mala gora	— Naše jedinice su prilikom čišćenja zone (N. Mesto ZI—CD) reagovale na vatru ustanika koji su se ugnezdili u šumi i oterale su ih, nanevši im neutvrđene gubitke, a ne pretrpevši nikakve.	
Kočevje	— Ustanici su izvršili manju vatrenu akciju na našu uporišta.	
Stražarska mesta 25—26—27—28	— Ustanici su, ne nanevši ni štete ni gubitaka, dva sata pucali na pomenu naša stražarska mesta za nadzor pruge (Vrhnika DR—CZ).	

Vidi 23.

3. 7. 42.

16	Komanda XVIII arm. korpusa	5442	4. 7. 42.	14408	5. 7. 42.	3. 7. 42.
					Vidi br. 12.	3. 7. 42.
						4. 7. rani jutarnji časovi
						4. 7. 42.
						4. 7. 42.
17	Komanda V arm. korpusa	9164	5. 7. 42.	14471	6. 7. 42.	4. 7. po podne
						5. 7. 9 čas.
						4. 7. 1942. 22,50 časova
						5. 7. ujutru

Zalog	— Putnički voz — lokomotiva i pet vagona — iskočio je iz koloseka blizu tog mesta (N. Mesto XI—CM) usled odvrtanja šina. Pruga je popravljena.
Kijevo (Split TN—TP)	— Ustaničke snage koje su došle iz Uništa (Split UH—DL) napale su i opljačkale Kijevo.
Operacije	— 11. bataljon 151. puka ²¹ i 1. bataljon 26. puka ²² čistili su zonu severno od Kistanja, jer je javljeno da se tamo nalaze ustaničke grupe koje su izbegle akciju na Promini. 11. bataljon 151. puka stupio je u borbu sa ustanicima blizu Vujašovića (Knin AK—DM). Zapaljeno je nekoliko kuća i naneti su gubici od 18 mrtvih. Naši gubici: 3 mrtva i 2 ranjena. 26. pešadijski puk vodio je kod Konazira (RK—DN) kraću borbu sa ustanicima, i rasterao ih ²³ .
Gaćelezi	— Bataljon (III.) 26. pešadijskog puka stigao je u mesto i započeo čišćenje, koje je još u toku (Žirje PN—CQ).
Radići (Knin RO—DH)	— Naša patrola je ubila dva nepoznata lica koja se nisu odazvala pozivu da stanu.
Parčić (QK—DN)	— Čišćena je zona.
Stražarnica 76	— Ustanici su otvorili puščanu paljbu na naše stražarsko mesto za nadzor železničke pruge i na teretni voz (Novigrad NK—FG). Jedan ranjen.
Brlog	— Ustanici su napali našu auto-koloni leteće pošte u blizini raskršča (Senj XI—GU). Otporom pratnje i brzom intervencijom centurije crnih košulja detašovane u Rapajin Do — za obezbeđenje druma — sprečeno je oštećenje automobila. Ustanici: neutvrđeni gubici. Naši: 4 ranjena. ²⁴
Sviba	— Naša odeljenja za zaštitu pruge sukobilna su se sa ustanicima u visini brda Sviba (Sušak UQ—AX) i oterala ih, nanevši im neutvrđene gubitke. Jedan naš je ranjen. Zaplenjeni su jedna automatska puška i predmeti opreme. ²⁵
Krasica (UO—AV)	— Prilikom čišćenja zone i naselja u borbi prsa u prsa ubijen je ranjeni ustanik. ²⁶

Vrhovna komanda
14500 6/VII

5. 7. u
7,30 čas.

18 Komanda VI
arm. korpusa 11030 5. 7. 42. 14472 6. 7. 42. 4. 7. 42.
Vidi
14—28.

5. 7. 42.

Vidi
10—26. 5. 7. 1942.

19 Komanda XI
arm. korpusa 02/6294 5. 7. 42. 14473 6. 7. 42. Noć 3/4.
Vidi
br. 15. 5. 7. 42.

5. 7. 42.

3. 7. 42.

Noć 4/5.

5. 7. 42.
prvi jutarnji
časovi
4. 7. 1942.

4. 7. 42.

Kamenjak (Sušak UO—BD)	— Jaka ustanica grupe je u zoni Kamenjaka napala delove jedne naše jedinice koji su bili u pokretu za zauzimanje položaja za zaštitu prolaza auto-kolone. Kad je naišla glavnina, oterala je protivnika, koji je ostavio jednog mrtvog, a imao ih je još neutvrđen broj mrtvih. Naši gubici: 8 mrtvih, 3 ranjena. ²⁷	Vrhovnoj komandi 14500 6.7.
Konjic	— U toku napada na železničku prugu severno od mesta ustanici su zapalili i vojni transport koji je išao za Sarajevo. Oko 180 naoružanih hrvatskih vojnika, koji su bili u vozu, izgleda da nisu pružili otpor. Njihova sudbina je nepoznata. Jedan naš podoficir i jedan naš karabinjer, koji su bili u vozu, zarobljeni su.	
Živašnica (Konjic CD—AK)	— Ustanici su zauzeli mesto. Izvršeno je rekognosciranje druma Mostar—Široki Brijeg (NM—BD).	
Vrgorac	— Streljano je 6 zarobljenika, za koje je utvrđeno da su aktivni partizani.	
Horjul	— Ustanici su otvorili paljbju na naš kantonman.	Vrhovnoj komandi 14500 6.7. 42.
Kota 570 (Š. Loka DM—SI)	— Grenadirski bataljon (III), stigavši na granicu, dislocirao se između Butajnove i Klešča (Škofljica DL—SI—SL) i stupio u kontakt s Nemcima na koti 570. Nema ni traža od ustanika.	
Reber (N. Mesto XR—CQ)	— Ustanici su u blizini mesta napali jednu patrolu Kr. finansijske straže koja je vršila službu snabdevanja. Produžen je otpor i neprijatelj je oteran.	
Dolnje Lazi (Cerknica CK—VK)	— Jedinica 121. pešadijskog puka u toku čišćenja pronašla je u jednoj civilnoj kući tog sela: 5 kg dinamita, pušku bivše jugoslovenske vojske, nekoliko metara štapina i 7 dinamitskih patrona. Uhapšeni su vlasnik kuće i druga sumnjiva lica.	
Stalne straže 27—28 (Vrhniku TI—CZ)	— Ustanici su otvorili puščanu i mitraljescu paljbju na naše stalne straže za zaštitu železničke pruge.	
Reber (Cerknica DE—UO)	— Ustanici su pomoću paklene mašine u blizini mesta prekinuli železničku prugu Škofljica—Šmarje.	
Sv. Lovrenc (N. Mesto ZN—CZ)	— Ustanici su pučali iz pušaka na našu patrolu za zaštitu železničke pruge.	
Zalog (N. Mesto XI—CM)	— Ustanici su iz pušaka pučali na voz u prolazu.	

5. 7. 42.
6,15 časova

20	Komanda XVIII armij-skog korpusa	5471	5. 7. 42.	14474	6. 7. 42.	4. 7. 42.
----	----------------------------------	------	-----------	-------	-----------	-----------

Vidi 24.

4. 7. po
podne

5. 7.

4. 7. 42.

21	Komanda V arm. korpusa	9199	6. 7. 42. Vidi br. 13.	14542	7. 7. 42.	3. 7. 42.
----	------------------------	------	------------------------------	-------	-----------	-----------

Noć 5/6.

Noć 5/6.

22	Komanda VI arm. korpusa	11100	6. 7. 42. Vidi 26.	14543	7. 7. 42.	Noć 6/7.
----	-------------------------	-------	-----------------------	-------	-----------	----------

5. 7. 42.

Ortnek — Žlebič (Cerknica CM—VH)	— Naša patrola u izviđanju duž železničke pruge između ova dva mesta naletela je na minu koja je eksplodirala. Jedan oficir i dva pešaka III bataljona 121. peš. puka poginuli su, a jedan je ranjen.	
Otišić (Split UH—CA)	— Bataljon crnih košulja za zaštitu žetve uz nemiravala je puščana paljba ustanika, koja je neutralisana brzim otporom. Požnjeveno žito je predato načelniku opštine Vrlika. Ustanici su za svoju upotrebu popravili razoreni mlin u Dragoviću (UM—CS). Neprijateljevi gubici: 1 mrtav.	
Crni vrh (OI—CU)	— Četa bataljona crnih košulja „Tevere“ iz Radošinovca, koja je otišla u zonu radi čišćenja, imala je u jednom sukobu sa ustanicima 7 ranjenih. Četa se vratila usled mračka. Bataljon „Rismondo“ sa dve čete stigao je kamionima u mesto da peške zajedno sa četom crnih košulja nastavi čišćenje zone Crni vrh. Operacija je počela u sadejstvu sa avionima.	
Štandarac		
Operacije	— III bataljon 26. pešadijskog puka nastavio je čišćenje zone raskršće kota 124 — Sv. Ivan — Kulaši i predela Lozane (Žirje PN—CO = PL — CO = CM) i našao je polja gotovo pusta.	
Lukov Dol (Ogulin XL—BF)	— U toku akcije u zoni zaplenjeno je: 12 pušaka, 3500 metaka, crvena zastava, radio, ciklostil, alat za odvrtanje šina, razni materijal iz opreme, propagandni materijal, više grla goveda.	Vrhovnoj komandi 14580 7. 7.
Gomirje (XI—AX)	— Ustanici su izvršili napad na naselja i stanicu. Otporom jedinica 127. legije crnih košulja i mesne antikomunističke grupe i intervencijom artiljerije iz Vrbovskog oterani su napadači.	
Plavča Draga (Karlovac LI—AD)	— Ustanici su napali antikomunističku grupu. Oterala su ih naša oddeljenja u službi zaštite pruge i pomenuta grupa, uz sadejstvo artillerije iz Plaškog.	
Konjic	— Prema primljenom obaveštenju, partizani su navodno zauzeli mesto i ubili više ustaša.	Vrhovnoj komandi 14580 7. 7.
Debeli (BR—NM)	— Grupa partizana koja se iskrcala na poluotok Pelješac otela je dva čobanina i ukrala 50 ovaca.	

Vidi 26.

Noć 5/6.

23 Komanda XI 02/6335 6. 7. 42. 14544 7. 7. 42. Noć 5/6.
armijskog korpusa

5. 7. po podne

5. 7. 42.

Vidi 27.

Noć 4/5. 7.

4. 7.
23 časa

Vidi 15.

4. 7. 42.

Vidi 27.

Noć 4/5. 7.

5. 7. 42.

Noć 5/6. 7.

Operacije

— Partizani su jakim snagama zauzeli Ostrožac (QK—CD) i izvršili prepad na železnicu južno od Luga (PN—BZ) i Prenja (PL—BU). Našim protivnapadom oterani ustanici i naneseni su im gubici. Vazduhoplovstvo je bombardovalo i mitraljiralo jaku partizansku grupu u zoni ušća Neretvice u Neretvu (QH—CD), severne padine doline Neretvice. Protivavionski otpor bez posledica.²⁸

Jaka partizanska grupa pri napadu na Džepe (Konjic CD—RM), Vrdolje (RZ—RL), Šiljane (BU—RM) pretrpela je teške gubitke koje su joj nanele dobrovoljačke antikomunističke snage, koje su imale pet mrtvih.

Ljubljana

— Ustanici su s vaјiske strane pojasa puščanom paljbom uzneniravali naš blok. Nije bilo gubitaka.

Vrhovnoj komandi

14580 7. 7.

Slivnica
(VH—CU)

— Vojni kamion, koji je prolazio kroz grad, obasut je mitraljeskom paljicom. Brzim otporom i artiljerijskom paljicom oterani su ustanici i zapaljeno je selo. Gubici ustanika: sigurno 3 mrtva. Naši gubici: poginuo jedan oficir, ranjen jedan oficir i jedan kapilar.

Cerknica

— Vojni kamion, koji je prolazio kroz grad, obasut je mitraljeskom paljicom. Brzim otporom i artiljerijskom paljicom oterani su ustanici i zapaljeno je selo. Gubici ustanika: sigurno 3 mrtva. Naši gubici: poginuo jedan oficir, ranjen jedan oficir i jedan kapilar.

Trebča Vas
(ZN—CO Novo Mesto)

— Na delove 24. pešadijskog puka prilikom čišćenja ispaljeni rafali iz automatskog oružja. Brzim protivnapadom oteran je protivnik.

Kostanjevica
(LI—CQ Samobor)
Luknja (ZV—CO Novo Mesto)

— Ustanici su napali odeljenje. Nije bilo gubitaka.

— Ustanikačka banda je automatskim oružjem i ručnim bombama napala električnu centralu. Brzim protivnapadom oteran je napadač.

Dol. Straža
(ZV—CO)

— Jedinice 6. art. puka²⁹ gonile su verovatne izvršioce diverzije i stigli ih u mestu Dol. Straža, nanevši im neproverene gubitke.

Žlebič i Ribnica

— Ustanici su otvarali vatru na naša utvrđenja.

Kočevje

— Ustanici su pokušavali da prodrnu u rudnike. Osujećeni su našim brzim otporom.

Logatec

— Ustanici su otvorili vatru na pojas. Nije bilo gubitaka.

24 Komanda XVIII
arm. korpusa 15554 6. 7. 42. 14543 7. 7. 42. Vidi br. 12

Noć 4/5.

5. 7. 42.

6. 7. 42.

Vidi
br. 20.

Vidi
br. 28.

Vidi 28.

25 Komanda V
arm. korpusa 9243 7. 7. 42. 14604 8. 7. 42. 6. 7. u 9
časova

Oklaj—Promina	— U akcijama koje su vršene naši gubici iznose: mrtva tri vojnika, ranjeni jedan oficir i osam vojnika. Gubici ustanika penju se na 56 mrtvih i 6 zarobljenih.	Vrhovnoj komandi 14580 7. 7.
Stražarnice 106—107	— Ustanici su napali stražarnice u zoni stанице Malovan (Knin RK—DX). Našim otporom neprijatelj je otoran.	
Cetina (Split TR—UM)	— Ustanici su napali Cetinu i Ježević i ugrozili Vrliku. Preduzete su mере. ³⁰	
Čišćenja	— III bataljon 26. puka čistio je zonu Kožara (Žirje CM—PL) do kote 53, ne našavši na ustanike. Bataljon „Rismondo“ i četa bataljona „Tevere“ završili su čišćenje zone Crni vrh. Čišćene su zone: šuma Štaradarac, kota 254 (Žirje OI—CS), šuma Ostrulača, kota 283 (NM—OI—CU) do Vranskog jezera. Zarobljeno je i streljano osam lica, očitih komunista, od kojih je jedno bilo naoružano puškom a sedam noževima. Pronađeno je sedam leševa partizana pogodenih rafalima našeg automatskog oružja. Iz Ervenika je otvarana artiljerijska paljba na Stražbenicu (Knin DP—RH), gde je javljeno o prisustvu ustanika.	
Rapajin Do (Senj XI—GU)	29. bataljon „M“ otišao je u Bjelinu (Knin QK—DL). 1. bataljon 26. peš. puka započeo je čišćenje zone Crni bunar (Knin QO—DP), a 11. bataljon 51. puka, ojačan vodom artiljerije i vodom minobacača, čistio je zonu Tišme, Vujsasinoviće ³¹ i Korolje (Knin RK—DH). 3. alpinski puk, sa bataljom „Pinerolo“, stigao je u Kruševu, a sa bataljom „Fenestrele“ u Vinovac (Šibenik RÖ—BS). Akcija se nastavlja.	Vrhovnoj komandi 14640 8. 7.

26 Komanda VI
arm. korpusa 11150 7. 7. 42. 14605 8. 7. 42. 7. 7. 42. u
Vidi 12 časova
22—30.

Vidi 18. 7. 7. 42.

27 Komanda XI
arm. korpusa 02/6397 7. 7. 42. 14606 8. 7. 42. Noć 6/7. 7.
Vidi 23. Noć 5/6.
Vidi 23. 6. 7. 42.

6. 7. 42.

6. 7. 42.

6. 7. 42.
uveče

6. 7. 42.

6. 7. 42.

6. 7. 42.

Dubrovnik	— Izbio je mali požar u blizini skla-dišta AGIP-a. Ugušen je.	Vrhovnoj komandi
Operacije	— Prema obaveštenjima, partizani su navodno evakuisali Ostrožac i nalaže se u okolini mesta. Severno od Konjica, na odseku poverenom Hrvatima, opustošene su i spaljene sve stanice do Bradine (RM—CK). Kilometar južno od tog mesta, kompozicija od 6—7 vagona srušena je i smrvljena. Uništen je gvozdeni železnički most 1 km severno od stанице Brđani (RM—CP) ³³ . Most na drumu je prekinut. Vazduhoplovno izviđanje osmotrilo je u Konjicu hrvatske žandarme i stanovništvo, koje se mirno drži.	14640 8. 7.
Vrgorac	— Streljano je još šest zarobljenih partizana.	
Studenec Ig	— Ustanici su izvršili vatreni prepad na Studenec Ig, bez posledica.	Vrhovnoj komandi
Kostanjevica	— Ustanici su ponovili napad na ovo mesto. Nije bilo posledica.	14640 8. 7.
Zona Ribnica (VM—CK Cerknica)	— U toku čišćenja uhapšeno je nekoliko lica koja su pokušavala da pobegnu. Zatim je na našu jedinicu otvorena žestoka paljba iz susednih kuća, koje su zapaljene.	
Bukovica (VN—CK)	— Ustanike koji su se utvrdili u mestu učutkala su naša oruđa od 47/32. Verovatno su naneti znatni gušići.	
Lipovec (VQ—CF)	— Ustanici su otvorili žestoku paljbu na zaštitnicu pruge. Naši gušići: jedan teško ranjen.	
Višnja Gora (VO—CZ)	— Ustanici su, bez posledica, iz automatskog oružja pucali na naše vojнике koji su gledali kino-predstavu pod vedrim nebom. Brzim otporom napadači su oterani.	
Čušperk (VK—CZ)	— U blizini mesta mina je prekinula železničku prugu na odseku Grosuplje — Višnja Gora. Popravljanje je u toku.	
Retje (VH—CO)	— U blizini mesta pronađena je mina postavljena ispod šina. Preduzete su mere da se ukloni.	
Čišćenje (Višnja Gora — Stična — Krka)	— Započet je pokret za čišćenje i zaposedanje zone između pruge V. Gora — Stična i gornjeg toka Krke. Akcija je u toku.	

28	Komanda XVIII arm. korpusa	5590	7. 7. 42.	14607	8. 7. 42.	6. 7. 42.
----	-------------------------------	------	-----------	-------	-----------	-----------

7. 7. u 7
časova

Vidi
24—32.

7. 7. 42.

29	Komanda V arm. korpusa	9295	8. 7. 42.	14671	8. 7. 42.	7. 7. 42.
----	---------------------------	------	-----------	-------	-----------	-----------

30	Komanda VI arm. korpusa	11200	8. 7. 42. Vidi 26—34.	14672	9. 7. 42.	8. 7. 42.
----	----------------------------	-------	-----------------------------	-------	-----------	-----------

Vidi 26. Noć 5/6.

8. 7. 42.

31	Komanda XI arm. korpusa	02/6447	8. 7. 42.	14673	9. 7. 42.	8. 7. 42.
----	----------------------------	---------	-----------	-------	-----------	-----------

Vrlika (Split TR—CU)	— Ustanici su napali mesto, ali su odbijeni uz pomoć susednih sela. Naneti gubici: 20 mrtvih i 30 ranjenih.	Vrhovnoj komandi 14640 8. 7.
192. km (Knin RQ—DT)	— Mina eksplodirala pri prolasku našeg blindiranog voza. Nije nanesena nikakva šteta ni ljudstvu ni materijalu. Pruga se popravlja. — Završena su u zoni Crni Bunar. III alpinski puk nastavio je pokrete pažljivo pretresajući stanove i stanovnike između Vinovca — Kruševa i druma Rogoznica — Marina (Šibenik RO—BC = QO—BS = = SI—BN). Ustanicima ni traga. Operacija se nastavlja.	
58. km (ZI—BH Ogulin) 619,5 km (Sušak VK—AT)	— Naši patrole za nadzor pruge osuđetile su diverzije. — Ustanici su pokušavali da postave minu pod šine. Naše patrole za nadzor oterale su diverzante, noseći im gubitke. Naši gubici: 1 ranjen.	Vrhovnoj komandi 14700 9. 7.
Konjic	— Prema obaveštajcima, Hrvati navodno drže mesto i juče su navodno odbili jedan napad neprijatelja. Izvidačko vazduhoplovstvojavlja da je naselje pusto, stanica netaknuta i da je pruga na dva mesta prekinuta (km 18 — km 33. i km 8 — km 13). Na naš avion otvorena je mitraljeska paljba s padine iznad Konjica, bez posledica. ³⁴	Vrhovnoj komandi 14700 9. 7.
Ostrožac	— Jaka partizanska grupa je napala mesto, zapalila skladište namirnica i magacin stаницe i odnела veliku količinu kukuruza. — U blizini mosta Matica patrola 93. pešadijskog puka ³⁵ zaustavila je jedno sumnjivo lice, koje je zatim ubijeno pri pokušaju bekstva. U daljem čišćenju zone pritvorena su tri lica koja nisu imala propusnice.	
Vrgorac (Mostar RQ—AN)	— Na sektoru zone „Marke“, tj.: zona Baljci — Deleuze — Đedići — Cicina — Petrovići — Celoljub — Cerovi Dol — Mastrokolina i Žutava ³⁶ . Zona je bila mirna.	
Čišćenja		
Škofljica — Studenec (blizu Smarja)	— Ustanici su prekinuli most i telefonsku liniju, a sem toga su odneli 800 metara žice. Grupa ustanika je napala ekipu inžinjeraca, koju je pratilo vod pripadnika crnih košulja, a koja je radila na opravci. Naši	Vrhovnoj komandi 14700 9. 7.

7. 7. u
prvim ju-
tarnjim
časovima
7. 7.
po podne

8. 7. 42.

Noć 7/8.

6. 7. 42.

Noć 6/7. 7.

8. 7. 42.

Vidi 39.

7. 7. 42.

Noć 6/7. 7.

Noć 7/8. 7.

7. 7. 42.

- su pružili otpor i oterali napadače, nanevši im neutvrđene gubitke. Naši gubici: 6 ranjenih, od kojih 2 teško.
- Studenec Ig — Grupa ustanika je izvršila vatreni prepad na našu posadu. Brzim reagovanjem napadači su oterani.
 - Debeli (TR—CM Cerknica) — Grupa ustanika je pucala na bokane granične straže, ranivši dvojicu, od kojih jednog teško. Čišćenje je u toku.
 - Ligojna (Vrhnička TI—DE) — Grenadirske jedinice, čisteći zonu Vrhnička — Horjul, sukobile su se sa ustanicima. Uništeno je mesto Ligojna, odakle je dolazila neprijateljska paljba. Gubici ustanika: 4 mrtva; naši: 3 mrtva i 6 ranjenih.
 - Velike Lašće — Ustaničke grupe su otvarale vatru na našu posadu.
 - Žužemberk (N. Mesto ZL—CO) — Ustanici su automatskim oružjem sprečavali snabdevanje posade iz vazduha. Jedan naš je ranjen.
 - Ribnica (Cerknica VM—CK) — Ustanici su otvorili vatru na uporište, blokove, železničku stanicu, stanicu kr. karabinijera i Kr. granične straže. Našim otporom i hicima iz oruđa od 47 po kućama odakle je otvarana vatra, oterani su ustanici.
 - Mozelj — Štalcerji (ZL—BS—ZI— BS N. Mesto) Operacije — Ustanici su na ove naše garnizone otvorili vatru iz automatskog oruđa.
 - Birčna Vas — Uršna Sela (N. Mesto XL—CK = = XI—CF) Isto — Jedinice 51. i 52. pešadijskog puka i 105. legija crnih košulja započele su opkoljavanje zone Muljava — Ravn Dol — Kočevje — Laze — Zagradec — Kutni Vrh — Sušica, koje je izvršeno u 12 časova. Ustanici u bekstvu ometali su pokrete koji su bili sprečavani drumskim prekidima. Neprijatelj je pretrpeo neutvrđene gubitke. Naši gubici: 6 ranjenih, od kojih dva teško.
 - Ortnek — Ustanici su izazvali prekid na odseku između ova dva mesta. Odmah je popravljen.
 - Voz je iskocio iz koloseka, iz još neutvrdenog razloga, na odseku između ova dva mesta. Nikakve štete osobama. Započeti su radovi na raščišćavanju.
 - Naša patrola je pod železničkim šinama pronašla živin fulminat i krupnozrni barut.

Noć 7/8. 7.

8. 7. 42.

32 Komanda XVIII 5639 9. 7. 42. 14674 9. 7. 42. Noć 5/6. 7.
arm. korpusa

8. 7. 42.

7. 7. 42.

8. 7. 42.

Vidi 28.

33 Komanda V 9384 10. 7. 42. 14801 10. 7. 42. 8. 7. 42.
arm. korpusa

9. 7. 42.

9. 7. 42.

9. 7. 42.

Noć 7/8.

Noć 9/10.

Rakek — Planina	— Voz koji je prolazio između ta dva mesta prouzrokovao je eksploziju mine postavljene pod šine. Nikakve štete kolskom materijalu. Pruga je popravljena.	
Vazduhoplovstvo	— Bombardovane su i mitraljirane Ravne (Cerknica UQ—CK), gde je primećena koncentracija ustaničkih bandi. Malim bombama tučena je zona Dobrova (Ljubljana TR—DL), gde su takođe koncentrisani ustanici.	
Cerovac—Malovan —Zrmanja	— Ustanici su napali železničke objekte između ova tri mesta. Odbaćeni su našim protivnapadom. Popravke su u toku.	Vrhovnoj komandi 14700 9. 7.
Katići (Split UK—CS) Samostan Dragović (Split UK—CS)	— Ustanici su prekinuli most. Na lice mesta poslata je četa bersaljera. — Ustanici su napali jedan hrvatski vod koji se kamionima prebacivao iz Vrlike za Sinj. Jedna naša četa, koja je intervenisala, ojačana mitraljezima, minobacačima i tenkovima, izvukla je jednog mrtvog, sedam ranjenih i automobile, ne naišavši ni na kakav trag ustanika.	
Čišćenja	— U toku su u zoni Čurčeva (Šibenik RM—DE) do Krke i u zoni Ostrovica (Žirje UH—CZ).	
Operacije	— III alpinski puk nastavlja pokret, ne nailazeći na ustanike i hapseći poneko sumnjivo lice.	
567/600 km (Ogulin ZP—BH)	— Ustanici koji su napali našu patrolu oterani su našim otporom. Jeden ranjen.	Vrhovnoj komandi 14830 11. 7.
611/5 km (Sušak VN—AT) Kobiljak (Sušak VK—AR)	— Naša patrola je oterala partizane: jedan naš je poginuo. — Ustanici su otvorili puščanu vatru na teretni voz u blizini tunela. Ranjen je jedan hrvatski željezničar.	
Gomirje (XI—UX)	— Ustanici su napali stanicu. Brzom reakcijom naše posade, uz intervenciju blindiranog voza i mesne antikomunističke grupe, odbijeni su. Naši gubici: ranjeni 4 pešaka i jedan hrvatski radnik.	
Kota 430 (Senj XL—GS)	— Ustanici su digli u vazduh most na drumu Otočac — Žuta Lokva u blizini kote.	
Turanj — Duga Resa (Karlovac NH—BH)	— Ustanici su, bez uspeha, otvorili puščanu vatru na naše posade.	

34 Komanda VI 11300 10. 7. 42. 14802 10. 7. 42.
arm. korpusa Vidi 38.

Vidi
30—38.

35 Komanda XI 02/6558 10. 7. 42. 14803 10. 7. 42. 10. 7. 42.
armijskog Vidi 43.
korpusa

10. 7. 42.

10. 7. 42.

10. 7. 42.

10. 7. 42.

36 Komanda XVIII 5756 10. 7. 42. 14804 10. 7. 42. Noć uoči
armijskog korpusa Vidi 44. 9. 7.

Verige (Kotor UK—FG)	— Prilikom eksplozije barutane uništene su 3 od 5 baraka koje su sačinjavale barutnu i oštećeno je oko stotinu metara druma Tivat—Prčanj. Druge štete nije bilo. Uhapšeno je 8 sumnjičih lica.	Vrhovnoj komandi 14830 11. VII. 42.
Zona Konjica	— Hrvatska obaveštenja preciziraju da se oko 500 partizana suprotstavilo polovini hrvatskog bataljona u Raštelici (Konjic RO—CM), drugih 500 zauzimaju Konjic i okolinu a 200 zauzimaju Ostrožac (QK—CD). I Prozor je pao u ruke partizana. ³⁷ Drveni mostovi u Gračacu (ON—CF) i Gračanici (NO—CN), na drumu Rama — Prozor drveni most između Rame i Konjica razoren su. Posle borbi koje su se odigrale u Blažuju (SR—CQ), Kreševu (RO—CQ) i Fojnici (QO—CZ) znatne partizanske snage navodno su pobegle u Bitovnju-planinu (QO—RH—CO).	
Čišćenje	— Zona Čapljina potpuno mirna.	
Polhog Gradec (Bled TL—DN)	— Velika banda komunista pozvala je na predaju detašman. Naša pojačanja rasterila su posadu i ubila tri komunista, čiji su leševi izvučeni a ostali transportovani od strane ustanika na nemačku teritoriju. Naš jedan ranjen. Akcija se nastavlja. ³⁸	Vrhovnoj komandi 14830 11. 7. 42.
Dravlje (Ljubljana UK—DN)	— Našim dejstvom severno od mesta isterana je komunistička banda koja se bila pripremila za odbranu. Neprijatelj, docnije poteran, povukao se prema Dobrovi. Naši gubici: mrtvih: 1 oficir, ranjenih: 1 oficir, dva grenadira. ³⁹	
Radatović (N. Mesto XV—CF)	— Ustanici otvorili pešadijsku vatru, iz šume, na naše delove 24. pešadijskog puka. Dva komunista ubijena. Naši: dva ranjena. Čišćenje bez rezultata.	
Kota 165 (N. Mesto XP—BS)	— Ustanici otvorili puščanu vatru na našu grupu u zaštiti pruge: 3 ranjena.	
Mirna Peč (ZV—CO)	— Ustanici mitraljirali putnički voz koji je dolazio iz Novog Mesta. Tri ranjena.	
Malovan—Pribudić—Zrmanja	— Ustanici izvršili jak pritisak u zoni železničke pruge između dva mesta. Ustanici zauzeli kotu 764 i 851 (Knin RO—DX) i prekinuli prugu i između Pribudića i Zrmanje. Na	

Vidi 44.

10. 7. 42.

Vidi 44. 10. 7. 42.

37	Komanda V arm. korpusa	9335	9. 7. 42.	14741	10. 7. 42.	8. 7. 42.
----	---------------------------	------	-----------	-------	------------	-----------

Noć 8/9. 7.

Noć 7/8. 7.

9. 7. ujutru

38	Komanda VI arm. korpusa	11240	9. 7. 42.	14742	10. 7. 42.	Vidi 43.
----	----------------------------	-------	-----------	-------	------------	----------

Vidi 18.

9. 7. 42.

8. 7. 19,15
časova

Otok Brač	mesto upućen bataljon inžinjeraca „Escilles“ sa baterijama. Akcija u toku. Naši gubici: mrtva 3, ranjeno 5, nestala 3. ⁴⁰	
Gorice (Šibenik QM—CS)	— Otpočele operacije čišćenja s tri bataljona divizije „Peruda“ i akcija prema zoni Vidova gora (Omiš US—AT). Dosad nema ništa da se javi.	
Čišćenje	— U zoni su u toku operacije čišćenja od strane III/26. pešadijskog puka. XXIX bataljon „M“ ponovo posetio Bijelinu (Knin QK—DL). Još dva bataljona štitila izlazak katoličkih izbeglica s one strane Zrmanje, ranije u Erveniku, koji su koncentrisani u Benkovcu. Cesta bataljona „Vespri“ vratila se iz Kovče (Žirje PN—CO) u Gaćeleteze (PN—CQ), pošto su se ustanci udaljili posle prvih puščanih hitaca.	
Zona zapadno od Delfnica	— Jedinice 73. pešadijskog puka, prilikom čišćenja, razrušile su položaje za automatsko oružje i pronašle raznu municiju.	Vrhovnoj komandu 14780 10. 7.
G. Dubrave	— Ustanici su napali stanicu i zapalili blok u blizini stanice. Našim protivnapadom oteran je napadač.	
Zona Mavrinci (Sušak UN—AX)	— Naša patrola se sukobila s partizanima i naneli im gubitke od jednog mrtvog i zaplenila puškomitrailjer.	
Zona Bitoraj — Lipovača	— Jedinica 58. bataljona crnih košulja izvršila je čišćenje. Uništene su četiri barake.	
Konjic	— Navodno su ga zauzeli partizani, za koje jejavljeno da se nalaze i na uzvisinama Pomol, Bitovnja, Žuglići, Bradina (Konjic RK—BZ = QO—CO = PN—CD = RM—CK). ⁴¹	Vrhovnoj komandu 14780 10. 7.
Višnjevica (CK—QM Jablanica)	— Od hrvatskih vojnika zarobljenih u toku paljenja vojnog transporta, 48 ih je navodno pustila na slobodu Komanda 4. bataljona 1. proleterske brigade, koji se nalazio u Višnjevici, u čijoj blizini se, izgleda, nalaze jakе partizanske grupe s mnogobrojnim automatskim oružjem. Pomenuti hrvatski vojnici prijavili su se našem garnizonu u Jablanici.	
Rt Verige (Kotor VK-20 = FG-12)	— Eksplodirala je barutana Kr. mornarice. U njoj se nalazila zaplenjena municija. Smatra se da je to zlo-	

39

9. VII 42.

Komanda XI arm. korpusa	02/6500	9. 7. 42.	14743	10. 7. 42.	9. 7. po podne 9. 7. 42.
----------------------------	---------	-----------	-------	------------	--------------------------------

9. 7. 42.

9. 7. 42.

9. 7. 42.

8. 7. 42.

Vidi 31.	9. 7. 42.
----------	-----------

8. 7. 42.

40

Komanda XVIII arm. korpusa	5702	9. 7. 42.	14744	10. 7. 42.	9. 7. u 6 časova
----------------------------------	------	-----------	-------	------------	---------------------

41

Komanda V arm. korpusa	9425	11. 7. 42.	14862	12. 7. 42.	Noć 10/ 11. 7.
---------------------------	------	------------	-------	------------	-------------------

576

11.7. u 8.
časova

Rujevi Do (Dubrovnik RH—GU)	<p>namerno izazvano. Od ljudstva na strazi jedan je ranjen.</p> <p>— Otvorena artiljerijska vatra na mesto u kojem ima ustanika.</p>	
Dobrova (Ljubljana TR—DL)	<p>— Ustanici su ponovo napali posadu. Akcija je u toku.</p>	Vrhovnoj komandi
Sv. Rok — Sv. Vid	<p>— Na naše posade otvorena je vatra iz ustaničkog automatskog oružja.</p>	14780 10. 7.
Sv. Jernej — Kostanjevica	<p>— Naše ljudstvo se u toku akcije snabdevanja posada sukobilo s komunistima, ubivši dvojicu a ranivši trojicu koji su pobegli.</p>	
Uršna Sela	<p>— Ustanici su napali našu strazu za zaštitu pruge. Ona je odgovorila ubivši dvojicu.</p>	
Rožni Dol	<p>— Pokretna grupa za zaštitu pruge obasuta je puščanom paljbom. Jedan podoficir je ranjen.</p>	
Moželj (N. Mesto ZL—BS)	<p>— Komunistička banda je napala posadu, koja je reagovala i oterala neprijatelja. Naši gubici: 4 mrtva, 2 oficira ranjena. Započeti su čišćenje i represalije protiv pomagača.</p>	
Ribnica — Žlebič	<p>— Ustanici su naša uporišta obasuli žestokom paljbom.</p>	
Zagradec	<p>— Ustanici su iz automatskog oružja, iz šume, u više mahova puštali rafale na našu posadu. Jedinice koje vrše čišćenje uz nemiravane su hćima koji su dolazili iz šuma. Jedan ranjen.</p>	
Kovča (Žirje PN—CO)	<p>— Patrola od 6 karabinijera u izvidanju napadnutu je na drumu Zaton — Gaćezezi. Jedan karabinijer je ranjen, dok su ostali uspeli da se povuku. Iz Gaćezeza je izišla četa bataljona „Vespri“, koja je stupila u borbu sa ustanicima u istom mestu. Akcija je u toku.</p>	Vrhovnoj komandi 14780 10. 7.
G. Dubrave — D. Dubrave	<p>— Putnički voz iskočio iz koloseka usled odvrtanja šina, na odseku poverenom nadzoru Hrvata. Ustanici su zarobili naše vojnike koji su putovali. Broj nije utvrđen. Zapaljen je prtljažni vagon, ubijene su dve ustaše. Naoružani voz, koji je upućen iz Generalskog Stola, takođe je iskočio pre nego što je stigao u zonu incidenta. Iz Ogulinje upućen naoružani voz br. 10 sa ustaškom železničarskom jedinicom.⁴²</p>	Vrhovnoj komandi 14900 12. 7.
618. km (Sušak VK—AT)	<p>— Ustanici su napali našu patrolu u službi zaštite pruge. Naši gubici: jedan mrtav.</p>	

Isto

42 Komanda VI 11350 11. 7. 42. 14863 12. 7. 42. 11. 7. 42.
arm. korpusa Vidi 38.

43 Komanda XI 02/6630 11. 7. 42. 14864 12. 7. 42. 11. 7. 42.
arm. korpusa Vidi 35.

11. 7. 42.

10. 7.
ujutru

14. 7.

11. 7. 42.

11. 7. 42.

11. 7. 42.

44 Komanda XVIII 5814 11. 7. 42. 14865 12. 7. 42. 11. 7. 42.
arm. korpusa Vidi 36.

11. 7. 42.

Zona Škare (Senj XV—CQ)	— Dobrovoljačka antikomunistička milicija iz Otočca, sukobivši se sa ustanicima, zaplenila je mitraljez i dve puške.	
Ramljane (Gospić KI—GM)	— U blizini tunela naš vod se sukobio sa grupom ustanika i naterao je u bekstvo.	
Kotor (zona)	— Uhapšena su i streljana tri lica koja su očito kriva za organizovanje, pripremu i izvršenje diverzije na barutani na rtu Verige. Streljani su na mestu zločina.	Vrhovnoj komandi 14900 12. 7.
Zona Konjic	— Na drumu Sarajevo—Konjic ustanici su zauzeli Bradinu. Neutvrđene ustaničke snage su noću 10/11. zauzele uzvisine kod Doljana (OC—CD). Doznaće se da su zauzeta sela Bjela i Boračko Jezero.	
Polhog Gradec	— Nastavljene su akcije u saradnji s nemačkim trupama koje su preprečile granicu. Ukupno su ubijena 22 komunista. Zaplenjeni su jedan minobacač od 45 mm, 7 pušaka, bombe i municija.	Vrhovnoj komandi 14900 12. 7.
Kleče (Ljubljana UK—DN)	— Komunistički banditi su pucali na naš položaj. Našim reagovanjem oterani su napadači, koji su pri tom imali jednog mrtvog i jednog ranjenog.	
Velike Lašće	— Ustanici su otvorili vatru na našu posadu, zapalili pilanu i oštetili vodovodnu i električnu mrežu. Tri ranjena komunista nestala su uz pomoć drugova.	
Koblerje (Cerknica VS—CD)	— Stalna straža za nadzor pruge obasuta je puščanom paljbom, bez posledica.	
V. Pece (N. Mesto VU—CU)	— Jedinice za zaštitu radova na prugama obasute su rafalima iz automatskog oružja, koji su dolazili iz šume severozapadno od Artiže Vasi (Cerknica VY—CZ).	
Birčna Vas — Uršna Sela	— Železnička pruga N. Mesto — Metlika prekinuta je između ova dva mesta.	
N. Mesto — Straža	— Železnička pruga je prekinuta skidanjem nekoliko metara šina.	
Zona Zrmanja — Pribudić	— Nastavljaju se akcije za oslobođenje pruge od pritiska ustanika. Za danas je predviđeno ponovo uspostavljanje pruge Zrmanja — Pribudić.	Vrhovnoj komandi 14900 12. 7.
Vještica gora	— Akcija je započela. Desna kolona sukobilala se sa ustanicima kod Privije (Split VK-CO), koji su odba-	

11. 7. u
7,30

Vidi 36. 11. 7. 42.

Vidi 36. 11. 7. 42.
11. 7. 42.

45 Komanda V 9474 12. 7. 42. 14931 13. 7. 42. 12. 7. 42.
arm. korpusa 12. 7. 42.

12. 7. 42.

46 Komanda VI 11390 12. 7. 42. 14932 13. 7. 42. 12. 7. 42.
arm. korpusa

47 Komanda XI 02/6683 12. 7. 42. 14933 13. 7. 42. 12. 7. 42.
arm. korpusa

	čeni od tog mesta i od kote 942, a danas je stigla na kote 1273 (VK—CQ) i nastavlja dalje. Leva kolona s Katića (GX) dostigla je kote 1036 (UM—CU), nanevši neprijatelju gubitke od 24 mrtva i zaplenivši tri puške. Kolona koja dolazi sa severa vodi borbu sa ustaničkim grupama koje beže u Kazance (US—DE). Započet je pokret prema Vještića gori. Vazduhoplovstvo i artiljerija intervensali su na ciljeve centralne zone. ⁴³	
Brač	— Nastavljaju se operacije čišćenja otoka. ⁴⁴	
Gorice Zona zapadno i južno od Šibenika	— Čišćenje je završeno bez rezultata. — Bersaljerski bataljon „Zara“ štitio je akcije hapšenja ustaničkih potrođica. Uhapšena su 103 lica radi interniranja.	
Zona Žuta Lokva — Brinje 572.100. km (Ogulin ZN—BH)	— Jedna ojačana četa 75. legije crnih košulja izvršila je čišćenje. — Patrola II bataljona XXV sektora Granične straže oterala je ustaničke elemente koji su pripremali diverziju na železničkoj pruzi. Ubijen je jedan nenaoružani civil pri pokušaju bekstva.	Vrhovnoj komandi
Okolina Plaškog	— Ustanici su napali naše jedinice ojačane hrvatskim žandarmima. Zarobljen je jedan naš podoficir, a jedan Hrvat je ranjen. Pojačanja upućena iz Plaškog rasterala su ustanike.	
Zona V grupacije Granične straže	— Započeta su poznata čišćenja i svuda su dostignuti određeni ciljevi. Vazduhoplovstvo je bombardovalo barake kod Cecija (Sušak UM—BL) — Pakleno (Sušak UK—BH) — Obruč (Sušak UK—BH). Zarobljeno je 200 partizana, od kojih je 180 streljano. Internirano je 450 lica oba pola. Zaplenjen je velik broj stoke.	Vrhovnoj komandi 14960 13. 7.
Između Ostrošca (QK—CO) i Prapraske (PN—CD)	— Drum je prekinut kamenjem i obojenim stablima. — Iz vazduha su bombardovane neke partizanske grupe između Ljubinja (Gacko VR—BF) i Vrlike (Gacko VH—BF).	
Polhog Gradec (Bled TL—DN)	— 1. četa 1. grenadirskog puka, u pratnji snabdevačke kolone, napadnuta je od strane ustanika. Dva naša su ranjena. Gubici neprijatelja nisu utvrđeni.	Vrhovnoj komandi 14960 13. 7.

12. 7. 42.

Polhov Gradec

12. 7. 42.

Okolina Dolenje
Vasi (Ljubljana
TN—DL)
Zona Gumnišče i
Pijava Gorica
(Cerknica
UQ—CZ)

12. 7. 42.

12. 7. 42.

Tunel Laze
(N. Mesto
XL—CD)

12. 7. 42.

Okolina Nerajeca
(N. Mesto
XN—BN)

12. 7. 42.

Rožni Dol
(N. Mesto
XL—CD)

12. 7. 42.

Mirna Peč
(N. Mesto
ZV—CO)

12. 7. 42.

Kota 460
(Cerknica
VM—CS)

12. 7. 42.

Okolina Martinje
Vasi (N. Mesto
ZV—CQ)

12. 7. 42.

Akcije vazduhoplovstva

48 Komanda XVIII 5849 12. 7. 42. 14934 13. 7. 42.
arm. korpusa

Operacije

- 1. četa 2. grenadirskog puka nastavila je čišćenje. Ubijeno je sedam ustanika. Naši gubici: 1 mrtav i 1 ranjen.
- Naše jedinice su rasterale ustanike, ubivši 5 partizana. Nismo imali gubitaka.
- Jedinice XVI i LXXXV bataljona crnih košulja u toku čišćenja sukobile su se sa grupom ustanika, ubivši ih sedam. Siguran izvor tvrdi da je u ovom sukobu bilo 30 mrtvih i 50 ranjenih ustanika. Naši gubici: dva mrtva i dva ranjena.
- Odeljenja za zaštitu ulaza u tunel Laze obasuta su rafalima iz automatskog oružja. Vašim reagovanjem ustanici su pretrpele gubitke od dva mrtva i neutvrđenog broja ranjenih.
- Jedinica 23. pešadijskog puka obasuta je paljicom iz vatrene oružja. Našim reagovanjem ustanici su rasterani.
- Ustanici su oštetili vodovodni uređaj.
- Tamošnja stanica obasuta je rafalima iz automatskog oružja. Nije bilo gubitaka.
- Partizani su uz nemiravali 51. i 52. pešadijski puk pri pokretu. Nije bilo gubitaka.
- Intervencijom patrole za nadzor železničke pruge oterani su ustanici koji su radili na prekidanju pruge.
- Bombardovanje i tučenje malim bombama: Muhe Vasi (N. Mesto ZL—BQ), gde jejavljeno da se održava kongres narodnih komesara, primećeni su mnogobrojni požari; šume u blizini Krvave Peći (Cerknica CQ—UM), gde je bio ulozen 5. partizanski bataljon; Zapotoka (Cerknica CS—UQ), gde je poznato da se u blizini škole ulogorila ustanička banda.
- Nastavlja se operacija na Vještića gori. Desna kolona je stigla do Popovače (Split VK—CS) i nastavlja prema koti 1272 (Split CU—CS). Centralna kolona je stigla na brdo Limar (Split UQ—CS) i nastavlja prema Rudini (Split US—CU). Leva kolona je stigla u

Vrhovnoj
komandi
14960 13. VII.
42.

49 Komanda V 9508 13. 7. 42. 14982 14. 7. 42. 13. 7. 42.
armijskog kor-
pusa

13. 7. 42.

12. 7. 42.

50 Komanda VI 11450 13. 7. 42. 14983 14. 7. 42. 11. 7. 42.
arm. korpusa

51 Komanda XI 02/6746 13. 7. 42. 14989 14. 7. 42. 12. 7. 42.
arm. korpusa

13. 7. 42.

13. 7. 42.

13. 7. 42.

13. 7. 42.

	oblasc Pometenik (Split UQ—CU). Severna kolona je napadnuta i opkoljena u Kazancima (Split US—DE), gde pruža otpor. Naši dosad utvrđeni gubici: jedan oficir mrtav, dva oficira ranjena, dva vojnika mrtva i šest vojnika ranjeno. Gubici protivnika: oko 50 mrtvih i tri streljana. ⁴⁵	Vrhovnoj komandi 15020 14. 7.
Japlenški vrh (Sušak VQ—BD)	— Ustanička formacija s padina Japlenškog vrha otvorila je vatru na jedinice za odbranu garnizona Delnice. Našom reakcijom ustaniči su oterani. Ranjen je jedan pešak.	
Blok 46 (Sušak VO—AX)	— Bezuspešan napad na naš blok. Ustaniči su rasterani našim reagovanjem i intervencijom blindiranog voza br. 9.	
Prokike (Senj ZT—GZ)	— U 4 časa naša jedinica je iz zasede iznenadila ustaničku grupu. Neprijateljski gubici: sigurno 3 mrtva, a verovatno još 5. Zaplenjene su 4 puške i municija. Nismo imali gubitaka.	
Prozor (OI—CQ)	— Ustaške formacije odbile su partizansku grupu.	
Zona Vrbnica—Ljubina	— Javljeno je o prisustvu partizanskih formacija. Reč je o 5. proleterskoj brigadi.	
Čišćenja	— U toku čišćenja zone Turkovići — Podkula (Dubrovnik QM—GZ) — Bjelovići (Nevesinje GO—AB) — Drenovac (QO—AD) nadena su opustela sela i tragovi mnogobrojnih pljački, ali bez komunista.	
Između Lavrice (Ljubljana UO—DH) i Škofljice (Cerknica UQ—DC)	— Naša patrola za nadzor pruge napadnuta od strane ustanika. Ubijen jedan pripadnik crnih košulja.	Vrhovnoj komandi 15020 14. 7.
Ratež (Novo Mesto XR—CO)	— Ustanička grupa je otvorila vatru na posadu Ratež. Nismo imali gubitaka. Gubici protivnika su nepoznati.	
Okolina Bukovice (Cerknica VM—CF)	— Artiljerac posade u Ribnici ranjen puščanim hicima. Artiljerijskom paljicom uništena je kuća iz koje su ispaljeni hici.	
Okolina Videma (Cerknica VK—CQ)	— Jedinice 52. pešadijskog puka rasterale su grupu ustanika, zaplenivši 22 puške i municiju.	
Između Rožnog Dola (Novo Mesto XI—CD) i tunela Semič (N. Mesto XL—BZ)	— Putnički voz iskočio iz koloseka usled odvrtanja šina i napadnut je od strane ustanika. Kontuzovana su 4 železnička milicionera. Niko nije ranjen vatrenim oružjem.	

13. 7. 42.

52	Komanda XVIII arm. korpusa	5909	13. 7. 42.	14985	14. 7. 42.	13. 7. 4.
----	----------------------------------	------	------------	-------	------------	-----------

11. 7. 42.

53	Komanda V arm. korpusa	9553	14. 7. 42.	15045	15. 7. 42.	14. 7. 42.
----	---------------------------	------	------------	-------	------------	------------

54	Komanda VI arm. korpusa	11510	14. 7. 42.	15046	15. 7. 42.	
----	----------------------------	-------	------------	-------	------------	--

14. 7. 42.

17. 7. 42.

55	Komanda XI arm. korpusa	02/6805	14. 7. 42.	15047	15. 7. 42.	14. 7. 42.
----	----------------------------	---------	------------	-------	------------	------------

14. 7. 42.

Izmedu Semića i Sela pri Otovcu	— Odnete su dve deonice šina.	Vrhovnoj komandi
Operacije	— U zoni Vještića gora završene su operacije čišćenja. Desna kolona je dostigla kotu 1272 (Split US—CU—CS), centralna kolona kotu 1290 (Split US—CS), leva kolona kotu 1205 i Braćev Dolac (Split UQ—CS), koji je uništen. Naši gubici u sve tri kolone: jedan oficir ranjen, dva vojnika mrtva i 6 vojnika ranjeno. Severna kolona je nastavila otpor u Kazancima (Split US—DE). ⁴⁶	15020 14. 7.
Okolina Kazanaca (Split US—DE)	— Ustanici su napali ambulantni automobil upućen iz Bos. Grahova za evakuaciju ranjenika. Naši gubici: 5 mrtvih i ranjenih.	
Otok Hvar	— Započeto je čišćenje.	
Zona Carevica (Ogulin ZL—AR)	— Jedinica LVIII bataljona crnih košulja, ojačana ustašarna i žandarmima, izvršila je čišćenje zone. Partizani su u bekstvu ostavili 4 puške i razni materijal.	Vrhovnoj komandi
Pothum	— Zapaljene kuće su otkrile veliku količinu municije i eksploziva. ⁴⁷	15070 15. 7.
Obaveštenja	— Javlja se da se u Raduši (Prozor OI—CO), Makljenu (NM—CQ), Kobilretu (NM—CO), Dugama (OL—CO) i Dobruški (OL—CO) nalaze jake partizanske grupe s minobacačima i mnogobrojnim automatskim oružjem, čiji je cilj Prozor. Druga grupa navodno kreće prema G. Vakufu ⁴⁸ (Prozor NM—CF).	Vrhovnoj komandi
Livno i Glamoč	— Komanda 6. hrvatske divizije saopštava da je grupa partizana bezuspešno napala Livno, dok je Glamoč tukla artiljerijom i zauzela ga. ⁴⁹	15070 15. 7.
Zona Kuna (Mljet HI—GZ)	— Javljeno je o prisustvu ustaničkih grupa.	
Vnanje Gorice (Ljubljana TR—DH)	— Patrola kr. karabinijera iznenadila je dva ustanika, koji su se dali u bekstvo bacivši jednu bombu koja nije eksplodirala. Jedan od njih je zarobljen i, pošto je kod njega nadjen pištolj, streljan je.	Vrhovnoj komandi
Straža (N. Mesto ZT—CM)	— Jedinica za zaštitu radnika koji rade na krčenju šume obasuta je vatrom od strane ustanika. Ranjen je jedan artiljerac. Odmah je pružen otpor. Protivnički gubici nisu utvrđeni.	15070 15. 7.

14. 7. 42.

17. 7. 42.

Vidi 59.

14. 7. 42.

14. 7. 42.

14. 7. 42.

56 Komanda XVIII
arm. korpusa 5954 14. 7. 42. 15048 15. 7. 42.

14. 7. 42.

14. 7. 42.

57 Komanda V -
arm. korpusa 9596 15. 7. 42. 15104 16. 7. 42. 15. 7. 42.

15. 7. 42.

14. 7. 42.

14. 7. 42.

Okolina Ribnice	— Naše jedinice pri povratku iz Ribnice obasute su puščanom paljborn. Nije bilo gubitaka.	
Morava (N. Mesto VU—BQ)	— Ustanici su otvorili puščanu paljbu na Moravu.	
Videm (Cerknica VK—CQ)	— Naša patrola je napadnuta i imala je dva mrtva.	
Okolina Žibrše (Vrhnika SM—CU)	— Patrola finansijske straže sukobila se s tri partizana i zarobila jednog, koga je zatim streljala. Zaplenjene su dve puške „mauzer.“	
Između Žlebiča i Ortneka (Cerknica VK—CM)	— S koloseka su uklonjene tri mine koje su postavili ustanici. Na istom odseku voz u prolazu obasut je hicima iz pušaka ne pretrpevši štetu.	
Vještića gora	— Kolone koje su učestvovalo u operacijama vratile su se u svoja sedišta. Pomenute kolone su pretrpele ukupno sledeće gubitke: mrtvi dva oficira i šest vojnika; ranjeni dva oficira i 19 vojnika. Gubici ustanika: sigurno 103 mrtva, 4 zarobljena i streljana. Zaplenjeno 17 pušaka i municija. Uhapšeno je 13 žena i 11 muškaraca, koji su bili sumnjivi. ⁵⁰	
Komlenov [st.] (Knin RO—DP) Hvar	— Borba između četnika i ustanika. Sigurno 4 mrtva ustanika. ⁵¹ — Nastavljaju se akcije čišćenja. Nikakvih novosti.	
40,6. km (Karlovac KI—AB)	— U toku noći ustaničke formacije su prekinule železničku prugu blizu 40,6. km između stražarnice 23 (Gospić KI—GZ) i Lič. Jesenica, i između stražarnice 28 (Gospić LI—GU) i Javornika (Gospić MH—GS). U zonu su iz Plaškog i Ogulinia upućene jedinice i oklopljeni voz.	Vrhovnoj komandi 15140 16. 7.
596. km (Sušak VS—BD)	— Dva vagona teretnog voza koji je dolazio iz Rijeke iskočila su u 11,15 časova usled eksplozije mine. Prekid je popravljen u 13,45 časova.	
Zona Divoselo (Novigrad KI— FG) — Vedropolje (Gospić KI—FI)	— Prilikom akcije koju su vodile hrvatske jedinice, pomognute našom artiljerijom, ustanici su sigurno imali 21 mrtvog, a 4 su zarobljeni. ⁵²	
Zona V grupacije granične straže	— U operacijama čišćenja, jedinice 3. bataljona 2. pešadijskog puka su kobile su se sa ustaničkom formacijom, kojoj su nanele gubitke od tri mrtva, zaplenivši jednu pušku i raznu municiju. Jedan naš je ranjen.	

15. 7. 1942.

15. 7. 42.

58 Komanda VI
arm. korpusa 11555 15. 7. 42. 15105 16. 7. 42.

15. 7. 42.

59 Komada XI
arm. korpusa 02/6887. 15. 7. 42. 15106 16. 7. 42. 15. 7. 42.

15. 7. 42.

15. 7. 42.

15. 7. 42.

Vidi 55. 15. 7. 42.

15. 7. 42.

15. 7. 42.

15. 7. 42.

60 Komanda
XVIII arm.
korpusa 5977 15. 7. 42. 15107 16. 7. 42.

Vrana (Sušak UO—AX)	— Strejljana su dva lica za koja je utvrđeno da su partizanski simpatizeri.	
Zona Kozji Vrh (Cerknica UQ— BU) i Tršće (Cerk- nica VH—VQ)	— Za vreme izviđanja zone, koje su izvršile jedinice naših posada, došlo je do sukoba sa ustanicima. Mi smo imali dva lakše ranjena. Nisu utvrđeni gubici protivnika.	
Prozor	— Hrvatski armijski korpus javlja da je 14. 7. izdajom stanovnika, Prozor zauzet od strane partizana. Naše vazduhoplovstvo je izvršilo bombardovanje. ⁵³	Vrhovnoj komandi 15140 16. 7.
Okolina Vrbice (Gacko VH—BF) Obaveštenja	— Sumnjuive grupe tučene su malim bombama. — Izgleda da su se partizanske formacije, o kojima je javljeno da se nalaze u Ćurevu (Gacko VO—AX), prebacile u pravcu Jeleča (Gacko BL—US).	
Okolina Žužemberka (N. Mesto ZL—CO)	— Na 1. četu 24. peš. puka u toku prebacivanja iz Žužemberka za Novo Mesto ispaljeno je nekoliko hitaca iz puške. Nije pretrpljena šteta. ⁵⁴	Vrhovnoj komandi 15140 16. 7.
Okolina Rateža (Novo Mesto XR—CO)	— Patrola finansijske straže sukobila se sa grupom ustanika, kojima je nanešla neproverene gubitke. Nismo imali nikakvih gubitaka.	
Soteska (N. Mesto ZR—CM)	— Odeljenje u zamku Soteska odbilo je pokušaje napada ustanika, ne pretrpevši štetu.	
Okolina Banje Loke (N. Mesto ZI—BN)	— Jedinice 122. peš. puka ⁵⁵ obasute su rafalima iz automatskog oružja, koji su dolazili iz šume. Jedan naš je lako ranjen.	
Videm (Cerknica VK—CQ)	— Našim reagovanjem protiv grupe koja je pokušavala da forsira uporište Videm naneti su ustanicima gubici koji se nisu mogli proveriti. Naši gubici, uključujući i one o kojima je javljeno već juče, penju se na dva mrtva i sedam ranjenih.	
Okolina Krške Vasi (Cerknica VQ—CS)	— Jedinice crnih košulja obasute mitraljесkim rafalima. Nije bilo gubitaka. Brzo reagovanje oteralo je protivnika.	
Između Žlebiča i Ortneka (Cerknica VK—CM)	— U toku noći, usled eksplozije mine, voz iskočio iz šina. Pruga je razrušena na dužini od 40 metara. Nije bilo ranjenih.	
Okolina Rakovnika (Ljubljana UM—DL)	— Voz u prolazu obasut je mitraljесkim rafalima i ručnim bombama. Nije bilo štete.	
	— Nije bilo nikakvog incidenta.	

61	Vod kr. kara- binjera u Ilir- skoj Bistrici					
62	Komanda V arm. korpusa	9259	16. 7. 42.	15181	17. 7. 42.	16. 7. 42.
			Vidi 66.		16. 7. 42.	
					16. 7. 42.	
			Vidi 66.		16. 7. 42.	
					14 i 15. 7. 1942.	
					16. 7. 42.	
					16. 7. 42.	
63	Komanda VI arm. korpusa	11610	16. 7. 42.	15182	17. 7. 32.	16. 7. 42.
					16. 7. 42.	
					16. 7. 42.	

Okolina brda Milonje (provincija Rijeka)	— Oko 13 časova vojni kamion za transport namirnica, koji je pratilo 16 pešaka, bio je napadnut od strane bande naoružanih ustanika. U toku borbe ubijena su 4 pešaka, a ranjeno ih je 11, od kojih dva teško. Kamion je uspeo da se vrati u Ilirsku Bistricu s ranjenicima. ⁵⁶
Stražarnica 23 (Karlovac KI 5 — GZ 33)	— Železnička pruga je prekinuta na dužini od 300 metara. ⁵⁷
Okolina Lič. Jesenice (Gospić KI—CZ)	— Naše grupe za zaštitu pruge, jačine 14, odnosno 18 ljudi, nakon upornog otpora savladane su od strane ustaničkih snaga, procenjenih na oko 300 ljudi, sa automatskim oružjem. ⁵⁸
Stražarnica 27 (Gospić LI—GU)	— U toku noći otvorena je paljba u cilju uznenemiravanja naših odeljenja za zaštitu garnizona. Pucali su partizani s padina Japlenškog vrha (Sušak VQ—BD). Našim otporom oterani su ustanici. Nismo imali gubitaka.
Delnice	— Jedinice upućene u Vrhovine u zoni prekida su se sukobile sa ustanicima. Akcija je u toku. ⁵⁹
Između stražarnica 32 i 33 (MH—GS = MK—GS)	— Znatne partizanske formacije zauzele su pomenuta mesta. ⁶⁰
Brušane (Senj XT—FI) i Smiljan (XT—FN)	— Prekinut je dovod vode i električne struje u zoni Gospić. ⁶¹
Logor	— Nastavljaju se akcije V. grupacije granične straže. Uništen je partizanski logor u zoni Platak.
Homer (Sušak VM—AX)	— Streljana su tri pomagača ustanika.
Konlje ⁶²	— Plašći se naše akcije partizani su evakuisali Konlje ⁶³ i izgleda da su se povukli prema severozapadu.
Ostrožac	— Pruga Ostrožac — Konjic prekinuta je na sedam mesta usled skidanja šina. Uništen je gvozdeni most kod Ostrožaca. ⁶⁴
Glamoč (Jajce VU—DL)	— 6. hrvatska divizija obaveštava da je Glamoc u plamenu i izgleda da partizani nameravaju da napadnu Tomislav-Grad (Livno ZP—CF).
Obaveštenja	— Prema obaveštajcima, komunističke kolone u zoni Livno (ZP—CO) — Bugojno ⁶⁵ (Travnik MH—TL) navodno su formirane od ostataka proleterskih brigada koje smo mi potukli u jugoistočnoj Bosni i Hercegovini i od ostataka udarnih ba-

16. 7. 42.

64 Komanda XI 02/6948 16. 7. 42. 15183 17. 7. 42.
arm. korpusa

16. 7. 42.

16. 7. 42.

16. 7. 42.

16. 7. 42.

16. 7. 42.

16. 7. 42.

65 Komanda XVIII arm. 6010 16. 7. 42. 15184 17. 7. 42. 16. 7. 42.
korpusa

16. 7. 42.

16. 7. 42.

Zona Konjic	— taljona crnogorskih partizana, kojima su se navodno pridružili muslimanski komунисти из Jezera (Nevesinje SR—BF) i dalmatinske izbeglice. — Prilikom akcije u zoni Konjic partizani su navodno zaplenili oko 1600 pušaka, 9 minobacača sa preko 450 mina i dva topa.
Vrgorac	— Naša patrola je ubila poznatog komunistu.
Operacije ⁶⁶	— U 5 časova divizija „Granatijeri“ je stigla na liniju jugozapadne padine Srobotnika (Cerknica TP—CU) — jugoistočne padine Štange (Cerknica TR—CZ) — Brezovica (Cerknica TR—CZ) — Planina (Cerknica UH—CZ). Gubici: 1 podoficir i 1 grenadir poginuli; jedan oficir, jedan podoficir i šest grenadira ranjeni. — Na jedinice 122. pešadijskog puka ispaljeni su hici iz vatre nog oružja, koji su dolazili sa desne obale Kupe. — Vatrena akcija na mesni garnizon i na uporišta Žlebič (Cerknica VK—CM) i Šalka Vas (N. Mesto ZI—BZ).
Okolina Potoka (Novo Mesto ZI—BN)	— Ustaničke grupe uporno su napadale uporište Podgorica i odbijene su našim reagovanjem.
Kočevska Reka (Cerknica VQ—BS)	— Delovi XXIII armijskog korpusa sukobili su se sa ustaničkom bandom i ubili četvoricu. Naši gubici: 2 poginula.
Podgorica (Cerknica VK—CQ)	— Između Škofljice i Laverča (Ljubljana UO—DH) prekinuta je železnička pruga eksplozijom mine koju je izazvalo prolaženje voza. Pruga je popravljena.
Okolina Golo Gorica (Postojna TL—CH)	— Pruga Ljubljana — Karlovac: saobraćaj je obustavljen usled iskakanja voza s koloseka blizu Velike Loke (N. Mesto ZP—CU).
Pruga Ljubljana — Karlovac	— Započete su operacije na Velebitu. ⁶⁷ — Napad na železničku stražarnicu. Napad je odbijen. Ranjena su tri naša vojnika. — Prilikom operacije na Vještici gori, u zoni Kazanci (Split US—DE), jedinice divizije „Sasari“ pretrpele su sledeće gubitke: mrtvih 2 oficira i 19 vojnika, ranjena 3 oficira i 42 vojnika. Nestalo 47 vojnika. ⁶⁸ — Završena je operacija čišćenja.
Železnička stražarnica 108 (Knin RK—DK)	
Vještica gora	
Hvar	

66 Komanda V 9700 17. 7. 42. 15251 18. 7. 42. 17. 7. 42.
arm. korpusa

17. 7. 42.

Vidi br. 62—65/8. 16. 7. 42.

17. 7. 42.

17. 7. 42.

67 Komanda VI 11660 17. 7. 42. 15252 18. 7. 42. 17. 7. 42.
arm. korpusa

68 Komanda XI 02/7016 17. 7. 42. 15253 18. 7. 42.
arm. korpusa

Izmedu Lič. Jesenice i Blata (Karlovac KI—AB)	— Uništeni su vodovodni uredaji.	Vrhovnoj komandi
Kota 527 (Ogulin XV—AN)	— Naša patrola je iznenadila i naterala u bekstvo grupu ustanika, zaplenivši im jedan puškomitrailjez.	15280 18.
Delnice	— U toku noći vršena je akcija uzne-miravanja odbrane garnizona Delnice s padina Japlenškog vrha (Sušak VQ—BD).	
Stražarnica 33 (Gospic MK—GS)	— U toku sukoba s partizanima sigurno su im naneti gubici od sedam mrtvih. Na našoj strani jedan je mrtav i jedan ranjen. Nestalo je 12 ljudi koji su sačinjavali posadu stražarnice 32 (MH—GS). ⁶⁹	
Zona Tisovac (Cerknica UQ—PN)	— Preko patrole uspostavljena je veza sa stanicom Javornik koju su 15-og napale grupe ustanika odbijene otporom naše odbrane. Naši gubici: 2 mrtva. ⁷⁰	
Lupoglav (Ogulin VU—AL)	— Jutros je jedinica posade Gerovo u zoni Tisovac iznenadila grupu partizana. Tri neprijatelja su ubijena. Dva naša su ranjena. Zaplenjene nožice za puškomitrailjez, razna municija i materijal.	
Hum (Dubrovnik SN—FV)	— Na jedinice XXVII bersaljerskog bataljona dok su vršile ofanzivni prodor na Tribotinj (US—AN), otvorena je vatra iz automatskog oružja, koja je brzo učutkana. Ni-smo imali gubitaka.	
Akcije vazduho-plovstva	— Bataljon MVAC zarobio je četiri partizana koji su dosad izmicali čišćenjima.	
Operacije ⁷¹	— Izvidanja iznad Konjica — Prozora (Prozor DI—CO) — Doline Sutjeske (Gacko VQ—AX).	Vrhovnoj komandi
Okolina Poljane (Novo Mesto ZI—CF)	— U blizini Livovščice (VH—CK) pokretna grupa je naišla na jak otpor. Naši gubici: jedan mrtav, neprijateljski gubici: tri mrtva. — Naše patrole su stupile u borbu sa bandom ustanika. Naši gubici: tri ranjena. Gubici protivnika nisu provereni. — Naša jedinica iz 105. legije u pokretu iz Zgradeca (N. Mesto VU—CQ) i Marinče Vasi (Cerknica VS—CS) imala je žestok sukob sa bandom od oko 200 ustanika. Naši gubici: 1 oficir i 18 legionara poginulo, ranjeno 16. Gubici ustanika: 4 mrtva i velik broj ranjenih. ⁷²	15280 18.

69	Komanda XVIII arm. korpusa	6070	17. 7. 42.	15254	18. 7. 42.	17. 7. 42.
----	----------------------------------	------	------------	-------	------------	------------

70	Komanda V arm. korpusa	9750	18. 7. 42.	15326	19. 7. 42.	18. 7. 42.
----	---------------------------	------	------------	-------	------------	------------

15. 7. 42.

17. 7. 42.

18. 7. 42.

17. 7. 42.

18. 7. 42.

71	Komanda VI arm. korpusa	11710	18. 7. 42.	15327	19. 7. 42.	18. 7. 42.
----	----------------------------	-------	------------	-------	------------	------------

17. 7. 42.

Okolina Stične (Cerknica VS—CZ)	— Jedinicu 52. pešadijskog puka, koja je štitila ekipu radnika na opravci žele zničke pruge, napala je ustanika banda. Naši gubici: 1 mrtav i 5 ranjenih.	
Kukuzovac (VH—BZ)	— U toku noći ustanici su napali hrvatsko stražarsko mesto u Kukuzovcu. Na lice mesta su poslati jedna četa crnih košulja i jedan tenkovski vod, koji su rasterali ustanike. Hrvati su imali tri ranjena i izgubili su devet pušaka, jedan puškomitrailjez i municiju. ⁷³	Vrhovnoj komandi 15360 19. 7.
Brušane i Baške Oštarije (Senj XN—FI) Javornik	— Izvršeno je bombardovanje tih mesta, jer su to partizanska sedišta. ⁷⁴ — Naši gubici prilikom napada na tamošnju stanicu, koji je izvršen 15.-og, iznose 4 mrtva i 5 ranjenih. ⁷⁵	
Kota 139 ⁷⁶ (Sušak UO—BI) Sodražica ⁷⁷	— U toku čišćenja uništen je ustanički logor, koji je bio oštećen akcijom iz vazduha. Pronađeno je: jedan leš, mnogo namirnica i raznog materijala. — Jedinica posade Prezid sukobila se sa grupom ustanika i nateralom je u bekstvo nanevši joj neutvrđene gubitke.	
Okolina Novog Kota (Cerknica UH—BU)	— Naša jedinica je oterala naoružane ustanike koji su pratili stoku, koju smo tom prilikom zaplenili. Dva ustanika su se predala čabarskoj posadi.	
Okolina Čabra	— 2. bateriju 57. art. puka pešadijske divizije [„Lombardija“], prilikom prebacivanja iz Senja u Novi, napali su automatskim oružjem ustanici koji su zauzeli položaj na padini Satora (ZI—AF). Naši gubici: dva vojnika mrtva, dva oficira i dva vojnika ranjeni. 17 konja ubijeno i 3 ranjena. Čišćenje je imalo negativan rezultat. Uništeni su položaji i pronadena je razna muničija. ⁷⁸	
Kozica (Senj ZI—ID)	— U toku noći ustanici su vršili napade na naše posade, bez rezultata.	
Drežnica (Prozor PL—BN) i Grabovica (PI—BS) Zona Videž (Gacko VO—BF)	— MVAC ⁷⁹ iz Kalinovika sukobila se sa ustaničkim formacijama vode Hamovića. ⁸⁰ Rasterani i pretrpevši gubitke, ustanici su napustili muničiju i materijal.	

17. 7. 42.

18. 7. 42.

17. 7. 42.

72 Komanda XI 02/7858 18. 7. 42. 15328 19. 7. 42. 18. 7. 42.
armijskog
korpusa

18. 7. 42.

17. 7. 42.

18. 7. 42.

18. 7. 42.

73 Komanda XVIII armij- 6118 18. 7. 42. 15329 19. 7. 42.
skog korpusa

Zona Konjic	— Doznaće se da su se muslimani ⁸¹ navodno složili sa ustanicima koji su, odbacivši svoja komunistička deklarisanja, navodno izmenili svoj program u akciji protiv Hrvata ⁸² i antikomunista, ⁸³ pošto su ovi sluge Italije.	
Zona Mrkonjić (Dubrovnik SI—GO)	— U toku čišćenja zone pronađeni su leševi našeg motocikliste i pomoćnika iz hrvatske inžinjerije, koji su nestali 11-og, u toku ekspedicije za drumske radove severno od Trebišnjice. Uhapšena su 54 sumnjava lica. — 4 pripadnika crnih košulja, koji su bez dozvole izišli iz garnizona, napadnuti su od strane ustnika. Jedan je nestao. Čišćenje je u toku.	
Gradac (Mostar IH—AI)	— Pronadeno je 11 leševa naših vojnika koji su poginuli prilikom akcije 26. novembra prošle godine (kolona Rafaela). ⁸⁴ — Izvidanjem je utvrđeno da su ustanci zauzeli G. Vakuf. Avion, na koji je otvorena vatra, tukao je ustanike malim bombama i mitraljirao ih. ⁸⁵	
Vazduhoplov. delatnost	— Za vreme čišćenja zone imali smo jednog grenadira ranjenog, 1 ustanik je ubijen, 10 grla stoke je zaplenjeno. Razoren su položaj za odbranu i poljski objekti. — Pri završetku opkoljavanja doline Rakitne (UH—SC) tri ustanika su ubijena. — Prilikom našeg napada na Rob rastерane su ustaničke grupe. Nismo imali gubitaka. Jedan ustanik ubijen. Zaplenjene 4 puške i razna municija. ⁸⁶ — U toku noći ustanci prekinuli željezničku prugu. Pruga je popravljena. — Bombardovanje i gadanje malim bombama zone Kot (VK—CK) — Sodražica, gde je utvrđeno prisustvo većeg broja ustanika.	Vrhovnoj komandi 15360 19. 7. 42.
Zona južno od Gor. Iga (10 km jugoistočno od Borovnice)	— Nastavlja se operacija Velebit. Nije bilo nikakvih dogadaja.	
K. 873, Hrib (UH—CS)		
Rob (UQ—CQ)		
Okolina Brezovice (TR—DH)		

74 Komanda V
armijskog kor-
pusa 9780 19. 7. 42. Vidi br. 20. 7. 42. 19. 7. 42.
75

75 Komanda V
armijskog
korpusa 9765 19. 7. 42. 15384 20. 7. 42. 18. 7. 42.
Vidi
br. 74. 19. 7. 42.

14. 7. 42.

18. 7. 42.

Komanda VI
arm. korp. 11750 19. 7. 42. 15388

76 Komanda XI
armijskog
korpusa 02/7088 19. 7. 42. 15389 19. 7. 42.

19. 7. 42.

17. 7. 42.

18. 7. 42.

Između žel. stražare 10 i 11 (Ogulin KH—AI)	— Naša patrola je naišla na prekinutu železničku prugu Ogulin—Split, usled odvrtanja jednog odseka šina. U pomoć su došle još dve patrole, koje su ustanici takođe uvrkli u borbu. Istovremeno ustanici su napali putnički voz kod stražare 11, pa se vratio u Plaški. Iz Plaškog upućena četa I/74. peš. puka a iz Ogulina naoružani voz br. 10. Naši gubici još nisu utvrđeni. ⁸⁷
KM 619 (Sušak VQ—AT)	— Teretni voz iskočio iz šina s lokomotivom i dva vagona usled eksplozije paklene mašine ⁸⁸ . Pruga je popravljena.
Između stražare 10 i 11 (Ogulin XT—AL)	— Prema današnjoj depeši br. 9780, naši gubici se penju na dva poginula vojnika, 8 nestalih, među kojima 1 oficir, i 9 ranjenih. Ustanici: 1 poginuo utvrđeno. Još nisu utvrđeni gubici u oružju. Čišćenje u toku. ⁸⁹
Doljani (Gospić IH—GO)	— Grupu antikomunističke milicije napala su dva partizanska bataljona i posle upornog otpora, savladala je. Gubici antikommunista: 10 mrtvih i ranjenih i 15 zarobljenih. Gubici ustanika: 38 mrtvih utvrđeno. ⁹⁰
Zona Crni vrh (Sušak UM—BH)	— Naša jedinica je našla skladište namirnica i municije i zaplenila značne količine municije, eksploziva i namirnica. Razoren savršeno organizovan logor sa 400 ležaja.
	— Nije bilo nikakvog dogadaja.
Kod Laza (Cerknica VM—CK)	— Naša patrola za nadzor pruge obasuta hicima iz vatrenog oružja. Jedan pešak poginuo.
K. 845 (VQ—BQ)	— Jedinica posade Kočevska Reka (VQ—BS) sukobila se sa bandom ustanika i naterala je u bekstvo. Zaplenjeni ranci, meci, bajoneti i dva konja. Nismo imali gubitaka.
Okolina Slatnika (VK—CK)	— Jedinica uporišta Žlebič (Cerknica VK—CM) naterala u bekstvo ustaničku bandu i nanelo joj gubitke, koji se nisu mogli utvrditi. Jedan naš pešak ranjen.
Horjul (Bled TI—DH)	— Noću uoči 17. 7. ustanici su izvršili vatrenu akciju protiv naše mesne posade, bez posledica.
Vrhnika (Vrhnika TI—CZ)	— Tokom noći izvršene su vatrenе akcije protiv naše posade. Nismo imali gubitaka.

77	Komanda XVIII armij-skog korpusa	6149	19. 7. 42.	15390	20. 7. 42.	18. 7. 42.
----	----------------------------------	------	------------	-------	------------	------------

78	Komanda V armijskog korpusa	9814	20. 7. 42.	15446	21. 7. 42.	19. 7. 42.
----	-----------------------------	------	------------	-------	------------	------------

19. 7. 42.

19. 7. 42.

Operacije
V grupacije
gran. str.

20. 7. 42.

79	Komanda VI armijskog korpusa	11810	20. 7. 42.	15447	21. 7. 42.	18. 7. 42.
----	------------------------------	-------	------------	-------	------------	------------

19. 7. 42.

Kaštel Stari	<ul style="list-style-type: none"> — Nastavljaju se operacije Velebit.⁹¹ — Patrola skvadrističkog toskanskog bataljona, pod komandom oficira, sukobila se sa dva partizana, ubila jednog i ranila drugog, koji je uspeo da pobegne. 	
Zona Prvić i Šepurine	<ul style="list-style-type: none"> — Završeno je čišćenje članova porodica odmetnika. Internirano 240 osoba. — U toku je čišćenje zone Razline (Šibenik QK—CO). 	
Brod Moravice (Ogulin ZP—BH)	<ul style="list-style-type: none"> — Tokom noći ustaničke grupe vatrom uznemiravale odbrambene delove a noću uoči 20. 7. posade Lokve i Delnice i utvrđenje Sv. Petar (Ogulin XP—AT); dva vojnika ranjena. 	Vrhovnoj komandi 15470 21. 7. 42.
Kod Sv. Marka (Sušak XV—GO)	<ul style="list-style-type: none"> — Ujutro je na našu auto-kolonu bila otvorena vatra iz automatskog oružja. Otporom pratnje napadači su naterani u bekstvo. Na našoj strani 2 lako ranjena. 	
Podum (Senj XT—GO)	<ul style="list-style-type: none"> — Dobrovoljna antikomunistička milicija iz Poduma stupila je u borbu s partizanskim grupama u zoni Podum—Zalužnica (Gospić IH—GO) i pretrpela sledeće gubitke: 9 mrtvih, 10 ranjenih i 51 nestao. Partizani su imali 95 mrtvih — utvrđeno.⁹² — Za vreme jučerašnjeg čišćenja streljana 3 lica, zarobljeno 10. Zaplijene kuće u Ograji (Sušak VS—BL), Zagoliku (Sušak VO—BL), Požaru (Cerknica VO—BN) i Šibljičkoj (VO—BL). Predala se tri ustanika bez oružja. — Zarobljeno i streljano 12 partizana. 	
Izmedu Gerova i Lividrage (Sušak UQ—BL)	<ul style="list-style-type: none"> — Dobrovoljna antikomunistička milicija za vreme čišćenja zone rasterala je partizanske grupe, nanevši im gubitke od osam mrtvih — utvrđeno i pretrpевши gubitke od 4 ranjena. 	
Zona Falanovo Brdo (Prozor QH—CF)	<ul style="list-style-type: none"> — Dva partizana u hrvatskoj uniformi ranila su ustaškog vodu, koji je kasnije izdahnuo. 	
Krvavac (Mostar NV—AB)	<ul style="list-style-type: none"> — Javljeno o prisustvu partizanskih grupa na zapadnom kraju poluotoka. 	
Poluotok Pelješac		

80 Komanda XI 02/7134 20. 7. 42. 15448 21. 7. 42.
armijskog korpusa

20. 7. 42.

20. 7. 42.

20. 7. 42.

20. 7. 42.

20. 7. 42.

20. 7. 42.

81 Komanda XVIII armijskog korpusa 6214 20. 7. 42. 15449 21. 7. 42. 19. 7. 42.

82 Komanda V armijskog korpusa 9862 21. 7. 42. 20. 7. 42.

21. 7. 42.

21. 7. 42.

Operacije ⁹³	— Nastavljaju se operacije. Ubijeno 15 ustanika. Nadeno: 3 puške, jedan pištolj, bombe, stotinu metaka, mnogo sanduka sanitetskog materijala, gas-maska, materijal za fortifikaciju, alat za opravku oružja, odeća, propagandni materijal.	Vrhovnoj komandi 15470 21. 7. 42.
Iška dolina (UM—CU)	— Za vreme napredovanja prema Gornjoj dolini divizija „Kačatori“ zaplenila je 3 puškomitrailjeza i 5 pušaka „mauzer“ s mécima.	
Zona Podstenice—Soteska (ZR—CF—CN)	— Za vreme čišćenja zone bilo je sledećih gubitaka: naši: 1 oficir i 15 vojnika ranjeni; smatra se da su ustanici pretrpeli znatne gubitke, izbrojano 15 mrtvih.	
Okolina Livovšćice	— Pokretna grupa je za vreme sukoba sa ustanicima u poslednja tri dana imala jednog oficira i dva pešaka mrtva, osam ranjenih. Neprijateljivi gubici teški, ali nisu utvrđeni. — Delovi inžinjerije na oklopnim kolima obasuti puščanom vatrom koja je dolazila iz šume. Pet vojnika ranjeno. Pri otporu ubijen jedan gradanin koji je prekršio propise o kretanju. Streljana dva partizana.	
Okolina Loga (Ljubljana TN—DH)	— Utvrđenje za nadzor pruge obasuto vatrom, bez posledica.	
Okolina Mirne Peči (Novo Mesto ZV—CQ) Okolina Velike Loke (Novo Město SP—CQ)	— Teretni voz mitraljirali ustanici, bez posledica. Na voz koji je došao u stanicu Kočevje otvorena vatra iz automatskog oružja, jedan lako ranjen.	
Prosek i Dugo Polje (Split BU—US, BS—US)	— Nastavljaju se operacije. — U toku noći posećeno je 15, odnosno 18 telegrafskih bandera.	
Izmedu Blata (Karlovac KI—AB) i Ličke Jesenice (Gospic LI—GZ)	— Naša artiljerija gađala mesto gde je označeno da se koncentrišu ustanici.	
Plaški (Karlovac IH—AF)	— Tokom noći ustaničke grupe su napale žandarmerijsko utvrđenje kod vodovoda Plaški. Napadači su odbijeni. — Tokom noći ustaničke grupe su napale našu patrolu u blizini tunela Sleme. Napadači su odbijeni. Nismo imali nijedan gubitak.	
Okolina Slemenca (Sušak VO—AX)		

	Komanda XVIII armij- skog korpusa	6251	21. 7. 42.	22. 7. 42.		
85	Italijanska vojna misija u Zagrebu	3465	21. 7. 42.	22. 7. 42.		
86	Vod. kr. kara- binijera Ilirska Bistrica	329/1	21. 7. 42.	15485	21. 7. 42.	20. 7. 42.
87	Komanda V grupacije gra- nične straže	221/02	21. 7. 42.	15449	21. 7. 42.	21. 7. 42.
88	Komanda V arm. korpusa	9904	22. 7. 42.	15579	23. 7. 42..	20-21. 7. 42. 22. 7. 42.
			Vidi br. 92.		22. 7. 42.	
					22. 7. 42.	

— Ništa.

Sisak—Kostajnica
(TP—BL)	— Javljeno o intenzivnoj aktivnosti ustnika u okolini Siska.
Lipovica	— Javljeno o koncentraciji oko 200 ustnika u šumama.
Ostrovsrsko
(Čazma UK—BQ)	— Javljeno o znatnim koncentracijama partizana.
Okolina Bugojna i
D. Vakufa (Travnik MH—DL)	— Javljeno o stalnoj koncentraciji ustnika.
Okolina Pazarića
(Konjic SL—CM)	— Za vreme akcije čišćenja jedan komunist ubijen i 30 civila evakuisano iz zone.
Molovin (Vukovar XV—AN)	— Partizani su zapalili velika skladišta žita kod Iriga (Sr. Karlovci QK—AI), Šarengarda (Vukovar (XT—AP) i Erdevika (Bačka Palanka LI—AI). ⁹⁶
Sabotaže	— Karabinijer Foski Marino, na strži kod kasarne XI grupe Vrbovo, htio je da baci ručnu bombu na sumnjiva lica, ali mu je ona eksplodirala i odnela mu 4 prsta leve ruke i razmrskala doručje. Pomenuti je smešten u vojnu bolnicu u Rijeci.
Vode (BN—VH)	— Vatrom uništeno mesto Vode. Uhapšeno 46 sposobnih muškaraca a jedan streljan zato što je porodicama partizana isplaćivao komunističku pomoć.
— Javila se četiri dezertera. Zaplenjeno: jedan puškomitrailjez, 5 pušaka „mauser“, oko hiljadu metaka. U oružanom sukobu ubijena 4 ustnika.
Zona Plemenitaš
(Ogulin ZV—BH)	— Za vreme čišćenja pritvorena tri sumnjiva lica. Uništeno nekoliko zaklona.
Lukov Dol
(XI—BF)	— Tokom noći otvarana vatra za uzneniranje na utvrđenja kod vodovoda Plaški i na naše straže za obezbeđenje tunela Božići (Karlovac LI—AD). Nismo imali nijednog gubitka.
Plaški	— Ujutro napad jakih ustaničkih grupa. Upućena pojačanja iz Blata i Plaškog. ⁹⁷
Lička Jesenica
(Gospić LI—CZ)	— Za vreme čišćenja ubijena 4 ustnika i zaplenjeni 1 puškomitrailjez, 5 pušaka i oko 1000 metaka za ruč-
Zona Vode
(Cerknica VH—BN)	

22. 7. 42.

22. 7. 42.

21. 7. 42.

89	Komanda VI armijskog korpusa	11910	22. 7. 42.	15580	23. 7. 42.	22. 7. 42.
			Vidi br. 93.			22. 7. 42.

22. 7. 42.

90	Komanda XI armijskog korpusa	02/7196	22. 7. 42.	15581	23. 7. 42.	
----	------------------------------------	---------	------------	-------	------------	--

22. 7. 42.

22. 7. 42.

22. 7. 42.

22. 7. 42.

Zona Obli Vrh (Cerknica US—BQ)	no oružje. Streljan jedan pomagač partizana i uhapšeno 45 sumnjivih lica. Zapaljeno naselje Vode.
Zona Bezgarji (Cerknica VM—BQ)	<ul style="list-style-type: none"> — Pronaden prazan logor partizana. Ubijena 4 ustanika i zaplenjeno 5 pušaka, 5 pištolja, 3 telefonske centrale, 30 sanduka municije i razni materijal. — Na našu jedinicu otvorena vatra iz kuća pomenutog mesta, bez posledica. Zapaljeno naselje i streljano 12 osoba. — Javilo se ukupno 27 delimično naoružanih dezterta.
Čurevo (Gacko VO—AX)	<ul style="list-style-type: none"> — Dobrovoljačka antikomunistička milicija napala partizanske formacije. Borba u toku.⁹⁸
Kod mlina Žrnovica (Mostar TH—AF)	<ul style="list-style-type: none"> — Dva prazna kamiona s pratinjom napadnuti od strane ustanika. Vozač uništena. Naši gubici: 7 mrtvih i 7 ranjenih.⁹⁹
Živogošće (Makarska XN—AN)	<ul style="list-style-type: none"> — Torpiljarka je bombardovala jutros Živogošće, gde je juče došlo do napada na parobrod.¹⁰⁰
Poluotok Pelješac	<ul style="list-style-type: none"> — Javljeno o pojачanoj aktivnosti partizana na poluotoku.
Operativno	<ul style="list-style-type: none"> — Nastavljaju se operacije. Za vreme čišćenja zauzete zone uhvaćeno i streljano 19 ustanika. U toku proveravanja uhvaćeno još 13. 15 ustanika se prijavilo i predalo oružje. — U pokretu prema drumu Rob—Rašica 52. pešadijski puk zarobio i streljao 11 ustanika. Uništeno 10 baraka za smeštaj oficira i vojnika. Pronadeno mnogo bombi. Zaplenjeno: dva motocikla, 3 konja, male centralne i poljski telefonski aparati, baterije za radio-aparat, sanduci municije, vrećice baruta i eksploziva, poljske kuhinje, pisača mašina, gas-maska, sanitetski materijal. Predala se dva ustanika sa oružjem.
Drum Rob—Rašica (VQ—VS—CQ)	<ul style="list-style-type: none"> — Blindirani kamioni obasuti vatrom. Jedan pešak lako ranjen. — Mesna posada obasuta vatrom. Bez gubitaka.
Okolina Gaberja (ZK—CM)	<ul style="list-style-type: none"> — Naša jedinica na straži kod rudnika obasuta rafalima automatskog oružja. Bez gubitaka.
Kostanjevica (Samobor LI—CQ)	<ul style="list-style-type: none"> — Ujutro, pri prolasku voza, eksplodirala je mina i ubila jednog oficira, ranila 4 pešaka i jednog oficira teško.
Šalka Vas (Novo Mesto ZI—BS)	<ul style="list-style-type: none"> — Naša jedinica na straži kod rudnika obasuta rafalima automatskog oružja. Bez gubitaka.
Kočevje—Ortnek (Cerknica VK—CM)	<ul style="list-style-type: none"> — Ujutro, pri prolasku voza, eksplodirala je mina i ubila jednog oficira, ranila 4 pešaka i jednog oficira teško.

91	Komanda XVIII armijskog korpusa	6300	22. 7. 42.	15582	23. 7. 42.	
92	Komanda V armijskog korpusa	9951	23. 7. 42.	15641	24. 7. 42.	23. 7. 42.
			Vidi br. 88.			
						22. 7. 42.
						22. 7. 42.
93	Komanda V armijskog korpusa	11975	23. 7. 42.	15642	24. 7. 42.	22. 7. 42.
			Vidi br. 89.			
94	Komanda XI armijskog korpusa	02/7236	23. 7. 42.	15643	24. 7. 42.	22. 7. 42.
						22. 7. 42.
						22. 7. 42.
						23. 7. 42.
						23. 7. 42.
						23. 7. 42.
						23. 7. 42.
						23. 7. 42.
						23. 7. 42.

-
- Nastavljaju se operacije Velebit. Bez incidenata.
-

Lička Jesenica

- Akcija čete crnih košulja 137. legije, ojačane grupom kr. karabinijskog jera i MVAC protiv ustanika trajala je juče od 3 do 14 časova. Ustanici su rasterani. Naši gubici: 1 kr. karabinjer ubijen; MVAC: 6 ubijenih i 8 ranjenih; neprijateljski: utvrđeno 5 mrtvih.¹⁰¹

Strma rebar
(Cerknica
VM—BO)

- Za vreme čišćenja ubijena 3 partizana.

Zona Turković
(Sušak VH—AX)

- Pronaden „logor 103“ napušten od ustanika. Nadene 4 puške, municija, razni materijal.
- Uništeni komunistički centri Mali Lug (Sušak VH—BQ), Smreće (VH—BQ), Podstene (VK—BQ), Prhci (VH—BQ), Starinci (VK—BQ), Požarnica (VH—BQ). 300 osoba internirano.
- Streljano 5 lica koja su priznala da su pripadala ustaničkim bandama. Još jedan ubijen zato što je pokušao da beži. Sakupljena razna stoka. Javilo se 10 desertera i jedna žena, koji su predali dve puške, municiju i ručne bombe. U toku dana u akcijama nismo imali gubitaka.

Žrnovica (Mostar
IN—AF)

- Čete koje su pošle iz Ploče i Gradca sastale su se u Žrnovici, gde je izvršen napad na kamione, ne naišavši na ustanike. Pratnja kamiona od 15 ljudi imala je 12 mrtvih (od kojih 5 ranjenika, koji su docnije podlegli) i dva ranjena. Jedan kamion uništen a jedan izvučen. Izgubljena dva puškomitrailjeza i lično naoružanje.¹⁰²

95	Komanda XVIII armijskog korpusa	6367	23. 7. 42.	15644	24. 7. 42.	
96	Komanda V armijskog korpusa	9981	24. 7. 42.	15697	25. 7. 42.	24. 7. 42.
97	Komanda VI armijskog korpusa	12040	24. 7. 42.	15698	25. 7. 42.	Obaveštenja
98	Komanda XI arm. korpusa	02/7260	24. 7. 42.	15699	25. 7. 42.	24. 7. 42.

- Zona Lalić (RH—CZ) i Smrdeljski gaj (QO—CZ)**
- Nastavljaju se operacije Velebit.¹⁰⁴
 - Jutros u ranu zoru ustanici su zapalili železnički most Šipad (4 km od Knina) prema Strmici. Na mesto je upućena jedinica železničara.
 - Nekoliko lica pobeglo je ostavivši dve puške i nekoliko ručnih bombi. Uzeto je 5 talaca.
-
- Zona Loge M. Bitorić Blaževići**
- U zoni Loge (N. Mesto ZL—BN), M. Bitorić (Ogulin ZV—BH), Blaževići (ZV—BL) za vreme čišćenja ubijena 3 partizana, zaplenjene 2 puške i ručne bombe, uhapšena dva sumnjiva lica.
 - Naše jedinice sukobile su se s jakom grupom ustanika koji su se ugnezdili u uredenim kasarnama i istoru ih bacacima plamena.
 - U toku jučerašnjeg dana javilo se 10 dezertera, od kojih 1 naoružan. Dva zarobljena komunista streljana.
 - Uništeno 59 kuća koje su predstavljale skladišta municije.
-
- Smreće (VH—BQ)**
- Obaveštajci javljaju da se partizanski štab, sa zaštitnicom koju je ostavio u Konjicu, nalazi u Repovici (Konjic RK—CK) a za više partizanskih grupa javljeno da su u Čuhovićima (Konjic SL—BZ), Umoljanima (Konjic SP—CD) i zoni Prozor (NM—CO).
 - Utvrđenje Petrovo Selo obasuto vatrom, bez posledica.
-
- Petrovo Selo (Dubrovnik RQ—FT)**
- Zona Županja (Mljet XV—GZ)**
- Partizanska grupa Petrovo¹⁰⁵ sukobila se sa hrvatskom patrolom u izviđanju i pretrpela gubitke od jednog mrtvog i jednog ranjenog. Hrvatski gubici: 1 ranjen.
-
- Okolina Kotela (UO—CM)**
- Divizijska grupa koja je vršila izviđanje uništila neprijateljev logor. Neprijateljevi gubici: 7 mrtvih. Zaplenjeno oružje i municija. Naši gubici: 2 mrtvi i 4 ranjena, od kojih 1 oficir. Za vreme čišćenja uništeno 5 baraka i streljana dva ustanika.
 - U zoni divizije „Kačatori“ streljano osam lica kod kojih su nađeni eksploziv i leci komunističke propagande. Zaplenjena 2 konja.

24. 7. 42.

24. 7. 42.

24. 7. 42.

99	Komanda XVIII arm. korpusa	6400	24. 7. 42.	15700	25. 7. 42.	24. 7. 42.
----	-------------------------------	------	------------	-------	------------	------------

Vidi
103

100	Komanda V arm. korpusa	10024	25. 7. 42.	15761	26. 7. 42.	26. 7. 42.
-----	------------------------	-------	------------	-------	------------	------------

24. 7. 42.

25. 7. 42.

25. 7. 42.

vidi 96.

25. 7. 42.

101	Komanda VI arm. korpusa	12083	25. 7.	15762	26. 7. 42.	25. 7. 42.
-----	-------------------------	-------	--------	-------	------------	------------

25. 7. 42.

25. 7. 42.

102	Komanda XI arm. korpusa	02/7293	25. 7. 42.	15763	26. 7. 42.	24. 7. 42.
-----	-------------------------	---------	------------	-------	------------	------------

K. 860 (UH—CQ)	<ul style="list-style-type: none"> — Pokretna grupa XI grupacije granične straže uništila logor sa barakama i zaplenila prijemne radiostanice, municiju i razni materijal. Streljano 9 ustanika.
Okolina Otovca (XL—BS)	<ul style="list-style-type: none"> — Grupa od tridesetak ustanika napala je našu stražu kod vijadukta Otovec, koja je pružila otpor i ubila dvojicu. Jedan pomagač neprijatelja streljan, jedan naš pešak lako ranjen.
Okolina Laza (XL—CF)	<ul style="list-style-type: none"> — Voz obasut rafalima automatskog oružja, bez posledica.
Bruvno	<ul style="list-style-type: none"> — Naše trupe ušle u opustelo Bruvno. Bruvno je zapaljeno.
Sopalj (PL—CO)	<ul style="list-style-type: none"> — Naše jedinice sukobile se sa grupom ustanika, procjenjenom na oko 200 ljudi sa automatskim oružjem.¹⁰⁶
Gomirje	<ul style="list-style-type: none"> — Pošto su slomile ogorčen otpor, naše trupe su ponovo zauzele selo i stanicu.¹⁰⁷
549,500. km (Ogulin XI—AX)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici-diverzanti prekinuli železničku prugu uklanjanjem četiri železnička praga. Pruga je opravljena.
Slavski Laz (Ogulin ZL—BL)	<ul style="list-style-type: none"> — Streljan 1 partizan.
Gospić	<ul style="list-style-type: none"> — I dalje traje pritisak neprijatelja na grad u kojem još uvek nema vode.¹⁰⁸ — Uništena ustanička komanda i pedesetak ljudi.
Zona Strma rebar (Cerknica BQ—VM)	<ul style="list-style-type: none"> — Zaplenjen jedan puškomitrailjez, 40 pušaka, mnogobrojna municija i javilo se 6 dezertera. Naši gubici: 1 mrtav (pripadnik crnih šulja), 7 ranjenih.
Zakmür—Gacko (BH—VK)	<ul style="list-style-type: none"> — Prema obaveštajcima, jake partizanske formacije uputile su se iz Vrbnice (VH—BH) prema Zakmuru.
Avtovac	<ul style="list-style-type: none"> — Grupa MVAC, posle istraga i zaseda, uhvatila jednog engleskog oficira, koji se, izgleda, spustio padobranom iz aviona.
Baošići (Kotor US—EZ)	<ul style="list-style-type: none"> — Jedinica divizije „Emilija“, sa delovima MVAC, u okolini mesta zarobila je poznatog partizana Krsta Crnogorčevića.¹⁰⁹

...¹¹⁰

103 Komanda XVIII arm.
korpusa 6465 27. 7. 42. 15764 26. 7. 42. 25. 7. 42.

Vidi 99.

104 Komanda V
arm. korpusa 10058 26. 7. 42. 15831 27. 7. 42. 24. 7. 42.

26. 7. 42.

25. 7. 42.

25. 7. 42.

25. 7. 42.

25. 7. 42.

25. 7. 42.

- Okolina Vrlike**
- Civilni kamion koji je dolazio iz Sinja i nosio namirnice radi poboljšanja sledovanja za posadu napali su i opljačkali ustanici, koji su zadržali sedam osoba. Jedinice garnizona koje su se uputile na mesto obasute su puščanom vatrom od strane partizana. Partizani su naterani u bekstvo.
- Predeo Sopalj
(Žirje PL—CO)**
- Nastavljeno čišćenje u zoni gde su se juče vodile borbe — ustanička banda gotovo uništena. Utvrđeno je da su 83 ustanika poginula, od kojih 16 žena i 5 dece, koji su bili sa bandom kao snabdevači i bili pogodeni našim minobacačima. Zaplenjeno: nekoliko karabina, ručne bombe, dve tovarne kuhinje, obuća, namirnice. Naši ukupni gubici: mrtva 2 oficira, 11 vojnika; ranjeno 27 vojnika.¹¹¹
-
- Gomirje (Ogulin XI—AX)**
- *Rezime akcije:* Snage ustanika koji su napadali ocenjene su na preko 1000 ljudi sa desetinama puško-mitrailjeza i mitraljeza, nekoliko bacaća malog kalibra i jedan od 81. Za vreme okupacije naselja partizani su poubijali i žene. Gubici partizana utvrđeni: 80 mrtvih, stotinjak ranjenih. Naši: mrtvih 5, ranjenih 6; MVAC: mrtva 3, ranjenih 6, nestalih 6.¹¹²
- Oštarije—Košare**
- Ustanici su između ta dva mesta uklonili 17 raspona pruge i oborili 20 bandera. Opravka u toku. Naše jedinice su ponovo zauzele Košare.
 - Naše jedinice su sprečile diverzije započete na dva železnička mosta na istoimenoj reci.
 - Ustanici napali našu patrolu, koja je reagovala i nateralila ih u bekstvo.
 - Ista patrola na 580. km pronašla i uklonila paklenu mašinu.
 - Partizani izvršili gadanje radi uzneniranja mesta i posade. Brzim otporom i intervencijom jedne čete bersaljera s raskršća Brlog partizani su oterani.
 - Naše jedinice uništile u toj zoni logor ustanika i ubile 13 komunista, zarobile 15 osoba, zaplenile 13 pušaka, 7 konja, veliku količinu masti i ulja. Uništen razni materijal. Na našoj strani: 1 ranjen. Prijavilo se 13 desertera sa 1 puškomitrailjezom i 3 puške.

Milanov Vas
(Cerknica
UO—BU)

	Komanda V arm. korpusa	10059	26. 7. 42.	15837	27. 7. 42.	26. 7. 42.
105	Komanda VI arm. korpusa	12150	26. 7. 42.	15832	27. 7. 42.	
106	Komanda XI arm.korpusa	02/7346	26. 7. 42.	15833	27. 7. 42.	
						26. 7. 42.
						26. 7. 42.
						26. 7. 42.
						26. 7. 42.
						26. 7. 42.
107	Komanda XVIII arm. korpusa	1518	26. 7. 42.	15834	27. 7. 42.	26. 7. 42.
108	Komanda V arm. korpusa	10106	27. 7. 42.	15891	28. 7. 42.	27. 7. 42.

Karaula 335 ¹¹³ Ogulin (XV—AR)	— Ustanici su zapalili jednu karaulu i telegrafske linije u blizini, uništivši oko 400 m žice.
Operacije ¹¹⁴	— Borbe u trouglu Foča—Kalinovik—Čurevo završene potpunim uspehom formacija MVAC. Gubici ustanika utvrđeni na preko 100 mrtvih i mnogo ranjenih. Zaplenjeno: 2 bacača, 4 mitraljeza, 6 puškomitraljeza, mnogo pušaka i konja. Gubici MVAC: mrtvih 18, ranjenih 20.
Operacije	— Između Bloške Police (UK—CK) i Beneta (UO—CM) streljanci 5 ustanika, zapaljene 3 kuće, zaplenjena municija, 3 vola, 3 konja. Zona Sodražica: pokretna grupa divizije „Mačerata“ i grupa „Kačatori“, za vreme čišćenja, ubile u borbi 2 ustanika i streljale još 2. Zaplenjeno: 2 puške, 25 šaržera, 2 bombe.
Verd	— Ustanici izvršili akciju uznenimiravanja mitralješkim rafalima protiv našeg detašmana. Štete nije bilo.
S. Jernej (IH—CQ)	— Ustanici izvršili vatrenu akciju protiv naših kantonmana. Napadači su protivudarom oterani.
S. Jošt (SP—DK)	— Banda od oko 200 ustanika pokušala prošle noći da prodre u selo. Stanovnici, koje smo mi naoružali, odgovorili su boreći se dva sata. Ustanici su pretrpeli gubitke u mrtvima i ranjenima, koje su transportovali na kolima. Opljačkana opštinska kasa sa 15.000 lira. Zaplenjeno automatsko oružje. Branioći imali 1 ranjenog.
Uršna Vas Birčna Vas (XI—CF=XL— CK)	— Između ova dva mesta ustanici su odvrnuli šine, izazvavši ispadanje lokomotive i poštanskog vagona. Pruga je opravljena.
K. 790 (Knin RQ—EH)	— Izviđanje iz vazduha otkrilo prekide na drumu, u blizini prevoja, u dužini od oko 1 km.
Potkilavac (Sušak UK—BF)	— Naša jedinica za vreme čišćenja zone zapalila nekoliko kuća označenih kao skrovišta ustanika.

109 Komanda VI
arm. korpusa 12200 27. 7. 42. 15892 28. 7. 42. 26. 7. 42.
noću

26. 7. 42.

110 Komanda XI
arm. korpusa 02/7378 27. 7. 42. 15893 28. 7. 27. 7. 42.
" "

111 Komanda
XVIII arm.
korpusa 6549 27. 7. 42. 15894 28. 7. 2. 26. 7. 42.
" "

112 Komanda V
arm. korpusa 10137 28. 7. 42. 15964 29. 7. 42. Noću 28.
7. 42.

28. 7. 42.

27. 7. 42.
noću

28. 7. 42.

Dubrovnik	— Karabinijska jedinica koja je čuvala dva politička zatvorenika, smeštena u civilnu bolnicu, napala su tri nepoznata čoveka. Iako ranjen, zašroboio je jednog.
Operacije	— U zoni Kalinovik—Foča—Čurevo pao je u naše ruke arhiv 5. proleterske brigade.
Zaplana (SR—DE)	— Banda od stotinjak ustanika napala mesto i opljačkala kuće.
Kostanjevica (LI—CQ) Šalka Vas (ZI—BZ)	— Ustanici pucali iz pušaka na naš detašman — ranjen 1 civil. — Ustanici obasuli jakom puščanom vatrom naše utvrđenje. Napadom jedinice napadači su naterani u bekstvo.
Trogir, okolina	— Vojnik u civilnom odjelu iz bataljona skvadrista „Toskana“ iznenadio je na brežuljku, severno od mesta, 4 lica sumnjivog držanja, na koja je bacio ručnu bombu. Naljadena jedna vojnička i jedna lovačka puška i municija.
Iž Mali	— Dvadesetak lica, osumnjičenih za kradu ulja, za vreme transporta preko mora za Iž Veliki pobunilo se i savladalo vojnike. Naši gubici: jedan vodnik I klase karabinijski mrtav, jedan vodnik i jedan milicijon Finansijske straže ranjeni. Dva kr. karabinijska i jedan funkcijonjer sekcijske za gajenje maslina nestali. ¹¹⁵
Utvrđenje 45 i 46 (Sušak VQ—AX)	— Partizani su vatrenom akcijom uzneniravali naša utvrđenja u blizini stanice Lokve. Bez posledica.
Tounj—G. Dubrave	— Ustanici su između ta dva mesta na oko 400 m prekinuli železničku prugu i oborili 25 telegrafskih banderi. Jedinice u službi obezbeđenja pružile su hrabro otpor. Naši dosada utvrđeni gubici: mrtva 2, ranjena 3.
K. 68 (Sušak VO—AL)	— Ustanici su prekinuli vodovod u Crikvenici. Čišćenje bez rezultata.
Ravnice (Cerknica US—BS)	— Naše jedinice, u blizini mesta, izvršile prepad na logor ustanika sa 50 porodica i 70 grla stoke. Ubijen 21 ustanik. Zarobljene porodice i zaplenjena stoka. Streljano 7 od 72 uhvaćena.

113	Komanda VI arm. korpusa	12280	28. 7. 42.	15965	29. 7. 42.	29. 7. 42. noću
-----	----------------------------	-------	------------	-------	------------	--------------------

28. 7. 42.

114	Komanda XI arm. korpusa	02/7439	28. 7. 42.	15966	29. 7. 42.	28. 7. 42.
-----	----------------------------	---------	------------	-------	------------	------------

28. 7. 42.

115	Komanda XVIII arm. korpusa	6620	28. 7. 42.	15967	29. 7. 42.	Operacija
-----	----------------------------------	------	------------	-------	------------	-----------

116	Komanda V arm. korpusa	10186	29. 7. 42.	16027	30. 7. 42.	28. 7. 42.
-----	---------------------------	-------	------------	-------	------------	------------

28. 7. 42.

Norinska Kuša (Mostar OI—AB)	<ul style="list-style-type: none"> — Grupa ustanika minom oštetila most na drumu Metković—Split, zapalivši drveni železnički most Metković—Rogotin. Oštećeno 80 metara železničke pruge. Zapaljene 2 kuće, savladana straža sastavljena od dva žandarma i 3 naružana civila, od kojih 1 nestao. Uhvaćene 3 starešine porodice.
Komin—Rogotin (Mostar NR—AD) Banići (Dubrovnik QK—SM)	<ul style="list-style-type: none"> — Grupa ustanika oštetila železnički most između ta dva mesta. — Vod bersaljera uhapsio lice koje je imalo fitilj i barut.
Runarsko (UO—CM) i zona B. Polica	<ul style="list-style-type: none"> — Naše ljudstvo u okolini mesta opkolilo jednu patrolu ustanika, ubivši trojicu i zaplenivši 4 puške, 4 bajoneta, jedan pištolj, 150 puščanih metaka. U zoni B.P. (UK—CK) naše jedinice uništile dva logora branjena zidovima i mitraljесkim gnezdima. Odneseno: 13 grla stoke, dva bicikla, telefonska žica i razni materijal. Zapaljene dve kuće, streljana dva ustanika.
Podgora (VH—CK)	<ul style="list-style-type: none"> — U blizini mesta zapaljene kuće i barake gde se nalazio sakriven ratni materijal.
Zona Razor (SR—DE)	<ul style="list-style-type: none"> — Za vreme borbe sa bandom ustanika ubijeno 9, zaplenjeno: 1 puškomitraljez, 5 pušaka, 2330 metaka, 21 kompletan šaržer za puškomitraljez, 2 ručne bombe, jedan signalni pištolj, torba sa dokumentima i drugi materijal. Nismo imali gubitaka.
Kostanjevica	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici obasuli puščanom vatrom naš detašman. Brzim otporom napadači su naterani u bekstvo. — Patrola 24. pešadijskog puka ubila jednog ustanika a drugog ranila.
Ragovo (XN—CO)	<ul style="list-style-type: none"> — Naše jedinice za vreme čišćenja naše stanovništvo mirno i raspoloženo da sarađuje s nama. — Naše jedinice za vreme čišćenja zone uhapsile 13 sumnjivih lica.
Zona Kanaziri (Knin RK—RH—DM) Dobropolci (Novi grad PN—PH= QH—DH)	<ul style="list-style-type: none"> — Jake ustaničke snage napale su naše ljudstvo za zaštitu pruge. Naša ojačana četa stigla iz Ogulina i odbila napad. — Naša jedinica našla je u zoni i uništila jedan kantonman partizana i ubila 4 ustanika. Zaplenjeno 6 pušaka i dva pištolja. Nismo imali nijedan gubitak.
Košare (Ogulin XV—AP)	<ul style="list-style-type: none"> — Naše jedinice za vreme čišćenja naše stanovništvo mirno i raspoloženo da sarađuje s nama. — Naše jedinice za vreme čišćenja zone uhapsile 13 sumnjivih lica.
Snežničko (Sušak UO—BH)	<ul style="list-style-type: none"> — Naša jedinica našla je u zoni i uništila jedan kantonman partizana i ubila 4 ustanika. Zaplenjeno 6 pušaka i dva pištolja. Nismo imali nijedan gubitak.

AVGUST 1942.

1 Komanda V 10339 2. 8. 42. 16291 3. 8. 42. Noć uoči
arm. korpusa 2. 8. 42.

2. 8.
ujutro

2. 8. ujutro

2. 8. 42.

1. 8. 42.

1. 8. 42.

Noć uoči
2. 8.
isto

1. 8. 42.

2 Komanda VI 12590 2. 8. 42. 16292 3. 8. 42. 2. 8. u 4,20
arm. korpusa časa

1. 8.
23 časa

1. 8. po
podne

Utvrđenje 42 (Sušak VU—BD) ¹¹⁶ i Belo Selo (VO—AV) Žel. stražara 15 (Karlovac IH—AD) ¹¹⁷	— Ustanici su izvršili akciju uznemiravanja našeg ljudstva na položaju zaštite pruge.	Vrhovnoj komandi 16300 3. 8. 42.
K. 756 (Novigrad KI—FS) ¹¹⁸	— Ustanici odvrnuli šine, izazvavši ispadanje lokomotive i dva vagona vojničkog voza koji je dolazio iz Ogulina. Može se opraviti u toku dana. — Naša baterija gadala iz Gospića k. 756, gde je javljeno da se koncentrišu ustanici.	
Okupacije	— Hrvatske trupe, po odobrenju komande divizije „RE“, zauzele Vedro Polje (Gospic KI—FI), Divoselo (Novigrad KI—FS), Alanak (IH—EZ). ¹¹⁹	
K. 1197 (Cerknica UQ—BS) ¹²⁰	— Naše jedinice sukobile se sa ustanicima i rasterale ih, ubivši 26 ustanika i zaplenivši 5 pušaka. — Naše jedinice otkrile i uništile jedan logor partizana, zarobiši njih 49.	
Bakar	— Naše patrole ubile su u okolini jednog ustanika.	
Kastav	— Naša patrola izmenjala hice iz vatrenog oružja sa grupom ustanika. Patrola je upotrebila i ručne bombe. Nije bilo gubitaka.	
Senj	— Dva naoružana žandarma, ranije zarobljenici partizana u Podbilu (Ogulin ZN—AD), javila se našoj komandi garnizona.	
Tomislav-Grad	— Prema vestima žandarmerije u Pošušju, potvrdenim od 6. hrvatske divizije, partizani su ponovo zauzeli mjesto. ¹²²	Vrhovnoj komandi 16300 3. 8. 42.
Vesti	— Nekontrolisan izvor javlja o prolasku kroz Bradinu (Konjic RM—CM) partizanskih formacija koje su išle u pravcu Prozora. ¹²³ Potvrđeno je da je glavnina dalmatinskih partizana u zoni planine Biokova.	
Podgradina (Mostar NK—AB)	— Nepoznata lica izazvala eksploziju bombe na prozoru privatne kuće. Prouzrokovana mala šteta. Ustaška patrola rasterala, bez gubitaka, grupu ustanika.	
Delatnost vazduhoplovstva	— Avion u izvidanju zone Tomislav-Grad obasut jakom vatrom iz automatskog oružja u Gradini (Livno ZV—BN), Stipićevu (XI—CO) i D. Malovanu (XN—CS). U pla-	

2. 8. 42.

3	Komanda XI arm. korpusa	02/7629	2. 8. 42.	16293	3. 8. 42.	2. 8. u ranim ča- sovima
---	----------------------------	---------	-----------	-------	-----------	--------------------------------

2. 8. 42.

4	Komanda XVIII arm. korpusa	6830	2. 8. 42.	16294	3. 8. 42.	2. 8. 42.
---	----------------------------------	------	-----------	-------	-----------	-----------

1. 8. 42.

Vidi 8.

Vidi 8.

2. 8. 42.

	<p>menu okolina toga mesta. Kolona oko jednog bataljona, verovatno nemačka, u maršu prema severu.</p> <p>— U izviđanju primećeno da je Tomislav-Grad pust. Izbeglice idu u pravcu juga. PA otpor iz Kola (Livno ZT—CF).</p>	
Operacije	<p>— Divizija „Granatijeri“ stigla na drugu liniju; čelo Trava (2 km severoistočno od Čabra), Gotenica (8 km od Čabra), Grič (7 km j. istočno od Kočevja) i čisti zauzetu zonu. Uništen logor, streljan jedan ustanik, zaplenjene 2 puške i 300 metaka, jedan ustanik se predao.</p> <p>— Divizija „Kačatori“ čisti Petrovi¹²⁴—Grčarice (7 km zapadno od Kočevja). Nadene 4 puške, 470 metaka, eksploziv.</p> <p>— Divizija „Mačerata“, 81. bataljon crnih košulja i vod tenkova izvršili prođor na Malu Goru (6 km severno od Kočevja). Pružen jak otpor. Jedan ustanik ubijen i zaplenjeno njegovo oružje. Naši gubici: 2 mrtva (pripadnik crnih košulja i tenkista, usled prevrtanja tenka). Zaplenjena dva kamiona.</p> <p>— Ustanici su obasuli puščanom vatrom našu jedinicu.</p>	Vrhovnoj komandi 16300 3.8.42.
Kostanjevica		
Boban, Sv. Juraj (Split UK—BS = UK—BQ)	<p>— Ustanici u zasedi, u pećinama koje postoje u stenovitom brdu Sv. Juraj, obasuli vatrom našu četu koja je počela akciju protiv ustanika. Za njom je stigla druga četa, ojačana minobacačima i bacačima plamena. Ustanici izbegli opkoljavanje povukavši se na Muć (UK—CD). Naši gubici u mrtvima: 1 oficir, 3 vojnika. Ranjeni: 1 oficir, 3 vojnika. Nestao 1. Neprijateljski: dva mrtva, pet zarobljenih, od kojih 4 žene.¹²⁵</p>	Vrhovnoj komandi 16300 3.8.42.
Zona Kula na Pisku (Split VO—CM) Vlaka	<p>— Naše dve čete, ojačane vodom tenkova i jednim vodom minobacača, dejstvovalo su protiv ustanika u zasedi u šumi Vlaka, koji su napali. Akcija obustavljena usled pada mračka. Bez gubitaka.</p>	
Zona Lovreč (Makarska ZP—BL)	<p>— Izvršeno izviđanje. Iz prikupljenih vesti procizašlo da je zona ispraznjena sve do Prisoja (Livno ZV—CD). Ustanici uništili most kod Prisoja i uputili se najpre na brdo Tušnicu a zatim u zonu severno od Livna.</p>	

1. 8. 42.

31/1. 8.
42. noću
1. 8. 42.

2. 8. 42.

2. 8. 42.

5	Komanda V arm. korpusa	10371	3. 8. 42.	16352	4. 8. 42.	3. 8. 42. noću
---	---------------------------	-------	-----------	-------	-----------	-------------------

Isto

3. 8. u ra-
ne časova

Vidi 9.

3. 8. 42.

3. 8. u 8,30
časova
Noć uoči
3. 8. 42.

Zona Paljevine (Split VQ—CO)	— Vodena borba između ustanika, žandarma i hrvatskih pomagača. Nema vesti.
Seget (Šibenik SP—BN)	— Partizani napali i ranili našeg simpatizera, zatim se udaljili.
Marinje (500 m sever. od Ervenika)	— Naše jedinice uhapsile vlasnika kuće i članove porodice zato što su za vreme pretresa nadeli jugoslovenska puška, karabin i dva italijanska pištolja i razna municija. Kuća je zapaljena.
Zona Varivode (Šibenik QM—CZ)	— Četa 26. pešadijskog puka čistila je zonu i okolne šume na osnovu izveštaja da su naoružani ustanici ispaljivali metke iz vatrenog oružja. Rezultat negativan.
Operacije	— Formacije MVAC čiste dolinu Butušnice. Jedna grupa ide na Srb, druga je stigla u Tiškovac Gornji i nastavlja za Kaldrmu (Knin SN—EK) da bi se spojila sa grupom koja dolazi iz B. Grahova. ¹²⁶
Fužine—Lokve	— Ustanici izvršili vatrenu akciju protiv našeg ljudstva na zaštitu pruge. Oklopni voz 9 rasterao napadače. Naši gubici: jedan podoficir ranjen.
Žel. stražara 16 (Karlovac KI—AD) i Plaški	— Partizani napali železničku stražaru i istovremeno počeli borbu s posadom Plaškog. ¹²⁷
Oštarije (Ogulin XT—AR)	— Vojnici dislocirani u žel. stražari uspeli su delimično da se povuku prema tom mestu. Nedostaju 1 oficir i 10 vojnika. ¹²⁸
Žel. stražara 337 (Ogulin XV—AP)	— Ustanici napali ljudstvo za zaštitu stanice. Napad odbijen uz sadejstvo artiljerije koja je tukla partizane na brdu Bogdanov (XT—AR). Naši gubici: 3 ranjena. Oklopni voz 10 nije intervenisao zbog prekida pruge. Upućena četa na kamionima, koja je produžila za Košare (XV—AD), gde je javljeno o aktivnosti ustanika koji su zapalili skretničarsku kućicu u železničkom čvoru Oštarije. ¹²⁹
Km. 567 (Ogulin ZP—BH) ¹³⁰	— Ustanici prekinuli prugu u blizini mesta. ¹³⁰
Čovići (Senj XV—GM)	— Radnički voz obasut vatrom automatskog oružja: 1 mrtav, 1 ranjen.
	— MVAC se u zoni sukobila sa grupom partizana, koji su pretrpeli neutvrđene gubitke. Antikomunisti: 2 mrtva, 2 ranjena.

Vrhovnoj
komandi
16360 4. 8. 42.

Isto

2. 8. noću

Vidi 9.

2. 8. po
podne

6	Komand VI arm. korpusa	12670	3. 8. 42.	16353	4. 8. 42.	2. 8. 42.
---	---------------------------	-------	-----------	-------	-----------	-----------

7	Komanda XI arm. korpusa	02/7642	3. 8. 42.	16354	4. 8. 42.	
---	----------------------------	---------	-----------	-------	-----------	--

8	Komanda XVIII arm. korpusa	6876	3. 8. 42.	16355	4. 8. 42. Vidi 4—16.	3. 8. 42. 3. 8. 42.
---	----------------------------------	------	-----------	-------	----------------------------	------------------------

Vidi
4—22. 3. 8. 42.

3. 8. ujutro

3. 8. ujutro

Janjče (Gospić IH—FX)	— Ustanici gadali stanicu radi uz-nemiravanja, bez rezultata.	
Karlovac	— Ustanici pucali na hrvatsku baru-tanu.	
K. 891 (Sušak VK—BH) ¹³²	— Ustanici u blizini kote napali auto-kolonu s civilnim internircima koji su dolazili iz Gerova. Intervenci-jom naših jedinica s tenkovima na-padači su naterani u bekstvo. Čišćenje u toku. Naši gubici: mrtvi: 2 oficira, među kojima kapetan 2. pešadijskog puka, 9 vojnika. Ra-njeni: 2 šofera. Civilni gubici: 7 ra-njenih, 21 nestao. Ustanici: 4 mrtva utvrđeno. ¹³³	
Šujica i Livno	— Zauzeti od strane partizana. Ustaška posada u Šujici (jedna četa) po-vukla se prema garnizonu Posušje, dobila je naredenje da pruža otpor do poslednjeg čoveka. Partizanske snage u zoni Tomislav-Grad—Du-vanjsko polje dostižu navodno oko 3000 ljudi. ¹³⁴	
Operacije ¹³⁵	— Divizije „Granatijeri” i „Kačatori” čiste zonu s obe strane dostignute linije. Izviđačka grupa upućena u zonu Markovec (UN-CQ) da bi iznenadila bandu koja se reorgani-zuje. U čišćenju zaplenjeno: 1 puš-komitaljez, 30 pušaka, municija i razni materijal. Pet ustanika se predalo a 4 zarobljena, od kojih 2 ranjena i 2 žene.	Vrhovnoj komandi 16360 4. 8. 42.
Vlaka (Split VO—ČM)	— Naša kolona koja je nastavila dejstvo protiv ustanika ponovo je ospo-sibila put Sinj—Vaganj. 1 ranjen.	Vrhovnoj komandi 16360 4. 8. 42.
Vaganj (Prevoj)	— Ustanici otvorili vatru na utvrđenje, koje je pružilo otpor i nateralo na-padače da se povuku. Jedan naš poginuo.	
Zona Studenci—Aržano (Livno ZT-BQ=ZP-BS)	— III/26. peš. puk izvršio izviđanje. Ponovo potvrđeno da je zona do Prisoja (Livno (ZV-CD) napušte-na. U toku je akcija oko Livna i Tomislav-Grada.	
Zona Rupotina (UK—UM—BS —BQ)	— Naša četa čistila je zonu, zapalivši kuće ustanika i njihovih pomaga-ča. ¹³⁶	
Dugi Otok	— Započete su operacije pažljivog čišćenja. Dosada bez rezultata.	

9 Komanda V 10427 4. 8. 42. 16431 5. 8. 42. 4. 8. 42. u
arm. korpusa 10 sati

4. 8. 42.

Vidi 5. 5. 8. 42.

3. 8. 42.
Noć uoči

4. 8. 42.

Noć uoči
3. 8.
Noć uoči
4. 8.

Vidi 4. 8. 42.
5—13.

4. 8. 42. u
18 časova

10 Komanda VI 12720 4. 8. 42. 16432 5. 8. 42.
arm. korpusa

11 Komanda XI 02/7671 4. 8. 2. 16433 5. 8. 42. 4. 8. 42.
arm. korpusa

12 Komanda XVIII 6930 4. 8. 42. 16434 5. 8. 42. 4. 8. 42.
korpusa 4. 8. 42.

Vrata (Sušak VM-AV)	— Ustanici uz nemiravali stanicu. Ranjen 1 civil.	Vrhovnoj komandi 16440 5. 8. 42.
Utvrđenje 16	— Naši gubici: 5 ranjenih, 2 nestala. Izgubljeno: 1 puškomitrailjer, 2 puške. Ustanici: 1 mrtav i zaplenjena jedna puška. ¹³⁷	
Zona Presika Debeli Vrh (Sušak VS-AX)	— Jedinice 73. peš. puka iz Delnica i Lokava čistile zonu. U Delnicama se komandi posade javila dva naoružana desertera.	
Košare (Ogulin XV-AP)	— Četa na kamionima stigla u mesto bez incidenta. Utvrđenje je juče davalo otpor napadima pretrpevši gubitke od nekoliko lako ranjenih. ¹³⁸	
Tounj (Ogulin XV-AR)	— Ustanici napali naše ljudstvo za obezbeđenje stanice, bez rezultata.	
K.756 (Novigrad KI-FG)	— Izvršeno artiljerijsko gadanje iz Divosela, u sadejstvu sa akcijom hrvatskih jedinica, na kotu gde su se ustanici spremili za odbranu ¹³⁹ .	
Melnice (Senj ZR-CU)	— Ustanici prekinuli put blizu mesta. U toku su opravke.	
Brlog (Senj XL-GU)	— Ustanici otvorili vatru na ljudstvo XV bersaljerskog bataljona u blizini raskršća. Našim reagovanjem i intervencijom artiljerije iz Žute Lokve napadači su rasterani.	
K. 891 i zona Kupari ¹⁴⁰	— Povodom napada nastavljena je represivna akcija u zoni. Streljano 28 pomagača ustanika.	
Dol Mali (Sušak US-AR)	— Naoružani partizani (njih oko 50) zaustavili, u blizini mesta, dva autobusa u službi Plase – Crikvenica. Partizani zadržali: 2 žandarma, 2 hrvatska vojnika, šofera civila. Zaplenili namirnice, zapalili autobuse. Naše jedinice koje su intervenisale iz Hreljina i Kraljevice uspele da spasu jedan autobus od potpunog uništenja.	
	— Ništa novo	
¹⁴¹		Vrh. komandi 16440 5. 8. 42.
Zona Drniš	— Kamion u pratnji auto-kolone Knin – Zadar prevrnuo se na 11 km od D.: 1 mrtav, 7 ranjenih.	Vrhovnoj komandi 16440 5. 8. 42.
Izviđanja	— Trupe iz naših garnizona izvršile akcije čišćenja malih razmara u zonama: Kaštela (7 km zapadno od Splita), Imotski i Krželji (18 km istočno od Omiša), ne naišavši ni na šta.	

4. 8. 42.

13	Komanda V arm. korpusa	10474	5. 8. 4.	16481	6. 8. 42.	Noć uoči 3. 8.
						Noć uoči 5. 8.
						5. 8. 42.
			Vidi 17.			5. 8. 42.
						4. 8. po podne
						Noć uoči 5. 8. 42.
						4. 8. 42.
						Noć uoči 5. 8. 42.
					Vidi 9.	5. 8. 42.

Dugi Otok	<ul style="list-style-type: none"> — Za vreme čišćenja u okolini k. 338, Vela Straža (Dugi Otok ZT-DE) ubijeno lice koje se nije zaustavilo na pozive. Između k. 88 i 148, istočno od Vele Straže nađen logor sa 48 lica, velikim delom žena i dece, izbeglica iz Iža. Streljano 6 lica za koje je utvrđeno da su pomagači. Prema prikupljenim vestima, mladići sposobni za oružje, pošto su iskricali članove porodica i izbeglice u blizini k. 88, severno od Stražice (ZV-DE), otišli su motornom barkom u nepoznatom pravcu.¹⁴² 	Vrhovnoj komandi 16500 6. 8. 42.
Žel. stražara 344 (Ogulin) XN-AT) ¹⁴³	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici su napali našu patrolu, ali se ona oslobođila, nateravši napadače u bekstvo i ne pretrpevši gubitke. 	
Utvrđenje Sv. Petar (Ogulin XN-AT)	<ul style="list-style-type: none"> — Partizani napali našu jedinicu za nadzor, koja je pri tom imala sedam ranjenih. Pruživši otpor naterala je napadače u bekstvo, nanevši im neutvrđene gubitke. — Patrola za nadzor uklonila paklenu mašinu postavljenu pod šine. — Partizani napali ta tri mesta. Iz Mrkopljaja (Ogulin VU-AV) upućena jedinica 58. bataljona crnih košulja, četa ustaša i žandarma. Naknadno vesti.¹⁴⁵ 	
Km. 612. (Sušak VN-AT) ¹⁴⁴ Sungeri, Begovo Razdolje	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici pucali na naše jedinice u pokretu iz Brinja za Prokike. Intervencija bersaljerske čete naterala napadače u bekstvo. 	
Sedlo Klanac (ZV-GZ)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici izvršili vatrenu akciju u zoni koja je tučena artiljerijskom vatrom iz Žute Lokve. Čišćena zona Goraci i razoren 10 kuća, streljano 16 ustanika koji su se odmetnuli u šumu i zaplenjena stoka. 	
Zona Gusić polje i Goraci ¹⁴⁶ (UK-BU)	<ul style="list-style-type: none"> — U cilju represalija izvršeno je čišćenje. U sukobu sa ustanicima koji su pokušali da postave zasedu ubijeno 9, zarobljeno 40, po proveravanju, i streljana 32. — Ustanici obasuli paljbom iz vatrenog oružja i ručnim bombama našu patrolu za nadzor, koja je reagovala i načerala napadače u bekstvo. 	
Izvor Kupe (Sušak VK-BL)	<ul style="list-style-type: none"> — U toku su čišćenja iz Platka i Lividrage (UQ-BF) prema Gerovu. Razoren naselja Pasloče, Krasicevica, Kovačev [Laz], Okrug, koja su primila učesnike u akciji protiv auto-kolone. 	
Karaula 21 (Sušak UQ-AV)		
Čišćenje		

14 Komanda VI
arm. korpusa 12780 5. 8. 42. 16482 6. 8. 42. 4. 8. 42.
noću

Vidi 27. 4. 8. po
podne

5. 8. noću

5. 8. 42.

15 Komanda XI
arm. korpusa 02/7696 5. 8. 42. 16483 6. 8. 42. 5. 8. 42.

16 Komanda
XVIII arm.
korpusa 6965 5. 8. 42. 16484 6. 8. 42.
Vidi
8—20. 4. 8. 42.

5. 8. noću

5. 8. 42.

17 Komanda V
arm. korpusa 10511 6. 8. 42. 16551 7. 8. 42. 5. 8. 42.

Vidi
13—41. 5. 8. 42.

Rama—Prozor (PL-CF)	— Ustanici puščanom vatrom uzne-miravalni naše stražare bez rezultata. Svetlosni signali neprijatelja koji je rasteran našom vatrenom akcijom. — Ustanici napali, u blizini mesta, naš kamion koji je doturao vodu. Neprijatelj rasteran reakcijom, s neutvrđenim gubicima. U toku je izvlačenje kamiona. Naši gubici: 4 mrtva i 4 ranjena od 13 iz prat-nje. ¹⁴⁷	Vrhovnoj komandi 16500 6. 8. 42.
Paklina (Mostar KI-AN)	— Ustanici napali, u blizini mesta, naš kamion koji je doturao vodu. Neprijatelj rasteran reakcijom, s neutvrđenim gubicima. U toku je izvlačenje kamiona. Naši gubici: 4 mrtva i 4 ranjena od 13 iz prat-nje. ¹⁴⁷	
Štikovica (Dubrovnik RD-FT)	— Pripadnici Kr. finansijske straže koji su se uputili na lice mesta, usled pokušaja krađe, obasuti mećima iz pušaka. Reakcijom napadači su oterani.	
Tomislav-Grad	— Bombardovan avionima, pošto je javljeno o sastanku partizanskih voda.	
Operacije . . . ¹⁴⁸		Vrh. komandi 16500 6. 8. 42.
Zona Vaganj k. 942	— Naše jedinice iz utvrđenja izvršile izviđanje prema Sinju. Drum pust do krivine južno od šume kod Vla-ke. Ustanici reagovali sa k. 942 (Split VO-CM). U 5 časova utvrde-nje obasuto jakom vatrom auto-matskog oružja a u 10 časova na-padnuto. Napad odbijen. Inter-venisao avion mitraljiranjem i tuče-njem malim bombama. Ustanici u 11,30 časova obnovili napad, s poja-čanjima. Upućen u pomoć iz Sinja jedan vod od 100/17, koji je pucao na k. 1155 i 1201 (Split VQ-CM). Istovremeno naredena operacija radi povlačenja posade Vaganj. ¹⁴⁹	Vrhovnoj komandi 16500 6. 8. 42.
Makarska	— Ustanici izvršili neuspeli atentat na predsednika opštine i logornika.	
Dugi otok	— Nastavljeno čišćenje. U blizini k. 212, Ripnjak (Zadar ZR-DL) nađe-na zapaljena šuma. Marš zamoran i spor.	
Km 512. (Karlovac KH-AV)	— Ustanici odvrnuli nekoliko šina, zbog čega je iskočila lokomotiva putničkog voza koji je dolazio iz Zagreba. Upućen oklopni voz 10 iz Ogulina. — Posle dolaska naših jedinica, parti-zani napustili mesto pošto su zapalili pilanu, školu, više kuća i odveli sobom 15 koje civila koje žandarma. Nadeno 17 leševa i 5 ranjenih civi-la. Prema obaveštenjima, ustanici pretrpeli gubitke od 30 mrtvih. Mi nismo imali gubitaka.	Vrhovnoj komandi 16570 7. 8. 42.
Sungeri—Razdolje		

4. 8. 42.

6. 8. noću

Vidi 25.

5. 8. 42.

6. 8. noću

5. 8. 42.

5. 8. 42.
ujutro

6. 8. 42.

18	Komanda VI arm. korpusa	12840	6. 8. 42.	16552	5. 8. 42.	6. 8. 42.
----	----------------------------	-------	-----------	-------	-----------	-----------

19	Komanda XI arm. korpusa	02/7730	6. 8. Vidi 26—31.	16553	7. 8. 42.	6. 8. 42.
----	----------------------------	---------	-------------------------	-------	-----------	-----------

20	Komanda XVIII arm. korpusa	7022	6. 8. 42.	16554	7. 8. Vidi 16—24.	6. 8. 42.
----	----------------------------------	------	-----------	-------	-------------------------	-----------

Vidi 24.

6. 8. 42. u
5,30 čas.

5. 8. po
podne

6. 8. 42.

Plase i Mrkopalj	— Javio se jedan naoružani partizan dezerter a 5-og u Mrkoplju dva bivša žandarma, od kojih jedan naoružan, koji su potegli od ustanika.	
Vojnovac (Karlovac IH-AL)	— Naše ljudstvo za zaštitu pruge napadnuto od 6 ustanika, koji su brzom reakcijom odbijeni.	
Lipovo Polje (Senj XP-FX)	— Oko 300 raznih hrvatskih vojnika započelo operaciju u zoni. Hrvati: 4 mrtva, 1 ranjen. ¹⁵⁰	
Žabica (Gospić IH-FI) Lički Novi (IH-FI)	— Partizani zapalili nekoliko kuća i izazvali smrt pet osoba i nekoliko grla stoke. Drugi napad na mesto odbili mesni hrvatski elementi, posle čega su ustanici zapalili 7 kuća. ¹⁵¹	
Glavica (Ogulin XV-BH) Kalje (Samobor MH-CK) Bribir (Sušak VO-AL)	— Za vreme izviđanja uhapšena sumnjiva lica. — Ustanici savladali hrvatsku posadu i ubili 5 žandarma, zarobili 16. ¹⁵² — Naša jedinica teško ranila i zarobila jednog ustanika.	
Zona Visočnik i Glavatičevo	— Naše jedinice MVAC nastavljaju akciju čišćenja. Ubijeno 6 partizana, zaplenjen razni materijal, među kojim: 11 pušaka, 3 pištolja. Gubici MVAC: 5 ranjenih, 3 nestala. Bataljon MVAC snabdeven iz vazduha.	Vrhovnoj komandi 16570 7. 8. 42.
Ulica (Knin SR-EH)	— Izviđanja i obaveštenja saglasno javljaju o jakoj koncentraciji partizana.	Vrhovnoj komandi 16570 7. 8. 42.
Vaganj	— Napad je hrabro zaustavljen i odbijen. Ustanici su u 17,30 časova prekinuli paljbu. Upućena su pojačanja, koja su se smestila u zoni u cilju zaštićavanja povlačenja posade. Gubici uporišta: 1 mrtav, 11 ranjenih, 2 nestala. Ustanici: 9 mrtvih, 4 ranjena, koji su streljani.	Vrhovnoj komandi 16570 7. 8. 42.
Zadvarje – Zagvozd	— Banda od oko 70 ustanika napala je hrvatsku žandarmeriju u Zagvozdu. Za pojačanje je upućena četa crnih košulja, koja u 10,20 još nije bila stigla, usled prekida druma u Žeževici i Grabovcu (Makarska ZN-BH-ZP-BP). ¹⁵⁴	Vrhovnoj komandi 16570 7. 8. 42.
Sinj — Hrvace	— Ustanici su posekli nekoliko telegrafskih stubova. Linija je popravljena.	
Milna (Brač)	— Nepoznata lica su iz opštine odnela regrutne spiskove, hrvatsku zastavu i pisaču mašinu. ¹⁵⁵	

6. 8. 42.

5. 8. noću

21	Komanda V arm. korpusa	10550	7. 8. 42.	16611	8. 8. 42.	Noć uoči 5. 8.
----	---------------------------	-------	-----------	-------	-----------	-------------------

Noć uoči
7. 8.
6. 8. 42.

6. 8. 42.

6. 8. 42.

22	Komanda VI arm. korpusa	12899	7. 8. 42.	16612	8. 8. 42.	" 7. 8. 42.
----	----------------------------	-------	-----------	-------	-----------	----------------

6. 8. u
16,30 ča-
sova

6. 8. 42.

7. 8. 42.

Vidi
24-8-30.

7. 8. 42.
po podne

Dugi otok	— Završeno je čišćenje na severnom delu. Rađeno je na približavanju stanovništva, koje je najpre bilo ne-poverljivo a zatim naklonjeno. Situacija se ponovo normalizovala. U Mljetski logor internirano je 35 lica od begunaca sa otoka Iža. ¹⁵⁶	
Hramina (Žirje NM-CO)	— Puškaranje između patrole za nadzor i nepoznatih lica, koja su se izgubila. Naši gubici: 1 ranjen (voda patrole).	
Blata — G. Dubrave	— Ustanici su napali našu stražu na stanicu. Reagovanjem napadači su odbijeni.	Vrhovnoj komandi
Gomirje	— Isto	16620 8.8.
Stražara 23 (Ogulin LI-GZ)	— Ustanici su vatrom iz automatskog oružja napali putnički voz. Jedan ranjen.	
Zona Pinterka (Cerknica VH-BN)	Čišćena su i zapaljena sela Brezovci i Skednari (VK-BN), gde su primeni tragovi nedavnog prolaska ustanika.	
Ledenice (Ogulin VU-AL)	— Našem detašmanu predala su se dva partizanska deztertera s jednom puškom, a jedan se nenaoružan predao Komandi garnizona.	
Senj		
Zona Visočica planina	— Naše formacije MVAC nastavljaju široke akcije čišćenja. Ubijen jedan partizan. Uhvaćen kontakt s nemačkom jedinicom u Dobropolju. ¹⁵⁷	Vrhovnoj komandi 16620 8.8.
Šurmanci—Dretelji (PL-AL=PI-AI Mostar)	— Putnički voz Mostar—Metković iskočio je iz koloseka usled prevelike brzine. Ložač je poginuo, devet teško ranjeno, među kojima dva naša vojnika, 30 lakše ranjeno. Saobraćaj je prekinut, kako se smatra, za jedan dan.	
Zavalta (Mljet NM-SU)	— Dva ustanika su juče ubila ustaškog vođu i odnela pušku.	
Vuči do (Trebinje UM-FI)	— Nađen jedan italijanski puškomitrailjer sa 40 metaka.	
Livno—Tomislav-Grad	— Avion je u Livnu osmotrio grupu kuća u plamenu. Mitraljirane su ustaničke grupe u oba mesta. ¹⁵⁸	

23 Komanda XI
arm. korpusa 02/7755 7. 8. 42. 16613 8. 8. 42.

7. 8. 42.

Noć uoči
7. 8.
7. 8. 42.
7. 8. 42.

24 Komanda
XVIII arm.
korpusa 7058 7. 8. 42. 16614 7. 8. 42. 6. 8.
ujutru

Vidi
20—28. 7. 8. 42.

Noć uoči
8. 8.

Vidi 22. 7. 8. 42.

Operacije¹⁵⁹

— Od 16.7. do 6. 8. Gubici ustanika: mrtvih 333, streljanih 486, predalo se 365 — ukupno 1184. Zaplenjeno: 324 puške, jedan mali top, 3 mitraljeza, 17 puškomitraljeza, 11 minobacača, 61262 metka, 12 mitraljescih redenika, 75 puškomitraljescih šaržera, 229 mina, 204 kg eksploziva, 2000 detonatora. Uništeno: 3 skladišta namirnica, 42 logora sa odbrambenim uređajima, 60 izolovanih baraka, 2 bolnice, jedna pekara, 273 razne zgrade. Prikupljena stoka: 275 grla. Razni materijal: 3 automobila, tri kamiona, sedam motocikla, 100 bicikla, telefonske žice 11.000 metara, 40.000 cigareta, 73 sanitetska sandučića, 3 telefona.

Naši gubici: mrtvih: 3 oficira, 33 podoficira i vojnika. Ranjenih: 5 oficira, 87 podoficira i vojnika.¹⁶⁰

— Prilikom čišćenja u zoni „Granatijeri“ uništena su tri logora i zaplenjeno 5000 metaka i mnogo materijala. Streljano je 15 ustanika, od kojih jedan voda. Tri su se predala sa oružjem.

— Ustanici su iz automatskog oružja pucali na pojaz, ranivši nam trojicu.

— Ustanici su pucali na našu posadu.

— Ustanici su napali odeljenje stalne straže na južnom ulazu u tunel. Našim reagovanjem napadači su naterani u bekstvo. Naši gubici: jedan ranjen.

Stična (VS-CZ)**Ratež (XR-CO)
Semić (XN-GZ)****Zona severno od
Segeta (Šibenik
SP-GR-BQ)****Vaganj****Klis****Sinj (za Livno)**

Vrhovnoj komandi
16620 8.8.

Vrhovnoj komandi
16620 8.8.

— Grupa kr. karabinijera s vodom crnih košulja bataljona toskanskih skvadrista u toku izviđanja bila je izložena vatri iz pištolja od strane ustanika. Našim reagovanjem ubijena dvojica. Uhapšena su tri sumnjiva lica.

— Posada je povučena. Materijal je stigao u Sinj. Odstupanje se nastavlja.

— Naša posada primetila je svjetlosne signale sa severnih padina Sv. Petra (Split UM-BQ), kojima je odgovoren iz Rupotina (UK-BQ). Postavljene su zasede.

— Došao je hrvatski kapetan koji je u Livnu umakao zarobljavanju. Izveštava da se hrvatski garnizon u Livnu predao ustanicima posle nekoliko časova borbe. Iz kuća je pušcano na hrvatske trupe.

Vidi 7. 8. 42.
20—32.

7. 8. 42.

25	Komanda V arm. korpusa	10586	8. 8. 42.	16661	9. 8. 42.	7. 8. u 22 časa
----	---------------------------	-------	-----------	-------	-----------	--------------------

7. 8. noću

7. 8. 42.

Vidi 17.

26	Komanda XI arm. korpusa	02/7787	8. 8. 42.	16663	9. 8. 42.	8. 8. noću
----	----------------------------	---------	-----------	-------	-----------	------------

7. 8. noću

7. 8. noću

Vidi 31. 8. 8. 42.

Zadvarje — zona Zagvozd	— Jedna četa posade u Zadvarju čistila je zonu Zagvozd. Ustanici su se povukli na Biokovo. Hrvatski gubici: 1 mrtav (šumar); njegova žena, jedan ustaški narednik i jedan žandarm su ranjeni.	
Omiš — Stobreč	— Povodom vesti da partizanska banda namerava da se sa Braća prebaci na Mosor (Omiš VK-VS-BL) izvršeno je noćno patroliranje obalom.	
Stražara 6 (Ogulin XV-AL)	— Ustanici su odvrteli dva raspona šina. Naša patrola ih je iznenadila i naterala u bekstvo. Pruga je popravljena u 9,45 časova 8. 8. 42. ¹⁶¹	Vrhovnoj komandi 16700 9. 8.
Stražara 339 (XR-AR)	— Naša patrola — iz II bataljona XXVI sektora granične straže — rasterala je jaku ustaničku grupu koja je, pošto je zapalila stražaru, nastojala da prekine prugu. ¹⁶²	
Zona V grupacije granične straže	— Streljana su tri partizana zarobljena prethodnih dana, među kojima jedan kapetan bivše jugoslovenske vojske.	
Dupolski vrh (Senj XT-FR) Metlika (XV-FR)	— Hrvatska odeljenja, uz podršku našeg voda 75/27 iz Klanca i Studenaca, izvršila su prodore prema ovim mestima, nailazeći na jak otpor partizana. Gubici Hrvata: 2 mrtva i 6 ranjenih. Nisu utvrđeni gubici neprijatelja. ¹⁶³	
K. 627 (ZR-BQ) ¹⁶⁴	— Partizani su izvršili jaku vatrenu akciju s ivice šume. Našim reagovanjem napadači su oterani. Naši gubici: tri ranjena.	Vrhovnoj komandi 16770 9. 8.
S. Vid i Sela (VU-CZ=ZI-CZ)	— Ustanici su pucali iz pušaka na naše posade.	
Zona Gorenje (VU-CD)	— Jedinice za zaprečavanje napadnute su s tri strane. Reagovanjem, koje je trajalo tri i po časa, oterani ustanici-napadači. Na osnovu iskaza ustanika koji su se ranije predali pronadeno je 20 pušaka i municija.	
Radatovići (XV-CF)	— Ustanici su izvršili žestok napad na našu posadu, koja je izdržala ne pretrpevši gubitke. Kao represalije, zapaljeni su Sekulići i Bojanja Vas (XV-CF-CD), usled čega je došlo do mnogobrojnih eksplozija sakrivene municije.	
Št. Jernej (IH-CQ)	— Ustanici su na posadu otvorili žestoku vatru iz automatskog oružja.	

8. 8. 42.

Vidi
19—31.

8. 8. 42.

8. 8. 42.

8. 8. 42.

8. 8. 42.

27	Komanda VI arm. korpusa	12960	8. 8. 42.	16662	9. 8. 42. Vidi 30.	8. 8. 42.
----	----------------------------	-------	-----------	-------	-----------------------	-----------

8. 8. 42.
8. 8. 42.

8. 8. 42.

Vidi 14

Zona Lož	<ul style="list-style-type: none"> — Naše jedinice su uništile logor baraka, ubile jednog ustanika, a drugog ranile. Streljano je 11. Dvojica su se predala s puškom i municijom. Zaplenjeno: 4 goveda, 6 bicikla. 	
Iška dolina	<ul style="list-style-type: none"> — Manevarska grupacija nastavlja čišćenje zone Mačkovec, Mokrec i Iška dolina. U sukobu sa dve ustaškičke patrole zaplenjeni su jedna puška i jedan motocikl. Predalo se 12 ustanika. 	
Birčna Vas — Uršna Sela Gaberje (XT-CM)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici su otvorili vatru na grupu za zaštitu pruge. — Vazduhoplovstvo je bombardovalo mesto, izazivajući eksplozije u pogodenim kućama. Obaveštajac je bio javio da u selu postoje velika skladišta municije. 	
Operativni ciklus	<ul style="list-style-type: none"> — Izvršena su izviđanja i čišćenja jakim snagama u zoni ograničenoj dolinom Kupe, između Broda i Starog Trga i linijom Kočevska Reka, Mozelj (10 km južno od Kočevja). Takođe je čišćena šumovita zona Črnomelj — Semič. 	
Visočica (Konjic SN-BS) i okolina Hrvatski izveštaji ¹⁶⁵	<ul style="list-style-type: none"> — Partizani su napali bataljon MV AC Nastavljaju se žestoke borbe u zoni Čolakovića Dolovi. Kolona MVAC nadire prema Dilaveruši (SN-BU). Hrvatska posada iz Studenog Vrela (Livno XT-BQ) obaveštava da su partizanske grupe, za koje jejavljeno da se nalaze u Roškom Polju — Bukovici — k. 1215, itd. u pokretu prema Posušju (Makarska XV-BL).¹⁶⁶ Grupa Cavenica¹⁶⁷ navodno se sastoji od 400 partizana, uključujući žene i decu koji ih prate. Verodostojan izvor javlja da su prošlih dana nemačke trupe koje su došle iz Sarajeva navodno operisale u pravcu Visokog (Konjic SN-DE), stigavši 6-og u Tarčin (RQ-CM). U toku borbe Nemci su zarobili i streljali 300 partizana.¹⁶⁸ 	Vrhovnoj komandi 16700 9. 8.
Mostar — Sarajevo Mostar — Dubrovnik	<ul style="list-style-type: none"> — Drum je bezbedan i prohodan. — Železnički saobraćaj opet normalno funkcioniše. 	
Knin — Rajotini ¹⁶⁹	<ul style="list-style-type: none"> — U blizini mosta koji se popravlja pronađena je mina. Uklonjena je. 	
Pakline	<ul style="list-style-type: none"> — Obaveštajci tvrde da su u toku napada na kamion-cisternu ustanici imali pet mrtvih i devet ranjenih.¹⁷⁰ 	

28	Komanda XVIII arm. korpusa	7090	8. 8. 42. Vidi 32.	16664	9. 8. 42.	7. 8. 42.
			Vidi 24—32.		7. 8. 42.	
					8. 8. 42.	
					8. 8. u 11 časova	
29	Komanda V arm. korpusa	11619	9. 8. 42.	16715	10. 8. 42.	9. 8. 42.
					8. 8. po podne	
					8. 8. po podne	
					7. 8. 42.	
					7. 8. 42.	
30	Komanda VI arm. korpusa	13015	9. 8. 42.	16716	10. 8. 42. Vidi 34.	8. 8. u 8,30 časova
				Vidi 22—38.	8. 8. 42.	
					Vidi 27—34.	

Marino brdo -Marinkovci (Drvar UK-DT) Vaganj -- Sinj	<ul style="list-style-type: none"> — Partizani su napali antikomunističku formaciju na Marinom brdu, koja se povukla u Marinkovce.¹⁷¹ — Utvrđeno je da neprijatelj ima još 37 mrtvih. U 24 čas u Sinj su, bez incidenta, stigle trupe posade i jedinice za zaštitu. Ustanici su pokušali da izdaleka ometaju operacije evakuisanja.¹⁷² 	Vrhovnoj komandi 16700 9. 8.
Latković (Makarska ZN-BF) Vazduhoplovstvo	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici su prekinuli drum za Zagvozd na dužini od 9 metara i na dubini od 1,50 m. — Naselje Vrlika i drumovi koji vode sa istoka i juga: ničeg naročitog. Livno i drumovi pored njega gotovo su pusti. Ne primećuje se više mnogo stoke u ravnici južno od Livna. 	
Stražarnica 68 (Gospic LI-FL) ¹⁷³	<ul style="list-style-type: none"> — Velik broj ustanika napao je našu patrolu za nadzor, koja je imala sledeće gubitke: 1 oficir mrtav, 1 vojnik ranjen, 2 nestala.¹⁷⁴ 	Vrhovnoj komandi 16730 10. 8.
Javornik — Rudopolje Javornik — Lič. Jesenica	<ul style="list-style-type: none"> — Eksplozijom mine izbačen je iz šina splitski voz.¹⁷⁵ — Usled eksplozije mine iz šina je iskočio teretni voz. Radi popravljanja poslati su hrvatski radnici s četom 74. peš. puka. Naši gubici: dva ranjena.¹⁷⁶ 	
Novi	<ul style="list-style-type: none"> — Dva nenaoružana partizana (dezertera) prijavila su se našoj komandi garnizona. — Prijavila se žena koju su ranije zabilili ustanici. 	
Drivenik	<ul style="list-style-type: none"> — Prijavila se žena koju su ranije zabilili ustanici. 	
Stari Grad (Omiš UQ-AN)	<ul style="list-style-type: none"> — Prema vestima hrvatskog garnizona, oko 30 partizana napalo je hrvatsku žandarmeriju i razoružalo žandarme. Telefonske veze su prekinute. Iz Dubrovnika je krenuo detašman, praćen torpiljkom, radi uspostavljanja reda.¹⁷⁷ 	Vrhovnoj komandi 16730 10.8.
Livno	<ul style="list-style-type: none"> — Verodostojan izvor javlja da 70 ustaša i 20 Nemaca, koji su se zabarikadirali u prostorijama direkcije rudnika, još pružaju otpor. — Komanda 6. hrvatske divizije javlja da je pritisak partizana na Posušje opao i da su hrvatski elementi stigli na liniju Brišnik — Mandino Selo (XP-BU=XV-CD), gde se utvrđuju. 	
Posušje (Makarska XV-BL)		

Vidi 9. 8. 42.
27—38.

31 Komanda XI 02/7811 9843 16717 10. 8. 42. 8. 8. 42.
arm. korpusa

8. 8. 42.

Vidi 26.

8. 8. 42.

8. 8. 42.

8. 8. 42.

Vidi 8. 8. 42.
26—35.

8. 8. 42.

8. 8. 42.

Područje Visočica
planina

— Kolona MVAC stigla je u zonu Blatačko jezero (između Konjica i Kalinovika). U sukobu s partizanima u zoni Mededa imala je dva mrtva i dva ranjena. Partizani su imali sigurno 8 mrtvih i veći broj zarobljenih. Zarobljenici izveštavaju da oko 600 ustanika, razbijenih našom akcijom, odstupaju prema severu, dok grupa od 100 partizana ide prema Kalinoviku u nameri da se predra. Iz istog izvora doznaće se da u zoni navodno ima devet italijanskih zarobljenika.¹⁷⁸

Operacije

Zona k. 832
(ZR-BN)¹⁷⁹

Št. Jernej
(PH-CQ)
Babino Polje
(UQ-BZ)

Zona Črvionik
(TN-CO)

Zona Mokrec
— Mačkovec

Iška dolina

Polhovgradec

Zona Sobočevo
(TP-CU)

- Čišćena je zona između okupirane linije, reke Kupe i zone pozadine. U D. Poljanama uništena je kuća zamenika komandanta 3. partizanskog bataljona. Gonjena je ustanička patrola — ubijena su dvojica i streljana trojica. Zaplenjeno.: pištolj, 500 metaka, automobil, tri motocikla, 1 bicikl, razni materijal. Nastavlja se čišćenje zone Kupa — Veliki vrh (VK-CF), zone Jelenov Hrib (VM-CD) i grebena Kočevsko podgorje — k. 933 (VQ-CD) i Ledenik (VS-BZ).
- Naše jedinice sukobile su se sa ustanicima i ubile dvojicu. Zaplenjeno je: pet konja, 4 pištolja, oko 100 metaka i razni materijal. Naši gubici: 2 ranjena.
- Reakcijom naše posade ustanicima su naneti gubici od 9 mrtvih.
- Pokretna grupa vodila je borbu sa ustanicima i ubila sedmoricu. Zarobljene su dve komunistkinje.
- Antipartizanska patrola oterala grupu ustnika, koja je ostavila dve puške, metke i razni materijal.
- Predala su se još dva ustanika sa oružjem i deset lica koja su izjavila da pripadaju komunističkoj radnoj četi.
- Kolona Đelormi [Gelormi]¹⁸⁰ oterala je ustanike. Zarobljeno je 27 ustanika a streljao ih je 85. bataljon crnih košulja.
- Ustanici su iz automatskog oružja pucali na našu posadu.
- Čišćena je zona i pronađeni su trgovci nedavnog prolaza ustanika. Predala su se sedmorica koja su tamo ostala.

Vrhovnoj
komandi

16730 10. 8.

32 Komanda XVIII. arm. korpusa 7234 9. 8. 42. 16718 10. 8. 42. 9. 8. 42.

Vidi 28. 9. 8. 42

Vidi 9. 8. 42.
28-44.

9. 8. 42.

Vidi 9. 8. 42.
24-40.

9. 8. 42.

9. 8. 42.

9. 8. 42.

9. 8. 42.

9. 8. 42.

33 Komanda V 10650 10. 8. 42. 16787 11. 8. 42. 8. 8. 42.
arm. korpusa Vidi 37.

9. 8. noću

Pribudić — Zrmanja (Knin RD-DX)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici su zapalili jednu minu, koja je prekinula železničku prugu između ova dva mesta. Opravljena je. — Formacije MVAC usled ustaničkog pritiska, napustile su položaje na Marinom brdu (Drvar UK-DT) i povukle se u Marinkovce (UH-DT), a one iz Kijana (Knin QM-QO) i Crnog vrha (QM-EK) povukla su se u Gračac. 	Vrhovnoj komandi 16703 10. 8.
Vaganj	<ul style="list-style-type: none"> — Dva pešaka za koje je javljeno da su nestali vratili su se istog dana u jedinicu. — Javljenje je o koncentraciji 300 ustanika. 	
Roško Polje (Livno XL-XN) Zadvarje	<ul style="list-style-type: none"> — Žandarmi i pomoćne grupe iz Zagvozda, koje su napali ustanici, javili su se jutros posadi pošto su napustili selo. Stanovništvo je takođe napustilo selo.¹⁸¹ 	
Supetar na Braču	<ul style="list-style-type: none"> — Tri naoružana lica napala su poreski ured. Devet nameštenika predalo je napadačima 24.000 kuna, a sat kasnije prijavili su što se desilo.¹⁸² 	
Gaćezezi (Žirje PN-CQ)	<ul style="list-style-type: none"> — Patrola čete bataljona „Vespi“ iz Zatona sukobila se sa ustanicima, koji su nakon puškaranja nestali. Uhapšene su 4 žene koje su bile sa ustanicima. Zaplenjene su odeća, namirnice i municija. 	
Otok Murter — Prosika (OI-CQ)	<ul style="list-style-type: none"> — Bataljon crnih košulja skvadrista „Milano“, u službi nadzora, pucao je na motorni čamac u kome su bili 6 muškaraca i 2 žene, svi naoružani, koji su odgovarali na vatru. — Vod kr. karabinijera, formirana četa bataljona „Milano“ i dve grupe MVAC u vezi sa izveštajem o prisustvu ustaničkih grupa, čistili su zonu. Operacije su u toku. — Oko 200 hrvatskih vojnika i milicionera, razbijenih u Livnu, sakupljeno je u garnizonu Imotski i upućeno u Posušje. 	
Kamenica (Karlovac IH-AP)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici su napali hrvatsku posadu. Hrvatske jedinice, upućene iz Ogulina radi pojačanja (po odobrenju naše komande sektora), vratile su se, pošto su naišle na jak otpor. Pretrpele su sledeće gubitke: 1 rannjen i 16 zarobljenih, među kojima jedan oficir.¹⁸³ — Ustanici su otvorili vatru na naše ljudstvo na položaju, koje je pružilo otpor. Usled reagovanja, protivnik je oteran. Naši gubici: jedan mrtav. 	Vrhovnoj komandi 16800 11. 8.
Brod Moravice (Ogulin ZP-BH)		

9. 8. noću

9. 8. 42.

9. 8. 42.

Noć uoči
10. 8.

Vidi 37.

9. 8. uveče

9. 8. ujutru

Vidi 37.

10. 8. u
8 časova

10. 8. 42.

9. 8. 42.

34	Komanda VI arm. korpusa	13050	10. 8. 42.	16788	11. 8. 42.	10. 8. 42.
----	----------------------------	-------	------------	-------	------------	------------

Vidi
30—62.

10. 8. 42.

Plase	— Patrola za nadzor, jedan kilometar dalje od stanice, uklonila je minu koja je bila postavljena pod šine.	
Košare	— Povodom izveštaja o prisustvu znatnih ustaničkih snaga namjeravaju da vrše diverzije na pruzi, za čišćenje zone su poslati: četa LIV bataljona crnih košulja, vod minobacača 81, vod oružja 75/13 i oklopni voz 10. Rezultat je bio negativan.	
Musulinski Potok (Ogulin XL-AR)	— Otvorena je artiljerijska paljba na mesto, koje verovatno predstavlja zbrorno mesto diverzanata.	
Vojnovac (Karlovac IH-AL)	— Ustanici su napali naše ljudstvo za zaštitu pruge. Reagovanjem napadači su oterani.	
Stražarnica 29 (Gospić MH-GU) ¹⁸⁴	— Ustanici su napali stražaru, ali su odbijeni. Naši gubici: dva ranjena.	
Pisarovina (Zagreb QK-BS)	— Ustanici kcji su došli iz zone Goranci napali su mesto. Zagreb je poslao pojačanja. U toku je izviđanje zone Ozalj i Lipa. ¹⁸⁵	
Lepenice (Sušak VH-AX) Mrzla Vodica	— Ustanici su napali našu auto-kolonu sa drvima za Intendanturu. Našim reagovanjem, nakon žestoke borbe, oterani su napadači. Započeto je čišćenje prema Mrzloj Vodici i došlo je do sukoba sa ustaničkim snagama. Neprijatelju su naneti gubici od 10 mrtvih i zaplenjen je jedan mitraljez. Naši gubici: poginuli 1 oficir i desetak vojnika. Broj ranjenih nije preciziran. Kasnije je precizirano: 1 oficir i 14 vojnika poginuli, a 12 ranjeno. ¹⁸⁶	
Pogled (Sušak US-BH)	— U blizini je pronađen i uništen logor. Ubijena su 4 ustanika i zaplenjeno je oružje.	
Senj	— Prijavila su se dva pomoćna žandarma koji su pobegli iz ustaničkog zarobljeništva.	
Treća zona ¹⁸⁷	— Jedinice MVAC nastavljaju čišćenja. Dva bataljona stigla su do Dramiševa (Nevesinje SL-BH). Jedan bataljon čisti zonu Borovi Do (SL-BL).	Vrhovnoj komandi
Posušje	— Situacija je i dalje nepromenjena.	16800 11. 8.
Zona jugozapadno od Trebinja	— U toku je čišćenje zone Pridvorci — Bihovo, Zgonjevo, a posada Huma čisti zonu Goleša, Mijoniće, Petroviće.	

Vidi
30—38.

10. 8.
ujutru

35 Komanda XI 02/7829 10. 8. 42. 16789 11. 8. 42. 10. 8. 42.
arm. korpusa

9. 8. 42.

10. 8. 42.

Vidi 31.

10. 8. 42.

36 Komanda XVIII 7170 10. 8. 42. 16790 11. 8. 42. 10. 8. 42.
arm. korpusa

10. 8. 42.

10. 8. 42.

Stari Grad na Hvaru	— Dve ojačane čete iskrcale su se ne nalazeći na teškoće. Poznata epizoda svodi se na komunističku demonstraciju 300 lica i na poneki hitac iz puške. Žandarmi koji su dopustili da budu razoružani bez otpora još se nalaze u mestu.	Vrhovnoj komandi 16800 11. 8.
K. 933 (VQ-CD) ¹⁸⁸ Ledenik (VS- BQ) Čišćenja	— U toku čišćenja uništene su 4 barake i ispitana je kraška jama, gde su pronađeni leševi četvorice muškaraca i dveju žena. ¹⁸⁹ U zoni između okupacione linije i reke Kupe zarobljeno je i streljano 13 ustanika, među kojima dve vode. U zoni Predgrad (Stari Trg ZT-ZN) zapaljene su tri barake i pronađen je razni materijal. Čišćena je zona Jurjevica (VK-CK) i streljana su 4 ustanika. U Ribnici su streljana dva ustanika. Uhvaćene su dve žene i dva maloletnika ispod 18 godina, koji su u svom vrftu prikivali jednu pušku i tri sanduka municije.	
Ratež (XR-CO)	— Ustanici su automatskim oružjem napali posadu Kr. finansijske straže. Borba je trajala dva sata. Ni nismo imali gubitaka.	
Št. Jošt	Gubici neprijatelja: 1 mrtav. Zaplenjene su tri puške i municija. ¹⁹⁰	
Zona Mačkovec — Iška	— Ustanici su iz automatskog oružja pucali na jedinicu za zaštitu. U čišćenju koje je usledilo jedinica MVAČ imala je jednog ranjenog.	
Straža za zaštitu pruge Hudo, Ponikve i Ribnica	— Zarobljeni ustanici izjavljuju da se partizanska organizacija u zoni nalazi pred slomom. Ono malo preživelih iz bandi lutaju izgladneli po šumama, održavajući je jedino pretnjama smrću i osvetom nad članovima porodice od strane voda.	
Divulje (4 km sever-ist. od Trogira)	— Ustanici su otvorili puščanu paljbu, bez ikakvog rezultata.	Vrhovnoj komandi 16800 11. 8.
Zadvarje — Imotski	— Dve čete skvadrističkog bataljona čistile su zonu na severozapadu i na njih je pucano iz vatrenog oružja. Naši gubici: 1 mrtav. U pećini su pronađeni lovačka puška, pištolj i 4 bicikla.	
Grabovac (Makarska ZP-BF)	— Ustanici su prekinuli telefonsku liniju i srušili 42 stuba.	
	— Izgleda da je 150 partizana zauzelo mesto. ¹⁹¹	

10. 8. 42.
ujutru

Vidi 40.

9. 8. 42.

37 Komanda V 10699 11. 8. 42. 16827 12. 8. 42. Vidi 33.
arm. korpusa

Vidi 41.

10. 8. po
podne

11. 8.
ujutru
Vidi 33. 11. 8. 42.

Noć uoči
10. 8.
Vidi 33.

Zona Smrdeljski
gaj (Šibenik
QO-CZ)

K. 240
(CZ-RH)¹⁹²

Gradina, Lukov-
njak, Petrim,
Jagodnje

Stražara 29

Stražare 32 i 33
(Gospic MH-
MK=GS)

Raduč (Novi Grad
OI-EU)
Kamenica

Zona Novi Grad

Mrzla Vodica

- Dve čete 29. bataljona „M“ i četa bataljona „Diaz“ s vodom tenkova i antikomunističkom grupom, pod komandom komandanta bataljona „Diaz“, čistile su zonu, za koju je obaveštajac javio da se u njoj nalazi grupa ustanika sa automatskim oružjem, smeštena u jednoj jaruzi u šumi.
- Na k. 240 dve komunističke izvidnice, nakon nekoliko hitaca iz pušaka, nestale su prema severu sa drugih 20 lica. U jaruzi, tluzu kote, nađeno je: 18 vunenih čebadi, 20 kg sirove vune, 6 vunenih kaputa, 20 kg soli, 200 kg kukuruza, 90 kg raži, 6 povesna vune, 2 testere. Zarobljena je jedna žena, rodaka poznatog komunista koji se krije, i poslata je kr. karabinijerima u Kistanje. Akcija se nastavlja prema samostanu Sv. Arhandel (RK-CZ).
- Formacijska četa skvadrističkog bataljona „Milano“ čistila je zonu, ne naišavši na ustanike o kojima je bilojavljeno.

Vrhovnoj
komandi

16840 12. 8.

- Naši gubici: 2 ranjena, 4 nestala (od kojih su se trojica vrtili razoružani u Lič. Jesenicu. Izgubljen je jedan puškomitrailjer i 4 puške.
- Eksplozijom mine prekinuta je pruga, pa su iz šina iskočili lokomotiva i dva vagona putničkog voza. Ustanici su napali voz i savladali otpor ustaške pratnje, koja je pri tom izgubila komandanta. Ranjeno 8 civila, poginulo 10. Naše jedinice, poslate iz Plaškog i Vrhovina, oterale su ustanike i sprečile zaplenjivanje oružja, municije i raznog materijala koji se nalazio u vagonima i bio određen za hrvatsku posadu u Kninu. Popravljanje pruge je u toku.¹⁹³
- Naša patrola, sukobivši se s partizanima, imala je jednog ranjenog.
- Ustaničke snage savladale su hrvatski garnizon.¹⁹⁴
- Ustanici su pljačkali. Naše čišćenje bez rezultata.
- Našim gubicima treba dodati: zapaljeni kamionet i nekoliko kamiona. Neprijatelj je izgubio jedan puškomitrailjer, jednu pušku i jedan pištolj.
- Kao represalije zapaljeno je nekoliko kuća u Mrzloj Vodici i streljana su 4 simpatizera.¹⁹⁵

10. 8. 42.

38 Komanda VI 13100 11. 8. 42. 16828 12. 8. 42. Vidi 30.
arm. korpusa

Vidi 30. 11. 8. 42.

11. 8. 42.

11. 8. 42.

Vidi
34—42. 11. 8. 42.
11. 8. 42.

11. 8. 42.

39 Komanda XI 02/7853 11. 8. 42. 16829 12. 8. 42. 11. 8. 42.
arm. korpusa

11. 8. 42.

Ladvić (Sušak VM-AN)	— Vojnik X grupacije granične straže, koji se samovoljno udaljio iz svoje jedinice, napadnut je i ubijen. Proveravanja su u toku.	
Livno	— 8-og u 11 sati ustanici su napali sedište nemačke Direkcije rudnika. Opkoljeni su se predali. Partizani su upotrebili i top. Ustaški gubici: 35 mrtvih i 15 ranjenih. Nemački inženjer Jorijo, direktor rudnika, sreski načelnik i ustaški poručnik Joku zarobljeni su. Ove vesti su doneli hrvatski vojnici koje su ustanici zarobili, a koji su zatim pobegli.	Vrhovnoj komandi 16840 12. 8.
Visočica	— Bataljon MVAC završio je čišćenje i vratio se u svoje sedište.	
Metković	— 2 bataljon 94. peš. puka čistio je zonu jugoistočno od mesta, između Neretve i Krupe. Stanovništvo je mirno.	
Zona južno od Vrgorca	— Pripadnici MVAC i naša ojačana četa kontrolisali su zonu Radović i naselja Plana, Paklina, Tolići, Vina (Makarska KI-AN). Uvhvaćeno je stotinjak sposobnih muškaraca koje su MVAC prepoznali kao partizane ili simpatizere. Proveravanja su u toku. — Čišćena je zona. Mirno. Ničeg ne-normalnog.	
Trebinje — Hum	— Detašman od dve ojačane čete iskrcao se na otok Hvar i bez otpora zauzeo Stari Grad. Započeo je čišćenje otoka.	
Stari Grad	— Bombardovana je šuma Gradina (Livno XP-CF), PA odbrana pogodila je dva aparata, ali ih nije oštetila. Izvidanje zone severozapadno od Ljubuškog i tučenje malim bombama grupa ljudi koji su se sakrivali.	
Delatnost vazduhoplovstva		
Št. Jošt (SP-DL)	— Ustanici su vatrom uz nemiravali seljake na poslu. Reagovanjem naše jedinice za zaštitu i pripadnika MVAC napadači su oterani.	Vrhovnoj komandi 16840 12. 8. 42.
Čišćenja	— Vrše se u zoni Kočevje i Črnomelj. Uništeni su mnogi logori i barake, zaplenjeni su oružje, municija, eksploziv, velika količina lekova, stoke i raznog materijala. Pronadeno je 25.000 lira, vlasništvo opštine Sodražica, koje su ustanici bili odneli. Naneti su gubici: 6 mrtvih i 125 interniranih. Nismo imali gubitaka.	

40 Komanda XVIII arm.
korpusa 7218 11. 8. 42. 16830 12. 8. 42. 11. 8. 42.
Vidi
32—44.

Noć uoči
10. 8.

Vidi 36. 11. 8. 42.

11. 8. 42.
po podne

11. 8. 42.

Vidi 44. 11. 8. 42.

41 Komanda V arm. korpusa 10735 12. 8. 42. 16877 13. 8. 42. Vidi 37.

11. 8. 42.

12. 8. noću

Šestanovac, Gra-bovac, Zagvozd (Makarska BN-ZL)	— 11. bataljon 26. pešadijskog puka s četom lakih tenkova počeo je čišćenje zone Šestanovac—Grabovac, stigavši u Grabovac i isturivši tenkovske delove do Zagvozda. U zoni vlada mir. 4 km dalje od Grabovca veliki prekid.	Vrhovnoj komandi 16840 12. 8.
Gata — Terzić	— Partizani su prekinuli drum za Split na području Gata (VK-VM-BL) i drum Omiš—Zadarje u mjestu Terzić (VQ-BF).	
Kota 240 i zona Man. Krka (Šibenik RK-CZ) ¹⁹⁶	— U Man. Krku je upućen vod lakih tenkova da spreći eventualno bekstvo preko reke Krke ustanika raspršenih prilikom uzbune koju su dala dva stražara. Trupe su izvršile čišćenje zone, bez rezultata.	
Tvrđava Sv. Ivan (Šibenik Q-CK)	— Straže na bloku severno od tvrđave zaustavile su dva lica koja su imala sumnjičivo držanje. U njihovoj blizini nadeno je 60 ručnih bombi bivše jugoslovenske vojske i 39 metaka za pištolj. Uništeni su streljački položaji koji su primećeni u blizini. Pomenuta lica streljana su posle ispitivanja.	
Krka — Ocestovo (Knin SI-DL)	— Posada iz Radučića i antikomunistička grupa iz Pađena čistili su zonu. U Ocestovu uhapšeno je 6 simpatizera i jedna žena za koju se smatra da je ustanički kurir.	
Livno	— Izvršeno je vazduhoplovno izviđanje u cilju rekognosciranja sedišta nemačke Direkcije rudnika. Sedište je pusto.	
Stražare 32 i 33 između Javornika i Rudopolja	— Gubicima o kojima je javljeno treba dodati: jedan naš mrtav i tri ranjena. Izgleda da je ustaška pratnja savladana (njih oko 30), partizani su oplačkali putnike i odveli neke mladiće.	Vrhovnoj komandi 16900 13. 8.
K. 1019 (Gospić LI-GQ) ¹⁹⁷	— Pripadnici MVAC sukobili su se s partizanima, koji su imali mnogobrojno automatsko oružje, i naneli im gubitke od sedam mrtvih i velikog broja ranjenih. Gubici antikomunista: 3 mrtva, 2 ranjena, 1 puškomitrailjer i 2 puške. ¹⁹⁸	
Prokice — Brlog — Lički Novi (Senj ZT-GZ=XL-GU-XV-FI)	— Partizani su vršili, bez posledica, akciju uznemiravanja naših posada i hrvatskog detašmana u Ličkom Novom. Svuda su odbijeni.	

Vidi
17—49.

11. 8. 42.

11. 8. 42.

Noć uoči
12. 8.
Vidi 49. 12. 8.
ujutru

11. 8. 42.

11. 8. 42.

11. 8. 42.

12. 8. 42.

42	Komanda VI arm. korpusa	13145	12. 8. 42.	16878	13. 8. 42.	Vidi 38 i 46.
----	----------------------------	-------	------------	-------	------------	------------------

12. 8. 42.

**Begovo Razdolje
(Ogulin ZL-AV)**

— Hrvatski gubici: mrtvi: 2 žandarma, 2 pomoćna žandarma, 4 civila. Ranjeni: 1 pomoći žandarm, 2 civila. Zarobljeni: 11 žandarma, 5 pomoćnih žandarma i 7 civila. Izgubljena je 21 žandarmerijska puška. Nastavljene su akcije čišćenja rekognosciranja duž slovenačke granice.

**Zona brda Grič
i Jesenje (Karlovac IH-AP-AN)
Gomirje (Ogulin
XI-AX)**

— Izvršena je artiljerijska paljba, jer je javljeno o koncentraciji ustanika.

Fužine

— Ustanici su pucali na putnički voz. Ranjeni: hrvatski žandarm i jedna žena. Našim minobacačima oterani su napadači.

**Modruš (Ogulin
XR-AI)**

— Ustanici su, bez posledica, pucali na naselje.

**Jelenje (Sušak
UO-BL)**

— Hrvatski detašman napale su jake ustaničke snage, koje su zapalile poštanski ured. Naknadno ćemo izdati saopštenja.¹⁹⁹

**Pogoreli [veliki]
(Cerknica UO-BN)
Lisina (Cerknica
UM-BN)
K. 1289 (Sušak
UM-BL)²⁰¹**

— Uništen je logor 109, koji je nedavno napušten. Jedna žena je ubijena, druga zarobljena ranjena, kao i datilografkinja s mašinom. Ustanici su pobegli prema staroj granici.²⁰⁰

— Uništen ustanički logor.

— U blizini mesta ubijena su dvă ustanika i zarobljeno je jedno lice.

— Pronađen je i uništen logor. Ubijeno je 5 nenaoružanih ustanika i naooružani voda iz Kastva, kod koga su nađeni dokumenti i prevratničke brošure.²⁰²

**Stari Grad na
Hvaru**

— Nastavljaju se čišćenja. Situacija je samo prividno mirna. Veliki deo stanovništva pomagao je poznatu akciju komunista. Javne funkcije su upražnjene. Elementi koji žele red traže stalno prisustvo italijanske posade.

Vrhovnoj
komandi
16900 13. 8. 42.

Velaluka — Vis

— Ustanici su sa dve barke napali mortorni jedrenjak „Duchs“ („Dux“), koji je prevozio 60 kvintala ulja iz Velaluke (Korčula) za Vis. Teret je izgubljen. U zoni se nalazi torpiljarka koja proverava i traga radi repre-salija. Povodom sporazuma s vojno-pomorskom komandom Dalmacije naredio sam rekviriranje plovila u pomenutom mestu i ograničavanje ribolova samo na strugo kontrolisane zone.²⁰³

**Stari Grad,
Jelsa, Hvar**

43 Komanda XI
arm. korpusa 02/7886 12. 8. 16879 13. 8. 12. 8. 42.
Vidi 47.

12. 8. noću

12. 8. 42.

12. 8. 42.

12. 8. 42.

12. 8. 42.

12. 8. 42.

12. 8. 42.

Vidi 47.

Noć uoči
12. 8.

12. 8. 42.

44 Komanda
XVIII arm.
korpusa 7248 12. 8. 42. 16880 13. 8. 11. 8. 42.
Vidi
40—48.
12. 8. u 5
časova

Vidi 48. 12. 8. 42.

Velika Loka (UM-CZ)	— Ustanici su otvorili vatru iz pušaka na našu patrolu. U toku je čišćenje. Naši gubici: jedan vojnik nestao.	
Sv. Jernej (IH-CQ)	— Ustanici su otvorili žestoku paljbu na našu posadu. Živo reagovanje.	
M. Gradišće (XI-CQ)	— Ustanici su iz pušaka pucali na našu patrolu.	
Mali Vrh (ZV-CQ)	— Ustanici su iz automatskog oružja otvorili vatru na našu patrolu.	
Rovte (SN-BE)— Rep (SP-TH)	— Jedinice posade čistile su zonu Rep. Ubijena je naoružana žena, uništene su barake uredene za odbranu i pronađena je municija. Naši gubici: 1 mrtav.	
Kočevje (uporište)	— Ustanici su iz šume i naselja pucali na uporište iz pušaka. Predala su se dva ustanika s tri puške.	
Borovnica i Padež	— Iz blizine naselja Borovnica ustanici su pucali na našu jedinicu blizu Padeža. Pronađene su dve puške.	
St. Jošt	— Jedinica MVAC zarobila je 5 ustanika s ratnim materijalom i predala ih našim trupama, koje su ih streljale.	
Uršna Sela — Birčna Vas (XI- CF=KL-GK)	— Ustanici su odvrnuli železničke šine i prouzrokovali iskakanje lokomotive, prtljažnog vagona i teretnog vagona koji je prevozio hrom iz Albanije za Aostu. Istovremeni nad ustanika naneo je pratnji iz 72. peš. puka sledeće gubitke: 1 mrtav, 4 ranjena, 7 nestalih. Poginuo je jedan slovenački železničar.	
Mirna, Trgebniye i Sv. Lovrenc	— Ustanici su pucali na voz dok je prolazio kroz pomenuta mesta.	
Grabovac — Zagvozd	— II bataljon 26. peš. puka popravio je drum koji je na više mesta bio prekinut i u podne je stigao u mesto. Utvrđeni su veliki prekid druma u visini prevoja Svaguše (Makarska ZR-BF). Iz Grabovca bataljon je krenuo za Zagvozd, a ispred njega su išli laci tenkovi, koje su, kad su stigli do sedla, žestokom vatrom napali ustanici, koji su zauzeli položaje na okolnim padinama. Tenkovi su odmah reagovali a isturena četa bataljona vrši pokušaj opkoljavanja. Naši gubici: dva ranjena. Gubici ustanika nisu utvrđeni.	Vrhovnoj komandi 16900 13. 8.
Gornji Seget	— Jedinica 68. toskanskog skvadrističkog bataljona čistila je zonu u cilju ugušivanja aktivnosti partizana koji se nalaze u zoni. Zapaljene su kuće simpatizera i uhapšena su dva sumnjiva lica.	

12. 8. 42.

12. 8.

Vidi
40—32—48.

12. 8. 42.

45 Komanda V 10771 13. 8. 16937 14. 8. 13. 8. 42.

13. 8. 42.

Vidi 49. 13. 8. 42.

12. 8.
ujutru

13. 8. 6,30
časova

12. 8. 42.

46 Komanda VI 13200 13. 8. 42. 16938 4. 8. 42. 13. 8. 42.
arm. korpusa Vidi
42—50.

47 Komanda XI 02/7917 13. 8. 16939 14. 8. 42.
arm. korpusa

Gorica (Novigrad LI-DL)	<ul style="list-style-type: none"> — Nakon što je prenoćila, formirana četa skvadističkog bataljona „Milano“ čistila je zonu i pretresla naselja Brkić (LI-DH), Sikovo — Oštřicev Stan (MH-DE), Vrbica (MH-DE) i okolne šumovite zone, ali nije naišla na tragove ustanika. 	
Gošići (Žirje QH-DE)	<ul style="list-style-type: none"> — Puščana vatra između patrole 29. bataljona „M“ i ustanika, koji su se izgubili. 	
Vaganj—Livno	<ul style="list-style-type: none"> — Zona je tučena malim bombama i mitralijirana. Rekognoscirano je naselje Livno. 	
Zona Price (Senj XN-GU)	<ul style="list-style-type: none"> — Formacije MVAC iz Otočca vodile su borbu sa ustanicima, koji su verovatno imali pet mrtvih. 	Vrhovnoj komandi 16950 14. 8.
Zona Lešće (Senj XV-GM)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici su napali četiri hrvatska vojnika, ranili jednog a trojicu zabiljili. Na lice mesta su poslata ambulantna kola s pratinjom. 	
Krišpolje (Ogulin XL-AR)	<ul style="list-style-type: none"> — Partizani su napali mesto i zapalili nekoliko kuća. Žandarmi su se zbarikadirali u školi. Poslate su dve čete XV bersaljerskog bataljona i jedna ojačana crnokošuljska četa, koje su u blizini naselja naišle na znatan otpor. Žandarmi su kapitulirali u toku noći. Naši gubici: dva mrtva i osam ranjenih. Neprijateljski gubici nisu utvrđeni.²⁰⁴ 	
618 km (Sušak VK-AT) ²⁰⁵	<ul style="list-style-type: none"> — Patrola granične straže za nadzor osuđetila je napad odstranjujući minu koja je imala deset kila eksploziva. 	
Moravice, 560 km (Ogulin ZT-BF)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici su izvršili sabotažu na pruzi. Lokomotiva koja je dolazila iz Moravica iskočila je iz koloseka a zatim je napadnuta puščanom paljicom. Mašinovoda je ranjen. Pruga je opravljena u 10,30 časova. 	
Tisovac (Sušak VK-BD)	<ul style="list-style-type: none"> — U zoni nam je otpor protivnika naneo gubitke od dva ranjena. 	
Starigrad	<ul style="list-style-type: none"> — Situacija normalizovana. Uhapšeno 5 lica osumnjičenih za komunističku delatnost. Civilne vlasti ponovo postavljene. Rasterani žandarmi ponovo pozvani na dužnost i prinudeni da saraduju. 	Vrhovnoj komandi 16950 14. 8. 42.
Vrbovska (Omiš UQ-AP)	<ul style="list-style-type: none"> — Čišćena zona. Nikakav neprijateljski akt. 	Vrhovnoj komandi 16950 14. 8.

... 206

48 Komanda XVIII arm.
korpusa 7281 13. 8. 42. 16940 14. 8. 42. 13. 8. 42.
Vidi
44—52.

Vidi 13. 8.
44—60.

Noć
13. 8. 42.

13. 8. 42.

13. 8. 42.

13. 8. 42.

Vidi 44.

49 Komanda V arm. korpus 10805 14. 8. 42. 16991 15. 8. 42. Vidi
45—53.

14. 8. 42.

Vidi 41. 14. 8. 42.

Vidi 41—65. 14. 8. 42.

13. 8. 42.

Zagvozd	<ul style="list-style-type: none"> — Bataljon 26. puča stigao u Zagvozd i prebacio se 3 km na istok i jugoistok od mesta. Prešao više prekida ceste. U naselju, koje su napustili ustanici, nadene jedan čovek ubijen, jedan žandarm i žena ranjeni. Kuća ustaše opljačkana. Obaveštajci uveravaju da su se ustanici, oko 300, naoružani, sa 18 žena, udaljili prema Metkoviću. Ponovo opravljena telefonska linija između Zagvozda i Zadvarja.²⁰⁷ 	Vrhovnoj komandi 16950 14. 8.
Gornji Seget	<ul style="list-style-type: none"> — Izviđački vod pretresao kuću gde je javljeno da ima skrivenog oružja. Ubijen jedan civil koji se nije pridržavao uputstava. 	
Supetar na Braču	<ul style="list-style-type: none"> — Stotinjak ustanika napalo kasarnu hrvatskih žandarma i finansa. Ustanici odbijeni uz sadejstvo naše granične straže. Ustanici odneli 5 pušaka iz kasarne hrvatskih finansa.²⁰⁸ Ojačana auto-kolona s namirnicama i municijom produžila za Zagvozd.²⁰⁹ — Partizani prekinuli cestu i posekli telefonske bandere. Opravljeno od strane naših jedinica prilikom čišćenja. 	
Krivi Dol, Posušje	<ul style="list-style-type: none"> — 59. bataljon crnokošuljaša izvršio izviđanje od Šestanovca do Lovreča. Stanovništvo mirno. 	
Zona Lovreč	<ul style="list-style-type: none"> — U zoni Livno primećena mnoga stada i više grupa od po 15 ljudi. Naselje skoro pusto. Na drumu Podhum—Tomislav-Grad primećeno mnogo ljudi i konja u pokretu za Tomislav-Grad. Primećena kolona komore na drumu Obrovac kod Vagnja. Tučeno malim bombama naselje Gornji Bitelić. 	
Vazduhoplovstvo		
Krišpolje	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici pretrpeli u sukobu 21 mrtvog — utvrđeno. 1 streljan.²¹⁰ 	Vrhovnoj komandi 17000 15. 8.
Brinje — Klanac	<ul style="list-style-type: none"> — Auto-kolona komandanta divizije „RE“ obasuta vatrom automatskog oružja kod Klanca. 	
Mrkopalj	<ul style="list-style-type: none"> — Javili se 3 žandarma i 6 civila koje su žandarmi pohvatili prilikom napada na Begovo—Razdolje. 	
Modruš	<ul style="list-style-type: none"> — Hrvatska posada juče savladana. Prema vestima žandarmerije Ogulin, pomenuta posada je bila jačine od 11 žandarma i 85 domobrana. — Ustanici izvršili gađanje radi uzne-miravanja, bez rezultata. 	
Plemenitaš (Ogulin ZV-BH)		

14. 8. noću

14. 8. 42.

13. 8. 42.

50 Komanda VI
arm. korpusa 13235 14. 8. 42. 16992 5. 8. 42. 14. 8. 42.
Vidi
46—54.

14. 8. 42.

14. 8. 42.

51 Komada XI
arm. korpusa 02/7939 14. 8. 42. 16993 15. 8.
Vidi 48—56.
14. 8. 42.
"

52 Komanda
XVIII arm.
korpusa 7326 14. 8. 42.
Vidi 60.

14. 8. 42.

Božići (Karlovac LI-AD) 595. km (Sušak VS-BD) ²¹¹	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici pucali na našu patrolu. Bez gubitaka. — Partizanska grupa napala patrole granične straže, koje su odmah reagovale nateravši napadače u bekstvo i zaplenivši jednu pušku, ne pretrpevši gubitke. — Ubijen jedan naoružani ustanik. 	Vrhovnoj komandi 17000 15. 8.
Pakleno (Sušak UK-BN)		
Otok Hvar	<ul style="list-style-type: none"> — Nastavlja se čišćenje otoka konvergentnim akcijama od Staroga Grada i Jelse. Nismo sreli neprijateljsko držanje. Uhapšeni sumnjivi. 	
Izviđanja—čišćenja	<ul style="list-style-type: none"> — U toku je izviđanje na itinereru Britvica—Bogozovci, Dvanci, Solde (Mostar NH-BH), Vukovo, Rakitno (NH-BL). Obimna izviđačka delatnost, čišćenja u zoni Bileća, Trebinje, Slano. 	
Vazduhoplovna	<ul style="list-style-type: none"> — Izviđanje šume Gradina. Primećene znatne partizanske formacije. Živa PA reakcija pogodila avion. Izvršeno gađanje malim bombama i mitraljiranje. Drugi avioni delovali zapaljivim bombama na pomenutu šumu, koja gori, i na jednu kuću za koju je utvrđeno da je partizanska komanda. 	
... ²¹²		Vrhovnoj komandi 17000 15. 8.
Imotski		Vrhovnoj komandi 17000 15. 8.
Zagvozd		
Studeno vrelo (Livno XP-VQ) Ivoševci (Knin RK-DH)	<ul style="list-style-type: none"> — Auto-kolona stigla u redu pošto je opravila jak prekid ceste u zoni Gudelji. Vratila se u redu jutros. II/26. peš. puka vršio izviđanje u zoni na 4 km južno od mesta gde izgleda da se nalazi komanda ustanika. Spunjene dve kuće ustaničkih snabdevača i informatora. U jednoj kući požar izazvao jaku detonaciju. Uzete za taoce žene informatora i uhapšeno sumnjivo lice. Izgleda da ustanici borave u zoni Tokalo (Makarska XI-AV). Bataljon je bio ojačan streljačkom četom i odeljenjem minobacača 45.²¹³ — Patrule partizana izgleda da su se povukle iz mesta. — Grupa antikomunista iz Kistanja zatvorila dva ustanička kurira i predala ih posadi, koja će vršiti saslušanje. 	

14. 8. 42.

53 Komanda V 10850 15. 8. 42. 17051 16. 8. 42. Vidi 49.

15. 8.
ujutro

Vidi 51.

14. 8. noću

15. 8.
ujutro
14. 8. 42.

Noć uoči
15. 8. 42.
14. 8.
ujutro

54 Komanda VI 13280 15. 8. 42. 17052 16. 8. 42. 15. 8. 42.
arm. korpusa Vidi 50.

15. 8. 42.

15. 8. 42.

Vazduhoplovna aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> — Bombardovani, tučeni malim bombama, mitraljirani Gljev, Gornji Bitelić (VH-CO), Bili Brig (VO-CK), Ugljane (VQ-BQ), gde je mitraljirano oko 30 ustanika koji su bežali pri pojavi aviona. Mnoge kuće zapaljene. 	
Krišpolje	<ul style="list-style-type: none"> — Prema verodostojnim izveštajima ustanici su imali još 19 mrtvih i mnogo ranjenih. 	Vrhovnoj komandi 17000 16. 8. 42.
Bukovlje (XI-AB) Ogulin)	<ul style="list-style-type: none"> — Nastavljena akcija sa bersaljerskim bataljonom i četom 1. peš. puka i 75. legijom crnokošuljaša, s podrškom artiljerije. Stiglo se i prošlo kroz Križ. Pod našim pritiskom protivnik se povukao na Jezerane, koje je zapalio. Utvrđeno postojanje jakih ustaničkih grupa. Naši gubici: 1 mrtav i 4 ranjena. Protivnički: 18 mrtvih, mnogi ranjeni, 15 zarobljenih i streљano. — Ustanici otvorili puščanu vatru na stanicu. Bez gubitaka. 	Vrhovnoj komandi 1700 15. 8.
Javornik (Gospić MH-GS)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici pucali na teretni voz između ta dva mesta. Jedan naš ranjen. — Otvorana vatra na mesto, gde je javljano za prisustvo ustanika. — Partizani prekinuli prugu. Opravljena u 13.30. — Partizani napali našu jedinicu dislociranu za zaštitu prolaska kolone sa drvima. Odbijeni uz intervenciju oklopljenih sredstava iz pratiњe. Naši gubici: 7 mrtvih, među kojima 1 oficir, 3 ranjena. Neprijatelj: 7 mrtvih utvrđeno. U toku čišćenje zone Tisovac (Sušak VH-BD).²¹⁴ 	
Stražare 32, 33 (isto)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici pucali na teretni voz između ta dva mesta. Jedan naš ranjen. 	
Salopeki (Ogulin XP-AR)	<ul style="list-style-type: none"> — Otvorana vatra na mesto, gde je javljano za prisustvo ustanika. 	
Ogulinski Hreljin —Sv. Petar	<ul style="list-style-type: none"> — Partizani prekinuli prugu. Opravljena u 13.30. 	
Jelov Breg (Sušak BK-BH)	<ul style="list-style-type: none"> — Partizani napali našu jedinicu dislociranu za zaštitu prolaska kolone sa drvima. Odbijeni uz intervenciju oklopljenih sredstava iz pratiњe. Naši gubici: 7 mrtvih, među kojima 1 oficir, 3 ranjena. Neprijatelj: 7 mrtvih utvrđeno. U toku čišćenje zone Tisovac (Sušak VH-BD).²¹⁴ 	
Otok Hvar	<ul style="list-style-type: none"> — Naše jedinice u upotpunjavanju prethodnih operacija čiste zonu Vrbovska (Omiš VK-AN). 	Vrhovnoj komandi 17060 15. 8.
Vazduhoplovna aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> — Bombardovana sela Katavići i Pivčevići (Makarska XR-AR), u Tomislav-Gradu i Gradini mitraljirane male grupe osoba. Tuče se malim bombama zona Gradina. 	
Izviđanje — čišćenje	<ul style="list-style-type: none"> — Zona Murde [Murge]: u toku je čišćenje u rudarskim zonama. Zona Mesina: zaključeno čišćenje zone Desna. Ništa nenormalno. Sadejstvom MVAC izvršeno izviđanje na itinererima Čapljina — Dretelj — Vasilji — Simovići, — Čapljina i Ljubuški — Vitina — Lošće — Kutac — Ljubuški, ništa novo da se javi.²¹⁵ 	

55 Komanda XI 02/7969 15. 8. 42. 17053 16. 8. 15. 8. noću
arm. korpusa

56 Komanda XVIII 7358 15. 8. 42. 17054 16. 8. 42. 14. 8. noću
arm. korpusa
14. 8. 42.

15. 8. 42.

Vidi 52. 14. 8. 42.

15. 8.
ujutro

57 Komanda V 10887 16. 8. 42. 17091 17. 8. 42. 16. 8. noću
arm. korpusa
Vidi 53.

Vidi 69. 15. 8. 42.

15. 8. 42.

58 Komanda XI 02/10319 16. 8. 42. 17093 17. 8. 42. 16. 8. 42.
arm. korpusa

Vrhovnoj
komandi
17060 16. 8.

Petrovići (Livno XT-BS) Imotski (vidi 52—60)	— Zapadno od mesta puškanje između hrvatskih patrola i partizana. — Stigla ustaška jedinica od 250 ljudi. Referiše da se u zoni zadržava nekoliko dana u očekivanju nastavljanja akcija na Tomislav-Grad.	
Vazduhoplov. aktivnost	— Bombardovani Gljev, Ugljane, tučeni malim bombama Gornji Bitelić, kuće i gradnje na ivici jugozapadno od Vještića gore. Avion obasut jakom PA vatrom i pogoden s tri metka ispaljena iz kuća u okolini Bračeva Dolca. Tučena malim bombama okolina naselja Brštanovo — Dugobabe, gde su primećene grupe ljudi.	
Iz Grabovca	— Baterija 105/32 tukla k. 1495—Oštari Vrh, k. 1302—Proždorac (Makarska ZR-BD) (ZT-AX), k. 1762—Sv. Juro (ZT-AX). Ista baterija tukla k. 1374 Studenca (ZT-AX), a zatim se vratila u Zadvarje.	
Javornik, stražara 39 (Gospić MH- SO), Jezerane. Stražara 344 (Ogulin XN-AT)	— Ustanici pucali, radi uznemiravanja, na stanicu i zapalili stražaru koju nisu posedali naši. Potvrden požar mesta koje su okupirali partizani. — Ustanici odveli hrvatskog čuvara žel. stražare.	Vrhovnoj komandi 17100 17.8. 42.
Zdenčina, Horvati (Samobor PN- CD-CF)	— Ustanici napali automatskim oružjem, između ta dva mesta, voz-cisternu koji je dolazio iz Zagreba. Od kompozicije od 24 vagona oštećeno 11, od kojih 10 opravljeni na mestu. ²¹⁷	
Zona zapadno od Mrzle Vodice	— U čišćenju uništen logor sa 500 ležaja savršeno opremljen i telefonska veza sa Mrzljom Vodicom. Za vreme sukoba ubijeno 10 partizana i zaplenjen 1 puškomitrailjer i 12 pušaka. Naden leš našeg poginulog. Naši gubici: 3 ranjena i 1 nestao. Zaplenjena znatna količina namirnica, municije, dokumenti. ²¹⁸	Vrhovnoj komandi 17100 17. 8. 42.

Vrhovnoj
komandi
17100 17. 8. 42.

59 Komanda VI
arm. korpusa 13320 16. 8. 42. 17092 17. 8. 42. 16. 8. 42.
Vidi
63—34.

Vidi 66. 16. 8. po
podne

60 Komanda
XVIII arm.
korpusa 7407 16. 8. 4. 17094 17. 8. 16. 8. noću
Vidi 56. Vidi 48. 16. 8. 42.

17. 8. u 2

Vidi 52.

61 Komanda V
arm. korpusa 10969 18. 8. 42. 17201 19. 8. 18. 8. noću
18. 8. noću

18. 8.
ujutro
17. 8. 42.

18. noću

Zona Tomislav-Grad	<ul style="list-style-type: none"> — Pojačani pritisak ustanika prinudio Hrvate da se povuku iz Roškog Polja ka Posušju i Imotskom.²²⁰ — Preko 50 ustanika napalo mesto nadzora kod telefonske kabine, sastavljenog od 4 naša vojnika, koji su se posle upornog otpora povukli na Orebić. Jedan mrtav. Brza intervencija jedinica iz Orebića i Korčule naterala napadače u bekstvo i sprečila sabotažu. U toku su proveđivanja.²²¹ 	
Gornji Seget	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici oborili oko 130 telegrafskih bandera na liniji Split—Zadar. Veza uspostavljena.²²² 	
Imotski (zona)	<ul style="list-style-type: none"> — Jedinice na kamionima, povodom ustaničke okupacije Aržana i Vinice, izvršile izvidanje iz Šestanovca i Imotskog. Kolone se sastale u Studencima. Pucano minobacačima 81 na Aržano i naneseni neučvrđeni gubici ustanicima. Jedinice se vratile u svoje baze. Ustanici isturaju patrole prema Studencima. Prema vestima partizana koga su zarobili žandarmi iz Studenaca, kolona ustanika sastoji se od crnogorskih elemenata, od 4 čete po 120 ljudi.²²³ 	
Vazduhoplovna aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> — Duž itinerera Brnaže, raskrsnica Mundić, zapaženi prolazak III bataljona 26. peš. puka na kamionima i izvidanje naselja Aržano, Vinica i obližnjih zemalja. Primećene grupe ljudi u pokretu prema Imotskom iz Studenog Vr. 	
Rudoploje (Gospić MK-GD)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici pucali, radi uznemiravanja, na našu stanicu i stražaru 38. 	Vrhovnoj komandi 17200 19. 8.
Tićevo (Ogulin XL-AX) G. Dubrave—Delnice	<ul style="list-style-type: none"> — Neprijatelj pucao, radi uznemiravanja, na naše utvrđenje kod tunela i na stanicu i položaj. Naši gubici: 1 ranjen. — Eksplozija paklene mašine izbacila iz šina teretni voz.²²⁴ — Auto-kolona obasuta vatrom iz pušaka. Reakcija naterala napadače u bekstvo. 	
Km 619 (Sušak VK-AT) Brezova Glava (Karlovac OI-ID)	<ul style="list-style-type: none"> — Voz koji je dolazio iz Generalskog Stola izbačen iz šina između ta dva mesta usled prekida pruge na odseku pruge poverenom hrvatskom nadzoru. Upućeni na lice mesta naš ojačani eskadron i naoružan hrvatski voz. 	
Generalski Stol—Zvečaj (Karlovac KI-AX) (NH-BE)		

62	Komanda VI arm. korpusa	13440	18. 8. 42.	17202	19. 8. Vidi 66 59, 34.	17. 8. u 12
63	Komanda XI arm. korpusa	02/10373	18. 8.	17203	19. 8.	18. 8. 42.
64	Komanda XVIII arm. korpusa	7510	18. 8. 42.	17204	19. 8. 42.	18. 8. 42.
						17. 8. 42.
						18. 8. 42.
						18. 8. 4--
					Noć uoči 17.	
						18. 8. 42.
						18. 8. 42.
65	Komanda V arm. korpusa	10922	17. 8. 42.	17151	18. 8. 42.	17. 8. 42.
					Vidi 49.	
					Vidi 62/7.	16. 8. 42.

Posušje	<ul style="list-style-type: none"> — Partizani zauzeli mesto koje su Hrvati prethodno napustili. Došli u Mostar 178 ustaša i 20 milicionera i hrvatskih vojnika, koji su se reorganizovali da bi dana 18.-og produžili pravcem Imotski, preko Čapljine.²²⁵ 	Vrhovnoj komandi 17200 19. 8.
Zona severoistočno od Vrgorca	<ul style="list-style-type: none"> — Zarobljeno nekoliko elemenata, među kojima jedan partizanski voda, 3 partizana i 7 pomagača. 	
Vazduhoplovna aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> — Izidanje potvrdilo okupaciju Posušja i užvisine na severu odakle se pojavila PA reakcija.²²⁶ 	
...	²²⁷	Vrhovnoj komandi 17200 19. 8.
Lovreć—Vinjani	<ul style="list-style-type: none"> — Partizani zauzeli mesto Lovreć²²⁸ i predec Vinjani. Žandarmi iz Lovreća pobegli u Zadvarje, otpratila ih u Provo jedinica crnokošuljaša. 	Vrhovnoj komandi 17200 19. 8.
Kuzmanići (Makarska ZI-BH) (Duare) ²²⁹	<ul style="list-style-type: none"> — XXIX bataljon „M“ prevozeći se kamionima iz Splita za Šestanovac obasut vatrom: 1 ranjen. 	
Oluić Staje (Livno ZP-ZR)	<ul style="list-style-type: none"> — Tučene baterijom 105/32, jer su okupirane od oko 150 partizana. 	
Lončari (Makarska XR-BL)	<ul style="list-style-type: none"> — Streljačka četa, ojačana, tukla minobacačima ustanike. 	
Trogir	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici oborili 50 bandera na željezničkoj pruzi Trogir—Marina i prekinuli podvodni kabl sa otokom Drvenikom. 	
Otok Kornat	<ul style="list-style-type: none"> — Izvršeno čišćenje. Streljana 2 pomagača ustaničkih. 	
Vazduhoplovna aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> — Tučen malim bombama i mitralijiran prevoj Vaganj (Split VQ-CM) i bombardovan Lovreć (ZP-BL). Živa PA reakcija iz pušaka na prevoju Vaganj. 	
Sedio Klanac (Senj ZV-GZ)	<ul style="list-style-type: none"> — Bersaljerska četa napala i isterala iz mesta ustaničku bandu, nanevši joj gubitke koji se smatraju znatnim. Jedan naš ranjen.²³⁰ 	Vrhovnoj komandi 17160 18. 8.
Modruš	<ul style="list-style-type: none"> — Hrvatski gubici dosada utvrđeni: dva mrtva i dva ranjena. Nekoliko žandarma iz uporišta povuklo se za Josipdol i Ogulin. Nastavlja se nadzor duž Kupe, sa izdanjem i zasedama. 	
Barilović Brezova Glava	<ul style="list-style-type: none"> — Hrvatskim detašmanima javio se 31 vojnik 223. teritorijalno-mobilnog bataliona, zarobljen 5. jula u Ličkoj Jesenici. Preuzele su ih naše jedinice i uputile u Karlovac. 	

66	Komanda VI arm. korpusa	13375	17. 8. 42.	17152	18. 8. 42.	17. 8. 42. Vidi 62, 68, 70.
----	----------------------------	-------	------------	-------	------------	-----------------------------------

14. 8. 42.

Vidi 59.

67	Komanda XI arm. korpusa	02/10364	17. 8.	17153	18. 8.	17. 8. 42.
----	----------------------------	----------	--------	-------	--------	------------

68	Komanda XVIII arm. korpusa	7470	17. 8.	17154	18. 8. 42.	17. 8. 42. Vidi 66.
----	----------------------------------	------	--------	-------	------------	------------------------

16. 8. u 22č

17. 8. 42.

17. 8.
ujutro

17. 8. 42.

Posušje (Livno XV-BL)	— Hrvatska posada i dve ustaške čete stigle u pojačanje, napustile razbijeno mesto, bez reda i pod neprijateljskim pritiskom. Nastavljaju se ubijanja pravoslavnih žena i dece od strane ustaša.	Vrhovnoj komandi 17160 18.8.42.
Zona Foča	— Povećava se napetost, koja može da izazove teške posledice.	
Pivni Do (Sarajevo VM-BC)	— Ustaše napale, bez razloga, jedinice MVAC, koje su dale otpor pretevši 1 mrtvog i 4 ranjena.	
Sv. Ana	— U napadu na telegrafsko-telefonsku kabину ustanici osvojili dva puškomitrailjeza, 6 sanduka municije, 1 karabin, 1 pištolj, 12 ručnih bombi.	

Operativno...²³¹ Vrhovnoj komandi
17160 18. 8.

Posušje	— Civilne vlasti i hrvatske trupe povukle su se delom na Široki Brijeg a delom na Imotski. U tom mestu sakupljeno 15 hrvatskih ranjenika. Izgleda da se povlačenje na Široki Brijeg izvršilo po naredenju hrvatske divizije smatrajući da je nesiguran put za Imotski. Snage ustanika u Posušju oko 500 — primećene patrole na 3 km od Imotskog. Ustanici ga zauzeli po podne. ²³²	Vrhovnoj komandi 17160 18. 8.
Studenci ²³³ i Blato		
Sinj — Vrlika	— Utvrđenje obasuto puščanom vatrom. Pružilo otpor. Upućene izviđačke patrole.	
Čišćenja	— U zoni Stolac zapaljene kuće partizanskih odmetnika. Nastavljeno do man. Krka.	
Ražanj (otok Žut)	— Četa skvadrista „Milano”, ojačana dvema grupama AC i grupom karađiniera, čistila severni deo otoka. Kod k. 152 nađene u pećini namirnice i 4 pomagača, koji su streљani. Čišćenje se nastavlja prema jugu. ²³⁴	
Otok Kornat i Proversa	— Mitraljeska četa „Zara” iskrcała se i stigla u Markov stan (Žirje IH-CM) da bi sprecila eventualno povlačenje ustanika. Grupe (tri streљačke čete bataljona „Zara“) iskrccane na Proversi (Dugi otok XP-CS) čiste prema jugu. ²³⁵	
Vazduhoplovna aktivnost	— Lako bombardovana naselja u zoni Studenci, gde je primećen intenzivniji pokret.	

69 Komanda V 10997 19. 8. 17257 20. 8. Noć uoči
arm. korpusa 19. 8.

"

Vidi 57.

Uoči 19. 8.

70 Komanda VI 13480 19. 8. 42. 17258 20. 8. 42. 19. u 4,30
arm. korpusa

Vidi 66, 19. 8. 42.
75.

71 Komanda XI 10377 19.8.42. 17259 20.8.42. 19. 8. noću
arm. korpusa

72 Komanda V 11031 20. 8. 42. 17313 21. 8. 42. 20. noću
arm. korpusa

20. ujutro

20. 8. 42.

19. noću

20. noću

20. 8. 42.

Gomirje (Ogulin XI-AX)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici zapalili nekoliko kuća i malo pucali na stanicu. Naša reakcija, potpomognuta artiljerijom, naterala ih u bekstvo. 	Vrhovnoj komandi
Blata i žel. stražara 17 (IH-AL)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici izvršili akciju uznemiranja protiv stanice i žel. stražare. 	17270 20. 8.
K. 62 (Sušak VS-AI)	<ul style="list-style-type: none"> — Voz-cisterna pretrpeo neznatan gubitak goriva i mogao je da produži. — Partizani prekinuli vodovod koji snabdeva Novi, Selce, Crikvenicu.²³⁶ 	
Kneža (Korčula ZT-GS)	<ul style="list-style-type: none"> — Vod topova ispalio tri granate protiv plovнog objekta sa upaljenim svetiljkama, za koji se docnije pokazalo da je parobrod „Velja“ [„Veglia“], koji je pošao ranije bez pretvodnog najavlјivanja. Nikakva štetra. 	
Posušje Mostar	<ul style="list-style-type: none"> — Prestao dolazak u M[ostar] onih koji su razbijeni kod P[osušja]. Ukupno²³⁷: 6 oficira, 217 Francetićevih ustaša, 14 milicionera, 2 oficira, 18 redovnih vojnika. Ustaše i milicioneri upućeni u Imotski, redovni vojnici u Trebinje, sedište njihovog puka. 	
Napadi na pruge ... ²³⁸		Vrhovnoj komandi
Dabar (Senj XV-GU) Bobići (isto)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici navodno napali hrvatsku žandarmeriju i patrelu AC. 	17270 20. 8.
Jasikovac (Gospić KI-FI)	<ul style="list-style-type: none"> — Naša četa na zaštiti onih koji su sekli drva iznenadila je i rasterala ustanike, sa gubicima. Na našoj strani: 1 ranjen. 	Vrhovnoj komandi
Tomić (Ogulin ZT-AL)	<ul style="list-style-type: none"> — Avioni bombardovali sa znatnim učinkom. 	17320 21. 8.
Vivodina (Samobor LI-SD)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici napali mesto i opljačkali kuću opštinskog beležnika. 	
Zdenčina („TL“-CD)	<ul style="list-style-type: none"> — Teretni voz koji je išao za Zagreb ispaо iz šina zbog prekida pruge. Nekoliko vagona se upalilo.²³⁹ 	
Sv. Matej (Sušak TR-BD)	<ul style="list-style-type: none"> — Naša jedinica sukobila se sa 2 ustanika u jugoslovenskoj uniformi, ubila jednog a ranila drugog, koji je uspeo da pobegne u šumu. 	

73 Komanda VI
arm. korpusa 13530 20. 8. 42. 17314 21. 8. 42. 19. 8. u
4 časa

20. 8. 42.

Vidi
107/1. 20. 8. 42.
20. 8. 42.

74 Komanda XI
arm. korpusa 02/8079 20. 8. 17315 21. 8. 42. 20. 8. 42.

75 Komanda
XVIII arm.
korpusa 7615 20. 8. 42. 17316 21. 8. 20. ujutro

Vidi
70—79.

Ustikolina Foča	— Antikomunističke snage, nezavisne, napale su dva hrvatska položaja na pruzi blizu mesta. Odbijene su, a u 10 časova napale su Foču artiljerijom i bacačima plamena. Pala u 14,30 časova. Zauzeta ujutro i Ustikolina. Ustaše masakrirale civilno pravoslavno stanovništvo. U borbi prsa u prsa, radi zauzimanja grada (2), mrtvih oko 1000 ustaša i 100 četnika, nekoliko stotina ustaša zarobljenog. Svi tražili prisustvo italijanskih trupa. ²⁴⁰	Vrhovnoj komandi 17320 21.8.42.
Zona Vrgorac – Prolog (Mostar MH-AN)	— Započeto čišćenje zone i stiglo se u Trnovu — Pasičinu. Našlo se samo na početni otpor na levom krilu. Akcija u toku. ²⁴¹	
Dobrićevo (Trebinje UH-GK) Vazduhoplovna aktivnost	— Naša jedinica u blizini manastira povratila naš top 65/17. — Bombardovana zona Vrgorac, Gradac, bombardovana i tučena malim bombama zona Turija i Malovan. PA reakcija u zoni Motokit.	
Operativno . . . ²⁴²		Vrhovnoj komandi 17320 21.8.
Stožište (TI-DV)	— Ustanici koji su dolazili iz Uilice pokušali da upadnu u selo, ali ih je spremno odbila MVAC i italijanska posada Vrankovića.	Vrhovnoj komandi 17320 21.8.42.
Operativno Zona Imotski—Posušje	— Kolona III/26. peš. puka delovala u zoni G. Proložac (Makarska XL-BH) protiv ustanika, koji su se povukli na okolne uzvisine. Naši gubici: 1 ranjen, gubici ustanika neutvrđeni, ali znatni. Docnije dostigla Grabovicu (XT-BH) i nastavila prema Posušju uz znatan otpor. ²⁴³ — Kolona I/26. peš. puka zauzela Lovreč (ZP-BL), stigla u Žižanović, nastavlja duž ceste za Studence, sprečavana od strane crnogorskog bataljona, naoružanog mnogim automatskim oružjem. Naši gubici: 3 mrtva, 7 ranjenih. Neprijateljski gubici neutvrđeni. Streljana 3 partizana. ²⁴⁴ — Kolona XXIX bataljona „M“ zauzela Provo (XN-BN), organizovano za odbranu od strane ustanika, produžuje prema severu sadejstvujući sa I/26. pukom. Naši gubici 3 mrtva, 3 ranjena, protivnikovi neutvrđeni. ²⁴⁵	

76	Komanda V arm. korpusa	11077	21. 8. 42.	17366	22. 8. 42.	20. 8. 42.
----	---------------------------	-------	------------	-------	------------	------------

20. uveče

21. ujutro

20. 8. 42.

77	Komanda VI arm. korpusa	13600	21. 8. 42.	17367	22. 8. 42.	20. uveče
----	----------------------------	-------	------------	-------	------------	-----------

21. 8.

20. 8. 42.

20. 8. 42.

20. 8. 42.

78	Komanda XI arm. korpusa	02/8102	21. 8. 42.	17368	22. 8. 42.	21. 8. 42.
----	----------------------------	---------	------------	-------	------------	------------

Vazduhoplovna aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> — AC grupa čisti desnu obalu reke Krke. — Bombardovana i tučena malim bombama naselja Biske, Mandurići, Kovači, Ristovača (Makarska XT-BL=XT-BL=XV-BH i Mostar IH-BL). PA reakcija od strane ustaničkih grupa mitraljiranih u blizini Posušja i Kovača. 	Vrhovnoj komandi 17390 22.8.42.
Km 619 (Sušak VK-AT) ²⁴⁶	<ul style="list-style-type: none"> — Patrola II bataljona 17. grupacije granične straže sprečila sabotažu nateravši u bekstvo grupu ustanika koji su nameravali da postave eksploziv pod šine. Nadeno i uklonjeno 77 punjenja. 	
Vrata (Sušak VM-AV) Ogulin—Hreljin	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici pucali na vojnički voz za Rijeku i kantonmane.²⁴⁷ — Ustanici prekinuli prugu između ta dva mesta.²⁴⁸ 	
Zdenčina (Samo-bor PL-CD)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici napali teretni voz koji je išao za Zagreb.²⁴⁹ Naši gubici jedan oficir mrtav (c. m. M. for.²⁵⁰ Fellini Aldo). 	
Putešavica (Makarska XV—AV)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici napali formacije [M] VAC koje su odmah odbile napadače. 	Vrhovnoj komandi 17390 22.8.42.
Zona Vrgorac k. 722	<ul style="list-style-type: none"> — Naše kolone u prvim popodnevним časovima stupile u dodir sa ustanicima, koji su pobegli bez otpora. Mesta bez stanovnika, Ustanici su pobegli prema zoni Bihovo²⁵¹, gde je već u toku čišćenje. 	
Stolac i Bileća	<ul style="list-style-type: none"> — U toku čišćenja zone zapadno od Stoca i severno od Bileće. 	
Otok Hvar	<ul style="list-style-type: none"> — Naša čišćenja i zasede u više zona otoka. 	
Vazduhoplovna aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> — Bombardovana zona Motokit, tučena malim bombama zona Turija, u toku tučenje malim bombama zone Šujica na zahtev VI hrvatske divizije. Izvidanje zona Vrgorac—Podgora, Tomislav-Grad, Posušje. 	
Operativno... ²⁵²		Vrhovnoj komandi 17390 22.8.42.

79	Komanda XVIII arm. korpusa	7641	21. 8. 42.	17369	22. 8.	21. 8. 42.
----	----------------------------------	------	------------	-------	--------	------------

Vidi
75—83.

20. 8. 42.

21. ujutro

20. 8. 42.

21. ujutro

21. 8. 42.

21. 8. 42.

20,23 časa

20. 8. 42.

21. 8. 42.

80	Komanda V arm. korpusa	11111	22. 8. 42.	17421	23. 8. 42.	21. 8. 42.
----	---------------------------	-------	------------	-------	------------	------------

21. 8. 42.

Vidi 88. 21. noču

Posušje	— Kolona III/26. peš. puka nastavila prema Posušju održavajući borbu protiv jakih ustaničkih grupa, koje su se povukle prema Radovanu (XV-BL). Vod tenkova stigao u Posušje, napušteno od neprijatelja. Ustaška jedinica koja pripada koloni naterala protivnika da se povuče prema severu. Neprijateljevi gubici neutvrđeni, naši gubici: mrtav 1, ranjenih 6. ²⁵³	Vrhovnoj komandi 17390 22.8.
Zona Karamatići (XT XV BL) Goraneč (ZR BN)	— Kolona I/26. puka nastavila prema Studencima, jako sprecavana od strane crnogorskog bataljona koji je zauzeo mesto. Naši gubici: 2 mrtva, 7 ranjenih, od kojih 1 oficir. Nastavlja se pokret prema mestu Aržano. ²⁵⁴	
Aržano	— Kolona XXIX bataljona „M“ čis. 51 zonu i zauzela zone 604—620, Siljak (ZN-BN). Jutros dostigla oblast. Ustanici se povukli kod Aržana. ²⁵⁵ Naši gubici: 2 ranjena.	
Zona severno od Prova V. Srib (ZN-BQ)	— Od poznatih ustaških četa stiglo samo 100 ljudi.	
Imotski	— Ojačana četa upućena prema Mlilotama radi zaštite inžinjeraca koji opravljaju telefonsku liniju. Obasuta rafalima automatskog oružja. Reakcijom su napadači oterani.	
Golo brdo (ZV-BF)	— Iz nepoznatih razloga izbio je požar u kasarni hrvatskih žandarma. Naše jedinice svojom intervencijom omogućile da se požar ograniči, iznese oružje, municija, dokumenti.	
Makarska	— Grupa [MV] AC za vreme čišćenja duž reke Krke našla je predajnu i prijemnu radio-stanicu, dva telefona, dve cevi za jugoslovenski puško-mitraljez.	
Trošenj (Šibenik DE RM)	— Bombardovani i mitraljirani Aržano, kuća i barake u mestu Klenak, gde se saznao da su dislocirani komanda i skladište ustanika.	
Vazduhoplovna aktivnost	— Ustanici obasuli puščanom vatrom putnički voz. Jedan civil ranjen.	
Javornik—Rudopolje	— Patrola II/XXVII granične straže primudiла u bekstvo ustaničku grupu koja je nameravala da izvrši sabotažu. Nađeno i uklonjeno 10 eksplozivnih punjenja.	Vrhovnoj komandi 17430 23.8.
Km. 618 (Sušak VK-AT) ²⁵⁶	— Ustanici eksplozivnim mehanizmom oštetili vodovod na dva km istočno od mesta. Lake štete. Snabdevao je Selce i Crikvenicu. ²⁵⁷	
Plase		

Noć uoči
22.

"
22. ujutro

21. ujutro

81	Komanda VI arm. korpusa	13660	22. 8. 42. Vidi 97.	17422	23. 8. 42.	Noć uoči 21. 8.
----	----------------------------	-------	------------------------	-------	------------	--------------------

22. 8. 42.

Noć uoči
21. 8.
22. 8. 42.

22. 8. 42.

21. po
podne

82	Komanda XI arm. korpusa	02/8123	22. 8. 42.	17423	17423	22. 8. 42.
----	----------------------------	---------	------------	-------	-------	------------

22. 8. 42.

22. 8. 42.

22. 8. 42.

Josip Dol i Lokve	— Ustanici izvršili akcije uz nemiravanja, bez posledica, protiv našeg ljudstva za obezbeđenje pruge.	
Stražare 367—368 (Ogulin ZP-BH) ²⁵⁸	— Partizani napali žel, stražare. Odbijeni reakcijom ljudstva iz mesta i pojačanjima upućenim iz H. Moravica. — Ustanici paljenjem eksploziva izazvali dva prekida pruge.	
Km 611 (Sušak VM-AT) ²⁵⁹ Plase—Brdo Dol	— Naoružani ustanici (6) napali između dva mesta civila koji je vodio 15 goveda da ih preda vojnom komesariju. Stoka mu opljačkana.	
Zona Vilovci (Nevesinje RN-RV)	— Naša jedinica s pripadnicima MVAC pokušala je da zarobi partizanskog vodu Bristina ²⁶⁰ i njegov štab. Voda pobegao. 30 njegovih vojnika rasterano. Uhvaćena 4 sumnjičiva lica. Nađeno: arhiva partizanske komande, 2 puške, bombe, razni predmeti.	Vrhovnoj komandi 17430 23.8.42.
Hvar	— U zasedi u raznim mestima otoka nadeni propagandni leci komunističke komande južne Dalmacije.	
Orebić	— Stražari posade pucali na sumnjičivo lice, koje se odmah udaljilo.	
Risan (Kotor)	— Uhvaćena u blizini mesta dva sumnjičiva lica. Prema njihovim označavanjima pronadene 3 puške i 400 metaka.	
Vazduhoplovna aktivnost	— Dugo mitraljiranje jakih ustaničkih grupa kod Tomislav-Grada. Avion pogoden PA reakcijom. Izviđanje zone Tomislav-Grad—Posušje. Mitraljirana grupa naoružanih ljudi u maršu prema jugoistoku. Primećen znatan prekid druma za Mostar.	
Zona Blagaj	— Hrvatski avion pilotske škole iz Mostara srušio se. Avion uništen, pilot poginuo.	
Vidi 74.	— Silovite akcije partizana pozadi našeg obruča u namjeri da se oslobođi glavni intendant ustaničke komande, koji je ubijen zajedno sa druga dva rukovodioca koji još nisu identifikovani. Za vreme čišćenja nadeni u jednoj pećini pet punjenja želatina i kalemovi sitilja. ²⁶¹	Vrhovnoj komandi 17430 23.8.42.
Kočevje	— Odbijen pokušaj dvojice komunista da se približe našim položajima.	
Sv. Jernej (IH-CQ)	— U akciji malih razmera ubijena dva ustanika.	
Gradac (XR-BU)	— Ustanici automatskim oružjem napali utvrđenje kod stanice.	

22. 8. 42.

22. 8. 42.

83	Komanda XVIII arm. korpusa	7701	22. 8. 42.	17424	23. 8. 42.	22. ujutro
----	----------------------------------	------	------------	-------	------------	------------

21. 8. 42.

22. 8. 42.

22. 8. 42.

Vidi 87.

21. 8. 42.

22. 8. 42.

Vidi 87.

21. i 22. 8.

Mirna Peč	— Patrola za obezbeđenje pruge naterala u bekstvo ustanike, kojima je nanela neutvrđene gubitke. Dognije je radnički voz u prolazu obasut puščanim mecima, bez posledica.	
Žel. stražara 439	— Pripadnici šumske milicije našli su blizu stražare sanduk sa 76 paketa okvira. Jedan ustanik strelen pri pokušaju bekstva.	
Zona Goli vrh (Novigrad QH-EK)	— I bataljon 151. peš. puka, ojačan, započeo akciju protiv ustanika i zauzeo k. 981 i k. 1041 i 1013 (QH-EK-ED). Ustanici su se povukli prema severoistoku. Još se ne znaju gubici ustanika. Mi nismo imali nijedan. ²⁶²	Vrhovnoj komandi 17430 23.8.42.
Vidi 79—87.	— III/26. pešadijskog, koji se vratio u Imotski, i II/26. peš. puka vrše čišćenje u zoni Kostasera—Aržano ²⁶³ (ZP BS) pošto su izdržali borbu u naselju i na okolnim uzvisinama.	
Lovreč i Provo	— U toku je povratak I/26. i XXIX bataljona „M“ uz čišćenje zone. Naši gubici treba da se utvrde. Neprijateljevi nepoznati ali teški. ²⁶⁴ Zaplenjeno oružje i oslobođeni hrvatski inžinjer i članovi njegove porodice koje su ranije zarobili ustanici.	
Imotski	— Ustaška jedinica napala ustanike južno od mesta i pretrpela dva mrtva i nekoliko ranjenih. Protivnički gubici neutvrđeni. ²⁶⁵	
Gudelj (Makarska XI-BF)	— Četa II bataljona 26. puka, ojačana, na zaštitu radova, sukobila se sa ustanicima kojima je nanela zнатне gubitke. Naši: 1 ranjen.	
Čišćenje	— Prema izveštaju o postojanju imalaca oružja u zoni Drincvi (RM-CQ) i Širitovci (RO-CS), u toku je operacija bersaljerske čete, dveju četa crnokošuljaša i grupa karabinijsara. Dosada pretreseni predeli Ključ, Drače, Deranj, Drinovci. Uhapšeno 37 osoba.	
Vazduhoplov, aktivnost	— Drugo čišćenje u toku od strane grupe AC iz Kistanja u zoni Ivoševci (Knin RK-DH) i Manojlovići, gde je javljeno za grupe naoružanih ustanika.	
	— Bombardovan prevoj Turija. Bombardovani, tučeni malim bombama i mitraljirani Kutleše, k. 680, Sv. Ante, Jovići (XT-BH) (XR-BL=XT-BL) i zona severno od Aržana, između k. 846 (ZN-BS) i 823 (ZP-BS). Znatan PA otpor.	

84 Komanda V
arm. korpusa 11149 23. 8. 17458 24. 8. 42. 23. 8. u
prve časove

23. noću
Vidi 92. 23. noću

23. 8. 42.

23. ujutro

Noć uoči
23.
23. ujutro

22. 8. 42.

Vidi 88. 22. uveče

85 Komanda VI
arm. korpusa 13700 23. 8. 17459 24. 8. 42. 23. 8. 42.

23. 8. 42.

23. 8. 42.

23. 8. 42.

86 Komanda XI
arm. korpusa 02/18158 23. 8. 42. 17460 24. 8. 42. 23. 8. 42.

87 Komanda
XVIII arm.
korpusa 7740 23. 8. 42. 17461 24. 8. 42. 22. 8. 42.

Žabica (Gospić IH-FI)	— Vod u zasedi sukobio se s partizans- kom patrolom i ranio četvoricu.	Vrhovnoj komandi 17470 24.8.42.
Vrhovine	— Partizani napali položaje za odbranu mesta i rasterani. ²⁶⁶	
Zalužnica (Gospić IH-GO)	— Partizani opkolili i napali MVAC. Naše jedinice, savladavši protivnički otpor, oslobodile su MVAC, koja je imala dva mrtva i 7 ranjenih. ²⁶⁷	
Kronović (Senj XV-GO) Vazduhoplov. aktivnost	— Za vreme povratka u Otočac naše jedinice obasute vatrom. — Bombardovani Bunić, Visuć, D. Lapac, tučene malim bombama i mitralijirane barake u Ljubovu sa odličnim rezultatima. — Ustanici prekinuli železničku prugu eksplozivnim uredajem. Ludstvo upućeno na opravku izazvalo je eksploziju drugog uredaja, koji je ostetio lokomotivu. ²⁶⁸	
Km 616 (Sušak VK-AR) Km 618 (VK AT)	— Ustanici prekinuli železničku prugu između ta dva mesta. — Zbog odvrtanja šina, teretni voz koji je išao za Zagreb ispaо iz šina između ta dva mesta, na odseku koji nadziru Hrvati. Ustanici zapalili 15 vagona. ²⁶⁹	
Blata—Lička Jesenica G. Dubrave—D. Dubrave		
Izviđanja	— U zoni Kremenac, gde je javljeno da je grupa partizana, negativno; u zoni Podosije, Tvrdoši, Gomiljani, Duži, Lepikuće, mesta mirna. U zoni Rudež i Čupići takođe mirno. Nastavljeno čišćenje.	Vrhovnoj komandi 17470 24.8.42.
Vrgorac Brezov Do (Trebinje US-FP)	— Naša patrola, ojačana pripadnicima MVAC, našla u kasarni dve bivše jugoslovenske puške s municijom.	
Hvar	— Za vreme čišćenja i noćnih zaseda uhapšenc 6 rođaka komunističkih odmetnika.	
Vazduhoplovna aktivnost	— Bombardovan Motokit, gde je javljeno da su partizanske grupe, s vidljivim efektom i efikasno mitralijirane grupe ljudi u bekstvu.	
...	270	
Vidi 83	— Drugi i III bataljon 26. puka nastavili čišćenje zone Krstatice. Ustanici, pošto su dali otpor na uzvisinama Gradine, povukli su se prema prevodu Turija. Vratili su se u Zagvozd (II/26) i zonu Gudelj (III/26).	Vrhovnoj komandi 17470 24.8.42.

22. uveče

22. 8. 42.

Vidi 83.

88	Komanda V arm. korpusa	11200	24. 8. 42.	17523	25. 8. 42.	24. 8. noću
----	---------------------------	-------	------------	-------	------------	-------------

24. 8. 42.

Vidi 84.

				Vidi 80.	24. u prve sate	
89	Komanda VI arm. korpusa	13755	24. 8. 42.	17524	25. 8.	23. 8. 42.

Noć uoči
24.

23. ujutro

24. 8. 42.

90	Komanda XI arm. korpusa	02/8190	24. 8. 42.	17525	25. 8.	24. 8. 42.
----	----------------------------	---------	------------	-------	--------	------------

Vidi 83.

Vazduhoplovna aktivnost

- I/26. i XXIX bataljon „M“ vratili se u Lovreč i u Provo pošto su čitavog dana izdržali borbe sa ustancima koji su pokušavali da spreče pokrete. Naši ukupni gubici: mrtvih 9, ranjenih 23, od kojih 1 oficir. Protivnički: teški, nepoznati.²⁷¹
- Bombardovan nase je i zona Viniča. Bombardovan i tučen malim bombama i mitraljiran prevoj Turića i k. 846. Avion pogoden eksplozivnim metkom. Tučene malim bombama i zapaljene kamere letine u zoni Bruvno i Glogovo.

B. Moravice —
H. Moravice

- Ustanici napali naša utvrđenja duž pruge. Blindirani voz s pojačanjima naterao napadače u bekstvo. Ni štete, ni gubitaka.

Vrhovnoj komandi
17530 25.8.42.

G. Dubrave

- Ustanici navodno zauzeli mesto i uspostavili kontrolu putnog saobraćaja. Stanica, međutim, još uvek u hrvatskim rukama.

G. Dubrave—D.
Dubrave

- U napadu ustanika protiv voza nestala dva naša vojnika i 1 ustaša mrtav, 1 ranjen.

Crikvenica —
Selce

- Ustanici ponovo digli vodovod u vazduhu.

Foča

- Formacije MVAC koje drže mesto, da bi izbegle nerede, vratile se u sedište posle dolaska bataljona „Aosta“.

Vrhovnoj komandi
17530 25.8.

Šuma Bišina

- Javljen za prisustvo partizana. Auto-kolona koja je išla za Nevesinje prošla je, sa zaštitom, bez incidenta.

Brdo Motokit

- Čete i formacije MVAC prešle brdo posle efikasnog vazdušnog bombardovanja i zauzele mesto, gde je javljeno da se nalaze ustanici. Mesto nađeno prazno, tragovi krvi, zapaljene kolibe.

Zona Brestica
(Gacko UH-AD)
Hodžići (UH-AD)

- Muslimanski elementi koji su dolazili iz Kule Fazlagića i Ključa (Gacko UM-AI = UK-AF) izvršili pljačke stoke u zoni Brestica i Hodžići na štetu pravoslavnog stanovništva. Stoka većim delom svojina MVAC.

Studenci i Aržano

- Izgleda da su bez stanovnika.

...²⁷²

Vrhovnoj komandi
17530 25.8.

91 Komanda XVIII 7790 24. 8. 42. 17526 25. 8. 42. 24. 8. 42.
arm. korpusa

24. 8. 42.

Vidi 95. 24. 8. 42.

24. 8. 42.

92 Komanda V 11231 25. 8. 42. 17564 26. 8.
arm. korpusa Vidi 84. Noć uoči
25.

25. ujutro

25. ujutro

24. uveče

24. noću

24. noću

24. 8. 42.

Noć uoči
25.

Vidi 88. Noć uoči
25.

Noć uoči
25.

Prvi sati
25.
25. ujutro

25. 8. 42.

Zona Kijevo	— Bersaljerska ojačana četa, upućena radi podrške hrvatskoj jedinici, stupila u borbu sa ustanicima. Gubici: naši: nijedan, Hrvatski: 2 ranjena, jedan nestao. Protivnički neutvrđeni. ²⁷³	Vrhovnoj komandi 17530 25.8.
Labusi (Knin RM-KE)	— Antipartizanske jedinice izvršile izviđanje, uhvativši nekoliko zarobljenika.	
Zečevo	— Dve čete bataljona „Diaz“ ojačane, i AC grupa iz Kistanja započele čišćenje u zoni na osnovu vesti o prisustvu ustaničkih grupa. ²⁷⁴	
Vazduhoplovna aktivnost	— Ponovljeno tučenje malim bombama i upaljene dve žetve u zoni Brnovo i Glogovo (Knin RH-EK).	
Zalužnica	— Partizani napali MVAC. Naše jedinice rasteretile MVAC pošto su savladale slab otpor. AC: dva ranjena u nočnom napadu.	Vrhovnoj komandi 17580 26.8.42,
Raduč i Radučki Lipač	— Dve ojačane čete čistile okolinu mesta. Ubijeno 9 partizana u borbi i 6 streljanci. Zaplenjeno: 6 pušaka, municija, razni dokumenti, 500 metara telefonske žice. Mesto privremeno posela MVAC. ²⁷⁵	
Žel. stražara 80 (Novigrad NM-EZ) ²⁷⁶	— Ustanici pucali na našu patrolu i ubili 1 vojnika.	
Covići (Senj XT-GM)	— Partizani upali u mesto i zapalili školu. Povukli se.	
Vojnacvac	— Ustanici pucali, bez rezultata, na elemente zaštite pruge.	
Km 611 (Sušak VM-AT) ²⁷⁷	— Ustanici zapalili pilanu u okolini mesta, koja ne radi. Oterala ih naša patrola.	
Ravnice (Ogulin XT-AP)	— Naša patrola se sukobila s partizanima, kojima je nanelo, kako se pretostavlja, gubitke. Naši: 1 ranjen.	
Vojnovac i Josipdol	— Partizani napali železničku stanicu i prekinuli prugu. Zapaljene dve stražare, oboren 77 telegrafsko-telefonskih bandera.	
B. Moravice i H. Moravice	— Ustanici ponovo napali naše elemente u zaštiti pruge. Vojnici i pojačanja su ih oterali.	
Ljubošina (Ogulin XN-AV)	— Ustanici zapalili železničku stražaru. Naša artiljerija iz Ougulina prekinula sabotažu.	
Km 611 (Sušak VM-AT) ²⁷⁸	— Eksplozija paklene maštine prekinula je železničku prugu.	
Marčelji (Sušak TP-BD)	— Ustanici obasuli puščanom vatrom naše kantonmane. Čišćenje bez rezultata.	
Gerovo (okolina)	— Ubijena žena sa crvenim povezom na rukavu koja se dala u bekstvo. Nosiла je 20 kg brašna i imala je francuske novčanice.	

93 Komanda VI
arm. korpusa 13800 25. 8. 42. 17565 26. 8. 42. 25. 8. 42.

25. 8. 42.

25. 8. 42.

25. 8. 42.

94 Komanda XI
arm. korpusa 02/6212 25. 8. 42. 17566 26. 8. 42. 25. 8. 42.

95 Komanda XVIII 7846 25. 8. 42. 17567 26. 8. 25. 8. 42.
arm. korpusa

Vidi 91. 25.8.
25. 8. 42.

96 Komanda V
arm. korpusa 11277 26. 8. 42. 17621 27. 8. 26. 8. 42.

26. 8. 42.

25. 8. 42.

25. po
podne

Kokorići	— Patrola MVAC isterala iz šume i ubila jednog partizana.	Vrhovnoj komandi 17580 26.8.42.
Zona Viluse	— Povraćena 3 tenka izgubljena 26. novembra od strane kolone potpukovnika Rafaelije [Raffaeli].	
Risan	— Predao se ustnik Krivokapić Mitar, koji potпадa odredbi o hapšenju Specijalnog suda Dalmacije.	
Vazduhoplovna aktivnost	— Tučen prevoj Turija, Sv. Ilija. Bombardovana k. 431, severoistočno od Šimića, i lako bombardovano naselje Brikva, gde je javljeno da su grupe ustanika (Makarska XI-AX-AR) (ZA-AR) = (XP-AP).	
Operativno	— Napadnuta i rasterana grupa ustanika. Naše posade čistile zonu Kočevje, Novo Mesto, Brod na Kupi i Logatec. Uništена 3 logora i zapaljeno nekoliko kuća gde je nađena municija. Zaplenjeno: mitraljez, puškomitraljez, puške, municija, eksploziv, jedan radic, pet motora, bicikli, jedan dizel-motor, automobilski razni materijal. Predalo se sedam partizana, delimično nacružanih. Ubijeno usanika 15, zarobljeno 16.	Vrhovnoj komandi 17580 26.8.42.
Operativno	— Jutros započeta operacija „Albia”, bataljon crnokošuljaša stigao na raskrsnicu južno od k.431 (ZV-AR). Zarobljeno 6 sumnjivih. Izviđanje zona Studenci, Betarelo, Bukova i Dipal. ²⁷⁹ — Čišćenje negativno.	Vrhovnoj komandi 17580 26.8.
Zečevo Vazduhoplovna aktivnost	— Tučen malim bombama i mitraljiran prostor prevoja Vaganj. Ponovljeno tučenje žetve u zoni Brvno malim zapaljivim bombama. Avion pogoden PA vatrom automatskog oružja.	
Zona Ponikve	— Za vreme čišćenja zapaljene kuće partizana, od kojih 2 ubijena.	Vrhovnoj komandi 17650 27.8.
Jastrebarsko	— Prema izveštaju o postojanju ustanika, upućeni u mesto motorizovani delovi. U zoni situacija normalna.	
K. 948 (Cerknica US-BS)	— Naši delovi sukobili se sa grupama ustanika, koji su rasterani i ostavili su tragove krvи. Naši: 1 ranjen.	
Ledenice	— Partizani pucali na naselje i ranili jednog hrvatskog žandarma.	

97	Komanda VI arm. korpusa	13855	26. 8. 42.	17622	27. 8. 42.	Noć uoči 27.
----	----------------------------	-------	------------	-------	------------	-----------------

Uoči 25.

98	Komanda XI arm. korpusa	02/8234	26. 8. 42.	17623	27. 8.	26. 8. 42.
						26. 8. 42.

26. 8. 42.

						26. 8. 42.
--	--	--	--	--	--	------------

26. 8. 42.

26. 8. 42

26. noću

99	Komanda XVIII arm. korpusa	7891	26. 8. 42.	17624	27. 8. 42.	26. 8. 42.
						26. 8. 42.

Noć uoči
24.

Zona Rabina	<ul style="list-style-type: none"> — Dve čete, uz sadejstvo MVAC, po-kušale da uhvate poznatog partizanskog vodu Brsinu,²⁸⁰ koji nije, nađen. Uhapšeno 7 rodaka, razoren logor. 	Vrhovnoj komandi 17650 27.8.
Velaluka (Korčula)	<ul style="list-style-type: none"> — Dve ojačane čete pošle iz Starigrada iskrcane ujutro u Velaluku. Početo čišćenje sela i okoline uz sadejstvo s mora jedinica kr. mornarice. 	
Zona Turija	<ul style="list-style-type: none"> — Mitraljirana ustanička grupa. 	
Rakitna (Cerknica UH-CS) Topla Reber (Novo Mesto ZP-CK)	<ul style="list-style-type: none"> — Partizan kog je otkrila naša patrola pobegao je ostavivši pušku sa 9 šaržera i torbu punu metaka. Zapaljeno naselje za koje je javljeno da je komunističko žarište. Ubijen jedan bandit. Pet partizana javilo se bez oružja. 	Vrhovnoj komandi 17650 27.8.
Ostri vrh (Cerknica VK-CF), k. 1121	<ul style="list-style-type: none"> — Jedinice u čišćenju, pošto su savladele i uklonile mnogobrojne prepreke od oborenih stabala, pod neprijateljskom vatrom, zauzele su i uništile jednu baraku, više položaja, zaklona i jednu osmatračnicu. Nađeni kuhinjski predmeti, jedan pištolj, meci, razna odeća i dokumenti. 	
Zona Križna gora (UH-CK)	<ul style="list-style-type: none"> — Kolona u maršu uništila ustanički logor. Nadeno 50 kg eksploziva, 1872 metka, bomba velikih dimenzija. 	
Markovec (UK-CF) Čišćenja	<ul style="list-style-type: none"> — Zaplenjen jedan motor i 11 testera. — U zoni Pri Cerkvi (VQ-CM) Cerknica) pronadeno 8 radio-aparata, jedan telefon, 22 upaljača za artiljerijske projektile. — U zoni severozapadno od Ratja (VU-CM Novo Mesto) gde su naši stražari pucali protiv delova koji su se približavali, nađeno: ljudsko stopalo, poljski kazani sa hransom, kape, motor, mnogobrojni tragovi krvi. 	
Zona Ruijište (Knin AM-DR)	<ul style="list-style-type: none"> — Dva bataljona 152. peš. puka i grupe MVAC započeli pokrete radi akcije čišćenja. 	Vrhovnoj komandi 17650 27.8.42.
Otok Brač	<ul style="list-style-type: none"> — Sekvestrirano 30 barki. Uhapšeni opštinski beležnik i predsednik opštine iz Pučišća (Omiš VO-AX); zaplenjeno: 2 crvene zastave i komunistički propagandni materijal. 	
Seget (Šibenik SN-BQ)	<ul style="list-style-type: none"> — Ustanici su upali u manastir časnih sestara tražeći italijansku nastavnici, koja je bila odsutna, odneli su namirnice, odeću, materijal. 	

26. 8. 42.
noću

¹ Original (pisan mastilom, u svesci) u AVII, reg. br. 1/3—109, k. 57. U dokumentu se pojedini dogadaji povezuju s prethodnim zbivanjima, registrovanim u sveskama koje redakcija nije pronašla.

² Reč je o četničkom napadu na s. Musulinski Potok (tom V, knj. 32, dok. br. 135).

³ Napad na voz je izvršila 3. četa 3. bataljona 2. kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 5, dok. br. 78 i 177).

⁴ Opširnije o hapšenjima u Ljubljani vidi tom VI, knj. 3, dok. br. 53, 148, 164, 169, 171.

⁵ Reč je o internircima (oko 300) oslobođenim 28. juna, prilikom napada 2. bataljona Pohorskog NOP odreda 2. grupe NOP odreda Slovenije na voz kojim su oni prebacivani iz Ljubljane u koncentracione logore u Italiji (tom VI, knj. 3, dok. br. 51).

⁶ Puk se nalazio u sastavu divizije »Izonco«.

⁷ Puk se nalazio u sastavu divizije »Kačatori dele Alpi«.

⁸ Navedene jedinice sukobile su se sa delovima 2. grupe NOP odreda Slovenije (tom VI, knj. 3, dok. br. 51).

⁹ Reč je o napuštanju garnizona Drvar od strane delova divizije »Sasari«. Istog dana Drvar su poseli delovi 5. krajiškog NOP odreda (tom IV, knj. 6, dok. br. 3 i 32).

¹⁰ Noću 1/2. jula jedinice 1. bataljona 2. kordunaškog NOP odreda ušle su u bolnicu u Dugoj Resi i zaplenile sanitetski materijal, razoružale ustaško-domobransku posadu u s. Belavićima i razrušile železničku prugu između G. i D. Dubrave (tom V, knj. 5, dok. br. 78)

¹¹ Napad su izvršili delovi Udarnog bataljona Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 5, dok. br. 102).

¹² Opširnije o ovom sukobu vidi tom VI, knj. 3, dok. br. 166.

- Operacija „Albia” — Desna kolona: u toku akcija 89. crnkošuljaškog bataljona i 29. bataljona „M” protiv ustnika koji su zauzeli prevoj Sv. Ilija (Makarska XI-AR). Četa 29. bataljona „M” zauzela jutros Podgoru (ZV-AR). Leva kolona: II i III bataljon 26. peš. puka stigli u Avlaci (ZV-BD). U toku izviđanje zone Provo i Blato (Livno ZN-BN = VU-BN).
- Sv. Martin — Krilo — Ustanici oborili 20 telegrafsko-telefonskih bandera i izvršili prekide puta.
-

Po naređenju potpukovnika Mikelotija²⁸¹ ne treba više voditi ovaj registar, niti me obaveštavati o incidentima.²⁸²

27.8.1942 — XX u 17,45

Major Cavalij²⁸³

²⁸¹ i ²⁸² Na Promini su italijanske jedinice, sa ustaško-domobranskim i četničkim snagama, opkolile oko 170 boraca partizanskog bataljona »Bude Borjan«, koji se, uz gubitke od 10 boraca, probio u pravcu Bukovice (tom V, knj. 5, dok. br. 74 i 96).

²⁸³ Odnosi se na Guvernatorat Dalmacije, sa sedištem u Zadru.

²⁸⁴ Napad su izvršili partizani Primorske čete (D. Gizdić, n. d., str. 364).

²⁸⁵ Oštrelj vrh, severno od Gradca.

²⁸⁶ Verovatno: Kožljek, severno od Cerknice.

²⁸⁷ Reč je o Srpskim Moravicama, kojima su ustaše promenile naziv u Hrvatske Moravice.

²⁸⁸ Podlapac su zauzeli 1. bataljon 1. ličkog NOP odreda »Velebit« i tri bataljona 2. ličkog NOP odreda (tom V, knj. 5, dok. br. 73, 93, 96).

²⁸⁹ i ²⁹⁰ U toku noći 3/4. jula Grupa proleterskih udarnih brigada je porušila žel. prugu Blažuj—Konjic. Tom prilikom je uništeno ili oštećeno 10 žel. st. (sa uredajima i zatečenim voznim parkom) i 2 pilane. Sledéćih dana do 8. jula) porušene su još 4 žel. st. (tom II, knj. 1, str. 175—176, knj. 5, dok. br. 3, 4, 7 i 11; tom IV, knj. 6, dok. br. 134, 137, 141, 143 i 159).

²⁹¹ Puk se nalazio u sastavu divizije »Sasari«.

²⁹² Puk se nalazio u sastavu divizije »Bergamo«.

²⁹³ Napad su izvršili delovi Udarnog bataljona Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 5, dok. br. 102).

²⁹⁴ i ²⁹⁵ Neprijateljska odelenja su se sukobila sa grupom partizana 2. odreda 5. operativne zone Hrvatske. Tom prilikom je ranjen Branko Frančisković, koji je podlegao ranama usled velikog gubitka krvi (tom V, knj. 6, dok. br. 18).

²⁹⁶ Napad su izvršili delovi 2. primorsko-goranskog NOP odreda. Tom prilikom je poginuo Nikola Car Crni, komandant odreda, narodni heroj (tom V, knj. 6, dok. br. 18).

²⁸ Konjički bataljon je zauzeo Ostrožac i napao žel. st. Prenj (tom II, knj. 5, dok. br. 12 i 19; tom IV, knj. 6, dok. br. 13 i 143).

²⁹ Puk u sastavu divizije »Izonco«.

³⁰ Napad na s. Cetinu (kod Sinja) i s. Ježević (kod Vrlike) izvršili su delovi Srednjodalmatinskog NOP odreda (tom V, knj. 5, dok. br. 191; knj. 6, dok. br. 15).

³¹ U s. Vujasinovićima neprijateljske snage su se, 4. jula, sukobile sa bataljonom »Bude Borjan« Severnodalmatinskog NOP odreda (tom V, knj. 5, dok. br. 74 i 188).

³² Kolonu su, iz zasede, napali delovi Udarnog bataljona Grupe NOP odreda za Liku (tom V, knj. 5, dok. br. 93).

³³ Most su srušili inžinjerijski delovi Grupe proleterskih udarnih brigada (tom IV, knj. 6, dok. br. 143).

³⁴ i ⁴¹ Dva bataljona 1. proleterske NOU brigade, posle duže borbe, savladala su ojačani 1. bataljon domobranskog 7. pешadijskog puka i, 8. jula, zauzela Konjic. Tom prilikom je uništena žel. stanica s ložionicom (tom II, knj. 5, dok. br. 21, 22; tom IV, knj. 6, dok. br. 143, 159 i 193).

³⁵ Puk je bio u sastavu divizije »Mesina«.

³⁶ Mesta Celoljub, Mastrokolina i Žutava nisu pronađena na karti 1:100.000.

³⁷ Prozor je 13. jula 1942. zauzela ojačana 3. proleterska NOU brigada (tom II, knj. 1, str. 176; tom IV, knj. 6, dok. br. 39, 142 i 154, knj. 7, dok. br. 178 i 180).

³⁸ i ³⁹ U okolini Dobrave, Polhovog Gradeca i Dvora operisao je tada Dolomitiski NOP odred. Zbog jakog pritiska okupatora, odred se morao povući u šume (tom VI, knj. 3, dok. br. 96).

⁴⁰ Neprijateljske snage su napale delove 3. ličkog NOP odreda (tom V, knj. 5, dok. br. 93 i 102).

⁴² Između G. i D. Dubrava (kod Ogulina) delovi 1. bataljona 2. kor-dunaškog NOP odreda su razrušili žel. prugu na dva mesta i napali voz koji je neposredno posle toga naišao (tom V, knj. 5, dok. br. 89 i 97).

⁴³, ⁴⁵, ⁴⁶ i ⁵⁰ Posle trodnevnih borbi jedinice 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske su zaustavile napad neprijateljskih jedinica na područje Dinare (Vještice gora). Vidi tom V, knj. 5, dok. br. 180.

⁴⁴ Čišćenje otoka Brača je preduzeto nakon akcije Bračke partizanske čete u Postiru (9. jula), gde je, u tvornici sardina »Neptun«, zaplenila konzerve i ulje koje su italijanske vlasti rekvirirale. Ona je veći deo konzervi i ulja podelila stanovništvu otoka (tom V, knj. 5, dok. br. 191; knj. 6, dok. br. 12 i 56).

⁴⁷ Dvanaestog jula italijanske jedinice su u s. Pothumu (kod Sušaka) izvršile masovni pokolj (streljale oko 120 ljudi) i 185 porodica (sa oko 800 članova) internirale u koncentracione logore Italije. Sve kuće u selu su spaljene. Opljačkano je: oko 1000 grla rogate stoke, 900 ovaca i 100 koza, nekoliko stotina svinja, 26 konja (tom V, knj. 5, dok. br. 137; saopštenje br. 40 Zemaljske komisije Hrvatske za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača, str. 455—458).

⁴⁸ Ojačana 3. proleterska NOU brigada je zauzela Prozor 13. jula, dok je G. Vakuf još u toku noći 11/12. jula zauzeo 3. bataljon 4. proleterske NOU brigade. Četrnaestog jula su delovi 1. proleterske NOU brigade uništili posadu jakog ustaškog uporišta Šćit kod Prozora (tom II, knj. 1, str. 176, knj. 5, dok. br. 8; tom IV, knj. 6, dok. br. 18, 27, 39, 142, 149, 152 i 154, knj. 7, dok. br. 178 i 180).

⁴⁹ Posle jedanaestodnevne blokade delovi 5. i 3. krajiškog NOP odreda su zauzeli Glamoč 20. jula 1942 (tom IV, knj. 6, dok. br. 33, 36, 44, 47, 48, 72, 154, 155 i 157).

⁵¹ Reč je o napadu delova Severnodalmatinskog NOP odreda na četničko uporište u s. Mokrom Polju, kod Knina (tom V, knj. 5, dok. br. 181; knj. 6, dok. br. 15).

⁵² Reč je o borbi ustaško-domobranksih snaga protiv delova 1. ličkog NOP odreda »Velebit« na položajima kod Ličkog Novog, Debelog Brda i Podoštra (tom V, knj. 5, dok. br. 119, str. 458; knj. 6, dok. br. 76, str. 313).

⁵³ Treća proleterska NOU brigada, ojačana 4. bataljonom 1. proleterske NOU brigade, zauzela je Prozor 13. jula 1942 (tom IV, knj. 6, dok. br. 39, 152 i 154).

⁵⁴ Prema izveštaju Štaba 5. grupe NOP odreda Slovenije od 13. jula 1942. Glavnem štabu NOP odreda za Sloveniju, italijanske jedinice su napustile Žužemberk (usled teškog položaja) 13. jula, kada su i napadnuće od strane delova 5. grupe NOP odreda (tom VI, knj. 3, dok. br. 57).

⁵⁵ Puk se nalazio u sastavu divizije »Mačerata« (Macerata).

⁵⁶ Odnosi se na brdo Milonju (trig. 1098), severoistočno od Ilirske Bistrice. Prema izveštaju Glavnog inspektorata policije za ratne službe od 20. jula 1942. Vojnoj obaveštajnoj službi Vrhovne komande, vojni kamion koji je nosio vodu jedinicama dislociranim na brdu Milonji bio je napadnut 15. jula, oko 13 časova od strane jedne ustaničke bande, a 19. jula u Ilirskoj Bistrici, po naređenju Komandanta 23. armijskog korpusa streljan je Josip Vrh, »jer je utvrđeno da je pripadao pomenutoj bandi« (Arhiv VII, reg. br. 7/4, k. 2). Međutim, redakcija nije mogla da utvrdi koja je partizanska jedinica izvršila ovu akciju.

⁵⁷ i ⁵⁸ Rušenje pruge i napad na stražarnicu 27 izvršio je bataljon 1. hrvatske NOU brigade (tom V, knj. 5, dok. br. 105, str. 407—408).

⁵⁹, ⁶⁰ i ⁷⁰ Stražarnice 32 i 33 (između ž. st. Rudopolje i Javornik) napadao 1. bataljon 1. hrvatske NOU brigade. Stražarnica 32 je razoružana, a napad na stražarnicu 33 nije uspeo. Istovremeno su snage ovog bataljona vodile borbu protiv italijanskih jedinica koje su se iskrcale iz blin-diranog voza (tom V, knj. 5, dok. br. 105).

⁶⁰, ⁶¹ i ⁷⁴ Četrnaestog jula 1942. otpočeо je dvonedeljni napad delova Grupe NOP odreda za Liku na neprijateljska uporišta u zapadnoj Lici. U toku tog napada oni su zauzeli sela Brušane, Smiljan, Debelo Brdo, Podoštre, Podum, Baško Oštarije, Kolakovici, Bogdanić, D. Pazarište, Bužim, Rastoku, Kalinovača, Popovača, Sv. Ivan i Bačinac, a neprijateljskim snagama (italijanskim, ustaško-domobranskim i četničkim) naveli velike gubitke. Istovremeno su na tom području razrušili puteve, mostove i vodovode (tom V, k. j. 5, dok. br. 119, 121, 194; knj. 6, dok. br. 9, 15, 23 i 76).

⁶² i ⁶³ Verovatno je reč o Konjicu, koji su napustili delovi 1. proleterske NOU brigade i Konjički bataljon (Mišo Leković, Ofanziva proleterskih brigada u letu 1942, VII, Beograd, 1965, str. 130—133).

⁶⁵ Noću 16/17. jula Bugojno je bezuspešno napala ojačana 4. proleterska NOU brigada (tom II, knj. 5, str. 92; tom V, knj. 6, dok. br. 62, 154 i 157).

⁶⁶, ⁷¹ i ⁹³ Reč je o napadu jedinica 11. armijskog korpusa na oslobođenu teritoriju Slovenije, koje su počele 16. jula. Operacije su se razvijale na teritoriji Dolenjske, Notranjske i Bele krajine, gde su dejstvovali i 1. slovenačka proleterska NOU brigada »Tone Tomišić« i 3. i 5. grupa NOP odreda Slovenije (tom VI, knj. 3, dok. br. 63, 134 i 173).

⁶⁷ Reč je o napadu jakih italijanskih snaga (oko sedam bataljona), uz sadejstvo četničkog puka »Petar Mrkonjić«, na jedinice Severnodalmatinskog i 3. ličkog NOP odreda u severnoj Dalmaciji i južnoj Lici. U borbama, do 24. jula, neprijatelj je uspeo da partizanske snage potisne u region Srba i da zauzme i spali Bruvno (tom V, knj. 5, dok. br. 109, 115, 119, 188; knj. 6, dok. br. 15 i 76).

⁶⁸ Opširnije o tim operacijama vidi tom V, knj. 5, dok. br. 126 i 188.

⁷² Napad je, 16. jula, izvršio Zapadnodolenjski NOP odred (tom VI, knj. 3, dok. br. 71).

⁷³ Napad su izvršili delovi Svilajske partizanske čete (tom V, knj. 5, dok. br. 191).

⁷⁵ Ž. st. Javornik je napadao 4. bataljon 1. hrvatske NOU brigade (tom V, knj. 5, dok. br. 105).

⁷⁶ Odnosi se na k. 1397, zapadno od planine Vrha (na karti Sušak).

⁷⁷ Reč je naknadno dopisana, crvenom olovkom. Međutim, Sodražica se ne nalazi u rejonu k. 1397.

⁷⁸ Napad je izvršio 1. proleterski NOU bataljon Hrvatske, uz sadejstvo 3. bataljona 1. primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 5, dok. br. 194; knj. 6, dok. br. 15, 18, 76).

⁷⁹ MVAC — Milizia Volontaria Anticomunista (Antikomunistička dobrovoljačka milicija).

⁸⁰ Reč je o Radu Hamoviću.

⁸¹ Stanovništvo Konjica i drugih mesta toga sreza u znatnom broju je bilo naklonjeno narodnooslobodilačkom pokretu (opširnije o tome vidi izveštaj kotarskog predstojnika iz Konjica, Župske redarstvene oblasti Mostar, bez datuma, AVII, k. 76, reg. br. 3/12—3).

⁸² Odnosi se na oružane snage i vlasti NDH.

⁸³ Odnosi se na četnike.

⁸⁴ Ti vojnici su poginuli prilikom napada Grahovskog bataljona Nikšićkog NOP odreda i Lastvanske čete 3. bataljona Hercegovačkog NOP odreda na kolonu pod komandom potpukovnika Rafaela (tom XIII, knj. 1, dok. br. 205, objašnjenje 69. i 71).

⁸⁵ Treći bataljon 4. proleterske NOU brigade zauzeo je G. Vakuf 11/12. jula (tom IV, knj. 6, dok. br. 27, 142, 149 i 154).

⁸⁶ Napad je izvršen na Kninski NOP odred. Da bi izbegao frontalni način borbe i opkoljavanje, ovaj odred se, u manjim grupama izvlačio i prebacivao na svoj raniji teren: Krim—Ljubljanski vrh (tom VI, knj. 3, dok. br. 82 i 87).

⁸⁷ i ⁸⁹ Napad na voz i jedinice koje su upućene radi intervencije izvršile su jedinice 1. hrvatske NOU brigade (tom V, knj. 5, dok. br. 105; knj. 6, dok. br. 15 i 76).

⁸⁸ Prugu su minirali delovi 2. bataljona 1. primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 6, dok. br. 18).

⁹⁰ Napad na četničke snage u s. Doljanima (kod Otočca) izvršili su bataljoni »Božidar Adžija« i »Krbava« Štaba Grupe NOP odreda za Liku. Partizani su imali gubitke od 4 mrtva i 12 ranjenih (tom V, knj. 5, dok. br. 102, 119, 121).

⁹¹ Opširnije o tim operacijama vidi tom V, knj. 5, dok. br. 109, 115, 119, 126 i 180.

⁹² Napad na četničke snage u Podumu izvršili su bataljoni »Adžija« i »Krbava« i Udarni bataljon Štaba grupe NOP odreda za Liku. Gubici partizana su iznosili: 2 mrtva, 7 ranjenih, 2 nestala (tom V, knj. 5, dok. br. 119).

⁹⁴ Reč je o hapšenju Mire Popare i Pavla Kovačevića, koje su četnici na prevaru uhvatili kod s. Zajasena i predali italijanskim vlastima u Nevesinju. Popara je tada bio politički komesar a Pavle zamenik političkog komesara Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu. Nekoliko dana posle hvatanja streljani su u Nevesinju (Hercegovina u NOB, n. d., str. 422—424, 465—468).

⁹⁵ i ¹⁰⁰ Napad na brod je izvršilo nekoliko partizana iz bataljona »Josip Jurčević« (tom V, knj. 6, dok. br. 7; tom VIII, knj. 1, dok. br. 208).

⁹⁶ Devetog jula 1942. OK KPJ za Srem i Štab NOP odreda za Srem izdali su direktivu da se u Sremu uništava žito spremljeno za neprijatelja i da se narodu pomogne da skriva žito. Izvršavajući ovu direktivu, mesne partizanske desetine, Fruškogorski i Podunavski NOP odred i delovi od kojih je krajem meseca formirani Posavski NOP odred spalili su, u toku narednih dana, velike količine žita i uništili veliki broj vršalica, kosačica i drugog poljoprivrednog pribora (tom I, knj. 6, dok. br. 46 i 52; knj. 17, dok. br. 28–36).

⁹⁷ i ¹⁰¹ Napad na četničke i italijanske snage u Ličkoj Jesenici izvršila je 1. hrvatska NOU brigada (tom V, knj. 5, dok. br. 106, 113 i 117).

⁹⁸ i ¹¹⁴ Reč je o napadu sedam četničkih odreda na 5. proletersku NOU brigadu, Hercegovački i Kalinovički NOP odred, zbeg naroda i deo bolnice VŠ NOP i DV Jugoslavije na pl. Zelengori (tom II, knj. 4, dok. br. 24; tom IV, knj. 6, dok. 83, knj. 12, dok. br. 16; Hercegovina u NOB, n. d., str. 330).

⁹⁹ i ¹⁰² Napad su izvršili delovi partizanskog bataljona »Jozo Jurčević« (tom V, knj. 5, dok. br. 186; knj. 6, dok. br. 7 i 84).

¹⁰³ Izostavljeni deo teksta štampan je u celini u tomu VI, knj. 3, dok. br. 179 (operativni izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 23. jula 1942).

¹⁰⁴ Vidi tom V, knj. 5, dok. br. 109, 115, 119, 126, 180 i 188.

¹⁰⁵ Misli se na grupu iz Petrovog Sela (Hercegovina u NOB, n. d., str. 266).

¹⁰⁶ i ¹¹¹ Kod brda Soplja (blizu Vodica) italijanske jedinice su se suskobile sa Primorskom četom koja je branila zbeg od preko 300 staraca, žena i dece. Tom prilikom italijanske jedinice, pored masakra nad stanovništvom koje se nalazilo u zbegu, pronašle su i zaplenile jedno partizansko skladište (tom V, knj. 5, dok. br. 187; »Borba«, br. 186 od 24. jula 1961, str. 10).

¹⁰⁷ Gomirje su, 24. jula, napali 1. primorsko-goranski NOP odred i 1. proleterski NOU bataljon Hrvatske. Tom prilikom oni su razoružali oko 50 četnika, ali selo nisu zauzeli, zbog dolaska italijanskih snaga iz Vrbovskog i Ogulina (tom V, knj. 5, dok. br. 116, 117; knj. 6, dok. br. 15 i 18).

¹⁰⁸ Opširnije o tome vidi tom V, knj. 6, dok. br. 9.

¹⁰⁹ Crnogorčević je bio sekretar Sreskog narodnooslobodilačkog odabora za Herceg-Novi (B. Jovanović, n. d., str. 736).

¹¹⁰ Izostavljeni deo teksta štampan je u tomu VI, knj. 3, dok. br. 180 (Operativni izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 25. jula 1942).

¹¹² Prema obaveštenju načelnika Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske od 25. jula 1942. komandant Glavnog štaba, u borbi kod Gomirja partizanske jedinice su imale gubitke od 2 mrtva i oko 8 ranjenih (tom V, knj. 5, dok. br. 117). Iz izveštaja partizanskih komandi o borbi kod Gomirja ne može se zaključiti da su partizani ubijali žene. Međutim, s obzirom na to da su se četnici uporno branili iz pojedinih kuća (»skakali iz kuće u kuću i branili se«), moguće je da je tom prilikom poginula i neka žena (tom V, knj. 5, dok. br. 116 i 117; knj. 6, dok. br. 15 i 18).

¹¹³ Prema datom kodu (XV—AR) karaula 335 se nalazila u rejonu Tounja (kod Ogulina).

¹¹⁵ U toku noći 25/26. jula omladinci sa otoka Malog Iža izvukli su iz italijanskih magazina rekvirirano ulje i jedan deo podelili stanovništvu a drugi sakrili za partizanske jedinice. Zbog toga su italijanske vlasti 26. jula uhapsile oko 80 lica i ukrcale ih u brod »Sofija« da bi ih sproveli u zadarski zatvor. Pošto su savladali posadu, omladinci su se istim brodom vratili u Mali Iž, odakle su produžili na Dugi Otok da bi se pridružili partizanskim jedinicama (tom V, knj. 5, dok. br. 190, knj. 6, dok. br. 78, knj. 8, dok. br. 18; tom VIII, knj. 1, dok. br. 193, 194).

¹¹⁶ Prema datom kodu (VU-BD) utvrđenje 42 se nalazilo u rejonu Delnica.

¹¹⁷ Prema datom kodu (IH-AD) ž. stražara 15 se nalazila između Plaškog i Blata.

¹¹⁸ Odnosi se na k. 756 na Debeloj gl. (južno do Divosela).

¹¹⁹ Reč je o akcijama čišćenja ustaško-domobraničkih jedinica iz Gospića. Tom prilikom je s. Divoselo popaljeno a s. Smiljane opljačkano (tom V, knj. 6, dok. br. 9, 23, 41; knj. 32, dok. br. 138).

¹²⁰ Odnosi se na trig. 1197, severoistočno od Crnološkog Berinšeka.

¹²¹ Odnosi se na k. 1242, jugoistočno od Medvejaca.

¹²² Duvno (Tomislav-Grad) zauzeli su delovi 1. i 3. proleterske NOU brigade 1/2 avgusta (tom IV, knj. 6, dok. br. 78 i 160).

¹²³ To su bili delovi 5. proleterske (crnogorske) NOU brigade i Hercegovačkog NOP odreda koji su se, posle teških borbi protiv četničkih, nemačkih i ustaških jedinica, probili sa Zelengore na slobodnu teritoriju kod Prozora (tom IV, knj. 6, dok. br. 83; Hercegovina u NOB, n. d., str. 330).

¹²⁴ Mesto nije pronađeno na karti 1:100.000.

¹²⁵ Napadnuta je Kaštelansko-trogirska četa. Ona se posle petočasovne borbe povukla u pravcu pl. Moseća (tom V, knj. 6, dok. br. 12, 17 i 20).

¹²⁶ Drugog avgusta su bataljon »Bude Borjan« Severnodalmatinskog NOP odreda i delovi 2. bataljona 3. ličkog NOP odreda napali četničke snage u rejonu Maglaja i Srpskog klanca. Opširnije o tome vidi tom V, knj. 6, dok. br. 41, 55 i 56.

¹²⁷, ¹²⁸ i ¹³⁷ Odnosi se na napad delova 2. kordunaškog NOP odreda na stražaru u s. Veri, kod Plaškog (tom V, knj. 6, dok. br. 13 i 71).

¹²⁹, ¹³⁰ i ¹³⁸ Napad na Oštarije i Košare i rušenje pruge kod Oštarija su izvršili delovi 1. i 2. kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 6, dok. br. 13 i 71).

¹³¹ Odnosi se na deo pruge između Srpskih i Brodskih Moravica.

¹³² Ta kota se nalazi severno od Jelova Brega, na putu s. Gerovo—s. Crni Lug (kod Delnica).

¹³³ Napad na kolonu su izvršili 1. proleterski NOU bataljon Hrvatske i Udarni bataljon 2. primorsko-goranskog NOP odreda. Tom prilikom je oslobođeno oko 400 ljudi, žena i dece, koje su italijanske jedinice sprovodile u internaciju (tom V, knj. 6, dok. br. 8, 10, 15, 18, 71—73).

¹³⁴ Duvno i Šujicu su 1/2. avgusta zauzeli delovi 1. i 3. proleterske NOU brigade (tom IV, knj. 6, dok. br. 78 i 160).

¹³⁵ Opširnije o tim operacijama vidi tom VI, knj. 3, dok. br. 63, 134 i 173.

¹³⁶ Opširnije o paljenju s. Rupotina (kod Splita) vidi »Borbu« br. 331, od 17. decembra 1961. godine.

¹³⁹ Početkom avgusta u rejonu Divosela ustaško-domobranske snage su vodile borbu protiv 2. bataljona i Omladinske čete 1. ličkog NOP odreda »Velebit« (tom V, knj. 6, dok. br. 9, 23, 41).

¹⁴⁰ Pogrešno. Verovatno se odnosi na Kupički Vrh (severno od Crnog Luga).

¹⁴¹ Izostavljeni tekst je u celini štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 193 (operativni izveštaj 11. armijskog korpusa od 4. avgusta 1942).

¹⁴² Opširnije o tom događaju vidi tom V, knj. 6, dok. br. 78.

¹⁴³ Ta stražarnica se nalazila u rejonu Hreljina.

¹⁴⁴ Odnosi se na deo pruge kod Liča.

¹⁴⁵ Napad na neprijateljsko uporište u s. Begovu Razdolju izvršili su delovi 1. primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 6, dok. br. 15 i 18).

¹⁴⁶ Mesto nije pronađeno na karti 1:100.000.

¹⁴⁷ i ¹⁷⁰ Napad su izvršili delovi bataljona »Jozo Jurčević«. Partizani nisu imali gubitke (tom V, knj. 6, dok. br. 24).

¹⁴⁸ Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 194 (operativni izveštaj komande 11. armijskog korpusa od 5. avgusta 1942).

¹⁴⁹ i ¹⁷² Napad na posadu u s. Vagnju su izvršile jedinice Srednjodalmatinskog NOP odreda. Posle petočasovne borbe one su se, usled nadmoćnosti neprijatelja, morale povući, uz gubitke od 6 mrtvih i preko 20 ranjenih boraca (tom V, knj. 6, dok. br. 17 i 74; knj. 32, dok. br. 141).

¹⁵⁰ i ¹⁶³ Petog avgusta su ustaše iz s. Studenaca, Mezinaca, Kosinja i Vukelića otpočele trodnevni napad na Kosinjsku partizansku četu u rejonu brda Karaule (kod Perušića). Posle nekoliko uzastopnih napada i protivnapada neprijatelj je odbačen. Partizani su imali 1 mrtvog i 2 ranjena (tom V, knj. 6, dok. br. 54, 55 i 77).

¹⁵¹ Prema izveštaju Štaba Grupe NOP odreda za Liku od 15. avgusta 1942., napad na ustaše u Zabici i Novom je izvršio bataljon »Mićo Radaković«. U toku borbe su zapljene kuće iz kojih je neprijatelj pružao otpor (tom V, knj. 6, dok. br. 41).

¹⁵² Žandarmerijsku posadu u s. Kaljama je razoružao bataljon »Josip Kraš« Žumberačko-pokupskog NOP odreda (tom V, knj. 6, dok. br. 16).

¹⁵³ Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 196 (operativni izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 6 avgusta 1942).

¹⁵⁴ Napad su izvršili delovi partizanskog bataljona »Jozo Jurčević« (tom V, knj. 6, dok. br. 24, 74 i 84).

¹⁵⁵ Akciju su izveli delovi Bračke partizanske čete (tom V, knj. 6, dok. br. 84).

¹⁵⁶ Opširnije o tome vidi tom V, knj. 6, dok. br. 78.

¹⁵⁷ Reč je o borbama 5. proleterske NOU brigade i Hercegovačkog i Kalinovičkog NOP odreda protiv četnika. Opširnije o tome vidi tom IV, knj. 6, dok. br. 83.

¹⁵⁸ Delovi 1. i 3. proleterske (sandžačke) NOU brigade i 5. kraljičkog NOP odreda i bataljon »Vojin Žirojević«, pod neposrednim rukovodstvom VŠ NOP i DV Jugoslavije, zauzeli su Livno 4/5. avgusta. Domo-bransko-ustaška posada je uglavnom zarobljena a delom uništena. Međutim, poslednja grupa, čije su jezgro sačinjavala naoružani službenici nemackog preduzeća »Lajhtmetal« i 2. četa 20. ustaškog bataljona, uništena je tek 7. avgusta (tom II, knj. 2, dok. br. 87; tom IV, knj. 6, dok. br. 68, 77, 84, 85; knj. 7, dok. br. 178 i 190).

¹⁵⁹ i ¹⁶⁰ U toku operacija protiv oslobođene teritorije Slovenije italijanske su jedinice, pored zarobljenih partizana, ubijale i civilno stanovništvo i, verovatno, i ubijene civile uračunale i partizanske gubitke. U pismu Ivi Ribaru Loli od 12. avgusta 1942. Edvard Kardelj, pored ostalog, navodi: »Rezultati italijanske ofanzive su dosta teški za nas. Ne toliko što se naše žive snage tiče, koliko u pogledu posledica za civilno stanovništvo. Čitava Notranjska od Ljubljane do Kupe je u velikoj većini popljenja, sistematski, selo po selo. Što je muškaraca ostalo kod kuće, jednim delom je pobijeno a jednim delom odvučeno u Italiju. Po plodnim krajevima čitava sela su iseljena u Italiju a polja uništena. Skoro nema sela u kome ne bi bilo 20–40 ljudi ubijenih... Ta radi se očito o kursu na potpuno uništenje naroda« (tom VI, knj. 3, dok. br. 107). O razvoju, rezultatima i obimu tih italijanskih operacija vidi i pisma Edvarda Kardelja od avgusta 1942. Ivi Ribaru Loli (tom II, knj. 5, dok. br. 83 i 92).

¹⁶¹ Reč je o delu pruge Plaški — Josipdol u rejonu severoistočno od Cerovnika.

¹⁶² Ta stražarnica se nalazila istočno od Ogulina.

¹⁶⁴ Kodom označeni deo karte obuhvata prostor zapadno od Nemške Loke. Međutim, na tom delu karte postoji k. 827 a ne 627.

¹⁶⁵ Odnosi se na izveštaje organa NDH.

¹⁶⁶ Reč je o prebacivanju delova bataljona »Jozo Jurčević« prema Imotskoj krajini (tom V, knj. 6, dok. br. 24). O situaciji i partizanskim jedinicama u tom periodu na tom području vidi tom II, knj. 5, dok. br. 105.

¹⁶⁷ Verovatno: Kamešnica (pl. kod Livna).

¹⁶⁸ i ¹⁷⁸ Reč je o operacijama 738. puka 718. nemačke divizije (ojačanog 1. bataljonom 5. domobranskog puka i dvema ustaškim četama) protiv 5. proleterske (crnogorske) NOU brigade i Hercegovačkog NOP odreda na prostoriji Igmana, Bitovnje i doline Lepenca krajem jula i početkom avgusta 1942. Nemačke i ustaško-domobranske snage su pokušale da na komunikaciji Konjic — Ilijad spreče probijanje 5. brigade i Hercegovačkog NOP odreda od Zelengore, preko Treskavice, ka oslobođenoj teritoriji u rejonu Prozora, ali u tome nisu uspele. U toku tog probijanja i borbi protiv nemačkih, ustaško-domobranksih i četničkih snaga partizani su imali 20 mrtvih, 17 ranjenih i 64 nestala (računajući i bolnicu Vrhovnog štaba sa zbegom). Pored toga, odsećeno je ljudstvo 3. bataljona 5. brigade (oko 150 boraca) i 20 boraca iz Hercegovačkog NOP odreda. Međutim, ovaj bataljon je posle mesec dana uspeo da se probije do Bosanske krajine i ponovo pripoji svojoj brigadi (tom II, knj. 4, dok. br. 24; tom IV, knj. 6, dok. br. 83, knj. 12, dok. br. 16; AVII, nem. fond, k. 114c, br. reg. 18/4—1, Minhen 5, 212—215 i NAV-N-T-315, r. 2270/301—397).

¹⁶⁹ Tako u originalu. Mesto nije pronađeno na karti 1:100.000.

¹⁷¹ Na tom su sektoru u tom periodu delovi 5. krajiškog NOP odreda vodili svakodnevno borbe protiv četničkih snaga (tom IV, knj. 6, do. br. 90).

¹⁷³ Kodom označeni deo karte obuhvata rejon Lipe, Kekića i Vukelića, istočno od Gospića.

¹⁷⁴ Napad su izvršili delovi 2. bataljona 1. ličkog NOP odreda (tom V, knj. 6, dok. br. 41, str. 184).

¹⁷⁵ i ¹⁷⁶ Te diverzije je izvršio bataljon »Ognjen Prica« (tom V, knj. 6, dok. br. 41).

¹⁷⁷ Žandarme u St. Gradu je razoružao vod Hvarske partizanske čete »Matija Ivanić« (»Vjesnik« br. 5189 od 3. avgusta 1961, str. 2).

¹⁷⁹ Kod Spodnjeg Loga.

¹⁸⁰ Verovatno je reč o koloni koju su sačinjavali bataljoni crnih košulja, koja je u toku ofanzive obrazovala tzv. »Manevarsku grupaciju«, dejstvujući tih dana u dolini Iške (tom VI, knj. 3, dok. br. 196 i 198), a koja se nalazila pod komandom Delorminija (Gelormini).

¹⁸¹ Napad su, 8. avgusta, izvršili partizani bataljona »Jozo Jurčević« (tom V, knj. 6, dok. br. 74, 84; knj. 32, dok. br. 139).

¹⁸² Akciju su izvršili borci Čete bračkih partizana (tom V, knj. 6, dok. br. 84; knj. 32, dok. br. 139).

¹⁸³ i ¹⁸⁴ Napad su izvršili delovi Grupe kordunaških NOP odreda. Posle dvodnevних borbi mesto je zauzeto (tom V, knj. 6, dok. br. 22, 39, 40, 55, 56, 79).

¹⁸⁴ Stražarnica se nalazila severno od ž. st. Javornik.

¹⁸⁵ Pisarovinu su zauzeli delovi 1. kordunaškog i Žumberačko-pokupskog NOP odreda (tom V, knj. 6, dok. br. 22, 36, 40, 55, 56, 79 i 81).

¹⁸⁶ i ¹⁸⁵ Kolonu su, iz zasede, napali 1. proleterski NOU bataljon Hrvatske i Udarni bataljon 2. primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 6, dok. br. 26, 56, 79; knj. 7, dok. br. 24). Prema izveštaju Komande 5. grupacije granične straže od 10. avgusta 1942. prefekturi Kvarnera, u toku tog napada je poginulo 18 među kojima i komandir kolone sa namirnicama, »ranjeno 12« (Arhiv VII, reg. br. 18/3, k. 417).

¹⁸⁷ Pod trećom zonom italijanske komande su podrazumevale teritorije između demilitarizovane zone NDH i demarkacione linije s nemačkim trupama (vidi 1. knjigu ovog toma, dok. br. 20).

¹⁸⁸ Na Ložinskom vrhu, jugoistočno od Rakitnice.

¹⁸⁹ O tom čišćenju vidi i tom VI, knj. 3, dok. br. 105.

¹⁹⁰ Posadu Rateža je napala 1. proleterska (slovenačka) NOU brigada »Tone Tomšič« (tom VI, knj. 3, dok. br. 116).

¹⁹¹ U izveštaju Velike župe Cetina od 16. avgusta 1942. Ministarstvu unutrašnjih poslova NDH navodi se da su 10. avgusta partizani s pl. Biokova zauzeli Grabovac (tom V, knj. 32, dok. br. 139).

¹⁹² Istočno od Kistanja.

¹⁹³ Između s. Javornika i s. Pavlovca (kod Otočca) jedinice partizanskog bataljona »Ognjen Prica« porušile su železničku prugu, zaustavile putnički voz i zaplenile 16 pušaka, 1 p. mitraljez i oko 25.000 metaka. Saobraćaj je bio prekinut oko tri dana (tom V, knj. 6, dok. br. 40, 41 i 55).

¹⁹⁴ Južno od Kistanja.

¹⁹⁵ Odnosi se na trig. 1019 na Orlovčiću, severno od Vrhovina.

¹⁹⁶ Reč je o napadu delova Grupe NOP odreda za Liku na četničku kolonu između Vrhov. Dugog Dola i Vrhovina. Partizani nisu imali nikakve gubitke (tom V, knj. 6, dok. br. 27, 40, 41 i 55).

¹⁹⁷ Modruš su, posle dvodnevnih borbi, zauzele jedinice 1. primorsko-goraskog NOP odreda (tom V, knj. 6, dok. br. 42, 47 i 56; knj. 7, dok. br. 24).

¹⁹⁸ Napadnut je logor 2. udarnog bataljona 2. primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 7, dok. br. 24).

¹⁹⁹ Odnosi se na k. 1289 na Ceclju, severoistočno od Klane.

²⁰⁰ Prema izveštaju Štaba 5. operativne zone Hrvatske od 7. septembra 1942. komandantu Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske, italijanske jedinice su napale »jedan naš civilni logor... Polit. komesar toga logora Fran Buneta bio je odsutan za vrijeme napada i kada se vratio u logor u njemu je našao Italijane, te se razvila borba između njega i Italijana. On je ubio 4 fašista, a sam je bio ranjen i uspio se spasiti« (tom V, knj. 7, dok. br. 24).

²⁰¹ Prema izjavi Vicka Milata, organizatora ove akcije, napad na jedrenjak »Dukš« izvršen je kod rta Proizda, na o. Korčuli.

²⁰² i ²⁰³ Napad na ustaško-domobrantska uporišta Krišpolje i Jezerane izvršili su delovi 1. hrvatske NOU brigade. U Krišpolju su zarobili 45 ustaša a u Jezeranama 72 ustaše, domobrana i žandarma. Partizani su imali gubitke od 10 mrtvih i 20 ranjenih. U toku sledećih borbi sa italijanskim jedinicama, 13. i 14. avgusta, ukupni gubici brigade popelji su se na 50 ranjenih i 15 mrtvih (tom V, knj. 6, dok. br. 35, 42, 56 i 86).

²⁰⁴ Odnosi se na deo ž. pruge između Liča i Fužina.

²⁰⁵ Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 201 (operativni izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 13. avgusta 1942.).

²⁰⁶ i ²⁰⁷ Na tom području je dejstvovao partizanski bataljon »Jozo Jurčević«. Pod pritiskom nadmoćnih neprijateljskih snaga, on se povukao u pravcu Aržana (tom V, knj. 6, dok. br. 66, 85, 93 i 94; knj. 32, dok. br. 139).

²⁰⁸ Napad je izvršila Bračka partizanska četa (tom V, knj. 6, dok. br. 82).

²⁰⁹ Odnosi se na deo pruge kod Delnica.

²¹⁰ Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 202 (operativni izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 14. avgusta 1942. o opkoljavanju Kočevskog Roga).

²¹³ O ovoj operaciji, nazvanoj »Albia«, u kojoj su, pored jedinica 18. armijskog korpusa, učestvovale i jedinice divizije »Mesina« 6. armijskog korpusa, vidi tom V, knj. 6, dok. br. 66, 85 i 94; knj. 7, dok. br. 2, 90, 91, 92 i 93.

²¹⁴ Napad su izvršili delovi 1. proleterskog NOU bataljona Hrvatske, koji su u toku borbe imali 3 ranjena borca (tom V, knj. 6, dok. br. 37 i 56; knj. 7, dok. br. 24).

²¹⁵ O operacijama divizije »Mesina« vidi i tom V, knj. 6, dok. br. 85.

²¹⁶ Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 203 (operativni izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 15. avgusta 1942).

²¹⁷ Napad je izvršila 3. četa partizanskog bataljona »Josip Kraš« (tom V, knj. 6, dok. br. 52; knj. 7, dok. br. 4 i 29).

²¹⁸ Reč je o čišćenju terena na kome su tada dejstvovali 2. primorsko-goranski NOP odred i 1. proleterski NOU bataljon Hrvatske. Prema izveštaju Štaba 5. operativne zone od 7. septembra 1942. komandantu Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske, u toku te akcije, zahvaljujući domaćim izdajnicima, italijanske jedinice su uspele da nekoliko puta iznenade partizanske logore, jedinice i štabove. Međutim, u pomenutom izveštaju se ne govori o napadu od 15. avgusta (tom V, knj. 7. dok. br. 24).

²¹⁹ Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 205 (operativni izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 16. avgusta 1942).

²²⁰ Sesnaestog avgusta, kod s. Studenca (blizu Imotskog), delovi 1. proleterske NOU brigade napali su ustaške snage i naneli im gubitke od 60 mrtvih i više ranjenih (tom V, knj. 6, dok. br. 46).

²²¹ Napad su izvršili partizani s Pelješca, koji su se, pošto su razoružali posadu, povukli preko Dube u Vrućicu (D. Gizić, n. d., str. 474).

²²² Akcije je izvela Trogirsko-rogoznička partizanska četa uz pomoć stanovništva Gornjeg Segeta (D. Gizić, n. d., str. 465).

²²³ Aržano i Studenca su zauzeli delovi 1. proleterske NOU brigade. U toku borbi kod ovih mesta proletari su imali gubitke od 2 mrtva i 3 ranjena (tom V, knj. 6, dok. br. 46).

²²⁴ Akciju je, između Drvenika i Zlobina, izveo bataljon »Matija Gubec« 1. primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 7, dok. br. 24).

²²⁵ i ²²⁶ Posušje su zauzeli delovi 1. proleterske NOU brigade (M. Leković, n. d., str. 413—414).

²²⁷ Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 208 (operativni izveštaj 11. armijskog korpusa od 18. avgusta 1942).

²²⁸ Lovreč je zauzeo 2. bataljon 1. proleterske NOU brigade (M. Leković, n. d., str. 414—415).

²²⁹ Verovatno: Dupci, istočno od Kuzmanića (na putu Omiš — Zadarje).

²³⁰ Četa se sukobila sa delovima 3. bataljona 1. primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 7, dok. br. 24).

²³¹ Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 206 (operativni izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 17. avgusta 1942).

²³² Povlačenje preostalog dela posade (prethodno je 40 ustaša, 45 milicionera i 15 pripadnika finansijske straže samovoljno napustilo položaje) naredio je komandant garnizona u Posušju. Komandant 6. divizije je pokušao da izmeni to naređenje i zadrži posadu. Međutim, više se nije moglo ništa učiniti, jer se posada već povlačila u neretu. U 13 časova u Posušju su ušli borci 6. bataljona 1. proleterske NOU brigade (M. Leković, n. d., str. 414).

²³³ Drugi bataljon 1. proleterske NOU brigade zauzeo je Studence 16. avgusta oko 13,30 časova (tom V, knj. 6, dok. br. 46; M. Leković, n. d., str. 410).

²³⁴ i ²³⁵ U toku četvorodnevног čišćenja (17—21. avgusta) ostrva Kornat i Žut italijanske jedinice, uz saradnju antikomunističke milicije (MV AC), ubile su 20 i uhapsile 5 lica, pristalica NOP-a, i zapalile veliki broj kuća, koliba i maslinjaka na tim ostrvima (»Borba«, br. 213 od 20. avgusta 1961, str. 16).

²³⁶ Vodovod su prekinuli borci bataljona »Matija Gubec« 1. primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 7, dok. br. 24).

²³⁷ Verovatno se htelo reći: Od delova koji su razbijeni kod Posušja u Mostar je stiglo ukupno:...

²³⁸ Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 209 (operativni izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 19. avgusta 1942).

²³⁹ Akciju je izvela 2. četa partizanskog bataljona »Josip Kraš« (tom V, knj. 6, dok. br. 52).

²⁴⁰ Reč je o napadu četničkih jedinica na Foču. Tom prilikom četnici su izvršili masovan pokolj muslimanskog stanovništva (tom IV, knj. 6, dok. br. 166 i 167; AVII, ust. dom, fond, k. 56, reg. br. 9/2—28).

²⁴¹ Ova akcija predstavlja sastavni deo operacije »Albia«, preduzeće na području Biokova, odnosno na prostoriji gde je operisao partizanski bataljon »Josip Jurčević«. Opširnije o toj operaciji vidi tom VI, knj. 6, dok. br. 66, 85 i 94; knj. 7, dok. br. 2, 90—93.

²⁴² Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 210 (operativni izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 20. avgusta 1942).

²⁴³ Kod G. Prološca kolona se sukobila sa delovima 4. bataljona a na pravcu Posušja sa delovima 6. bataljona i 2. čete 4. bataljona 1. proleterske NOU brigade (M. Leković, n. d., str. 421).

²⁴⁴ Kod Lovreča su se nalazili delovi 2. srednjodalmatinskog bataljona i 3. četa 2. bataljona 1. proleterske NOU brigade, koja im je upućena u pomoć. Pred nadmoćnim neprijateljem, partizani su se povukli na položaje u rejonu s. Žižanovića a zatim na nove položaje ispred Studenaca, gde su uz pomoć jednog voda 2. čete (2. bat. 1. proleterske NOU brigade) koji im je bio upućen u pomoć, ponovo pružili ogorčeni otpor. Po ulasku u selo italijanske jedinice su streljale tri seljaka i opljačkale, a zatim popalile kuće (M. Leković, n. d., str. 418—421).

²⁴⁵ Toj koloni pružao je otpor 2. bataljon Srednjodalmatinskog NOP odreda, koji je, prema direktivama Štaba 4. operativne zone Hrvatske, imao zadatak da zasedama, sa uzastopnih položaja, uspori nadiranje italijanskih jedinica i omogući povezivanje dalmatinskih partizana sa 1. proleterskom NOU brigadom (tom V, knj. 6, dok. br. 66; M. Leković, n. d., str. 421—422).

²⁴⁶ Reč je o delu pruge između Liča i Fužina.

²⁴⁷ i ²⁴⁸ Akcije su izveli delovi 1. primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 7, dok. br. 24).

²⁴⁹ Napad je izvršila 3. četa partizanskog bataljona »Josip Kraš« (tom V, knj. 6, dok. br. 52).

²⁵⁰ C. m. M. for. (Capo manipolo Milizia forestale) — čin u graničnoj Dobrovoljačkoj miliciji nacionalne sigurnosti (MVSN), ravan činu poručnika kopnene vojske.

²⁵¹ Verovatno: prema zoni Biokovo (vidi tom V, knj. 6, dok. br. 66 i 85).

²⁵² Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 212 (operativni izveštaj 11. armijskog korpusa od 21. avgusta 1942).

²⁵³ Ocenivši da je necelishodno uplitati jedinice u frontalne borbe, načelnik Štaba 1. proleterske NOU brigade je 4. i 6. bataljon iz rejona Posušja i Imotskog povukao severno od rečice Ričine (M. Leković, n. d., str. 422).

²⁵⁴ i ²⁵⁵ Na položajima ispred Aržana nalazio se 2. bataljon 1. proleterske NOU brigade (M. Leković, n. d., str. 423).

²⁵⁶ Odnosi se na deo pruge između Liča i Zlobina.

²⁵⁷ Akciju je izvršio bataljon »Matija Gubec« 1. primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 7, dok. br. 24).

²⁵⁸ Navedene stražare nalazile su se na delu pruge između Srpskih i Brod. Moravica.

²⁵⁹ Odnosi se na deo pruge između Liča i Fužina.

²⁶⁰ Reč je o Dušanu Brstini, koji se tada, kao ilegalni partijski radnik, nalazio na terenu nevesinjskog i mostarskog sreza. Te noći on se, sa 10 ilegalaca, nalazio u kolibi Ale Mehremića, u blizini s. Vidića. Četnici su uhapsili sinove A. Mehremića i još dva Muslimana — simpatizera NOP-a iz porodice Godare, zatim ih, na putu prema Nevesinju, ubili. Neprijatelj je istovremeno opplačkao svu stoku (oko 1500 ovaca i koza) koja je pripadala porodicama Mehremića i Godare (prema usmenoj izjavi D. Brstine, general-majora JNA).

²⁶¹ Reč je o obruču oko Kočevskog roga, gde su se, gotovo sa svih strana okruženi, nalazili CK KP Slovenije, GŠ NOP odreda za Sloveniju, Izvršni odbor OF i bolnica 5. grupe NOP odreda. Italijanske jedinice su napad na Kočevski rog otpočele 14. avgusta a 17. avgusta potpuno zatvorile obruč. Instruktori pri GŠ NOP odreda za Sloveniju su 19. avgusta izdali naredbu da partizanske jedinice, napadom na neprijateljski obruč sa spoljne strane, pomognu opkoljenim drugovima. Vudadeset i trećeg avgusta CK KPS, GŠ NOP odreda i Izvršni odbor OF uspeli su da se s Kočevskog roga probiju u pravcu Suhe krajine (tom VI, knj. 3, dok. br. 110, 118, 122, 130, 210, 212 i 214).

²⁶² Napadnute su snage 3. ličkog NOP odreda, koje nisu imale gubitaka (tom V, knj. 6, dok. br. 68; knj. 7, dok. br. 63).

²⁶³ Verovatno: Krstatice, jugozapadno od Imotskog.

²⁶⁴ i ²⁶⁵ Gubici 1. proleterske NOU brigade i delova Srednjodalmatinskog NOP odreda u toku borbi koje su, od 16. do 23. avgusta, vođene u rejonu Posušja, Imotskog, Zagvozda i Aržana, protiv italijanskih i ustашko-domobraničkih jedinica, iznosili su svega 3 mrtva i 4 — 5 ranjenih (tom V, knj. 7, dok. br. 23 i 63).

²⁶⁶ To je bio demonstrativan napad 2. čete bataljona »Krbava« 2. ličkog NOP odreda (tom V, knj. 6, dok. br. 68).

²⁶⁷ Napad je izvršila 1. hrvatska NOU brigada (tom V, knj. 6, dok. br. 68; knj. 7, dok. br. 63).

²⁶⁸ Reč je o prekidu žel. pruge između ž. st. Liča i Fužina, koju su minirali delovi 1. primorsko-goranskog NOP odreda (tom V, knj. 7, dok. br. 24).

²⁶⁹ Diverziju su izvršili delovi 2. kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 7, dok. br. 63).

²⁷⁰ Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 215 (operativni izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 23. avgusta 1942).

²⁷¹ Prilikom povlačenja ti bataljoni su napadnuti od 2. bataljona 1. proleterske NOU brigade i 2. bataljona Srednjodalmatinskog NOP odreda, koji su, goneći neprijatelja, istog dana ponovo zauzeli Studence (tom V, knj. 7, dok. br. 23 i 63; M. Leković, n. d., str. 424).

²⁷² Izostavljeni tekst je štampan u tomu VI, knj. 3, dok. br. 217 (operativni izvještaj Komande 11. armijskog korpusa od 24. avgusta 1942).

²⁷³ i ²⁷⁴ Opširnije o tome vidi tom V, knj. 7, dok. br. 23.

²⁷⁵ Prilikom ovog napada italijanskih, ustaških i četničkih snaga na delove 1. ličkog NOP odreda »Velebit« jedan partizan je poginuo i četiri partizana su zarobljena. Pošto su se partizani, pred nadmoćnjim neprijateljem, povukli prema Velebitu, neprijatelj je popalio više kuća, pohapšio simpatizere NOP-a i neke od njih streljaо (tom V, knj. 6, dok. br. 68; knj. 7, dok. br. 14 i 63).

²⁷⁶ Ta stražara se nalazila na delu pruge između ž. st. Medak i Raduč.

²⁷⁷ i ²⁷⁸ Odnosi se na rejon Liča.

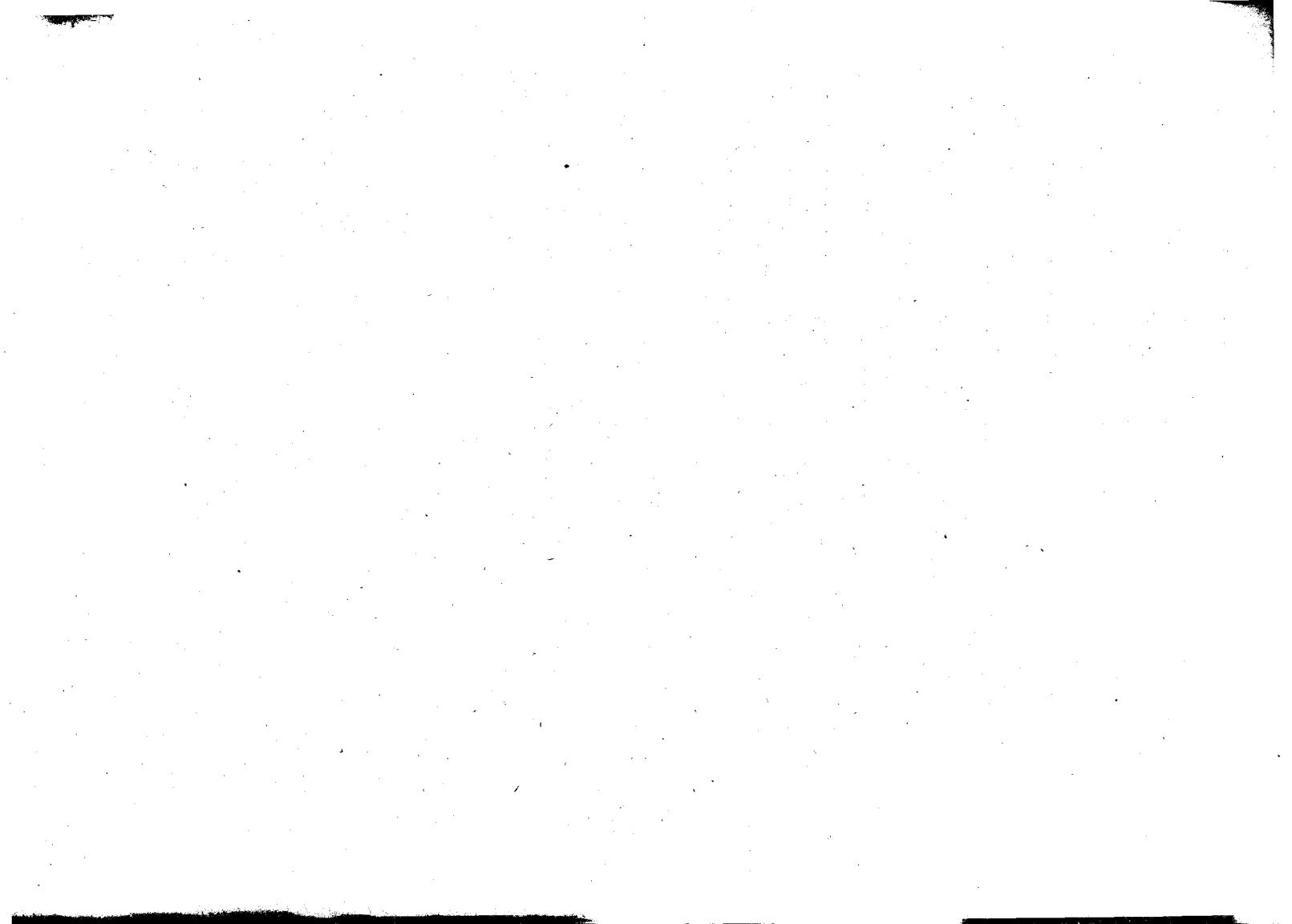
²⁷⁹ Opširnije o operaciji »Albia« vidi tom V, knj. 6, dok. br. 66, 85 i 94; knj. 7, dok. br. 2.

²⁸⁰ Reč je o Dušanu Brstini. Neprijatelj je pronašao mesto gde su ilegalni partijski radnici sakrivali radio-aparat i tehniku za umnožavanje materijala, uhapsio žene i decu Lazara i Milutina Brstine i opljačkao im oko 150 ovaca i koza (prema usmenoј izjavi D. Brstine).

²⁸¹ Domeniko Mikeloti (Domenico Micchelotti), načelnik Operativnog odeljenja Komande 2. armije.

²⁸² Ovaj pregled značajnih događaja (na osnovu izvoda iz izveštaja potčinjenih jedinica i ustanova Komandi 2. armije) počelo je da vodi Operativno odeljenje Komande 2. armije 11. septembra 1941. Redakcija je objavila sve sveske tog pregleda kojima je raspolagala (dok. br. 36 ove knjige i dok. br. 172 i 205 1. knjige).

²⁸³ Đulio Kavali (Giulio Cavalli), na radu u Operativnom odeljenju Komande 2. armije.

Comando Fc A. n. 600 d.o. 10283 18-12-17 7-47 - 1000
27

scritto in rosso

Comando Fc A. n. 600 d.o. 10283 18-12-17 7-47 - 1000

27

1° piano
Piano
sopraffatto

2° piano
Piano
sopraffatto

Comando Fc A. n. 600 d.o. 10283 18-12-17 7-47 - 1000

27

1° piano
Piano
sopraffatto

2° piano
Piano
sopraffatto

Figura 18
Disegnazione del forte e piano (Roma) con
prospettiva del muro (figlio 18-18)

Forte Giovanni (14-18) muro muretto con legno 10283 18-12-17
scritto in rosso scritto in rosso. Muretto muretto

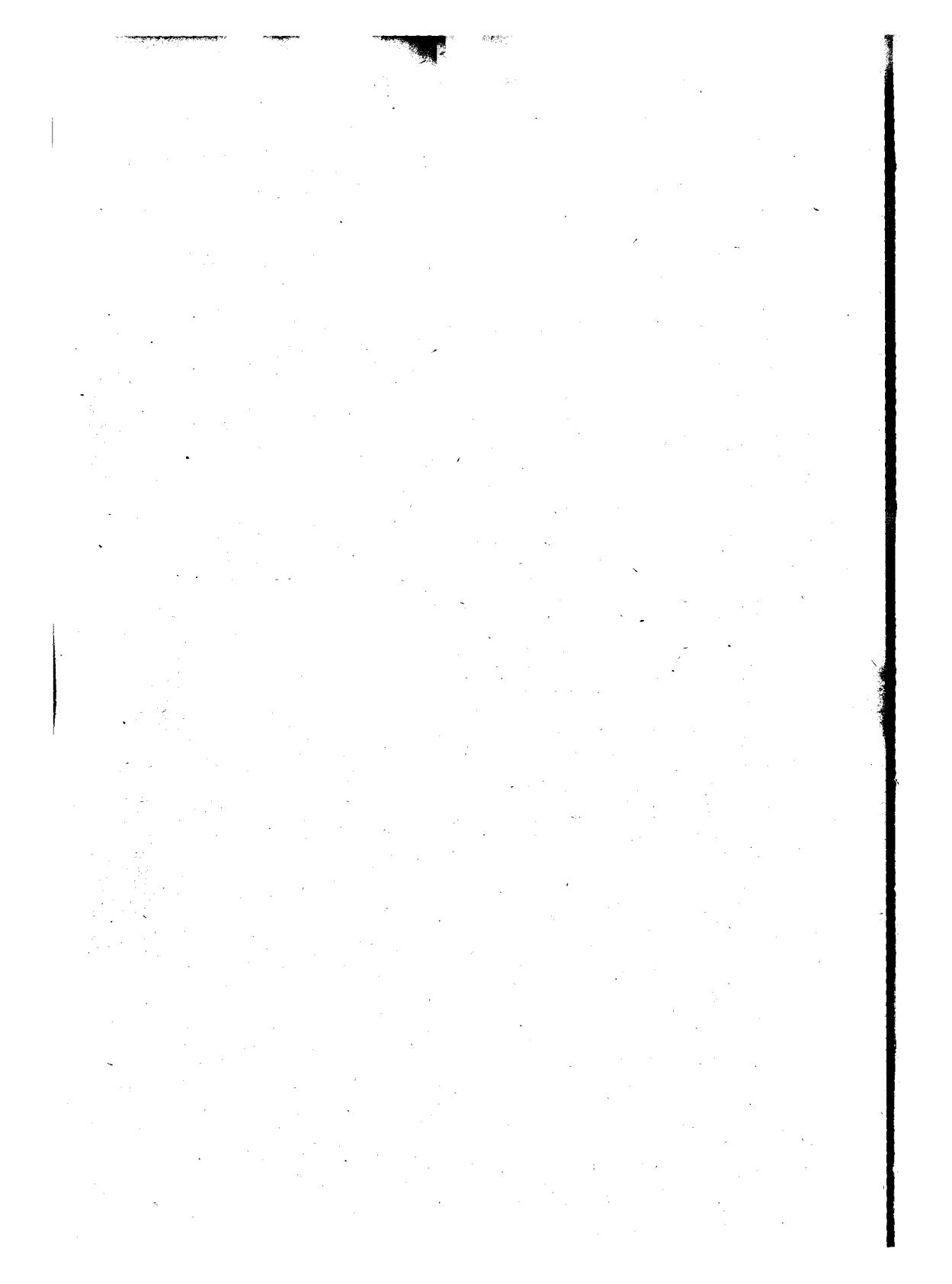
1 muretto 1 muretto 3 muretto

- Tutto questo muretto disegnato con le muretto
muretto con legno 10283 18-12-17 7-47 - 1000
muretto 3 muretto 1 muretto con legno
muretto disegnato.

- Forte Giovanni 10283 legno 10283
disegnato con legno 10283 legno 10283
muretto 1 muretto 1 muretto 1 muretto 4
muretto 1 muretto 1 muretto 1 muretto

- Disegnato 10283 fortino di guardia 10283
disegnato con legno 10283 legno 10283
muretto 1 muretto 1 muretto 1 muretto 1
muretto 1 muretto 1 muretto 1 muretto 1
muretto 1 muretto 1 muretto 1 muretto 1

- Durante la notte i ribelli hanno smottato
poco guardia dogana di fabbricato. Scritto
sul muretto 10283 con 10283 legno 10283
disegnato con legno 10283 I ribelli hanno
scritto 3 frasi e prenduto 3 frasi, 1

DEPEŠA VRHOVNE KOMANDE OD 29. AVGUSTA 1942.
VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« DA BUDE SPREMNA DA INTERVENIŠE U SLUČAJU NEREDA U ZAGREBU¹

rzb. (prepis)

VP 10, 29. avgust 1942—XX

Šifrovani telegram

OD VRHOVNE KOMANDE — RIM

SUPERSLODI—ZA EKSEL. GEN. ROATA

B. 23219/op.

U vezi s mogućnošću da u Zagrebu dođe do nereda,² treba da budemo spremni da na vreme intervenišemo s našim trupama. Smatra se da se ta intervencija može izvesti pravcem Novo Mesto — Brežice — Zagreb s jednom kolonom u jačini ne manjoj od jedne divizije i pravcem Karlovac — Zagreb s jednom brzom kolonom u jačini koja odgovara otprilike jednom konjičkom puku pojačanom artiljerijom i lakisim tenkovima. Utoliko bolje ako raspoloživa snaga bude veća.

Pristupite hitnom utvrđivanju plana kako bi, u slučaju potrebe, operacija mogla da započne uz prethodno upozorenje od dva naest časova.

Sve je ovo podređeno sporazumima sa O.K.W.,³ kojima će ova komanda pristupiti u pogodnom trenutku.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 25/3, k. 58.

² Prema depeši italijanske vojne misije u Zagrebu od 2. septembra Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«, uznemirenost zbog mogućih nereda je »nastala usled povećanog ustaničkog pritiska u okolini Zagreba« (AVII, reg. br. 1/4, k. 58).

Na tom terenu je tada dejstvovala 4. hrvatska NOU brigada. Za vreme svog dvadesetodnevног boravka na terenu Pokuplja i Žumberka, ova brigada je oslobođila Pisarovinu, uništila ustašku posadu u Jastrebarskom, oslobođila decu s Kozare koja su se nalazila u dečjem logoru kod Jastrebarskog i vodila nekoliko uspešnih borbi protiv ustaških snaga u Žumberku. Njena pojava u neposrednoj blizini Zagreba mnogo je doprinela razvitu NOB-a u Pokuplju i Žumberku (tom V, knj. 6, dok. br. 45 i 56).

³ OKW — Oberkommando der Wehrmacht (Vrhovna komanda oružanih snaga Nemačke).

Na svaki način upoznajte nas s vašim programom.

Ugo Kavalero

Tačnost prepisa overava:

Brigadni general

nač. štaba

(E. de Blazio)

[Potpis nečitak]

M. P.

BR. 94

UPUTSTVO VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 31. AVGUSTA 1942. KOMANDANTIMA POTČINJENIH ARMIIJSKIH KORPUSA O OPERATIVNIM ZADACIMA JEDINICA U JESENJEM I ZIMSKOM PERIODU¹

dcl.

Br. 17880 / op. prot.

VP 10, 31. avgust 1942—XX

Predmet: Operativna uputstva za jesenji i zimski period.
(1 priložena karta)²

Ekselenciji komandantu V A.K.	— Vojna pošta 41
Ekselenciji komandantu VI A.K.	— Vojna pošta 39
Ekselenciji komandantu XI A.K.	— Vojna pošta 46
Ekselenciji komandantu XVIII A.K.	— Vojna pošta 118
Admiralu komandantu »Maridalmacije«	— Split
Generalu komandantu Aerotehničke komande	— Vojna pošta 10
i na znanje:	
Generalu komandantu armijske artiljерије	— Vojna pošta 10
Generalu komandantu armijske inžinjerije	— Vojna pošta 10
Generalu intendanture	— Vojna pošta 10

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u Arhivu VII, reg. br. 33/3, k. 58.

² Redakcija ne raspolaže tom kartom.

I) — Situacija

- A) — Ustanički pokret — kao što je predviđeno — u proleće se povećao u obimu i u aktivnosti.
- Uprkos tome svugde je bio zauzdan, u mnogobrojnim ofanzivnim operacijama oštros pogoden, a u nekim oblastima stvarno presečen.
 - Uz to, on nije mrtav, i još je aktivan, naročito u nekim zonama.
- B) — U poslednje vreme snage Armije pretrpele su izvesnu redukciju koju su nalagali zahtevi opšteg karaktera. Isti isključuju dodeljivanje pojačanja (osim pojedinih elemenata, prema tome kako se ukazuju), i mogu čak nametnuti dalja smanjenja.
- C) — Pomoć nama podređenih hrvatskih snaga je oskudna, kako u kvantitetu tako i u kvalitetu. Predviđeno je — kao što će reći posle — izvestan progres, ali neizbežno spor.
- Izgleda da ćemo u jesenjem i zimskom periodu — sem u slučaju vanrednih događaja — nastaviti borbu protiv ustanika, u stvari, samo s našim sadašnjim snagama, a možda i s manjim snagama.

II) — Zadaci Armije

— Opšti zadatak

- Posesti anektirane teritorije, i hrvatske oblasti koje predstavljaju »predziđe« istih, obale i Crne Gore.
 - Isturena granica oblasti koje treba posesti (*dokle god ostaju sadašnje snage*) naznačena je na priloženoj karti.
 - *Pod pomenutom granicom ne podrazumeva se neki front koji treba materijalno zaposesti*, već granica zone koju treba kontrolisati, bilo pomoću garnizona, bilo pomoću kolona.
 - Preko pomenute granice biće zadržani u »trećoj zoni«:
 - jedan snažan garnizon u Karlovcu;
 - zaštita pruge Mostar — Sarajevo do »demarkacione linije«.
 - Granica »druge i treće zone« i »demarkaciona linija« ostaju nepromenjene.
- Na taj način, nije isključeno da, *po naređenju ili ovlašćenju ove komande*, budu preduzete operacije, kombinovane ili ne, preko gore pomenute isturene granice.

— *Posebni zadaci*

- a) — brinuti se za vojnu odbranu i za javni poredak na anektiranim teritorijama (Slovenija — Riječka oblast — Dalmacija);
- b) — brinuti se za vojnu odbranu (i — preko ove — uopšte za javni poredak) u gore naznačenim hrvatskim oblastima;
- c) — brinuti se za odbranu pomorskih granica, uključivši i ostrva;
- d) — Obezbediti komunikacije (puteve i pruge) koje su najznačajnije za naše ciljeve.

III) — *Zadaci pojedinih arm. korpusa*

— *XI armijski korpus*

- a) — Brinuti se za vojnu odbranu i za zaštitu i održavanje javnog poretku u provinciji Ljubljana. Taj zadatak sadrži dopunu tekućih operacija, i dalju istrajnu aktivnost do početka zime, s ciljem da se u potpunosti iskoriste postignuti rezultati i da se ustanicima spriči organsko i pozadinsko »opravljjanje«.
- b) — Obezbediti rad pruga u zoni, naročito na linijama:
 - Zalog — Postojna;
 - Metlika — Novo Mesto — Ljubljana.

Snage: — 3 pešadijske divizije;

- jedinice koje nisu uključene u divizije i snage policije, uglavnom sadašnje;
- M.V.A.C.

— *V. armijski korpus*

- a) — Brinuti se za vojnu odbranu i za zaštitu javnog poretku na teritoriji priključenoj provinciji Kvarner.
Taj zadatak obuhvata istrajno vršenje operativne aktivnosti na pomenutoj teritoriji s ciljem koji je naznačen kada je bilo reči o XI A.K.
- Brinuti se za vojnu odbranu (a — preko ove — uopšte za javni poredak) u hrvatskim zonama u njegovoj nadležnosti, unutar granica koje su naznačene na priloženoj karti.
Tom cilju teže operacije koje su nedavno naređene u zoni Gorski kotar.

Ova oblast će morati da bude kontrolisana, ili bar zauzdana, bilo pomoću garnizona koje tamo treba ustanoviti, bilo pomoću perifernih garnizona i pokretnih kolona koje će polaziti od ovih. I oblast Like će takođe morati da bude pod pažljivim nadzorom i zauzdana (ukoliko situacija ne bude još pre zime likvidirana hrvatskim ili kombinovanim operacijama).

- c) — U Karlovcu zadržati jedan snažan garnizon radi naše afirmacije i kao polaznu tačku za eventualne operacije ka Zagrebu).
- b) — Obezbediti funkcionisanje pruge u zoni, naročito na liniji Karlovac — Ogulin — Sušak.
- c) — U Karlovcu zadržati jedan snažan garnizon (radi za ciljeve pod a) i b) a naročito puta:
Sušak — Senj — prolaz Vratnik — Gospic.
- f) — Brinuti se za zaštitu pomorske granice u njegovoj nadležnosti.

Snage: — 3 pešadijske divizije i 1 brza divizija;
— jedinice van divizija, uglavnom sadašnje;
— hrvatske jedinice, uglavnom sadašnje;
— M.V.A.C.

Predviđeno je da zaštitu pruge Ogulin — Vrhovine i Gospic — Lovinac preuzmu, bar delimično, hrvatske trupe. Ostvarenje tog plana nije neminovno, ali je na svaki način mogućno pre zime.

— XVIII arm. korpus

- a) — Brinuti se za vojnu odbranu i javni poredak u provincijama Zadar i Split (na osnovu onoga što je utvrđeno aktom br. 16502 od 6. avgusta).³
- b) — Brinuti se za vojnu odbranu (i — preko ove — za zaštitu javnog poretku) u hrvatskim zonama u njegovoj nadležnosti, unutar granica označenih na priloženoj karti. Taj zadatak sadrži nadzor i zauzimanje ustaničkih formacija koje se nalaze neposredno preko pomenućih granica, i raščišćavanje zone pozadi ovih, sve do granica anektirane teritorije, i do obale.
- c) — Obezbediti funkcionisanje pruga u zoni, naročito na linijama:
Split — Perković — Knin;

³ Vidi dok. br. 88.

Perković — Šibenik.

- d) — Obezbediti upotrebu puteva koji su važni za ciljeve pod a) i b).
- e) — Brinuti se za odbranu pomorskih granica u zoni njegove nadležnosti.

Snage: — 3 pešadijske divizije;

- jedinice van divizija i policijske, uglavnom sadašnje;
- hrvatske jedinice, uglavnom sadašnje;
- M.V.A.C.

Moguće je da će jedan ustaški bataljon kroz koju nedelju biti određen za Gračac, i da će hrvatske jedinice, pre zime, moći da učešćuju u zaštiti pruga na deonice Lovinac — Knin (isključno).

— VI. arm. korpus

- a) — Brinuti se za vojnu odbranu i javni poredak u kotorskoj provinciji.
- b) — Brinuti se za vojnu odbranu (a — preko ove — uopšte za javni poredak) u hrvatskim zonama u njegovoj nadležnosti, unutar granica naznačenih na priloženoj karti.

U ovom pogledu važe mišljenja naznačena pod tačkom b) za XVIII A.K. Naročitu važnost imaju zona Ploče i dve zone s rudnicima boksita.

- c) — Obezbediti funkcionisanje pruga u zoni, naročito na linijama:
Tarčin (demarkaciona linija) — Mostar — Dubrovnik;
Metković — Ploče.
- d) — Obezbediti upotrebu puteva koji su potrebniji za ciljeve o kojima je reč pod a) i pod b), s naročitim obzirom na one koji se upotrebljavaju za transport boksita.
- e) — Brinuće se za zaštitu pomorskih granica u zoni njegove nadležnosti.

Snage: — 4 pešadijske divizije;

- sadašnje jedinice van divizija (+ 2 bat. divizije »Emilia«, 1 mitraljeski bataljon i 1 teritorijalno-mobilni bataljon);
- hrvatske jedinice, uglavnom sadašnje;
- M.V.A.C.

Podsećamo da su — baš prema sporazumu u Zagrebu — garnizoni gornje Hercegovine morali da budu evakuisani, uz pret-hodno smenjivanje od strane Hrvata.

Pošto ovo još nije bilo moguće, dan evakuacije je bio više puta odlagan, i najzad je odložen na neodređeno vreme.

To zbog toga što treba obezbediti »predzide« Crne Gore (i kotoranske oblasti), a s druge strane — zato što ne treba dozvoliti ponovni procvat gerile u oblasti koja je sada uglavnom smirena. Odbrani i sigurnosti velikog dela oblasti uspešno mogu doprineti odredi M.V.A.C., koji su ovde naročito razvijeni.

IV) — *Način*

- *Vojna odbrana i zaštita javnog poretku na anektiranim teritorijama.*
- Ovaj zadatak je — iz poznatih razloga — od prvobitnog značaja.
- Za vojnu odbranu važe propisi slični onima koji se odnose na hrvatske okupirane zone, o kojima niže.
- Redovna zaštita javnog poretku (posade) zahteva brojnije garnizone, ujednačenje raspoređene nego u hrvatskim zonama, tako da kontrolišu (pomoću pomenutih garnizona i pokretnih kolona) čitav predeo, da omoguće (izuzev u zonama gde se vode operacije) što je moguće normalniji život, i da čuvaju uvedenu političko-administrativnu strukturu.
- Odgovarajuća zaštita javnog poretku objašnjena je već pri tome računa o odredbama koje su na snazi na pojedinim teritorijama o kojima je reč.
- *Vojna odbrana i zaštita javnog poretku u hrvatskim okupiranim zonama.*

- A) — Najvažniji zadatak na ovom polju je vojna odbrana shvaćena kao:
- sprečavanje da ustaničke formacije prodru spolja u okupirane zone;
 - izbacivanje ustaničkih formacija koje postoje u tim zonama ili se formiraju.
- Ovaj zadatak se sprovodi:
- a) — čvrstim držanjem u našem posedu mesta koja »komanduju« pojedinim zonama (veći naseljeni centri — žel. čvorovi i putevi — industrijski i lučki centri — itd.);
 - b) — istrajnim održavanjem *agresivne aktivnosti* pomoću pokretnih kolona na međuprostornom terenu;

- c) — dejstvujući što je moguće masovnije i u konvergentnom smislu protiv ustaničkih formacija.
- Gornji načini zahtevaju:
 - vrlo aktivnu, vrlo opreznu obaveštajnu službu, snabdevenu širokim sredstvima;
 - raspolaganje pokretnim rezervama divizije;
 - prisustvo pokretnih jedinica u svakom garnizonu;
 - čvrsto odbrambeno uređenje svakog garnizona.
- U pogledu divizijskih pokretnih rezervi naglašavam da one treba da budu organske, snažne, i da treba da budu sastavljene *po svaku cenu*. (Nije važno ako — zbog razloga smeštaja u zimskim mesecima — moraju da se smeste podeljene u dva ili više obližnjih garnizona). Njihov sastav teži cilju da mogu *neposredno* intervenisati, u slučaju potrebe, protiv jakih ustaničkih masa, sa organskim jedinicama i pod zapovedništvom svojih redovnih komandanata; u sadejstvu — razume se — s pokretnim jedinicama zainteresovanih garnizona, i — ako treba — trupa drugih divizija.
- Za upotrebu pomenutih rezervi — na sopstvenoj teritoriji — nadležni su komandanti divizije. Komandanti arm. korpusa intervenišu samo kada su u pitanju kombinovane akcije između dve ili više divizija ili se tiču njihovih teritorija, ili, pak, kada smatraju da treba da naredi, čak i jednoj samoj diviziji, izvesnu operaciju.
- U pogledu pokretnih jedinica svakog garnizona (koji mogu u nekom slučaju da se identifikuju sa delovima divizijskih rezervi), potvrđujem odredbu (koja je odavno na snazi) da svaki garnizon, ma kako da je mali, mora da ima jednu jedinicu spremnu da smesta krene. Pomenuta jedinica mora da sadejstvuje u akcijama divizijskih rezervi, da ofanzivno interveniše protiv formacija ili ustaničkih grupa u blizini garnizona, i — u nedostatku pomenute eventualnosti — treba *svakodnevno* da pređe bar jedan deo okolne oblasti.
- Za ova poslednja dva oblika aktivnosti nadležni su po jedini komandanti garnizona.
- Neka više komande intervenišu u slučaju kombinovanih akcija, ili, kada je potrebno, neka koordiniraju — i u normalnim prilikama — pokrete u cilju utvrđivanja tačaka susreta, itd., između pokretnih jedinica obližnjih garnizona.
- U pogledu defanzivnog uređaja garnizona potvrđujem postojeće odredbe (okružnica br. 3 C),⁴ ponavljajući:

⁴ Vidi tom VI, knj. 2, dok. br. 145 i dok. br. 125 ove knjige.

- defanzivni raspored garnizona *ne* teži jednom *pasivnom* cilju, već *aktivnom* i *ofanzivnom* cilju, tj. takvom koji će omogućiti održavanje »stalnih tačaka« (garnizona) s minimum snaga, u korist otpornosti jedinica i pokretnih rezervi.
- defanzivni objekti *ne* treba da budu prilagođeni maksimalnoj snazi koja se nalazi u garnizonu, već ovoj minimalnoj koja je potrebna (»plan odbrane«) za samu odbranu.
(Iz toga proizlazi da u garnizonima koji imaju vrlo širok defanzivni raspored, u odnosu na gore pomenutu snagu, treba — ne rušeći ono što je već izgrađeno — postupiti tako da odbrana s minimalnim snagama može da bude obezbeđena pomoću nekoliko »otpornih tačaka«, ili jedne »centralne redute«).

— *Dakle:*

- okvir čvrsto odbranjivih garnizona, koji treba da predstavlja platformu za velike i male ofanzivne akcije;
- istrajnja i agresivna aktivnost manjih i većih jedinica između »stalnih tačaka« pomenute platforme.
- Garnizoni koje treba održavati u hrvatskim okupiranim zonama jesu — uglavnom — ovi postojeći, osim onih detašmana čije bi održavanje predstavljalo, u zimskom periodu, izvesnu pasivnost u pogledu snabdevanja i potrebe pokreta u njihov prilog, ne dajući — s druge strane — stvarnu komandu nad okolnom oblašću.
- Sada je *važno* preduzeti sve mere za zimski smeštaj, za propisane rezerve municije, hrane itd.
- U pogledu operativnog načina, učešća avijacije i kolona za snabdevanje, potvrđujem propise iz okružnice 3 c, za koje su događaji pokazali da odgovaraju potrebama.

Podsećam samo:

- da su sve operacije preduzete od prošle zime pa nadalje jasno dokazale da je vojna i operativna delatnost ustaničkih formacija bila precenjivana;
- da je potrebno, čim bude moguće, započeti obuku za upotrebu skija, krplji i saonica (neka mi general — intendant podnese predlog za raspodelu raspoloživog materijala) tako da možemo »biti pokretni« i usred zime.

B) — Zaštita javnog poretku u hrvatskim okupiranim zonama od manje je važnosti nego na anektiranim teritorijama. Ona se prvenstveno ispoljava u merama koje su pove-

zane s vojnom odbranom, o kojoj je bilo reči, i u vršenju vlasti određene »Zagrebačkim sporazumom« od 19. juna tek. god.⁵

- C) — Sa izuzetkom već napomenutih odredaba u pogledu operacija s one strane prednje granice okupirane teritorije (vidi priloženu kartu), naknadno će dati neposredna uputstva za operacije od naročitog značaja, koje se budu ticale više armijskih korpusa ili samo jednog od njih. Komandanti arm. korpusa — razume se — uvek su slobodni da mi predlože operacije s one strane gore pomenute granice, kao i operacije koje se tiču njihovog arm. korpusa i onih susednih.

— *Zaštita komunikacija*

- Zaštita komunikacija, a naročito žel. pruga, predstavlja predmet stalnih odredaba; a isto se tiče žel. pruga, na njih smo se nedavno osvrnuli okružnicom br. 15939 od 13. avgusta.⁶ Najzad, ta zaštita se deli na *stalnu* (jedinice za zaštitu raspoređene duž linija) i na *pokretnu* (podrške i rezerve pomenutih jedinica zaštite; specijalna žel. sredstva, kao naoružani vozovi, oklopni automobili, motorna kola, itd.). Predstojeća zamena naših trupa zaštite na nekim linijama sa hrvatskim trupama omogućuje dobijanje više jedinica koje će progresivno pojačati zaštitu najizloženijih i najznačajnijih [komunikacija] za naše interese.

— *Zaštita pomorskih granica*

- Zaštita pomorskih granica (ostrva i obale), regulisana na osnovu propisa iz akata 8270 i 15553 od ove komande,⁷ prvenstveno se sastoji:
- od službe nadzora;
 - od mrežastih zapreka;
 - od zaštite ovih poslednjih pomoću neke baterije i nekoliko peš. jedinica.

U zaključku: vrlo prostrane pomorske granice, a vrlo malo sredstava. To u sadašnjoj situaciji ne treba da zabrinjava, kako zbog toga što ozbiljne pretnje ne izgledaju ostvarljive, tako i zbog toga što bi raspoloživi odredi pokretnih jedinica na položaju ili na dometu, i intervencija vazdušnih snaga, omogućili brzo suzbijanje svakog neprijateljskog pokušaja.

⁵ Vidi tom V, knj. 32, dok. br. 116.

⁶, ⁷ i ⁸ Redakcija ne raspolaže tim dokumentima.

V) — *Učešće Kr. mornarice*

- Ništa novo osim onoga što već postoji i što može ovako da se sintetizuje:
 - zaštita pomenutih granica pomoću mreže za sprečavanje (već postavljene ili čije je postavljanje u toku);
 - učešće u pomenutoj zaštiti s mora, s površinskim sredstvima;
 - aktivni nadzor u vodenom rejonu ispred ostrva i između ostrva i obale (saobraćaja uopšte — pristaništa Ploče — nadzor nad brodovima, itd.);
 - učešće u eventualnim kopnenim operacijama.

VI) — *Učešće Kr. vazduhoplovstva*

- Ništa novo nije uvedeno, ostaje na snazi sledeća veza između vojske i vazdušnog osmatranja i pojedinih art. korpusa.
- *Vazdušna grupacija* uzvišenje Ronki (Ronchi)
kod Pule
Sušak (aerodrom . . .) Gorica
Ljubljana | dok ne postanu
Grobnik | neupotrebljivi
 | zbog godišnjeg
 | doba

Redovna intervencija u prilog XI i V A.K.

Eventualna intervencija u prilog XVIII A.K.

- *Vazdušna grupacija Zadar* (aerodrom Zemunik)
Redovna intervencija u prilog XVIII arm. korpusa.
Eventualna intervencija u prilog V i VI a. korpusa.
- *Vazdušna grupa Mostar* (aerodrom Mostar)
Redovna intervencija u prilog VI arm. korpusa.
Eventualna intervencija u prilog XVIII arm. korpusa.
- Neki mali aparati imaju skije, s ciljem da mogu obezbediti službu osmatranja i veze i sa aerodroma (gore pomenutih) ili s poznatih privremenih aerodroma kada su pokriveni snegom.

VII) — *Hrvatske trupe*

- Kao što je poznato, Zagrebačkim sporazumom je utvrđeno da hrvatske trupe (ma koje vrste, vojne, ustaške ili žandarmerijske) koje se nalaze u »drugojo zoni«, u mestima posednutim italijanskim trupama, ili u obla-

stima vezanim za ovu zonu, sa operativne tačke gledišta, budu, za upotrebu, podređene odgovarajućim italijanskim komandama. Slično važi i za mesta treće zone, posednuta ital. trupama, ili vezana za ovu sa operativne tačke gledišta.

Drugim rečima, sve hrvatske jedinice koje se nalaze ili stižu u hrvatske zone koje smo mi okupirali (prema granicama koje se vide na priloženoj karti) pod *našom su komandom*.

- Pri ovoj komandi ustanovljeno je »Glavno vojno povjereništvo Nezavisne Države Hrvatske« (predviđeno pomenutim sporazumom), pod upravom pukovnika Stjepana Perišića.
- Pomenuti pukovnik imaće absolutnu nadležnost (preko tri periferna organa) nad svim hrvatskim trupama (ma koje vrste) »druge zone«; a to će mnogo olakšati upotrebu istih trupa od strane naših komandi.
- Naknadno će:
 - naznačiti koji će biti periferni organi (gore spomenuti);
 - poslati tačan popis hrvatskih jedinica i žandarmerijskih stanica sa sedištem u »drugoj zoni«;
 - na vreme najaviti koje su hrvatske trupe potom upućene u pomenutu zonu;
- naređujem da nama podređene jedinice (bilo koje vrste) moraju biti preuzete i potpuno izkorišćene, *mnogo više no što je do sada učinjeno*.
- Komande velikih jedinica i garnizona (u hrvatskim okupiranim zonama iz priložene karte) treba, dakle, da pomenute trupe (uključivši i žandarmeriju), u pogledu vojne upotrebe, smatraju kao *svoje trupe*, i da imaju na umu da su za pomenutu upotrebu *neposredno odgovorne*.

One su stoga nadležne za:

- dislokaciju (koja treba da bude sastavni deo dislokacije ital. trupa);
- defanzivni raspored isključivo hrvatskih garnizona;
- ofanzivne operacije koje uvek treba da budu kombinovane, ili bar stavljene u okvir operacija koje vode italijanske trupe, i da imaju podršku italijanskih kopnenih, pomorskih i vazdušnih sredstava);
- učešće u odbrani mešovitih garnizona.
- Dospredno ovome, gledajući da što pre izdam detaljnije propise, naređujem da se sa hrvatskim trupama i jedi-

nicama održavaju uske veze, i da se obuka vrši što je moguće više u zajednici.

VIII) — *Antikomunistička dobrovoljna milicija*

- Ovu miliciju, koja je već dala značajne rezultate i — u više slučajeva — dragocene, treba više razvijati.
- Dopisima br. 17490 i 17491, od 24 tek.,⁸ dati su propisi za njihovo formiranje, naoružanje, opremu, snabdevanje, platu, itd., a takođe su bila saopštена uputstva poverljive prirode u pogledu regrutovanja katoličke i muslimanske milicije, kao i u pogledu nadzora koji treba vršiti nad četničkim jedinicama i njihovim rukovodiocima.

IX) — *Buduće orientacije*

- Na kraju izveštavam da je Poglavnik prihvatio predlog da načini ujednačeniju raspodelu hrvatskih trupa između zone u našoj nadležnosti i onih koje nisu u našoj nadležnosti (treća i druga).
- Ova mera će, postepenim sprovođenjem, do proleća dovesti do znatnog pojačanja hrvatskih trupa u zonama koje smo mi poseli, tako da će naše trupe biti oslobođene zadataka odbrane (izuzev pomorskih granica) i zaštite, i stajaće na raspolaganju — mnogo više no što je to do sada bilo moguće — za ofanzivne operacije velikih razmara.

Molim potvrditi prijem.

General
naznačeni komandant Armije
(Mario Roata)

Tačnost prepisa overava:

Brigadni general

načelnik štaba

(E. de Blazio

de Blazio

M. P.

DEPEŠA KOMANDE 5. ARMIIJSKOG KORPUSA OD 8. SEPTEMBRA 1942. KOMANDI 11. ARMIIJSKOG KORPUSA O NAPADIMA PARTIZANSKIH JEDINICA NA POSADE I POSTROJENJA Ž. ST. LIČKA JESENICA, KAMANJE I ZALUKA¹

PREPIS PISANOG TELEGRAMA

8. septembar 1942—XX, 9,15 časova

OD KOMANDE V ARMIIJSKOG KORPUSA

KOMANDI XI ARMIIJSKOG KORPUSA

Br. 11750/Op. Izvod novosti od 18 časova 7. septembra.

Divizija »Lombardijska«: Povodom već javljene znatne delatnosti partizana na odseku Karlovac (KI—AD), Lič. Jesenica, Gospić (LI—GZ), juče po podne upućen je u zonu blindirani voz s četom I/74 peš. puka. Naše trupe, podržane artiljerijom iz Blata i Plaškog, odbile su partizane, nanevši im gubitke koji se nisu mogli utvrditi.² Naši gubici: 3 mrtva, 11 ranjenih i 21 vojnik na službi zaštite pruge nestao.³ Jedan hrvatski strojovoda mrtav. Prema vestima koje su dosada stigle, ustanici su izvršili nekoliko prekida i zapalili kabinu u blizini, stanice Lič. Jesenica i nekoliko čuvarnica duž pomenuotog odseka pruge. Iz Ogulina je u zonu Stola i Zvečaja, o kome pisani telegram 11722, popravljen juče u 13 časova.⁴ Juče je naša patrola za nadzor osujetila delo sabotaze odstranivši blizu 618. km (Sušak, VK—AT) 12 patrona dinamita koje su bile postavljene pod šine.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 8/1—4, k. 489.

² Reč je o dvodnevnim napadima (6. i 7. septembra) delova 1. hrvatske NOU brigade i 1. i 2. kordunaškog NOP odreda na posade ž. st. Lička Jesenica i Javornik i o rušenju pruge između s. Blata i Rudopolja. Tom prilikom partizani su porušili oko 15 km pruge i tt veze, zapalili 6 stražnica, 1 pilanu i nekoliko baraka i uništili sva vodovodna postrojenja na izvoru potoka Jesenice. Partizanske jedinice su imale gubitke od 1 mrtvog i 22 ranjena borca (tom V, knj. 7, dok. br. 10, 26, 27, 29, 44, 50, 79; knj. 8, dok. br. 18).

³ U dnevnom izveštaju 5. armijskog korpusa od 10. septembra ovi podaci o gubicima su ispravljeni na sledeći način: 2 mrtva (umesto 3), 11 ranjenih, 9 nestalih iz 227. tehnič. mob. bataljona, 13 pešaka mobilnog bataljona, za koje je javljeno da su nestali, vratili su se (AVII, reg. br. 10/1—4, k. 489).

⁴ i ⁵ Redakcija ne raspolaze tim telegramom.

1. brza divizija: Nastavak pisanog teleograma 11722.⁵ Naši brzi elementi blizu Ozlja (Samobor, MH—BU) čarkali su sa ustaničkim elementima, koji su odstupili prema severu. Druga motorizovana jedinica, koja je od Ozlja išla ka Kamanju (Samobor, KI—BU) blizu kote 143 (MH—BZ) iznenadila je ustanike koji su izvršili prekid na pruzi i naneli im dvadesetak gubitaka. Stanice Kamanje i Zaluka (MH—ZB) ustanici su zapalili.⁶

Zona V grupacije granične straže: Normalna delatnost dnevnog i noćnog patroliranja.

KOMANDI XI ARMUJSKOG KORPUSA

GENERAL KOTURI [COTURRI]

ZA TAČNOST PREPISA:
MAJOR NAČELNIK ODELJENJA
C. Mortaroti (Mortarotti), s.r.

⁵ Jedinice 4. hrvatske NOU brigade su 6. septembra napale ž. st. Kamanje, postaju Zaluku, ž. i žand. stanicu Ozalj i tom prilikom porušile oko 500 m pruge i 1 železnički most, prekinule električne vodove Karlovac—Ozalj—Metlika i zaplenile 7 pušaka i izvesnu količinu životnih namirnica. U toku borbe neprijatelj je imao više mrtvih i ranjenih i 10 zarobljenih (domobrana i ustaša), a partizani 1 mrtvog i 3 ranjena (tom V, knj. 7, dok. br. 44, 73, 105; knj. 8, dok. br. 17 i 18).

NAREĐENJE VRHOVNE KOMANDE OD 9. SEPTEMBRA
1942. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA
— DALMACIJA« DA PREDUZME OPERACIJE PROTIV
PARTIZANSKIH JEDINICA KOJE UGROŽAVAJU MOSTAR-
SKI BAZEN BOKSITA¹

Šifrovani telegram

OD VRHOVNE KOMANDE
SUPERSLODI

Br. 23450/op.

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«

Operativno odeljenje

Br. 18429

Prispelo 10. sept. 1942—XX

9. septembra 1942—XX

Veza telegram 23344 od 5. tek.²

S obzirom na potrebu da se u rudnoj zoni Mostar manifestuje snaga koja bi smirila lokalno radništvo i garantovala mogućnost mirnog rada, molim da se prouče operacije čišćenja koje treba obaviti u istoj i u susednim zonama, iz kojih su moguća ugrožavanja ili napadi.

Operaciju treba što pre započeti snagama uzetim iz susednih divizija.³

Molim da me o tome izvestite.⁴

Ugo Kavalero

Komanda Superslode
9. septembra 1942—XX

Dešifrovano: Psr. R. Biasi.
paraf⁵
paraf⁶

¹ Original prijemne depeše (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 24/1, k. 262.

² Redakcija ne raspolaže tim telegramom.

³ Operacija je, pod šifrovanim nazivom »Dinara«, imala dve faze: »Alfa (zauzimanje Prozora) i »Beta« (zauzimanje Livna). O pripremama i izvođenju te operacije vidi dok. br. 110 i 116; tom IV, knj. 7, dok. br. 113, 115, 123, 142, 150, 164 i 200; tom V, knj. 8, dok. br. 106, 120, 130, 133, 155, 159 i 174.

⁴ Vidi dok. br. 98 i 104.

⁵ i ⁶ Nepoznat paraf.

DEPEŠA KOMANDE 5. ARMIIJSKOG KORPUSA OD 9. SEPTEMBRA 1942. KOMANDI 11. ARMIIJSKOG KORPUSA O PARTIZANSKIM AKCIJAMA NA TERITORIJI KORPUSA¹

PREPIS PISANO TELEGRAMA

Crikvenica, 9. septembra 1942—XX

OD KOMANDE V ARMIIJSKOG KORPUSA

KOMANDI XI ARMIIJSKOG KORPUSA

Br. 11783/op. Izvod novosti od 18 časova 8 septembra.

Divizija Lombardija: Jutros je blindirani voz br. 9, upućen u zonu s četom železničke inžinjerije radi pojačanja radova na popravljanju linije, obasut rafalima iz automatskog oružja između Hreljina (Ogulin, XN—AT) i Sv. Petra (XN—AT). Istovremeni napad partizana na uporište Sv. Petar prouzrokovao nam je tri mrtva. U noći između 7-og i 8-og partizani su, odvratnjem sedam raspona tračnica, prekinuli železničku prugu između Josipdola (Ogulin, XT—AN) i Vojnovca (Karlovac, IH—AL).² Iste noći železnička pruga je prekinuta usled eksplozija mina blizu 627. km (Sušak, US—22—AT—10). Istovremeno partizani su vatrom iz automatskog oružja napali položaje stanice Plase i bili su odbijeni bez naših gubitaka. Linija je popravljena danas oko 13 časova. Jutros je drugi prekid bio prouzrokován eksplozijom mine blizu 611. km (Sušak, VM—AT). Pre-rana eksplozija prouzrokovala je smrt dvojice partizana.

1. brza divizija: U noći između 7-og i 8-og ustanički elementi su, radi uznemiravanja, pucali na naše položaje Karlovac i Turanj (Karlovac, NM—BH) bez rezultata. U toku je izviđanje zone Kamanje (Samobor, KI—BU) i Mirkopolje (Samobor, NK—BU).³ Prekid železničke pruge za Ljubljjanu, o čemu pisani telegram 11753,⁴ smatra se da će biti popravljen u toku sutrašnjeg dana.

Zona V grupacije granične straže: Jutros se naša patrola blizu Parga (Cerknica, US—BS) sukobila sa grupom ustanika, koju je naterala u bekstvo ne pretrpevši gubitke.

GENERAL KOTURI

ZA TAČNOST PREPISA:
MAJOR NAČELNIK ODELJENJA

C. Mortaroti, s.r.

M. P.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, red. br. 9/1—4, k. 489.

² i ³ Vidi dok. br. 95.

⁴ Redakcija ne raspolaze tim dopisom.

IZVEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 11. SEPTEMBRA 1942. VRHOVNOJ KOMANDI O SITUACIJI U RUDARSKOJ ZONI MOSTARA¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«

2. armija

Operativno odeljenje

Br. prot. 18429/op. Poverljivo

Priložene karte: 1.

VP 10, 11. septembra 1942—XX

Predmet: Bezbednost u rudnoj oblasti Mostara

VRHOVNOJ KOMANDI

— Vojna pošta 21 —

Veza s telegramima br. 23344 i 23450² te Komande i nastavak teleograma br. 18373 ove Komande.³

Kao što je već istaknuto, može se smatrati da je sigurnost zone o kojoj je reč do sada obezbeđena snagama koje su тамо raspoređene. Treba dodati da se i sadašnja i buduća situacija može posmatrati sa dovoljno mirnoće, zahvaljujući ostalim pokretnim snagama kojima raspolaže VI armijski korpus, a koje su u slučaju alarma spremne za pokret.

Međutim, i pored usvojenih mera, poznato je da će materijalno biti nemoguće sasvim sprečiti upade partizanskih grupa na teritoriju veličine oko 400 km², koja je uvek imala lokalnu hajdučiju i koja se na zapadu i na severozapadu nalazi u kontaktu sa zonama koje smo mi evakuisali povodom poznatih sporazuma,⁴ te su nedovoljno okupirane i slabije branjene od stra-

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 24/1, k. 262.

² Vidi dok. br. 96.

³ U tom telegramu (od 10. septembra) izveštava se o situaciji u rudarskoj zoni Mostar—Crne Lokve—Kočerin—Široki Brijeg i o nedostatku lokalne radne snage, koja će se povećati kada se zona Posušje—Aržano—Tomislav-Grad oslobođi od partizana (AVII, reg. br. 23/1, k. 262).

⁴ Reč je o sporazumu generala Roate i Pavelića od 19. juna (vidi dok. br. 86).

ne Hrvata i danas se nalaze u vlasti velikih ustaničkih formacija (bar 5—6.000 ljudi).

Očigledno je, dakle, kao što je istakao i nemački general Bergman⁵, da bi jedna široka akcija čišćenja u oblasti Posušje, Tomislav-Grad, Livno, Prozor obezbedila rudnoj zoni mnogo veći mir nego što ga ima, pod sistemom lokalnih garnizona.

U tom cilju, kao i da se ustanicima, koji su već prilično potučeni u primorskoj oblasti, zadao snažan udarac i u gore navedenim unutrašnjim oblastima, odavno proučavam mogućnost da se tamo izvrši velika akcija čišćenja koja bi se razvijala uz učešće nekoliko hrvatskih bataljona i onog ogromnog bataljona M.V.A.C. (nekoliko hiljada ljudi).⁶

Ova mogućnost postoji i, sa operativne tačke gledišta, pruža povoljne perspektive. Samo što bi, naročito u cilju sigurnosti rudne zone, ta akcija ostala skoro bez rezultata kada joj ne bi usledila materijalna okupacija raščištenih oblasti. Drugim rečima, trebalo bi, već kada budu zauzeti najveći centri, kao Prozor, Gornji Vakuf, Tomislav-Grad, Livno, itd., da budu srazmerno i trajno posednuti; inače, posle mesec-dva, opet ćemo imati ustanike pred Širokim Brijegom.

Ako se isključi da gore pomenuta mesta mogu biti snažno posednuta našim trupama, ostaju dve mogućnosti:

- 1) — da posade sačinjavaju Hrvati;
- 2) — da posade budu mešovite (naše komande i nekoliko detašmana); Hrvati bi preuzeли civilnu vlast na teritoriji, M.V.A.C. bi dala glavninu okupacionih snaga.⁷

U pogledu prve mogućnosti ne treba se zavaravati. Hrvatski štab nije u stanju da preuzme takvu obavezu; a ako je ipak preuzme, kao što je ranije učinio, mi se na to ne možemo ozbiljno osloniti. Štaviše, u toku zime, s visokim snegom, s takvim rešenjem pali bi u fatalni rizik da se, pre ili posle, obavežemo na teške akcije snabdevanja i deblokiranja, koje nam iskustvo od prošle zime nikako ne bi savetovalo.

Druga mogućnost ima ujedno i dobre i rđave strane. Dobre su utoliko što bi nam dala veću garanciju za uspeh nego što bi se ostvarilo s pravom mogućnošću; rđave bi bile ukoliko bi se tim rešenjem omogućilo Antikomunističkoj dobrovoljnoj mili-

⁵ Gintner Bergman (Günther Bergmann), načelnik Štaba generalnog opunomoćenika za privredu u Srbiji.

⁶ Vidi dok. br. 116.

⁷ Vrhovna komanda je (depešom br. 24 i 77 od 13. oktobra 1942.) naredila: kada se završe operacije, garnizon Prozor biće italijanski, u Livnu će biti mešoviti garnizon sa italijanskim i ustaško-domobranskim snagama, ali sa italijanskim komandantom, u Glamoču može da bude samo ustaško-domobranski garnizon (AVII, reg. br. 4/9, k. 58).

ciji da obrazuje, makar i pod izvesnom našom kontrolom, malu vojsku koja bi mogla da predstavlja jezgro jedne mnogo veće vojske.

Ako bismo hteli po svaku cenu da i od malih partizanskih prodora obezbedimo rudnu zonu Mostar, čija sigurnost ni danas ne izgleda manja od sigurnosti u zonama Kranjske, Štajerske i Koruške, kao što se vidi iz priloženog prepisa izveštaja nemačke grupe za vezu⁸, smatram, ako se saberu štete i koristi, da ove poslednje očigledno imaju prednost. Ali pre no što se odlučim u tom smislu, tražim odobrenje te Komande, zbog političkog odraza kakav bi moglo da donese jedno takvo vojno rešenje, koje će nesumljivo izazvati i snažnu reakciju od strane Hrvata.⁹

General
naznačeni komandant Armije
— M.Roata —

⁸ Vidi AVII, reg. br. 24/1,k. 262.

⁹ Vidi dok. br. 104.

IZVEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 18. SEPTEMBRA 1942. O REZULTATIMA ISTRAGE POVODOM NAPADA PARTIZANA NA STRAŽARNICU IZMEĐU Ž. ST. JAVORNIK I RUDOPOLJE¹

rzb. *prepis*

**VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA«
(II ARMIJA)**

Operativno odeljenje
Br. 18513/poverljivo

VP 10, 18. septembar 1942—XX

Predmet: Incident kod stražarnice 33.

Odgovor na telegram 23451 od 9. tek. meseca² — prilog 1 — skica 1:100.000, karta J — 1:100.000 — sekcija Gospic.

VRHOVNOJ KOMANDI

Vojna pošta 21

Rezultati ankete o događajima kod stražarnice 33 pokazali su sledeće:

- 1) — Posada stražarnice sastojala se od jednog narednika i 22 vojnika, od 3/XIX grupe eskadrona (bez konja) »Denova kavalerija« [Genova cavalleria], u sastavu sektora peš. divizije »Re«.

Komanda eskadrona je na stanici Javornik, čiji je garnizon bio napadnut 6. septembra — u isto vreme kad i stražarnica 33; stoga nikakvo pojačanje nije moglo biti odmah upućeno u stražarnicu o kojoj je reč.³

- 2) — Posada stražarnice (raspoređena za odbranu, sa bodljikavom žicom, položajima za strelice, itd.) pružala je više sati otpor iz mesta, sve dok nije bila *iscrpljena municija*,

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 1/5, k. 58.

² Redakcija ne raspolaže tim telegramom.

³ Napad na ž. st. Javornik i stražarnicu 33 izvršili su delovi 1. hrvatske NOU brigade i 1. i 2. Kordunaškog NOP odreda (tom V, knj. 7, dok. br. 10, 26 i 27; knj. 8, dok. br. 18).

te je narednik-komandant odlučio da izade sa preostalim vojnicima (4 su već bila poginula) i da uz pomoć noći pokuša dostići, kroz šumu, stanicu Javornik. Od 18 gore pomenuih vojnika, 4 su uspela da stignu u Javornik; za ostalu četrnaestoricu i podoficira treba smatrati da su nestali, jer ni ovi što su se vratili nisu znali ništa da kažu o tome.

- 3) — U međuvremenu komanda garnizona Vrhovine, saznavši o onome što se dešava, uputila je na lice mesta jedan oklopni voz i jednu četu strelaca, koji su kod stražarnice 34 (3 km južno od stražarnice 33) bili napadnuti od strane jakih ustaničkih formacija, odbili ih, ali su zatim, pošto je pala noć, morali da se vratre u Vrhovine.

Sledećeg dana (7. septembra) operacija je uspela pošto je upotrebljen 1 bat. koji je oslobođio posadu stražarnice 34, zatekao stražarnicu 33 praznu i u plamenu i najzad deblokirao jedinicu u stanci Javornik.

- 4) — Stoga ne nameravam da preduzmem disciplinske mere zbog gornjih događaja.

Kako je već usmeno saopšteno gospodinu Maršalu, treba se podsetiti da je situacija na ovoj deonici Oštarije — Vrhovine, a i na drugima od većeg značaja, takva da zbog položaja žel. pruge i prirode okolnog terena nije moguće obezbediti se *apsolutno i svugde* od takvih incidenta.

Treba imati u vidu da se između Rijeke—Ogulina i Karlovca u periodu 24. avgust—2. septembar (uključno) desilo ne manje od 15 dela sabotaže i napada na prugu. njene objekte, vozove u pokretu i ljudstvo za zaštitu.⁴

Ovo se opet najvećim delom sastoji od jedinica:

- kojim *relativno ističe* rok po godinama i po kadru,
- *umornih* zbog vrlo teške službe koju vrše već mesecima bez mogućnosti da budu smenjena,
- *nedovoljnih*. (umesto 25—30 ljudi po kilometru pruge, koliko se smatra da je potrebno, ima ih jedva 10—15).

Istina je:

- da će operacije koje su sada u toku na sektoru V arm. korpusa uticati na izvesno poboljšanje i duž žel. pruge Ogulin—Vrhovine—Gračac;

⁴ Vidi dok. br. 92.

- da će u zimskom periodu neki pokretni bataljon biti raspoređen bliže pomenutoj pruzi, čime će joj poboljšati sigurnost;
- da će dalje poboljšanje moći da se postigne učešćem Hrvata. Međutim, uprkos tome, jedan zaštitni rasporед koji bi isključio prekide i obezbedio uspešan otpor pojedinih grupa zaštite (koje bi zato morale da budu pojačane i povećane) zahtevao bi mnogo veće snage od onih raspoloživih. Pomenutim povećanjem bilo bi, pored gore pomenutih snaga, obuhvaćeno i 29 bataljona traženih u svoje vreme (telegram 11448 od 24. maja).

General
naznačeni komandant armije
(Mario Roata)

Za tačnost prepisa:

Brigadni general
nač. štaba M. P.
(E. de Blazio)
[potpis nečitak]

DOPIS KOMANDE 18. ARMJSKOG KORPUSA OD 18. SEPTEMBRA 1942. GUVERNATORATU DALMACIJE O POTREBI DA SE PREDUZIMANJEM PRIVIDNIH POLICIJSKIH MERA PRIKRITU KONTAKTI SA DOMAĆIM IZDAJICAMA I TIME SPREĆI NJIHOVO KOMPROMITOVANJE KOD STANOVNIŠTVA¹

Prepis

KOMANDA XVIII ARMJSKOG KORPUSA
OBAVEŠTAJNO ODELJENJE

Br. 6655/Ob. protok.

VP 118, 18. septembar 1942—XX

Predmet: Akcija odmazde protiv poverljivih osoba.

GUVERNATORATU DALMACIJE — VOJNOM KABINETU

Zadar

Ubistva i uopšte akcije odmazde protiv nama poverljivih osoba ili simpatizera u poslednje vreme su zabrinjavajuće učestali; ovo se naročito odnosi na anektirane teritorije.

Ove činjenice i njihovo ponavljanje neminovno dovode do gubljenja poverljivih osoba i, sledstveno tome, do apsolutne zločinačke solidarnosti.

Da bih sprečio ovu eventualnost, naredio sam potčinjenim organima da upotrebe sve moguće mere opreznosti u cilju prikrivanja odnosa sa osobama koje nam dostavljaju podatke.

Kao mere opreznosti mogle bi se, između ostalog, preduzeti prividne policijske intervencije protiv nama poverljivih osoba, kako bi se stvorio utisak da su one nerado viđene i sumnjive.

Dostavljam prednje na znanje i s molbom da taj guvernorat naredi potrebno.

Komandant, general
potpisan Umberto Spigo

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 6/25, k. 557.

GUVERNATORAT DALMACIJE
VOJNI KABINET

B. 2847

Zadar, 27. septembar 1942—XX

KOMANDI KR. KARABINIJERA DALMACIJE

Zadar

i radi znanja:

OPŠTOJ UPRAVI POLICIJE

Sedište

Prednje se dostavlja s molbom da se udovolji predlogu komande XVIII. armijskog korpusa.

M. P.

Po naređenju:
načelnik vojnog kabineta, pukovnik
E. Mora (Morra)
Mora

GUVERNATORAT DALMACIJE
OPŠTA UPRAVA POLICIJE

B. 0013870

29. septembar 1942—XX

² Pečat prijema

**OPERATIVNA ZAPOVEST BR. 2 KOMANDE 5. ARMIIJSKOG
KORPUSA OD 21. SEPTEMBRA 1942. ZA IZVOĐENJE TREĆE
FAZE OPERACIJE NA PODRUČJU VELIKE KAPELE¹**

POVERLJIVO

U akta.

Od Taktičke komande V arm. korpusa

Komandi divizije »Granatijeri di Sardenja«

Komandi peš. divizije »Re»

Komandi peš. divizije »Lombardija«

i na znanje:

Komandi Superslode (telegram)

Komandi V arm. korpusa — sedište (telegram)

Komandi XI arm. korpusa (tlg. preko Superslode)

Operativna zapovest br. 2. Karta J. 1:100.000, sekcija Ogulin.²

Predmet: Operacija Velika Kapela (treća faza).³

B. 101/op.

I) — Zadaci divizija:

»Lombardija«: Očistiti kotlinu Jasenak i okolne zone, naročito zonu Bijela lasica (ZP—AR), zonu Bilo (ZI—AR) — Crna k. (ZL—AR) — Samarske stn. (ZN—AP) — Bijele stn. (ZN—ZP—AP) — V. javornica (ZP—AP) — Krpan bilo (ZP—AN) — Lokvica (ZR—AP), gde se sigurno nalaze neprijateljski pozadinski uređaji.

»Granatijeri«: Raščistiti kotline Gornja Drežnica (ZI—ZV—AL), Krakar (ZV—AN), Brezno (XI—XL—AN), Lokve (XI—AI), Seлиšće (ZV—XI—AI) i okolne zone.

»Re«: Raščistiti zonu Vodoteč (ZV—AD), Tužević (ZT—AD), Gostovo Polje (ZV—XI—AF) i okolne.

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 3/1—1, k. 417.

² Operativna zapovest br. 1 izdata je 13. septembra (tom V, knj. 7, dok. br. 99).

³ Operacija je otpočela 18. septembra. Na području gde je operacija izvođena operisale su jedinice 5. operativne zone NOP odreda Hrvatske. Do početka oktobra italijanske snage su ovladale slobodnom teritorijom, popalile i opljačkale gotovo sva sela na tom području. Opsirnije o tim borbama vidi dok. br. 121 i 126; tom V, knj. 7, dok. br. 99, 116, knj. 8, dok. br. 12, 37, 71, 110 i 112.

II) — *Dodirna linija između divizija*: Između div. »Lombardija« i »Granatijeri« linija: V. greda (ZP—AL) — kota 623 (ZT—AN)

Debeli vrh (ZI—AP) — Tisovac (XI—AR) i između »Granatijeri« i »Re«: Bijela greda (ZR—AL) — Bitoraj (ZV—AF) — Šljemešće (XL—AD).

III) — *Trajanje III faze*: 5 ili 6 dana.

IV) — Potvrđujem naređenja koja su već izdata telegramom 69/op. na dan 20. tek. u pogledu uništenja čitavih mesta.⁴ Naknadno će biti izdata naređenja za IV fazu.⁵ Potvrditi.

General Coturri 10352109 C.T. — 21. septembar 1942.

Video:

[potpis nečitak]

⁴ Redakcija ne raspolaže tim telegramom.

⁵ Vidi dok. br. 102.

BR. 102

OPERATIVNA ZAPOVEST BR. 3 KOMANDE 5. ARMJSKOG
KORPUSA OD 24. SEPTEMBRA 1942. ZA IZVOĐENJE
ČETVRTE FAZE OPERACIJE NA PODRUČJU VELIKE KA-
PELE¹

SP/rr

TAKTIČKA KOMANDA V ARM. KORPUSA
Operativno odeljenje

Br. 250/op. prot. Poverljivo.
Prilog 1.

VP 41, 24. sept. 1942.

OPERATIVNA ZAPOVEST BR. 3

Topografska karta: J 1:100.000 — sekcija Ogulin.

Predmet: Operacije na Velikoj Kapeli² (IV faza).

Komandantu peš. divizije »Granatijeri di Sardenja« —	VP
” ” ” »Re« —	VP
” ” ” »Lombardija« —	VP
Komandantu XIV obalske brigade —	VP
Komandantu Vazdušne grupacije Zadar —	VP

i na znanje:

Ekselenciji komandantu oruž. snaga »Slovenija—Damacija« (II armija)	— VP
Komandi V arm. korpusa — sedište	— VP
” XI ” ”	— VP
” XVIII ” ”	— VP
” Aerotaktičke grupacije »Supersloda«	— VP
” I brze divizije	— VP
” V grupacije gran. straže	— VP
” Artiljerije V arm. korpusa	— VP
” Inženjerije V arm. korpusa	— VP
General-majoru M.V.S.N. Martini	— VP

Generalu Đanuciju (Gianuzzi), preko div. »Re«, Gospic—Perušić

Situacija:

— Naša:

— Trupe div. »Lombardija« i »Granatijeri« zauzimaju kotline Jasenak i Drežnica i vrše raščišćavanje zona ko-

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 8/1—1, k. 417.

² Vidi dok. br. 101.

je su im određene operativnom zapovešću br. 2. Isto to vrše i trupe divizije »Re« u kotlinama Vodoteč, Tužević i Gostovo Polje.

XI bersaljerski puk i kombinovani puk »Sasari« prkose ustaničkim formacijama duž pruge Ličko Lešće — Studenci.

- Neprijateljska:
- Protivnik je velikim delom izmakao čišćenjima I., II. i III. faze evakuišući zone preko kojih smo mi prolazili.³ Jedna snažna masa, koja gravitira ka pruzi kod stanice Lešće — Studenci, utvrđena je u zoni. D. Kosinj — G. Kosinj.

Velike formacije su primećene i u zoni južno od Vrhovina i istočno od pruge Vrhovine — Gospić; neke manje se nalaze severozapadno od Vrhovina, u zoni Doljani — Brezovac, kojima se suprotstavlja M.V.A.C.⁴

Nameravam:

da ubrzo privедем kraju operacije koje su predviđene za IV fazu, kao što se vidi iz šeme razdeljene komandantima divizije,⁵ s ciljem

- da mogu što pre raspolažati najvećim delom trupa, kako bi ih doveo prema jugoistoku i tukao velike naznačene grupe;⁶
- da omogućim raspolanjanje trupama div. »Lombardija« za čišćenje obalskog pojasa između dela Ledenice — Banska vrata — Jasenak i pruge Plase — Lič.

Naređujem:

- 1) — Za jutro dana x:
 - *Divizija »Granatijeri di Sardenja«*
 - Moraće da bude raspoređena na polaznim bazama: V. greda (ZI—AL) — Crni vrh (ZR—AL) — Bijela greda — Skalica g. (ZI—AI) — Zali grič — Oštrak (ZT—AF) (isključno), odakle će krenuti, pod mojom komandom, raščišćavajući podrobno čitavu međuprostornu zonu sve dok ne dostigne liniju Lupoglav (VU—AL) — Frković Selo — Krmpote — V. vrh (ZL—AF) — Kokerina (ZI—AT) — Greben (kota 693).

³ Vidi dok. br. 121 i 126.

⁴ i ⁶ Vidi dok. br. 106.

⁵ Redakcija ne raspolaže tom šemom.

Mesta na kojima treba naročito insistirati: Mataije gornje i donje, Pomperi,⁷ Lipnik, Luka, Zabukovac, Butorac i sva ona u kojima se nalaze pozadinski uredaji protivnika, što se vidi iz priložene skice i ranije rasporuđenog spiska.

Međuprostorne linije prikupljanja:

- a) kota 799 (ZI—AL) — Sučević bilo (EN—AL) — kota 965 — Ždrijace — Tisovac (k. 1047) — Miškovica (ZR—AF);
- b) Lipnik (ZI—AL) — Sviber (ZI—AI) — Luka (ZI—AI) — Alan — Marija Snežna (k. 769).

— *Divizija Lombardija*:

- Načiniće barijeru, s fronta na jugoistoku, na delu: k. 758 i 705, jugozapadno od Pleteno (VU—AL) — Frković — Ričičko bilo — Stalak — k. 1047 (ZP—AN). Povereno joj je čišćenje, naročito na trouglu Banska vrata (ZI—AN) — Pleteno — Stalak. Granični bat. cr. koš. uvek na raspolaganju div. Lombarija, produžiće da raščišćava zonu Bitoraj.

— *Divizija »Re«*:

- Načiniće barijeru, s frontom na severozapad, na liniji Krivi Put — Zavid (k. 1087) — Ritavac (ZN—AT) — Ploče (ZT—AL) — Oštrak (ZT—AF). Dodeljujem kao privremeno pojačanje bataljone cr. koš. XXXIII i LXXXI.

Po svaku cenu treba sprečiti da ustaničke grupe pobegnu iz zone koju treba da raščišćava »Granatijeri«.

2) — *XIV obalska brigada*:

- Neka svi garnizoni pojačaju nadzor kako bi sprečili ustaničkim grupama da dostignu obalu, i neka u odgovarajućim razmerama izvrše čišćenje u obližnjoj zoni. S pokretnim trupama tih garnizona i sa XVI bataljonom cr. koš. »M«, kome će blagovremeno narediti da ode u Novi, raščistiće, od jugoistoka ka severozapadu, dolinu Vinodol.
- 3) — Postupno kako div. »Granatijeri« bude savlađivala gore navedene zapreke:
 - trupe div. »Lombardija« biće na raspolaganju za vršenja čišćenja obalske zone dela puta Ledenice — Banska vrata i pruge Plase — Lič;

⁷ Verovatno: Pemeri, severoistočno od Novog.

- trupe div. »Re« prikupiće se između Brinja i Jezerana;
- bataljoni cr. koš. XXXIII i LXXXI odmah će morati da budu upućeni običnim putem u Senj, odakle će se prenesti u zonu koju budem odredio.

Neka komanda div. »Lombardija« ima u vidu da će jedan njen peš. puk sa 3 bataljona, između 3. i 4. oktobra, morati da bude premešten železnicom u drugu zonu, zajedno sa bataljonima cr. koš. XXXIII i LXXXI.

Divizija »Granatijeri« će se prikupiti u zoni Žuta Lokva — Brlog — Prokike, pošto dostigne ciljeve i kad ja budem naredio.

- 4) — Moje komandno mesto: Otočac.
- 5) — Dan X biće naznačen frazom:
»Dana razdelite predmete opreme«.
- 6) — Službe:
 - Ako bude potrebno, jedinice će moći da podižu sledovanja hrane, goriva i municije i u Senju a hranu i municiju i u Crikvenici. Izvestiti ranije za spravljanje hleba.

General
komandant arm. korpusa
(Renato Koturi)
R. Koturi

DIREKTIVE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 25. SEPTEMBRA 1942. KOMANDANTU 5. ARMJSKOG KORPUSA O ZADACIMA KORPUSA U PREDSTOJEĆIM OPERACIJAMA PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA U LICI I DUŽ ŽELEZNIČKE PRUGE SUŠAK — OGULIN — KARLOVAC¹

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
(2. ARMIJA)
OPERATIVNO ODELJENJE

Br. protok. 19371 Poverljivo. VP 10, 25. septembra 1942—XX

Predmet: Operacije V armijskog korpusa.

Karta raz.: 1 : 50.000 »Hrvatska«

EKSELENCIJI GENERALU KOMANDANTU
V ARMJSKOG KORPUSA

VP 41

i radi znanja:

EKSELENCIJI GENERALU KOMANDANTU
XI ARMJSKOG KORPUSA

VP 46

EKSELENCIJI GENERALU KOMANDANTU
XVIII ARMJSKOG KORPUSA

VP 118

GENERALU KOMANDANTU TAKTIČKOG
VAZDUHOPLOVSTVA

VP 10

GENERALU KOMANDANTU POZADINE

VP 10

Posle završetka pročešljavanja područja Velike Kapele, koje će Vaša ekselencija temeljito izvršiti gonjenjem ustaničkih grupica takođe i na visovima Burnog Bitoraja, V. Javornice i Bijele Lasice, na kojima bi neprijateljske formacije, potpomo- gnute ispresecanim zemljишtem, mogle potražiti spas i izbeći na- šoj akciji, i posle korenitog čišćenja trougla Josipdol—Žuta Lokva—Rudopolje, gde se, iz raznih razloga, naša akcija nije mogla razvijati kao što je bilo poželjno u toku prve polovine septembra², ostaju dva problema koja treba rešiti na teritoriji V armijskog korpusa pre nailaska zime, i to: problem Like i prob- lem železničke pruge Sušak—Ogulin—Karlovac i područja pri- pojenoj Riječkoj oblasti.

¹ Snimak originala (pisanog na mašini) u AVII—NAV—T—821, f. 58/857—860.

² Vidi dok. br. 101.

U nastavku preciziram svoje direktive u vezi s pomenutim operacijama.

1. — Operacije u Lici³

Cilj operacija:

— očistiti područje Velebita obuhvaćeno u krugu puta Senj—Žuta Lokva—Gospic—Brusane—Karlobag i na njegovim spoljnim ivicama, težeći da se, po mogućству, ustanici unište i da im se svakako poruše izvori snabdevanja;

— naročito omogućiti veću sigurnost puta Senj—Gospic i naših garnizona dislociranih duž železničke pruge između Vrhovina i Metka, nabacivanjem neprijatelja istočno od samog puta, i, ako situacija bude dozvolila, pripremiti se da se on istera iz »jazbine« u unutrašnjosti Krbave.

Snage:

- divizija »Granatijeri di Sardenja»;
- divizija »RE»;
- garnizoni Like (italijanski i hrvatski);
- ostale jedinice za ojačanje za koje se bude smatralo da ih treba upotrebiti u operacijama, vodeći računa o izloženom u sledećoj tač. 2;
- grupa Đanuci (XVIII armijski korpus);
- dobrovoljna milicija za borbu protiv komunista (V i eventualno XVIII armijskog korpusa).

Tačniji podaci dostaviće se naknadno.

Modaliteti: ukoliko se mogu primeniti, oni koji su navedeni u tač. 3 dopisa br. 17185 od 20. avgusta o.g.⁴

Datum početka operacija: od početka oktobra pa nadalje, vodeći računa o potrebnom vremenu za prebacivanje jedinica i o celishodnosti da im se po svršetku sadašnjeg operativnog ciklusa obezbedi potreban odmor.

2. — Operacije duž železničke pruge Sušak—Ogulin—Karlovac i na području pripojenom Riječkoj oblasti

Cilj operacija:

— obezbediti apsolutnu sigurnost saobraćaja pomenutom železničkom prugom, s tim da se očisti zemljiste između nje i reke Kupe;

— uspostaviti normalno stanje u Riječkoj oblasti, naročito na teritoriji Kastva, na obalskom području i duž puta Sušak—Mrzla Vodica—Čabar.

³ Vidi dok. br. 106.

⁴ Vidi tom V, knj. 6, dok. br. 88.

Snage:

- divizija »Lombardija»;
- 1. brza divizija;
- V grupa granične straže;
- mesni garnizoni (italijanski i hrvatski);
- ostale jedinice za ojačanje za koje se bude smatralo da ih treba upotrebiti u operacijama;
- garnizoni XI armijskog korpusa dislocirani, odnosno koje treba dislocirati, duž reke Kupe (ne manje od tri ojačana bataljona), određeni da učestvuju u pročešljavanju izmedu Kupe i pomenute železničke pruge;⁵
- dobrovoljna milicija za borbu protiv komunista.

Modaliteti: kao što je već pomenuto.

Datum početka operacija: od 15—16. oktobra (vreme kada će XI armijski korpus osloboediti jedinice angažovane u akciji na Gorjancima,⁶ o čemu je bilo reči u telegramu br. 19322 od 24. o. m.)⁷ pa nadalje. Ovo ipak ne znači da pojedine akcije pomoći raspolaživih snaga koje se nalaze u mestu ne mogu da započnu i pre pomenutog dana.

Molim da budem izvešten o operativnim zamislima u vezi sa akcijama o kojima je bilo reči u ovom dopisu.⁸

NAZNAČENI KOMANDANT ARMije:
GENERAL
M. ROATA

⁵ Vidi tom V, knj. 8, dok. br. 174.

⁶ O toj akciji vidi tom V, knj. 8, dok. br. 160 i 166.

⁷ Redakcija ne raspolaže tim telegramom.

⁸ Vidi dok. br. 121 i 126.

IZVEŠTAJ VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« OD 27. SEPTEMBRA 1942. VRHOVNOJ KOMANDI O STAVU GLAVNOG STANA POGLAVNIKA NDH U VEZI SA UČEŠĆEM ČETNIČKIH SNAGA U OPERACIJI »DINARA«¹

rzb. *Prepis.*

VIŠA KOMANDA OR. SN. »SLOVENIJA— DALMACIJA«
(2. ARMIJA)

Operativno odeljenje

Br. prot. 19530/op.

VP 10, 27. septembra 1942—XX

Predmet: Dalekopisačem na ruke. —

VRHOVNOJ KOMANDI

Vojna pošta 21

U vezi sa dopisom br. 19421 od 26. tekućeg² — poslednji stav.

A. — Glavni stan Poglavnika javlja:

1. — U načelu je saglasan s celishodnošću operacije »Dinara«.³
2. — Usled trenutne neraspoloživosti hrvatskih trupa, operacija bi mogla započeti oko 15. oktobra.
3. — Hrvatski Glavni stožer ne može da odredi koje će hrvatske trupe učestvovati, pre kontakta s nemačkim komandama, od kojih zavise delovi pomenutih snaga.
4. — Ne smatra pogodnim učestvovanje četničkih formacija, budući da je stanovništvo u zoni operacija u većini hrvatsko i plaši se četnika.
5. — Isključuje upotrebu pomenutih formacija kao posade zone po završenim operacijama.
6. — Obezbeđuje posadu sopstvenim snagama.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u Arhivu VII, reg. br. 37/5, k. 58.

² Redakcija ne raspolaže tim dopisom.

³ Vidi dok. br. 96.

7. — Traži naše operativne namere, opšte podatke o italijanskim snagama koje bi se mogle upotrebiti, i predlaže dogniju konferenciju.
- B. — Prema gornjem, u pretpostavci da hrvatska komanda neće moći obezbediti efikasnu posadu zone, i u uбеђenju da se ne isplaćuje jednostavna operacija odlaska i dolaska, predviđam da se neće ništa napraviti. Predviđeni početak operacija čini mi se da je takođe u zakašnjenju.
- Ipak ću dati tražena obaveštenja, ali uključujući, u operativnoj fazi, bar na nekim pravcima, upotrebu četničkih snaga, i zakazati konferenciju.
- C. — Ostajem pri zapovestima datim za akciju na Prozor i susedni rejon rudarske zone,⁴ akciju koja bi, umesto da predstavlja jednu od faza operacije »Dinara«, predstavljala eventualnu [njenu] prvu fazu.
- Odlaganje pomenute akcije, s obzirom na jednu hipotetičnu buduću zajedničku operaciju, u planiranoj zoni u toku ove sezone, ne čini mi se oportunim.⁵

Roata

⁴ Vidi dok. br. 105 i 116.

⁵ Depešom br. 23942/op. od 2. oktobra Vrhovna komanda je obavestila Višu komandu oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« da je saglasna »sa razmatrajima izloženim u aktu 19530 od 27. 9. u vezi sa hrvatskim učešćem u operaciji »Dinara« i u vezi s potrebotom da se odmah izvrši operacija u rudničkoj zoni Mostarskog bazena (AVII, reg. br. 13/5, k. 91).

DEPEŠA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 28. SEPTEMBRA 1942. GLAVNOM STOŽERU DOMOBRANSTVA NDH O CILJEVIMA KOMBINOVANE OPERACIJE »DINARA« I O USKLAĐIVANJU DEJSTAVA USTAŠKO-DOMOBRANSKIH SNAGA SA DEJSTVIMA ITALIJANSKIH JEDINICA¹

rzb. *Prepis.*

VP 10, 28. septembra 1942—XX

Šifrovani radiogram

OD SUPERSLODE-OPERATIVNOG

ITALIJANSKOJ VOJNOJ MISIJI, ZAGREB

19451. Molim da dostavite hrvatskom Glavnom stožeru ovo saopštenje:

Odgovaram na dopis br. 2124 od 22. tekućeg sa potpisom maršala Kvaternika.²

Prvo. Sastanak za pregovore o operacijama koje treba voditi između gornjeg Vrbasa i Dinare održao bi se od prvog tekućeg pa nadalje u Sušaku ili Ljubljani.³

Drugo. Nezavisno od onog što će se utvrditi na pomenutom sastanku, naredio sam da početkom oktobra VI armijski korpus počne jednu akciju na Prozor i na zapadu rudničke zone Mostara, da bismo pružili veću sigurnost ovog i železničkoj pruzi Mostar — Sarajevo.⁴ Povoljno i celishodno bi bilo učešće hrvatskih trupa od Bugojna i Tomislav-Grada. Molim u tu svrhu da stupe u dodir komanda VI italijanskog armijskog korpusa i komanda pomenutih hrvatskih trupa, preko Armijskog korpusa — Sarajevo ili Šeste divizije — Mostar.

Treće. Operacije, o kojima u tački prvoj, podelile bi se na dva razdela. Prvi razdeo: Istovremene italijansko-hrvatske akcije sa ovim ciljevima: imati slobodno raspolaganje prostorom Vakuf G. — Bugojno — Vakuf D. — Jajce — Varcar-Vakuf; okupirati

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 1/6, k. 58. Jedan primerak istovetnog prepisa nalazi se u fondu NDH, reg. br. 11/18—5, k. 201.

² Redakcija ne raspolaže tim dopisom. Verovatno je reč o dopisu čiji je sadržaj izložen u izveštaju od 27. septembra (vidi dok. br. 104).

³, ⁴ i ⁵ Vidi dok. br. 116; tom V, knj. 8, dok. br. 130.

Livno, krećući se istovremeno iz Tomislav-Grada, Aržana, i Sinja.⁵ Drugi razdeo: Istovremena italijansko-hrvatska akcija na Glamоч, krećući se iz Livna, Bos. Grahova i, po mogućnosti, iz Varcar-Vakufa.

Četvrt. Pokazalo bi se shodnim da se predviđena hrvatska operacija, koja bi trebalo da se vodi preko Bihaća, sa opštim pravcem jugoistok, razvije istovremeno sa operacijama prvog i drugog razdela, o čemu gore.

Peto. U istim operacijama bi učestvovalo 8—10 italijanskih bataljona sa ojačanjem artiljerije itd.

Za tačnost prepisa:

GENERAL ROATA

Brigadni general

načelnik štaba

E. de. Blazio

M. P.

BR. 106

NAREĐENJE KOMANDE 5. ARMJSKOG KORPUSA OD 29. SEPTEMBRA 1942. ZA OBUSTAVLJANJE OPERACIJA NA PODRUČJU VELIKE KAPELE I O PREMEŠTANJU POTČINJENIH JEDINICA ZA OPERACIJU U LICI¹

SP/cl

Od Komande V arm. korpusa

Komandi divizije »Granatijeri« (radiogram)

Komandi peš. divizije »Re« (radiogram)

Komandi divizije »Lombardija« (radiogram)

Komandi XIV obalske brigade (telegram)

Direkciji transporta V arm. korpusa (telegram)

br. 420/op.

I. — Operacije IV faze, o kojima u operativnoj zapovesti br. 3 od 24. tek., obustavljuju se.²

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 9/1, k. 417.

² Vidi dok. br. 102, 121 i 126.

- II. — *Divizija »Granatijeri«*: neka sutra započne pokret radi koncentrisanja u zoni Vratnik (ZP—GZ) — Žuta Lokva (ZT—GZ) — Brlog (XL—GU), odakle će krenuti na dan 2. oktobra da bi dospjela zonu Krasno (ZT—GM) — Po-ljane (XI—GO) radi druge operacije, za koju će naknadno izdati naređenja.³
- III. — *Divizija »Re«*: neka se prikupi do sutra 30-og između Brinja i Križpolja, odakle će 1. oktobra krenuti radi čišćenja zone Dabar (XV—GU) — Brezovac (KI—GS), prema naređenju koje će naknadno izdati.⁴ Neka takođe za sutra, 30-i, naredi premeštanje 33. i 81. bat. cr. koš., običnim putem, iz sadašnjih sedišta u Senj, odakle će, preko direkcije transporta V arm. korpusa, produžiti za Lič, gde će preći u nadležnost div. »Lombardija«.
- IV. — *Divizija »Lombardija«*: Preciziram prethodno naređenja: ka severu treba da odvede 3 peš. bataljona, koji će zajedno sa dva bat. cr. koš., o kojima u prethodnoj tački III, biti stavljeni na raspolaganje XI arm. korpusu. Sa preostalim snagama izvršiće čišćenje obalskog pojasa, o čemu pod tačkom 3) operativne zapovesti br. 3.⁵ Potvrditi prijem.

VP 41, 29. IX 1942/XX

General Coturri 17152909

³ i ⁴ Novo naređenje za operacije u Lici izdato je istog dana (tom V, knj. 7, dok. br. 114 i 119).

⁵ Vidi dok. br. 102.

DNEVNI IZVEŠTAJ KOMANDE 5. ARMJSKOG KORPUŠA
OD 29. SEPTEMBRA 1942. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH
SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O OPERACIJAMA
POTČINJENIH JEDINICA U TOKU 28. SEPTEMBRA¹

KOPIJA DEPEŠE TELEPRINTEROM

29/9/42 — sati 23,45

OD TAKTIČKE KOMANDE V ARMJSKOG KORPUŠA

KOMANDI SUPERSLODA — OPERATIVNOM

i radi znanja:

KOMANDI V ARMJSKOG KORPUŠA — *Sedište*
KOMANDI XI ARMJSKOG KORPUŠA
KOMANDI XVIII ARMJSKOG KORPUŠA
KOMANDI VAZDUHOPLOVNE GRUPACIJE *Zadar*
(preko SUPERSLODE)

Br. 385/Op. Novosti od dana 28. septembra.

1. Operacije u toku.² Divizija »Lombardija: dalje vesti pokazuju da je uništeno, osim javljenih, 15 baraka sa ležištima u zoni Crni vrh (ZP—AT), juče uništene kolibe u zoni M. Klek (Ogulin, XL—AR). Dana 26. i 27. granični bataljon čistio zone Bela kosa (VO—AP), Lipovača (VO—AV), Rudina (VS—AV) i Medanićeva glava (VU—AT), Javorje (VQ—AT). Ubijena 3 partizana i zaplenjene 2 puške i jedan pištolj. Uništena dva logora. U pomenutoj zoni javila se 3 partizana naoružana sa 3 puške. Juče je 73. pešadijski puk uništilo dva logora u zoni Begova staza (ZP—AT), Siljevača (ZR—AP). Divizija »Granatijeri«: u čišćenjima pomenutih zona, koja su nastavljena juče, upućeno radi interniranja 240 osoba i zaplenjeno 55 goveda i 45 ovaca i 10 konja. Prikupljeno 90 kvintala kukuruza i 30 kvintala krompira. Predao se partizan, naoružani dezerter.

Divizija »Re«: nastavljeno čišćenje dodeljene zone. Zona Tisovac (ZP—AP): pronađeno sedamdesetak stanovnika i upućeno radi interniranja. Prikupljeno 60 ovaca i 30 goveda. Delatnost vazduhoplovstva: vršena izviđanja u zonama u kojima

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 12/2—1, k. 476.

² Vidi dok. br. 102.

su operacije u toku, Medak—Lovinac i duž železničke pruge Vrhovine—Blata—Karlovac (KI—AD), gde je pronađeno nekoliko prekida pruge.

2. Druge zone. Grupacija Đanuci: jutros oko 20 partizana koji su dolazili iz Mlakva—Kosinj (XT—FT) zauzelo Metlaču (XV—FR) iznenadivši tamošnju ustašku posadu. Naša artiljerija iz Perušića tukla partizane. Nedostaju vesti o jedinici od stotinak ustaša upućenoj juče iz Klanca (XT—FR) prema Kosinju (XR—FV). U zoni Medak naše trupe (vidi depešu teleprinterom 352)³ otpočele pokret na Raduč⁴ — Novigrad (NI—EQ). Čekaju se rezultati akcije.⁵ Danas u 14 časova kolona od 7 kamiona s poštrom i raznim materijalom, u pratnji dva voda, koja je stigla u visinu raskrsnice Paripovići — Gospic (IT—FX), napadnuta je od strane partizana.⁶ Interveniske su jedna četa bersaljera iz Janjča (Gospic, IF—FX) i još jedna četa iz Studenaca (Gospic, IH—FV), koje su naterale ustanike u bekstvo, sprečivši odnošenje materijala i uništenje vozila, izuzev jednog koje je zapaljeno. Naši gubici: 9 mrtvih, među kojima jedan oficir, poručnik Golija, iz prvog pešadijskog puka, i 7 ranjenih. Proveravanja u toku. Divizija »Lombardija«: u noći uoči 28-og ustanici napali stanicu Skrad (Ogulin, ZL—BH) i naterani su u bekstvo reakcijom našeg detašmana i intervencijom oklopног voza br. 9. U vezi sa izveštajem o prisustvu jake partizanske grupe u zoni Kozarac (Ogulin, XV—AP) upućen oklopni voz br. 10 i pojačan detašman u pomenutom mestu sa dva voda strelaca. Prva brza divizija: U zoni Zdihovo (Ogulin, XP—BF), Bosanci (XT—BH) javljeno za prisustvo 3000 ustanika sa dva tenka. Izvršeno izviđanje u zoni Netretić (Samobor, LI—BN) i Ladešić Draga (Karlovac, KU—BL) u cilju nadzora prilaza Karlovcu. Nikakve novosti. Hrvatske operacije u zoni Crna Mlaka (Samobor, PI—DU) dale su negativan rezultat. Ustanici su se prebacili južno od Kupe. Ostali sektori: normalna delatnost patrola.

GENERAL KOTURI

³ Redakcija ne raspolaže tom depešom.

⁴ Raduč su prethodnog dana (27. septembra) napadale jedinice 9. hrvatske NOU brigade, i tom prilikom zarobile četničku posadu i porušile železničku prugu u dužini od 6 km (tom V, knj. 7, dok. br. 80; knj. 8, dok. br. 17,18 i 37).

⁵ Vidi tom V, knj. 8, dok. br. 101, 105, 109 i 112.

⁶ Kolonu su napali delovi 2. hrvatske NOU brigade. Tom prilikom partizani su imali 1 mrtvog i 4 ranjena (tom V, knj. 7, dok. br. 84; knj. 8, dok. br. 27 i 37).

**IZVEŠTAJ KOMANDE 18. ARMIIJSKOG KORPUSA OD 1.
OKTOBRA 1942. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA« O VOJNO-POLITIČKOJ SI-
TUACIJI NA TERITORIJI KORPUSA KRAJEM SEPTEMBRA¹**

**KOMANDA XVIII ARMIIJSKOG KORPUSA
ŠTAB — OBAVEŠTAJNO ODJELJENJE**

Br. 7176/I prot.

VP 118, 1. oktobar 1942—XX

Predmet: novosti br. 226.

Poverljivo

Prilozi: 2.²

**VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA,
»SLOVENIJA — DALMACIJA« (2. ARMIIJA) VP 10**

**Pregled situacije na kraju meseca septembra 1942—XX,
poverljivo**

1. — Tokom septembra partizanski pritisak, koji se jače osetio na kraju prethodnog meseca, znatno je oslabljen zbog operacija koje su vodile naše trupe, naročito na teritoriji [divizije] »Bergamo«.³

Ishod operacije »Albija« izmenio je namere ustanika, koji su, pošto su videli da je propao njihov plan da prekinu kontinuitet naše okupacije obale južno od Splita, morali da se povuku u unutrašnjost da bi se reorganizovali.⁴ U datom trenutku partizanske formacije se neprekidno premeštaju s jugoistoka prema severozapadu, vršeći pritisak na sektoru Grahovo.

Opšta situacija se znatno poboljšava u poređenju sa onom iz prošlog meseca. Zapaža se, međutim, pojačanje sabotaže prema jednom utvrđenom programu.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 1/4—1, k. 535.

² Redakcija ne raspolaže tim prilogom.

³ O teritoriji koju su posedale divizija »Bergamo« i ostale jedinice 18. armiijskog korpusa vidi dok. br. 117.

⁴ i ⁶ Reč je o operacijama na području Biokova. Snage divizija »Mesina« i »Bergamo«, u sadežtvu sa ustaško-domobranskim i četničkim jedinicama, prisilile su partizanski bataljon »Jozo Jurčević« da se povuče u pravcu Aržana, a zatim su popalile mnoga sela i pobile nedužno stanovništvo (dok. br. 92; tom V, knj. 6, dok. br. 66, 85, 93, 94, knj. 7, dok. br. 23, 63, 90—93).

Nastavlja se organizacija i aktivnost M. V. A. C., dok mnoga i složena obaveštenja govore o povećanju rđavog raspoloženja u partizanskim redovima.

2. — *Anektirana Dalmacija*

U sektoru »Zara« nije zapažena nijedna činjenica koja bi mogla osetno da poremeti već postojeći mir. Stanovništvo, Hrvati katolici, iako zadojeno iredentističkim osećajima, podržavano od vlasti s one strane granice, nastavlja da bude verno da bi bilo zaštićeno od napada pravoslavnog elementa, koji se koristi svakom zgodnom prilikom da bi se svetio.

Na obalskom pojasu stanovništvo je još uvek neprijateljsko. Podržava male grupice ustanika i pomaže ih u sabotaži. Nastavljaju se nasilja nad elementima koji su nam naklonjeni.⁵ U toku je akcija za normalizovanje.

U sektoru Šibenik, preciznije u zoni Kistanje, ustaničke grupice, koje su dostigle jednu izvesnu jačinu, samo kad im se zapretilo jednom našom operacijom, povukle su se preko Zrmanje. U zoni je ostalo još nekoliko grupica koje se kreću u blizini Laškovice (QO—RH) i Bratiškovaca (VO—CS). Radi se o jedno stotinu naoružanih lica, protiv kojih se vrši policijska operacija.

U sektoru Split nastavlja se sabotaža, koja se uglavnom očrtava u obaranju telefonskih stubova i u represalijama, jednako nad čitavom anektiranom teritorijom, protiv naših obaveštajaca i simpatizera.

Druga zona

Na teritoriji [divizije] »Sasari« opšta situacija je mirna, iako se na sektorima Grahovo i Gračac — Otrić suprotstavljaju ustaničke grupice izvesne jačine, koje ponekad pokušavaju da se približe našim garnizonima i udaraju u zaštitnički pojas koji je sastavljen od elemenata M. V. A. C.

Partizanska aktivnost se istakla naročito ponovljenom sabotažom železničke pruge. Organizacija M. V. A. C. se poboljšala i pojačala se aktivnost formacija.

Nezadovoljstvo stanovništva u zonama koje drže partizani. To nezadovoljstvo je jače u zonama Srb i Petrovac, sad već opljačkanim od strane komunista. Izgleda da stanovništvo s čežnjom očekuje dan oslobođenja. Propaganda M.V.A.C. nastavlja rad na razbijanju jedinstva u partizanskim redovima. Zabeleženo je još slučajeva dezertiranja u partizane. Vojne i civilne hrvatske vlasti sve više gube svoj prestiž, koji je već ionako jako poljuljan.

⁵ Vidi dok. br. 100.

Na teritoriji »Bergamo«. Operacije kraj avgusta — prvi dani septembra osetno su poboljšale situaciju koja se prošlog meseca bila zaoštrila. Ustanici, tučeni, dezorganizovani i delimično uništeni u zoni Biokovo, morali su se povući u unutrašnjost, preko linije Aržano — Studenci.⁶

Stanovništvo sela u zoni Imotski, Makarska i Zadvarje obustavilo je selidbu ka zonama koje mi često posedamo, a ono koje se bilo sklonilo po našim garnizonima vratilo se u svoja sela ohrabreno ishodom naših operacija.

I u partizanskim formacijama koje se suprotstavljaju na teritoriji »Bergamo« primećeni su dezertiranja i rđavo raspoloženje. To su potvrdili i ustanici koji su se predali i izjavili da mnogi partizani imaju živu želju da se vrati svojim kućama. Ima, međutim, jedna fanatična manjina koja, verna vođama, kažnjava smrēu svaki neuspeli pokušaj bekstva. I na teritoriji »Bergamo« sve više opada prestiž vojnih i civilnih hrvatskih vlasti.

Kao zaključak

U 1. zoni: opšta situacija je gotovo nepromjenjena u odnosu na prošli mesec. Nekoliko jačih ustaničkih grupica u oblastima Laškovica i Bratiškovci. Akcije usamljenih elemenata u obalskom pojasu. Dosta česta sabotaža na saobraćajnim i telefonskim komunikacijama i vrlo pojačana poslednjih dana.

U 2. zoni: na teritoriji »Sasari«: veća aktivnost ustaničkih elemenata u zoni železničke pruge s one strane Zrmanja — Otrić i poneka akcija u delu južno od Drniša. Veza među garnizonima relativno sigurna, s korisnim posledicama za trgovinu i poljoprivredu, što je dovelo do nekog smanjenja cena proizvodima. Povećane nagodbe po mesnim trgovima koji su bili jako posećeni. Hrvatske vlasti, izgubivši gotovo svaki prestiž, smatraju se nesposobnim. Situacija je uglavnom mirna, u poređenju sa onom iz prošlog meseca.

Na teritoriji »Bergamo« vojna situacija se osetno poboljšala. Traje i dalje nepoverenje prema hrvatskim vlastima, koje su pokazale da nisu u stanju da drže prevlast. Pojačan je prestiž naših trupa koje su vratile mir mnogim zonama, već okupiranim i ugroženim od strane partizana.

Novosti o ustanicima

Obrovac

Iz prve zone

1. — 24. prošlog 6 nepoznatih naoružanih lica je otelo 50 ovaca jednom seljaku katoliku iz mesta.

Ivoševci (RK—DH)

2. — Dana 27. prošlog naznačen je pokret jedne grupice ustanika iz Ivoševaca prema Laškovici (QO—RH/RI—CŽ). Pomenuta grupica, sukobivši se u mestu Smrdeljski gaj (XO—CZ) sa antikomunističkom formacijom, razbegla se, ostavivši na terenu razne delove odeće.

Priprema za čišćenje zone.

Gorice (LJ—DL)

3. — Naveče 27. prošlog kr. karabinijeri iz Gorice, pojačani s nekoliko »naoružanih seljaka«, otvorili su vatru na jednu ustaničku grupicu koja je pokušala da se približi kasarni.

Posle kraće unakrsne vatre ustanici su se razbežali.

Bribirske Mostine (QH—CL)

4. — Dana 27. prošlog u mestu Krkovići (QH—CL) 10 naoružanih ustanika ubilo je jednog katolika koji je pripadao našoj A.C. formaciji. Ista ustanička grupacija je digla u vazduh most na Gudući, između Bribirskih Mostina i M. Čiste (PN—CS).

Šibenik

5. — Dana 30. prošlog jedna patrola, dodeljena kao pratnja telegrafistima koji vrše uspostavljanje telefonske linije P.M.⁷, napadnuta je puščanim mećima, bez posledica, u blizini Srime (QH—CK).

Iz druge zone

Muć

6. — Pouzdani izvor naznačava da između Donjeg i Gornjeg Muća (VK—CD) treba da se nalazi 1000 naoružanih partizana koji prave zidove od kamena i položaje za oružje.

U toku je proveravanje.

Sinj

7. — Pouzdani izvor javlja o sledećim partizanskim razmeštajima:

— u šumi Vještića gora 300—400 naoružanih ljudi;
— u Grabu (VQ—BZ), Jabuci (VO—BU), Rudi (VQ—CD) i na Kamešnici 300 partizana;

u zoni Muć (UH/UK—CD) oko 1000 partizana, koji su smesteni između Dipala (UQ—CF) i Postinja (TR—CF).

⁷ P. M. — posta militare (vojna pošta)

8. — Ustanici iz Vještića gore, Razdolja (UQ—CS) i Bitelića (US/VH—CM) izgleda da očekuju pojačanja da bi napali žandarmeriju i pomoćne žandarme iz Zasioka (UQ—CO), Dabri (VO—CO), Vučipolja (UQ—CQ), Ribarića (UO—CO), Maljkova (UM—CO), Potravljia (UM/UO—CO/CM).

9. — Tri osobe su se udaljile iz Sinja dana 20—22. septembra da bi prišle ustanicima.

Obrovac

10. — Dva hrvatska vojnika su 20. septembra napustila uporište Obrovac, odnevši sa sobom puške i 60 metaka.

Bos. Grahovo

11. — 28. septembra partizanske formacije, procenjene na 150 ljudi, napale su Marinkovce (UH—DP) da bi zaplenile stoku. Četničko protivdejstvo i hitna intervencija mobilnog bataljona M.V.A.C. primorali su napadače da se povuku.

12. — Četnički vođa Marko Kukus, koji operiše u komunističkoj pozadini, uputio je u Bos. Grahovo 6 zaplenjenih pušaka i 6 ustanika ubijenih u jednom sukobu.

Otrić

13. — Prilikom jedne iznenadne akcije jedna formacija pod komandom zamenika četničkog vođe Momčila Marića ubila je u nekoj pećini u šumi brda Kučina kosa (SL—DX) 19 partizana, zaplenivši 11 pušaka i jednu pisaču mašinu (ćirilica).

Drniš

14. — Noću uoči 28. septembra na raskrsnici Bender (SL—CQ) jedan četnički stražar je napadnut puščanim metkom, čemu je usledilo hitno protivdejstvo.

Knin

15. — Prilaze se prepis jednog letka izdatog od strane okružnog komiteta komunističke partije.⁸

16. — Poverljiva obaveštenja javljaju o sledećim ustaničkim pokretima:

— Cvijo Oraščić, s neutvrđenim brojem partizana, izgleda da je dobio naređenja da prekine veze između Knina i Bos. Grahova i vrši koncentraciju svojih snaga u R... (PL—DR);

⁸ Redakcija ne raspolaze tim letkom.

— Vice Buljan bi trebalo da napadne od strane Luke (PR—DH);

— Simo Bajić, Rodić i Nikola Kotle treba da napadnu četničke položaje na Stožištu (PL—DV) da bi prekinuli veze s Kninom i operisali u povezanosti sa Oraščićem.

Sve tri kolone, od oko 2000 ljudi, treba da operišu prema Bos. Grahovu. Koncentrišu se na Mali i Veliki Kozjak, iznad sela Markovca, Riđana i Štikova, partizanske snage, koje bi, zasad, trebalo da su ovako sastavljene:

— Petar Miaković sa 80 Hrvata;

— Dušan Popović sa 120 pravoslavnih;

— jedna treća kolona od 100 ljudi, koja je sišla sa Svilaje (PIV/TR/PR/CS/CQ), sad se povezuje sa dve prethodne.

Trebalo bi, tako, da 300 ljudi napadne Kosovo (SP—CZ) istovremeno kad bude izvršen napad na Bos. Grahovo.

General komandant
Umberto Spigo

Za tačnost prepisa:

za načelnika štaba službeno odsutnog
pukovnika Pjetra Berbera

zamenik načelnika štaba

p. pukovnik Renato Kastanjoli [Castagnoli]

Renato Kastanjoli

M. P.

**DEPEŠA GUVERNERA DALMACIJE OD 3. OKTOBARA 1942.
MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA O POJAČANOJ
AKTIVNOSTI PARTIZANSKIH JEDINICA¹**

ODPREMIO DR	ŠIFROVANI TELEGRAM (U ODLASKU) BR. 7837	ŠEF ŠIFRANTSKOG ODSEKA PRICIA [PŘIZIA]
----------------	--	--

Zadar, 3. 10. 1942—XX u 12,30 č

PREDSEDNIŠTVU SAVETA
MINISTARSTVU UNUTRAŠNJIH POSLOVA

R i m

Predmet: Pojačana aktivnost ustanika.

[GUVERNATORAT DALMACIJE] — JAVNA BEZBEDNOST²

GAB—GM—SG

06098. — Aktivnost neprijatelja i ustanika u Dalmaciji ušla je poslednjih dana u fazu očiglednog međusobnog povezivanja. Neprijateljska podmornica koja je prošlih dana na Korčuli iskrcala izaslanike, s naređenjima za partizane,³ juče je na otvorenom moru kod pomenutog ostrva potopila linijski parobrod »Velja« [Veglia — Krk], prouzrokovavši nekoliko mrtvih i više ranjenih.⁴

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 3/14, k. 557.

² Iznad ovog naslova utisnuto štambiljom: »Video eks. generalni direktor policije« a sa strane, na margini dokumenta stoji nečitak paraf.

³ Redakcija ne raspolaže podacima da je u tom periodu neka podmornica »iskrcala izaslanike, s naređenjima za partizane«.

⁴ Prema dnevniku Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« za oktobar 1942, parobrod »Velja« je napadnut, 2. oktobra oko 10 časova, topovskom vatrom i torpedima jugoistočno od Korčule, na putu iz Dubrovnik za Split. Bio je krcat vojnicima koji su išli na osustvo. Oštećeni parobrod se, u plamenu nasukao kod Orebice. U dnevniku se navodi da je tom prilikom, prema izveštaju Komande 6. armijskog korpusa od 2. oktobra, poginuo 1 vojnik, 1 ložač i ranjeno 13 lica a prema izveštaju Vojnopomorske Komande Dalmacije od 3. oktobra »nestalo je 25 ljudi. Četiri ranjenika je umrlo« i da je dotada »utvrđeno 6 mrtvih i 9 ranjenih« (AVII, reg. br. 1/7, k. 58).

Pored uobičajenih ubistava odanih osoba i dostavljača u raznim krajevima Dalmacije, partizani su u toku protekle sedmice izvršili sledeće akcije:

— teško su eksplozivom oštetili vodovod u Benkovcu i Skradinu; uništili su dva mosta između Skradina i Bribirskih Mostina; dvaput su, neposredno preko granice Dalmacije, eksplozivom prekinuli vod koji napaja Split električnom energijom; oduzeli su preko 400 grla stoke između Benkovca i Obrovaca; noću su se iskricali na ostrvo Murter i zapalili skladište usoljene ribe, uništivši 13.000 kg proizvoda i 40 kvintala soli; napali su motorni jedrenjak između Šibenika i Skradina i prouzrokovali žrtve i veliku štetu; napali su i zapalili autobus koji svakog dana saobraća između Splita i Žrnovnice (Hrvatska); prekinuli su telegrafsko-telefonske veze između raznih centara na ovoj teritoriji i uništili nekoliko stotina stubova.⁵

Sve pomenute akcije izvršili su i danju i noću bez ikakve smetnje s naše strane i da nijedan izvršilac nije pao u naše ruke. S obzirom na to da je ovo prvi put da partizani u Dalmaciji preuzimaju akciju teškog oštećivanja hidrauličnih, električnih i putnih uređaja, čija popravka zahteva velike izdatke i specijalnu opremu, očigledno je da izvršavaju nove direktive povezane s planovima vojnog karaktera. Ovo potvrđuje podatke dostavljeni policiji od poverljivih osoba iz raznih mesta, a koji se slažu da su partizani Dalmacije poslednjih dana primili instrukcije da pristupe sistematskom uništavanju pomenutih objekata i da, po mogućству, u svakom mestu, čak i manjem, organizuju sve što može poslužiti i pomoći desant u unutrašnjost teritorije i na ostrva. Ovim instrukcijama se takođe zabranjuje da se partizanske snage iznuravaju preuzimanjem oružanih napada, već da se svim mogućim sredstvima pride otimanju životnih namirница i novom regrutovanju ljudstva, obećavajući mu skori dolazak automatskog oružja.

Situacija kod naših snaga bez promene.

Bastijanini

⁵ Opširnije o tim akcijama vidi tom V, knj. 8, dok. br. 30 i 31.

NAREĐENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 9. OKTOBARA 1942. KOMANDANTU 18. ARMIIJSKOG KORPUSA ZA PREDUZIMANJE DRUGE FAZE OPERACIJE »DINARA« (ZAUZIMANJE LIVNA)¹

bg. *prepis*

Otpremljeni telegram

9. oktobar 1942—XX

Od Superslode — operativno

Ekselenciji komandantu XVIII arm. korpusa

i na znanje:

Eksel. komandantu VI arm. korpusa

Eksel. komandantu V arm. korpusa

Br. 20177. Povodom mog telegrama 20080² i u vezi s telegramom 113/A/op. od VI arm. korpusa.³

- I. — Brzo zaključenje akcije na Prozor i koncentrisanje naših znatnih snaga na pomenutu zonu zahtevaju *hitno preduzimanje operacije na Livno*, dajući joj veće razmere nego što je ranije bilo predviđeno mojim navedenim telegramom, takođe i s obzirom na eventualno ograničeno učešće Hrvata.
- II. — Operacija, čije je *upravljanje povereno Vašoj ekselenciji*, namerava se ponovo zauzeti Livno i uništiti ustaničke formacije, putem akcije s više odgovarajućih kolona koje će ići prema pomenutoj oblasti od Prozora, Tomislav-Grada, oblasti Aržano i od Sinja.

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 1/7, k. 58.

² Tim su telegramom (od 8. oktobra) komande 6. i 18. armiijskog korpusa obaveštene da se sa Glavnim stožerom domobranstva vode pregovori radi izvođenja zajedničkih operacija i da su u toku napadi nemачkih i ustaško-domobranskih snaga na Jajce i Ključ i italijanskih snaga na Prozor, kao prethodna faza operacije »Dinara» (AVII, reg. br. 1/7, k. 58).

³ Redakcija ne raspolaže tim telegramom.

- III. — Akcija koja će *polaziti od Prozora* i razvijati se duž pravca Ravno — Malovan — Cincar biće, u odnosu na druge, *ranije započeta*.
- IV. — Snage: od Prozora, koji će biti posednut jednim bataljonom VI. arm. korpusa, dejstvovaće druge jedinice pomenutog arm. korpusa, antikomunističke formacije, uz podršku 1—2 druga vaša pojačana bataljona. Od Tomislav-Grada: ustaške jedinice koje će biti određene sporazumom s komandom hrvatskog arm. korpusa u Sarajevu. Od oblasti Aržano i od Sinja: ukupno bar 3—4 bataljona XVIII arm. korpusa, 1 ustaški bat. iz Imotskog, koji će zatim posetiti Livno, antikomunističke formacije XVIII i eventualno VI arm. korpusa.
- V. — Između 13. i 15. tek. grupacija »Đanuci«, koja će na dan 12-og biti prikupljena južno od Metka, vratit će se u XVIII arm. korpus, koji će uskladiti pokret sa V arm. korpusom.
- VI. — Vreme početka operacije: što pre, na osnovu gore izloženog i na osnovu neposrednih sporazuma između XVIII i VI arm. korpusa.⁴
- VII. — Ukoliko hrvatski arm. korpus u Sarajevu ne namera da do utvrđenog datuma učestvuje s trupama iz Tomislav-Grada u operacijama na Livno, ova operacija će ipak morati da bude započeta.
- VIII. — Ukazujem na potrebu da se usvoje sve mere u cilju izbegavanja sukoba između ustaških i antikomunističkih formacija i na opravdane represalije protiv stanovništva.
- IX. — Želeo bih da što pre dobijem plan operacije o kojoj je reč.

GENERAL ROATA

Za tačnost prepisa:

Brigadni general
nač. štaba

Klemente Primijeri⁵
[Clemente Primieri]

M. P.

⁴ Vidi dok. br. 116.

⁵ Na dužnost načelnika štaba Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« general Primijeri je postavljen 3. oktobra. Dotadanji načelnik De Blazio premešten je za komandanta 3. brze divizije (AVII, reg. br. 1/7, k. 58).

ZAPISNIK SA SASTANKA KOMANDANTA VIŠE KOMANDE
ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« S KO-
MANDANTIMA 6. i 18. ARMIIJSKOG KORPUSA ODRŽANOG
12. i 13. OKTOBRA 1942. U SPLITU RADI ANALIZE OPE-
RACIJE »DINARA« I DRUGIH AKTUELNIH PITANJA¹

Rzb.

Kopija »I« odeljenju

PREGLED PITANJA O KOJIMA SE RASPRAVLJALO NA SASTANKU
12. OKTOBRA PO PODNE U SPLITU

Učestvuju: *Ekselencija Roata, Santovito,² Spigo,³ general Primijeri⁴*

- 1) — *Položaj partizana u zoni operacije »Dinara« posle zaključenja operacije »Alfa«*
 - Iz činjenice da desna kolona VI arm. korp. (koja je operisala severoistočno od Prozora nije naišla na protivnika,⁵ ekselencija Santovito zaključuje da se glavnina partizana još uvek nalazi zapadno i jugozapadno od sliva Neretva — Rama.
 - Ekselencija Spigo smatra da protivnik, ikao je razbacan, još uvek ima dve glavnine: jednu na Dinari, drugu na Cincaru.
- 2) — *Operacija »Beta«⁶*

Ekselencija Roata daje osvrt o nastavku i evoluciji ideje i oblika operacije, nagoveštava da se u Rimu, i pored nemačkog pritiska, smatra da operaciju treba izvršiti; podnosi dvojici komandanata arm. korpusa 4 rešenja:

1. *rešenje:* izvršiti operaciju po liniji koju su dva arm. korpusa već utvrdila (videti operativnu zapovest XVIII arm. korpusa); potrebna su,

¹ Kopija zapisnika (pisana na mašini i 18. oktobra 1942. dostavljena Operativnom odeljenju Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«) nalazi se u AVII, reg. br. 23/5, k. 91.

² General Ugo Santovito, komandant 6. armijskog korpusa.

³ General Umberto Spigo, komandant 18. armijskog korpusa.

⁴ General Klemente Primijeri, načelnik štaba Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«.

⁵ Vidi dok. br. 116.

⁶ Vidi dok. br. 110.

međutim, obezbeđenja i prethodne mere kako bi se izbegla mogućnost težih nezgoda između ustaša i M.V.A.C. kao i mogućnost ispadanja od strane M.V.A.C. (razna obezbeđenja dvej komandi arm. korpusa).

2. *rešenje:* odustati od akcije od Prozor — Ravno — Malovan, a pustiti da M.V.A.C. VI arm. korpusa dejstvuje s teritorije XVIII arm. korpusa;
— prethodno treba premestiti formacije M.V.A.C. VI arm. korpusa na teritoriju XVIII arm. korpusa (zonu će naznačiti komandant XVIII arm. korp.).
3. *rešenje:* prihvati plan koji su predložili Hrvati, ili: odbiti učešće formacija M.V.A.C. — uputiti snage VI arm. korp. u zonu Bugojno — dejstvovati i od Bugojno — Kupres s jednom mešovitom italijansko-hrvatskom kolonom (videti pismo hrvatskog Glavnog štaba).
4. *rešenje:* dejstvovati samo sa italijanskim snagama (rešenje odbačeno bez daljeg).

Ekselencija Roata je zaključio:

- rekavši da bi se od operacije na Livno moglo odustati; ali u Rimu žele pomenutu operaciju, a u ovoj oblasti ona bi mogla da predstavlja sjajno zaključenje našeg operativnog ciklusa, nasuprot nemačko-hrvatskim operacijama koje se vode u zoni Jajce;
- zamolivši dvojicu komandanata arm. korp. da mu sledećeg jutra — 13. oktobra — izraze svoje mišljenje u pogledu predloženih rešenja.

3) — *Ostala pitanja o kojima se ukratko raspravljalo za vreme sastanka*

- a) — *Slučaj Lusana* (neka bude kao dosad).⁷
- b) — *Ispadi koje su počinile formacije M.V.A.C. VI arm. korpusa za vreme operacije »Alfa«* (tamo je stvarno bilo nekih ispada).⁸

⁷ Nejasno. Tako je u originalu.

⁸, ⁹ i ¹⁰ U toku izvođenja te operacije četničke i italijanske snage su u Prozoru i okolini strahovito pljačkale i pustošile.

O obimu četničkog terora govore i depeše četničkog komandanta operativnih jedinica istočne Bosne i Hercegovine majora Petra Baćovića od

c) — *Formacije M.V.A.C.*

Snage bataljona su smanjene, jer se jedan deo ljudstva vratio u svoja sela da bi ih branio od eventualnih represalija;⁹ potrebna su im šatorska kri-la, pokrivači (sada je već hladno), kuhinjski materijal (inače im treba deliti samo suvu hranu), sanitetski materijal (za vreme poslednjih operacija ove formacije su morale da ubijaju svoje teške ranjenike, jer nisu bile u mogućnosti da ih leče).

d) — »*Pripremne*« čete koje treba formirati: Ekselencija Roata sumnja da će se uspeti s njihovim formiranjem; u slučaju da se pokaže nemogućnost, praktično ćemo imati alibi u odnosu na Hrvate, kojima, s druge strane, ipak treba nešto dopustiti.

PREGLED PITANJA O KOJIMA SE RASPRAVLJALO NA SASTANKU
13. OKTOBRA UJUTRO U SPLITU

(učestvuju iste ekselencije i lica koja su učestvovala na sastanku 12. oktobra po podne)

- 1) — *Operacija »Beti»*: komandanti VI i XVIII arm. korpusa — koji su se između sebe već složili u pogledu spornih tačaka — saglasni su da se usvoji prvo od četiri rešenja koja je predložio eksel. komandant.
- 2) — *Oficiri koji će formirati odrede M.V.A.C.*
 - a) — Ekselencija Santovito navodi sledeća imena:
Potpuk. Konzolo [Consolo] (sada komanduje nastavnim bataljonom u Sašsuolo);
Potpuk. Loffredo [Loffredo] (sada je komandant »centra za obuku jedinica pratećih oruđa« u Riva di Trento).
 - b) — Ekselencija Spigo predlaže potpuk. Bidaua [Bidau] (već pripada peš. div. »Sasari« — u odnosu na njega istraga za prethodne postupke povoljno je zaključena itd.).

10. i 23. oktobra 1942. četničkoj Vrhovnoj komandi, u kojima se navodi da je »popaljeno 15 katoličkih sela« i »zaklano preko 2.000 šokaca i muslimana. Većinom ustaše ili komunisti« (AVII, četn. fond, reg. br. 1/1, k. 280). Nakon izvršenih zločina četnici su se sa oplijačkanom stokom i drugim stvarima, vratili u Hercegovinu. Opširnije o tome vidi tom IV, knj. 7, dok. br. 142, 150, 169; Pero Morača, Prelomna godina oslobođilačkog rata — 1942, Vojno delo, Beograd, 1957, str. 334; Arhiv SK BiH, tom 3, knj. 2, Sarajevo, 1952, str. 274—279.

3) — Formacije M.V.A.C. koje su dva arm. korpusa dosad organizovala

a) — VI arm. korpus:

- sada raspolaže sa oko 15 bataljona s prosečnom jačinom od 400 ljudi;
- smatra da može računati ukupno na 6000—7000 sigurnih četnika i 3000—4000 nezavisnih četnika;
- razdelio je ukupno 1500 pušaka i 10 puškomitraljeza;
- smatra da njemu podređene četničke formacije raspolažu ukupno sa 10000—12000 pušaka (zato smo im mi ustupili samo mali broj ovih);
- počeo je da formira muslimanske bataljone (jedan se bataljon formira kod Gacka);
- muslimani — pozvani da obrazuju bataljone M.V.A.C.
- — saopštili su da već raspolažu sa 2000 pušaka (za njihov račun).

b) — XVIII arm. korp.:

- raspolaže samo četničkim formacijama (Srbi, pravoslavne vere);
- raspoložive formacije dostižu ukupno 5100 naoružanih ljudi (koji raspolažu takođe i sa 13 mitraljeza);
- smatra da je na teritoriji div. »Sasari« već izvršen najveći napor za regrutovanje;
- komandant div. »Bergamo« gleda da na svojoj teritoriji obrazuje *nečetničke grupe*; međutim, na tom poslu nailazi na znatne teškoće;
- najhitnije potrebe: zrna za »mauzer«, uniforme, čebad, šatorska krila, itd.

c) — Ispadi koje su formacije M.V.A.C. počinile za vreme operacije »Alfa¹⁰

- U Aladinićima (11 km severozap. od Stoca):
uništeno 25—30 kuća, 18 ubijeno; posle toga usledio je odlazak katoličkog stanovništva iz zone (oko 3000 lica). Posle njihovog odlaska naše trupe su uhvatile i razoruzale 70 pljačkaša; 3 vođe pljačkaša biće osuđene;
- selo Drežnica: uništeno »ognjem i mačem«, jer je iz kuća bilo ispaljeno više puščanih hitaca na naše trupe (56 ubijeno, među kojima 13 pravoslavaca);

- sela u dolini Doljana: uništena, jer su u njima partizani organizovali oružani otpor.
 - d) — Naknada porodicama pогinulih antikomunističkih dobrovoljaca (za podsetnik).
-

- 4) — *Ostrvo Hvar*: da li da se prebaci pod nadležnost VI arm. korps.? (ima razloga da se odluči i negativno).
- 5) — *Razna pitanja koja je izložio komandant XVIII arm. korps.*
- Odnosi s političkim vlastima: odlučna težnja ka normalizaciji. Međutim, treba uvek biti uz onoga ko živi.¹¹
- Pravoslavni vladika iz Šibenika: antiitalijan i zasada interniran. Trifunović¹² i četnici traže da bude rehabilitovan. Komandant XVIII arm. korps. govoriće o tome sa guvernerom i gledaće da udovolji četnicima, s tim što će ga poslati u drugu zonu.
- Crnokošuljaši upotrebljeni su za razne zadatke; ima ih još mnogo; komandant XVIII arm. korps. ostavlja da reši to pitanje sa guvernerom.
- *Ispadi i pljačke — u anektiranoj Dalmaciji — koji se pripisuju jedinicama vojske*: istraga je pokazala da se najveća odgovornost pripisuje skvadrističkim odredima i jednom odredu javne bezbednosti.

Stoga je guverner odlučio da traži da se skvadistički bataljon »Vespri« vrati u domovinu.

Komandant XVIII arm. korps., pošto je istakao da nijedan skvadistički bataljon (osim bataljona »Milano«), koji je primio izvestan vojnički karakter, zato što je usko sarađivao s jedinicama Kr. vojske), nema više nikakav vojnički izgled itd., ukazuje na potrebu da se svi, osim bataljona »Milano«, vrati u domovinu. Poznata ograničenje u odnosu na političke vlasti, na godište osooblja itd. ne dopuštaju mu, s druge strane, da korisno i u cilju reorganizacije premesti skvadističke bataljone u druge zone. Bilo bi dobro da se umesto njih traži da diviziji »Zara« bude dodeljena divizijska legija cr. koš.

¹¹ Sa strane dopisano crvenom olovkom: Da.

¹² Ilija, komandant četničkih snaga u Dalmaciji, Lici i zapadnoj Bosni.

- *Postupak prema porodicama i imovini onih koji su otišli u šumu:* ovih dana su, iz zone Sibenik — Split, 83 lica otišla u šumu. Pokazalo se da je to posledica ugnjavanja kome je izloženo stanovništvo od strane italijanskih, ali ne vojnih, vlasti.
 - Zato se guverner ne odlučuje da postupi protiv porodica i imovine onih koji su otišli u šumu.
 - *Interniranja koja vrše civilne vlasti:* krajnje spor postupak usled dugog zadržavanja uhapšenih lica u mestima koja sa gledišta higijene uopšte ne zadovoljavaju itd. itd.
 - *Organizacija teritorije i divizije »Zara«¹³*
 - vrlo sporo se sprovodi;
 - teškoće i otpor da se karabinijeri razreše beskorisnih položaja i zadataka;
 - komandant Kr. karab. Dalmacije ne povinuju se komandi XVIII arm. korpusa.
 - *Noćna patroliranja:* ranije se nisu vršila noćna patroliranja, pa su prestupnici imali odvezane ruke u toku noći; sada je XVIII arm. korp. organizovao pomenuta patroliranja s naređenjem da se na licu mesta likvidira onaj ko bude nađen naoružan ili sa diverzantskim oruđima (izgleda da su rezultati dobri).
 - *Nedavno torpedovanje brodova:* u izvesnom smislu dovode se u vezu sa situacijom na ostrvima.¹⁴
- 6) — *Ustaške jedinice u Dubrovniku:* VI arm. korp. stoji na stanovištu da ne bi bilo dobro poslati ih tamo. Pre jedinica tamo bi trebalo poslati ustaške civilne organizacije (sanitarne, društvene, školske, itd.) koje bi pobudile poverenje kod stanovništva. Dopisano: Eksel. komandant objasnio je ekselenciji Santovitu koji nam razlozi ne dopuštaju da sprečimo dolazak ustaša.
 - 7) — *Pitanje ugovora — za radove u vezi sa zimskim smestajem — koje treba da sklopi komanda Inžinjerije XVIII arm. korpusa*
 - Po zaključenju konkursa raspisanog između raznih preduzeća, komanda Inžinjerije XVIII arm. korpusa je komandi Inžinjerije Armije podnela na razmatranje ugovore koje treba zaključiti. Komanda Armijske inžinjerije dala je primedbu da su naknade utvrđene u ugovorima visoke, odnosno više nego one koje su utvrđene u zonama drugih

¹³ Vidi dok. br. 88.

¹⁴ Vidi dok. br. 116.

arm. korpusa. Komanda Inžinjerije XVIII arm. korp. ističe da su naknade određene u odnosu na mesto gde treba da se vrše radovi (na nekim mestima treba transportovati i vodu) itd. Predviđene naknade su rezultat konkursa itd., itd., prema tome ne treba ih pripisivati komandi Inžinjerije.

Izložiti ovo pitanje komandi Armijске inžinjerije u cilju razumevanja posebnih uslova Arm. korpusa (komanda Inžinjerije XVIII arm. korpusa ne želi da se komandi Armijске inžinjerije prikazivanje ovoga učini kao protest).

potpuk. Mikeloti [Michelotti]¹⁵

VP 10, 14. X 1942—XX

¹⁶Ovo pitanje već je bilo izloženo komandantu Armijске inžinjerije; može se smatrati rešenim, jer će pomenuti komandant Inžinjerije, 19. tekućeg, otići lično u komandu Inžinjerije XVIII arm. korp.

¹⁵ Domeniko (Domenico), načelnik Operativnog odeljenja Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija«.

¹⁶ Sledеći tekst je dopisan olovkom.

BR. 112

IZVEŠTAJ KOMANDE 18. ARMJSKOG KORPUSA OD 13.
OKTOBRA 1942. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA« O HAPŠENJIMA SUMNJIVIH
OSOBA U SPLITU I VUKUŠIĆU I O NAPADU PARTIZANA
NA VOJNIČKU PRATNJU VOZA NA PRUZI SINJ — SPLIT¹

KOMANDA XVIII ARMJSKOG KORPUSA
Štab — Obavještajno odeljenje

Br. 7674/I prot.

VP 118, 13. oktobar 1942—XX

Predmet: novosti br. 238.

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
(2. armija)

VP 10

Novosti o ustanicima

Iz prve zone

Split

1. — Dana 12. tekućeg agenti mesne kvesture su uhapsili 12 osoba usled preventivnih mera.

Zadar

2. — Dana 7. tekućeg uhapšene su 3 osobe iz Vukusića (PI—CZ) osumnjičene da su ustanike snabdevale hranom.²

Zaplenjeno je više kvintala ječma, pšenice i brašna, nađenih u stanovima uhapšenih lica.

Vukas (OL—OP)

3. — Noću uoči 9. tekućeg elementi jedne naše grupe A.C.³ su uhapsili jednog begunca, za kojim je izdata poternica od izvanrednog suda Dalmacije.

Šibenik

4. — Naveče 11. tekućeg 4 naoružana ustanika su otela 4 devojke i 2 mladića iz Bileća (QO—CM).

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 12/4, k. 535.

² Tog je dana, na tom području, Primorska partizanska četa porušila tri mosta na putevima Biograd — Vodice i Pakoštane — Benkovac (tom V, knj. 9, dok. br. 78).

³ M.V.A.C.

Trogir

5. — Ujutru 12. tekućeg nepoznata lica su ubila čuvara jedne bašte koja pripada nekom Italijanu iz Trogira.

Iz druge zone

Sinj

6. — Jutros, oko 10,30 časova, voz uskog koloseka koji je oputovao iz Splita za Sinj zaustavili su i napali ustanici, smešteni u jednom ždrelu u zoni Prosek (US—BU), izbacivši ga iz tračnica kad je silazio nizbrdicom.

Pratnja je savladana. Mrtvih ima 35, od kojih 26 vojnika, a ranjenih 11, od kojih 7 vojnika. Iz Sinja je odmah upućena kolina kamiona, da bi pripomogla i izvršila čišćenje.⁴

Knin

7. — Od pre nekoliko dana, partizani iz grupe Babić⁵ i »Bude Början«, pobegavši iz Drvara, verovatno usled nemačko-četničke akcije, povukli su se na visove u zoni Plavno⁶ (SL—DR), odakle, izgleda, imaju namjeru da krenu prema obali u zoni Vodice (PN—CK).

Dosada, međutim, nije opažen nijedan pokušaj prelaska granica anektirane Dalmacije.

General, komandant
Umberto Spigo

Za tačnost prepisa:
za načelnika štaba službeno odsutnog
potpukovnik zamenik načelnika štaba
Kastanjoli [Castagnoli]

Kastanjoli M. P.

⁴ Napad su, između s. Dicma i Dugopolja, izvršile jedinice Mosorske partizanske čete, Solinska desetina i udarna grupa iz Dugopolja (tom V, knj. 8, dok. br. 45, 126 i 150; knj. 9, dok. br. 14 i 78).

⁵ Verovatno se odnosi na Ljubu Babića, tada polit. komesara 6. krajiškog NOP odreda koji je u tom periodu dejstvovala na sektor Ključ — Vrhopolje — Sitnica (tom IV, knj. 7, dok. br. 96).

⁶ U zoni Plavno dejstvovala je u tom periodu 2. dalmatinska NOU brigada (tom IV, knj. 7, dok. br. 122; tom V, knj. 8, dok. br. 28, 34 i 61).

UPUTSTVA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 16. OKTOBRA 1942. KOMANDANTU 18. ARMIIJSKOG KORPUSA O IZVOĐENJU OPERACIJE »BETA« (ZAUZIMANJE LIVNA)¹

16. oktobar 1942—XXI

zrt.

Od Superslode — operativno

Ekselenciji komandantu XVIII arm. korpusa — *telegram*
i na znanje:

Ekselenciji komandantu VI arm. korpusa — *telegram*
Generalu komandantu avijacije Superslode — *fonogram*
Generalu intendantu Superslode — *fonogram*

20696. Povodom mog jučerašnjeg telegrama br. 27000,² na osnovu poznatih sporazuma³ ukratko iznosim uputstva o operaciji »Beta«.⁴

Prvo. Ciljevi: Zauzimanje Livna i uništenje ustaničkih bandi koje tamo operišu.

Drugo. Snage koje će učestvovati: ustaška kolona, pod zapovedništvom pukovnika Francetića (ovde su uključena dva bataljona iz Imotskog), od oblasti Tomislavgrada — Gornji Vakuf; tri kolone sastavljene od broja pojačanih bataljona koji Vaša eksel. bude odredila (ovde su uključena i 2 bataljona i divizion koji je primljen za pojačanje od VI arm. korpusa), koji će dejstvovati od oblasti Aržano, odnosno Sinj, Vrlika. S kolonama Sinj i Vrlika operisaće M.V.A.C. XVIII arm. korpusa.⁵

Treće. Granica između kolone Francetića i naše kolone koja operiše od oblasti Aržano: put Tomislavgrad — Šujica — Livno, dodeljen koloni Francetić.

Cetvrto. Datum početka akcije uslovljen je dolaskom dvaju ustaških bataljona u Imotski i dvaju bataljona i jednog divi-

¹ Kopija originala (pisanog na mašini) u AVII, reg. br. 20/9, k. 58.

² Vidi AVII, reg. br. 14/9, k. 58.

³ Odnosi se na sporazum od 15. oktobra između generala Roat^z i Pavelića (vidi dok. br. 114; tom V, knj. 8, dok. br. 133).

⁴ Vidi dok. br. 110.

⁵ U pomenutom telegramu br. 27000 izričito se napominje da će u operaciji učestvovati samo M.V.A.C. 18. armijskog korpusa i da »neće učestvovati M.V.A.C. 6. arm. korpusa, koje će pomenuti arm. korpus što brže i sa predostrožnošću uputiti u njihova sedišta« (AVII, reg. br. 14/9, k. 58). Na zahtev Pavelića, doneta je takva odluka zbog netrpeljivosti ustaških i četničkih jedinica (tom V, knj. 8, dok. br. 133).

ziona VI arm. korpusa u oblast Aržano. Potrebno je da pomenuti pokreti budu do maksimuma ubrzani tako da prava i istinska operacija može da bude započeta svakako do 23. tek.⁶ Peto. S obzirom na rastojanje između desnog krila i cilja, centralne kolone treba da započnu akciju pre no što kolona Francetić izvrši skretanje od fronta Tomislavgrad — Gornji Vakuf ka frontu Tomislavgrad — Kupres. Naređenje za izvršenje pomenutog skretanja biće izdato čim trupe Francetić budu spremne. Možda će i leva kolona započeti pokret od Vrlike, preko Vrdova, istovremeno s kolonom Francetić.⁷

Šesto. U pogledu načina izvršenja operacije podsećam na korisnost da prevoj Vaganj bude osvojen putem manevra, a ne frontalno i da akcija desnog krila teži odozgo ka putu Livno — Glamoć, s ciljem da se spreči odlazak ustanika prema ovom poslednjem mestu. Podsećam takođe na apsolutnu potrebu, kako bi se izbegli nepoželjni incidenti, da odredi M.V.A.C. ne silaze na Livanjsko polje.⁸

Sedmo. Po završenoj operaciji u Livnu će, do novog naređenja, ostati italijanske trupe koje treba odrediti i jedan ustaški bataljon iz Imotskog, podređen italijanskom komandantu.

Osmo. Za vreme operacije, u prilog koloni Francetić, dejstvoće hrvatski avion za osmatranje. Naši bombarderi će sadejstvovati na zahtev. Podsećam na kodeks transmisije sa zemlje na avion, koji važi za hrvatske trupe, dostavljen aktom br. 16585 od 9. avgusta.⁹

Deveto.¹⁰ Nemam ništa protiv da po završetku ili za vreme pomenute operacije budu izvršene, uz široko učešće M.V.A.C., akcije koje je Vaša ekselencija navela u svome aktu br. 10081 od 6. oktobra.¹¹

General Roata

⁶ Vidi dok. br. 116.

⁷, ⁸ i ¹⁰ U svom odgovoru na telegram, komandant 18. armijskog korpusa je 17. oktobra izvestio: »U vezi s tačkom 5), tamo pomenuto pomjeranje tumačim kao premeštanje eventualnih hrvatskih snaga od Gornjeg Vakufa za Kupres. Tim povodom izveštavam radi znanja da komanda Seste hrvatske divizije nije još u stanju tačno da kaže koje će hrvatske snage dejstvovati u operaciji »Beta« pod zapovedništvom pukovnika Francetića. Izgleda da su to četiri bataljona, uključivši ovde i snage vezane za garnizone Tomislav-grad i Kupres.

— U vezi s tačkom 6) smatram da je hrvatsko desno krilo verovatno u većoj mogućnosti da dejstvuje odozgo, tako da sprečava povlačenje ustanika od Livna na Glamoć.

— U pogledu tačke 9), operacija »Beta«, angažujući sva raspoloživa sredstva arm. korpusa, isključuje istovremeno vođenje drugih akcija na ostalim sektorima» (AVII, reg. br. 23/9, k. 58).

⁹ Vidi AVII, reg. br. 3—1/5, k. 155.

¹¹ Redakcija ne raspolaže tim aktom.

OBAVEŠTENJE VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 18. OKTOBRA 1942. O SADRŽAJU SPORAZUMA S POGLAVNIKOM NDH U POGLEDU ČETNIČKIH FORMACIJA¹

TELEGRAF
19. 10. 1942.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA«
(2. armija)

Obaveštajno odeljenje
Br. 18583

VP 10, 18. oktobar 1942—XX

Predmet: Sporazum s Poglavnikom u vezi s »četničkim« formacijama dobrovoljne milicije za borbu protiv komunista.

KOMANDI V ARMIJSKOG KORPUSA	Vojna pošta 41
KOMANDI VI ARMIJSKOG KORPUSA	Vojna pošta 39
KOMANDI XVIII ARMIJSKOG KORPUSA	Vojna pošta 118

i radi znanja:

KOMANDI XI ARMIJSKOG KORPUSA	Vojna pošta 46
------------------------------	----------------

1. — Na dan 15. o. m. sastao sam se s Poglavnikom radi dogovora o preduzimanju mera u cilju sprečavanja izgreda od strane četnika,² kako bi se njihovo držanje i ponašanje uskladili sa stavovima predviđenim u dopisu Ob. br. 16547/S od 25. septembra,³ po predmetu: Četničke formacije dobrovoljne milicije za borbu protiv komunista (naročito u tač. 3 na str. 2).

2. — Dogovoreno je sledeće:

a) ponovo uputiti opomenu rukovodiocima Trifunoviću⁴ i Jevđeviću,⁵ uz pretnju da će se jedinicama čiji vojnici izazivaju izgrede obustaviti snabdevanje životnim namirnicama i novcem, a ukoliko to ne bude dovoljno, preduzeće se strože mere;

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, NAV—T—821, r. 31/338—41.

² Vidi dok. br. 111 (12. i 13. 10), objašnjenje 8, 9. i 10; tom V, knj. 8, dok. br. 133 (beleška generala Roate i pukovnika Zanusija sa sastanka u Zagrebu 15. oktobra 1942).

³ Redakcija ne raspolaže tim dopisom.

⁴ Ilija Trifunović Birčanin

⁵ Dobrosav

- b) postepeno udaljavati starešine i dobrovoljce srpske ili crnogorske nacionalnosti;⁶
- c) obustaviti dalje izdavanje oružja;
- obustaviti izdavanje odeće i opreme, osim kapa, traka i oznaka činova;
- prekinuti izdavanje municije;
- pristupiti postepenom razoružavanju, čim bude mogućno;
- d) koncentrisati četničke formacije Hercegovine istočno od linije Ulog—Nevesinje—Stolac—Ravno;
- e) staviti na moje raspolaganje 3000 ljudi hrvatske vojske radi formiranja garnizona u pomenutim mestima, pod našom komandom, tako da u slučaju novih pokušaja izazivanja nereda možemo suprotstaviti regularne hrvatske jedinice;
- f) dislocirati četničke formacije sa drugih područja u pravoslavne rejone, koji će biti precizirani naknadno;
- g) odobriti operativnu upotrebu četničkih formacija i na drugim područjima, na način koji će biti određen za svaki posebni slučaj.

3. — Što se tiče iznetog u tač. a), odgovarajućim armijskim korpusima već su dostavljena naređenja, i to: XVIII armijskom korpusu telegramom Ob. br. 18410/S od 17. o. m. i VI armijskom korpusu telegramom Ob. br. 18411 pod istim datumom.⁷

4. — U cilju utvrđivanja odgovarajućih mera u vezi s tač. b), traženi su potrebni podaci dopisom Ob. br. 18436/S od 17. ovog meseca.⁸

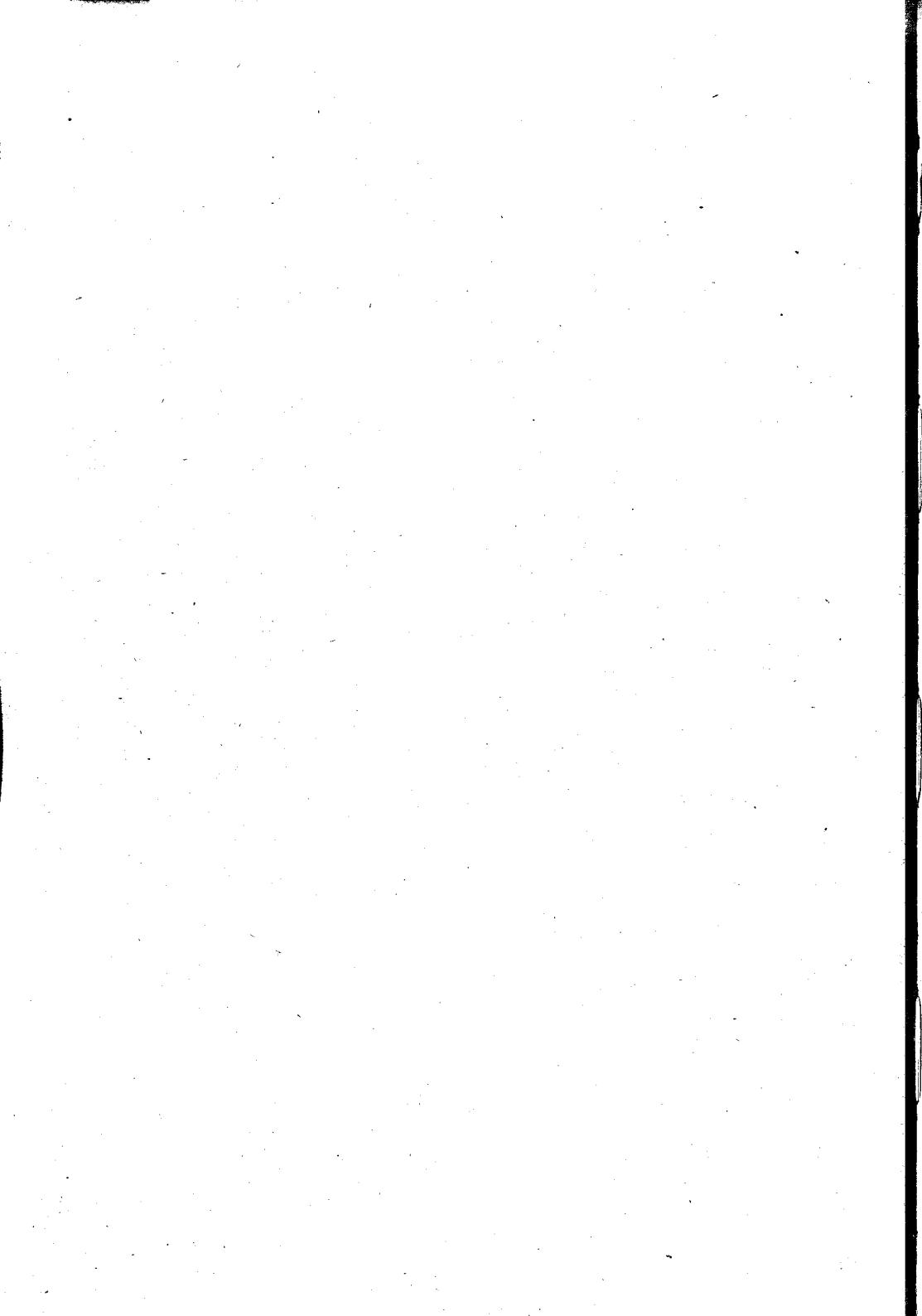
Što se tiče iznetog u tač. c), obustavljanje izdavanja oružja podrazumeva se u apsolutnom smislu.

U pogledu odeće, mogućno je da će se nešto izdati prvenstveno jedinicama određenim za najneprohodnije rejone, kao i

⁶ U promemoriji Ministarstva vanjskih poslova NDH od 20. oktobra 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« ova tačka sporazuma je interpretirana na sledeći način: »4. zapovjedništvo Super-slode pristupiti će uklanjanju zapovjednika i ostalih prvaka pravoslavnih »protukomunističkih banda« koji ne potiču rodom sa područja Nezavisne Države Hrvatske ili koji su se u svome dosadašnjem djelovanju osobito istakli као neprijatelji Nezavisne Države Hrvatske.

Hrvatska vlada smatra takovim osobama u prvom redu sledeće: Dobroslav Jevđević, pop Momčilo Đurić, dr Ismet Popovac, Jovo Birčanin-Trifunović, [Milan] Šantić, te pripadnici t.zv. dinarske divizije Dimitrije Uzunčević, pukovnik bivše jugoslovenske vojske, rodom iz Vranja (Srbija), Vojo Perišić, satnik bivše jugoslovenske vojske iz Užica (Srbija), Živko Mladenović, satnik bivše jugoslovenske vojske iz Aleksinca (Srbija), Đorđe Nikolić rodom iz Srbije (zamjenik bukovačkog četničkog puka kod Knina). Vidi AVII, ust.-dom. fond, reg. br. 8, 3, k. 306.

⁷, ⁸ i ⁹ Redakcija ne raspolaže tim dopisima.

onima koje će sačinjavati »tampone« oko naših garnizona ili će se upotrebiti u ofanzivnim dejstvima.

Municija će se izdavati samo za dokazane ofanzivne ili defanzivne potrebe. Razoružavanje se zasad podrazumeva samo za one jedinice čija je krivica za izgrede utvrđena, koje se nedolično ponašaju i za koje se smatra da više ne zaslužuju da budu vojnici dobrovoljne milicije za borbu protiv komunista.

Prema tome, ovo će imati prigodan karakter.

5. — Što se tiče tač. d) i e), komanda VI armijskog korpusa već je primila naređenje telegramom Op. br. 20681 od 16. o. m.⁹

6. — Za tač. f) i g) naređenja će se izdati naknadno.

7. — Dodajem da mi je Poglavnik takođe ukazao da se ne može računati na hrvatske katoličko-muslimanske dobrovoljne formacije, jer, kako sada stvari stoje, moral i držanje stanovništva nisu takvi da obezbeđuju formiranje pouzdanih jedinica. U zamenu za njih, može se računati na ustaške jedinice »pri-premne«.

Uprkos tome, sa svoje strane potvrđujem da ništa ne стоји na putu da se priđe formiranju hrvatskih i muslimanskih jedinica čim se bude steklo sigurno poverenje u njihovo držanje i njihovu korist.

NAZNAČENI KOMANDANT ARMIJE
general
(Mario Roata)
M. Roata

UPUTSTVO VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 31. OKTOBRA 1942. O POTREBI ĆVRSTE SARADNJE SA NDH I O ODNOSU PREMA ĆETNIČKIM FORMACIJAMA¹

Predati na ruke.

Poverljivo na ličnost.

**VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
2. ARMIIJA**

Pr. prot. 21600. Poverljivo, VP 10, 31. oktobra 1942—XXI

Predmet: M.V.A.C.

Eksel. komandantu V armijskog korpusa — *Vojna pošta 41*
Eksel. komandantu VI armijskog korpusa — *Vojna pošta 39*
Eksel. komandantu XVIII armijskog korpusa — *Vojna pošta 118*

Op²

9

B

U potvrdu onoga što sam u Šibeniku, 27. tekućeg, rekao komandantima VI i XVIII arm. korp. saopštavam:

- I) — Uputstva centralnih vlasti nalažu savršenu i čvrstu saradnju, na svim poljima, sa Hrvatskom Državom, koja je privržena Osovini i savezniku.
- II) — Ne postoje, uporedo s pomenutim zvaničnim direktivama, ovlašćena zvanična ili poverljiva uputstva za stavove ili mera koje bi se — s obzirom na buduće eventualnosti — udaljavale od gore iznete linije.
- III) — S tom pretpostavkom može da postoji samo jedna »politika«.

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 17/2, k. 92.

² Dopisano olovkom.

Ne mogu se tolerisati takvi stavovi koji bi navodili na pomisao da je jedna određena, velika ili mala, komanda naklonjena, na primer, Srbima, dok su druge naklonjene Hrvatima.

- IV) — Četničke antikomunističke formacije dosad su davale i ubuduće će moći da daju odlične rezultate. Zbog ovoga i — ako ni zbog čega drugog — da bi se izbeglo njihovo povezivanje s partizanima, ne treba da ih odbacimo.

Ali, s obzirom na njihove poznate težnje, na njihovu veću ili manju potčinjenost Mihailoviću i na opasnost koju zato ubuduće mogu da predstavljaju čak i za nas, u skladu sa direktivama pod br. I i sa sporazumima koji su tim povodom zaključeni sa hrvatskom vladom,³ treba u potpunosti sprovesti mere koje je naredila ova komanda i apsolutno treba izbegavati dalje ispade od strane navedenih formacija.⁴

- V) — Katoličkim, muslimanskim ili mešovitim antikomunističkim dobrovoljnim formacijama, koje bi, između ostalog, mogle predstavljati korisnu protivtežu »četničkim« formacijama, treba omogućiti pun razvoj, u skladu sa zahtevom da se raspolaže solidnim formacijama koje se mogu stvarno dobro iskoristiti.⁵ Sama hrvatska vrla dopušta da, tamo gde nije moguće formirati solidne i efikasno upotrebitve formacije MVAC,⁶ one budu zamenjene poznatim odredima »ustaške pripremne« milicije.

- VI) — Ova komanda ima u vidu da mere pod br. IV i V mogu u nekim oblastima, ili u nekim krugovima, izazvati nesigurnost, pa čak i izvesnu razdraženost.

Ali bez obzira na to da li se u sadašnjoj ili budućoj dislokaciji raznih tipova MVAC vodilo računa o pomenutim eventualnostima, da bi se izbeglo njihovo ostvarenje, ova komanda računa na intelligentnu saradnju komandanata iz naslova i njihovih potčinjenih, u cilju sprečavanja gore pomenutih nezgoda.

* Vidi dok. br. 114.

⁴ Vidi dok. br. 111.

⁵ Ceo ovaj odeljak je precrтан crvenom olovkom.

⁶ Skraćenica MVAC je dopisana mastilom.

I u pogledu ovog predmeta se dopuštaju predlozi za varijante u pojedinostima.

M. P.

General
naznačeni komandant armije
M. Roata

Izgleda da se od gore navedenih milicija najviše možemo uzdati u muslimansku miliciju i vredelo bi da se za ovu više zainteresujemo sa svih tačaka gledišta.⁷

BR. 116

IZVOD IZ DNEVNIKA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« ZA OKTOBAR 1942. O SPROVOĐENJU OPERACIJE »DINARA«¹

Datum i dan u sedmici Dislokacija jedinica ujutro, primljena i izdata naređenja, izvršene operacije i trupe koje u njima učestvuju, atmosferske prilike

...
3. oktobar, subota

Depešom 19885, teleprinterom, Supersloda² saopštava ekselenciji komandantu VI armijskog korpusa i, radi znanja, ekselenciji komandantu XVIII armijskog korpusa da će hrvatske trupe moći eventualno da učestvuju u operaciji »Alfa« samo jednim delom snaga posade Bugojno, pošto su ostale trupe angažovane u

⁷ Ceo ovaj odeljak je dopisan olovkom a zatim precrтан.

¹ Original (pisan olovkom i mastilom) u Arhivu VII, reg. br. 1/7, k. 58. Redakcija objavljuje samo deo teksta koji se odnosi na operaciju »Dinara«. Izostavljen je tekst manjeg značaja kao i tekst o dogadajima koji su registrirani u dokumentima koji se objavljaju ili su već objavljeni u tomu V. ove edicije.

² Skraćenica za: Viša komanda oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« (Comando superiore FF.AA. Slovenia — Dalmazia).

drugim operacijama. Sarajevski armijski korpus uspostaviće kontakt s našim VI armijskim korpusom. Supersloda naređuje da se razmotri da li bi bilo umesno da se u intervenciji angažuje veći broj formacija MVAC. Operacija će morati da počne što pre³ (vidi dnevnik 21. IX).⁴

U cilju koordiniranja akcije, unificiranja obaveštajne službe itd., Supersloda dopisom 11620/BR naređuje komandi XVIII armijskog korpusa da garnizonu u Korčuli pošalje za komandanta jednog višeg oficira proverene sposobnosti. Jedinstvena komanda sjediniće delove koji su sada dislocirani na otoku (Kr. finansijsku stražu, mornaričke jedinice, deo diviziona konjice pretvoren u pešadiju i kr. karabinijere koji su pod komandom dvojice kapetana, odnosno dvojice poručnika).

Depešom 19787, teleprinterom, Supersloda naređuje komandi XVIII armijskog korpusa i Vojnopomorskoj komandi Dalmacije da je potrebno hitno uskladiti formalnosti za discipliniranje plovidbe, kontrole i raspoznavanja malih plovnih objekata u službi između otoka i obala (vidi dnevnik 1. o.m., pasus 3).⁵ Dopis je dostavljen radi znanja komandama V i VI armijskog korpusa i Mornaričkoj komandi Rijeka.

Atmosferske prilike: vedro, maksimalne temperature +32,6, minimalna +19. Vlažnost 53%.

=====

5. oktobar, ponедељак

Pukovnik Zanussi,⁶ zamenik načelnika štaba, i potpukovnik Mikeloti,⁷ načelnik operativnog odeljenja, idu u Ljubljano da učeštuju na poznatom sastanku (vidi dnevnik 2. o.m., pasus 1).⁸

Komanda VI armijskog korpusa depešom 16050, teleprinterom, saopštava da je u operaciji »Alfa« kolona za zaštitu rudnika izvršila prethodno čišćenje zone zapadno od Neretve, između doline Drežanke i druma Mostar — Široki Brijeg, i sada stiže u polaznu bazu Ladina, Rastuša, Široki Brijeg. U 23 časa 3. o. m.,

³ Vidi dok. br. 104 i 105.

⁴ i ¹⁰ Redakcija ne raspolaže dnevnikom za septembar 1942. godine.

⁵ U tom pasusu se navodi da je Vojnopomorska komanda Dalmacije izvestila da je jedan minolovac otvorio vatru na brod na kome su se nalazili 3 karabinijera i 6 civila i da je tom prilikom jedan civil ubijen.

⁶ Đakomo (Giacomo)

⁷ Domeniko (Domenico)

⁸ i ¹² U navedenom pasusu se navodi da je Supersloda pozvala Italijansku vojnu misiju da maršalu Kvaterniku predloži da se »poznati sastanak« održi ujutru 4. ili 5. oktobra u sedištu Komande 11. armijskog korpusa u Ljubljani.

dok su bataljoni MVAC⁹ stizali u zoru, bili su obasuti puščanom paljbom od strane stanovništva. Neposrednom reakcijom ubijeno je 56 lica (Hrvata, Srba, Muslimana) i zapaljeno je više kuća u kojima su se čule eksplozije koje su pokazivale skladišta muničije.

Vedro, maksimalna +30,2, minimalna +18,8, vlažnost 56%.

=====

6. oktobar, utorak

Komanda VI armijskog korpusa depešom 16099, teleprinterom, javlja da se operacije »Alfa« nastavljaju redovno. Kolona za zaštitu rudnika savladala je laki otpor i dostigla liniju Brdo Kočerin — Kočerin — Crne Lokve — Liskovac — Vukojevo — Bara — Bijele stijene. Kolona iz doline Drežanke započela je pokret i ide napred ne nailazeći na otpor.

...

Šifriranim radiogramom 4717 italijanska vojna misija obaveštava da nemački ministar saopštava alarmantne vesti prema kojima bi formacije MVAC ugrožavale rudnike boksita i železničke pruge koje im prilaze severoistočno od Mostara. Izgleda da je ta milicija zaustavila jedan voz uhapsivši nemačke putnike. Nemački ministar moli za hitno zauzimanje.

Dopisom 19971 Supersloda saopštava Generalštabu kr. vojske da je reorganizujući odbranu mnogobrojnih posada naredila da se ista odbrana zasniva na širokoj upotrebi automatskog oružja, koja se uzimaju od jedinica dislociranih u istim posadama. Potrebno je izbeći osiromašenje tih posada i stoga moli dodeljivanje vanformacijskog automatskog oružja (mitraljeza i puškomitrailjeza).

...

Atmosferske prilike: Vedro, maksimalna temperatura +30, minimalna +18,6, Vlažnost 65%.

=====

7. oktobar, sreda

Italijanska grupa za vezu u Beogradu telegramom 1067 javlja da je VI arm. korpus obavestio 718. nemačku diviziju u Sarajevu da će četničke jedinice krenuti na Tarčin, na teritoriju pod nemačkom okupacijom. Nemačka komanda, uverena da se

⁹ Prema depeši Petra Baćovića, četničkog komandanta operativnih jedinica istočne Bosne i Hercegovine, od 7. oktobra 1942. četničkoj Vrhovnoj komandi, za ovu operaciju je u Hercegovini mobilisano 5.500 četnika (AVII, četn. fond, reg. br. 1/1, k. 280).

radi o Jevđevičevim četnicima (za koje se smatra da izvršavaju Mihailovićeva naređenja), ne odobrava pomenutim četnicima da pređu demarkacionu liniju, dok odobrava prolaz italijanskih trupa. Supersloda dostavlja gornje komandi VI armijskog korpusa depesom 20058, teleprinterom, pozivajući je da naredi da pomenute četničke tupe, ako je to još na vreme, ne pređu italijansko-nemačku demarkacionu liniju.

...

8. oktobar, četvrtak

Komanda VI armijskog korpusa depesom 1124, teleprinterom, uverava da MVAC koji su joj neposredno ili posredno potčinjeni za operacije »Alfa« nisu prešli i neće preći demarkacionu liniju (vidi dnevnik 7. o.m., pasus 3).

Depešom 20106, teleprinterom, Supersloda saopštava pomenuto uveravanje italijanskoj grupi za vezu u Beogradu (vidi dnevnik 7. o.m., pasus 2).

...

Depešom 20080 Supersloda saopštava ekselencijama komandanima VI i XVIII armijskog korpusa da su u toku pregovori sa hrvatskim Glavnim stožerom radi određivanja pojedinosti kombinovane operacije u većem radijusu (vidi dnevnik 21. IX).¹⁰ Saopštava da je u vezi s tim dosad dogovorenod da se operacije koje su od strane Nemaca i Hrvata u toku na Jajce — Ključ i s naše strane na Prozor, u težnji obezbeđenja posedovanja doline Rama — gornji Vrbas, smatraju kao prethodna faza operacije »Dinara.« Toj fazi slediće faze koje će težiti za okupacijom Livna, a koju će voditi trupe VI i XVIII armijskog korpusa sa hrvatskim snagama iz Tomislav-Grada. U slučaju da Hrvati mogu u sledećoj fazi da zaposednu i Glamoc izvršiće se operacija na to mesto konvergentnom akcijom dela jedinica XVIII armijskog korpusa, ojačanih VI armijskim korpusom i Hrvatima¹¹ iz Bos. Grahova, Livna i eventualno Varcar-Vakufa. Početak pomenute faze okupacije ne predviđa se pre 15. o.m.

U vezi s gornjim Supersloda izdaje operativna naređenja VI i XVIII armijskom korpusu.

Kr. vojna misija u Zagrebu šifrovanim radiogramom 4764 dostavlja saopštenja dobijena od hrvatskog Glavnog stožera povodom poznatog sastanka održanog 5. o.m. (vidi dnevnik 2. o.m., pasus 1).¹²

I. Mogućnost upotrebe hrvatskih trupa prema Livnu i Glamocu, s više od dva bataljona, zivisi od razvoja situacije kod Jajca.

¹¹ Odnosi se na ustaško-domobranske jedinice.

II. Izgleda da su se ustanici, potučeni kod Jajca, zadržali u dolini Janja,¹³ gde će se možda izvršiti hrvatsko-nemačka akcija.

Obavestице. Hrvatski Glavni stožer uputio je u Sarajevo i Banjaluku delegata za kontakt s lokalnim hrvatskim i nemačkim komandantima radi ispitivanja mogućnosti sadejstva iz I pasa-
sa i o mogućnosti formiranja garnizona Glamoč, Prozor i G. Vakuf. III. Ispituje se mogućnost pružanja pomoći iz Bihaća hrvatskim operacijama. Izgleda da je to teško s obzirom na nera-
spoloživost trupa. Naknadno će se dati dalja saopštenja i pre-
ciziranja.

Atmosferske prilike: oblačno, maksimalna temperatura +26,4,
minimalna +18, vlažnost 82%.

=====

9. oktobar, petak

Komanda V armijskog korpusa depešom 801, teleprinterom, sa-
opštava da su bataljoni 1. i 2. pešadijskog puka angažovali u
borbi grupu od 300 naoružanih ustanika, sa četrdesetak kola,
mnogo materijala i namirnica, koji su, pruživši u više navrata
otpor, oterani u pravcu Velebita. Sigurno su im naneti gubici
od 47 mrtvih. Prikupljeno je više komada oružja, municije, na-
ših sandučića za vođu oruđa. Na kolima su pronađeni telefonski
materijal, bodljikava žica, pripremljena hrana za 300 ljudi
i tuce zaklanih goveda.

Avion koji je nadletao Međak, južno od Gospića, mitraljirajući
poneku grupu, vratio se pogoden protivavionskom reakcijom.

Komanda VI armijskog korpusa depešom 16220 i 113, teleprin-
terom, saopštava da su u operaciji »Alfa« (vidi dnevnik 3. o.m.)
u 13 časova juče, 8. o.m., Dvadeset deveti bersaljerski bataljon
i II bataljon XXIX puka »Mesina« zauzeli Prozor,¹⁴ ne naišavši
na otpor. Formacije MVAC stižu u Prozor sa zapada, severozapada,
istoka, severoistoka,¹⁵ dok druge italijanske trupe nadiru
prema naselju s jugozapada i jugoistoka. 8. o.m. uveče nepri-

¹³ Jajce su, 4. oktobra, zauzeli delovi nemačke 714. i 718. pešadijske
divizije. Delovi 4. crnogorske i 3. sandžačke NOU brigade i 3. krajiskog
NOP odreda blagovremeno su evakuisali pozadinske ustanove i uništili
fabriku karbida i druge važne objekte (tom IV, knj. 7, dok. br. 106, 142,
192 i 194).

¹⁴ Prozor su branili delovi 10. hercegovačke NOU brigade (tom IV,
knj. 7, dok. br. 142, 150 i 169).

¹⁵ Četnički rukovodnici Petar Baćović i Dobrosav Jevđević, depešom
od 8. oktobra, izvestili su četničku Vrhovnu komandu da tri četničke ko-
lone nastupaju iz Drežnice, Jablanice i Konjica prema zoni Prozor i da je
dostignuta zona Rašće, Sovići, Blidinje jezero, Solakova Kula (Arhiv VII,
četn. fond, reg. br. 1/1, k. 280).

jatelj je napao, odbijen je sa znatnim gubicima. Vazduhoplovstvo je izvršilo teško i lako bombardovanje rovova i položaja kod Prozora, protivavionska reakcija. Lako bombardovanje i mitraljiranje ustanika koji od Prozora beže ka severu (vidi 8. om., pasus 1).¹⁶

...

Šifrovanim radiogramom 4792 italijanska vojna misija javlja da je hrvatski Glavni stožer saopštio da je jedna četa domobrana upućena u G. Vakuf za posadu, a jedan bataljon (bez jedne čete) produžio je za Prozor. S obzirom na gornje i pošto se hrvatsko stanovništvo udaljava od naseljenih centara zone usled nasilja koje su počinile antikomunističke bande, Glavni stožer moli Superslodu da obustavi operacije prema G. Vakufu i povuče četničke grupe sa Prozora,¹⁷ ali ne pre dolaska hrvatskog bataljona (vidi dnevnik 8. o.m., pasus 1).¹⁸

Depešom 20209, teleprinterom, Supersloda saopštava italijanskoj vojnoj misiji u Zagrebu odgovore na saopštenja hrvatskog Glavnog stožera posle sastanka od 5. o. m. (vidi dnevnik 8. o.m., pasus 7).

...

Nemački ured za vezu dopisom 2366/42 zahteva odobrenje za okupiranje Sanskog Mosta, Ključa, Sitnice i Mrkonjić-Grada od strane 714. pešadijske divizije i odobrenje za prolaženje drugom između tih naselja.

Depešom 20177, teleprinterom, Supersloda, s obzirom na brzi završetak akcije na Prozor i zнатне koncentracije većih naših snaga u pomenutoj zoni, naređuje komandi XVIII armijskog korpusa da hitno pređe na operaciju na Livno, dajući joj širi razvoj nego što je ranije bio predviđen. U vezi s tim Supersloda izdaje operativna naređenja (vidi danas pasus 2). Depeša, teleprinterom, dostavlja se, radi znanja, ekselencijama komandantima XVIII i V armijskog korpusa.¹⁹

Komanda VI armijskog korpusa depešom 1134, teleprinterom, saopštava da se subverzivna delatnost na otoku Korčuli usavršava, dobijajući ofanzivan karakter vredan pažnje.

U vezi sa gornjim Supersloda depešom 20176, teleprinterom, naredjuje VI armijskom korpusu da na Korčulu uputi jedan bataljon radi uspostavljanja poretku i da se za to postara radicalno i definitivno.

...

¹⁶ i ¹⁸ Verovatno omaška. Pomenuti pasus se odnosi na događaje kod Tanče Gore i Bosiljeva.

¹⁷ Vidi dok. br. 111, objašnjenja 8, 9 i 10.

¹⁹ Vidi dok. br. 110.

10. oktobar, subota

Operacije u toku: Videti zabelešku od .9. o.m. Zona VI armijskog korpusa. U zoni Prozor naše trupe zaustavile su se na do stignutim ciljevima od juče. Izvršeno je čišćenje kratkog radijusa. Trupe kolone »Rama« stupile su u dodir s kolonom »Dolina Doljanke«, koja je sa svoje strane stupila u kontakt s kolonom »Dolina Drežanke«.²⁰

Kolona komore koja je krenula za Soviće radi snabdevanja obasuta je žestokom puščanom paljbom koja je dolazila iz pomenu toga mesta. Radi represalije naselje je sravnjeno sa zemljom.

Kolona »Drežanka« je u raznim sukobima koje je imala nanela neprijatelju 200 mrtvih, zarobljen jedan komandant brigade. Pretrpljeni gubici: 38 mrtvih, 12 ranjenih.²¹

Kolona »Doljanka«, nadirući na Coljvrt²² (dnevnik 8. o. m.), imala je više sukoba, nanevši neprijatelju takođe gubitke od 200 mrtvih i zaplenivši 4 puškomitrailjeza. Pretrpljeni gubici: 12 mrtvih, 7 ranjenih, među kojima jedan komandant bataljona.²³

Šifrovanim radiogramom 20257 Supersloda saopštava Kr. misiji u Zagrebu da je naređeno da se italijanske trupe ne povlače iz Prozora pre stizanja domobranskog bataljona (vidi dnevnik 9. o.m., pasus 2).

Šifrovanim radiogramom 4803, poslatim Superslodi, Kr. misija saopštava:

- što se tiče operacija Livno, danas je za Sušak krenuo kurir sa hrvatskim predlozima za sadejstvo;
- potvrdu za posade Prozor i G. Vakuf;
- da hrvatsko sadejstvo iz Bihaća zasad treba isključiti (vidi dnevnik 9. o.m., 4. i 5. pasus).

...
Komanda XVIII armijskog korpusa dostavlja, radi znanja, depešu 7452, teleprinterom, kojom, u vezi sa skoro predstojećim operacijama, hitno traži slanje municije.²⁴

²⁰, ²¹ i ²³ Reč je o četničkim kolonama. U vezi s njihovim dejstvom, Petar Baćović je, depešom od 10. oktobra, četničku Vrhovnu komandu izvestio sledeće: »Naše kolone zauzele Prozor. Borbe sa komunistima teške i krvave na Vran planini, Sovićima. Sa ustašama vodile su se borbe više Drežnice i na Doljanima. Komunistički gubici 350, gubici ustaša i njima naklonjenog stanovništva 1.200. 15 katoličkih sela popaljeno« (AVII, četn. fond, reg. br. 1/1, k. 280).

²² Tako u originalu. Mesto nije nađeno na karti 1:100.000.

²⁴ i ²⁵ Vidi dok. br. 110.

11. oktobar, nedelja

...
Depešom 10287, teleprinterom, komanda XVIII armijskog korpusa saopštava Superslodi operativne namere za operacije (vidi dnevnik od 9. o.m., pasus 8). Predviđena je akcija iz zone Sinj prema prevoju Vaganj sa dva bataljona »Bergamo«, uz sadejstvo druge kolone od dva bataljona i jedinica MVAC divizije »Sasari« iz Vrlike za Vrdovo. Jedna druga kolona dejstvovaće iz Aržana sa 2 bataljona iz »Bergamo« i 2 ustaška bataljona za Podhum. Nepoznata je pomoć koju će dati hrvatske snage iz Tomislav-Grada, ali se smatra da će biti veoma slabe.²⁵

Smatra za potrebno sadejstvo bar tri bataljona, sa artiljerijom i jedinicama MVAC, s povećanom logističkom autonomijom, od strane kolone VI armijskog korpusa. Naknadno će se precizirati datum početka.

...
Depešom 20208, teleprinterom, Supersloda saopštava nemačkom uredu za vezu da odobrava da nemačke jedinice, u cilju operacija deluju na Sanski Most, Ključ, Sitnicu i Mrkonjić-Grad i da prelaze drumove, s one strane demarkacione linije, koji vode tamо. Međutim, ne može se uzeti u obzir formiranje stalne posade od nemačkih trupa u mestima s ove strane demarkacione linije bez odobrenja Vrhovne komande (vidi dnevnih 9. o.m., pasus 7).

Depešom 20319, teleprinterom, Supersloda saopštava Vrhovnoj komandi zahtev koji je podneo nemački ured za vezu (vidi dnevnik 9. o.m., pasus 7), kao i dati odgovor (vidi gore). Izražava mišljenje da ne treba prihvati zahtev, utoliko pre što bi ta mesta mogle da okupiraju i posednu hrvatske trupe kojima nemačka komanda u velikoj meri raspolaže za operacije u toku. Ostaju u očekivanju odluke.

Ekselencija glavni komandant, depešom 20290, teleprinterom, saopštava ekselencijama komandantima VI i XVIII armijskog korpusa da će sutra, 12. o.m., kasno po podne u Splitu — uz prethodan kontakt s pomenutim ekselencijama — doneti odluke u vezi s mogućnostima i pojedinostima za sprovođenje operacije »Dinara«²⁶ (vidi dnevnik 9. o.m., pasus 2).

Depešom 20335, teleprinterom, ekselencija glavni komandant saopštava Vrhovnoj komandi da, imajući u vidu eventualne nove operacije, odlazi na tri dana na teritoriju XVIII armijskog korpusa.

...
=====

²⁶ Vidi dok. br. 111.

12. oktobar, ponedeljak

Dopisom 10312 od 10. o.m., prispelem danas, komanda XVIII armijskog korpusa dostavlja, radi znanja, operativno naređenje upućeno divizijama »Sasari« i »Bergamo« u vezi sa akcijom na Livno. Ta akcija ima uslovni naziv »Beta«. U njoj učestvuju trupe divizije »Sasari« (kolona »Vrlika«), divizije »Bergamo« (kolona »Sinj«), divizije »Bergamo« i hrvatske snage (kolona »Aržano«), trupe armijskog korpusa i hrvatske trupe iz Tomislav-Grada.²⁷ Ukupno: osam italijanskih bataljona, dva hrvatska bataljona, jedinice MVAC, hrvatske jedinice iz Tomislav-Grada. Cilj operacije: ponovno zauzimanje Livna i uništenje ustanika u zoni.²⁸ Naknadno će se saopštiti datum početka.

13. oktobar, utorak

Depešom 24169, teleprinterom, Vrhovna komanda potvrđuje da odobrenje za prelaz i boravak nemačkih trupa s ovu stranu demarkacione linije može da se izdaje samo za operativne potrebe i za vreme trajanja operacija. Posadne zadatke u trećoj zoni mogu da vrše isključivo hratske i italijanske trupe (vidi dnevnik 11. o.m., pasus 7).

Supersloda depešom 20487, teleprinterom, saopštava ovu vest nemačkom uredu za vezu (vidi dnevnik 9. o.m., pasus 7).

Kr. italijanska vojna misija u Zagrebu telegramom 4864 saopštava da hrvatski Glavni stožer želi da prvi domobranski bataljon, koji je sada u Gospicu, zameni drugim bataljonom »lovac« koji se sad nalazi u Bihaću, pošto je ovaj poslednji bolje opremljen i uvežban. Pokret se vrši prugom.

Depešom 10500, teleprinterom, komanda XVIII armijskog korpusa saopštava da je garnizon Imotski javio da je jedan hrvatski avion bacio po podne jednu poruku za ustašku komandu s naredenjem, od strane hrvatskog generala pri nemačkoj 718. diviziji, da oba ustaška bataljona iz Imotskog krenu za Tomislav-Grad da bi se zatim pridružili nemačkoj diviziji. Komanda XVIII armijskog korpusa saopštava da je naredila da se taj pokret za sada ne izvrši. Molim Superslodu da potvrdi ili da posalje druge eventualne instrukcije.

Vrhovna komanda depešom 24117 naređuje Superslodi da naredi da posle završetka operacija posada Prozora bude italijanska, posada Livna mešovita-italijanska i hrvatska, ali sa itali-

²⁷ Sada Duvno.

²⁸ Vidi dok. br. 113.

janskim komandantom. Eventualna posada u Glamoču može biti čisto hrvatska. Želi da dozna jačinu snaga čija se dislokacija predviđa za svaku pojedinu posadu (vidi dnevnik 8. o.m., pasus 1).

Depešom 24178, teleprinterom, Vrhovna komanda ukazuje Superslodi na neophodnost da se operacije za zauzimanje Livna izvrše u svakom slučaju i što je moguće brže i da mesto posle toga dobije stabilnu posadu (vidi gore).

Ukoliko je moduće, bilo bi celishodno konkretizovati saradnju hrvatskih trupa, koja bi se izvršila u trećoj fazi, koja bi težila ka ponovnom zauzimanju Glamoča.

Supersloda dostavlja Vrhovnoj komandi depešu 20490, teleprinterom, u kojoj saopštava:

— Da je početak operacija na Livno bio predviđen za 15. o.m.

— S obzirom na nesigurno hrvatsko sadejstvo i uspeh postignut u zoni Prozor, bilo je utvrđeno da će iz tog mesta na Livno krenuti dva naša bataljona sa artiljerijom i 200 četnika.

— Da se ostvarenje gornjeg moralno odložiti, jer je hrvatski Glavni stožer nudio uslovno sadejstvo od svega dva bataljona i živo je molio da se četničke formacije ne upotrebljavaju ni u kom sektoru fronta, jer je pogлавnik pozivao ekselenciju glavnog komandanta na hitan razgovor. Najzad, Supersloda saopštava da se nastavljaju pripreme za akciju prema predviđenom operativnom planu i pridržava pravo da izvesti o rezultatu razgovora s poglavnikom,²⁹ o eventualnim izmenama operativnih pravaca i datuma početka (vidi danas, pasus 5. i 6).

...

14. oktobar, sreda

...

Depešom 20515, teleprinterom, Supersloda saopštava komandi XVIII armijskog korpusa da su hrvatski bataljoni u Imotskom potčinjeni njoj i stoga moraju da izvršavaju samo njena naređenja. Naređenje koje su izdali Hrvati treba pripisati grešci ili samovolji (vidi dnevnik 13. o.m., pasus 6).

Hrvatski opšti vojni poverenik dopisom 1042 javlja da će u predstojećoj akciji na Livno učestvovati dva bataljona iz Imotskog, jedan iz Tomislav-Grada i jedan iz Kupresa (vidi dnev-

²⁹ Vidi dok. br. 114.

³⁰ Deo izostavljenog teksta, koji se odnosi na sastanak u Splitu (vidi dok. br. 111) štampan je u tomu V, knj. 8, dok. br. 130.

nik). Obaveštava da Glavni stožer domobranstva³¹ moli da se izbegne učestvovanje četnika u operacijama.

Komanda XVIII armijskog korpusa depešom 10459, teleprinterom, saopštava da je komanda hrvatskog armijskog korpusa u Sarajevu, u vezi s poznatom željom da se ne upotrebi MVAC, predložila da sadejstvuje u operaciji »Beta« s kolonom VI armijskog korpusa, bez MVAC, sa dva bataljona iz Tomislav-Grada i dva iz Kupresa. Hrvatska komanda očekuje potvrdu. Četnici preko vojvode Trifunovića³² apsolutno odbijaju da saraduju sa ustašama, a pogotovu ne na dovođenju ustaške jedinice za Livno.

...
Depešom 10538, teleprinterom, komanda XVIII armijskog korpusa saopštava da su 13. o.m. posle podne ustanici preprekom zaustavili običan voz u blizini zamka Prosek. Nakon žestoke borbe ustanici su savladali i uništili pratnju. Poginulo je 26 vojnika i 10 civila, ranjeno 7 vojnika i 8 civila. Čišćenje je u toku.³³

Depešom 16510, teleprinterom, komanda VI armijskog korpusa saopštava da je vršila koncentracije artiljerijske paljbe na naselje Kljenak (23 km jugoistočno od Makarske), gde je bilo javljeno za jake ustaničke koncentracije. Pogodena kuća odletela je u vazduh s jakom eksplozijom.

14-og ujutro ustanici su na koti 219 napali jedan naš kamion s praznim bačvama, koji je iz Metkovića išao za Dubrovnik i na kome su bili jedan podoficir i šest vojnika. Naši gubici: 4 mrtva i 3 ranjena.

Supersloda dostavlja komandama VI i XVIII armijskog korpusa depešu 27000, teleprinterom, u kojoj precizira operativne namere za predstojeću akciju na Livno, u kojoj će učestvovati italijanske i hrvatske trupe i MVAC XVIII armijskog korpusa. U njoj neće učestvovati MVAC VI armijskog korpusa, koje će se, staranjem istog, što pre uputiti u svoja sedišta.³⁴

Depešom 20660, teleprinterom, Supersloda izveštava Vrhovnu komandu o rezultatu razgovora s poglavnikom u toku kojeg je zaključena akcija na Livno. Četnici će se upotrebiti samo na levom krilu, a desno krilo će predstavljati ustaše koje će voditi pukovnik Francetić,³⁵ koji će raditi pod našom komandom. Ak-

³¹ U originalu: S. M. del Ministro della Dif. Nazionale.

³² Ilija Trifunović Birčanin

³³ Voz su, između s. Dicma i s. Dugog Polja (na pruzi Split — Sinj), napale jedinice Mosorske partizanske čete, solinska desetina i udarna grupa iz Dugog Polja (tom V, knj. 8, dok. br. 45, 126 i 150; knj. 9, dok. br. 14 i 78).

³⁴ i ³⁷ Vidi dok. br. 113.

³⁵ Juraj.

cija počinje oko 20. o. m. radi omogućavanja pomenutim trupama da zauzmu polazni raspored³⁶ (vidi dnevnik 13. o. m.).

=====

16. oktobar, petak

Komanda VI armijskog korpusa depešom 16612, teleprinterom, saopštava da su pokreti za prebacivanje snaga iz zone Prozor u polaznu bazu i za povratak MVAC u matičnu zonu već u toku; da će snage VI armijskog korpusa, koji će XVIII armijskom korpusu pružiti pojačanje za akciju »Beta« (vidi dnevnik), stići na polaznu bazu 21, a ne 20, s obzirom na to što komora i artillerija treba da izvrše pet etapa običnim putem: jednu Prozor — Ravno i četiri od Mostara do Aržana i putovanje železnicom Rama — Mostar. VI armijski korpus se postarao da to saopšti XVIII armijskom korpusu.

Komanda XVIII armijskog korpusa depešom 10630, teleprinterom, saopštava da će u toku sutrašnjeg dana, 17 o. m., VI i XXIV ustaški bataljon započeti pokret iz Imotskog kako bi do 19-og stigli u Tomislav-Grad.

Pokret će podržavati naše jedinice iz garnizona Imotski do Pošušja i nadziravaće ga vazduhoplovstvo, s obzirom na to što nije liшен rizika.

Supersloda dostavlja komandi XVIII armijskog korpusa i, radi znanja, komandi VI armijskog korpusa, komandi vazuhoplovstva i Intendanturi depešu 20696, teleprinterom, u kojoj rekapitulira direktive za operaciju na Livno (nazvanu »Beta«), specificirajući njen cilj — zauzimanje grada i uništavanje bandi koje tamo operišu — i trupe koje treba da u njoj učestvuju. Početak najkasnije 23. o. m.³⁷

17. oktobar, subota

Komanda XVIII armijskog korpusa depešom, 10666, teleprinterom, saopštava da je kretanje ustaških bataljona od Imotskog za Tomisliv-Grad počelo danas. U toku su drugi pokreti kako bi trupe i sredstva stigli na lice mesta (vidi dnevnik od 16. o. m. pasus 3). Početak je predviđen za 23. Javlja takođe da komanda hrvatske 6. divizije nije još u stanju da tačno kaže koje će hrvatske snage pomagati u akciji »Beta« pod komandom pučkovnika Francetića.

...

=====

³⁶ Vidi dok. br. 114.

18. oktobar, nedelja

Supersloda dostavlja Vrhovnoj komandi dopis 20800 u kome izveštava o sporazumima zaključenim s pogлавnikom u pogledu formacija MVAC i četnika (vidi dnevnik od 13. o. m., pasus 1).

Supersloda dostavlja komandi XVIII armijskog korpusa depešu 20783, teleprinterom, u kojoj saopštava da će pukovnik Francetić imati pod svojom komandom 4 ustaška bataljona i s tim trupama preuzeće posadu Gornjeg Vakufa i Tomislav-Grada. Zatim precizira zadatke koji su mu dodeljeni nakon što to završi, a po naređenju XVIII armijskog korpusa. Francetić će marširati napred čisteći do fronta Kupres — Tomislav-Grada. Nakon što izvrši taj pokret, ali i dalje pod komandom XVIII armijskog korpusa, nastaviće za Livno nastupajući levim krilom po rejonu Cincara. Supersloda najzad obaveštava da hrvatsku VI diviziju ne treba upoznavati, pošto služi samo kao veza.

Supersloda dostavlja komandama VI i XVIII armijskog korpusa depešu 20827, teleprinterom, u kojoj saopštava da centralne vlasti žele da Prozor drži italijanska posada a Livno italijansko-hrvatska posada pod italijanskom komandom. U vezi s tim Supersloda traži mišljenje komandi zainteresovanih armijskih korpusa, kao i to koje jedinice one smatraju da bi trebalo da budu eventualno dislocirane u tim posadama i u posrednim posadama za koje se smatra da su nužne (vidi dnevnik 13. o.m., pasus 5).

19. oktobar, ponedeljak

Komanda XVIII armijskog korpusa depešom 10780, teleprinterom, javlja da nije moguće da se u Livnu ostavi manje od jednog italijanskog bataljona s jednim divizionom artiljerije i jednom četom lakih tenkova, plus hrvatski bataljon, s obzirom na izoliranost posade i sve veće moguće ugrožavanje, naročito iz doline zone Glamoč. Komanda XVIII armijskog korpusa, — rekapituliravši kritičnu situaciju u kojoj se prošle godine našla posada Livna, uprkos tome što je imala zalihe za tri meseca i 24 barake, kao i drum za Vaganj u odličnom stanju, — smatra danas da nije celishodno zadržavanje italijanske posade u Livnu s obzirom na poodmaklu sezonu, nedostatak zaliha, dugotrajnu neispravnost druma u prevoju Vaganj, snage koje angažeže za održavanje mesta i odgovarajućih komunikacija i teškoće koje će se imati u snabdevanju (vidi dnevnik od 18. o. m., pasus 5).

Supersloda dostavlja Vrhovnoj komandi depešu 20900, teleprinterom, u kojoj rekapitulira kritičnu situaciju u kojoj se prošle godine našla posada Livna, uprkos tome što je lokalna situacija bila povoljnija a zona mirnija, i specificira snage, koje nisu male, koje bi trebalo da formiraju isti garnizon i predviđa da bi u toku zime ta posada bila predmet ozbiljne zabrinutosti zbog njene izolacije i snabdevanja. Posle takvog uvoda Supersloda smatra za celishodnije da posada u Livnu bude hrvatska (dva ustaška bataljona kojima raspolažemo u zoni), dodajući joj za prvo vreme kao pomoć italijansku komandu i poneku jedinicu. Slično važi i za posadu u Prozoru, gde je sada određen jedan bataljon hrvatske vojske za koji se smatra da je dovoljan (vidi dnevnik od 19. o. m., pasus 2, i od 13. o. m., pasus 7).

Komanda VI armijskog korpusa depešom 20827, teleprinterom, saglasna je u pogledu celishodnosti da Prozor bude zaposednut, ali podvlači nemogućnost da tamo dislocira svoje trupe, usled čega smatra da garnizon treba formirati od hrvatskih trupa (vidi dnevnik 18. o. m., pasus 5).

...

20. oktobar, utorak

Vrhovna komanda depešom 24371, teleprinterom, odobrava ono što je Supersloda predložila za garnizon Livno i saopštava da u Prozoru mora biti dislocirana italijanska posada (vidi dnevnik od 19. o. m., pasus 4).

Depešom 20910, teleprinterom, Supersloda saopštava Kr. italijanskoj vojnoj misiji u Zagrebu da domobranski bataljon nije još stigao u Prozor. Potrebno je da se ta jedinica najhitnije pošalje u odredište. Supersloda očekuje da dozna šta je izvršeno u vezi s tim (vidi dnevnik 9. o. m., pasus 2). Telegram, teleprinterom, poslat je, radi znanja, opštem hrvatskom vojnom povereniku.

...

21. oktobar, sreda

Depešom 20874, teleprinterom, Supersloda saopštava komandi XVIII armijskog korpusa da se orijentiše na formiranje posade u Livnu — posle završetka operacije »Beta« — sa ona dva ustaška bataljona koji su ranije bili u Imotskom. Pomenuti garnizon moraće u prvo vreme da bude pod italijanskom komandom i da

ima poneku italijansku jedinicu kao pojačanje (vidi dnevnik 19. o. m.).

22. oktobar, četvrtak

Komanda VI armijskog korpusa depešom 16930, teleprinterom, saopštava da je u noći između 20. i 21. o. m., od 2 do 4 časa, partizanska banda, opremljena sa 4 automatska oružja, napala posadu Prozora. Brza reakcija bersaljera primorala je protivnika da odstupi, uz gubitke koji se nisu mogli utvrditi.³⁸

Depešom 20991, teleprinterom, Supersloda saopštava Komandi VI armijskog korpusa da je Vrhovna komanda naredila da se u Prozoru formira italijanska posada. U cilju smanjenja broja naših jedinica, Supersloda poziva VI armijski korpus da razmotri celishodnost da u zoni Prozor dislocira predviđeni domobranci bataljon i poneku sigurnu formaciju MVAC. Očekuje predlog za rešenje (vidi dnevnik 20. o. m., pasus 3).

XVIII armijski korpus dostavlja Superslodi depešu 10919, teleprinterom, u kojojjavlja da je u anektiranoj Dalmaciji, između Lovranskog jezera,³⁹ rta Briberida⁴⁰ i Zatona i Vodice, u toku neka vrsta potajne mobilizacije. Ovih poslednjih dana jako je pojačano udaljavanje grupe mladića iz sela. Izgleda da se u zoni nalazi nekoliko stotina ustanika, čiji broj stalno raste, dobro naoružanih minobacačima, a možda i topovima, koje su podmornice iskrcale u zoni Kamenog. Komanda XVIII armijskog korpusa smatra, dakle, kao nužnu jednu brzu nasilnu akciju koju bi divizija »Zara« mogla da izvrši ako bude pojačana jednim pukom. Pošto nije u stanju da dà takvo pojačanje, zbog operacije »Beta«, XVIII korpus pita da li je moguće da V armijski korpus uputi diviziji »Sasari« jedan puk radi oslobođanja svoja tri bataljona, koja treba odrediti za novu operaciju.

24. oktobar, subota

Komanda XVIII armijskog korpusa depešom 11079, teleprinterom, izveštava o operacijama koje su vođene 23. o. m.

³⁸ i ⁴² Prema izveštaju Operativnog štaba 5. crnogorske i 10. hercegovačke NOU brigade od 30. oktobra 1942. Vrhovnom štabu NOP i DV Jugoslavije, nekoliko bataljona ovih brigada nalazilo se tada prema Prozoru i na drumu sve do Rame, sa zadatkom da uznemiravaju neprijatelja i pripreme plan za eventualno ponovno zauzimanje grada (tom IV, knj. 7, dok. br. 169).

³⁹ U originalu: Lago Aurena.

⁴⁰ Mesto nije pronađeno na karti 1:100.000.

U operaciji »Dinara« kolona Vrlika osvojila je planinu Malinovac i Debelu kosu, pošto je savladala neprijateljski otpor, zauzela je prevoj Vagan (6 km severozapadno od Resanovaca) i pobočne položaje.

— Kolona »Sirn« napreduje prema Vaganu sprečavana mnogobrojnim i ozbiljnim drumskim prekidima.

— Kolona »Aržano«, nakon što je savladala uporan otpor koji je zahtevao intervenciju artiljerije u zoni Prisike, napreduje prema Buškom Blatu (4—6 km severno od Aržana). Naneti su neprijatelju neutvrđeni gubici. Mi smo imali jednog pešaka mrtvog i jednog oficira ranjenog.

— Hrvatske kolone,⁴¹ jako angažovane u zoni Borovo Polje u borbi protiv mnogobrojnih ustaničkih snaga, uspele su da krenu napred i osvoje prevoj Borova glava (5 km jugozapadno od Šujice). Gubici s obe strane nisu još utvrđeni.

Sektor divizije »Zara«: u toku je izviđanje naših jedinica prema zonama Zlosela i Berberija, gde su, navodno, primećene znatne ustaničke formacije.

Vazduhoplovstvo je izvršilo akcije mitraljiranja i bombardovanja jedne kasarne i kazamata u zoni Glamoč, po barakama, mitraljiralo je saobraćaj i malim bombama tuklo ustaničke jedinice otkrivene u zoni Guber, Miljkovača i Vrtlin Dolac. Kod svega su postignuti očevidni rezultati.

Vesti su dostavljene Vrhovnoj komandi depešom 21190, teleprinterom.

...
Komanda VI armijskog korpusa depešom 16982, teleprinterom, saopštava Superslodi da će za poznate potrebe u Dalmaciji moći da dodeli jedan bataljon 94. pešadijskog puka po završetku operacije »Beta« (vidi dnevnik od 23. o. m., pasus 1).

25. oktobar, nedelja

Operacije u toku u zoni VI armijskog korpusa: u prvim jutarnjim časovima 24. o. m. partizanske grupe napale su naše posade blizu mosta na Rami i Volujaku. Naše reagovanje odbilo je napad i nanelo neutvrđene gubitke. Imali smo jednog ranjenog.⁴²

— U toku noći naši položaji u Vrgorcu obasuti su paljbom iz pušaka i automatskog oružja koja je dolazila s jugozapadnih

⁴¹ Odnosi se na ustaško-domobranske snage.

padina Matokita (1 km zapadno od Vrgorca). Položaji su odgovorili vatrom iz automatskog oružja i zaprečnom vatrom artillerije.

Operacije u toku u zoni XVIII armijskog korpusa:

Kolona »Sinj«, ojačana delom kolone »Vrlika«, savladala je znatne otpore na padinama planine Paljevine i kote 1168 i doštigla Prolog. Neprijatelju je nanela gubitke od 25 mrtvih. Ustaničke snage koje se nalaze pred kolonom »Vrlika« odstupile su, izgleda, na Rujane. Kolona »Aržano« dostigla je Bijelo Polje i Golinjevo. U žestokoj borbi 23. o. m. u zoni Prisika naši gubici su bili 11 mrtvih i 23 ranjena, neprijateljski gubici su veoma veliki, sigurno 120 mrtvih.⁴³ Konstatovano je da su glavna obrana i glavne neprijateljske snage bile orijentisane na jug, prema prilazima iz zone Sinj i Imotski. Kolona »Tomislav-Grad«, savladavši jedan otpor kod Borove glave, dostigla je Livno, gde je prispela i kolona »Kupres«. Neprijateljski gubici: 183 mrtvih,⁴⁴ gubici Hrvata: 9 mrtvih, 21 ranjenih.

Na sektoru divizije »Sasari« ustanici su jutros napali vanjske posade koje drže jedinice MVAC odbrambenog pojasa Gračaca na Bukovojoj kosi i zapalili naselja Dukići i Tom-Ljubović. Stabilizovanje situacije je u toku usled pristizanja naših pojačanja. Naši gubici: 2 ranjena. Gubici MVAC: 17 mrtvih, 18 ranjenih, neodređen broj nestalih. Neprijateljski gubici nisu utvrđeni.⁴⁵ — Na sektoru »Zara« sukob delova MVAC i naših karabinijera s jakom ustaničkom grupom, koja se, posle borbe, povukla sa zaplenjenim materijalom i municijom.

Naše vazduhoplovstvo izvršilo je bombardovanje i tuklo je malim bombama.

Ekselencija glavni komandant depešom 21240, teleprinterom, obaveštava Vrhovnu komandu da se vratio u sedište (vidi dnevnik 20. o. m., pasus 1).

⁴³ i ⁴⁴ Ukupni gubici jedinica 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske koje su branile prilaze Livnu; 14 mrtvih i 20 ranjenih (tom V, knj. 9, dok. br. 14).

⁴⁵ Napad su izvršili delovi 9. hrvatske NO brigade. Tom prilikom su zarobljena 64 četnika iz sastava puka »Vožd Karadorđe« (tom V, knj. 8, dok. br. 80 i 83; knj. 9, dok. br. 12 i 21).

26. oktobar, ponedeljak

Operacije u toku uveče 25. o. m. u zoni VI armijskog korpusa:
— III bataljon 259. peš. puka započeo je ujutru 25-og kretanje iz Rame za Prozor čisteći teren istočno od doline Rame. U toku su drugi pokreti u cilju pojačanja bezbednosti komunikacija Rama — Prozor.

...
Zona XVIII armijskog korpusa, operacija »Beta«: kolona »Vrlika« delovala je protiv daljeg upornog neprijateljskog otpora u zoni planine Paljevine.

Kolone »Sinj« i »Aržano« sastale su se u Livnu uz klicanje stanovništva. Zauzeta Priluka. Naši gubici: 9 ranjenih, od kojih 1 oficir. Evakuišući Livno ustanici su zapalili bolnicu i poljoprivredno preduzeće. Povukli su se za Glamoč.

U pozadini: Odbijen je jedan neprijateljski napad na Aržano. Naši gubici: 6 ranjenih. Neprijateljski gubici: 5 mrtvih. Sporadične akcije uznemiravanja na drumu Aržano — Prolog — Studenci — Lovreč — Šestanovac. Čelni kamion jedne snabdevačke kolone odleteo je u vazduh usled eksplozije mine u blizini prevoja Dubci. 3 ranjena. Pojačana je posada u Aržanu i zaposednuto je Prisoje.

27. oktobar, utorak

Ekselencija glavni komandant ide za Šibenik, gde je pozvao ekselencije komandante VI i XVIII armijskog korpusa.

Zona VI armijskog korpusa, 26. X:

Operacije: III bataljon 256. peš. puka je sinoć (26. o. m.) stigao na Klek ne nailazeći na otpor, a jutros je nastavio kretanje prema Prozoru, nastavljajući čišćenje.

...
Zona XVIII armijskog korpusa:

Kolona »Vrlika« nastavlja čišćenje prema planini Paljevine. U sukobu sa ustanicima koji su zauzeli položaje na padinama između kote 1234 i 1259, jedinice MVAC imale su 3 mrtva i 4 ranjena. Protivnici su imali 3 mrtva.

Vesti o neprijatelju:

Javljeno je za prikupljanje ustaničkih snaga u zoni Peulje — Tičevu i Luka, izgleda da se potvrđuje pretnja o napadu naše

posade u Bos. Gráhovu,⁴⁶ koju možda još pojačava priliv ustanika koji su se prebacili iz zone Livno i Glamoč usled operacije »Beta«. Javljen je za pokrete ustanika u zoni Glamoč i u zoni Gata, Blato, Provo, radi ometanja kretanja u pozadini.

...

=====

28. oktobar, sreda

...

Zona XVIII armijskog korpusa: Divizija »Bergamo«: U toku noći ustaničke formacije napale su uporište prevoja Vaganj (4 km zapadno-jugozapadno od Prologa) i Vlaku (6 km zapadno-jugozapadno od Prologa). Napad je trajao oko jedan sat. Naši gubici: 7 mrtvih, među kojima 1 oficir, 4 ranjena, 1 nestao. Gubici protivnika nisu utvrđeni.⁴⁷

Divizija »Sasari»: Ustanici su ponovljénim napadima u zoni Bos. Grahovo savladali odbranu četnika u Luki, Pećencima i Kesićima i iz tri pravca udarili na našu posadu u Bos. Grahovu uz upotrebu artiljerije, minobacača i automatskog oružja, prekinuvši vodovod. Naša posada se hrabro odupire zadržavajući pritisak protivnika. Vazduhoplovstvo je intervenisalo uzastopnim akcijama mitraljiranja i tučenja malim bombama, avioni su pogodjeni životom protivavionskom reakcijom, koja je ranila jednog letača. Naši gubici: 9 mrtvih, 27 ranjenih. Gubici MVAC: 10 mrtvih, 25 ranjenih. Gubici neprijatelja neutvrđeni. Iz Knina kreće jedan formacijski puk s minobacačima i artiljerijom (vidi dnevnik 27. o. m., 2. pasus).

Ustanici su zauzeli Deralo i Stožište, uništili most Vranjkovići a u noći napali posadu u Strmici. Napad je odbijen bez naših gubitaka.⁴⁸

Vesti o neprijatelju: Javljen je za pokrete ustaničkih snaga s Vještića Gore i Kamešnice duž grebena Dinare i prema dolini gornjeg toka Cetine. Prepostavlja se da su to pokreti za sređivanje posle naše akcije, usmereni na uznemiravanje pozadine.

^{46, 48, 49 i 52} U rejonu Bos. Grahova, po naređenju VŠ NOP i DV Jugoslavije, grupisale su se, radi izvođenja protivudara, jedinice 1. i 2. proleterske i 4. krajiške NOU brigade. Zbog sporog i nepotpunog grupisanja snaga, nije postignuto iznenadenje, te zamisao VŠ nije u potpunosti ostvarena (tom IV, knj. 8, dok. br. 2, 5 i 8; tom V, knj. 8, dok. br. 72, 106 i 133, knj. 9, dok. br. 8).

⁴⁷ Napad su izvršile jedinice 2. dalmatinske NOU brigade. Njihovi gubici su bili 4 mrtva i 5 ranjenih (tom V, knj. 9, dok. br. 14 i 78).

Zona VI armijskog korpusa: 259. pešadijski puk [div.] »Murđe« stigao je sinoć 27. o. m. u Prozor.

29. oktobar, četvrtak

Zona XVIII armijskog korpusa: Sektor divizije »Sasari«: ustaniči su ujutro izvršili nov žestok napad na posadu Bos. Grahova, koja je nastavila uporan otpor nanoseći veoma teške gubitke neprijatelju, koji je viđen da kolima evakuiše svoje ranjenike (vidi dnevnik 28. o. m.). Mešovita kolona za pojačanje imala je u toku noći sukob s ustaničkim bandama u zoni Strmica. Potučeni neprijatelj se po podne povukao. Neutvrđeni gubici s obe strane.⁴⁹ Jutros u zoru propao je jedan partizanski pokušaj napada na Gračac.⁵⁰

Vazduhoplovstvo je intervenisalo uzastopnim akcijama bombardovanja, mitraljiranja i tučenja malim bombama u zoni Bos. Grahovo (vidi gore). Avioni su bili pogodjeni žestokom PA-re akcijom.

Zona divizije »Bergamo«: U toku noći ustaniči su ponovo napali uporište Vlaka. Reakcija je odbila napadače, koji su imali 3 mrtva i 2 zarobljena. Mi smo imali jednog mrtvog i dva ranjena.

Vesti o neprijatelju: Javljeno je o koncentraciji ustanika u Vrdovu i u zoni Gljev, koji su došli, verovatno, s Kamešnice u cilju uznemiravanja linije našeg snabdevanja Sinj — Livno. Druge grupe, koje su se spustile s Mosora, koncentrisale su se u zoni Dugo Polje — Bisko radi uznemiravanja naše pozadine. Javlja se o pokretu ustanika, koji dolaze iz Like, prema Velikoj Popini⁵¹ da napadnu naše posade duž pruge Knin — Gračac.

Vojnopomorska komanda Dalmacije dostavlja prepis dopisa 3009/S Komande vojnopolorskog sektora Šibenik. Pomenuta komanda javlja o nekim činjenicama koje pokazuju izvesnu partizansku delatnost na otoku Murter i u obalnoj zoni između Biograda na moru i Pirovca (otvaranje vatre od strane naših remorkera i posada svetionika na plovne objekte koji se nisu zaustavili na poziv i koji su odgovarali na vatru, napadi na naše mornare, pronalaženje na jednom brodu, koji je nosila struha, topografskih karata, kapa sa crvenom zvezdom itd.).

⁵⁰ i ⁵¹ Neuspeo napad na četničko uporište u s. V. Popini (kod Gračaca) izvršile su jedinice 9. hrvatske NOU brigade (tom V, knj. 8, dok. br. 85 i 93; knj. 9, dok. br. 3, 12 i 21).

Povodom takve situacije, Komanda vojnopolomorskog sektora Šibenik predlaže da jedinice Kr. vojske izvrše čišćenje ili da se izvrši akcija bombardovanja na naselja na obali sredstvima Kr. mornarice, pošto je utvrđeno da se partizanski saobraćaj vrši brodovima od obalskog odseka između Pakoštana i Pirovca do otoka Murtera i otočića severno od Murtera.

30. oktobar, petak

Zona XVIII armijskog korpusa, divizija »Sassari«: Dana 28. o. m. u 18 časova jedna kolna za pojačanje ušla je u Bos. Grahovo, deblokirajući potpuno posadu, čije držanje nadmašuje svaku pohvalu. Partizani su se povukli prema severu. Naši ukupni gubici: 10 mrtvih, među kojima dva oficira, i 35 ranjenih. Gubici MVAC: 20 mrtvih i 38 ranjenih. Gubici protivnika: 500 mrtvih i ogroman broj ranjenih. U noći između 27. i 28. o. m. jake ustaničke grupe zauzele su položaje MVAC u Vrpolju, Podlјutu i Velikoj Popini, približujući se našoj posadi Zrmanja — Otrić. 29. ujutro, kada su bili protivnapadnuti, ustanici su napustili V. Popinu, koju su ponovo zauzele jedinice MVAC, koje su imale 3 mrtva i 10 ranjenih. Protivnik je imao 80 mrtvih.

Divizija »Bergamo«: Završeno je čišćenje pl. Paljevina.

Posada Livno: Izvršeno je izviđanje zone Priluka ne našavši ni traga od ustanika. Naše jedinice su prilikom izviđanja duž druma Trilj — Bisko otvorile paljbu iz minobacača i artiljerijskih oruđa na Kotlenicu, gde su primećene neprijateljske grupe. U toku noći partizani su napali naše posade Blato i Ropotina. Brzo reagovanje oteralo je ustanike. U Livnu je život ponovo dobio normalan tok (vidi 26. o. m.).

Vesti o neprijatelju: Obaveštenja javljaju o pokretima ustanika sa Biokova prema severu.

Depešom 21613, teleprinterom, Supersloda obaveštava komande armijskih korpusa VI i XVIII da će, po naređenju Vrhovne komande, 4. bersaljerski puk morati da se u neodređenom roku vradi na nacionalnu teritoriju za drugo odredište.

Komanda XVIII armijskog korpusa depešom 11334, teleprinterom, javlja da je potrebno ubrzati dolazak brze divizije zbog

situacije koja je nastala usled pokreta i namera neprijatelja, koji teži da iskoristi udaljavanje naših snaga radi operacije »Beta«.

=====

31. oktobar, subota

...

Zona XVIII armijskog korpusa, divizija »Sassari«: Povodom daljih preciziranja, naši gubici u Bos. Grahovu iznose: 16 mrtvih, među kojima dva oficira, 59 ranjenih. Gubici MVAC: 22 mrtva, 30 ranjenih, 10 nestalih. Civilno stanovništvo: 16 mrtvih, 5 ranjenih. Napad je vodilo 5000 ustanika sa 4 topa malog kalibra, 2 minobacača od 81 i od 45. Ustanici su jutros napali Strmicu. Napad je trajao 5 sati, pristizanje pojačanja primoralo je ustanike da odustanu od napada.⁵² Ustanici su napali Balinu glavu i Kanjane, gde, izgleda, grade odbrambene položaje, kao i rudnik Kljaci.⁵³ Preživeli iz jedinice MVAC koja je bila određena za odbranu rudnika povukli su se u Ružić.

Vesti o neprijatelju: Pristizanje drugih snaga u zonu Bos. Grahovo i Gračac, verovatno radi obnavljanja napada na pomenute posade. Prebacivanje grupa iz zone Muć u zonu Drniš radi uz nemiravanja pozadine »Sasari« i sabotaža u zoni rudnika.

Javljeno je o znatnim ustaničkim snagama na Biokovu, zapadno od prevoja Sv. Križ, izgleda s namerom da napadnu Makarsku. Iz svih vesti raznih izvora ocrtava se povećanje ustaničkih snaga na celoj teritoriji armijskog korpusa s namerom da se vrše napadi koristeći se rascepkanošću naših snaga usled operacije »Beta«. Sve u svemu, situacija je delikatna i treba je pažljivo pratiti. Supersloda dostavlja komandama potčinjenih armijskih korpusa, intendanturi i, radi znanja, komandama artiljerije, inžinjerije i vazduhoplovstva dopis 21280 u kome ocrtava karakteristike, mogućnosti i pravila za upotrebu formacija oklopnih automobila, čija je raspodela potčinjenim komandama i ustanovama u toku.

...

Depešom 21616 i 21617, teleprinterom, ekselencija Roata saopštava ekselencijama komandantima VI i XVIII armijskog korpusa da, ako smatraju za zgodno, u njegovo ime pohvale komande i trupe koje su učestvovali u operaciji »Alfa«.

Supersloda dostavlja Komandi VI armijskog korpusa depešu 21660, teleprinterom, u kojoj saopštava:

⁵³ Te napade je izvršio 4. bataljon 1. dalmatinske NOU brigade (tom V, knj. 9, dok. br. 14).

- da je poglavnik zajamčio da će se jedan ustaški bataljon uputiti za posadu Prozora;
- da će dogle posadu formirati jedna italijanska jedinica i muslimanska jedinica MVAC;
- kad stigne ustaški bataljon — koji prelazi pod našu komandu
- ispitaće se da li je celishodno ili ne da se tamo zadrži i jedinica MVAC ili će ona biti ešelonirana radi odbrane komunikacije u doline Rame i dalje;
- da je u toku postupak da se iz Bugojna obezbedi snabdevanje posade. Za svaki slučaj, naređuje da se na licu mesta organizuju samostalne logističke zalihe radi zadovoljavanja potreba zimskog perioda (vidi dnevnik od 22, pasus 4).

Depešom 21661, teleprinterom, Supersloda saopštava Komandi XVIII armijskog korpusa:

- Da će u posadi Livno naša komanda i odeljenja ostati do kraja novembra, perioda predviđenog za dolazak jednog drugog ustaškog bataljona.
- Snabdevanje posade izvršiće se iz Bugojna. Međutim, celishodno je postarati se još sada za formiranje zaliha za koje se smatra da su potrebne.
- Zauzimanje Aržana i Prisoja zadržava se samo u vezi s neophodnošću obezbeđenja gore pomenutog snabdevanja i povlačenja naših jedinica iz Livna, koje će nastupiti kasnije.

mrtvi	ranjeni	nestali				
oficiri	vojnici	oficiri	vojnici	oficiri	vojnici	ukupno ⁵⁴
12	275	27	473	—	134	
						mrtvih 287
						ranjenih 500
						nest. 134
gubici ustanika						
mrtvih 3318						
ranjenih 158						
zarobljenih 511						

⁵⁴ U pregledu su dati gubici u toku oktobra 1942. godine.

**DISLOKACIJA POTČINJENIH USTANOVA I JEDINICA VIŠE
KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMA-
CIJA« 1. NOVEMBRA 1942. GODINE¹**

**VIŠA KOMANDA ORUŽ. SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA«
(2. ARMIIA)**

— Operativno odeljenje —

Situacija komandi i trupa na dan 1. novembra 1942²—XXI

Karta razmere 1:500.000

VIŠA KOMANDA ORUŽ. SN. »SLOVENIJA—DALMACIJA«

Komanda:	Sušak
Komanda artiljerije Armije:	Sušak
Komanda PA odbrane Dalmacije:	Sušak
Komanda inžinjerije Više k-de oruž. sn. Sl. — Dalm.:	Sušak
Komanda vazduhoplovstva Više k-de oruž. sn. »Slov. — Dalm.«:	Sušak
Komanda pozadine Više k-de oruž. sn. »Slov. — Dalm.«:	Sušak

TRUPE IZ FORMACIJSKOG SASTAVA

3. art. grupacija armije — komanda:	Sušak
XVI divizion 149/35 za pojačanje VI A.K.	
XVII " 149/35 " " XI "	
LXV " 152/13 " " XI A.K.	
LXVI " 152/13 " " V A.K.	
3. inžinjериjska grupacija armije — k-da:	Sušak
III bat. telegrafista:	Sušak
III " radio-telegrafista:	Sušak
2. vodosnabdevačka četa:	Sušak
2. vatrogasna četa:	Sušak
II pontonirski bat. — k-da i 33. četa: za pojačanje V A.K.	
44. pontonirska četa " VI A.K.	
II hemijski bat.:	Sušak

¹ Kopija originala (pisana na mašini) u AVII, reg. br. 6/10, k. 58.

² Vidi dok. br. 18.

TRUPE ZA POJAČANJE

Kr. karabinijeri

II (sa 3 čete — Guvernatorat Dalmacije — k-da:	Split
XII bat. (sa 3 čete) — Viša k-da oruž. sn. »Sl. — Dalm.«: Sušak	
XIV bat. (sa 3 čete) — Viša k-da oruž. sn. »Sl. — Dalm.«: Ljubljana	
XV " " — Guvernatorat Dalm. — k-da: Zadar	
XVI " " — " " : Šibenik	
XX " " Viša k-da oruž. sn. »Sl. — Dalm.«: Split	
XXII „ (sa 2 čete) — Guvernatorat Dalm. — K-da: Zadar	
XXIII „ (sa 3 čete) — Viša k-da oruž. sn. »Sl. — Dalm.«: Novi	
XXV „ (sa 2 čete) " " " " : Kotor	
14. samostalna četa kr. karab.: Ploča	

Pešadija

311. peš. puk — Komanda za pojačanje V A.K.

I bat.	"	"	"	"
II bat.	"	"	"	"
III bat.	"	"	"	"
četa minobacača 81	"	"	"	"
četa topova 47/32	"	"	"	"

4. bersaljerski puk — za pojačanje VI A.K.

XXVI bāt.	"	"	"	"
XXIX "	"	"	"	"
XXXI "	"	"	"	"
četa motociklista	"	"	VI	"

CIII motorizovani mitr. bat. za pojačanje VI A.K.

grupacija cr. koš. »XXI Aprile« — k-da za pojačanje XI A.K.	
2. legija cr. koš (I i II bat.)	" " " "
IV brdski bat. cr. koš (sa 182. mitr. četom)	" " " "
XXXIII zaštitni bat. cr. koš. — za pojačanje	V A.K.
LIV " " " " "	" " " "
LVIII " " " " "	" " " "
VII skvadristički bat. cr. koš. „Milanezi“ [Milanesi] — za pojačanje	XVIII A.K.
CCXV " " " „Nica“ [Nizza] — „ "	XI A.K.
LXVIII „ „ „ „Toskani“ [Toscani] — „ "	XVIII A.K.
CXII " " " „Tevere“ — „ "	" " "
CLXX " " " „Vespri“ — „ "	" " "
VIII bat. cr. koš. „M“	" " XI "
XVI " " " "	" " V "
XXIX " " "	" " XVIII "
LXXXV " " "	" " XI "
LXXI bat. cr. koš.	" " "
LXXXI " " "	" " V "
LXXXIII skvadristički bat. „Emiliani“	— podredjen Kr. prefekturi Rijeke

Dopunske jedinice

I dopunski grenadirske bat. za pojačanje XVIII A.K.
II " " " " " XI A.K.
III " " " " " V A.K.

Teritorijalno-mobilne jedinice

154. T.M. puk — komanda — za pojačanje V A.K.
155. T.M. puk — komanda — za pojačanje V A.K.
156. " " — " — " XVIII A.K.
157. " " — " — za pojačanje " "
223. T.M. bat. — — " " V A.K.
227. T.M. " " " "
221. " " " " XI "
239. T.M. bat. — — za pojačanje XI A.K.
248. " " " " " "
211. " " " " XVIII "
220. " " " " " "
228. " " " " " "
229. " " " " " "
249. " " " " " "
342. " " bis " " Komande pozadine VI A.K.

Posadne jedinice

VI posadni bat. za pojačanje V A.K.
XII " " " "
VIII " " " XVIII "
X " " " "
XIII " " " "
II " " " Komande pozadine
III " " " "
V " " " "
XVIII " " " "
XXXII " " " "

Posadne čete koje nisu u sastavu bataljona

3 — 12 — 30 — 52 — 57 — } za pojačanje V arm. korps.
71 — 78 — 128 — 334 — 336 — }
93 — 288 — 291 — za pojačanje VI A.K.
232 — " " XI A.K.
25 — 36 — 41 — 74 — 81 — 87 — } za pojačanje
152 — 303 — 294 — 338 — 343 — } Komande pozadine

Obalske jedinice

XIV obalska brigada — komanda — za pojačanje	V A.K.
XVII " — " — " "	XVIII A.K.
158. obalski puk — " — " "	V A.K.
159. " " — " — " "	XVIII A.K.

Konjica

1. konjička grupacija prevedena u pešadiju — k-da	za pojačanje V A.K.
2. " " " "	XVIII A.K.
XVI divizion „Novara“ preveden u pešadiju "	" V A.K.
XVII " „Saluco“ "	" XVIII A.K.
XVIII " „Vit. Em.“ "	" V A.K.
XIX " „Đenova“ "	" " VI A.K.
XX " „Savoj“ "	" VI A.K.
XXI " „Aosta“ "	" XVIII A.K.

Oklopne jedinice

II grupa lakih tenk. »S. Marko« (sa 4 odelj.) — za pojač. VI A.K.
I bat. I. tenkova 31. puka okl. peš. (sa 3 čete) — " XVIII A.K.
II bat. " " 4. puka okl. peš. (sa 3 čete) — " VI A.K.
I četa II/4. puka oklopne pešadije — " XI A.K.

40 oklopnih automobila	9	— za pojačanje V	arm. korps.
	11	— " "	VI "
	13	— " "	XVIII "
	5	— " "	XI "
	2	— " "	Komandne pozadine

Artiljerija

60. art. grupacija Arm. korpusa — k-da za pojačanje	XVIII A.K.
460. art. divizion (bez oruđa) —	" V A.K.

Inžinjerija

86. četa telegrafista —	za pojačanje XVIII A.K.
50. " (koji su pripadali IV bat.) za pojačanje	XVIII A.K.
1. vatrogasna četa	
IV bat. za žičane veze (— 8. četa VI a. korpusu)	" XI "
VI minerski bat.	" XVIII A.K.
VII minerski bat. (— 15. četa V a. korpusu)	" VI A.K.
VIII minerski bat. (1)	" XI A.K.
2. četa električara za pojačanje VI A.K.	
10. četa električara:	Sušak

(1) Treba da se vrati u Italiju — smeniće ga 2 čete sapera.

2. grupacija železničara: Sušak
 II bat. železničara (2) za pojačanje XVIII A.K.
 V " (2) " V A.K.
 VIII " (2) " VI A.K.
 gr. železničara Generalštaba (2): Sušak

(3) četa oklopnih dresina (20 oklopnih dresina) —
 komanda i komandni vod: Sušak
 2 voda za pojačanje V A.K.
 1 vod " XI A.K.
 1 vod " XVIII A.K.

Golubarnik smanjenog kapaciteta: Sušak

Hemijeske trupe

6. četa bacača plamena — za pojačanje VI A.K.
 7. četa " — za " XVIII A.K.

Kr. finansijska straža

IV	bat. Kr. finans. straže — XVIII A.K.:	Split
IX	" " — XI A.K.:	Ljubljana
X	" " — XI A.K.:	Novo Mesto
XI	" " — XVIII A.K.:	Zadar
XIV	" " — VI A.K.:	Dubrovnik
1.	samostalna četa Kr. finans. straže V.A.K.:	Crikvenica

Oklopni vozovi

Oklopni voz br. 1 — XI A.K.:	Ljubljana
" br. 2 — V A.K.:	Ogulin
(1) " br. 3 — XI A.K.	
(1) " br. 4 — XVIII A.K.	
(1) " br. 5 — XI A.K.	
(1) " br. 6 — XVIII A.K.:	
" br. 7 — XVIII A.K.:	Knin
" br. 8 — XI A.K.:	Ljubljana
" br. 9 — V A.K.:	Delnice
" br. 10 — V A.K.:	Ogulin
XII grupa šumskih radnika — k-da:	Sušak
124. četa (XI A.K.):	Logatec
125. " (VI A.K.):	Mostar

-
- (1) U toku je priprema.
 (2) Podređeni su Generalštabu KoV.
 (3) Podređena Generalštabu KoV — transport — Stigla su samo dva voda. —

126. četa (V A.K.):	Delnice
128. četa (V A.K.):	Delnice
129. četa (V A.K.):	Lokve

V ARMIJSKI KORPUS

Komanda Crikvenica

Trupe iz formacijskog sastava

V mitraljeski bat. — komanda:	Lički Osik
CV mitraljeski bat. — komanda:	Novi
5. art. grupacija Arm. korpusa — k-da:	Kraljevica
XII divizion 165/28:	Kraljevica
XX divizion 105/28	prebačen u Terit.
CXII divizion 149/13:	odbr. Trsta
CXX „ 149/13:	Otočac
5. odred artiljerijskih stručnjaka:	Gospic
74. četa telegrafista:	Crikvenica
80. „ „ :	Otočac
99. „ radio-telegrafista:	Delnice
III. zanatski bat.	Crikvenica
81. odeljenje reflektora (bez reflektora):	Sv. Jelena
13. pokretni golubarnik:	Dramalj
5. hemijska četa	Crikvenica
	Crikvenica

Granična straža — V armijski korpus

Komanda V grupacije gran. straže: Sušak

XXV sektor

I bat. — komanda (sa 3 čete):	Čabar
II bat. — komanda (sa 4 čete):	Hrv. Moravice ³
III bat. — komanda (sa 3 čete):	Tršće
12. četa samostalne formacije:	Studenci
CXV bat. teških mitraljeza (1 četa):	Novi
84. art. divizion — komanda (314—316—	
318. baterija):	Krk

XXVI sektor

I bat. — komanda (sa 4 čete):	Kastav
II bat. — komanda (sa 4 čete):	Josipdol
III bat. — komanda (sa 4 čete):	Krk

³ Odnosi se na Srpske Moravice.

XXVII sektor

I bat. — komanda (sa 3 čete):	Hreljin
II bat. — komanda (sa 3 čete):	Škriljevo
III bat. — komanda (sa 3 čete):	Kamenjak
Četa samostalne formacije:	Pag (otok)
1. samostalna mitr. četa:	Kraljevica
2. samostalna mitr. četa:	Senj
83. art. divizion — komanda (322. baterija 75/27 — 40. baterija bez oruđa):	Crikvenica
10. art. grupacija — komanda:	Selce
69. art. divizion — komanda (171. baterija):	Novi
311. peš. puk — komanda:	Trsat
I bat.:	Gerovo
II bat.:	Mrzla Vodica
III bat.:	Jastrebarsko
četa minobacača 81:	Gerovo
prateća baterija:	Gerovo

Dopunske jedinice

III grenadirski dopunski bat. — k-da (sa 4 čete):	Škriljevo
--	-----------

Terit.-mobilni bataljoni

154. T.M. puk — komanda:	Delnice
155. T.M. puk — komanda:	Ogulin
223. T.M. puk — komanda (sa 4 čete):	Karlobag
222. T.M. puk — komanda (sa 4 čete):	Blata

Posadni bataljoni

VI posadni bat. — komanda (sa 2 čete):	Sinac
XII posadni bat. — komanda:	Hrv. Moravice

Crne košulje

XVI bat. cr. koš. »M«:	Crikvenica
XXXIII zaštitni bat. cr. koš.:	Generalski Stol
LIV " " " "	Mrkopalj
LVIII " " " "	
LXXXI " " "	

Obalske jedinice

Komanda XIV obalske brigade —

komanda:

158. obalski puk —

Crikvenica

Senj

Konjica

1. konjička grupacija prevedena u pešadiju — k-da: Gospić:
XVI grupa eskadrona „ „ »Novara« — k-da:

Medak

XVIII grupa eskadrona „ „ »Vit. Em.« — K-da:

Rudopolje

XIX grupa eskadrona „ „ »Đenova«: Perušić

Artiljerija

LXVI divizion 152/13/2. art. puka Armije

— K-da:

Senj

460. divizion (bez oruđa) — komanda:

Zlobin

Inžinjerija

V bat. železničara — komanda: Ogulin

XX bat. železničara — k-da i 1 četa: Karlovac

Divizija »Granatijeri di Sardenja«

Komanda:

Otočac

1. grenadirski puk — komanda:

Vrhovine

I bat.:

operacija Gorjanci XI A.K.⁴

II bat.:

Otočac

III bat.:

Javornik

četa minobacača 81:

Brinje

prateća baterija:

Vrhovine

2. grenadirski puk — komanda:

Plaški

I bat.:

Josipdol

II bat.:

Lič. Jesenica

III. bat.: operacija Gorjanci XI A.K.

Četa minobacača 81:

Plaški

prateća baterija:

Plaški

XXI bat. minobacača 81:

Otočac

⁴ i ⁶ O toj operaciji vidi tom V, knj. 8, dok. br. 135, 160, 166, 171 i 174.

13. art. puk peš. divizije — komanda:	Otočac
I divizion:	Otočac
II divizion:	Brinje
III divizion:	Krašić
IV divizion:	Rijeka
54. zanatska četa:	Vrhovine
21. četa za transmisiju:	Vrhovine
26. odeljenje reflektora:	Vrhovine

Divizija »Lombardija«

Komanda:	Delnice
73. peš. puk — komanda:	operac. Gorjanci
I bat.:	Delnice
II bat.:	operac. Gorjanci
III bat.:	operac. Gorjanci
četa minobacača 81:	operac. Gorjanci
prateća baterija	operac. Gorjanci
74. peš. puk — komanda:	Ogulin
I bat.:	Ogulin
II bat.:	Modruš Potok
III bat.:	Ogulin
četa minobacača:	Ogulin
prateća baterija:	Ogulin
LXII bat. minobacača 81:	Delnice
57. četa topova 47/32:	Vrbovsko
57. art. puk. peš. div. — komanda:	Delnice
I divizion — komanda:	Delnice
II divizion — komanda:	Ogulin
III divizion — komanda:	Ogulin
357. baterija 20 mm (bez topova):	Kastav
137. legija cr. koš. — komanda:	Drenček
CXXXIV bat. cr. koš.:	H. Moravice
CXXXVII bat. cr. koš.:	Vrbovsko
134. mitr. četa cr. koš.:	Vrbovsko
37. zanatska četa:	Delnice
57. četa za transmisiju:	Delnice
66. odeljenje reflektora:	Delnice

Divizija »Re«

Komanda:	Gospic
1. peš. puk — komanda:	
I bat.:	Perusic
II bat.:	Perusic
III bat.:	Vrhovine
četa minobacača 81:	Lešće
prateća baterija:	Perusic
2. peš. puk — komanda:	Gospic
I bat.:	(XVIII A.K.)
II bat.:	Strmica
III bat.:	Brušane
četa minobacača 81:	Medak
prateća baterija:	Brušane
XIII bat. minobacača 81:	Gospic
13. četa topova 47/32:	Gospic
23. art. puk. peš. div. — komanda:	Otočac
I divizion:	Karlovac
II divizion:	Gospic
III divizion:	Gospic
baterija 20 mm (bez topova):	Otočac
75. legija cr. koš. — komanda:	Brinje
LXXV bat. cr. koš.:	Brinje
LXXVI bat. cr. koš.:	Žuta Lokva
75. mitr. četa cr. koš.:	Brinje
38. zanatska četa:	Gospic
13. četa za transmisiju:	Gospic
28. odeljenje reflektora:	Senj

1. brza divizija

Komanda:	Karlovac
12. konjički puk »Saluco« — komanda:	Jastrebarsko
I grupa eskadrona:	Karlovac
II grupa eskadrona:	Jastrebarsko
5. mitraljeski eskadron:	Jastrebarsko
14. konjički puk »Alesandrija«:	Karlovac
I grupa eskadrona:	Karlovac
II grupa eskadrona:	Karlovac
5. mitraljeski eskadron:	Karlovac

11. bersaljerski puk — k-da:	Foraci (Op. Gorjanci)
XV bat.: (XVIII A.K.)	Šibenik
XXVII bat.:	Krašić (Op. Gorjanci)
111. četa motociklista:	Foraci (Op. Gorjanci)
I grupa lakih tenkova »S. Đusto« (sa 4 odelj.) — K-da:	Karlovac
271. četa topova 47/32:	Karlovac
101. mešovita inžinjerijska četa:	Turanj

VI ARMJSKI KORPUS

Komanda: Dubrovnik

Trupe iz formacijskog sastava

VI mitraljeski bat.:	Crkvice
CVI " "	za pojačanje XVIII A.K.
6. art. grupacija arm. korps.:	Dubrovnik
LIV divizion 105/32:	Dubrovnik
LV " 105/32:	Mostar
LVI " 105/32:	za pojačanje XVIII A.K.
CXXVII " 149/13:	Bosanka
6. specijalna art. jedinica Arm. korps.:	Dubrovnik
95. četa radio-telegrafista:	Dubrovnik
97. " telegrafista:	Dubrovnik
98. četa telegrafista:	Dubrovnik
VI zanatski bat. — komanda:	Dubrovnik
9. pokretni golubarnik:	Dubrovnik
6. hemijska četa arm. korps.:	Srebrno

Trupe za pojačanje

Pešadija

CIII motorizovani mitr. bat.:	Konjic
4. bersaljerski puk — komanda:	Herceg-Novi
XXVI bat.:	Gruda
XXIX ":	Kameno
4. četa motociklista:	Cavtat
342. T.M. bat. bis. — komanda:	Mostar

Konjica

XX grupa »Savoja« — komanda: Zavala

Oklopne jedinice

II grupa lakih tenkova — komanda (4.
odelj.):

II bat. bacača plamena 4. puka oklopne
peš. (— 1 četa) — k-da:

Dubrovnik

Srebrno

Artiljerija

XVI divizion 149/35/3. art. puka Armije
— k-da:

XVII divizion 149/35/3. art. puka Armije
— k-da:

Klincj

Vrmac

Inžinjerija

VIII železničarski bat.:

Dubrovnik

VII minerski bat.:

Ploča

Divizija »Marke«

Komanda:

Dubrovnik

55. peš. puk — komanda:

Trebinje

I bat.:

Trebinje

II bat.:

Stolac

III bat.:

Hum

četa minobacača 81:

Trebinje

prateća baterija:

Trebinje

56. peš. puk — komanda:

Dubrovnik

I bat.:

Bosanka

II bat.:

Cavtat

III bat.:

Korčula

četa minobacača 81:

Brgat

prateća baterija:

Cavtat

XXXII bat. minobacača 81:

Trebinje

32. četa topova 47/32:

Dubrovnik

32. art. puk peš. div. — komanda:

Dubrovnik

I divizion:

Bileća

II divizion:

Dubrovnik

III divizion:

Trebinje

49. legija cr. koš. — komanda:

Bileća

XLIX bat.:

Bileća

XL bat.:

Bileća

49. mitraljeska četa:

Bileća

39. zanatska četa:

Dubrovnik

32. četa za transmisiju:

Dubrovnik

45. odeljenje reflektora:

Dubrovnik

Divizija »Mesina«

Komanda:	Metković
93. peš. puk — komanda:	Metković
I bat.:	Vrgorac
II bat.:	Čapljina
III bat.:	Ploča
četa minobacača 81:	Metković
prateća baterija 65/17:	Metković
94. peš. puk — komanda:	Rama
I bat.:	Rogotin
II bat.:	Rama
III bat.:	Rama
četa minobacača 81:	Rama
prateća baterija 65/17:	Rama
2. art. puk peš. div. — komanda:	Gruda
I divizion 100/17:	Metković
II divizion 75/27:	Igalo
III divizion 75/13:	Ploča
XVIII bat. minobacača 81:	Metković
118. divizijska četa topova 47/32:	Metković
118. legija cr. koš. — komanda:	Opuzen
CVIII bat. cr. koš.:	Gradac
CII bat. cr. koš.:	Čapljina
108. mitr. četa cr. koš.:	Gradac
48. zanatska četa:	Metković
18. četa za transmisiju:	Čapljina
22. odeljenje reflektora:	Metković

Divizija »Emilija«

Komanda:	Kotor
119. peš. puk — komanda:	Ledenice
I bat.:	Crkvice
II bat.:	Kotor
četa minobacača 81:	Ledenice
četa topova 47/32:	Ledenice
120. peš. puk — komanda:	Kumbor
I bat.:	Morinje
II bat.:	Crkvac
četa minobacača 81:	Crkvice
prateća baterija 47/32:	Risan
CCLV mitr. bat.:	Trojica
155. art. puk peš. div. — komanda:	Kotor
I divizion:	Ledenice

II divizion:	Lastva
CLV mešoviti inžinjerijski bat.:	Meljine
155. zanatska četa:	Meljine
155. četa za transmisiju:	Meljine

Divizija »Murđe«

Komanda:	Mostar
259 peš. puk — komanda:	Mostar
I bat.:	Jablanica
II bat.:	Siroki Brijeg
III bat.:	Rama
četa minobacača 81:	Mostar
prateća baterija 47/32:	Mostar
260 peš. puk — komanda:	Mostar
I bat.:	Nevesinje
II bat.:	Gacko
III bat.:	Čitluk
četa minobacača 81:	Nevesinje
prateća baterija 47/32:	Nevesinje
CLIV mitr. bat. (sa 3 čete):	Mostar
154. art. puk peš. div. — komanda:	Mostar
I divizion 100/17:	Mostar
II divizion 75/27:	Gacko
CLIV inženjerski bat.:	Mostar
154. zanatska četa:	Mostar
154. četa radio-telegrafista:	Mostar

XI ARMILJSKI KORPUS

Komanda:	Ljubljana
<i>Trupe iz formacijskog sastava</i>	
XI mitr. bat. — komanda:	Dobropolje
CXI mitr. bat. — komanda:	Črnomelj
VII zanatski bat.:	Vrhnička
79. četa telegrafista:	Ljubljana
85. četa telegrafista:	Šiška
107. četa radio-telegrafista:	Vič (Ljubljana)
15. pokretni golubarnik:	Udine
11. hemijska četa Arm. korps.:	Vrhnička

Granična straža — XI armijski korpus

XI grupacija gran. straže — komanda:	Logatec
--------------------------------------	---------

XXI zaštitni sektor

I bat. (sa 4 čete) — komanda:
 II bat. (sa 4 čete) — komanda:
 60. art. divizion — komanda (89. i 324. baterija bez oruđa):

Cerknica
 Borovnica
 Novo Mesto

XXII zaštitni sektor

I bat. (sa 4 čete) — komanda:
 II bat. (sa 4 čete) — komanda:
 50. art. divizion — komanda (87. i 88. baterija 75/27):
 56. art. divizion — komanda (161. baterija bez oruđa):

Logatec
 Logatec
 Logatec
 Rakek

XXIII zaštitni sektor

I bat. (sa 4 čete) — komanda:
 II bat. (sa 4 čete) — komanda:
 CX mitr. bat. (sa 4 čete) — komanda:
 646. samostalna mitr. četa:
 9. art. grupacija gran. straže — k-da:
 74. art. divizion — k-da (184. baterija bez oruđa):
 17. art. grupacija gran. straže — k-da:
 62. art. divizion — k-da (311—320. baterija 100/17):
 65. art. divizion — k-da (86—190. baterija bez topova):
 66. art. divizion — k-da:

Šmarje
 Rakek
 Logatec
 Rakek
 Logatec
 Logatec
 Rakek
 Rakek
 Novo Mesto
 Rakek

Trupe za pojačanje

Dopunske jedinice

II grenadirski bat.:

Šiška (Ljubljana)

Terit. mobilni bataljoni

221. T.M. bat.:
 239. T.M. bat.:
 248. T.M. bat.:

Notranje Gorice
 Višnja Gora
 Vič

Crne košulje

Grupacija cr. koš. »XXI Aprile« — k-da:
 2. legija cr. koš. — komanda:
 I bat.:
 II bat.:

Ljubljana
 Ljubljana
 Ljubljana
 Ljubljana

179. mitr. četa:	Ljubljana
IV brdski bat. cr. koš.:	Velike Lašče
VIII bat. cr. koš. »M«:	Velike Bloke
LXXXV bat. cr. koš. »M«:	Škofljica
LXXI/195. legije cr. koš.:	Škofljica
182. mitr. četa 195. legije cr. koš.:	Velike Lašče

Artiljerija

LXV divizion 152/13 3. art. grupacije Armije:	Ribnica
I divizion 10. art. grupacije Armije:	Moste (Ljubljana)
71. baterija 149/35/XXIV/10. art. grupacije Armije:	Ljubljana — Vič

Inžinjerija

IV bat. telegrafista ⁵ — komanda:	Fužine (Ljubljana)
VIII minerski bat. — komanda:	Logatec

Divizija »Mačerata« (»Macerata«)

Komanda:	Kočevje
121. peš. puk — komanda:	Kočevje
I bat.:	Kočevje
II bat.:	Ribnica
III bat.:	Kočevje
četa minobacača 81:	Kočevje
prateća baterija 47/32:	Ribnica
122. peš. puk — komanda:	Morava
I bat.:	Morava
II bat.:	Kočevska Reka
III bat.:	Petrina
četa minobacača 81:	Morava
prateća baterija 47/32:	Morava
153. četa topova 47/32:	Kočevje
153. art. puk:	Kočevje
I divizion 100/22:	Kočevje
II divizion 75/27:	Morava
CLIII mešoviti inženjerski bat.:	Kočevje

⁵ Verovatno greška. U dok. br. 18 stoji: »IV bat. za žičane veze (IV btg. teleferisti)«.

Divizija »Kačatori dele Alpi«

Komanda:

51. peš. puk — komanda

I bat.

II bat.

III „

četa minobacača 81

prateća baterija

52. peš. puk — komanda

I bat.

II bat.

III bat.

četa minobacača 81

prateća baterija

XXII bat. minobacača 81:

22. četa topova 47/32:

1. art. puk peš. div. — komanda:

I divizion:

II divizion:

III divizion:

105. legija cr. koš. — komanda:

CV bat.:

CIV bat.:

110. mitr. četa:

56. zanatska četa:

22. četa za transmisiju:

Grosuplje

Dejstva na
Gorjancima⁶

Breg
Laverca⁷

Grosuplje
Rakitna
Stična
Ljubljana

Videm Krka
Zagradec
Videm Krka
Videm Krka

Višnja Gora
Višnja Gora

Divizija »Izonco«

Komanda:

23. peš. puk — komanda:

I bat.:

II bat.:

III bat.:

četa minobacača 81:

prateća baterija:

24. peš. puk — komanda:

I bat.:

Novo Mesto

Črnomelj

Črnomelj

Semič

Metlika

Črnomelj

Črnomelj

Novo Mesto

Novo Mesto

⁷ Tako u originalu.

II bat.:	Novo Mesto
III bat.:	Novo Mesto
četa minobacača 81:	Novo Mesto
prateća baterija:	Novo Mesto
XIV bat. minobacača 81:	Št. Vid
6. art. puk — komanda:	Novo Mesto
I divizion:	Novo Mesto
II divizion:	Vavta Vas
III divizion:	Novo Mesto
314. baterija 20 mm (bez oruđa):	Novo Mesto
98. legija cr. koš. — komanda:	Trebnje
XCVIII bat.:	Trebnje
CXVII bat.:	Mokronog
98. mitr. četa:	Trebnje

XVIII ARMIJSKI KORPUS

Komanda: Split

Trupe iz formacijskog sastava

78. četa telegrafista:	Split
125. četa radio-telegrafista:	Split
18. hemijska četa Arm. korp.:	Solin
5. četa reflektora:	Split
<i>Artiljerija</i>	
60. art. grupacija Arm. korp. — k-da:	Split
mešoviti divizion »Tadini« — k-da:	Split
CIII divizion 75/27 — k-da:	Rogoznica

Trupe za pojačanje

XXXI/4 bers. puk: Vrlika
 CVI mitraljeski bat. — k-da: Split

Dopunske jedinice

I grenadirski dopunski bat.: Preko (o. Ugljan)

Terit. mobilne jedinice

156. T.M. puk:	Šibenik
157. T.M. puk:	Knin
211. T.M. bat. (sa 4 čete) — k-da:	Knin
228. T.M. bat. („ „ „) — k-da:	Zrmanja
220. „ „ („ „ „) — k-da:	Drniš
229. „ „ („ „ „) — k-da:	Gračac

Posadni bataljoni

VIII posadni bat.	— k-da (sa 4 čete):	Šibenik
X " "	— k-da (sa 3 čete):	Brač
XIII " "	— k-da (sa 4 čete):	Split

Obalske jedinice

XVII obalska brigada	— komanda:	Šibenik
159. obalski puk:		Supetar na Braču

Crne košulje

VII skvadristički bat. cr. koš.:	Šibenik
LXVIII " " " " :	Trogir
CXII " " " " »Tevere«:	Pirovac
CLXX " " " " »Vespri«:	Vodice
XXIX bat. cr. koš. »M«:	Split

Oklopne jedinice

I bat. 31. puka oklopne pešadije	— k-da:	Solin
motorizovana četa »Zara«:		Benkovac

Konjica

2. konjička grupacija prevedena u pešadiju	— k-da:	Split
XVII divizion »Saluco«	preveden u peš. — k-da:	Solin
XX divizion »Aosta«	preveden u peš. — k-da:	Primorski Dolac

Artillerija

LVI divizion 105/32/6. art. grupacije A.K.	Split
--	-------

Inžinerija

VI minerski bat.	— komanda:	Knin
II železničarski bat.	— k-da:	Knin
147. pomoćni golubarnik:		Split

Divizija »Bergamo«

Komanda:	Split
25. peš. puk — komanda:	Sinj
I bat.:	Sinj
II bat.:	Sinj

III bat.:	Split
četa minobacača 81:	Sinj
prateća baterija:	Sinj
26. peš. puk — komanda:	Zadvarje
I bat.:	Imotski
II bat.:	Zadvarje
III bat.:	Livno
četa minobacača 81:	Zadvarje
prateća baterija:	Zadvarje
XV bat. minobacača 81 — komanda:	Klis
15. četa topova 47/32:	Split
4. art. puk peš. div. — komanda:	Split
I divizion:	Sinj
II divizion:	Makarska
III divizion:	Omiš
89. legija cr. koš. — komanda:	Zadvarje
LXXXIX bat.:	Livno
XCVII bat.:	Zelevo
97. mitr. četa:	Klis
36. zanatska četa:	Split
15. četa za transmisiju:	Split
31. odeljenje reflektora:	Split

Divizija »Sasari«

Komanda:	Knin
151. peš. puk — komanda:	Split
I bat.:	Gračac
II bat.:	Zrmanja — Otrić
III bat.:	Gračac
četa minobacača 81:	Gračac
prateća baterija:	Gračac
152. peš. puk — komanda:	Knin
I bat.:	Vrlika
II bat.:	Paljevina
III bat.:	Knin
četa minobacača 81:	Knin
prateća baterija:	Knin
XII bat. minobacača 81:	Knin
12. četa topova 47/32:	Knin

34. art. puk peš. div. — komanda:	Knin
I divizion:	Knin
II divizion:	Knin
III divizion:	Gračac
73. legija cr. koš. — komanda:	Drniš
XLIV bat. cr. koš.:	Paljevina
LXXIII bat. cr. koš.:	Drniš
52. mitr. četa:	Drniš
34. zanatska četa:	Knin
12. četa za transmisiju:	Knin
27. odeljenje reflektora — komanda:	Knin

Divizija »Zara«

Komanda:	Zadar
291. peš. puk — komanda:	Šibenik
bat. »Diaz»:	Kistanje
bersaljerski bat. »Zara«:	Šibenik
mitraljeski bat.:	Ervenik
četa topova 47/32:	Đeđrske
292. peš. puk — komanda:	Benkovac
bat. »Kadorna« (»Cadorna«):	Zadar
bat. »Rizmondo« (»Rismondo«):	Benkovac
mitr. bat.:	Obrovac
četa topova 47/32:	Žegar
158. art. puk — komanda:	Zadar
divizion 100/17 »Ederle«:	Zadar
" 75/27 »Kjarle« (»Chiarle«):	Šibenik
III divizion 65/17:	Benkovac
185. baterija 20 mm:	Split
XXX mešoviti inžinjerijski bat.:	Zadar
185. zanatska četa:	Zadar

KOMANDA POZADINE

Terit.-mobilne i posadne jedinice

249. T.M. bat. — komanda (sa 4 čete):	Rijeka
II posadni bat. — komanda (sa 4 čete):	Rubeši
III posadni bat. — komanda (sa 3 čete):	Sušak
XVIII posadni bat. — komanda (sa 3 čete):	Prestane
V posadni bat. — komanda (sa 3 čete):	Split
XXXII posadni bat. — komanda (sa 3 čete):	Dubrovnik

BR. 118

DEPEŠA VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 1. NOVEMBRA 1942. VRHOVNOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA O KOLIČINI ORUŽJA ZAPLENJENOG OD STRANE PARTIZANA NA NJENOJ TERRITORIJI¹

HITNO

TELEGRAM VP 10, 1-X-1942 — XX

OD SUPERSLODE — OPERATIVNO
VRHOVNOJ KOMANDI

Pov. Rim — Supersloda 21731 96 1/XI/42 18,20

21731. ODGOVOR NA TELEGRAM BR. 24128/op.² OD 10. OKTOBRA 1942/XX.

SAOPŠTAVAM ZBIR ORUŽJA ZAPLENJENOG OD PARTIZANA NA PODRUČJU OVE KOMANDE U TOKU DEJSTAVA VOĐENIH OD POČETKA USTANKA DO 10. OKTOBRA TEK. GOD.: 2 HAUVICE [KAL.] 75/13, 6 TOPOVA [KAL.] 65/17, 2 MINOBACAČA [KAL.] 81, 18 MINOBACAČA [KAL.] 45, 58 MITRALJEZA, 155 PUŠKOMITRALJEZA, 2324 PUŠKE ILI KARABINA, 270 PIŠTOLJA, 80 BAJONETA, 30 BODEŽA.

GENERAL ROATA

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 2/7, k. 91.

² Redakcija ne raspolaže tim telegramom.

ZABELEŠKE PREFEKTURE ZADAR OD 14. NOVEMBRA
1942. O BROJU UHAPŠENOG STANOVNIŠTVA KOJE TREBA
INTERNIRATI NA O. MOLAT I O REKVIRIRANOJ STOCI¹

KR. PREFEKTURA ZADAR

Zadar, 14. novembar 1942—XXI

Situacija u vezi s ljudstvom uhvaćenim u toku pročešljavanja

1. — U Biogradu se nalazi 70 ljudi za koje vojne vlasti mole da se najhitnije preduzmu mera za njihovo interniranje na ostrvo Molat.

2. — U Vodicama se nalazi 425 ljudi, koji su došli iz Skradina.²

3. — U Betini je u toku pročešljavanja uhvaćeno 530 ljudi, od kojih je jutros većina ukrcana na brod i upućena na Molat.

Situacija u vezi sa stokom

Šibenik — 799 ovaca;

Pakoštane — 20 ovaca;

Pakoštane — 11 goveda;

Pakoštane — 3 konja;

Pakoštane — 2 svinje;

Kistanje — 450 ovaca, za koje nema stočne hrane.

Poverenik u Biogradu očekuje da sazna gde treba da uputi stoku koja je iz Pakoštana sprovedena u Biograd, stavljajući do znanja da karabinijerska stanica u Vrani ne može da primi drugu stoku.

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 22/3, k. 566.

² Ovo ljudstvo je uhapšeno 13. novembra u zoni između Dubrave, Konjevrata i r. Krke (tom V, knj. 9, dok. br. 164).

DOPIS VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 25. NOVEMBRA 1942. KOMANDANTIMA ARMIJSKIH KORPUSA O NOVOM RASPOREDU DELOVA ARMije¹

HITNO

VIŠA KOMANDA OR. SN.
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
(2. armija)

Predati u ruke.
VP 10, 25. novembra 1942—XXI

Upućen Vrhovnoj komandi dopisom 28811
od 7. 12. 42.²

Br. 23100 prot. — Op. str. pov.

PREDMET: Novi raspored Armije.

1 prilog.

EKSELENCIJAMA KOMANDANTIMA V, VI, XI i XVIII
ARM. KORPUSA
GENERALU INTENDANTU »SUPERSLODA«

i radi znanja:

GENERALU KOMANDANTU ARTILJERIJE
»SUPERSLODA«
GENERALU KOMANDANTU INŽINERIJE
»SUPERSLODA«
ADMIRALU KOMANDANTU VOJNO-POMORSKE KOMANDE DALMACIJE
GENERALU KOMANDANTU VAZDUHOPLOVSTVA »SUPERSLODA«
PUKOVNIKU RE³, ŠEFU ITALIJANSKE VOJNE MISIJE U HRVATSKOJ

Prilog
ispušten.

oooOooo

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 1/6, k. 209.

² Dopoljeno olovkom.

³ Dan Karlo Re (Gian Carlo Re)

Povodom i kao potvrda onog što je usmeno saopšteno na sastancima 22. i 23. o. m.⁴

I. — Čim se završe prebacivanja divizije »Granatijeri« i Prve brze divizije, koja su u toku, divizija »Sasari« će se vratiti u domovinu.

Usled pomenutog oduzimanja snaga i direktiva odozgo, koje menjaju ono što je predviđeno okružnicom 17880 od 31. avgusta o. g.⁵, armija će zauzeti nov raspored. On će se sastojati od **tri bloka** velikih jedinica:

— *severni blok* (XI i V arm. korpus), koji odgovara Sloveniji, teritorijama pripojenim Riječkoj oblasti i teritorijama koje su se nalazile na liniji Zdenčina — Tounj — Žuta Lokva — Senj i zapadno od nje, pored ostalih obalskih mesta južno od Senja, koja su sada okupirana, i susednih otoka;

centralni blok (XVIII armijski korpus), koji odgovara Dalmaciji kojoj su dodati »zid« Knin — Drniš — Klis i, do novog naredjenja, mesta Omiš i Zadvarje, pored susednih otoka;

— *južni blok*, koji odgovara sadašnjoj teritoriji koju drži VI armijski korpus.

II. — Pokreti za prelaženje od sadašnjeg na novi raspored i oni o kojima je reč u prilogu 1, koji su posledica zgušnjavanja snaga i smanjivanja okupirane teritorije, izvršiće se postepeno, *pre nego što nastupi zima*, zavisno od lokalne situacije, od smenjivanja o kome je reč u sledećem poglavlju i od prvostepene neophodnosti da se obezbedi železnički transport divizije »Sasari«. Posle transportovanja pomenute divizije i trupe V i XVIII armijskog korpusa, koje su sada dislocirane u oblasti pruge Ogulin — Knin i u susednim oblastima, takođe će, bez daljeg, zauzeti nov raspored.

III. — Teritorije koje mi evakuišemo najverovatnije će okupirati hrvatske trupe ili formacije MVAC. Zadržavam pravo za detaljna saopštenja u tom pogledu.

U svakom slučaju, najavljujem:

— da će pomenutim trupama i navedenim formacijama morati da budu predati odbrambeni uredaji sa odgovarajućim planovima za odbranu i eventualno, ukoli-

* Reč je o sastancima generala Roate s komandantima 6. i 18. armijskog korpusa (tom V, knj. 8, dok. br. 151).

⁵ Vidi dok. br. 94.

- ko se bude smatralo korisnim, i određeni odseci telefonskih linija (bez telefonskih aparata) i barake za stanovanje;
- među hrvatske trupe koje će okupirati mesta koja mi evakuišemo treba ubrajati i ona tri »domobranska« bataljona koji se pripremaju u Karlovcu, Oštarijama i Otočcu i bar dva od ustaških bataljona sa dislociranih u Karlovačkoj oblasti.

Koliko hrvatske trupe toliko i formacije MVAC, o kojima je govoreno ranije, koje su dislocirane ili treba da budu dislocirane u drugoj zoni, biće pod našom komandom (izuzimajući ustaške bataljone koji su već dislocirani u Livnu i Tomislav-Gradu, a koji će biti podređeni hrvatskim vlastima).

- IV. — Osnovni zadaci povereni armiji, o kojima je reč u pomenutoj okružnici 17800, ostaju nepromjenjeni i mogu se rezimirati na sledeći način:
- vojna odbrana i zaštita javnog poretku na anektiranim teritorijama (Slovenija — Riječka oblast — Dalmacija — Kotorska oblast);
 - zaštita glavnih komunikacija (a naročito petrolejskih železničkih pruga) i radnika i postrojenja Mostar — Ploče;
 - odbrana posada u najosetljivijim obalskim oblastima i na otocima.

- V. — Vodeći računa o većoj koncentraciji snaga koja će biti ostvarena novim rasporedom i predvidljivom povećanom jačinom i agresivnošću ustaničkih formacija, obrazovanje rezervi dobija naročit značaj.

Ovde u potpunosti važe odredbe izdate navedenom okružnicom (strana 9. i 10), podsećajući da svaka divizija treba da neprekidno bude u stanju da raspolaže svojom sopstvenom rezervom od 1 do 3 formacijska bataljona, opremljena odgovarajućim delovima artiljerije i službi, i spremna da krenu i operišu na prvi poziv, kako na teritoriji u svojoj nadležnosti tako i drugde.

Četvrti bersaljerski puk biće rezerva armije, sa dislokacijom koja će se kasnije utvrditi (dok ne ostaje na teritoriji XVIII armijskog korpusa).

- VI. — Prilikom prelaska od sadašnjeg na nov raspored, naročitu pažnju zaslužuju mere koje se odnose na izvlačenje ili ustupanje materijala i zaštita MVAC.

Što se tiče materijala, a naročito zaliha nagomilanih po garnizonima i barakama, neka važi kriterijum

da se izvuče sve što se izvući može, ustupajući ostatak hrvatskim trupama ili MVAC (vidi broj III).

U odnosu na *formacije* MVAC, treba po svaku cenu izbeći da one sebe smatraju prepuštene svojoj sudbinii, i da samim tim budu primorane pre ili kasnije da podlegnu pritisku ustanika ili da im se pridruže. Radi sprečavanja da se do toga stigne, neophodno je:

- bilo navesti ih da nas prate, eventualno s porodicama i sa svim onim što mogu da ponesu sa sobom, i dati im zatim mogućnost da se pristojno smeste na teritoriji koju mi držimo (pokreti i smeštaj bili bi od nas organizovani i kontrolisani);
- bilo ostaviti ih da okupiraju teritorije koje se nalaze na ivicama naše okupacije, omogućavajući im time da budu podržane našim oružjem.

VII. — U vezi sa gornjim neka mi se *najhitnije* saopšti:

- od strane intendanture, uz prethodni kontakt i dogovore s komandama armijskih korpusa, projekat transportovanja železnicom ili morskim putem koji se odnosi na premeštanje jedinica od armijskog korpusa armijskom korpusu (uključujući i diviziju »Sasaki»);
- od strane komandi armijskog korpusa:
 - a) — projekti za premeštanja jedinica koja se vrše redovnim putem od armijskog korpusa armijskom korpusu (uz prethodni dogovor istih);
 - b) — mesta i zone koje oni misle da puste da okupiraju MVAC (na ivicama i u unutrašnjosti teritorija okupiranih s naše strane);
 - c) — definitivni raspored koji će, kad se izvrše pokreti, zauzeti odgovarajuće velike jedinice, ojačane neformacijskim bataljonima koji bi im bili potrebni usled nove raspodele na teritoriji.

Potvrditi prijem teleprinterom, navodeći jedino broj ove okružnice.

GENERAL
NAZNAČENI KOMANDANT ARMije
Potpis M. Roata

Za tačnost prepisa:
BRIGADNI GENERAL
načelnik štaba
K.⁶ Primijeri

⁶ Clemente (Clemente)

Prilog 1 dopisu br. 23100, od 25. 11. 1942-XXI

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« (2. ARMIIJA)
— Operativno odeljenje —

Pokreti jedinica između armijskih korpusa

VELIKA JEDINICA	U S T U P A		P R I M A	
	Š t a	K o m e	Š t a	Od koga
V ARM. KORPUS	VI posadni bataljon 121. pešadijski puk (I i II bataljon) II bataljon XXVI sektora granične straže	VI arm. kor. } XI a. k.	I batalj. 31. tenkovsko- desantnog puka I batalj. 2. pešad. puka	XVIII a. k. XVIII a. k.
VI ARM. KORPUS			VI posadni bataljon 1 teritorijalno-mobilni bataljon	V a. k. XVIII a. k.
XI ARM. KORPUS			121. peš. puk (I i II bat.) II bat. XXVI sektora granične straže	} V a. k.
XVIII ARM. KORPUS	I bat. 2. pešad. puka I baralj. 31. tenkovsko-desan- tnog puka 1 teritorijalno-mobilni bat.	V a. k. V a. k. VI a. k.		

NAPOMENA :

1) — V A.K.:

- zameniče III bataljon 311. puka i LIV bataljon crnih košulja, za zaštitu pruge u predelu Karlovca, 3. divizionom konjice pretvorene u pešadiju, sada na zaštititi pruge između Josipdola i Lovinca, određujući ih na odseke Ždenčina—Karlovac, Karlovac—Ogulin, Karlovac—Metlika;
- vratice V grupaciju granične straže I bataljon XXV sektora granične straže, zadražavajući komandu nad III bataljonom 311. pešadijskog puka;
- usmeriće više na otoke jedinice određene za obalsku odbranu, održavajući i na obali sadašnje detašmane južno od Sv. Jurja, i pojačavajući ih ako je potrebno.

2) — VI A.K.:

- odrediće za obalsku odbranu VI posadni bataljon, koji je bio u sastavu V a.k., i teritorijalno-mobilni bataljon koji je bio u sastavu XVII a.k., koji je sada na zaštititi pruge između Lovinca i Knina, tako da se pomenuta obalska odbrana stalno obezbeđuje od strane sledećeg minimuma snaga (ne uzimajući u obzir pokretne jedinice eventualnog pojačanja):
 - 1 bataljon između poluostrva Pelješca i ostrva Korčule;
 - 1 bataljon na ostrvima i dubrovačkoj obali i na Lastovu. Ostaje obalska odbrana u zoni Ploče od strane teritorijalno-mobilnog bataljona divizije »Mesina«.

3) — XI A.K.:

- odrediće za zaštitu pruga II. bataljon XXVI sektora granične straže.

4) — XVIII A.K.:

- odrediće za obalsku odbranu dva od tri teritorijalno-mobilna bataljona koji su sada upotrebljeni za zaštitu pruge između Lovinca i Knina (eventualno pojačane jednim posadnim bataljonom), tako da ista obalska odbrana bude stalno obezbeđena sledećim minimumom snaga (ne uzimajući u obzir mobilne jedinice eventualnog pojačanja):
 - 1 bataljon u spoljnem pojusu zadarskih otoka (od Premude do Žirja, uključno);
 - bataljon u predelu Sibenika — rta Planka i ostrva koja su nasuprot (od Murtera, uključno, do Šolte, isključno);
 - 1 bataljon na ostrvima Šolta, Brač, Hvar i Vis.

**IZVEŠTAJ KOMANDE 5. ARMIIJSKOG KORPUSA OD 25.
NOVEMBRA 1942. O REZULTATIMA OPERACIJA NA PO-
DRUČJU VELIKE KAPELE I U LICI¹**

TELEGRAM

Dostavljeno: 25/11/1942—XXI u 10,30 č
Primljeno: 25/11/1942—XXI u 11,50 č

**VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«**

Operativno odeljenje

Br. 23147

Primljeno: 25. novembar 1942—XXI

KOMANDA V ARMIIJSKOG KORPUSA

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA

»SLOVENIJA—DALMACIJA«

Operativnom odeljenju

Br. 14683/op.

U vezi s telefonskim traženjem.

U operacijama na Velikoj Kapeli,² značajnom centru partizanskih formacija i bazi za neprijateljska dejstva protiv željezničke pruge, obalskog puta i puta Vratnik—Žuta Lokva—Otočac—Vrhovine, koje su počele 18. septembra, učestvovale su divizije »Granatijeri«, »Lombardija« i »Re«, pored 11. bersaljerskog puka i delova ojačanja.

Operativne jedinice koje su krenule s polaznih položaja Mrkopalj—Gomirje—Ogulin prema severu, Oštarije—Plaški prema istoku i Brinje—Prokike prema jugu, koncentričnim dejstvom, stigle su na područje Jasenak—Krakar i Drežnica.

Slab otpor pružali su izolovani manji ustanički delovi, jer su glavne ustaničke formacije ranije napustile ovo područje.³

¹ Snimak originala depeše (pisane na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 58/265—267.

² Vidi dok. br. 101; tom V, knj. 7, dok. br. 99.

³ Na području obuhvaćenom operacijama nalazila su se samo tri bataljona 1. odreda (1. primorsko-goranskog NOP odreda) 5. operativne zone Hrvatske. Prva hrvatska NOU brigada, 1. proleterski NOU bataljon Hrvatske i 1. i 2. bataljon 1. primorsko-goranskog NOP odreda prebačeni su s tog područja na teritoriju 1. operativne zone (tom V, knj. 7, dok. br. 99; knj. 8, dok. br. 12 i 71).

Značajni rezultati su postignuti uništavanjem logističkih postrojenja partizana; pored toga, zadat im je jak moralni udarac izbacivanjem s područja koja su smatrali bezbednim i na kojima su nameravali da prezime.⁴

Operacije na području Velike Kapele prekinute su 29. septembra, pošto je primećeno značajno koncentrisanje partizana u Lici, tačnije na području D. i G. Kosinja (Senj, XA—FX—XR—FV).⁵ Dok su tri bataljona divizije »Lombardija« i dva bataljona crnih košulja upućeni prema severu radi stavljanja na raspolažanje XI armijskom korpusu za druge operacije,⁶ jedinice divizije »Re« i »Granatijeri« hitno su se prebacile na polazne položaje za operacije u Lici. Ove operacije su imale karakter gonjenja ustaničkih formacija koje su se povlačile prema jugu. Povlačenje neprijatelja nisu, kao što je bilo naređeno, ozbiljnije ometala hrvatska uporišta iz rejona Pazarišta (Senj, XR—XT—FP), čiji je zadatak bio da zadrže partizanske formacije, već su 1. oktobra ova uporišta savladana.⁷

Uprkos tome, jake partizanske jedinice su 5. oktobra sustignute i uništene u rejonu Zamrštena (Senj, XR—FV) i 6. oktobra južno od Kosinja.⁸

Kao što se saznao iz nađenih dokumenata, partizani su bili odlučili da pruže otpor na ovom području i u tom cilju su organizovali uzastopne linije otpora. Samo odlučno dejstvo naših kolona ih je iznenadilo i nateralo da se odluče na povlačenje.

Druga jaka partizanska formacija pretrpela je 8. oktobra značajne gubitke i u rejonu Čitluka (Novi Grad, LI—FG) od naših bataljona koji su se hitno sručili na neprijatelja.⁹

⁴ Opširnije o rezultatima tih operacija vidi dok. br. 106 i 126; tom V, knj. 7, dok. br. 116; knj. 8, dok. br. 12, 37, 71, 10 i 112).

⁵ Vidi tom V, knj. 7, lok. br. 114: zapovest komande 5. armijskog korpusa od 29. septembra 1942. za operacije u Lici.

⁶ Odnosi se na operacije na području gornjeg i srednjeg toka r. Kupe (tom V, knj. 8, dok. br. 120).

⁷ Prvog oktobra je otpočeo dvodnevni napad jedinica 1. i 2. hrvatske NOU brigade na ustaške posade u selima Klancu (Klanac Pazarište), Kaluđerovcu, Podastraniji i Aleksincu (kod Gospića). Mesta su zauzeta, ali je neprijatelj uspeo da glavne snage izvuče, uz gubitke od 33 poginula. Brigade su imale 3 mrtva i 14 ranjenih (tom V, knj. 8, dok. br. 3, 6, 17, 37 i 105).

⁸ U rejonu G. i D. Kosinja neprijatelj se sukobio sa 4. ličkim NOP odredom i 2. i 3. bataljonom 2. hrvatske NOU brigade. Prema izveštaju Štaba 2. brigade od 12. oktobra 1942. Štabu 1. operativne zone, u borbama kod Kosinja partizanske jedinice nisu imale nikakvih gubitaka (tom V, knj. 8, dok. br. 38).

⁹ Italijanske snage, ustaše i četnici iz s. Metka i s. Raduča napale su na položaje 9. hrvatske NO brigade kod s. Papuče i s. Kruškovca (kod Gospića). Prema izveštaju Štaba brigade od 10. oktobra 1942. Štabu 1. operativne zone Hrvatske, brigada je imala dva lakše ranjena borca (tom V, knj. 8, dok. br. 32).

Posle završetka operacija, koje su prekinute 12. oktobra, naše jedinice su od ustaničkih formacija očistile područje zapadno od železničke pruge, proteravši ih u pravcu istoka, i zauzele raspored frontom prema istoku radi preuzimanja eventualnih dejstava prema Korenici. Međutim, ova dejstva nisu preduzeta zbog odustajanja hrvatskih jedinica.¹⁰

U celom operativnom ciklusu partizanima su zadati sledeći gubici: pогинула 564, од тога прроверена 264; предало се 49; интернирано 2610 цивила.¹¹ Систематски су уништена села у централном делу проћешљаног подручја, од којих су значајна села у котлинама Јасенак — Дрењница — Гостово Полje — Тушевић — Водоточ. Поред тога, уништена су 46 логора, 3 складишта животних намирница и две болнице. Запленjено је неколико аутоматских оруђа, 188 пушака, 23 пиштола, неколико стотина руčних бомби, 35 бактерија, 100 kg експлозива, 12 пакета јелатина, 70 мина за минобаци 81 mm и разни други материјал, међу којим 1 аутомобил, 2 мотоцикли, 2 бицикли, 100 шлемова и велики број уређаја за рушење жељезничке пруге. Прикупљено је 112 коња, 810 говеда, 250 овaca, поред 550 kvintala жitarica и 500 kvintala krompira.

Наши губичи: погинуло 3 официра и 55 војника; ранјено 5 официра и 94 војника; нестало 5 војника.

General Koturi

¹⁰ Odnosi se na ustaško-domobranske jedinice.

¹¹ Prema izveštaju Штаба 5. operativne zone od 4. oktobra 1942. Главном штабу NOP odreda Hrvatske, највеће губитке у toku neprijateljskih operacija na području Velike Kapele »је претрпео баталјон »Матија Губец« којега су прогонили и htjeli natjerati u obruc. On je имао око 25 mrtvih... Народа из Јасенка и Врела се mnogo предalo, а i пohvatano. Vrelo se cijelo предalo, dok od partizana nije нико« (том V, knj. 8, dok. br. 12).

Operacije neprijateljskih jedinica u Lici zavrшene су потпуним неуспехом. Jedinice 1. i 2. hrvatske NOU brigade, 4. ličkog NOP odreda i 9. hrvatske NO brigade izbegle su udare neprijatelja претрпевши губитке од само 2 лакше ранјена борца (том V, knj. 8, dok. br. 62: извештај 1. operativne zone od 20. oktobra 1942. Главном штабу NOP odreda Hrvatske).

**IZVEŠTAJ KOMANDANTA 18. ARMIIJSKOG KORPUSA OD
25. NOVEMBRA 1942. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA« O NOVOM RAZMEŠTAJU
POTČINJENIH JEDINICA¹**

Teleprinterom šifrovano

OD OSAMNAESTOG ARMIIJSKOG KORPUSA

KOMANDI SUPERSLODA

Br. 13136/op.

VISA KOM. OR. SN. »SLOV.—DALM.«
OPERATIVNO ODELJENJE

Br. 23214
Prispelo 26. 11. 42.

25. novembra 1942.

Nova granica okupacije² mojeg armijskog korpusa: Zrmanja — Pađene — Knin — Drniš — Kladnjice — Klis — Novica — Stobreč.

Granice sektora Zadar: Obrovac — Pađene — Politička granica do reke Čikole . . . Lišane — isključno Pirovac.

Snage: 2 bataljona skvadrista u Kistanju; komanda 292. pešadijskog puka i 1 bataljon u Benkovcu, jedan bataljon u Obrovcu i jedan bataljon u Žegaru; komanda 291. pešadijskog puka i jedan bataljon u Erveniku i jedan bataljon u Pađenima; jedan bataljon skvadrista u Biogradu na moru.

I dopunski bataljon i jedan teritorijalno-mobilni bataljon na Zadarskim ostrvima.

Granice Prve brze divizije: na zapadu i severu graniči sa divizijom »Zara«, od Čikole graniči sa divizijom »Bergamo« duž linije: politička granica Čikola — Perković uključno i granice provincije Zadar — Perković — Rogoznica isključno, s komandom divizije i pukom »Saluco« i 8. posadnim bataljonom u Šibeniku; ispostava komande divizije (vice comando divisione) i jedan bataljon skvadrista u Vodicama; puk »Alesandria« u zoni Skradin — Šibenik.

Sektor »Bergamo«: ostala zona okupacije s komandom divizije i 29. bataljonom »M« i 13. posadnim bataljonom u Splitu; komanda divizijske pešadije i II bersaljerski i bataljon bersaljera biciklista iz »Zara« u Kninu; 89. crnokošuljaška legija u Dr-

¹ Prepis depeše (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 6/1, k. 260.

² Vidi dqq. br. 120.

nišu; komanda 26. pešadijskog puka i jedan bataljon u Trogiru; jedan bataljon u Kaštelima i Kozjaku; jedan bataljon u Kladrnjicama; komanda 25. pešadijskog puka i jedan bataljon u Omišu, jedan bataljon u Klisu; jedan teritorijalno-mobilni bataljon u Rogoznici a i na Splitskim ostrvima; 10. posadni bataljon s jednom posadnom četom na Braču i Hvaru.

Naoružana rezerva: 4. puk bersaljera u Splitu.

Naknadno ćemo dostaviti predloge u pogledu evakuacije Zadvarja.

GENERAL SPIGO

Komanda Superslode

26. novembra 1942/XXI

Dešifrovao: poručnik Biasi — Fortina

OKRUŽNICA MINISTARSTVA RATA OD 30. NOVEMBRA
1942. DA SE BEZ PRETHODNOG ODOBRENJA NE PUŠTAJU
NA ODSUSTVO VOJNICI SLOVENSKOG POREKLA IZ JU-
LIJSKE KRAJINE¹

MG/kopija
Br. 74000 prot.
51. 1. 5.

Ministarstvo rata
Kabinet — Rim, 30. novembra 1942—XXI

Predmet: odsustva za Julinsku krajину (Venezia Giulia)

..... Adrese

Ovom Ministarstvu je javljeno da neprestano dolaze na od-
sustvo u mesta Julijanske krajine vojnici slovenskog porekla i imena
za koje nije dato prethodno odobrenje propisano raspisom br.
59480/51. 1. 5. od 21. septembra t.g.²

Ovaj propust izaziva suvišnu prepisku lokalnih teritorijal-
nih vlasti i katkada nameće vojnicima da se odmah vrate u
jedinicu čime im se daje povod da se u njih sumnja.

Da bi se izbegle ove nezgode, mole se komande u naslovu
da naredi da se svi upoznaju s prepisima izdatim o ovome pi-
tanju, a naročito s raspisom 59480/51. 1. 5. od 23. septembra, i da
im se napomene da je naređeno da se ovome Ministarstvu do-
stave, radi odgovarajućeg postupka, sve ustanove i jedinice koje
propuste da se pridržavaju ovih propisa.

Državni podsekretar
potpisani Skuero [Scuero]³

¹ Prepis dokumenta (pisan na mašini i dostavljen 2. bataljonu 151. pešadijskog puka divizije »Sasari«) u AVII, reg. br. 15/4, k. 654.

² Redakcija ne raspolaze tim raspisom.

³ Antonio

**IZVEŠTAJ KOMANDE KARABINIJERA DALMACIJE OD 30.
NOVEMBRA 1942. GUBERNATORATU DALMACIJE O NO-
VOJ ORGANIZACIJI KARABINIJERSKIH KOMANDI DI-
SLOCIRANIH NA TERITORIJI SPLITA I ZADRA¹**

KOMANDA KR. KARABINIJERA DALMACIJE
KOMANDNO ODELJENJE

Br. 706/14 protok. VP 141, 30. novembar 1942—XXI

Predmet: Nova organizacija kr. karabinijera u Dalmaciji.

GUVERNATORATU DALMACIJE — KABINETU	Zadar
GUVERNATORATU DALMACIJE — OPŠTOJ	
UPRAVI POLICIJE	Zadar
KOMANDI PEŠADIJSKE DIVIZIJE »ZARA« (158)	VP 141
VOJNOM TUŽIOCU PRI SPECIJALNOM SUDU	
ZA DALMACIJU	Zadar
i radi znanja:	
GUVERNATORATU DALMACIJE — VOJNOM	
KABINETU	Zadar
GUVERNATORATU DALMACIJE — POSEBNOM	
SEKRETARIJATU	Zadar
KOMANDI XVIII ARMJSKOG KORPUSA —	
ODELJENJU NAČELNIKA ŠTABA	VP 118

S obzirom na novonastale potrebe na teritorijama provincija Zadar i Split, a u vezi s primljenim narednjima od ekselencije guvernera i u saglasnosti s komandom pešadijske divizije »Zara« (158), izvršio sam novu organizaciju karabinijerskih komandi dislociranih u dvema pomenutim provincijama.

Pobrinuo sam se da na čelo karabinijera dislociranih u svakom pojedinom sektoru postavim po jednog višeg oficira, i, dok se za provinciju Split cela odgovarajuća nadležna teritorija identificuje s teritorijom već ranije određene grupe Split, dotle sam za provinciju Zadar, s obzirom na veličinu teritorije i postojeća dva sektora (Zadar i Šibenik), u interesu službe, smatrao celis-hodnjim da razdvojim grupu Zadar, inače veoma glomaznu, na dve grupe, i da jednu od njih postavim u Šibeniku, pod koman-

¹ Original (pisan na mašini) u AVII, reg. br. 5/2, k. 563.

dom potpukovnika Sestili Gvaltijerija (Sestilli Gualtiero), koji se odranije nalazi u mestu kao komandant 16. bataljona.

U tom cilju grupa Zadar će se sastojati od četa u Zadru, Preku i Benkovcu, a grupa Šibenik od dve čete u pomenutom mestu (jedna unutrašnja i jedna spoljna) i jedne čete u Kistanju.

Grupama Šibenik i Zadar izdata su detaljna naređenja kako bi se obezbedilo njihovo savršeno funkcionisanje u odnosu na odgovarajuće prefekture i kvesture.

Nova organizacija stupa na snagu 1. decembra o.g., i vidi se iz priloženih pregleda koji se odnose na podelu raznih komandi, kao i iz odgovarajuće šeme (dostaviće se naknadno).

Komande koje još nisu obrazovane, a naznačene su crvenom tačkom, formiraće se po meri koju će omogućiti raspoloživost snaga i čim stigne tražena popuna.

Komandant
kr. karabinijera Dalmacije
M. P. pukovnik Đuzepe Buti
 [Giuseppe Buttì]
 Buti

Guvernatorat Dalmacije
Vojni kabinet
Primljeno: 7. 12. 1942—XXI
Br. protok. 5213

	Neposredno	Glavna stanica Split
Četa Split	Vod Split	Stanica pristanište Stanica Veli Varoš Stanica Manuš ● Stanica Bačvice Stanica Sustipan Stanica Arsenal Stalna ispostava Marjan Kontrol. ispostava Stobreč Kontrol. ispostava Žrnovnica
Grupa Split	Vod Solin	Stanica Solin Stanica Vranjic Stanica Kaštel-Sućurac Stanica Kastel Vitturi ² Kontrol. ispostava Klis
Četa Trogir	Neposredan vod	Stanica Trogir Stanica Vel. Okrug (ostrvo Čiovo) Stanica Slatine (ostrvo Čiovo)
	Vod Trogir	Stanica Kaštel Stari Stanica Marina Stanica Labin Stanica Drvenik (ostrvo Drvenik) Kontrol. ispostava Kaštel Stari
	Vod Vis	Stanica Vis Stanica Komiža Stanica Grohote Stanica G. Selo Stanica Biševo (ostrvo Biševo) ●
	Vod Korčula	Stanica Korčula Stanica Lumbarda Stanica Račište Stanica Blato Stanica Čara Stanica Brna Stanica Vela Luka Stanica Polače Stanica Maranovići
		M. P.

● Komande koje treba formirati

² Verovatno: Kambelovac.

Grupa Šibenik	Uнутрашња ћета Šibenik	Neposredan vod	Glavna stanica Šibenik Stanica Šibenik — jug Stalna ispostava — želj. prist. Šibenik
	Uнутрашња ћета Šibenik	Unutrašnji vod	Stanica Mandalina Stanica Lozovac Kontrolna ispostava Petrović Stanica Perković Kontrol. ispostava Perković Stanica Vrpolje ●
Špoljna ћета Šibenik	Neposredan vod	Stanica Zlarin Stalna ispostava Šepurine Stanica Žaton — Šibenski	
	Spoljni vod	Stanica Krapanj Stanica Primošten Stanica Rogoznica Stanica Kruševo ●	
Ćeta Kistanje	Vod Vodice	Stanica Vodice Stanica M. Čista Stanica Gaćelezi Stanica Murter (ostrvo Murter) Stanica Tijesno Stanica Jezera	
	Neposredan vod	Stanica Kistanje Kontrol. postava Radučić	
Vod Kistanje	Vod Kistanje	Kontrol. ispostava Mokropolje Kontrol. ispostava G. Ervenik ● Stalna ispostava Rudnik Ervenik Stalna ispostava Biovičino Selo Stanica Bijelina Stanica Đevrske	
	Vod Skradin	Stanica Skradin Stanica Bribirske Mostine Stanica Rupe Kontrol. ispostava Roški Slap	

● Komande које треба формирати

M. P.

		Stanica Zadar
Neposredan vod		Stanica Brodarica Stalna ispustava Diklo Stanica Borgeric Stalna ispustava Sv. Jelena Stanica Lastovo
Četa Zadar	Vod Zadar	Stanica Peterčane Stanica Nin Stanica Ražanac Stanica Murvica Blok Murvica Stanica Gospa od Rovere Stanica Bokanjac Kontrol. ispustava Bokanjac Stanica Vir (ostrvo Vir) Stanica Vrsi ● Stanica Polešnik ●
Grupa Zadar	Vod Smilčić	Stanica Smilčić Stanica Vinjerac Stanica Zemunik Stanica Sukošan Stanica Novi Grad Stanica Posedarje Stalna ispustava Pregradi
Četa Preko	Neposredan vod	Stanica Preko Stanica Kukljica Stalna ispustava ostrvo Ošljak
	Vod Uljan	Stanica Uljan (ostrvo Uljan) Stanica Pašman (ostrvo Pašman) Stanica Sali } (Dugi otok) Stanica Božava } Stanica Iž (ostrvo Iž)
	Vod Molat	Stanica Molat (ostrvo Molat) Stalna ispustava u konc. log. (o. Molat) Stanica Ist (ostrvo Ist) Stanica Olib (o. Olib) Stanica Silba (o. Silba) Stanica Premuda (o. Premuda)

● Komande koje treba formirati

M. P.

	Stanica Benkovac
Neposredan vod	Stanica Lisčić Stanica Morpolača Stanica Polača Stanica Stankovci
	Stanica Biograd
	Stanica Lišane
	Stanica Gorica
Vod Biograd	Stanica Polj. dobro Vransko jezero Stanica Vrana Stanica Pakoštane Stanica Drage Stanica Banjevci Stanica Filipjakov
	Stanica Obrovac
	Stanica Karin
	Stanica Bilišane
	Stanica Žegar
	Stanica Zelengrad
Vod Obrovac	Stanica Rodaljice Kontrol. ispostava Obrovac Stalna ispostava Kruševo

M. P.

BR. 125

**OKRUŽNICA BR. 3 C VIŠE KOMANDE ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA« OD 1. DECEMBRA 1942. O
NAČINU BORBE PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA I O
POSTUPKU SA STANOVNIŠTVOM¹**

POVERLJIVO

**VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«
(2. ARMIIA)**

CIRKULAR BR. 3 C

*Raspodela do komandanata
bataljona i do odgovarajuće
jedinice ili ustanove*

1. decembra 1942—XXI

S A D R Ž A J

— Uvod str. 11²

PREDGOVOR

— OSNOVNI POJMOVI str. 13

PRVI DEO

— OBAVEŠTAJNA SLUŽBA str. 21

DRUGI DEO

MERE ZA OBEZBEDENJE I ZAŠTITU

— Glava I — Organizacija kretanja i slično	str. 33
— Glava II — Mere opreznosti prema stanovništvu	str. 34
— Glava III — Zaštita pruga (»P.F.«) ³	str. 35
— Glava IV — Zaštita obale	str. 36
— Glava V — Zaštita veštačkih objekata na putu i slično	str. 38

¹ Jedan primerak okružnice (odštampan i povezan kao knjižica) u AVIII, reg. br. 2/1, k. 93.

² Oznake stranica su date prema originalu okružnice.

³ i ⁴ P. F. — protezione delle ferrovie (zaštita pruga).

— Glava VI — Zaštita vojnih zgrada, slagališta i slično	str. 38
— Glava VII — Naređenja — Sporazumi s političkim vlastima — Saopštenja	str. 39
— Glava VIII — Ljudstvo za vršenje službe obezbeđenja i zaštite	str. 40
— Glava IX — Dužnosti ljudstva određenog za službu obezbeđenja i zaštite	str. 42
— Glava X — Držanje svih vojnih lica sa gledišta obezbeđenja	str. 46

TREĆI DEO

ORGANIZACIJA TERITORIJA I GARNIZONA

— Glava I — Opšti pojmovi	str. 49
— Glava II — Zadatak i sastav garnizona	str. 51
— Glava II — Zadatak i sastav garnizona	str. 51
— Glava III — Odbrambeno uređenje garnizona	str. 53
— Otporne tačke	str. 57
— Blokadna mesta	str. 59
— Razno	str. 61
— Odbrambeni sektori	str. 61
— Zgrade pripremljene za odbranu	str. 62
— Organizovanje odbrane između susednih, odnosno obližnjih zgrada	str. 63
— Obilazni put	str. 64
— Osvetljavanje terena	str. 66
— Pozadinske rezerve	str. 66
— Mesta za snabdevanje putem aviona	str. 67
— Glava IV — Garnizonske trupe	str. 68
— Jedinice za odbranu	str. 68
— Mobilne jedinice	str. 72
— Jedinice i službe koje se nalaze u garnizonima ali ne čine njihov sastavni deo	str. 73
— Glava V — Plan odbrane garnizona	str. 74
— Glava VI — Unutrašnje službe u garnizonu	str. 77
— Glava VII — Mobilne rezerve	str. 78
— Glava VIII — Razne trupe i delovi:	
— Trupe određene za »P.F.« ⁴	str. 80
— Trupe određene za obalsku odbranu	str. 82
— Protivavionska odbrana	str. 83
— Mornarica	str. 84
— Avijacija	str. 85
— Rasute jedinice i grupe	str. 86
— Hrvatske trupe	str. 87
— M.V.A.C. (Antikomunistička dobrovoljačka milicija)	str. 88

— Napomena za gore razmotrène fortifikacijske radove	str. 90
— Glava IX — »Defanzivni frontovi«	str. 92

ČETVRTI DEO

OPERACIJE

— Br. 149—154 (Predgovor)	str. 95
— Glava I — Sredina u kojoj radi protivnik i osobine njegove akcije	str. 97
— Glava II — Sredina u kojoj mi dejstvujemo i potrebe koje iz toga proizilaze	str. 101
— Glava III — Kako treba da dejstvuju naše jedinice	
— Izviđanje	str. 102
— Obezbeđenje na maršu i stajaju	str. 103
— Borba	str. 108
— Glavni oblici ofanzivnih akcija	str. 111
— Defanzivna akcija	str. 117
— Glava IV — Auto-kolone i železnički transporti:	
— Opšti podaci o auto-kolonama	str. 120
— Pratnje auto-kolona	str. 123
— Zaštita auto-kolona	str. 125
— Odbrana auto-kolona	str. 129
— Kolone za snabdevanje i slične koje se kreću peške	str. 132
— Železnički transporti	str. 133
— Glava V — Veze	str. 135

PETI DEO

POSTUPAK KOJI SEIMA PRIMENITI PREMA STANOVNISTVU I PREMA PARTIZANIMA U TOKU OPERACIJA

— Stanovništvo	str. 139
— Zgrade i sela	str. 140
— Imovina	str. 141
— Hrvatski savetodavci	str. 142
— Partizani	str. 143
— Napomena	str. 143

PRILOZI⁵

— Prilog 1 — Stav »Spreman za lov«	str. 147
— Prilog 2 — Mesta za snabdevanje putem aviona	str. 151

⁵ i ⁷ Zbog njihove preopširnosti i manjeg značaja redakcija ih ne stampa.

— Prilog 3 — Primer »plana odbrane jednog garnizona«	str. 159
— Prilog 4 — Primeri raznih tipova fortifikacijskih objekata	str. 173
— Prilog 5 — Izvod iz raspisa Generalštaba Kr. kopnene vojske o marševanju	str. 183
— Prilog 6 — Prepoznavanje garnizona itd. od strane aviona	str. 191
— Prilog 7 — »Znaci za hitnost«	str. 195

**VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA«**

(2. ARMIJA)

VP 10, 1. decembar 1942—XX

C I R K U L A R BR. 3 C

- Cirkular br. 3 C, od 1. marta 1942⁶—XX, menja se ovim novim izdanjem.
- On potvrđuje u suštini prethodni.
Unosi u njega izvesne izmene detalja.
Dopunjuje ga zasebno ranije izdatim odredbama kao i izvensim novim, koje odgovaraju iskustvima i konstatacijama stečenim u intenzivnom operativnom periodu tokom leta i jeseni.
- Cirkural obuhvata sledeće:
 - **Predgovor:** Osnovni pojmovi.
 - **I deo:** Obaveštajna služba.
 - **II deo:** Mere za obezbeđenje i zaštitu.
 - **III deo:** Organizacija teritorije i garnizona.
 - **IV deo:** Operacije.
 - **V deo:** Postupak koji se ima primeniti prema stanovništvu i prema partizanima u toku operacija.
 - **Prilozi.**⁷

—oOo—

⁶ Dokumenat je izvodno štampan u tomu VI, knj. 2, dok. br. 145.

P R E D G O V O R
O S N O V N I P O J M O V I

Starešine armije moraju stalno imati na umu 10 sledećih tačaka:

Tačka I: ARMIIA JE U PUNOM RATU.

- Ona se ne bori protiv lokalnih i nezavisnih bandi, već protiv jednog protivnika koji namerava da stvori »jedinstveni front«, u zamenu za ovu jugoslovensku vojsku koju je ova Armija u aprilu 41. slavno pobedila.
- Rat koji se vodi na Balkanu je isti onaj koji se vodi u Rusiji, u Severnoj Africi, itd.
- Ovo zahteva:
 - *ratni mentalitet*;
 - odbacivanje negativnih osobina sažetih u jednoj rečenici »*dobar Italijan*«;
 - »*čvrstinu*«.

Tačka II: OBAVEŠTAJNA SLUŽBA MORA BITI NAROČITO AKTIVNA I RAŠIRENA.

- Ovo zbog specijalnih osobina borbe u kojoj je Armija angažovana.
- »Tehničkoj« obaveštajnoj službi ima se pridružiti — svačija — stalna zainteresovanost za sve ono što se događa okolo i u blizini, i savršeno poznavanje sredine.
- »Informativna iznenađenja« nisu dopuštena.

Tačka III: TAJNA SE MORA ČUVATI PO SVAKU CENU.

- Saživljavanje sa stanovništvom koje je u osnovi za nas, ili je neutralno, i još ako je na izgled gostoprimaljivo, navodi »dobrog« Italijana da se poveri prvom na koga nađe.
- Međutim, neophodno je biti nepoverljiv prema svakome, a dok se ne dobije neoboriv dokaz o protivnom — naročito prema onima koji se predstavljaju kao preterano naklonjeni nama i koji pokušavaju da zadobiju naše prijateljstvo.

Tačka IV: VELIKI I MALI GARNIZONI MORAJU BITI SOLIDNO ORGANIZOVANI ZA ODBRANU

- Ovakvim postupkom garnizoni (koji predstavljaju neophodnu osnovu za ofanzivne operacije) mogu biti sigurno držani smanjenim snagama, na punu korist onih čiji je zadatak vođenje gore pomenutih operacija.

Tačka V: EFIKASNOST PARTIZANA JE PONAJČEŠĆE PRECENJENA.

- Treba se odlučno suprotstavljati, i kod viših i kod nižih, težnji precenjivanju neprijateljskih mogućnosti.
- Pozivam se radi toga jednostavno na zdrav razum. Starešine koje znaju za prepreke na koje nailaze jedinice i bolje organizovane i bolje naoružane moraju imati u vidu teškoće (formiranja — obuke — naoružanja — snabdevenosti municijom — itd.) protiv kojih se bore partizanske formacije, i iz toga izvući logične zaključke u pogledu njihove efikasnosti i njihovih *stvarnih* mogućnosti.
- Svaki komandant neka sebi *pošteno* postavi ovo pitanje: »Šta bih smatrao da mogu ja da učinim kad bih, umesto što sam na čelu moje jedinice, bio partizanski vođa koga imam pred sobom?«
A *pošten* odgovor će dovesti do saznanja da znatan procenat partizanske efikasnosti stvaramo mi u našoj uobrazilji, usled precenjivanja njihove snage.

Tačka VI: NA NEPRIJATELJSKI NAPAD TREBA REAGOVATI BRZO I NA ŠTO JE MOGUĆE ODLUČNIJI I MASOVNIJI NAČIN.

- Postupak prema partizanima ne treba da bude izražen formulom »zub za Zub«, već izrekom »glava za Zub«.
- Brzina i moć protivdejstva prepostavljaju:
- na prvom mestu »ginger⁸«;
- na drugom mestu: jednu stalnu i podesnu organizaciju, baš u tome cilju (pokretni delovi za brzu upotrebu).
- Neorganizovane akcije, vođene »tek toliko da se radi«, sa nesrazmernim snagama i sredstvima, i koje postižu obratan cilj od onoga koji je ranije utvrđen, imaju se odbaciti.

Tačka VII: OPERACIJE PROTIV PARTIZANA SU ISTINSKE I PRAVE RATNE OPERACIJE.

- Te kao takve imaju biti organizovane i vođene.
- Za nepovezane akcije, slabo organizovane, vođene prenebre-gavajući osnovna načela vojne veštine, bez energije i odlučnosti, u kojima je snabdevanje povereno nedovoljno jakim kolonama, i za slične »slabe akcije« odgovaraće nadležne sta-rešine.

Tačka VIII: TAKTIČKO IZNENADENJE NIJE DOPUŠTENO.

- Uprkos bolnim primerima, još uvek se dešava da se jedinice i kolone za snabdevanje lakomisleno izlažu običnim zasedama.
- *Greške ove vrste stvaraju očiglednu i ozbiljnu odgovornost.*

⁸ Izraz za snalažljivost.

Tačka IX: TREBA SE BORITI DO KRAJA I SA ŽESTINOM.

- Nema tih situacija u kojima je dozvoljeno grupama ili pojedincima da prekinu borbu ili da je napuste, *kao što ne postoji ni situacije koje opravdavaju gubitke u oružju i zarobljenima, ako nisu propraćene znatnim gubicima u mrtvima i ranjenima.*
- Eventualno dešavanje ovakvih izuzetaka, kao i povratak razoružanih i zarobljenih vojnika, *zahtevaju strogu istragu i primenu najozbiljnijih disciplinskih i sudskih mera.*
- Sa ove tačke gledišta neka se sruši legenda o čovečanskom ponašanju partizana prema izvesnim kategorijama zarobljenika: jer, zaista, nasuprot izvesnom slučaju ove vrste, koji se je desio kod određene jedinice, stoje mnogobrojni slučajevi zlostavljanja i ubijenja zarobljenika.
- Neka se, pored toga, jasno ukaže vojnicima da je eventualno napušteno oružje i municija, ili pod pritiskom predato protivniku, isto ono oružje koje će u drugoj prilici služiti da pogodi iste one koji nisu imali srčanosti da ga sačuvaju.

**Tačka X: POLOŽAJ I PRESTIŽ ITALIJE U NOVIM PROVINCIJAMA
I NA OKUPIRANOJ TERITORIJI ZAHTEVAJU OD CELE
ARMIJE GVOZDENU DISCIPLINU I PRIMERNO DRŽANJE
U SVAKOM POGLEDU.**

- Što se tiče discipline oficira i podoficira, kao i kaplara i vojnika, *stvar je poznata.*
- U pogledu držanja napominjem:
 - imaju da izbegavaju, naročito oficiri, svaku prisutnost, prijateljsko ophodenje i »indiferentnost« u odnosu na stanovništvo;
 - uniforma, oprema i prtljag moraju uvek biti potpuno ispravni (ispravnost u stvari nije u suprotnosti sa stanjem upotrebe i sa čistoćom odeće, itd., koja u ratnim operacijama, u snegu i u blatu može, logično, da opadne);
 - stav jedinica, grupa i pojedinaca pod oružjem, u toku kretnanja ili stajanja, ima da bude onakav kakav pristoji trupama jedne pobedničke nacije;
 - držanje pojedinih vojnika van službe, u gradu, u selima, u polju, na stanicama, na vozovima, itd. mora biti besprekorno.

OBAVEŠTAJNA S L U Ž B A

1. — Na teritoriji pod nadležnošću Armije i u borbi koju ona vodi, obaveštajna služba nailazi na naročite teškoće iz sledećih razloga:

- stanovništvo ili čuti ili je naklonjeno lažnom obaveštavanju;
- partizanske grupe se lako mešaju sa stanovništvom;
- velike formacije nesnabdevene ili oskudno snabdevene komorama i kolima veoma su pokretljive i teško uočljive osmatranju iz vazduha;
- protivnik ne »reagira« na naše namere koje on prepostavlja, ili na akcije koje preduzimamo, onako kako bi *reagirale regularne trupe*.

Obratno pak — da dodamo — prikupljanje obaveštenja je znatno olakšano za partizane.

2. — Pošto ovako stoje stvari, neophodno je da do *maksimuma pojačamo službu obaveštavanja*.

Što će se postići:

- Preduzimanjem mera »tehničkog« značaja, u nadležnosti Odeljenja »I«⁹;
- stalnom i svesnom obaveštajnom saradnjom *svih* komandi, uključiv i najmanje, kao i *svih* oficira pojedinačno.
Sve oči neka gledaju i *neka vide*;
sve uši neka slušaju i *neka čuju*;
sva usta neka *izveštavaju*.
To je program!

3. — Za rad službe »I« postoje dva »polja«:

- stanovništvo;
- partizani.

Obaveštajna saradnja pojedinih oficira i pojedinih periferijskih komandi najkorisnije i najbolje će se ispoljiti svakodnevnim osmatranjem stanovništva u običnom životu. Odatle se dobijaju mnogi podaci, koji, iako na prvi

⁹ »I« — informazione (obaveštajno)

pogled vrlo malog značaja, ako se prikupe zajedno, omogućavaju ne samo da se »oseti puls« stanovnika, već da se shvati — kao refleks — i puls partizana.

- Podaci mogu biti ove vrste:
 - iznenadne promene u držanju stanovništva ili jednog njegovog dela — neuobičajena kretanja i u određenim pravcima — »nova lica« iznenada iskrsla — transportovanja koja nisu u skladu sa običnim potrebama — sumnjivi sastanci u ovoj ili onoj kući — rečenice koje se čuju da se bez razloga iznenada ponavljaju — sumnjava svetla — dim koji se diže s mesta za koja se drži da su nenaseljena — nove staze na poljima ili na snegu — itd. itd.
 - Isto tako mogu imati vrednost, te ih stoga treba skupljati, pisma, na mašini kucani spisi, štampane stvari ili delovi istih koji bi se našli okolo.
- 4. — Oficiri koji, lično ili na izjavu svojih potčinjenih, dođu do napred navedenih podataka obaveštavaju o tome — čak i ako se radi o jednostavnom utisku — komande kojima su direktno potčinjeni.
Njima takođe predaju pisma, kucane spise, itd. koje pronađu.
 - Pomenute komande sređuju ove podatke i dokumente, upoređuju ih sa drugima koje eventualno poseduju; i preuzimaju mere — ako je potrebno — s ciljem da prekontrolišu i upotpune obaveštenja putem svojih oficira, kralj. karabinijskih i policijskih delova, »konfidenata«, i eventualno putem hrvatskih vlasti i žandarmerije.
 - Izveštavaju o tome više komande propisanim, periodičnim ili povremeno traženim im izveštajima.
U slučaju da se radi o *važnim i hitnim* obaveštenjima, ova se sređuju kako je o tome niže rečeno u pogledu podataka koji se odnose na partizane.
- 5. — Druččije stoje stvari na drugom »polju« službe »I« (kod partizana).
Zaista, izuzev nekoliko retkih izuzetaka, nedostaje materijalni i neprekidni kontakt s neprijateljem, te se tako umanjuje mogućnost da se *neposredno i neprekidno* prikupljaju podaci o njemu.
 - Prikupljaju se, naprotiv, *povremeni i delimični* podaci, koji dolaze:

- od obaveštajaca;
 - od vazdušnog izviđanja i eventualno od zemaljskog izviđanja;
 - iz borbi;
 - od zarobljenika i desertera;
 - iz dokumenata.
6. — Ovi podaci, baš zato što su povremeni i delimični, moraju biti brzo »obrađeni« (ili upoređeni s ranije prekontrolisanim podacima, i sa onima koji su jednovremeno dobijeni iz drugih izvora), i brzo »iskorišćeni« (ili dostavljeni — iz drugih izvora), i brzo »iskorišćeni« (ili dostavljeni — nakon obrade — svim zainteresovanim telima).
7. — Ova »obrada« spada u nadležnost »tehničkih« organa (odeljenja »I« divizijskih i viših komandi), koji su jedini u stanju da ih mogu pravilno izvršiti, pošto imaju:
- neophodnu predstavu celine;
 - potrebne elemente za upoređenje;
 - pomoć mnogobrojnih drugih obaveštajnih izvora (prisluškivanje razgovora — opisani izveštaji — strana štampa i radio — itd. itd.).
- Stoga je jasno da podaci o neprijatelju, prikupljeni na periferiji, treba da »tehničkim« organima o kojima je reč budu dostavljeni sa svom brzinom.
8. — U suštini treba ovako:
- a) — Komande niže od divizije, čim raspolažu nekim važnim i hitnim podatkom o neprijatelju, dostavljaju ga najbržim putem, i neposredno, odeljenju »I« komande divizije kojoj su potčinjeni.
 - b) — Važni su i hitni podaci koji se odnose na neprijatelja koji se nalazi ili stiže pred ili na taktičko odstojanje, i to:
 - formacije;
 - jačina;
 - razmeštaj;
 - držanje;
 - pokreti;
 - namere.
- U istom smislu smatraju se važnim i hitnim podaci koji se odnose na iznenadne i značajne promene u držanju stanovništva.
- Navesti: izvor i stepen verodostojnosti samog podatka-vesti, i eventualno čas, dešavanja onog o čemu se izveštava.

— Primeri:

- »Noćas uoči 4. decembra "formacija 106" (shodno Spisku partizanskih formacija, o čemu se govorи pod br. 11) rasporedila se na Bilo Vrh frontom prema zapadу.
- Izvor: partizan dezerter koji se prijavio u 7 časova«.
- »Izbeglice iz Gore Kalvariјe, koje su stigle jučer, 8. decembra, potvrđuju složno da je kolona od 600 partizana zauzela sinoć napred navedeno selo, i ima namjeru da danas napadne ovaj garnizon«.
- »Neprijateljska formacija spomenuta u našem u ovom momentu, u 12 časova, počinje da se približava otpornoj tački Sv. Nikola. Snaga je od oka procenjena na 300 ljudi sa 4 teška mitraljeza«.
- »U prvim časovima jutros 16. januara stanovništvo ovog garnizona, bez objasnjuvog uzroka, počelo je da se sklanja u podrumе i pećine na južnoj strani sela. Kuće na severnoj strani potpuno su ispraznjene. Izvršeno je izviđanje prema severu do k. 547 i javljeno u 11,30 časova da nije uočeno ništa neobično«.
- c) — Komande o kojima je reč, *odmah nakon* što su postupile prema gornjem, šalju spomenute podatke komandi kojoj su neposredno potčinjene i obližnjoj ili zainteresovanoj komandi, odnosno komandama koje su ravne ili niže po rangu.
- Prirodno, kada, da bi se dostavila jedna vest komandi divizije, treba (zbog materijalnih uslova veze) istu uputiti i višoj komandi koja je u međuprostoru, oba izveštaja se stapaju u jedan. U tom slučaju komanda koja prima mora sama da se pobrine da izveštaj odmah uputi komandi divizije.
- d) — Zarobljenici, dezerteri i lica uhapšena za vreme operacija, koja »govore«, ali za koja se prema njihovom zaposlenju ili pretpostavljenom stepenu kulture smatra da znaju važne podatke, i ona koja se prvi put nude kao obaveštajci, moraju biti povrgnuti potpunom ispitivanju *samo* od strane odeljenja »I« komande divizije. Stoga komanda niže od divizije, koja zarobi itd. gore navedena lica, ograničava se da im traži važnija i hitnija obaveštenja (vidi pod a), koja odmah dostavlja kako je napred propisano. Posle toga lica o ko-

jima je reč upućuje, najbržim sredstvom, oficiru isturenog dela divizijskog odeljenja »I«, ili komandi divizije.

Ovaj postupak je preporučljiv i zbog opšte potvrđene konstatacije: kada jedno lice, koje je ispitaо oficir koji nije potpuno u toku stvari te stoga nije u stanju da ga opovrgne, dâ u početku lažne podatke, *ne ispravlja ih nikad više iz straha*.

- e) — Komande niže od divizije koje dođu u posed dokumentata (naređenja — izveštaja — »stanja« — legitimacije — i slično) otetih od neprijatelja, ili pronađenih na neki način, kao i pisanih sastava, na mašini otkucanih sastava ili štampanih stvari koji imaju informativnu vrednost (ili se pretpostavlja da je imaju), dostavljaju ih *odmah i neposredno*, i najbržim sredstvom, komandi divizije. U slučaju da se najbržim pregledom izvršenim nad ovim dokumentima uoče podaci koji se cene kao važni i hitni, dostavljaju se ovi podaci, međutim, prema načinima u tačkama a) i b).
9. — *Gore navedeno ne oslobađa, prirodno, komande niže od divizije* da rediguju i dostave neposredno višoj komandi periodične izveštaje i obaveštajne biltene koji su im naređeni ili povremeno zahtevani.
10. — Takođe imaju važnost i *negativni* podaci. Na primer, ako je prethodno data vest, ili je bilo javljeno u obaveštajnim dokumentima, viših ili nižih komandi, da se u mestu X nalazila, u to vreme, formacija Y, i konstatuje se ili sazna da se partizani tamo nikad nisu nalazili, ili da su tamo boravili u drugo vreme, koje se razlikuje od javljenog, ili da je tamo bila jedna formacija, ali ne ona o kojoj je javljeno, ne treba se zadovoljiti mišljenjem: »Prevarili su se« ili »Prevarili smo se«, već to treba *odmah* ispraviti, dodajući — svakako — sve podatke koji se odnose na novo »izdanje« prvobitne vesti. Ovo služi, katkada, takođe i za zaključivanje o sposobnosti i lojalnosti »obaveštajaca«.
11. — Komande divizija (odeljenja »I«), na osnovu dokumentata i podataka primljenih — kao što je gore rečeno — od nižih komandi, na osnovu saslušanja koja one vrše, vesti koje šalju sroдna ili viša odeljenja »I«, kao i na osnovu brze »obrade« svega zajedno:
- sastavljaju i dostavljaju, najbržim sredstvom, svim zainteresovanim komandama, *važne i hitne* vesti;

- sastavljaju i razasilju jednodnevni obaveštajni izveštaj.
- Isto čine i komande arm. korpusa u odnosu na komande divizija i bočnih arm. korpusa, kao i komanda armije u odnosu na komande arm. korpusa.
- Odeljenje »I« Armije, pored raznih drugih obaveštajnih periodičnih dokumenata, objavljuje svakog meseca jedan »Spisak partizanskih formacija«, koji se deli svima komandama, do komandi bataljona — diviziona, zaključno.
- Obaveštava između jednog i drugog izdanja o izmenama koje su pomalo prečišćene.
12. — Ovo što je napred propisano za korpusne komande važi takođe za mornaričke i vazduhoplovne komande, kako u njihovom sopstvenom delokrugu, tako i ukoliko se odnosi na izveštaje upućene ili primljene od komandi koje kooperišu sa drugim oruž. snagama.

DRUGI DEO

MERE ZA OBEZBEDENJE I ZAŠTITU

GLAVA I

ORGANIZACIJA KRETANJA I SLIČNO

13. — U naseljenim centrima, i okolnim poljima, u kojima postoje ili se uskoro predviđaju ustanički pokreti, ili su u toku ili se uskoro očekuju operacije, komande vel. jedinica s tog sektora i — u hitnom slučaju — garnisonske komande mogu dopuniti uobičajena ograničena kretanja (legitimacije — policijski čas itd.), sve do potpune zabrane kretanja civilima, dokle god to bude potrebno.
14. — U istim prilikama komande vel. jedinica mogu preuzeti mere da obustave, dokle je potrebno, pokret civilnih vozova, poštanskih automobila, kao i obavljanje privatne poštanske, telegrafske i telefonske službe.

GLAVA II

MERE OPREZNOSTI PREMA STANOVNIŠTVU

15. — Kada je potrebno u cilju održavanja O. P.¹⁰ i vodenja operacija, komande vel. jedinica mogu preduzeti mere:
- da se, u cilju zaštite, opreze ili represije, interniraju lica, porodice, kategorije lica po gradovima i selima, a ako je potrebno — i celokupno stanovništvo sela i seoskih zona;
 - da se »zadrže« taoci, obično uzeti od sumnjičvog dela stanovništva, a — ako se smatra za potrebno — takođe od celokupnog, uključivši i najviše staleže;
 - da se sa odgovornim za sabotaže smatraju, uopšte stanovnici kuća koje su u blizini mesta gde se ove dogode.
16. — Taoci o kojima se govori u tač. b) mogu biti pozvani da odgovaraju, svojim životom, za mučke agresije protiv vojnih lica i italijanskih funkcionera, u mestima iz kojih su uzeti, u slučaju da krivci ne budu identifikovani u razumnom vremenskom razmaku koji bude od slučaja do slučaja određen.

GLAVA III

ZAŠTITA PRUGA (P. F.)

17. — Civilima je zabranjeno (izuzev železničkog osoblja koje je na službi, *kako danju tako i noću, i bilo u kojem mestu*, da se kreću ili stoje na pruzi, ili odmah uz nju (izuzev putnika na peronu stanica, isključivo pri dolasku i odlasku vozova), i da se kreću ili stoje u blizini veštačkih objekata.
18. — U slučaju potrebe, gornju zabranu mogu komande velikih jedinica pooštiti do potpune zabrane kretanja civila, *kako danju tako i noću*, u blizini pruga, u jednom više ili manje širokom pojasu. U tom slučaju učinjen je izuzetak u naseljima kroz koja prolazi pruga, za seoske kuće koje su u blizini iste i za puteve koji idu sa strane pruge ili koji prelaze prugu (uvek kada nije u važnosti zabrana iz I glave za kretanje po ovim putevima).

¹⁰ O.P. — Ordine pubblico (javni poredak)

19. — Da bi se raspoznavalo železničko osoblje koje mora da se kreće železničkim prugama i da se približi ili zadržava u blizini veštačkih objekata, postignuti su sporazumi sa upravom železnica.
 - Ni u jednom slučaju »lozinka« ne može biti upotrebljena kao sredstvo raspoznavanja pomenutog osoblja. Ovo iz poznatih razloga.
-

GLAVA IV

ZAŠTITA OBALE

20. — Na kopnenoj i ostrvskoj obali koja pripada Armiji, kad god nisu u važnosti naročita ograničenja iz glave I, ili koja druga vojnog karaktera (blizu baterija, zaseda, barutana, itd.), dozvoljeno je *danju* kretanje civila.
 - Na istoj obali *noću* (a takođe i danju u slučaju guste magle) zabranjeno je kretanje civila u svakom slučaju, i to kako u smislu paralelno s morem (ili duž plaže), tako i pravcem od kopna ka moru ili u obrnutom pravcu.
 21. — Odlazak ili približavanje i pristajanje civilnih lađa *danju* odobreno je ili zabranjeno odredbama koje su u važnosti za to (ribolov — obalska plovidba).
 - Noću (a takođe i danju u slučaju guste magle) zabranjeno je odlaženje i približavanje, odnosno pristajanje civilnih lađa, izuzev u onim pristaništima u kojima odnosne odredbe koje su u važnosti za plovidbu i ribolov to odobravaju.
 22. — U slučaju izuzetnih prilika spomenutih u I glavi, nadležne komande vel. jedinica i mornarice mogu osnovne odredbe o tome pitanju upotpuniti do potpunog obustavljanja plovidbe i ribolova.
U istom smislu, mogu se, kada se smatra za potrebno, oduzeti lađe iz vlasništva udruženja i pojedinaca, koncentrišući ih na sigurno i čuvano mesto.
-

GLAVA V

ZAŠTITA DRUMSKIH OBJEKATA I SLIČNO

23. — Zabranjeno je, kako danju tako i noću, u svim mestima, civilima da se zadržavaju u blizini, iznad ili ispod veš-

tačkih objekata na putu, i da se zadržavaju u neposrednoj blizini stubova za provodnike električne energije i stubova telefonskih i telegrafskih linija.

GLAVA VI

ZAŠTITA VOJNIH ZGRADA SLAGALIŠTA I SLIČNO

24. — Zabranjeno je civilima da se prikupljaju, bilo u kojem vremenu i mestu, u neposrednoj blizini vojnih zgrada koje čuvaju vojnici, odbrambenih uređaja, baterija, logora, slagališta vojnog materijala i slagališta goriva.
- Noću (a i danju, u slučaju guste magle) zabranjeno je, pored toga, civilima, čak i usamljenim, da se zadržavaju (eventualno i da se kreću) u neposrednoj blizini gore navedenih zgrada itd.

GLAVA VII

NAREDENJA—SPORAZUMI S POLITIČKIM VLASTIMA—SAOPŠTENJA

25. — Da bi se obezbedilo poštovanje zabrana predviđenih u prethodnim poglavljima, potrebno je da komandanti (ili komandiri straže) stražarskih, zaštitnih, osmatračkih itd. jedinica budu opskrblijeni *jasnim naređenjima*.
26. — Odredbe navedene u prethodnim poglavljima (i one koje su donete radi obezbeđenja njihove primene, prema glavi IX) saopštavaju se stanovništvu nadležne komande putem »naredbi«.
27. — Što se tiče prethodnih sporazuma, o tome predmetu, s civilnim italijanskim i hrvatskim vlastima, kao i u pogledu izdavanja »naredbi« (isključivo vojnih — isključivo civilnih — ili zajedničkih), pomenute komande se upravljaju prema važećim propisima koji se na to odnose.
- U svakom slučaju blagovremeno obaveštavaju civilne vlasti o novim primjenjenim merama, što ih može interesovati.
28. — Na kraju svake naredbe koju izdaju vojne vlasti ima se ispisati naročito uočljivo:
- »Ko iskida, ošteći ili zamrlja ovu naredbu, prema njemu će se postupiti shodno važećim odredbama. Ako bude zatečen na delu, biće streljan.«

29. — Da bi se izbegli neugodni incidenti, sa ovim ograničenjima, zabranama itd. imaju se upoznati svi italijanski i hrvatski vojnici.
-

GLAVA VIII

LJUDSTVO ZA VRŠENJE SLUŽBE OBEZBEĐENJA I ZAŠTITE

30. — Služba u vezi sa ograničenjima kretanja, o čemu se govori u glavi I, poverena je »*blokadnim mestima*« i *patrolama, odnosno pokretnim jedinicama*.
- Blokadna mesta su normalno postavljena na ulazima u garnizone, i izuzetno na otvorenom polju (na raskrsnicama puteva itd.).
31. — Patrole ili pokretnе jedinice (sastavljene ili potpomognute — kad je moguće — tenkovima, oklopnim automobilima, oklopljenim kamionima), stalno ili u skokovima, pretražuju određene delove puta ili kraja.
32. — Služba zaštite pruga (glava III), veštačkih objekata na putevima (glava V), vojnih zgrada, slagališta i sličnog (glava VI) poverena je *stalnim i pokretnim stražama, grupama ili jedinicama*.
33. — Služba zaštite obale (glava IV) poverena je:
- Obalskim osmatračkim mestima (P.O.C.).¹¹
 - Obalskim blokadnim mestima (P.B.C.).¹²
 - Stalnim grupama.
 - Mobilnim grupama.
-

GLAVA IX

DUŽNOST LJUDSTVA ODREĐENOG ZA SLUŽBU OBEZBEĐENJA I ZAŠTITE

34. — Vojna lica, straže, grupe i jedinice određene za službu pomenutog obezbeđenja i zaštite moraju se u svakoj prilici poneti s *najvećom energijom i najvećom odlučnošću*.
35. — Straže, osmatrači, ljudi u patroli i slični drže pušku ili karabin, bilo u zastanku, bilo u kretanju, u položaju spremnom za lov¹³ (vidi prilog br. 1).
-

¹¹ P.O.C. — Posti di osservazione costiera

¹² P.B.C. — Posti di blocco costieri

¹³ i ¹⁴ O originalu: »incaccia«, što bukvalno prevedeno znači: u lovu.

(Čine izuzetak danju, u normalnoj situaciji, stražari koji se nalaze na ulazu u komande ili kasarne, koji pušku s nataknutim bajonetom drže u položaju koji je pravilom propisan. U slučaju uzbune, noću i danju, i ovi stražari moraju držati oružje u položaju »spremnom za lov«.)¹⁴

36. — Ljudstvo, stalno ili mobilno, određeno da obezbedi sprovođenje zabrane kretanja, zadržavanja, pristajanja itd., spomenutih u prethodnim poglavljima, upravlja se po sledećem:

- poziv **stoj!** na odstojanju — oružje spremno za upotrebu — pokreti i glas energični;
- dok jedan ili više vojnika stoje sa oružjem spremnim za upotrebu, ostali se približavaju licima koja su se na pozor zaustavila, da bi videli ko su;
- ako su pomenuta lica italijanski vojnici na službi (»lozinka« i druge odnosne mere da bi se uverili da se ne radi o preobučenim ustanicima), propuštaju se; ako se radi o italijanskim vojnim licima koja nisu u službi ili o hrvatskim vojnicima, imaju se zadržati radi daljeg proveravanja podataka;
- ako su lica koja su se zaustavila na poziv civili, imaju se uhapsiti (pretražiti ih!) i optužiti zbog nepoštovanja naredbe;
- ako se lica o kojima se radi ne zaustave na poziv, ili reagiraju ili pokušaju da pobegnu, *odmah se na njih otvara vatrica*.

37. — Naročiti slučajevi:

a) Zaštita pruga:

- Noću (takođe danju u slučaju guste magle) *otvara se odmah vatrica, bez ikakvog poziva, protiv onih koji prekrše odnosnu važeću zabranu.*
- Isti postupak biće primenjen i po jasnom danu, ako je tako predviđeno usled potrebe koju namće situacija komandi zainteresovanih vel. jedinica.

b) Zaštita obale:

- Danju imaju se pozvati da pristanu lađe koje se kreću ili zadržavaju u zabranjenim vodama (poziv lađama van dometa glasa vrši se pucanjem u pravcu same lađe).

Protiv lada koje se ne odazovu na poziv da priđu, ili koje su očigledno neprijateljske, *otvara se odmah vatra*.

- Noću (a takođe danju u slučaju guste magle), *otvara se odmah vatra, bez ikakvog poziva*, na osobe, grupe lica i lade koje se ogreše o odnosne postojeće zabrane.

c) Zaštita veštačkih objekata na putu i slično:

- Noću (a takođe danju u slučaju guste magle) *otvara se vatra odmah, bez ikakvih poziva*, na onoga koji se zadržava blizu, iznad ili ispod veštačkih objekata *koji se nalaze u otvorenom polju* (ili tamo i onda kada taj zastoj može biti protumačen kao zlonameran).

Isto vredi i za stubove provodnika električne energije i za stubove telefonskih i telegrafskih linija *u otvorenom polju*.

d) Zaštita vojnih zgrada, slagališta i slično:

- Noću (a takođe danju u slučaju guste magle) *otvara se vatra odmah, bez ikakvog poziva*, na onoga koji se približava ili se zadržava u neposrednoj blizini *slagališta oružja, municije, eksploziva i goriva*.

38. — Kao što je već napomenuto, o gore navedenom *neposrednom otvaranju vatre, bez ikakvog poziva*, mora stanovništvo biti obavešteno putem istih »naredbi« kojima se propisuju razne zabrane i ograničenja.
- O tome treba da budu takođe obavešteni svi italijanski i hrvatski vojnici.

GLAVA X

DRŽANJE SVIH VOJNIH LICA SA GLEDIŠTA OBEZBEDENJA

39. — Propisi iz čl. 34 koji se odnose na ljudstvo određeno za službu obezbeđenja i zaštite (najveća energija — najveća odlučnost) vrede takođe za sve jedinice i vojnike Armije.

40. — Sledstveno tome:

- jedinice, grupe i pojedini vojnici koji imaju bilo kakvu drugu službu i grupe i pojedini vojnici koji ne vrše nikakvu službu moraju reagirati ili intervenisati, odmah, energično i odlučno, kada

- ovi ili druge jedinice, grupe i vojnici, u blizini, budu napadnuti, ugroženi ili omalovažavani.
- Na uzvik vojnika koji je u nekoj opasnosti »Druga armija, ovamo!« svi pripadnici armije koji ga čuju moraju pritrčati i pružiti drugu pomoć po svaku cenu.
41. — Neka se zna dobro da neodmerenost u reagiranju izvršena u dobroj nameri neće nikad biti kažnjena.
- Naprotiv, biće bespoštedno kažnjeni oni koji pokažu strah i tromost, a pre svega oni koji ne priteknu u pomoć drugu u opasnosti.

TREĆI DEO

ORGANIZACIJA TERITORIJE I GARNIZONA

GLAVA I

OPŠTI POJMOVI

42. — Teritorija armije je podeljena, prema posebnim odredbama, između armijskih korpusa i potčinjenih divizija.
- Teritorije u nadležnosti pojedinih divizija podeljene su, sa svoje strane, na »teritorijalne sektore«, kojima odgovaraju komande i snage promenljive jačine, u zavisnosti od protezanja, situacije itd.
- Pomenuti sektori su nazvani topografskim imenom (predo — sedište komande — reka itd.).
43. — Sektori obuhvataju:
- »garnizone«;
 - »mobilne rezerve«.
- (Ove poslednje mogu takođe biti potčinjene neposredno komandama vel. jedinica, umesto sektorskim komandama).
44. — Pored gore pomenutih teritorijalnih sektora, postoje sektori »P. F.« i »obalski« sektori.
- Komande sektora P. F. i obalskih sektora potčinjene su komandama vel. jedinica na čijoj se teritoriji nalaze. Na delovima obale (uključivši ostrva) na kojima ne postoje komande obalskih sektora, njihovu funkciju vrši komanda teritorijalnog sektora na tom delu.

45. — Komandi Armije su potčinjeni:
- komande i ljudstvo protivavionske odbrane;
 - komande i ljudstvo Kr. mornarice;
 - komande i jedinice Kr. vazduhoplovstva.
46. — Komandama vel. jedinica ili nižim komandama potčinjene su hrvatske trupe i formacije M.V.A.C. (Dobrovoljna antikomunistička milicija).
-

GLAVA II

ZADATAK I SASTAV GARNIZONA

47. — Obrazovanje i držanje »garnizona« ima za cilj da se centri (gradovi — železnički i putni čvorovi — industrije — itd.) koji moralno i materijalno »upravljaju« okupiranim teritorijom i koji predstavljaju osnovicu i oslonu tačku, *neophodne* u operacijama, čvrsto drže u rukama.
48. — Garnizoni su — uopšte uzev — redi i jači u zonama u kojima je detaljna kontrola međuprostornog zemljišta od manjeg značaja (u suštini Hrvatska).
Gušći su i, delom, manje jačine u zonama u kojima je detaljna kontrola i malih centara i krajeva od značaja (u stvari anektirane teritorije).
- Kontrola, pak, anektiranih teritorija obezbeđuje se pomoću jedne guste mreže malih garnizona, sastavljenih većim delom od vodova (ili odgovarajućih jedinica) policijskih snaga ili sličnog, nad kojima se postavlja jedna mreža većih garnizona manje gustine.
49. — Da bi ispunili svoje dužnosti, garnizoni moraju:
- imati jednu odbrambenu organizaciju koja omogućava pružanje sigurnog otpora u *odsustvu mobilnih jedinica* koje se niže navode, u vreme koje je potrebno za priticanje u pomoć spoljnih snaga;
 - imati jednu ili više sopstvenih »mobilnih jedinica«, određenih da se kreću po okolini radi nadzora iste, da potpomažu obližnje garnizone, ili da sarađuju u operacijama koje su preduzele druge snage.
50. — Garnizoni imaju sledeći sastav:
- normalno: — organske trupe vel. jedinica, ili trupe van divizijskog sastava na raspolaganju

nju istih (uključivši, neki put, hrvatske trupe i formacije M.V.A.C.);

- eventualno: — specijalne trupe (formacije G.A.F.¹⁵)
 - teritorijalne — itd.);
 - hrvatske trupe;¹⁶
 - formacije M.V.A.C.

51. — U garnizonima mogu biti smešteni, stalno ili privremeno, jedinice itd. koje ne pripadaju samim garnizonima, kao: »mobilne rezerve« velikih jedinica ili sektora, jedinice namenjene za zaštitu pruga ili obalsku odbranu, delovi mornarice ili avijacije, službe, itd.

Što se tiče njihovog učešća u odbrani garnizona vidi se dalje.

GLAVA III

ODBRAMBENO UREĐENJE GARNIZONA

Organizacija celine

52. — Ponavlja se — da bi se izbegla bilo kakva dvosmislenost — da uređenje garnizona za odbranu *ne odgovara* nimalo jednom statičnom i pasivnom shvatanju, već jednom *dinamičnom i aktivnom*.

U stvari, čvrsto držanje posednutih »centara«, u bilo kojoj prilici i uprkos prisustvu smanjenih snaga na licu mesta, predstavlja — kao i u kolonijalnim ratovima — stanje »sine qua non« za ofanzivne operacije.

53. — Na osnovu toga cilja, odbrambenu organizaciju pojedinih garnizona *ne treba nikad zasnivati* na snazi koja je normalno prisutna (koja obuhvata »mobilne jedinice« samog garnizona i — eventualno — ljudstvo pomenuto u tač. 51), već mora, naprotiv, da se zasniva na *minimumu* snaga koji se smatra neophodnim, oslanjajući se na fortifikacijske radeve u odbrani.

54. — Načelno, odbrambena organizacija garnizona je u vidu »zatvorenog kruga«.

- Ovaj sistem nudi nesumnjive prednosti:
 - sprečava infiltracije spolja;

¹⁵ i ²¹ G. A. F. — Guardia alla frontiera (granična straž).

¹⁶ Odnosi se na jedinice NDH.

- omogućava laku i stalnu kontrolu kretanja prema okolini i iz okoline;
 - daje najveću sigurnost normalnom životu garnizona.
 - Svaki drukčiji vid predstavlja štetu najvećeg obima.
 - Stoga se u većim centrima (gde se zahteva — iz dobro poznatih razloga — siguran nadzor nad stanovništvom i nad njegovim vezama sa spoljašnjosti) *primenjuje uvek ovaj sistem.*
55. — Organizacija u vidu zatvorenog kruga može biti u dva tipa:
- po »otpornim tačkama«: — »otporne tačke« po obodu, povezane jednom jedinstvenom preprekom;
 - u vidu »pojasa sigurnosti«: — ivični niz »blokadnih mesta« i *pojedinih* zgrada uređenih za odbranu (ili *pojedinih* novoizgrađenih bunkera,¹⁷ povezanih jednom jedinstvenom preprekom.
56. — Odbrambeno uređenje u vidu zatvorenog kruga po »otpornim tačkama« odgovara tamo gde postoje po obodu položaji ili grupe kuća, naročito pogodne za odbranu, i koje, ojačane pretvaranjem u »otpornu tačku«, omogućavaju, kao »bastioni«, taktičko dominiranje među prostornim »kurtinama«.
- Pored toga, ovo uređenje odgovara — iz poznatih razloga — garnizonima koji mogu da budu izloženi napadu jakih snaga i kojima se ne može brzo priteći u pomoć spoljnim snagama.
57. — Odbrambeno uređenje u vidu zatvorenog kruga, u obliku »pojasa sigurnosti«, odgovara, naprotiv, velikim garnizonima, u kojima se nalazi relativno veliki broj trupa, te ih stoga partizani teško mogu uspešno napasti.
- Prirodno, »pojas sigurnosti« baš ne isključuje obrazovanje »otpornih tačaka« na tačkama naročite važ-

¹⁷ i ¹⁸ U originalu: »appostamenti«, što bukvalno znači: zasede. Međutim, prema slici na 178. str. originala vidi se da su to bunkeri koje autor, verovatno, zbog namene, naziva »appostamenti«.

- nosti, bilo na samom pojasu, bilo van njega u blizini, bilo u unutrašnjosti.
58. — Kad nije moguće ili nije zgodno (ekonomija snage) uređenje u vidu zatvorenog kruga, treba:
- organizovati naselje po blokovima, od kojih svaki obrazuje za sebe »otpornu tačku«;
 - ili organizovati samo jedan deo naselja.
59. — Tamo gde u blizini naselja postoje dominantni položaji koji bi mogli, ako ih neprijatelj zauzme, naneti štetu odbrani, imaju se obrazovati na njima jedna ili više »otpornih tačaka«, povezanih ili nepovezanih materijalno sa ostalim delom organizacije.
60. — Može se najzad desiti da se mesto (koje se nalazi u jednoj uvali, itd.) baš i ne organizuje za odbranu. U tom slučaju garnizon nije smešten u samom mestu, već u jednoj ili više spoljnih »otpornih tačaka«, koje dominiraju nad mestom (u vidu rimskih »cestra«¹⁸, »citadela«).

»Otporne tačke«

61. — Pod »otpornom tačkom« u konkretnom slučaju podrazumeva se:
- skup zgrada pripremljenih za odbranu ili novoizgrađenih bunkera.¹⁹ ili obeju vrsta zajedno dopunjениh stanovima, nišama i saobraćajnicama, *opkoljenih sopstvenom preprekom*, i organizovanih tako da se mogu efikasno braniti na 360 stepeni (pošto neprijatelj nema avijaciju i — uglavnom — artiljeriju, pomenuti skup mora biti »priključen« tako da je lako njime komandovati, i jak u svakom svom delu);
 - ili jedna velika i čvrsta zgrada (utvrđenje — kasarna — manastir — itd.), opremljena za odbranu, koja u sebi sjedinjuje sve gore navedene elemente;
 - ili jedan fortifikacijski objekat novoizgrađen (»mali for« — poljsko utvrđenje), koji — takođe — sjedinjuje u sebi sve ranije navedene elemente.
62. — U slučaju da naselje ne bude organizovano u vidu zatvorenog kruga, već u vidu »otpornih tačaka« koje obuhvataju samo delove istog naselja, trebalo bi da u njih budu uključene važnije zgrade (opština — policija —

¹⁸ cestra — logor

pošta — telegraf — telefon — radio — električna centrala — itd.).

Stanovi trupa su tu uvek obuhvaćeni.

63. — U organizaciji većih centara mora se imati u vidu eventualnost unutrašnjih pokreta i pobuna.
Analogno ima se razmotriti eventualnost obrazovanja u njima jedne centralne »otporne tačke« sa ulogom oslonca odbrane.
64. — »Otporne tačke« moraju biti postavljene i organizovane tako da jedna drugoj daju najveću uzajamnu pomoć.
65. — Naročito se mora voditi računa o »prepreci«, koja je obično napravljena od žičane mreže ili »krstila«. Ali, *u nedostatku, sve je dobro:* rovovi — polaganje kolja — zaseke — rešetke — i, u slučaju hitnosti, čak i kola i nameštaj preprečeni po ulicama.
66. — Na terenu koji se nalazi ispred prepreke — naročito ispred one spoljne garnisonske — mora biti raščišćeno drveće, žbunje i ogradice.
67. — Najveću pažnju u svakom slučaju treba pokloniti neposrednoj odbrani »otpornih tačaka« i njihovih pojedinih delova (zgrade — zasede — saobraćajnice — itd.).
U tome cilju se koriste: oružja koja tuku duž prepreke — bacači plamena — »otvorii« za ručne bombe — itd.
68. — »Otporne tačke« i bunkeri posednuti trupama koje imaju specijalne zadatke (zaštita pruge — odbrana obale — protuavionska odbrana — mornarica — avijacija — itd.) moraju biti uključeni u ukupnu odbrambenu organizaciju garnizona, u materijalnom smislu ili sa gledišta uzajamnog potpomaganja, kad situacija, položaj i odstojanja to omoguće.

»Blokadna mesta«

69. — Naročitu važnost pri uređenju garnizona za odbranu imaju »blokadna mesta«.
Ona se sastoje od grupa ljudi koje posedaju puteve na ulazima u garnizon sa zadatkom:
 - normalnim: — da nadziru i sprovode izvršenje ograničenja saobraćaja koja su u važnosti (vidi II deo);
 - u slučaju nužde: — da obezbede odbranu pomenu-tih ulaza.

70. — Kad je naseljeni centar organizovan u vidu »zatvorenog kruga« po »otpornim tačkama«, i kada »otporne tačke« obuhvataju delove ivice gde ulaze putevi spolja, »blokadna mesta« su uključena u same otporne tačke.
- »Blokadna mesta« postavljena drukčije, odnosno van »otpornih tačaka«, uređuju se u vidu malih zasebnih »otpornih tačaka«.
71. — Put koji vodi spolja prema »blokadnom mestu« zatvara se takvim preprekama da ove *materijalno* primoraju kola da se zaustave ili da značno uspore kretanje.
- Preporučuje se upotreba:
- »krstila« vrlo jakih;
 - velikih gvozdenih prečaga ili šipki, čvrsto pričvršćenih s jedne strane puta, i koje se dobro i brzo pričvršćuju za drugu stranu;
 - dva do tri odvojena dela jakog zida (ne svog), visine oko 1,20, koji između sebe ostavljaju jedan otvor malo širi od širine kamiona veće nosivosti.

Navedene prepreke, shodno prilikama, drže se *otvorene* (»krstila« sa prekidima — izdignute rampe — zidovi bez dodataka) ili *zatvorene* (»krstila« neprekidna i povezana — spuštene rampe — zidovi upotpunjeni pokretnim materijalom).

Napred pomenute prepreke i put neposredno iza njih moraju *automatski* biti tučeni izbliza, čak i noću i u magli, oružjem sa »blokadnog mesta«.

Razno

72. — *Odbrambeni sektori*:
- U većim garnizonima zgodno je podeliti naselje, odbrambeni pojas i izvestan spoljni deo terena na sektore. Granice između sektora nikad ne treba da se poklapaju, s taktičkog gledišta, raznim tačkama ili linijama (putevi — grebeni — delovi terena pogodni za napad — itd.), već moraju biti određene tako da na jednom sektoru potpuno obuhvataju tačke ili linije o kojima je reč.
73. — *Zgrade pripremljene za odbranu*:
- Bila kakva njihova funkcija (deo »otporne tačke« — »samostalna otporna tačka« — itd. itd.), pomenute zgrade moraju biti uređene za odbranu tako da stvarno i potpuno odgovaraju cilju.

Jednostavno postavljanje automatskog oružja ili strelaca na jedan prozor, ma i zaklonjen džakčićima zemlje, koristi u nepredviđenoj odbrani, ali ne predstavlja, u slučaju o kome ovde raspravljamo, »uređenje za odbranu«.

Ono, naprotiv, obuhvata takve radove koji u zgradama stvaraju — koristeći se njihovim materijalnim zaklonom i zaklonom od oka — zaklone isto tako solidne i efikasne kao što su oni koji se na drugim mestima dižu potpuno novi.

Ono takođe obuhvata: zaprečavanje vrata, zaštitu ulaza, gornje »otvore« za ručne bombe, korišćenje bolje zaštićenih prostorija (unutrašnje prostorije — podrumi) za stanove i niše.

74. — *Organizovanje odbrane između susednih, odnosno obližnjih zgrada:*

- Da se ne bi suviše širio odbrambeni pojas, često se dešava da treba odbranu povezati sa onim zgradama ili je dovesti u blizinu onih zgrada koje su ostale van odbrambenog pojasa.
- U tom slučaju treba vršiti uređenje tako da između zgrada ili bunkera koji obrazuju odbranu i zgrada koje su napred bude uvek slobodan prostor, ma bio i tesan.

U pomenutom prostoru moraju biti porušeni zidovi, zidići, žive ograde i sve ono što može omogućiti neprijatelju, *noću i u magli*, da se bez pogibelji »prihvće«, i tu treba napraviti jednu žičanu prepreku ili klopku tako široku i gustu da onaj koji u nju upadne ne može iz nje više izaći.

Pomenuta žičana prepreka mora biti sigurno tučena vatrom iz automatskog oružja i pušaka, ručnim bombama i eventualno bacačima plamena.

Pored toga, i vrata i prozori na zgradama izvan odbrane, a okrenuti prema ovoj, moraju biti zazidani.

- U iznimnom slučaju (zgrada delom obuhvaćena odbranom a delom van nje) organizuje se, u samoj unutrašnjosti zgrade, jedan poprečan zid, prednja prostorija se ispuni klopkama, i potpuno se zazida suprotan zid.
Ovo se radi kako u prizemlju, tako i na gornjim spratovima i u podrumu.
- *Slučajevi te vrste imaju se proučiti i rešiti s najvećom pažnjom.*

75. — »Obilazni put«:

- U garnizonima koji imaju defanzivno uređenje malo šire i u vidu zatvorenog kruga (naročito u slučaju »pojasa sigurnosti«), iza pojasa se uređuje, koristeći — kad je moguće — odnosno povezujući puteve itd. koji su već postojali, jedan »obilazni put« koji omogućava:
 - da se stigne brzo, i bez lutanja, čak i pod težim uslovima (noću — u magli — itd.) s jednog mesta pojasa na drugo;
 - da se olakša pokretan nadzor prepreke između »otporne tačke« i između bunkera i bunkera.
- Da bi odgovorio tim zahtevima, »obilazni put« mora:
 - biti lako uočljiv u bilo kojoj prilici; takve širine da omogući lak prolaz komora; i što je moguće manje neravan (u cikcak na veoma strmom terenu);
 - voditi — uglavnom — paralelno sa ivičnom preprekom, ali ipak van dometa ručnih bombi ubaćenih spolja preko iste.
- »Obilazni put« je označen, u obadve strane, strelicama iste boje i veličine (za svaki garnizon), postavljenim malo niže tako da bi bile dobro vidljive noću; naročito treba obratiti pažnju na obeležavanje tamo gde »put«, umesto da ide svojim pravcem, vodi putevima itd. koji su ranije postojali, sastaje se s njima ili se razvija od njih.
- Od »obilaznog puta« granaju se kratki ogranci koji vode do pojedinih »otpornih tačaka« i zaklona.
Raskrsnica je obeležena, za svakoga koji sa obe strane nailazi, strelicama (boje i dimenzije različite od ranijih), postavljenim nešto niže. Na ovim strelicama označen je broj »otporne tačke« ili zaklona ka kome vode ogranci; broj koji je takođe isписан na ulazu »otporne tačke« ili zaklona o kome je reč.
- U velikim garnizonima zgodno je, u cilju olakšanja brzog pridolaska rezervi prema odbrambenom pojasu, da se odrede i označe takođe pravci koji vode s jedne centralne tačke (katedrala — opština — komanda — veliki trg — itd.) na određene tačke »obilaznog puta«.

76. — *Osvetljavanje terena:*

- Moraju se preduzeti mere za osvetljavanje terena ispred prepreka na pojusu i ispred pojedinih »otpornih tačaka« (fotoelektrične stanice — farovi — raket).
- U garnizonima, gde je to moguće, korisno je preduzeti mere za stalno električno osvetljavanje predterena pred preprekom pojasa, putem postavljanja bandera, unutar pojasa, s lampama upravljenim i zaklonjenim (veća ploča) tako da odbrana ostane u senci.

77. — *Pozadinske rezerve:*

- Svaki garnizon mora *stalno* raspolažati rezervama municije, hrane, vode, goriva, itd.

Pomenute rezerve moraju odgovarati celokupnoj snazi garnizona (uključivši i »mobilne rezerve« i druge jedinice i delove koji se nalaze u njemu) i trenutnim prilikama, kao i onima koje se mogu predvideti.

Sa ovog poslednjeg gledišta, garnizoni koji se teško snabdevaju moraju imati dovoljne rezerve za ceo period u kome se predviđa da mogu izostati snabdevanja; garnizoni na koje se, prema pretpostavci, mogu osloniti operišuće kolone koje se neposredno teško snabdevaju — moraju imati dopunske zalihe.

78. — *Mesta za snabdevanje putem aviona:*

- Garnizoni za koje se predviđa teškoća snabdevanja običnim putem moraju pripremiti jedno mesto za snabdevanje putem aviona, jasno obeleženo, koje je obuhvaćeno odbrambenim pojasmom ili koje se lako može zaštитiti sa istoga.

Načela za organizovanje i upotrebu pomenutih polja vide se iz Priloga br. 2.

GLAVA IV

GARNIZONSKE TRUPE

79. — Obuhvataju:

- jedinice za odbranu;
- »mobilne jedinice«.

Jedinice za odbranu

80. — Jedinice za odbranu garnizona sastavljene su od:
- raspoređenih jedinica (koje posedaju odbrambene uređaje);
 - rezervnih jedinica za odbranu;
 - eventualno: jedinica minobacača i artiljerije određenih za potpomaganje sviju.
81. — Raspoređene jedinice pružaju otpor. Dele se, u promenljivoj proporciji, u skladu s variranjem situacije i prilika: dan — noć — magla — položaj pojedinih odbrambenih objekata — zatišje — nemiri — bliska ugroženost — itd., na tri dela:
- prvi deo čini ljudstvo neophodno za osmatranje i nadzor, i za neposredno dejstvo — u slučaju iznenadne potrebe — iz onog oružja koje se smatra da je neophodno držati uvek u pripravnosti;
 - drugi deo obuhvata vojнике koji su organski pridodati gore pomenutom oružju i poslugu ostalog oružja;
 - treći deo je pojačanje, koje može biti za jednu »otpornu tačku«, ili može odgovarati većem broju »otpornih tačaka«, ili, pak, jednom odbrambenom sektoru.
82. — Danju, u mirnom periodu, pomenute jedinice mogu vršiti obuku, itd.
- Na položaju, međutim, mora ostati, pod komandom jednog oficira, ljudstvo i oružje neophodno potrebno za pružanje otpora pri iznenadnoj opasnosti (u suštini prvi deo gore pomenute snage).
83. — Da bi se obezbedilo neposredno i uspešno dejstvo oružja određenog za odbranu »otpornih tačaka« itd. (automatsko oružje — bacači plamena — minobacači — topovi 47 i malog kalibra), treba ne samo imati oružje, ljudstvo i pripremljenu municiju, već takođe upraviti svako oružje na za njega najvažniji cilj (cilj koji može varirati prema prilikama: dan — noć — magla — protivnik na odstojanju — protivnik u dodiru — itd.).
- Takođe treba olakšati brz prenos vatre s cilja na cilj, obeležavajući materijalno glavne »pravce dejstva« na puškarnicama, ili na platformama oružja, a imajući u vidu ostale podatke za gađanje (tabele — svešćice »vode oružja« i »vođe topa«).

- Ako zima preti da parališe dejstvo automatskog oružja, preduzeti mere da se ovo zagrejava, ili oružje na položaju često zamenjivati onim koje se drži na topлом mestu.
- 84. — Blokadna mesta imaju Kr. karab. i, eventualno, ljudstvo policije, Kr. finansijske straže i hrvatske žandare radi kontrole saobraćaja, itd.
- 85. — Rezerva odbrane može biti zajednička ili podeljena između odbrambenih sektora (veliki garnizoni).
Njena upotreba je unapred utvrđena (stepen spremnosti u pojedinim slučajevima — zadaci — pravci — itd.). Ona vrši obuku redovnije i slobodnije negoli jedinice koje posedaju odbrambene uredaje. Daje ljudstvo — načelno — za straže, odeljenja na radu, itd., u unutrašnjosti garnizona.
- 86. — Jedinice minobacača i artiljerije koje su određene za zajedničko dejstvo potčinjene su, u pogledu upotrebe, neposredno komandi garnizona ili komandantima odbrambenih sektora.
 - Mogu biti postavljene u običnim »otpornim tačkama« ili samostalnim »otpornim tačkama« (za čiju se neposrednu odbranu staraju svojim sopstvenim ljudstvom i sredstvima).
 - Njihovo brzo i tačno dejstvo treba osigurati merama analognim onima u tački 83.
 - Njihove osmatračnice moraju biti snabdevene sredstvima (nišani — prozorčići — itd.) koja omogućavaju ljudstvu da odmah i bez dvoumljenja odredi s kog dela odbrambenog pojasa dolaze rakete ili optički signali za zahtevanje pomoći.
 - Moraju potpomoći, u granicama svoga dometa, akciju mobilnih jedinica koje eventualno dejstvuju u okolini.

Mobilne jedinice

- 87. — Mobilne jedinice garnizona imaju zadatke navedene u tač. 49.
 - Pored toga, brinu se o patroliranju u bliskoj okolini (nikad manje od jednog odeljenja, kojim noću komanduje oficir) i normalno daju pratnju za auto-kolonе.

88. — Kada su u sedištu i nemaju mobilne zadatke, učestvuju u odbrani garnizona *načelno protivnapadnom akcijom*, i zavisno od funkcije rezerve odbrane.
Glavne crte pomenutog sadejstva moraju biti unapred utvrđene.
89. — Jedinice o kojima je reč moraju biti što je moguće više organskog sastava.
- Brzina njihove intervencije u okolini garnizona olakšava se automobilskim transportom, za što imaju biti smeštена, odnosno pažljivo unapred određena sredstva.
90. — Dobro je vršiti smenu između jedinica za odbranu i mobilnih jedinica u garnizonu, pod rukovodstvom komandanta garnizona.
91. — Kada prilike absolutno onemogućavaju da se jednovremeno upravlja jedinicama rezerve odbrane i mobilnim jedinicama, ove dve funkcije se povezuju i komandant garnizona daje, shodno situaciji i višim naređenjima, prednost jednoj ili drugoj od njih.
92. — Kombinovanim akcijama mobilnih jedinica više garnizona upravlja komandant sektora ili komandant koji se povremeno određuje.

Jedinice i službe koje se nalaze u garnizonima, ali ne čine njihov sastavni deo:

93. — Jedinice i službe bilo koje kategorije, i bilo iz kojeg razloga smeštene u jednom garnizonu, a koje nisu uključene u trupe odbrane i u mobilne jedinice istog garnizona, moraju:
- preuzeti mere za neposrednu odbranu svojih stanova sopstvenim sredstvom i ljudstvom;
- učestrovati (prema planu komandanta garnizona ili odbrambenih sektora) u kolektivnoj odbrani, s celokupnim ljudstvom i sa svim sredstvima koja su suvišna za neophodno izvršenje njihovog normalnog zadatka.
94. — O učestrovovanju mobilnih rezervi sektora ili vel. jedinica u odbrani, koje bi se eventualno nalazile u ugroženim ili napadnutim garnizonima, vidi dalje.

GLAVA V
PLAN ODBRANE GARNIZONA

95. — Pod »planom odbrane« jednog garnizona podrazumeva se skup odredaba trajnog karaktera koje se odnose na odbranu samog garnizona.
- »Plan odbrane« izrađuje komandant garnizona — koji je za tu odbranu odgovoran — a odobrava ga komanda teritorijalnog sektora kome je garnizon potčinjen.
 - Posle takvog odobravanja »plan odbrane« ne može biti menjan, izuzev detalja u primjenjenom delu, bez odobrenja napred navedene komande teritorijalnog sektora. Treba naročito biti nepopustljiv u pogledu defanzivnog uređenja, da bi se izbeglo da, promenom lica i ideja, dođe do »građenja i rušenja« i da se nikad ne dođe do nečeg konkretnog i organskog.
96. — Plan je napisan na mašini ili mastilom, i sadrži, stalno ispravljene olovkom, podatke podložne variranju (imena komandanata — jedinice pridodate za pojedine zadatke — oprema — itd.). Stoji u jednom velikom kovertu i čuva se kao poverljiv dokument.
97. — Priložena mu je jedna skica odbrambene organizacije i — eventualno — jedna ili više skica koje se odnose na zajedničko dejstvo minobacačkih i artiljerijskih jedinica i na veze.
98. — Plan ne treba da obuhvati sitne detalje iz nadležnosti pojedinih jedinica (koje, naprotiv, moraju biti u njihovim »naređenjima«).
- U garnizonima podeljenim na odbrambene sektore postoje jedan ukupan plan odbrane (komanda garnizona) i planovi odbrane sektora (komande sektora).
99. — Neposredno, tačno i sigurno izvršenje plana u raznim prilikama mora biti olakšano čestim zajedničkim ili pojedinačnim vežbama, izvršenim na osnovu naredenja raznih zainteresovanih komandanata.
- Glavna je dužnost komandanta garnizona da se lično, putem iznenadnih obilazaka, često izvršenih, takođe noću i po rđavim atmosferskim prilikama, uveri da su svi na svome mestu, da znaju šta treba da rade i da su spremni da to rade.
100. — U slučaju smene komandi i jedinica, »planovi« i »naredenja« koji se odnose na odbranu garnizona prelaze od

komandi i jedinica koje odlaze onima koje dolaze. U pogledu primene »planova«, ove poslednje se drže onoga što je rečeno u tački 95.

101. — U prilogu br. 3 pokazan je primer plana odbrane koji se odnosi na zamišljeni garnizon srednje veličine.
-

GLAVA VI

UNUTRAŠNJE SLUŽBE U GARNIZONU

102. — U cilju ekonomisanja ljudstvom i sredstvima, držati se sledećih načela:

- Ljude koji žive zajedno koncentrisati na jednu zajedničku garnizonsku menzu (menzu onog organskog tela koje je najmnogobrojnije), ili kod većih menzi.
- Službu unutrašnjeg transporta (za potrošnju hrane — za poštu — itd.) centralizovati, i ne vršiti pojedinačno po jedinicama. To jest: nije dozvoljeno da se svaka jedinica koristi sopstvenim sredstvima, koja saobraćaju skoro prazna, već se, naprotiv, vrše zajednička transportovanja, s jednim ili više kola, koja su potpuno iskorишćena.

Prirodno, svaka jedinica daje za pomenutu službu sopstvenog predstavnika.

- Bezuslovno poštovati propise koji su u važnosti i koji se odnose na pomagače i personal koji su dodeljeni civilnim vlastima i ustanovama.
 - Smanjiti ljudstvo pridodato ustanovama, centralama, itd., bilo oduzimajući svakom od ovih tela, bilo kolektivno, spajajući neke od njih.
 - U odbrani i u vežbanjima koja su vezana za nju, treba da učestvuje sve ostalo²⁰ ljudstvo.
 - U ugroženom ili napadnutom garnizonu ne treba da postoje nijedna beskorisna usta i nijedno neiskorišćeno oružje.
-

²⁰ U originalu: »personale sfuso« (rasuto ljudstvo).

GLAVA VII
MOBILNE REZERVE

103. — Mobilne rezerve na raspolaganju komandi sektora (ili vel. jedinica) vrše operacije većeg obima od onih što ih vrše mobilne jedinice garnizona, da bi potražile i tukle protivničke formacije, čistile zone u kojima se kreću partizani, potpomagale napadnute garnizone, itd.
104. — Obrazuju se od formacijskih jedinica koje se normalno nalaze u jednom ili više garnizona.
Njihova spremna i brza intervencija je olakšana auto-transportovanjem, ili železničkim i pomorskim transportom. Sredstva za njih, naročito za auto-transport, treba što je moguće više imati na raspolaganju.
105. — U slučaju kombinovanih akcija, u kojima učestvuju i mobilne jedinice garnizona, ili još i mobilne rezerve, njima komanduje komandant sektora ili komandant zainteresovane velike jedinice ili drugi oficir naročito za to određen.
106. — Mobilne rezerve ili njihovi delovi koji se nalaze u napadnutom garnizonu, ako nemaju druge zadatke, učestvuju u odbrani, *načelno protivofanzivnom akcijom*.
U tom slučaju, ako je komandant rezerve stariji po činu ili stariji od komandanta garnizona, preuzima celokupnu komandu odbrane.
107. — Komande vel. jedinica i sektora vrše smenu između mobilnih rezervi i garnionskih trupa.
108. — U slučaju neraspolažanja snagama, mobilne rezerve mogu biti obrazovane, u potpunosti ili delimično, od mobilnih jedinica garnizona.

GLAVA VIII
RAZNE TRUPE I DELOVI

Trupe određene za zaštitu pruga

110. — Za zaštitu pruga se određuju načelno specijalne jedinice (bataljoni formacije G.A.F.,²¹ dopunski, teritorijalni i posadni — grupe eskadrona koji se kreću peške itd.).
U nedostatku ovih određuju se normalne jedinice iz velikih jedinica ili iz teritorijalnih sektora.

111. — Služba je regulisana posebnim propisima, od kojih se ovde iznose samo glavni:
- jedan deo ljudstva je određen za stalne zadatke (odbrana stanica, postrojenja, veštačkih objekata, itd.);
 - drugi deo vrši pokretan nadzor, i ima zadatak da pritekne u pomoć stalnim delovima koji su ugroženi ili napadnuti;
 - oklopna sredstva (oklopni vozovi — »litorine« — oklopni auto na šinama — motorna kola) učestvuju u nadziravanju pruga, u akciji jedinica P.F. i u zaštiti radova za opravku;
 - jedinice inženjeraca — železničara vrše te rade dove same ili s civilnim osobljem.
112. — Sve ljudstvo P.F. mora biti smešteno i nastanjeno po zgradama uređenim za odbranu ili u novim objektima, izgrađenim prema uslovima propisanim za garnizone. Izolacija u kojoj se pomenuti delovi često nalaze, kao i činjenica da neprijatelj naročito nišani na njih, nameće potrebu da njihovo odbrambeno uređenje bude *naročito jako i naročito brižljivo*.
- U slučaju da se oni nalaze pored ili u blizini garnizona, vrede načela navedena u tač. 68.
113. — Položaj stalnih delova P.F. mora biti takav da olakša dominiranje prugom i okolnim terenom.
Neposredna okolina pruge ili radova mora biti raskrčena i očišćena od zidića, živih ograda, itd. bar na 100 m u svaku stranu.
114. — Mostovi i vijadukti moraju biti čuvani ne samo iznad i sa strane, već i ispod, bar noću i u slučaju magle.
115. — Ljudstvo P.F. mora biti snabdeveno sredstvima za osvetljavanje okolnog terena (reflektorima — raketama — i, ako je moguće, električnim osvetljenjem).
116. — Kada se, iz bilo kojeg razloga, služba P.F. privremeno pojača jedinicama, grupama i udvojenim stražama, ove se ne moraju smestiti neposredno pored pruge, već izvan, na pogodnijim tačkama za efikasno štićenje pruge, okrećući front u polje.
117. — Komande vel. jedinica, teritorijalnog sektora i garnizona dužne su da pomognu jedinicama P.F., uvek kad je moguće. Ovo učešće, naročito vatrom minobacača i artiljerije, mora biti pripremljeno.

Trupe određene za obalsku odbranu

118. — Obalska odbrana je poverena, u granicama mogućnosti, specijalnim jedinicama (obalske jedinice, jedinice formacije G.A.F., dopunske jedinice, teritorijalne i posadne, grupe eskadrona koji se kreću peške, itd.).

U nedostatku ovih, odbrana se poverava normalnim jedinicama iz vel. jedinica ili iz teritorijalnih sektora.

119. — Za odbranu o kojoj je reč vrede odredbe cirkulara 3 C.S.M. Generalš. Kr. kopnene vojske od 24. oktobra 1941.²² i zasebna uputstva ove Komande koja se imaju primeniti.
- Za uređenje za odbranu pojedinih elemenata vrede gledišta izneta u pogledu garnizona i pravila o kojima se govori u tač. 68. i 115.
120. — Sredstva mornarice i vazduhoplovstva sudeluju u odbrani obala, shodno navedenom cirkularu Generalš. Kr. kopnene vojske i zasebnim naređenjima ove Komande koja se imaju primeniti.
121. — Što se tiče sadejstva komandi vel. jedinica itd., vredi ono što je propisano tačkom br. 117.

Protivavionska odbrana

122. — Protivavionska odbrana je organizovana shodno zasebnim odredbama ove Komande.

Poverena je — u granicama mogućnosti — specijalnim jedinicama; u nedostatku ovih, artiljerijskim jedinicama iz vel. jedinica, iz teritorijalnih sektora i garnizona, koje imaju samo zadatak protivavionske odbrane, ili — češće — koje imaju mešoviti zadatak (odbrana na kopnu — obalska odbrana — itd.).

Mornarica

123. — Mornaričke komande potčinjene ovoj Komandi nadležne su, svaka, na jednom određenom delu kopnene obale i na jednom određenom vodenom pojasu, uključivši ostrva.

²² Redakcija ne raspolaže tim cirkularom.

124. — Pomenute komande i sredstva (lađe — avioni — itd.) koja su im potčinjena, pored ispunjenja svojih specijalnih zadataka (akcija protiv lađa i brodova — policijski nadzor plovidbe i ribolova — itd.), sudeluju, na osnovu zasebnih odredbi, u odbrani obala i u kopnenim operacijama.²³

Obratno opet, kopnene jedinice i, naročito, vazduhoplovne sudeluju u specijalnim zadacima mornarice.

125. — Što se tiče odbrambenog uređenja raznih jedinica i delova mornarice koji su smešteni na kopnu vrede gledišta izneta u pogledu garnizona i pravila o kojima se govori u tač. 68. i 115.
126. — Važni izolovani delovi mornarice (kao npr. arsenali) moraju biti organizovani za odbranu kao garnizoni.
127. — Što se tiče sudelovanja komandi vel. jedinica itd. vredi ono što je propisano tačkom br. 117.

Avijacija

128. — Vazduhoplovne komande potčinjene ovoj Komandi, kao i njima potčinjene jedinice, sudeluju u kopnenoj i pomorskoj akciji (putem osmatranja, veze, mitraljiranja, tučenja malim bombama i bombardovanjima) prema zasebnim naređenjima ove Komande.
129. — Vazduhoplovna sredstva se, pak, staraju za prevoz — u operativne svrhe — visokih komandanata i oficira njihovih za vazdušno snabdevanje garnizona i izolovanih delova.

Da bi se olakšalo izvršenje ovih zadataka, pripremljeni su improvizovani aerodromi, aerodromi za upotrebu malih aviona i tereni za snabdevanje putem aviona.

130. — U sledećem IV delu ovog cirkulara nabrojane su mere koje će olakšati da se s visine brzo i nedvosmisleno raspoznavaju mali garnizoni i izolovane grupe, i utvrđeni su »signali za hitnost« za vezu u oba pravca, koje koriste stalni delovi ili oni koji se kreću, a koji nisu snabdeveni propisnim sredstvima za vezu sa avionom.
131. — Što se tiče defanzivnog uređenja jedinica i raznih delova avijacije, vrede gledišta izneta za garnizone i propisi tačaka 68. i 115.

²³ Vojnopomorska komanda za Dalmaciju je 10. aprila 1943. izdala posebno uputstvo o borbi protiv partizana na moru. Uputstvo je štampano u tomu VIII, knj. 1, dok. br. 208.

132. — Veliki izolovani delovi avijacije, kao npr. aerodromi, moraju biti organizovani kao garnizoni, primenjujući — za aerodrome — naročita uputstva koja je izdao komandant vazduhoplovstva Armije, a koja je ova Komanda odobrila.
133. — Što se tiče sadejstva komandi vel. jedinica, vredi ono što je propisano u tač. 117.

Rasute jedinice i grupe

134. — Pod ovim nazivom podrazumevaju se svi delovi koji dosad nisu razmotreni, a koji su izolovani (blokadna mesta eventualno postavljena u polju, npr. na putnim raskrsnicama — straže kod veštačkih objekata na putu — straže kod fabrika, slagališta, električnih centrala izdvojenih iz garnizona — itd. itd.).
135. — Za defanzivno uređenje gore pomenutih delova i za sadejstvo u njihovoj odbrani vrede odredbe iznete u tačkama 68—112. i 117.
136. — U slučaju da, iz bilo kakvog razloga, bude privremeno pojačana služba zaštite na jednom određenom putu, određeni delovi za tu službu upravljaju se prema propisima za P.F. u tački br. 116.

Hrvatske trupe²⁴

137. — Hrvatske trupe potčinjene komandama vel. jedinica i njima potčinjenim komandama obuhvataju:
 - jedinice vojske (»domobrani«);
 - jedinice aktivne »ustaške« milicije;
 - jedinice ustaške milicije »pripremne«;
 - jedinice žandarmerije.
138. — Gore pomenute jedinice, smeštene u našim garnizonima, ili u zonama koje su za njih povezane sa operativne tačke gledišta, potpuno su i stalno, u pogledu upotrebe, potčinjene našim komandama, koje odgovaraju za njihov razmeštaj i za njihovu upotrebu (u garnizonima — mobilnim rezervama — P.F. — obalskoj odbrani — policiji — itd.).
139. — S obzirom na to, komande o kojima je reč moraju olakšati taktičku obuku ovih jedinica, nadzirati njihovo poнаšanje, odrediti zajednička pravila službe u garnizonu,

²⁴ Odnosi se na trupe NDH.

i preduzeti sve mere kojima se postiže učvršćenje uza-jamnog slaganja, naročito između oficira.

140. — Garnizoni koje isključivo drže hrvatske trupe pod našom komandom moraju biti organizovani kao što je u ovome cirkularu propisano za italijanske ili mešovite garnizone.

Hrvatske izolovane jedinice pod našom komandom (jedinice P.F. — žandarmerijska mesta — itd.) moraju biti organizovane za odbranu isto onako kako je to predviđeno za odgovarajuće italijanske delove.

Naredjenja, tehničke odredbe, snabdevanje materijalom i slično spadaju u nadležnost nadležnih italijanskih komandi.

141. — Hrvatske jedinice koje se nalaze van granica spomenutih u tač. 138. podredene su prema odnosnim narednjima, u pogledu upotrebe, našim komandama, kada izvode operacije na teritorijama o kojima je reč.

M.V.A.C.

(Dobrovoljna antikomunistička milicija)

142. — Formacije M.V.A.C. se regrutuju, obrazuju, formiraju, naoružavaju, opremaju, itd. prema zasebnim propisima.

Potpuno su i stalno potčinjene italijanskim komandama.

143. — Upotrebljavaju se:

- normalno: u blizini garnizona, u cilju držanja ili kontrolisanja položaja i istaknutih zona, kao informativna i taktička »zaštita« samih garnizona ili skupine garnizona;
- neki put: u garnizonima, u funkciji rezerve ili mobilnih jedinica ili kao rezerva odbrane;
- u toku operacija: kao izviđačke jedinice, jedinice u prethodnici ili u zaštitnici, kao pobočnice, ili kao samostalne kolone, sa ili bez sadejstva italijanskih jedinica, naročito vazduhoplovstva i artiljerije.

144. — U određenim slučajevima može formacijama M.V.A.C., naročito solidnim i poverljivim, biti poverena odbrana izdvojenih garnizona, zaštita delova železničke pruge, itd. i kontrola cele zone.

145. — Formacije M.V.A.C. određene da drže položaje, naseljene centre, ili da štite pruge i slično, moraju se utvrditi

za odbranu analogno načelima ustaljenim za italijanske jedinice, u saglasnosti s karakteristikama starešina i ljudstva.

Njima se mora pružiti sva tehnička i materijalna pomoć.

— Uvek se imaju preduzeti potrebne mere da se spreče i onemoguće ispadci od strane pomenutih formacija na štetu stanovništva.

NAPOMENA ZA GORE RAZMOTRENE FORTIFIKACIJSKE RADOVE

146. — Pri proučavanju, trasiranju, konstrukciji i upotpunjavanju radova, kako velikih tako i malih, moraju se imati u vidu sledeće okolnosti:

- partizani nemaju avijaciju, a imaju samo malo topova malog kalibra i malo minobacača, koje upotrebljavaju uglavnom na kratkim odstojanjima i — ukoliko se tiče topova — s neposrednim nišanjenjem;
- nemaju tenkove i oklopne automobile (nešto sredstava ove vrste, koja su im pala u šake, neupotrebljivo je);
- nedostaje, izuzev u veoma malom broju slučajeva, neprekidan materijalni dodir s protivnikom, i stoga se naši radovi obavljaju u potpunom miru;
- radovi predstavljaju jasan i trajan izraz potencijala i tehnike onih trupa koje ih obavljaju, i zato oni vrše — ako su dobro urađeni — jedan koristan opominjući uticaj na stanovništvo i na partizane.

147. — Stoga ostaje jasno da:

- a) — radovi imaju biti jaki, dobro izvedeni i dobri čak u detaljima i sporednim delovima, i da pružaju dobre životne uslove braniocima (uredaji tipa »bojno polje« nisu — u normalnim prilikama — dopušteni);
- b) — moraju pružiti — kao minimum — zaštitu od automatskog oružja, izuzev najvažnijih zaklona, niša i skloništa, koji moraju pružiti zaštitu i od vatre topova malog kalibra i minobacača;
- c) — projektovani radovi i oni koji su u toku, moraju odgovarati ovom poslednjem uslovu;
- d) — obalski radovi, koji mogu biti izloženi vatri brodskog artiljerije i vazdušnom napadu, moraju biti izra-

đeni prema propisima iznetim u cirkularu Generalš. Kr. kopnene vojske br. 3 C.S.M. od 24. oktobra 1941, i sledećim, i moraju biti prikriveni ili maskirani s obzirom na osmatranje sa zemlje i iz vazduha.
(U Prilogu 4. pokazani su primeri raznih tipova objekata).

GLAVA IX

DEFANZIVNI »FRONTOVI«

148. — Uređenje koje je dosada razmatrano — zasnovano isključivo na držanju »garnizona« i na ofanzivnoj akciji mobilnih trupa koje izlaze iz pomenutih garnizona — odgovara u potpunosti stvarnoj situaciji i potrebama koje iz nje proizilaze. Međutim, ono nije takvo — niti se predstavlja da je takvo — da može materijalno zatvarati jednu određenu liniju. Drugim rečima, ne obrazuje jedan »front«.
- Stoga bi moglo biti zgodno, za određene ciljeve (zatvaranje granice — celokupna odbrana jedne zone specijalne važnosti — itd.), izgraditi ivicom ovih uređaja odbrambene »frontove«, koji bi osigurali pomenuto zatvaranje.
- Njihovo obrazovanje vrši se shodno zasebnim odgovarajućim odredbama ove komande. Stoga se, u cilju orientacije, navode, opšta ustaljena gledišta na to pitanje:
- defanzivan »front« — s obzirom na njegov cilj — ima karakteristike mnogo više prilagođene uslovima normalnog rata, što nemaju ostale odbrambene organizacije Armije;
 - nije sastavljen od skupa naseljenih centara (garnizona) uređenih za odbranu, već od skupa »položaja« izabranih isključivo na osnovu njihove taktičke važnosti (garnizoni mogu biti u njegovom sastavu ako položaj garnizona i taktički značaj to odobravaju);
 - sačinjen je ne samo od jedne neprekidne linije, već od jednog skupa »otpornih tačaka« šahmatno raspoređenih (zadnja naspram međuprostora prednjih), i svaka je u stanju da se brani samostalno, na 360 stepeni, i sve mogu da sudeluju u akciji susednih »otpornih tačaka«;
 - da bi odgovorili pravom cilju — *u svakoj prilici*:
— radovi moraju biti prikriveni ili maskirani, s obzirom na osmatranje sa zemlje i iz vazduha;

- radovi moraju da pruže *bar* zaštitu od artiljeirske vatre malog kalibra i od vazdušnog napada;
 - mora biti pripremljena protivkolska prepreka (naći isključivo na terenu);
- e) — delovi određeni za odbranu pomenutih »frontova« (komande — posade otpornih tačaka — popune — rezerve — artiljerija i minobacači — veze — službe — itd.) moraju biti utvrđeni i organizovani onako kako se to čini u defanzivnoj akciji u normalnom ratu.
-

ČETVRTI DEO

OPERACIJE

149. — Ofanzivna akcija, oslonjena i zasnovana na čvrstom držanju važnijih centara na teritoriji, predstavlja jedini sistem za tučenje i zauzdavanje neprijatelja. Ona predstavlja takođe najjasniji, pa prema tome i najefikasniji znak naše moralne i materijalne nadmoćnosti.
150. — Takođe kad se partizani, verni svojim navikama i uvijajući jasno da su slabiji, izvlače iz borbe, napredovanje naših jedinica u zoni koju oni pustoše, zauzimanje sela koja oni drže i uništenje njihovih pozadinskih priprema predstavljaju za neprijatelja ozbiljan moralni i materijalni udar, i odlučno opominju stanovništvo na stvarnost i na razmišljanje.
151. — *Ofanzivna akcija mora, stoga, uvek biti u našim mislima, i razmak između jedne i druge operacije te vrste mora biti smatran samo kao pripremna faza.*
152. — Postoje razne vrste pomenutih operacija:
 - a) — velike operacije, koje interesuju pretežno vel. jedinice, naređene od strane ove Komande ili od strane komandi arm. korpusa;
 - b) — operacije koje izvode mobilne rezerve velikih jedinica ili sektora (sa ili bez sadejstva mobilnih garnizonских jedinica), naređene od strane komandi armijskih korpusa, komandi divizija ili sektora;

- c) — operacije koje izvode mobilne garnizonske jedinice, naređene od strane komandi sektora (u slučaju da bude zainteresovano više garnizona), ili od strane komandanta zainteresovanog garnizona.
153. — Česte moraju biti, takođe *zimi*, operacije iz tač. b) a veoma česte one iz tač. c).
- Samo se na ovaj način stvarno kontroliše teritorija, održava živ agresivan duh i izbegava mentalitet »opsednutog ljudstva« koji bi mogao — inače — eventualno izbiti u nekim jedinicama.
154. — Operacije se vode i vrše — svakako — prema opštim načelima koja su u važnosti.
- Ipak, posebni uslovi sredine (teren — stanovništvo — protivnik) naturaju specijalne postupke i mere.

GLAVA I

SREDINA U KOJOJ DEJSTVUJE PROTIVNIK I OSOBINE NJEGOVE AKCIJE

155. — Neprijatelj — kao što je naglašeno — deluje u sredini naročito sigurnoj i povoljno, pošto ga stanovnici, voljno ili nevoljno, neposredno ili posredno, obaveštavaju o našem razmeštaju i o našim pokretima, snabdevaju ga ljudstvom i pomažu ga u pogledu snabdevanja.
- Zatim zemljište, ispresecano, štaviše pokriveno, siromašno putevima, olakšava zasede, prikriva pokrete i »izoluje« ili skoro »izoluje« cele zone.
156. — Neprijateljska akcija se uglavnom svodi na binom iznenadenje — gerila (velika i mala).
- On teži da dejstvuje:
- sigurnim udarcem, i to koristeći se, kako je gore rečeno, obaveštenjima i terenom;
 - *ne angažujući se do kraja*, sem u slučaju svoje apsolutne i očevidne nadmoćnosti u snazi.
- To navodi na misao o pozitivnim protivnikovim mogućnostima, ali takođe i o njegovim *negativnim* mogućnostima.
157. — Najveći deo operacija koje on izvodi karakteriše se:
- zauzimanjem taktički pogodnih položaja (uzvišenja koja dominiraju putem — tesnaci — naselja — mostovi — tokovi reka — šume itd.);

- rasporedom na širokom frontu (po grupama i takođe po pojedinim ljudima), da bi se stvorio utisak da ima snagu veću od stvarne, da predstavlja manji cilj, da spreči da ga obiđemo, i da olakša to isto sebi;
- slabim rasporedom u dubinu, bilo usled nedostatka rezerve, bilo zbog nejednake izvežbanosti;
- iznenadnom akcijom na čelo ili, još češće, puštajući neuznemiravano prolaz čela, na glavnu snagu naših kolona, s ciljem da je rasparča i pokuša da operiše na bokovima i u pozadini njenih pojedinih delova;
- vatrom pretežno upravljenom na jasnije i gušće ciljeve, u trenutku većih kriza, a to je onda kada kolona prelazi iz marševske formacije u borbeni raspored;
- blagovremenim izvlačenjem iz borbe čim se izrazi brz i živ otpor naših snaga i čim se pojavi mogućnost za neprijatelja da bude opkoljen.

158. — Drugi oblici dejstva koje partizani radije primenjuju jesu:
- iznenadni napadi na kolone za snabdevanje (naročito na auto-kolone);
 - napadi na vozove, uz prethodno rušenje pruge;
 - dela sabotaže na prugama, na provodnicima električne energije i na telegrafsko-telefonskim linijama.
 - Pomenute akcije, u prvo vreme izvršene od strane grupe, sada se, katkada, vrše jačim snagama i na složeniji način, na primer: uz glavnu akciju vezujući akciju drugih formacija, određenih da angažuju ili da »motre« naše jedinice koje se nalaze u blizini ili tu dejstvuju.
159. — *Odlučan* napad na naše garnizone je redak, jer neprijatelj ima na umu svoju veliku inferiornost u odnosu na naše odrambeno uređenje i na organizovanu vatru našeg oružja.
- Na svaki način, kada se ipak desi, skoro uvek mu pretodi izlovanje napadnutog garnizona i vrši se s više strana i s jakim snagama.
160. — Sakupljanje mnogobrojnih partizanskih formacija u bataljone, »odrede«, brigade, itd. nagoveštava skupne pokrete koji odgovaraju određenim operativnim namerama, ali ne menja osetno težnje i postupke neprijatelja na taktičkom polju.

GLAVA II

SREDINA U KOJOJ MI DEJSTVUJEMO I POTREBE KOJE IZ TOGA PROIZILAZE

161. — Sredina u kojoj dejstvujemo za nas je, uopšte uzev, ne-povoljna zbog istih uslova koji je čine povoljnom za ne-prijatelja.
- Dodaje se da oskudica puteva a često i klimatske prilike onemogućuju ili ograničavaju upotrebu većih sredstava koja imamo.
- Ovo zahteva na našoj strani stalno uvođenje i primenu niza mera čija je svrha da se neutrališu negativne oso-bine sredine.
162. — U tom cilju su korisni:
- obaveštajna služba;
 - čuvanje tajne;
 - *ubeđenje*, dobro ukorenjeno kod sviju, da nas neprijatelj može napasti svakog trenutka, u svakoj prilici i kada mi to što manje očeku-jemo;
 - *gvozdena volja* da se odmah reaguje, hitac za hitac i sa stoprocentnom zainteresovanostju;
 - pripreme za takvo protivdejstvo;
 - primena taktičkih mera, prilagođenih specijal-nim prilikama;
 - stalne mere sigurnosti i obezbeđenja;
 - stalne mere za odbranu.
- O svemu gore navedenom već je ranije rečeno. Sada se ovde niže radi o taktičkim merama koje moramo pri-meniti.

GLAVA III

KAKO TREBA DA DEJSTVUJU NAŠE JEDINICE

Izviđanje

163. — Uvek kada atmosferske prilike dozvoljavaju, mora se izvršiti prethodno i sadejstvjujuće vazdušno izviđanje.
- U vezi s prednjim imati u vidu da, uprkos pokrivenosti terena, proučavanje aerofoto-snimaka, naročito ako se

vrši uporedno sa izviđanjem, daje dragocene podatke o neprijateljskom uređenju (»logor« — odbrambeni radovi — staze — sakupljanje stoke — itd.) i — sledstveno tome — o njegovom razmeštaju.

164. — Izviđanje sa zemlje poverava se radije jedinicama koje raspolažu naročitom pokretljivošću (oklopni auto — oklopni kamion — tenkovi — formacije M.V.A.C. — skijaši — itd.).
- Neki put teškoća da se izvrši efikasno izviđanje na terenu, koji je naročito ispresecan i opasan, može navesti na to da se obrazuje izviđačka služba sa službom obezbeđenja na maršu.
165. — U svakom slučaju treba:
- da jedinica kojoj je povereno izviđanje bude energična, to jest sposobna da se izvuče sama u vremenu u kome se predviđa da može ostati izolovana;
 - da bude od glavnine na manjem odstojanju nego u normalnim slučajevima;
 - da raspolaže sredstvima za vezu (po mogućnosti radijom).

Obezbeđenje na maršu i stajanju

166. — *Svaka kolona ili deo kolone, kako na maršu tako i na zastanku, imaju smatrati uvek da su izolovani i izloženi napadu na 360 stepeni po horizontu.*
Najveća pažnja mora se posvetiti mestima koja su pogodnija za zasedu: naselje — tesnaci — šume — čuke — vrtače.
167. — *Snažne prethodnice:*
Snabdevene — svaki put kad je moguće — tenkovima, oklopnim automobilima i oklopnim kamionima, u većem broju bliže čelu. Pojačane — svaki put kad je moguće — minobacačima i brdskim topovima, koji se kreću prema centru rasporeda.
168. — Kada je potrebno (teren na bokovima pošumljen i dominira — prolaz kroz tesnace, kao što su planinski klanci, mostovi i slično), pribeci bočnom obezbeđenju.
Uopšte bolje je izvršiti ga pomoću stalnih jedinica koje ostaju na položaju, frontom u polje, sve dok deo koji se štiti ne prođe.
169. — Kroz sumnjiva naselja prolaziti tako da se može odmah reagovati na napad koji bi potekao iz kuća.

Stoga: po jedan red se kreće sa svake strane ulice s napunjenoj puškom u ruci, posmatrajući prozore i krovove na suprotnoj strani;

- stalne grupe zaprečavaju, frontom u polje, puteve koji izvode ka ovome kojim se kolona kreće;
- ili mobilne grupe slede pokret kolone paralelnim putevima, ili — u slučaju rasturenog naselja — poljem, spoljnom ivicom.

170. — Zaštitnice, takođe snažne, formirane kao predstraže (tač. 167), ali sa delovima isturenim u suprotnom smislu.

171. — Osim prethodnice, bočnih delova i zaštitnice *kolone*, to jest osim jedinica određenih da osiguraju kolonu kao celinu, svaki deo iste mora imati svoju prethodnicu, svoju zaštitnicu i, ako je potrebno, bočne jedinice ili odeljenja.

Tako, na primer, bataljon u prethodnici jedne kolone, pretpostavimo — puka, imaće jednu svoju malu zaštitnicu i, ako je potrebno, svoje lično osiguranje.

172. — Kako u glavnini, tako i u jedinicama za obezbedenje, komore i »prtlijag« moraju se nalaziti bliže centru rasporeda, da bi bile bolje zaštićene.

173. — Mora se izbegavati održavanje veze između delova kolone i predaja izveštaja i naređenja putem pojedinaca, koji bi lako mogli biti uhvaćeni od strane neprijatelja. Služiti se, naprotiv, odeljenjima na čijem je čelu odgovorni komandant.

Uostalom, napred navedena veza može se još održavati okom i putem radija.

174. — S obzirom na opštu prirodu zemljišta, i s obzirom na to da neprijatelj ne raspolaže, sem izuzetno, artiljerijom, odstojanja između pojedinih delova kolone i između delova ovih znatno se smanjuju u odnosu na normalna.

175. — Pri zastojima, koji se vrše iz bilo kojih razloga, treba:

- primeniti mere »zaštićenog zastoja»;
- staviti na položaj jedan deo automatskog oružja, minobacača i topova, s ljudstvom spremnim da ga odmah upotrebi;
- održati deo preostalih trupa pod oružjem i prikupljeno.

Ovo kako u celoj koloni tako i u pojedinačnim njenim delovima.

176. — Prilikom dužih zastoja (na primer, u cilju prenoćenja) treba zauzeti (kao u kolonijama) raspored tipa »otporna tačka«, koristeći se naseljima ili dominirajućim položajima. U nedostatku ovakvih uporišta, zgodno je postaviti se u sredini nekog šireg prostora (čistine).
177. — Gornji raspored predviđa:
- jedinice na periferijskom položaju (sa automatskim oružjem, minobacačima i topovima spremnim za otvaranje vatre), frontom upolje, na 360 stepeni, zaštićene »malim stražama«;
 - preprečavanja na putevima;
 - unutrašnje popune i rezerve, uvek spremne;
 - ostale trupe, komore, »prtlijag« i komande u centru.

Borba

178. — Nastojati da se što je moguće brže omogući prelazak iz marševskog u borbeni raspored, izbegavajući ili svodeći na minimum nagomilavanje i zastoje.
Gde to teren omogućava, a predviđa se borba, kretati se s jedinicama bočno obezbedenim (sistem koji olakšava uzajamno obezbeđenje i brzo razvijanje).
179. — Imati uvek, naročito ako je u pitanju krilo, raspored po dubini, koji jedini omogućava manevar (dok čelna jedinica, postavljena na frontu, dejstvuje vatrom, one pozadi manevrišu, s težnjom da opkole neprijatelja).
180. — Štaviše koristiti nadmoćnost u materijalu i naoružanju. Ovo navodi na to da se pribegne što je više moguće:
 - sadejstvu vazduhoplovnom oružju;
 - upotrebi tenkova, oklopnih automobila i oklopnih kamiona;
 - intervenciji minobacača i artiljerije.
181. — U pogledu upotrebe minobacača i artiljerije setiti se dveju stvari:
 - u napadu (kao što je već rečeno za odbranu garnizona) jedan deo pomenutih sredstava, *široko decentralisan*, mora biti namenjen za pojedinačnu akciju; drugi deo (naročito artiljerija većeg dometa i moći), *koncentrisan*, određen je za zajedničku akciju.

183. — Kao opšti kriterijum za iskorišćavanje naših moćnijih sredstava imati u vidu sledeća načela:
- borbu koju vodimo nije dvoboja u kome se oružje mora izjednačiti s neprijateljskim, niti je to normalan rat u kome se upotrebljena sredstva — usled opštег ekonomisanja — imaju prilagođiti obimu ciljeva;
 - već je borba koja se, naprotiv, može uporediti s kolonijalnom borbom, u kojoj treba stvoriti kod neprijatelja utisak, jasan i brz, o našoj nadmoćnosti i o neumoljivosti našeg otpora;
 - iz toga proizilazi korist od masovne upotrebe snažnih sredstava i protiv sasvim nesrazmernih ciljeva, koristeći se *moralnom slabošću* neprijatelja, koji ne raspolaže ovakvima sredstvima.
184. — Pre pokreta, na tačkama obaveznog prolaza, poseti položaje pratećim oružjem i artiljerijom, koji da budu spremni za dejstvo gde se neprijatelj ukaže.
185. — Zabraniti svako beskorisno pucanje ličnim oružjem i automatskim oružjem. Obučiti vojнике da pucaju samo kad postoji *očigledan razlog*.
- Pešadijska municija je skupa a snabdevanje sa njom ne može uvek biti brzo.
- (Obaveštava se stoga — da ne bi izbila sumnja u pogledu onoga što je rečeno u tač. 183. o masovnoj upotrebni moćnijih napadnih sredstava — da neuređena i nesrazmerna vatrica pešadije ne samo što neće proizvesti na neprijatelja moralni efekat na koji se misli u pomenutoj tački, već će proizvesti suprotan efekat).

Glavni oblici ofanzivnih akcija

186. — Kada se dejstvuje protiv jakih neprijateljskih formacija opkoljenih na izvesnim položajima i u naseljenim centrima, operacija (*izvršena, na svaki način, pomoću sa-dejstvujućih i konvergentnih kolona*), vrši se — kao svaka druga te vrste — pokretom, kako bi se prenela »u podnožje cilja«, i putem napada koji mu sledi.
187. — Da bi se olakšalo *iznenadenje* (elemenat kome treba težiti u svakoj prilici) potrebno je:
- čuvati tajnu, izdajući — kad god je moguće — naređenja koja *ne odgovaraju stvarnim name-narama, a koja se zatim ispravljaju u poslednjem trenutku*;

- izvršiti brze pokrete (železnicom — parobrodskim transportom — auto-transportom — dugim marševima), i, ako je moguće, koristeći se takvim pravcima kretanja i tačkama za iskorisćavanje i istovar, da stanovništvo i partizani budu u neizvesnosti u pogledu naših namera;
 - raspored »za polazak« (iz kojega se započinje napad, ili se započinju pokreti koji neposredno prethode napadu) zauzeti u poslednjem trenutku, i *ne ostati tu*, već odmah produžiti dalje.
188. — Što se tiče pokreta suvih, koji prethode jednoj operaciji te vrste, podrazumeva se, bez ikakve dyoumice, da oni, iako izvršeni s ranije opisanim merama obezbeđenja, moraju biti »*pravi marševi*«, a ne »*nastupanja u borbenim rasporedima*«, spora, sa zastojima i kratka, u toku jednog dana, što je svojstveno drugim vidovima operacija, ali *ne* ovim o kojima je reč.
- U stvari nije važno, u datom slučaju, proterati sva neprijateljska odelenja koja bi se mogla naći u zoni kroz koju se prolazi, nego brzo stići na jednu određenu tačku.
- Što će reći: ako se — za vreme marša — susretne jaka neprijateljska formacija, zauzima se raspored za napad i vrši se napad.
189. — Pošto neprijatelj bude »angažovan«, *rezultat kome uvek treba odlučno težiti* (sadejstvujuće ili konvergentne kolone — iznenadenje — brzi pokreti — obilaženje), potrebno je »ne puštati ga«, čak i ako se zbog toga mora preći preko određenih terenskih ciljeva.
(Prilike za »angažovanje«, s obzirom na težnje partizana, retke su: *ne iskoristiti ih bio bi zločin*).
190. — »Angažovanje« neprijatelja je olakšano, pored ranije naznačenim merama, i obrazovanjem »frontova za zaprečavanje« (garnizoni i međuprostorne strane, postavljeni duž rečnih tokova, itd.), koji ne daju neprijatelju da se izvuče napadajućim kolonama. Prirodno, pravci i ciljevi ovih poslednjih moraju biti usklađeni sa »frontovima za zaprečavanje« koji su unapred pripremljeni.
- Pomenuti frontovi moraju biti čvrsti: inače, ne samo da ne služe ničemu, već pružaju neprijatelju priliku za lak uspeh.
191. — Kada se ne radi o tučenju jakih neprijateljskih formacija, već o čišćenju jedne određene zone, i o tamošnjem

rušenju neprijateljeve odbrane i pozadinske organizacije, ne dejstvuje se u kolonama, već u mobilnim, zaprečnim frontovima, koji se kreću metodično s linije na liniju, »čisteći« teren (takozvane akcije »čišćenja«).

192. — Trupe koje često nisu — prirodno — sve jednolično raspoređene po frontu, već nastupaju delom prikupljene, pozadi, kao pojačanja i rezerve, da bi intervenisale protiv jakih formacija na koje bi se eventualno naišlo.
193. — I u tom slučaju, i to još više negoli u prethodnom, zgodno je kombinovati pokret trupa koje izvrše čišćenje sa stalnim zaprečavanjem koje vrše druge trupe.
Neki put u operacijama čišćenja, kao i u drugim ranije razmotrenim, front zaprečavanja može biti obrazovan na jednoj neprohodnoj prirodnoj prepreci (more — velike reke — dugi planinski lanci pokriveni snegom).
194. — Propisi navedeni u tač 187. u pogledu iznenađenja važe i za operacije čišćenja.
195. — Najzad mogu biti izvršene ofanzivne operacije s mešovitim osobinama; za njih vrede gore navedena uputstva podešena prema trenutnoj situaciji.
196. — Ma koji bio tip preduzetih ofanzivnih operacija, neophodno je da oni koji ih zamišljaju i njima upravljaju (komandanti) i oni koji ih izvode (trupe) misle, naređuju i dejstvuju *brzo i spretno*.
— Brzina u početnoj koncepciji i u njenom prilagođavanju prema stvarnoj situaciji koja se susreće i njenim promenama, kao i spremnost u pokretima, uslovi su *sine qua non* za hvatanje jednog neprijatelja pokretnog i koji teži da pobegne, kao što je ovaj koga imamo pred sobom.
197. — Načelno, mnogo je korisniji skup *relativno* malih kolona, mešovitih (odnosno koje imaju na sopstvenom raspolaganju sva napadna i životna sredstva), a pored toga što je moguće lakših, koje su »uskladene« u početku i koje se mogu »uskladiti« i kasnije, saglasne pravcima i ciljevima, nego ma koji drugi raspored.
198. — U operacijama manjeg obima preporučljiva je upotreba vrlo lakih kolona (komora svedena na suvu hranu i municiju), koje se kreću, žive i bore po nekoliko dana, kao što se to kaže obično — »krišom«, tako kako to čine neprijatelj i formacije M.V.A.C.
— Nije isključena, s druge strane, upotreba neke kolone te vrste i u operacijama šireg zamaha.

- Drugim rečima, radi se o tome da se »gerila«, kao stvar za sebe ili kao deo masovnijih akcija, suprotstavi »gerili«.
- 199. — Na polju snabdevanja, marševi moraju biti izvršeni prema propisima iznetim u cirkularu Generalštaba Kr. kopnene vojske od 20. juna 1940—XVIII (izloženih — važnijeg dela — u prilogu br. 5).
 - Činjenica da su putevi na teritoriji Armije pretežno uski, da je pokret motornih vozila (isključivo naših) doista smanjen, i da je potrebno smanjiti dubinu kolona, odobrava da se pokret vrši, u mnogo više slučajeva nego inače, u otvorenim kolonama, i s komorom češće dva po dva negoli jedan po jedan.

Defanzivna akcija

- 200. — Ako je jedna operišuća kolona prinuđena — iz bilo kakvog razloga — da zauzme defanzivno držanje, dobro je — ako joj zadatak omogućava — da se osloni na najbliži garnizon.
- 201. — Ako ovo nije moguće, treba se učvrstiti u drugim naseljima, ili zauzeti položaje ili linije povoljne za odbranu a nepovoljne za napad (uzvišenja — usamljene šume — tokovi reka — itd.).
- 202. — U slučaju učvršćivanja u naseljenim mestima, odbrambena akcija se priprema i njome se upravlja prema načelima koja odgovaraju onima utvrđenim za garnizon.
- 203. — U slučaju odbrane na položajima ili na linijama van naseljenog mesta, treba nastojati da se naslone bokovi, ili bar jedan od njih, na velike prepreke, i zadržati u svakom slučaju, i to naročito prema izloženom boku, jedan dobar deo trupa u ruci da bi se njime suprotstavilo obilasku, što će protivnik nastojati svakako da učini.
- 204. — Ako zatim — u krajnjem slučaju — teren ne daje nikakvu potporu za odbranu i nikakav oslonac krilima, a prilike ne omogućavaju prelaženje u cilju zauzimanja boljeg položaja, ne ostaje drugo nego rasporediti se u vidu »otporne tačke«, kako je izneto u tač. 177. o obezbeđenju za vreme zastanka.
- 205. — Na svaki način, kakav god bio položaj i zauzeti raspored, *svi neka dobro pamte da neprijatelj nema običaj*

da se angažuje do kraja protiv jedinica koje mu se odlučno suprotstavljuju, dok postaje obesan i prelazi u veću agresivnost protiv jedinica koje oklevaju.

Uvereni u to, starešine i vojnici neka budu mirni i neka razumno i hladno upotrebe sopstveno oružje, koje ima takvu odbrambenu moć da samostalno može slomiti u samom začetku, u devet od deset slučajeva, svaku protivnikovu težnju.

206. — Ako se mora vršiti povlačenje, vršiti ga po ešelonima uz jaku pomoć automatskog oružja i artiljerije, od linije do linije koje su jasno označene, i koje treba da budu na kraćem odstojanju.
207. — Ako je protivnik već započeo opkoljavanje, treba ga omesti pomoću krilnih jedinica koje su na položaju ili koje vrše protivnapad.
 - Ako se zaobilazeњe već vrši, treba bez oklevanja pristupiti napadu na obema stranama pravca povlačenja, dok leđa i bokovi napadačevih trupa bivaju zaštićeni napred navedenim postupcima (povlačenje po ešelonima — jedinice na mestu ili dejstvujući u bočnom pravcu).
208. — U sličnim opasnostima, koje čine najgoru situaciju u kojoj se mogu naći jedinice koje deluju protiv neprijatelja one vrste s kojim mi imamo posla, *bilo kakav znak nesigurnosti ili zbunjenosti mora biti odmah i energično otklonjen.*
Plašljivce treba streljati odmah. Od ovakvog nemilosrdnog postupka može zavisiti, zaista, spas jedne cele kolone.
209. — Dug je časti za sve komande, garnizone i jedinice, bilo kako saznale da je jedna kolona ili jedinica morala zauzeti odbrambeno držanje, ili se povlači pod pritiskom neprijatelja, *da učine nemoguće da bi joj pružile pomoć.* U takvim slučajevima količina ne igra ulogu: može biti dovoljna jedna patrola u pozadini neprijatelja da povoljno reši situaciju.

GLAVA IV

AUTO-KOLONE I ŽELEZNIČKI TRANSPORTI

Opšti podaci o auto-kolonama

210. — Karakteristike atentata na auto-kolone u najviše slučajeva jesu sledeće:

- zaprečavanje ili prekid puta na zgodnom mestu (odmah iza krivine — na uzvišenom mestu — itd.);
- iznenadna žestoka vatra na automobile u kretanju, ili na one koji su se primakli čelnome, od strane dobro smeštenih i prikrivenih ljudi;
- zatim juriš ili napad istog ili drugog ljudstva, što zavisi od odstojanja.

211. — Da bi se onemogućili ili slomili pomenuti atentati potrebne su:

- jake auto-kolone, i samim tim sposobne za jako protivdejstvo (neprijatelj, s obzirom na svoje namere, neće ih napasti izuzev u slučaju da bude jak; »pozdraviće« ih najčešće, izdaleka, s nekoliko rafala);
- zaštita pravaca;
- odgovarajuće mere samih auto-kolona.

212. — Za samostalno i jače protivdejstvo sposobne su auto-kolone samih jedinica,²⁵ i one su manje osetljive i manje povredive (oklopne, motorizovane i auto-transportne trupe). Ne treba im pratnja, već samo poneka borna kola, oklopni auto ili oklopni kamion, ako ih organski nemaju, da bi ih upotrebole kao što je niže navedeno.

Moraju imati najveću moguću snagu u dатој прилици (sto se postiže grupisanjem jedinica koje moraju izvršiti pokret).

Kreću se sa obezbedenjem, kao što je uobičajeno kod oklopne jedinice, itd. koja se kreće pretpostavljajući mogućnost susreta s neprijateljem.

213. — Auto-kolone za snabdevanje su, pak, kolone koje nisu sposobne da samostalno pruže jači otpor, te su stoga povredljivije, a, s druge strane, i više napadane, zbog nade na plen.

Potrebno je stoga da imaju jaku pratnju i da budu dobro zaštićene.

214. — Međutim, ako se ne raspolaže uvek dovoljnim snagama da bi se u potrebnom obimu preduzele mere za pratnju i zaštitu mnogih auto-kolona te vrste, i pošto bi, čak i ako se njima raspolaže, bilo neekonomično primeniti jedan sličan sistem, treba:

²⁵ Misli se na auto-kolone trupa, za razliku od auto-kolona za snabdevanje.

- ukinuti mala pojedinačna snabdevanja;
 - organizovati masovna snabdevanja putem velikih auto-kolona, koje vrše »omnibus« službu, ili koje, krećući se združeno, nose materijal raznim »adresantima«, vraćajući se na isti način;
 - organizovati ovu službu analogno službi železničkih transporata.
- O ovome će se starati arm. korpusi ili divizije ili intendantura, kako za periodična snabdevanja tako i za izvanredna.

215. — Kada je moguće, kolone za snabdevanje pridružuju se (u tom slučaju i male kolone) auto-kolonama jedinice. Ne zaboraviti, pak, prevoz u povratku!

216. — Osim gore rečenog, može katkada biti potrebno da se obrazuju male nezavisne auto-kolone (npr.: komandanti u inspekciji — inženjerske jedinice sa zadatkom da hitno uspostave vezu ili da uklone prepreke — evakuacija ranjenika — hitno potrebna snabdevanja).

U tom slučaju, pošto nije uvek lako raspolažati potrebnim pravnjama, obezbeđenje se postiže naročito zaštitom pravca kretanja.

Pratnje auto-kolona

217. — Pratnja jedne auto-kolone obuhvata:

- motorna vozila »za borbu« (tenkovi — oklopni automobili — oklopni kamioni normalnog tipa ili oklopljeni na brzu ruku);
- motocikliste, određene za stalnu vezu u oba pravca, između raznih delova kolone;
- mobilnu jedinicu (koja se kreće motornim sredstvima ili automobilima; ova poslednja, ukoliko je moguće, oklopljena).
- Pratnja je pod komandom jednog oficira koji je jasno određen.

218. — Motorna vozila »za borbu« (*na kojima se mora nalaziti samo propisana posada*) kreću se na čelu, na začelju i — u dubokim kolonama — takođe umetnuta između običnih kola.

Neka od kola »za borbu«, ili bar jedna, isturena su unapred za 200 m. Ostatak kolone kreće se za kolima bilo kojeg tipa, na normalnom međusobnom odstojanju.

Automobili s čela, sa začelja i, u dubokim kolonama, bar jedan, iz centra moraju, ukoliko je moguće, raspolažati radio-stanicom i biti stalno u međusobnoj vezi.

219. — Mobilnoj jedinici pratinje pridružuju se automatski, u slučaju napada, sva sposobna vojna lica koja putuju — bilo iz kojeg razloga — kolonom, uključivši i oficire (isključivši — razume se — posadu automobila »za borbu»).

Stoga svi moraju biti naoružani. Oficiri moraju imati, na neposrednom dohvatu, karabin i ručne bombe.

220. — Pre početka pokreta komandant pratinje upoznaje potčinjene s pravcem kretanja, s njegovim najopasnijim tačkama, s merama zaštite koje su primenjene i s propisima o svacićoj dužnosti u slučaju napada.
221. — Komandu jedne jedinice u auto-koloni ima komandant ove jedinice. Jednom auto-kolonom na upotrebi komandanta koji vrši inspekciju komanduje sam taj komandant. *U svim drugim slučajevima auto-kolonom komanduje komandant pratinje.*

Zaštita auto-kolona

222. — Zaštita pravaca kojima se kreću auto-kolone vrši se sa zemlje i iz vazduha.
Zaštita sa zemlje sastoji se u zauzimanju, frontom u polje, položaja koji »dominiraju« tačkama koje su pogodnije za atentate i u patrolisanju sa obe strane pravca kretanja.
223. — Nju vrše, na jasno određenim sektorima, jedinice i grupe kolona koje operišu u zoni i garnizona postavljenih duž pravca kretanja.
224. — Zaštita se vrši odbacujući neprijateljske formacije koje su se eventualno već postavile u zasedi i držeći neprijatelja daleko od puta.

U slučaju da ne uspeju u tome, jedinice određene za zaštitu javljaju odmah koloni i zainteresovanim komandanima o trenutnoj opasnosti ili o onoj koja se predviđa.

225. — Zaštita iz vazduha sastoji se u stalnom nadletanju auto-kolone jednim avionom ili s više njih, određenih da prate pokret, da nadziru zonu sa obe strane pravca kretanja, da javljaju auto-koloni o eventualnoj opasnosti (preprečavanja ili prekidi na putu), da budu u vezi sa

auto-kolonom i s komandama zainteresovanim za njen pokret, i da ofanzivno učestvuju mitraljiranjem i tučenjem malim bombama.

226. — Zaštita auto-kolone sa zemlje i iz vazduha vrši se samo po sledećem redu prvenstva:

- auto-kolone za snabdevanje;
- male specijalne auto-kolone (tač. 216);
- auto-kolone jedinica.

227. — Nju naređuje ili zahteva ustanova koja naređuje pokret auto-kolone, a izvršavaju je kopnene i vazduhoplovne komande. Pomenute komande moraju biti upoznate s podacima koji su od interesa za službu zaštite o kojoj je reč (poslednje novosti o neprijatelju u zoni kroz koju treba proći, koje mogu interesovati — sastav, pravac i čas polaska auto-kolone — delovi pravca kretanja koje svako telo mora štititi). Naročito avijacija mora znati koje su mere za zaštitu sa zemlje izvršene.

228. — Radi jednostavnosti — kao što je već naglašeno — pokreti svih velikih periodičnih automobilskih jedinica za snabdevanje regulišu se unapred i odjednom od strane ustanova spomenutih u tač. 214 (izuzev što se menjaju pokreti kad je potrebno i što se menja — od slučaja do slučaja — njihov dan i čas polaska), a takođe se unapred regulišu mere za zaštitu sa zemlje i iz vazduha koje se odnose na te kolone.

Potom, kad se formira takva auto-kolona, komanda ili ustanova koja joj naređuje pokret ograničava se da saopšti, npr.:

»Sutra, 2. januara, auto-kolona br. 3 —
Polazak u časova. Izvršiti zaštitu.«

229. — Isto tako, dobro je — kada je moguće — krenuti ostale auto-kolone onako kako je to regulisano za napred pomenute periodične auto-kolone.

— U takvom slučaju komanda koja naređuje pokret saopštava zainteresovanim, npr.:

»Na dan 3. februara specijalna auto-kolona, desetina automobila, kreće se kao auto-kolona br. 1.
Polazak časova. Izvršiti zaštitu.«

Ili:

»Na dan 4. marta automobilski transport bataljona
1. pešadijskog puka.

Polazak u časova od Od nadalje
kreće se kao auto-kolona br. 3. Izvršiti predviđenu

zaštitu, plus onu na prvoj deonici, koja je povere-na.»

230. — U mnogobrojnim izvršenim zasedama na auto-kolone bilo je nedostataka u preduzetim merama, a — naročito — nedostataka, nedovoljnosti ili zadocnjenja u blagovremenom izveštavanju. Pošto kretanje nedovoljno jakih, nedovoljno praćenih ili nedovoljno zaštićenih kolona pruža protivniku zgodne prilike za uspeh i za plen, i pošto se gubici u ljudstvu, materijalu i automobilima, koji se u takvom slučaju pretrpe, smatraju — kao što je uobičajeno reći — »za čist gubitak«, *jasno je da nikakva preterana pažnja i nikakvo »sitničarenje« nije suvišno u tom slučaju.*²⁶

Odbrana auto-kolona

231. — Nailazeći na prepreku ili prekid, členi automobil se zaustavlja i odmah o tome auto-koloni daje znak radiom i bacanjem rakete.
— Kolona se zaustavlja, *bez prilaženja*.
232. — Osoblje kola »za borbu« (tenkovi — oklopni automobili — oklopni kamioni) zauzima položaj za dejstvo — s kola — na tačke odakle bi verovatno mogao doći neprijateljski napad (ivica šume — grebeni uzvišenja — kuće — itd.), počevši od najbližih kola »za borbu« na čelu i začelju, spremnih da tuku put i njegovu neposrednu okolinu.
233. — Mobilna pratnja silazi odmah iz kamiona. Jedan deo zauzima, frontom u polje, pogodne položaje sa strana auto-kolone; drugi deo se kreće, preduzevši mere za obezbeđenje, i uklanja prepreku.
234. — U slučaju da, sa ili bez stavljanja prepreke, neprijatelj izvrši prepad iznenadnom vatrenom akcijom, napadom ili jurišom, javljanje uzbune i zaustavljanje vrši se na isti način.
Posada motornih vozila »za borbu« tuče neprijatelja a kola, mobilna pratnja i ostalo ljudstvo kolone silaze iz kamiona.
Deo pratnje koji je neposredno angažovan i prikupljeno ljudstvo suprotstavljaju se neprijatelju sa strane puta

²⁶ O merama za zaštitu auto-kolona izdao je general Roata i posebno uputstvo (cirkular 7 c), koje je komandama korpusa dostavljeno 18. decembra 1942 tom V, knj. 10, dok. br. 144).

- ili u blizini istog. Deo prati^{nje} koji je manje neposredno angažovan kreće se prema neprijatelju *pokušavajući da ga opkoli.*
- Imati na umu da treba osmatrati strane koje nisu napadnute, kako bi se docnije izbeglo iznenadenje.
235. — Važno je u sličnim slučajevima ne gubiti prisebnost i imati na umu da neprijatelj nikad nije dokraj produžio akciju protiv auto-kolona koje su odlučno i energično pružile otpor.
236. — U slučaju napada sa odstojanja, rafalima automatskog oružja ili puškaranjem, naročito ako je zemljište takvo da isključuje dočniji napad izbliza, ne treba se zauzavljati.
237. — Avion ili avioni za zaštitu, čim primete da je auto-kolona stala, hvatajući vezu s njom, upoznaju se sa situacijom, i u slučaju napada intervenišu ofanzivno protiv najopasnijih ustaničkih formacija ili grupa.
Avioni koji — iako nisu određeni za ove zadatke — otvaraju neku kolonu kako stoji u otvorenom polju, postupaju prema njoj na isti način.
238. — Jedinice i grupe za zaštitu na pravcu kretanja, koje su u blizini, i koje su saznale za napad na auto-kolonu, pritiču odmah u pomoć napadajući pozadinu i bokove neprijateljeve. Komande u blizini mesta napada takođe odmah preduzimaju mere da ukažu pomoć auto-koloni. I u tom slučaju, kao što je rečeno u tač. 209, nije važna snaga koja je upotrebljena, već brzina i odlučnost dejstva.

Kolone za snabdevanje i slične kolone koje se kreću peške

239. — Kada je eventualne kolone za snabdevanje sa stočnom vučom ili tovarne i eventualne slične kolone koje se kreću peške (internirci — zarobljenici — itd.) nemoguće pridružiti jedinicama na maršu, preduzimaju se mere za njihovo praćenje, štićenje i odbranu, analogno navedenim merama.
240. — Pošto su delovi koji se kreću peške manje povredljivi i u stanju da brže reagiraju nego oni na kamionima, jasno je da:
- male jedinice određene za specijalne zadatke (na primer: da uspostave telefonske linije i da

štite pomenuto uspostavljanje) vrše celokupan zadatak peške kada put koji treba da pređe — uključivši i povratak — nije duži od 10 kilometara otprilike;

- iste, u slučaju dužeg marša, silaze s kamiona, ostavljenih u mestu — najbližem onom gde moraju da izvrše svoj zadatak — u kome postoji neka posada, jedinica ili grupa, kojoj se poverava čuvanje automobila, i produžuju peške;
- u slučaju da ne postoji takva mogućnost, pratnja mora biti tako jaka da se može razdeliti na dva dela: jedan deo koji produžuje kretanje peške i drugi koji štiti kamione u mestu koje se pokaže zgodnije.

Železnički transporti

241. — Služba pratnje normalnih transporata (vojni transporti — putnički vozovi — vozovi sa gorivom — teretni vozovi — itd.) regulisana je zasebnim propisima.
 - Pomenuta pratnja je sastavljena, najčešće, od posade oklopnih vagona (normalnog tipa ili oklopljenih na brzu ruku) koji su prikačeni na čelu, začelju i, katkada, na centru transporta. Inače pratnja obuhvata, osim rečenih posada, i jednu mobilnu jedinicu, koja putuje u oklopnim vagonima ili u običnim vagonima.
242. — Specijalni važniji transporti (npr.: komandni vozovi) imaju pratnju ovog poslednjeg tipa.
 - Vozovi koji transportuju boračke jedinice raspolažu, kada je moguće, s nekoliko oklopnih vagona (sa ili bez posade), ali nikad nemaju mobilnu jedinicu u pratnji; a to je samo po sebi jasno.
243. — Zaštita vozova sa zemlje (P.F.) stalno se vrši. Može biti ojačana, u naročitim uslovima, kao što je rečeno u tač. 116.
 - Zaštita iz vazduha može biti predviđena za određene transporte. Ona se vrši na isti način kao što je navedeno za pomenute auto-kolone.
Na svaki način, avioni koji nisu određeni za tu zaštitu, ali ako opaze voz kako stoji van stanice, postupaju kako je propisano u tač. 237.
244. — U slučaju otežanja saobraćaja ili u slučaju napada na voz, pratnja deluje kao i pratnja auto-kolone, odnosno:

- posade oklopnih vagona dejstvuju iz vagona;
 - mobilna jedinica dejstvuje sa zemlje;
 - naoružano vojno ljudstvo, koje je prisutno na vozlu bilo iz kakvog razloga, automatski se pri-družuje gore pomenutoj jedinici.
245. — Napadi koji se sastoje u puškaraju izdaleka zanema-ruju se, sem u slučaju ako se pojave тамо где је пруга prekinuta.
246. — Komande, jedinice i grupe, svake vrste, koje saznaju da se neki voz u njihovoj blizini zaustavio i da su ga na-pali partizani, intervenišu odmah ukazujući mu pomoć.
-

GLAVA V

VEZE

247. — Na teritoriji Armije služba veze vrši se stalno sredstvi-ma raznog tipa (telefon — telegraf — radio — golubovi — itd.), koja sačinjavaju, u celini, opštu mrežu komande i unutrašnju mrežu pojedinih garnizona.
Razne komande i jedinice imaju takođe pokretna sred-stva za vezu, koja se postavljaju i koriste, oslanjajući ih, ukoliko je moguće, na mreže gore pomenutih ko-mandi, za vreme operacija.
- Za upotrebu svih sredstava vrede opšti ili posebni pro-pisi koji su na snazi.
248. — Takođe su u upotrebi, ili se uvode, druga sredstva i si-stemi veze, koji odgovaraju specijalnim zahtevima, o čemu se govori niže.
249. — S ciljem da se avionima omogući — čak i u slučaju da je teren delimično zaklonjen maglom ili niskim oblaci-ma — brzo i nedvosmisleno raspoznavanje stalnih te-renskih tačaka, garnizoni (izuzev većih, koji se lako raspoznaaju) i jedinice P.F., koje su zaposele železničke stanice, uvek drže istaknut, na jednom ili na više su-sednih krovova, ili na nekoj većoj čistini, stvarni naziv mesta ili stanice.
- U istome cilju, delovi koji posedaju tačke koje se ne razlikuju po nekom specifičnom i topografskom obliku — uvek drže istaknut, kao što je gore rečeno, jedan broj, koji predstavlja njihovu »oznaku«. Ovi brojevi,

različite kategorije za svaki pojedini arm. korpus, izneti su u posebnom priručniku, koji je svima podeljen.

- Izuzetak čine garnizoni, jedinice i delovi *razmešteni po ostrvima*, koji ne drže uvek istaknut naziv mesta ili broj kao oznaku, već ga iznose samo kada ih nadleće avion za koji je utvrđeno da je italijanski ili saveznički. (Detalji i grafički primeri vide se u prilogu br. 6).

250. — Da bi se omogućilo brzo i sigurno uspostavljanje veze aviona sa zemljom, utvrđeni su naročiti prosti »znaci za hitnost«, zemaljski i vazdušni, kojima se koriste delovi na mestu ili u kretanju, koji nemaju antene, niti propisna mesta za signalizaciju.

(Detalji i grafički primeri vide se u prilogu br. 7).

P E T I D E O

POSTUPAK KOJI SE IMA PRIMENITI PREMA STANOVNIŠTVU I PREMA PARTIZANIMA U TOKU OPERACIJA

Stanovništvo

251. — Postupak koji se ima primeniti prema stanovništvu u običnim prilikama regulisan je odredbama navedenim u II delu ovog cirkulara.
252. — U toku operacija primenjuju se još sledeća pravila:
- lica nađena u *zoni* gde se vodila ili se vodi borba, a koja ne stanuju u istoj (što navodi na pretpostavku da su s partizanima), treba uhapšiti i podvrgnuti ispitivanju, i s njima postupiti shodno rezultatu ispitivanja;
 - isti postupak se primenjuje prema osobama osumnjičenim za pomaganje partizana, bile one stanovnici zone o kojoj se radi ili ne.
253. — U naročitim slučajevima (velike operacije — itd.) komande arm. korpusa mogu — ako je potrebno — redovne propise i ove gore navedene dopuniti drugim, koji će biti objavljeni, najčešće, putem »naredbi«.

Zgrade i sela

254. — Sem slučaja predviđenog tač. 16, u toku operacija uništice se zgrade iz kojih poteknu napadi na naše trupe, kao i one u kojima se pronađu slagališta oružja, municije i eksploziva.
- *Uništenju celih sela pristupa se samo u slučaju kad se celokupno stanovništvo, ili najveći njegov deo, materijalno borilo protiv naših trupa, iz unutrašnjosti samih sela i za vreme operacija u tome datom trenutku.*
255. — U naročitim slučajevima (velike operacije — itd.) komande armijskih korpusa mogu — ako je potrebno — gornje propise dopuniti drugima, koji se, najčešće, objavljuju putem »naredbi«.
256. — Partizanski logori, barake i uređaji se imaju uvek uništiti, izuzev u slučaju da mogu poslužiti našim trupama.
257. — (Jasno je da se ovde /tač. 254—256/ govori o sistematskim i smišljenim uništenjima, a ne o oštećenju i uništenju prouzrokovanim usled *operativne* upotrebe zemaljskih i vazduhoplovnih sredstava za napad, za koja ne postoji drugi propis izuzev trenutne ratne potrebe).

Imovina

258. — U toku operacija praktikuje se konfiskacija (*ne* po ličnoj inicijativi, već po naređenjima odgovornih komandanata) hrane, stočne hrane i stoke koja se nađe po zgradama i u selima uništenim iz gore navedenih uzroka.
259. — U stanovima i selima koji su zatečeni evakuisani, i u poljima u neposrednom susedstvu, konfiskuje se hrana i stoka (po naređenju, razume se, odgovornih komandanata) u slučaju da su stanovnici sasvim otišli ili su daleko, ili kada — bez obzira na takve prilike — treba smatrati da pomenuta hrana, itd. može pripadati partizanskim formacijama, ili pasti — ako je mi napustimo — u njihove ruke.
260. — Konfiskovani materijal predaje se intendanturi, izuzev onog što je neophodno za neposredni život operišućih jedinica u zoni.
261. — *Pljačka stanova, kao i rušenje istih, mora se spreciti prethodnim merama i, ako je potrebno, drakonskim kaznama.*

Hrvatski savetodavci

262. — Našim komandama na hrvatskoj teritoriji pridati su, stalno ili privremeno, funkcioneri ili oficiri, odnosno podoficirи žandarmerije, sa zadatkom da sarađuju u savetodavnom smislu, u toku operacija, ukoliko se tiče odnosa sa stanovništvom.
- Komande koje operišu oni orijentisu u pogledu osobina, težnji, tradicija, ranijeg života, ponašanja itd. stanovništva i pojedinaca.
- O njihovom mišljenju i o njihovim predlozima treba voditi računa, u dozvoljenim granicama operativnih potreba, kako bi se postupak koji će se primeniti prema stanovništvu, prema njihovim stanovima i prema njihovoj imovini podesio prema istima.

Partizani

263. — Postupak koji treba primeniti prema partizanima uhvaćenim sa oružjem u rukama, prema ranjenim partizanima, prema partizanima koji se predaju, kao i prema licima uhvaćenim ili na koje se naišlo u stanju i u takvim prilikama da se može sa sigurnošću smatrati da se radi o partizanima koji se trenutno drže miroljubivo, regulisan je zasebnim naređenjima trajne važnosti, ili specijalnim naređenjima trenutne važnosti, koja su većinom saopštena putem »naredaba«.

N A P O M E N A

264. — U postupku koji treba primeniti prema stanovništvu, stanovima, selima i imovini, kao i prema partizanima, *apsolutno je potrebno držati se trajnih propisa ili trenutnih koji su u važnosti.*
- Nepridržavanje istih, praktikovano bez absolutne nužde (oružani napad — odmetništvo — pokušaji bekstva), biće nedostojno naše tradicionalne čovečnosti i pravde, i pored toga će predstavljati — u odnosu na stanovništvo — oružje »sa dve oštice«.

GENERAL
NAZNAČENI KOMANDANT ARMije
MARIO ROATA

PREMESSA

CONCETTI BASILARI

I quadri dell'Armata debbono tenere costantemente presente i seguenti 10 punti:

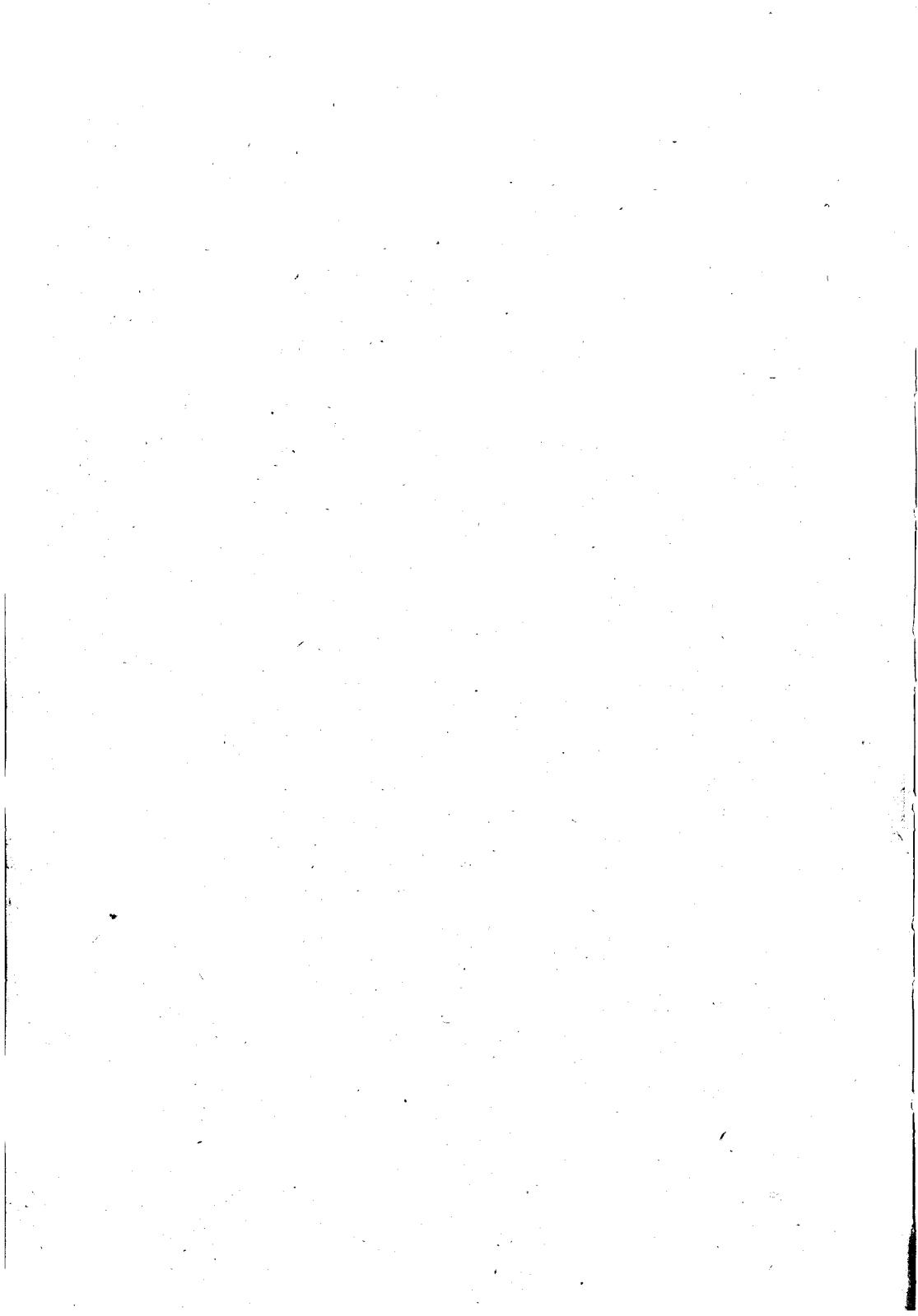
Punto I: L'ARMATA E' IN GUERRA GUERREGGIATA.

Essa non lotta contro bande locali ed indipendenti, ma contro un avversario che mira a costituire un « fronte unico », a sostituzione di quell'esercito jugoslavo che l'Armata, in aprile '41, ha gloriosamente messo fuori causa.

— La guerra che si conduce in Balcania è la stessa che si combatte in Russia, nell'Africa Settentrionale, ecc.

— Questo importa:

- *mentalità di guerra;*
- ripudio delle qualità negative compendiate nella frase « bono italiano »;
- « grinta dura ».

OPERATIVNI IZVEŠTAJ KOMANDE 5. ARMJSKOG KORPUSA OD 15. DECEMBRA 1942. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA — DALMACIJA« O REZULTATIMA OPERACIJA PROTIV PARTIZANSKIH JEDINICA NA PODRUČJU GORSKOG KOTARA I LIKE U TOKU JESENJIH MESECI¹

18. XII 1942.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—DALMACIJA« Operativno odeljenje	²
Br. 24466 Primljeno: 18. decembra 1942. g.	

KOMANDA V ARMJSKOG KORPUSA
Operativno odeljenje

Br. 15331 op. protokola **Poverljivo** VP 41, 15. decembra 1942.

Predmet: Jesenji operativni ciklus.

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA »SLOVENIJA—
DALMACIJA« (2. armija)

— Operativnom odeljenju —

Vojna pošta 10

UVOD

Operacije u vezi sa operativnim ciklusom o kome je reč već su bile pripremljene i predviđene još od meseca maja, kad je novonastala situacija na drugim sektorima umanjila značaj i hitnost operacija ovog armijskog korpusa, koji je na taj način morao da sačeka više od 4 meseca do njihovog početka. Sasvim sigurno je da ovo odlaganje nije išlo u prilog iznenadenju koje za sve operacije, a naročito za gerilske, predstavlja apsolutan i neophodan elemenat za uspeh.

¹ Snimak originala (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 58/229—242.

² Pečat prijema.

Treba takođe imati u vidu da je oduzimanje u međuvremenu nekih jedinica (tri konjička puka i nekoliko bataljona crnih košulja), koje su otpovale u druge operacijske zone, i ustupanje nekih bataljona XI armijskog korpusa zbog operacija u Sloveniji³ namestilo potrebu da se u zamenu za njih uputi cela divizija »Granatijeri«, koja je između 5. i 16. septembra stigla sa šest bataljona i četiri artiljerijska diviziona na područje Ogulin — Plaški.

Dolazak ovih novih jedinica, koje, naravno, nisu mogle ostati nezapažene, i potrebe u vezi s njihovom organizacijom i orijentisanjem starešina primorale su jedan veći deo spremnih jedinica i službi armijskog korpusa na polaznim položajima na prisilno čekanje od nekoliko dana, pa je sve ovo predstavljalo drugi značajan faktor na štetu iznenađenja, koji treba dodati onom prvom ranije pomenutom.

Na ovaj način stiglo se i do druge dekade septembra, kada su započele operacije.⁴

PRETHODNE OPERACIJE

Pre predviđenih pročešljavanja na području Velike Kapele trebalo je preduzeti izvesna prethodna dejstva; ona su poverena jedinicama divizije »Re« sa zadatkom da rešavaju neke situacije manjeg značaja ali od veoma važnog uticaja na opšti okvir operacija.

Ova dejstva su preduzeta u rejonima Raduč (Novigrad, NK-NM-FQ), Sv. Marko (Senj, XV-GO), Ostrovica (MH-FL), Divoselo (KI-FG), Čitluk (Novigrad, LI-FG), Počitelj (Novigrad, MH-EZ), Škare (Senj, XV-GQ) i Brlog (Senj, XL-GU), uz učešće hrvatskih jedinica i jedinica dobrovoljne milicije za borbu protiv komunista.⁵

Partizani su ukupno imali 148 mrtvih; zaplenjeno je 16 pušaka i 3 pištola, pored veće količine municije.

Naši gubici: poginuli su 1 oficir i 1 vojnik; 1 oficir i 19 vojnika su ranjeni; dobrovoljna milicija za borbu protiv komunista je imala 3 mrtva, 2 nestala i 5 ranjenih.

U to vreme, od 6. do 8. septembra, zapažena je značajna aktivnost ustanika duž železničke pruge Blata—Vrhovine (divi-

³ Vidi dok. br. 102 i 106.

⁴ Vidi dok. br. 101; tom V, knj. 7, dok. br. 99.

⁵ Odnosi se na napad italijanskih, ustaško-domobranksih i četničkih jedinica (M.V.A.C.), početkom septembra, na delove 1. ličkog NOP odreda »Velebit« kod Divosela, Čitluka i Počiteja (tom V, knj. 7, dok. br. 14 i 100).

zije »Lombardija« i »Re«); pruga je prekinuta na nekoliko mesta, dok su naša slabija osmatračka mesta duž pruge savladana.⁶

Za ponovno konsolidovanje situacije duž železničke pruge bila je neophodna upotreba pokretnih snaga, kako na sektoru divizije »Lombardija« tako i na sektoru divizije »Re«.⁷

Napad na mešoviti voz, 8. septembra, kod Studenaca (Gospic, IH-FV), u kome su na našoj strani poginuli 1 oficir i 2 vojnika, a 2 oficira i 14 vojnika nestali, ukazao je na prisustvo jakih formacija ustanika u rejonu Krš—Poljan (Senj, XV-FV).⁸

Na dan 12. septembra 11. bersaljerski puk, jačine dva bataljona i jedan bataljon 2. pešad. puka, preduzeo je ofanzivno dejstvo prema Kršu, gde je naišao na jak otpor neprijatelja.⁹

U žestokoj borbi — u toku koje je došlo do izražaja mnogo hrabrih podviga — neprijatelj je pretrpeo teške gubitke; provereni gubici iznose 42 mrtva.¹⁰ Naši gubici: poginula 3 oficira i 22 vojnika, ranjeno 57 i nestalo 19 vojnika.

Saznalo se da su jake formacije partizana, sastavljene, posred ostalog, od Crnogoraca, Dalmatinaca i Slovenaca, stigle na teritoriju u blizini armijskog korpusa samo nekoliko dana pre početka naših akcija.¹¹

Bilo je jasno da su ustanici nameravali da nas prisile na odustajanje od našeg operacijskog plana ili bar da ga ometu, odnosno otežaju, što je očigledan znak opasnosti koju su očekivali.

PROČEŠLJAVANJE PODRUČJA VELIKE KAPELE

Konačno, pripremljene operacije za pročešljavanje Velike Kapelje mogle su da započnu 18. septembra.¹²

Predviđeno područje bilo je ograničeno: morem sa zapada, železničkom prugom Fužine — Ogulin — Vrhovine sa severa i istoka i putem Vrhovine — Otočac — prevoj Vratnik — Senj s juga.

Ovo područje, sa svojim naseljenim centrima u kotlinama Jasenak i Drežnica, nije bilo posednuto, niti su naše jedinice preko njega prešle još od novembra 1941. god.; u to vreme je

⁶ U toku 6—8. septembra delovi 1. hrvatske NOU brigade i 1. i 2. kordunaskog NOP odreda su porušili oko 15 km pruge i 17 veze između ž.st. Blata i Rudopolje, napale ž.st. Lička Jesenica i Javornik, zapalile šest stražarnica i nekoliko baraka i uništile vodovodna postrojenja na izvoru potoka Jesenice (tom V, knj. 7, dok. br. 10, 26, 27, 29, 44, 50, 79; knj. 8, dok. br. 18).

⁷ Vidi dok. br. 95.

⁸ Napad su izvršili delovi 2. hrvatske NOU brigade (tom V, knj. 7, dok. br. 100).

⁹ i ¹⁰ Kod s. Krša i brda Karaule delovi 4. ličkog NOP odreda su imali gubitke od 18 mrtvih i 12 ranjenih (tom V, knj. 7, dok. br. 50, 60, 79).

¹¹ Vidi dok. br. 92.

¹², ¹³ i ¹⁴ Vidi dok. br. 101; tom V, knj. 7, dok. br. 99.

74. pešad. puk preduzeo jedan ciklus pročešljavanja, ali mu je naređeno da se vrati u Ogulin jer se smatralo necelishodnim da tu ostane preko zime.

Na taj način partizani su mogli, u potpunoj udobnosti i potpomognuti takođe planinskim zemljištem, pokrivenim gustom šumom, da se ovde smeste i organizuju bazu za operacije; pri tom su raspolagali velikim brojem odbrambenih i logističkih postrojenja u cilju izvođenja napada, kako u pravcu železničke pruge tako i puteva koji sačinjavaju perimetar pomenutog područja.

Držanje pretežno pravoslavnog stanovništva karakterisalo se velikom naklonošću prema partizanima.

U operacijama su učestvovale sledeće jedinice:

— iz divizije »Re«: četiri bataljona (II i III bataljon 1. pešad. puka, II i III bataljona 2. pešad. puka), ojačana 11. bersaljerskim pukom (dva bataljona), jednom četom lakih tenkova, CXX divizionom 149/13, LXXXI bataljon crnih košulja i jednim mostovskim odeljenjem;

— iz divizije »Lombardija«: II i III bataljon 73. pešad. puka, i II i III bataljon 74. pešad. puka, ojačani jednom četom lakih tenkova, jednom baterijom CXII diviziona 149/13, jednim mostovskim odeljenjem i jednim bataljonom granične dobrovoljne milicije za nacionalnu bezbednost;

— divizija »Granatijeri«, ojačana CXII divizionom 149/13 od dve baterije;

— na raspolažanju armijskom korpusu: XXXIII bataljon crnih košulja, jedna četa V mitraljeskog bataljona, jedna grupa izviđačkih eskadrila i tri bombarderske eskadrile vazduhoplovne grupe Zadar, koje će intervenisati prema zahtevu.

Zapovest br. 1 Komande V armijskog korpusa (prilog 1) predviđala je sledeću osnovnu zamisao:

— koncentrično dejstvo sa severa, istoka i juga; zauzimanje dva glavna aktivna neprijateljska centra, tj. Jasenka i Drežnice, kao i Vodoteča (Ogulin, ZV-AD), Tuževića (ZT-AD) i Gostova Polja (ZV, XI-AF) — 1. i 2. faza;¹³

— preduzimanje većeg broja pročešljavanja radi čišćenja od partizanskih formacija rejona oko pomenutih mesta — 3. faza;¹⁴

— u cilju upotpunjavanja uništenja neprijatelja, udarom u bok potisnuti one formacije koje bi izbegle dejstvu pročešljavanja — 4. faza.¹⁵

Na dan 18. septembra divizija »Granatijeri« i jedinice divizije »Lombardija« započele su pokret u cilju zauzimanja pome-

¹⁵ Vidi dok. br. 102.

nutih kotlina i preduzele pročešljavanje rejona duž određenih pravaca.

Međutim, na dan 14. septembra partizani su izvršili jak pritisak na naše detašovane delove duž železničke pruge, pa su oni hitno pojačani jedinicama XVI bataljona »M« na deonici Sinac — Studenci;¹⁶ na dan 16. septembra jake neprijateljske formacije napale su kod Lešća jednu našu kolonu, koja je pretrpela gubitke.¹⁷

Ovakav razvoj situacije i izveštaj o prisustvu šest partizanskih bataljona u rejону Doljani (Gospić, IH, KI-GQ) — Crna Vlast (MH-GO) primorao je da se, 18. septembra, izvrši obrtanje fronta divizije »Re« s ciljem da se zajedno sa 11. bersaljerskim pukom omogući hitno dejstvo jedinica protiv ustnika raspoređenih u rejону Ramljana (Gospić, LI-FX) i pruži pomoć našim okruženim uporištima na osiguranju železničke pruge, a istovremeno da se obezbedi pozadina borbenog poretku same divizije.

Na dan 19. septembra bataljoni 2. pešad. puka i 11. bersaljerski puk preduzeli su napad sa zadatkom da oslobole okružena uporišta duž železničke pruge, koja su pružala sjajan otpor mnogo jačim ustaničkim snagama, ali nisu naišli na otpor sve do Janjče.¹⁸

U međuvremenu glavnina partizanskih bataljona, takođe pod udarom naših bombardovanja iz vazduha, podelila se na dva dela, i to: jedan deo je krenuo u pravcu Korenice, dok se drugi vratio u rejон Krasno (Senj, ZT-GM) — Kuterevo (XL, XN-GM).

U cilju ojačavanja južnog sektora zone divizije »Re«, koji se nalazio daleko od poprišta glavnih operacija i ostao s nedovoljnim snagama u uporištima, Viša komanda stavila je V armijskom korpusu na raspolaganje tri pešadijska bataljona i jedan artiljerijski divizion XVIII armijskog korpusa pod komandom generala Đanucija, komandanta pešadijske divizije »Sasari«. U svakom slučaju, tek 20. septembra bataljoni divizije »Re« su mogli da stignu na liniju Prokike—Brinje—Krišpolje, tj. do ranije određenog polaznog položaja, radi ostvarivanja prvobitnog operacijskog plana. Uprkos tome, a s obzirom na to da je divizija »Re« imala 2 dana prednosti u odnosu na utvrđen

¹⁶ Odnosi se na napade jedinica 1. i 2. hrvatske NOU brigade i partizanskog bataljona »Krbava« na objekte i posade na železničkoj pruzi od Vrhovina do Perušića (tom V, knj. 7, dok. br. 43, 50, 51 i 79; knj. 8, dok. br. 18).

¹⁷ Napad na neprijateljsku kolonu kod Lešća je izvršio 2. bataljon 2. hrvatske NOU brigade (tom V, knj. 7, dok. br. 51).

¹⁸ Kod Janjče je vođena borba protiv delova 2. hrvatske NOU brigade (tom V, knj. 7, dok. br. 51).

program (zauzimanje Jezerana i Stajnica—Ogulin, XR-AD, 16. i 17. septembra),¹⁹ prebacivanje jedinica izvršeno prethodnih dana nije dovelo u pitanje ostvarivanje plana.

U isto vreme, da bi se otklonile eventualne opasnosti na putu Lokva—Vratnik od ustaničkih formacija raspoređenih u rejonu Krasno—Kuterevo, bilo je potrebno da se noću 17./20. septembra omogući dolazak 250 pripadnika dobrovoljne milicije za borbu protiv komunista na motornim vozilima iz Otočca i jedne čete LXXXI bataljona crnih košulja iz Senja.

Na dan 20. septembra opasnost u pravcu prevoja Vratnik jasno se ocrtavala zbog utvrđenog prisustva 2000—3000 ustanika u rejonu Kutereva, čiji su se istureni delovi nalazili na Bijom vrhu (Senj, ZV-GO).

Ovakvom razvoju situacije komanda armijskog korpusa se suprotstavila prebacivanjem 11. bersaljerskog puka u Otočac, sa zadatkom da eventualno na sebe preuzme glavninu ustanika, i naređenjem da se preduzmu što češća izviđanja iz vazduha.

Ukoliko bi se ostvarila opasnost od partizanskih formacija za prevoj Vratnik, postojala bi mogućnost da i bataljoni divizije »Re« iz rejona Prokike—Krišpolje intervenišu na ugroženo područje.

Svi ovi pokreti ustanika imali su za cilj da skrenu naše snage s njihovog zadatka, tj. od zauzimanja kotlina Jasenak i Drežnica.

U danima 18. i 19. septembra divizije »Granatijeri« i »Lombardija« izvršile su predviđene pokrete za 1. fazu operacije (vidi šemu u prilogu 1),²⁰ ali ovom prilikom nisu našle na značajnije neprijateljske formacije; usamljeni pojedinci zarobljeni su i streljani.

Na dan 21. septembra počela su dejstva predviđena za 2. fazu, koja se sastojala:

- za diviziju »Granatijeri«: zauzimanje kotlina Brezno, Krakar i Drežnica (Ogulin, XI, XL-AN);
- za diviziju »Lombardija«: zauzimanje kotline Jasenak;
- za diviziju »Re«: zauzimanje rejona Vodoteč.

Pomenuti pokreti izvršeni su 21. i 22. septembra, i tom prilikom se našlo samo na pojedinačan otpor. Zbog toga je za 23. septembar naređen početak 3. faze operacija: sistematsko pročešljavanje okoline dostignutih rejona, čije se trajanje predviđalo najmanje 5—6 dana.

Odgovornost za područje između puta Vrhovine—Otočac—prevoj Vratnik i južne granice divizije »Re« poverena je, u međuvremenu, počevši od 00,00 časova 23. septembra, generalu

¹⁹ Vidi tom V, knj. 8, dok. br. 12.

²⁰ Redakcija ne raspolaže tom šemom.

Đanuciju, pod čiju su komandu prešle sve snage na ovom području.

Pristigle snage XVIII korpusa trebalo je, po naređenju Više komande, da se, po grupama bataljon-baterija, rasporede duž železničke pruge i puta, paralelno toj deonici, između Lešća i Studenaca.

Prilikom nastupanja, 23. septembra, III/25. pešad. puka divizije »Bergamo« iz Perušića, isti se u rejonu Karaula (Senj, XV-FV) — Petrićeva glava (Gospic, IH-FV) sukobio s jakim ustaničkim formacijama i zametnuo borbu u kojoj je naknadno učestvovao i III/151. pešad. puka divizije »Sasari«. Ovaj okršaj je za nas imao povoljan ishod: gubici neprijatelja procenjeni su na 150 ljudi, a položaji koje smo zauzeli ostali su u našim rukama, uprkos neprekidnim neprijateljskim napadima u toku noći.²¹

Na dan 24. septembra avijacija je preduzela bombardovanje i mitraljiranje partizanskih snaga pred našim frontom.

Istog dana je iz Otočca, za pojačanje, upućen 11. bersaljerski puk, koji je stavljen na raspolaganje generalu Đanuciju kao pokretna jedinica.

Sledećih dana, posle 23. septembra, tri divizije su nastavile pročešljavanje predviđeno za 3. fazu (vidi operacijsku zapovest br. 2 u prilogu 2).²² Pristupilo se uništavanju izolovanih partizanskih delova, a naročito je značajan rad na sistematskom uništavanju logističkih postrojenja neprijatelja.

Zaplenjene su velike količine oružja, municije i raznovrsnog materijala, od kojeg treba pomenuti velik broj eksplozivnih uredaja koje je neprijatelj upotrebljavao za rušenje železničke pruge.

Naročito se istakao granični bataljon »M«, koji je dejstvovao pod komandom divizije »Lombardija«; on je u dejstvima pročešljavanja velikog obima, izvršenim na planinskom području u blizini železničke pruge čiji se centar nalazi u Liču, koja su zatim nastavljena u prvoj dekadi oktobra na području Ravne Gore, postigao izvanredne rezultate.

Na dan 24. septembra komanda armijskog korpusa izdala je zapovest za 4. fazu operacija (borbena zapovest br. 3 u prilogu 3).²³

U ovoj fazi trebalo je da divizija »Granatijeri« pročešlja područje u pravougaoniku Lupovlag (Ogulin, VU-AL) — k. 1047

²¹ Neprijateljskim snagama u rejonu Karaule suprotstavili su se delovi 4. ličkog NOP odreda i bataljona »Ognjen Prica«. U neuspelom protivnapadu na brdo Karaulu partizani su imali 1 mrtvog i 1 lakše ranjenog (tom V, knj. 7, dok. br. 70).

²² Vidi dok. br. 101.

²³ Vidi dok. br. 102.

(ZP-AN) — Oštrak (ZT-AF) — Greben (ZI-AB); ona je morala da nastupa pročešljavajući sve do obale na istoku, dok su divizije »Lombardija« sa severa i »Re« s juga morale da zatvore obrć kako bi se ustanicima onemogućio bilo koji pravac za izvlačenje (šema u prilogu 2).²⁴

Situacija se u ovo vreme karakterisala činjenicom da je neprijatelj većim delom izbegao pročešljavanje izvršeno u 1, 2. i 3. fazi na taj način što je većim formacijama napustio područje kojim su nastupale naše jedinice, dok su njegove jake snage — koje su gravitirale prema železničkoj pruzi Lesče — Studenci i bile zadržane od jedinica grupe Đanuci — primećene u rejonu Kosinja (Senj, XR-FV), a ostale jake formacije u rejonu južno od Vrhovina.

S obzirom na ovakvu situaciju, komanda armijskog korpusa je donela odluku da brzo privede kraju operacije predviđene za 4. fazu, kako bi što pre imala na raspolaganju divizije »Re« i »Granatijeri« za izvođenje operacija u cilju uništenja partizanskih formacija u Lici, kao i diviziju »Lombardija« za pročešljavanje obalskog pojasa na delu Ledenice — Banska vrata (Ogulin, ZI-AN) i železničke pruge Plase — Lič.

Pošto nije bilo izbora, komandant armijskog korpusa je, bez oklevanja, odlučio da prekine već započete operacije koje se nisu mogle privesti kraju i da svoje jedinice koncentriše na prikladnije područje radi preduzimanja novih operacija.

Na taj način zaključen je operativni ciklus Velika Kapela, u toku kojeg su postignuti zadovoljavajući rezultati, mada je glavnina partizanskih formacija uspela da se izvuče.

Naročito treba uzeti u obzir sistematsko uništenje logističke organizacije neprijatelja, jer to ima izuzetan značaj zbog nastupajućeg zimskog perioda.

Ovo nije ostalo bez efekta na moral partizana, tako da se značajan broj predao našim uporištima, naročito iz rejona u kojima je bilo uspešnije naše dejstvo pročešljavanja.

Sledeći podaci se odnose na period od 18. do 30. septembra i u njima su obuhvaćeni gubici koje su zadale divizije »Granatijeri«, »Re« i »Lombardija«, kao i dobrovoljna milicija za borbu protiv komunista:

— ubijeno	94
— internirano	1100
— predalo se svojevoljno	24.

²⁴ Redakcija ne raspolaže tom šemom.

Zaplenjeno naoružanje i municija:

— 1 mitraljez	— 6000 metaka
— 1 puškomitraljez	— 56 rуčnih bombi
— 106 pušaka	— 32 bajoneta
— 17 pištolja	— 100 kg eksploziva
— 20 artiljerijskih zrna	— 10 paketa želatina.

Zaplenjene životne namirnice:

- 430 kvintala žitarica — 480 kvintala krompira.

Zaplenjena stoka:

- 695 goveda — 100 konja.

Zaplenjen materijal:

— 100 šлемova	— velik broj uređaja
— 1 automobil	za
— 2 motocikla	rušenje železničke pruge.

Uništena naseljena mesta:

— rejoni Krakar, Drežnica, Jasenak, Brezno, Tužević, Vodoteč, Gostovo Polje.

Uništeno:

— logora	40
— skladišta životnih namirница	3
— partizanskih bolniča	2.

Naveče 28. septembra partizanske snage, procenjene na 4000—5000 ljudi s velikim brojem automatskih oruđa, napale su dva ojačana voda 74. pešad. puka i jednu bateriju 57. divizij-skog artiljerijskog puka; ove jedinice su bile raspoređene duž puta Josipovac—Tisovac—raskrsnica 1 km zapadno od Tisovca u cilju osiguranja. Preduzet napad velikom žestinom u vreme deobe večere odbijen je posle ogorčene borbe prsa u prsa; ovom prilikom se ispoljio ne mali broj hrabrih podviga. Mnoga oruđa za koja je postojala opasnost da padnu u ruke neprijatelja one-sposobljena su od poslužilaca, koji su time žrtvovali svoj život.²⁵

Naši gubici su iznosili 18 mrtvih, od kojih 1 oficir, 17 ranjenih, od kojih 1 oficir, i 5 nestalih. Izgubljeno je: 2 mitraljeza,

²⁵ i ²⁶ Napad su izvršile jedinice 1. primorsko-goranskog NOP odreda koje su, pored 6 mrtvih, imale i 10 ranjenih boraca (tom V, knj. 7, dok. br. 88; knj. 8, dok. br. 18, 37, 41 i 110).

3 puškomitrailjeza, 3 minobacača 45 mm, 35 pušaka i karabina i 6 pištolja. Ustanici su na zemljisu ostavili 6 mrtvih; njihovi gubici su svakako bili veći jer je primećeno da je mnogo ustanika izneto na rukama.²⁶

OPERACIJE U LICI

Već 30. septembra su počeli pokreti radi zauzimanja polaznih položaja za predstojeće operacije, ali ovo brzo i iznenadno zauzimanje obrnutog fronta nije bilo ni jednostavno ni lako. U početku divizija »Re« se koncentrisala u rejonu Brinja, a divizija »Granatijeri« između Jezerana i Krišpolja.²⁷

U međuvremenu 73. pešad. puk se vraćao u Lič pročešljavajući područje duž pravca Banska vrata—Lič, ali nije našao na partizanske formacije.

U danima 1. i 2. oktobra divizija »Granatijeri« se prebacila na polazni položaj Vratnik—Žuta Lokva, odakle je trebalo da preduzme napad na Krasno i Kuterevo. Posle izvršenog pročešljavanja područja Grabar—Glibodol,²⁸ uz pomoć formacija dobrovoljne milicije za borbu protiv komunista, divizija »Re« se prikupila u Otočcu radi učešća u operacijama divizije »Granatijeri«.

Noću 30. IX/1. X partizani su savladali hrvatske posade domobrana i ustaša u rejonu Pazarišta, koje su pružile slab otpor. Ovo je imalo teške posledice za tok operacije, pošto su ova uporišta imala zadatak da zadrže kretanje partizanskih formacija prema jugu, kako bi se omogućilo našim divizijama koje su dejstvovalе sa severa da stignu i napadnu neprijatelja.²⁹

Pošto se nametnula potreba da se ustanici najhitnije dostignu, ubrzani su pokreti jedinica.

S obzirom na neuspeh hrvatskih jedinica u rejonu Pazarišta, zadatak zadržavanja ustaničkih snaga poveren je jedinicama grupe Đanuci,³⁰ one su, raspoređene većim delom pored železničke pruge Perušić i Janjče, dobro izvršile postavljen zadatak i onemogućile bekstvo partizana prema istoku na tom delu, ali nisu mogle sprečiti naknadno izvlačenje prema severu, u kom pravcu je jedino bilo moguće uputiti najpokretljivije jedinice (bersaljere), stavljene na raspolaganje generalu u slučaju potrebe.

²⁷ Vidi dok. br. 106.

²⁸ Omaška; treba: Dabarski Glibodol.

²⁹ Napad na ustaško-domobranske posade u rejonu Pazarišta su izvršile jedinice 1. i 2. hrvatske NOU brigade. Neprijatelj je uspeo da izvuče glavne snage, pretrpevši gubitke od 33 poginula. Brigade su imale 3 mrtva i 14 ranjenih (tom V, knj. 8, dok. br. 3, 6, 17 i 37).

³⁰ Vidi tom V, knj. 8, dok. br. 111.

Dok su se divizije »Re« i »Granatijeri« kretale prema jugu, jedinice grupe Đanuci su se, 2. i 3. oktobra, u rejonu u koji još nisu stigle naše kolone, sukobile s partizanskim formacijama.

Na dan 2. oktobra dve čete XCVII bataljona crnih košulja upućene radi suprotstavljanja opasnoj situaciji nastaloj u rejonu Ribnika (Novigrad, MH—FG), gde su ustanci prekinuli železničku prugu i put, vodile su borbu u kojoj je neprijatelj pretrpeo velike gubitke, dok je na našoj strani bilo 7 poginulih i 13 ranjenih crnokošuljaša.³¹

Na dan 3. oktobra XXVII bersaljerski bataljon sukobio se u rejonu Dunjevca (Gospic, IH—FP) s jakim partizanskim formacijama. Okršaj, koji se vodio u kasnim poslepodnevnim časovima, nije imao odlučujući ishod jer zbog nastupajućeg mraka bersaljeri nisu mogli da manevrišu po svom nahodenju.³²

Neprijateljski gubici nisu mogli biti provereni, ali su prema dobijenim podacima bili značajni. Naši gubici su iznosili 13 mrtvih i 12 ranjenih.³³

Borbena zapovest izdata od komande armijskog korpusa (prilog 4) predviđala je za 5. oktobar da kolone divizija »Granatijeri« i »Re«, pod čiju je komandu za vreme trajanja ovih dejstava stavljena III/25. pešadijska divizija »Bergamo«, okruže područje D. Kosinj—Lipovo Polje (Senj, XN, XP, XR—FX) — Krš; ostale jedinice grupe Đanuci, raspoređene duž železničke pruge, morale su da ustaničkim formacijama zatvore pristup u ovo područje s pravca istočno od pruge.³⁴

Postojali su svi izgledi da ovo okruženje uspe, ali je neprijatelj i ovaj put uspeo da izmakne.

Iz jednog dokumenta nađenog kod jednog od ustaničkih rukovodilaca koji su ostali na zemljištu (prilog 5)³⁵ saznao se da je on odredio linije za pružanje otpora i da zatim, u poslednjem času, iznenađen, i zbog opasnosti s levog boka od divizije »Granatijeri«, nije našao za shodno da se preduzme uporna obrana (šema u prilogu 3).³⁶

U pravcu istoka nisu mogli da umaknu jer su železničku prugu efikasno kontrolisale jedinice grupe Đanuci, a za sprečavanje njihovog brzog provlačenja, u toku noći, južno i jugoistoč-

³¹ Ustaško uporište Ribnik su 3. oktobra zauzele jedinice 9. hrvatske NO brigade. One su tom prilikom porušile prugu i put i vodile borbu protiv italijanskog bataljona koji je pokušao da interveniše. Ustaške snage su imale gubitke od oko 70 mrtvih, a partizani 3 mrtva i 2 ranjena (tom V, knj. 8, dok. br. 9 i 17).

³² i ³³ Neprijateljski bataljon se sukobio sa 3. četom bataljona »Matića Gubec«, koja nije pretrpela nikakve gubitke (tom V, knj. 8, dok. br. 43 i 115).

³⁴ Reč je o borbenoj zapovesti od 3. oktobra (vidi tom V, knj. 8, dok. br. 11).

³⁵ i ³⁶ Redakcija ne raspolaže tim prilozima.

no od Gospića, nisu bile dovoljne raspoložive slabije brze jedinice (bersaljeri), koje su bile upućene u Liku, u rejon koji se pruža od visine Perušića do visine Ličkog Osika.³⁷

Zabeležena su dva okršaja sa zaštitnicama: na dan 5. oktobra jedinice divizije »Granatijeri« stigle su u rejon Zamrštenu (Senj, XR—FV) i napale jednu ustaničku formaciju, koja je na zemljištu ostavila 15 mrtvih; na dan 6. oktobra druge jedinice iste divizije naterale su u bekstvo između k. 911 (XR—FT) i k. 747 (XR—FV) oko 500 ustanika i zadale im značajne gubitke, ali je na zemljištu nađeno samo 20 mrtvih.³⁸

Na dan 6. oktobra Komanda divizije »Re« ponovo je preuzeila nadležnost nad celim svojim područjem; na njeno raspolaganje stavljen je 11. bersaljerski puk. Noću 5/6. oktobra partizani su zauzeli Lički Novi (IH—FI), primoravši ustašku posadu na povlačenje.³⁹

Istog dana Viša komanda je dostavila avizo-zapovest prema kojoj, čim bude, kao što je naređeno, izvršen raspored duž željezničke pruge s frontom prema istoku, grupa Đanuci mora da se vrati u sastav svog armijskog korpusa.⁴⁰

Na dan 7. oktobra jedinice divizije »Re« koncentrisale su se u Gospiću da bi sutradan preduzele dejstvo duž pravca Gospic—Brušane; ukoliko ustaničke formacije budu primećene više prema jugu, komanda divizije ne treba da se smatra vezanom za ciljeve teritorijalnog karaktera, već mora da preduzme napad na njih i da ih uništi.

Divizija »Granatijeri« je, 8. oktobra, morala da nastupa duž pravca Klanac (Senj, XT—FR) — Brušane kako bi se prikupila na putu Brušane—Oštarije. Ovo nastupanje je izvršeno a da se nije naišlo na otpor.

Bataljoni divizije »Re«, upućeni u rejon Divoselo (Novigrad, KI—FG) — Čitluk (LI—FG), gde je prema raspoloživim podacima primećeno prisustvo ustaničkih snaga, stigli su kod Čitluka jednu neprijateljsku formaciju jačine 300 ljudi, u čijem se sastavu nalazilo oko 40 kola.⁴¹

³⁷ Tekst u ovom stavu nije sasvim jasan, pa je preveden proizvoljno. Tekst u originalu glasi:

»Ad est non potè sfuggire perchè sulla ferrovia facevano buona guardia le truppe del raggruppamento Giannuzzi, mentre per molto rivoli potè dilagare nottetempo e celermente a sud ed a sud-est di Gospic, nè valsero a trattenerli le poche truppe celeri (i bersaglieri) a disposizione e che erano state inviate sulla Lika, nel tratto che va dall'altezza di Perusic all'altezza di Licki Osik.«

³⁸ Vidi dok. br. 121.

³⁹ Ustaško uporište u s. Ličkom Novom i s. Brušanima (kod Gospića) zauzele su jedinice 9. hrvatske NO brigade (tom V, knj. 8, dok. br. 32, 61 i 62).

⁴⁰ Vidi tom V, knj. 8, dok. br. 120.

⁴¹ Vidi dok. br. 121.

U borbi koja je usledila partizani su naterani u bekstvo uz velike gubitke. Provereni gubici iznose 47 mrtvih; zaplenjene su velike količine oružja i drugi materijal. Jednu drugu ustaničku formaciju sustigla je i razbila kod Papuče (Novigrad, NK—EU) 111. motociklistička bersaljerska četa. Utvrđeno je da je neprijatelj imao 7 poginulih.⁴² U toku celog dana mi smo imali samo 2 ranjena.

Na dan 9. oktobra produženo je nastupanje do Raduča, a da se nije naišlo na bilo kakvu ustaničku formaciju, jer su partizani, pod našim jakim pritiskom, uspeli da izbegnu gonjenje povlačeći se istočno od železničke pruge, na područje van naše kontrole.

Ovim je postignut jedan od ciljeva koje je odredila Viša komanda, tj. proterivanje partizana s područja zapadno od železničke pruge.

Sledećih dana, u saglasnosti sa direktivama pomenute komande, jedinice divizija »Granatijeri« i »Re« zauzele su raspoloženje duž železničke pruge frontom prema istoku da bi, kao što je bilo naređeno, bile u mogućnosti da eventualno preduzmu dejstvo na području Krbave.

U ovoj fazi, dok su vršene pripreme za eventualno dejstvo na Korenicu, usledilo je, 12. oktobra, naređenje Više komande za obustavljanje operacija zbog odustajanja hrvatskih jedinica da u njima učestvuju.⁴³ Tako je završen jesenji operativni ciklus V armijskog korpusa.

Na dan 11. oktobra jedinice grupe Đanuci vratile su se na područje XVIII armijskog korpusa.

ZAKLJUČAK

Dve faze operacija, tj. pročešljavanje područja Velike Kapeline i napredovanje u Lici, imale su za cilj i postigne rezultate različitog karaktera.

Sistematsko pročešljavanje rejona Jasenak—Drežnica prouzrokovalo je ozbiljan poremećaj u logističkoj organizaciji partizana. Mada ovo nije dovelo do potpunog uništenja svih mogućnosti za život na ovom području zbog prisilnog odustajanja od poslednje faze operacije, ipak su postignuti veoma značajni rezultati, ne isključivši ni opadanje morala, jer je i stanovništву dokazano da se partizani ne mogu osećati bezbednim od naših

⁴² Kod s. Papuče i s. Kruškovca italijanske snage, sa ustašama i četnicima, napale su 9. hrvatsku NO brigadu, koja je tom prilikom imala samo 2 lakše ranjena borca (tom V, knj. 8, dok. br. 33, 61 i 62).

⁴³ Vidi tom V, knj. 8, dok. br. 124.

ofanzivnih akcija ni u najutvrđenijim jazbinama i da ih naše kolone mogu svuda stići i razbiti.

Operacije vođene u Lici omogućile su da se »ponovno očisti« područje na kome su se nastanile značajne partizanske formacije s namerom da tu prezime, a koje su predstavljale ozbiljnu opasnost za železničku prugu i važnu komunikaciju Vratnik — Otočac — Gospicé.

One su primorane da na brzinu napuste ovo područje i da sa sobom ponesu samo veoma oskudna sredstva za život.

Naravno, bolje bi bilo da su uništene, ali svakome je poznato koliko je to teško postići kada je reč o neprijatelju koji, pred jakim protivničkim snagama, uvek daje prednost izbegavanju borbe, a mogućnosti za to mu ne nedostaju.

Pored ostalog, treba imati u vidu sledeće:

1) da je u cilju prikupljanja glavnine naših dejstvujućih jedinica u rejonu Jasenak — Drežnica i njihovog prebacivanja na nove polazne položaje na liniji Žuta Lokva — Brinje — Krišpolje bilo potrebno tri dana i da nije bilo reči o tako jednostavnoj operaciji;

2) da se glavnina ustanika koncentrisala na planinskom, neprolaznom i teškom području i da je u cilju njenog uništavanja trebalo napasti na organizovane položaje, a to je ostvareno jakim pritiskom s fronta i obilaznim manevrom prema levom boku; ovakvim dejstvom ustanici su bili primorani na hitno povlačenje, što je predstavljalo jedinu mogućnost da izbegnu siguran poraz.

Ovo povlačenje, čije je izvršenje najkraćim putem između Janjča i Perušića osuđeno budnom kontrolom jedinica grupe Đanuci, pretvorilo se u pravo bekstvo prema jugu i jugoistoku, ali nije moglo biti zaustavljeni isključivo zbog nedostatka brzih borbenih sredstava; bersaljeri upućeni u donju Liku pokazali su se nedovoljnim za ovu svrhu, tako da su se partizani, isturivši slabe zaštitnice, mogli izvući istočno od železničke pruge u bezbedna područja, koja se u potpunosti nalaze pod dominacijom njihove organizacije.

U toku svih faza operacija jedinice su dale dokaza visoke spreme i stručnosti.

Naročito treba istaći napore koje su podnele jedinice divizije »Granatijeri«; one su na besputnom području, na kome se nalaze samo kolski putevi i konjske staze, morale da dejstvuju po krševitom zemljištu, s nepristupačnim padinama, pokrivenim gustom šumom i neprohodnom šikarom. Svi mostovi, od kojih su neki imali lukove s rasponom od 30 m, nađeni su porušeni; potoci, čiji su tokovi bili upravni na pravac kretanja kolona a obale strme, većinom se nisu mogli pregaziti, a to je primo-

ravalo jedinice na duge obilaske, zbog čega su pravci kretanja bili mnogo duži nego što je predviđeno.

Naročito je dragocena — za celo vreme trajanja dejstva — bila aktivnost avijacije, koja se ispoljavala čak i u nepovoljnim atmosferskim uslovima; često su se avioni vraćali u svoje baze oštećeni dejstvom neprijateljske protivavionske odbrane. Avioni avio-grupe Zadar ukupno su, u periodu od 18. septembra do 12. oktobra, izvršili 84 razna zadatka, pri čemu je upotrebljeno 110 aparata. Pojedinačno, izvršeno je 65 zadataka izviđanja, aerofotosnimanja i obezbeđenja motorizovanih kolona i 19 zadataka bombardovanja velikim i malim bombama i mitraljiranja.

U toku celog operativnog ciklusa partizani su ukupno pretrpeli sledeće gubitke:⁴⁴

— poginulo (provereno)	264
— poginulo (procenjeno)	300
— svojevoljno se predalo	49
— internirano civila	2610.

Naoružanje i municija:

1 mitraljez	nekoliko stotina ručnih bombi
1 puškomitraljez	35 bajoneta
188 pušaka	10 kg eksploziva
24 pištolja	12 paketa želatina
70 mina 81 mm	razni materijal.

Stoka:

112 konja, 810 goveda i 250 ovaca.

Životne namirnice:

500 kvintala žitarica i 500 kvintala krompira.

Zaplenjeni materijal:

1 automobil	100 šlemova
2 motocikla	veliki broj uređaja za
2 bicikla	rušenje železničke pruge.

Uništeno naseljenih mesta:

Sva sela u centralnom delu pročešljanog područja, od kojih su najznačajnija sela u kotlinama Jasenak—Drežnica—Gostovo Polje—Tužević—Vodoteč.

⁴⁴ Vidi dok. br. 121.

Uništeno:

— logora	46
— skladišta životnih namirnica	3
— bolnica	2.

Naši gubici su bili sledeći:

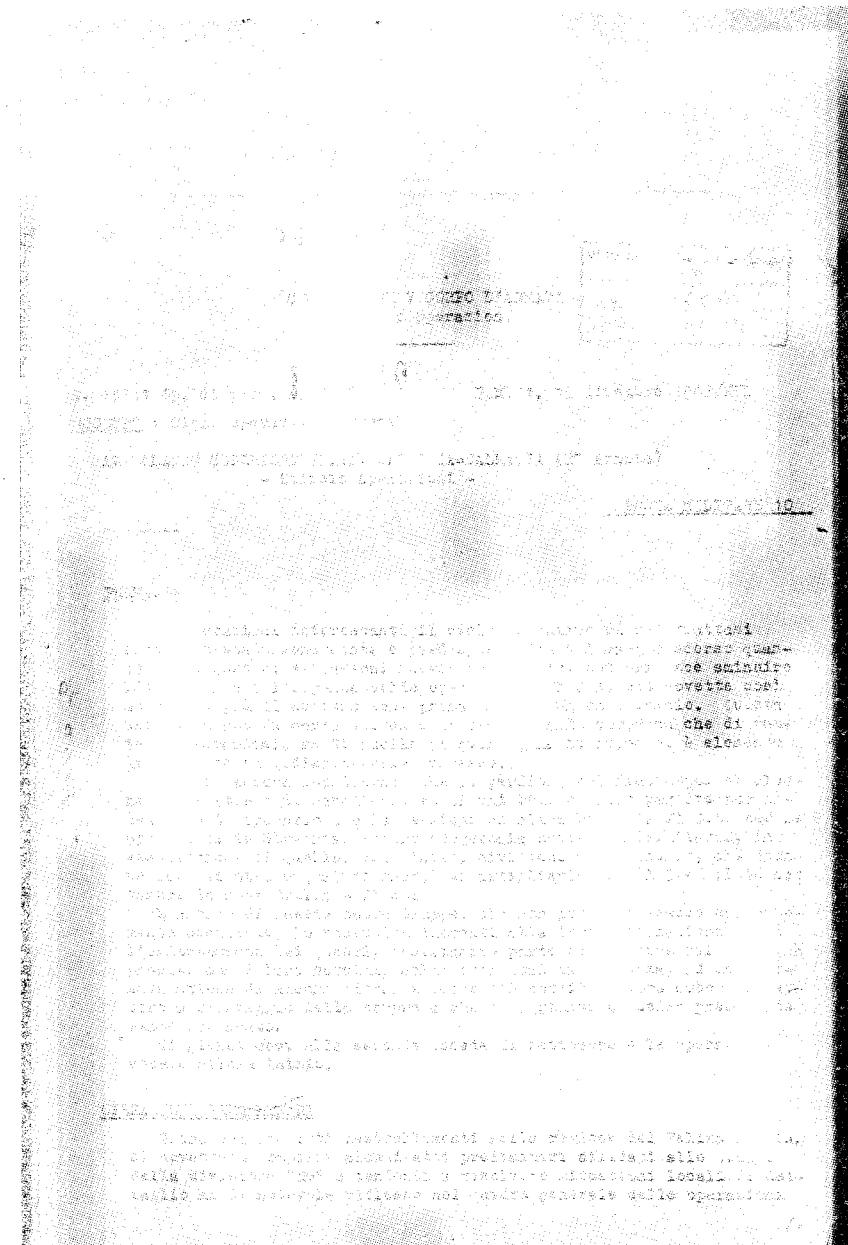
poginulo: ranjeno: nestalo:
oficira 3, vojnika 55; oficira 5, vojnika 94; oficira —, vojnika 5.

Izgubljeno naoružanje:

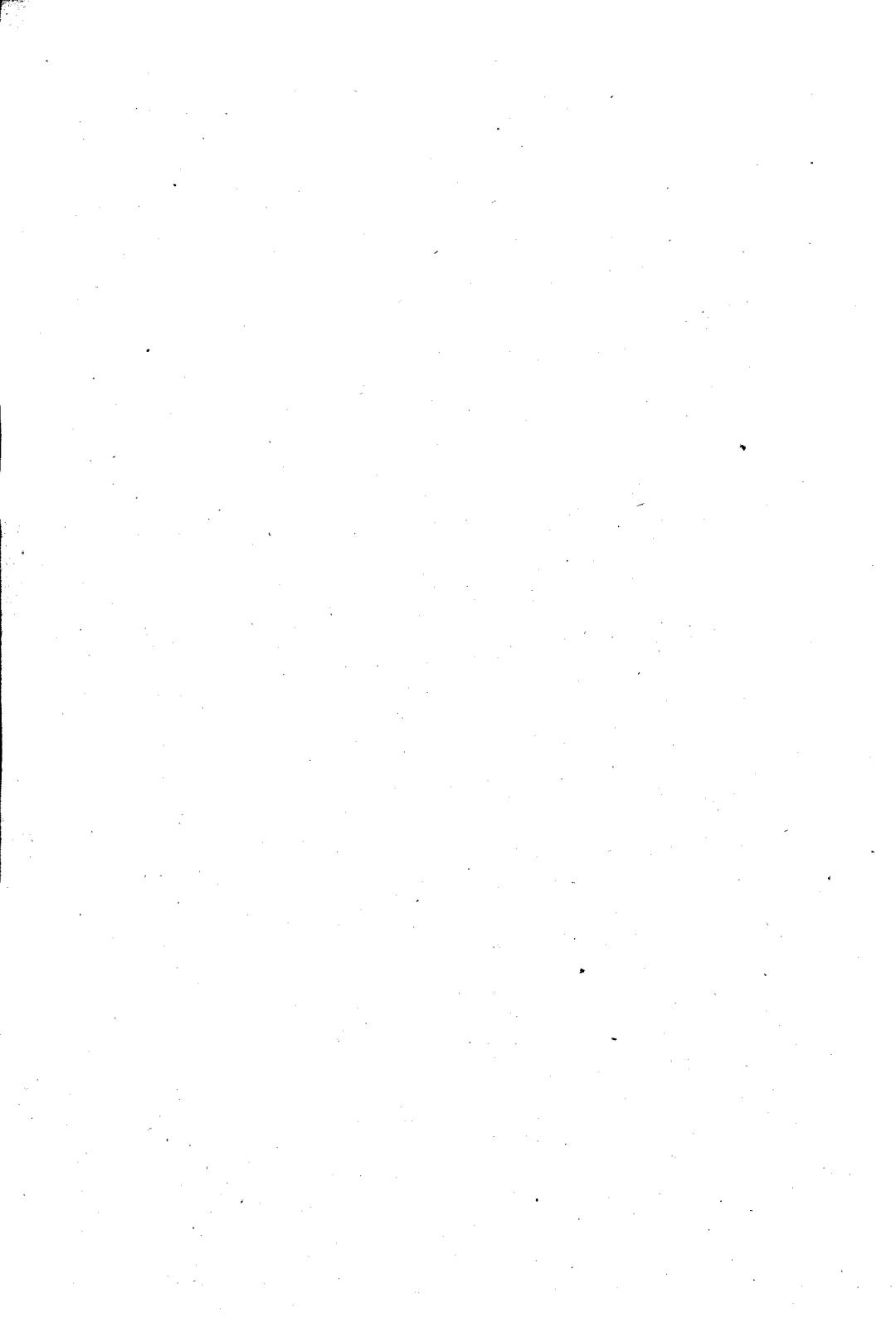
2 mitraljeza 35 pušaka
3 puškomitraljeza 6 pištolja
3 minobacača (45 mm).

KOMANDANT ARMIJSKOG KORPUSA:

general
M. P. (Renato Koturi)
R. Koturi

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 126

IZVEŠTAJ KOMANDE 5. ARMJSKOG KORPUSA OD 28.
DECEMBRA 1942. VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA — DALMACIJA« O EVAKUACIJI USTAŠKO-
—DOMOBRANSKOG UPORIŠTA UDBINA¹

30. XII 1942.

VIŠA KOMANDA ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA«
Operativno odeljenje
Br. 25125
Primljeno: 30. decembra 1942—XXI

KOMANDA V ARMJSKOG KORPUSA
Operativno odeljenje

Br. 15712/op. prot. **Poverljivo.**

VP 41, 28. decembar 1942—XXI

Predmet: Evakuacija hrvatskog uporišta Udbina.

VIŠOJ KOMANDI ORUŽANIH SNAGA
»SLOVENIJA—DALMACIJA« (2. ARMIIJA)
— Operativnom odeljenju —

Vojna pošta 10

Na osnovu usmenog dogovora, ta Komanda je svojim dopisom br. 23226 od 2. decembra³ dostavila direktive u vezi s polaskačenjem hrvatske posade i evakuacijom stanovništva iz Udbine, koje je trebalo da se izvrši u vremenu od 5. do 15. decembra.

Izvršenje ovog zadatka nije bilo lako iz sledećih razloga:
— prisustvo jakih ustaničkih snaga na ovom području (hrvatska »partizanska« brigada jačine 1200—1300 ljudi raspoređena između Mogorića i Ploče; III udarna brigada jačine oko

¹ Snimak originala (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-821, r. 58/566, 569.

² Pečat prijema.

³ Redakcija ne raspolaze tim dopisom.

1000 ljudi u Vrepisu, pored potencijalne opasnosti od ustaničkih snaga na području Korenice);⁴

— mogućnost da se pomenute neprijateljske snage s lakoćom sruče na bokove kolone koja se povlači, naročito na prvoj, ravničastoj deonici puta i na dohvatu obližnjih partizanskih centara pored 400 vojnika koji su sačinjavali posadu ovog uporišta, kretanje ove kolone je otežalo i prisustvo oko 900 civila;

— teškoće da se zauzmu položaji koji dominiraju nad tesnacem sela Ploče;

— teškoće da se zbog nepovoljnog godišnjeg doba koristi efikasna intervencija avijacije.

Da bi se izbegli ovi nepovoljni uslovi, ili bar sveli na najmanju meru, odlučeno je da se za povlačenje koriste dva prohodna pravca (Udbina—Ploča—Papuča i Udbina—Ondić—Komić— Lovinac), i to prvi, laksi ali izloženiji neprijateljskim zasedama, za hrvatske jedinice i drugi, teže prolazan ali udaljeniji od partizanskih baza, za stanovništvo, odnosno da se, po potrebi, ili civili ili jedinice upute pravcem prema Komiću.

Ove puteve trebalo je obezbediti prethodnim zauzimanjem, frontom prema severu, položaja Bukova glava (Novigrad, NM—EU), Žir (OI—EU), Kik (OL—EZ), Debeljak (OL—EZ), Gostuša (ON—EZ), Trovrh (PI—EZ).

Osnovni element za uspeh ove složene operacije moralo je da predstavlja faktor iznenadenje koje je trebalo postići širenjem glasina o našoj akciji na nekom drugom području, preduzimanjem pokreta noću i određivanjem hrvatskom uporištu veoma ograničeno vreme između izdavanja avizo-naređenja i časa početka povlačenja.

Rukovođenje operacijom preuzeo je general, komandant divizije »Re«, koji je imao na raspolaganju sledeće snage:

- I i II bataljon 2. pešad. puka divizije »Re«;
- III/152. pešad. puka divizije »Sasari«;
- XVI bataljon crnih košulja »M«;
- jedan hrvatski lovački bataljon iz Gospića;
- jednu tenkovsku četu (XVIII armijskog korpusa);
- četničku formaciju iz Metka;
- jednu bateriju 149/13 i jednu 75/13;
- dve čete minobacača 81 mm.

Za izvršenje operacije orientirno je određen 12. decembar; na dan 10. decembra jedinice divizije »Re« i XVI bataljon »M« stigli su u određen rejon prikupljanja — železnička stanica Raduč—Lovinac — a u toku 11. decembra i jedinice iz XVIII armijskog korpusa, III/152. pešad. puka i tenkovska četa, i rasporedile se u istom rejonu.

⁴ O partizanskim snagama na tom području vidi tom V, knj. 10, dok. br. 36 i 74.

U međuvremenu, 10. decembra posle podne, jedan viši oficir iz hrvatskog Opštег vojnog povereništva upućen je avionom u Udbinu, gde se sa hrvatskim komandantom uporišta sporazumeo da čim primi tekst dogovorenog izveštaja odmah izda potrebna naređenja za početak hitnog povlačenja. Na osnovu ovog sporazuma, 12. decembra je upućen ugovoren telegram. Pošto prijemna radio-stanica u Udbini nije potvrdila prijem izveštaja, operacija je 11. decembra u 24 časa morala biti pomerena za 13. decembar, kada su već počeli uvodni pokreti naših jedinica.

Tek 12. decembra posle podne komandant uporišta Udbina izveštava da neće preduzeti povlačenje bez naređenja Glavnog ustaškog stana u Zagrebu, i to uprkos već postignutom dogovoru između njega i majora Merslavića koji je, kao što je već pomenuto, u tom cilju, 10. decembra, bio upućen avionom u Udbinu.

Na intervenciju te komande kod hrvatskih vlasti, Glavni ustaški stan je, 13. decembra, izdao traženo naređenje,⁵ kada je već bilo naređeno da se avionom uputi u Udbinu pukovnik Peričić⁶ s punim ovlašćenjima.

Na taj način, izvršenje operacije određeno je za 14. decembar.

Određene jedinice su u ranim satima 14. decembra zauzele predviđene položaje, ne naišavši na značajan otpor (vidi šemu u prilogu).⁷ U mestu Kik (Novigrad, OL—EU) iznenađeno je i streljano 5 ustanika.

Napokon, primivši izvršno naređenje u 24 časa, ljudstvo uporišta Udbina (416 vojnika i 940 civila) počelo je povlačenje u 3 časa, koristeći, kako za civile tako i za jedinice, pravac prema selu Komić.

U visini Ljeskovca (PI—FG) partizanske formacije su otvorile vatru iz pušaka s ciljem da okruže kolonu, koja je pod zaštitom guste magle uspela da se otkači i stigne u Komić (PL—EZ). U blizini Komića partizani su jakim snagama ponovo preduzeli napad, ali su na Trovru i sedlu Komić naišli na hrvatske snage, koje su, podržane delovima III/152. pešad. puka sa sedla Okrugla (PI—EU), odbile sve pokušaje neprijatelja. Veoma efikasno je bilo dejstvo naše artiljerije raspoređene u rejonu Piplice.⁸

Stoga su snage koje su se povlačile, pošto su već dostigle sedlo Komić, uspele da stignu u Lovinac bez drugih poteškoća.

⁵ Vidi tom V, knj. 32, dok. br. 192.

⁶ Stjepan. Bio je »obći vojnički povjerenik« NDH kod Više komande oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija« (Superslode).

⁷ Redakcija ne raspolaže tim prilogom.

⁸ Neprijateljske jedinice su, pri povlačenju, vodile borbu protiv delova 3. ličkog NOP odreda i 2. udarne brigade 6. divizije NOVJ. Gubici partizanskih jedinica su iznosili 2 mrtva, 12 ranjenih (tom V, knj. 10, dok. br. 60, 61 i 74).

Operacija je završena sledećim rezultatima:

- evakuisano je 416 vojnika i 940 civila;
- evakuisano je 3 topa, 30 mitraljeza, 650 pušaka, 300 hijada metaka, jedna radio-stanica, nekoliko stotina grla stoke, oko 30 kola s pokućstvom i životnim namirnicama itd.;
- gubici zadati partizanima: 226 mrtvih prebrojanih, uključivši i 26 strelnjih;
- zaplenjeno je 1 puškomitraljez, 1 minobacač i 6 pušaka;
- hrvatski gubici: poginulo 9, od kojih jedan oficir, ranjeno 14; 1 civil je poginuo, 1 je ranjen i nekoliko nestalo.

Naših gubitaka nije bilo.

Uspeh operacije je mnogo olakšan zbog ostvarenog potpunog iznenađenja, što je potvrđeno razvojem događaja i podacima pristiglim iz partizanskog tabora.

U stvari, usled lukavo širenih glasina o našem navodnom napadu na njihove baze u Mogoriću i Vrepcu — glasine su svoju potvrdu nalazile u našem rasporedu usmerenom prema visovima koji su se sa istoka nalazili naspram sedla Ploča — partizani su zauzeli povučen raspored radi odbrane pomenutih naseljenih mesta, a to im nije omogućavalo da kolonu koja se povlačila napadaju jačim snagama na prvom delu puta (Udbina—Komić), gde bi opasnost bila mnogo veća.

Kada su napad preduzele jače snage, koje su stigle u rejon Komića, njihovo dejstvo je zadočnilo, jer su napadi razbijeni otporom koji su pružile jedinice raspoređene na pomenutim položajima.

Raspored izvršen u toku noći i veoma gusta magla predstavljali su druge elemente koji su omogućili da se postigne iznenadenje.

Italijanske i hrvatske jedinice koje su učestvovale u operacijama pokazale su borbenost, dobru vojnostručnu spremu i otpornost prema naporima i tegobama.

Treba takođe istaći disciplinu i upornost stanovništva, koje je svega 3 časa posle izdatog naredenja napustilo svoje domove i ponelo sa sobom samo najnužnije, prenoseći na rukama i u košlima, i krećući se teškom stazom.

Ovom prilikom veoma efikasno su s našim komandama sarađivali pukovnik Perićić i major Merslavić iz hrvatskog Opštег vojnog povereništva pri Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija—Dalmacija«, dok su civilne vlasti iz Gospića i Lovinca mnogo doprinele prilikom smeštanja evakuisanog ljudstva.

KOMANDANT ARMIJSKOG KORPUSA:
general

M. P.

(Renato Koturi)

R. Koturi

Prilog

ITALIJSKA DOKUMENTA ZA PERIOD OD 3. JANUARA DO 31. DECEMBRA 1942. KOJA SU DOSAD OBJAVLJENA U ZBORNIKU

1. Izveštaj komandanta talijanske posade u Korenici od 3. siječnja 1942. god. o borbama protiv partizana kod Korenice (tom V, knj. 3, dok. br. 136).
2. Izveštaj komande italijanske divizije »Isonzo« od 5. januara 1942. god. o partizanskom napadu kod Kamnog Potoka (tom VI, knj. 2, dok. br. 126).
3. Izveštaj komande karabinjera Jedanaestog armiskog korpusa od 7. januara 1942. god. o situaciji u Ljubljanskoj pokrajini (tom VI, knj. 2, dok. br. 129).
4. Naređenje guvernera Crne Gore od 12. januara 1942. god. o represivnim mjerama za svakog ubijenog ili ranjenog italijanskog oficira (tom III, knj. 4, dok. br. 188).
5. Naređenje komandanta italijanske pešadijske divizije »Izonzo« od 13. januara 1942. god. za saradnju divizije u Drugoj neprijateljskoj ofanzivi protiv NOV (tom VI, knj. 2, dok. br. 131).
6. Plan »A« komande Jedanaestog armiskog korpusa od 15. januara 1942. god. za borbu protiv narodnooslobodilačkih partizanskih odreda u Ljubljanskoj pokrajini (tom VI, knj. 2, dok. br. 132).
7. Uputstvo komande italijanskog Jedanaestog armiskog korpusa od 16. januara 1942. god. podređenim jedinicama o načinu upotrebe artiljerije u borbi protiv partizanskih jedinica (tom VI, knj. 2, dok. br. 133).
8. Dekret Benita Musolinija od 19. januara 1942. god. o preuzimanju nadzora nad »javnim redom« od strane vojnih vlasti (tom VI, knj. 2, dok. br. 134).

9. Izveštaj karabinjerske stанице Ljubljana — okolina od 2. februara 1942. god. o napadu Trećeg partizanskog bataljona »Ljubo Šercer« na stanicu Verd (tom VI, knj. 2, dok. br. 138).
10. Plan »Primavera« komande Jedanaestog armiskog korpusa od 6. februara 1942. god. za odbranu italijanskih okupacionih snaga u Sloveniji od prolećne ofanzive narodnooslobodilačkih partizanskih odreda (tom VI, knj. 2, dok. br. 139).
11. Izveštaj komande Jedanaestog armiskog korpusa od 6. februara 1942. god. o napadu Trećeg partizanskog bataljona »Ljubo Šercer« na železničku stanicu Verd (tom VI, knj. 2, dok. br. 140).
12. Izveštaj komande karabinjera Jedanaestog armiskog korpusa od 7. februara 1942. god. o situaciji u Ljubljanskoj pokrajini (tom VI, knj. 2, dok. br. 141).
13. Apel komandanta alpske divizije »Pusteria« od 15. februara 1942. god. vojnicima svoje divizije da izdrže borbu do pobjede (tom III, knj. 4, dok. br. 194).
14. Izveštaj komandanta italijanske teritorijalne odbrane u Udinama od 19. februara 1942. god. o akcijama Pivčanske čete u Slovensačkom Primorju (tom VI, knj. 2, dok. br. 142).
15. Naredba komande italijanske divizije »Granatieri di Sardegna« od 23. februara 1942. god. podređenim jedinicama o načinu vršenja racija i pretraživanja u Ljubljani (tom VI, knj. 2, dok. br. 143).
16. Obavještenje italijanske komande mesta Cetinje od 1. marta 1942. god. o razmjeni intern ranih građana za italijanske zarobljenike (tom III, knj. 4, dok. br. 199).
17. Okružnica komande Druge italijanske armije od 1. marta 1942. god. o načinu vođenja borbe protiv partizanskih odreda i postupanju sa stanovništvom (tom VI, knj. 2, dok. br. 145).
18. Izveštaj komande Jedanaestog armiskog korpusa od 5. marta 1942. god. komandi Druge armije o partizanskom napadu na stanicu Verd i operacijama italijanskih jedinica od 2. do 22. februara 1942. godine (tom VI, knj. 2, dok. br. 146).
19. Sporazum između Glavne komande italijanskih trupa u Crnoj Gori i komandanta četničkih snaga Crne Gore od 6. marta 1942. god. o zajedničkoj borbi protiv partizana (tom III, knj. 4, dok. br. 201).
20. Izveštaj komandanta Jedanaestog armiskog korpusa od 13. marta 1942. god. komandi Druge armije o građenju žičanih prepreka oko Ljubljane, vršenju racija u Ljubljani i napadu na kolonu šefa italijanske vojne misije pri vlasti NDH (tom VI, knj. 2, dok. br. 148).
21. Izveštaj komande italijanske divizije »Granatieri di Sardegna« od 19. marta 1942. god. komandi Jedanaestog armiskog korpusa o čišćenju zone Mokrec (tom VI, knj. 2, dok. br. 149).
22. Izveštaj visokog komesara za Ljubljansku pokrajinu od 24. marta 1942. god. Ministarstvu unutrašnjih poslova u Rimu o političkoj situaciji (tom VI, knj. 2, dok. br. 150).

23. Izveštaj komande karabinjera Jedanaestog armiskog korpusa od 28. marta 1942. god. o načinu vršenja pretresa i racije u Ljubljani (tom VI, knj. 2, dok. br. 151).
24. Izveštaj splitskog prefekta od 1. travnja 1942. god. o namjeravanim hapšenju dvije stotine rodoljuba (tom V, knj. 4, dok. br. 97).
25. Izveštaj komande tršćanske grupe karabinjera od 5. aprila 1942. god. o partizanskim napadima na italijanske oficire kod Ambrožića, blizu Košane (tom VI, knj. 2, dok. br. 154).
26. Talijanski izvještaj od 7. travnja 1942. god. o hapšenju 200 rodoljuba u Splitu (tom V, knj. 4, dok. br. 98).
27. Dopunsko uputstvo komandanta Druge talijanske armije Maria Roatte od 7. travnja 1942. god. o uništenju kuća i čitavih sela okupiranog teritorija (tom V, knj. 4, dok. br. 99).
28. Izvještaj komande Druge talijanske armije od 16. travnja 1942. god. o borbama na području Korenice i Ravne Gore (tom V, knj. 4, dok. br. 102).
29. Uputstvo komandanta Druge talijanske armije Maria Roatte od 19. travnja 1942. god. o postupku s uhvaćenim partizanima i njihovim pomagačima (tom V, knj. 4, dok. br. 103).
30. Telegram komandanta grupe karabinjera u Gorici od 19. aprila 1942. god. grupi karabinjera u Ljubljani o borbi na Nanosu (tom VI, knj. 2, dok. br. 159).
31. Izveštaj zamenika komesara javne bezbednosti Tršćanske pokrajine od 20. aprila 1942. god. tršćanskom prefektu o borbi na Nanosu u Slovenačkom primorju (tom VI, knj. 2, dok. br. 160).
32. Izvještaj Komande kraljevskih karabinjera Dalmacije od 23. travnja 1942. god. o napadu jakih talijanskih jedinica na Mosorsku partizansku četu (tom V, knj. 4, dok. br. 105).
33. Izvještaj zadarskog prefekta Vezi-a Orazi-a od 24. travnja 1942. god. o napadu talijanskih policajaca i karabinjera na grupu omladinaca za vrijeme održavanja sastanka SKOJ-a (tom V, knj. 4, dok. br. 106).
34. Naredba Teste, prefekta provincije Kvarner od 24. travnja 1942. god. o represalijama nad taocima (tom V, knj. 4, dok. br. 107).
35. Objava visokog komesara za Ljubljansku pokrajinu i komandanta Jedanaestog armiskog korpusa od 24. aprila 1942. god. o streljanju talaca (tom VI, knj. 2, dok. br. 163).
36. Proglas visokog komesara za Ljubljansku pokrajinu i komandanta Jedanaestog armiskog korpusa od 28. aprila 1942. god. o streljanju talaca povodom partizanskog napada na vojni voz kod Radohove Vasi (tom VI, knj. 2, dok. br. 164).
37. Izvještaj Ureda javne sigurnosti od 28. travnja 1942. god. o saradnji četnika popa Đujića i Talijana (tom V, knj. 4, dok. br. 110).

38. Saopštenje komandanta Jedanaestog armiskog korpusa od 29. aprila 1942. god. o proglašenju vanrednog stanja u nekim predelima Ljubljanske pokrajine (tom VI, knj. 2, dok. br. 165).
39. Poziv guvernera Crne Gore od aprila 1942. god. italijanskim vojnicima u Crnoj Gori na veće represalije nad crnogorskim narodom (tom III, knj. 4, dok. br. 205).
40. Telegram civilnog komesara Čabra od svibnja 1942. o prebacivanju interniraca na Rijeku (tom V, knj. 4, dok. br. 113).
41. Saopštenje komande Jedanaestog armiskog korpusa od 3 maja 1942. god. o grupisanju partizanskih jedinica i proglašenju vanrednog stanja u nekim predelima Ljubljanske pokrajine (tom VI, knj. 2, dok. br. 166).
42. Izveštaj visokog komesara za Ljubljansku pokrajinu Emilia Grzioli-a od 8. maja 1942. god. italijanskom Ministarstvu unutrašnjih poslova o političkoj i vojnoj situaciji u pokrajini (tom VI, knj. 2, dok. br. 167).
43. Obaveštenje Glavne komande kraljevskih karabinjera u Rimu od 9. maja 1942. god. o pojavu zastava Narodnooslobodilačkog pokreta u Slovensačkom Primorju i o potrebi opreznosti prilikom njihovog skidanja (tom VI, knj. 2, dok. br. 168).
44. Uputstva Glavne direkcije trasporta Glavnog generalštaba kraljevske vojske od 9. svibnja 1942. god. o zaštiti pruge Split — Gospić — Ogulin — Rijeka (tom V, knj. 4, dok. br. 115).
45. Telegram Guvernorata Dalmacije od 10. svibnja 1942. god. o promjeni naziva Druge talijanske armije u Višu komandu oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« (tom V, knj. 4, dok. br. 117).
46. Naređenje komandanta Jedanaestog armiskog korpusa od 10. maja 1942. god. o preduzimanju mera za odbranu Ljubljane (tom VI, knj. 2, dok. br. 170).
47. Izveštaj komande talijanske divizije »Granatieri di Sardegna« od 10. maja 1942. god. komandi Jedanaestog armiskog korpusa o borbi na Hribu (tom VI, knj. 2, dok. br. 171).
48. Proglas visokog komesara za Ljubljansku pokrajinu i komandanta Jedanaestog armiskog korpusa o 11. maja 1942. god. o streljanju 10 talaca u Ljubljani (tom VI, knj. 2, dok. br. 172).
49. Proglas visokog komesara za Ljubljansku pokrajinu i komandanta Jedanaestog armiskog korpusa od 12. maja 1942. god. o streljanju 9 talaca u Ljubljani (tom VI, knj. 2, dok. br. 173).
50. Obavještenje kvestora Coccia od 12. svibnja 1942. god. o pretstojecem suđenju grupi od dvije stotine rodoljuba (tom V, knj. 4, dok. br. 118).
51. Odlomak iz izvještaja Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 13. svibnja 1942. god. o napadu partizana na karabijere u selu Bruška (tom V, knj. 4, dok. br. 119).

52. Izvještaj Četvrte pogranične legije od 14. svibnja 1942. god. o upadu partizana na teritorij anektiran od Talijana (tom V, knj. 4, dok. br. 120).
53. Izvadak iz telegrama Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 14. svibnja 1942. god. o napadu partizana na željezničke stanice Pribudić i Plavno (tom V, knj. 4, dok. br. 121).
54. Izvještaj komande Petog armijskog korpusa od 15. svibnja 1942. god. o djelovanju talijanskih jedinica na području Like, Gorskog Kotara i Korduna (tom V, knj. 4, dok. br. 122).
55. Izvještaj talijanskog načelnstva Splita od 15. svibnja 1942. god. o broju interniranih, prijavljenih specijalnom судu i protjeranih sa područja Splita u periodu od 1. studenog 1941. do 15. svibnja 1942. godine (tom V, knj. 4, dok. br. 123).
56. Izvještaj Komande kraljevskih karabinjera Dalmacije od 16. svibnja 1942. god. o broju lica koja su prijavljena specijalnom судu u periodu od 1. studenog 1941. do 15. svibnja 1942. sa područja sjeverne Dalmacije (tom V, knj. 4, dok. br. 126).
57. Izveštaj komande Jedanaestog armijskog korpusa od 16. maja 1942. god. o gubicima u borbi na Hribu i kod Hruševa (tom VI, knj. 2, dok. br. 175).
58. Proglas visokog komesara za Ljubljansku pokrajinu i komandanta Jedanaestog armijskog korpusa od 16. maja 1942. o streljanju 6 talaca povodom napada na voz kod Mirne Peći (tom VI, knj. 2, dok. br. 176).
59. Obavještenje splitskog prefekta Zerbina od 17. svibnja o paljenju magazina u fabrici cementa kod Solina (tom V, knj. 4, dok. br. 127).
60. Telegram šefa policije Rima sredinom svibnja 1942. god. o slanju interniraca u koncentracione logore na području Italije (tom V, knj. 4, dok. br. 129).
61. Izvadak iz biltena Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 18. svibnja 1942. god. o borbama protiv partizana kod Golubića (tom V, knj. 4, dok. br. 132).
62. Poziv Komande alpiške divizije »Pusteria« od 18. maja 1942. god. vojnicima svoje divizije da se bore protiv ustanika u Crnoj Gori (tom III, knj. 4, dok. br. 210).
63. Izvadak iz dnevnog biltena Komande pogranične straže Petog armijskog korpusa od 19. svibnja 1942. god. o upadu partizana u Mali Bukovac (tom V, knj. 4, dok. br. 134).
64. Izveštaj komande karabinjera divizije »Isonzo« od 19. maja 1942. god. komandi karabinjera Jedanaestog armijskog korpusa o situaciji u jedinicama divizije (tom VI, knj. 2, dok. br. 177).
65. Naređenje komande Jedanaestog armijskog korpusa od 20. maja 1942. god. komandama divizije o obezbedenju granice u vezi sa nemačkim napadom na Drugu grupu slovenačkih partizanskih odreda kod Janča (tom VI, knj. 2, dok. br. 178).

66. Izveštaj komande karabinjera pešadijske divizije »Granatieri di Sardegna« od 20. maja 1942. god. komandi karabinjera Jedanaestog armiskog korpusa o situaciji na terenu i o mobilnom stanju jedinica divizije (tom VI, knj. 2, dok. br. 179).
67. Izveštaj komandanta Jedanaestog armiskog korpusa Marija Rombotti-a od 20. maja 1942. god. višoj komandi oružanih snaga Slovenija — Dalmacija o položaju italijanskih okupacionih snaga u Sloveniji i o potrebi dovlačenja novih jedinica (tom VI, knj. 2, dok. br. 180).
68. Presuda specijalnog suda za Dalmaciju od 20. svibnja 1942. god. Radi Končaru i drugovima (tom V, knj. 4, dok. br. 135).
69. Izvještaj komande 107 legije crnokošuljaša Dalmacije od 20. svibnja 1942. god. o presudi specijalnog suda za Dalmaciju grupi rođljuba (tom V, knj. 4, dok. br. 136).
70. Izvještaj guvernera Dalmacije Bastianinia od 21. svibnja 1942. god. o osudama talijanskog specijalnog suda (tom V, knj. 4, dok. br. 138).
71. Izvod iz telegrama guvernera Dalmacije od 21. svibnja 1942. god. o napadu partizana na Talijane (tom V, knj. 4, dok. br. 139).
72. Izvještaj guvernera Dalmacije od 21. svibnja 1942. god. o napadu partizana na talijanske garnizone Ervenik, Biovičino Selo i Mokro Polje (tom V, knj. 4, dok. br. 140).
73. Izvještaj Komande autonomne čete od 22. svibnja 1942. god. o vojno-političkoj situaciji na području »priključenom« Riječkoj provinciji (tom V, knj. 4, dok. br. 142).
74. Telegram riječkog prefekta Teste od 22. svibnja 1942. god. o osnivanju koncentracionih logora na Krku i Rabu (tom V, knj. 4, dok. br. 143).
75. Saopćenje Kraljevske kvesture od 22. svibnja 1942. god. o izvršenom strijeljanju dvadeset pet rodoljuba (tom V, knj. 4, dok. br. 144).
76. Izvještaj dobrovoljačke milicije za javnu sigurnost od 22. svibnja 1942. god. o strijeljanju za javnu sigurnost od 22. svibnja 1942. god. o strijeljanju 26-orice rodoljuba (tom V, knj. 4, dok. br. 145).
77. Izveštaj komandanta Jedanaestog armiskog korpusa od 22. maja 1942. god. višoj komandi oružanih snaga Slovenija — Dalmacija o situaciji u Sloveniji i o potrebi pojačanja okupacionih snaga u Ljubljanskoj pokrajini (tom VI, knj. 2, dok. br. 182).
78. Naređenje komandanta Jedanaestog armiskog korpusa od 22. maja 1942. god. za preduzimanje mera radi odbrane garnizona italijanskih okupacionih snaga od partizanskih napada (tom VI, knj. 2, dok. br. 183).
79. Izveštaj komande Trećeg divizionala Trinaestog artiljeriskog puka divizije »Granatieri di Sardegna« od 23. maja 1942. god. o artiljeriskom bombardovanju Studenec-Iga kod Ljubljane (tom VI, knj. 2, dok. br. 184).

80. Izveštaj komande Jedanaestog armiskog korpusa od 24. maja 1942. god. višoj komandi italijanskih oružanih snaga Slovenija — Dalmacija o borbama Druge grupe slovenačkih partizanskih odreda kod Janča (tom VI, knj. 2, dok. br. 185).
81. Pismo od 24. svibnja 1942. god. upućeno šefu policije u Rimu o stanju u graničnoj zoni na području sjeverne Dalmacije (tom V, knj. 4, dok. br. 147).
82. Plan komande Jedanaestog armiskog korpusa od 25. maja 1942. god. za pripremu velike italijanske ofanzive protiv slovenačkih narodnooslobodilačkih partizanskih odreda (tom VI, knj. 2, dok. br. 187).
83. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 25. maja 1942. god. o događajima u Ljubljanskoj pokrajini (tom VI, knj. 3, dok. br. 136).
84. Izvještaj Kraljevske kvesture Zadra od 26. svibnja 1942. god. o broju interniranih, prijavljenih specijalnom sudu, protjeranih i osuđenih na smrt (tom V, knj. 4, dok. br. 149).
85. Izvještaj guvernera Dalmacije od 26. svibnja 1942. god. o napadu partizana na zadarskog prefekta i njegovu pratnju (tom V, knj. 4, dok. br. 150).
86. Izvještaj guvernera Dalmacije od 27. svibnja 1942. god. o potrebi organiziranja odbrane granice Dalmacije zbog sve jače aktivnosti partizana (tom V, knj. 4, dok. br. 151).
87. Izvještaj uprave istražnog zatvora Šibenik od 27. svibnja 1942. god. sa spiskom osuđenih drugova na procesu od 20. i 21. svibnja 1942. god. od strane talijanskog specijalnog suda (tom V, knj. 4, dok. br. 152).
88. Pismo Maria Roatte od 27. svibnja 1942. god. o slanju pojačanja na područje sjeverne Dalmacije (tom V, knj. 4, dok. br. 153).
89. Plan komandanta Jedanaestog armiskog korpusa od 27. maja 1942. god. za pripremu Treće neprijateljske ofanzive na teritoriji Slovenije (tom VI, knj. 2, dok. br. 188).
90. Naređenje komandanta Jedanaestog armiskog korpusa od 27. maja 1942. god. komandantu divizije »Granatieri di Sardegna« o merama za odbranu Ljubljane (tom VI, knj. 2, dok. br. 189).
91. Dnevno obavještenje Komande granične straže Petog armijskog korpusa od 30. svibnja 1942. god. o interniranju stanovništva i o akcijama partizana (tom V, knj. 4, dok. br. 155).
92. Uputstvo Komande granične straže Petog armijskog korpusa od 31. svibnja 1942. god. o načinu djelovanja podređenih talijanskih jedinica u borbi protiv partizanskih jedinica Pete operativne zone (tom V, knj. 4, dok. br. 156).
93. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 1. juna 1942. god. o događajima u Ljubljanskoj pokrajini (tom VI, knj. 3, dok. br. 138).

94. Izvještaj Komande kraljevskih karabinjera Kistanje od 1. lipnja 1942. god. o ubistvu grupe rodoljuba i paljenju kuća u rejonu Kistanje (tom V, knj. 5, dok. br. 132).
95. Uputstvo generala Maria Rcatte od 2. lipnja 1942. god. o rasporedu i odbrani izolovanih talijanskih posada (tom V, knj. 5, dok. br. 133).
96. Izvještaj komande Stosedme legije crnih košulja od 3. lipnja 1942. god. o operacijama »čišćenja« na području Bukovice (tom V, knj. 5, dok. br. 135).
97. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 3. juna 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 140).
98. Predlog divizije »Granatieri di Sardegna« od 3. juna 1942. god. za interniranje Slovenaca u Italiju (tom VI, knj. 3, dok. br. 141).
99. Izveštaj Riječke grupe Tršćanske teritorijalne legije kraljevih karabinjera Komandi Jedanaestog armiskog korpusa od 5. juna 1942. god. o paljenju sedam sela u Slovenskom Primorju (tom VI, knj. 3, dok. br. 142).
100. Izvještaj Guvernorata Dalmacije od 5. lipnja 1942. god. o napadu partizana na talijansku kolonu kod Kistanja (tom V, knj. 5, dok. br. 136).
101. Izvještaj Komande alpske divizije »Pusteria« od 5. juna 1942. god. Glavnoj Komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« i Komandi trupa Crne Gore o taktičkim iskustvima stečenim u borbi protiv partizana (tom III, knj. 4, dok. br. 211).
102. Izvještaj Komande pogranične straže Petog armijskog korpusa od 6. lipnja 1942. god. o interniranju i streljanju članova partizanskih porodica sa područja Sušaka (tom V, knj. 5, dok. br. 137).
103. Izvještaj guvernera Dalmacije od 7. lipnja 1942. god. o vojnoj situaciji na tromeđi Like, Bosne i Dalmacije i dejstvima partizanskih jedinica u Bukovici (tom V, knj. 5, dok. br. 139).
104. Naredba guvernera Bastianinija od 7. lipnja 1942. god. o ukidanju manjih posada i obrazovanju jačih garnizona (tom V, knj. 5, dok. br. 140).
105. Naredba guvernera Dalmacije od 7. lipnja 1942. god. o mjerama protiv partizana i njihovih porodica (tom V, knj. 5, dok. br. 141).
106. Spisak lica određenih za strijeljanje iz općine Biograd od 7. lipnja 1942. godine (tom V, knj. 5, dok. br. 142).
107. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 7. juna 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 143).
108. Naredba Više komande italijanskih oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 8. juna 1942. god. za uništenje Narodnooslobodilačkih jedinica u Sloveniji (tom VI, knj. 3, dok. br. 144).

109. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 8. juna 1942. god. o događajima u Ljubljanskoj pokrajini (tom VI, knj. 3, dok. br. 145).
110. Izvještaj Guvernatorata Dalmacije od 8. lipnja 1942. o napadu partizana na karabinjersku posadu u selu Nuniću i Bijelini i o borbama između talijanske kolone i partizana na cesti Ervenik — Kistanje (tom V, knj. 5, dok. br. 143).
111. Izvještaj guvernera Bastianinija od 9. lipnja 1942. god. o situaciji na području sjeverne Dalmacije (tom V, knj. 5, dok. br. 144).
112. Obavještenje generala Maria Roatte od 9. lipnja 1942. god. o slanju pojačanja u sjevernu Dalmaciju i o naoružanju t.zv. antikomunističke milicije (tom V, knj. 5, dok. br. 145).
113. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 12. juna 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 146).
114. Zapovijest guvernera Bastianinija od 13. lipnja 1942. god. za akciju »čišćenja« na području između Pirovca i rijeke Krke (tom V, knj. 5, dok. br. 147).
115. Naredba guvernera Bastianinija od 13. lipnja 1942. god. o osnivanju koncentracionog logora na ostrvu Molatu (tom V, knj. 5, dok. br. 148).
116. Talijanski izvještaj od 13. lipnja 1942. god. o četničko-talijanskoj saradnji i o stvaranju t.zv. antikomunističke milicije na anektiranom području sjeverne Dalmacije (tom V, knj. 5, dok. br. 149).
117. Operativni izvještaj konzula Scalchi-a od 15. lipnja 1942. god. o akciji »čišćenja« na području između sela Zatona i Vodica (tom V, knj. 5, dok. br. 150).
118. Izvadci iz izvještaja Provinciske komisije ratne cenzure od 15. lipnja 1942. god. o odnosu talijanskih vojnika prema stanovništvu Dalmacije i o akcijama »čišćenja« (tom V, knj. 5, dok. br. 151).
119. Izvještaj komande Stosedme legije crnih košulja od 15. lipnja 1942. god. o hapšenju u Splitu (tom V, knj. 5, dok. br. 152).
120. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 15. juna 1942. god. o događajima u Ljubljanskoj pokrajini (tom VI, knj. 3, dok. br. 148).
121. Sporazum vlade NDH i talijanskog Višeg zapovjedništva oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 19. juna 1942. o postepenom povlačenju talijanskih posada iz 3. zone i djelomičnom iz 2. zone i o odnosima između talijanskih i ustaških vlasti na području ovih zona (tom V, knj. 32, dok. br. 116).
122. Izvještaj guvernera Bastianinija od 21. lipnja 1942. god. u vezi na-rede od 7. lipnja (tom V, knj. 5, dok. br. 157).
123. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 22. juna 1942. god. o događajima u Ljubljanskoj pokrajini (tom III, knj. 3, dok. br. 149).

124. Izvještaj komesara Javne sigurnosti Kistanja od 24. lipnja 1942. god. o situaciji na području Kistanje, povlačenju manjih posada i dislokaciji talijanskih jedinica (tom V, knj. 5, dok. br. 159).
125. Obavještenje komande Osamnaestog armijskog korpusa od 25. lipnja 1942. god. o broju talijanskih bataljona na području Bukovice (tom V, knj. 5, dok. br. 161).
126. Izvještaj prefekta Teste od 26. lipnja 1942. god. o napadu partizana na grupu talijanskih vojnika i o strijeljanju grupe rodoljuba (tom V, knj. 5, dok. br. 162).
127. Obavijest prefekta Teste od 26. lipnja 1942. god. povodom strijeljanja grupe rodoljuba (tom V, knj. 5, dok. br. 163).
128. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armijskog korpusa od 29. juna 1942. god. o događajima u Ljubljanskoj pokrajini (tom VI, knj. 3, dok. br. 155).
129. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armijskog korpusa od 1. jula 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 157).
130. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 1. srpnja 1942. god. o napadu na prugu Gospic i Ogulin kod Plaškog (tom V, knj. 5, dok. br. 166).
131. Naredba Prefektur Zadar od 1. srpnja 1942. god. za hapšenje i interniranje porodica partizana sa područja Biograda (tom V, knj. 5, dok. br. 167).
132. Dopis Ministarstva unutrašnjih poslova Italije od 2. srpnja 1942. god. u vezi interniranja porodica partizana i njihovog prebacivanja u Italiju (tom V, knj. 5, dok. br. 168).
133. Izvještaj Guvernorata Dalmacije od 3. srpnja 1942. god. o odlaganju suđenja uhapšenim omladincima iz Splita i njihovom interniranju u Italiju (tom V, knj. 5, dok. br. 169).
134. Izvještaj Guvernorata Dalmacije od 3. srpnja 1942. god. o borbi partizana protiv crnih košulja kod Vodica (tom V, knj. 5, dok. br. 170).
135. Statistički pregled [sačinjen 4. jula 1942. u komandi divizije »Granatieri di Sardenja« o rezultatima] junskih racija u Ljubljani (tom VI, knj. 3, dok. br. 164).
136. Zapisnik sa sastanka u Komandi italijanskog Jedanaestog armijskog korpusa dana 6. jula 1942. god. održanog povodom operacija u okviru Treće neprijateljske ofanzive protiv Narodnooslobodilačkih odreda Slovenije (tom VI, knj. 3, dok. br. 165).
137. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armijskog korpusa od 6. jula 1942. god. o događajima u Ljubljanskoj pokrajini (tom VI, knj. 3, dok. br. 166).
138. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 7. srpnja 1942. god. o napadu partizana na talijansku kolonu kod Otočca (tom V, knj. 5, dok. br. 171).

139. Izveštaj komande divizije »Granatieri di Sardegna« od 8. jula 1942. god. o uništenju naselja Ligojna kod Vrhnike (tom VI, knj. 3, dok. br. 168).
140. Obavještenje komande Osamnaestog armijskog korpusa od 9. srpnja 1942. god. o akciji čišćenja na otoku Braču (tom V, knj. 5, dok. br. 173).
141. Izvještaj Kvesture Zadar od 9. srpnja 1942. god. o prodoru partizana na područje Promine (tom V, knj. 5, dok. br. 174).
142. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« za dan 10. srpnja 1942. god. o rušenju pruge, o borbama kod Knina i akciji čišćenja na otoku Braču (tom V, knj. 5, dok. br. 175).
143. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 11. srpnja 1942. god. o diverzijama na pruzi Zagreb — Ogulin u blizini G. i D. Dubrave (tom V, knj. 5, dok. br. 176).
144. Zapisnik o sastanku generala Robottia i generala Rösenera od 12. jula 1942. god. povodom dogovora o sadejstvu italijanskih i nemackih snaga u ofanzivi protiv partizanskih odreda (tom VI, knj. 3, dok. br. 169).
145. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 13. jula 1942. god. o događajima u Ljubljanskoj pokrajini (tom VI, knj. 3, dok. br. 171).
146. Izvještaj komande kraljevskih karabinjera Dalmacije, Grupe Zadar, od 14. srpnja 1942. god. o odvođenju u logor na Molači grupe porodice partizana iz sela Zatona (tom V, knj. 5, dok. br. 178).
147. Proglas zapovjedništva Petog armijskog korpusa i Prefekture Kvarner od 15. srpnja 1942. god. o zavodenju mjera protiv stanovništva Gorskega Kotara (tom V, knj. 5, dok. br. 179).
148. Proglas komandanta italijanskog Jedanaestog armiskog korpusa i visokog komesara za Ljubljansku pokrajinu od 15. jula 1942. god. u vezi s italijanskom ofanzivom protiv slovenačkih Narodnooslobodilačkih partizanskih jedinica (tom VI, knj. 3, dok. br. 172).
149. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 16. jula 1942. god. o početku italijanske ofanzive (tom VI, knj. 3, dok. br. 173).
150. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« za dan 16. srpnja 1942. god. o borbama u Dalmaciji (tom V, knj. 5, dok. br. 180).
151. Izvještaj Guvernorata Dalmacije od 17. srpnja 1942. god. o napadu partizana na četnike u selu Mokro Polje (tom V, knj. 5, dok. br. 181).
152. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 17. jula 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 174).

153. Naredba Štaba Jedanaestog armiskog korpusa od 18. jula 1942. god. o načinu primene mera sadržanih u proglašu od 15. jula 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 176).
154. Izveštaj guvernera Bastianinija od 18. srpnja 1942. god. o vojno-političkoj situaciji u Dalmaciji (tom V, knj. 5, dok. br. 182).
155. Pismo prefekta Teste od 19. srpnja 1942. god. o stvaranju logora na Rabu i o planovima talijanskih okupatora po pitanju kolonizacije (tom V, knj. 5, dok. br. 183).
156. Izvještaj Komande kraljevskih karabinjera Dalmacije, Grupe Zadar, od 20. srpnja 1942. god. o čišćenju na otoku Ižu i o brojnom stanju logora na Molatu (tom V, knj. 5, dok. br. 184).
157. Naredba komandanta Više komande italijanskih oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 20. jula 1942. god. za interniranje stanovništva sposobnog za borbu (tom VI, knj. 3, dok. br. 177).
158. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armijskog korpusa od 20. jula 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 178).
159. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 23. jula 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 179).
160. Izveštaj Komande kraljevskih karabinjera Dalmacije, Grupe Zadar, od 23. srpnja 1942. god. o odvodenju u koncentracioni logor na Molat grupe porodica partizana iz Krapnja (tom V, knj. 5, dok. br. 185).
161. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« za dan 23. srpnja 1942. god. o napadu partizana na talijansku kolonu kod Žrnovice (tom V, knj. 5, dok. br. 186).
162. Sporazum četničkog odbora i guvernera Crne Gore od 24. jula 1942. god. o zajedničkoj borbi protiv komunizma i formiranju »letećih odreda« (tom III, knj. 4, dok. br. 219).
163. Izvještaj fašističkog sekretara iz Vodica od 25. srpnja 1942. god. o borbama na području Vodica i o represalijama nad stanovništvom (tom V, knj. 5, dok. br. 187).
164. Obavještenje komande Osamnaestog armijskog korpusa od 25. srpnja 1942. god. o situaciji poslije operacije talijanskih trupa na području Velebita (tom V, knj. 5, dok. br. 188).
165. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 25. jula 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 180).
166. Bilješke Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 26. srpnja 1942. god. o dejstvima Petog armijskog korpusa na području Like (tom V, knj. 5, dok. br. 189).
167. Izveštaj općinskog komesara Rombolia od 28. srpnja o čišćenju na otoku Rava i strijeljanju jedne grupe rodoljuba (tom V, knj. 5, dok. br. 190).

168. Izvještaj karabinjerske čete iz Sušaka od 30. srpnja 1942. god. o slanju u koncentracione logore stanovništva sa područja Gerova (tom V, knj. 5, dok. br. 192).
169. Izvještaj Komande kraljevskih karabinjera Dalmacije, Grupe Zadar, od 30. srpnja 1942. god. o odvodenju u logor porodice partizana iz Sibenika, Vodica i Tribunja (tom V, knj. 5, dok. br. 193).
170. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 30. jula 1942. god. o pronalasku partizanskog logora (tom VI, knj. 3, dok. br. 186).
171. Izveštaj Komande italijanske divizije »Granatieri di Sardegna« od 30. jula 1942. god. o pronalasku partizanskog logora (tom VI, knj. 3, dok. br. 187).
172. Zapisnik sa sastanka italijanskih viših rukovodilaca sa Musolinijem u Gorici 31. jula 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 188).
173. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 1. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 189).
174. Zapisnik o sastanku generala Robottia sa podređenim komandanima 2. avgusta 1942. god. u Kočevju (tom VI, knj. 3, dok. br. 190).
175. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa o toku ofanzive od 27. jula do 2. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 191).
176. Izvadak iz izvještaja talijanske vojne cenzure od 2. kolovoza 1942. god. o pismu jednog talijanskog avijatičara (tom V, knj. 6, dok. br. 69).
177. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 3. kolovoza 1942. god. o borbama na području Gorskog Kotara, Hrvatskog Primorja i Korduna (tom V, knj. 6, dok. br. 71).
178. Izvještaj karabinjerske stanice Gerovo od 3. kolovoza 1942. god. o napadu partizana na talijansku kolonu na cest. Crni Lug — Gerovo (tom V, knj. 6, dok. br. 72).
179. Izvještaj centuriona Poltrinieria od 3. kolovoza 1942. god. o talijanskim gubicima u borbi protiv partizana na cesti Gerovo — Čabar (tom V, knj. 6, dok. br. 73).
180. Operativni izveštaj komande Jedanaestog armijskog korpusa od 4. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 193).
181. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 5. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 194).
182. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 6. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 196).
183. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 6. kolovoza o napadu partizana na neprijateljsko uporište Vaganj i Zagvozd (tom V, knj. 6, dok. br. 74).

184. Naredba Štaba Jedanaestog armijskog korpusa od 7. avgusta 1942. god. za opkoljavanje i uništenje partizanskih snaga u Kočevskom Rogu (tom VI, knj. 3, dok. br. 197).
185. Obaveštenje komande Pete grupacije granične straže od 8. kolovoza 1942. god. o interniranju stanovništva s područja Prezida (tom V, knj. 6, dok. br. 75).
186. Izvještaj karabinjerske stanice Preko od 9. kolovoza 1942. god. o borbi golorukih omladinaca iz mjesta Malog Iža sa talijanskim vojničkom pratinjom na brodu »Sofija« (tom V, knj. 6, dok. br. 78).
187. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa o toku talijanske ofanzive od 3. do 9. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 198).
188. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 10. kolovoza 1942. godine o borbama na području Korduna, Gorskog Kotara i Pokuplja (tom V, knj. 6, dok. br. 79).
189. Pregled djelovanja četničkih jedinica od 11. kolovoza 1942. god. na području Like (tom V, knj. 6, dok. br. 80).
190. Pregled brojnog stanja stanovništva predviđenog za interniranje sa područja Čabra, Gerova i Prezida od 13. kolovoza 1942. godine (tom V, knj. 6, dok. br. 83).
191. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armijskog korpusa od 13. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 201).
192. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 14. avgusta 1942. god. o opkoljavanju Kočevskog Roga (tom VI, knj. 3, dok. br. 202).
193. Naređenje komande Šestog armijskog korpusa od 14. kolovoza 1942. god. za izvođenje operacije »Albia« (tom V, knj. 6, dok. br. 85).
194. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 15. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 203).
195. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa o toku ofanzive u vremenu od 10. do 16. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 204).
196. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 16. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 205).
197. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 17. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 206).
198. Izvještaj Komande vazduhoplovstva Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 17. kolovoza 1942. god. o djelovanju talijanske avijacije na području srednje i južne Dalmacije (tom V, knj. 6, dok. br. 87).
199. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 18. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 208).

200. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 19. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 209).
201. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 20. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 210).
202. Uputstvo Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 20. kolovoza za operacije na području Velike Kapele (tom V, knj. 6, dok. br. 88).
203. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 21. kolovoza 1942. god. o borbama na području Dalmacije (tom V, knj. 6, dok. br. 89).
204. Izveštaj Komande vazduhoplovstva Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 21. kolovoza 1942. god. o dejstvu talijanske avijacije za vrijeme ofanziva u Gorskem Kotaru, južnoj Lici i južnoj Dalmaciji (tom V, knj. 6, dok. br. 90).
205. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 21. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 212).
206. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa o toku ofanzive u vremenu od 17. do 23. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 214).
207. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 23. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 215).
208. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 23. kolovoza 1942. god. o borbama na području južne Dalmacije i o bombardovanju nekih predjela Like i južne Dalmacije (tom V, knj. 6, dok. br. 91).
209. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 23. kolovoza 1942. god. o borbama na području Like, Gorskog Kotara i Korduna (tom V, knj. 6, dok. br. 92).
210. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 24. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 217).
211. Izvadak iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 26. kolovoza 1942. god. o borbama na području Dalmacije (tom V, knj. 6, dok. br. 93).
212. Obavještenje komande Šestog armijskog korpusa od 26. kolovoza 1942. god. o planu dejstva talijanskih jedinica za operaciju »Albia« (tom V, knj. 6, dok. br. 94).
213. Izveštaj Komande vazduhoplovstva Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 27. kolovoza 1942. god. o djelovanju talijanske avijacije na području Udbine, Imotskog, Aržana i Biokova (tom V, knj. 6, dok. br. 95).
214. Operativni izveštaj Komande Jedanaestog armiskog korpusa od 27. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 218).

215. Izvještaj poručnika Rinaldi-a od 29. kolovoza 1942. god. o pristizanju kolone koja je iz Crnog Luga izvršila prebacivanje stanovnika određenih za internaciju (tom V, knj. 6, dok. br. 98).
216. Obaveštajni bilten Komande Jedanaestog armiskog korpusa o toku ofanzive u vremenu od 24. do 30. avgusta 1942. godine (tom VI, knj. 3, dok. br. 220).
217. Izvod iz operativnog dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« za period juli — avgust 1942. god. o napadu partizana na pripadnike i plovne objekte talijanskih oružanih snaga (tom VIII, knj. 1, dok. br. 193).
218. Obavještenje generala Maria Roatte od 2. rujna 1942. god. povodom završetka operacije na Biokovu (tom V, knj. 7, dok. br. 90).
219. Vanredno saopštenje Šestog armijskog korpusa od 2. rujna 1942. god. o rezultatima operacije »Albia« izvršeno na području Biokova (tom V, knj. 7, dok. br. 91).
220. Pohvala Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 2. rujna 1942. god. talijanskim jedinicama koje su učestvovale u operaciji »Albia« (tom V, knj. 7, dok. br. 92).
221. Letak izdat početkom rujna 1942. god. od strane komande Osamnaestog i Petog armijskog korpusa povodom završetka talijanske ofanzive na području Biokova (tom V, knj. 7, dok. br. 93).
222. Izveštaj Štaba Jedanaestog armijskog korpusa od 3. septembra 1942. god. o napadima na belogardističke seoske straže u Notranjskoj (tom VI, knj. 4, dok. br. 146).
223. Obavještenje talijanske vojne misije iz Zagreba od 8 rujna 1942. god. o planu namjeravane ustaško-domobranske akcije na području Žumberka i traženju sadejstva talijanskih jedinica (tom V, knj. 7, dok. br. 95).
224. Izvještaj komande vazduhoplovstva Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 10. rujna 1942. god. o dejstvu potčinjenje avijacije na području Gorskog Kotara i Like (tom V, knj. 7, dok. br. 96).
225. Zapisnik sa sastanka Komandanta Jedanaestog armiskog korpusa sa podređenim komandama od 10. septembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 147).
226. Izveštaj štaba Jedanaestog armiskog korpusa od 10. septembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 148).
227. Naredba Više komande »Slovenija — Dalmacija« od 12. septembra 1942. god. o meraima za odbranu vijadukta Borovnica (tom VI, knj. 4, dok. br. 149).
228. Izvještaj komande Devetog mobilnog bataljona od 12. rujna 1942. god. o napadu partizana na vlak na pruzi Sinj — Split (tom V, knj. 7, dok. br. 17).

229. Izvještaj komande vazduhoplovstva Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« o dejstvu talijanske avijacije na području Like za dan 13. rujna 1942. godine (tom V, knj. 7, dok. br. 98).
230. Naređenje komande Petog armijskog korpusa od 13. rujna 1942. god. za izvođenje operacije na području Velike Kapelle (tom V, knj. 7, dok. br. 99).
231. Izveštaj Obaveštajnog odeljenja štaba Jedanaestog armijskog korpusa o situaciji za vreme od 31. avgusta do 6. septembra 1942 godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 151).
232. Dnevni izvještaj komande Osamnaestog armijskog korpusa od 15. rujna 1942. god. o pokretima i dejstvima jedinica NOPO Jugoslavije na području Dalmacije, Like i tromede Like, Bosne i Dalmacije (tom V, knj. 7, dok. br. 101).
233. Izvještaj komande vazduhoplovstva Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 15. rujna 1942. god. o djelovanju talijanske avijacije na području Like i Dalmacije (tom V, knj. 7, dok. br. 102).
234. Operativni izveštaj Jedanaestog armijskog korpusa od 15. septembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 152).
235. Proglas komande Petog armijskog korpusa od 16. rujna 1942. god. upućen stanovništvu operativnog područja ovog korpusa (tom V, knj. 7, dok. br. 103).
236. Dnevni izvještaj komande Osamnaestog armijskog korpusa od 16. rujna 1942. god. o partizanskim snagama na području južne Like i sjeverne Dalmacije (tom V, knj. 7, dok. br. 104).
237. Izveštaj Obaveštajnog odeljenja komande Jedanaestog armijskog korpusa od 7. do 13. septembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 153).
238. Operativni izveštaj štaba Jedanaestog armijskog korpusa od 19. septembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 154).
239. Izvještaj komande Jedanaestog armijskog korpusa od 19. rujna 1942. god. o grupisanju partizana na području Brod Moravice i preduzimanju mjera protiv istih od strane talijanskih okupatorskih snaga (tom V, knj. 7, dok. br. 107).
240. Instrukcije komandanta Osamnaestog armijskog korpusa od 20. rujna 1942. god. za rad i djelovanje potčinjenih jedinica, komandi i ustanova (tom V, knj. 7, dok. br. 108).
241. Operativni izveštaj Jedanaestog armijskog korpusa od 20. septembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 155).
242. Operativni izveštaj štaba Jedanaestog armijskog korpusa od 22. septembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 156).
243. Izveštaj štaba Jedanaestog armijskog korpusa od 23. septembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 157).

244. Izveštaj Obaveštajnog odeljenja štaba Jedanaestog armijskog korpusa o situaciji od 14. do 20. septembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 158).
245. Izveštaj štaba Jedanaestog armijskog korpusa od 24. septembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 159).
246. Izveštaj štaba Jedanaestog armijskog korpusa od 25. septembra 1942. god. o borbi kod Tanče Gore (tom VI, knj. 4, dok. br. 160).
247. Naredenje generala Maria Roatte od 26. rujna 1942. god. za operacije podređenih korpusa na dodijeljenim prostorijama (tom V, knj. 7, dok. br. 110).
248. Izvještaj sekretara Faša od 27. rujna 1942. god. o napadu partizana na motornu ladu koja je prevozila talijanske fašiste rijekom Krkom (tom V, knj. 7, dok. br. 112).
249. Dnevni izvještaj Osamnaestog armijskog korpusa za dan 28. rujna 1942. god. o akcijama partizana na području Dalmacije i južne Like (tom V, knj. 7, dok. br. 113).
250. Naredenje komande Petog armijskog korpusa od 29. rujna za operaciju u Lici (tom V, knj. 7, dok. br. 114).
251. Dnevni izvještaj Osamnaestog armijskog korpusa od 30. rujna 1942. god. o partizanskim akcijama na području Dalmacije (tom V, knj. 7, dok. br. 115).
252. Podaci iz dnevnih izvještaja Vojno-pomorske komande za Dalmaciju Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« o napadima partizanskih jedinica na talijanske plovne objekte i o preduzetim protivmjerama u vremenu juli — septembar 1942. godine (tom VIII, knj. 1, dok. br. 194).
253. Izvještaj Komande Petog armijskog korpusa od 1. listopada 1942. god. o dejstvima potčinjenih i pridatih jedinica na području Kordun, Gorskog Kotara i Like (tom V, knj. 8, dok. br. 101).
254. Pismo Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 2. listopada 1942. god. o moralno-političkom stanju u diviziji »Re« (tom V, knj. 8, dok. br. 103).
255. Izvještaj Komande 107. legije crnih košulja od 2. listopada 1942. god. o dizanju u zrak vozova na pruzi Split — Perković (tom V, knj. 8, dok. br. 104).
256. Izvještaj Komande Petog armijskog korpusa od 2. listopada 1942. god. o operacijama talijanskih jedinica na području Like, Korduna, Gorskog Kotara i Žumberka (tom V, knj. 8, dok. br. 105).
257. Odobrenje talijanske Vrhovne komande od 2. listopada 1942. god. za operaciju »Dinara« (tom V, knj. 8, dok. br. 106).
258. Izvještaj Komande pešadijske divizije »Granatier di Sardegna« od 2. listopada 1942. god. o rezultatima izvedenih akcija (tom V, knj. 8, dok. br. 107).

259. Izvještaj Komande divizije »Re« od 3. listopada 1942. god. o rezultatima akcija izvedenih od 11—30. rujna 1942. godine (tom V, knj. 8, dok. br. 108).
260. Izvještaj Komande Petog armijskog korpusa od 3. listopada 1942. god. o dejstvima potčinjenih i pridatih jedinica na području Prve, Druge i Pete operativne zone (tom V, knj. 8, dok. br. 109).
261. Zapovijest Komande Petog armijskog korpusa od 3. listopada 1942. god. za operaciju na području Like (tom V, knj. 8, dok. br. 111).
262. Izvještaj Komande Petog armijskog korpusa od 3. listopada 1942. god. o rezultatima akcija do 30. rujna 1942. godine (tom V, knj. 8, dok. br. 112).
263. Izvještaj komandira karabinjerske stanice iz Šibenika od 3. listopada 1942. god. o borbi u rejonu Sv. Gospe (tom V, knj. 8, dok. br. 114).
264. Izveštaj Komande karabinjera divizije »Isonzo« od 3. oktobra 1942. god. o borbi kod Tanče Gore i o raspoloženju stanovništva (tom VI, knj. 4, dok. br. 163).
265. Izveštaj Obaveštajnog odeljenja Jedanaestog armijskog korpusa od 21. do 27. septembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 164).
266. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 5. listopada 1942. god. o borbama na području Dunjevac — Klanačko Polje (tom V, knj. 8, dok. br. 115).
267. Zapovijest Komande Petog armijskog korpusa od 5. listopada 1942. god. za operacije na području Like (tom V, knj. 8, dok. br. 119).
268. Izvještaj Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 6. listopada 1942. god. o operaciji u Lici i pripremama za operaciju »Dinara« i operaciju na graničnom području Petog i Jedanaestog armijskog korpusa (tom V, knj. 8, dok. br. 120).
269. Izvještaj Komande Petog armijskog korpusa od 6. listopada 1942. god. o dejstvima potčinjenih i pridatih jedinica (tom V, knj. 8, dok. br. 121).
270. Izveštaj Obaveštajnog odeljenja komande Jedanaestog armijskog korpusa za vreme od 28. septembra do 4. oktobra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 165).
271. Izveštaj karabinjerske grupe u Gorici od 11. oktobra 1942. god. o napadu na pograničnu patrolu kod Ruta (tom VI, knj. 4, dok. br. 166).
272. Izvještaj Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 11. listopada 1942. god. o vojno-političkoj situaciji na području Druge talijanske armije (tom V, knj. 8, dok. br. 124).
273. Izvještaj kvestora grada Splita od 13. listopada 1942. god. o napadu na vlak na pruzi Split — Sinj (tom V, knj. 8, dok. br. 126).

274. Izveštaj karabinjerske »tenence« Ljubljana—grad od 13. oktobra 1942. god. o ubistvu vođe slovenačkih kolaboracionista dr Marka Natlačena (tom VI, knj. 4, dok. br. 167).
275. Izveštaj Visokog komesara za Ljubljansku pokrajinu od 14. oktobra 1942. god. Ministarstvu unutrašnjih poslova u Rimu o streљanju 24 taoca (tom VI, knj. 4, dok. br. 168).
276. Izvještaj Kr. prefekture Split od 14. listopada 1942. god. o akciji partizana na otoku Korčuli (tom V, knj. 8, dok. br. 127).
277. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 14. listopada 1942. god. o sastanku talijanskih vojnih rukovodilaca u Splitu (tom V, knj. 8, dok. br. 130).
278. Bilješke generala Maria Roatte i pukovnika Zanusia od 15. listopada 1942. god. sa sastanka održanog u Zagrebu u vezi s pretstojecim operacijama (tom V, knj. 8, dok. br. 133).
279. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 16. listopada 1942. god. o pripremi ofanzive na području Gorjanci — Žumberak (tom V, knj. 8, dok. br. 135).
280. Izveštaj Obaveštajnog odeljenja Jedanaestog armijskog korpusa za period od 5. do 11. oktobra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 169).
281. Naređenje Komande sektora »Zara« od 17. listopada 1942. god. o reorganizaciji jedinica antikomunističke milicije (tom V, knj. 8, dok. br. 136).
282. Direktiva Kr. Prefekture Zadar od 17. listopada 1942. god. o primjenjivanju mjera protiv porodica, čiji članovi pripadaju Narodnooslobodilačkom pokretu (tom V, knj. 8, dok. br. 138).
283. Izveštaj Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 17. listopada 1942. god. o poduzimanju operacije na području Gorjanci — Žumberak (tom V, knj. 8, dok. br. 139).
284. Izvještaj Komande Jedanaestog armijskog korpusa od 18. listopada 1942. god. o talijanskoj ofanzivi na Kordunu i o borbi kod Poloja (tom V, knj. 8, dok. br. 141).
285. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 18. listopada 1942. god. o borbi kod Poloja i dolasku divizije »Lupi di Toscana« (tom V, knj. 8, dok. br. 142).
286. Izvještaj šefa talijanske vojne misije u NDH od 20. listopada 1942. god. o rezultatima borbe kod Poloja (tom V, knj. 8, dok. br. 145).
287. Izvještaj komandanta Prve brze divizije »Eugenio di Savoia« od 20. listopada 1942. god. o gubicima potčinjenih jedinica u borbi kod Poloja (tom V, knj. 8, dok. br. 146).
288. Izvještaj Komande kraljevskih karabinjera Zadar od 21. listopada 1942. god. o preduzimanju mjera radi sprečavanja odlaska u Narodnooslobodilačku borbu omladinaca iz Murtera, Betine i Tijesna (tom V, knj. 8, dok. br. 147).

289. Izvještaj Komande Petog armijskog korpusa od 22. listopada 1942. god. o borbama potčinjenih jedinica (tom V, knj. 8, dok. br. 149).
290. Izvještaj Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 23. listopada 1942. god. o stanju u jedinicama divizije »Sasari« (tom V, knj. 8, dok. br. 151).
291. Izvještaj Komande Jedanaestog armijskog korpusa od 23. listopada 1942. god. o dejstvima talijanskih snaga na području Perjasica, Poloj, Primišlje (tom V, knj. 8, dok. br. 152).
292. Obavještenje zamjenika načelnika Štaba Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 24. listopada 1942. god. o pripremi za operaciju na Gorjancima i Žumberku i o dislokaciji ustaških jedinica po završetku operacije (tom V, knj. 8, dok. br. 154).
293. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 24. listopada 1942. god. o operaciji na Kordunu i operaciji »Dinara« (tom V, knj. 8, dok. br. 155).
294. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 25. listopada 1942. god. o borbama kod Gračaca i o operaciji »Dinara« (tom V, knj. 8, dok. br. 159).
295. Izveštaj Obaveštajnog odeljenja Jedanaestog armorskog korpusa za period od 12. do 18. oktobra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 172).
296. Zapovijest i prilozi zapovijesti Komande divizije »Lombardia« od 26. listopada 1942. god. za operaciju Gorjanci (tom V, knj. 8, dok. br. 160).
297. Izvještaj šefa Talijanske vojne misije u NDH od 26. listopada 1942. god. o rezultatima borbe na pruzi Javornik — Lička Jesenica (tom V, knj. 8, dok. br. 162).
298. Naređenje Komande divizije »Lombardia« od 27. listopada 1942. god. o dislokaciji i zadacima ustaških jedinica u toku ofanzive na području Gorjanci (tom V, knj. 8, dok. br. 165).
299. Zapovijest Komande divizije »Lombardia« od 27. listopada 1942. god. o rasporedu ustaških jedinica i o fazama dejstva jedinica koje učestvuju u operaciji »Gorjanci« (tom V, knj. 8, dok. br. 166).
300. Zahtjev načelnika Štaba Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 28. listopada 1942. god. za bombardovanje i mitraljiranje obale r. Korane (tom V, knj. 8, dok. br. 167).
301. Odluka Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 29. listopada 1942. god. o bombardovanju i mitraljiranju područja Poloj, Primišlje, Veljun u cilju represalija (tom V, knj. 8, dok. br. 168).
302. Operativna zapovijest Komande Pete grupacije granične straže od 30. listopada 1942. god. za čišćenje područja Risnjak (tom V, knj. 8, dok. br. 170).

303. Naređenje komandanta Jedanaestog armijskog korpusa od 30. listopada 1942. god. u vezi s ofanzivom na područje Gorjanaca i Žumberka (tom V, knj. 8, dok. br. 171).
304. Zahtjev načelnika Štaba Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 30. listopada 1942. god. za bombardovanje naselja Sjeničak i rejona Crne Drage (tom V, knj. 8, dok. br. 172).
305. Zahtjev načelnika Štaba Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 31. listopada 1942. god. za bombardovanje naselja Glina i zone Veljun (tom V, knj. 8, dok. br. 173).
306. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 31. listopada 1942. god. o dejstvima podređenih jedinica (tom V, knj. 8, dok. br. 174).
307. Izvještaj komande Petog armijskog korpusa od 1. studenog 1942. god. o dejstvima podređenih i pridatih jedinica na području Like, Gorskog Kotara i istočnog dijela Istre (tom V, knj. 9, dok. br. 112).
308. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 1. studenog 1942. god. o operaciji »Gorjanci«, borba na području Dalmacije i pokretima talijanskih jedinica NOV i PO Hrvatske (tom V, knj. 9, dok. br. 113).
309. Zahtjev generala Primiera od 2. studenog 1942. god. za bombardovanje i mitraljiranje područja Krnjak (tom VI, knj. 9, dok. br. 115).
310. Uputstvo Kr. prefekture Zadar od 2. studenog 1942. god. o postupku prema porodicama partizana (tom V, knj. 9, dok. br. 116).
311. Izvještaj komande čete Kraljevskih karabinjera u Šibeniku od 2. studenog 1942. god. o sabotaži u električnoj centrali na r. Krki (tom V, knj. 9, dok. br. 117).
312. Izveštaj Obaveštajnog odeljenja komande Jedanaestog armijskog korpusa za period od 19. do 25. oktobra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 174).
313. Izvještaj Kraljevske kvesture u Splitu od 3. studenog 1942. god. o preduzimanju policijskih mjera i čišćenju na području Splita i Kaštela (tom V, knj. 9, dok. br. 118).
314. Izvještaj komande Osamnaestog armijskog korpusa od 4. studenog 1942. god. o brojnom stanju i dislokaciji jedinica antikomunističke milicije (tom V, knj. 9, dok. br. 124).
315. Izvještaj kraljevskih karabinjera iz Zadra od 4. studenog 1942. god. o hapšenju i odvodjenju u logor Molat grupe omladinaca sa područja Vodice (tom V, knj. 9, dok. br. 125).
316. Obavještenje načelnika štaba Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 4. studenog 1942. god. o prebacivanju partizana sa Žumberka na područje Crne Mlake (tom V, knj. 9, dok. br. 127).

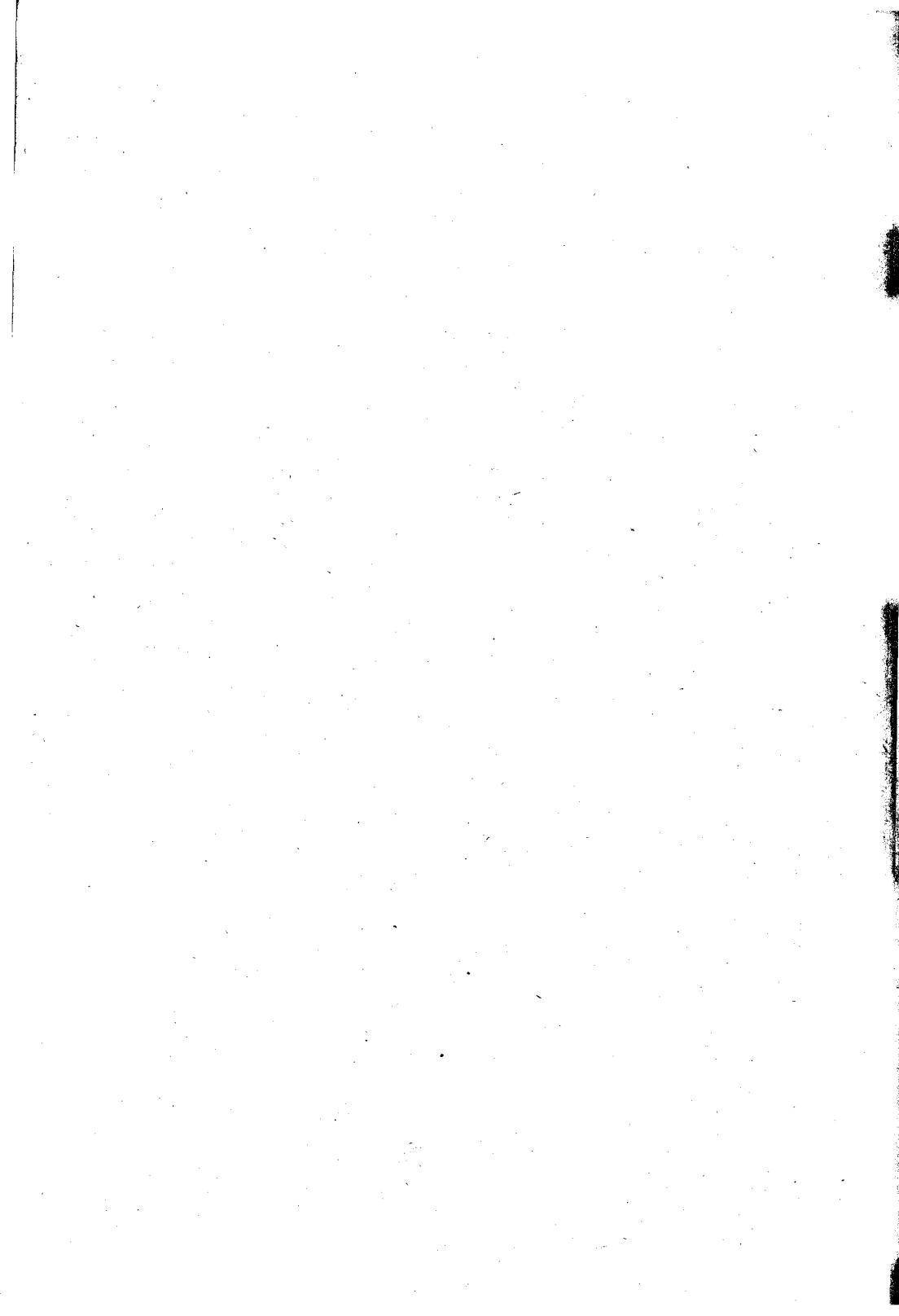
317. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 5. studenog 1942. god. o dejstvima potčinjenih jedinica i situaciji na području južne Dalmacije (tom V, knj. 9, dok. br. 130).
318. Izvještaj kraljevskih karabinjera iz Zadra od 6. studenog 1942. god. o čišćenju na području Stankovci — Biograd — Vodice (tom V, knj. 9, dok. br. 134).
319. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 6. studenog 1942. god. o borbama kod Zadvarja i Male Ciste i o prebacivanju snaga za dejstva na Kordunu (tom V, knj. 9, dok. br. 135).
320. Izvještaj komesara općine Tijesno od 7. studenog 1942. god. o pripremama za interimiranje stanovništva (tom V, knj. 9, dok. br. 136).
321. Pismo sekretara fašističke organizacije u Vipavi od 8. novembra 1942. god. federalnom sekretaru u Gorici o situaciji u opštini Vipava (tom VI, knj. 4, dok. br. 176).
322. Izvještaj Kraljevskih karabinjera iz Zadra od 8. studenog 1942. god. o čišćenju na području Biograd—Stankovci—Vodice (tom V, knj. 9, dok. br. 139).
323. Izvadak iz izvještaja Carla Bozzi-a od početka studenog 1942. god. o čišćenju na području sjeverodalmatinskog Primorja od 1—7. studenog (tom V, knj. 9, dok. br. 141).
324. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 9. studenog 1942. god. o akcijama na području Korduna, Like i Dalmacije (tom V, knj. 9, dok. br. 142).
325. Izveštaj karabinjerske grupe u Gorici od 9. novembra 1942. god. o akcijama primorskih partizana (tom VI, knj. 4, dok. br. 178).
326. Izveštaj Operativnog odeljenja štaba Jedanaestog armijskog korpusa o operacijama za vreme Treće ofanzive protiv NOV Slovenije (tom VI, knj. 4, dok. br. 181).
327. Zahtjev komande Petog armijskog korpusa od 10. studenog 1942. god. da se ustaškim jedinicama dodijeli oružje i oprema i odgovor, sa primjedbama, Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« (tom V, knj. 9, dok. br. 145).
328. Izvještaj općinskog komesara za Tijesno od 10. studenog 1942. god. o odvođenju stanovništva sa područja Murtera i Betine u logor na ostrvu Molat (tom V, knj. 9, dok. br. 146).
329. Izvještaj sekretara fašističke stranke za Šibenik od 14. studenog 1942. god. o napadu na talijansku kolonu na području Primoštena (tom V, knj. 9, dok. br. 151).
330. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 14. studenog 1942. god. o odvođenju stanovništva sa područja Šibenika u koncentracione logore i o operaciji između r. Kupe i Une (tom V, knj. 9, dok. br. 152).

331. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 15. studenog 1942. god. o borbama na poluotoku Pelješcu, na području Šibenika i o napadu na Slunj (tom V, knj. 9, dok. br. 156).
332. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 16. studenog 1942. god. o situaciji na području Karlovca i o padu Slunja (tom V, knj. 9, dok. br. 157).
333. Petnaestodnevni izveštaj Obaveštajnog odeljenja Jedanaestog armiskog korpusa za period od 26. oktobra do 10. novembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 182).
334. Izvještaj sekretara fašističke stranke za Šibenik od 17. studenog 1942. god. o čišćenju na području Primoštена (tom V, knj. 9, dok. br. 158).
335. Izvještaj komande 107. legije crnih košulja od 17. studenog 1942. god. o čišćenju na području Primoštena (tom V, knj. 9, dok. br. 159).
336. Izvod iz dnevnika kraljevskih karabinjera iz Šibenika od 17. studenog 1942. god. o čišćenju na području Primoštena (tom V, knj. 9, dok. br. 160).
337. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 17. studenog 1942. god. o preuzimanju komande nad ustaško-domobranskim jedinicama na području Karlovca, o situaciji na području Bihaca, napadu na Sv. Janu, borbama u Dalmaciji i razgovorima za preduzimanje Četvrte neprijateljske ofanzive (tom V, knj. 9, dok. br. 162).
338. Izvadak iz izvještaja komande 107. legije crnih košulja od 17. studenog 1942. god. o čišćenju na području sjeverno od Šibenika (tom V, knj. 9, dok. br. 164).
339. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 19. studenog 1942. god. o napadu na Sv. Janu (tom V, knj. 9, dok. br. 168).
340. Izvještaj komande kraljevskih karabinjera Dalmacije od 19. studenog 1942. god. o akcijama podređenih jedinica na anektiranom području u periodu srpanj — rujan 1942. godine (tom V, knj. 9, dok. br. 171).
341. Izvještaj guvernera Dalmacije od 20. studenog 1942. god. o rušenju električnih stubova kod Omiša (tom V, knj. 9, dok. br. 174).
342. Izvještaj logorskog liječnika od 21. studenog 1942. god. o stanju u koncentracionom logoru na otoku Molatu (tom V, knj. 9, dok. br. 178).
343. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 22. studenog 1942. god. o sastanku održanom u Štabu ove komande (tom V, knj. 9, dok. br. 180).

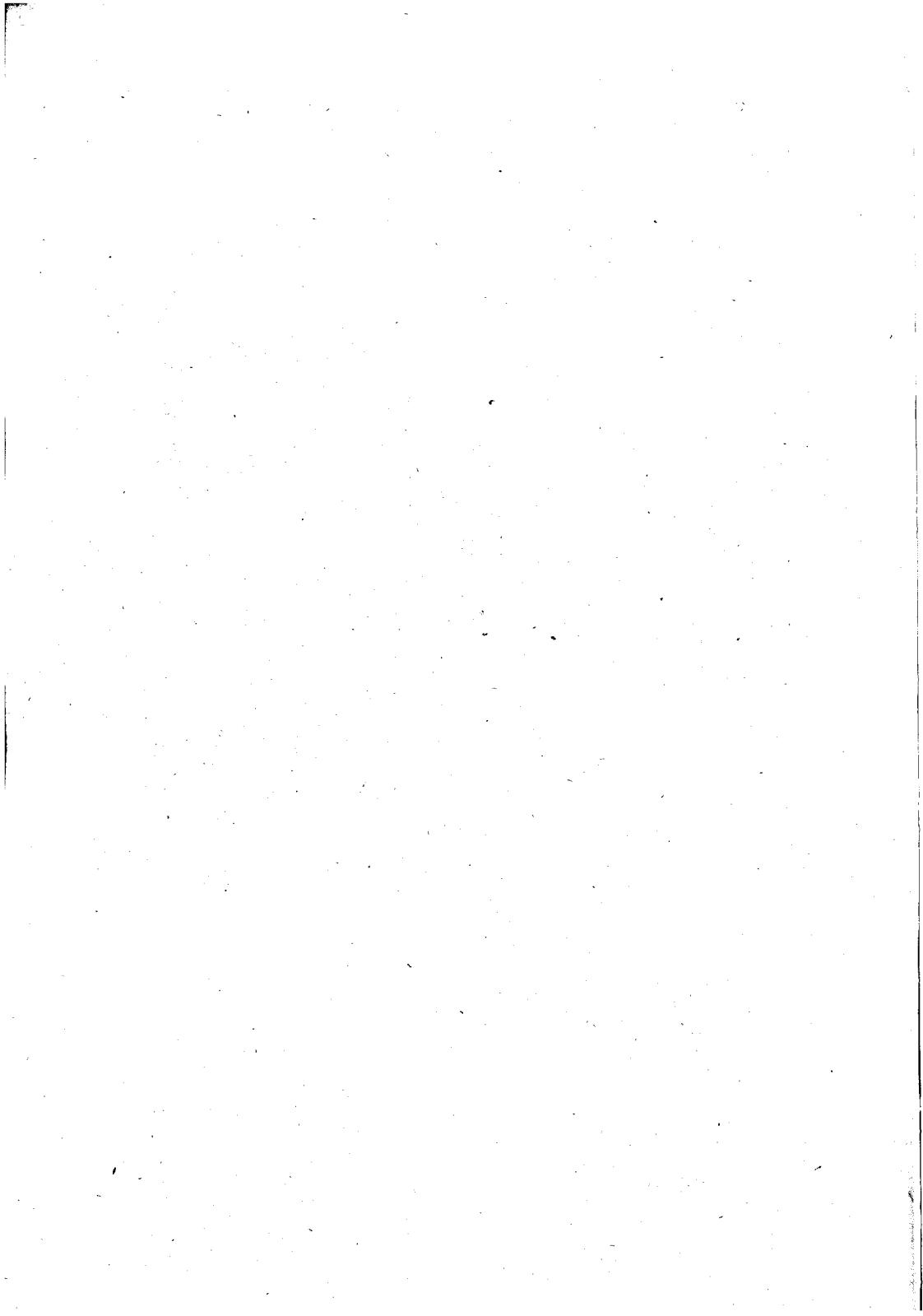
344. Izvadak iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 23. studenog 1942. god. o razgovorima talijanskih i njemačkih vlasti u vezi s poduzimanjem zajedinčkih mjera protiv NOB u Hrvatskoj (tom V, knj. 9, dok. br. 183).
345. Pismo guvernera Dalmacije od 24. studenog 1942. god. o djelovanju prefekta Zadarske prefekture (tom V, knj. 9, dok. br. 185).
346. Izvještaj sekretara fašističke stranke za Zadar od 24. studenog 1942. god. o talijanskoj »akciji čišćenja« na području Primoštена i Male Ciste (tom V, knj. 9, dok. br. 186).
347. Izvještaj karabinjerske grupe u Gorici od 24. novembra 1942. god. o razoružanju italijanske patrole kod Ljubinja (Tolmin) (tom VI, knj. 4, dok. br. 187).
348. Izvještaj kraljevskih karabinjera iz Zadra od 25. studenog 1942. god. o odvodnju u internaciju stanovništva iz Murter-a, Betine i Hramine (tom V, knj. 9, dok. br. 187).
349. Izvještaj komande Osamnaestog armijskog korpusa od 25. studenog 1942. god. o dislokaciji potčinjenih jedinica (tom V, knj. 9, dok. br. 189).
350. Naređenje Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 27. studenog 1942. god. o organizaciji odbrane područja Karlovca (tom V, knj. 9, dok. br. 190).
351. Izvadak iz izvještaja Generalnog inspektorata policije za ratnu službu od 27. studenog 1942. god. o diverziji na brodogradilištu u Trogiru i akciji na otoku Ugljan (tom V, knj. 9, dok. br. 191).
352. Izveštaj Komande italijanske divizije »Isonzo« od 27. novembra 1942. god. o napadu na Suhor (tom VI, knj. 4, dok. br. 183).
353. Izveštaj komande Jedanaestog armiskog korpusa od 28. novembra 1942. god. o raspoloženju vojnika (tom VI, knj. 4, dok. br. 190).
354. Izveštaj Ureda pogranične javne bezbednosti iz Metlike od 28. novembra 1942. god. o borbama kod Bušinje Vasi kod Suhora (tom VI, knj. 4, dok. br. 191).
355. Izvadak iz izvještaja Generalnog inspektorata policije za ratnu službu od 28. studenog 1942. god. o akciji kod Boljuna i kod Primoštena (tom V, knj. 9, dok. br. 192).
356. Izvještaj komande Kraljevskih karabinjera iz Zadra od 28. studenog 1942. god. o čišćenju na području Primoštena (tom V, knj. 9, dok. br. 193).
357. Izveštaj kraljevskih karabinjera iz Zadra od 30. studenog 1942. god. o interniranju stanovnika iz sela Zatona (tom V, knj. 9, dok. br. 196).
358. Izveštaj karabinjerske grupe u Gorici od 30. novembra 1942. god. o sukobima sa partizanima u Slovenskom Primorju (tom VI, knj. 4, dok. br. 192).

359. Izveštaj Komande pešadijske divizije »Isonzo« od 2. decembra 1942. godine (tom VI, knj. 4, dok. br. 193).
360. Obavještenje Kr. prefekture Split od 4. prosinca 1942. god. o situaciji na otoku Korčuli (tom V, knj. 10, dok. br. 105).
361. Izvještaj Kr. prefekture Split od 5. prosinca 1942. god. o napadu na talijansku kolonu na otoku Korčuli (tom V, knj. 10, dok. br. 106).
362. Izvještaj Komande Petog armijskog korpusa od 5. prosinca 1942. god. o diverziji na pruzi Gračac — Gospic i o borbama na Žumberku (tom V, knj. 10, dok. br. 107).
363. Izvještaj Komande čete Kraljevskih karabinjera Trogir od 6. prosinca 1942. god. o borbi kod Donjeg Segeta (tom V, knj. 10, dok. br. 108).
364. Izvještaj Komande Sto sedme legije crnih košulja od 7. prosinca 1942. god. o represalijama u s. Donji Seget (tom V, knj. 10, dok. br. 110).
365. Izveštaj Komande karabinjera Jedanaestog armiskog korpusa od 7. decembra 1942. god. o situaciji u Sloveniji i o napadu na Suhor (tom VI, knj. 4, dok. br. 195).
366. Izvještaj Komande Kraljevskih karabinjera od 8. prosinca 1942. god. o napadu na dva talijanska kamiona na cesti Omiš — Split (tom V, knj. 10, dok. br. 112).
367. Izvještaj šefa Talijanske vojne misije od 8. prosinca 1942. god. o napadu na talijansku kolonu kod Omiša (tom V, knj. 10, dok. br. 113).
368. Izvještaj Generalnog inspektorata policije za ratnu službu od 9. prosinca 1942. god. o borbama na području Dalmacije (tom V, knj. 10, dok. br. 115).
369. Izveštaj Komande pešadijske divizije »Isonzo« od 2. decembra 1942. god. komandi Jedanaestog armiskog korpusa (tom VI, knj. 4, dok. br. 196).
370. Referat načelnika Operativnog odeljenja Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 18. prosinca 1942. god. o poduzimanju novih mjera u vezi s padom Ravne Gore (tom V, knj. 10, dok. br. 143).
371. Cirkular Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 18. prosinca 1942. god. o mjerama obezbjedenja za vrijeme kretanja jedinica (tom V, knj. 10, dok. br. 144).
372. Izveštaj karabinjerske stanice u Trebinju od 19. decembra 1942. god. o napadu Gupčeve brigade na belogardističko uporište Ajdovec kod Žužemberka (tom VI, knj. 4, dok. br. 197).
373. Izveštaj Delegacije istočnih železnica u Ljubljani od 19. decembra 1942. god. o diverziji na železničkoj pruzi između stanica Škofljica i Šmarje — Sap (tom VI, knj. 4, dok. br. 198).

374. Izveštaj Komande divizije »Cacciatori delle Alpi« od 21. decembra 1942. god. o borbama na Toškom Čelu kod Ljubljane (tom VI, knj. 4, dok. br. 202).
375. Odobrenje Više komande oružanih snaga »Slovenija — Dalmacija« od 21. prosinca 1942. za prebacivanje dijelova divizije »Re« i »Sasari« (tom V, knj. 10, dok. br. 146).
376. Petnaestodnevni pregled pretrpljenih i nanijetih gubitaka Komande Osamnaestog armijskog korpusa od 22. prosinca 1942. god. za period od 1—15. prosinca (tom V, knj. 10, dok. br. 149).
377. Izveštaj Operativno odeljenje Više komande »Slovenija — Dalmacija« od 22. decembra 1942. god. o gubicima Jedanaestog armijskog korpusa u prvoj polovini decembra (tom VI, knj. 4, dok. br. 203).
378. Izveštaj komande pešadijske divizije »Isonzo« od 29. decembra 1942. god. o napadu na Krmelj, Tržiče i Dob (tom VI, knj. 4, dok. br. 204).
379. Izvještaj Komande Petog armijskog korpusa od 30. prosinca 1942. god. o borbama na području Lovinac — Raduč (tom V, knj. 10, dok. br. 164).
380. Izvještaj Komande Petog armijskog korpusa od 30. prosinca 1942. god. o napadu Šeste i Četrnaeste NO brigade NOV i PO Hrvatske na Gomirje (tom V, knj. 10, dok. br. 165).
381. Izvještaj Komande Petog armijskog korpusa od 31. prosinca 1942. god. o borbama na području Gorskog Kotara i Like i o priprema za prebacivanje talijanskih jedinica (tom V, knj. 10, dok. br. 166)

R e g i s t a r

L I Č N A I M E N A

A

Ačeto Frančesko (Accetto) — 187
Agostinec Petar — 257
Aliberti Alberto — 137
Ambrozio Vitorio (Vittorio Ambrosio) — 11, 13, 26, 48, 49, 68, 79, 104, 108, 459
Andreini Anibale (Annibale) — 307
Andelini Duzepe (Giuseppe Angelini) — 29, 42, 141, 143, 334, 336, 493
Anjušić Tadija — 185
Armenia Franco — 239
Arnone Andeło (Angelo) — 40
Artuković Andrija — 13, 16, 18, 63
Aterton Terens (Atherton Terence) — 380
Atlija Đuro — 185
Ava Serđo (Sergio Ava) — 479, 485

B

Babić Ljuba — 786
Babnik Anton — 237
Baćić Janko — 335
Baćović Petar — 779, 798, 800, 802
Bader Paul — 104, 106, 124, 127, 131, 134, 385, 388, 392, 395
Bajić Simo — 773
Baković Šimun — 219
Balduči Enriko (Balducci Enrico) — 40
Baroli Hasan — 217
Bartoloti Viktorije — 540

Bartoluči (Bartolucci, kapetan) — 199, 342
Bastijanini Duzepe (Giuseppe Bastianini) — 69, 93, 98, 121, 523, 775
Belfanti Karlo (Carlo) — 40
Berberović Obren — 70, 71
Bergamini (poručnik) — 229
Bergman Ginter (Bergman Günther) — 745
Berteli (Bertelli) — 99
Biasi R. — 742
Bidan (Biddan) — 780
Biroli Pircio (Biroli Alessandro Pирцио) — 48, 50
Bitenc Stefanija — 201
Blasić Andrija — 285
Blatančić Nika — 223
Bogo Bruno — 165
Bonafini Silvio — 245
Borato (potpukovnik) — 289
Božić Alojz — 327
Bračić Mirko — 342
Brandolini (kapetan) — 175
Brecelj Anton — 24
Bremec Ivan — 159
Breznikar Drago — 179
Britvić Dragan — 341
Brovarone Lorento — 442
Broz Josip Tito — 381, 383, 410
Broznić Blažo — 169
Brstina Dušan — 407, 709, 722, 723
Brstina Lazar — 723
Brstina Milutin — 723
Brukalica Danilo — 149

Brus Franc — 183
Bufarini Gvido (Buffarini Guido) — 71
Buljan Vice — 773
Buneta Fran — 719
Buti Duzepe (Giuseppe Butti) — 60,
 855
Butora Antun — 233

C

Cambotaro Domeniko (Zambottaro
Domenico) — 257
Car Nikola Crni — 711
Catij Vitorio (Cattij Vittorio) — 32
Cetina Josip — 167
Cilenšek Anton — 289
Crnogorčević Krsto — 619, 715
Cvitković Petar — 173

Č

Čang Kaj Šek — 34
Černeli Petar — 203
Čezano Bijado (Cesano Biagio) —
 171

Ć

Čaćić Vid — 233
Čano Galeaco (Ciano Galeazzo) —
 518

D

D'Amato Andelo (Angelo) — 446
D'Apolito Vita — 70
Dabeni Otorino (Dabbeni Ottorino)
 — 28
Dakić Spasoje — 380
Dal Negro — 115, 348
Dalmaco Renco (Dalmazzo Renzo) —
 48, 55, 80, 137, 531, 535
Dangić Jezdimir — 367, 440
Daravec Antun — 305
De Blazio Etore (De Blasio Ettore)
 — 75, 479, 507, 530, 532, 535, 728, 739,
 749, 764, 777
De Derolamo (De Gerolamo) — 70
De Florio Andelo (Angelo) — 70
De Mateis Andelo (Angelo de Mat-
teis) — 55—57
Defuntis Duzepe (Giuseppe) — 299
Denver Frenk — 341

Devnin Jon — 197
Di Jani (Janni) Dino — 504
Di Leonardo Andelo — 70
Di Mizurata Volpi (Misurata) — 516
Di Sieno (Di Sieno) Antonio — 40
Dobrica Ivan — 497
Doležal Adolf — 343
Doležal Rudolf — 227
Dovo Feliks — 399
Dovo Franc — 399
Drenović Uroš — 245, 345
Dubravić Diego — 331

D

Đafija Tigrac — 217
Đan Karlo Re (Gian Carlo Re) —
 842
Đanuci Etore (Giannuzzi Ettore) —
 754, 759, 764, 777
Đelormi (Gelormi) — 655
Đelormini (Gelormini) — 718
Đenarini Vitorio (Gennarini Vittorio)
 — 40
Đentili (Gentili) Rafaële — 323
Đovaneli Đo. (Giovannelli Gio.) —
 331
Dovani Kosta — 540
Đujić Momčilo — 790
Đurišić Pavle — 408
Đurković Halil — 342

E

Eberle Fric — 177
Eller Alfred — 428
Enco (Enzo) Galbijati — 30
Espozito Dovani (Giovanni Esposito)
 — 373

F

Fabri (Fabbri) Umberto — 369, 385,
 411
Fellini Aldo — 693
Ferero Alberto (Ferrero) — 504
Fereti Duzepe (Feretti Giuseppe) —
 520
Flavenga Antonio — 540
Filipović Sulejman — 380, 417
Floriančić Draga — 305
Forn Ferdinand — 399
Foski Marino — 611

Frančetić Juraj — 362, 363, 395, 529,
787, 788, 806—808
Frančić Ervin — 285
Frančić Ladislav — 285
Francisković Branko — 711
Franges Karlo — 165, 338
Frecović Karlo — 203
Fućak Josip — 227
Fućak Milivoj — 227
Fućak Vlado — 227
Fuzov Jakov — 223

G

Gabić Celestin — 237
Gabrišek Metod — 169
Gadec Marija — 163
Gambirosa Nikola — 185
Garofani Đo (Gio) — 299
Gavrilović Nikola — 353
Gidini Filipo (Ghidini Filippo) — 295
Glavan Franjo — 285
Glez Horstenau Edmund (Edmund von Glaise und von Horstenau) — 9, 62, 105, 131
Globaša Jozefina — 301
Gnavor Rudolf — 257
Golija Renco (Golia Renzo) — 40
Golob Dušan — 227
Graneli Josip — 496
Grbac Milan — 221
Gregorčić Eugen — 233
Gregoreti (Gregoretti) Bruno — 387
Grijeko Đuzepe (Grieco Giuseppe) — 541
Grković Božo — 350
Grković Bećo — 350
Groki Josip — 237
Groso Đonato — 305
Gvaltiero Sestili (Gualtiero Sestilli) — 855

H

Hamović Rade — 440, 599
Helbel Vinko — 399
Hemotek Vjeroslav — 163
Hitler Adolf — 17
Hjersko Anton — 159
Hofman (Hoffmann) Antonije — 338
Hrbošenk Marija — 157
Hren Ignac — 203
Hrna Franc — 433
Humer Milan — 331

Ilić Vladimir Lenjin — 72
Inchise Leopold — 289
Ivanšek Franc — 153
Ivičević Marko — 223
Ivičević Nikola — 223

J

Jakić August — 193
Jaske Lujban — 295
Jagerman Alfons — 199
Jelenčić Ivan — 199
Jelić Anton — 257
Jerić Franec — 403
Jevdević Dobrosav — 12—18, 51—53, 65, 380, 789, 790, 798, 800
Jokola Luidi (Jocolla Luigi) — 171
Jovin Jozo — 408
Juretić Kredimir — 309

K

Kaćaniga Renco (Cazzaniga Renzo) — 459
Kadato (Cadatto) — 138
Kadnik Anton — 151
Kašiterna Milko — 277, 309
Kampateli Kamilo (Campatelli Camillo) — 207
Kampovčan Janko — 233
Kandursi (Candursi) Armando — 155
Karadordjević Aleksandar — 52
Karaman (potporučnik) — 221
Karapandža Simo — 317
Karcić Andrija — 65
Kardelj Edvard — 717
Karli Josip — 167
Karoeli (Caroelli, pukovnik) — 438
Kastanjoli Renato (Castagnoli) — 773, 786
Kastrati Luidi — 167
Kaše Zigfrid (Kasche Siegfrid) — 131, 517
Kavacini (Cavazzini) — 148
Kavalero (Cavallero) Ugo — 474, 511, 728, 742
Kavali Đulio (Cavalli Giulio) — 183, 711, 723
Kazeti (Casetti) — 203
Keviš Erih (Kewisch Erich) — 367
Kerzig Franc — 165
Kiarutini (Chiaruttini) Mario — 40
Kidrič Boris — 22, 23

- Kikelo Jaroslav — 295
 Kiraz dr — 65
 Klarić Sanda — 331
 Knežević Stane — 540
 Kogard (potpukovnik) — 385
 Kojnić Ernest — 305
 Komar Dovani — 313
 Komer Franc — 496
 Komis Andjelo (Comis Angelo) — 305
 Komljenec Ansterk — 335
 Konstanco Luidi (Luigi Constanzo) — 323
 Konzolo (Consolo) — 780
 Koprivnik Jože — 261
 Koral Gril — 305
 Kornad Albert — 400
 Kosovac Ilija — 287
 Košak Vladimir — 463, 464
 Kotle Nikola — 773
 Koturi Renato (Coturri Renato) — 361, 741, 743, 753, 757, 765, 767, 850, 942, 948
 Kovač Vladimir — 263
 Kovačević Ljubo — 609
 Kovačević Marko — 47
 Kovačević Savo — 249
 Kovačević Stojan — 47
 Kovelo Euđenio (Covello Eugenio) — 70
 Kovičić Jurica — 335
 Kraco Vinko — 253
 Kramer Martin — 233
 Krasnik Radilai — 313
 Krivokapić Mitar — 707
 Križanac Aćim — 496
 Križanac Alojz — 496
 Krokar Stefan — 195
 Kufer Viktor — 165
 Kukus Marko — 772
 Kunce (Kuntze) Valter — 104, 108
 Kurent Ivana — 199
 Kvaternik Slavko — 9, 17, 61, 62, 66, 108, 485, 530, 536, 563, 797
 Kverconi Eđeo (Querzoni Egeo) — 237
- L**
- La Mara Đo. (Marra Gio.) — 307
 Lacarini (Lazzarini) — 281
 Lago Aurena — 810
 Lajc Krsto — 47
 Laksa (Laxa) Vladimir — 105, 106, 108
- Latini (pukovnik) — 400
 Legvart Eduard — 261
 Lernić Ivan — 187
 Liubich Matteo — 323
 Liverić Zvonko — 196
 Lizi Vinčenco (Lisi Vincenzo) — 237
 Lofredo (Loffredo) — 780
 Lokastro Fortunato — 495
 Lombardić Ernest — 299
 Lombardo (poručnik) — 175
 Loti (Lotti) — 21, 47, 58, 95, 101, 118, 354
 Lovinčić Ivan — 287
 Lukež Nada — 327
 Lukež Ratko — 327
 Lukić Mihajlo — 407
- M**
- Maček Vladimir — 14
 Madran Josip — 435
 Majcen Franc — 149
 Majnarić Josip — 203
 Majner Marija — 331
 Majstorović Milan — 319
 Makala Antun — 293
 Mandekić Sonja — 245
 Marcoka (Marzocca) — 175
 Marčević Jovo — 101
 Marelić Sinkon — 540
 Marešić Viktor — 496
 Maretić Albert — 541
 Maretić Đakomina — 541
 Marić Marko — 541
 Marić Momčilo — 772
 Marinković Josip — 348
 Martini (general) — 754
 Maruči Enriko (Marucci Enrico) — 70
 Masina Antonio — 540
 Matić Stojan — 345
 Mauzić Ivan — 175
 Medvešek Ljubomir — 177
 Mehnić Ala — 722
 Melaga Santo — 163
 Mendola Paolo — 299
 Mentasti Luidi (Mentasti Luigi) — 48, 75
 Miaković Petar — 773
 Mičike Andjelo — 499
 Mihailović Draža — 52—54, 56, 380, 396, 412, 795, 799
 Mikelotić Domeniko (Micchelotti Domenico) — 711, 723, 784, 797
 Milata Vicko — 719
 Minarić Josip — 201

Minkus August — 400
Mirio (narednik) — 239
Miščević Jovan — 333
Miščević Mile — 333
Miščević Milić — 333
Mladenović Živko — 790
Mokorić Tunica — 227
Molnar Anton — 299
Montanja (Montagna) — 31
Mora E. (Morra, pukovnik) — 751
Mortaroti C. (Mortarotti) — 741, 743
Mrdija Franc — 404
Mujić Safet — 217, 343
Munerata Gverino (Guerrino) — 40
Muratori Đorđo (Giorgio) — 299
Murišić Veljko — 120
Muroneli (karabinijer) — 279
Musolini Benito (Mussolini Benito) —
17, 72, 99, 151, 203, 348, 400, 433, 444,
511, 512, 522

N

Naglić Zvone — 163
Napoleon Bonaparta — 35
Navara-Vidani Frančesko-Navarra-
Viggiani Francesco) — 467
Nedeljković Radoje — 380
Nedić Milan — 80, 106, 473
Nikolić Đorđe — 790
Ninić Stipe — 207, 342
Novaković Ljuba — 380, 396
Novelo Salvatore — 167

O

Obega Ludvig — 165
Oksilija (Oxilia) Antonio — 104, 279
281, 347, 348, 513, 528
Olivijeri Olivo — 299
Oraščić Cvijo — 772, 773
Orioli (E. Orioli, potpukovnik) — 525
Orlando Tadeo (Orlando Taddeo) —
115
Oršanić Ivan — 408, 411

P

Paci (Pazzi, st. vodnik) — 461
Palmijero Đuzepe (Palmiero Giusep-
pe) — 40
Paljnar Čirilo — 295
Parassini Luidi (Luigi) — 323
Paren Đuzepe — 263
Parenta Vasa — 201

Pavelić Ante — 12—15, 17, 19, 408,
479, 480, 482, 519, 739, 744, 761, 787,
789, 793
Pavesić Marija — 157
Pavić Tomo — 47
Pavljević Rade — 47
Pedraceli Bartolomeo (Pedrazzelli) —
40
Pedracoli Đino (Pedrazzoli Gino) —
525
Pekar Feliks — 151
Pentimali Rikardo (Riccardo Penti-
malli) — 123
Perail Josip — 261
Perićić Stjepan — 738, 947
Peričić Radojica — 344
Perović Živko — 145
Peterlin Marija — 201
Petiti V. (V. Petitti) — 361
Petković Mutimir — 54, 57
Pičini (Piccini, general) — 112, 469
Pičivati (major) — 279
Pijade Moša — 366, 387, 379, 410
Pijeke Đuzepe (Pieche Giuseppe) —
413, 414, 437, 438
Pjetromarki Luka (Pietromarchi Lu-
ca) — 413
Pintadera Ivan — 245
Pirtovšek Alojzije — 153
Pogačar Anton — 436
Polak Ivan — 153, 340
Polić Nada — 237
Polić Slavko — 185
Polito (S. Polito) — 497
Poljak — 12—18, 65
Pomeri Dordo (Pomeri Giorgio) — 40
Popek Anton — 165
Popok Julijana — 165
Popovac Ismet — 790
Popović Dušan — 773
Popović Peko — 350
Porobić Danilo — 145
Praprotnik August — 221
Primijeri Klemente (Primieri Cle-
mente) — 777, 778, 845
Proles Đuzepe (Giuseppe) — 165
Pulošek Ana — 331
Purić Alojz — 313

R

Rafaeli (Rafaelli, potpukovnik) —
601, 707, 714
Rađenović Stevo — 51, 52
Raspor Josip — 147
Realdini Đino (Gino) — 323

Rebel Boris — 263
Redigolo (Redigolo) Antonio — 40
Reskušić Antonije — 590
Ribar Ivo Lola — 717
Rikazdi Romeo (Riccasdi Romeo) — 331
Rintelen Eno (Enno, von) — 104
Roata Mario — 38, 68, 80, 97, 104, 106,
131, 133, 134, 139, 384, 386, 414, 472,
478, 502, 507, 512, 515, 523, 530, 532,
534, 535, 727, 739, 744, 746, 749, 760,
762, 764, 777—780, 787, 788, 793, 796,
817, 840, 843, 845, 918, 924
Rojar Anton — 315
Rojnica Ivo — 408
Romer Zvonimir — 159
Rossi Armido — 331
Rovelant Đovani (Giovani) — 40
Rozina Đuzepe — 167
Rožič Franc — 167
Rubeka (Rubecca) — 237
Ruža Ante — 223

S

Sakoča (Saccoccia) — 175
Salić Marko — 47
Santovito Ugo — 778, 783
Sarić Kasim — 157
Sarsonio Ernest — 323
Sebiljo Luka — 281
Sefić Obad — 217
Sefić Omer — 217
Seftić Cecilija — 175
Semić Stanko Daki — 25
Serafini Đino — 540
Serman Ivan — 496
Servidori (federalni sekretar) — 463
Sigulin Rudolf — 203
Silić Tihomir — 460
Simić Ana — 151
Sinker Anton — 436
Sirmola Antonio — 257
Skaselati Eranko (Scasselati Franco)
— 21, 99
Skrler Alojz — 313
Skuero Antonio (Scuero) — 853
Slavić Ivan — 301
Slavić Jakov — 301
Slavić Vlada — 301
Sodu Milo Frančesko (Soddu Millo
Francesco) — 28, 29, 339
Spigo Umberto — 499, 531, 750, 773,
778, 780, 786, 852
Spinčić Alojz — 245

Spitzor Josip — 159
Stanišić Bajo — 393
Stanišić Uroš — 47
Stanković Marko — 295
Stanković Rista — 301
Starc Stanislav — 401
Starer Olga — 157
Stebi Anton — 255
Stikali Đoakino — 540
Stura Martin — 540
Subić Eugen — 233
Subotić Marko — 350
Subotić Milovan — 350
Suknaić Josip — 233
Sumana Mate — 237
Supak Augustin — 227
Supak Drago — 227
Szmatesch Jerziz Georg — 301

Š

Šantić Milan — 57, 790
Šegrt Vlado — 609
Šercer Ljubo — 25, 30, 342
Sestan Andelo — 496
Šimić Franjo — 383
Šlander Slavko — 25, 30
Sulat Josip — 163
Šušteršić Milan — 197

T

Testa Temistokle — 70, 73, 460, 461
468
Todorović Boško — 57
Tomazini (poručnik) — 175
Tomašić Pavle — 247
Tortole Đovani (Giovani) — 70
Tozij Andolo (Tosij Angiolo) — 32
Travaljini Đuzepe (Travaglini Giu-
seppe) — 40
Trbojević Ilo — 263
Trifunović Ilija Birčanin — 52, 53,
380, 782, 789, 790, 806
Trojanović Antun — 20
Trojanović Ivo — 19, 20
Trojanović Niko — 20
Trompus Vinko — 295

U

Ukalović Mijat — 540
Ukalović Stoja — 540
Umbert Nano — 402

Urbančić Anton — 183
Urbanec Ivan — 251
Urbas Pavle — 151
Uzančević Dimitrije — 790

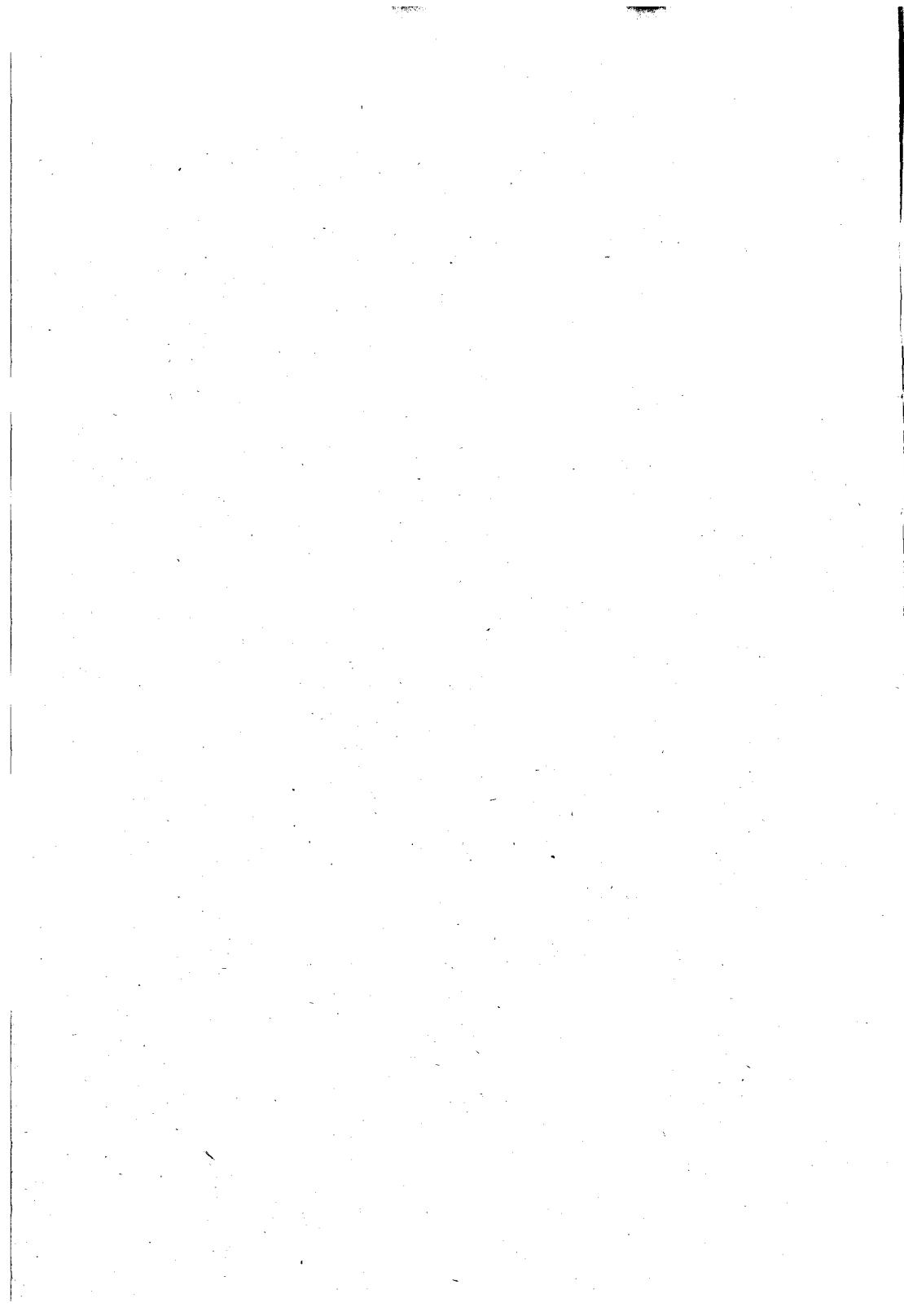
V

Valeze Karlo (Vallese Carlo) — 438
Valfreda Frančesko (Francesco) —
111
Valić Rafael — 227
Vaneli (Vanelli, major) — 441
Vasić Marija — 295
Vasiljević Mihajlo — 47
Vasiljević Petar — 47
Vedrak Bogomir — 187
Velenjić Leopold — 203
Vendo Franciska — 253
Venka Frančesko (Venca Francesco)
— 165
Venuti Manlio — 167
Vilafranka (Villafranca) — 155
Viljero Rimido (Rimigio Vigliero) —
474

Visarionović Josip Staljin — 153
Vito d'Aloja (Vitto d'Aaloia) — 336
Vlaga Jozefina — 313
Vrančić Vjekoslav — 390, 515
Vuković Savo — 47

Z

Zacar Franc — 331
Zagala Paola — 171
Zanusi Đakomo (Zanussi Giacomo) —
797
Zdešar Ivan — 429
Zeršav Nada — 221
Zidanšek Miloš — 342
Zigmund Alojzije — 287
Zlindar Marjan — 155
Zoko Filip — 295
Zović Atilio — 496
Zupec Franc — 287
Zurić Ratomir — 241

GEOGRAFSKI NAZIVI

A

Adlešići (kod Novog Mesta) — 551
Afrika — 21, 864
Ahmovići (kod Goražda) — 381
Aladinići (kod Stoca) — 781
Akan (kod Ogulina) — 289, 297, 347,
756
Alanak (kod Divosela) — 629
Albanija — 671
Aleksinac — 790
Aleksinac (kod Gospića) — 849
Aosta (u Italiji) — 671
Arandelovo (kod Trebinja) — 247
Aržano — 635, 683, 695, 699, 703, 719,
720, 722, 764, 768, 770, 776, 787, 788,
807, 811, 813, 818
Avtovac — 90, 619

B

Babin Potok (D. i G., kod Vrhovina)
— 28, 29, 82, 83, 141, 143, 173, 339
Babino Polje (kod Čabra) — 655
Babno (rt, kod Bakra) — 159
Bačevići (kod Mostara) — 299
Baćina (kod Metkovića) — 349
Baćvice (kod Splita) — 856
Bajagić (kod Sinja) — 219
Bajina Bašta — 367
Bakar (kod Rijeke) — 82, 157, 159,
279, 327, 629
Bakarac (kod Bakra) — 277
Bakoči (kod Herceg-Novog) — 116,
118—120, 289

Balabani (kod Kifina Sela) — 301,
349
Balina glava (brdo, kod Drniša) —
817
Balkan — 36, 54, 79, 413, 437, 443, 478,
521, 522, 864
Baljci (kod Trebinja) — 567
Baljevac (kod Plitvičkog Leskovca)
— 493
Banići (kod Slanog) — 627
Banija — 64
Banska vrata (brdo, kod Novog) —
755, 756, 934
Banja Loka (kod Kočevja) — 591
Banja Luka — 8, 105, 800
Banjevci (kod Biograda n/m) — 859
Baošići (kod Herceg-Novog) — 118,
342, 619
Bar — 524, 525
Bara (predeo, kod Širokog Brijega)
— 798
Barale (kod Dubrovnika) — 275
Bare (D. i G., kod Goražda) — 369
Barilović (kod Karlovca) — 685
Bastasi — 215
Baške Oštarije — 599, 713
Baške Vode (kod Makarske) — 535
Baštani (kod Grcusplja) — 281
Batale (kod Slunja) — 309
Bater (kod Mrkopljá) — 197
Begov Han (kod Zenice) — 416
Begova staza (brdo, kod Ogulina) —
766
Begovo Razdolje (kod Delnica) —
639, 641, 669, 675, 716
Begunje (kod Cerknice) — 452, 453

- Bela Cerkev (kod Novog Mesta) — 432
 Bela kosa (k. 1088, kod Delnica) — 766
 Bela krajina — 426, 713
 Bela Voda (kod Cerknice) — 191
 Belavići (kod Duge Rese) — 710
 Belenići (kod Slanog) — 375, 382, 424
 Belo Selo (kod Fužina) — 629
 Bender (vijadukt, kod Knina) — 419, 772
 Benete (kod Sodražice) — 623
 Benko (kod Cerknice) — 115, 451
 Benkovac — 91, 205, 575, 775, 785, 837, 839, 851, 855, 859
 Beograd — 15, 48, 367, 473, 474, 798, 799
 Berberija (pl., kod Kupresa) — 811
 Berkovići (kod Trebinja) — 265, 417
 Betarelo (kod Sinja) — 707
 Betina (na o. Murteru) — 841
 Bezgarji (kod Kočevske Reke) — 613
 Bezujno (kod Čajniča) — 370, 391
 Bezuljak (kod Cerknice) — 165, 338, 449, 450
 Bežigrad — 23
 Bić (trig. 1215, kod Trnova) — 394
 Bihać — 82, 84, 112, 245, 359, 416, 488, 492, 493, 536, 802
 Bihovo (kod Dubrovnika) — 659
 Bijela (kod Herceg-Novog) — 69, 102, 118
 Bijela gora (pl.) — 393
 Bjela greda (trig. 1105, kod Brinja) — 753, 755
 Bijela lasica (pl.) — 752, 758
 Bijele stijene (trig. 1661, kod Drežnica) — 798
 Bijelo br. (brdo, kod Metkovića) — 424
 Bijelo Polje — 379
 Bilaj (kod Gospića) — 321
 Bileća — 8, 58, 86, 89, 90, 92, 155, 159, 167, 171, 179, 181, 187, 191, 207, 209, 213, 215, 217, 219, 231, 249, 257, 265, 275, 283, 325, 329, 338, 345, 677, 693, 785, 830
 Bili Brig (kod Obrovca) — 213, 679
 Bilišane (D. i G., kod Obrovca) — 859
 Bilo (k. 1115, kod Ogulina) — 752
 Biograd n/m — 91, 785, 815, 841, 851, 859
 Biokovo (pl.) — 498, 535, 629, 649, 719, 721, 770, 816, 817
 Biovičino Selo (kod Knina) — 857
 Birčena Vas (kod Novog Mesta) — 569, 579, 623, 651, 671
 Bisko (kod Sinja) — 815, 816
 Bistra (kod Vrhnike) — 197
 Bistrica (kod Mokronoga) — 403, 453
 Bistrica (kod Sarajeva) — 392, 415
 Bistrica (r.) — 410, 421
 Biševo (o.) — 856
 Bišina (kod Nevesinja) — 289, 293, 348, 703
 Biške (kod Posušja) — 693
 Bitelić (kod Sinja) — 675, 679, 681, 772
 Bitnja (D. i G.) — 467
 Bitoraj (trig. 1385, kod Liča) — 44, 575, 753
 Bitovnja (pl.) — 573, 575, 718
 Bjelašnica (pl.) — 9, 389
 Bjeležić (kod Konjica) — 383
 Ejelina (kod Ervenika) — 563, 575, 857
 Bjelo Polje (kod Korenice) — 113, 173, 175, 325, 333, 335, 336, 339, 340
 Blace (kod Nevesinja) — 315
 Blagaj — 44, 199, 217, 265, 379, 697
 Blata (kod Plaškog) — 83, 597, 607, 611, 645, 689, 701, 716, 767, 825, 928, 929
 Blatačko jezero (kod Konjica) — 655
 Blato (kod Aržana) — 687, 711, 814, 816
 Blato (na o. Korčuli) — 856
 Blatuša (kod Topuskog) — 340
 Blaževići (kod Srpskih Moravica) — 617
 Blažuj (kod Ilijde) — 573, 711
 Blidinje jezero — 800
 Bloška Polica (kod Starog Trga) — 404, 450, 623, 627
 Boban (kod Klisa) — 631
 Boćine (kod Metkovića) — 382
 Bočka (kod Metlike) — 432, 453
 Bogdanić (kod Gospića) — 713
 Bogdanov vrh (trig. 512) — 633
 Bogdanović (kod Vrhovina) — 183
 Bogdašići (kod Bileće) — 261
 Bogovište (kod Dubrovnika) — 311
 Bogozovci (k. 885, kod Mostara) — 677
 Bogunica (kod Metka) — 223
 Bojanja Vas (kod Metlike) — 649
 Bojčino br. (trig. 798, kod Foče) — 403

- Boka Kotorska — 58, 59, 98, 100, 102,
 116, 119, 135, 136, 289, 347, 350, 366
 Bokanjac (kod Zadra) — 858
 Bokovo (kod Cetinja) — 524
 Bol (na Braču) — 291, 348
 Boljanići (kod Pljevalja) — 371
 Boljanovići (kod Dobrog Polja) —
 389, 394
 Boljoradina (kod Foče) — 415
 Borač (kod Nevesinja) — 57, 143, 390,
 393, 395, 415
 Boračko jezero — 579
 Borija (kod Kalinovika) — 265, 409
 Borkovići (kod Trebinja) — 257
 Borova glava (trig, 1290, kod Livna)
 — 179, 339, 811
 Borovčići (kod Nevesinja) — 217
 Borovi Do (kod Nevesinja) — 659
 Borovnica (kod Cerknica) — 197, 338,
 400, 428, 450, 451, 671, 833
 Borovo polje (predeo kod Šujice) —
 811
 Bos. Kostajnica — 416
 Bosanci (kod Vinice) — 767
 Bosanka (kod Dubrovnika) — 829,
 830
 Bosanska Bojna — 9
 Bosanska krajina — 343, 421, 531,
 718
 Bosanska Krupa — 277
 Bosanski Brod — 377, 381, 388, 421,
 440
 Bosanski Petrovac — 77, 87, 112, 163,
 173, 175, 177, 207, 225, 231, 245, 249,
 259, 265, 299, 307, 317, 321, 339, 348,
 382, 390, 477, 536, 769
 Bosansko Grahovo — 87, 267, 269,
 303, 307, 477, 549, 551, 587, 633, 764,
 768, 769, 772, 773, 799, 814—817
 Bosiljevo (kod Okulina) — 801
 Bosljiva Loka — 389
 Bosna — 7, 8, 10, 48, 49, 51—56, 62,
 67, 74, 76, 78, 79, 105—107, 124, 126,
 128, 362, 365, 367, 374, 377, 380, 381,
 388—391, 394, 406, 407, 409, 415—
 417, 421, 423, 439, 440, 477, 478, 531,
 593, 782
 Botica (kod Sinja) — 261
 Božava (na Dugom otoku) — 858
 Božići (kod Plaškog) — 611, 677
 Brač (o.) — 122, 291, 506, 575, 581,
 649, 675, 709, 712, 837, 847, 852
 Bračev Dolac (kod Vrlike) — 587, 681
 Bradina (D. i G., kod Konjica) —
 565, 575, 579, 629
 Brani Do (kod Bileće) — 215
 Brankovići (kod Knina) — 691
 Bratač (kod Nevesinja) — 139, 249,
 315, 321, 325
 Bratešić (kod Kotora) — 121, 321
 Bratiškovci (kod Skradina) — 769,
 770
 Bravsko (kod Ključa) — 382, 390
 Brđani (kod Kćejica) — 553, 565
 Bregava (r.) — 422
 Brestova Draga (kod Delnica) — 329
 Brezno (kod Okulina) — 752
 Brezov Do — 701
 Brezova Glava (kod Tušilovića) —
 683, 685
 Brezova Reber (kod Kočevja) — 279
 Brezovac (kod Vrhovina) — 755, 765
 Brezovci (kod Gerova) — 654
 Brezovica (kod Kamnika) — 295
 Brezovica (kod Ljubljane) — 201,
 429, 595, 601
 Brezovo (Sp. i G., kod Grosuplja) —
 281, 450
 Brežice (kod Krškog) — 727
 Brgat (kod Dubrovnika) — 440, 830
 Bribir (kod Crikvenice) — 82, 175,
 257, 271, 382, 643
 Bribirske Mostine (kod Skradina) —
 771, 775, 857
 Brikva (kod Igrana) — 707
 Brinje — 84, 229, 287, 346, 486, 492,
 581, 639, 675, 765, 826—828, 848,
 931, 940
 Brist (kod Metkovića) — 349
 Brišnik (D. i G., kod Duvna) — 653
 Britvica (kod Mostara) — 677
 Brkić (kod Biograda na moru) — 673
 Brlog (kod Otočca) — 323, 346, 486,
 488, 492, 494, 555, 637, 667, 757, 765,
 928
 Brna (na o. Korčuli) — 856
 Brnaze (kod Sinja) — 683
 Brod (kod Foče) — 410
 Brod (Jurovski) (kod Metlike) — 651
 Brod-Moravice — 241, 257, 267, 273,
 297, 553, 605, 657, 697, 701, 705, 711,
 716
 Brod na Kupi — 426, 707
 Brova (kod Trebinja) — 211
 Brštanovo (kod Splita) — 681
 Brusna (kod Čajniča) — 370, 415
 Brušane (kod Gospića) — 593, 599,
 713, 759, 828, 938
 Bruška (kod Benkovca) — 411
 Bruvno (kod Gračaca) — 510, 619,
 703, 705, 713
 Budimpešta — 429
 Budva — 121, 524, 525

Bugarska — 14
Bugojno — 77, 85, 88, 325, 440, 593,
611, 713, 763, 779, 796, 818
Bujadinec (kod Bos. Petrovca) — 231
Bukova (trig. 855, kod Sinja) — 707
Bukovac (kod Skrada) — 299
Bukovac (predeo kod Korenice) —
141
Bukovaca (kod Bos. Petrovca) — 348
Bukovica (kod Duvna) — 651
Bukovica (kod Ribnice) — 565, 585,
Bukovica (M. i V., kod Ilirske Bis-
trice) — 441, 442, 461
Bukovik (kod Foče) — 395
Bukovlje (kod Brinja) — 679
Bunić (kod Korenice) — 173, 267, 701
Bunovi (kod Foče) — 415, 424
Bunovići (kod Herceg-Novog) — 116,
118—120, 283, 285, 289
Bunski Bitoraj (k. 1241) — 758
Buško blato (kod Livna) — 811
Butajnova (kod Škofje Loke) — 557
Butković Dolac (kod Brinja) — 297
Butmir (kod Sarajeva) — 385
Butorac (kod Novog) — 756
Butušnica (r.) — 269, 309, 633
Bužim (kod Gospića) — 713

C

Caprag — 211
Carevica (kod Mrkoplja) — 587
Cavtat — 89, 91, 101, 350, 425, 829,
830
Ceclje (predeo kod Sušaka) — 581,
719
Centa (kod Crikvenice) — 115, 451
Cerknica — 114, 203, 338, 348, 404,
434, 435, 450, 561, 711, 833
Cerkničica — 404
Cerkno — 181, 197, 449, 452, 453
Cerovac (kod Karlovca) — 161
Cerovci (kod Gračaca) — 315, 571
Cerovica (kod Hutova) — 411
Cerovnik (kod Plaškog) — 717
Cetina (kod Vrlike) — 563, 712
Cetina (r.) — 207, 814
Cetingrad (kod Slunja) — 203, 229,
249
Cetinje — 48, 524
Cicina (kod Dubrovnika) — 329, 567
Cincar (pl.) — 8, 777, 778, 808
Col (kod Ajdovščine) — 449
Crijež (predeo kod Goražda) — 392

Crikvenica — 45, 66, 82, 221, 285, 374,
390, 506, 625, 637, 689, 695, 703, 743,
757, 823—826
Crkvice (kod Risna) — 95, 101, 829,
831
Crljivica (kod Drvara) — 225
Crna (M. i V., pl.) — 752
Crna Gora — 8, 10, 20, 21, 33, 34, 48,
49, 60, 99, 105, 229, 231, 261, 317,
342, 366—368, 379, 389, 390, 392, 393,
395, 396, 406, 408, 410, 413, 414, 437,
474, 522, 528, 733
Crna Mlaka (kod Jastrebarskog) —
767
Crna Vlast (kod Vrhovina) — 82, 339,
931
Crnče (kod Kifina Sela) — 231
Crne Lokve (kod Mostara) — 744,
798
Crni bunar (kod Ervenika) — 563,
567
Crni Lug (kod Delnica) — 716
Crni vrh (k. 906, kod Jasenka) — 755
Crni vrh (kod Vrane) — 559, 563
Crni vrh (k. 1522, kod Sarajeva) —
392
Crni vrh (trig. 1012, kod Gračaca) —
657
Crni vrh (trig. 1309, kod Čajniča) —
370
Crni vrh (trig. 1408, kod Prače) —
416
Crni vrh (M. i V., pl., kod Sušaka) —
603
Crno (kod Ledenica) — 283
Crnjak (kod Dubrovnika) — 364

Č

Čabar (kod Delnica) — 157, 427, 460,
599, 759, 824
Čajniče — 49, 107, 132, 362, 363, 369—
373, 381, 389, 391, 392, 394, 421
Čanak (kod Ramljana) — 204, 342,
344
Čapljina — 90, 363, 378, 392, 396, 424,
679, 685, 831
Čara (na o. Korčuli) — 856
Častovići (kod Ključa) — 293
Čatež (kod Trebnja) — 403, 452
Čavle (kod Rijeke) — 109, 267
Čekanje (kod Njeguša) — 524
Čelebić (kod Foče) — 410
Čelina (k. 269) — 389
Čemerno (kod Gackog) — 410, 418
Čepelica (kod Trebinja) — 171

Ćevo (kod Cetinja) — 524
Ćićarija (pl.) — 462
Ćićevo (kod Trebinja) — 275
Ćikola (r.) — 851
Ćivo (o.) — 856
Ćisti vrh (kod Žužemberka) — 329
Ćitluk (kod Nevesinja) — 832
Ćovići (kod Otočca) — 633, 705
Crni Potok (kod Kočevja) — 430, 431,
 453
Crnomelj — 147, 191, 287, 432, 651,
 665, 832, 835
Ćrvionik (kod Cerknice) — 655
Ćude (kod Kladnja) — 407
Ćudin klanac (kod Gospicā) — 339,
 493
Ćulac (kod Karlovca) — 219
Ćurčeve (kod Kistanja) — 571
Ćurevo (kod Foče) — 591, 609, 613,
 623, 625
Čušperk (kod Grosuplja) — 299

C

Ćeotina (r.) — 363, 370, 410
Ćuhovići (kod Konjica) — 617

D

Dabar (kod Otočca) — 181, 215, 637,
 689, 765, 772
Dabarski Glibodol — 936
Daleki istok — 21
Dalmacija — 11, 15, 16, 33, 46, 58, 59,
 63, 65—67, 69, 93, 94, 98, 121, 261,
 359, 381, 414, 416, 436, 464, 508—512,
 518, 521—523, 531, 534, 697, 713, 730,
 774, 775, 782, 783, 785, 786, 810, 811,
 843, 854
Dane (kod Starog Trga) — 435
Debela glava (kod Divosela) — 716
Debela kosa (pl.) — 811
Debeli vrh (k. 1137, kod Delnice) —
 637
Debeli vrh (k. 1157, kod Brinja) —
 753
Debelo brdo (kod Gračaca) — 346,
 348
Debelo Brdo (kod Korenica) — 173,
 185, 189, 340, 713
Debelo brdo (trig. 1251, kod Vrlike) —
 331
Debeljak (trig. 822, kod Lovinec) —
 946

Debeljak (kod Glamoča) — 311
Debenec (M. i V., kod Mokronoga)
 — 403
Dečja Vas (kod Trebnja) — 452
Deleuša (kod Trebinja) — 567
Delijaš (kod Trnova) — 394
Delnice — 32, 83, 189, 207, 241, 247,
 267, 297, 305, 309, 315, 333, 358, 382,
 389, 395, 397, 416, 575, 585, 593, 597,
 605, 637, 683, 716, 719, 823—825, 827
Deralo (predeo kod Knina) — 814
Deranj (kod Drniša) — 699
Derventa (kod Prače) — 392, 395
Devesilje (poluostrvo) — 116, 119,
 139, 281, 285, 293
Devesilje (trig. 781, kod Herceg-No-
 vog) — 118, 289
Dicmo (kod Sinja) — 786, 806
Diklići (kod Trebinja) — 90, 167, 243,
 247, 261, 329
Diklo (kod Zadra) — 858
Dilaveruša (k. 1760, kod Konjica) —
 651
Dinara (pl.) — 11, 36, 712, 763, 778
Dinarski Alpi — 68
Divjake (kod Skrada) — 305, 349
Divoselo (kod Gospicā) — 341, 589,
 629, 637, 716, 928, 938
Divulje — 86, 661
Dobindol (kod Novog Mesta) — 305
Dobnica (kod Otočca) — 492
Doboj — 388, 409
Dobra (r.) — 189
Dobra luka (predeo na Pelješcu) —
 417
Dobrava (kod Ljubljane) — 291, 348,
 452, 551
Dobrava (kod Žužemberka) — 165,
 712
Dobrepolje (kod Cerknice) — 299,
 401, 430, 449, 832
Dobričevo (manastir kod Trebinja)
 — 691
Dobrigošće (kod Jablanice) — 420
Dobrinje (kod Ljubljane) — 436
Dobromani (kod Dubrovnika) — 211,
 217, 225, 231, 301, 343
Dobropolci (kod Benkovca) — 627
Dobro Polje (kod Kalinovika) — 369,
 388, 389, 391, 394, 395, 406, 407, 416
Dobrostica (pl.) — 120
Dobrova (kod Ljubljane) — 428, 445,
 571, 573, 577
Dobruška (pl.) — 587
Dol Mali (kod Kraljevice) — 637

- Dolac (kod Livna) — 317
 Dolenja Vas (kod Ljubljane) — 583
 Dolenjska — 713
 Dolga Vas (kod Kočevja) — 430, 435
 Dolin (o.) — 315
 Dolovi (k. 1211, kod Čajniča) — 370
 Doljani (kod Otočca) — 714
 Doljani (kod Pazarića) — 579
 Doljani (kod Vrhovina) — 207, 603,
 755, 802, 931
 Domanovići (kod Čapljine) — 335,
 350
 Donja Straža (kod Novog Mesta) —
 561
 Donje Korito (kod Knina) — 175
 Donje Pazarište (kod Perušića) — 713
 Donji Orahovac (kod Kotora) — 100
 Donji Vakuf — 8, 440, 611, 763
 Drače (kod Drniša) — 69
 Drače (na Pelješcu) — 543
 Draga (D. i G., kod Sušaka) — 331
 Dragalj (kod Risna) — 231, 375
 Dragan Selo (kod Jablanice) — 420
 Drage (kod Biograda n/m) — 859
 Drage (M. i V., kod Brod-Moravica)
 — 263, 345
 Dragnići (kod Livna) — 8, 317
 Dragovići (kod Sinja) — 307, 559
 Dramišćevo (kod Nevesinja) — 217,
 343, 659
 Dravije (kod Ljubljane) — 573
 Dražev Dol (kod Bugojna) — 343
 Dražgoše (kod Škofje Loke) — 157,
 337
 Dražjevo Selo (kod Gackog) — 418
 Drenček (kod Ozlja) — 827
 Drenovac (kod Srba) — 309
 Drenovo (kod Rijeke) — 251
 Dretelj (kod Metkovića) — 645, 679
 Drežanka (r.) — 797, 798
 Drežnica (kod Jablanice) — 599, 800,
 802
 Drežnica (D., G. i Sr., kod Ogulina)
 — 752, 754, 848, 850, 929, 930, 932,
 935, 939—941
 Drežnica (kod Stoca) — 781
 Drina (r.) — 10, 49, 105—107, 126, 133,
 362, 363, 365, 367, 369, 370, 372, 377,
 382, 388, 391, 394, 395, 406, 410, 415,
 418, 514, 528
 Drinovci (kod Drniša) — 699
 Drinjača (r.) — 107
 Drivenik (kod Crikvenice) — 161,
 233, 241, 277, 285, 653
 Drniš — 91, 169, 223, 549, 637, 770,
 772, 817, 836, 839, 843, 851, 852
 Drvar — 85—87, 112, 113, 161, 163,
 175, 179, 181, 183, 213, 215, 217, 225,
 227, 229, 235, 241, 243, 255, 259, 261,
 269, 273, 275, 307, 317, 321, 392, 422,
 470, 477, 545, 549, 551, 710, 786
 Drvenik (o.) — 685, 720
 Dubljevići (kod Gacka) — 375
 Dubrava (kod Glamoča) — 303
 Dubrave (D. i G., kod Ogulina) —
 145, 211, 247, 319, 323, 329, 575, 577,
 625, 643, 683, 701, 703, 710, 712, 841
 Dubrovnik — 43, 54, 57, 86, 90, 91,
 143, 211, 217, 235, 243, 259, 301, 325,
 329, 331, 341—346, 363, 364, 375, 382,
 385, 386, 390, 408, 411, 412, 422, 424,
 506, 547, 565, 625, 651, 653, 732, 783,
 806, 823, 829, 830, 839
 Duga Resa — 85, 547, 571, 710
 Dugačka kosa (k. 1078, kod Trnova)
 — 391
 Duge (kod Prozora) — 587
 Dugi Do (kod Grude) — 100
 Dugi otok — 635, 637, 641, 645, 715,
 858
 Dugo Polje (kod Splita) — 183, 499,
 607, 786, 806, 815
 Dugobabe (kod Splita) — 681
 Dujmovići (kod Trnova) — 389
 Dukići (kod Gračaca) — 812
 Dunave (kod Grude) — 100
 Dunjevac (kod Perušića) — 937
 Dupci (kod Šestanovca) — 720, 813
 Dupolski vrh (k. 694, kod Pazarišta)
 — 649
 Durmitor (pl.) — 410
 Dusina (kod Vrgorca) — 325
 Duvanjsko polje — 635
 Duvno — 87, 221, 223, 227, 233, 241,
 243, 317, 335, 593, 601, 629, 631, 635,
 641, 645, 675, 677, 681, 683, 693, 697,
 716, 744, 745, 763, 764, 776, 777,
 787, 788, 799, 803—808, 844
 Duži (kod Dubrovnika) — 231, 701
 Dvanci (kod Mostara) — 677
 Dvor (kod Kočevja) — 279, 712

DŽ

- Džepi (kod Konjica) — 561

D

- Đedići (kod Dubrovnika) — 329, 567
 Đeđevo (kod Foče) — 415
 Đevrske (kod Šibenika) — 839, 857
 Dipalo (kod Sinja) — 707, 771

E

- Epipat — 367, 379
 Engleska — 34
 Erdevik (kod Šida) — 611
 Ermesburg — 475
 Ervenik (kod Benkovca) — 92, 563,
 575, 839, 851, 857
 Evropa — 55, 357

F

- Falanovo Brdo (kod Rame) — 605
 Filipjakov (kod Biograda n/m) — 859
 Foča — 8, 49, 50, 53, 107, 143, 336, 362,
 363, 368—370, 374, 378, 380, 381, 383,
 385, 389, 393—395, 406, 410, 415, 416,
 418, 421, 424, 439, 514, 538, 609, 623,
 625, 687, 691, 703
 Fojnica — 56, 167, 303, 307, 573
 Foraci (kod Ozlja) — 828, 829
 Fossa dei Cani — 92
 Francuska — 32, 72
 Frković Selo (kod Novog) — 755
 Fužina (kod Višnje Gore) — 403, 434
 Fužine — 83, 169, 215, 265, 319, 422,
 633, 669, 721, 929

G

- G. Nikšić (kod Slunja) — 293
 Gabela — 363
 Gaberje (kod Žužemberka) — 613,
 651
 Gabrovka (kod Radohove Vasi) —
 403
 Gacko — 53, 56, 89, 90, 92, 133, 207,
 231, 239, 247, 249, 257, 275, 283, 299,
 303, 307, 311, 315, 321, 325, 349, 350,
 364, 367, 368, 375, 376, 378, 385, 393,
 396, 408, 410, 415, 418, 419, 421, 424,
 477, 478, 619, 781, 832
 Gačezezi (kod Zatona) — 555, 575,
 577, 657, 857
 Gaj (kod Nevesinja) — 303
 Gajba (kod Srpskih Moravica) — 273
 Gala (kod Sinja) — 311
 Galavac (trig. 928, kod Korenice) —
 141, 333
 Gareva (M. i V., kod Gackog) — 231
 Garići (kod Rijeke) — 147
 Gata (kod Omiša) — 667, 814
 Generalski Stol — 317, 323, 577, 683,
 740, 825

- Gerovo (kod Delnica) — 395, 597,
 605, 635, 639, 705, 825
 Gladovići (kod Zenice) — 380
 Glamč — 88, 145, 199, 267, 279, 291,
 297, 347, 348, 587, 593, 712, 745, 764,
 788, 799, 800, 805, 808, 811, 813, 814
 Glamočko polje — 303
 Glavatićevo — 411, 643
 Glavci (kod Brloga) — 494
 Glavica (k. 1001, kod Jeleča) — 419
 Glavica (kod Vinice) — 643
 Glavice (kod Bos. Grahova) — 297
 Glavska (kod Trebinja) — 93, 209,
 342
 Glina — 191, 197, 251, 259
 Glogovnik (kod Herceg-Novog) —
 118
 Gljev (kod Obrovca) — 679, 681, 815
 Gljiva (brdo kod Trebinja) — 257,
 263
 Gnojnica (kod Mostara) — 407
 Goli vrh (trig. 981, kod Lovinca) —
 699
 Golica (k. 1698) — 385
 Golija (pl.) — 393, 412
 Golinjevo (kod Livna) — 812
 Golo (kod Cerknice) — 115, 451
 Golo brdo (k. 700, kod Makarske) —
 695
 Golubinac (kod Slanog) — 382
 Gomirje — 237, 311, 315, 347, 389,
 543, 553, 559, 571, 619, 621, 645, 669,
 687, 715, 848
 Gor. Ig (kod Cerknice) — 601
 Goranci (kod Zagreba) — 659
 Goražde — 9, 49, 53, 75, 107, 133,
 362, 363, 369—371, 374, 378, 382, 388,
 392, 394, 395, 406, 416, 421, 423, 439
 Gorenja Vas (kod Škofje Loke) —
 397
 Gorenje (kod Kočevja) — 649
 Gorenje Laze — 448
 Gorica — 81, 456, 457, 470, 503, 737
 Gorica (kod Benkovca) — 673, 859
 Gorice (kod Šibenika) — 545, 575,
 581, 657, 771
 Gorjanci (predeo kod Novog Mesta)
 24, 448, 760, 835
 Gornja Bjela (kod Konjica) — 579
 Gornja Briga — 397, 545
 Gornja Ploča — 27, 311, 315
 Gornje Jelenje (kod Rijeke) — 109,
 257, 309, 460, 609, 669
 Gornje Polje (kod Nikšića) — 393
 Gornje Selo (na o. Šolti) — 856
 Gornje Zabukovje — 447
 Gornji Odžak (kod Bugojna) — 311

- Gornji Proložac (kod Imotskog) — 691, 721
 Gornji Vakuf — 587, 601, 712, 745, 763, 787, 788, 800, 801, 802, 808
 Gorski kotar — 45, 381, 388, 394, 421, 730, 927
 Gospić — 83—85, 113, 147, 163, 189, 233, 285, 309, 319, 321, 329, 340, 342, 422, 553, 593, 629, 716, 718, 731, 740, 759, 767, 800, 804, 824, 826, 828, 849, 938, 940, 946, 948
 Gostovo Polje (kod Brinja) — 752, 755, 850, 930, 935, 941
 Gostuša V. (k. 934, kod Lovinca) — 946
 Gošići (kod Bribirskih Mostina) — 673
 Gotna Vas (kod Novog Mesta) — 547
 Govneč (kod Studenaca) — 695
 Grab (kod Herceg-Novog) — 58, 207
 Grab (predeo kod Sinja) — 293, 771
 Grabovac — vidi Krajiški Grabovac
 Grabovac (kod Makarske) — 643, 661, 667, 671, 681, 719
 Grabovac Banski (kod Petrinje) — 191
 Grabovica (D. i G., kod Konjica) — 420, 599
 Grabovica (kod Nevesinja) — 609
 Grabovica (predeo kod Posušja) — 691
 Gračac — 87, 243, 251, 269, 271, 317, 515, 537, 573, 609, 732, 748, 769, 812, 815, 817, 836, 838
 Gračanica (kod Gackog) — 167
 Gračanica (kod Prozora) — 573
 Grad Trošenj (kod Kistanja) — 695
 Gradac (kod Ljubuškog) — 601, 615, 691, 831
 Gradac (kod Makarske) — 185, 340, 349, 697, 711
 Gradaščica (potok) — 291
 Gradina (k. 168, kod Benkovca) — 663
 Gradina (kod Duvna) — 679
 Gradina (pl., kod Jablanice) — 377
 Gradina (trig. 1272, kod Uloga) — 376
 Gradina (k. 1186, kod Bos. Grahova) — 291
 Gradina (kod Korenice) — 39, 40, 112, 113, 141, 177, 189, 233, 243, 273
 Gradina (kod Trebinja) — 225, 329
 Gradišće (kod Novog Mesta) — 453, 553
 Grahov dol (k. 1607, kod Trnova) — 394
 Grahovo (kod Cerknice) — 397, 434, 435, 453
 Grahovo (kod Risna) — 19, 171, 187, 375, 393
 Gramozna Jama (kod Ljubljane) — 433
 Grebak (kod Nevesinja) — 408
 Grebci (kod Dubrovnika) — 417, 422
 Greben (M. i V., kod Novog) — 755
 Grič (brdo, kod Plaškog) — 669
 Grižane (kod Crikvenice) — 82, 390
 Grkvac (kod Risna) — 95, 101
 Grlo (kod Splita) — 181, 183
 Grm (kod Trebnja) — 177
 Grmeč (pl.) — 8
 Grobnik (kod Rijeke) — 309, 470, 737
 Grohotje (na o. Solti) — 856
 Grosuplje — 175, 197, 271, 305, 451, 835
 Grubišić (kod Klisa) — 227
 Gruda (kod Dubrovnika) — 19, 99, 253, 829, 831
 Grušće (kod Konjica) — 383
 Gruž (deo grada Dubrovnika) — 387, 506
 Guber (M. i V., kod Livna) — 811
 Gubera (kod Čajniča) — 394
 Gudelji (kod Imotskog) — 677, 699, 701
 Guduća (kod Skradina) — 771
 Gumnišće (kod Višnje Gore) — 583
 Gunjevići (kod Čajniča) — 394
 Gusić polje (predeo kod Brinja) — 639
 Gustovara — 9
 Guvništa (kod Čajniča) — 391

H

- Halapić (kod Bos. Grahova) — 279, 291
 Hambarište (kod Vrbovskog) — 325
 Han-Pijesak — 106, 107, 133, 362, 407
 Han-Soha (kod Čajniča) — 391
 Han-Vrba (kod Glamoča) — 215
 Hasići (kod Ključa) — 293
 Herceg-Novi — 19, 20, 46, 47, 60, 100, 116, 211, 353, 383, 829
 Hercegovina — 7, 8, 43, 52—55, 76, 103, 105, 106, 127, 128, 131, 261, 338, 362, 365—367, 374, 377, 379, 381,

- 388, 390, 391, 393, 394, 406, 409, 412,
 415, 416, 421, 423, 478, 514, 522, 527,
 531, 593, 733, 780, 790, 798
 Hoćevje — 569
 Homer (kod Lokava) — 593
 Hornoljački klanac — 141, 143, 165,
 179, 183, 333, 339
 Homolje (kod Konjica) — 553
 Horjul (kod Vrhnike) — 545, 547,
 557, 569, 603
 Horvati — 681
 Hotanj (kod Stoca) — 350
 Hotič — 397
 Hramina (kod Tijesnog) — 645
 Hranjen (kod Goražda) — 395
 Hrastje (kod Orehovice) — 205
 Hrastno (kod Metkovića) — 363, 364,
 366, 392, 411, 424
 Hreljin (kod Bakra) — 825
 Hreljin (kod Ogulina) — 163, 169,
 177, 185, 271, 279, 329, 637, 679, 693,
 716, 743
 Hrib (kod Starog Trga) — 398, 401,
 435, 601
 Hribarjevo (kod Rakeka) — 449
 Hrvace (kod Sinja) — 89, 643
 Hrvati (kod Nevesinja) — 217
 Hrvatska — 7, 9, 11, 16—18, 27, 34,
 67, 76, 96, 104—106, 205, 245, 359,
 361, 397, 399, 405, 406, 412, 418, 437,
 440, 460, 463, 464, 469, 478, 481, 514,
 516, 517, 519, 522, 523, 530, 536, 537,
 775
 Hrvatsko primorje — 45, 71—73, 374
 Hudi Rogatec (kod Cerknice) — 115,
 451
 Hum (k. 863) — 8, 90
 Hum (trig. 1081, kod Foče) — 410
 Hum (kod Dubrovnika) — 44, 167,
 187, 205, 213, 229, 261, 273, 301, 597,
 659, 665, 830
 Humac (G., na Braču) — 291
 Hutovo (kod Čapljine) — 364, 366,
 378, 390, 392, 396, 424
 Hvar (o.) — 587, 595, 665, 669, 677,
 679, 693, 697, 782, 847, 852

I

- Ifsar (D. i G., kod Čajniča) — 371,
 392
 Ig (kod Ljubljane) — 426, 428
 Iga Vas (kod Cerknice) — 287
 Igalo — 20, 831

- Igman (pl.) — 363, 395, 718
 Igrane (kod Makarske) — 291
 Igrište (kod Dobrog Polja) — 389
 Ilidža (kod Sarajeva) — 379, 718
 Ilijina kita (pl.) — 58
 Ilirska Bistrica — 441, 442, 461, 462,
 467, 468, 475, 503, 593, 713
 Imotski — 88, 349, 515, 528, 538, 637,
 661, 677, 681, 685, 687, 689, 691, 695,
 699, 720, 722, 770, 777, 787, 788, 804,
 805, 807, 812, 838
 Irig (kod Rume) — 611
 Ist (o.) — 858
 Istra — 495, 497
 Iška (kod Cerknice) — 299, 661
 Iška dolina — 607, 651, 655
 Italija — 9, 11, 14—17, 20, 22, 23, 54,
 56, 59, 61, 65, 104, 106, 110, 359, 361,
 413, 414, 425, 426, 517, 518, 521, 537,
 538, 601, 712, 717
 Ivan pl. — 547
 Ivančna Gorica (kod Stične) — 452
 Ivanica (kod Dubrovnika) — 209,
 211
 Ivoševci (kod Knina) — 677, 699, 771
 Izgorje (kod Logateca) — 452
 Iž (M. i V., na o. Ižu) — 625, 858
 Iž (o.) — 526

J

- Jablan Do (kod Grude) — 100
 Jablanac (kod Senja) — 506
 Jablanica (kod Konjica) — 86, 91,
 800, 832
 Jablanica (r.) — 377, 417
 Jabuka (kod Obrovca) — 207
 Jabuka (kod Sinja) — 771
 Jadovnik (pl.) — 8
 Jagodnja (kod Benkovca) — 657
 Jahorina (pl.) — 9, 380, 385, 416, 439,
 440, 549
 Jajce — 763, 779, 799
 Janča gl. (trig. 694) — 283
 Janjanin (kod Ogulina) — 211
 Janjče (kod Ramljana) — 635, 767,
 931, 936, 940
 Japlenški vrh (kod Delnica) — 585,
 593, 597
 Jarice (kod Ključa) — 293
 Jasenak (kod Ogulina) — 181, 315,
 340, 752, 754, 755, 848, 850, 929, 930,
 932, 935, 939—941
 Jasenica-Lug (kod Dubrovnika) —
 90, 217, 375

- Jasenik (kod Gackog) — 249
 Jasike (k. 1173, kod Kalinovika) — 424
 Jasikovac (kod Korenice) — 689
 Jastrebarsko — 31, 84, 707, 727, 825, 828
 Javor (trig. 1552, kod Nevesinja) — 411
 Javorik (kod Konjica) — 420
 Javorje (predeo kod Delnica) — 766
 Javornik (kod Vrhovina) — 595, 653, 667, 679, 681, 695, 740, 747, 748, 826
 Javornik (kod Ogulina) — 323, 589
 Jelašca (kod Gackog) — 265
 Jelašca (kod Kalinovika) — 411
 Ječe (kod Kalinovika) — 410, 415, 419, 591, 609
 Jelen Dol (kod Mokronoga) — 448
 Jelenjak (k. 283, kod Vrlike) — 225
 Jelinjak (kod Dabro) — 331
 Jelov Breg (kod Delnica) — 716
 Jelovica (pl.) — 337
 Jelsa (na Hvaru) — 669, 677
 Jesenica (potok) — 740, 929
 Jesenice (kod Bleda) — 319
 Jesenice (kod Omiša) — 229, 344
 Jesenje (k. 513, kod Plaškog) — 669
 Jezera (kod Šibenika) — 857
 Jezerane (kod Brinja) — 679, 681, 719, 932, 936
 Jezeranski v. (brdo) — 281, 347
 Jezero (kod Konjica) — 376, 392
 Jezero (kod Uloga) — 595
 Jezero kralja Aleksandra I (kod Metkovića) — 378
 Ježević (kod Vrlike) — 563, 712
 Ježica (kod Ljubljane) — 319, 401
 Josipdol (kod Ogulina) — 329, 333, 336, 685, 697, 705, 717, 743, 758, 824, 826, 847
 Jošane (kod Gospica) — 269
 Jovanovica (kod Kostanjevice) — 431
 Jovići (kod Posušja) — 699
 Jugovići (kod Gackog) — 265, 375, 378, 419
 Jukić (D. i G., kod Vrlike) — 331
 Juliska krajina — 456, 468, 495, 853
 Jurjevica (kod Ribnice) — 661
- K**
- Kal (kod Ambrusa) — 163
 Kaldrma (kod Knina) — 269, 633
 Kalebovac (kod Korenice) — 113, 145
 Kalimože (kod Risna) — 69, 116
 Kalimanići (kod Rogatice) — 74
 Kalinovača (kod Perušića) — 713
 Kalinovik — 8, 50, 53, 56, 89, 90, 92, 106, 107, 133, 143, 179, 207, 249, 265, 283, 303, 315, 325, 336, 346, 364, 376, 378, 385, 393, 395, 406, 407, 409—411, 415, 418, 419, 421, 424, 439, 440, 477, 599, 609, 623, 625, 655
 Kalodera (o.) — 501
 Kaluderovac (kod Gospica) — 849
 Kaluderovići (kod Ogulina) — 211
 Kalje (kod Jastrebarskog) — 643, 717
 Kamanje (kod Karlovca) — 740, 741, 743
 Kamena gora (kod Pljevalja) — 416
 Kamenari (kod Risna) — 69, 95
 Kameni Obor (kod Stoca) — 417
 Kamenica (brdo kod Drvara) — 227, 243
 Kamenica (kod Tounja) — 657, 663
 Kameno (kod Herceg-Novog) — 47, 116, 118, 337, 829
 Kamenjak (k. 838, kod Sušaka) — 557, 825
 Kamešnica (pl.) — 477, 718, 771, 814, 815
 Kanaziri (kod Knina) — 627
 Kanižarica — 448
 Kandija (kod Novog Mesta) — 551
 Kanjani (kod Drniša) — 817
 Kapak (kod Čajniča) — 370
 Kapela (M. i V., pl.) — 470, 752, 754, 758, 764, 848—850, 929, 934, 939
 Karamarkovići (kod Karlovca) — 151
 Karamatići (kod Posušja) — 695
 Karaula (brdo kod Perušića) — 717, 929
 Karin (D. i G., kod Obrovca) — 859
 Karlobag — 85, 506, 759, 825
 Karlovac — 31, 32, 82, 84, 85, 151, 163, 185, 199, 249, 323, 336, 357, 407, 537, 595, 635, 685, 727, 729, 731, 740, 741, 743, 748, 758, 759, 767, 826, 828, 829, 844, 847
 Karteljevo (D. i G., kod Novog Mesta) — 436
 Kastav (kod Rijeke) — 83, 109, 147, 245, 461, 629, 669, 759, 824, 827
 Kaštel Kambelovac (kod Splita) — 143, 195, 199, 211
 Kaštel Stari (kod Splita) — 89, 122, 187, 605, 856

- Kaštel Sućurac (kod Splita) — 122,
 187, 856
 Kaštel Sv. Đorđe — 86
 Katavići (kod Imotskog) — 679
 Katići (kod Vrlike) — 571, 581
 Kazanci (kod Vrlike) — 581, 585,
 587, 595
 Kekić (kod Gospića) — 718
 Kesići (kod Bos. Grahova) — 814
 Kifino Selo — 349, 376
 Kijani (kod Gračaca) — 657
 Kijevo (kod Sarajeva) — 379, 391
 Kijevo (kod Vrlike) — 213, 555, 705
 Kik gl. (k. 722, kod Lovinca) — 946,
 947
 Kilovče (kod Ilirske Bistre) — 467
 Kistanje — 88, 165, 167, 171, 555, 663,
 677, 705, 719, 769, 839, 851, 855, 857
 Klačine (k. 396, kod Sinja) — 233
 Kladanj — 8, 407
 Kladnjice (kod Trogira) — 851, 852
 Klanac (kod Rijeke) — 91, 719
 Klanac (brdo kod Gackog) — 239
 Klanac (kod Brinja) — 259, 263, 346,
 486, 492, 639, 675, 938
 Klanac (kod Gospića) — 141
 Klanac (kod Pazarštva) — 649
 Kleče (kod Ljubljane) — 579
 Klek (kod Prozora) — 813
 Klenak (kod Bileće) — 138, 219, 221,
 231, 257, 259, 263, 267, 273, 337
 Klenak (kod Posušja) — 695
 Klenovac (kod Gospića) — 215
 Klenovica (kod Ogulinia) — 275
 Klepcí (kod Metkovića) — 422, 424
 Klešće (k. 794, kod Škofje Loke) — 557
 Klikovići (kod Dubrovnika) — 311
 Klis — 89, 122, 147, 227, 500, 501, 647,
 838, 843, 851, 852, 856
 Klokočevica (kod Prijekoja) — 493
 Kljaci (kod Drniša) — 817
 Kljenak (kod Makarske) — 806
 Ključ — 77, 85, 87, 112, 225, 253, 259,
 293, 297, 317, 348, 382, 390, 477, 699,
 703, 786, 799, 801, 803
 Ključ (kod Ljubljane) — 398, 400
 Kljunovska stn (pl.) — 410
 Kneža (na Korčuli) — 686
 Knežak (kod Nevesinja) — 303
 Knežević (kod Kotora) — 121, 321
 Knežica (kod Dubrovnika) — 257,
 329
 Knin — 82, 85—87, 151, 161, 167, 179,
 185, 219, 237, 259, 269, 287, 419, 420,
 422, 515, 528, 537, 637, 651, 663,
 713, 731, 732, 772, 773, 786, 790, 814,
 815, 823, 836—839, 843, 847, 851
 Kobiljak (M. i V., pl., kod Liča) —
 571
 Koblerje (kod Ribnice) — 579
 Kobilac (predeo kod Bileće) — 329
 Kočerin (kod Mostara) — 744, 798
 Kočevje — 193, 219, 295, 397—399,
 405, 430, 435, 545, 547, 553, 561 607,
 613, 651, 665, 671, 697, 707, 834
 Kočevska Reka — 397, 402, 426, 595,
 603, 651, 834
 Kočevski rog — 719
 Kočićin (kod Delnica) — 389
 Kojta (trig. 1675, kod Umoljana) —
 377
 Kokerna (kod Novog) — 755
 Kokorići (kod Vrgorca) — 707
 Kolakovica (kod Gospića) — 713
 Kolašin — 393, 408, 410
 Kolivret (trig. 1174, kod Prozora) —
 587
 Kolovarice (kod Goražda) — 370, 371
 Kolunić (kod Bos. Petrovca) — 339
 Koljani (kod Trogira) — 219, 221
 Komić (k. 1028, kod Metka) — 311,
 946—948
 Komin (D. i G., kod Metkovića) —
 627
 Komiža — 217, 856
 Komlenov st. (kod Knina) — 589
 Komolac (kod Dubrovnika) — 329
 Komorani (kod Pljevalja) — 381
 Konavli (kod Risna) — 58, 396, 411,
 547
 Konaziri (kod Knina) — 555
 Končarov Kraj (kod Vrhovina) —
 211
 Konjic — 64, 86, 90, 217, 239, 247,
 339, 364, 383, 411, 417, 420, 440, 514,
 528, 547, 553, 557, 559, 565, 567, 573,
 575, 579, 593, 595, 601, 617, 655, 711,
 713, 714, 718, 800, 829
 Kopači (kod Goražda) — 378
 Kopilovi (D. i G., kod Foče) — 418
 Koprivnica — 325, 331
 Koprivnik (kod Kočevja) — 405, 431
 Korana (r.) — 309
 Koravnica (kod Trebnja) — 553
 Korčula (o.) — 86, 506, 683, 719, 797,
 801, 830, 847, 856
 Kordun — 64, 357
 Korenica — 27, 29, 39—42, 45, 77, 78,
 83, 112, 113, 141, 143, 145, 159, 161,
 163, 165, 171, 173, 181, 183, 185, 189,
 195, 229, 231, 233, 235, 239, 243, 251,
 267, 269, 271, 273, 301, 309, 319, 321,
 323, 325, 327, 333—341, 344, 350,
 358, 470, 536, 850, 931, 939

- Koreno (kod Idrije) — 261
 Korična (kod Livna) — 291
 Korita (kod Bos. Grahova) — 331
 Kornati (o.) — 685, 687, 721
 Korolije (kod Ervenika) — 563
 Koruška — 746
 Kosijeri (kod Cetinja) — 524
 Kosinac (kod Obrovca) — 219
 Kosinj (kod Perušića) — 717, 755,
 767, 849, 934, 937
 Kosovo (kod Knina) — 773
 Kostajnica — 611
 Kostanjevac (kod Samobora) — 295
 Kostanjevica — 153, 187, 305, 561,
 565, 577, 613, 625, 627, 631
 Koš. u Krugu (kod Livna) — 295
 Košare (kod Ogulina) — 621, 627,
 633, 637, 659, 716
 Koširsko Selo (kod Karlovca) — 336
 Kot (kod Ribnice) — 601
 Kotel (kod Cerknice) — 617
 Kotor — 19, 21, 58—60, 69, 93, 94,
 98—102, 116, 119, 121, 136, 253, 353,
 413, 506—509, 579, 820, 831
 Kotorac (D. i G., kod Sarajeva) —
 363
 Kovač (pl.) — 363
 Kovačev Laz (kod Delnica) — 639
 Kovačevići (kod Čajniča) — 421
 Kovači (kod Posušja) — 693
 Kovča (kod Tijesnog) — 575, 577
 Kozara (predeo kod Tribunja) — 563
 Kozarac (M. i V., pl.) — 767
 Kozarevići (kod Sarajeva) — 365,
 374, 406
 Kozarevina (kod Foče) — 421
 Kozarje (kod Ljubljane) — 399
 Kozinac (M. i V., kod Karlovca) —
 151
 Kozjak (pl.) — 301, 773, 852
 Kozje stene (kod Cerknice) — 114,
 348
 Kozji Vrh (kod Čabra) — 591
 Kožen Do (kod Grude) — 100
 Kožljek (pl., kod Cerknice) — 338,
 341, 398, 547, 711
 Krajiški Grabovac (kod Gline) —
 211
 Krakar (kod Ogulina) — 752, 848,
 932, 935
 Kraljevica — 81, 82, 175, 506, 637,
 824, 825
 Kranjska — 746
 Krapanj (kod Šibenika) — 857
 Krasica (D. i G., kod Bakra) — 555
 Krasičevica (D., G. i Sr., kod Delnica)
 — 639
- Krasinec (kod Metlike) — 205, 449
 Krasno (kod Otočca) — 765, 932, 936
 Kravarske gorice — 9
 Kravlji doli (brdo, kod Dubrovnika)
 — 235, 344
 Krbava — 759
 Krbavica (kod Korenice) — 41, 177,
 187
 Krčić (kod Knina) — 287
 Kreševo — 573
 Kričke (kod Drniša) — 189
 Krim (trig. 1107, kod Cernice) —
 24, 299, 426, 427, 714
 Kiršpolje (kod Brinja) — 673, 675,
 679, 719, 765, 931, 932, 936, 940
 Krivaja (r.) — 107
 Krivi Do (kod Dubrovnika) — 195
 Krivi Dol (kod Imotskog) — 675
 Krivi Put (kod Senja) — 247, 297,
 375, 756
 Križna gora (trig. 855, kod Cernice)
 — 709
 Krk (o.) — 423, 824
 Krka (r.) — 426, 551, 571, 667, 693,
 841
 Krkovići (kod Skradina) — 771
 Krmpote (kod Novog) — 755
 Krnjak (kod Karlovca) — 151
 Kronovo (kod Novog Mesta) — 161,
 432
 Krpan bilo (pl.) — 752
 Krstac (kod Jablanice) — 420
 Krstatice (kod Imotskog) — 701, 722
 Krš (kod Otočca) — 929
 Krška Vas (kod Sodražice) — 591
 Krunić (kod Vrlike) — 225
 Krupa (kod Obrovca) — 84
 Kruševice (kod Herceg-Novog) —
 116, 117, 119, 120
 Kruševica (kod Stoca) — 417
 Kruševica (kod Prače) — 406
 Kruševica (kod Trebinja) — 221, 382
 Kruševco (kod Obrovca) — 859
 Kruševco (kod Primoštena) — 567,
 857
 Kruškovac (kod Gospića) — 849, 939
 Krvava Peć (kod Cernice) — 115,
 451, 583
 Krvavac (kod Metkovića) — 605
 Krželji (kod Baške Vode) — 637
 Kučaj — 239
 Kučina kosa (trig. 1443, kod Otrića)
 — 772
 Kučinić Selo (kod Cetingrada) — 203
 Kukići (kod Slunja) — 309
 Kukljica (kod Zadra) — 858
 Kukuljani (kod Rijeke) — 209

Kukuruzovac (kod Sinja) — 599
Kula na Pisku (predeo, kod Obrovaca) — 631
Kulaši (predeo) — 559
Kumbor (kod Herceg-Novog) — 100, 207, 831
Kumić (t. 1326, kod Foče) — 416
Kuna (kod Trebinja) — 364
Kuna (na Pelješcu) — 549, 587
Kunovac (kod Srba) — 267
Kupa (r.) — 205, 595, 639, 651, 655, 661, 685, 717
Kupari (kod Dubrovnika) — 207, 637
Kupički Vrh (kod Delnica) — 716
Kupirovo (k. 930, kod Srba) — 267, 269, 303, 321
Kupjak (kod Ougulina) — 267, 299, 305, 315
Kupres — 8, 77, 85, 86, 88, 207, 221, 223, 233, 317, 325, 335, 779, 788, 805, 806, 808
Kurešček (brdo, kod Cerknice) — 295
Kusinac (kod Obrovca) — 207
Kutac (kod Ljubuškog) — 679
Kuterevo (kod Otočca) — 931, 932, 936
Kuti (kod Herceg-Novog) — 118
Kuti (kod Ougulina) — 283
Kutleše (kod Posušja) — 699
Kutni Vrh (kod Grosuplja) — 569
Kuzmanići (kod Šestanovca) — 685, 720
Kuželj (kod Delnica) — 397

L

Labin (kod Pule) — 89, 122, 497
Labin (ž. st. kod Trogira) — 856
Labusi (kod Gračaca) — 705
Ladešić Draga (kod Karlovca) — 767
Ladina (kod Širokog Brijega) — 797
Ladvić (kod Crikvenice) — 665
Lalić (kod Kistanja) — 617
Lapac (D. i G.) — 112, 113, 245, 249, 259, 261, 263, 325, 345, 701
Lapad (kod Dubrovnika) — 89
Lapat (kod Plaškog) — 173
Lasinja (kod Kupčine) — 199, 227, 419
Lastovo (o.) — 506, 847
Lastva (kod Herceg-Novog) — 832
Lastva (kod Trebinja) — 118, 199, 211

Lašće (M. i V.) — 157, 203, 401, 430, 434, 450, 569, 579, 834
Laškovica (kod Skradina) — 769—
771
Latinovići (kod Bos. Petrovca) — 207, 265, 283, 477, 707, 755, 756, 934
Ledenice (kod Risna) — 95, 231, 229, 831
Ledenik (trig. 1068, kod Rakitnice) — 655, 661
Ledine (kod Šibenika) — 549, 551
Leotar (brdo kod Trebinja) — 257
Lepenac (r.) — 718
Lepenice (kod Mrzlih Vodica) — 659
Lepetić (kod Risna) — 46, 151
Lešće (kod Karlovca) — 336, 547, 673, 755, 828, 931, 934
Lič (kod Crikvenice) — 45, 83, 169, 265, 285, 313, 716, 721, 722, 755, 756, 933, 934
Lička Jesenica — 83, 207, 209, 267, 297, 543, 589, 593, 597, 607, 611, 615, 653, 663, 685, 701, 740, 826
Lički Čitluk (kod Metka) — 849
Lički Novi (kod Gospića) — 643, 667, 713, 938
Lički Osik — 85, 289, 824, 938
Ličko Petrovo Selo — 84, 183, 488, 493
Ligojna (M. i V., kod Vrhnikе) — 399, 569
Liječevina (kod Šćepan-Polja) — 410
Lika — 51, 374, 421, 713, 731, 758, 759, 764, 765, 782, 815, 848—850, 927, 934, 936, 938—940
Lim (r.) — 380
Lipa (kod Gospića) — 718
Lipnik (kod Gackog) — 225, 231, 249, 393
Lipnik (predeo kod Novog) — 756
Lipoglav (M. i V., kod Grosuplja) — 313, 451
Lipovac (kod Vrginmosta) — 147
Lipovac (predeo kod Bos. Krupe) — 279
Lipovača (k. 1059, kod Liča) — 575
Lipovec (kod Rakitnice) — 431
Lipovec (kod Ribnice) — 565
Lipovica (predeo kod Ivanić-Grada) — 611

- Lipovo Polje (kod Otočca) — 641,
 937
 Lisićić (kod Benkovca) — 859
 Lisina (k. 1199, kod Čabra) — 669
 Liskovac (M. i V., kod Širokog Bri-
 jega) — 798
 Lišane (kod Benkovca) — 859
 Litija (kod Ljubljane) — 24
 Livanjsko polje — 788
 Lividraga (kod Gerova) — 605, 639
 Livno — 86—88, 179, 215, 219, 221,
 225, 227, 233, 241, 243, 245, 249, 267,
 277, 291, 295, 317, 587, 631, 635, 845,
 653, 657, 665, 667, 673, 675, 717, 718,
 742, 745, 764, 776, 779, 787, 788, 799,
 800—802, 805, 806, 809, 812, 814—
 816, 838, 844
 Livold (kod Kočevja) — 430
 Livovščica (kod Sodražice) — 597,
 607
 Ločnik (kod Gorice) — 81
 Log (kod Ljubljane) — 400, 607
 Logatec — 81, 193, 253, 429, 434, 435,
 450, 547, 561, 609, 707, 823, 832—
 834
 Loge (kod Kočevja) — 617
 Loka (M. i V., kod Grosuplja) — 335,
 403, 595, 607, 671
 Lokrum (o.) — 506
 Lokve (kod Delnica) — 189, 283, 297,
 305, 315, 329, 382, 416, 605, 625, 633,
 637, 697, 824
 Lokve (kod Ogulina) — 752
 Lokve (kod Trebinja) — 553
 Lokvica (kod Ogulina) — 752
 London — 53, 379
 Lošće (kod Ljubuškog) — 679
 Lošinj (M. i V., o.) — 506
 Loška dolina — 426, 427
 Loški potok (predeo kod Cerknice)
 — 287, 435, 448, 453
 Lovćen (pl.) — 121
 Lovinac — 189, 207, 731, 732, 767, 847,
 946, 948
 Lovište (na Pelješcu) — 506, 547
 Lovorno (kod Trebinja) — 364
 Lovran (u Istri) — 460
 Lovransko jezero — 810
 Lovreč (kod Makarske) — 675, 685,
 691, 699, 703, 720, 721, 813
 Lozane (predeo) — 559
 Lozovac (kod Šibenika) — 350, 857
 Lož (kod Postojne) — 25, 203, 404,
 448, 651
 Ložinski vrh (kod Rakitnice) — 719
- Ložinje (D. i G.) — 397
 Luban (brdo) — 251
 Lučani (kod Brinja) — 229, 263, 346
 Lučići (kod Herceg-Novog) — 101
 Lug (kod Goražda) — 372, 373
 Lug (kod Herceg-Novog) — 118
 Luka (kod Bos. Grahova) — 773, 813,
 814
 Luka (kod Nevesinja) — 217
 Luka (kod Novog) — 756
 Lukavac (D. i G., kod Nevesinja) —
 416
 Lukića košare (kod Bugojna) — 335
 Luknja (kod Novog Mesta) — 431,
 561
 Lukov Dol (kod Ogulina) — 553, 559,
 611
 Lukovac (kod Konjica) — 365, 374,
 383, 547
 Lukovica (kod Ljubljane) — 429
 Lukovnjak (k. 211, kod Benkovca) —
 663
 Lombarda (na o. Korčuli) — 856
 Lupac (o.) — 301
 Lupoglavl (kod Ledenica) — 597, 755,
 933

LJ

- Ljeskovica (k. 877, kod Foče) — 410
 Ljubina (kod Foče) — 9, 418, 419, 585
 Ljubina poljana (predeo) — 189
 Ljubinje (kod Stoca) — 90, 209, 271,
 325, 363, 396, 581,
 Ljubljana — 22—26, 30—33, 82, 106,
 124, 131, 138, 145, 149, 151, 153—155,
 157, 159, 161, 163, 169, 177, 179, 183,
 187, 189, 192—195, 197, 199, 201, 203,
 205, 209, 211, 219, 221, 225, 227,
 233, 235, 237, 241, 245, 249,
 251, 261, 263, 271, 273, 275,
 277, 279, 281, 287, 289, 293, 295,
 299, 301, 303, 313, 315, 317, 319, 321,
 323, 325, 327, 331, 335, 337, 341—343,
 388, 400, 401, 403, 404, 413, 425, 427
 —429, 433, 436, 443, 444, 449, 450,
 470, 543, 561, 595, 710, 717, 730, 737,
 743, 763, 797, 820, 823, 832, 834, 835
 Ljubljianica (r.) — 429
 Ljubljanska pokrajina — 99, 397,
 425—427, 443
 Ljubljanski vrh — 714
 Ljubljansko barje (predeo) — 426
 Ljubomir (predeo) — 396
 Ljubošinja (kod Ogulina) — 219, 389,
 705
 Ljubovo (kod Gospića) — 340, 347

Ljubuša (pl.) — 8
Ljuboški — 349, 665, 679
Ljuta (r.) — 389

M

- Mačkovec (brdo kod Cerknice) — 655, 661
Mačkovec (kod Novog Mesta) — 547, 651
Mađarska — 14
Maglaj — 716
Mahovnik (kod Kočevja) — 451
Maja (kod Gline) — 197
Majstori (kod Njeguša) — 317
Majstorovići (kod Slunja) — 309
Makarska — 88, 185, 291, 387, 423, 498, 499, 506, 641, 695, 770, 817, 838
Makljen (brdo kod Prozora) — 587
Mala Čista (kod Skradina) — 771, 857
Mala gora (pl.) — 631
Mali Limar (k. 1116) — 583
Mali Lug (kod Gerova) — 615
Mali Vrh (kod Mirne Peći) — 671
Malinovac (trig. 991, kod Sinja) — 811
Malinska (na o. Krku) — 423
Malinjek (kod Cerknice) — 299
Malovan (D. i G., kod Livna) — 44, 179, 233, 301, 315, 342, 375, 563, 571, 573, 691, 777, 779
Maljkovo (kod Dabra) — 193, 772
Mamula (o.) — 121, 135, 136, 350
Man (kod Oglina) — 285
Man, Dragović (kod Vrlike) — 571
Man, Krka — 687
Mandalina (kod Šibenika) — 857
Mandići (kod Herceg-Novog) — 116, 117, 120
Mandino Selo (kod Duvna) — 653
Mandira St. (kod Sinja) — 139, 283
Mandurići (kod Posušja) — 693
Manojlovići (kod Knina) — 699
Maranovići (na o. Mljetu) — 856
Marčelje (kod Rijeke) — 109, 705
Marićeve koš. (kod Livna) — 295
Marići (kod Herceg-Novog) — 118
Marija Snežna (kod Novog) — 756
Marina (kod Šibenika) — 567, 685, 856,
Marinča Vas (kod Žužemberka) — 397, 597
Marinići (kod Kastva) — 257
Marinkovci (kod Bos. Grahova) — 653, 657, 772
- Marino brdo (kod Bos. Grahova) — 653, 657
Markov stan (na o. Kornatu) — 687
Markovac (kod Drniša) — 773
Markovec (kod Starog Trga) — 435, 635, 709
Marselj — 72
Martinščica (na Cresu) — 167
Martinja Vas (kod Novog Mesta) — 583
Martinjak (kod Cerknice) — 404, 434
Matajje (kod Novog) — 756
Matkovići (kod Risna) — 70, 71, 116, 118, 207, 342
Matokit (k. 900, kod Vrgorca) — 812
Matulje (kod Rijeke) — 333, 461, 462
Mavrinci (kod Sušaka) — 575
Mazin (kod Bruvna) — 8
Mazoče (kod Foče) — 424
Medak — 113, 149, 189, 191, 221, 223, 231, 237, 329, 341, 365, 375, 410, 419, 422, 492, 515, 528, 537, 553, 722, 759, 767, 800, 826, 828, 849, 946
Medanićeva glava (k. 1157, kod Mrkopljia) — 766
Medeno Polje (kod Kulen-Vakufa) — 173, 177, 179, 339
Mededa (kod Konjica) — 655
Mededa (kod Višegrada) — 8, 377
Meja (kod Bakra) — 149, 157, 245, 265, 279
Melnica (k. 471, kod Slunja) — 293
Melnice (kod Senja) — 155, 637
Meljine (kod Herceg-Novog) — 832
Mesići (kod Rogatice) — 49, 365, 374
Metković — 90, 329, 363, 364, 366, 378, 382, 386, 387, 390, 396, 407, 411, 422, 424, 506, 609, 627, 645, 665, 675, 732, 806, 831
Metla (brdo) — 179
Metlača (k. 799, kod Otočca) — 767
Metlika — 404, 432, 579, 649, 730, 741, 835, 847
Mezinci (kod Perušića) — 717
Mihaljevac — 113
Mihanović (kod Splita) — 207
Mijonići (D. i G., kod Dubrovnika) — 659
Milanov V. (kod Čabra) — 621
Milinci (kod Črnomelja) — 295
Milna (na Braču) — 643
Milonja (trig. 1098, kod Ilirske Bistrice) — 713
Miljeno (kod Goražda) — 378, 381, 391, 394
Miljevići (kod Sarajeva) — 363
Miljevina (kod Foče) — 609

- Miljkovača (trig. 921, kod Livna) — 811
 Mirić Štropine (klanac kod Plitvičkog Leskovca) — 493
 Mirilovići (kod Bileće) — 265
 Mirkopolje (kod Ozlja) — 743
 Mirkovići (kod Čajniča) — 370
 Mirna (kod Žužemberka) — 671
 Mirna Peć (kod Novog Mesta) — 24, 433, 434, 436, 547, 573, 583, 607, 699
 Miska Glava — 9
 Miškovića (kod Novog) — 756
 Mlačevo (M. i V., kod Grosuplja) — 277, 321, 549
 Mlakva (kod Otočca) — 767
 Mlukote (kod Makarske) — 695
 Mljet (o.) — 506, 526, 549, 856
 Modruš (D. i G., kod Josipdola) — 669, 675, 685, 719
 Mogorić (kod Metka) — 945, 948
 Mojdež (kod Herceg-Novog) — 221
 Mojkovac — 408
 Mokrec (trig. 1058, kod Cerknice) — 114, 115, 291, 293, 297, 299, 348, 426, 448, 451, 651, 655
 Mokrine (kod Herceg-Novog) — 116, 117, 337, 383
 Mokro Polje (kod Knina) — 713, 857
 Mokronog (kod Novog Mesta) — 24, 199, 311, 403, 547, 549
 Molat (o.) — 841, 858
 Molnik (brdo kod Ljubljane) — 311, 452
 Molovin (kod Šida) — 611
 Morava (kod Kočevja) — 405, 431, 589, 834
 Moravče (kod Kamnika) — 448
 Morine (predeo kod Nevesinja) — 379, 389
 Morinj (kod Risan) — 47, 70, 71, 95, 116—119, 231, 347, 831
 Morpolaća (kod Pirovca) — 859
 Moseć (pl.) — 10, 716
 Mosko (kod Trebinja) — 155, 167, 179, 345
 Moskva — 23
 Mosor (pl.) — 649
 Mostar — 56, 57, 66, 86, 90, 91, 143, 157, 205, 209, 213, 217, 239, 245, 247, 265, 271, 275, 299, 325, 363, 366, 367, 383, 390, 407, 412, 440, 470, 498, 499, 529, 553, 557, 651, 685, 689, 697, 729, 732, 737, 742, 744, 746, 763 797, 807, 823, 829, 832, 844
 Moste (kod Ljubljane) — 149, 215, 235, 277, 303, 834
 Motokit (brdo na Hvaru) — 691, 693, 701, 703
 Mozelj (kod Kočevja) — 430, 569, 577, 651
 Mrcine (kod Dubrovnika) — 58, 100, 231, 283
 Mrčev Do (kod Stoca) — 417
 Mrežnica (r.) — 235, 309, 621
 Mrkonjić-Grad — 8, 77, 86, 92, 112, 145, 225, 241, 243, 245, 249, 259, 273, 317, 336, 344, 345, 383, 763, 799, 801, 803
 Mrkopalj — 283, 297, 348, 639, 643, 675, 825, 848
 Mrvoši (kod Ogulina) — 189
 Mrzla Vodica (kod Delnica) — 143, 460, 462, 659, 663, 681, 759, 825
 Muć (kod Sinja) — 157, 161, 337, 338, 631, 771, 817
 Muha Vas (kod Kočevja) — 583
 Muljava (kod Grosuplja) — 569
 Mundić (kod Trilja) — 683
 Murter (o.) — 657, 775, 815, 816, 847, 857
 Murvica (kod Zadra) — 858
 Musulinski Potok (kod Ogulina) — 543, 659, 710
 Musup Stanovi — 91

N

- Nad Sleme (kod Lokava) — 607
 Nadin (kod Benkovca) — 470
 Nagumanac (kod Herceg-Novog) — 253
 Narandžići (kod Vrhovina) — 177, 339
 Nemačka — 9, 11, 14, 15, 17, 59, 63, 66, 104, 106, 357, 359, 361, 367, 482, 517, 518, 520
 Nemila (kod Zenice) — 380
 Nemška Loka (kod Kočevja) — 717
 Nemška Vas (kod Ribnice) — 317, 451
 Nerajec (kod Črnomelja) — 583
 Neretva (r.) — 54, 363, 378, 382, 386, 387, 392, 394—396, 417, 420, 421, 531, 561, 665, 778, 797
 Neretvica (r.) — 561
 Nestoplja Vas (kod Črnomelja) — 237, 450
 Netretić (kod Karlovca) — 767
 Nevesinje — 44, 53, 56, 86, 91, 143, 211, 217, 235, 239, 249, 259, 273, 299,

- 303, 325, 343, 347, 349, 364, 366, 376, 379, 390, 408, 415—417, 422, 440, 703, 714, 722, 790, 832
 Nezavisna Država Hrvatska — 7, 10, 12, 33, 40, 51, 61, 62, 78, 96, 104, 106, 108, 345, 383, 463, 465, 466, 480—482, 485, 506, 516, 529, 717, 719, 738, 790, 794, 881, 898, 947
 Nikšić — 383
 Nin (kod Zadra) — 858
 Niš — 105
 Norinska Kula (kod Metkovića) — 627
 Notranje Gorice (kod Ljubljane) — 315, 833
 Notranjska — 713, 717
 Nova Varoš — 396, 473, 474
 Nova Vas (kod Černice) — 435, 453, 545
 Novak (kod Pazina) — 496
 Novalja (na o. Pagu) — 506
 Novi — 66, 82, 83, 257, 261, 265, 303, 375, 382, 506, 599, 653, 689, 756, 820, 824, 825
 Novi Grad — 663, 767, 858
 Novi Kot (kod Čabra) — 599
 Novi Lazi (kod Kočevja) — 402
 Novica (kod Marine) — 851
 Novigradsko more — 507
 Novo Mesto — 145, 149, 161, 181, 201, 277, 285, 289, 295, 309, 313, 321, 333, 335, 399, 403, 431—433, 449, 547, 573, 579, 707, 727, 730, 823, 833, 835, 836

NJ

- Njeguši (kod Cetinja) — 525
 Njivice (kod Herceg-Novog) — 353

O

- Obalica (kod Herceg-Novog) — 118
 Obalj (kod Kalinovika) — 378, 379, 393
 Obli vrh (kota 1115, kod Gerova) — 613
 Obljaj (brdo kod Turjanskog) — 219
 Obradovići (kod Čajniča) — 370
 Obrnja (kod Uloga) — 390, 392
 Obrovac (kod Benkovca) — 92, 169, 411, 506, 541, 675, 770, 772, 775, 851, 859
 Obruč (trig. 1377, kod Sušaka) — 581
 Ocrkavlje (kod Kalinovika) — 369
 Očestovo (kod Knina) — 667

- Odžak (kod Glamoča) — 311
 Odžak (kod Nevesinja) — 315
 Ograja (kod Delnica) — 605
 Ogulin — 32, 83, 181, 219, 221, 235, 241, 263, 281, 335, 346, 407, 422, 465, 539, 543, 577, 589, 603, 623, 641, 657, 675, 685, 693, 705, 712, 715, 717, 731, 748, 758, 759, 823, 825—827, 843, 847, 848, 928—930
 Ohonica (kod Cerknice) — 307
 Oklaj (kod Knina) — 545, 549, 551, 563
 Oko (kod Trebinja) — 44, 265, 275
 Okrug (D. i G., kod Delnica) — 639
 Okrugla (k. 969, kod Lovinca) — 947
 Olib (o.) — 858
 Olujić staje (kod Aržana) — 685
 Omiš — 86, 123, 219, 229, 343, 344, 499, 500, 501, 506, 649, 667 720, 838, 852
 Ondić (kod Metka) — 113, 269, 946
 Opatija — 63, 104, 108, 129, 131, 132, 384, 496
 Opuzen — 335, 831
 Orah (kod Trebinja) — 167, 219, 231, 311
 Orahovac (kod Kotora) — 94, 99, 101, 211, 213, 225, 343
 Orahovica (kod Prače) — 395
 Orčeve Vode (kod Sarajeva) — 388
 Orebić — 683, 697
 Orehovec (kod Samobora) — 187
 Orehovica (kod Novog Mesta) — 205, 405, 453
 Orehovsko br. (trig. 798, kod Foče) — 406
 Orlovača (k. 1233, kod Prače) — 406
 Orlovčić (kod Vrhovina) — 719
 Orovac (kod Korenice) — 161, 333
 Ortnek (kod Kočevja) — 549, 559, 569, 589, 591, 613
 Osanica (r.) — 406
 Osiječani (kod Goražda) — 388
 Osilnica (kod Kočevja) — 475, 477
 Osredok (kod Cerknice) — 115, 448, 451
 Ostrovica (kod Bribirskih Mostina) — 571
 Ostrovice (kod Rijeke) — 257
 Ostrovičke Lišane (kod Benkovca) — 851
 Ostrovsko (predeo kod Ivanić-Građa) — 611
 Ostrožac (kod Konjica) — 420, 561, 565, 567, 573, 581, 593, 712
 Ošljak (o.) — 858

- Oštarije (kod Ogulina) — 309, 407,
621, 633, 716, 748, 844, 848, 938
Oštarske Ravnice (kod Ogulina) —
705
Oštrak (k. 857, kod Jasenka) — 755,
756, 934
Oštrek (kod Samobora) — 187
Oštrelj (kod Drvara) — 87, 112, 165,
181, 225, 231, 235, 241, 245, 249, 422
Oštri rt (kod Kotora) — 136
Oštri Vrh (kod Graca) — 549
Oštri vrh (trig. 1121) — 709
Oštrica (kod Zlarina) — 293
Oštrićev stan (kod Biograda na
moru) — 673
Ostro (trig. 1004, kod Goražda) —
392, 395
Otave (kod Cerknice) — 338
Otišić (kod Vrlike) — 171, 551, 559
Otočac — 29, 71, 82—84, 143, 145, 159,
167, 169, 237, 323, 346, 366, 407, 486,
488, 563, 571, 579, 673, 701, 714, 719,
757, 824, 826—828, 844, 848, 929, 932,
933, 936, 940
Otočec (kod Novog Mesta) — 545,
617
Otok (kod Metlike) — 195
Otovec (kod Črnomelja) — 545
Otrić (kod Knina) — 422, 769, 770,
772, 816, 838
Ovčari (kod Konjica) — 553
Ozalj — 659, 741
Ozren (u Bosni) — 105, 407

P

- Padež (kod Borovnice) — 338, 428,
547, 549, 671
Pađene (kod Knina) — 161, 173, 420,
422, 851
Pag (o.) — 315, 505—507, 825
Paklina (kod Vrgorca) — 641, 651,
665
Pakleno (kod Sušaka) — 581
Pakoštane (kod Zadra) — 785, 816,
841, 859
Palanka (kod Dubrovnika) — 225,
303, 329
Palanka (kod Knina) — 161, 231
Pale (kod Sarajeva) — 421
Paljev Do (kod Nevesinja) — 416
Paljevine (predeo kod Obrovca) —
633
Pandurica (trig. 1321, kod Uloga) —
392
- Panik (kod Trebinja) — 153, 167, 179,
191, 209
Panj (kod Sinja) — 233, 279
Papratno (D. i G., kod Foče) — 424
Papuča (kod Gospića) — 849, 939, 946
Paradišće (kod Grosuplja) — 299,
313
Parčić (kod Drniša) — 555
Parg (kod Cerknice) — 743
Paripovići (kod Perušića) — 767
Pariz — 72
Pasićina (kod Metkovića) — 349, 549,
691
Pasjak (kod Ilirske Bistre) — 462
Pašać (kod Sušaka) — 227
Pašman (o.) — 858
Paštrovići (predeo) — 121
Pavlovac (kod Otočca) — 719
Pavlovac (kod Sarajeva) — 391
Pavije Brdo (kod Dubrovnika) — 19
Pazarčić (kod Tarcina) — 363, 611
Pazarište (D. i G., kod Karlobaga) —
849, 936
Pazin — 496, 497
Pece (M. i V., kod Stične) — 579
Pećar (kod Ljubljane) — 273
Pečenci (kod Bos. Grahova) — 814
Pećani (kod Gospića) — 113, 269, 333
Pekel (tesnac) — 398
Pelješac (poluotok) — 378, 417, 506,
547, 605, 613, 720
Pemer (kod Novog) — 756
Perković (kod Šibenika) — 88, 122,
731, 732, 851, 857
Perna (kod Virginmosta) — 185, 340
Perovići (kod Risna) — 69—71, 118
Perovo (kod Grosuplja) — 23, 145
Perušić (kod Gospića) — 82, 85, 149,
336, 717, 767, 826, 828, 931, 933, 936,
938, 940
Petkovec (kod Logateca) — 448
Petrčane (D. i G., kod Zadra) — 858
Petrićeva glava (k. 670, kod Peru-
šića) — 933
Petrim (trig. 253, kod Benkovca) —
663
Petrinja — 191, 197, 245
Petrova gora (pl.) — 8, 31, 105, 335,
357, 536
Petrovac — vidi Bos. Petrovac
Petrovac na moru — 525
Petrović (kod Šibenika) — 857
Petrovići (kod Dubrovnika) — 329,
567, 659
Petrovići (kod Duvna) — 681
Petrovići (kod Sarajeva) — 406

- Petrovo Selo (kod Dubrovnika) — 617, 715
 Peulje (D. i G., kod Bos. Grahova) — 813
 Pijava Gorica — 583
 Pijavica (kod Herceg-Novog) — 118
 Pijavice (kod Tržića) — 545
 Pinterka (trig. 800, kod Gerova) — 645
 Pirovac (kod Tijesnog) — 241, 815, 816, 837, 851
 Pisarovina (kod V. Gorice) — 659, 727
 Piva (r.) — 416
 Pivčevići (kod Imotskog) — 679
 Pivni Do (kod Foče) — 687
 Plan (k. 1378, kod Nevesinja) — 378
 Plana (kod Bileće) — 89, 187, 191
 Plana (kod Vrgorca) — 665
 Planina (kod Cerknice) — 595
 Planina (kod Črnomelja) — 301
 Planina (kod Vrhnike) — 203, 429, 443, 571
 Planinski kanal — 331, 507
 Planka (rt) — 187, 847
 Plase (kod Bakra) — 148, 149, 156, 157, 207, 245, 265, 279, 285, 346, 382, 637, 643, 659, 743, 755, 756, 934
 Plastovo (kod Šibenika) — 301
 Plašće (kod Obrovca) — 263
 Plaška glava (k. 794, kod Plaškog) — 173
 Plaški (kod Ogušina) — 83, 173, 183, 201, 215, 223, 235, 241, 247, 263, 267, 297, 319, 390, 395, 559, 581, 589, 603, 607, 611, 633, 663, 716, 717, 740, 826, 848, 928
 Plat (kod Cavtata) — 329, 350
 Platak (kod Rijeke) — 201, 203, 593, 639
 Plavča Draga (kod Plaškog) — 263, 395, 559
 Plavno (kod Knina) — 419, 422, 477, 786
 Plažani (kod Brinja) — 259
 Plemenitaš (kod Srpskih Moravica) — 611, 675
 Pleteno (kod Novog) — 756
 Plitvički Leskovac — 8, 493
 Ploča (kod Herceg-Novog) — 118, 820, 830, 831
 Ploča (G. i D., kod Udbine) — 113, 147
 Pločanski klanac — 349
 Ploče (k. 804, kod Senja) — 756
 Ploče (kod Metkovića) — 382, 387, 506, 535, 615, 732, 737, 844, 847
 Pločice (kod Herceg-Novog) — 253
 Plužine (kod Nevesinja) — 44, 91, 243, 273, 299, 321, 390, 415, 424
 Plješevica (pl.) — 8, 9
 Pljevlja — 49, 132, 363, 371, 372, 389, 392, 416, 421
 Pobori (D. i G., kod Kotora) — 121, 317, 321, 349
 Počitelj (kod Gospića) — 375, 928
 Podastranija (kod Gospića) — 849
 Podbašići (kod Herceg-Novog) — 47, 118
 Podbukovje — 448
 Podgora (kod Makarske) — 693, 711
 Podgora (kod Starog Trga) — 435, 452, 627
 Podgorica (kod Grosuplja) — 313, 595
 Podgorje (kod Vrginmosta) — 185, 340
 Podgrab (kod Prače) — 369
 Podgrad (Kaštelnovi) — 462
 Podgradina (kod Metkovića) — 629
 Podhosta (kod Novog Mesta) — 450
 Podhum (kod Livna) — 675, 803
 Podi (kod Herceg-Novog) — 47, 118
 Podklajići (kod Karlovca) — 151
 Podklanc (kod Žira) — 404
 Podkozara (kod Goražda) — 372
 Podlapac (kod Gospića) — 319, 553, 711
 Podlipa (kod Idrije) — 291
 Podlipoglav (kod Ljubljane) — 215
 Podlog (kod Črnomelja) — 449
 Podljut (kod Gračaca) — 816
 Podosoje (kod Bileće) — 285, 701
 Podostrog (kod Kotora) — 317
 Podoštra (kod Gospića) — 713
 Podovi (kod Drvara) — 235, 241
 Podpeč (kod Borovnice) — 428
 Podprisoje (kod Bileće) — 325, 553
 Podrvanj (kod Rijeke) — 374
 Podstene (kod Gerova) — 615
 Podstenica (kod Žužemberka) — 607, 609
 Podstrmica (kod Livna) — 225
 Podum (kod Otočca) — 605
 Podvori (kod Trebinja) — 211
 Podzvizd (kod Vrginmosta) — 213
 Podzepanje (kod Vlasenice) — 362
 Pogled (predeo kod Mrzle Vodice) — 659
 Pogled (trig. 587, kod Ljubljane) — 307, 311, 317, 323, 451, 452
 Pogledalo — 40
 Pogoreli veliki (k. 1364, kod Cabra) — 669

- Pokojišće (kod Cerknice) — 338
 Pokupsko — 9
 Polača (kod Benkovca) — 859
 Polače (na o. Mljetu) — 856
 Polhov Gradec — 428, 573, 579, 581,
 — 583, 655, 712
 Poličnik (kod Zadra) — 858
 Poljan (kod Otočca) — 929
 Poljane (kod Otočca) — 765
 Poljane (D. i G., kod Starog Trga)
 — 655
 Poljane (kod Žužemberka) — 597,
 609
 Poljanske Doline (kod Škofje Loke)
 — 339
 Polje (na Krku) — 121
 Poljice (kod Risna) — 90
 Poljice (kod Dubrovnika) — 301
 Poljska — 32
 Pometenik (kod Vrlike) — 585
 Pomol (trig. 423, kod Konjica) — 575
 Ponikve (kod Ogulina) — 283, 707
 Ponikve (kod V. Lašča) — 401, 430,
 432—434, 448, 661
 Ponor (kod Mrkonjić-Grada) — 219
 Ponova Vas (kod Grosuplja) — 452
 Popina (M. i V., kod Gračaca) — 51
 Popovača (predeo kod Vrlike) — 583
 Popovići (kod Bos. Grahova) — 331
 Poprati (kod Stoca) — 366
 Posedarje (kod Benkovca) — 858
 Poselje (kod Ljubinja) — 273
 Postinje (D. i G., kod Sinja) — 771
 Postira (na Braču) — 712
 Postojna — 30, 161, 201, 730
 Posušje — 629, 635, 651, 653, 657, 659,
 675, 683, 685, 687, 689, 691, 693, 695,
 697, 720, 722, 744, 745
 Poštak (trig. 1425) — 273
 Pothum (kod Sušaka) — 587, 712
 Potkilavac (kod Sušaka) — 623
 Potok (kod Kočevja) — 595
 Potomje (kod Metkovića) — 609
 Potpeć (kod Foče) — 416
 Potravlje (kod Vrlike) — 321, 772
 Požar (kod Gerova) — 605
 Požarnica (kod Gerova) — 615
 Prača — 106, 107, 374, 388, 389, 392,
 395, 406, 416
 Prača (r.) — 133, 362, 363, 365, 369,
 374, 377, 388
 Prapraska (D. i G., kod Rame) — 581
 Prapreće (kod Novog Mesta) — 543
 Praprotno Brdo (kod Vrhnike) —
 435, 452
 Prčanj (kod Kotora) — 573
 Prebisje — 448
 Predgrad (kod Črnomelja) — 661
 Preko (na o. Ugljanu) — 540, 836,
 855, 858
 Prekopa (D. i G., kod Kostanjevice)
 — 547
 Preloge (kod Novog Mesta) — 551
 Premuda (o.) — 847, 858
 Prenj (pl.) — 8, 561, 712
 Preserje (kod Cerknice) — 151, 271,
 428, 449, 453
 Preserje (kod Kamnika) — 295
 Presika (kod Delnica) — 637
 Presjeka (kod Herceg-Novog) — 118
 Prevlaka (kod Kotora) — 135, 136,
 350
 Prezid (kod Čabro) — 477, 599
 Prgomet (kod Trogira) — 122
 Prhci (kod Gerova) — 615
 Pri Cerkvi (kod Ribnica) — 709
 Pribišće (kod Semiča) — 451
 Pribudić (kod Knina) — 419, 549, 551,
 573, 579, 657
 Price (kod Brinja) — 673
 Pridvorci (kod Dubrovnika) — 659
 Prijepolje — 363
 Pribilovci (kod Čapljine) — 411, 422
 Priboj (na Limu) — 132
 Pridvorje (kod Trebinja) — 364
 Prijani (kod Glamoca) — 311
 Prijedor — 8, 50, 183, 493
 Prijedor — 424
 Prijepolje — 50, 395
 Prijevor (kod Kotora) — 101
 Priluka (kod Livna) — 291, 813, 816
 Primislje (kod Slunja) — 235, 239,
 245, 344
 Primošten (kod Šibenika) — 857
 Primskovo (kod Trebinja) — 24
 Prisavlja Vas (kod Stične) — 432
 Prisika (kod Aržana) — 811
 Prisoje (kod Duvna) — 227, 631, 635,
 818
 Pristava (kod Višnje Gore) — 452,
 467
 Privija (k. 1066) — 579
 Proizd (rt na Korčuli) — 719
 Prokike (kod Brinja) — 333, 486, 492,
 585, 639, 667, 757, 848, 931, 932
 Prolog (M. i V., kod Vrgorca) — 691
 Promina (pl.) — 519, 545, 549, 551,
 555, 563, 711
 Prosek (kod Klisa) — 607, 786
 Prosika (kod Tijesnog) — 657
 Proversa (zaliv) — 687
 Provo (kod Lovreča) — 685, 691, 695,
 699, 703, 711, 814
 Prozor — 77, 87, 420, 477, 573, 585,

591, 597, 617, 629, 641, 712, 716, 718,
742, 745, 762, 763, 776—779, 799—
802, 804, 805, 807—810, 813, 815, 818
Proždorac (brdo kod Makarske) —
681
Prvanj (kod Čajniča) — 391
Prvić (o.) — 605
Pula — 82, 83, 323, 470, 496, 497, 506,
737
Pupovac (kod Vrhovina) — 183, 339
Puškarče (kod Cerknice) — 115, 451
Puškarić Selo (kod Ogulina) — 407
Putešavica (kod Imotskog) — 693

R

Rab (o.) — 261, 315
Rabina (D. i G., kod Nevesinja) —
299, 709
Račište (na o. Korčuli) — 856
Radakova Vas (kod Trebnja) — 403
Radaljica (k. 1080) — 9
Radatovići (kod Metlike) — 649
Radetine koš. (kod Livna) — 295
Radići (M. i V., kod Bos. Krupe) —
279
Radići (kod Knina) — 555
Radoševići (kod Plaškog) — 151
Radošinovci (kod Pakoštana) — 559
Radovan (pl.) — 695
Radovica (kod Cetingrada) — 203,
229
Raduč (kod Metka) — 187, 189, 221,
340, 341, 422, 663, 705, 722, 767, 849,
928, 946
Radučić (kod Knina) — 667, 857
Radučki Lipač (kod Lovinca) — 705
Raduklija (r.) — 255
Raduša (pl.) — 587
Ragovo (kod Novog Mesta) — 627
Rajačići (kod Brinja) — 327
Rajh — vidi Nemačka
Rajhenau (kod Kočevja) — 405
Rakek — 161, 197, 203, 434, 452, 547,
571, 833
Rakić (kod Perušića) — 179, 340
Rakitna (kod Cerknice) — 338, 601,
709, 835
Rakitnica (kod Konjica) — 383, 389,
547, 719
Rakitno (kod Mostara) — 677
Rakovnik (kod Ljubljane) — 591
Rama (kod Prozora) — 573, 641, 810,
813, 831, 832
Rama (r.) — 778, 799, 811, 813
Ramljane (kod Sinja) — 83, 205,
342, 579
Ramljani (kod Vrhovina) — 366, 931
Rapapići (kod Vrhovina) — 486
Rapajin Do (kod Brinja) — 159, 265,
486, 555, 563
Rastićevo (kod Blagaja) — 44
Rastoka (kod Gospića) — 713
Rastovača (kod Posušja) — 693
Rastuša (kod Širokog Brijega) —
797
Rašica (kod Ljubljane) — 453, 613
Raštelica — 573
Rataji (kod Foče) — 415
Ratečeve Brdo — 467
Ratež (kod Novog Mesta) — 585,
591, 647, 661, 719
Ratje (kod Žužemberka) — 709
Ravanje (kod Graca) — 349
Ravna (kod Jablanice) — 420
Ravna Gora (kod Vrbovskog) — 309
Ravna gora (na Suvoboru) — 380
Ravna pl. (kod Sarajeva) — 416
Ravne (kod Cerknice) — 571
Ravn Dol (kod Grosuplja) — 569
Ravnice — vidi Oštarske Ravnice
Ravnice (kod Čabra) — 625
Ravno (kod Ljubinja) — 90, 390, 790
Ravno (kod Prozora) — 807
Ravnjine (predeo) — 179
Razboj (k. 590) — 9
Razdolje (kod Vrlike) — 772
Razor (predeo kod Vrhnike) — 627
Ražanac (kod Zadra) — 858
Ražanj (k. 75, na o. Žutu) — 687
Rdeči Kamen (kod Žužemberka) —
333, 405
Reber (kod Žužemberka) — 557
Rebić (kod Gospića) — 113, 269
Rečina (r.) — 110
Remergrund (kod Črnomelja) — 402
Renče (kod Gorice) — 81
Renovica (kod Sarajeva) — 362, 388,
392
Rep (kod Vrhnike) — 671
Resanovci (kod Srba) — 269, 271,
277, 392, 811
Ribari (kod Slunja) — 309
Ribarić (kod Dabre) — 193, 772
Ribići (kod Konjica) — 420
Ribnica (kod Kočevja) — 401, 430,
435, 451, 456, 565, 569, 577, 585, 589,
661, 834
Ribnik (kod Ključa) — 492
Ričičko bilo (k. 1286, kod Novog) —
756
Riđane (kod Drniša) — 773

- Rihpovec — 447
- Rijeka — 33, 63, 66, 71—73, 82, 91, 109, 110, 153, 163, 193, 201, 215, 219, 221, 223, 245, 251, 265, 374, 413, 456, 457, 460—462, 467, 496, 503, 505 506, 524, 589, 611, 693, 748, 827, 839
- Rijeka (kod Gackog) — 307, 473
- Rilje (kod Nevesinja) — 315, 321
- Rim — 279, 347, 361, 429, 466, 467, 508, 513, 520, 526, 774, 778, 779, 840
- Rimske Toplice — 189, 245
- Ripnjak (k. 212) — 641
- Risan — 19, 47, 101, 225, 353, 382, 697, 707, 831
- Risnjak (pl.) — 477
- Ritavac (k. 937, kod Senja) — 756
- Rob (kod V. Lašča) — 448, 601, 613
- Rodaljice (kod Obrovca) — 859
- Rogatica — 48, 49, 74, 106, 107, 126, 132—134, 362, 365, 374, 416
- Rogaj (brdo kod Trnova) — 389
- Rogatin (kod Metkovića) — 387, 627, 831
- Rogoznica (kod Šibenika) — 567, 836, 851, 852, 857
- Romani (kod Kalinovika) — 379, 393
- Romanija (pl.) — 369, 390, 407, 416, 439
- Ronki (kod Gorice) — 470
- Ronki (uzvišenje kod Pule) — 733
- Rosomani (kod Čajniča) — 391
- Roški Slap (kod Skradina) — 857
- Roško Polje (kod Duvna) — 651, 657, 683
- Rovte (kod Vrhnike) — 171, 249, 404, 435, 453, 671
- Rožna dolina — 337
- Rožni Dol (kod Novog Mesta) — 577, 583, 585
- Rožnik (trig. 393, kod Ljubljane) — 609
- Rubeši (kod Rijeke) — 839
- Ruda (M. i V., kod Sinja) — 771
- Rudina (k. 891, kod Delnice) — 766
- Rudo — 8, 9, 381
- Rudopolje (kod Gračaca) — 243
- Rujan (kod Livna) — 87, 812
- Rujevi Do (kod Ljubinjia) — 577
- Rujevo (kod Herceg-Novog) — 118
- Rujište (kod Knina) — 709
- Runarsko (kod Cerknice) — 627
- Rupe (kod Grude) — 100
- Rupe (kod Skradina) — 857
- Rupni Do (kod Trebinja) — 342
- Rupotina (predeo kod Klisa) — 635, 647, 716, 816
- Rusija — vidi Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika
- Ružić (kod Drniša) — 223, 817
- S
- Saborski (kod Vrhovina) — 247, 390
- Salamunić (kod Korenice) — 173, 183
- Sali (na Dugom otoku) — 858
- Salopeki (kod Ogulina) — 679
- Samarske stn. (pl.) — 752
- Samobor (kod Gackog) — 225, 231, 349, 393
- Samotorica (u Dolomitima) — 451
- Sandžak — 8, 107, 363, 395, 473
- Sanica (D., G. i Prav.) — 307, 348
- Sanski Most — 77, 87, 92, 241, 307, 382, 801, 803
- Sap (kod Grosuplja) — 159, 299, 325
- Sarajevo — 8, 53, 66, 75, 105, 127, 133, 239, 247, 363—365, 368, 369, 377—381, 388, 389, 391, 394, 395, 406—409, 411, 416, 417, 421, 423, 439, 440, 477, 478, 538, 549, 553, 579, 651, 729, 763, 777, 800, 806
- Sasovići (kod Herceg-Novog) — 118
- Sava (kod Ljubljane) — 197
- Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika — 18, 21, 34, 153, 157, 165, 287, 295, 440, 864
- Sebinica (kod Kalinovika) — 409, 410
- Seget (kod Trogira) — 633, 647, 671, 675, 683, 709, 720
- Sekirše (kod Cerknice) — 115, 451
- Sekulić (kod Karlovca) — 151, 337
- Sela pri Dobu — 649
- Sela pri Otovcu (kod Črnomelja) — 587
- Selce (kod Crikvenice) — 82, 689, 695, 825
- Selišće (kod Ogulina) — 752
- Seljane (kod Konjica) — 420
- Semič (kod Črnomelja) — 193, 311, 449, 585, 587, 647, 651, 835
- Senokos (kod Gospića) — 169
- Senj — 82, 83, 237, 251, 285, 297, 307, 313, 374, 404, 503, 599, 629, 645, 659, 731, 759, 765, 825, 826, 828, 843, 929, 932
- Sevnik (kod Cerknice) — 115, 451
- Severin (kod Ogulina) — 283, 395
- Sijerča (kod Kalinovika) — 424

- Sikovo (kod Biograda na moru) — 673
 Silba (o.) — 858
 Siljek (k. 620, kod Prova) — 695
 Siljevača (brdo, kod Ogulina) — 766
 Simović (kod Ljubuškog) — 679
 Sinac (D. i G., kod Vrhovina) — 151,
 263, 289, 366, 825, 931
 Sinj — 86—88, 185, 219, 233, 261, 277,
 285, 287, 323, 325, 338, 500, 501, 571,
 621, 641, 643, 647, 653, 687, 712, 764,
 771, 772, 776, 777, 785—787, 806,
 812, 815, 837, 838
 Sisak — 259, 611
 Sitnica (kod Ključa) — 786, 801, 803
 Sitno (D. i G., kod Splita) — 207
 Sječivica — 171, 173, 175
 Sjedinjene Američke Države (SAD)
 — 34
 Skjose (kod Metkovića) — 407
 Jenica — 367, 473, 474
 Sjetlina (kod Sarajeva) — 365, 369
 Skalica g. (k. 829, kod Jasenka) —
 755
 Skrad (kod Ogulina) — 267, 305, 319,
 349
 Skradin — 88, 205, 301, 775, 841, 851,
 857
 Skrilje (kod Cerknice) — 115
 Skrobotno (kod Trebinja) — 44, 155,
 167, 191
 Slano (kod Dubrovnika) — 86, 329,
 677
 Slap (kod Višegrada) — 362
 Slatina (kod Čajniča) — 371—373,
 392
 Slatine (na o. Čiovu) — 856
 Slatnik (kod Sodražice) — 603
 Slavica (kod Fužina) — 319
 Slavonija — 67
 Slavski Laz (kod Brod-Moravica) —
 619
 Slivlje (kod Gackog) — 215, 299, 375
 Slivnica (kod Dubrovnika) — 261,
 375, 382, 547
 Slivnica (Sp. i Zg., kod Šmarja) —
 299, 307, 545, 561
 Slovenačko primorje — 467
 Slovenija — 22—24, 26, 27, 30, 31, 34,
 72, 73, 177, 245, 397, 399, 414, 425,
 426, 437, 443, 446, 464, 468, 509, 512,
 521, 522, 545, 553, 713, 717, 730, 843,
 844, 928
 Slunj — 83, 112, 113, 203, 229, 235,
 239, 243, 245, 251, 263, 281, 293, 309,
 315, 337, 344
 Sljemešće (trig. 789, kod Brinja) —
 753
 Smilčić (kod Benkovca) — 858
 Smilenci (kod Brinja) — 263
 Smiljan (kod Gospića) — 593, 713,
 716
 Smoljane St. (kod Sinja) — 139, 283
 Smrdeljski gaj (predeo, kod Kista-
 nja) — 417, 663, 771
 Smreče (kod Gerova) — 615, 617
 Smuka (kod Kočevja) — 291
 Snežničko (predeo kod Jelenja) —
 627
 Sobočev (kod Cerknice) — 655
 Sodražica — 435, 453, 599, 601, 623,
 714
 Sokolac (kod Sarajeva) — 106, 133,
 362, 407
 Sokolova Kula (kod Prozora) — 800
 Solde (kod Mostara) — 677
 Solin (kod Splita) — 89, 122, 147, 167
 173, 181, 186 500, 837, 856
 Solkan (kod Gorice) — 81
 Sopalj (predeo) — 619, 621
 Sopilji (kod Nevesinja) — 217
 Sora (r.) — 404
 Sostro (kod Ljubljane) — 207, 251,
 323, 450
 Soteska (kod Kočevja) — 279, 591,
 607
 Sovići (kod Prozora) — 800, 802
 Sovra (kod Idrije) — 251, 452
 Spahići (kod Bugojna) — 243
 Split — 12, 13, 17, 65, 81, 82, 85, 86,
 88, 89, 123, 141, 153, 155, 161, 167,
 169, 193, 205, 227, 253, 275, 315, 325,
 331, 337, 407, 413, 465, 498—500, 505,
 506, 509, 511, 523, 533, 534, 603, 627,
 667, 683, 685, 716, 731, 768, 775, 778,
 780, 782, 785, 786, 803, 805, 806, 820,
 823, 836—839, 851, 852, 854, 856
 Spodnji Log (kod Črnomelja) — 402
 Spreča (r.) — 107
 Srb — 87, 113, 138, 259, 261, 265, 267,
 269, 273, 283, 297, 303, 309, 311, 317,
 321, 327, 345—347, 375, 477, 713,
 769
 Srbija — 7, 34, 49, 104, 105, 124, 350,
 367, 396, 440, 790
 Srebrenica — 126, 377, 388, 395
 Srebreno (kod Dubrovnika) — 829,
 830
 Srednja Vas (kod Semiča) — 402, 477
 Srem — 715
 Srima (kod Vodica) — 771
 Srobotnik (trig. 780, kod Cerknice)
 — 595

- Srpske Moravice — 10, 345, 673, 701,
 705, 711, 716, 824, 825, 827
 Srpski klanac — 348, 716
 Stajnica (kod Brinja) — 932
 Stalak (kod Novog) — 756
 Stankovci (kod Pirovca) — 859
 Stara Cerkev (kod Kočevja) — 193,
 431
 Stara Vas (kod Novog Mesta) — 149
 Stari Brod (kod Višegrada) — 370
 Stari Grad — 653, 661, 665, 669, 677,
 718
 Stari Log (kod Kočevja) — 291, 333
 Stari Trg (kod Črnomelja) — 157,
 397, 404, 427, 432, 434, 435, 453, 477,
 651
 Starinci (kod Gerova) — 615
 Stepen (kod Gackog) — 408, 419
 Stična (kod Grosuplja) — 151, 432,
 433, 597, 647, 835
 Stipičeva koš. (kod Duvna) — 629
 Stobreć (kod Splita) — 500, 649, 851,
 856
 Stobrežić — 499
 Stojakov Do (kod Trebinja) — 553
 Stojanac (kod Dabro) — 331
 Stolac — 89, 90, 209, 211, 213, 271,
 273, 311, 317, 350, 363, 364, 366, 392,
 396, 417, 687, 693, 781, 790, 830
 Stolovi (predeo) — 291
 Stoševica (kod Metkovića) — 349
 Stožište (predeo kod Knina) — 691,
 773, 814
 Strane (kod Uloga) — 393, 394
 Stranska Vas (kod Novog Mesta) —
 551
 Stražnica (kod Kalinovika) — 379
 Straža (D. i G., kod Novog Mesta)
 — 402, 451, 579, 587
 Stražbenica (kod Sinja) — 311, 563
 Stražica (brdo, na Dugom otoku) —
 639
 Stražišće (kod Cerknice) — 167
 Stražnica (k. 702, kod Risna) — 354
 Strma rebar (trig. 851, kod Kočevske
 Reke) — 615, 617, 619
 Strmica (kod Knina) — 87, 267, 617,
 814, 815, 817, 828
 Studenca (k. 1374, kod Makarske) —
 681
 Studenci (kod Aržana) — 635, 683,
 687, 691, 695, 703, 707, 721, 755, 767,
 770, 813, 824, 929, 931, 934
 Studenec-Ig — 429, 430, 452, 453,
 565, 567, 569
 Studeno Vrelo (kod Duvna) — 651,
 677, 683
- Sučević bilo (brdo, kod Novog) —
 756
 Sučevići (kod Gračaca) — 161
 Suha krajina — 722
 Suhe jele — 9
 Suhor (kod Novog Mesta) — 431
 Suhova (kod Rastičeva) — 145
 Sukošan (kod Zadra) — 858
 Sunger (kod Delnica) — 639, 641
 Supetar (na Braču) — 122, 657, 675,
 837
- Sušak — 71, 81, 82, 110, 111, 131, 143,
 158, 160, 171, 175, 188, 205, 227, 237,
 245, 247, 305, 331, 413, 423, 465, 470,
 471, 507, 712, 731, 758, 759, 763, 802,
 819, 820, 823, 824, 839
- Sušica (kod Grosuplja) — 569
 Sutjeska (r.) — 415, 418, 597
 Sutomore (kod Bara) — 525
 Sutorina (kod Herceg-Novog) — 58,
 101
- Sutorina (r.) — 47
 Suvobor (pl.) — 380
- Sv. Ana (kod Orebića) — 683, 687
 Sv. Ana (kod Ribnice) — 401, 404
 Sv. Ante (kod Posušja) — 699
 Sv. Anton (kod V. Lašča) — 91, 401
 Sv. Arhanđel (kod Ogulina) — 141,
 663
- Sv. Ilija (kod Ledenica) — 374, 707
 Sv. Ivan (kod Lovrana) — 251
 Sv. Ivan (tvrdava kod Šibenika) —
 667
- Sv. Jakob (kod Crikvenice) — 331
 Sv. Jelena Dramalj (kod Crikvenice)
 — 824
- Sv. Jeremija (kod Herceg-Novog) —
 117, 119, 345, 347
- Sv. Juraj (kod Klisa) — 631, 847
 Sv. Jure (kod Zagvozda) — 498
 Sv. Križ (crkva, kod Makarske) —
 817
- Sv. Križ (kod Trebnja) — 403
 Sv. Lovrenc (kod Trebnja) — 403,
 557
- Sv. Marija (crkva, kod Turjaka) —
 203, 295
- Sv. Marko (crkva kod Otoča) — 928
 Sv. Matej (kod Rijeke) — 109, 689
 Sv. Mihovilj (kod Primišla) — 235
 Sv. Miklavž (kod Trbovlja) — 451
 Sv. Nikola (crkva, kod Herceg-No-
 vog) — 116, 118, 253
- Sv. Petar (kod Ogulina) — 605, 639,
 743
- Sv. Petar (kod Splita) — 647

Sv. Petar (Šempeter, ranije Otočec kod Novog Mesta) — 297, 432, 453
Sv. Peter (kod Kočevja) — 279, 405
Sv. Petka (kod Risna) — 95
Sv. Rok (crkva, kod Ogulina) — 335
Sv. Rok (kod Št. Vida) — 433, 577
Sv. Trojica (kod Zrmanje Vrela) — 265, 346
Sv. Vid (kod Novog Mesta) — 577
Svaguše (kod Makarske) — 671
Sveta Stolica — 33
Sviba (k. 577, kod Sušaka) — 555
Sviber (M. V., kod Novog) — 756
Svilaja (pl.) — 225, 229
Svitava (kod Metkovića) — 411

Š

Šabanci (kod Trnova) — 377
Salka Vas (kod Kočevja) — 595, 613, 625
Šapići (kod Čajniča) — 370
Šapjane (kod Rijeke) — 461, 462
Šarengrad (kod Šida) — 611
Sator (pl.) — 8
Šavnik — 393
Šćepan-Polje — 410, 416
Šćit (kod Prozora) — 712
Šent Lovrenc (kod Trebnja) — 335, 671
Šent Pavel (kod Ljubljane) — 215
Šetjurje (kod Grosuplja) — 335
Šepurine (na o. Priviću) — 605, 857
Šestakovac (kod Makarske) — 667, 675, 683, 685, 813
Šibenik — 86, 88, 89, 92, 146, 165, 177, 205, 207, 217, 257, 301, 325, 350, 413, 506, 511, 541, 549, 581, 732, 769, 771, 775, 782, 685, 794, 813, 815, 816, 820, 829, 836, 837, 839, 847, 851, 854, 857
Šibrljčka (kod Delnica) — 605
Šihći (kod Bugojna) — 243
Šiljevica (kod Crikvenice) — 331
Šimići (kod Igmana) — 707
Šipačno (kod Gackog) — 408, 419
Širitovci (kod Drniša) — 699
Široka Kula (kod Gospića) — 84, 85, 113, 179, 319, 340
Široki Brijeg — 557, 687, 744, 745, 797, 832
Šiška (kod Ljubljane) — 155, 161, 225, 235, 400, 832, 833
Škare (kod Otočca) — 181, 207, 223, 488, 494, 553, 579, 928

Škocijan (kod Novog Mesta) — 431, 432, 449, 450
Škodlar (kod Ljubljane) — 398, 453
Škofija Loka — 400
Škofljica — 81, 159, 289, 429, 557, 567, 585, 595, 834
Škrilj (kod Kočevja) — 451
Škriljevo (kod Sušaka) — 825
Škrjanče (M. i V., kod Novog Mesta) — 307
Škrilje (kod Ljubljane) — 161, 285
Škriljevo (kod Sušaka) — 237, 243, 331
Šmarje — 82, 159, 289, 299, 313, 323, 325, 557, 833
Šolta (o.) — 847, 856
Španija — 35
Špilnik (kod Otočca) — 319
Špiljani (kod Konjica) — 561
Št. Jernej (kod Kostanjevice) — 333, 431, 547, 577, 623, 649, 655, 671, 697
Št. Jošt (kod Horjula) — 547
Št. Jošt (kod Kranja) — 545
Št. Jošt (kod Novog Mesta) — 301, 451, 623, 661, 665
Št. Peter na Krasu — 475
Št. Rupert (kod Novog Mesta) — 551
Št. Vid (kod Ljubljane) — 155, 311, 338, 432, 433, 453
Št. Vid (kod Radohove Vasi) — 649, 836
Štajerska — 341, 746
Štalcerji (kod Kočevja) — 402, 405, 569
Štandarac (brdo, kod Vranskog jezera) — 559, 563
Štanga (k. 639, kod Cerknice) — 639
Štikovica (kod Dubrovnika) — 641
Štikovo (kod Drniša) — 773
Štrekljevec (kod Semiča) — 551
Šućurići (kod Goražda) — 370, 371
Šuiica (kod Livna) — 88, 207, 223, 227, 233, 317, 335, 635, 693, 716, 787, 811
Šujica (kod Ljubljane) — 348
Šuljci (kod Foće) — 415
Šumadija — 8
Šumar (kod Kotora) — 121, 321
Šurmanci (kod Metkovića) — 645

T

Taleža (D. i G., kod Dubrovnika) — 257, 273
Tanča Gora (kod Črnomelja) — 801
Tanke Dražice (kod Obrovca) — 277
Tara (r.) — 416

- Tarčin — 106, 651, 732
 Tasovčići (kod Metkovića) — 424
 Tatinač (potok) — 410
 Terzić (kod Omiša) — 667
 Težka Voda (G. i D., kod Novog Mesta) — 24
 Tičevo (M. i V., kod Drvara) — 813
 Tijesno (kod Šibenika) — 857
 Tisovac (k. 1112) — 597
 Tisovac (k. 1172, kod Mrzlih Vodiča) — 673, 679, 766
 Tisovac (kod Trnova) — 388
 Tiškovac (kod Knina) — 267, 269, 633
 Tišma (kod Ervenika) — 139, 563
 Tivat — 94, 506, 573
 Todorčević (kod Kulen Vakufa) — 179
 Todorčići (kod Dubrovnika) — 145
 Tokal (rt, kod Novog) — 221
 Tokalo (kod Makarske) — 677
 Tolici (kod Vrgorca) — 665
 Tom Ljubović (kod Gračaca) — 812
 Tomić (kod Drežnice) — 689
 Tomina Kula (kod Sanskog Mosta) — 273
 Tomislavgrad — vidi Duvno
 Topla Reber (kod Kočevja) — 335, 405, 709
 Toplice (kod Novog Mesta) — 402, 450
 Toplice — vidi Rimske Toplice
 Topol (kod Ljubljane) — 277, 401, 450, 453
 Topusko — 84, 85, 185, 195, 211, 245, 251, 259, 340
 Tounj — 8, 325, 329, 625, 637, 715, 843
 Tounjski Tržić — 344
 Tounjski Zdenac (kod Ogulina) — 323
 Travna gora (pl.) — 435
 Travnik — 8, 247, 409, 440, 441
 Trbušće (kod Foče) — 410, 418
 Trebića Vas (kod Žužemberka) — 561
 Trebelno (kod Cerknice) — 397
 Trebešin (kod Herceg-Novog) — 307
 Trebević (kod Sarajeva) — 379
 Trebičina (kod Jeleča) — 419
 Trebijovi (kod Dubrovnika) — 253
 Trebinje — 8, 58, 86, 89—91, 153, 155, 159, 171, 179, 181, 187, 191, 195, 209, 217, 235, 243, 259, 263, 265, 273, 275, 341—343, 345, 364, 375, 379, 382, 393, 396, 411, 659, 665, 677, 689, 830
 Trebišnjica (r.) — 187, 375, 601
 Trebnje — 23, 311, 432, 433, 671, 836
 Trebušće (kod Foče) — 415
- Trepča — 9
 Treskavica (pl.) — 389, 406, 718
 Tribalj (kod Crikvenice) — 82, 477
 Tribotinj (kod Ledenica) — 597
 Trijeska (k. 1806) — 385
 Trilj — 277, 816
 Trkulje (kod Sanskog Mosta) — 241
 Trnova Poljana (kod Sinja) — 9, 147
 Trnovac (kod Korenica) — 165, 171, 339
 Trnovo (prevoj) — 133
 Trnovo (kod Sarajeva) — 9, 106, 107, 133, 336, 378, 379, 383, 388, 391, 394, 395, 410, 411, 416, 418, 423, 424, 439
 Trnovo (kod Vrgorca) — 691
 Trogir — 86, 89, 625, 685, 786, 837, 852, 856
 Troglav (k. 1415) — 8
 Trojica (kod Herceg-Novog) — 831
 Trošenj — vidi Grad Trošenj
 Trovrh (trig. 1234, kod Lovinca) — 946, 947
 Trpanj (na Pelješcu) — 543
 Trsat (kod Sušaka) — 327, 825
 Trst — 22, 25, 456, 457, 462, 467, 468, 475, 503, 824
 Trsteno (kod Dubrovnika) — 145
 Tršće (kod Čabra) — 591, 824
 Trška Gora (kod Novog Mesta) — 451
 Trtica (kod Vrhovina) — 211
 Trubar (kod Drvara) — 8, 271
 Tržič (kod Zdenčine) — 309
 Tržišće (kod Mokronoga) — 434
 Tuhor (brdo) — 267, 285
 Tuk (kod Korenica) — 177, 251, 333
 Turanj (kod Karlovca) — 84, 261, 571, 743, 829
 Turba (kod Trnova) — 133, 423
 Turija (kod Makarske) — 691, 693, 699, 701, 703, 707, 709
 Turjak (kod Grosuplja) — 151, 449, 609
 Turjanski (kod Korenica) — 165, 171, 173, 175, 177, 183, 207, 219, 339, 366
 Turković Selo (kod Ogulina) — 407, 422
 Turkovići (kod Ljubinja) — 396
 Tušev Dol (kod Črnomelja) — 448
 Tuščović (kod Karlovca) — 261
 Tušnica (kod Livna) — 631
 Tuvanj (k. 736) — 269
 Tuzla — 8, 53, 75, 377, 388, 395, 407
 Tužević (kod Ogulina) — 752, 755, 850, 930, 935, 941
 Tvrdosi (D., G. i Sr., kod Dubrovnika) — 263, 329, 701

U

Ubli (kod Risna) — 47, 116, 119, 120, 221, 353, 354
Ubosko (kod Stoca) — 417
Udbina — 84, 112, 113, 147, 259, 261, 263, 269, 271, 311, 315, 319, 349, 358, 366, 470, 536, 945—948
Udine — 456, 457, 495, 503, 540, 832
Uglijan (o.) — 858
Ugljane (kod Sinja) — 139, 679, 681
Ugnji (kod Cetinja) — 524
Ugrini (kod Bribira) — 257
Ulica (pl.) — 643
Ukraina (u SSSR-u) — 32
Ulice (kod Grude) — 100
Ulići (kod Cetinja) — 524
Ulog — 53, 56, 89, 107, 157, 179, 243, 247, 249, 253, 257, 259, 263, 273, 275, 347, 376, 378, 379, 389, 390, 392—394, 406, 411, 415, 418, 790
Umoljani (kod Konjica) — 383, 547, 617
Uništa (kod Bos. Grahova) — 555
Uršna Sela (kod Novog Mesta) — 569, 577, 623, 651, 671
Uskoplje (kod Trebinja) — 44, 93, 209
Ustikolina — 370, 415, 418, 423, 691
Ustiprača — 49, 75, 365, 374
Ustje (kod Cerknice) — 115, 299, 451
Uzmani (kod Cerknice) — 115, 451
Užice (sada Titovo Užice) — 53, 790

V

Vagan (kod Tiškovca) — 259, 267
Vaganj (trig. 1203, kod Sinja) — 87, 139, 145, 635, 641, 643, 647, 653, 657, 673, 675, 685, 707, 788, 808, 811
Valturi (kod Pule) — 470
Valjevo — 105
Vareš — 8, 53, 75
Varcar-Vakuf — vidi Mrkonjić-Grad
Varivode (kod Kistanja) — 633
Vasilji (kod Ljubuškog) — 679
Vavta Vas — 836
Vedropolje (kod Lič. Petrovog Sela) — 589, 629
Vela straža (k. 338, na Dugom otoku) — 639
Velaluka — 669, 709, 856
Velebit (pl.) — 375, 470, 509, 510, 722, 759, 800
Veli Iž (na o. Ižu) — 858

Velika brda (brdo, kod Gospića) — 289
Velika greda (k. 977, kod Ogulina) — 753, 755
Velika javornica (trig. 1375, kod Ogulina) — 752, 758
Velika Kladuša — 83, 203, 213, 229, 239, 243
Velika kosa (brdo kod Duvna) — 301
Velika Popina (kod Gračaca) — 346, 815, 816
Velika Vranovina — 9
Velike Bloke (kod Cerknice) — 199, 398, 404, 434, 435, 450, 453, 834
Veliki Svib (kod Aržana) — 695
Veliki vrh (k. 1129, kod Ribnice) — 655
Veljača (trig. 1449, kod Uloga) — 411
Velje Selo (kod Risna) — 225, 229
Venecija — 460
Venecija Đulija — vidi Julijska krajina
Vera (kod Plaškog) — 173, 235, 716
Verd (kod Vrhnike) — 193, 195, 203, 253, 428, 429, 449, 623
Verige (kod Kotora) — 573, 575, 579
Vič (kod Ljubljane) — 201, 832, 833
Videm — 430, 585, 589, 591, 835
Videš (trig. 1333, kod Trnova) — 410
Videž (kod Jeleča) — 549
Vidova gora (trig. 778) — 575
Vilovci (kod Nevesinja) — 697
Viluse (kod Trebinja) — 601, 707
Vina (kod Vrgorca) — 665
Vinica — 683, 703
Vinovac (kod Primoštena) — 563, 567
Vintarjevec — 397
Vinjani (D. i G., kod Imotskog) — 685
Vinjerac (kod Benkovca) — 858
Vinji vrh (trig. 984, kod Cerknice) — 167
Vir (o.) — 507, 858
Vis (o.) — 241, 245, 669, 847, 856
Visočica (pl.) — 645, 651, 655, 665
Visočnik (k. 516, kod Dubrovnika) — 44, 643
Visoko — 651
Visoko (kod Cerknice) — 115
Višegrad — 8, 10, 48—50, 53, 74, 75, 106, 132, 133, 362, 368, 377, 388, 392, 395, 439
Višnja Gora — 23, 281, 327, 435, 833, 835
Višnjevica (kod Konjica) — 575
Vitina (kod Ljubuškog) — 679

- Vitoglav (kod Risna) — 207
 Vitošev (kod Bakra) — 159
 Vitunj (kod Okulina) — 271, 346
 Vivodina (kod Samobora) — 689
 Vještica gora — 579, 581, 587, 589,
 595, 681, 771, 772, 814
 Vlaholje (kod Kalinovika) — 265
 Vlahovići (kod Stoca) — 417
 Vlajinja (kod Bileće) — 321, 329, 553
 Vlaka (predeo) — 235, 243, 247, 417,
 631, 635, 814, 815
 Vlasenica — 106, 107, 126, 133, 362,
 407
 Vnanje Gorice (kod Ljubljane) — 587
 Vode (kod Gerova) — 611, 613
 Vodenjak (kod Kupjaka) — 329
 Vodice (kod Šibenika) — 295, 715,
 785, 786, 837, 841, 851, 857
 Vodoteč (kod Brinja) — 327, 752, 755,
 850, 930, 932, 935
 Vojići (kod Ključa) — 293
 Vojnić — 245
 Vojnovac (kod Plaškog) — 271, 329,
 333, 643, 659, 705, 743
 Volujac (kod Dubrovnika) — 213,
 547
 Volujak (pl.) — 811
 Vraćevica (kod Trebinja) — 191
 Vragolija (k. 1424, kod Čajniča) —
 363
 Vragolovi (kod Rogatice) — 74
 Vran planina — 802
 Vrana (kod Šurjeva) — 591, 841, 859
 Vranduk (kod Zenice) — 380
 Vrankovići (kod Knina) — 307, 814
 Vranovača (kod Korenice) — 39, 112,
 113, 233, 273, 344
 Vransko jezero — 563, 859
 Vranja Dubrava (kod Bileće) — 261
 Vranjača (kod Čajniča) — 370
 Vranje — 790
 Vranjice (kod Splita) — 856
 Vranjkovići (kod Knina) — 301, 303
 Vranjkuša (predeo) — 415
 Vrata (kod Fužina) — 637, 693
 Vrata (kod Rijeke) — 83, 297
 Vratnik (kod Senja) — 765, 848, 929,
 932, 936, 940
 Vrba (kod Gackog) — 225, 231, 265,
 275, 335, 350, 418
 Urbanje (kod Trebinja) — 100, 221,
 382
- Vrbas (r.) — 763, 799
 Vrbica (kod Biograda na moru) —
 673
 Vrbnica (kod Foče) — 418, 585, 619
 Vrbovec (kod Samobora) — 199
 Vrbovo (kod Ilirske Bistre) — 611
 Vrbovska (na Hvaru) — 673, 679
 Vrbovsko (kod Okulina) — 10, 83,
 311, 389, 395, 559, 827
 Vrdolje (kod Konjica) — 179
 Vrdovo (kod Vrlike) — 788, 803, 815
 Vrebac (kod Gospića) — 492, 946, 948
 Vrelo (kod Korenice) — 29, 39, 40,
 143, 175, 339, 850
 Vrginmost — 84, 85, 185, 195, 239,
 243, 245, 340
 Vrgorac — 535, 557, 565, 547, 549,
 567, 595, 685, 691, 693, 701, 811, 812,
 831
 Vrh (pl.) — 714
 Vrhnika — 157, 187, 197, 205, 444,
 569, 603, 832
 Vrhovine — 28, 29, 42, 82, 84, 85, 141,
 143, 145, 315, 319, 333, 366, 488, 493,
 593, 663, 701, 719, 731, 755, 767, 826
 — 828, 848, 928, 929, 931, 932
 Vrhovinsko Rudopolje — 323, 653,
 667, 683, 695, 740, 747, 758, 826, 929
 Vrhopolje (kod Novog Mesta) — 432
 Vrhpracha (kod Sarajeva) — 380
 Vrlika — 91, 207, 287, 307, 559, 563,
 567, 571, 581, 621, 653, 687, 712, 787,
 788, 803, 836, 838
 Vrpolje (kod Knina) — 305, 816
 Vrpolje (kod Šibenika) — 857
 Vrpolje (kod Trebinja) — 211, 257,
 267
 Vrsi (kod Zadra) — 858
 Vrtoče (D. i G., kod Drvara) — 175,
 217, 255
 Vrtoglav (kod Risna) — 101
 Vrući (kod Sarajeva) — 363
 Vuči do (predeo kod Bileće) — 645
 Vučija bara (predeo kod Gackog) —
 609
 Vučipolje (kod Vrlike) — 321, 331,
 500, 772
 Vujašinovići (kod Knina) — 555, 712
 Vukelići (kod Perušića) — 717, 718
 Vukojevo (Vuković) (kod Mostara) —
 677, 798
 Vukušić (kod Zadra) — 785

Z

- Zabukovac (kod Novog) — 756
 Začula (kod Dubrovnika) — 364
 Zadar — 59, 69, 91—94, 98, 100, 116, 121, 123, 205, 315, 353, 413, 470, 499, 506, 508, 509, 511, 523, 529, 532, 533, 540, 683, 731, 737, 750, 751, 766, 774, 820, 823, 839, 851, 854, 855, 858
 Zadela (trig. 962, kod Cerknica) — 609
 Zadvarje (kod Makarske) — 85, 88, 643, 649, 657, 661, 667, 675, 681, 685, 720, 770, 838, 852
 Zadvor (kod Ljubljane) — 273
 Zaglavica (kod Drvara) — 265
 Zagolik (kod Delnice) — 605
 Zagon (kod Novog) — 277, 309
 Zagradec (kod Žužemberka) — 432, 433, 451, 569, 577, 835
 Zagreb — 9, 11—13, 15—17, 33, 34, 52, 62, 66, 77—80, 105, 131, 143, 145, 171, 177, 211, 241, 279, 335, 408, 466, 480, 485, 513, 516, 518, 527, 641, 659, 681, 689, 693, 701, 727, 731, 733, 789, 799, 801, 947
 Zagvozd (kod Makarske) — 498, 499, 535, 643, 649, 653, 657, 667, 671, 675, 677, 701, 722
 Zajasen (kod Nevesinja) — 714
 Zakmür (kod Tjentišta) — 619
 Zala (kod Cerknice) — 114
 Zaligrič (k. 948, kod Jasenka) — 755
 Zalog (kod Ljubljane) — 203, 257, 287, 295, 399, 401, 429, 730
 Zalog (kod Novog Mesta) — 555, 557
 Zalom (kod Nevesinja) — 299
 Zaluka (kod Karlovca) — 740, 741
 Zalužnica (kod Vrhovina) — 145, 315, 605, 701, 705
 Zamršten (kod Otočca) — 840
 Zaostrog (kod Makarske) — 291
 Zaplana (kod Ljubljane) — 23, 449, 450, 625
 Zaplanik (kod Dubrovnika) — 205
 Zapotok (kod Cerknice) — 115, 451
 Zasiok (kod Sinja) — 772
 Zaton (M. i V., kod Dubrovnika) — 221, 577, 657
 Zavajit (kod Foče) — 410, 416
 Zavala (kod Trebinja) — 90, 187, 645, 829
 Zavid (kod Senja) — 756
 Zavidovići — 416, 421
 Zavraćeni do (pl., kod Foče) — 418
 Zavrh (kod Cerknice) — 341
 Zavrstnik — 397
 Zdenčina — 631, 689, 693, 843, 847
 Zdenska Vas — 305
 Zdihovo (kod Vinice) — 8, 767
 Zeci (kod Slunja) — 309
 Zečeva Varoš (kod Slunja) — 293, 309
 Zečevo (kod Kistanja) — 705, 707
 Zečevo Selo (kod Kotora) — 121, 321
 Zelengora (pl.) — 107, 410, 415, 439, 715, 716, 718
 Zelengrad (kod Obrovca) — 859
 Zelenika — 60, 93, 100, 118, 211, 209, 253
 Zelevo (Sinjsko) (kod Sinja) — 301, 838
 Zemunik (kod Zadra) — 470, 540, 737, 858
 Zenica — 377, 380
 Zgonjevo (kod Dubrovnika) — 659
 Zimlje (D. i G.) — 217, 343, 417, 420
 Zir (trig. 852, kod Lovinca) — 309, 946
 Zlarin — 293, 857
 Zlataja (trig. 1216, kod Čajniča) — 370
 Zlobin (kod Crikvenice) — 161, 313, 321, 720, 722, 826
 Zlosela (kod Blagaja) — 325, 811
 Zrmanja (r.) — 769, 770
 Zrmanja Vrelo (kod Knina) — 85, 169, 265, 269, 271, 273, 315, 317, 321, 346, 419, 422, 549, 551, 571, 573, 579, 657, 816, 836, 838, 851
 Zubovići (kod Foče) — 415, 416
 Zvečaj (kod Karlovca) — 683, 740
 Zvirjak (pl.) — 44
 Zvornik — 53, 75, 106, 367, 392, 407

Z

- Žabica (kod Gospića) — 643, 701
 Žabljak — 368, 393, 416
 Žaga Mokrec (kod Cerknice) — 295
 Žala (kod Cerknice) — 348
 Ždrijace (brdo kod Novog) — 756
 Žegar (kod Knina) — 84, 92, 839, 851, 859
 Žugulja (kod Stoca) — 235, 346
 Železnica (r.) — 377, 379
 Želimlje (kod Turjaka) — 429
 Želuša (kod Mostara) — 407
 Žepa (r.) — 107, 133
 Žepče — 409, 421
 Žeževica (D. i G., kod Makarske) — 643
 Žibrše (D. i G., kod Logateca) — 589

- Žirje (o.) — 847
Živogošće (kod Makarske) — 609, 613
Žižanović (kod Aržana) — 691, 721
Žlebič (kod Ribnice) — 545, 549, 559,
 561, 577, 589, 591, 595, 603
Žlijebi (kod Herceg-Novog) — 116,
 118, 119, 283, 342, 347
Žrnovac (kod Brod-Moravica) — 267
Žrnovica (kod Gradca) — 613, 615
Žrnovnica (kod Omiša) — 89, 207,
 775, 856
- Žuglići (kod Rame) — 575
Župeno (kod Cerknice) — 197
Žut (o.) — 721
Žuta Lokva (kod Brinja) — 84, 155,
 159, 327, 486, 492, 571, 581, 621, 637,
 639, 757—759, 765, 828, 843, 848, 932,
 936, 940
Žužemberk — 24, 151, 279, 321, 325,
 329, 397, 403, 432, 449, 451, 569, 591,
 713
Žvirče (kod Žužemberka) — 397

VOJNE JEDINICE I KOMANDE, USTANOVE, ORGANIZACIJE I OSTALI POJMOVI

ARMIJE

italijanske:

- 2-ga — 7, 12, 13, 22, 31, 34—36, 43, 48, 49, 51, 63, 65, 68, 74—76, 78, 81, 96, 104, 106—109, 115, 124, 125, 128, 131, 134, 135, 138, 140, 142, 144, 146, 148, 150—152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206, 208, 210, 212, 214, 216, 218, 220, 222, 224, 226, 232, 236, 240, 244, 246, 252, 256, 258, 260, 262, 264, 274, 276, 278, 280, 282, 284, 286, 288, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 302, 304, 306, 308, 312, 316, 318, 320, 322, 324, 326, 330, 332, 334, 355, 359, 362, 365, 368, 369, 374, 377, 381, 384—388, 391, 412, 498, 542, 723, 744, 758, 768, 789, 793, 794, 842, 846, 860, 863, 864, 872, 921, 945

BATALJONI

četnički:

- »Kočić« — 344

italijanski:

- 1-vi 21. sektora granične straže — 215
- 1. grenadirske dopunski — 836, 821

- 1. legije »Superga« — 85, 281
- 1. T.M. — 846
- 2. bersaljerski — 851
- 2. crnih košulja — 85
- 2. dopunski grenadirski — 821
- 2. graničara 21. sektora — 348
- 2. hemijski (11. arm. korpusa) — 82, 819
- 2. kraljevskih karabinijera — 820
- 2. pontonirski — 819
- 2. posadni — 821, 839
- 2. železničara — 823, 837
- 3. crnih košulja — 311, 348
- 3. grenadirski — 237, 557
- 3. dopunski grenadirski — 821, 825
- 3. posadni — 821, 839
- 3. telegrafista — 81, 819
- 3. radiotelegrafista — 81, 819
- 3. zanatski — 824
- 4. brdski crnih košulja — 820, 834
- 4. crnih košulja — 114, 203, 293, 297, 348
- 4. finansijske straže — 823
- 4. telegrafista (6. arm. korpusa) — 82, 834
- 4. žičane veze (11. arm. korpusa) — 81, 822, 834
- 5. mitraljeski (5. arm. korpusa) — 82, 824, 930
- 5. pionirski — 82
- 5. posadni — 821, 839
- 5. železničara — 823, 826
- 6. minerski (11. arm. korpusa) — 81, 822

- 6. mitraljeski (6. arm. korpusa) — 85, 829
- 6. posadni — 271, 329, 821, 825, 846, 847
- 6. zanatski — 829
- 7. skvadristički crnih košulja — 85, 390, 820, 837
- 7. minerski (5. arm. korpusa) — 81, 822, 830, 837
- 7. zanatski — 832
- 8. crnih košulja »M« — 189, 199, 205, 820, 834
- 8. minerski (11. arm. korpusa) — 81, 822, 834
- 8. posadni — 821, 837, 851
- 8. železničara — 823, 830
- 9. finansijske straže — 823
- 10. finansijske straže — 823
- 10. posadni — 821, 837, 852
- 11. finansijske straže — 92, 823
- 11. minerski — 199
- 11. mitraljeski — 832
- 11. pionirski — 317
- 12. karabinijera — 109, 820
- 12. minobacački — 87, 838
- 12. posadni — 821, 825
- 13. brdski — 267, 269, 301
- 13. minobacački — 84, 828
- 13. posadni — 821, 837, 851
- 14. crnih košulja »M« — 271
- 14. finansijske straže — 823
- 14. karabinijera — 820
- 14. minobacača — 836
- 15. bersaljerski — 493, 637, 673
- 15. crnih košulja — 92
- 15. karabinijera — 820
- 15. minobacački — 88, 838
- 15. mitraljeski (5. arm. korpusa) — 82, 824
- 16. brdski — 267, 301
- 16. crnih košulja »M« — 82, 325, 583, 756, 820, 825, 931, 946
- 16. karabinijera — 820
- 16. mitraljeski (6. arm. korpusa) — 85, 829
- 18. minobacački — 46, 831
- 18. posadni — 821, 839
- 19. brdski — 267, 269
- 20. karabinijera — 820
- 20. pontonirski — 81
- 20. železničara — 826
- 21. minobacača — 826
- 21. granične straže — 261
- 22. karabinijera — 820
- 22. minobacački — 90, 835
- 23. granične straže — 299
- 23. karabinijera — 820
- 24. crnih košulja »M« — 85
- 25. karabinijera — 820
- 27. bersaljerski — 147, 239, 243, 597
- 29. »M« — 301, 563, 575, 663, 673, 685, 691, 695, 699, 703, 711, 820, 837, 851
- 30. inžinjerijski mešoviti — 92, 839
- 31. bersaljerski — 241
- 32. minobacački — 89, 830
- 32. posadni — 821, 839
- 33. zaštitni crnih košulja — 82, 756, 757, 820, 825, 930
- 40. crnih košulja — 90, 830
- 44. crnih košulja — 87, 327, 839
- 49. crnih košulja — 90, 830
- 54. crnih košulja — 82, 488, 492, 659, 820, 825, 847
- 57. minobacački — 257, 827
- 58. zaštitni crnih košulja — 82, 575, 587, 820, 825
- 59. crnih košulja — 675
- 61. zaštitni crnih košulja — 71, 82, 143, 267, 488, 493
- 62. minobacača — 827
- 68. skvadristički crnih košulja »Toskani« — 671, 820, 837
- 71. crnih košulja — 820
- 73. crnih košulja — 87, 269, 839
- 75. crnih košulja — 84, 828
- 76. crnih košulja — 84, 263, 486, 828
- 81. crnih košulja — 756, 757, 820, 825, 930, 932
- 83. crnih košulja — »Emilijani« — 820
- 85. crnih košulja »M« — 583, 655, 820, 834
- 89. crnih košulja — 88, 838
- 97. crnih košulja — 89, 499, 836, 838, 937
- 98. crnih košulja — 836
- 102. crnih košulja — 353, 831
- 103. motorizovani mitraljeski — 820, 829
- 104. crnih košulja — 91, 835
- 105. crnih košulja — 91, 835
- 105. mitraljeski — 261, 283
- 106. mitraljeski — 836
- 108. crnih košulja — 831
- 111. mitraljeski — 832
- 112. skvadristički crnih košulja »Tevere« — 820, 837
- 130. crnih košulja — 83
- 134. crnih košulja — 827
- 137. crnih košulja — 83, 203, 827

- 144. crnih košulja — 524
 - 151. mitraljeski — 89
 - 151. pešadijski — 267
 - 153. inžinjerijski mešoviti — 834
 - 154. inžinjerijski — 832
 - 154. mitraljeski — 832
 - 155. mešoviti inžinjerijski — 832
 - 170. skvadristički crnih košulja
»Vespri« — 782, 820, 837
 - 211. teritorijalno-mobilni — 821, 836
 - 215. skvadristički crnih košulja — 820
 - 220. teritorijalno-mobilni — 821, 836
 - 221. teritorijalno-mobilni — 821, 833
 - 223. teritorijalno-mobilni — 269, 271, 685, 821
 - 227. teritorijalno-mobilni — 821
 - 228. teritorijalno-mobilni — 821, 836
 - 229. teritorijalno-mobilni — 821, 836
 - 239. teritorijalno-mobilni — 821, 833
 - 248. teritorijalno-mobilni — 157, 821, 833
 - 249. teritorijalno-mobilni — 821, 839
 - 255. mitraljeski — 831
 - 342. teritorijalno-mobilni — 821, 829
 - 402. bersaljerski »Zara« — 92, 422, 581
 - alpinski »Val Fela« — 49, 74
 - »Basano« — 370
 - »Beluno« — 370
 - Bersaljerski biciklista »Zara« — 851
 - »Bolcano« (»Bolzano«) — 439
 - brdski »Aosta« — 229, 281, 703
 - brdski »Intra« — 233, 239, 265
 - brdski »Ivrea« — 229
 - brdski »Pinerolo« — 299, 303
 - crnih košulja skvadrista »Milano« — 657, 663, 673
 - crnih košulja »Tevere« — 559
 - crnih košulja »Vespi« — 549, 577, 657
 - »Dijaz« (»Diaz«) — 91, 663, 705, 839
 - »Feltre« — 373
 - »Fenestrele« — 303, 563
 - »Kodore« (»Cadore«) — 363, 370
 - »Kadorna« (»Cadorna«) — 91, 839
 - »Ekzile« (»Exille«) — 303
 - »Milano« — 782
 - »Pinerolo« — 563
 - »Rismondo« — 91, 559, 563, 839
 - »Toskana« (skvadrasta) — 625
 - »Trevere« — 563
 - »Val Natizone« — 370—373, 391, 394, 439
 - »Zara« — 687, 839
- partizanski:*
- 1. gatački — 350
 - 1. hercegovački udarni — 345
 - 1. Notranjskog NOP odreda — vidi 3. »Ljubo Šercer«
 - 1. proleterski NOU bataljon Hrvatske — 714—716, 718, 720, 848
 - 1. udarni bosanski — 377
 - 2. komski udarni — 408
 - 2. srednjodalmatinski — 721
 - 2. štajerski — 347—349
 - 3. komski udarni — 408
 - 3. »Ljubo Šercer« — 114, 338, 341, 342, 348, 398, 426, 428
 - 4. udarni Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu — 393
 - 6. hercegovački — 392
 - Bišinski — 348, 416
 - »Božidar Adžija« — 346, 366, 492, 494, 714
 - »Bude Borjan« — 711, 712, 716
 - Cankarev — 337
 - Cucko-ćeklički — 94, 100, 343
 - Dolenjski — 349
 - Durmitorski omladinski — 408
 - »Gavrilo Princip« — 346
 - »Josip Jurčević« — 499, 714, 715, 717—719, 768
 - »Josip Kraš« — 717, 720, 721
 - »Kalinovik« — 383
 - »Konjic« — 383
 - Konjički — 713
 - Lapački — 345
 - Ljubinski Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu — 346, 392
 - Ljubomirski — 58
 - »Marko Orešković« — 345, 493
 - »Matija Gubec« — 45, 337—339, 344, 346—349, 721, 850, 937
 - »Mićo Radaković« — 717
 - »Nevesinjska puška« — 345
 - »Ognjen Prica« — 41, 337, 340, 342, 343, 393, 718, 719, 933
 - Orjenski — 20, 46, 47, 70, 93, 94, 98, 100—102, 116, 119, 120, 337, 342, 343, 345, 347

- Otočački — 336, 337, 340
- »Petar Vuksan« — 493
- Proleterski udarni Hrvatske — 492, 493
- Sitnički — 346, 392
- »Stojan Matić« — 346
- Stolački Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu — 343, 392
- Šumski — 58, 93, 341, 345
- »Trnovski« — 383
- Udarni Grupe NOP odreda za Liku — 493, 494, 710—712
- »Vojin Zirojević« — 717

ustaški:

- 6-ti — 807
- 24-ti — 807

BRIGADE

italijanske:

- 14. obalske odbrane — 355, 754, 756, 764, 822, 826
- 17. obalska — 822, 837

partizanske:

- 1. hrvatska udarna — 713—715, 719, 722, 740, 747, 848—850, 929, 931, 936
- 1. dalmatinska udarna — 817
- 1. proleterska udarna — 8, 105, 107, 363, 381, 406, 408, 575, 712, 713, 716, 717, 720—722, 814
- 1. slovenačka udarna »Tone Tomšić« — 713, 719
- 2. dalmatinska udarna — 786, 814
- 2. hrvatska udarna — 767, 849, 850, 929, 931, 936, 947
- 2. proleterska udarna — 105, 107, 362, 363, 381, 406, 410, 814
- 2. udarna 6. divizije — vidi 2. hrvatska udarna
- 3. proleterska (sandžačka) udarna — 712, 716, 717, 800
- 4. hrvatska udarna — 727, 741
- 4. krajiška udarna — 814
- 4. proleterska (crnogorska) udarna — 712, 714, 800
- 5. proleterska (crnogorska) udarna — 585, 715—718, 810
- 9. hrvatska — 767, 812, 815, 849, 850, 937—939
- 10. hercegovačka udarna — 800, 810

ustaške:

- Utinjska — 357

BRODOVI

italijanski:

- »Bari« — 213
- »Duks« (»Dux«) — 669
- »Merkur« — 340
- »Nanuča« (Nannuccia) — 187, 189
- »Sofija« — 715
- »Velja« (Veglia) — 689, 774

ČETE

italijanske:

- 1. protivpožarna (6. arm. korpusa) — 82, 822
- 1. samostalna finansijske straže — 823
- 2. crni košulja — 215
- 2. granične straže — 295
- 2. električara — 822
- 2. mehaničara-električara (6. arm. korpusa) — 82
- 2. protivpožarna — 82, 819
- 2. vodosnabdevača — 81, 819
- 5. hemijska — 82, 824
- 6. bacača plamena — 822
- 7. bacača plamena — 822
- 10. električara — 822
- 10. mehaničara — električara — 82
- 10. železničara — 195
- 11. sanitetska — 372
- 14. samostalna karabinijera — 820
- 50. telegrafista — 822
- 72. posadna — 333
- 74. telegrafista — 824
- 80. telegrafista — 824
- 86. telegrafista — 922
- 99. radiotelegrafista — 824
- 111. motociklistička bersaljerska — 939
- 11. motorizovana mitraljeska bersaljerska — 488
- 134. mitraljeska crnih košulja — 83, 827
- 504. posadna mitraljeska — 92
- 647. posadna mitraljeska — 92
- 548. posadna mitraljeska — 92
- 549. posadna mitraljeska — 92

- »Benkovac« karabinijerska — 859
- »Kastav« karabinijerska — 109
- »Kistanje« karabinijerska — 857
- mitraljerska »Zara« — 687
- motorizovana »Zara« — 837
- »Preko« karabinijerska — 858
- skvadriistička »Milano« — 688
- »Split« karabinijerska — 856
- Spoljna karabinijerska »Sibenik« — 857
- »Trogir« karabinijerska — 856
- Unutrašnja karabinijerska »Sibenik« — 857
- »Zadar« karabinijerska — 858

partizanske:

- Banijska proleterska — 424
- Biokovska (1. južnodalmatinska) — 349, 378, 382, 387
- Bračka — 712, 717—719
- Brinjska — 337
- Dživarska — 44
- Horjulška — 345, 398
- Hvarska »Matija Ivanić« — 718
- Kamešnička — 336, 342, 343, 347
- Kaštelanska — 341
- Kaštelansko-trogirska — 716
- Kosinjska — 717
- Kruševička — 120
- Mosorska — 786, 806
- Površka — 44
- Primorska — 711, 715, 785
- Svilajnska — 341—344, 349, 714
- »Sutorina« — 101
- Šumska — 44, 342, 343
- Trogirsko-rogoznička — 720
- »Zagorska« — 411

DIVIZIJE

italijanske:

- 1 brza (»Čelere«) — 77, 84, 355, 549, 741, 743, 754, 760, 828, 851
- 3. brza (»Čelere«) — 777
- »Bergamo« — 44, 77, 85, 87, 139, 343, 498, 534, 711, 768, 770, 781, 803, 804, 814—816, 837, 851
- »Emilija« (»Emilia«) — 135, 137, 619, 732, 831
- »Granatieri di Sardenja« (»Granatieri di Sardegna«) — 114, 115, 138, 341, 344, 348, 349, 444, 446, 595, 631, 635, 752—757, 759, 764—766, 826, 843, 848, 849, 930, 932—934, 936—940

- »Izonco« (»Isonzo«) — 340, 341, 344, 345, 710, 712, 835
- »Kačatori dele Alpi« (»Cacciatori delle Alpi«) — 85, 90, 93, 107, 126, 133, 135, 349, 369, 370, 378, 384, 385, 389, 392—394, 406, 410, 415, 418, 421, 424, 440, 447, 509, 607, 617, 623, 631, 635, 710, 835
- »Lombardija« (»Lombardia«) — 28, 32, 44, 83, 151, 251, 309, 336, 339, 344, 346, 350, 355, 549, 740, 743, 752, 753, 754, 756, 757, 760, 764, 766, 767, 827, 848, 849, 929, 930, 932—934
- »Mačerata« (»Macerata«) — 623, 631, 713, 834
- »Marked« (»Marche«) — 43, 55, 85, 89, 135, 138, 363, 364, 437, 438, 830
- »Mesina« (»Messina«) — 19, 46, 85, 93, 94, 99, 101, 116, 135, 137, 139, 344, 347, 500, 712, 720, 768, 831, 847
- »Murdeč« (»Murge«) — 498, 500, 815, 832
- »Novara« — 503
- »Peruda« (»Perugia«) — 85, 88, 122, 123, 139, 338, 510, 524, 525, 575
- »Pusterija« (»Pusteria«) — 49, 50, 75, 107, 126, 133, 362, 363, 365, 368, 369, 374, 378, 381, 384, 385, 388, 389, 391, 394, 410, 411, 415, 418, 421, 424, 439
- »Ravenna« (»Ravenna«) — 49
- »Re« — 28, 29, 32, 39—42, 45, 83, 163, 233, 338, 339, 346, 347, 355, 487, 492, 493, 629, 747, 752, 754—757, 759, 764—766, 828, 848, 849, 928—930, 934, 936—939
- »Sasari« (»Sassari«) — 51, 77, 85, 87, 138, 339, 345, 710, 711, 770, 781, 803, 804, 810, 812, 814—817, 838, 843, 853, 931
- »Taro« — 524
- »Taurinense« (»Taurinense«) — 85, 91, 107, 126, 133, 135, 139, 344, 363, 365, 369, 374, 377—379, 384, 385, 388, 389, 391, 394, 406, 409, 415, 418, 421, 423, 424, 477
- »Venečija« (»Venezia«) — 49, 408
- »Veneto« — 503
- »Zara« — 499, 532, 782, 783, 810, 811, 839, 851, 854

nemačke:

- 342. pešadijska — 8, 49, 53, 75
- 704. pešadijska — 7
- 714. pešadijska — 800, 801

- 718, pešadijska — 49, 53, 75, 107, 126, 128, 133, 362, 363, 365, 369, 371, 374, 377, 384, 385, 387, 392, 394, 395, 406, 410, 415, 418, 423, 718, 800

ustaško-domobranske:

- 2. pješačka — 492
- 6. pješačka — 587, 593, 788

DIVIZIONI

italijanski:

- 12. artiljerijski — 82, 824
- 16-ti — 81, 819, 830
- 16. konjički »Novara« — 822
- 17-ti — 81, 819, 830
- 17. konjičke pešadije »Saluco« (»Saluzzo«) — 86, 822, 837
- 18. konjički »Vitorio Emanuele« — 822
- 19. konjički »Đenova« — 83, 822
- 20. konjičke pešadije »Aosta« — 837
- 20. konjičke pešadije »Savoja Cav.« (»Savoia Cav.«) — 86, 822, 829
- 20. (T. M.) — 824
- 21. konjičke pešadije »Aosta« — 822
- 24-ti — 81
- 54-ti — 86, 829
- 55-ti — 86, 829
- 56-ti — 86, 829
- 65-ti — 81, 819, 834
- 66-ti — 81, 819, 826
- 67-mi — 81
- 69-ti — 825
- 83-ći — 825
- 103. artiljerijski — 92, 836
- 112-ti — 82, 824, 930
- 120-ti (5.arm. korpusa) — 82, 488, 824, 930
- 127-mi — 86, 829
- 460. artiljerijski — 822, 826
- artiljerijski »Ederle« — 92, 839
- artiljerijski »Fadini« — 92
- artiljerijski »Kjarle« (»Chiarle«) — 92, 301, 839
- Mešoviti »Tadini« — 836

ESKADRILE

italijanske:

- 2. vazduhoplovna — 469
- br. 20 — 173

GRUPE

italijanske:

- 1. konjička — 822, 826
- 1. lakih tenkova »S. Đusto« (»S. Giusto«) — 85, 829
- 1. »Vale« (»Valle«) — 368, 370
- 2. konjička — 822, 837
- 2. lakih tenkova »S. Marko« (»S. Marco«) — 86, 822, 830
- 2. železničara — 823
- 3. armijska artiljerijska — 81, 819, 834
- 3. armijska inžinjerijska (2. armije) — 81, 819
- 5. artiljerijska korpusna — 82, 824
- 5. granične straže — 824, 847
- 6. artiljerijska korpusna — 86, 829, 837
- 7. dopunska alpinska — 86
- 9. artiljerijska granične straže — 833
- 10. artiljerijska armijska — 81, 825, 834
- 11. granične straže — 832
- 17. artiljerijska granične straže — 833
- 20. konjička »Savoja« — 829
- 60. artiljerijska korpusna — 822, 836
- 74. artiljerijska — 833
- alpinska »Beluno« — 373
- avio »Zadar« — 941
- Borbena »Bergamo« — 400, 501
- Borbena »Murde« — 499, 501
- crnih košulja »XXI aprile« — 820, 833
- »Danuci« — 936—939
- karabinijera »Split« — 856
- karabinijera »Šibenik« — 857
- karabinijera »Zadar« — 858, 859, 930
- Vazduhoplovna Mostar — 471—473
- Vazduhoplovna Sušak — 471—473
- Vazduhoplovna Zadar — 471—473

partizanske:

- 2. NOP odreda Slovenije — 710
- 3. NOP odreda Slovenije — 427, 713
- 5. NOP odreda Slovenije — 713, 722
- »Bude Borjan« — 786
- Kordunaških NOP odreda — 340, 344, 349, 350, 492, 718
- NOP odreda za Liku — 39—41, 334, 337, 339, 340, 345—349, 365, 419, 422, 492—494, 710—714, 717, 719
- proleterskih udarnih brigada — 711, 712

nemačke:

- borbena »Bader« — 124, 126—130, 132—134, 369, 384, 385, 416

ustaške:

- »Francetić« — 362, 363, 388, 392

GUVERNATORATI

- Crne Gore — 74, 413, 524
- Dalmacije — 46, 58, 59, 69, 94, 98, 100, 102, 116, 119, 121, 353, 413, 437, 526, 532—534, 549, 711, 750, 751, 774, 854, 855

KOMANDE

četničke:

- Bosansko-hercegovačkih četničkih odreda — 54, 57
- Operativnih jedinica istočne Bosne i Hercegovine — 54
- Vrhovna — 780, 798, 800

italijanske:

- armijske avijacije (2. armije) — 81
- Glavna dobrovoljačke milicije za nacionalnu sigurnost — 30
- jedinica Crne Gore — 74, 392, 437
- karabinjera Dalmacije — 59, 60, 226, 854

- karabinjera Solin — 314
- karabinjera Split — 166, 194
- karabinjera Šibenik — 164, 176, 206, 240, 292, 294, 300
- karabinjera 2. armije — 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 180, 182, 184, 186, 188, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206, 208, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 302, 304
- mornarička Rijeka — 505—507, 797
- pomorskog sektora Šibenik — 217
- sektora Metković — 387
- teritorijalne odbrane Trst — 456, 457, 459
- teritorijalne odbrane Udine — 456, 457, 459
- trupa »Zara« (»Zadar«) — 85, 533, 549
- Vazduhoplovstva Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« — 469, 819
- Više oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija — 12, 368, 391, 394, 406, 409, 413, 415, 417, 421, 423, 437, 439, 440, 443, 447, 456, 457, 464—466, 469, 476, 478, 479, 502, 505, 508, 513, 516, 521, 527, 531, 532, 535, 538, 727, 728, 742, 744, 747, 754, 758, 761—763, 766, 768, 774, 776—778, 787, 789, 790, 794, 796, 797—799, 801—803, 805, 808, 809—811, 817—820, 840, 842, 846, 848, 851, 860, 863, 927, 931, 938, 939, 945, 947, 948
- Vojnog sektora Otočac — 39, 42
- Vojnopomorska Dalmacije — 469, 472, 498, 499, 505, 507, 535, 728, 774, 797, 815
- Vojnopomorska Split — 506, 507
- Vojnopomorska Šibenik — 816
- Vrhovna — 27, 49, 61, 68, 131, 413, 414, 437, 456, 465, 473, 495, 508, 511, 514, 516, 521, 543, 545, 547, 549, 551, 553, 555, 557, 559, 561, 563, 565, 567, 571, 573, 575, 577, 579, 581, 583, 585, 587, 589, 591, 597, 599, 601, 605, 607, 629, 631, 633, 635, 637, 639, 641, 643, 645, 647, 649, 651, 653, 655, 657, 659, 661, 663, 665, 667, 679, 681, 683, 685, 687, 689, 691, 693, 695, 697, 699, 701, 703, 705, 707, 709, 713,

- 727, 742, 744, 745, 747, 761, 762,
803, 805, 808, 809, 811, 816, 840,
933
- Železničke milicije Sušak — 168
- NDH:**
- Glavni stožer domobranstva —
513, 514, 515, 527, 776, 799, 801, 804
— 806
 - Glavni ustaški stan — 13, 17, 479,
480, 763, 947
 - Vrhovno oružničko zapovjedništvo — 337
- nemačke:**
- Jugoistok — 49, 104, 131, 134, 367
 - Vrhovna oružanih snaga (OKW)
— 104, 106, 131, 367, 482, 727
- KOMITETI**
- NOVJ:**
- Centralni komitet KP Hrvatske
— 336
 - Centralni komitet KP Jugoslavije
— 22
 - Centralni komitet KP Slovenije
— 342, 722
 - Okružni komitet KPJ za Srem —
715
 - Pokrajinski komitet KPH za Dalmaciju — 336
- KORPUSI**
- italijanski (armijski):*
- 5-ti — 28, 82, 96, 97, 140, 142, 144,
146, 148, 150, 152, 154, 158, 160,
162, 164, 168, 170, 172, 174, 176,
178, 180, 182, 184, 188, 190, 192,
194, 196, 198, 202, 204, 206, 208,
210, 212, 214, 218, 220, 222, 226,
228, 230, 232, 234, 238, 240, 242,
244, 248, 250, 256, 258, 260, 262,
264, 266, 270, 272, 274, 276, 278,
280, 282, 284, 288, 292, 296, 300,
304, 308, 310, 312, 314, 318, 322,
324, 326, 332, 334, 339, 355, 374,
378, 379, 382, 389, 392, 395, 410,
416, 419, 422, 441, 456, 469, 471,
 - 474, 477, 479, 542, 546, 548, 552,
554, 558, 562, 566, 570, 574, 576,
580, 584, 586, 588, 592, 596, 598,
602, 604, 606, 610, 614, 616, 618,
620, 624, 626, 628, 632, 636, 638,
640, 644, 648, 652, 656, 662, 666,
672, 674, 678, 680, 682, 684, 688,
692, 694, 700, 702, 704, 706, 728,
730, 737, 740, 743, 752, 754, 758,
759, 764, 766, 776, 789, 794, 800,
801, 819—824, 842, 843, 846—849,
927, 930, 931, 945
 - 6-ti — 12, 49—50, 54, 56, 57, 77,
79, 85, 96, 97, 99, 135—137, 142,
144, 146, 150, 152, 154, 156, 158,
160, 164, 166, 168, 170, 172, 174,
178, 180, 182, 184, 186, 188, 190,
192, 194, 198, 204, 206, 208, 210,
212, 214, 216, 218, 220, 224, 228,
230, 234, 238, 242, 246, 248, 252,
256, 258, 260, 262, 264, 266, 270,
272, 274, 280, 282, 284, 288, 292,
298, 302, 306, 310, 314, 320, 324,
328, 334, 366, 369, 375, 378, 379,
382—384, 390, 392, 393, 395, 396,
407, 411, 416, 417, 420, 422—425,
440, 469—471, 477, 479, 498, 528,
531, 535, 542, 546, 548, 552, 556,
558, 564, 566, 572, 574, 578, 580,
584, 586, 590, 592, 596, 598, 602,
604, 608, 612, 616, 618, 622, 624,
626, 628, 634, 636, 640, 642, 644,
650, 652, 658, 664, 668, 672, 676,
678, 682, 684, 686, 688, 690, 692,
696, 700, 702, 706, 708, 728, 732,
737, 744, 763, 774, 776, 778—781,
783, 787—789, 790, 794, 796—803,
806—811, 813, 815—817, 819—823,
829, 842, 843, 846, 847
 - 11-ti — 30, 114, 144, 148, 150, 152,
154, 156, 160, 162, 164, 166, 168,
176, 178, 180, 182, 186, 188, 192,
194, 196, 198, 200—204, 206, 210,
214, 218, 220, 224, 226, 234, 236,
240, 250, 252, 258, 260, 272, 274,
280, 286, 288, 290, 292, 296, 298,
306, 310, 316, 320, 324, 328, 334,
348, 397, 425, 433, 443, 447, 471,
477, 502, 542, 546, 548, 552, 556, 560,
564, 566, 572, 576, 578, 580, 584,
586, 590, 594, 596, 600, 602, 606,
608, 612, 614, 616, 618, 622, 624,
626, 630, 634, 636, 640, 642, 646,
648, 654, 660, 664, 670, 672, 676, 680,
684, 686, 688, 690, 692, 696, 700,
702, 706, 708, 713, 715—717, 719—

- 723, 728, 730, 737, 740, 741, 743, 752, 754, 758, 760, 765, 766, 789, 797, 819—823, 832, 842, 843, 846, 847, 849
- 14-ti — 53, 524
- 18-ti — 85, 96, 97, 122, 214, 216, 218, 220, 224, 226, 228, 230, 234, 242, 244, 248, 252, 254, 258, 260, 264, 266, 268, 272, 274, 276, 278, 282, 286, 290, 292, 296, 298, 302, 306, 310, 316, 320, 324, 326, 330, 334, 377, 382, 390, 392, 396, 411, 419, 420, 469, 470, 471, 477, 479, 498, 501, 508, 510, 531, 533, 534, 535, 544, 548, 550, 554, 558, 562, 566, 570, 572, 576, 578, 582, 586, 588, 590, 594, 598, 600, 604—606, 610, 614, 616, 618, 620, 622, 624, 626, 630, 634, 636, 640, 642, 646, 652, 656, 660, 666, 670, 674, 676, 680, 682, 684, 686, 690, 694, 698, 700, 704, 706, 708, 728, 731, 732, 737, 750, 751, 754, 758, 759, 766—768, 776—784, 785, 787—790, 794, 796, 797, 799, 801—810, 812—818, 820—823, 824—844, 846, 847, 851, 854, 931, 933, 939, 946
- 23-ći — 295, 503, 595, 713

NDH:

- 2-gi — 53, 75, 417
- 3-ći, — 53, 75, 417

KVESTURE

italijanske:

- Ljubljana — 26
- Kotor — 19, 46, 58, 69, 94, 100, 118, 353
- Rijeka — 109, 162

LEGIJE

crnih košulja (italijanske):

- 2-ga — 85, 820, 833
- 49-ta — 90, 424, 830
- 71-a — 834
- 73-ća — 87, 839
- 75-ta — 84, 488, 581, 679, 828
- 86-ta — 49
- 89-ta — 88, 838, 851

- 98-ma — 836
- 105-ta — 91, 569, 835
- 118-ta — 831
- 127-ma — 559
- 137-ma — 83, 543, 553, 615, 827
- 195-ta — 834
- »Superga« — 281

NDH:

- Crna legija — 107

MILICIJA

fašistička:

- MVAC (Antikomunistička dobrovoljačka milicija) — 599, 615, 619, 633, 643, 645, 651, 673, 679, 687, 691, 693, 695, 697, 701, 703, 705, 707, 709, 721, 733, 739, 745, 755, 769, 772, 779, 781, 785, 787, 788, 795, 797—799, 803, 807, 808, 810, 812, 813, 816—818, 843—845, 862, 880, 881, 899, 906, 911, 928
- MVSN (Dobrovoljačka milicija nacionalne sigurnosti) — 721, 754

MINISTARSTVA

NDH:

- Ministarstvo unutrašnjih poslova NDH — 719, 774
- Ministarstvo vanjskih poslova NDH — 466, 790

italijanska:

- finansija — 516
- inostranih poslova — 65, 413, 414, 437, 463, 473, 474, 480, 516
- rata — 413, 480, 853
- unutrašnjih poslova — 46, 71, 102, 119, 413, 460, 467, 480, 526

MISIJE

- Atertonova misija — 380
- Italijanska vojna misija u Hrvatskoj — 104, 480, 513, 515, 530, 536, 610, 797, 802, 804, 809, 842
- Vojna misija Nemačke u NDH — 62

ODELJENJA

- za vezu Vojne delegacije transporta 602 — 258

ODREDI

četnički:

- »Petar Kočić« — 383

partizanski:

- 1. Grupe NOP odreda za Liku — 344
- 1. kordunaški — 341, 342, 357, 419, 716, 718, 740, 747, 929
- 1. krajiški — 339, 345, 347, 348, 382, 390, 424
- 1. lički »Velebit« — 336, 338, 340— 342, 375, 419, 422, 711, 713, 716, 718, 723
- 1. primorsko-goranski — 492, 714 — 716, 719, 721, 848, 935
- 2. kordunaški — 337, 340, 342, 349, 357, 710, 712, 716, 719, 722, 740, 747, 929
- 2. krajiški — 8, 424
- 2. lički — 711, 722
- 2-gi 5. operativne zone Hrvatske — 711
- 2. primorsko-goranski — 711, 716, 718, 720
- 3. krajiški — 44, 341, 344, 347, 348, 712, 800
- 3. lički — 712, 713, 716, 722, 947
- 4. lički — 849, 850, 929, 933
- 5. krajiški — 345, 348, 382, 390, 492, 710, 712, 717, 718
- 6. krajiški — 786
- Banijski — 341, 342, 492
- Birčanski — 8, 105
- Dalmatinski — 343
- Dolomitski — 712
- Drinski dobrovoljački — 105, 362
- Fočanski — 389, 393, 406
- Fruškogorski — 715
- Hercegovački — 337—341, 714— 718
- Jablanički — 350
- Jajhorski dobrovoljački — 105
- Južnohercegovački — 350, 363, 375, 378, 392, 411, 422
- Kalinovički — 8, 105, 107, 336, 347, 389, 393, 440 715, 717
- Kninski — 348

- Kombinovani NOP odred GŠ NOP odreda za Hrvatsku — 419
- Kordunaški — 30, 336, 337, 340
- Lovćenski — 121, 349
- Majevički — 8
- Mosorski — 347
- Nikšički — 19, 46, 93, 98, 101, 119, 337—340, 344, 347, 350, 714
- Notranjski — 398, 427, 441, 461
- Ozrenški — 8, 105
- Podunavski — 715
- Pohorski 2. grupe NOP odreda Slovenije — 710
- Posavski — 715
- Primorsko-goranski — 45, 336— 341, 343—349, 395, 407, 492
- Rogatički dobrovoljački — 105
- Romanijski — 8, 105, 107, 362, 406, 439
- Severnodalmatinski — 712, 713, 716
- Severnohercegovački — 393, 418
- Sinjski — 337, 338
- Solinski — 338, 340
- Splitski — 338
- Srebrenički dobrovoljački — 105
- Srednjodalmatinski — 712, 717, 722
- Vlasenički dobrovoljački — 105
- Zapadnodolenjski — 714
- Zenički — 377
- »Zvijezda« — 8, 105
- Žumberačko-pokupski — 717, 718

OPERACIJE

neprijateljske:

- »Albija« — 470, 535, 707, 720, 721, 723
- »Alfa« — 742, 778, 779, 781, 796— 799
- »Aurea« — 498, 499
- »Beta« — 742, 778, 780, 787, 788, 804, 806, 809, 813, 813, 817
- »Biokovo« — 498
- »Dinara« — 742, 761—763, 776, 778, 796, 803, 811
- »Foča« — 107, 368, 384, 385
- »Slovenija« — 470
- »Trio« (I, II) — 107, 124, 126, 127, 129, 132, 362, 365, 374, 377, 384, 387, 389, 391, 394, 406, 409, 415, 417, 439, 470, 478
- »Velebit« — 595, 601, 605, 615, 617
- Vlaseničko-srebrenička — 107

ORGANIZACIJE

- Fašistička omladinska organizacija (Gioventu Italiana del Littorio) — 23, 339
- Komunistička partija Jugoslavije (KPJ) — 431, 495
- Nacionalna fašistička stranka — 461
- »Orjuna« — 52
- Osvobodilna fronta — 23—25, 30, 287, 398, 426, 722
- Slovenska ljudska stranka (SLS) — 24
- Varnostna in obveščevalna služba (VOS) — 23—25, 337, 340—342

POSLANSTVA

italijanska:

- Kraljevine Italije u Zagrebu — 204
- nemačko, u Rimu — 520
- Nezavisne Države Hrvatske u Rimu — 463, 517

POVERENIŠTVA

- Opšte administrativno povereništvo NDH kod italijanske 2. armije — 65, 66

PREFEKTURE

italijanske:

- Kotor — 69, 93, 99, 121
- Rijeka — 99, 718
- Split — 99
- Zadar — 99, 841

PUKOVI

četnički:

- »Petar Mrkonjić« — 713
- »Vožd Karadorđe« — 812

dobrovoljački:

- 5. domobranci — 718
- 7. pešadijski — 712

italijanski:

- 1. alpinski artiljerijski divizije »Taurinenze« — 91
- 1. artiljerijski divizije »Kačatori dele Alpi« — 90, 835
- 1. grenadirski divizije »Granatieri di Sardenja« — 115, 195, 341, 348, 349, 581, 826, 833
- 1. pešadijski divizije »Re« — 40—42, 83, 267, 269, 277, 334, 488, 492, 679, 827, 930
- 1. »Nica Kavalerija« (Nizza Cavalleria) — 82
- 2. artiljerijski divizije »Mesina« — 46, 47, 229, 344, 831
- 2. grenadirski divizije »Granatieri di Sardenja« — 197, 348, 349, 400, 401, 583, 826
- 2. pešadijski divizije »Re« — 84, 223, 267, 338, 339, 486, 590, 828, 847, 929, 931, 946
- 3. alpinski divizije »Taurinenze« — 91, 395, 410, 563, 567, 571
- 3. artiljerijski armijski — 830
- 4. alpinski divizije »Taurinenze« — 91, 344, 353, 409
- 4. artiljerijski divizije »Bergamo« — 88, 837
- 4. bersaljerski — 86, 499, 508, 509, 816, 820, 829, 836
- 4. oklopne pešadije — 822, 830
- 6. artiljerijski divizije »Izonco« — 145, 336, 561, 836
- 7. alpinski divizije »Pusterija« — 368, 371, 373
- 11. alpinski divizije »Pusterija« — 368, 370—372, 439
- 11-ti bersaljerski — 84, 488, 755, 829, 848, 930—933, 938
- 12. konjički »Saluco« (»Saluzzo«) — 84, 828
- 13. artiljerijski divizije »Granatieri di Sardenja« — 149, 189, 289, 827
- 14. konjički »Alesandria« (»Alessandria«) — 84, 828
- 23. artiljerijski divizije »Re« — 84, 828
- 23. pešadijski divizije »Izonco« — 237, 583, 835
- 24. pešadijski divizije »Izonco« — 281, 543, 551, 553, 561, 573, 591, 627, 835
- 25. pešadijski divizije »Bergamo« — 87, 837, 852, 933, 937

- 26. pešadijski divizije »Bergamo« — 88, 555, 559, 563, 575, 667, 671, 675, 677, 683, 691, 695, 699, 701, 703, 711, 838, 852
 - 31. oklopne pešadije — 86, 822, 837, 847
 - 32. artiljerijski divizije »Marke« — 89, 830
 - 34. artiljerijski divizije »Sasari« — 87, 838
 - 51. pešadijski divizije »Kačatori dele Alpi« — 90, 143, 563, 569, 583, 835
 - 52. pešadijski divizije »Kačatori dele Alpi« — 90, 349, 545, 569, 583, 585, 835
 - 55. pešadijski divizije »Marke« — 89, 830
 - 56. pešadijski divizije »Marke« — 89, 830
 - 57. artiljerijski divizije »Lombardija« — 83, 599, 827, 935
 - 73. pešadijski divizije »Lombardija« — 83, 239, 319, 493, 575, 827, 930, 936
 - 74. pešadijski divizije »Lombardija« — 83, 297, 653, 766, 827, 935
 - 93. pešadijski divizije »Mesina« — 69, 353, 831
 - 94. pešadijski divizije »Mesina« — 69, 70, 354, 665, 831
 - 119. pešadijski divizije »Emilija« — 831
 - 120. pešadijski divizije »Emilija« — 831
 - 121. pešadijski divizije »Mačerata« — 557, 559, 834, 846
 - 122. pešadijski divizije »Mačerata« — 591, 595, 834
 - 129. pešadijski divizije »Peruda« — 88, 338, 525
 - 130. pešadijski divizije »Peruda« — 88, 122, 123, 525
 - 151. artiljerijski divizije »Peruda« — 89, 525
 - 151. pešadijski divizije »Sasari« — 87, 468, 525, 555, 699, 838, 853, 933
 - 152. pešadijski divizije »Sasari« — 87, 709, 838, 946
 - 153. artiljerijski divizije »Mačerata« — 834
 - 154. artiljerijski divizije »Murde« — 832
 - 154. T.M. — 821, 825
 - 155. artiljerijski divizije »Emilija« — 831
 - 155. T.M. — 821, 825
 - 156. T.M. — 821, 836
 - 157. T.M. — 821, 836
 - 158. artiljerijski divizije »Zara« — 839
 - 158. obalski — 822, 826
 - 159. obalski — 822, 837
 - 222. T.M. — 825
 - 223. T.M. — 825
 - 256-ti — 813
 - 259. pešadijski divizije »Murde« — 832
 - 260. pešadijski divizije »Murde« — 832
 - 291. pešadijski divizije »Zara« — 839
 - 292. pešadijski divizije »Zara« — 839
 - 311. pešadijski — 820, 825, 847
 - 383. pešadijski pešadijske divizije »Venecija« — 49
 - kombinovani »Sasari« — 755
 - konjički »Denova Kavalerija« — 84, 488, 492, 747
 - konjički »Piemonte Reale Kavalerija« — 83
 - konjički »Saluco« — 851
- nemački:*
- 738. pešadijski 718. divizije — 392, 718
 - 750. pešadijski 718. divizije — 392
- PUKOVNIJE**
- NDH:*
- 1. oružnička — 336, 337
- SEKTORI**
- italijanski:*
- 21. zaštitni granične straže — 215, 833
 - 22. zaštitni granične straže — 833
 - 23. zaštitni granične straže — 833
 - 25. zaštitni granične straže — 581, 824, 847
 - 26. zaštitni granične straže — 824, 846, 847
 - 27. zaštitni granične straže — 299, 825

partizanski:

- Kalinovički — 378
- sektor Trebinje — Dubrovnik Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu — 93

SUDOVI

italijanski:

- Preki u Brinju — 287
- Specijalni Dalmacije — 707, 854
- Vojni ratni 2. armije — 109, 151, 167, 233

ŠTABOVI

italijanski:

- Generalštab kopnene vojske — 12, 22, 23, 26, 27, 43, 49, 61, 67, 68, 76, 77, 85, 96, 104, 108, 138, 143, 456, 459, 474, 476, 495, 798, 863
- Glavni generalštab — 27, 38, 141, 145, 147, 149, 151, 153, 155, 157, 159, 163, 165, 167, 169, 171, 173, 177, 181, 183, 185, 187, 189, 191, 193, 195, 197, 199—201, 203, 205, 207, 209, 211, 213, 215, 217, 219, 221, 223, 225, 227, 229, 231, 233, 235, 237, 239, 241, 243, 245, 247, 249, 251, 253, 255, 257, 259, 261, 263, 265, 267, 269, 271, 273, 275, 277, 279, 281, 283, 285, 287, 289, 291, 293, 297, 299, 301, 303, 305, 307, 309, 311, 313, 315, 317, 319, 321, 323, 325, 329, 335, 511, 533

NDH:

- Generalštab hrvatske vojske — 64, 105, 132, 538, 539

nemački:

- »Jugoistok« — 367

partizanski:

- Glavni štab NOP odreda za Crnu Goru i Boku — 121, 349
- Glavni štab NOPO i DV za BiH — 345, 366

- Glavni štab NOP odreda Hrvatske — 39, 41, 335—337, 344, 346, 419, 492, 493, 715, 719, 720, 850
- Glavni štab NOP odreda za Sloveniju — 426, 427, 713, 722
- Operativni NOP odreda za Bosansku krajину — 105, 345, 347
- Operativni NOP odreda za Hercegovinu — 93, 341—343, 345, 346, 349, 366, 392, 393, 420
- Operativni štab NOP i DO za Hercegovinu i južnu Dalmaciju — 381, 416, 422
- Privremeni operativni NOP odreda za Hercegovinu — 341
- Štab Dalmatinsko-dinarskih NOP odreda — 349
- Štab Grupe NOP odreda za Liku — 41, 335, 336, 340, 341
- Štab NOP odreda za Srem — 715
- Vrhovni štab NOV i POJ — 8, 105, 107, 346, 349, 363, 389, 406, 410, 420, 422, 492, 715, 717, 718, 810, 814

ZONE

italijanske:

- 1. zona — 65, 66
- 2. (demilitarizovana) zona — 61, 62, 65, 66, 466, 477, 513
- 3. zona — 61, 64, 65, 77, 477
- Zona V grupacije granične straže — 610, 741, 743, 754, 760

NOVJ:

- Operativna NOP odreda Hrvatske — 492, 493, 719, 848, 849
- 4. operativna NOP odreda Hrvatske — 712, 721, 812
- 5. operativna NOP odreda Hrvatske — 374, 382, 492, 711, 720, 752, 848, 850

VOJNE DELEGACIJE

- Vojna delegacija transporta 602 — 288
- Vojna delegacija transporta 611 — 256, 276, 284, 288, 296, 310, 312, 314, 322

OSTALI POJMOVI

- Sile Osovine — 14, 18, 24, 36, 37, 54, 59, 106, 163, 227, 518, 794

S A D R Ž A J

Dokumenti jedinica, komandi i ustanova Kraljevine Italije 1942.

	Strana
Izveštaj Komande 2. armije od 2. januara 1942. Generalštabu kopnene vojske o vojno-političkoj situaciji u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini — — — — —	7
Izveštaj Komande 2. armije od 3. januara 1942. Generalštabu kopnene vojske o pregovorima između četničkog predstavnika Dobrosava Jevdevića i izaslanika vlade NDH logornika Poljaka — — — — —	12
Desetodnevni izveštaj Kvesture Kotor od 4. januara 1942. prefektu Kotora o vojno-političkoj situaciji u provinciji Kotor — —	19
Izveštaj Komande 2. armije od 7. januara 1942. Generalštabu kopnene vojske o vojno-političkoj situaciji u Sloveniji — —	22
Izveštaj načelnika Generalštaba kopnene vojske od 10. januara 1942. načelniku Glavnog generalštaba o inspekciji trupa u Sloveniji i Hrvatskoj — — — — —	27
Izveštaj Komande sektora Otočac od 12. januara 1942. Komandi divizije »Re« o borbama protiv partizanskih jedinica koje su blokirale Titovu Korenicu — — — — —	39
Izveštaj Komande 2. armije od 13. januara 1942. Generalštabu kopnene vojske o smeštaju i operativnoj delatnosti podređenih jedinica u drugoj polovini 1941. godine — — — — —	43
Depeša Kvesture Kotor od 13. januara 1942. Guvernatoratu Dalmacije o partizanskim akcijama na području Herceg-Novog i represivnoj akciji italijanske artiljerije na naseljena mesta Svrčuge, Bijelići i Lepetić — — — — —	46
Dopis guvernera Crne Gore Pircija Birolja od 14. januara 1942. komandantu 2. armije generalu Ambrožiju o sadejstvu italijanskih jedinica u nemačkim operacijama u istočnoj Bosni	48
Izveštaj Komande 6. armijskog korpusa od 17. januara 1942. Komandi 2. armije o kontaktima s rukovodiocima četničkih formacija — — — — —	51
Depeša Kvesture Kotor od 17. januara 1942. Guvernatoratu Dalmacije o napadu partizana na Mrcine i na auto-kolonu koja se kretala putem Trebinje — Bileća — — — — —	58
Izveštaj Komande karabinijera Dalmacije od 19. januara 1942. Guvernatoratu Dalmacije o vojno-političkoj situaciji i aktivnosti partizana u provinciji Kotor — — — — —	59

	Strana
Izveštaj Generalštaba kopnene vojske od 24. januara 1942. Vrhovnoj komandi o situaciji u NDH i o pronemačkoj orientaciji rukovodstva NDH — — — — —	61
Izveštaj Prefekture Kotor od 24. januara 1942. guverneru Dalmacije o napadu partizana na kombinovanu kolonu vojnika i kabinijera kod Perovića — — — — —	69
Izveštaj prefekta Rijeke od 24. januara 1942. podsekretaru Ministarstva unutrašnjih poslova o političkoj situaciji u Rijeci i Sušaku — — — — —	71
Depeša Komande jedinica Crne Gore od 26. januara 1942. Komandi 2. armije o sadejstvu alpinskog bataljona »Val Fela« u operacijama nemačkih trupa za uništenje partizanskih snaga u istočnoj Bosni — — — — —	74
Izveštaj komandanta 2. armije od 30. januara 1942. Generalštabu kopnene vojske o vojno-političkoj situaciji u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini — — — — —	76
Dislokacija potčinjenih komandi i jedinica 2. armije 10. februara 1942. godine — — — — —	81
Izveštaj Prefekture Kotor od 10. februara 1942. guverneru Dalmacije o gubicima italijanskih jedinica prilikom napada partizana na voz kod ž. st. Glavske — — — — —	93
Depeša Kvesture Kotor od 14. februara 1942. Guvernoratu Dalmacije o napadu partizana na posadu u Gornjem Orahovcu i o preduzetim protivmerama — — — — —	94
Dopis komandanta 2. armije od 15. februara 1942. komandantima 5, 6. i 18. armijskog korpusa o direktivi Generalštaba kopnene vojske u pogledu odnosa s vlastima NDH i četnicima	96
Izveštaj Prefekture Kotor od 15. februara 1942. guverneru Dalmacije o vojno-političkoj situaciji na području Boke — — —	98
Izveštaj Kvesture Kotor od 15. februara 1942. Guvernoratu Dalmacije o akcijama partizana na području Boke — — —	100
Izveštaj Guvernorata Dalmacije od 16. februara 1942. Ministarstvu unutrašnjih poslova o partizanskom napadu na fabriku konzervi u Bijeloj (u Boki Kotorskoj) — — — — —	102
Zapisnik s konferencije vojnih predstavnika Italije, Nemačke i NDH održane 3. marta 1942. u Opatiji radi utvrđivanja saradnje u operacijama protiv snaga NOP i DV Jugoslavije	104
Dopis Kvesture Rijeka od 7. marta 1942. potčinjenim ustanovama i komandama o potrebi sprovođenja vanrednih policijskih mera povodom sudenja sto dvadesetorici komunista i pripadnika NOP-a — — — — —	109
Pregled delatnosti jedinica vazduhoplovstva pod komandom generala Pičinija od 5. februara do 18. marta 1942. na teritoriji 2. armije — — — — —	112
Izveštaj Komande divizije »Granatieri di Sardenja« od 22. marta 1942. Komandi 11. armijskog korpusa o čišćenju zone Mokrec	114
Prepis izveštaja Komande divizije »Mesina« prefektu Kotora dostavljen 23. marta 1942. Guvernoratu Dalmacije o operacijama italijanskih jedinica protiv Orjenskog NOP bataljona u Boki — — — — —	116

	Strana
Izveštaj Guvernatorata Dalmacije od 25. marta 1942. Ministarstvu unutrašnjih poslova o napadu italijanskih jedinica na položaje Orjenskog NOP bataljona u Boki — — — — —	119
Izveštaj Prefekture Kotor od 26. marta 1942. guverneru Dalmacije o prođoru italijanskih i četničkih snaga u selo Pobori kod Budve — — — — —	121
Dopis Komande pešadijske divizije »Peruđa« od 27. marta 1942. potčinjenim jedinicama o uputstvima Komande 18. armijskog korpusa u vezi s nadležnošću i načinom izvršavanja represalija nad ustanicima i stanovništvom — — — — —	122
Direktive komandanta italijanske 2. armije od 30. marta 1942. komandantu »Borbene grupe Bader« za izvođenje zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« protiv NOP i DV Jugoslavije u istočnoj Bosni — — — — —	124
Obaveštenje Komande 6. armijskog korpusa od 30. marta 1942. potčinjenim jedinicama o formiranju koncentracionih logora u Boki (u tvrdavi Mamula i Prevlaci) — — — — —	135
Izvod iz izveštaja Komande 2. armije od 31. marta 1942. Generalstabu kopnene vojske o operativnoj delatnosti podređenih jedinica u prvoj polovini marta — — — — —	138
Izvod iz izveštaja jedinica i ustanova potčinjenih Komandi 2. armije o značajnim događajima u tromesečju januar — mart 1942. godine — — — — —	140
Izveštaj Kvesture Kotor od 6. aprila 1942. Guvernatoratu Dalmacije o napadu italijanskih jedinica na partizanske položaje na Ublima kod Herceg-Novog — — — — —	353
Mesečni izveštaj Komande 5. armijskog korpusa od 26. aprila 1942. Komandi 2. armije o političkoj i privrednoj situaciji na teritoriji korpusa — — — — —	355
Bilten Komande 2. armije od 3. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« protiv NOP i DV Jugoslavije u istočnoj Bosni i o situaciji u Hercegovini	362
Bilten Komande 2. armije od 4. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u istočnoj Bosni i o borbama protiv partizanskih jedinica u Lici i Hercegovini	365
Zapovest Komande alpinske divizije »Pusterija« od 4. maja 1942. potčinjenim jedinicama za akciju »Foča« — — — — —	368
Bilten Komande 2. armije od 5. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u istočnoj Bosni i o partizanskim akcijama na teritoriji Hrvatskog primorja, Like i Hercegovine — — — — —	374
Bilten Komande 2. armije od 6. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u istočnoj Bosni i o borbama protiv partizanskih jedinica u Hercegovini — — — — —	377
Bilten Komande 2. armije od 7. maja 1942. o borbama protiv partizanskih jedinica u Bosni i Hercegovini i u Gorskem kotaru	381
Dopunska naredenja komandanta 2. armije generala Roate od 7. maja 1942. »Borbenoj grupi Bader« i italijanskom 6. armijskom korpusu za izvođenje operacije »Foča« — — — — —	384
Depeša Komande pristaništa Metković od 7. maja 1942. Komandi 2. armije o potapanju dva bagera na ušću Neretve — — —	386

	Strana
Bilten Komande 2. armije od 8. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u istočnoj Bosni i o borbama protiv partizanskih jedinica u Hercegovini i Gorskem kotaru — — — — —	388
Bilten Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 9. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u istočnoj Bosni i o borbama protiv partizanskih jedinica u Hercegovini — — — — —	391
Bilten Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 10. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u istočnoj Bosni i o borbama protiv partizanskih jedinica u Gorskem kotaru i Hercegovini — — — — —	394
Obaveštajni bilten Komande 11. armijskog korpusa od 11. maja 1942. o situaciji i partizanskim akcijama u Ljubljanskoj pokrajini — — — — —	397
Bilten Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 12. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u istočnoj Bosni i o borbama protiv partizanskih jedinica na području Hercegovine, Crne Gore i Hrvatske — — — — —	406
Bilten Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 13. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u istočnoj Bosni i o borbama protiv partizanskih jedinica u Hercegovini — — — — —	409
Obaveštenje Vrhovne komande od 14. maja 1942. komandantu karabinijera da je generalu Đuzepu Pijeku poverena koordinacija obaveštajne delatnosti u cilju suzbijanja aktivnosti komunista na Balkanu — — — — —	413
Bilten Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 14. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u istočnoj Bosni i o borbama protiv partizanskih jedinica u Hercegovini — — — — —	415
Bilten Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 15. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u jugoistočnoj Bosni i o partizanskim akcijama u Hrvatskoj — — — — —	418
Bilten Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 17. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u istočnoj Bosni i o borbama protiv partizanskih jedinica na području Hercegovine, Bosanske krajine, Like i Gorskog kotara — — — — —	421
Bilten Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 18. maja 1942. o toku zajedničkih italijansko-nemačkih i ustaških operacija »Trio« u istočnoj Bosni i o borbama protiv partizanskih jedinica u Hercegovini — — — — —	423
Obaveštajni bilten Komande 11. armijskog korpusa od 18. maja 1942. o vojno-političkoj situaciji i partizanskim akcijama u Ljubljanskoj pokrajini — — — — —	425
Obaveštenje Komande karabinijera Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 20. maja 1942. Komandi divizije »Marke« o zadacima i nadležnosti generala Pijeka koji treba da koordinira obaveštajnu delatnost na suzbijanju komunističke aktivnosti na Balkanu — — — — —	437

	Strana
Bilten Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 21. maja 1942. o toku italijansko-nemačke i ustaške ofanzive »Trio« u istočnoj Bosni — — — — — — — —	439
Izveštaj Komande granične straže 5. armijskog korpusa od 22. maja 1942. o partizanskoj aktivnosti u rejonu Ilirske Bistrice — — — — — — — —	441
Izveštaj Komande karabinijera 11. armijskog korpusa od 23. maja 1942. Komandi karabinijera Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« o vojno-političkoj situaciji u Ljubljanskoj pokrajini — — — — — — — —	443
Izveštaj Komande 11. armijskog korpusa od 27. maja 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« o čišćenjima i represalijama na teritoriji korpusa od 15. septembra 1941. do 20. maja 1942. godine — — — — — — — —	447
Uputstvo Generalštaba kopnene vojske od 29. maja 1942. komandama teritorijalne odbrane Udine i Trst o merama koje treba preduzeti u cilju suzbijanja delatnosti partizana u provincijama Udine, Gorica, Trst i Rijeka — — — — — — — —	456
Telegram prefekta Rijeke od 30. maja 1942. Ministarstvu unutrašnjih poslova o streljanju, interniranju i paljenju kuća porodica partizana — — — — — — — —	460
Izveštaj federalnog sekretara Nacionalne fašističke stranke u Rijeci od 31. maja 1942. o partizanskim akcijama u rejonu Šapjane — Ilirska Bistrica — Matulje — — — —	461
Nota Ministarstva inostranih poslova Italije od 1. juna 1942. Poslanstvu NDH u Rimu povodom traženja vlade NDH da se izmeni sporazum o odnosima između italijanskih i ustaških vlasti na području Druge zone — — — — — — — —	463
Depeša prefekta Rijeke od 4. juna 1942. Ministarstvu unutrašnjih poslova o paljenju sedam sela u Slovenskom primaru i o streljanju i interniranju stanovništva osumnjičenog za saradnju s partizanima — — — — — — — —	467
Obaveštenje Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 7. juna 1942. komandama potčinjenih armijskih korpusa o organizaciji i grupisanju vazduhoplovnih snaga na raspolaganju toj komandi — — — — — — — —	469
Dopis Vrhovne komande oružanih snaga od 8. juna 1942. Ministarstvu inostranih poslova o kontaktima italijanskog vojnog izašlanika u Beogradu sa generalom Milanom Nedićem — —	473
Uputstvo Komande granične straže 5. armijskog korpusa od 10. juna 1942. o zadacima potčinjenih jedinica i nastavnih bataljona dodeljenih kao pojačanje za borbu protiv partizana — —	474
Izvod iz izveštaja Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 28. juna 1942. Generalštabu kopnene vojske o operativnoj delatnosti podređenih jedinica u toku maja — —	476
Dopis Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 6. jula 1942. komandama 5., 6. i 18. armijskog korpusa u vezi s pružanjem pomoći u četničko-ustaškim pregovorima — —	479
Pregled operativne delatnosti pešadijske divizije »RE« u periodu od 20. maja do 30. juna 1942. godine — — — — — — — —	486

	Strana
Izveštaj Glavnog inspektorata policije za ratne službe od 14. jula 1942. vojnoobaveštajnoj službi Vrhovne komande o otkrivanju organizacije KP Jugoslavije u Istri — — — — —	495
Zapovest Komande 18. armijskog korpusa od 15. jula 1942. potčinjenim jedinicama za operaciju na području Biokova — —	498
Naređenje komandanta Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 20. jula 1942. komandantu 11. armijskog korpusa da sve potčinjene upozori na neophodnost najenergičnijih represalija u akcijama protiv partizana i njihovih pomača — — — — —	502
Uputstvo Komande 23. armijskog korpusa od 20. jula 1942. potčinjenim komandama o merama za suzbijanje ustaničke delatnosti duž stare italijansko-jugoslovenske granice — —	503
Naređenje Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 22. jula 1942. o teritorijalnoj nadležnosti Vojnopomorske komande Dalmacija i Mornaričke komande Rijeka — —	505
Izveštaj komandanta Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 23. jula 1942. Vrhovnoj komandi o operacijama, vojno-političkoj situaciji u Dalmaciji i o potrebi da se nadležnost za obezbeđenje javnog poretku na toj teritoriji poveri vojnim vlastima — — — — —	508
Dopis Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 24. jula 1942. šefu italijanske vojne misije u Zagrebu da kod Glavnog stožera domobranstva urgira da ustaško-domobranske jedinice, u skladu sa zagrebačkim sporazumom, preuzmu uporišta i zaštitu pruga u 2. zoni — — — — —	513
Dopis Ministarstva inostranih poslova od 24. jula 1942. Vrhovnoj komandi o nemačkoj ekonomskoj eksploraciji NDH — —	516
Izveštaj Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 28. jula 1942. Vrhovnoj komandi o situaciji na anektiranim teritorijama i o potrebi da se obezbeđenje javnog reda na njima poveri vojnim vlastima — — — — —	521
Dnevni operativni izveštaj Komande pešadijske divizije »Taro« od 30. jula 1942. Guvernatoratu Crne Gore o aktivnosti potčinjenih jedinica na sektoru Cetinje, Bar, Budva i o pristizanju delova divizije »Peruda« — — — — —	524
Izveštaj Guvernatorata Dalmacije od 3. avgusta 1942. o interniranju stanovništva iz Velog i Malog Iža u koncentracioni logor na Mljetu — — — — —	526
Dopis Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 4. avgusta 1942. načelniku Glavnog stožera vojske NDH o sprovodenju sporazuma od 19. juna i o merama za poboljšanje saradnje između italijanskih i ustaško-domobranksih jedinica — — — — —	527
Depeše Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 5. avgusta 1942. komandantima 6. i 18. armijskog korpusa u vezi s prodorom grupe proleterskih brigada prema Bosanskoj krajini — — — — —	531
Obaveštenje Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 6. avgusta 1942. Komandi 18. armijskog korpusa o formiranju divizije »Zara« — — — — —	532

	Strana
Naredenje Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 8. avgusta 1942. komandama 6. i 18. armijskog korpusa da preduzmu operaciju čišćenja na području Biokova — —	535
Zapisnik sa sastanka šefa italijanske vojne misije u NDH i Kvaternika održanog 14. avgusta 1942 u vezi s traženjem Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« da razmotri plan saradnje između italijanskih i ustaško-domobranih jedinica u skladu sa zagrebačkim sporazumom — — —	536
Izveštaj Komande odreda agenata javne bezbednosti u Zadru od 15. avgusta 1942. Kvesturi Zadra o hapšenju četiri lica z bog razgovora na hrvatskom jeziku — — — —	540
Izvod iz izveštaja jedinica i ustanova potčinjenih Komandi 2. armije o značajnim događajima u toku jula i avgusta 1942. godine — — — —	542
Depeša Vrhovne komande od 29. avgusta 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« da bude spremna da interveniše u slučaju nereda u Zagrebu — — — —	727
Uputstvo Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 31. avgusta 1942. komandantima potčinjenih armijskih korpusa o operativnim zadacima jedinica u jesenjem i zimskom periodu — — — —	728
Depeša Komande 5. armijskog korpusa od 8. septembra 1942. Komandi 11. armijskog korpusa o napadima partizanskih jedinica na posade i postrojenja ž. st. Lička Jesenica, Kamanje i Zaluka — — — —	740
Naredenje Vrhovne komande od 9. septembra 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« da preduzme operacije protiv partizanskih jedinica koje ugrožavaju mostarski baze boksita — — — —	742
Depeša Komande 5. armijskog korpusa od 9. septembra 1942. Komandi 11. armijskog korpusa o partizanskim akcijama na teritoriji korpusa — — — —	743
Izveštaj Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 11. septembra 1942. Vrhovnoj komandi o situaciji u rudarskoj zoni Mostara — — — —	744
Izveštaj Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 18. septembra 1942. o rezultatima istrage povodom napada partizana na stražarnicu između ž. st. Javornik i Rudopolje	747
Dopis Komande 18. armijskog korpusa od 18. septembra 1942. Gubernatoratu Dalmacije o potrebi da se preduzimanjem prividnih policijskih mera prikriju kontakti sa domaćim izdajicima i time spreči njihovo kompromitovanje kod stanovništva — — — —	750
Operativna zapovest br. 2 Komande 5. armijskog korpusa od 21. septembra 1942. za izvođenje treće faze operacije na području Velike Kapele — — — —	752
Operativna zapovest br. 3 Komande 5. armijskog korpusa od 24. septembra 1942. za izvođenje četvrte faze operacije na području Velike Kapele — — — —	754

	Strana
Direktive Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 25. septembra 1942. komandantu 5. armijskog korpusa o zadacima korpusa u predstojećim operacijama protiv partizanskih jedinica u Lici i duž železničke pruge Sušak — Ogulin — Karlovac — — — — —	758
Izveštaj Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 27. septembra 1942. Vrhovnoj komandi o stavu Glavnog stana poglavnika NDH u vezi sa učešćem četničkih snaga u operaciji »Dinara« — — — — —	761
Depeša Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 28. septembra 1942. Glavnom stožeru domobranstva NDH o ciljevima kombinovane operacije »Dinara« i o usklađivanju dejstava ustaško-domobranksih snaga sa dejstvima italijanskih jedinica — — — — —	763
Naredenje Komande 5. armijskog korpusa od 29. septembra 1942. za obustavljanje operacija na području Velike Kapele i o premeštanju potčinjenih jedinica za operaciju u Lici — — —	764
Dnevni izveštaj Komande 5. armijskog korpusa od 29. septembra 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« o operacijama potčinjenih jedinica u toku 28. septembra — —	766
Izveštaj Komande 18. armijskog korpusa od 1. oktobra 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« o vojno-političkoj situaciji na teritoriji korpusa krajem septembra — —	768
Depeša guvernera Dalmacije od 3. oktobra 1942. Ministarstvu unutrašnjih poslova o pojačanoj aktivnosti partizanskih jedinica	774
Naredenje Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 9. oktobra 1942. komandantu 18. armijskog korpusa za preduzimanje druge faze operacije »Dinara« (zauzimanje Livna) — — — — —	776
Zapisnik sa sastanka komandanta Više komande oružanih snaga Slovenija-Dalmacija s komandantima 6. i 18. armijskog korpusa održanog 12. i 13. oktobra 1942. u Splitu radi analize operacije »Dinara« i drugih aktuelnih pitanja — — —	778
Izveštaj Komande 18. armijskog korpusa od 13. oktobra 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« o hapšenjima sumnjičivih osoba u Splitu i u Vukušiću i o napadu partizana na vojničku pratnju voza na pruzi Sinj — Split — — —	785
Uputstvo Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 16. oktobra 1942. komandantu 18. armijskog korpusa o izvođenju operacije »Beta« (zauzimanje Livna) — — — — —	787
Obaveštenje Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 18. oktobra 1942. o sadržaju sporazuma s poglavnikom NDH u pogledu četničkih formacija — — — — —	789
Uputstvo Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 31. oktobra 1942. o potrebi čvrste saradnje sa NDH i o odnosu prema četničkim formacijama — — — — —	794
Izvod iz dnevnika Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« za oktobar 1942. o sprovođenju operacije »Dinara« —	796

	Strana
Dislokacija potčinjenih ustanova i jedinica Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« 1. novembra 1942. godine — —	819
Depeša Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 1. novembra 1942. Vrhovnoj komandi oružanih snaga o kolici oružja zaplenjenog od strane partizana na njenoj teritoriji — — — — —	840
Zabeleške Prefekture Zadar od 14. novembra 1942. o broju uhapšenog stanovništva koje treba internirati na o. Molat i o rekviziranoj stoci — — — — —	841
Dopis Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 25. novembra 1942. komandantima armijskih korpusa o novom rasporedu delova armije — — — — —	842
Izveštaj Komande 5. armijskog korpusa od 25. novembra 1942. o rezultatima operacija na području Velike Kapele i u Lici —	848
Izveštaj komandanta 18. armijskog korpusa od 25. novembra 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« o novom razmeštanju potčinjenih jedinica — — — — —	851
Okružnica Ministarstva rata od 30. novembra 1942. da se bez pretvodnog odobrenja ne puštaju na odsustvo vojnici slovenskog porekla iz Julijске krajine — — — — —	853
Izveštaj Komande karabinijera Dalmacije od 30. novembra 1942. Guvernoratu Dalmacije o novoj organizaciji karabinijerskih komandi dislociranih na teritoriji Splita i Zadra — — —	854
Okružnica br. 3 C Više komande oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« od 1. decembra 1942. o načinu borbe protiv partizanskih jedinica i o postupku sa stanovništvom — — — — —	860
Operativni izveštaj Komande 5. armijskog korpusa od 15. decembra 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« o rezultatima operacija protiv partizanskih jedinica na području Gorskog kotara i Like u toku jesenjih meseci — — —	927
Izveštaj Komande 5. armijskog korpusa od 28. decembra 1942. Višoj komandi oružanih snaga »Slovenija-Dalmacija« o evakuaciji ustaško-domobranskog uporišta Udbina — — — — —	945
PRILOG — Italijanska dokumenta za period od 3. januara do 31. decembra 1942. koji su dosad objavljeni u Zborniku — —	949
REGISTAR —	977
— Lična imena — — — — — — — — — — — — — — — — — — —	979
— Geografski nazivi — — — — — — — — — — — — — — — —	987
— Vojne jedinice i komande, ustanove, organizacije i ostali pojmovi	1017